

Eerste Herziening 2022

Home

Pagina 1

De gemeente Rotterdam presenteert op deze website de Eerste Herziening 2022.

- [Voortgang 2022](#)
- [Leeswijzer](#)

Hoofdpijnen

Pagina 2

Hoofdpijnen

[Bestuurlijke hoofdpijnen 2022-2025](#) [Voortgang 2022](#) [Collegetargets](#)

Bestuurlijke hoofdpijnen 2022-2025

×

Deze pagina is niet gewijzigd bij de
Eerste Herziening. Wilt u de
oorspronkelijke begroting bezoeken?

[Ja](#)[Nee](#)

[Financieel beeld 2022-2026](#) [Coalitieakkoord](#) [Raadsbehandeling](#)

[Commissies](#) [Leeswijzer](#)

Bestuurlijke hoofdpijnen 2022-2025

Pagina 3

Bestuurlijke hoofdpijnen 2022-2025

[Bestuurlijke hoofdpijnen 2022-2025.](#)

Voortgang 2022

Voortgang 2022.

Collegetargets

Collegetargets

Collegetargets 2018 – 2022

De targets van dit college zijn:

Energietransitie en economie gaan hand in hand

1. De stijging van de CO2-uitstoot wordt in deze collegeperiode omgebogen naar een dalende trend die leidt tot 49% CO2-reductie in 2030, gemeten t.o.v. het jaar 1990
2. Vanaf 2020 zijn er geen straten meer waar de Europese gezondheidsnorm voor NO2 wordt overschreden. Ook na 2020 blijven we werken aan het verder verbeteren van de luchtkwaliteit.

Kansen voor iedereen met goed onderwijs, werk en taal

3. Minder Rotterdammers in de bijstand: in deze collegeperiode (eind 2021) daalt het aantal bijstandsuitkeringen in Rotterdam naar 30.000.
4. 80% Van alle Rotterdamse statushouders met een bijstandsuitkering is binnen 6 maanden na toekenning van de uitkering gestart met een inburgeringstraject. Samen met aanvullende maatregelen gericht op arbeidstoeleiding, zoals beschreven in de Rotterdamse Aanpak Statushouders 2018-2022, leidt dit tot een daling van het aantal bijstandsuitkeringen voor statushouders van 1.950 naar 1.540.
5. Voor 15.000 Rotterdammers met financiële problemen is een individueel ondersteuningsplan opgesteld.
6. Meer kinderen/jongeren bereiken in deze collegeperiode een hoger onderwijsniveau:
 - Het percentage 3-jarige doelgroep-peuters dat gebruik maakt van het extra aanbod 'spelen en leren' blijft minimaal gelijk (89%)

- De score op de referentieniveaus in het primair onderwijs stijgt: Het aantal Rotterdamse basisschoolleerlingen op het streefniveau van de referentieniveaus stijgt in 2021 naar het landelijk gemiddelde van 2017; dat wil zeggen:
 - voor taal: stijging van 54,9% naar 56,9%
 - voor lezen: stijging van 60,9% naar 67,4%
 - voor rekenen: stijging van 34,8% naar 37,8%
- Het percentage leerlingen in het derde leerjaar van het vo dat zit op het niveau van het advies van de basisschool of hoger stijgt van 77% in 2017 naar 80% in 2021
- Het aandeel Rotterdammers dat de beroepsbegeleidende leerweg volgt aan een Rotterdamse mbo-instelling stijgt van 13,5% in 2017 naar 18,0% in 2021. Voor 15.000 Rotterdammers met financiële problemen is een individueel ondersteuningsplan opgesteld.

7. De eenzaamheid onder ouderen (65+) daalt 3% punt van 53% in 2017 tot 50% in 2021.

8. 19.000 Afgeronde taaltrajecten voor laaggeletterde Rotterdammers

9. Van 2018 naar 2021 wordt ingezet op een daling van 10% jeugdigen in instellingen.

Fijn wonen in een wereldstad, nu en in de toekomst

10. Stijging van het percentage panden dat geen verhoogde kans op wateroverlast bij hevige regen heeft van 88% naar 90%.

11. 20 hectare groen erbij in 2022 t.o.v. 2018.

12. Binnen 4 jaar start bouw van 18.000 nieuwe woningen.

13. Veiligheid

- Het veiligheidsniveau van Rotterdam is in 2022 omhoog gegaan ten opzichte van 2018; de Veiligheidsindex binnen het wijkprofiel heeft daneen gemiddelde score hoger dan 108
- De gemiddelde score van de 18 wijken die in 2018 lager dan 100 scoren op de Veiligheidsindex, moet in 2022 zijn verbeterd.
- De 5 laagst scorende wijken op de Veiligheidsindex van 2018 (Tarwewijk, Hillesluis, Bloemhof, Carnisse, Oude Westen) laten in 2022 een stijging van 5 punten op de Veiligheidsindex binnen het wijkprofiel zien.

14a. Significant meer Rotterdammers vinden aan het einde van deze collegeperiode dat ze meer worden betrokken in het meedenken over maatregelen in hun leefomgeving dan aan het begin van deze collegeperiode.

14b. Significant meer Rotterdammers vinden aan het einde van deze collegeperiode dat ze meer worden betrokken in het meebeslissen over maatregelen in hun leefomgeving dan aan het begin van deze collegeperiode.

Financieel beeld 2022-2026

Zie voor dit onderdeel de pagina [Samenvatting bijstellingen](#).

Samenvatting bijstellingen

Pagina 7

Samenvatting bijstellingen

In dit onderdeel zijn verschillende samenvattende overzichten van de financiële bijstellingen opgenomen. Voor meer informatie over de afzonderlijke bijstellingen wordt verwezen naar de taakvelden.

[Financieel kader](#)[Bijstellingen t.o.v. Begroting 2022](#)[Totaaloverzicht bijstellingen](#)

Financieel kader

Financieel kader	Begroting 2022	Raming	Raming	Raming	Raming
		2023	2024	2025	2026
Oorspronkelijke begroting 2022	0	0	0	0	0
Bijstellingen Eerste Herziening 2022	0	0	0	0	0
Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	0	0	0	0	0
Totaal	0	0	0	0	0

Bijstellingen t.o.v. Begroting 2022

In onderstaande tabel is per programma en taakveld het saldo van de bijstellingen inzichtelijk gemaakt ten opzichte van de Begroting 2022.

Programma / Taakveld	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie
	2022	2022	2023	2023	2024	2024	2025	2025	2026	2026
	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)
Algemene middelen	-1.805	0%	-836	0%	676	0%	1.674	0%	2.582	0%
Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	-700	0%

Belastingen overig	613	3%	187	1%	190	1%	198	1%	198	1%
Economische promotie - Opbrengsten Logiesbelasting	-14	0%	-3	0%	-3	0%	-3	0%	-3	0%
Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen	-1.436	1%	-380	1%	1.130	4%	2.114	3%	3.722	5%
OZB niet-woningen	-251	0%	-54	0%	-55	0%	-51	0%	-51	0%
OZB woningen	-167	0%	-36	0%	-36	0%	-34	0%	-34	0%
Treasury	-551	1%	-551	1%	-551	1%	-551	1%	-551	1%
Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
Beheer van de stad	463	0%	-487	0%	-262	0%	-352	0%	-2.362	2%
Afval - Grondstoffen	1	0%	-14	0%	-14	0%	-14	0%	-14	0%
Begraafplaatsen en crematoria	42	4%	42	3%	42	3%	42	3%	42	3%
Cultureel erfgoed - Archeologie	24	2%	23	2%	23	2%	23	2%	23	2%
Milieubeheer - Nazorg bodemsanering en Beheer	-92	7%	-92	7%	-92	7%	-92	7%	-92	7%
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Beheer	593	1%	182	0%	182	0%	182	0%	-884	2%
Openbare orde en veiligheid - Ontploffbare oorlogsresten	-67	47%	-67	47%	-67	47%	-67	47%	-67	47%
Overige baten en lasten - Vervoer & Materieel	11	0%	10	0%	10	0%	10	0%	10	0%
Riolering	-162	1%	-166	1%	-166	1%	-166	1%	-166	1%
Ruimtelijke Ordening - Beheer	-109	2%	-20	0%	-283	4%	-283	4%	-283	4%
Verkeer en vervoer - Beheer	222	0%	-384	0%	104	0%	14	0%	-930	1%
Bestuur en dienstverlening	-3.067	4%	-1.407	2%	-1.408	2%	-1.423	2%	-1.393	2%
Bestuur - College	143	3%	115	2%	115	2%	115	2%	115	2%
Bestuur - Gebieden, inspraak en participatie	-1.662	6%	-582	2%	-581	2%	-572	2%	-572	2%
Bestuur - Raad, Griffie, Rekenkamer en Ombudsman	-10	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
Burgerzaken	-1.514	6%	-1.009	4%	-1.013	4%	-999	4%	-999	4%
Musea - Stadsarchief	-25	0%	70	1%	70	1%	33	1%	63	1%
Cultuur, sport en recreatie	-111	0%	102	0%	102	0%	102	0%	360	0%
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	94	0%	308	0%	308	0%	307	0%	307	0%
Media	-24	0%	-13	0%	-13	0%	-13	0%	-13	0%
Musea - Cultuur	-309	1%	-294	1%	-294	1%	-294	1%	-37	0%
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - NME	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
Sportaccommodaties	-227	0%	-227	0%	-227	0%	-227	0%	-226	0%

Sportbeleid en activering	354	2%	330	2%	330	2%	330	3%	330	3%
Economische zaken	313	1%	-83	0%	-17	0%	-17	0%	2	0%
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen- Economie	806	37%	52	2%	0	0%	0	0%	0	0%
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen- Markten	2	0%	2	0%	2	0%	2	0%	2	0%
Economische ontwikkeling	-228	2%	-181	2%	-19	0%	-19	0%	0	0%
Economische promotie	-267	2%	44	0%	0	0%	0	0%	0	0%
Maatschappelijke ondersteuning	1.082	1%	-6.040	3%	-6.017	3%	-6.020	3%	-5.914	3%
Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk	-544	3%	-816	4%	-816	4%	-816	5%	-816	5%
Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding	-583	1%	-833	2%	-833	2%	-833	2%	-833	2%
Maatwerkdienstverlening 18+ - Schulddienstverlening	678	4%	593	4%	593	4%	593	4%	593	4%
Onderwijsbeleid en leerlingzaken - Taal volwassenen	-64	1%	-137	9%	-137	9%	-137	9%	-137	9%
Samenkracht en burgerparticipatie	1.594	2%	-4.846	5%	-4.823	5%	-4.826	5%	-4.720	5%
Onderwijs	832	1%	1.278	1%	282	0%	280	0%	292	0%
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	999	1%	1.234	2%	43	0%	41	0%	53	0%
Onderwijshuisvesting	-167	0%	45	0%	239	0%	239	0%	239	0%
Openbare orde en veiligheid	1.579	1%	-473	0%	-468	0%	-464	0%	-32	0%
Crisisbeheersing en Brandweer - Regionale veiligheidsactiviteiten	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
Openbare orde en veiligheid - Handhaving en toezicht	-743	2%	57	0%	56	0%	55	0%	59	0%
Openbare orde en veiligheid - Veiligheid	2.321	6%	-530	1%	-525	1%	-520	2%	-91	0%
Overhead	-4.432	1%	-4.284	1%	-4.700	1%	-5.221	1%	-5.317	1%
Overhead - Activering Overhead	6.530	22%	1.630	6%	1.629	6%	1.620	6%	1.588	6%
Overhead - Audit & Control	-361	2%	-74	0%	-80	0%	-80	0%	-80	0%
Overhead - Clusterondersteuning	-2.409	2%	-1.782	2%	-1.647	2%	-1.646	2%	-1.646	2%
Overhead - Concernondersteuning	-10.714	3%	-7.830	2%	-8.935	2%	-9.448	3%	-9.512	3%
Overige baten en lasten - Van Werk Naar Werk / VOIL	2.523	114%	3.773	170%	4.334	196%	4.334	196%	4.334	196%
Overige baten en lasten - Verzekering	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	752	3%	1.730	5%	1.692	7%	1.460	6%	1.436	6%
Beheer overige gebouwen en gronden	711	1%	546	1%	546	1%	546	2%	650	2%
Cultureel erfgoed - Monumenten	-2	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	-194	2%	-20	5%	-20	5%	-20	3%	0	0%

Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving	-64	0%	1	0%	-34	0%	-70	0%	-56	0%
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Landschap	-161	2%	56	1%	54	1%	-142	2%	-139	2%
Ruimtelijke Ordening - Ontwikkeling	-21	2%	1.100	462%	1.100	462%	1.100	581%	1.135	734%
Wonen en bouwen	484	1%	46	0%	46	0%	46	0%	-154	1%
Verkeer en vervoer	839	2%	232	0%	185	0%	185	0%	339	1%
Openbaar vervoer	56	1%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
Parkeerbelasting	642	1%	269	0%	269	0%	269	0%	269	0%
Parkeren	482	2%	269	1%	269	1%	269	1%	269	1%
Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid	-169	3%	-202	3%	-249	4%	-249	4%	-126	2%
Verkeer en vervoer - Ontwikkeling	-172	1%	-104	1%	-104	1%	-104	1%	-72	1%
Volksgezondheid en zorg	1.120	0%	8.204	1%	8.154	1%	8.157	1%	8.315	1%
Geëscaleerde zorg 18-	-820	1%	-777	1%	-777	1%	-777	1%	-777	1%
Geëscaleerde zorg 18+	1.742	1%	828	1%	704	1%	704	1%	862	1%
Maatwerkdienstverlening 18-	3.386	4%	2.073	5%	2.073	5%	2.073	4%	2.073	4%
Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo	-1.685	1%	1.240	1%	1.262	1%	1.262	1%	1.262	1%
Maatwerkvoorziening (Wmo)	70	1%	70	1%	70	1%	70	1%	70	1%
Volksgezondheid	-1.430	4%	4.626	13%	4.581	13%	4.584	13%	4.584	14%
Wijkteams en Wmo-loketten	-143	0%	144	0%	241	0%	241	0%	241	0%
Werk en inkomen	2.437	1%	2.064	1%	1.781	1%	1.638	1%	1.692	1%
Arbeidsparticipatie - Werk	599	1%	-66	0%	-502	1%	-503	1%	-503	1%
Begeleide participatie	-860	1%	-137	0%	31	0%	19	0%	73	0%
Inkomensregelingen - Inkomen	2.698	5%	2.267	4%	2.252	4%	2.122	4%	2.122	4%

Totaaloverzicht bijstellingen

In onderstaande tabellen zijn de bijstellingen per soort (ramingsbijstellingen en reserves) uitgesplitst naar taakvelden.

Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	Begroting 2022	Raming	Raming	Raming	Raming
	2023	2024	2025	2026	
	0	0	0	0	0
Begraafplaatsen en crematoria	0	0	0	0	0

Burgerzaken	0	0	0	0	0
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Beheer	0	0	0	0	0
Overhead - Concernondersteuning	0	0	0	0	0
Parkeren	0	0	0	0	0
Riolering	0	0	0	0	0
Verkeer en vervoer - Beheer	0	0	0	0	0
Actualisatie kapitaallasten	0	0	0	0	0
Afval - Grondstoffen	0	0	0	0	0
Begraafplaatsen en crematoria	0	0	0	0	0
Beheer overige gebouwen en gronden	0	0	0	0	0
Burgerzaken	0	0	0	0	0
Inkomensregelingen - Inkomen	102	73	60	-70	-70
Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving	27	19	-16	-52	-56
Musea - Stadsarchief	0	0	0	0	30
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	0	0	-779	-781	-769
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Beheer	354	-4	-4	-4	-1.070
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Landschap	60	58	56	-141	-139
Openbaar vervoer	0	0	0	0	0
Openbare orde en veiligheid - Handhaving en toezicht	0	58	57	56	59
Openbare orde en veiligheid - Veiligheid	320	-361	-356	-351	-342
Overhead - Concernondersteuning	-804	-138	-1.266	-1.799	-1.777
Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen	-791	264	1.775	2.758	4.571
Overige baten en lasten - Vervoer & Materieel	0	0	0	0	0
Parkeerbelasting	0	0	0	0	0
Parkeren	0	0	0	0	0
Riolering	0	0	0	0	0
Sportaccommodaties	18	17	17	17	18
Treasury	0	0	0	0	0
Verkeer en vervoer - Beheer	743	89	578	488	-456
Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid	-28	-76	-123	-123	0

Verkeer en vervoer - Ontwikkeling	0	0	0	0	0
Wonen en bouwen	0	0	0	0	1
Bijdrage Nederlandse organisatie voor gezondheidsonderzoek en zorginnovatie (ZonMW)	0	0	0	0	0
Volksgezondheid	0	0	0	0	0
BRIDGE	0	0	0	0	0
Arbeidsparticipatie - Werk	0	0	0	0	0
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	0	0	0	0	0
Huisvesting vluchtelingen Oekraïne	0	0	0	0	0
Samenkracht en burgerparticipatie	0	0	0	0	0
Hulpteam Toeslagen 010	0	0	0	0	0
Wijkteams en Wmo-loketten	0	0	0	0	0
Nationaal Programma Onderwijs	0	0	0	0	0
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	0	0	0	0	0
Regiodeal Nationaal Programma Rotterdam Zuid	0	0	0	0	0
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0	0	0	0	0
Rijksbijdrage Aanvullende seksuele gezondheid	0	0	0	0	0
Volksgezondheid	0	0	0	0	0
Rijksbijdrage Preventieakkoord	0	0	0	0	0
Volksgezondheid	0	0	0	0	0
Rijksbijdrage Regionale meld- en coördinatiefunctie	0	0	0	0	0
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	0	0	0	0	0
Rijksbijdrage Sportakkoord 2022	0	0	0	0	0
Sportbeleid en activering	0	0	0	0	0
Rijksbijdrage Wijkrechtspraak Rotterdam Zuid	0	0	0	0	0
Wijkteams en Wmo-loketten	0	0	0	0	0
Vergoeding ziekte- en zwangerschapsverlof	0	0	0	0	0
Belastingen overig	0	0	0	0	0
Bestuur - Gebieden, inspraak en participatie	0	0	0	0	0
Burgerzaken	0	0	0	0	0
Economische promotie - Opbrengsten Logiesbelasting	0	0	0	0	0

Musea - Stadsarchief	0	0	0	0	0
OZB niet-woningen	0	0	0	0	0
OZB woningen	0	0	0	0	0
Verhoging opbrengsten en afdrachten leges	0	0	0	0	0
Burgerzaken	0	0	0	0	0
Voorziening Afkoop onderhoudsplicht begraafplaatsen	0	0	0	0	0
Begraafplaatsen en crematoria	0	0	0	0	0
Totaal	0	0	0	0	0

Reserves	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Bestemmingsreserve Aanloopkosten depot Collectiegebouw	0	0	0	0	0
Beheer overige gebouwen en gronden	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Actieplan Luchtkwaliteit	0	0	0	0	0
Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving	0	0	0	0	0
Verkeer en vervoer - Ontwikkeling	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve B&W Fonds	0	0	0	0	0
Bestuur - College	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Basisregistratie wettelijke dienstverlening	0	0	0	0	0
Belastingen overig	139	0	0	0	0
Burgerzaken	-33	0	0	0	0
Economische promotie - Opbrengsten Logiesbelasting	-3	0	0	0	0
OZB niet-woningen	-62	0	0	0	0
OZB woningen	-41	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Blokhuismiddelen	0	0	0	0	0
Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Bodem	0	0	0	0	0
Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Bouw nieuw dierenasiel	0	0	0	0	0
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - NME	0	0	0	0	0

Bestemmingsreserve Citylab	0	0	0	0	0
Bestuur - Gebieden, inspraak en participatie	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Cofinanciering Europese subsidies	0	0	0	0	0
Economische ontwikkeling	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Crisdienstverlening (covid-19) uit decemberciraire	0	0	0	0	0
Arbeidsparticipatie - Werk	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Duurzaam	0	0	0	0	0
Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Energietransitie	0	0	0	0	0
Afval - Grondstoffen	0	0	0	0	0
Economische ontwikkeling	0	0	0	0	0
Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving	0	0	0	0	0
Overhead - Concernondersteuning	0	0	0	0	0
Verkeer en vervoer - Ontwikkeling	0	0	0	0	0
Wonen en bouwen	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Evenementenfonds	0	0	0	0	0
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Funderingen	0	0	0	0	0
Wonen en bouwen	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling	0	0	0	0	0
Grondexploitatie (niet-bedrijfsterreinen)	0	0	0	0	0
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Landschap	0	0	0	0	0
Samenkracht en burgerparticipatie	0	0	0	0	0
Verkeer en vervoer - Ontwikkeling	0	0	0	0	0
Wonen en bouwen	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Groot onderhoud MBVB	0	0	0	0	0
Beheer overige gebouwen en gronden	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Herstelmaatregelen Corona korte termijn	0	0	0	0	0
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0	0	0	0	0
Overhead - Concernondersteuning	0	0	0	0	0

Bestemmingsreserve Investerings Rozenburg	0	0	0	0	0
Bestuur - Gebieden, inspraak en participatie	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Kredietrisicoreserve	0	0	0	0	0
Sportaccommodaties	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Kwaliteitsslag sportaccommodaties	0	0	0	0	0
Sportaccommodaties	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Masterplan Dienstverlening	0	0	0	0	0
Burgerzaken	0	0	0	0	0
Overhead - Concernondersteuning	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Mooi Mooi Middelland	0	0	0	0	0
Bestuur - Gebieden, inspraak en participatie	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Muziekkoepel	0	0	0	0	0
Cultureel erfgoed - Monumenten	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid	0	0	0	0	0
Wonen en bouwen	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Noodfonds	0	0	0	0	0
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0	0	0	0	0
Musea - Cultuur	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Ondernemersinitiatieven	0	0	0	0	0
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen- Economie	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve RCP Groene Daken	0	0	0	0	0
Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Regiodeal Cultuur	0	0	0	0	0
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Resilience	0	0	0	0	0
Ruimtelijke Ordening - Ontwikkeling	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	0	0	0	0	0
Beheer overige gebouwen en gronden	0	0	0	0	0
Bestuur - Gebieden, inspraak en participatie	0	0	0	0	0
Openbaar vervoer	0	0	0	0	0

Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen	0	0	0	0	0
Treasury	0	0	0	0	0
Verkeer en vervoer - Ontwikkeling	0	0	0	0	0
Wonen en bouwen	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Spaarsaldo Participatiebudget Social Return	0	0	0	0	0
Arbeidsparticipatie - Werk	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Sportaccommodaties verduurzaming	0	0	0	0	0
Sportaccommodaties	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Stadsinitiatief	0	0	0	0	0
Wonen en bouwen	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Stedelijke Bereikbaarheid	0	0	0	0	0
Verkeer en vervoer - Ontwikkeling	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Steigers op zuid	0	0	0	0	0
Wonen en bouwen	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds	0	0	0	0	0
Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving	0	0	0	0	0
Wonen en bouwen	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Van der Gaag	0	0	0	0	0
Openbare orde en veiligheid - Veiligheid	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Verkeer en Vervoer 2011	0	0	0	0	0
Verkeer en vervoer - Ontwikkeling	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Verkiezingen	0	0	0	0	0
Burgerzaken	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Vrouwenopvang en mensenhandel	0	0	0	0	0
Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Wabo-leges	0	0	0	0	0
Wonen en bouwen	0	0	0	0	0
Egalisatiereserve Raad/Griffie	0	0	0	0	0
Bestuur - Raad, Griffie, Rekenkamer en Ombudsman	0	0	0	0	0
Egalisatiereserve Rekenkamer	0	0	0	0	0

Coalitieakkoord

Pagina 8

Coalitieakkoord - Met nieuwe energie bouwen aan de stad van morgen

Meer Rotterdammers zien hun toekomst in de stad met vertrouwen tegemoet. Rotterdam bruist, leeft, vernieuwt en onderneemt. Rotterdam is de stad waar hét gebeurt en waar je moet zijn. Ondernemers - groot en klein -, scholen, culturele instellingen, de haven, allerlei maatschappelijke organisaties, vorige stadsbesturen maar bovenal de Rotterdammers zelf, hebben dit samen door hard werken voor elkaar gekregen. Met dit gegroeid vertrouwen en met het enthousiasme, de trots, en de energie in de stad willen wij samen met de Rotterdammers, de komende vier jaar de stad verder brengen. Om te zorgen dat zoveel mogelijk Rotterdammers vertrouwen krijgen in de toekomst en Rotterdam in allerlei opzichten kan blijven doorgroeien, zijn op verschillende vraagstukken en uitdagingen in de stad doorbraken nodig. Wij zijn bijzonder trots en gemotiveerd dat wij de komende vier jaar de stad en de Rotterdammers daarbij mogen dienen. Zodat we als Rotterdammers fijn kunnen leven in een wereldstad, iedereen in Rotterdam kansen krijgt en benut en de energietransitie het vliegwiel is voor onze nieuwe economie.

Uitdagingen die vragen om doorbraken

Hoe goed het ook gaat met Rotterdam, het dagelijks leven van nog te veel inwoners wordt beheerst door zorgen en problemen. Rotterdammers die geen passende baan kunnen vinden én houden. Rotterdammers die met schulden kampen en er niet in slagen die zelf aan te pakken. Kinderen die in armoede opgroeien en niet mee kunnen doen met feestjes of het schoolreisje. Mensen zich soms onveilig voelen op straat. Buren die elkaar letterlijk niet kunnen verstaan, elkaar niet kennen en langs elkaar heen leven. Rotterdammers die, door de woningmarkt en het woningaanbod, steeds moeilijker een (volgend) huis kunnen vinden dat past bij hun wensen en portemonnee.

De metamorfose die de stad -vooral de binnenstad en de Kop van Zuid- de afgelopen jaren heeft ondergaan, is indrukwekkend. Op sociaal gebied willen we, in samenhang met de economische en fysieke ontwikkeling van de stad, de komende jaren een been bijtrekken. Buurten, straten, pleinen en parken kunnen nog schoner, groener en veiliger. Ook daar pakken we de komende vier jaar stevig op door.

De Ver-van-mijn-bed-show gaat niet langer op wanneer we kijken naar wereldwijde ontwikkelingen. Ook Rotterdam staat, zeker als stad met de grootste haven van Europa, voor grote uitdagingen als het gaat om het Klimaatakkoord van Parijs en het verduurzamen van de economie (energietransitie en klimaatadaptatie). Ook de invloed van ICT-ontwikkelingen (robotisering en digitalisering) op de economie en samenleving (zorg, veiligheid) en de Brexit vragen om actie. Als we de uitdagingen en de vraagstukken die voortkomen uit deze ontwikkelingen

niet samen oppakken, leggen we een forse hypotheek op de toekomst van Rotterdam en de Rotterdammers. Bovendien bieden deze ontwikkelingen de stad en Rotterdammers enorme kansen. Die kansen samen benutten is de inzet van ons beleid en plannen.

Energietransitie als vliegwiel

De energietransitie zien wij als een belangrijk vliegwiel om de stad verder te brengen. De komende vier jaar willen we fors investeren, ruim 150 miljoen euro, in de energietransitie. In de begroting van 2020, zoals afgesproken in het coalitieakkoord, komen we met een meerjarig financieringsvoorstel en een concrete uitwerking van onze inzet in de energietransitie. De transitie biedt kansen voor nieuwe bedrijvigheid, nieuwe banen, nieuw onderwijs, nieuwe vormen van mobiliteit, nieuwe vormen van bouwen en nieuwe vormen van samenleven. Het benutten van die kansen is goed voor Rotterdam en alle Rotterdammers. Om dit vliegwiel optimaal te laten werken, maken we de komende vier jaar keuzes, samen met de stad. We proberen uit, onderzoeken, durven en investeren, nodigen anderen uit om in kansrijke projecten te investeren. Voor Rotterdam van morgen, overmorgen en ver daarna.

De komende vier jaar is niet alleen een feestje van de kansen. We houden oog voor de onzekerheden die al deze ontwikkelingen voor de Rotterdammers met zich meebrengen. Wat gebeurt er straks met mijn energierekening? Kan ik straks mijn woonlasten nog betalen? Is mijn opleiding straks nog wel relevant? Het zijn vragen en zorgen die we de komende jaren ook gaan beantwoorden zodat het benutten van al die kansen niet voor een (nieuwe) tweedeling in de samenleving zorgt.

Ambities, vertrouwen en draagvlak

De komende vier jaar zetten wij bewust hoog in. Onze ambities op het gebied van bijvoorbeeld de woningbouw en het verminderen van Rotterdammers die afhankelijk zijn van de bijstand zijn fors en betekenen hard en onorthodox werken voor ons en onze partners.

Rotterdammers rekenen op ons en wij rekenen op de Rotterdammers. Dat betekent dat we allemaal de kansen pakken die worden geboden, dat we samen aan de stad bouwen en dat iedereen zich natuurlijk aan de afspraken en de wet houdt. Tegelijk hebben we ook oor voor elkaars zorgen en problemen. De Rotterdamse toon is soms wat bot en altijd direct, maar wel met respect voor de ander.

Het vertrouwen dat ons door de Rotterdammers is gegeven, is kostbaar. De komende vier jaar willen we dat vertrouwen waarmaken. Onze ambities en plannen moeten op draagvlak kunnen rekenen in de stad. Regelmatig gaan wij de stad, de wijken en buurten in, om te kijken en horen wat er speelt, te leren, te luisteren en in gesprek te gaan met bewoners, ondernemers en allerlei organisaties. We willen de Rotterdammers ontmoeten van Hoek van Holland tot Ommoord, van Overschie tot IJsselmonde, van Rozenburg tot Hillegersberg. We zoeken de Rotterdammers op aan keukentafels, wijktafels en bestuurstafels. En natuurlijk in de raadszaal om met de gemeenteraad het gesprek te voeren. Ons doel is dat Rotterdammers aan het einde van onze collegeperiode, vinden dat ze meer worden betrokken in het meedenken of meebeslissen over maatregelen in hun leefomgeving.

Er is veel werk aan de winkel en in deze begroting beschrijven we onze eerste stappen. Komende periode werken we samen met onze partners, de stad en de gemeenteraad, deze stappen verder uit. We gaan door met wat goed werkt en stoppen met wat niet werkt. De toekomst van Rotterdam en de Rotterdammers staat daarbij altijd voorop.

Fijn wonen in een wereldstad, nu en in de toekomst

Iedereen die dat wil, moet een huis kunnen vinden dat past bij zijn of haar wensen, levensfase en portemonnee in Rotterdam. Op dit moment is die woning er voor veel mensen nog niet. Tegelijk weten we dat de Rotterdamse bevolking de komende jaren fors zal groeien en dus de vraag naar woningen zal toenemen. Bouwen en ontwikkelen, dát is wat ons de komende jaren te doen staat. Woningen voor middeninkomens hebben daarbij onze prioriteit. In deze collegeperiode starten we met de bouw van 18.000 woningen, evenwichtig verspreid over Rotterdam en voor alle Rotterdammers, van sociale huurwoning tot topsegment, van “gewoon rijtjeshuis” tot speciale woning voor ouderen en mensen met een beperking. Nieuwe en bestaande woningen maken we zoveel mogelijk energiezuinig en duurzaam. In samenwerking met het Waterschap en Hoogheemraadschap, ontwikkelen we in 2019 een Deltaplan (grond)water waarmee droge voeten zo veel mogelijk gegarandeerd blijven. In Rotterdam stijgt het aantal woningen, appartementgebouwen, kantoren, schoolgebouwen en andere panden, die geen (verhoogde kans op) wateroverlast bij hevige regenval hebben, van 88% naar 90%.

Fijn wonen en leven betekent óók een prettige, groene en veilige wijk met voldoende goede scholen, zorg, winkels, cultuur, een goede bereikbaarheid en ruimte om buiten te spelen en sporten. In de plannen voor een groeiend Rotterdam zorgen we dat deze factoren steeds goed in balans zijn. De nieuwe Omgevingswet benutten we optimaal om plannen samen met de stad te ontwikkelen. We werken aan een groener Rotterdam: in 2022 hebben we 200.000 vierkante meter meer groen gerealiseerd.

Steeds meer toeristen uit binnen- en buitenland ontdekken Rotterdam als bruisende stad. Die toename draagt bij aan de ontwikkeling van de hele stad, maar mag de woonbeleving van Rotterdammers en de bereikbaarheid, niet negatief beïnvloeden. Wij nemen het voortouw om hier, samen met de toeristische sector, plannen voor te maken. Evenementen vinden verspreid over de hele stad plaats. Kunst en cultuur is er voor alle Rotterdammers.

Rotterdammers houden zich aan de beginselen van onze rechtstaat

De diversiteit is de kracht van onze stad, maar schuurt ook nog. Een keerzijde van die kracht is namelijk dat spanningen elders in de wereld voelbaar en aanwezig zijn in onze buurten en straten. Veel Rotterdammers maken zich zorgen over allerlei vraagstukken en uitdagingen waar onze open samenleving ons elke dag voor stelt. Onze rechtstaat en grondwet maken ons allemaal gelijk en geven ons de kaders hoe we elke dag met deze vraagstukken om moeten gaan. Zodat we ons allemaal vrij, veilig en thuis voelen in onze stad. Dat begint met je houden aan de wet en daarop als overheid goed toezien. Daarnaast vraagt dat om nieuwsgierigheid naar elkaar, met respect voor elkaars gewoontes.

Een veilige wijk, buurt en straat, zijn randvoorwaarden om fijn te wonen en leven. Ons doel is dat het veiligheidsniveau in 2022 is gestegen ten opzichte van 2018; de Veiligheidsindex heeft dan een gemiddelde score

hoger dan 108. Kwetsbare wijken kunnen daarbij rekenen op extra en een gerichte aanpak om overlast en veroorzakers daarvan krachtig aan te pakken. Het uitbreiden van cameratoezicht is van belang voor veilige wijken. Het aanpakken van ondermijnende criminaliteit heeft onze extra aandacht. Rotterdammers hebben een groot hart voor hun stad en voor hun wijk. Afgelopen jaren hebben veel bewoners hun wijk samen mooier, groener, gezelliger en prettiger gemaakt met allerlei geweldige initiatieven. Deze kracht van bewoners koesteren en ondersteunen wij.

Kansen voor iedereen met taal, goed onderwijs, werk en minder armoede

Rotterdam moet kansen bieden voor iedereen. Afkomst, huidskleur en levensovertuiging mogen er niet toe doen, voor de kansen in het leven. We gaan respectvol met elkaar om, in een ontspannen samenleving. Wat ons hetzelfde maakt, is dat we niet hetzelfde zijn. Hoe verschillend we ook zijn, we delen deze stad als ons thuis. En aan 'thuis' draagt iedereen zijn of haar steentje bij en geldt 'afpraak is afspraak'. Dat begint ermee dat iedereen de Nederlandse taal beheerst. In deze collegeperiode worden minimaal 19.000 taaltrajecten aan laaggeletterde Rotterdammers afgerond, te beginnen met bijna 4.000 in 2019. Want elkaar verstaan is de eerste sleutel naar samenleven. Nieuwkomers helpen we aan een goede start: 80% van alle Rotterdamse statushouders met een bijstandsuitkering is binnen 6 maanden na toekenning van de uitkering gestart met een inburgeringstraject. Het verbeteren van de taalbeheersing is de eerste stap naar een betere positie op de arbeidsmarkt, een eerste stap uit de achterstand, helpt de samenleving te begrijpen en daarin zelf de weg te vinden.

Een bijstandsuitkering kan (tijdelijk) nodig zijn. Tegelijkertijd willen we dat iedereen meedoet. Met meer maatwerk en een passende bejegening, ondersteunen we werkzoekenden. Ons doel is dat het aantal Rotterdamse huishoudens in de bijstand substantieel daalt. In 2021 willen we dat het aantal bijstandsuitkeringen daalt naar 30.000. In 2019 sluiten we een Leer-Werkakkoord met het bedrijfsleven, het Havenbedrijf, de zorgsector, praktijkonderwijs, voorgezet onderwijs, hbo en mbo. Samen zetten we in op werk voor Rotterdamse schoolverlaters en werkzoekenden en voldoende afgestudeerden die met een vakdiploma de arbeidsmarkt op gaan.

Jonge Rotterdammers moeten een goede start kunnen maken: wij staan voor kansengelijkheid voor alle kinderen en daarvoor is goed onderwijs noodzakelijk. De leerresultaten van Rotterdamse leerlingen zijn de afgelopen jaren flink vooruit gegaan, maar (ook daar) zijn we nog niet waar we willen zijn. Samen met het onderwijsveld nemen we de volgende stap om te zorgen dat meer kinderen en jongeren een hoger onderwijsniveau bereiken. Met voorscholen, basisscholen, middelbare scholen en mbo's en natuurlijk de leerlingen zelf, werken we hieraan. Goed onderwijs met voldoende en goede leerkrachten, daar gaan wij voor. Met opgestroopte mouwen pakken we het lerarentekort aan.

In onze stad leeft 1 op de 4 kinderen in armoede. Dat doet pijn en is onacceptabel. Armoede staat de ontwikkeling van talenten van kinderen in de weg. Dat is niet goed voor de kinderen zelf en niet goed voor Rotterdam, want we hebben alle talenten hard nodig. Onze ambitie is dat het aantal kinderen dat in armoede opgroeit daalt in deze college periode, van 1 op 4 naar 1 op 6. Samen met onze partners presenteren wij in 2019 een Deltaplan om Rotterdammers te helpen met hun schulden aan te pakken en te voorkomen. Voor het einde van deze collegeperiode is voor 15.000 Rotterdammers met financiële problemen een individueel ondersteuningsplan opgesteld.

Jonge en oude Rotterdammers die een steuntje in de rug nodig hebben in de vorm van hulp thuis of professionele begeleiding, krijgen die. Zeker kwetsbare kinderen en jongeren, juist zij verdienen hulp bij een goede start. Zo gewoon mogelijk opgroeien ondanks problemen, bij ouders of verzorger, vrienden, school, buurt en sportclub, helpt daarbij. Als er jeugdhulp nodig is, gebeurt dat zoveel mogelijk in de thuissituatie, in plaats van een instelling. Ons doel is een daling van 10% jeugdigen in instellingen in 2022.

Rotterdam is een stad voor jong én oud. Het aantal ouderen zal de komende jaren fors toenemen, in 2035 is 1 op de 5 Rotterdammers ouder dan 65 jaar. Om daar goed op voorbereid te zijn en ouderen een goede oude dag te bieden, met goede zorg, een geschikte woning en een veilige leefomgeving met sociale contacten, ontwikkelen we in 2019 samen met onze partners, specialisten en ouderen zelf een Masterplan 'Ouder en Wijzer'. Afgelopen vier jaar heeft Rotterdam het voortouw genomen in de strijd tegen eenzaamheid en in het bijzonder in de strijd tegen eenzaamheid onder ouderen. We zetten die strijd deze collegeperiode met dezelfde inzet voort en willen een daling van 3%punt in het aantal ouderen (65+) in eenzaamheid realiseren.

Elkaar ontmoeten is belangrijk voor alle Rotterdammers. Verenigingen zijn daarbij onmisbaar als plek om samen te sporten, te spelen en te ontdekken. Deze clubs, die draaien op vrijwilligers, staan echter op dit moment voor uitdagingen op het gebied van financiën, de kwaliteit van hun accommodatie en voorzieningen en soms ook dalende ledenaantallen. Dit maakt het nodig om samen met verenigingen een Actieplan voor Verenigingen te ontwikkelen zodat zij ook in de toekomst een levendige en plezierige 'thuisbasis' voor heel veel Rotterdammers kunnen zijn.

Energietransitie en nieuwe economie hand in hand

Een duurzaam, energiezuinig, klimaatbestendig Rotterdam met schone lucht, een bloeiende economie, kansen voor iedereen en betaalbaar voor iedereen. Dat is wat wij voor ogen hebben. De energietransitie biedt volop kansen om de stad en de haven duurzaam en toekomstbestendig te maken. De komende jaren gaan we met onze partners onze economie vernieuwen om daarmee een nog aantrekkelijkere vestigingsplaats voor (inter)nationale bedrijven te worden. We trekken hierin nauw op met het Havenbedrijf en onderschrijven de ambitie de meest innovatieve haven te zijn én blijven door een leidende rol te pakken bij het vormgeven van een nieuwe, duurzame economie.

Die vernieuwing van de economie vraagt ook om constante investeringen in ons onderwijs zodat alle Rotterdammers, jong en oud, in deze wereld vol uitdagingen zelf hun toekomst kunnen bepalen. De stad heeft ieders talenten nodig en wij zullen met ons beleid iedereen uitdagen hun talent optimaal tot wasdom te laten komen. Die kansen willen we nu én samen benutten. In 2019 sluiten we wat ons betreft het Rotterdamse Energie- en klimaatakkoord: Bedrijven, corporaties, woningeigenaren, energiebedrijven, het Havenbedrijf, de gemeente en allerlei andere partners maken hierin concrete afspraken hoe we de komende jaren samen aan de duurzame stad van vandaag en morgen werken. Rotterdam gaat volop aan de slag om invulling te geven aan het klimaatakkoord van Parijs. De stijging van de CO₂-uitstoot wordt in deze collegeperiode omgebogen naar een dalende trend die leidt tot 49% CO₂-reductie in 2030, gemeten t.o.v. het jaar 1990.

In 2019 presenteren we een slim verkeerscirculatieplan, dat voor het einde van de collegeperiode operationeel moet zijn en zo zorgt voor betere bereikbaarheid en schonere lucht. Ons doel met al deze maatregelen is schone

lucht voor alle Rotterdammers. Vanaf 2020 zijn er geen straten meer waar de Europese gezondheidsnorm voor NO₂ wordt overschreden. Ook na 2020 blijven we werken aan het verder verbeteren van de luchtkwaliteit.

Met het onderhoud en de ontwikkeling van het gemeentelijk vastgoed zoals kantoren, scholen en sportlocaties verduurzamen we ons vastgoed (waar mogelijk). En alle bijdragen van Rotterdammers doen er toe; afval scheiden, elektrisch rijden of je huis isoleren, we maken het zo gemakkelijk mogelijk met voldoende containers, laadpalen en advies op maat.

Onze lokale economie ontwikkelt zich naar een nieuwe economie. De regionale Roadmap Next Economy is daarbij de leidraad. De komende periode werken we deze uit in een stedelijke agenda. MKB is de grootste banenmotor van Rotterdam. Deze ondernemers stimuleren en ondersteunen we bij hun transformatie naar de nieuwe economie. Samen ontwikkelen we een scan die MKB-ers helpt hun onderneming klaar te maken voor de nieuwe economie. Startups stimuleren en faciliteren we. Daarnaast werken we aan meer mogelijkheden voor ondernemers zich te vestigen in buurten en wijken, onderzoeken we hoe regelgeving minder in de weg kan staan bij het ondernemen en helpen we onderlinge samenwerking te bevorderen.

Een goede gemeentelijke organisatie en duurzame financiën

In de afgelopen jaren is de organisatie flink gekrompen. Hiermee werd een bezuinigingsdoelstelling gehaald. Met de groei van de economie en de komst van nieuwe taken voor de gemeente, onder andere in het sociaal domein, groeit ook de organisatie weer. Het komende jaar maken we een analyse van die groei en maken we afspraken voor het beter voorspellen en beheersen ervan. Meer aandacht voor een goede match tussen mens en taak moet leiden tot minder ziekteverzuim en minder ervaren werkdruk. We benutten de mogelijkheid van nieuwe instroom voor het vergroten van de inclusiviteit en kwaliteit van onze organisatie. Tevens investeren we in de kwaliteit van onze dienstverlening. Daarbij benutten we nieuwe digitale en technologische mogelijkheden. De stad en de Rotterdammers zijn altijd het vertrekpunt voor het werk van de gemeente.

Onze ambities voor en met de stad, kunnen we alleen realiseren met een duurzame en gezonde financiële huishouding. Daarom zorgen wij voor voldoende weerstandsvermogen om financiële risico's op te vangen en voor een sluitende structurele meerjarenbegroting. We blijven nu én op de lange termijn duurzaam investeren in Rotterdam en zoeken zoveel mogelijk partners die dat ook willen doen om een toekomstbestendige stad voor alle Rotterdammers te realiseren.

Stap voor stap, samen naar doorbraken

Het gaat dus goed met Rotterdam. En tegelijk is er ongelooflijk veel werk aan de winkel om te zorgen dat zo veel mogelijk mensen profiteren van onze bloei. Rotterdam - Zuid krijgt de komende jaren onze volle aandacht met het programma Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ). Hiermee zetten we in op verdere verbetering van het onderwijs op Zuid, het ondersteunen van werkzoekenden en het verminderen van het aantal mensen in de bijstand, voor meer cultuur-aanbod en het verbeteren van de woningvoorraad, zodat sociale stijgers ook op Zuid blijven wonen. Deze impuls verdient Zuid. We willen alle kansen die de huidige ontwikkelingen ons bieden nu echt pakken. Dat vraagt om investeringen, keuzes en lef. Om samenwerking van het stadsbestuur met allerlei

bedrijven, organisaties, zorgverleners, het onderwijsveld, het Havenbedrijf, het Rijk en andere overheden. Alleen door samen op te trekken en constant aan draagvlak te werken, kunnen we de doorbraken realiseren die nodig zijn. Komende maanden gaan we dan ook in gesprek, maken we afspraken en plannen en sluiten we waar dat kan akkoorden met iedereen die Rotterdam verder wil brengen. Om samen, met nieuwe energie, te bouwen aan de stad van morgen.

Raadsbehandeling

Pagina 9

Raadsbehandeling

Raadsbehandeling

De Eerste Herziening 2022 wordt in de raadscommissies van **datum** besproken. De raadsbehandeling vindt plaats op **datum**.

Raadvoorstel

Hier vindt u de aanbiedingsbrief (LINK 1) en het bijbehorende ontwerp-besluit (LINK 2) voor de Eerste Herziening 2022.

Commissies

Pagina 10

Commissies

In de commissies wordt de besluitvorming over de Voorjaarsnota 2021 voorbereid. Iedere commissie behandelt daarin zijn eigen onderwerpen.

[Commissie Bouwen, Wonen en Buitenruimte](#)[Commissie Zorg, Onderwijs, Cultuur en Sport](#)[Commissie Werk, Inkomen, Integratie, Schuldenaanpak en Armoedebestrijding](#)[Commissie Energietransitie, Duurzaamheid, Economie en Mobiliteit](#)[Commissie Veiligheid en Bestuur](#)[Commissie Majeure Projecten, Organisatie en Financiën](#)[Commissie tot Onderzoek van de Rekening](#)

Commissie Bouwen, Wonen en Buitenruimte

De commissie gaat over de volgende beleidsterreinen:

- **Wonen:**
 - [Taakveld Wonen en bouwen](#)
- **Ruimtelijke ordening:**

- [Taakveld Ruimtelijke ordening - Ontwikkeling](#)
- [Taakveld Ruimtelijke ordening - Beheer](#)
- **Omgevingswet:**
 - [Taakveld Ruimtelijke ordening - Ontwikkeling](#)
- **Grondbeleid:**
 - [Taakveld Grondexploitatie \(niet-bedrijventerreinen\)](#)
 - [Paragraaf Grondbeleid](#)
- **Vastgoed:**
 - [Taakveld Beheer overige gebouwen en gronden](#)
- **Welstand en monumenten:**
 - [Taakveld Cultureel erfgoed - Monumenten](#)
 - [Taakveld Cultureel erfgoed - Archeologie](#)
- **Buitenruimte:**
 - [Taakveld Openbaar groen en \(openlucht\) recreatie - Landschap](#)
 - [Taakveld Openbaar groen en \(openlucht\) recreatie - Beheer](#)
 - [Taakveld Openbare orde en veiligheid - Niet gesprongen explosieven WOII](#)
 - [Taakveld Begraafplaatsen en crematorium](#)
 - [Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen](#)
- **Afval:**
 - [Taakveld Afval - Grondstoffen](#)
 - [Taakveld Overige baten en lasten - Vervoer en materieel](#)
- **Water:**
 - [Taakveld Riolering](#)
- **Dierenwelzijn:**
 - [Taakveld Milieubeheer - Nazorg bodemsanering en beheer](#)

Commissie Zorg, Onderwijs, Cultuur en Sport

De commissie gaat over de volgende beleidsterreinen:

- **Jeugd:**
 - [Taakveld Maatwerkdienstverlening 18-](#)
- **Jeugdhulp:**
 - [Taakveld Geëscaleerde zorg 18-](#)
- **Zorg:**
 - [Taakveld Wijkteams en Wmo-loketten](#)
 - [Taakveld Maatwerkvoorziening \(Wmo\)](#)
 - [Taakveld Geëscaleerde zorg 18+](#)
 - [Taakveld Maatwerkdienstverlening 18+ -Wmo](#)
- **Informele zorg:**
 - [Taakveld Samenkracht en burgerparticipatie](#)
- **Welzijn**
 - [Taakveld Samenkracht en burgerparticipatie](#)
- **Volksgezondheid:**

- [Taakveld Volksgezondheid](#)
- **Onderwijs:**
 - [Taakveld Onderwijshuisvesting](#)
 - [Taakveld Onderwijsbeleid en leerlingzaken](#)
- **Taal:**
 - [Taakveld Onderwijsbeleid en leerlingzaken – Taal volwassenen](#)
- **Cultuur:**
 - [Taakveld Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie](#)
 - [Taakveld Musea – Cultuur](#)
 - [Taakveld Media](#)
- **Sport:**
 - [Taakveld Sportbeleid en activering](#)
 - [Taakveld Sportaccommodaties](#)
 - [Taakveld Openbaar groen en \(openlucht\) recreatie - NME](#)

Commissie Werk, Inkomen, Integratie, Schuldenaankpak en Armoedebestrijding

De commissie gaat over de volgende beleidsterreinen:

- **Werk:**
 - [Taakveld Arbeidsparticipatie - Werk](#)
 - [Taakveld Begeleide participatie](#)
 - [Taakveld Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk](#)
- **Inkomen:**
 - [Taakveld Inkomensregelingen - Inkomen](#)
 - [Taakveld Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding](#)
- **Integratie:**
 - [Taakveld Samenkracht en burgerparticipatie](#)
- **Discriminatiebestrijding:**
 - [Taakveld Samenkracht en burgerparticipatie](#)
- **Armoedebestrijding:**
 - [Taakveld Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding](#)
- **Schuldenaankpak:**
 - [Taakveld Maatwerkdienstverlening 18+ - Schulddienstverlening](#)

Commissie Energietransitie, Duurzaamheid, Economie en Mobiliteit

De commissie gaat over de volgende beleidsterreinen:

- **Metropool Regio Rotterdam Den Haag [MRDH] (inhoudelijk)**
- **Haven (inhoudelijk)**
- **Economie:**
 - [Taakveld Economische ontwikkeling](#)
 - [Taakveld Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen - Economie](#)
 - [Taakveld Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen - Markten](#)
 - [Taakveld Economische promotie](#)
- **Horeca**
- **Toerisme**
- **Evenementen**
- **Mobiliteit:**
 - [Taakveld Verkeer en vervoer - Ontwikkeling](#)
 - [Taakveld Verkeer en vervoer - Beheer](#)
 - [Taakveld Openbaar vervoer](#)
- **Parkeren:**
 - [Taakveld Parkeren](#)
 - [Taakveld Parkeerbelasting](#)
- **Verkeersveiligheid:**
 - [Taakveld Verkeer en vervoer - Ontwikkeling](#)
- **Energietransitie:**
 - [Paragraaf Energietransitie](#)
- **Duurzaamheid:**
 - [Taakveld Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving](#)
 - [Taakveld Milieubeheer - Nazorg bodemsanering en beheer](#)
- **Luchthaven**

Commissie Veiligheid en Bestuur

De commissie gaat over de volgende beleidsterreinen:

- **Openbare orde**
 - [Taakveld Crisisbeheersing en Brandweer – Regionale veiligheidsactiviteiten](#)
- **Veiligheid**
 - [Taakveld Openbare orde en veiligheid – Veiligheid](#)
- **Overlast en handhaving**
 - [Taakveld Openbare orde en veiligheid – Handhaving en toezicht](#)
- **Radicalisering**
- **(Inter)nationale betrekkingen**
- **Bestuur**
 - [Taakveld Bestuur – Raad, Griffie, Rekenkamer en Ombudsman](#)
 - [Taakveld Bestuur – College](#)
- **Metropoolregio Rotterdam Den Haag (bestuurlijk)**
- **Bestuurlijke vernieuwing**
 - [Taakveld Bestuur – Gebieden en bewonersparticipatie](#)
- **Gebiedsgerichte programma's**
- **Kleine kernen**

Commissie Majeure Projecten, Organisatie en Financiën

De commissie gaat over de volgende beleidsterreinen:

- **Organisatie**
 - [Taakveld Overhead - Concernondersteuning](#)
 - [Taakveld Overhead – Clusterondersteuning](#)
 - [Taakveld Overhead – Audits en Control](#)
 - [Taakveld Overhead – Activering overhead](#)
 - [Taakveld Overige baten en lasten – Van Werk Naar Werk / VOIL](#)
 - [Taakveld Overige baten en lasten – Verzekeringen](#)
 - [Paragraaf Bedrijfsvoering](#)
- **Dienstverlening**
 - [Taakveld Burgerzaken](#)
 - [Taakveld Bestuur – Gebieden en bewonersparticipatie](#)
 - [Taakveld Musea – Stadsarchief](#)
- **Financiën**
 - [Taakveld Treasury](#)
 - [Taakveld OZB Woningen](#)

- [Taakveld OZB niet-woningen](#)
- [Taakveld Belastingen overig](#)
- [Taakveld Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds](#)
- [Taakveld Overige baten en lasten – Beheer algemene middelen](#)
- [Taakveld Vennootschapsbelasting](#)
- [Taakveld Economische promotie – Opbrengsten logiesbelasting](#)
- [Paragraaf Financiering](#)
- [Paragraaf Financiële kengetallen](#)
- [Paragraaf Investerings](#)
- [Paragraaf Lokale heffingen](#)
- [Paragraaf Sustainable development goals](#)
- [Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)
- **Deelnemingen**
 - [Paragraaf Verbonden partijen](#)
- **Haven (aandeelhouderschap)**
 - [Paragraaf Verbonden partijen](#)
- **Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ)**
 - [Paragraaf Nationaal Programma Rotterdam Zuid \(NPRZ\)](#)
- **Feijenoord City**
- **Hoekse Lijn**
- **Coolsingel**
- **Maastunnel**

Commissie tot Onderzoek van de Rekening

Het onderzoek richt zich op de ordelijkheid van het (financieel) beheer, alsmede op de rechtmatigheid en de doelmatigheid van de begrotingsuitvoering. De commissie baseert haar onderzoek op de (concept-) gemeenterekening, de rekeningen van de individuele gemeentelijke diensten en kostenplaatsen en de bevindingen van de (externe) accountant. De COR bestaat uit maximaal vijf leden die door de raad uit zijn midden worden benoemd. Op dit moment zijn er geen specifieke taakvelden die worden besproken in deze commissie.

Leeswijzer

Pagina 11

Leeswijzer

[Opbouw website](#)[Opbouw programma's en taakvelden](#)[Soorten financiële bijstellingen](#)[Actualisatie](#)

Opbouw website

Het onderdeel Hoofddijnen bevat de [bestuurlijke](#) en [financiële](#) hoofddijnen van de Begroting. In het onderdeel [Paragrafen](#) is informatie te vinden over enkele overstijgende onderwerpen, waaronder de paragrafen

[Bedrijfsvoering](#), [Lokale heffingen](#) en [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#). Nieuw in deze paragraaf zijn de onderdelen [Energietransitie](#) en [NPRZ](#) (voorheen opgenomen bij Wijken). In het onderdeel [Financiën](#) vindt u onder andere de [financiële kengetallen](#) en de [geprognosticeerde balans](#).

Op de pagina [Samenvatting bijstellingen](#) worden de financiële bijstellingen van deze begroting gepresenteerd. Hier is een totaaloverzicht van alle bijstellingen opgenomen waarbij via links wordt verwezen naar het betreffende taakveld.

Opbouw programma's en taakvelden

De opbouw van de pagina's van de beleidsprogramma's is grotendeels hetzelfde als bij eerdere P&C-producten. Daar waar van toepassing is de toelichting op het meerjarige verloop van de baten, lasten en reserves geactualiseerd. De pagina's voor de taakvelden hebben eenzelfde opbouw. Hieronder worden enkele aandachtspunten en opmerkingen meegegeven.

Ontwikkelingen en voortgang: De toelichting op de ontwikkelingen en voortgang is gebaseerd op de doelen zoals die in de Begroting 2021 zijn benoemd. Indien gewenst kan via de button '*Ga naar vorig P&C-product*' naar deze websitepagina's worden gegaan. Om direct naar de financiële bijstellingen te gaan kan de button '*Naar overzicht baten en lasten*' worden gebruikt (te vinden rechtsboven bij de grafische weergave van de baten en lasten).

Wat willen we bereiken & Wat gaan we daar voor doen: Aanpassingen van doelen (ten opzichte van de Begroting 2022) zijn cursief weergegeven.

Effect- en prestatie-indicatoren: Voor zover relevant en bekend zijn de indicatoren geactualiseerd.

Financiële bijstellingen: In de tabel met financiële bijstellingen is het verloop ten opzichte van de Begroting 2022 inzichtelijk gemaakt.

Omschrijving taakveld: hier wordt nadere (achtergrond)informatie gegeven over het taakveld. Dit deel is veelal ongewijzigd gebleven ten opzichte van de begroting.

Beleidskaders en richtlijnen: hier zijn (via hyperlinks) de relevante beleidskaders en richtlijnen opgenomen.

Soorten financiële bijstellingen

In de Eerste Herziening worden verschillende categorieën van financiële bijstellingen onderscheiden, namelijk:

- onvermijdelijke ramingsbijstellingen; begrotingswijzigingen ten aanzien van bestaand beleid als gevolg van exogene factoren
- reserves: toevoegingen, onttrekkingen en vrijval van bestemmingsreserves
- technische mutaties: deze zijn technisch van aard zijn en hebben geen beleidsmatige impact

In de tabellen met bijstellingen worden de effecten op het saldo van baten en lasten van het betreffende taakveld gepresenteerd. Negatieve bedragen (met “-“ teken) hebben een negatief effect op het saldo. Het gaat dan (per saldo) om hogere lasten of lagere baten. Positieve bedragen hebben een positief effect op het saldo. Het gaat dan (per saldo) om lagere lasten of hogere baten.

Bij de bijstellingen op reserves geldt dat deze in de regel als neutraal worden gepresenteerd (dus geen effect op het saldo). Hogere lasten zorgen namelijk voor een hogere onttrekking aan een reserve of andersom. In de reserves ontstaan alleen effecten op het exploitatiesaldo in het geval van vrijval (er staat dan geen hogere last tegenover) of toevoegingen aan reserves (reserveren van middelen voor de toekomst).

Bij taakmutaties zijn de baten vanuit het Gemeentefonds opgenomen in het taakveld [Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds](#) (programma Algemene Middelen). De lasten zijn te vinden in de verschillende taakvelden.

Op concernniveau zijn de taakmutaties, kasschuiven en technische mutaties saldoneutraal.

Alle bedragen in deze website zijn in 1000-tallen weergegeven, tenzij expliciet anders is aangegeven. Door de weergave in 1000-tallen kan het zijn dat de totalen een (minimale) afwijking tonen.

Actualisatie

Na publicatie van de eerste herziening zijn de onderstaande onderdelen geactualiseerd:

1. De toelichting ‘Omslagrente’ in Paragraaf Grondslagen was nog niet geactualiseerd voor de eerste herziening, dit is aangepast.
2. De tabel balans was nog niet geactualiseerd voor de eerste herziening. Inmiddels is die geactualiseerd.
3. Bij het onderdeel vermogensspecificatie reserves is een aanvullende toelichting opgenomen om de uitgangspunten te schetsen.

Programma's

Pagina 12

Programma's

Algemene middelen	Beheer van de stad	Bestuur en dienstverlening
Baten: € 2.451.494	Baten: € 264.961	Baten: € 14.074
Lasten: € 74.175	Lasten: € 403.836	Lasten: € 93.429
Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	Afval - Grondstoffen	Bestuur - College
Belastingen overig	Begraafplaatsen en crematorium	Bestuur - Gebieden, inspraak en participatie
Economische promotie - Opbrengsten logiesbelasting	Cultureel erfgoed - Archeologie	Bestuur - Raad, Griffie, Rekenkamer en Ombudsman
Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen	Milieubeheer - Nazorg bodemsanering en beheer	Burgerzaken
OZB niet-woningen	Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Beheer	Musea - Stadsarchief
OZB woningen	Openbare orde en veiligheid - Ontploffbare oorlogsresten	
Treasury	Overige baten en lasten - Vervoer en materieel	
Vennootschapsbelasting (Vpb)	Riolering	
	Ruimtelijke ordening - Beheer	
	Verkeer en vervoer - Beheer	
Cultuur, sport en recreatie	Economische zaken	Maatschappelijke ondersteuning
Baten: € 11.323	Baten: € 4.636	Baten: € 35.589
Lasten: € 244.763	Lasten: € 38.282	Lasten: € 239.453
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen - Economie	Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk
Media	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen - Markten	Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding
Musea - Cultuur	Economische ontwikkeling	Maatwerkdienstverlening 18+ - Schulddienstverlening
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - NME	Economische promotie	Onderwijsbeleid en leerlingzaken - Taal volwassenen
Sportaccommodaties		Samenkracht en burgerparticipatie
Sportbeleid en activering		

Onderwijs

Baten: € 77.424

Lasten: € 215.521

[Onderwijsbeleid en leerlingzaken](#)

[Onderwijshuisvesting](#)

Openbare orde en veiligheid

Baten: € 19.298

Lasten: € 168.277

[Crisisbeheersing en brandweer - Regionale veiligheidsactiviteiten](#)

[Openbare orde en veiligheid - Handhaving en toezicht](#)

[Openbare orde en veiligheid – Veiligheid](#)

Overhead

Baten: € 7.842

Lasten: € 500.982

[Overhead - Activering overhead](#)

[Overhead - Audits en control](#)

[Overhead - Clusterondersteuning](#)

[Overhead - Concernondersteuning](#)

[Overige baten en lasten - Van Werk Naar Werk / VOIL](#)

[Overige baten en lasten - Verzekeringen](#)

Stedelijke inrichting en ontwikkeling

Baten: € 406.735

Lasten: € 432.499

[Beheer overige gebouwen en gronden](#)

[Cultureel erfgoed - Monumenten](#)

[Grondexploitatie \(niet-bedrijventerreinen\)](#)

[Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving.](#)

[Openbaar groen en \(openlucht\) recreatie - Landschap](#)

[Ruimtelijke ordening - Ontwikkeling](#)

[Wonen en bouwen](#)

Verkeer en vervoer

Baten: € 220.652

Lasten: € 167.851

[Openbaar vervoer](#)

[Parkeerbelasting](#)

[Parkeren](#)

[Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid](#)

[Verkeer en vervoer - Ontwikkeling](#)

Volksgezondheid en zorg

Baten: € 126.418

Lasten: € 871.264

[Geëscaleerde zorg 18+](#)

[Geëscaleerde zorg 18-](#)

[Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo](#)

[Maatwerkdienstverlening 18-](#)

[Maatwerkvoorziening \(Wmo\)](#)

[Volksgezondheid](#)

[Wijkteams en Wmo-loketten](#)

Baten: € 598.776

Lasten: € 788.890

[Arbeidsparticipatie - Werk](#)

[Begeleide participatie](#)

[Inkomensregelingen - Inkomen](#)

Algemene middelen

Pagina 13

Algemene middelen

Algemene dekkingsmiddelen levert een bijdrage aan de manier waarop het college werkt aan structureel houdbare gemeentefinanciën.

TAAKVELD 1

Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds

Tot het taakveld Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds behoren de uitkeringen uit het gemeentefonds.

TAAKVELD 2

Belastingen overig

Dit taakveld bevat de roerendezaakbelasting (RZB) op het eigendom en het gebruik van roerende zaken en de precario- en reclamebelasting.

TAAKVELD 3

Economische promotie - Opbrengsten logiesbelasting

Dit taakveld bevat de logiesbelasting en de daarbij behorende uitvoeringskosten voor onder andere de heffing, inning en het afhandelen van bezwaar en beroep.

TAAKVELD 4

Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen

Binnen het taakveld Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen geeft de gemeente invulling aan een sluitende begroting met een gezond meerjarenperspectief.

TAAKVELD 5

OZB niet-woningen

Dit taakveld bevat de onroerendezaakbelasting (OZB) op het eigendom en het gebruik door bedrijven van onroerende zaken anders dan woningen.

TAAKVELD 6

OZB woningen

Dit taakveld bevat de onroerendezaakbelasting (OZB) op het eigendom van woningen.

TAAKVELD 7

Treasury

Tot dit taakveld behoren de activiteiten van de gemeente voor de treasuryfunctie en het beheer van deelnemingen en van verbonden partijen.

TAAKVELD 8

Vennootschapsbelasting (Vpb)

Op dit taakveld boekt de gemeente de raming van het te betalen bedrag vennootschapsbelasting als last.

BBV-indicatoren

BBV-indicator			Bron
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	Realisatie 2020	€690	COELO
	Realisatie 2021	€ 708	
	Prognose 2022	€ 725	
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	Realisatie 2020	€774	COELO
	Realisatie 2021	€ 795	
	Prognose 2022	€ 813	

Toelichting BBV-indicatoren

De gemiddelde WOZ-waarde van woningen in 2020 in Rotterdam (€ 245.000) lag onder het landelijke gemiddelde (€ 290.000). In Rotterdam is sinds 2017 weer sprake van een stijging van de gemiddelde WOZ-waarde van woningen. Wanneer deze stijging de komende jaren relatief hoger is dan in de rest van Nederland zal de indicator dichter naar het landelijk gemiddelde groeien. Deze indicator is landelijk verplicht en betreft geen streefwaarde waar de gemeente Rotterdam op stuurt (zie voor een nadere toelichting de paragraaf Lokale Heffingen).

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) schrijft voor dat er bij programmabegrotingen een programmaplan hoort dat naast de verschillende programmakosten een overzicht bevat van de kosten voor overhead, het bedrag voor te betalen vennootschapsbelasting, het bedrag voor onvoorzien en een overzicht van algemene dekkingsmiddelen.

Het [programma Overhead](#) bevat een overzicht van de kosten voor overhead, de te betalen vennootschapsbelasting wordt verantwoord op het [taakveld Vennootschapsbelasting](#) en het bedrag onvoorzien op het [taakveld Overige baten en lasten – Beheer algemene middelen](#). De algemene dekkingsmiddelen onderscheiden zich van de andere dekkingsmiddelen doordat de gemeente deze middelen vrij kan aanwenden.

In het overzicht van baten en lasten omvat de volgende algemene dekkingsmiddelen.

Algemene dekkingsmiddelen	Jaarrekening	Begroting
	2021	2022
Lokale heffingen	523.300	515.242
Algemene uitkeringen gemeentefonds	2.084.716	1.975.368
Dividend	95.399	85.699
Saldo financieringsfunctie	-6.617	-14.032
Totaal	2.696.798	2.562.277

Lokale heffingen

Tot de algemene dekkingsmiddelen worden om te beginnen de baten uit heffingen van de algemene belastingen gerekend. Anders dan bij bestemmingsheffingen is de besteding van de baten uit heffing van deze algemene belastingen niet gebonden. Tot de algemene belastingen behoren de onroerendzaakbelasting (OZB), de

algemene parkeerbelasting, de logiesbelasting en de reclame- en precariobelasting. Dit is exclusief de baten uit de bestemmingsheffingen, zoals de afval- en rioolheffing, bedrijfsreinigingsrecht en de leges omgevingsvergunningen. In onderstaande tabel zijn betreffende baten opgenomen.

Lokale heffingen	Jaarrekening	Begroting
	2021	2022
Onroerende zaakbelasting	275.000	271.450
Logiesbelasting	5.683	10.731
Reclame- en precariobelasting	26.101	11.591
Leges omgevingsvergunningen	28.872	29.982
Rioolheffing	82.296	85.584
Bedrijfsreinigingsrecht	5.156	4.230
Afvalstoffenheffing	100.193	101.673
Totaal	523.300	515.242

Algemene uitkeringen gemeentefonds

Vervolgens worden de algemene uitkeringen uit het Gemeentefonds tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend. Dit betreft het totaal van de verschillende soorten uitkeringen uit het gemeentefonds: de integratie-uitkeringen (waaronder het Sociaal Domein), de decentralisatie-uitkeringen en de algemene uitkeringen. Deze baten worden verantwoord op het programma Algemene middelen en op het [taakveld Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds](#).

Dividend

De dividenden die de gemeente van deelnemingen ontvangt, behoren eveneens tot de algemene dekkingsmiddelen. Deze dividenden worden verantwoord op de programma's Algemene middelen, [Overhead](#) en [Bestuur en dienstverlening](#).

Dividend	Jaarrekening 2021	Begroting 2022 (*)	Programma
Bank Nederlandse Gemeenten NV	582	500	Algemene middelen
BV Gemeenschappelijk bezit Evides	6.302	5.390	Algemene middelen
Eneco Holding NV	0	0	Algemene middelen
Stedin Holding NV	6.521	1.270	Algemene middelen
Havenbedrijf Rotterdam NV	78.709	78.389	Algemene middelen
Royal Schiphol NV	0	0	Algemene middelen

Sportbedrijf	152	150	Algemene middelen
Beurs Rotterdam N.V.	161	0	Algemene middelen
RET	0	0	Algemene middelen
Multidiensten	0	0	Bestuur en dienstverlening
Multi Employment Rotterdam BV (MER)	0	0	Overhead
SSC Flex	2.972	0	Overhead
Totaal	95.399	85.699	

(*) Stand na Eerste Herziening 2022

Saldo financieringsfunctie

Ten slotte wordt het saldo van de financieringsfunctie tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend. Dit saldo betreft het saldo van de betaalde rente over de leningen, rekening-courant en de ontvangen rente over uitzettingen. De baten worden verantwoord binnen de betreffende programma's, met name Algemene middelen en Maatschappelijke ondersteuning.

Saldo financieringsfunctie	Jaarrekening 2021	Begroting 2022 (*)
Baten	8.471	2.981
Lasten	15.088	17.013
Saldo	-6.617	-14.032

(*) Stand na Eerste Herziening 2022

Overzicht baten en lasten

Overzicht van baten en lasten Algemene middelen	Realisatie 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Baten exclusief reserves	2.340.793	2.304.595	2.249.297	2.261.261	2.254.277	2.253.262
Bijdragen rijk en medeoverheden	1.922.382	1.914.503	1.844.078	1.855.075	1.850.371	1.849.671
Belastingen	280.863	282.307	284.343	286.155	286.155	286.155
Dividenden	92.427	85.699	99.237	98.801	96.867	96.867
Financieringsbaten	7.942	2.568	2.126	1.722	1.378	1.062
Overige opbrengsten derden	36.814	19.794	19.789	19.783	19.782	19.782
Overige baten	365	-276	-276	-276	-276	-276
Lasten exclusief reserves	73.633	-13.606	-5.282	3.205	4.688	2.769

Apparaatslasten	16.603	17.946	16.982	16.982	16.970	16.970
Inhuur	1.160	822	506	506	506	506
Overige apparaatslasten	480	549	571	571	571	571
Personeel	14.962	16.575	15.905	15.905	15.893	15.893
Intern resultaat	-14.126	-14.634	-14.153	-14.151	-14.148	-14.148
Intern resultaat	-14.126	-14.634	-14.153	-14.151	-14.148	-14.148
Programmalasten	71.155	-16.918	-8.111	374	1.866	-52
Financieringslasten	15.088	17.013	25.874	31.886	36.289	38.337
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	5.418	3.268	8.473	15.104	14.507	12.551
Kapitaallasten	-47.856	-43.835	-49.093	-53.251	-55.564	-57.575
Overige programmalasten	98.506	6.635	6.635	6.635	6.635	6.635
Subsidies en inkomensoverdrachten	0	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	2.267.160	2.318.201	2.254.579	2.258.056	2.249.589	2.250.493
Vennootschapsbelasting	1.578	800	800	800	800	800
Saldo voor reserveringen	2.265.582	2.317.401	2.253.779	2.257.256	2.248.789	2.249.693
Reserves	-79.208	59.917	-57.972	-104.314	-90.089	-90.085
Onttrekking reserves	25.190	146.898	39.773	25.443	28.336	29.149
Toevoeging reserves	107.748	86.982	97.746	129.757	118.426	119.234
Vrijval reserves	3.350	0	0	0	0	0
Saldo	2.186.374	2.377.318	2.195.806	2.152.942	2.158.700	2.159.608

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Oorspronkelijke begroting 2019	2.053.318	2.027.745	2.030.654	2.028.155	2.028.155			
Omissieregeling 2019	2.053.146	2.027.648	2.030.557	2.028.058	2.028.058			
Eerste herziening / Voorjaarsnota 2019	2.094.612	2.102.669	2.092.966	2.100.331	2.097.657			
Tweede herziening 2019 / Begroting 2020	2.130.189	2.168.982	2.136.559	2.098.079	2.028.138			
10-maandsrapportage 2019	2.077.396	2.168.982	2.136.559	2.098.079	2.028.138			

Jaarstukken 2019 (realisatie)	2.079.886					
Eerste herziening / Voorjaarsnota 2020	2.238.500	2.136.559	2.098.079	2.028.138	2.028.138	
Tweede herziening 2020 / Begroting 2021	2.218.987	2.220.328	2.129.873	2.093.315	2.109.446	
10-maandsrapportage 2020	2.218.948	2.220.328	2.129.873	2.093.315	2.109.446	
Jaarstukken 2020 (realisatie)	2.227.301					
Eerste herziening / Voorjaarsnota 2021		2.306.241	2.235.019	2.130.680	2.097.264	2.103.429
Tweede herziening 2021 / Begroting 2022		2.284.420	2.379.124	2.196.643	2.152.265	2.157.026
10-maandsrapportage 2021		2.274.706	2.379.124	2.196.643	2.152.265	2.157.026
Jaarstukken 2021 (realisatie)		2.186.374				
Eerste herziening 2022			2.377.318	2.195.806	2.152.942	2.158.700 2.159.608

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De baten bestaan uit de belastingopbrengsten, bijdragen rijk en medeoverheden (o.a. het gemeentefonds), dividenden en financieringsbaten over verstrekte leningen en garanties.

Lasten

De apparaatslasten zijn voornamelijk uitgaven voor de uitvoering van het proces belastingheffing. De twee grootste posten onder de programmalasten bestaan uit de financieringslasten over extern aangetrokken geldleningen en de kapitaallasten waaronder de interne verrekening van de omslagrente plaatsvindt. Verder zijn de belangrijkste posten onder 'overige programmalasten' de ingeschatte risico's voor verstrekte leningen en garanties en concernbrede stelposten. De concernbrede stelposten zijn bedoeld om de nog over de programma's te verdelen taakstellingen en trendcorrecties op te vangen.

Reserves

De reserves die onder het programma Algemene middelen zijn opgenomen, zijn een aantal concernbrede reserves. Het gaat hoofdzakelijk om de Algemene reserve, de Kredietrisicoreserve, de Rotterdamse Investeringsmotor (RIM) en de Bestemmingsreserve Taakmutaties.

Meerjarig verloop

De totale baten laten tussen 2022 - 2023 een dalend beeld zien. Dit komt hoofdzakelijk door lagere verwachte rijksmiddelen en lagere financieringsbaten uit verstrekte leningen en garanties. Vanaf 2023 laten de baten een stabiel beeld zien.

De totale lasten stijgen vanaf 2023. Zo stijgen per saldo de programmalasten. Dat komt vooral door de stijging van de financieringslasten door hogere investeringsvoornemens door het Concern en daardoor een hogere externe rentelast. Verder wordt het meerjarige saldo beïnvloed door diverse stelposten die vooralsnog centraal zijn verwerkt en bij de tweede herziening 2022 / meerjarenbegroting 2023 nader zullen worden ingevuld.

Bijstellingen per taakveld

Programma / Taakveld	Mutatie 2022 (€)	Mutatie 2022 (%)	Mutatie 2023 (€)	Mutatie 2023 (%)	Mutatie 2024 (€)	Mutatie 2024 (%)	Mutatie 2025 (€)	Mutatie 2025 (%)	Mutatie 2026 (€)	Mutatie 2026 (%)
Algemene middelen	-1.805	0%	-836	0%	676	0%	1.674	0%	2.582	0%
Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	-700	0%
Belastingen overig	613	3%	187	1%	190	1%	198	1%	198	1%
Economische promotie - Opbrengsten Logiesbelasting	-14	0%	-3	0%	-3	0%	-3	0%	-3	0%
Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen	-1.436	1%	-380	1%	1.130	4%	2.114	3%	3.722	5%
OZB niet-woningen	-251	0%	-54	0%	-55	0%	-51	0%	-51	0%
OZB woningen	-167	0%	-36	0%	-36	0%	-34	0%	-34	0%
Treasury	-551	1%	-551	1%	-551	1%	-551	1%	-551	1%
Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%

Omschrijving programma

Het programma Algemene middelen levert een bijdrage aan de manier waarop het college werkt aan structureel houdbare gemeentefinanciën. Dit programma gaat in op de volgende zaken:

- een sluitende begroting en meerjarenraming
- een gedegen beheer van deelnemingen en verbonden partijen
- een weerstandsvermogen van minimaal 1,0, waarbij het weerstandsvermogen is geënt op de financiële risico's
- een stabiel beleid voor de gemeentelijke woonlasten en algemene belastingen
- een gedegen treasury-functie en financieringsbeleid
- zorgen voor voldoende en gedegen financiële ruimte om investeringen mogelijk te maken, om samen met andere partijen te kunnen werken aan de toekomst van de stad

Het programma Algemene middelen omvat:

- de uitkeringen uit het gemeentefonds
- de opbrengsten van de algemene belastingen
- de opbrengsten uit deelnemingen
- het treasury-resultaat
- concernbrede bestemmingsreserves
- concernbrede stelposten
- te betalen bedragen vennootschapsbelasting
- de post onvoorzien

Het programma Algemene middelen is, anders dan de overige programma's van deze begroting, relatief beleidsarm te noemen en wijkt in opzet en inhoud hiervan af. In de paragrafen [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#) en [Financiële kengetallen](#) zijn de inhoudelijke doelstellingen, indicatoren en kengetallen opgenomen.

Voor het programma Algemene middelen gelden de volgende indicatoren en kengetallen:

- gemeentelijke woonlasten (één- en meerpersoonshuishouden)
- gemiddelde WOZ-waarde woningen
- weerstandsvermogen
- structurele exploitatieruimte
- solvabiliteitsrisico
- EMU-saldo (vorderingensaldo)
- kasgeldlimitet
- renterisiconorm
- netto schuldquote

Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds

Pagina 14

Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds

Dit taakveld bevat de uitkeringen uit het gemeentefonds zoals de algemene uitkering, integratie-uitkeringen en decentralisatie-uitkeringen.

Voortgang 2022

Herziening gemeentefonds

De beheerders van het gemeentefonds - de minister van BZK en de staatssecretaris van Financiën - hebben besloten om de nieuwe, herijkte verdeling van het gemeentefonds per 1 januari 2023 in te voeren. De nieuwe verdeling zal langs de volgende lijnen worden ingevoerd:

- De ingroeiperiode wordt ingekort naar 3 jaar;
- De herverdeeffecten in het eerste jaar worden beperkt tot € 7,50 per inwoner. Na 3 jaar is het maximale herverdeeffect € 37,50 per inwoner. Dit is onderdeel voor het basispad van de coalitie-onderhandelingen;
- Jaarlijks zullen de fondsbeheerders monitoren of de nieuwe verdeling de kosten in het sociaal domein goed blijft volgen;
- De fondsbeheerders zullen de door de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) voorgestelde onderzoeksagenda uitvoeren en zo nodig aanvullende onderzoeken doen en de ROB en gemeenten hier nauw bij betrekken. De komende tijd wordt onderzoek gedaan naar de omvang van extra en/of grootstedelijke taken en daaraan gerelateerde uitgaven en inkomsten van de G4-gemeenten (Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht) in vergelijking met een aantal geselecteerde 100.000+ gemeenten;
- Voor een beperkte groep gemeenten met beperkte financiële draagkracht en een lage sociaal-economische status komt er een aangepast ingroeipad;
- In 2025 wordt de invoering van het nieuwe model geëvalueerd.

Kabinetsformatie/coalitieakkoord

In het coalitieakkoord kondigt het kabinet een nieuw financieringssysteem aan, ingaande 2026, waarbij de mogelijkheid voor een groter eigen belastinggebied wordt betrokken. Deze nieuwe financieringssysteem moet ervoor zorgen dat gemeenten meer stabiliteit en autonomie krijgen. De nieuwe financieringssysteem dient nog uitgewerkt te worden. Er is daarom voor gekozen om vanaf 2026 het accres niet te berekenen maar vast te zetten op een plus van € 1 miljard t.o.v. de miljoenennota 2022 voor gemeenten en provincies samen.

In de ledenbrief van 21 december jl. wijst de VNG er op dat vanaf 2026 het accres hierdoor een forse teruggang laat zien. Bevestiging hiervan betekent grote consequenties voor gemeenten. Dit heeft gevolgen voor de ambities die gemeenten tijdens hun nieuwe bestuursperiode willen nastreven.

Gemeenten dringen aan dat er zo snel mogelijk een oplossing komt voor 2026 en verder. Dit sluit aan bij het advies van de Raad van State (RvS). Zij adviseert het kabinet om dit voorjaar te komen tot een meerjarig budgettair kader voor medeoverheden en zo nieuwe colleges meer financiële zekerheid te geven. De VNG heeft bij de fondsbeheerders aangedrongen om duidelijkheid in de Voorjaarsnota van het Rijk (uiterlijk 1 juni) te geven. Deze duidelijkheid gaat over de vormgeving van de nieuwe systematiek zelf, maar gaat ook over de additionele financiële ruimte die ermee gepaard gaat.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Algemene uitkeringen en overige uitkeringen	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
gemeentefonds	2021	2022	2023	2024	2025	2026

Baten exclusief reserves	1.921.701	1.914.478	1.844.078	1.855.075	1.850.371	1.849.671
Bijdragen rijk en medeoverheden	1.921.701	1.914.478	1.844.078	1.855.075	1.850.371	1.849.671
Lasten exclusief reserves	8	7	7	7	7	7
Programmalasten	8	7	7	7	7	7
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	8	7	7	7	7	7
Overige programmalasten	0	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	1.921.693	1.914.471	1.844.071	1.855.068	1.850.364	1.849.664
Saldo voor reserveringen	1.921.693	1.914.471	1.844.071	1.855.068	1.850.364	1.849.664
Saldo	1.921.693	1.914.471	1.844.071	1.855.068	1.850.364	1.849.664

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds		Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Oorspronkelijke begroting 2022		1.914.471	1.844.071	1.855.068	1.850.364	1.850.364
Bijstellingen Eerste Herziening 2022		0	0	0	0	-700
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	0	0	0	0	-700
Begroting na wijzigingen		1.914.471	1.844.071	1.855.068	1.850.364	1.849.664

Toelichting financiële bijstellingen

Technische wijzigingen

De technische wijziging betreft een technische, administratieve correctie op boekjaar 2026 (-€ 700).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Wet- en regelgeving

- [Financiële-verhoudingswet](#)
- [Circulaires uitkering Gemeentefonds](#)

Omschrijving taakveld

Tot het taakveld Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds behoren de uitkeringen uit het gemeentefonds. Het gemeentefonds is de grootste inkomstenbron voor gemeenten. De ontwikkeling van het gemeentefonds bepaalt in belangrijke mate onze financiële ruimte. Gemeenten kunnen zelfstandig beleid voeren met het geld dat het Rijk beschikbaar stelt uit het gemeentefonds. Gemeenten moeten echter wel de hen wettelijk

opgedragen taken bekostigen met het geld dat zij uit het gemeentefonds ontvangen. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om de uitvoering van de Jeugdzorg en het verstrekken van bijstandsuitkeringen.

Drie keer per jaar informeert het Rijk de gemeenten met een circulaire over het gemeentefonds:

- in mei/juni op basis van de Voorjaarsnota van het Rijk
- in september op basis van de Miljoenennota van het Rijk
- in december op basis van de Najaarsnota van het Rijk

Belastingen overig

Pagina 15

Belastingen overig

Dit taakveld bevat de roerendezaakbelasting (RZB) op het eigendom en het gebruik van roerende zaken en de precario- en reclamebelasting.

Voortgang 2022

Nu de meeste maatregelen als gevolg van Covid-19 zijn opgeheven, vindt de aanslagoplegging regulier plaats (zonder tijdelijke opschorting). De Coronamaatregelen hebben grote impact gehad op zowel ondernemers als burgers. Waar nodig worden met belastingplichtigen maatwerk afspraken gemaakt. Dit uiteraard binnen de geldende wet- en regelgeving.

Vorig jaar is bij precariobelasting voor terrassen een nultarief gehanteerd. Deze heffing (met nultarief voor 2021) over 2021 wordt dit jaar opgelegd.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Belastingen overig	Realisatie 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Baten exclusief reserves	37.649	19.917	19.908	19.908	19.908	19.908
Bijdragen rijk en medeoverheden	628	9	0	0	0	0
Belastingen	180	126	126	126	126	126
Overige opbrengsten derden	36.429	19.782	19.782	19.782	19.782	19.782
Overige baten	412	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	-4.245	-4.243	-4.157	-4.148	-4.156	-4.156
Apparaatslasten	6.050	6.540	6.188	6.188	6.184	6.184

Inhuur	423	300	184	184	184	184
Overige apparaatslasten	175	200	208	208	208	208
Personeel	5.452	6.040	5.796	5.796	5.791	5.791
Intern resultaat	-14.296	-14.720	-14.241	-14.240	-14.239	-14.239
Intern resultaat	-14.296	-14.720	-14.241	-14.240	-14.239	-14.239
Programmalasten	4.001	3.938	3.896	3.904	3.900	3.900
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	2.500	2.605	2.587	2.906	2.902	2.902
Kapitaallasten	608	334	311	0	0	0
Overige programmalasten	892	998	998	998	998	998
Saldo voor vpb en reserveringen	41.893	24.160	24.065	24.056	24.064	24.064
Saldo voor reserveringen	41.893	24.160	24.065	24.056	24.064	24.064
Reserves	228	200	0	0	0	0
Onttrekking reserves	228	200	0	0	0	0
Saldo	42.121	24.360	24.065	24.056	24.064	24.064

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Belastingen overig		Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Oorspronkelijke begroting 2022		23.747	23.877	23.865	23.865	23.865
Bijstellingen Eerste Herziening 2022		613	187	190	198	198
Vergoeding ziekte- en zwangerschapsverlof	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Basisregistratie wettelijke dienstverlening	Reserves	139	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	474	187	190	198	198
Begroting na wijzigingen		24.360	24.065	24.056	24.064	24.064

Toelichting financiële bijstellingen

Vergoeding ziekte- en zwangerschapsverlof

De voor 2022 begrote lasten en baten zijn verhoogd vanwege ziekte- en zwangerschapsverlof. Dit betreft een saldo neutrale bijstelling.

Bestemmingsreserve Basisregistratie wettelijke dienstverlening

Voor een structurele aanpak van werkvoorraden, strategische analyses en kwaliteitsverbeteringen van processen is in het jaar 2022 € 139 onttrokken aan de bestemmingsreserve.

Technische wijzigingen

In het taakveld Belastingen overig zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De grootste wijzigingen zijn de herverdeling van claim basisregistraties wettelijke dienstverlening (€ 324 in 2022), budgetoverheveling vanuit programma Openbare orde en veiligheid in 2022 voor de aanpak van ondermijning in de stad (-€ 37), budgetoverheveling vanuit taakveld Belasting overig naar programma Bestuur en Dienstverlening ter dekking van de diverse concern- en clusterbrede taakstellingen (Wet Openbaar Bestuur, Integriteit, project Great, Wijk aan zet, Datagedreven Werken en Trainees) van € 184 in 2022 tot € 198 in 2026 en diverse kleine technische wijzigingen (€ 3).

Omschrijving taakveld

Dit taakveld bevat de roerend zaakbelasting (RZB) op het eigendom en het gebruik van roerende zaken en de precario- en reclamebelasting. De uitvoeringskosten bevatten onder andere het taxeren en waarden van roerende zaken, de heffing en inning van de belastingsoorten en het afhandelen van bezwaar en beroep.

Voor een nadere toelichting op de ontwikkelingen van deze belastingsoorten verwijzen wij u naar paragraaf [Lokale heffingen](#).

Economische promotie - Opbrengsten logiesbelasting

Pagina 16

Economische promotie - Opbrengsten logiesbelasting

Dit taakveld bevat de logiesbelasting en de daarbij behorende uitvoeringskosten voor onder andere de heffing, inning en het afhandelen van bezwaar en beroep.

Voortgang 2022

Na opheffing van de meeste maatregelen als gevolg van Covid-19 is in de hotelbranche weer een stijgende lijn in de bezettingsgraad te zien hoewel er nog de nodige onzekerheid zit in de bestendigheid ervan en deze nog niet op het niveau van voor de Coronacrisis zit.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Economische promotie - Opbrengsten Logiesbelasting	Realisatie 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Baten exclusief reserves	5.685	10.731	12.767	14.497	14.497	14.497
Bijdragen rijk en medeoverheden	1	1	0	0	0	0
Belastingen	5.683	10.731	12.767	14.497	14.497	14.497
Overige opbrengsten derden	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	336	362	342	342	342	342
Apparaatslasten	332	359	340	340	339	339
Inhuur	23	16	10	10	10	10
Overige apparaatslasten	10	11	11	11	11	11
Personeel	299	332	318	318	318	318
Intern resultaat	4	3	3	3	3	3
Intern resultaat	4	3	3	3	3	3
Saldo voor vpb en reserveringen	5.349	10.370	12.424	14.155	14.155	14.155
Saldo voor reserveringen	5.349	10.370	12.424	14.155	14.155	14.155
Saldo	5.349	10.370	12.424	14.155	14.155	14.155

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Economische promotie - Opbrengsten Logiesbelasting	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Oorspronkelijke begroting 2022	10.383	12.427	14.158	14.158	14.158
Bijstellingen Eerste Herziening 2022	-14	-3	-3	-3	-3
Vergoeding ziekte- en zwangerschapsverlof Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Basisregistratie wettelijke dienstverlening Reserves	-3	0	0	0	0
Technische wijzigingen Technische wijzigingen	-10	-3	-3	-3	-3
Begroting na wijzigingen	10.370	12.424	14.155	14.155	14.155

Toelichting financiële bijstellingen

Vergoeding ziekte- en zwangerschapsverlof

De voor 2022 begrote lasten en baten zijn verhoogd vanwege ziekte- en zwangerschapsverlof. Dit betreft een

saldo neutrale bijstelling.

Bestemmingsreserve Basisregistratie wettelijke dienstverlening

Voor een structurele aanpak van werkvoorraden, strategische analyses en kwaliteitsverbeteringen van processen is in het jaar 2022 - € 3 onttrokken aan de bestemmingsreserve.

Technische wijzigingen

In het taakveld Economische promotie - opbrengsten logiesbelasting zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De grootste wijzigingen zijn de herverdeling van claim basisregistraties wettelijke dienstverlening (-€ 6), budgetoverheveling vanuit programma Openbare orde en veiligheid in 2022 voor de aanpak van ondermijning in de stad (-€ 2), budgetoverheveling vanuit programma Bestuur en Dienstverlening naar taakveld Economische promotie - opbrengsten logiesbelasting ter dekking van de diverse concern- en clusterbrede taakstellingen (Wet Openbaar Bestuur, Integriteit, project Great, Wijk aan zet, Datagedreven Werken en Trainees) van -€ 3 structureel en diverse kleine technische wijzigingen (€ 1).

Omschrijving taakveld

Dit taakveld bevat de logiesbelasting en de daarbij behorende uitvoeringskosten voor onder andere de heffing, inning en het afhandelen van bezwaar en beroep. Voor een nadere toelichting op de ontwikkelingen van deze belastingsoort verwijzen wij u naar paragraaf [Lokale heffingen](#).

Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen

Pagina 17

Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen

Dit taakveld bevat de Algemene Reserve, de bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor, de bestemmingsreserve Taakmutaties gemeentefonds, concernbrede stelposten en de post onvoorzien

Voortgang 2022

Weerstandsvermogen

Eén van de uitgangspunten van het gevoerde financieel beleid is dat het weerstandsvermogen minimaal 1,00 bedraagt. Indien op enig moment het weerstandsvermogen als gevolg van forse financiële tegenvallers minder dan 1,00 bedraagt, worden er maatregelen getroffen die het aannemelijk maken dat het weerstandsvermogen zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk in het laatste jaar van de meerjarenraming weer 1,00 of meer zal bedragen. Voor

ontwikkelingen van het weerstandsvermogen wordt verwezen naar de paragraaf [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#).

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen	Realisatie 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Lasten exclusief reserves	2.054	176	4.897	11.357	11.630	10.835
Programmalasten	2.054	176	4.897	11.357	11.630	10.835
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	2.034	131	4.852	11.312	11.585	10.790
Overige programmalasten	20	45	45	45	45	45
Subsidies en inkomensoverdrachten	0	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-2.054	-176	-4.897	-11.357	-11.630	-10.835
Saldo voor reserveringen	-2.054	-176	-4.897	-11.357	-11.630	-10.835
Reserves	-36.552	94.877	-26.240	-72.527	-57.370	-56.557
Ottrekking reserves	24.962	146.698	39.773	25.443	28.336	29.149
Toevoeging reserves	64.864	51.821	66.013	97.969	85.706	85.706
Vrijval reserves	3.350	0	0	0	0	0
Saldo	-38.606	94.701	-31.137	-83.883	-69.000	-67.392

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen		Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Oorspronkelijke begroting 2022		96.137	-30.757	-85.014	-71.114	-71.114
Bijstellingen Eerste Herziening 2022		-1.436	-380	1.130	2.114	3.722
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-791	264	1.775	2.758	4.571
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-644	-644	-644	-644	-849
Begroting na wijzigingen		94.701	-31.137	-83.883	-69.000	-67.392

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie kapitaallasten / Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor

Om de budgetten voor de kapitaallasten binnen het concern op peil te houden, wordt het verschil tussen de geraamde en benodigde budgetten met de begroting verrekend. Deze verschillen zijn opgenomen op verschillende programma's. Hiertegenover is op programma Algemene middelen een stelpost opgenomen. Geraamde kapitaallasten die tijdelijk niet nodig zijn – bijvoorbeeld door het later in de tijd opleveren van activa, lagere kapitaallasten dan geraamd of einde activering – kunnen vrijvallen en toegevoegd worden aan de Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor (RIM) voor toekomstige dekking van kapitaallasten voor vervanging, renovatie en restauratie van investeringen. Op basis van de daadwerkelijke activeringen per ultimo 2021 zijn de benodigde kapitaallasten meerjarig berekend en zijn de meerjarig geraamde budgetten voor kapitaallasten aangepast en verrekend met de RIM cilinder 5 (zie [Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor](#)).

Technische wijzigingen

In taakveld Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De grootste wijzigingen zijn:

- decentralisatie-uitkering Landelijke functies opvang uit het Gemeentefonds die omgezet is naar de Regeling specifieke uitkering Specialistische functies aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling. Bij specifieke uitkeringen staan zowel de baten als de lasten op het programma Volksgezondheid. Dit heeft geleid tot een budgetverschuiving van programma Volksgezondheid naar het programma Algemene middelen (structureel - € 653)
- correctie op indexering (structureel € 9)
- technische, administratieve correctie op boekjaar 2026 (- € 205)

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Wet- en regelgeving

- [Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten \(BBV\)](#)
- [Financiële-verhoudingswet](#)

Beleidskaders

- [Verordening Financiën Rotterdam 2021](#)

Omschrijving taakveld

Dit taakveld bevat de Algemene Reserve, de bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor, de bestemmingsreserve Taakmutaties gemeentefonds, concernbrede stelposten en de post onvoorzien.

De Algemene reserve behoort tot het weerstandsvermogen, dat middelen omvat die de gemeente vrij kan inzetten om het begrotingsbeeld sluitend te houden en om onvoorziene financiële risico's af te dekken. Het onderdeel [Reserves](#) bevat het meerjarig verloop van deze reserve.

In het coalitieakkoord is als uitgangspunt opgenomen dat er gestuurd wordt op een weerstandsvermogen van minimaal 1,0. Daarbij is het weerstandsvermogen geënt op de financiële risico's. Verwezen wordt naar de [paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#).

De Rotterdamse Investeringsmotor (RIM) is een bestemmingsreserve. De gelden in deze reserve zijn bedoeld om in het kader van de meerjarige investeringsplanning concernbrede investeringsprojecten te kunnen dekken.

Het BBV schrijft voor dat de begroting een post onvoorzien bevat, zonder hiervoor een maximale of minimale hoogte voor te schrijven. Rotterdam heeft in 2017 de hoogte van dit bedrag structureel begroot op € 600. Dit komt neer op circa € 1,00 per inwoner.

OZB niet-woningen

Pagina 18

OZB niet-woningen

Dit taakveld bevat de onroerendezaakbelasting (OZB) op het eigendom en het gebruik door bedrijven van onroerende zaken anders dan woningen.

Voortgang 2022

In 2022 vindt de aanslagoplegging regulier plaats. Veel belastingplichtigen voldoen keurig aan hun verplichtingen. Waar dat minder is, bieden we de belastingplichtige maatwerk in de betaling. Ondanks dat de meeste Coronamaatregelen zijn opgeheven, zijn er meer betalingsregelingen afgesproken dan in de jaren voor Covid-19. De menselijke maat staat hierbij centraal: er wordt gekeken naar de mogelijkheden tot betaling rekening houdend met de financiële draagkracht van de belastingplichtige, uiteraard binnen de geldende wet- en regelgeving.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten OZB niet-woningen	Realisatie 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Baten exclusief reserves	213.401	207.876	207.866	207.948	207.948	207.948
Bijdragen rijk en medeoverheden	20	9	0	0	0	0
Belastingen	213.382	207.866	207.866	207.948	207.948	207.948
Overige opbrengsten derden	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	10.906	10.658	10.302	10.303	10.299	10.299
Apparaatslasten	6.138	6.635	6.278	6.278	6.274	6.274

Inhuur	429	304	187	187	187	187
Overige apparaatslasten	177	203	211	211	211	211
Personeel	5.532	6.128	5.880	5.880	5.876	5.876
Intern resultaat	99	50	51	52	53	53
Intern resultaat	99	50	51	52	53	53
Programmalasten	4.668	3.973	3.973	3.973	3.973	3.973
Overige programmalasten	4.668	3.973	3.973	3.973	3.973	3.973
Saldo voor vpb en reserveringen	202.496	197.218	197.564	197.645	197.649	197.649
Saldo voor reserveringen	202.496	197.218	197.564	197.645	197.649	197.649
Saldo	202.496	197.218	197.564	197.645	197.649	197.649

Financiële bijstellingen

Bijstellingen OZB niet-woningen		Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Oorspronkelijke begroting 2022		197.470	197.618	197.700	197.700	197.700
Bijstellingen Eerste Herziening 2022		-251	-54	-55	-51	-51
Vergoeding ziekte- en zwangerschapsverlof	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Basisregistratie wettelijke dienstverlening	Reserves	-62	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-190	-54	-55	-51	-51
Begroting na wijzigingen		197.218	197.564	197.645	197.649	197.649

Toelichting financiële bijstellingen

Vergoeding ziekte- en zwangerschapsverlof

De voor 2022 begrote lasten en baten zijn verhoogd vanwege ziekte- en zwangerschapsverlof. Dit betreft een saldo neutrale bijstelling.

Bestemmingsreserve Basisregistratie wettelijke dienstverlening

Voor een structurele aanpak van werkvoorraden, strategische analyses en kwaliteitsverbeteringen van processen is in het jaar 2022 - € 62 onttrokken aan de bestemmingsreserve.

Technische wijzigingen

In het taakveld OZB niet woningen zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De grootste wijzigingen zijn de herverdeling van claim basisregistraties wettelijke dienstverlening (-€ 107), budgetoverheveling vanuit programma Openbare orde en veiligheid in 2022 voor de aanpak van ondermijning in de stad (-€ 38), budgetoverheveling vanuit programma Bestuur en Dienstverlening naar taakveld OZB niet woningen ter dekking van de diverse concern- en clusterbrede taakstellingen (Wet Openbaar Bestuur, Integriteit, project Great, Wijk aan zet, Datagedreven Werken en Trainees) van -€ 47 in 2022 tot -€ 51 in 2026 en diverse kleine technische wijzigingen (€ 2).

Omschrijving taakveld

Dit taakveld bevat de onroerend zaakbelasting (OZB) op het eigendom en het gebruik door bedrijven van onroerende zaken anders dan woningen. De uitvoeringskosten bevatten onder andere het taxeren en waarderen van niet-woningen, de heffing en inning van de OZB en het afhandelen van bezwaar en beroep. Voor een nadere toelichting op de ontwikkelingen van deze belastingsoort verwijzen wij u naar paragraaf [Lokale heffingen](#).

OZB woningen

Pagina 19

OZB woningen

Dit taakveld bevat de onroerendezaakbelasting (OZB) op het eigendom van woningen.

Voortgang 2022

In 2022 vindt de aanslagoplegging regulier plaats. Veel belastingplichtigen voldoen keurig aan hun verplichtingen. Waar dat minder is, bieden we de belastingplichtige maatwerk in de betaling. Ondanks dat de meeste Coronamaatregelen zijn opgeheven, zijn er meer betalingsregelingen afgesproken dan in de jaren voor Covid-19. De menselijke maat staat hierbij centraal: er wordt gekeken naar de mogelijkheden tot betaling rekening houdend met de financiële draagkracht van de belastingplichtige, uiteraard binnen de geldende wet- en regelgeving.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten OZB woningen	Realisatie 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Baten exclusief reserves	61.649	63.590	63.584	63.584	63.584	63.584
Bijdragen rijk en medeoverheden	31	6	0	0	0	0
Belastingen	61.618	63.584	63.584	63.584	63.584	63.584
Overige opbrengsten derden	0	0	0	0	0	0

Lasten exclusief reserves	4.939	5.770	5.534	5.534	5.532	5.532
Apparaatslasten	4.082	4.413	4.176	4.176	4.173	4.173
Inhuur	285	202	124	124	124	124
Overige apparaatslasten	118	135	140	140	140	140
Personeel	3.679	4.076	3.911	3.911	3.908	3.908
Intern resultaat	66	34	34	35	35	35
Intern resultaat	66	34	34	35	35	35
Programmalasten	790	1.324	1.324	1.324	1.324	1.324
Overige programmalasten	790	1.324	1.324	1.324	1.324	1.324
Saldo voor vpb en reserveringen	56.711	57.820	58.050	58.049	58.052	58.052
Saldo voor reserveringen	56.711	57.820	58.050	58.049	58.052	58.052
Saldo	56.711	57.820	58.050	58.049	58.052	58.052

Financiële bijstellingen

Bijstellingen OZB woningen		Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Oorspronkelijke begroting 2022		57.987	58.086	58.086	58.086	58.086
Bijstellingen Eerste Herziening 2022		-167	-36	-36	-34	-34
Vergoeding ziekte- en zwangerschapsverlof	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Basisregistratie wettelijke dienstverlening	Reserves	-41	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-126	-36	-36	-34	-34
Begroting na wijzigingen		57.820	58.050	58.049	58.052	58.052

Toelichting financiële bijstellingen

Vergoeding ziekte- en zwangerschapsverlof

De voor 2022 begrote lasten en baten zijn verhoogd vanwege ziekte- en zwangerschapsverlof. Dit betreft een saldo neutrale bijstelling.

Bestemmingsreserve Basisregistratie wettelijke dienstverlening

Voor een structurele aanpak van werkvoorraden, strategische analyses en kwaliteitsverbeteringen van processen is in het jaar 2022 - € 41 onttrokken aan de bestemmingsreserve.

Technische wijzigingen

In het taakveld OZB woningen zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De grootste wijzigingen zijn de herverdeling van claim basisregistraties wettelijke dienstverlening (-€ 71), budgetoverheveling vanuit programma Openbare orde en veiligheid in 2022 voor de aanpak van ondermijning in de stad (-€ 25), budgetoverheveling vanuit programma Bestuur en Dienstverlening naar taakveld OZB woningen ter dekking van de diverse concern- en clusterbrede taakstellingen (Wet Openbaar Bestuur, Integriteit, project Great, Wijk aan zet, Datagedreven Werken en Trainees) van -€ 31 in 2022 tot -€ 34 in 2026 en diverse kleine technische wijzigingen (€ 1).

Omschrijving taakveld

Dit taakveld bevat de onroerend zaakbelasting (OZB) op het eigendom van woningen. De uitvoeringskosten bevatten onder andere het taxeren en waarderen van woningen, de heffing en inning van de OZB en het afhandelen van bezwaar en beroep. Voor een nadere toelichting op de ontwikkelingen van deze belastingsoort verwijzen wij u naar paragraaf [Lokale heffingen](#).

Treasury

Pagina 20

Treasury

Dit taakveld betreft de activiteiten van de gemeente voor de treasuryfunctie en het beheer van deelnemingen en van verbonden partijen. Op dit taakveld verantwoordt het college de rentelasten voor aangetrokken gelden, de ontvangsten uit doorbelaste omslagrente, de ontvangsten op verstrekte leningen en garanties, de ontvangen dividenden uit deelnemingen en de kosten voor juridisch advisering.

Voortgang 2022

Warmtebedrijf Rotterdam

Op 14 oktober 2021 heeft de gemeenteraad besloten, op basis van de resultaten van de op dat moment ingevulde conditionele voorwaarden, niet over te gaan tot realisatie van het scenario Warmteling+ (WLQ+). Voor het Warmtebedrijf Rotterdam Holding B.V. (WbR) betekent dit dat er geen additionele financiering vanuit de beide aandeelhouders ter beschikking is gesteld voor haar business case om aan de WLQ+ deel te nemen.

WbR is een traject in het kader van de Wet Homologatie Onderhands Akkoord ingegaan (WHOA) gestart. Een dergelijk traject gaat uit van de gedachte dat het bereiken van een onderhands akkoord tussen de schuldeisers van WbR meer voordeel oplevert voor haar stakeholders dan louter een faillissement. Deze procedure biedt ook bescherming voor WbR want het zorgt ervoor dat er geen surseance van betaling of faillissement door derden kan

worden aangevraagd. Daarnaast biedt de procedure tegelijkertijd mogelijkheid om met alle betrokken partijen tot een akkoord te komen. Hiermee ontstaat voor de activiteiten van WbR een mogelijk toekomstperspectief, zonder last uit het verleden.

De gemeente Rotterdam verwacht dat, gegeven de discussies rondom een nieuwe toekomst van het WbR, ze niet al haar kapitaal terug kan vorderen – hiertoe heeft de gemeente voorzieningen getroffen in de Jaarrekening 2021.

Stedin

Vanwege alle gewenste investeringen in het energienet en de energietransitie heeft netbeheerder Stedin kenbaar gemaakt de komende jaren extra eigen vermogen nodig te hebben. Met dit eigen vermogen wil Stedin voldoende kredietwaardig en financieel robuust blijven waardoor ze kan blijven investeren in het verslimmen (digitaliseren) en versterken van haar energienetten. Tot aan 2030 verwacht Stedin namelijk ca. € 8 miljard te investeren. In de zomer van 2021 hebben aandeelhouders van Stedin al voor een totaalbedrag van € 200 mln. reeds het vermogen van Stedin versterkt. De gemeente Rotterdam heeft als grootste aandeelhouder voor ca. € 64 mln. bijgedragen. Dit is echter een korte termijn oplossing tot 2023, onder meer in verband met de start van een nieuwe reguleringsperiode.

Stedin heeft zodoende de afgelopen periode haar kapitaalbehoefte herijkt voor de lange termijn (tot 2030) op grond van nieuwe financiële inzichten. Stedin's kapitaalbehoefte tot 2030 komt uit op € 1,75 miljard. Hiermee wenst Stedin invulling te geven aan haar investeringsprogramma om de energienetten zowel qua kwaliteit als capaciteit geschikt te houden in de komende jaren van de energietransitie. Voor het versterken van het vermogen zetten Stedin en de AHC allereerst in op nieuwe aandeelhouders (Rijk, niet aandeelhoudende gemeenten en provincies uit het verzorgingsgebied). Vanuit solidariteit en proportionaliteit (gezamenlijk dragen van de kosten) is het standpunt van de gemeente en de 43 andere gemeentelijke aandeelhouders dat ook het Rijk en niet-aandeelhoudende gemeenten en provincies baat hebben bij een sterke netbeheerder. Op dit moment zijn de gesprekken hiervoor in volle gang en is de verwachting dat in het derde en laatste kwartaal van 2022 duidelijk is in welke mate voornoemde partijen een bijdrage willen leveren in het oplossen van de kapitaalbehoefte van € 1,75 miljard.

Nieuw Stadion Feijenoord

In 2017 heeft de gemeenteraad in de Position Paper Feyenoord City voorwaarden gesteld voor de bijdrage van de gemeente, die onder andere bestaat uit € 40 mln. aandelenkapitaal voor het nieuwe stadion. Op 21 april 2022 heeft BVO Feyenoord aangekondigd dat nieuwbouw de aankomende jaren niet mogelijk is en dat het daarom onverantwoord is om over te gaan tot de bouw van een nieuw stadion. Op basis van dit besluit heeft het college aan de gemeenteraad laten weten samen met Stichting Gebiedsontwikkeling aan de Maas en andere stakeholders zich te beraden op wat dit betekent voor de gebiedsontwikkeling. Het definitieve standpunt van Stadion Feijenoord N.V. als initiatiefnemer van het stadionproject over een eventuele hervatting van het project als de relevante markten weer tot rust zijn gekomen, zal hierbij worden betrokken.

Dividendopbrengsten

De dividendopbrengsten in 2022 zullen ca. € 1,4 mln. hoger uitkomen dan begroot. Dit wordt voornamelijk

veroorzaakt door een hoger dan geprognosticeerd resultaat over 2021 van het havenbedrijf en daarmee een hogere dividenduitkering. Meerjarig is de dividendprognose van Schiphol op nul gezet, dit heeft een negatief resultaat op het dividend van ca. € 0,6 mln. in 2023 oplopend tot ca. € 2 mln. in 2025.

Renteontwikkelingen

Het renteomslagstelsel is geregeld in de gemeentelijke regelgeving. Dit stelsel houdt in dat de financieringskosten via het taakveld treasury aan de overige gemeentelijke taakvelden worden doorberekend op basis van de boekwaarde van de onderliggende investeringen. De rente die hiervoor wordt gehanteerd is de omslagrente investeringen. Deze rente wordt jaarlijks vastgesteld op basis van richtlijnen van de commissie BBV. De omslagrente investeringen blijft met 1,50% in 2023 ongewijzigd ten opzichte van 2022. Ook de bespaarde rente die wordt berekend over de reserves en voorzieningen, blijft met 1,50% gelijk in 2023. Het begrote interne omslagpercentage dat wordt toegerekend aan de bouwgronden in exploitatie blijft 0,8%. Verder bestaan er specifieke regels voor het toerekenen van rente aan de voorziening pensioenen bestuurders. Het hiervoor geldende rentepercentage wordt met ingang van 2022 verhoogd naar 0,528%.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Treasury	Realisatie 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Baten exclusief reserves	100.708	88.003	101.094	100.249	97.969	97.654
Dividenden	92.427	85.699	99.237	98.801	96.867	96.867
Financieringsbaten	7.942	2.568	2.126	1.722	1.378	1.062
Overige opbrengsten derden	385	12	7	2	0	0
Overige baten	-47	-276	-276	-276	-276	-276
Lasten exclusief reserves	59.635	-26.336	-22.208	-20.191	-18.967	-20.091
Intern resultaat	2	0	0	0	0	0
Intern resultaat	2	0	0	0	0	0
Programmalasten	59.634	-26.336	-22.208	-20.191	-18.967	-20.091
Financieringslasten	15.088	17.013	25.874	31.886	36.289	38.337
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	876	525	1.027	879	13	-1.147
Kapitaallasten	-48.465	-44.169	-49.403	-53.251	-55.564	-57.575
Overige programmalasten	92.135	295	295	295	295	295
Saldo voor vpb en reserveringen	41.072	114.339	123.302	120.440	116.936	117.744

Saldo voor reserveringen	41.072	114.339	123.302	120.440	116.936	117.744
Reserves	-42.884	-35.160	-31.732	-31.787	-32.719	-33.527
Toevoeging reserves	42.884	35.160	31.732	31.787	32.719	33.527
Saldo	-1.812	79.179	91.569	88.652	84.217	84.217

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Treasury		Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Oorspronkelijke begroting 2022		79.729	92.120	89.203	84.768	84.768
Bijstellingen Eerste Herziening 2022		-551	-551	-551	-551	-551
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-551	-551	-551	-551	-551
Begroting na wijzigingen		79.179	91.569	88.652	84.217	84.217

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie kapitaallasten

De actualisatie van de boekwaarde van de bestaande vaste activa en bouwgronden en de meerjareninvesteringsplanning (MIP) heeft geleid tot aanpassing van de kapitaallasten. Actualisatie van de reserves en voorzieningen heeft geleid tot aanpassing van de bespaarde rente. Actualisatie van de financieringsbehoefte heeft geleid tot aanpassing van de externe rentelasten. Per saldo leidt dit tot de volgende reeks: - € 1,6 mln in 2022; - € 1,1 mln in 2023; - € 1,3 mln in 2024; - € 2,1 mln in 2025 en - € 3,2 mln in 2026). Deze aanpassing is budgettair neutraal verwerkt.

Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor

Vanaf 2022 wordt de bespaarde rente over reserves en voorzieningen toegevoegd aan de bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor (RIM). Actualisatie van de reserves en voorzieningen heeft geleid tot de volgende mutaties - € 1,2 mln in 2022; - € 661 in 2023; - € 623 in 2024; - € 590 in 2025 en - € 1,4 mln in 2026. Deze aanpassing is budgettair neutraal verwerkt.

Technische wijzigingen

In taakveld Treasury zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven:

- actualisatie kapitaallasten verstrekte leningen (structureel € 0);

- actualisatie rente gronden en terreinen (structureel - € 551);
- rentetoevoeging aan voorziening pensioenen bestuurders (structureel € 0);
- herverdeling van de budgetten op basis van realisatie (structureel € 0).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Wet- en regelgeving

- [Burgerlijk Wetboek Boek 2 \(rechtspersonen\)](#)
- [Gemeentewet](#)
- [Financiële-verhoudingswet](#)
- [Wet Financiering decentrale overheden \(Fido\)](#)
- [Code Corporate Governance](#)

Beleidskaders

- [Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten \(BBV\)](#)
- [Verordening Financiën Rotterdam 2021](#)
- [Verordening leningverstrekking en garantieverlening Rotterdam 2014](#)
- [Treasurystatuut Rotterdam 2021](#)
- [Beleidskader Verbonden Partijen en governance samenwerkingrelaties](#)

Beleidsmonitoren

- [Beheerverslag Deelnemingen 2020](#)
- [Beheerverslag Deelnemingen 2018 - 2019](#)
- [Beheerverslag Deelnemingen 2017 - 2018](#)
- [Beheerverslag Deelnemingen 2016 - 2017](#)
- [Beheerverslag Deelnemingen 2015 - 2016](#)
- [Beheerverslag Deelnemingen 2014](#)

Omschrijving taakveld

Dit taakveld betreft de activiteiten van de gemeente voor de treasuryfunctie, het beheer van deelnemingen en van verbonden partijen. Op dit taakveld verantwoordt het college de rentelasten voor aangetrokken gelden, de ontvangsten uit doorbelaste omslagrente, de ontvangsten op verstrekte leningen en garanties, de ontvangen dividenden uit deelnemingen en de kosten voor juridisch advisering.

Vennootschapsbelasting (VpB)

Pagina 21

Vennootschapsbelasting (Vpb)

Op dit taakveld boekt de gemeente de raming van het te betalen bedrag vennootschapsbelasting.

Voortgang 2022

De Rijksbelastingdienst legt de gemeente Rotterdam met ingang van heffingsjaar 2016 aanslagen vennootschapsbelasting (Vpb) op. Daarin worden wij behoudens voor activiteiten als lease, bedrijfsafval en containerservices, ook aangeslagen voor de activiteiten verhuur reclame-uitingen en veilingen brandstofverkooppunten. De gemeente neemt met betrekking tot de twee laatstgenoemde activiteiten het standpunt in dat geen sprake is van Vpb-plichtige ondernemersactiviteiten, maar van normaal vermogensbeheer. Tegen dit deel van de aanslag heeft de gemeente bezwaar derhalve ingediend. Dit bezwaar is door de Rijksbelastingdienst niet gehonoreerd, waarop de gemeente beroep bij de belastingrechter heeft aangetekend. In die zaak zijn de stukken gewisseld en is het wachten op de behandeling van deze beroepszaak.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Vennootschapsbelasting (VpB)	Realisatie 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Lasten exclusief reserves	0	0	0	0	0	0
Intern resultaat	0	0	0	0	0	0
Intern resultaat	0	0	0	0	0	0
Programmalasten	0	0	0	0	0	0
Financieringslasten	0	0	0	0	0	0
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	0	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	0	0	0	0	0	0
Vennootschapsbelasting	1.578	800	800	800	800	800
Saldo voor reserveringen	-1.578	-800	-800	-800	-800	-800
Saldo	-1.578	-800	-800	-800	-800	-800

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Vennootschapsbelasting (VpB)	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Oorspronkelijke begroting 2022	-800	-800	-800	-800	-800

Bijstellingen Eerste Herziening 2022	0	0	0	0	0
Begroting na wijzigingen	-800	-800	-800	-800	-800

Toelichting financiële bijstellingen

Niet van toepassing.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Wet- en regelgeving

- [Wet modernisering vpb-plicht overheidsondernemingen](#)

Omschrijving taakveld

Door de Wet modernisering vennootschapsbelastingplicht overheidsondernemingen (Vpb) zijn onder meer gemeenten met ingang van 2016 voor ondernemingsactiviteiten belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting. Op dit taakveld boekt de gemeente de raming van het te betalen bedrag vennootschapsbelasting als last. Het gaat om het geraamde bedrag van de aanslag vennootschapsbelasting voor het betreffende begrotingsjaar of verantwoordingsjaar. Dit bedrag is de gemeente verschuldigd vanwege de fiscale winst die de gemeente per saldo realiseert op ondernemingsactiviteiten in het begrotingsjaar, na eventuele verrekening van fiscale verliezen uit eerdere begrotingsjaren. Hoewel op dit moment niet duidelijk is welke gemeentelijke activiteiten de Rijksbelastingdienst onder de bepalingen van het Vpb wil scharen, gaat de gemeente Rotterdam er momenteel van uit dat de activiteiten lease, bedrijfsreiniging, containerservice en verkoop restafval (deels) onder deze belastingplicht vallen. De totale lasten raamt de gemeente voor 2020 en volgende jaren op structureel € 800. De Vpb-belastingplicht wordt op de betreffende taakvelden waar deze ontstaat, nader toegelicht.

Beheer van de stad

Pagina 22

Beheer van de stad

Een schone, hele en veilige buitenruimte die de Rotterdammers en haar bezoekers optimaal kunnen benutten, waarbij wijkgestuurd werken, verduurzaming en circulariteit voorop staan. Dit met het oog op de opgaven van de stad rondom verdichting en klimaatadaptatie die een innovatieve aanpak vereisen.

TAAKVELD 1

Afval - Grondstoffen

De gebruikers van de stad in staat stellen om gescheiden en verantwoord afval als grondstof aan te bieden door professionele oplossingen in te zetten, passend bij het gebied.

De Grondstoffennota en het programma Rotterdam Circulair zijn separaat vastgesteld en bevatten aanvullende kaders en maatregelen voor de periode 2019-2022.

TAAKVELD 2

Begraafplaatsen en crematorium

Gemeentelijke begraafplaatsen en crematorium zijn voor iedereen veilig, beschikbaar en toegankelijk. Bezoekers zijn tevreden over de dienstverlening en het resultaat van de wijze waarop de gemeente deze (openbare ruimte) beheert en onderhoudt.

De inrichting, beheer en onderhoud van de gemeentelijk begraafplaatsen en crematorium dragen bij aan Rotterdamse klimaat- en circulaire doelstellingen (weerbaarheid).

TAAKVELD 3

Cultureel erfgoed - Archeologie

Het duurzaam behoud van het bodemarchief en het vertellen van het "archeologisch verhaal van de stad".

TAAKVELD 4

Milieubeheer - Nazorg bodemsanering en beheer

Het verbeteren van de kwaliteit van de ondergrond (bodemsanering).

Het voorkomen, weren en bestrijden van overlast door plaagdieren.

Het vergroten van bewustwording en kennis over dierenwelzijn en het uitvoeren van de Nota Dierenwelzijn.

TAAKVELD 5

Openbaar groen en (openlucht)recreatie - Beheer

Een mooie, diverse en uitnodigende openbare ruimte met een goed gespreid en toegankelijk recreatief aanbod houdt de stad gezond, leefbaar en aantrekkelijk in de verdichtende omgeving. Onze kenmerkende rivieren, parken, singels, plantsoenen, groen en recreatiegebieden hebben iedere Rotterdammer iets te bieden. Samen met bewoners en partners pakken we kansen die bijdragen aan een circulaire economie en uitdagingen rondom klimaatverandering.

TAAKVELD 6

Openbare orde en veiligheid - Ontploffbare oorlogsresten

De gemeente maakt een veilig gebruik van de ondergrond mogelijk.

TAAKVELD 7

Overige baten en lasten - Vervoer en materieel

Een duurzaam en goed werkend gemeentelijk wagenpark en circulaire inzamelmiddelen. Waarbij het noodzakelijk is om de emissie van schadelijke stoffen door uitstoot van de gemeentelijke (interne) mobiliteit in Rotterdam te voorkomen dan wel te verminderen ten behoeve van het klimaat en de gezondheid van de Rotterdammer. Rotterdam heeft bovendien een voorbeeldfunctie.

TAAKVELD 8

Riolering

Rotterdam, als grote stad in de delta, beheert en onderhoudt haar riolering en stedelijke watersysteem voortvarend om een gezonde en leefbare stad met droge voeten te blijven. Rotterdammers kunnen ondanks de al merkbare effecten van klimaatverandering daardoor vrij van gezondheidsrisico's, ten aanzien van het stedelijk watersysteem, dicht op elkaar leven. De economische bedrijvigheid in de stad gaat tijdens en na hevige neerslag gewoon door. Samen met bewoners en partners pakken we kansen die bijdragen aan een circulaire economie en uitdagingen rondom klimaatverandering.

TAAKVELD 9

Ruimtelijke ordening - Beheer

De gemeente zorgt ervoor dat geografische informatie actueel, betrouwbaar en eenvoudig toegankelijk is voor alle werkprocessen.

Het voldoen aan de wet Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) en de Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT). Voor de gemeente is dit een wettelijke taak.

TAAKVELD 10

Verkeer en vervoer - Beheer

Bewoners, ondernemers en bezoekers beleven de openbare ruimte als veilig en schoon en de Rotterdamse infrastructuur is optimaal beschikbaar. Bewoners zijn tevreden over het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Bij (her)inrichting, beheer en onderhoud van de boven- en ondergrondse infrastructuur wordt bijgedragen aan klimaat- en circulaire doelstellingen.

BBV-indicatoren

Beschrijving BBV-indicator	Eenheid	kg / inw	Bron
Omvang huishoudelijk restafval	Kilogram per inwoner per jaar	Streefwaarde 249 Realisatie 296 (2020)	De streefwaarde is opgenomen in Grondstoffennota 2019-2022. Dit is de streefwaarde voor eind 2022. De realisatie is jaarlijks. Er zijn geen tussentijdse metingen.

Toelichting BBV-indicatoren

Het huishoudelijk restafval betreft het totaal ongescheiden restafval per inwoner per jaar (inclusief grof huishoudelijk restafval).

Overzicht van baten en lasten

Overzicht van baten en lasten Beheer van de stad	Realisatie 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Baten exclusief reserves	255.564	254.542	258.079	261.178	263.914	263.989
Bijdragen rijk en medeoverheden	2.080	284	277	277	277	277
Belastingen	82.296	85.584	88.360	91.165	93.999	93.999
Overige opbrengsten derden	171.492	170.021	170.686	170.980	170.882	170.957
Overige baten	-305	-1.347	-1.244	-1.244	-1.244	-1.244
Lasten exclusief reserves	398.851	402.391	397.322	402.883	409.102	411.189
Apparaatslasten	136.829	137.412	135.803	135.709	135.709	135.709
Inhuur	8.700	8.474	6.932	6.932	6.932	6.932
Overige apparaatslasten	4.415	5.200	5.155	5.176	5.176	5.176
Personeel	123.714	123.738	123.716	123.601	123.601	123.601
Intern resultaat	-3.973	-6.737	-6.658	-6.428	-6.428	-6.428
Intern resultaat	-3.973	-6.737	-6.658	-6.428	-6.428	-6.428
Programmalasten	265.995	271.716	268.178	273.603	279.822	281.908
Financieringslasten	3	0	0	0	0	0
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	166.579	173.184	160.462	158.720	159.177	159.099
Kapitaallasten	62.074	64.250	72.201	77.738	81.323	83.487

Overige programmalasten	35.309	34.120	35.515	37.144	39.321	39.321
Sociale uitkeringen	0	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	2.029	163	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-143.287	-147.849	-139.244	-141.705	-145.189	-147.200
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0
Saldo voor reserveringen	-143.287	-147.849	-139.244	-141.705	-145.189	-147.200
Reserves	8.928	8.975	5.378	5.983	4.527	4.527
Onttrekking reserves	8.928	8.975	5.378	5.983	4.527	4.527
Toevoeging reserves	0	1.444	0	0	0	0
Vrijval reserves	0	1.444	0	0	0	0
Saldo	-134.359	-138.875	-133.866	-135.723	-140.662	-142.672

X

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Oorspronkelijke begroting 2019	- 124.057	- 123.635	- 126.694	- 132.705	- 132.705			
Omissieregeling 2019	- 125.239	- 123.442	- 126.506	- 132.513	- 132.513			
Eerste herziening / Voorjaarsnota 2019	- 129.091	- 122.935	- 125.847	- 129.693	- 131.792			
Tweede herziening 2019 / Begroting 2020	- 129.104	- 120.994	- 123.333	- 127.857	- 123.130			
10-maandsrapportage 2019	- 130.101	- 120.994	- 123.333	- 127.857	- 123.130			
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 136.685							
Eerste herziening / Voorjaarsnota 2020		- 119.923	- 123.333	- 127.857	- 123.130	- 123.130		
Tweede herziening 2020 / Begroting 2021		- 125.024	- 123.484	- 125.317	- 123.763	- 126.435		
10-maandsrapportage 2020		- 129.049	- 123.484	- 125.317	- 123.763	- 126.435		
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 131.133						
Eerste herziening / Voorjaarsnota 2021			- 129.873	- 132.886	- 131.024	- 134.419	- 137.911	
Tweede herziening 2021 / Begroting 2022			- 137.375	- 139.337	- 133.378	- 135.461	- 140.310	
10-maandsrapportage 2021			- 140.230	- 139.337	- 133.378	- 135.461	- 140.310	
Jaarstukken 2021 (realisatie)			- 134.359					
Eerste herziening 2022				- 138.875	- 133.866	- 135.723	- 140.662	- 142.672

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De baten hebben betrekking op inkomsten uit lokale lasten. Onder belastingen valt de rioolheffing. Opbrengsten derden bestaat uit de afvalstoffenheffing, bedrijfsreinigingsrecht, de lijkbezorgingsrechten, leges leidingen en de opbrengsten van het bedrijfsonderdeel Vervoer & Materieel.

Lasten

De lasten hebben betrekking op afvalinzameling, reiniging, archeologie, begraven en cremieren, beheer en onderhoud van wegen en openbare verlichting, civiele kunstwerken, water en groen, riolen en gemalen en het ruimen van ontplofbare oorlogsresten.

Reserves

Er zijn onttrekkingen begroot voor de kapitaallasten voor onder andere de Weenatunnel en de ondergrondse straat Kruispleingarage, het uitbreiden van het aantal openbare toiletvoorzieningen, blauwalg Kralingse Plas en de bijdrage wijkconciërges. Daarnaast zijn er onttrekkingen begroot uit de bestemmingsreserve Energietransitie voor kapitaallasten van de ledverlichting en verduurzaming gemeentelijk wagenpark.

Meerjarig verloop

In het programma Beheer van de Stad zien we meerjarig een aantal ontwikkelingen. Conform het gemeentelijke rioleringsplan 2021-2025 (GRP5) is er sprake van een structurele stijging van de rioolheffing. Verder heeft een verschuiving van middelen plaatsgevonden van exploitatie naar investeringen, hierdoor lopen de kapitaallasten meerjarig op. Tevens zijn er tot en met 2022 meer middelen beschikbaar voor invulling van de energietransitie, waaronder het verduurzamen van het gemeentelijke wagenpark en de transitie naar een circulaire economie.

Bijstellingen per taakveld

Programma / Taakveld	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie
	2022	2022	2023	2023	2024	2024	2025	2025	2026	2026
	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)
Beheer van de stad	463	0%	-487	0%	-262	0%	-352	0%	-2.362	2%
Afval - Grondstoffen	1	0%	-14	0%	-14	0%	-14	0%	-14	0%
Begraafplaatsen en crematoria	42	4%	42	3%	42	3%	42	3%	42	3%
Cultureel erfgoed - Archeologie	24	2%	23	2%	23	2%	23	2%	23	2%

Milieubeheer - Nazorg bodemsanering en Beheer	-92	7%	-92	7%	-92	7%	-92	7%	-92	7%
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Beheer	593	1%	182	0%	182	0%	182	0%	-884	2%
Openbare orde en veiligheid - Ontploffbare oorlogsresten	-67	47%	-67	47%	-67	47%	-67	47%	-67	47%
Overige baten en lasten - Vervoer & Materieel	11	0%	10	0%	10	0%	10	0%	10	0%
Riolering	-162	1%	-166	1%	-166	1%	-166	1%	-166	1%
Ruimtelijke Ordening - Beheer	-109	2%	-20	0%	-283	4%	-283	4%	-283	4%
Verkeer en vervoer - Beheer	222	0%	-384	0%	104	0%	14	0%	-930	1%

Omschrijving programma

Het college staat voor een kwaliteit van de buitenruimte die enerzijds bijdraagt aan het fijn wonen en leven voor alle Rotterdammers en anderzijds bijdraagt aan een prettig verblijf van bezoekers in onze wereldstad. Het beheer van de openbare ruimte is daarbij een stuwende kracht. Een functionele, aantrekkelijke en goed beheerde buitenruimte is:

- de motor achter sociale en economische ontwikkelingen
- een voorwaarde voor de verdichting van de stad en het bevorderen van circulariteit
- een kans voor het oplossen van effecten van klimaatverandering, het realiseren van de energietransitie en het stimuleren van de ecologische diversiteit binnen de stad
- een stimulans voor participatie van Rotterdammers, bezoekers en bedrijven
- een inspiratiebron voor innovaties, (datagestuurde) methoden en technieken

Wij doen dat met Slim Beheer: samen met de Rotterdammers in een samenhangende, duurzame gebiedsaanpak in Rotterdamse wijken. Wij stimuleren bewoners en bezoekers de openbare ruimte respectvol te gebruiken en treden op waar de regels en algemeen aanvaarde normen worden overtreden.

Daarbij zetten we in op:

- meer groen in plaats van steen. Dat maakt Rotterdam mooier en duurzamer en zorgt tegelijk voor wateropvang
- het onderhouden van onze kapitaalgoederen, zoals bruggen en wegen. De basis hiervoor is de Nota Onderhoud Kapitaalgoederen Openbare Ruimte Rotterdam 2019-2022
- het geven van een vervolg aan de ambities zoals genoemd in het Urgentiedocument Rotterdams Weerwoord. Dit document is in het voorjaar 2019 aangeboden.
- het gebruiken van zoveel mogelijk circulaire producten voor de inrichting, materiaalkeuze en het onderhoud van wegen, groen en water
- de vervanging van gemeentelijke voertuigen op natuurlijke momenten door emissieloze opvolgers voor de verbetering van de luchtkwaliteit
- de bevordering van afvalscheiding door enerzijds de afvalstoffenheffing beter aan te laten sluiten bij het principe “de vervuiler betaalt” en anderzijds het scheiden financieel aantrekkelijker te maken
- het plaatsen van sensoren in meer containers, zodat we straks in heel Rotterdam op tijd, duurzaam en slim het afval ophalen. Zo helpen we mee te voorkomen dat afval naast de containers komt te staan

- meer en strenger boetes uitdelen als afval naast de containers wordt gezet
- het inzetten van bestaande camera's voor de handhaving hierop
- het bieden van ondersteuning bij evenementen in de stad vanuit onze expertise

Afval - Grondstoffen

Pagina 23

Afval - Grondstoffen

De gebruikers van de stad in staat stellen om gescheiden en verantwoord afval als grondstof aan te bieden, door professionele oplossingen in te zetten passend bij het gebied.

De Grondstoffennota en het programma Rotterdam Circulair zijn separaat vastgesteld en bevatten aanvullende kaders en maatregelen voor de periode 2019-2022.

Voortgang 2022

De hoeveelheid aangeboden restafval en grofvuil blijft hoog in vergelijking met de periode pre-corona. De verwerkingskosten over 2021 zijn wederom hoger uitgekomen dan normaal door toedoen van deze hogere hoeveelheden van onder meer restafval en grofvuil. De verwachting is dat dit in 2022 ook het geval zal zijn. Ook zal dit effect negatief doorwerken in de verwachte hoeveelheid afval per inwoner per jaar, terwijl dit de afgelopen jaren juist gestaag zakt. Dit effect was al te zien in de Jaarstukken 2020. De hoeveelheden afval laten sinds de versoepelingen nog een grillig beeld zien waarbij geen duidelijke trend blijkt.

De programma's Rotterdam Circulair en de Grondstoffennota zijn volop in uitvoering. Het programma Naastplaatsingen is afgerond en de interventies zijn opgenomen in een toolbox ten behoeve van een gebiedsgerichte aanpak. Naarmate er meer versoepelingen door het kabinet zijn doorgevoerd hebben meer geplande activiteiten door kunnen gaan binnen de op dat moment steeds geldende veiligheidsmaatregelen. Voor de verschillende programma's worden binnenkort voortgangsrapportages aan de gemeenteraad gestuurd waarin per programma en project wordt ingegaan op de voortgang en de behaalde resultaten.

Belangrijke eerste ervaringen zijn opgedaan met de introductie van de gfe-containers in de hoogbouw en de pop-up milieuparken in het straatbeeld. Als eerste kunnen bewoners van Hoek van Holland, Pernis, Blijdorp, een deel van Bergpolder en vier wijken in Prins Alexander ('s-Gravenland, Prinsenland, Het Lage Land en Oosterflank) groente-, fruit- en etensresten scheiden. De gfe-bakken zijn in de zomer en in het najaar van 2021 geplaatst. Vlak voordat bewoners de bakken kunnen gebruiken, ontvangen zij een startpakket. Het startpakket bevat een informatiefolder, een wel/niet-lijst en een bon om een aanrechtbakje en een rol afbreekbare zakjes op te kunnen halen (zolang de voorraad strekt). De plaatsing van gfe-wijkcontainers in overige delen van de stad wordt voortgezet in 2022.

Met de pop-up milieuparken krijgen bewoners de kans om kapotte of kringloopwaardige spullen op een laagdrempelige manier in te leveren. Ook maken bewoners kennis met afval scheiden en hoe dit het hele jaar door bij een milieupark bij hen in de buurt kan. Het pop-up milieupark bestaat uit meerdere containers, elk voor een aparte grondstof, zoals textiel, papier, klein chemisch afval (kca) en grofvuil. Ook kunnen bewoners spullen inleveren die nog bruikbaar zijn. In 2022 staan er 100 pop-up milieuparken gepland.

Wat willen we bereiken

In 2050 wil Rotterdam een stad zonder afval zijn. Om dat te bereiken is het terugbrengen van de totale hoeveelheid afval en het scheiden van huishoudelijk afval van groot belang. In de Grondstoffennota en het programma Rotterdam Circulair zijn maatregelen opgenomen om dit te stimuleren.

Wat gaan we daar voor doen

- De gemeente zamelt gescheiden het huishoudelijk afval van Rotterdammers in. Het fijn huishoudelijk afval wordt ingezameld aan huis of nabij de huishoudens met huis- of wijkcontainers. Voor het grof huishoudelijk afval kunnen Rotterdammers gebruik maken van één van de milieuparken of een grofvuilafpraak maken.
- De invoering van gescheiden gft-inzameling in de kansrijke gebieden met laagbouwwooningen wordt in 2022 voortgezet. Ook in gestapelde bouw en hoogbouw wordt ingezet op verruiming van de mogelijkheden tot gescheiden gft(e)-inzameling.
- Nadrukkelijk aandacht besteden aan het terugdringen van voedselverspilling met communicatiecampagnes. Het restafval bestaat voor een groot deel uit gft (38-40%). Het gft zelf bestaat voor een groot deel uit voedselresten.
- Meer wijkcontainers plaatsen voor gescheiden grondstoffen. Wijkcontainers zoveel mogelijk clusteren om inwoners eenvoudig op één plek alle gelegenheid te geven voor het gescheiden aanbieden van grondstoffen. De wijkcontainers zijn inmiddels allemaal voorzien van een vulgraadsensor die het mogelijk maakt dynamische routes te rijden en alleen containers te ledigen die voor een bepaald percentage gevuld zijn. Op deze manier voorkomen we dat inwoners voor een volle container komen te staan.
- Verdere voorbereiding van een nieuw milieupark aan de Bovendijk, de Upcycle Mall. Hier staat het stimuleren van hergebruik door en het bewustzijn hierover van Rotterdammers centraal. Ook het ontwerpen en bouwproces van de voorziening gebeurt innovatief en circulair. In 2022 wordt verdere opvolging gegeven aan het eerdere markt- en haalbaarheidsonderzoek en wordt de exploitatie- en organisatievorm uitgewerkt.
- Afvalscheiding als thema op scholen onder de aandacht brengen bij de jeugd en indien mogelijk ook afvalscheiding op scholen realiseren.
- Meer circulair handelen: Een belangrijk ijkjaar is 2030 op weg naar een afvalvrij Rotterdam in 2050. Circulair is dan de maatstaf en er is sprake van een halvering van het grondstoffengebruik.
 - De programmatische aanpak van Rotterdam Circulair wordt dicht bij de uitvoering georganiseerd, bij Grondstoffen. Hier worden ook de programmabudgetten verantwoord.

- Voor het bereiken van onze ambities kiezen we twee routes: we verhogen het circulaire bewustzijn onder Rotterdammers en we vergroten de bedrijvigheid in de circulaire economie en werkgelegenheid.
- Naastplaatsingen vaker en strenger beboeten. Hiervoor gebruiken we onder meer bestaande camera's zoals benoemd in het programma 'In de bak'.

Prestatie-indicatoren	Streefwaarde CROW-score					
	2019*	2020	2021	2022	2023	
	<i>per eind 2020</i>					
Naastplaatsingen	80% niveau A+ en A	80%	70%	N.t.	N.t.	N.t.
				b.	b.	b.
	waarbij 50% op niveau A+	41%	51%			

Toelichting indicatoren

* Dit betreft de realisatie van de indicator per eind 2019.

In de loop van 2019 is na onder meer een onderzoek van OBI en op basis van een CROW-nulmeting een indicator naastplaatsingen bepaald:

1. Ten minste 80% van de containers scoort een A+ of A als CROW-score
2. Waarvan ten minste 50% van de containers een A+ als CROW-score heeft

Verklaring van de CROW-score:

- A+ = 0 naastplaatsingen
- A = 1 naastplaatsing
- B = 2 of 3 naastplaatsingen
- C = 4 of 5 naastplaatsingen
- D = > 5 naastplaatsingen

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Afval - Grondstoffen	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Baten exclusief reserves	109.637	108.949	107.790	107.790	107.790	107.790
Bijdragen rijk en medeoverheden	1.810	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	107.827	108.949	107.790	107.790	107.790	107.790
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	91.316	94.039	86.100	84.295	84.318	84.318

Apparaatslasten	24.725	24.920	23.339	23.342	23.342	23.342
Inhuur	6.469	6.499	4.920	4.920	4.920	4.920
Overige apparaatslasten	727	698	690	694	694	694
Personeel	17.530	17.724	17.728	17.728	17.728	17.728
Intern resultaat	17.698	15.339	14.579	14.579	14.579	14.579
Intern resultaat	17.698	15.339	14.579	14.579	14.579	14.579
Programmalasten	48.893	53.780	48.183	46.374	46.396	46.396
Financieringslasten	3	0	0	0	0	0
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	42.916	48.289	42.750	41.389	41.905	42.425
Kapitaallasten	5.447	5.491	5.433	4.984	4.491	3.971
Overige programmalasten	346	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	181	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	18.321	14.910	21.690	23.495	23.472	23.472
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0
Saldo voor reserveringen	18.321	14.910	21.690	23.495	23.472	23.472
Reserves	2.371	2.945	0	0	0	0
Onttrekking reserves	2.371	2.945	0	0	0	0
Saldo	20.692	17.855	21.690	23.495	23.472	23.472

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Afval - Grondstoffen		Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Oorspronkelijke begroting 2022		17.853	21.704	23.509	23.487	23.487
Bijstellingen Eerste Herziening 2022		1	-14	-14	-14	-14
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Energietransitie	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	1	-14	-14	-14	-14
Begroting na wijzigingen		17.855	21.690	23.495	23.472	23.472

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast als gevolg van nieuwe en bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen per jaarschijf. In de [paragraaf investeringen](#) is een gedetailleerd overzicht opgenomen van deze aanpassingen. Het betreft een saldo neutrale wijziging.

Bestemmingsreserve Energietransitie

Voor Circulair wordt het al eerder toegekend budget voor 2022 opgevoerd. Dit betreft een saldo neutrale wijziging.

Technische wijzigingen

In dit taakveld zijn er diverse technische wijzigingen geweest. De grootste wijzigingen zijn herverdeling algemene middelen waarbij het inhuur budget is opgehoogd (€ 0 in 2022) en diverse kleine technische wijzigingen (€ 1 in 2022 tot - € 14 in 2026).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Ambitiedocument 'Van Zoi naar Mooi' Rotterdam Circulair 2019-2023](#)
- [Afstoffenverordening](#)
- [Wet milieubeheer](#)
- [Landelijk Afvalbeheerplan 3](#)
- [Grondstoffennota 2019 - 2022](#)

Omschrijving taakveld

Het taakveld Grondstoffen omvat alle inspanningen die de gemeente verricht voor de gescheiden inzameling van grondstoffen, zowel bij huishoudens als bij bedrijven. De fysieke handelingen van het gescheiden inzamelen en afvoeren bij de desbetreffende verwerkingsbedrijven vallen onder dit taakveld, evenals de kosten voor de invordering van de afvalstoffenheffing en reinigingsrechten.

- afvalscheiding en recycling
- vuilophaal en -afvoer
- vuilstort en -verwerking
- baten afvalstoffenheffing en reinigingsrechten
- kosten van de heffing en invordering van de afvalstoffenheffing

Tot dit taakveld behoren niet:

- aanpak van zwerfvuil en veegdiensten

Zoals in het programma Beheer van de Stad is opgenomen, vormt de omvang van het huishoudelijk restafval (in kilo's) per inwoner per jaar de indicator voor de prestaties op dit taakveld. Er vindt bij overheden net als binnen de bredere maatschappij een ontwikkeling plaats in de richting van een circulaire economie waarin afval niet meer bestaat. Op Europees, nationaal en lokaal niveau wordt beleid gepresenteerd dat hier naartoe werkt. Ook in

Rotterdam is beleid hiertoe ontwikkeld in de vorm van het programma Rotterdam Circulair en specifiek ten aanzien van huishoudelijk afval de Grondstoffennota 2019-2022. De ingezette beleidslijn leidt ertoe dat Rotterdammers bewuster met hun afval omgaan en naar verwachting minder grondstoffen in het restafval laten.

Begraafplaatsen en crematorium

Pagina 24

Begraafplaatsen en crematorium

Gemeentelijke begraafplaatsen en crematorium zijn voor iedereen veilig, beschikbaar en toegankelijk. Bezoekers zijn tevreden over de dienstverlening en het resultaat van de wijze waarop de gemeente deze (openbare ruimte) beheert en onderhoudt.

De inrichting, beheer en onderhoud van de gemeentelijk begraafplaatsen en crematorium dragen bij aan Rotterdamse klimaat- en circulaire doelstellingen (weerbaarheid).

Voortgang 2022

De doelstellingen van het taakveld zoals opgenomen onder “wat willen we bereiken” en “wat gaan we daarvoor doen” zijn nog actueel.

Voor de rest van het jaar 2022 ligt nog een zware opgave om de werkzaamheden op dit taakveld, uit te voeren met minder middelen, omdat vanwege de onderstaande omstandigheden de baten zijn gedaald en de lasten vanwege meerdere redenen (buiten onze invloedssfeer) zijn gestegen.

De covid-19 crisis had ook in januari en februari 2022 nog steeds gevolgen. Zo mochten er beperkt consumpties worden geserveerd tijdens de uitvaarten. Door de verplichte 1,5 meter afstand konden nog steeds weinig personen gebruik maken van onze accommodaties en faciliteiten.

Het bestaande uitvaartcentrum Langenhorst (geen gemeentelijke voorziening) is in 2021 veranderd naar een crematorium. Dit heeft een negatieve invloed op de omzet van het gemeentelijk crematorium Hofwijk. In Rotterdam zijn nu in totaal 4 crematoria, waarvan 1 gemeentelijk crematorium (Hofwijk). Hierdoor zien we het aantal crematies in 2022 nu verder afnemen.

Door de aanbesteding eind 2020 voor de sociale uitvaart in de gemeente Rotterdam kwamen op jaarbasis circa 125 uitvaarten te vervallen. Voorheen vonden deze uitvaarten verplicht plaats op de gemeentelijke begraafplaats Crooswijk of in het gemeentelijk crematorium van Hofwijk. Vanaf 2021 is deze verplichting komen te vervallen.

Wat willen we bereiken

- Gemeentelijke begraafplaatsen en crematorium zijn voor iedereen veilig, beschikbaar en toegankelijk. Bezoekers zijn tevreden over de dienstverlening en het resultaat van de wijze waarop de gemeente deze (openbare ruimte) beheert en onderhoudt.
- De inrichting, beheer en onderhoud van de gemeentelijke begraafplaatsen en crematorium dragen bij aan Rotterdamse klimaat- en circulaire doelstellingen (weerbaarheid).

Wat gaan we daar voor doen

- het verzorgen van de lijkbezorging
- beheer gedenkparken en het cultureel erfgoed
- verzorgen van herdenkingen
- verzorgen crisisbeheersing bij rampen en calamiteiten
- faciliteren van de lijkschouw

Toelichting:

- De dienstverlening is binnen de wettelijke mogelijkheden van een gemeentelijke begraafplaats (en crematorium) "inclusief". Dat betekent dat teraardebestelling en/of as verstrooiing voor alle gezindten en geloofsovertuigingen met bijbehorende rituelen mogelijk is. Gemiddeld vinden er ongeveer 3.000 uitvaarten per jaar plaats. Er wordt blijvend gezocht naar mogelijkheden om de dienstverlening adequaat te houden, te verbeteren en aan te sluiten bij wensen, behoeften en trends in de samenleving (zoals bijvoorbeeld herdenkingsavonden/lichtjesavonden en het themavak natuurbegraven).
- Beheer en onderhoud van de gedenkparken en het cultureel erfgoed door middel van opstellen van een meerjarenonderhoudsplan c.q. jaarplan en het verrichten van het planmatig-, periodiek-, storings- en dagelijks- onderhoud.
- Op de diverse begraafplaatsen organiseren, verzorgen en houden van herdenkingsdiensten (onder andere 4 mei herdenkingen).
- Voorbereid zijn op rampen en calamiteiten. Hiervoor wordt apart areaal beschikbaar gehouden voor begravingen. Voor de crisisbeheersing zijn medewerkers opgeleid en paraat.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Begraafplaatsen en crematoria	Realisatie 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Baten exclusief reserves	7.622	6.549	6.548	6.548	6.548	6.548
Bijdragen rijk en medeoverheden	1	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	6.660	6.549	6.548	6.548	6.548	6.548
Overige baten	961	0	0	0	0	0

Lasten exclusief reserves	6.115	5.341	5.343	5.341	5.339	5.339
Apparaatslasten	2.219	2.531	2.530	2.531	2.531	2.531
Inhuur	3	6	6	6	6	6
Overige apparaatslasten	106	140	139	139	139	139
Personeel	2.111	2.386	2.386	2.386	2.386	2.386
Intern resultaat	-41	-945	-945	-945	-945	-945
Intern resultaat	-41	-945	-945	-945	-945	-945
Programmalasten	3.938	3.755	3.758	3.755	3.753	3.753
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	3.181	3.080	3.001	2.948	2.917	2.886
Kapitaallasten	689	674	757	806	836	867
Overige programmalasten	68	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	1.506	1.207	1.205	1.208	1.209	1.209
Saldo voor reserveringen	1.506	1.207	1.205	1.208	1.209	1.209
Saldo	1.506	1.207	1.205	1.208	1.209	1.209

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Begraafplaatsen en crematoria		Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Oorspronkelijke begroting 2022		1.165	1.163	1.166	1.167	1.167
Bijstellingen Eerste Herziening 2022		42	42	42	42	42
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Voorziening Afkoop onderhoudsplicht begraafplaatsen	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	42	42	42	42	42
Begroting na wijzigingen		1.207	1.205	1.208	1.209	1.209

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast als gevolg van nieuwe en bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen per jaarschijf. In de [paragraaf investeringen](#) is een gedetailleerd overzicht opgenomen van deze aanpassingen. Dit is een saldo neutrale bijstelling omdat het effect binnen het taakveld wordt opgevangen.

Voorziening Afkoop onderhoudsplicht begraafplaatsen

In 2021 is de financiële regelgeving omtrent de voorziening afkoop onderhoud graven gewijzigd. Dit resulteert erin dat de begrote toevoegingen aan deze voorziening komen te vervallen.

Technische wijzigingen

In dit taakveld zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Het betreft een actualisatie van de toerekening van overhead naar het programma Overhead door een wijziging in de tijdverantwoording (structureel € 16) en diverse kleine wijzigingen (structureel € 26).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Wet op de lijkbezorging](#)
- [Verordening lijkbezorgingsrechten en beheerverordening en overige richtlijnen](#)

Omschrijving taakveld

Tot dit taakveld behoren gemeentelijke taken op het terrein van de lijkbezorging:

- begraafplaatsen en crematorium
- lijkschouw (het vaststellen dat de betrokkene is overleden)
- baten begraafplaatsrechten (via categorie 3.7)
- baten afkoopsommen grafrechten (via categorie 4.4.8)

Cultureel erfgoed - Archeologie

Pagina 25

Cultureel erfgoed - Archeologie

Het duurzaam behoud van het bodemarchief en het vertellen van het "archeologisch verhaal van de stad".

Voortgang 2022

De doelstellingen van het taakveld die staan vermeld onder 'Wat willen we bereiken' en 'Wat gaan we daarvoor doen' zijn nog actueel. De werkzaamheden hebben door covid-19 nauwelijks hinder ondervonden. Wel is vanwege de coronacrisis het vertellen van het archeologisch verhaal belemmerd door uitstel van tentoonstellingen

en annulering van lezingen en schoollessen. Voor de groepen 7 en 8 van het basisonderwijs zijn enkele digitale lessen ontwikkeld. Vanaf het vierde kwartaal 2021 wordt de oudste boot van Rotterdam (punter), na de sluiting van het Museum Rotterdam, opnieuw geëxposeerd in de centrale bibliotheek van Rotterdam.

Wat willen we bereiken

Veiligstellen archeologisch erfgoed

Het veiligstellen van het archeologisch erfgoed en gemeentelijke monumenten in de bodem door

- inbreng van archeologie bij het opstellen van ruimtelijke (bouw)plannen
- tijdige toetsing van ruimtelijke (bouw)plannen

Duurzaam behoud van bodemarchief

Het documenteren en onderzoeken van waardevol archeologisch erfgoed dat door bodemingrepen definitief verloren gaat.

Het vertellen van het archeologisch verhaal van de stad

- Een bijdrage leveren aan de kennis over het verleden van Rotterdam door de uitvoering van archeologisch (veld)onderzoek
- De beleving en aantrekkelijkheid van de stad vergroten door het archeologisch verhaal te vertellen en te tonen aan scholieren, inwoners en toeristen

Wat gaan we daar voor doen

Veiligstellen archeologisch erfgoed

- Wettelijke taken en het gemeentelijk archeologiebeleid uitvoeren
- Archeologisch onderzoek uitvoeren (onder certificaat BRL SIKB 4000)
- Archeologisch veldwerk uitvoeren voorafgaande aan de bouw (vaststellen van de archeologische waarde van een locatie en daardoor het voorkomen van toevalsvondsten tijdens de bouw) en tijdens de bouw (het veiligstellen van archeologische waarden)

Duurzaam behoud van bodemarchief

- Archeologische documentatie en het gemeentelijk depot van bodemvondsten (Collectie Rotterdam) beheren
- Archeologische werkzaamheden soepel uitvoeren tijdens bouwprojecten (voorkomen bouwstagnatie door toevalsvondsten)

Het vertellen van het archeologisch verhaal van de stad

- Onderzoeksresultaten presenteren door middel van onderwijs, tentoonstellingen en publicaties
- Kennis- en kwaliteitsontwikkeling bevorderen

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Cultureel erfgoed - Archeologie	Realisatie 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Baten exclusief reserves	267	213	213	213	213	213
Bijdragen rijk en medeoverheden	0	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	267	213	213	213	213	213
Lasten exclusief reserves	1.171	1.417	1.416	1.417	1.417	1.417
Apparaatslasten	1.042	1.194	1.193	1.194	1.194	1.194
Inhuur	1	2	2	2	2	2
Overige apparaatslasten	13	52	52	52	52	52
Personeel	1.028	1.140	1.140	1.140	1.140	1.140
Intern resultaat	28	15	15	15	15	15
Intern resultaat	28	15	15	15	15	15
Programmalasten	100	208	208	208	208	208
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	88	208	208	208	208	208
Overige programmalasten	12	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-904	-1.204	-1.203	-1.203	-1.203	-1.203
Saldo voor reserveringen	-904	-1.204	-1.203	-1.203	-1.203	-1.203
Saldo	-904	-1.204	-1.203	-1.203	-1.203	-1.203

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Cultureel erfgoed - Archeologie	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Oorspronkelijke begroting 2022	-1.227	-1.227	-1.227	-1.227	-1.227

Bijstellingen Eerste Herziening 2022		24	23	23	23	23
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	24	23	23	23	23
Begroting na wijzigingen		-1.204	-1.203	-1.203	-1.203	-1.203

Toelichting financiële bijstellingen

Technische wijzigingen

In dit taakveld zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Het betreft een budgetoverdracht naar programma Overhead voor huur opslagruimte Metaalhof (structureel € 22) en diverse kleine wijzigingen (€ 2 in 2022 tot € 1 in 2026).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Monumentenwet 1988/Wet op de archeologische monumentenzorg 2007 \(Wamz\)](#)
- [Wet algemene bepalingen omgevingsrecht \(Wabo\)](#)
- [Erfgoedverordening Rotterdam](#)

Omschrijving taakveld

Het conserveren en voor publiek toegankelijk maken van cultureel erfgoed. Daarnaast is archeologie een wettelijke toetsingsonderdeel van het besluitvormingsproces bij ruimtelijke projecten. Het draagt bij aan een soepel verlopend bouwproces, waarbij verdichting (ook in de ondergrond) steeds vaker aan de orde is.

Milieubeheer - Nazorg bodemsanering en beheer Pagina 26

Milieubeheer - Nazorg bodemsanering en beheer

Het verbeteren van de kwaliteit van de ondergrond (bodemsanering).

Het voorkomen, weren en bestrijden van overlast door plaagdieren.

Het vergroten van bewustwording en kennis over dierenwelzijn en het uitvoeren van de Nota Dierenwelzijn.

Voortgang 2022

Met de uitvoering van de nota Dierenwelzijn blijven we ook in 2022 inzetten op bewust huisdierbezit, de opvang van zwervend aangetroffen huisdieren, plaagdierbeheersing en de zwervende kattenproblematiek. Ook is er het voornemen om een stadsbreed voederverbod in te voeren met als doel de overlast van ratten, meeuwen en

duiven te verminderen. De aanpak van het mediterraan draaigatje in Hillegersberg wordt voortgezet. De combinatie van verschillende methoden heeft een klein maar gunstig effect gehad op de uitbreiding van de populatie. Het probleem is echter nog niet opgelost. Inzet blijft nodig om te voorkomen dat de overlast verder uitbreidt en om (voor zover mogelijk) de bestaande populatie te bestrijden.

Wat willen we bereiken

Nazorg bodemsanering

Rotterdam verbetert de kwaliteit van de ondergrond waar dat kan zoveel mogelijk, zodat er meer gebruikstoepassingen ontstaan voor functies als ondergronds bouwen en verblijven of stadslandbouw.

Plaagdierbeheersing

Het uitgangspunt bij plaagdierenoverlast is allereerst de beheersing van de negatieve gevolgen en preventie. In tweede instantie wordt overgegaan tot bestrijding, met de wettelijke toegestane middelen. Door veel in te zetten op preventie en wering, ontstaan er minder plaagdieren en daaruit volgt dat er ook minder dieren gedood hoeven worden, met minder gebruik van chemische middelen. Dit is in lijn met het dierenwelzijnsbeleid.

Dierenwelzijn

Rotterdam kent een grote verscheidenheid aan inwoners én dieren. Er worden naar schatting zo'n 700.000 huisdieren gehouden in Rotterdam en daarnaast leven er diverse wilde dieren in onze stadsnatuur. Dierenwelzijn is een thema dat veel mensen na aan het hart ligt. Omdat de intrinsieke waarde van het dier meer en meer erkend wordt, heeft dit in 2014 geleid tot het besluit van het toenmalige college om dierenwelzijnsbeleid op te stellen. Het dierenwelzijnsbeleid wordt voortgezet tijdens de lopende collegeperiode. Dat beleid richt zich op bewustwording m.b.t. huisdierenwelzijn maar ook stadsnatuur, het op een verantwoorde wijze van het omgaan met overlastgevende dieren en kennis delen met maatschappelijke partners. Ook is er meer aandacht voor kwetsbare Rotterdammers en hun huisdieren en worden de voorbereidingen getroffen voor de komst van een nieuw dierenasiel in Rotterdam. Onze belangrijkste partners bij het uitvoeren van het beleid zijn: Dierenbescherming, de Adviescommissie dierenwelzijn en stadsnatuur, politie regio Rijnmond, Stichting Zwerfkatten Rijnmond, Dibevo, Dierenvoedselbank, Stichting Natuurstad, Bureau Stadsnatuur en Diergaarde Blijdorp.

Wat gaan we daar voor doen

Nazorg bodemsanering

Bij functiewijziging van een nazorglocatie is het streven om de restverontreiniging te saneren en daarmee de beperkingen op het gebruik van de locatie op te heffen. Als sanering niet mogelijk is, adviseert de gemeente Rotterdam actief over het in stand houden van nazorgvoorzieningen en/of gebruiksbeperkingen.

Plaagdierbeheersing

We pakken meldingen van Rotterdammers over plaagdieren adequaat op en komen met een aanvaardbare oplossing voor beperking of minimalisering van de overlast. Dit kan ook betekenen dat er ingezet moet worden op gedragsverandering van Rotterdammers met betrekking tot het schoonhouden van hun leefomgeving. We werken aan een strategie om verschillende doelgroepen goed aan te spreken over het onderwerp voedsel op straat en dieren voeren. Ook gaan we werken met integrale wijkgerichte plannen van aanpak. Het eerste plan is in 2020 opgesteld voor de Afrikaanderwijk; momenteel wordt ook gewerkt aan een aanpak voor het Centrum. Preventieve inzet is nodig om plaagdieren duurzaam te voorkomen en het ontstaan van de overlast te beperken. Het accent van plaagdierbeheersing ligt op wettelijke taken: beheersing van ratten op de openbare weg en in woningen en bestrijding wespen in de openbare ruimte. Ook is er momenteel inzet op het bestrijden van mierenoverlast en volgen mogelijk maatregelen uit het onderzoek naar meeuwenoverlast.

Dierenwelzijn

We continueren in 2022 de acties uit de nota dierenwelzijn en we blijven verbindingen leggen met partners. Met de herziening van de eerste nota zijn nieuwe acties benoemd naast het voortzetten van bestaande activiteiten. Ook is er aandacht voor het vergroten van de samenhang en integraliteit bij beleidsterreinen die raken aan dierenwelzijn. Denk hierbij aan beleid met betrekking tot biodiversiteit, groenbeheer, plaagdierbeheersing en evenementen.

Concrete acties zijn onder meer: het chippen van katten, realisatie dierenasiel, het ondersteunen van de Stichting Zwerfkatten Rijnmond, het voortzetten van het meldpunt over agressieve honden, het organiseren van kennistafels, blijvend aandacht voor vegetarische gerechten in de bedrijfsrestaurants en het opstellen van een afwegingskader aanpak overlastgevende dieren.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Milieubeheer - Nazorg bodemsanering en Beheer	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Baten exclusief reserves	424	509	509	509	509	509
Bijdragen rijk en medeoverheden	3	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	421	509	509	509	509	509
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	1.556	1.999	2.000	2.000	2.000	2.000
Apparaatslasten	1.039	993	993	993	993	993

Inhuur	34	3	3	3	3	3
Overige apparaatslasten	22	38	38	38	38	38
Personeel	983	952	952	952	952	952
Intern resultaat	231	412	412	412	412	412
Intern resultaat	231	412	412	412	412	412
Programmalasten	286	595	595	595	595	595
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	243	582	582	582	582	582
Overige programmalasten	4	14	14	14	14	14
Subsidies en inkomensoverdrachten	40	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-1.132	-1.490	-1.491	-1.491	-1.491	-1.491
Saldo voor reserveringen	-1.132	-1.490	-1.491	-1.491	-1.491	-1.491
Saldo	-1.132	-1.490	-1.491	-1.491	-1.491	-1.491

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Milieubeheer - Nazorg bodemsanering en Beheer		Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Oorspronkelijke begroting 2022		-1.398	-1.399	-1.399	-1.399	-1.399
Bijstellingen Eerste Herziening 2022		-92	-92	-92	-92	-92
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-92	-92	-92	-92	-92
Begroting na wijzigingen		-1.490	-1.491	-1.491	-1.491	-1.491

Toelichting financiële bijstellingen

Technische wijzigingen

In dit taakveld zijn er enkele technische wijzigingen geweest. Het betreft een actualisatie van de toerekening van overhead naar het programma Overhead door een wijziging in de tijdverantwoording (structureel - € 93) en diverse kleine wijzigingen (structureel € 1).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Landelijk

- [Wet op de publieke gezondheid](#)
- [Wettelijk Gebruiksvoorschrift toepassing rodenticiden \(Ctgb\)](#)

- [Handboek Integrated Pest Management](#)
- [Wet Dieren](#)
- [Besluit Houders van dieren](#)
- [Wet Bodembescherming](#)

Gemeentelijk

- [Nota Dierenwelzijn](#)
- [Actieplan Rattenoverlast](#)
- [Plan van aanpak agressieve honden](#)
- [Beheerplan nazorg](#)

Omschrijving taakveld

Tot dit taakveld behoren gemeentelijke taken ter bescherming van het milieu. Dit Rotterdamse taakveld heeft betrekking op de nazorg bodemsanering, plaagdierbeheersing en het dierenwelzijnsbeleid.

Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Beheer Pagina 27

Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Beheer

Een mooie, diverse en uitnodigende openbare ruimte met een goed gespreid en toegankelijk recreatief aanbod houdt de stad gezond, leefbaar en aantrekkelijk in de verdichtende omgeving. Onze kenmerkende rivieren, parken, singels, plantsoenen, groen en recreatiegebieden hebben iedere Rotterdammer iets te bieden. Daarnaast zijn ze cruciaal om samen met bewoners en partners uitdagingen aan te gaan op het vlak van klimaatverandering, circulaire economie en bevordering van biodiversiteit. Goed beheer is daarbij hét instrument om dat voor elkaar te krijgen.

Voortgang 2022

Aanbestedingen

In het 1e kwartaal van 2022 is het bestek 'nazorg bomen' aanbesteed. Dit bestek zorgt er o.a. voor dat nieuw aangeplante bomen de eerste jaren naar behoefte extra zorg en water krijgen om zo de uitval te beperken. De nazorg start in het 2e kwartaal van 2022.

Met het oog op de Omgevingsvisie en Wijk aan Zet wordt een aanbesteding voorbereid om externe partijen in te kunnen zetten voor ondersteuning bij het ontwerpen van speelplaatsen én de organisatie van participatie bij het ontwikkelen of renoveren van speelplaatsen.

In de 1e helft van 2022 wordt een nieuw bestek gemaakt voor de inrichting, de levering, de plaatsing en het onderhoud van Speel- & Sportvoorzieningen.

Uitvoeringsagenda Biodiversiteit

Eind 2020 is de uitvoeringsagenda biodiversiteit vastgesteld door het college van B&W en in april 2021 behandeld in de raad. In 2022 wordt dit beleid verder geïmplementeerd met als ambitie het versterken van biodiversiteit in de stad, zowel op plekken als in de verbindingen. Dat betekent in grote lijnen dat de randvoorwaarden verbeterd moeten worden en er dus meer en meer divers groen, minder steen, meer water, minder licht en een verbeterde bodemkwaliteit in Rotterdam gerealiseerd moet worden. Dat betekent iets voor de inrichting en de ontwikkeling van de stad, maar het betekent ook dat het huidige en toekomst groenareaal anders beheerd moet worden. Zo zal er bij voorbeeld anders gemaaid, gericht gesnoeid en gevarieerder geplant worden. Daarnaast wordt meer aandacht gegeven aan de 'monumentale bomen van de toekomst', het leveren van maatwerk en kennisontwikkeling.

Samen Speelakkoord

Samen knikkeren, samen in de zandbak zitten of in een klimrek klimmen. Een toegankelijke samenleving begint met samen opgroeien en samen spelen. Wethouder HBIS, Wethouder MJT, en Koen van Dijk, directeur van de Brede Raad 010 ondertekenden in 2021 de Rotterdamse Samenspeelbelofte! De gemeente Rotterdam werkt hard aan het toegankelijk maken van de speelplekken. Het gaat niet alleen om bereikbaarheid van de plekken en speeltoestellen. Maar vooral ook dat iedereen zich er welkom voelt en met elkaar contact kan maken. De focus ligt niet alleen op speeltoestellen, maar op interactiemogelijkheden in het algemeen. Een duidelijke padenstructuur kan er al voor zorgen dat kinderen hun eigen spel kunnen bedenken waar ieder kind aan mee kan doen, ongeacht beperking. Ook ouders of verzorgers met een beperking krijgen de aandacht zodat zij samen met hun kind naar de speelplek kunnen.

Blauwalgbestrijding Kralingse Plas

Voor de aanpak van blauwalg is al een heel pakket aan maatregelen uitgevoerd. En daarmee gaan we dit jaar in 2022 door. In november 2021 is 1064 ton Phoslock in de Kralingse Plas aangebracht. Uit metingen blijkt dat de concentraties fosfaat sterk zijn verlaagd. De metingen worden maandelijks voortgezet.

Wat willen we bereiken

Een aantrekkelijke, veilige, duurzame en prettig leefbare stad voor iedereen.

Door groen, parken, singels en verblijfs- en speelplekken beschikbaar en veilig te houden dragen we bij aan een prettige leefbare stad voor iedereen. Dit doen we met aandacht en zorg voor de biodiversiteit en hiermee willen we bij dragen aan een prettige leefomgeving voor mens en dier.

Ook willen we met ons aanbod aansluiten bij de behoefte van de Rotterdammers, om zo een aantrekkelijke en gezonde stad te zijn. Waarmee we het gebruik en de tevredenheid willen vergroten.

Een onderhoudbare stad die veilig en beschikbaar is voor gebruik

Door het ontwerp af te stemmen op het beheer en het beheer af te stemmen op het ontwerp, houden we de stad onderhoudbaar. Ook willen we de materiaal- en ontwerpkeuzes afstemmen op het beoogde gebruik, zodat het langer veilig en beschikbaar blijft. Daarnaast zetten we ons in om robuust groen te creëren, zodat we om kunnen gaan met bedreigingen, zoals ziekte, plagen en klimaatverandering en stemmen we ontwerp en beheer af op de biotopen en de biodiversiteit.

Meer Rotterdammers in beweging: spelen, sporten, ontmoeten en recreëren

Door divers aanbod en voldoende aantrekkelijke plekken te ontwerpen die aansluiten bij de behoefte van de Rotterdammers, conform de Integrale visie Kom op naar buiten!, bevorderen we het gebruik van de plekken. Om zo de gezondheid en vitaliteit te stimuleren van de Rotterdammers met aandacht voor samenspelen, sporten en ontmoeten voor mensen met en zonder beperking,

Rotterdam ontwikkelt zich door als een toekomstbestendige en klimaat adaptieve deltapstad

Een robuuste, gevarieerde en aaneengesloten groenvoorziening zorgt in samenhang met de oppervlaktewatersystemen voor een belangrijke bijdrage aan klimaatadaptatie. Dit helpt de hittestress te verminderen en de sponswerking van de bodem te vergroten om zo overmatig regenwater te bergen en beschikbaar te houden voor droge perioden. Bij de inrichting, het onderhoud en de soortkeuze van bomen en plantsoenen is de beoogde biodiversiteit richtinggevend, bijvoorbeeld in het afstemmen van de diverse maaifrequenties. Op deze manier worden ziekten en plagen zoveel mogelijk beheerst en de levende natuur in de stad weerbaar. Ook zorgen aaneengesloten groen en waterbergingen voor opvang van extreme regenval en wordt overlast beperkt. Parken, bomen en plantsoenen worden steeds duurzamer onderhouden door het voorkomen of hergebruiken van 'organisch afval' en het werken met uitstoot- en geluidsarme machines.

Samenwerking met betrokken bewoners versterken in het groen en gedeeld eigenaarschap stimuleren

Betrokken bewoners werken steeds vaker met de gemeente samen. Dit wordt gestimuleerd door zelfbeheer in het groen te organiseren en bewoners gedeeld "eigenaarschap" te geven. Bewoners worden bijvoorbeeld gemotiveerd om hun eigen woning, tuin en straat groen en klimaatbestendig en duurzaam in te richten en daarbij aandacht te hebben voor de biodiversiteit. Op deze manier willen we bijdragen aan de medeverantwoordelijkheid, betrokkenheid en de gezondheid van de Rotterdammers. Hierbij werken we samen met de woningcorporaties en waterschappen. Ook wordt steeds vaker bij grote rioolvervangingsprojecten een Tuincoach ingezet die particulieren adviseert hoe zij hun voortuinen zo groen mogelijk kunnen maken.

Wat gaan we daar voor doen

Een aantrekkelijke, veilige, duurzame en prettig leefbare stad voor iedereen.

Uitvoeren risicogestuurd beheer en onderhoud

- Uitvoeren van beheer- en onderhoudsplannen voor de assets openbaar groen, bomen, speelvoorzieningen en water, waarbij de balans tussen prestaties, risico's en kosten optimaal is afgewogen. Wet- en regelgeving, veiligheid, beschikbaarheid, milieu- en gezondheid, kwaliteit leefomgeving, imago en weerbaarheid, zijn hierbij onze kernwaarden vanuit het Strategisch Assetmanagementplan Stadsbeheer.
- Door bij beheer- en onderhoudswerkzaamheden in het groen meer te differentiëren in zowel beheerbeeld als onderhoudsfrequentie meer te differentiëren, voegen we ecologische waarde toe aan de stad, bijvoorbeeld door te differentiëren met maaifrequenties.
- Met het omvormen van harde beschoeiing naar natuurvriendelijke oevers wordt een bijdrage geleverd aan de biodiversiteit van de stad.
- Bewust omgaan met onze logistieke stromen vanuit een circulaire gedachte, zoals die van de afvalstromen van groen en de bagger uit de singels.
- Machines en transportmaterieel selectief en zoveel mogelijk emissievrij en geluidsarm in te zetten.
- Samenwerken met verschillende partners in het onderhoud, waaronder de Waterschappen in het baggerprogramma om de singels en watergangen op voldoende diepte te houden voor een goede doorstroming en om de waterkwaliteit op peil te houden.

Een onderhoudbare stad die veilig en beschikbaar is voor gebruik

Inspecteren en schouwen

- Alle assets worden, afhankelijk van de mogelijke risico's, met regelmaat geïnspecteerd op afwijkingen en technische gebreken op basis van de Assetmanagementplannen. Deze inspecties dienen ook om de onderhoudsbehoefte te kunnen bepalen en beheer- en onderhoudsplannen op te stellen.
- Voor oppervlaktewater gerelateerde assets vindt oriëntatie plaats naar innovatieve schouwmethodes. Hiermee kan efficiëntere en effectiever de staat van de asset in beeld worden gebracht, zodat een nauwkeuriger onderhoudsprogramma kan worden vastgesteld.
- Verder worden ieder jaar de bomen en plantsoenelementen geschouwd op veiligheid en vervangingsbehoefte. Met het doel om een toekomstbestendig groen- en bomenbestand te houden, passend bij de functie.
- De speeltoestellen worden jaarlijks meermaals geïnspecteerd volgens de laatste NEN- normeringen. In 2022 wordt er 1 keer een algehele veiligheidsschouw uitgevoerd gericht op de algehele veiligheid en 3 keer een operationele inspectie die gericht is op werking en stabiliteit van de objecten. De veiligheidsschouw en operationele inspecties zijn in het 1e kwartaal 2022 gestart en lopen volgens opgestelde planning.

Uitvoeren periodiek onderhoud

- Alle assets worden conform de onderhoudsplannen periodiek onderhouden, om de assets beschikbaar en veilig te houden in de stad.
- Ons college zet bovendien in op het bosplantsoen en de bomen inboet om een deel van het achterstallig onderhoud weg te werken. Door beperkte middelen in eerdere jaren zijn er keuzes gemaakt op basis van assetmanagement. Er is prioriteit gegeven aan de veiligheid van het bosplantsoen. Voor ander onderhoud, bedoeld voor de instandhouding, waren onvoldoende middelen beschikbaar. Echter door kritieke situaties

in het bosplantsoen en toenemende overlast, zijn toch extra middelen toegevoegd aan het periodiek onderhoud van het groen inclusief het bosplantsoen. Hierdoor waren wij in staat om paden en voor publiek toegankelijke delen nabij het bosplantsoen veilig en beschikbaar te houden. Afgelopen jaren is een met regelmaat een actieve schouw gelopen, om inzicht te krijgen in de urgentie van de gebieden en de noodzakelijke onderhoudsmaatregelen.

- Bij de uitvoering van het groen onderhoud wordt steeds vaker circulair gewerkt. Gevallen blad laten we vaker in plantsoenen liggen of wordt ter plaatste verwerkt. Snoeihout van bosplantsoenen wordt zoveel mogelijk opgestapeld in 'rillen' om de ecologische kwaliteit te verhogen en nest- of schuilgelegenheid te bieden aan wilde fauna. Grassen worden op verschillende manieren gemaaid, omdat variatie meerwaarde oplevert voor de biodiversiteit.

Uitvoeren projectmatig onderhoud

- Als assets die technisch einde-levensduur zijn, vervangen we afgestemd op de behoefte en de opgave van het gebied.
- Bij speelprojecten hebben we oog voor gebruikers met een beperking. We richten de speel- en sportplekken bewust in op toegankelijkheid en samenspelen.
- Bij (her)inrichtingsprojecten komen er, conform de vergroeningsambitie, waar mogelijk meer groenvoorzieningen en bomen bij, met extra aandacht voor biodiversiteit, functionaliteit, toekomstbestendigheid, variatie en spreiding in de wijk en stad. Het beoogde doel om in deze collegeperiode 20 hectare extra groenareaal in de stad te realiseren is in het 1e kwartaal van 2022 behaald.
- Bij herinrichtingsprojecten is het beleid uit de Bomenstructuurvisie en beheeraanpak groen geïmplementeerd om zo een toekomstbestendig en gevarieerd groen- en bomenbestand te behouden.
- Bij onderhoud aan de monumentale torens, molens en fonteinen worden waar mogelijk duurzame materialen toegepast en wordt onderzocht of het toepassen van CO2-reductie, groene daken of circulair materiaal gebruik mogelijk is. Doordat veel objecten uniek zijn in hun soort wordt dit per object bepaald.

Calamiteiten; ziekten, plagen en invasieve exoten

- Door veranderende weers- en klimaatomstandigheden zien we een veranderende groeiseizoen en andere calamiteiten in de stad. Hierbij valt te denken aan minder vorstschade maar meer droogteschade en verhoogde kans op onder andere ziekten en plagen als de eikenprocessierups, essentaksterfte, invasieve exoten zoals de Japanse duizendknoop, kastanjabloedingsziekte, de rode kroosvaren en stormschade. Door het maken van plannen van aanpak, nota's, vervangingsplannen, een kroosprotocol en het doen van pilots streven we ernaar beter grip te krijgen op verschillende ontwikkelingen. En succesvolle aanpakken verder door te zetten.
- In het 1e kwartaal hebben vier zware stormen in Rotterdam gewoed. De zwaarste storm, Eunice van 18 februari, heeft grote schade aangericht aan het bomenbestand, met name in het Kralingse bos. De voorlopige raming van de schade bedraagt circa €175.000 en dit betreft zo'n 1.200 bomen die gesnoeid of vervangen moeten worden.

- Dezelfde storm Eunice heeft ook schade veroorzaakt aan een aantal sport- en speelobjecten, maar deze schade lijkt vooralsnog binnen het reguliere onderhouds- en schadebudget voor deze assets opgevangen te kunnen worden.
- In het kader van het project 'Bestrijding blauwalgbloei Kralingse Plas' wordt Phoslock toegepast om het fosfaatoverschot aan te pakken. Vervolgens zijn er in toekomst mogelijk nog onderhoudsdoseringen van Phoslock nodig. Dat hangt af van hoeveel fosfaat er later de plas nog inkomt. Daarnaast zijn ook de andere maatregelen noodzakelijk om de toevoer van fosfaten in het oppervlaktewater te verhinderen. Te denken valt aan het loskoppelen van gemaal Kralinger Hout, verbeteren van de sluis Kralings Verlaat, aanpassingen aan riooloverstorten, het voorkomen en tijdig opruimen van gevallen bladeren, gemaaid gras, vogel- en hondenpoep en het verplaatsen en vernieuwen van een defosfatiseringsinstallatie. In 2022 zal veel onderzoek gedaan worden naar de vegetatieontwikkeling en welke consequenties dat gaat hebben voor het maaibeheer van de watervegetatie. Dit is een belangrijk onderdeel van het beheerplan Kralingse Plas.

Meer Rotterdammers in beweging: spelen, sporten, ontmoeten en recreëren

Met de Integrale visie Kom op naar buiten! staat het spel, sport, bewegen en ontmoeten in de openbare ruimte centraal. Hierin zijn meerdere ambities benoemd, waaronder:

Meer variatie, verblijf en vrije ruimte in de wijk

- Door bij vervangingsprojecten op speel- en sportplekken in te zetten op een meer divers aanbod voor meerdere doelgroepen, verschillende spel- en sportactiviteiten en verschillende uitstralingen. Zodat plekken een eigen identiteit krijgen en meer aansluiten bij de verschillende behoeftes in de wijk. Waarbij het inzetten van flexibel en tijdelijk aanbod, zoals de "move-fit" kan voorzien in een veranderende behoefte voor bootcamp en calisthenics.

Behoeftegericht werken

- Door bewoners van jong tot oud, met en zonder beperking aan de voorkant te betrekken in de (jeugd) participatie om aan te sluiten bij de behoefte in de wijk.
- Aan de hand van het Samenspeelakkoord, wil Rotterdam nog meer aandacht vragen voor samenspelen en toegankelijke speelplekken, zodat iedereen zich fysiek en sociaal welkom voelt op de plek.

Rotterdam ontwikkelt zich door als een toekomstbestendige en klimaat adaptieve deltatad

Participeren in innovatieve klimaatadaptieve concepten

- Samen met universiteiten zoals Wageningen Universiteit en de TU Delft werken we aan klimaatadaptieve concepten voor groen en bomen. Hierbij wordt gewerkt aan onderzoek naar bomen in relatie tot droge periode en hitte.

Programma Biodiversiteit

- We zetten ons in om de bestaande biodiversiteit in de stad minimaal te waarborgen en te vergroten. In het 2^e kwartaal van 2022 wordt gestart met de structurele en langdurige monitoring van de flora en fauna in de stad om inzicht te krijgen in de ontwikkeling van de biodiversiteit op basis van biotopen. Eind 2020 is de Uitvoeringsagenda Biodiversiteit vastgesteld, waarmee we de komende jaren werken om de stadsnatuur van Rotterdam mooier, duurzamer en biodiverser te maken.
- In 2022 zijn een aantal opgaven gestart of ze worden dit jaar gerealiseerd in het kader van de snelle winst én verbinding maken met lopende processen en projecten. Zo zijn alle 10 van 010 planten en dieren van de biodiversiteitscampagne zijn aan bod gekomen om het begrip biodiversiteit inzichtelijk en begrijpelijk te maken. Daarnaast is in januari de Groene conferentie in de Arminiuskerk geweest met biodiversiteit als thema. In het 2e kwartaal op 21 mei volgt het Biodiversiteitssymposium met het Publieksplatform. En half mei en juni 2022 komen bijeenkomsten bij Blue City en met AIR over het belang en kansen of uitdagingen voor het vergroten van de biodiversiteit in beheer, inrichting en ontwikkeling van de stad.
- Tevens is biodiversiteit nadrukkelijk onderdeel geworden van projecten en opgaven zoals de aanpak van het Kralingse bos en de visie op het bosplantsoen én wordt er in toenemende mate variatie aangebracht in het onderhouden van grasvelden en gazons ten behoeve van de biodiversiteit.
- De analyse van 10 jaar data flora en fauna Rotterdam is in het 1e kwartaal gereedgekomen en is uitgemond in een analyse en een Natuurindicatiekaart. Biodiversiteit is opgenomen in de omgevingsvisie Rotterdam.
- In het 2e kwartaal 2022 wordt gestart met de structurele, langdurige monitoring van de Biodiversiteit in Rotterdam.
- De Leidraad natuur inclusief beheren, inrichten en ontwikkelen is in volle ontwikkeling.

Gebruiken speel- en boomdepot

- Bomen die binnen een project niet ingepast of hergebruikt kunnen worden, maar die kwalitatief nog goed zijn, gaan naar andere locaties in de stad of in laatste instantie naar het bomendepot. De bomen blijven daar totdat er een definitieve nieuwe locatie beschikbaar is.
- Daarnaast willen we inzetten in het hergebruik van materialen zoals speeltoestellen. Toestellen worden elders hergebruikt wanneer deze vervangen worden bij herinrichtingsprojecten, maar nog in goede staat zijn.
- Organisch afval krijgt een herbestemming, zoals boomstammen als meubilair en bomenpalen, houtsnippers als verhardingsmateriaal voor wandelpaden of bladafval als compost.

Baggerspecie

- In het kader van circulariteit wordt bagger niet meer uitsluitend afgevoerd maar soms lokaal op de kant verwerkt. In 2021 is hiermee gestart op enkele locaties in Rotterdam en dat wordt in 2022 vervolgd.

Bewuste keuze ondergronden

- Ondergronden op speel- en sportvelden zoals gras, boomschors, zand dragen op een natuurlijke manier bij aan de wateropgave en tegen hittestress. Kunstgras kan in combinatie met kratten bijdragen aan het opvangen van water bij hevige regenbuien.

- Verbeteren van de standplaats en ondergronden voor groen en bomen stimuleert de groei en biedt betere kansen voor het groen om optimaal te ontwikkelen.
- Organisch afval zo veel mogelijk te voorkomen of het op locatie meteen te verwerken. Hiermee worden logistieke stromen beperkt en het draagt bij aan de biodiversiteit. Voorbeelden zijn het in 'rillen' verwerken van snoeiafval bij bosplantsoenen en het verzamelen en hakselen van gevallen blad om het vervolgens als bemesting van de ondergrond te kunnen hergebruiken.

Samenwerking met betrokken bewoners versterken in het groen en gedeeld eigenaarschap stimuleren

Samenwerkingen met betrokken bewoners

- Faciliteren van vrijwilligersgroepen voor onderhoud in parken en het stimuleren en faciliteren van zelfbeheer in het groen. Door samen te werken met bewoners vergroten we de betrokkenheid en delen we het 'eigenaarschap' over het groen.
- Stimuleren bewoners om hun eigen tuinen en straten te vergroenen en bewust te maken van de positieve effecten hiervan met onder andere acties rondom het NK Tegelwippen en 'tegel eruit, groen erin'. Ook wordt de tuincoach in de wijken ingezet.
- Er is een Keep it Green Day georganiseerd. op deze dag zetten we een aantal zelfbeheer-initiatieven in het zonnetje om op deze manier aandacht te vragen voor de mogelijkheden voor zelfbeheer.
- Er is een stimuleringsregeling klimaatadaptatie waarbij bewoners en bedrijven een subsidie ontvangen wanneer zijn waterbergende of vergroenende maatregelen nemen aan hun gebouw of in de tuin.
- De succesvolle samenwerkingen van 2021 worden in 2022 voortgezet.

Organiseren (kinder)participatiesessies bij projecten

- Rotterdammers zijn steeds meer betrokken bij ontwikkelingen in hun buurt. Dit willen we stimuleren door kinderen, jongeren en volwassenen de gelegenheid te geven om aan te geven waar zij behoefte aan hebben en wat zij graag zouden willen doen in de openbare ruimte.
- Gebruikmaken van de ontwikkelde kinderp participatie toolbox bij verschillende projecten, bijvoorbeeld het speelplekje op de hoek van de straat of de sportplek in het park.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Beheer	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Baten exclusief reserves	2.401	203	204	204	204	204
Bijdragen rijk en medeoverheden	838	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	1.504	101	76	76	76	76
Overige baten	59	102	127	127	127	127

Lasten exclusief reserves	49.320	47.297	47.234	48.546	49.462	50.528
Apparaatslasten	6.003	5.962	5.958	5.959	5.959	5.959
Inhuur	3	8	8	8	8	8
Overige apparaatslasten	126	230	228	229	229	229
Personeel	5.873	5.724	5.722	5.722	5.722	5.722
Intern resultaat	5.087	7.462	7.462	7.462	7.462	7.462
Intern resultaat	5.087	7.462	7.462	7.462	7.462	7.462
Programmalasten	38.230	33.873	33.814	35.125	36.041	37.107
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	35.025	30.580	29.359	29.389	29.389	29.389
Kapitaallasten	2.328	2.653	3.928	5.209	6.124	7.191
Overige programmalasten	540	527	527	527	527	527
Sociale uitkeringen	0	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	337	113	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-46.919	-47.094	-47.031	-48.343	-49.258	-50.325
Saldo voor reserveringen	-46.919	-47.094	-47.031	-48.343	-49.258	-50.325
Reserves	2.577	619	115	64	63	63
Onttrekking reserves	2.577	619	115	64	63	63
Toevoeging reserves	0	600	0	0	0	0
Vrijval reserves	0	600	0	0	0	0
Saldo	-44.342	-46.476	-46.916	-48.278	-49.195	-50.261

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Beheer		Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Oorspronkelijke begroting 2022		-47.069	-47.098	-48.461	-49.377	-49.377
Bijstellingen Eerste Herziening 2022		593	182	182	182	-884
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	354	-4	-4	-4	-1.070
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	239	186	186	186	186
Begroting na wijzigingen		-46.476	-46.916	-48.278	-49.195	-50.261

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast als gevolg van nieuwe en bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen per jaarschijf. In de [paragraaf investeringen](#) is een gedetailleerd overzicht opgenomen van deze aanpassingen.

Technische wijzigingen

In dit taakveld zijn er diverse technische wijzigingen geweest, de grootste wijzigingen zijn:

- invulling van de concern brede dekkingsopgave (€ 213 in 2022 tot € 90 in 2026)
- actualisatie van de toerekening van overhead naar het programma Overhead door een wijziging in de tijdverantwoording (structureel € 57)
- budgetoverdracht van programma Cultuur, sport en recreatie voor het plaatsen van vlonders (- € 69 in 2022)
- diverse kleine wijzigingen (€ 38 in 2022 tot € 39 in 2026)

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Beheeraanpak openbaar groen](#)
- [Bomenstructuurvisie](#)
- [CROW beeldsystematiek 2017](#)
- [Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie](#)
- [Erfgoedagenda Rotterdam 2017-2020](#)
- [Erfgoedwet](#)
- [Handboek Openbare ruimte Rotterdamse Stijl](#)
- [Leidraad bestendig groenbeheer \(2018\)](#)
- [Leggers oppervlaktewatersystemen van HHSK](#)
- [Leggers oppervlaktewatersystemen van WSHD](#)
- [Leggers oppervlaktewatersystemen van HHD](#)
- [Natuurkaart Rotterdam](#)
- [Nota Vervangingsinvesteringen 2021-2071](#)
- [Programma Kansrijke Wijken](#)
- [Programma Rivieroevers](#)
- [Rotterdam Staat van de Stad](#)
- [Rotterdams WeerWoord](#)
- [Rotterdamse Adaptatiestrategie](#)
- [Speelvisie Kom op naar buiten!](#)
- [Stadsvisie](#)
- [Strategisch Assetmanagementplan Stadsbeheer](#)
- [Uitvoeringsagenda Biodiversiteit](#)
- [Verhaal van de stad](#)
- [Visie Openbare Ruimte Binnenstad Rotterdam](#)

- [\(Herijking\) Waterplan 2](#)
- [Wet algemene bepalingen omgevingsrecht \(Wabo\)](#)
- [Wet ruimtelijke ordening](#)
- [Wet Natuurbescherming](#)
- [Wet milieubeheer](#)
- [Wet onafhankelijke risicobeoordeling Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteiten](#)

Omschrijving taakveld

Tot dit Rotterdamse taakveld behoren:

- natuurbescherming, onderhoud van bos en overige natuurgebieden
- aanleg en onderhoud van openbaar groen inclusief het plaatsen en onderhouden van kunstwerken in de openbare ruimte
- aanleg en onderhoud van openbaar water: vijvers en kleine watergangen, waaronder het schoonhouden van sloten, onderhouden van taluds en beschoeiing
- aanleg en onderhoud van speelvoorzieningen

Openbare orde en veiligheid - Ontploffbare oorlogsresten

Pagina 28

Openbare orde en veiligheid - Ontploffbare oorlogsresten

De gemeente maakt een veilig gebruik van de ondergrond mogelijk.

Voortgang 2022

De doelstellingen van het taakveld die staan vermeld onder 'Wat willen we bereiken' en 'Wat gaan we daarvoor doen' zijn nog actueel. Er zijn geen ontwikkelingen die hebben geleid tot afwijkingen in het beoogde effect of de inspanningen.

Wat willen we bereiken

Er worden geen toevalsvondsten gedaan van ontploffbare oorlogsresten bij werkzaamheden in verdachte gebieden binnen de gemeente.

Stakeholders van projecten in verdachte gebieden zijn op de hoogte van de mogelijke aanwezigheid van ontplofbare oorlogsresten en hebben voorzorgsmaatregelen genomen.

Bij functiewijziging van een verdachte locatie is het streven om de risico's van ontplofbare oorlogsresten weg te nemen en daarmee de beperkingen op het gebruik van de verdachte locaties op te heffen.

Gevonden ontplofbare oorlogsresten kunnen op een veilige manier binnen de gemeente worden vernietigd.

Wat gaan we daar voor doen

Er worden geen toevalsvondsten gedaan van ontplofbare oorlogsresten bij werkzaamheden in verdachte gebieden binnen de gemeente.

- De informatie over ontplofbare oorlogsresten in de ondergrond van de gemeente is volledig en actueel.
- Verzoeken om informatie over ontplofbare oorlogsresten worden binnen de daarvoor geldende termijnen geleverd.

Stakeholders van projecten in verdachte gebieden zijn op de hoogte van de mogelijke aanwezigheid van ontplofbare oorlogsresten en hebben voorzorgsmaatregelen genomen

- Bij vergunningsprocedures wordt de aanvrager, indien noodzakelijk, geïnformeerd over de mogelijke aanwezigheid van ontplofbare oorlogsresten en de noodzakelijke vervolgacties.

Bij functiewijziging van een verdachte locatie is het streven om de risico's van OO weg te nemen en daarmee de beperkingen op het gebruik van de verdachte locaties op te heffen.

- De informatie over mogelijke ontplofbare oorlogsresten (OO) in de ondergrond van de gemeente is volledig en actueel.
- Indien mogelijk (techniek, planning, financiën) zal bij de uitvoering van projecten geprobeerd worden eventueel aanwezige ontplofbare oorlogsresten te ruimen ook als dit voor de realisatie van het project niet strikt noodzakelijk is (werk met werk maken).

Gevonden ontplofbare oorlogsresten kunnen op een veilige manier binnen de gemeente worden vernietigd.

- Zorgen voor de beschikbaarheid van voldoende “springlocaties” waar ontplofbare oorlogsresten gecontroleerd kunnen worden vernietigd.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Openbare orde en veiligheid - Ontplofbare oorlogsresten	Realisatie 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Baten exclusief reserves	-1.664	876	876	876	876	876
Bijdragen rijk en medeoverheden	-1.664	876	876	876	876	876
Lasten exclusief reserves	1.700	732	732	732	732	732
Intern resultaat	185	306	306	306	306	306
Intern resultaat	185	306	306	306	306	306
Programmalasten	1.514	426	426	426	426	426
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	754	426	426	426	426	426
Subsidies en inkomensoverdrachten	760	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-3.364	144	144	144	144	144
Saldo voor reserveringen	-3.364	144	144	144	144	144
Saldo	-3.364	144	144	144	144	144

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Openbare orde en veiligheid - Ontplofbare oorlogsresten	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Oorspronkelijke begroting 2022	211	211	211	211	211

Bijstellingen Eerste Herziening 2022		-67	-67	-67	-67	-67
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-67	-67	-67	-67	-67
Begroting na wijzigingen		144	144	144	144	144

Toelichting financiële bijstellingen

Technische wijzigingen

In dit taakveld is er een technische wijziging geweest. Het betreft een actualisatie van de toerekening van overhead naar het programma Overhead door een wijziging in de tijdverantwoording (structureel - € 67).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Arbeidsomstandighedenbesluit, artikel 4.10 Ontploffbare Oorlogsresten](#)
- [Arbeidsomstandighedenregeling, artikel 4.17f. Afgifte certificaat opsporen van ontploffbare oorlogsresten](#)
- [Circulaire Vliegtuigberging \(Staatscourant nr. 54987, 19 oktober 2016\)](#)
- [Beheer- en beleidsplan niet-gesprongen explosieven uit de Tweede Wereldoorlog 2010-2020 \(wordt geactualiseerd\)](#)

Omschrijving taakveld

Tot dit taakveld behoren alle gemeentelijke taken op het gebied van beleid, informatiebeheer, opsporing en ruiming van ontploffbare oorlogsresten uit WOII.

Sinds september 2021 is het landelijk Kenniscentrum Ontploffbare oorlogsresten operationeel. Het kenniscentrum kan gemeenten ondersteunen bij vragen rondom het opsporen en ruimen van ontploffbare oorlogsresten.

Overige baten en lasten - Vervoer en materieel

Pagina 29

Overige baten en lasten - Vervoer en materieel

Een duurzaam en goed werkend gemeentelijk wagenpark en circulaire inzamelmiddelen. Het is noodzakelijk om de emissie van schadelijke stoffen door uitstoot van de gemeentelijke (interne) mobiliteit in Rotterdam te voorkomen dan wel te verminderen ten behoeve van het klimaat en de gezondheid van de Rotterdammer. Rotterdam heeft bovendien een voorbeeldfunctie. Deze doelstelling is gekoppeld aan de programmadoelstelling: Een duurzaam, energiezuinig Rotterdam, met een betere luchtkwaliteit.

Voortgang 2022

Het programma 'verduurzaming gemeentelijk wagenpark' is in uitvoering. De doelstellingen van het taakveld zijn nog actueel. De ontwikkeling van emissieloze zware bedrijfsvoertuigen kent echter nog diverse uitdagingen, waardoor het behalen van de doelstelling (emissieloos in 2030) voor dit segment onder druk staat.

Wat willen we bereiken

Doelstelling: het gehele gemeentelijke wagenpark is in 2030 emissieloos

- Personenwagens zijn in 2023 emissieloos;
- Lichte bedrijfsvoertuigen (<2,5 ton) zijn in 2025 emissieloos;
- Zware bedrijfsvoertuigen (> 2,5 ton) zijn in 2030 emissieloos .
- Machines en gereedschappen uiterlijk in 2030 emissieloos

Stand van zaken:

De personenwagens zijn voor 72% emissieloos (en 20% hybride). Van de lichte bedrijfsvoertuigen is inmiddels 31% emissieloos. Bij de zware bedrijfsvoertuigen worden pilots uitgevoerd en van de kleinere tuin- en parkmachines is ruim 90% vrij van uitstoot. Vervanging vindt plaats op natuurlijke momenten.

Wat gaan we daar voor doen

Bij de verduurzaming van het gemeentelijk wagenpark worden ontwikkelingen in de markt nauwlettend gevolgd. Ontwikkelingen op het vlak van personenwagens en lichte bedrijfsvoertuigen gaan snel en liggen op schema. Verduurzaming van de voertuigen in het zwaardere segment kent nog diverse uitdagingen, zoals o.a. beperkte beschikbaarheid van de juiste (werk)voertuigen, te kort aan energie op de locaties (toevoegen laadvermogen van laadvoorzieningen, aanbod waterstof). Daarnaast speelt het wereldwijde tekort aan en de stijgende prijzen van grondstoffen en hulpmiddelen waardoor levertijden en kosten oplopen.

De gemeente zoekt de samenwerking met andere partners zoals de G4, gemeenten binnen MRDH-verband, Koninklijke Vereniging voor Afval- en Reinigingsmanagement (NVRD), International Solid Waste Association (ISWA), leveranciers en kennisinstellingen. Focus ligt hierbij op het delen van kennis verkregen uit de diverse pilots.

Het besturen en onderhouden van de nieuwe emissievrije voertuigen vraagt om specialistische kennis en materieel. Daarom is gestart met het opleiden van de chauffeurs en monteurs. Ook is een werkplaats ingericht, die speciaal ontwikkeld is voor batterij-elektrisch en waterstof-elektrisch aangedreven voertuigen, de zgn. Werkplaats van de Toekomst.

Bij het onderhoud van de gemeentelijke inzamelmiddelen wordt het circulaire werken steeds verder toegepast. Reparaties worden zoveel als mogelijk met hergebruikte onderdelen/materialen uitgevoerd.

Tot slot wordt in het kader van verduurzaming van met name het werk-werkverkeer het gebruik van emissieloze (deel)auto's en (deel)fietsen verder gestimuleerd en uitgerold. De gemeente heeft ondertussen ca. 40 deelauto's gerealiseerd.

Ook wordt samen met andere clusters een nieuw en toekomstbestendig mobiliteitsbeleids- en reiskostenbeleid ontwikkeld dat goed past bij de duurzaamheidsdoelstellingen uit het Rotterdamse klimaatakkoord.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Overige baten en lasten - Vervoer & Materieel	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Baten exclusief reserves	34.412	38.619	39.420	39.715	39.616	39.692
Bijdragen rijk en medeoverheden	-738	-684	-684	-684	-684	-684
Overige opbrengsten derden	38.384	41.303	42.104	42.398	42.300	42.376
Overige baten	-3.234	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000
Lasten exclusief reserves	24.617	28.463	27.881	28.164	28.058	28.134
Apparaatslasten	10.683	10.506	10.484	10.486	10.486	10.486
Inhuur	33	108	108	108	108	108
Overige apparaatslasten	471	460	456	458	458	458
Personeel	10.179	9.938	9.920	9.920	9.920	9.920
Intern resultaat	-33.982	-31.918	-31.108	-31.108	-31.108	-31.108
Intern resultaat	-33.982	-31.918	-31.108	-31.108	-31.108	-31.108
Programmalasten	47.916	49.876	48.505	48.786	48.680	48.756
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	22.662	22.416	20.027	20.233	20.237	20.241
Kapitaallasten	23.113	25.358	26.376	26.452	26.341	26.413
Overige programmalasten	2.130	2.102	2.102	2.102	2.102	2.102
Subsidies en inkomensoverdrachten	10	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	9.795	10.156	11.539	11.550	11.558	11.558
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0

Saldo voor reserveringen	9.795	10.156	11.539	11.550	11.558	11.558
Reserves	98	1.481	0	0	0	0
Onttrekking reserves	98	1.481	0	0	0	0
Vrijval reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo	9.893	11.636	11.539	11.550	11.558	11.558

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Overige baten en lasten - Vervoer & Materieel		Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Oorspronkelijke begroting 2022		11.625	11.529	11.541	11.548	11.548
Bijstellingen Eerste Herziening 2022		11	10	10	10	10
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	11	10	10	10	10
Begroting na wijzigingen		11.636	11.539	11.550	11.558	11.558

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast als gevolg van nieuwe en bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen per jaarschijf. In de [paragraaf investeringen](#) is een gedetailleerd overzicht opgenomen van deze aanpassingen. Dit is een saldo neutrale bijstelling omdat het effect binnen het taakveld wordt opgevangen.

Technische wijzigingen

In dit taakveld zijn er diverse kleine technische wijzigingen geweest (€ 11 in 2022 tot € 10 in 2026).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

De in 2019 vastgestelde Aanpak Nul Emissie Mobiliteit geeft weer hoe mobiliteit in Rotterdam emissievrij wordt gemaakt. Dit plan bouwt voort op de Brandstoffenaanpak uit 2017.

Het meerjarenplan 2020-2023: "Op weg naar een emissieloos wagenpark" is een concrete uitwerking van deze ambitie, waarbij het gehele wagenpark in 2030 emissieloos is. Dit plan is eveneens in 2019 vastgesteld.

Werkzaamheden dienen passend te zijn binnen de regelgeving van de wet Markt en Overheid en binnen het kader van de toepasselijke wet- en regelgeving ten aanzien van aanbestedingen.

Aanbestedingen worden gedaan volgens de laatste richtlijnen zoals de CVD (Clean Vehicle Directive). De Europese Richtlijn inzake de bevordering van schone en energiezuinige wegvoertuigen beoogt de aanbestedingen voor vervoer en transport te verduurzamen en daarmee een betere markt te creëren voor schone voertuigen.

Omschrijving taakveld

Tot dit taakveld behoort het resultaat van de activiteiten van Vervoer & Materieel.

Riolering

Pagina 30

Riolering

Door doelmatige investeringen in het stedelijk watersysteem blijft Rotterdam een gezonde en leefbare stad met droge voeten. De basis wordt gevormd door het beheer en onderhoud van het robuuste rioleringsstelsel. Ondanks de al merkbare effecten van klimaatverandering, kunnen Rotterdammers zonder gezondheidsrisico's dicht op elkaar leven. De economische bedrijvigheid in de stad gaat tijdens en na hevige neerslag gewoon door. Samen met bewoners en andere samenwerkingspartners pakken we kansen die bijdragen aan een circulaire economie en uitdagingen rondom klimaatverandering voortvarend op.

Voortgang 2022

Rotterdams WeerWoord

Het programma Rotterdams WeerWoord is een beweging om samen met de Rotterdammers de stad aan te passen aan klimaatverandering. Naast grootschalige klimaatadaptieve projecten, nemen we samen met de Rotterdammers kleinschalige maatregelen op straatniveau, op openbaar en privaat terrein. Ook stimuleren we vastgoedontwikkelaars en -eigenaren, waaronder de woningcorporaties, om klimaatadaptieve maatregelen te nemen. Daarbij grijpen we kansen aan om tegelijkertijd de leefbaarheid in buurten en wijken te verbeteren, biodiversiteit in de stad te vergroten en de betrokkenheid en actieve deelname van Rotterdammers aan de samenleving te bevorderen. Zo zorgen hevige neerslag, bodemdaling, droogte en hitte niet voor achteruitgang van de leefkwaliteit in onze stad.

Voor 2022 is geen aanvullend investeringsbudget beschikbaar gesteld. Dit heeft consequenties voor de ambities zoals gesteld in de huidige uitvoeringsagenda, onder andere voor de uiteindelijk te realiseren projecten, de bijdragen van derden via cofinanciering en de continuïteit van het programma. Voor de komende collegeperiode wordt een nieuwe uitvoeringsagenda opgesteld en wordt gewerkt aan het Programmakader 2030.

Levering materialen

Covid-19 zorgde wereldwijd voor schaarste en onderbrekingen in de toelevering van grondstoffen, componenten, halffabricaten en eindproducten. Als gevolg hiervan had ook de gemeente Rotterdam in 2021 te maken met langere levertijden, voorraadtekorten en sterke prijsfluctuaties voor diverse materialen. Dit leidde tot vertraging en tijdelijk stilleggen van projecten. Inmiddels zijn deze problemen zo goed als opgelost.

Anders omgaan met hemelwater

Het klimaat verandert, we krijgen vaker te maken met hevige neerslag. Ook in Rotterdam merken we de gevolgen van wateroverlast. De gemeente probeert daarom in de openbare ruimte zo veel mogelijk hemelwater op te vangen. Zo herstellen we de sponswerking van de stad; neerslag verwerken op de plek waar deze valt, in plaats van het water direct afvoeren. Maar ook op privaat terrein is waterberging nodig. Omdat slechts 40% van de stad openbare ruimte is, kunnen we deze veranderingen alleen realiseren met een integrale lange termijn aanpak gezamenlijk met particuliere eigenaren.

Nieuwbouwprojecten (woningen, kantoren, terreinen) zijn daarvoor heel geschikt, maar ook in de bestaande bebouwde omgeving liggen nog veel kansen. Het is belangrijk dat er meer waterberging wordt gerealiseerd op privaat terrein. Op grond van de Verordening Beheer Ondergrond Rotterdam (VBOR) geldt een waterbergingseis. Bij de aanvraag voor een aansluiting op het openbaar riool wordt getoetst of aan de voorschriften voor waterberging wordt voldaan. Bij nieuwe bouwwerken en nieuwe terreinverharding van 500 m² en groter moet 50 mm waterberging worden aangelegd.

Daarnaast stelt de hemelwaterverordening dat er geen schoon hemelwater meer mag worden afgevoerd naar een openbaar vuilwaterriool van de gemeente. Bij een rioolvervangingsproject van de gemeente moeten perceeleigenaren daarom het hemelwater afkoppelen van het vuilwaterriool en het zelf binnen het eigen perceel verwerken. Als dit redelijkerwijs niet mogelijk is, dan kunnen zij aansluiten op de openbare hemelwatervoorziening.

Robuust stedelijk watersysteem

Het stedelijk watersysteem bestaat uit drie componenten, die nauw met elkaar verweven zijn: de buitenruimte, de afvalwaterketen en oppervlaktewater/grondwater. Om een gezonde en aantrekkelijke stad met een robuust stedelijk watersysteem te blijven, zorgen we ervoor dat:

- De volksgezondheid en het milieu beschermd worden door het doelmatig inzamelen en transporteren van stedelijk afvalwater.
- Wateroverlast wordt voorkomen door het doelmatig inzamelen, transporteren en verwerken van hemelwater.
- Structureel nadelige gevolgen van een hoge of lage grondwaterstand voorkomen of beperkt worden door doelmatige maatregelen in openbaar gebied.

Onderhoud en vervanging riolering

Met het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) beheren en onderhouden we op basis van assetmanagement, zodat deze robuust, betrouwbaar en klimaatbestendig is en blijft. Alle assets binnen het stedelijk watersysteem, waaronder de riolering, gemalen, persleidingen en kolken, worden aan de hand van inspecties, risicoanalyses en (rendements)berekeningen gemonitord en indien nodig gereinigd.

Als gevolg van de vele nieuwbouw met bijbehorende riolering in Rotterdam na 1950, ontstond vanaf ongeveer 2015 een vervangingspiek, oplopend tot ongeveer 60 tot 80 km riolering per jaar. In het GRP 2000-2005 werd daarom de huidige strategie voor rioolvervanging geformuleerd. Deze strategie betekent dat al vanaf 2010 jaarlijks structureel circa 40 km riool vervangen dient te worden om een goed functionerend rioolstelsel te kunnen waarborgen. Vooralsnog is ook voor de planperiode van het GRP5 (2021-2025) de doelstelling om circa 200 km vrij verval riolering te vervangen (dus gemiddeld jaarlijks 40 km). Hiermee vangen we de vervangingspiek op. Met rioolvervanging en de aanleg van gescheiden rioolstelsels maken we de stad klimaatbestendig en duurzaam.

Gebieden met een verhoogd risico op grondwateronderlast krijgen prioriteit in het rioolvervangingsprogramma. Om grondwateroverlast na rioolvervanging te voorkomen, wordt drainage naar oppervlaktewater aangelegd in openbaar gebied.

Samenwerken aan een klimaatadaptieve deltapstad

Het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) voor de planperiode 2021-2025 heeft als titel “Van Buis naar Buitenruimte”. Met slimme maatregelen in de ruimtelijke inrichting zorgen we ervoor dat schoon regenwater en grondwater zo veel mogelijk wordt vastgehouden in de bodem en het watersysteem, in plaats van dat het wordt afgevoerd via rioolbuizen. Om de gevolgen van veranderende weersomstandigheden op te kunnen vangen, is op sommige plekken een aanpassing van de buitenruimte nodig. Hier worden bewoners actief bij betrokken en hun wensen worden meegenomen in de afwegingen.

We stimuleren bewoners om hun eigen tuinen en straten te vergroenen door hen bewust te maken van de positieve effecten hiervan. Op deze manier werken we aan bewustwording op het gebied van het klimaatbestendig inrichten van tuinen en straten. Dat is bijvoorbeeld in de Architectenbuurt in Prins Alexander gedaan, waar een tuincoach is ingeschakeld en bewoners grond konden aanvragen om zelf aan de slag te gaan in hun tuin. Het Rotterdams WeerWoord biedt hiervoor onder andere klimaatbouwstenen en een stimuleringsregeling. Mede daardoor zijn Rotterdammers steeds meer betrokken bij de openbare ruimte in hun straat of buurt. Dit stimuleren we verder door bij rioolvervangingsprojecten samen te werken en bewoners gedeeld ‘eigenaarschap’ te geven over een klimaatrobuuste inrichting van de buitenruimte.

Het aantal panden dat een verhoogde kans heeft op wateroverlast bij hevige regen moet verder omlaag. Om dit te monitoren wordt gebruik gemaakt van Bluelabel, een digitale tool voor risicoanalyse die panden en gebieden in de stad lokaliseert die kwetsbaar zijn voor overstroming als gevolg van hevige regen. Bluelabel vertaalt de impact van een heftige bui naar de gevolgen voor elk afzonderlijk pand en is vergelijkbaar met het energielabel van een woning. Afgelopen jaren is het percentage panden zonder verhoogd risico op wateroverlast gestegen van 86 naar 89,75%, door diverse ingrepen in de stad. De grootste verbeteringen zijn bereikt door het aanleggen van regenwaterriolering en diverse vormen van waterberging in de buitenruimte.

Met de drie waterschappen, gemeente Capelle aan den IJssel en waterbedrijf Evides werken we op grond van een nieuwe bestuurlijke overeenkomst aan het stedelijk watersysteem van de toekomst. De oude Rotterdamse Samenwerking in de Afvalwaterketen (RoSA) is hierin opgegaan. Klimaatadaptatie, waterkwaliteit en het delen van data zijn speerpunten van de samenwerking. Dit stelt de ‘waterpartners’ in staat nog beter in te spelen op de ontwikkelingen in de stad die invloed hebben op het stedelijke watersysteem.

Wat willen we bereiken

Gezonde en aantrekkelijke stad met een robuust stedelijk watersysteem.

Het stedelijk watersysteem bestaat uit 3 componenten, die nauw met elkaar verweven zijn: de buitenruimte, de afvalwaterketen en het oppervlakte- en grondwatersysteem. Om een gezonde en aantrekkelijke stad met een robuust stedelijk watersysteem te bereiken zorgen we ervoor dat:

- De volksgezondheid en het milieu beschermd worden door het doelmatig inzamelen en transporteren van stedelijk afvalwater.
- Wateroverlast wordt voorkomen door het doelmatig inzamelen, transporteren en verwerken van hemelwater.
- Structurele nadelige gevolgen van een hoge of lage grondwaterstand voorkomen of beperkt worden door doelmatige maatregelen in openbaar gebied.

Rotterdam ontwikkelt zich door als een klimaatadaptieve deltapstad

Onze onder de zeespiegel gelegen stad blijft een aantrekkelijke en veilige plaats waarbij we zoveel mogelijk bestand zijn tegen extreme weersinvloeden. Hierbij willen we de sponswerking van de stad herstellen; neerslag op de plek kunnen verwerken daar waar het valt, in plaats van het direct af te voeren. Omdat slechts 40% van de stad openbare ruimte is, kunnen we deze veranderingen alleen realiseren met een lange termijn aanpak die we gezamenlijk en integraal met alle belanghebbenden uitvoeren.

Wat gaan we daar voor doen

Gezonde en aantrekkelijke stad met een robuust stedelijk watersysteem.

- De gemeentelijke riolering beheren en onderhouden zodanig (d.m.v. assetmanagement) dat deze robuust, betrouwbaar en klimaatbestendig is en blijft.
- Er is een nieuw Gemeentelijk Riolerings Plan (GRP) voor de planperiode 2021-2025 opgesteld.
- Alle assets binnen het stedelijk watersysteem, waaronder de riolering, gemalen, persleidingen en kolken, worden aan de hand van inspecties, risicoanalyses en (rendements)berekeningen gemonitord en indien nodig gereinigd.
- De gebieden met een verhoogd risico voor grondwateronderlast krijgen prioriteit in het rioolvervangingsprogramma. Om grondwateroverlast na rioolvervangingsprojecten te voorkomen, wordt indien mogelijk gelijktijdig drainage naar oppervlaktewater aangelegd in openbaar gebied.
- Rotterdam werkt in de afvalwaterketen (RoSA: Rotterdamse samenwerking in de Afvalwaterketen) aan het stedelijk watersysteem van de toekomst. Met de samenwerkingspartners wordt gewerkt aan een nieuwe bestuurlijke overeenkomst om afspraken te maken hoe we in de toekomst nog intensiever en op meer onderwerpen kunnen samenwerken.
- Rotterdammers zijn steeds meer betrokken bij de openbare ruimte in hun straat of buurt. Dit willen we stimuleren door bij rioolvervangingsprojecten op voorhand samen te werken en bewoners gedeeld 'eigenaarschap' te geven over een klimaatrobuste inrichting van de buitenruimte.
- De vastgestelde Hemelwaterverordening bevat een verbod om hemelwater af te voeren naar het openbaar vuilwaterriool van de gemeente. We laten dit verbod ingaan als de gemeente het bestaande riool vervangt

en een apart hemelwaterriool aanlegt. In eerste instantie moet het opgevangen regenwater binnen het eigen perceel worden verwerkt. Als perceeleigenaren dit redelijkerwijs niet op het eigen perceel kunnen verwerken dan kunnen zij aansluiten op het gemeentelijk hemelwaterriool.

- Het is belangrijk dat meer waterberging wordt gerealiseerd op privaat terrein. Een geschikt moment om waterberging aan te leggen is bij nieuwbouwprojecten voor woningbouw, kantoren en bedrijven of de aanleg van terreinen. Bij nieuwe bouwwerken en nieuwe terreinverharding van 500 m² en groter moet door de bouwer 50 mm waterberging worden aangelegd. Deze eis hebben we vastgelegd in de Verordening Beheer Ondergrond Rotterdam (VBOR).

Rotterdam ontwikkelt zich door als een klimaatadaptieve deltatad

- Het aantal panden dat een verhoogde kans op wateroverlast bij hevige regen heeft moet omlaag. Om dit te monitoren wordt gebruik gemaakt van BlueLabel. BlueLabel vertaalt de impact van een heftige bui naar de gevolgen voor elk afzonderlijk pand en is vergelijkbaar met het energielabel van een woning.
- Met het programma Rotterdams WeerWoord zetten we een beweging in gang om samen met de Rotterdammers de stad voor te bereiden op klimaatverandering. Als aanvulling op de grootschalige klimaatadaptieve projecten, nemen we samen met de Rotterdammers kleinschalige maatregelen op straatniveau, op openbaar en privaat terrein. Ook motiveren we vastgoedontwikkelaars, gebouweigenaren en woningcorporaties om klimaatadaptieve maatregelen te nemen (subsidie klimaatadaptatie). Waarbij we kansen zien om tegelijkertijd de leefbaarheid in buurten en wijken te verbeteren, biodiversiteit in de stad te vergroten en de betrokkenheid en actieve deelname van Rotterdammers aan de samenleving toe te laten nemen. Zo zorgen hevige neerslag, bodemdaling, droogte en hitte niet voor achteruitgang van de leefkwaliteit in onze stad.
- Om de gevolgen van veranderende weersomstandigheden op te kunnen vangen, is op sommige plekken een aanpassing van de buitenruimte nodig. Hier worden bewoners actief bij betrokken en hun wensen worden meegenomen in de afweging.
- We stimuleren bewoners om hun eigen tuinen en straten te vergroenen door hen bewust te maken van de positieve effecten hiervan. Op deze manier werken we aan bewustwording op het gebied van het klimaatbestendig inrichten van tuinen en straten. Het programma Rotterdams Weerwoord biedt hiervoor onder andere klimaatbouwstenen en een stimuleringsregeling.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Het percentage panden met BlueLabel A of B, daarmee geen verhoogde kans op wateroverlast bij hevige regen heeft	Streefwaarde		88%	88%	89%	90%	90%		
	Realisatie	86,7%		89,5%					
Cumulatief aantal kilometer vervangen riolering in GRP-periode <i>*status tot augustus 2021</i>	Streefwaarde			200					200
	Realisatie	118,6	157,5	200	17,3*				

Toelichting indicatoren

BlueLabel

Het college van B&W van de gemeente Rotterdam heeft college targets bepaald. Nummer 10 van de collegetargets is een stijging van het aantal panden in Rotterdam dat geen verhoogde kans heeft op wateroverlast bij een bui van 100 mm in 2 uur van 88% naar 90%. Deze collegetarget is gebaseerd op BlueLabel, een labelingsystematiek per gebouw voor wateroverlast.

BlueLabel is een digitale tool voor risicoanalyse die panden en gebieden in de stad lokaliseert die kwetsbaar zijn voor overstroming als gevolg van hevige regen. BlueLabel vertaalt het overstromingsgevaar in een eenvoudig te begrijpen rangschikking met behulp van label A tot en met E. Dit is vergelijkbaar met de opbouw van het energie-label. Elk pand conform de BAG-registratie in Rotterdam heeft een label gekregen. Label A en B betekenen geen tot zeer weinig overlast. Vanaf label C oplopend tot E is er wel sprake van overlast en mogelijk natte vloeren in het pand.

Prestatie

A = geen kans op wateroverlast

B = water tegen de gevel, maar weinig kans op wateroverlast

C = kans op wateroverlast aanwezig

D = grote kans op wateroverlast

E = water stroomt pand in, er ontstaat wateroverlast

X = panden die niet in alle datasets voorkomen en daarmee niet geclassificeerd kunnen worden.

Prestatie-indicator

Het percentage panden dat geen risico op wateroverlast in huis heeft (de panden met labels A en B bij elkaar opgeteld) is 86,7%. Met reguliere inzet en extra inzet in de periode 2021 en 2022 is het reëel om te stellen dat 3,3% van het totaal aantal panden in Rotterdam een beter label krijgt. Als het totaal aantal panden in de nulsituatie wordt gehanteerd betreft dit 124.897, waarvan 16.284 panden met een C,D,E-label. Het percentage panden dat geen risico op wateroverlast in huis heeft stijgt conform de target naar 90% in maart 2022.

Eind 2020 zijn de meest actueel beschikbare gegevens verwerkt in het model. Als gevolg van het oplossen van een eerdere systematische modelfout, is de nul-situatie gewijzigd. Het startpunt is bijgesteld op 86,7%. Ook blijkt de toetsbaarheid van de voortgangsmeting in de praktijk lastig. Dit heeft na overleg met de Rekenkamer geleid tot een aanpassing van het definitieboekje. Q4 2021 worden de labels opnieuw afgeleid en geven we een eindprognose van de target.

Vervanging riolering

Als gevolg van de vele nieuwbouw in Rotterdam, na 1950, zou er vanaf ongeveer 2015 een vervangingspiek ontstaan oplopend tot ongeveer 60 tot 80 km riolering per jaar. In het GRP 2000-2005 is daarom de huidige strategie voor rioolvervanging geformuleerd. Deze strategie betekent dat vanaf 2010 jaarlijks structureel circa 40km riool vervangen dient te worden om een goed functionerend rioolstelsel te kunnen waarborgen.

De afspraak is om ook in de planperiode van het GRP5 (2021-2025) circa 200 km vrijvervalriolering te vervangen. Met 200 km rioolvervanging in vijf jaar (gemiddeld jaarlijks circa 40 km) wordt voorgesorteerd op de

vervangingspiek. Met rioolvervanging en de aanleg van gescheiden stelsel maken we de stad klimaatbestendig en verduurzamen we het rioolstelsel.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Riolering	Realisatie 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Baten exclusief reserves	83.344	86.455	89.231	92.036	94.870	94.870
Bijdragen rijk en medeoverheden	15	0	0	0	0	0
Belastingen	82.296	85.584	88.360	91.165	93.999	93.999
Overige opbrengsten derden	1.033	871	871	871	871	871
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	65.506	68.588	71.340	74.154	76.985	76.985
Intern resultaat	13.757	13.140	13.140	13.140	13.140	13.140
Intern resultaat	13.757	13.140	13.140	13.140	13.140	13.140
Programmalasten	51.749	55.448	58.200	61.014	63.845	63.845
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	11.301	15.718	14.833	14.877	14.810	14.239
Kapitaallasten	9.003	8.203	10.495	11.636	12.356	12.927
Overige programmalasten	31.102	31.477	32.872	34.502	36.679	36.679
Subsidies en inkomensoverdrachten	343	50	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	17.837	17.867	17.891	17.882	17.886	17.886
Saldo voor reserveringen	17.837	17.867	17.891	17.882	17.886	17.886
Reserves	680	380	327	323	320	320
Onttrekking reserves	680	380	327	323	320	320
Saldo	18.517	18.248	18.218	18.206	18.206	18.206

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Riolering	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Oorspronkelijke begroting 2022	18.409	18.384	18.372	18.372	18.372

Bijstellingen Eerste Herziening 2022		-162	-166	-166	-166	-166
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-162	-166	-166	-166	-166
Begroting na wijzigingen		18.248	18.218	18.206	18.206	18.206

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast als gevolg van nieuwe en bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen per jaarschijf. In de [paragraaf investeringen](#) is een gedetailleerd overzicht opgenomen van deze aanpassingen. Dit is een saldo neutrale bijstelling omdat het effect binnen het taakveld wordt opgevangen.

Technische wijzigingen

In dit taakveld zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Het betreft een actualisatie van de toerekening van overhead naar het programma Overhead door een wijziging in de tijdverantwoording (structureel - € 170) en diverse kleine wijzigingen (€ 8 in 2022 tot € 4 in 2026).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Deltaprogramma Ruimtelijke adaptatie](#)
- [Gemeentelijk rioleringsplan 2021-2025](#)
- [Rotterdams Weerwoord](#)
- [\(Herijking\) Waterplan 2](#)
- [Waterwet](#)
- [Verordening Beheer Ondergrond Rotterdam \(VBOR\)](#)
- [Hemelwaterverordening Rotterdam](#)
- [Verantwoording RoSA 2013-2020](#)

Omschrijving taakveld

We willen de volgende effecten in de stad bereiken:

- gezonde en aantrekkelijke stad met een robuust stedelijk watersysteem
- herstellen van sponswerking van de stad op zowel openbaar publiek als privaat terrein
- voorkomen van maatschappelijke ontwrichting door klimaatverandering

Tot dit taakveld behoren:

- gemeentelijke zorgplicht afvalwater: inzameling en transport van huishoudelijk- en bedrijfsafvalwater
- gemeentelijke zorgplicht hemelwater: inzameling en verwerking van hemelwater
- gemeentelijke zorgplicht grondwater: voorkomen van grondwaterproblemen

- bestrijding verontreiniging oppervlaktewater
- baten rioolheffing via categorieën 2.2.1 (voor niet-woningen) en 2.2.2 (voor woningen)
- kosten van de heffing en invordering van de rioolheffing

Ruimtelijke ordening - Beheer

Pagina 31

Ruimtelijke ordening - Beheer

De gemeente zorgt ervoor dat geografische informatie actueel, betrouwbaar en eenvoudig toegankelijk is voor alle werkprocessen.

Het voldoen aan de wet Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) en de Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT). Voor de gemeente is dit een wettelijke taak.

Voortgang 2022

Geo-functie

De cluster overstijgende geo-community werkt steeds meer samen door kennis en inspiratie te delen op het vakgebied van geo-informatie en GIS (Geografisch Informatie Systeem).

T3D (Totaal 3 Dimensionaal)

Basisinformatie legt binnen dit landelijke programma de focus op het vastleggen en beheren van de 3D objectgegevens binnen de 3D keten. In 2021 bevindt dit programma zich in de voorbereidingsfase en wordt een proefopstelling gecreëerd waarin de 3D keten aan de hand van onderzoeksvragen kan worden beproefd. De deelprojecten zijn beschreven en er wordt gewerkt aan het behalen van de doelstellingen.

Digitaal schouwen

Het project is gestart met als doen het inmeten en schouwen van de fysieke stad zoveel mogelijk geautomatiseerd uit te voeren. Door middel van laserscanners op voertuigen kunnen objecten in de buitenruimte herkend en geïnspecteerd worden. Parallel hieraan is er een door het ministerie van BZK gesubsidieerd programma gestart voor het inzetten van deze techniek ten behoeve van het beheer van de openbare ruimte. Bij dit programma wordt samengewerkt met de TU Delft en de Gemeente Amsterdam. De resultaten hiervan zullen eind dit jaar behaald worden,

Kernregistratie Ondergrond

De (wettelijke) basisregistratie Ondergrond geeft vooral toegang tot gegevens over bodem- en grondonderzoek, bodemkwaliteit, grondwatermonitoring en -gebruik en de Mijnbouwwet. Het is vanwege de toenemende behoefte

aan een 3D-weergave van de ondergrond noodzakelijk om ook de ondergrondse objecten in kaart te brengen. De gemeente Rotterdam heeft deze gegevens, maar ze worden versnipperd bijgehouden en vastgelegd. Het streven is om deze data gezamenlijk te ontsluiten via een Kernregistratie Ondergrond. Deze kernregistratie moet leiden tot efficiëntievoordelen en betere kwaliteit van gegevens om de uitvoering van bovengrondse en ondergrondse projecten sneller en eenvoudiger te maken. De Kernregistratie is officieel vastgesteld en er wordt gewerkt aan het realiseren van een voorziening om de data op te slaan en te ontsluiten.

Wat willen we bereiken

Het waarborgen van actuele en betrouwbare gegevens in de basis- en kernregistraties.

Betrouwbare gegevens zijn van cruciaal belang voor gemeentelijke processen. Op basis van de gegevens in de registratie wordt bijvoorbeeld de stad onderhouden, kan iemand zich inschrijven op een adres, weten we hoe groen de stad is en waar er kansen zijn voor vergroenen etc.

Het breed beschikbaar stellen van onze geografische informatie en deze informatie koppelen aan andere informatiebronnen van de gemeente of daarbuiten.

Een kaart met informatie kan vaak helpen om beter inzicht te krijgen in complexe opgaven in de stad. De potentie van geo-informatie op dat vlak is nog lang niet ten volle benut. Dat willen we graag veranderen.

Wat gaan we daar voor doen

Het waarborgen van actuele en betrouwbare gegevens in de basis- en kernregistraties.

- Moderne technieken zoals scantechniek gebruiken om onze inwinning te moderniseren. Dit om meer gegevens in te winnen op een efficiëntere manier.
- Zorgen voor samenhang door middel van slimme koppelingen tussen de verschillende registraties. Daaruit wordt ons 3D-model opgebouwd. Landelijk draagt de gemeente actief bij aan het ontwikkelen van één objectenregistratie door onze ervaring met 3D in te brengen.
- Het toezicht houden op het gebruik van gegevens.

Het breed beschikbaar stellen van onze geografische informatie en deze informatie koppelen aan andere informatiebronnen van de gemeente of daarbuiten.

- het adviseren over het gebruik van geografische gegevens
- adviseren over het aanschaffen van nieuwe software voor het raadplegen en gebruiken van geografische informatie

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Ruimtelijke Ordening - Beheer	Realisatie 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Baten exclusief reserves	1.058	190	190	190	190	190
Bijdragen rijk en medeoverheden	151	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	907	190	190	190	190	190
Lasten exclusief reserves	7.164	6.704	6.636	6.900	6.900	6.900
Apparaatslasten	6.046	7.148	7.150	7.032	7.032	7.032
Inhuur	13	5	9	9	9	9
Overige apparaatslasten	95	283	281	278	278	278
Personeel	5.939	6.860	6.860	6.745	6.745	6.745
Intern resultaat	-708	-1.195	-1.198	-968	-968	-968
Intern resultaat	-708	-1.195	-1.198	-968	-968	-968
Programmalasten	1.826	751	684	836	836	836
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	1.826	751	684	836	836	836
Saldo voor vpb en reserveringen	-6.106	-6.513	-6.446	-6.710	-6.710	-6.710
Saldo voor reserveringen	-6.106	-6.513	-6.446	-6.710	-6.710	-6.710
Saldo	-6.106	-6.513	-6.446	-6.710	-6.710	-6.710

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Ruimtelijke Ordening - Beheer	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Oorspronkelijke begroting 2022	-6.405	-6.426	-6.427	-6.427	-6.427
Bijstellingen Eerste Herziening 2022	-109	-20	-283	-283	-283
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-109	-20	-283	-283
Begroting na wijzigingen	-6.513	-6.446	-6.710	-6.710	-6.710

Toelichting financiële bijstellingen

Technische wijzigingen

In dit taakveld zijn er diverse technische wijzigingen geweest, de grootste wijzigingen zijn:

- budgetoverdracht van programma Overhead voor herijking digitaliseringsagenda (- € 428 in 2022 tot - € 337 in 2026)
- budgetoverdracht naar programma Overhead ter dekking van de meerkosten van diverse applicaties (€ 230 in 2022 en 2023)
- actualisatie van de toerekening van overhead naar het programma Overhead door een wijziging in de tijdverantwoording (€ 40 in 2022 tot € 38 in 2026)
- diverse kleine technische wijzigingen (€ 49 in 2022 tot € 16 in 2026)

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Basisregistraties in het geo-informatiedomein](#)

Omschrijving taakveld

Tot dit taakveld behoren taken op grond van de Wet ruimtelijke ordening. In dit Rotterdamse taakveld Ruimtelijke ordening – Beheer gaat het om:

- de Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT)
- de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG)

Informatie is het vertrekpunt voor bijna elke opgave die onze stad oppakt. Een voorbeeld daarvan is het tegengaan van de effecten van klimaatveranderingen. Dat doen we op basis van informatie: waar in de stad zijn er kansen om te vergroenen, waar is het risico op wateroverlast het grootst, welke daken zijn geschikt voor zonnepanelen of een groen dak, etc.

Verkeer en vervoer - Beheer

Pagina 32

Verkeer en vervoer - Beheer

Bewoners, ondernemers en bezoekers beleven de openbare ruimte als veilig en schoon en de Rotterdamse infrastructuur is optimaal beschikbaar. Bewoners zijn tevreden over het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Bij (her)inrichting, beheer en onderhoud van de boven- en ondergrondse infrastructuur wordt bijgedragen aan klimaat- en circulaire doelstellingen.

Voortgang 2022

Covid-19

Ondanks de maatschappelijke ontregeling die covid-19 veroorzaakt, kan het uitvoeren van het regulier onderhoud aan openbare verlichting, civiele kunstwerken en wegen zoals gepland doorgang vinden. Hierbij wordt rekening gehouden met de geldende coronamaatregelen.

Maastunnel

Maastunnel - Exploitatie

Het onderhoudscontract is begin januari gegund aan een nieuwe onderhoudspartij voor de komende 15 jaar, de voorbereiding van de re-transitie loopt voorspoedig. Ook het huidige onderhoudscontract met CAM verloopt naar wens en het aantal huidige storingen is bijzonder laag. Door de huidige onderhoudspartij is inspectie uitgevoerd en zijn met uitzondering van de vloerluiken in de autotunnel geen bijzonderheden te melden. Bijzonderheid naar aanleiding van de inspectie/onderhoud is dat er schade is aan de vloerluiken in de beide tunnelbuizen en moeten worden vervangen. Deze werkzaamheden zijn nog niet voorzien en worden afgestemd met het project 'vervanging van de vluchtdeuren en aanpassing van het membraam'. Voor de afronding van het project renovatie en restauratie is een projectnummer geopend om de restpunten af ronden. Naar aanleiding van een aantal ongevallen in de fietstunnel is besloten om de slijtlaag te vervangen, deze werkzaamheden staan gepland voor eind mei dit jaar.

Maastunnel - Renovatie en Restauratie

De renovatie van de laatste twee roltrappen loopt voorspoedig en er zijn geen bijzonderheden te melden. De twee overgebleven roltrappen worden zodanig hersteld dat deze visueel één geheel vormen met de overige roltrappen, en worden op een later moment weer in bedrijf genomen.

Maastunnel – Vervanging vluchtdeuren

Op basis van wettelijke eisen is gebleken dat de vluchtdeuren essentieel zijn voor het 'vluchtconcept'. Daarom zijn voor de huidige vluchtdeuren intensief onderhoud en inspecties noodzakelijk om de functionaliteit van de vluchtdeuren voortdurend te kunnen garanderen. Vanwege de tunnelveiligheid is besloten om de 9 vluchtdeuren in de autotunnels te vervangen. De vervanging is voorzien eind 2022 – begin 2023.

Maastunnel – Aanpassen membraam

Als een van de grote restpunten van het project renovatie en restauratie is een restpunt het vervangen van het membraam van de westbuis voorzien. Dit project wordt uitgevoerd in samenwerking met CAM (Combinatie Aanpak Maastunnel), uitvoering is voorzien in het 4e kwartaal van 2022.

Ledtransitie

In april 2020 is het project ledtransitie 2020-2025 gestart. De ledtransitie vervangt alle conventionele armaturen door led-armaturen die uitgerust zijn met telemanagement. Het nieuwe telemanagementsysteem stelt de gemeente in staat om storingen proactief te signaleren, zonder dat hierbij een burgermelding nodig is. Inmiddels zijn de armaturen vervangen in de wijken in Prins Alexander, Hoogvliet, Charlois, Rozenburg, Hoek van Holland, Feijenoord, IJsselmonde, Overschie, Hillegersberg, Kralingen-Crooswijk, Noord en Pernis. In 2022 start de vervanging van armaturen op de hoofd- en verzamelwegen. Met de versnelde ombouw naar ledverlichting draagt

de gemeente Rotterdam bij aan de gemeentelijke doelstellingen voor de energietransitie. Hiervoor ontvangt het project een meerjarige subsidiering vanuit het Energietransitiefonds.

Leveranciers geven aan dat er wereldwijd schaarste is aan bepaalde onderdelen. Bijvoorbeeld computerchips voor de aansturing en inregeling van de ledverlichting. De exacte effecten van deze schaarste zijn nog onduidelijk, maar de gemeente houdt rekening met vertraagde levertijden. De gemeente houdt intensief contact met leveranciers om de nadelige effecten zoveel mogelijk te beperken om de voortgang van de ledtransitie te waarborgen.

Mastvervanging Rotterdam

Om de veiligheid in de openbare ruimte te kunnen waarborgen is het noodzakelijk dat alle lichtmasten in Rotterdam uit de jaren '70 en '80 worden vervangen. In 2021 is hiervoor een project opgestart. De uitvoering van dit project zal lopen tot en met 2030 en is gestart in april 2022. In totaal worden er tussen de 23000 en 25000 nieuwe lichtmasten geplaatst. Het exacte aantal is afhankelijk het aantal lichtmasten dat opnieuw gebruikt en herplaatst kan worden. De vervanging van lichtmasten vindt plaats per gebied. Het project is opgedeeld in twee fases. In fase 1 worden eerst alle masten vervangen waarop naar aanleiding van inspecties geen garantie meer verstrekt wordt. Dit zijn naar verwachting tussen de 3000 en de 4000 masten in totaal. Fase één is naar verwachting eind 2023 afgerond. Fase twee bestaat uit de vervanging van de overige masten uit de jaren '70 en '80. Dit is het overige deel van de in totaal 23000-25000 lichtmasten deel waarvan de vervanging duurt tot eind 2030. De aanpak van de mastvervanging resulteert in het meest veilige scenario op straat. Ten eerste omdat het gaat om vervanging van lichtmasten uit de oudste leeftijdscategorie. Ten tweede doordat binnen de oudste leeftijdscategorie de urgentie voor vervanging in kaart is gebracht door middel van inspecties. Lichtmasten die zijn afgekeurd naar aanleiding van inspecties hebben de hoogste prioriteit. Het vervangen van armaturen gebeurt door de ledtransitie en valt buiten de scope van de mastvervanging. Wel wordt er onderzocht of er werkzaamheden van beide projecten gecombineerd kunnen worden. Bijvoorbeeld bij de vervanging van lichtmasten en armaturen langs de hoofd- en verzamelwegen.

Schone buitenruimte

Het succesvolle zomerprotocol onder de noemer "Top strand en parkdagen" is in 2021 gecontinueerd. Van april tot oktober wordt elk jaar gewerkt volgens het zomerprotocol parken en stranden. Het aantal inzamelmiddelen in de parken wordt dan fors uitgebreid met maxi- en minicontainers, afvaleilanden en containers voor hete kooltjes na het barbecueën. De capaciteit van bestaande afvalpunten wordt verder verhoogd door meer en grotere afvalbakken te plaatsen op plekken waar deze snel vol raken. Deze hotspots zijn in beeld en naar het vervuilingsgedrag wordt onderzoek gedaan onder meer in Nesselande.

De succesvolle NietRNAast-aanpak om naastplaatsingen aan te pakken in bepaalde wijken is uitgebreid naar andere wijken. Naastplaatsingen worden in de vroegte van straat gehaald en de containers worden schoongespoten en gebruiksklaar achtergelaten voor de bewoners. Ook worden naastplaatsingen gefotografeerd en vastgelegd om te kunnen analyseren en wordt er samengewerkt met handhavers om boetes uit te schrijven.

Ontwikkelingen 2022-2025

Bestuursopdracht vervangingsinvestering kapitaalgoederen openbare ruimte

De beleidsnota Investerings is bij de besluitvorming over de voorjaarsnota 2021 vastgesteld door de raad. Deze beleidsnota regelt onder andere dat er structureel voldoende budget beschikbaar wordt gesteld voor de noodzakelijke vervangingen en renovaties in de openbare ruimte. Door de leeftijdsopbouw van het areaal is het noodzakelijk dat er de komende jaren meer vervangen en gerenoveerd wordt. Nu de financiële middelen hiervoor zijn geregeld, is het zaak om te zorgen dat de gemeentelijk organisatie gesteld staat om deze werkzaamheden uit te kunnen voeren, in afstemming met de wijk en met zo min mogelijk overlast voor de stad.

Infrastructurele projecten

In de komende jaren worden een aantal grote infrastructuurele projecten (verder) voorbereid en uitgevoerd. Het gaat hier om projecten waar incidentele investeringskredieten voor zijn aangevraagd en toegekend.

- Vervanging kademuren: Parkhaven OZ en Hertekade.
- Conserveren bruggen: Erasmusbrug en Cornelis van Beverenbrug. Voor deze projecten geldt dat de impact op de omgeving bepalend is voor de uitvoeringsperiode. Dit wordt de komende jaren verder uitgewerkt met de primaire stakeholders.
- Moderniseren en centraliseren van beweegbare bruggen, waarbij conformiteit aan de machinerichtlijn een belangrijk vraagstuk is. Dit vraagstuk speelt ook op landelijk niveau. Er is een start gemaakt om te komen tot een gezamenlijke aanbeveling voor centrale brugbediening en interpretatie machinerichtlijn voor decentrale overheden.

Wat willen we bereiken

Een duurzame, beschikbare, bruikbare en comfortabele infrastructuur die veilig is

Door slim beheer en onderhoud houden we de wegen, fiets- en voetpaden, straatmeubilair, openbare verlichtingen, civiele kunstwerken beschikbaar, bruikbaar en comfortabel voor de rotterdamers en bezoekers. Beheren en onderhouden van de infrastructuur is niet alleen een doel om de buitenruimte veilig en netjes te houden, maar ook een middel om de openbare ruimte toekomstbestendig te maken. De energietransitie kan niet zonder goed beheer van de ondergrond en regie op de werkzaamheden. De onder- en bovengrond komen hierbij samen.

Een schone buitenruimte

Als gevolg van verstedelijking, eisen van bewoners, toenemend toerisme en de 24-uurseconomie, wordt een continu en intensief beheer gevraagd. Het schoonniveau van de Rotterdamse wijken bepaalt voor een groot deel de kwaliteit van het werk en de beleving en waardering die bewoners geven aan de inzet van onze medewerkers.

Een veilige buitenruimte

Bij een (grootschalig) incident is een snelle en doeltreffende afhandeling van belang. Afhankelijk van het 'aandachtspunt' in de openbare ruimte wordt de inzet van de gemeente bepaald. Dit kan variëren van verwijderen van een accu of asbest na brand tot het plaatsen van roadblocks bij evenementen en ondersteuning bij dreigend hoog water.

Wat gaan we daar voor doen

Een duurzame, beschikbare, bruikbare en comfortabele infrastructuur die veilig is

Om de Rotterdamse infrastructuur beschikbaar, bruikbaar en comfortabel te houden is de gemeente voortdurend bezig met het opstellen en uitvoeren van beheer- en onderhoudsplannen voor de assets wegen, openbare verlichting, en civiele kunstwerken (bruggen, kademuren en beeldende kunst). Hierbij streven we naar een optimale balans tussen prestaties, risico's en kosten. Veiligheid, beschikbaarheid, milieu- en gezondheid, kwaliteit leefomgeving, imago en economie zijn hierbij onze kernwaarden. Om onze infrastructuur in goede staat te houden werkt de gemeente als volgt:

- Integraal werken door vervangingsopgaven van verschillende assetgroepen tijdig op elkaar af te stemmen. Zo zijn werkzaamheden op tijd afgestemd met de betrokken partners en de omgeving en wordt de overlast voor bewoners en gebruikers zo veel mogelijk beperkt.
- Schouwen en inspecties, risico-inventarisaties, stabiliteitsmetingen, conditiemetingen peilingen en deformatiemetingen, de toets constructieve veiligheid en overige specialistische inspecties zijn het uitgangspunt voor het bepalen van de beheer- en onderhoudsbehoefte;
- Aan verhardingen, civiele kunstwerken, openbare verlichting en straatmeubilair vindt storingsonderhoud plaats. Door slim beheer en onderhoud probeert de gemeente dit zoveel mogelijk te beperken. Spoedeisende situaties moeten veilig zijn binnen 24 uur. Voor beweegbare bruggen geldt dat storingen verholpen zijn binnen 2 uur. Overige, niet spoedeisende meldingen van gebruikers van de buitenruimte worden, indien mogelijk, met inzet van serviceploegen opgelost;
- De gemeente werkt aan uniformiteit van de buitenruimte door het toepassen van de Rotterdamse Stijl voor de buitenruimte. Hierbij wordt zoveel mogelijk gebruikt gemaakt van duurzame materialen.

Wegen

Om de wegen in optimale staat te houden en te zorgen dat inwoners en bezoekers van de stad zich comfortabel en veilig door de stad kunnen verplaatsen gaat de gemeente als volgt te werk:

- Groot onderhoud plegen aan wegen (voornamelijk trottoirs en fietspaden) waarvan de kwaliteit matig of onvoldoende is. Dit doen we op een circulaire manier, door hergebruik van materiaal;
- Door de aanleg van 'stil' asfalt zet de gemeente in op het verminderen van het aantal geluidgehinderden;
- Extra beheer en onderhoud van veelgebruikte looproutes voor ouderen en gehandicapten: concreet betekent dit dat ouderenroutes vaker geïnspecteerd en hersteld worden, zodat ouderen en gehandicapten makkelijker naar hun bestemming kunnen;

- Structureel innoveren om te zorgen dat verhardingsprojecten toekomstbestendig zijn en daarmee beter bestand zijn tegen klimaatinvloeden zoals hitte en langdurige regenval.
- Dit doen we door studies naar het toepassen en onderhouden van waterpasserende verharding, stille stenen en grasverharding. Voor de asfaltwegen betekent dit dat er gestudeerd wordt op koelen van asfalt of het toepassen van andere type mengsels. Bij de elementverhardingen betekent dit onderhoud aan waterpasserende verharding;
- Strooien tijdens het gladheidseizoen, van 1 november tot 1 april. Rotterdammers, kleine ondernemers en scholen kunnen meehelpen door de stoep voor hun huis, bedrijf of school begaanbaar te houden. Op 14 locaties in Rotterdam kunnen bewoners in de periode oktober tot maart gratis strooizout afhalen om de stoep voor hun eigen deur te strooien.

Openbare verlichting

Door beheer en onderhoud aan de openbare verlichting zorgt de gemeente ervoor dat de infrastructuur van stad ook in het donker veilig, bruikbaar en comfortabel is. Dit doet de gemeente door:

- Het gebruik van telemanagement: telemanagement voorziet de gemeente van een sneller en beter overzicht van storingen, stelt de gemeente in staat om dimscenario's toe te passen en reduceert het energieverbruik van de openbare verlichting;
- Begin 2022 is er een onderhoudsmanagement systeem aanbesteed. De storingsafhandeling van de openbare verlichting zal via dit systeem in combinatie met telemanagement zoveel mogelijk geautomatiseerd worden;
- Vervanging van lichtmasten door duurzame lichtmasten, voorzien van led, telemanagement en veilige elektrische installaties;
- Bij de vervanging van conventionele verlichting kiest de gemeente voor energiezuinige ledverlichting met telemanagement en aandacht voor hergebruik en recycling van materialen. Conventionele armaturen die nog vele jaren mee kunnen worden niet vervangen, maar omgebouwd naar ledarmaturen met telemanagement;
- Het aanlichten van Rotterdamse iconen (beeldbepalende gebouwen of bruggen) om de stad aantrekkelijker te maken. Dit vergroot de beleving van de stad na zonsondergang;

Civiele kunstwerken (Bruggen, kademuren en beeldende kunst)

Bruggen vormen een essentieel onderdeel van de Rotterdamse infrastructuur. Naast bruggen zijn er ook nog andere beeldbepaalde iconen die deel uitmaken van het stadsbeeld. Beheer en onderhoud aan kademuren is van wezenlijk belang om het water in de stad veilig te kunnen borgen. Om haar civiele kunstwerken in goede staat te houden doet de gemeente het volgende:

- Door het moderniseren van bruginstallaties naar een uniforme standaard werkt de gemeente toe naar een beter bereikbare stad. Lokaal bediende bruggen en sluizen waar het mogelijk is om op afstand te bedienen zijn omgebouwd naar op afstand bediende bruggen.

- Om corrosie te voorkomen en de goede conditie van kademuren te behouden wordt corrosiebescherming aangebracht op alle kademuren.

Ondergrond

De basis voor een goede infrastructuur ligt ondergronds. Voor een goede bovengrondse infrastructuur dient de ondergrond op orde te zijn en moeten werkzaamheden boven- en ondergronds op elkaar zijn afgestemd. Dit doet de gemeente door:

- Samen met andere partijen (eigenaren van ondergrondse infrastructuur) het beheer afstemmen en vooruitkijken naar toekomstig gebruik van de ondergrond, afgestemd met bovengrondse activiteiten en ambities;
- Vergunningverlening en actueel houden van de leidingenverzamelkaart, om het gebruik van de ondergrond te reguleren en graafschade te voorkomen. Alle vergunde werkzaamheden vinden plaats onder toezicht van de gemeente. Bij calamiteiten aan leidingen wordt vanuit de gemeente geadviseerd aan leidingeigenaren en hulpdiensten. Hiervoor is een beschikbaarheidsdienst 24/7 inzetbaar;

Smart city - Digitale stad

De gemeente draagt niet alleen zorg voor de stad van nu, maar ook voor de stad van de toekomst. Hiervoor is het belangrijk dat de gemeente innoveert en meebeweegt met de ontwikkelingen op het gebied van mobiliteit, smart city en de energietransitie. De gemeente probeert hierop in te spelen door de ontwikkeling van de CENT-R. De CENT-R is een duurzame en modulaire toepassing voor gecombineerde laad-, Smart City en openbare verlichtingstoepassingen. Met de pilot in Reyeroord onderzoekt de gemeente welke rol de CENT-R kan spelen in de energietransitie. Door te testen met het toepassen van verschillende modules (bijv. laden) brengt de gemeente verschillende kansen en uitdagingen in kaart. Voor meer informatie: <https://www.rotterdam.nl/wonen-leven/cent-r/>

Een schone buitenruimte

- We voeren de actiepunten uit de nota Straatafval 2019 - 2022 uit met daarbij, naast onderstaande punten, onder meer aandacht voor assetmanagement, communicatie en educatie en waar nodig handhaving.
- De stad reinigen door datagestuurd en beeldgericht te werken. Dit stelt ons in staat op het juiste moment onze mensen en middelen kostenefficiënt in te zetten voor een optimaal resultaat. Zo kunnen we flexibel omgaan met situaties in de wijk en maken we schoon waar nodig en volgen we het ritme van de stad. Met als resultaat een betere dienstverlening aan de burgers van de stad.
- Inzetten op gedragsbeïnvloeding om goed om te gaan met afval via gerichte communicatie aan bewoners, bedrijven en bezoekers van de stad. Waar mogelijk stimuleren we initiatieven voor participatie en zelfbeheer bij het schoonhouden van de stad. De ambitie is meer focus op het langetermijneffect van burgerparticipatie.

Een veilige buitenruimte

- Het beschikbaar hebben van een calamiteitenplan en bijbehorende organisatie.
- Het plaatsen van statische en dynamische roadblocks, in overleg met Politie en VRR, afhankelijk van de omvang en locatie van een evenement.

Prestatie-indicatoren		2019	2020	2021	2022	2023
Beeldkwaliteit Heel	Streefwaarde	90% niveau B of hoger	90% niveau B of hoger	90% niveau B of hoger	90% niveau B of hoger	90% niveau B of hoger
	Realisatie	Norm gerealiseerd	Norm niet gerealiseerd	Norm niet gerealiseerd		
Beeldkwaliteit Schoon	Streefwaarde	90% niveau B of hoger	90% niveau B of hoger	90% niveau B of hoger	90% niveau B of hoger	90% niveau B of hoger
	Realisatie	Norm gerealiseerd	Norm gerealiseerd			
Technische kwaliteit verharding	Streefwaarde	85%> niveau B	85%> niveau B	85%> niveau B	85%> niveau B	85%> niveau B
	Realisatie	Norm gerealiseerd	Norm niet gerealiseerd	Norm niet gerealiseerd		

Monitoring kwaliteit openbare ruimte

In 2019 is de gemeente Rotterdam voor het monitoren van de kwaliteit van de openbare ruimte definitief overgestapt van de Rotterdamse productnormering naar de landelijke CROW Beeldsystematiek. Voor Schoon en Heel (wegen en groen) wordt de komende jaren gemeten conform de standaardset beeldmeetlatten en meetmethode uit de landelijke CROW Kwaliteitscatalogus Openbare Ruimte. Ook ten aanzien van meetlocaties en gebiedsindeling wordt zoveel mogelijk aangesloten bij deze landelijke standaard. Hierdoor is het mogelijk om naast monitoring voor Rotterdam de gegevens ook landelijk te vergelijken. Naast deze standaardset beeldmeetlatten wordt er ook een aantal extra beeldmeetlatten voor Rotterdam gemeten. Ieder jaar vinden er nieuwe inspecties plaats die resultaten opleveren voor zowel beeldkwaliteit heel & schoon als de technische kwaliteit van verharding. De meetresultaten van het inspectieprogramma uit 2022 volgen in het vierde kwartaal van 2022.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Verkeer en vervoer - Beheer	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Baten exclusief reserves	18.064	11.979	13.097	13.097	13.097	13.097
Bijdragen rijk en medeoverheden	1.665	92	85	85	85	85

Overige opbrengsten derden	14.488	11.336	12.384	12.384	12.384	12.384
Overige baten	1.910	551	628	628	628	628
Lasten exclusief reserves	150.385	147.811	148.639	151.334	153.892	154.837
Apparaatslasten	85.072	84.158	84.156	84.172	84.172	84.172
Inhuur	2.145	1.844	1.876	1.876	1.876	1.876
Overige apparaatslasten	2.856	3.300	3.271	3.287	3.287	3.287
Personeel	80.071	79.014	79.009	79.009	79.009	79.009
Intern resultaat	-6.228	-9.352	-9.321	-9.321	-9.321	-9.321
Intern resultaat	-6.228	-9.352	-9.321	-9.321	-9.321	-9.321
Programmalasten	71.541	73.005	73.804	76.483	79.041	79.986
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	48.581	51.134	48.593	47.832	47.868	47.868
Kapitaallasten	21.494	21.871	25.211	28.651	31.173	32.118
Overige programmalasten	1.107	0	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	0	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	358	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-132.321	-135.831	-135.542	-138.237	-140.795	-141.740
Saldo voor reserveringen	-132.321	-135.831	-135.542	-138.237	-140.795	-141.740
Reserves	3.203	3.550	4.937	5.595	4.144	4.144
Onttrekking reserves	3.203	3.550	4.937	5.595	4.144	4.144
Toevoeging reserves	0	844	0	0	0	0
Vrijval reserves	0	844	0	0	0	0
Saldo	-129.118	-132.281	-130.605	-132.642	-136.652	-137.596

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Verkeer en vervoer - Beheer		Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Oorspronkelijke begroting 2022		-132.502	-130.221	-132.746	-136.666	-136.666
Bijstellingen Eerste Herziening 2022		222	-384	104	14	-930
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	743	89	578	488	-456

Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-521	-474	-474	-474	-474
Begroting na wijzigingen		-132.281	-130.605	-132.642	-136.652	-137.596

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast als gevolg van nieuwe en bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen per jaarschijf. In de [paragraaf investeringen](#) is een gedetailleerd overzicht opgenomen van deze aanpassingen.

Technische wijzigingen

In dit taakveld zijn er diverse technische wijzigingen geweest, de grootste wijzigingen zijn:

- budgetoverdracht van programma Verkeer en vervoer voor de reiniging van parkeerplaatsen (structureel - € 310)
- budgetoverdracht naar programma Cultuur, sport en recreatie van een bijdrage in een subsidie (€ 20 in 2022)
- invulling van de concern brede dekkingsopgave (€ 222 in 2022 tot € 93 in 2026)
- actualisatie van de toerekening van overhead naar het programma Overhead door een wijziging in de tijdverantwoording (- € 92 in 2022 tot - € 178) in 2026
- mutaties in de formatie, onder andere de overname van projectadministrateurs (€ 133 in 2022 tot € 114 in 2026)
- actualisatie werkpakket Stedelijk Ontwikkeling (structureel - € 271)
- diverse kleine wijzigingen (- € 223 in 2022 tot € 78 in 2026)

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Lichtplan Rotterdam](#)
- [Nota Onderhoud Kapitaalgoederen 2019 - 2022](#)
- [Wet aanvullende regels veiligheid wegtunnels \(Warvw\)](#)
- [NEN-normen civiele kunstwerken](#)
- [Constructieve Veiligheid van de Stadsbruggen](#)
- [Verordening Beheer Ondergrond Rotterdam](#)
- [Telecomverordening Rotterdam](#)
- [Handboek Beheer Ondergrond Rotterdam](#)
- [Schaderegeling Ingravingen](#)
- [Nota Straatafval 2019 - 2022 'Gewoon schoon'](#)
- [Beleidsplan gladheidsbestrijding 2020-2025](#)
- [Beleidsplan hondenpoep](#)
- [Besluit gewasbeschermingsmiddelen en biociden](#)

Omschrijving taakveld

Bij (her)inrichting, beheer en onderhoud van de boven- en ondergrondse infrastructuur, wordt bijgedragen aan klimaat- en circuliëre doelstellingen:

- een beschikbare, bruikbare en comfortabele infrastructuur
- een duurzame (ondergrondse) infrastructuur die veilig is
- een schone buitenruimte
- een veilige buitenruimte

Dit doen we door:

- aanleg, reconstructie en onderhoud van verharde openbare ruimte: wegen, pleinen, fietspaden, voetpaden en overige verhardingen
- civiel technische kunstwerken: inspectie, beheer en onderhoud (bruggen, tunnels spoorwegovergangen en dergelijke) waaronder begrepen infrastructuur ten behoeve van luchthavens
- verlichting wegen: aanleg, beheer en onderhoud
- gladheidbestrijding: sneeuwruimen en strooien
- straatreiniging: schoonmaken en (toezien op) schoonhouden van de openbare ruimte van veeg-en zwerfafval

Bestuur en dienstverlening

Pagina 33

Bestuur en dienstverlening

Responsief en betrouwbaar openbaar bestuur.

Doeltreffende en doelmatige organisatie van de gemeentelijke dienstverlening aan Rotterdamse burgers en ondernemers.

Rotterdam wil een transparante, democratische overheid zijn met oog voor verleden, heden en toekomst.

TAAKVELD 1

Bestuur - College

Doeltreffende en doelmatige uitvoering van besluiten van de gemeenteraad en taken die voortvloeien uit wetten en regelingen van het Rijk en de provincie en tijdige en hoogwaardige verantwoording over de uitvoering. De gemeenteraad stelt als hoogste bestuursorgaan kaders vast die door het college van B en W worden uitgevoerd. Hierover legt het college verantwoording af, zodat de raad de naleving van de kaders kan controleren.

TAAKVELD 2

Bestuur - Gebieden, inspraak en participatie

Het vergroten van de betrokkenheid van bewoners, ondernemers en organisaties bij gemeentelijke beleidsbepaling en –uitvoering.

TAAKVELD 3

Bestuur - Raad, Griffie, Rekenkamer en Ombudsman

Een transparante en democratische volksvertegenwoordiging die kaders stelt, controleert, goed wordt ondersteund door de griffie en wordt gevoed door bevindingen van de rekenkamer en de ombudsman.

TAAKVELD 4

Burgerzaken

We leveren passende dienstverlening voor alle Rotterdammers. Gekoppeld aan de programmadoelstelling: het organiseren van de gemeentelijke dienstverlening aan Rotterdamse burgers en ondernemers: mensgericht, regel arm, duidelijk en snel en zeker.

De BRP geeft een accuraat beeld van de personen die in Rotterdam wonen. Gekoppeld aan de programmadoelstelling: het beheer van de basisregistratie personen (BRP).

Organiseren van rechtmatige, efficiënte en toegankelijke verkiezingen en referenda. Gekoppeld aan de programmadoelstelling: het organiseren van verkiezingen en referenda.

TAAKVELD 5

Musea - Stadsarchief

Verwerving, beheer en beschikbaarstelling van archieven en collecties via digitale en fysieke kanalen.

Toezicht op informatiebeheer gemeenten en deelnemende partijen.

Bevorderen historisch besef in én over de stad.

Overzicht van baten en lasten

Overzicht van baten en lasten Bestuur en dienstverlening	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Baten exclusief reserves	15.958	11.201	10.284	10.204	10.204	10.204

Bijdragen rijk en medeoverheden	510	330	171	171	171	171
Overige opbrengsten derden	10.149	10.595	9.837	9.757	9.757	9.757
Overige baten	5.298	276	276	276	276	276
Lasten exclusief reserves	87.060	91.858	83.611	79.733	79.689	79.659
Apparaatslasten	50.138	54.415	51.557	51.419	51.425	52.548
Inhuur	1.412	1.150	1.150	1.160	1.160	1.080
Overige apparaatslasten	1.530	1.668	1.647	1.646	1.646	1.646
Personeel	47.196	51.597	48.761	48.613	48.619	49.822
Intern resultaat	4.234	2.684	2.018	2.023	2.029	2.029
Intern resultaat	4.234	2.684	2.018	2.023	2.029	2.029
Programmalasten	32.687	34.759	30.035	26.291	26.235	25.082
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	20.357	22.313	17.770	17.014	17.017	15.533
Kapitaallasten	137	125	156	282	223	554
Overige programmalasten	1.927	1.905	1.905	1.905	1.905	1.905
Subsidies en inkomensoverdrachten	10.266	10.416	10.205	7.089	7.089	7.089
Saldo voor vpb en reserveringen	-71.102	-80.657	-73.327	-69.529	-69.485	-69.455
Saldo voor reserveringen	-71.102	-80.657	-73.327	-69.529	-69.485	-69.455
Reserves	1.086	1.301	-1.353	-867	-1.556	-1.556
Onttrekking reserves	3.057	2.872	220	20	20	20
Toevoeging reserves	2.091	1.571	1.573	1.576	1.576	1.576
Vrijval reserves	120	0	0	689	0	0
Saldo	-70.016	-79.356	-74.679	-70.396	-71.041	-71.011

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Oorspronkelijke begroting 2019	- 57.837	- 57.665	- 57.645	- 57.486	- 57.486			
Omissieregeling 2019	- 57.557	- 57.432	- 57.413	- 57.257	- 57.257			
Eerste herziening / Voorjaarsnota 2019	- 59.008	- 63.003	- 62.881	- 62.668	- 62.396			
Tweede herziening 2019 / Begroting 2020	- 62.645	- 63.449	- 62.918	- 62.718	- 62.063			

10-maandsrapportage 2019	- 63.292	- 63.449	- 62.918	- 62.718	- 62.063	
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 64.091					
Eerste herziening / Voorjaarsnota 2020	- 66.992	- 62.918	- 62.718	- 62.063	- 62.063	
Tweede herziening 2020 / Begroting 2021	- 65.077	- 70.152	- 69.883	- 67.217	- 64.102	
10-maandsrapportage 2020	- 65.143	- 70.152	- 69.883	- 67.217	- 64.102	
Jaarstukken 2020 (realisatie)	- 68.884					
Eerste herziening / Voorjaarsnota 2021		- 77.727	- 69.889	- 67.642	- 63.490	- 64.120
Tweede herziening 2021 / Begroting 2022		- 78.926	- 76.288	- 73.273	- 68.987	- 69.618
10-maandsrapportage 2021		- 78.755	- 76.288	- 73.273	- 68.987	- 69.618
Jaarstukken 2021 (realisatie)		- 70.016				
Eerste herziening 2022			- 79.356	- 74.679	- 70.396	- 71.041 - 71.011

Toelichting overzicht baten en lasten

Geef op basis van de begrotingsstand een korte toelichting op de belangrijkste posten en de ontwikkeling in het meerjarig verloop van de baten en lasten en van de reserves.

Baten

De baten bestaan uit de opbrengsten van leges en rijksbijdragen voor burgerzakenproducten en producten van het stadsarchief.

Lasten

De lasten bestaan voornamelijk uit personeelskosten. Daarnaast behoren de vergoedingen aan de leden van de wijkraden en hun (vice-) voorzitters hiertoe. Ook de budgetten voor bewonersinitiatieven en verkiezingen en de lasten van de externe accountant vallen onder dit programma.

Reserves

Voor de dekking van de kosten van de organisatie van de Gemeenteraadsverkiezingen en de voorbereiding van de Provinciale-, en Waterschapsverkiezingen 2023 is in 2022 € 1,4 mln onttrokken aan de bestemmingsreserve Verkiezingen. Daarnaast is sprake van diverse overige toevoegingen en onttrekkingen aan verschillende reserves.

Meerjarig verloop

De begroting vertoont meerjarig een dalend verloop. De verklaring hiervoor is onder andere het incidentele karakter van bepaalde uitgaven. Voorbeelden hiervan zijn de lasten die in het kader van de Verkiezingen worden gemaakt en de extra inzet in de wijk Bospolder- Tussendijken. Daarnaast is sprake van een daling van verwachte onttrekkingen aan verschillende bestemmingsreserves.

Bijstellingen per taakveld

Programma / Taakveld	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie
	2022	2022	2023	2023	2024	2024	2025	2025	2026	2026
	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)
Bestuur en dienstverlening	-3.067	4%	-1.407	2%	-1.408	2%	-1.423	2%	-1.393	2%
Bestuur - College	143	3%	115	2%	115	2%	115	2%	115	2%
Bestuur - Gebieden, inspraak en participatie	-1.662	6%	-582	2%	-581	2%	-572	2%	-572	2%
Bestuur - Raad, Griffie, Rekenkamer en Ombudsman	-10	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
Burgerzaken	-1.514	6%	-1.009	4%	-1.013	4%	-999	4%	-999	4%
Musea - Stadsarchief	-25	0%	70	1%	70	1%	33	1%	63	1%

Omschrijving programma

Binnen het bestuurlijke stelsel vervullen de gemeenteraad, het college van B en W, de gebiedscommissies, wijkraden en wijkcomités hun rol. De rekenkamer en ombudsman leveren een bijdrage aan de verbetering van het openbaar bestuur door kritisch mee te kijken op het door de gemeentelijke organisatie gevoerde beleid respectievelijk aanspreekbaar te zijn bij klachten over de gemeentelijke organisatie.

Onder dit programma valt daarnaast het organiseren van de gemeentelijke dienstverlening aan Rotterdamse burgers en ondernemers, het beheer van de basisregistratie personen (BRP), het organiseren van verkiezingen en referenda en het Stadsarchief.

Bestuur - College

Pagina 34

Bestuur - College

Doeltreffende en doelmatige uitvoering van besluiten van de gemeenteraad en taken die voortvloeien uit wetten en regelingen van het Rijk en de provincie en tijdige en hoogwaardige verantwoording over de uitvoering. De gemeenteraad stelt als hoogste bestuursorgaan kaders vast die door het college van B&W worden uitgevoerd. Hierover legt het college verantwoording af, zodat de raad de naleving van de kaders kan controleren.

Voortgang 2022

De doelstellingen van het taakveld zoals opgenomen onder “wat willen we bereiken” en “wat gaan we daar voor doen” zijn actueel. Er zijn nu geen ontwikkelingen die aanleiding geven tot het vermelden van afwijkingen in het beoogde effect of onze inspanningen.

In maart 2022 hebben de gemeenteraadsverkiezingen plaatsgevonden. De onderhandelingen lopen nog, verwacht wordt dat in juni een nieuw college zal aantreden. Mogelijk zal dit leiden tot aangepaste of nieuwe doelstellingen.

Wat willen we bereiken

Uitvoering in collegiaal bestuur

- eenheid van beleid wordt bevorderd door besluiten in gezamenlijkheid te nemen
- tijdige en kwalitatief hoogwaardige verantwoording over het uitvoeren van beleid

Wat gaan we daar voor doen

Uitvoering van besluiten en verantwoording

In de uitvoering van besluiten van de gemeenteraad en wetten en regelgeving heeft ieder collegelid een eigen portefeuille, waar hij of zij de verantwoordelijkheid voor draagt. Het college wordt bij haar werkzaamheden ondersteund door de ambtenaren van de gemeente. Zij is verantwoording schuldig aan de raad over het uitgevoerde beleid en neemt haar besluiten gezamenlijk, in 'collegiaal bestuur'.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Bestuur - College	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Baten exclusief reserves	5.303	276	276	276	276	276
Bijdragen rijk en medeoverheden	0	0	0	0	0	0

Overige opbrengsten derden	5	0	0	0	0	0
Overige baten	5.298	276	276	276	276	276
Lasten exclusief reserves	4.559	5.172	5.051	5.051	5.051	5.051
Apparaatslasten	2.157	2.489	2.518	2.518	2.518	2.518
Overige apparaatslasten	229	202	202	202	202	202
Personeel	1.928	2.288	2.316	2.316	2.316	2.316
Intern resultaat	0	0	0	0	0	0
Intern resultaat	0	0	0	0	0	0
Programmalasten	2.402	2.683	2.533	2.533	2.533	2.533
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	632	225	75	75	75	75
Overige programmalasten	1.735	1.827	1.827	1.827	1.827	1.827
Subsidies en inkomensoverdrachten	35	631	631	631	631	631
Saldo voor vpb en reserveringen	744	-4.896	-4.775	-4.775	-4.775	-4.775
Saldo voor reserveringen	744	-4.896	-4.775	-4.775	-4.775	-4.775
Reserves	14	170	20	20	20	20
Onttrekking reserves	14	170	20	20	20	20
Saldo	758	-4.726	-4.755	-4.755	-4.755	-4.755

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Bestuur - College		Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Oorspronkelijke begroting 2022		-4.870	-4.870	-4.870	-4.870	-4.870
Bijstellingen Eerste Herziening 2022		143	115	115	115	115
Bestemmingsreserve B&W Fonds	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	143	115	115	115	115
Begroting na wijzigingen		-4.726	-4.755	-4.755	-4.755	-4.755

Toelichting financiële bijstellingen

Bestemmingsreserve B&W Fonds

In 2022 zijn bijdragen gedaan aan Suriname voor coronahulp (€ 50) en aan Gdansk voor vluchtelingen hulp (€ 100). Ter dekking van deze kosten wordt dit jaar extra € 150 onttrokken aan de reserve.

Technische wijzigingen

In het Taakveld College zijn diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De grootste wijziging in 2022 is de toename van de renteopbrengsten voor de Voorziening Pensioenen (€ 176) door het gestegen rentepercentage. Daarnaast is eenmalig in 2022 € 28 overgeheveld naar het programma Samenkracht en Burgerparticipatie en zijn er diverse kleine wijzigingen geweest ten bedrage van - € 5. Voor de jaren 2023 en verder zijn er structurele verschuivingen geweest van € 61. Dit betreft de uitvoeringskosten van de pensioenregeling. Dit budget is overgeheveld naar het programma Overhead Concernondersteuning.

Omschrijving taakveld

Het college van burgemeester en wethouders vormt het dagelijks bestuur van Rotterdam.

Bestuur - Gebieden, inspraak en participatie

Pagina 35

Bestuur - Gebieden, inspraak en participatie

Het vergroten van de betrokkenheid van bewoners, ondernemers en organisaties bij gemeentelijke beleidsbepaling en -uitvoering.

Voortgang 2022

In de collegeperiode 2019-2022 is een target vastgesteld om ervoor te zorgen dat meer Rotterdammers vinden dat ze voldoende konden mee denken en doen in Rotterdam (target 14). Om meer betrokkenheid en invloed voor Rotterdammers te stimuleren, is in maart 2020 het uitvoeringsprogramma Betrokken Stad vastgesteld. Onderdeel van dit uitvoeringsprogramma zijn uitgangspunten voor participatie die gelden voor de hele gemeente:

1. Participatie is maatwerk
2. Betrokken bij de eigen leefomgeving
3. Heldere verwachtingen en goede terugkoppeling
4. Uitgaan van het initiatief

5. Beter en inclusiever

6. Participatie is een vak

Afgelopen periode hebben we ons samen met uw raad ingezet om deze ambitie te versterken en vorm te geven. Deze ambitie werd versterkt door de uitkomsten van de onderzoeken van Rekenkamer en ombudsman die eind 2020 zijn uitgegeven. De aanbevelingen uit beide onderzoeken zijn vastgelegd in het door uw raad vastgestelde plan van aanpak 'Samenwerken met Initiatiefrijke Rotterdammers' en verwerkt in het uitvoeringsprogramma 'betrokken stad'.

Ondanks de tegenvallende resultaten van het eindpercentage van target 14, het percentage Rotterdammers dat mee wil doen/mee wil denken, zetten we onze ambitie onvermoeid door. Deze lage score werd mogelijkwerijs veroorzaakt door het moment van afnemen van de enquête (Lockdown maart 2021) waardoor er minder mogelijkheden voor fysieke participatie en ontmoetingen waren. Dit terwijl de behoefte tot fysieke ontmoeting en zichtbare participatie toenam in die periode. De afgelopen periode heeft ons gesterkt in onze ambitie om Rotterdammers meer invloed te geven op hun leefomgeving en hen meer te betrekken als gelijkwaardige gesprekspartner over wat er speelt in de wijk. Op hoofdlijnen zijn in het plan van aanpak 'Samenwerken met Initiatiefrijke Rotterdammers' en het uitvoeringsprogramma 'Betrokken Stad' zes sporen te onderscheiden waarop intensief wordt ingezet:

1. Doorontwikkeling initiatievenloket en initiatieventeam

In 2020 is een start gemaakt met een initiatievenloket en een initiatieventeam waarin alle clusters zijn vertegenwoordigd. Rotterdammers kunnen via het loket een initiatief indienen. Het initiatieventeam zorgt dat het bij de juiste contactpersoon van een bestaande subsidieregeling terechtkomt of neemt het initiatief zelf in behandeling als het nergens bij past. Om initiatiefnemers nog beter te ondersteunen bij de realisatie van hun ideeën is in 2021 het projectplan "Rotterdam Regelt" opgesteld. In 2022 wordt aan dit projectplan verder uitvoering gegeven zodat gekomen kan worden tot één basisproces voor initiatieven en hiermee alle mogelijke processen en subsidiemogelijkheden te stroomlijnen naar één in- en uitgang voor initiatiefrijke Rotterdammers. Hierbij wordt de aansluiting gezocht bij het nieuwe participatieplatform Mijn.rotterdam.nl. Bij het verder ontwerpen wordt samengewerkt met een extern onderzoeksbureau.

2. Digitale participatie

In 2021 is flink geïnvesteerd in digitale participatiemogelijkheden. Het doel van deze investering is de toegankelijkheid voor initiatiefrijke Rotterdammers te verbeteren en laagdrempeliger inspraak te faciliteren in de eigen leefomgeving. De pilot met het platform Sterker door nieuwe ideeën is in het eerste kwartaal van 2021 als zeer succesvol bestempeld na evaluatie. Deze pilot is versneld uitgerold om een bijdrage te leveren aan de lokale economie en sociale cohesie in de wijk n.a.v. de coronacrisis. De leerpunten en techniek zijn gebruikt voor de ontwikkeling van een generiek participatieplatform voor alle clusters en wijken. Het platform is dé virtuele plek om mee te denken, doen en beslissen. In 2021 is in een vijftal wijken geoefend met dit platform. Dit heeft geleid tot leerpunten voor het stads brede participatieplatform MijnRotterdam dat eind 2021 online gegaan is. Op dit platform kunnen Rotterdammers meebeslissen over welke bewonersinitiatieven in de wijk geld moeten krijgen. Ze

kunnen meepraten en -denken over wat er belangrijk is bij gemeentelijke beleidsplannen en projecten. Ze kunnen op de hoogte gehouden worden van informatie wat er in de wijk gebeurt, welke initiatieven er allemaal zijn en per thema informatie ontvangen wat hen interesseert via een persoonlijk profiel. Tenslotte kunnen ze meebeslissen wat er in het wijkakkoord komt te staan. Daarnaast hebben de Rotterdammers tijdens de verkiezingen alle informatie op één plek kunnen vinden over welke wijkraadsleden meededen aan de verkiezingen.

Er wordt verder gewerkt aan het verder integreren van bestaande (digitale) participatiemogelijkheden om te komen tot één ingang voor digitale participatie. Ook wordt gewerkt aan initiatieven zoals benoemd in het plan van aanpak als reactie op de aanbevelingen van de Rekenkamer en de Ombudsman. Het Initiatievenloket krijgt naar verwachting in het derde kwartaal van 2022 een plek op MijnRotterdam.

3. Cultuur & Training

Vanuit het uitvoeringsprogramma Betrokken Stad is een aantal initiatieven gestart, die ambtenaren beter faciliteren bij het samenwerken met initiatiefrijke Rotterdammers. Niet alleen door trainingen, maar ook binnen afdelingen wordt in personeelsgespreken aandacht gevraagd voor het onderwerp. Ook in 2022 wordt dit onvermoeid voortgezet:

- Training Meedenken Meedoen voor ambtenaren, bijvoorbeeld tijdens de Zomerschool, de maandelijkse trainingen en aantal maatwerktrainingen.
- In 2022 kunnen ambtenaren de leergang 'Democratisch Vakmanschap' volgen die samen met de G5 en BZK is opgezet en waar in 2021 de trainers voor zijn klaargestoomd.
- Eind 2020 is een start gemaakt met een Participatiepoule waarin collega's hun kennis en expertise elders in de organisatie kunnen inzetten.
- Categoriseren van bestaande trainingen op gebied van inspraak en participatie en borgen in bestaande werkwijze zoals WSPR en het Onboarding programma voor nieuwe medewerkers en trainees.
- Thema participatie meer onder de aandacht brengen via gesprekken op de afdeling, zowel individueel als in groepsverband.

4. Onderzoek

De Rekenkamer geeft aan dat de gemeente te weinig stil staat bij de samenwerking met initiatiefrijke Rotterdammers en de toegevoegde waarde van deze initiatieven voor de stad. Om deze kennis uit te breiden zijn in 2021 drie onderzoeken gestart:

- De samenwerking met initiatiefrijke Rotterdammers vormt een belangrijke toegevoegde waarde voor de stad. Daarom is in 2021 een onderzoek gestart naar de impact van maatschappelijke initiatieven. Onderzoekers van de Hogeschool Rotterdam en de Erasmus Universiteit Rotterdam namen interviews af en benaderden initiatiefnemers met online vragenlijsten. Hierin konden de initiatiefnemers zelf het resultaat benoemen van de samenwerking met de partners en gemeente Rotterdam. In het 2e kwartaal van 2022 zijn de eerste onderzoeksresultaten beschikbaar. In het kader van de voortgangsrapportage Betrokken Stad worden de resultaten gedeeld met de gemeenteraad.
- Een onderzoek naar tevredenheid onder initiatiefnemers over de terugkoppeling tijdens de samenwerking op basis van de motie 'Streven naar meer tevredenheid onder Rotterdamse initiatiefnemers' (20bb017958)

door de start van een tevredenheidsonderzoek onder initiatiefnemers. Door in kaart te brengen hoe Rotterdamse initiatiefnemers het initiatievenloket ervaren, kunnen we onze toekomstige dienstverlening verder verbeteren. In kader van dit onderzoek is tevens in kaart gebracht welke kwalitatieve ervaringen de initiatiefnemers hebben gehad met de dienstverlening van gemeente bij het initiatievenloket. In het 2e kwartaal van 2022 zijn de eerste onderzoeksresultaten beschikbaar. In kader van de voortgangsrapportage Betrokken Stad worden de resultaten van dit onderzoek gedeeld met de gemeenteraad.

- In april 2021 is het CLEAR-onderzoeksrapport door de Erasmus School of Social and Behavioural Sciences afgerond. Het rapport bevat aanbevelingen voor de onderzochte participatie-instrumenten en het participatie instrumentarium als geheel. De bevindingen en aanbevelingen zijn besproken met de 17 betreffende proceseigenaren van de instrumenten en gebruikt om ontwerpprincipes voor nieuwe instrumenten op te stellen. Ook zijn de aanbevelingen benut om lopende projecten te verbeteren binnen de Betrokken stad en het implementatieplan van Wijk aan zet.

5. Communicatie

Een vijfde voornemen is om de communicatie over participatiemogelijkheden te verbeteren. Niet alleen voor Rotterdammers maar ook voor ambtenaren. Er wordt geïnvesteerd in een brede overkoepelende communicatieaanpak om aan de ene kant Rotterdammers beter te informeren over de participatiemogelijkheden en aan de andere kant de clusters te helpen om collega's beter te inspireren en faciliteren om meer samen te werken met Rotterdammers. Hier wordt gewerkt aan meer integrale benadering tussen de thema's Betrokken Stad, Werken in stad en wijk, Wijk aan Zet, de Menselijke maat en Anders Werken. Het platform mijnrotterdam is daarin het uitgangspunt van het '1-ingangsprincipe'.

6. Jongeren

Binnen uitvoeringsprogramma Betrokken Stad valt ook de ambitie om de kracht van jongere Rotterdammers te benutten. In maart 2022 is de eerste Rotterdamse kinderburgemeester verkozen. Deze kinderburgemeester geeft kinderen een stem binnen de gemeente. De taken van de kinderburgemeester bestaan uit:

- Aandacht vragen en praten met beleidsmakers over belangrijke thema's voor kinderen. Denk aan: pesten, speelvoorzieningen, het klimaat, schone straten of meer bewegen.
- Een lintje doorknippen bij een belangrijke opening of een evenement.
- Een praatje houden bij bijeenkomsten en evenementen.
- Luisterend oor zijn voor kinderen als zij ideeën hebben voor de gemeente.

Rotterdammers aan zet in nieuwe wijkdemocratie 'De Wijk aan Zet!'

Op 17 juni 2021 heeft de raad het nieuwe bestuursmodel vastgesteld en hebben we de afgelopen periode hard gewerkt aan het toewerken naar de wijkraadsverkiezingen van maart 2022. In 2022 zetten we ons onvermoeid in voor meer zeggenschap voor Rotterdammers over hun eigen wijk. De stad ontwikkelt zich razendsnel. De opgaven waar we als stad voor staan worden steeds groter, waarbij de schaalgrootte toeneemt doordat de stad steeds meer groeit, terwijl het effect van deze ontwikkelingen in de wijken zichtbaar en voelbaar is. Tegelijkertijd

zien we dat de vraag naar directe democratie over onderwerpen die Rotterdammers zelf bezighouden toeneemt. Rotterdammers willen meedenken, meedoen en meebeslissen over alles wat in hun leefomgeving speelt (blijkt onder meer uit onderzoek [Rekenkamer](#) en de [gemeentelijke ombudsman](#)). Waar het nodig is, steken inwoners met elkaar de handen uit de mouwen en hebben toegang tot oneindige bronnen aan informatie en kennis. De rol van de overheid en verhouding tot bewoners is veranderd en vraagt om herbezinning. De overheid moet mee in deze ontwikkeling om aan te sluiten bij de behoefte vanuit de wijken. Het meer netwerkgericht, participatief en met ketenpartners aanpakken van maatschappelijke vraagstukken en ontwikkelen van beleid verhoogt draagvlak, efficiëntie/effectiviteit en legitimiteit.

Dit vraagt een overheid die dicht bij de Rotterdammer staat, die direct aanspreekbaar en zichtbaar is, die bereid is zeggenschap en bevoegdheden te delen, die met de Rotterdammer werkt aan (gemeenschappelijke) uitdagingen (wijkakkoorden), continu in (digitale) dialoog met de stad, luistert en zorgvuldig de verschillende belangen afweegt. Om dit te bereiken moeten we als overheid investeren in het versterken van inclusieve vormen van participatie, verbinden van de wijk om te bouwen aan sterke gemeenschappen die we activeren en ruimte bieden aan goede initiatieven in de wijk. Hierbij horen directere vormen van participatie om wijkbewoners en hun netwerk bij plannen te betrekken. Deze beweging wordt ook onderschreven door de VNG in het [Thorbecke pamflet](#). Binnen de gemeente Rotterdam zijn we vorige collegeperiode vanuit dat gedachtegoed gestart met het uitvoeringsprogramma '[De Betrokken stad](#)', dat ook in de volgende collegeperiode door zal gaan met de opgave.

Op 20 april 2022 zijn in Rotterdam 39 wijkraden geïnstalleerd. De wijkraden vormen een belangrijke spil in de wijk om bewoners en ondernemers in Rotterdam in hun kracht zetten. De leden van de wijkraad halen op wat er leeft in de buurt. Zij zorgen ervoor dat iedereen die dat wil kan meedenken. De wijkraad verzamelt ideeën en maakt samen met bewoners, wijkorganisaties en gemeente plannen welke landen in het wijkakkoord. Dit wijkakkoord wordt onder andere door de gemeente uitgevoerd. De wijkraad ziet hierop toe en adviseert de gemeente over alles dat voor de wijk van belang is. Deze vorm van vertegenwoordiging ondersteunt de directe vormen van betrokkenheid en versterkt, activeert en verbindt de wijk om zelf directer mee te doen, te denken en te beslissen over hun eigen leefomgeving. Randvoorwaardelijk is een gemeente die signaleert, de stad goed leest, maatwerk levert en slagkracht toont.

Organisatie in ontwikkeling

Een nieuwe invulling van het bestuursmodel vraagt om een vernieuwde manier van werken van de gemeentelijke organisatie. Voor het verankeren van de doelstellingen van Wijk aan Zet versterken we het werken in de wijken. Dit vraagt van de organisatie herbezinning en kanteling op twee manieren die we de afgelopen periode al zijn ingezet. Allereerst op beleid, programma's en projecten. Deze zijn dienstbaar aan wat de buitenwereld van ons vraagt. Buiten bepaalt wat binnen gebeurt. Belangrijkste vraag hier is wat ervoor nodig is om beleid, programma's en projecten meer wijkgericht te maken, integraal te bezien en vooraf na te denken over de impact op wijken. En ten tweede een kanteling op integrale opgaven. Zowel opgaven in stad als wijk staan centraal. Wijkopgaven zijn net zo belangrijk als stedelijke opgaven. Dat betekent vroegtijdige participatie van de wijk bij stedelijke opgaven. Hierbij werken we gezamenlijk aan integrale opgaven in stad en wijk. Zo maken we samen betere plannen voor alle Rotterdammers die passen bij de wijk en bij de stad met passende inzet en middelen. Belangrijke onderdelen hierin zijn:

1. Een onderdeel van Wijk aan Zet is werken met wijkwethouders. Het vorig college is gestart met experimenteren en uit te vinden wat een goede invulling is van deze rol. Alle wethouders hebben een wijk

geadopteerd waarbij zij nauw hebben samengewerkt met medewerkers in de wijken. Hierdoor kunnen de wethouders niet alleen integraal invulling geven aan opgaven in de wijk. Het is aan het volgend college om het wijkwethouderschap voort te zetten en per wethouder een wijk te adopteren.

2. In het eerste jaar van de wijkraden worden de wijkakkoorden opgesteld. Dit vormt de basis van samenwerking in de wijk. In een wijkakkoord staan de wijkvisie en jaaractieplannen. Én hoe de wijk gaat participeren bij grote stedelijke opgaven en beleid. Het is van, voor en door de wijk. Wijkwethouders wordt geadviseerd een keer aan te sluiten bij deze participatiesessies i.v.m. onderschrijven van het belang. In de verordening is opgenomen dat de wijkwethouders minimaal 2 keer per jaar samen zitten met de wijkraden om de voortgang van de wijkakkoorden en zaken die spelen in de wijk te bespreken.
3. Een aantal stedelijke opgaven worden op basis van artikel 23 in de Verordening op de wijkraden 2022 uitgesloten van de reikwijdte van de taken en bevoegdheden van een wijkraad. Een lijst met stedelijke opgaven is door het huidige college vastgesteld. In de [verordening op de wijkraden](#) is vastgelegd dat het college de mogelijkheid heeft deze lijst twee keer per jaar te actualiseren. Het college heeft hierdoor de ruimte om een toets te doen op deze eerder vastgestelde lijst. Na het opnieuw vaststellen of wijzigen vanuit het college zal dit kenbaar gemaakt moeten worden aan de gemeenteraad en de wijkraden die het raakt.
4. Belangrijk onderdeel van Wijk aan Zet is het continue in gesprek willen zijn met de inwoners en dat bewoners een stem krijgen in de bewonersinitiatieven. Rotterdammers bepalen zelf aan welk initiatief geld wordt besteed. Hiervoor kunnen zij online via het digitaal participatieplatform [Mijn Rotterdam](#) een initiatief indienen en hun stem uitbrengen. Er wordt ook voorzien in de mogelijkheden voor het indienen en stemmen voor niet digitaal vaardige Rotterdammers. Mijn Rotterdam is de digitale ingang voor Rotterdammers die mee willen doen en denken. Op dit platform staan, naast de bewonersinitiatieven ook andere participatiemogelijkheden die plaatsvinden in of rondom de wijk. Hierdoor faciliteren we het continue in gesprek kunnen zijn met de wijk. Uiteraard zijn er voor minder digitaal vaardige Rotterdammers offlinemogelijkheden of hulp. Het college nemen we actief mee in de eerste resultaten en ervaringen van Rotterdammers. Eind 2022 dient voor 2023 een set nieuwe regels vastgesteld te worden door college.

Deze manier van samenwerken met de stad behoort tot een bredere beweging zoals benoemd in de eerste paragraaf. Steeds meer zien we dat deze behoefte een plek krijgt in wet- en regelgeving wanneer de impact van een veranderingen voelbaar is in de directie leefomgeving. Een voorbeeld hiervan is de implementatie van de omgevingswet dat de aankomende periode gaat spelen en vraagt om directie inspraak en participatiemogelijkheden.

CityLab010

Voor de ronde in 2022 zijn nadere regels vastgesteld. In 2022 is de laatste ronde van CityLab010 gestart met een budget van € 3,1 mln. Er zijn in 2022 ruim 250 deelnemers die mee doen met een plan om een subsidie te krijgen. In het laatste kwartaal van 2022 geeft de Stadsjury CityLab010 een advies aan het college welke plannen in aanmerking komen voor een subsidie. Het volgend college kan kijken of het wenselijk is om, en zo ja op welke wijze, de ondersteuning van deze groep initiatiefnemers te continueren.

Wijkbedrijf (Wijk BV)

In 2022 wordt gewerkt aan het verstevigen van de bestaande Wijkbedrijven. Dit betekent dat er geïnvesteerd wordt in:

- Het verkrijgen van een stabiele opdrachten portefeuille.
- Het doorgroeien van het aantal aandeelhouders.
- Het investeren in uitbreiden en vergroten van een breed netwerk van relaties en opdrachtgevers (Gemeenten, hogere overheden, waterschappen, particulieren, fondsen)

Kleine Kernen Aanpak

De gebieden Rozenburg, Pernis en Hoek van Holland hebben sinds begin 2020 een eigen programma: de Kleine Kernen Aanpak. Deze aanpak heeft als doel om binnen de looptijd van 10 jaar de gebieden weer vitaal en aantrekkelijk te maken, voor zowel de huidige als toekomstige generaties. Het programma heeft vorm gekregen aan de hand van vijf verbindende thema's:

1. Zelfbewuste dorpen in de regio
2. Duurzaamheid en energietransitie
3. Vitaliteit
4. Aantrekkelijkheid
5. Infrastructuur en bereikbaarheid

Het afgelopen jaar zijn gesprekken gevoerd met zowel interne als externe stakeholders van de Kleine Kernen Aanpak zoals de woningbouwvereniging, cultuurinstellingen, het Havenbedrijf, maar ook met omliggende gemeenten zoals het Westland. Met deze input is een Ambitiedocument 2022-2026 ontstaan met kansen en risico's voor de gebieden. Dit ambitiedocument speelt een belangrijke rol in 2022.

Wat willen we bereiken

- Het vergroten van de betrokkenheid van bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties bij de gemeentelijke beleidsbepaling en –uitvoering.
- Betere aansluiting van het gemeentelijk beleid en de gemeentelijke activiteiten bij de vragen die leven in de wijk.
- Bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties tijdig en op een juiste wijze betrekken bij de ontwikkeling en uitvoering van gemeentelijke beleid en daaruit voortvloeiende projecten. Bijvoorbeeld bij het realiseren van de energietransitie en bij de vestiging van nieuwe instellingen voor opvang van kwetsbare inwoners.

Wat gaan we daar voor doen

Naast alle bovengenoemde maatregelen zullen we ook de ondergenoemde maatregelen en inspanningen onverkort doorzetten in 2022

Uitvoeren van wijkagenda's en wijkactieplannen (straks wijkakkoorden)

- In de wijkagenda's, staan de doelen die het gemeentebestuur voor de afzonderlijke wijken nastreeft. De wijkagenda's geven daarmee in belangrijke mate richting aan de ontwikkeling van de wijken en daarmee aan de ontwikkeling van Rotterdam. Zij vormen een belangrijke basis voor de activiteiten die de gemeente per wijk onderneemt. De activiteiten worden in wijkactieplannen vastgelegd. Met de nieuwe wijkraden wordt hard gewerkt aan het opstellen van de wijkakkoorden per wijk, hierin wordt door de gehele wijk meegedacht over de visie voor de wijk, wat er aangepakt moet worden in de wijk en welke acties daarvoor nodig zijn. Niet alleen vanuit de gemeente maar juist ook vanuit alle organisaties in de wijk die hierbij kunnen helpen.

Ondersteunen en betrekken wijkraden

- Binnen het nieuwe bestuursmodel is een belangrijke rol weggelegd voor wijkraden. zij zijn de spil in de wijken en stimuleren, verbinden en activeren de wijk. daarnaast staan ze in constante dialoog met de gemeentelijke organisatie en gemeentebestuur om de belangen van de wijk kenbaar te maken. Hierbij kunnen ze gebruik maken van hun ongevroegd advies recht als de dialoog vastloopt. Daarnaast spelen ze een belangrijke rol in het opstellen van het wijkakkoord samen met de gehele wijk. Hierin worden de opgave, die de wijk ervaart, vastgelegd en met elkaar gekeken wat er nodig is om dit op te lossen.

Subsidiëren van bewonersinitiatieven

- Bewoners kunnen via mijnrotterdam een initiatief voor de wijk indienen, waar zij subsidie voor kunnen aanvragen.

Stadsbreed inzetten van participatie-instrumenten

- Er zijn een aantal instrumenten die stadsbreed worden ingezet om structureel de initiatieven van (georganiseerde) bewoners te honoreren en te faciliteren. Bijvoorbeeld Right-to-Challenge, Right-to-Cooperate en CityLab010. Deze instrumenten worden in de komende collegeperiode verder ontwikkeld en in gebruik genomen.

Organiseren van zichtbaarheid van de gemeente en gemeentebestuur in de wijken

- zoals via collegebezoeken, tour de wijken en structurele dialoog met bewoners, belangenorganisaties en wijkraden.

Regisseren van een integrale aanpak van problematiek in wijken

- In enkele gebieden, wijken en buurten wordt bestaande problematiek, samen met bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties, meerjarig en integraal aangepakt. Deze aanpak vindt plaats in de

focuswijken Tarwewijk, Hillesluis, Bloemhof, Carnisse en Oude Westen, de kleine kernen Rozenburg, Hoek van Holland en Pernis, Middelland (Mooi, mooi Middelland), Bospolder-Tussendijken (BoTu 2028), Schiebroek-Zuid, Oud-Crooswijk en de Pupillenbuurt. Het doel van deze integrale aanpak is het breed oppakken van complexe problematiek omdat deze problematiek vaak interventies vraagt in verschillende disciplines. Daarnaast zorgt het actief betrekken van inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties in de wijk tot extra kennis die kunnen bijdragen aan een gerichte oplossing. Ook draagt een integrale aanpak bij aan het stimuleren van verantwoordelijkheidsgevoel in de wijk waardoor community building versterkt wordt en vertrouwen tussen inwoner en overheid toeneemt.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Collegetarget 14a: Significant meer Rotterdammers vinden aan het einde van deze collegeperiode dat ze meer worden betrokken in het meedenken over maatregelen in hun leefomgeving dan aan het begin van deze collegeperiode	Streefwaarde	n.v.t.	n.v.t.	32%	35%	n.t.b.	n.t.b.
	Realisatie ¹	n.v.t.	30%	34%	25%	X	X
Collegetarget 14b: Significant meer Rotterdammers vinden aan het einde van deze collegeperiode dat ze meer worden betrokken in het meebeslissen over maatregelen in hun leefomgeving dan aan het begin van deze collegeperiode	Streefwaarde	n.v.t.	n.v.t.	23%	25%	n.t.b.	n.t.b.
	Realisatie ¹	n.v.t.	21%	24%	17%	X	X
¹ Bron: Omnibusenquête							

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Mate waarin gebiedscommissies, wijkraden en wijkcomités een terugkoppeling ontvangen op door hen verstrekte adviezen	Streefwaarde	90%	90%	90%	90%	X	X
	Realisatie ¹	59%	93%	91%	96%		
Voortgangsrapportages experiment wijkraden en wijkcomités	Streefmoment	n.v.t.	X	X	X	n.v.t.	n.v.t.
	Realisatie	n.v.t.	X	X	X	X	X
¹ Bron: Gebiedsverslagen							

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Bestuur - Gebieden, inspraak en participatie	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Baten exclusief reserves	17	23	0	0	0	0
Bijdragen rijk en medeoverheden	17	23	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	26.936	30.177	27.589	24.474	24.465	24.465
Apparaatslasten	14.373	16.582	15.556	15.553	15.543	16.666

Inhuur	96	80	80	80	80	0
Overige apparaatslasten	321	206	209	209	208	208
Personeel	13.957	16.296	15.267	15.265	15.254	16.458
Intern resultaat	768	41	113	115	116	116
Intern resultaat	768	41	113	115	116	116
Programmalasten	11.794	13.554	11.920	8.806	8.806	7.682
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	3.737	6.053	4.560	4.562	4.562	3.438
Overige programmalasten	1	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	8.057	7.501	7.360	4.244	4.244	4.244
Saldo voor vpb en reserveringen	-26.919	-30.153	-27.589	-24.474	-24.465	-24.465
Saldo voor reserveringen	-26.919	-30.153	-27.589	-24.474	-24.465	-24.465
Reserves	-178	715	200	689	0	0
Onttrekking reserves	228	715	200	0	0	0
Toevoeging reserves	406	0	0	0	0	0
Vrijval reserves	0	0	0	689	0	0
Saldo	-27.097	-29.438	-27.389	-23.786	-24.465	-24.465

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Bestuur - Gebieden, inspraak en participatie		Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Oorspronkelijke begroting 2022		-27.776	-26.807	-23.205	-23.893	-23.893
Bijstellingen Eerste Herziening 2022		-1.662	-582	-581	-572	-572
Vergoeding ziekte- en zwangerschapsverlof	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Citylab	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Investerings Rozenburg	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Mooi Mooi Middelland	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-1.662	-582	-581	-572	-572
Begroting na wijzigingen		-29.438	-27.389	-23.786	-24.465	-24.465

Toelichting financiële bijstellingen

Vergoeding ziekte- en zwangerschapsverlof

De voor 2022 begrote lasten en baten zijn verhoogd vanwege ziekte- en zwangerschapsverlof. Dit betreft een saldo neutrale bijstelling.

Bestemmingsreserve Citylab

Het ondersteuningsprogramma Citylab010 heeft een jaarlijks budget van ruim € 3,1 mln euro voor initiatiefnemers. In 2022 en 2023 is het budget (€ 2,9 mln) niet toereikend. In 2022 en 2023 wordt € 152 onttrokken waarmee de begroting in overeenstemming is met het subsidieplafond. Dit betreft een saldo neutrale bijstelling.

Bestemmingsreserve Investerings Rozenburg

In 2021 heeft de gebiedscommissie Rozenburg een financiële bijdrage toegezegd aan het Penta college Rozenburg. Deze bijdrage is bedoeld voor de organisatie van culturele activiteiten voor de jeugd in de school of vanuit school, initiatieven die bijdragen aan de samenwerking met ondernemers in de regio, samenwerking met havenbedrijven en activiteiten die bijdragen aan de binding met de wijk en het gebied. In 2022 is conform deze toezegging € 50 onttrokken. Dit betreft een saldo neutrale bijstelling.

Bestemmingsreserve Mooi Mooi Middelland

Ter dekking van de verplichtingen uit het programma Mooi Mooier Middelland in 2022 is € 281 onttrokken aan de bestemmingsreserve Mooi Mooi Middelland. Dit betreft een saldo neutrale bijstelling.

Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor

Ter dekking van de uitgaven van het programma Pupillenbuurt is in 2022 € 113 onttrokken aan de bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor. Dit betreft een saldo neutrale bijstelling.

Technische wijzigingen

In taakveld Bestuur – Gebieden, inspraak en participatie zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De grootste wijziging is de overdracht vanuit de intensiveringen Kwetsbare Wijken (Veilig) voor extra inzet in de wijk Bospolder- Tussendijken conform besluit tijdens de collegeretraite van 2019 (-€ 957), budgetoverheveling vanuit diverse programma's voor de financiering van tien wijkmanagers naar programma Bestuur en Dienstverlening (-€ 980 structureel), budgetoverheveling voor de concern- en clustertaakstellingen (Wet Openbaar bestuur, Great, Integriteit, Wijk aan zet, gegevensmakelaar, data-gedreven Werken en trainees) (€ 37 in 2022) en diverse kleine technische wijzigingen (van € 238 in 2022 tot € 408 in 2026).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

[verordening op de wijkraden](#)

Omschrijving taakveld

Dit taakveld omvat de werkzaamheden van de wijkraden. Zij organiseren de betrokkenheid van inwoners en ondernemers bij de gemeentelijke besluiten over onderwerpen die hen aangaan.

Het taakveld omvat ook de ontwikkeling en toepassing van instrumenten en werkwijzen, die tot meer betrokkenheid en participatie van inwoners en ondernemers leiden.

Bestuur - Raad, Griffie, Rekenkamer en Ombudsman

Pagina 36

Bestuur - Raad, Griffie, Rekenkamer en Ombudsman

Een transparante en democratische volksvertegenwoordiging die kaders stelt, controleert, goed wordt ondersteund door de griffie en wordt gevoed door bevindingen van de rekenkamer en de ombudsman.

Voortgang 2022

Digitaal vergaderen

Nu de maatregelen rond de coronacrisis zijn afgebouwd, vergaderen de gemeenteraad en de raadscommissies op dit moment vooral fysiek, maar soms ook digitaal. Naarmate er meer corona maatregelen genomen worden, zal er weer meer digitaal vergaderd worden.

Verkiezingen

Op 14, 15 en 16 maart 2022 zijn de verkiezingen voor de gemeenteraad en de wijkraden gehouden. Op 30 maart is de nieuwe gemeenteraad geïnstalleerd. Het opkomstpercentage bij de gemeenteraadsverkiezingen was historisch laag en hier zal door de gemeenteraad een onderzoek naar uitgevoerd worden. De nieuwe raad heeft na haar aantreden drie tijdelijke commissies ingesteld. Later dit voorjaar zullen de definitieve commissies ingesteld worden en zal er een nieuw reglement van orde worden vastgesteld.

Fractiekosten

Doordat het aantal gemeenteraadsfracties gestegen is van 13 naar 14 is er een structureel tekort in de begroting van € 60. Dit is de vaste vergoeding die iedere raadsfractie ontvangt. In 2022 kan dit naar verwachting opgevangen worden binnen de begroting, maar vanaf 2023 en verder zal dit structureel toegevoegd moeten worden aan de begroting van de raad.

Wat willen we bereiken

Gemeenteraad

Kwalitatief hoogwaardige besluitvorming

Griffie

- verbeteren van de informatievoorziening aan de gemeenteraad en aan Rotterdammers en anderen betrokkenen
- optimale vergaderondersteuning voor de raad
- een betere zichtbaarheid van de raad

Rekenkamer

Onafhankelijk onderzoek naar de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van het door het gemeentebestuur gevoerde beleid en op grond daarvan verstrekken van een onafhankelijk oordeel over het functioneren van het gemeentebestuur ten behoeve van de Rotterdamse burgers.

Ombudsman

Bevorderen dat de gemeente luistert naar de stad, zodat haar inwoners zich gehoord en gezien voelen. Klachtenbehandeling leidt tot herstel van vertrouwen tussen burger en overheid en leren door de gemeente.

Wat gaan we daar voor doen

Gemeenteraad

Goede voorbereiding van raadsbesluiten door:

- verbeteren en transparant maken van het bestuurlijk besluitvormingsproces
- controleren van de gemeentelijke financiën
- betere ontsluiting van relevante informatie voor de besluitvorming

Ontwikkelingen

- toename fractiekosten door uitvoering van het raadsvoorstel over versterking van de positie van de raad
- de commissie tot Onderzoek van de Rekening (COR) is namens de Raad belast met het laten uitvoeren van een onafhankelijke audit naar het financiële belang van de gemeente in Feyenoord-city. Dit onderzoek zal extra geld kosten. Hiervoor is nog geen budget beschikbaar
- door de coronacrisis vergaderen de gemeenteraad en de raadscommissies (deels) digitaal. Aan het digitale vergaderplatform zijn extra kosten verbonden die niet structureel zijn opgenomen in de begroting van de raad

Griffie

- efficiënter en effectiever inrichten van werkprocessen
- uitzendingen en (pers)voorlichting op orde, gasten van de raad ontvangen en waar nodig communicatietrajecten voor de raad vormgeven
- programma democratie en burgerschap opstellen met onderwijsveld en jongeren
- op basis van behoeftes van de raad activiteiten organiseren om kennis en informatie op te halen die ondersteunend zijn voor besluitvorming

Rekenkamer

De rekenkamer doet onafhankelijk onderzoek naar de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van het door het gemeentebestuur gevoerde bestuur. De uitkomsten van de onderzoeken worden vastgelegd in rapporten en brieven en voor politieke behandeling aan de raad aangeboden. Rapporten en brieven van de rekenkamer zijn altijd openbaar. De rekenkamer kan ook toezicht houden, zoals dat is gebeurd bij de telling van de verkiezingsresultaten en bijeenkomsten organiseren over bepaalde thema's.

Ombudsman

De gemeentelijke ombudsman is onafhankelijk en is voor een periode van 6 jaar benoemd door de gemeenteraden van Rotterdam en de andere aangesloten gemeenten. Hij onderzoekt en beoordeelt klachten over gemeentelijke diensten, gemeenteambtenaren en bestuurders. De gemeentelijke ombudsman is er niet alleen voor burgers, maar ook voor bedrijven en maatschappelijke organisaties. De ombudsman probeert klachten zo veel mogelijk snel op te lossen. Als dat niet lukt, geeft hij aan de hand van de behoorlijkheidsvereisten een oordeel over het overheidsoptreden, vaak met aanbevelingen. Daarnaast verricht de ombudsman op eigen initiatief (grote) onderzoeken naar gemeentelijke afdelingen of structurele problemen binnen de gemeente. Ook beoordeelt de ombudsman, op grond van de Regeling Melding Vermoeden Misstand, in laatste instantie meldingen van Rotterdamse ambtenaren over integriteitsschendingen binnen de gemeente.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Bestuur - Raad, Griffie, Rekenkamer en Ombudsman	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Baten exclusief reserves	600	603	594	514	514	514
Bijdragen rijk en medeoverheden	72	11	11	11	11	11
Overige opbrengsten derden	528	592	583	503	503	503
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	13.386	13.903	13.391	13.311	13.311	13.311

Apparaatslasten	7.518	8.077	7.859	7.779	7.779	7.779
Inhuur	226	147	147	147	147	147
Overige apparaatslasten	254	339	328	328	328	328
Personeel	7.039	7.591	7.384	7.304	7.304	7.304
Intern resultaat	568	577	610	610	610	610
Intern resultaat	568	577	610	610	610	610
Programmalasten	5.300	5.249	4.921	4.921	4.921	4.921
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	2.956	2.907	2.683	2.683	2.683	2.683
Kapitaallasten	35	34	0	0	0	0
Overige programmalasten	186	78	78	78	78	78
Subsidies en inkomensoverdrachten	2.123	2.230	2.160	2.160	2.160	2.160
Saldo voor vpb en reserveringen	-12.786	-13.300	-12.797	-12.797	-12.797	-12.797
Saldo voor reserveringen	-12.786	-13.300	-12.797	-12.797	-12.797	-12.797
Reserves	51	365	-130	-130	-130	-130
Onttrekking reserves	179	495	0	0	0	0
Toevoeging reserves	248	130	130	130	130	130
Vrijval reserves	120	0	0	0	0	0
Saldo	-12.734	-12.935	-12.927	-12.927	-12.927	-12.927

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Bestuur - Raad, Griffie, Rekenkamer en Ombudsman		Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Oorspronkelijke begroting 2022		-12.925	-12.927	-12.927	-12.927	-12.927
Bijstellingen Eerste Herziening 2022		-10	0	0	0	0
Egalisatiereserve Raad/Griffie	Reserves	0	0	0	0	0
Egalisatiereserve Rekenkamer	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-10	0	0	0	0
Begroting na wijzigingen		-12.935	-12.927	-12.927	-12.927	-12.927

Toelichting financiële bijstellingen

Egalisatiereserve Raad/Griffie

In 2022 zijn er incidentele loonkosten van € 190. Dit betreft een ontslagvergoeding en kosten van verkoop van verlof door een medewerker. Ter dekking van deze kosten wordt eenzelfde bedrag onttrokken uit de egalisatiereserve.

Egalisatiereserve Rekenkamer

In 2022 worden extra loonkosten gemaakt van € 80 vanwege gewijzigd beleid. Ter dekking van deze kosten wordt eenzelfde bedrag onttrokken uit de egalisatiereserve.

Technische wijzigingen

In het Taakveld Bestuur- Raad, Griffie, Rekenkamer en Ombudsman zijn diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De loonkosten zijn in 2022 incidenteel in totaal verhoogd met €212K. In dit bedrag zit een post van € 78 voor de uitbesteding van de pensioenen bestuurders aan een pensioenuitvoerder. Hierdoor loopt deze geldstroom in het vervolg via de loonkosten. De volledige dekking is gevonden door de inhuur met € 212 te verlagen. Voor het MBO debat is in 2022 in het kader van de verkiezingen € 10 over gedragen aan het taakveld Onderwijsbeleid en Leerlingzaken. Meerjarig zijn de loonkosten verhoogd. Voor 2023 € 84 en voor de jaren 2024 en verder met € 164. De dekking is voor alle jaren gevonden door het budget inhuur te verlagen.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Gemeentewet](#)
- [Reglement van orde gemeenteraad](#)
- [Verordening fractieondersteuning](#)
- [Verordening rechtspositie Raads- en Commissieleden Rotterdam 2019](#)
- [Mandaatbesluit presidium en griffier](#)

Omschrijving taakveld

Elke vier jaar worden 45 raadsleden gekozen die samen de gemeenteraad vormen. De raad vertegenwoordigt de Rotterdammers, geeft de kaders voor het beleid in de stad en controleert het college. De raad kent met ingang van 29 maart 2018 13 raadsfracties die worden ondersteund door fractiebureaus. De raad wordt procesmatig en inhoudelijk ondersteund door de griffie en wordt gevoed door bevindingen van de rekenkamer en de ombudsman.

Burgerzaken

Pagina 37

We leveren passende dienstverlening voor alle Rotterdammers.

De Basisregistratie Personen (BRP) geeft een accuraat beeld van de personen die in Rotterdam wonen.

Organiseren van rechtmatige, efficiënte en toegankelijke verkiezingen en referenda.

Voortgang 2022

Passende dienstverlening – Programma Dienstverlening 2019-2022

In 2022 loopt het huidige Programma Dienstverlening (2019-2022) af. Onder de noemer van dit programma wordt gewerkt aan passende dienstverlening. De contactkanalen van de gemeente zijn gemoderniseerd. Naast de bestaande publiekslocaties is er meer persoonlijke dienstverlening bij gekomen. Enerzijds in de wijken dicht bij huis, anderzijds met de digitale balie en de mogelijkheid om te chatten en via sociale media met de gemeente in contact te komen. Rotterdammers kunnen nu meer dan ooit zelf kiezen van welk contactkanaal zij gebruik willen maken.

Deze contactkanalen worden continu verbeterd door het verwerken van feedback. Ze worden ook uitgebreid met nieuwe producten en diensten. Daarnaast wordt onze dienstverlening steeds vaker (vooraf) getest op Rotterdammers. Zo maken we de dienstverlening passend bij de leefwereld van Rotterdammers. Het blijven leveren van passende dienstverlening is terug te zien in de tevredenheidscijfers. Rotterdammers geven de dienstverlening in de stadswinkels gemiddeld een 8,1, en de telefonische dienstverlening een 7,1 in de eerste vier maanden van 2022.

Voor de doelgroepen die lastig meekomen, blijft de gemeente dienstverlening dicht bij huis bieden. Bijvoorbeeld via een pilot die loopt waarbij medewerkers van 14 010 in verschillende wijkhubs werken en via de mobiele dienstverleningshub. Door aandacht te besteden aan contactkanalen, waarmee we alle Rotterdammers bereiken en maatwerk te verlenen waar nodig, wordt ervoor gezorgd dat onze basisdienstverlening in orde is en blijft.

Voldoen aan wettelijke normen inschrijving BRP

Na een daling in het aantal inschrijvingen vanuit het buitenland tijdens de coronapandemie is sinds 2021 weer een stijging te zien. Om deze burgers tegemoet te komen is er binnen de e-Suite een aantal onderdelen vertaald naar het Engels, zoals het afgeven van een machtiging en het tijdelijk vertrek naar buitenland. Ook bezien we de mogelijkheden bij het verkorten van de doorlooptijden rondom het tonen van brondocumenten. Hierdoor verbetert de kwaliteit van de BRP.

Digitalisering burgerzakenproducten

Er wordt voortdurend gewerkt aan de digitalisering van burgerzakenproducten. Voor inwoners en ondernemers betekent dit dat ze steeds meer producten en diensten 24/7 digitaal kunnen regelen en volgen, zoals een verhuizing doorgeven of een voorgenomen huwelijk aangeven. In december vorig jaar is de livechat gestart voor

het proces publieksreacties. En sinds 31 januari 2022 is het voor ouders mogelijk om hun kind volledig digitaal te laten inschrijven bij de gemeente, zonder daarvoor een afspraak te hoeven maken (dus op het moment dat het hen het beste uitkomt).

Zelfevaluatie Basisregistratie Personen

De jaarlijkse zelfevaluatie BRP, Reisdocumenten en RNI (Registratie Niet - Ingezetenen) zijn weer met voldoende resultaten afgerond. Om tot betere resultaten te komen zijn naar aanleiding van deze onderzoeken verbeterpunten geformuleerd. Zo is er in het voorjaar 2022 een verbeter sessie gehouden om de kwaliteit van de BRP te optimaliseren.

Huisvestingsvergunning

Rotterdam kiest ervoor om huurwoningen in de particuliere huursector met verschillende huurprijzen met voorrang beschikbaar te stellen voor mensen die (willen) werken in de zorg, het onderwijs of bij de politie. Het doel is om het voor deze groepen makkelijker te maken om voor Rotterdam te kiezen. Om dit plan te realiseren, is een aantal pilots ontwikkeld waarbij deze doelgroepen met voorrang kunnen reageren op een woning in bepaalde wijken. Woningbouwcorporaties zijn hiermee al gestart in 2021. Vanaf 1 januari 2022 is er een pilot gestart in de wijk Tarwewijk in Rotterdam Zuid (particuliere huurwoningen).

Per 1 april 2022 wordt artikel 8 van de Huisvestingswet (inkomenseis) niet meer toegepast.

EU Arbeidsmigranten

Het actieprogramma EU-arbeidsmigranten “Werken aan een menswaardig bestaan” loopt nu ruim een jaar. De gemeente Rotterdam loopt voorop als het gaat om het bevorderen van betere leefomstandigheden voor EU-arbeidsmigranten. In de stad is een aantal informatiepunten (Carnisse en Oud-Mathenesse) opgezet. Daar wordt binnenkort een balie aan toegevoegd waar arbeidsmigranten terecht kunnen voor het activeren van hun DigiD. Met een DigiD kunnen zij veel gemakkelijker belangrijke zaken regelen met de overheid. Het contactmoment bij de DigiD uitgifte kan bovendien worden benut om de migrant te informeren over de kostenloze dienstverlening van de gemeente en de rechten, plichten en de eventuele voorzieningen waar gebruik gemaakt van kan worden. Door onvoldoende vertrouwen in de overheid is het leggen van contact met veel EU-arbeidsmigranten namelijk vaak moeilijk. Hiernaast wordt een aantal pilots opgestart. De pilot omtrent inschrijving in de BRP tijdens een huisbezoek is nu staand beleid geworden. Dit jaar volgt een pilot met groepsgewijs inschrijven met medewerking van werkgevers.

Verkiezingen

In maart 2022 hebben de gemeenteraadsverkiezingen en de verkiezing van 39 wijkraden plaatsgevonden. Deze verkiezingen zijn zonder grootschalige incidenten verlopen en de verkiezingsuitslag is betrouwbaar vastgesteld. De voorbereiding van deze verkiezingen waren al eind 2021 gestart. Hierbij is ten aanzien van de wijkraden uitvoering gegeven aan het in oktober 2021 vastgestelde Kiesreglement ten aanzien van kandidaatstelling, oproepen stemgerechtigden, vormgeving stembiljet en termijnen etc. Het proces van de invoering van de wijkraden was een lang proces dat al voor de verkiezingen was gestart. Na de kandidaatstellingsperiode is

uitvoering gegeven aan de verkiezingen en installatie van deze 39 wijkraden. De wijkraden zijn op 20 april 2022 jl. geïnstalleerd.

Daarnaast zal er in 2022 worden verder gegaan met het verder professionaliseren van het verkiezingsproces om nog beter in te kunnen inspelen op eventuele ontwikkelingen voor een toekomstbestendige organisatie.

Wat willen we bereiken

- makkelijke dienstverlening voor de Rotterdammers via alle voor de burger relevante kanalen
- tevreden klanten
- een goed functionerende BRP (basisregistratie personen). De BRP beoogt een accuraat beeld te geven van de personen die in Rotterdam wonen en vormt daarmee een afspiegeling van de werkelijkheid. Een goed functionerende BRP is een randvoorwaarde voor een kwalitatief goede dienstverlening aan de burger en voor naleving en handhaving van regelgeving
- alle Rotterdammers die willen en mogen stemmen, kunnen dit ook rechtmatig en zelfstandig. Hierbij wordt de Kieswet toegepast en nageleefd om efficiënte, toegankelijke en rechtmatige verkiezingen te faciliteren

Wat gaan we daar voor doen

- ervoor zorgen dat vragen van de burger tijdig en kwalitatief voldoende worden beantwoord
- alle relevante kanalen doorontwikkelen via welke de Rotterdammers contact kunnen hebben met de gemeente
- continu werken aan een correcte BRP door middel van goede registratie, kwaliteitscontroles, fraudeonderzoeken en adresonderzoeken
- Actief bijdragen aan de ontwikkeling en verdere digitalisering van de BRP en de bijbehorende processen Burgerzaken via landelijke netwerken
- onderdelen van de Rotterdam wet uitvoeren, die te maken hebben met inschrijving onder voorwaarden (Bijvoorbeeld de huisvestingsvergunning (HVV))
- relatiebeheer met de stembureau locaties: vervangen en aanpassen indien nodig

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Jaarlijks de wettelijk verplichte zelfevaluaties met goed gevolg afgerond hebben *	Streefwaarde	voldoende/ goed	voldoende/ goed	voldoende/ goed	voldoende/ goed	voldoende/ goed	
	Realisatie	voldoende /goed	voldoende /goed	n.v.t			
Rechtmatige verkiezingen, geen hertelling	Streefwaarde	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	
	Realisatie	Ja	Ja	n.v.t			

* De zelfevaluaties betreffen de BRP (=Basisregistratie Personen), PNIK (= aanvraag- en uitgifteproces paspoorten en Nederlandse identiteitskaarten) en RNI (=

Servicenormen

Het overzicht hieronder bevat een opsomming van de algemene servicenormen voor de dienstverlening. In de kolom T1 2022 van de tabel zijn de scores weergegeven over de periode januari t/m april. De gemeente Rotterdam heeft 7 van de 10 normen gerealiseerd.

Kanaal	Omschrijving algemene normen voor dienstverlening	Norm	2021	T1 2022
Stadswinkel *	1. U bent tevreden over onze dienstverlening	80% van de respondenten geeft 7	90%	87%
	2. U kunt gemakkelijk digitaal of telefonisch een afspraak met ons maken	80% van de respondenten geeft 7	88%	82%
	3A. U kunt een afspraak maken op een van onze locaties: Hoek van Holland, Rozenburg en Hoogvliet: in 95% van de gevallen kan iemand binnen 5 werkdagen op afspraak terecht in <u>ieder</u> van deze drie winkels voor producten die in deze winkels geleverd worden.	95% binnen 5 werkdagen	76%	41%
	3B. U kunt een afspraak maken op een van onze locaties: Centrum, IJsselmonde, Prins-Alexander en Feijenoord. in 95% van de gevallen kan iemand binnen 5 werkdagen op afspraak terecht in <u>ten minste één van deze vier</u> winkels.	95% binnen 5 werkdagen	61%	49%
	4. U wordt binnen 10 minuten geholpen op een locatie als u een afspraak heeft gemaakt	90% binnen 10 minuten	88%	82%
14010	5. Als u ons belt, streven wij ernaar u direct een antwoord te geven.	80%	93%	94%
	6. Kunnen wij u niet direct antwoord geven dan wordt u uiterlijk de volgende werkdag voor 17.00 uur teruggebeld.	80%	76%	790%
Digitaal	7. Informatie over producten en diensten vindt u op onze website: hoe en waar u die kunt verkrijgen, wat de eventuele kosten zijn en wat de termijn van afhandeling is.	bij 90% van de producten en diensten	100%	100%
	8. U mag van ons online dienstverlening verwachten. Daar waar mogelijk bieden wij producten online aan.	80% digitaal aangeboden	94%	94%
Alle	9. U ontvangt binnen de geldende afhandeltermijn een inhoudelijke reactie op uw publieksreactie (melding, (aan)vraag of klacht).	80%	84%	85%
Social media	10. U ontvangt tijdens werkdagen binnen twee uur een reactie op uw bericht via social media. Dit betreft de twitter-accounts @rotterdam voor vragen m.b.t. dienstverlening, @parkeren010 en de zakelijke Facebookpagina.	80%	95%	93%

Toelichting servicenormen waarvan de normscore niet wordt gehaald

De gemeente Rotterdam heeft 7 van de 10 normen gerealiseerd. De servicenormen waarvan de normscore niet wordt gehaald, worden hieronder toegelicht.

Servicenorm 3A en 3B

Het percentage Rotterdammers dat binnen 5 werkdagen op afspraak terecht kan, is gedaald bij alle publiekslocaties ten opzichte van de realisatie 2021. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door de aanhoudende (landelijke) grote vraag naar producten en diensten als gevolg van de coronacrisis van de afgelopen twee jaar. Anderzijds zijn hier de extra werkzaamheden bijgekomen, die moeten worden verricht door de toestroom van Oekraïense vluchtelingen. Dit heeft tot gevolg dat de wachttijden langer geworden zijn voor bepaalde producten. Zolang deze situatie zich blijft voordoen, blijft de gemeente sturen op ruimte voor producten die Rotterdammers zo snel mogelijk nodig hebben, zoals bijvoorbeeld het verkrijgen van een BSN. Al met al blijft de tevredenheid van Rotterdammers over de dienstverlening via de publiekslocaties hoog met een 8,1.

Servicenorm 4

Het percentage Rotterdammers dat binnen 10 minuten in een stadswinkel wordt geholpen, is gedaald naar 82%. Ook hier zijn de huidige omstandigheden van invloed op de servicenorm door een aanhoudend hoog aantal spoedafspraken. Dit maatwerk zorgt voor extra druk op de reguliere afspraken.

Servicenorm 6

De norm van 80% wordt met 79% net niet gerealiseerd. Het percentage is echter wel gestegen ten opzichte van de score over 2021. Er is concernbreed een verbetering te zien in de tijdige afhandeling van terugbelnotities. De verbetering is het gevolg van continue gesprekken binnen de gemeente op alle niveaus en hernieuwde aandacht voor het belang van goede telefonische bereikbaarheid en het tijdig terugbellen. In januari 2022 is de gemeente gestart met het geleidelijk overbrengen van de telefonische dienstverlening van cluster Werk & Inkomen naar het algemene telefoonnummer 14 010. Dit heeft geleid tot een stijging van het aantal terugbelnotities.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Burgerzaken	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Baten exclusief reserves	9.669	9.972	9.096	9.096	9.096	9.096

Bijdragen rijk en medeoverheden	417	287	160	160	160	160
Overige opbrengsten derden	9.251	9.686	8.937	8.937	8.937	8.937
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	36.212	36.901	32.359	31.675	31.660	31.660
Apparaatslasten	21.044	22.656	21.237	21.182	21.162	21.162
Inhuur	843	923	923	933	933	933
Overige apparaatslasten	593	743	728	728	728	728
Personeel	19.608	20.990	19.586	19.521	19.502	19.502
Intern resultaat	2.596	1.930	1.252	1.255	1.258	1.258
Intern resultaat	2.596	1.930	1.252	1.255	1.258	1.258
Programmalasten	12.572	12.315	9.870	9.238	9.239	9.239
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	12.516	12.261	9.747	8.988	8.991	8.631
Kapitaallasten	0	0	69	196	194	554
Overige programmalasten	4	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	52	54	54	54	54	54
Saldo voor vpb en reserveringen	-26.544	-26.929	-23.262	-22.579	-22.564	-22.564
Saldo voor reserveringen	-26.544	-26.929	-23.262	-22.579	-22.564	-22.564
Reserves	1.199	51	-1.443	-1.446	-1.446	-1.446
Onttrekking reserves	2.637	1.492	0	0	0	0
Toevoeging reserves	1.438	1.441	1.443	1.446	1.446	1.446
Saldo	-25.345	-26.878	-24.706	-24.025	-24.009	-24.009

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Burgerzaken		Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Oorspronkelijke begroting 2022		-25.364	-23.696	-23.012	-23.010	-23.010
Bijstellingen Eerste Herziening 2022		-1.514	-1.009	-1.013	-999	-999
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Vergoeding ziekte- en zwangerschapsverlof	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0

Verhoging opbrengsten en afdrachten leges	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Basisregistratie wettelijke dienstverlening	Reserves	-33	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Masterplan Dienstverlening	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Verkiezingen	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-1.481	-1.009	-1.013	-999	-999
Begroting na wijzigingen		-26.878	-24.706	-24.025	-24.009	-24.009

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast op basis van daadwerkelijke activeringen in 2021, bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen, omslagrente en bouwrente van de jaarschijven. Wijzigingen hebben zich voorgedaan bij het krediet Stadswinkelprojecten. In de paragraaf Investerings is een gedetailleerd overzicht opgenomen van deze aanpassingen. Dit is een saldo neutrale bijstelling, omdat het effect binnen het taakveld wordt opgevangen.

Vergoeding ziekte- en zwangerschapsverlof

De voor 2022 begrote lasten en baten zijn verhoogd met € 33 vanwege ziekte- en zwangerschapsverlof. Dit betreft een saldo neutrale bijstelling.

Verhoging opbrengsten en afdrachten leges

Door de nog altijd verhoogde (inhaal)vraag naar onder andere reisdocumenten, rijbewijzen en naturalisaties, zijn de verwachte opbrengsten en afdrachten leges in 2022 € 0,8 mln hoger dan verwacht. Dit betreft een saldo neutrale bijstelling.

Bestemmingsreserve Basisregistratie wettelijke dienstverlening

Voor een structurele aanpak van werkvoorraden, strategische analyses, het structureel lean maken van processen en kwaliteitsverbeteringen van processen is in het jaar 2022 € 33 onttrokken aan de bestemmingsreserve.

Bestemmingsreserve Masterplan Dienstverlening

Voor de dekking van extra kosten voor het project Digitale toegankelijkheid wordt in 2022 € 51 onttrokken aan de bestemmingsreserve. De bestemmingsreserve is hiermee uitgeput. Dit betreft een saldo neutrale bijstelling.

Bestemmingsreserve Verkiezingen

Voor de dekking van de kosten voor de organisatie van de Gemeenteraadsverkiezingen en de voorbereiding van

de Provinciale-, en Waterschapsverkiezingen 2023 wordt in 2022 € 1,4 mln onttrokken aan deze bestemmingsreserve. Dit betreft een saldo neutrale bijstelling.

Technische wijzigingen

In taakveld Burgerzaken zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De grootste wijzigingen zijn: budgetoverheveling vanuit de programmalaasten naar de apparaatlasten (€ 1,2 mln in 2022) voor de financiering van het projectteam Verkiezingen, budgetoverheveling vanuit het programma Overhead van - € 971 in 2022 tot en met - € 733 in 2026 voor werkzaamheden digitaliseringsagenda, de budgetoverheveling van taakveld Bestuur, Gebieden, Inspraak en Participatie voor herverdeling vergoedingen wijkraadsleden (- € 245 in 2022), budgetoverheveling van taakveld Openbare orde en Veiligheid - Veiligheid voor aanpak ondermijning in de stad (- € 150 in 2022), budgetoverheveling voor de concern- en clustertaakstellingen (Wet Openbaar bestuur, Great, Integriteit, Wijk aan zet, gegevensmakelaar, data-gedreven Werken en trainees) (- € 213 in 2022), meerjarige budgetoverheveling van taakveld Inkomensregelingen-inkomen (- € 32) en taakveld Arbeidsparticipatie - Werk (- € 32) voor de functie Coördinator Publiekslocaties, overige (van € 162 in 2022 tot - € 266 in 2026).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Goed geregeld voor de Rotterdammer](#)

Omschrijving taakveld

De gemeente biedt dienstverlening aan Rotterdamse burgers en ondernemers. Dat doet ze via diverse frontoffice-kanalen: fysiek (via locaties), telefonisch (via 14010), digitaal (via Rotterdam.nl) en schriftelijk. Kortom, we leveren passende dienstverlening voor elke Rotterdammer. De gemeente regisseert een eenvoudige en duidelijke dienstverlening volgens het Programma Dienstverlening 2019-2022. Daarnaast valt binnen dit taakveld het beheer van de basisregistratie personen (BRP) en het organiseren van verkiezingen en referenda.

Musea - Stadsarchief

Pagina 38

Musea - Stadsarchief

Verwerving, beheer en beschikbaarstelling van archieven en collecties via digitale en fysieke kanalen.

Toezicht op informatiebeheer gemeenten en deelnemende partijen.

Bevorderen historisch besef in én over de stad.

Voortgang 2022

De eerste maanden van 2022 hebben sterk in het teken gestaan van het realiseren van de Toekomstvisie 2025. Voorbeelden daarvan zijn de invoering van Digitalisering op verzoek, waarbij onderzoekers gratis scans van archiefstukken kunnen opvragen, en de medewerkerstraining diversiteit en inclusie. Na een periode van aftasten hebben we de samenwerking met het Noord-Hollands Archief en Erfgoed Leiden & Omstreken kunnen bekrachtigen met de ondertekening van een convenant. Aan de Ondernemingsraad is inmiddels een adviesaanvraag voor de nieuwe inrichting van het Stadsarchief Rotterdam aangeboden. Bij een positief advies kunnen de voor het realiseren van de visie benodigde organisatorische wijzigingen worden doorgevoerd.

Behaalde mijlpalen in deze periode zijn de opening van de fototentoonstelling Reuzenarbeid, de Nieuwe Waterweg in 150 jaar fotografie langs de Koningin Emma Boulevard in Hoek van Holland en de voorlopige afronding van het onderzoek naar de naamloze slachtoffers van het bombardement op 14 mei 1940. Dit onderzoek voorziet in een grote lacune: er is veel persaandacht en de namen worden op 14 mei voorgelezen in de Laurenskerk en geprojecteerd op de nieuwe woontoren OurDomain Rotterdam Blaak.

In maart zijn de beperkende maatregelen als gevolg van covid vervallen met stijgende bezoekersaantallen aan de studiezaal tot gevolg. Het afsprakensysteem, dat in de covid-periode goede diensten heeft bewezen, blijft in gebruik.

Toekomst 2023 -2026

Toegankelijkheid en bruikbaarheid van overheidsinformatie is onmisbaar voor een goed werkende democratie. Stadsarchief Rotterdam speelt als uitvoeringsorganisatie van de Archiefwet daarin een onmisbare rol en zal dat ook de komende jaren blijven doen. Uitdagingen daarbij vormen de ingrijpende aanpassing van de Archiefwet in 2023, de invoering van de Wet Open Overheid in mei 2022 en aanpassingen van het Interbestuurlijk Toezicht vanaf 2021.

Ook blijft Stadsarchief Rotterdam de voor geschiedenis van de stad relevante bronnen via verschillende kanalen beschikbaar stellen aan het publiek, waarbij voorrang wordt gegeven aan het maatschappelijk debat. 2023 wordt het jaar van de herdenking van de afschaffing van de slavernij, van belang voor het hedendaagse discours over identiteit, discriminatie en racisme. Dit thema past naadloos in de Toekomstvisie 2025 van Stadsarchief Rotterdam: Investeren in maatschappelijke meerwaarde.

Wat willen we bereiken

- Voldoen aan de archiefwet, archiefverordening, besluit informatiebeheer en instructie voor de gemeentearchivaris
- 24/7 toegang tot archieven en collecties
- Groter bereik en gebruik van archieven en collecties
- Een collectie waarin de diversiteit van de stad is vastgelegd

Wat gaan we daar voor doen

- Archieven in goede geordende en toegankelijke staat brengen en houden
- Digitale archieven opnemen in het e-depot
- Archieven en collecties digitaliseren
- Archieven en collecties van migranten en allochtone groepen verwerven
- Inspecteren en inspectieverslagen uitbrengen aan colleges van B&W en besturen van deelnemende partijen

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Bezoek studiezaal*	Streefwaarde	8.000	8.000	8.000	7.500	7.000	7.000
	Realisatie	6.830	7.640	2.396	3.818	1.752	
Bezoek website	Streefwaarde	715.000	750.000	785.000	825.000	865.000	905.000
	Realisatie	699.369	599.722	175.075	**	78.724	
Bezoek rotterdam.nl	Streefwaarde	15.000	15.750	16.500	17.300	18.000	18.750
	Realisatie	15.460	19.872	7.968	11.076	4.477	
Bezoek wiewaswie.nl	Streefwaarde	168.000	176.000	185.000	194.000	203.000	213.000
	Realisatie	171.605	179.486	321.873	487.306	200.247	
Bezoek archieven.nl	Streefwaarde	196.000	205.000	215.000	225.000	236.000	247.000
	Realisatie	176.292	162.464	41.850	50.251	34.655	

* Bezoek studiezaal zal afnemen naarmate er meer digitaal zal worden aangeboden.

Het aantal fysieke bezoekers is gedaald door de sluiting van de studiezaal van het Stadsarchief en de beperking van het aantal bezoekers daarna als gevolg van de coronamaatregelen. Ook in het eerste kwartaal van 2022 speelde dit nog.

** Als gevolg van een technische storing is het niet mogelijk betrouwbare cijfers ten aanzien van websitebezoek over 2021 te leveren

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal ontsloten objecten en meters	Streefwaarde	3.000+	3.000+	3.000+	3.000+	3.000+	3.000+
		250m	250m	250m	250m	250m	250m
	Realisatie	15.000+	1.000+	2.000+	19.000+	6.435+	
		744m	nb	5m	28m	35m	
Toegankelijkheid overheidsarchieven	Streefwaarde	95%	95%	95%	95%	95%	95%
	Realisatie	97%	95%	95%	94%		
Toegankelijkheid particuliere archieven/collecties	Streefwaarde	50%	55%	60%	65%	65%	65%
	Realisatie	50%	48%	48%	49%		
Digitalisering archieven en collecties (meters)*	Streefwaarde	25m	25m	25m	25m	25m	

	Realisatie	50m	75m	45m+68.380 scans	nnb	
Digitalisering archieven en collecties (aantal digitale opnames)*	Streefwaarde			25.000	25.000	25.000
	Realisatie			400.000	575.000+	907.500
					335.000	
Bezoekerswaardering**	Streefwaarde		7,8		8,0	8,0
	Realisatie		7,3	nvt	nnb	nvt

* De digitalisering van archieven en collecties laat zich zuiverder uitdrukken in aantal digitale opnamen dan in meters.

** De bezoekerswaardering wordt tweejaarlijks gemeten. De bezoekers waardeerden het Stadsarchief in 2019 met een 7,3.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Musea - Stadsarchief	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Baten exclusief reserves	369	327	318	318	318	318
Bijdragen rijk en medeoverheden	4	9	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	365	318	318	318	318	318
Lasten exclusief reserves	5.967	5.705	5.221	5.222	5.203	5.173
Apparaatslasten	5.045	4.611	4.387	4.386	4.423	4.423
Inhuur	247	0	0	0	0	0
Overige apparaatslasten	133	178	180	180	180	180
Personeel	4.665	4.433	4.208	4.207	4.243	4.243
Intern resultaat	303	136	42	43	44	44
Intern resultaat	303	136	42	43	44	44
Programmalasten	619	958	792	793	736	707
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	517	867	705	707	707	707
Kapitaallasten	102	91	87	86	30	0
Overige programmalasten	1	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-5.598	-5.378	-4.904	-4.904	-4.885	-4.855
Saldo voor reserveringen	-5.598	-5.378	-4.904	-4.904	-4.885	-4.855
Saldo	-5.598	-5.378	-4.904	-4.904	-4.885	-4.855

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Musea - Stadsarchief		Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Oorspronkelijke begroting 2022		-5.354	-4.974	-4.974	-4.918	-4.918
Bijstellingen Eerste Herziening 2022		-25	70	70	33	63
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	30
Vergoeding ziekte- en zwangerschapsverlof	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-25	70	70	33	33
Begroting na wijzigingen		-5.378	-4.904	-4.904	-4.885	-4.855

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast op basis van daadwerkelijke activeringen in 2021, bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen, omslagrente en bouwrente van de jaarschijven. Wijzigingen hebben zich voorgedaan bij Vernieuwing website stadsarchief. In de paragraaf Investerings is een gedetailleerd overzicht opgenomen van deze aanpassingen. In de periode 2022-2025 is er sprake van een begrotings-neutrale wijziging, omdat het effect binnen het taakveld wordt opgevangen. Het saldo 2026 €30 wordt bij de 2e herziening teruggedraaid.

Vergoeding ziekte- en zwangerschapsverlof

De voor 2022 begrote lasten en baten zijn verhoogd vanwege ziekte- en zwangerschapsverlof. Dit betreft een begrotings-neutrale wijziging.

Technische wijzigingen

Op het taakveld Musea - Stadsarchief zijn diverse technische wijzigingen doorgevoerd. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven.

De grootste wijziging is de budgetoverheveling vanuit programma Maatschappelijke Ondersteuning naar het programma Bestuur en Dienstverlening voor Discriminatiebestrijding (- € 110 in 2022) en diverse kleine technische wijzigingen (van € 85 in 2022 tot € 33 in 2026).

Omschrijving taakveld

Rotterdam wil voor zijn inwoners een transparante, democratische overheid zijn met oog voor verleden, heden en toekomst.

Deze doelstellingen zijn alle drie gekoppeld aan de programmadoelstelling: Rotterdam wil voor zijn inwoners een transparante, democratische overheid zijn met oog voor verleden, heden en toekomst.

Het doel van verwerving van particuliere archieven en collecties is om een representatief beeld te kunnen bieden van de geschiedenis van de stad Rotterdam, nu en in de toekomst. De afgelopen decennia is de samenstelling van de bevolking van Rotterdam sterk veranderd. Dit moet zich ook gaan vertalen in de collectie. Dit doet eveneens recht aan de toenemende aandacht voor diversiteit en de herkomst en geschiedenis van migranten in de stad.

Cultuur, sport en recreatie

Pagina 39

Cultuur, sport en recreatie

Stimuleren van het culturele en sportieve klimaat en vergroten van de participatie van Rotterdammers op deze terreinen.

Werken aan een optimaal vrijetijdsaanbod, een toonaangevend evenementenbeleid en een stevige voedingsbodem voor de creatieve industrie.

Bijdragen aan een laagdrempelig aanbod van educatie, recreatie en participatie op het gebied van natuur en milieu door het betrekken van Rotterdammers bij duurzaamheid en door het bevorderen van een duurzame en gezonde levensstijl.

TAAKVELD 1

Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Optimale voorzieningen bieden voor de presentatie van een breed, artistiek hoogwaardig aanbod voor een divers publiek met ruimte voor nieuw talent.

Cultuurmakers stimuleren en in staat stellen hun talent te ontwikkelen en zich te professionaliseren, opdat zij mede zorgdragen voor een breed, artistiek hoogwaardig aanbod voor een divers publiek.

Bijdragen aan de brede ontwikkeling van kinderen en jongeren opdat zij beschikken over de benodigde 21ste-eeuwse vaardigheden om volwaardig te kunnen participeren in de Rotterdamse samenleving.

Ervoor zorgen dat Rotterdammers zo min mogelijk belemmeringen ondervinden als zij kunst en cultuur willen ervaren, beoefenen en beleven.

De aantrekkelijkheid van Rotterdam voor bewoners, bedrijven en bezoekers verder ontwikkelen zodat de stad ook op langere termijn nationaal en internationaal interessant is als vestigingsplaats en toeristische trekpleister.

TAAKVELD 2

Media

Meer film-, tv- en mediaproducties afkomstig van Rotterdamse makers.

Meer film-, tv- en mediaproducties die Rotterdam, het verhaal van de stad en haar bewoners tonen.

Het ontwikkelen van nieuwe vormen van film-, tv- en mediaproducties.

Het ontwikkelen van een toekomstbestendige mediasector die zich graag in Rotterdam vestigt, zich voor lange tijd aan de stad committeert en hier ook graag investeert.

Betekenisvolle aandacht voor inclusiviteit en het perspectief van nieuwe generaties.

Het ontwikkelen van een evaluatie-instrumentarium waarin de bovenstaande doelen zowel kwalitatief als kwantitatief gewogen kunnen worden, in samenwerking met (inter)nationale partijen, zoals het Nederlands Filmfonds, het IFFR, de NPO, Cinecrowd, etc.

Zorgen voor optimale toegankelijkheid van kennis, informatie, taal en cultuur door middel van ICT en een breed scala aan media, zoals boeken, video en audio.

TAAKVELD 3

Musea - Cultuur

Optimale voorzieningen bieden voor de presentatie van een breed, artistiek hoogwaardig aanbod voor een divers publiek met ruimte voor nieuw talent.

Cultuurmakers stimuleren en in staat stellen hun talent te ontwikkelen en zich te professionaliseren, opdat zij mede zorgdragen voor een breed, artistiek hoogwaardig aanbod voor een divers publiek.

Bijdragen aan de brede ontwikkeling van kinderen en jongeren opdat zij beschikken over de benodigde 21ste-eeuwse vaardigheden om volwaardig te kunnen participeren in de Rotterdamse samenleving.

Ervoor zorgen dat Rotterdammers zo min mogelijk belemmeringen ondervinden als zij kunst en cultuur willen ervaren, beoefenen en beleven.

De aantrekkelijkheid van Rotterdam voor bewoners, bedrijven en bezoekers verder ontwikkelen zodat de stad ook op langere termijn nationaal en internationaal interessant is als vestigingsplaats en toeristische trekpleister.

TAAKVELD 4

Openbaar groen en (openlucht) recreatie - NME

Het bieden van een laagdrempelig aanbod van voorzieningen, educatie en expertise op gebied van natuur en milieu, waarbij ervaringsgericht leren centraal staat en met focus op de doelgroepen kinderen, jongeren en gezinnen.

Groeninitiatieven vanuit de samenleving op het gebied van natuur- en milieueducatie.

Vitale speeltuinen, verspreid over de stad welke een rol vervullen in de wijk en veilig spelen voor kinderen mogelijk maken.

Vitale scoutingverenigingen met een attractief aanbod en deskundige leiding.

TAAKVELD 5

Sportaccommodaties

Kwalitatief hoogwaardige, duurzame, goed toegankelijke en voldoende sportvoorzieningen (goed onderhouden, voldoen aan eisen van de tijd, capaciteit op orde).

Opstellen in eigendom van sportverenigingen zijn van voldoende kwalitatief niveau.

Toegankelijke voorzieningen voor mensen met een beperking.

Intensiever gebruik van sportvoorzieningen.

Verduurzaming van de gemeentelijke voorzieningen en stimuleren van partners/verenigingen om dat ook te doen bij hun voorzieningen.

TAAKVELD 6

Sportbeleid en activering

Sportprogrammering om meer Rotterdammers structureel een leven lang te laten bewegen of sporten met extra aandacht voor een aantal specifieke doelgroepen: kinderen in achterstandssituaties, ouderen en mensen met een beperking.

Benutten kracht van sportevenementen en topsport.

Vitale sportverenigingen en overige sportaanbieders en sportief ondernemerschap.

Gezond opgroeien in je eigen buurt.

BBV-indicatoren

Niet-sporters (% huishoudens waarin niet 1 X per week wordt gesport, 19-80 jaar)	%	Streefwaarde		RIVM
		Realisatie	54,1 (2016)	36,0 (2019)

Beschrijving RSO-indicator	Eenheid	Bron
Sporters (landelijke richtlijn sportdeelname onderzoek, % inwoners dat > 12 x per jaar sport, 6-80 jaar)	% Streefwaarde 67% 67% 2021 Realisatie 66% 70,5% (2017) (2019)	Afdeling Onderzoek en Business Intelligence gemeente Rotterdam

Overzicht baten en lasten

Overzicht van baten en lasten Cultuur, sport en recreatie	Realisatie 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Baten exclusief reserves	10.359	5.262	4.816	4.716	4.716	4.716
Bijdragen rijk en medeoverheden	6.168	546	100	0	0	0
Financieringsbaten	0	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	4.056	4.716	4.716	4.716	4.716	4.716
Overige baten	135	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	254.709	244.762	237.572	235.363	232.355	232.096
Apparaatslasten	10.187	11.289	10.822	10.822	10.823	10.823
Inhuur	316	391	391	391	391	391
Overige apparaatslasten	184	231	240	240	241	241
Personeel	9.687	10.667	10.192	10.192	10.192	10.192
Intern resultaat	-3.169	-2.633	-2.275	-2.275	-2.275	-2.275
Intern resultaat	-3.169	-2.633	-2.275	-2.275	-2.275	-2.275
Programmalasten	247.691	236.106	229.024	226.816	223.806	223.548
Financieringslasten	0	0	0	0	0	0
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	21.296	13.450	12.101	11.268	10.573	10.317
Kapitaallasten	463	272	187	176	161	159
Overige programmalasten	881	1.205	1.205	1.205	1.205	1.205
Subsidies en inkomensoverdrachten	225.050	221.179	215.532	214.167	211.867	211.867

Saldo voor vpb en reserveringen	-244.351	-239.500	-232.756	-230.648	-227.639	-227.381
Saldo voor reserveringen	-244.351	-239.500	-232.756	-230.648	-227.639	-227.381
Reserves	14.329	6.060	1.199	199	199	199
Onttrekking reserves	12.679	6.061	1.199	199	199	199
Toevoeging reserves	4.565	1	0	0	0	0
Vrijval reserves	6.215	0	0	0	0	0
Saldo	-230.022	-233.440	-231.557	-230.449	-227.440	-227.182

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Oorspronkelijke begroting 2019	- 209.296	- 209.421	- 209.325	- 209.009	- 209.009			
Omissieregeling 2019	- 210.077	- 210.401	- 210.275	- 209.959	- 209.959			
Eerste herziening / Voorjaarsnota 2019	- 216.973	- 217.400	- 216.027	- 215.102	- 215.127			
Tweede herziening 2019 / Begroting 2020	- 217.484	- 228.612	- 216.370	- 215.196	- 214.220			
10-maandsrapportage 2019	- 217.076	- 228.612	- 216.370	- 215.196	- 214.220			
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 213.864							
Eerste herziening / Voorjaarsnota 2020		- 251.595	- 216.370	- 215.196	- 214.220	- 214.220		
Tweede herziening 2020 / Begroting 2021		- 249.612	- 230.013	- 224.820	- 223.024	- 224.371		
10-maandsrapportage 2020		- 248.862	- 230.013	- 224.820	- 223.024	- 224.371		
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 242.606						
Eerste herziening / Voorjaarsnota 2021			- 247.539	- 228.052	- 226.373	- 225.300	- 222.361	
Tweede herziening 2021 / Begroting 2022			- 243.974	- 233.328	- 231.659	- 230.551	- 227.542	
10-maandsrapportage 2021			- 243.974	- 233.328	- 231.659	- 230.551	- 227.542	
Jaarstukken 2021 (realisatie)			- 230.022					
Eerste herziening 2022				- 233.440	- 231.557	- 230.449	- 227.440	- 227.182

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De baten bestaan voornamelijk uit inkomsten van het recreatieoord Hoek van Holland, inkomsten van de scholen uit vakleerkrachten Lekker Fit, opbrengsten uit verhuur en te ontvangen subsidies van het Rijk.

Lasten

De apparaatslasten opgenomen onder dit programma bestaan hoofdzakelijk uit personeelslasten van de medewerkers die belast zijn met de ontwikkeling- en uitvoering van het cultuur- en sportbeleid.

Een groot deel van de programmalasten betreft het verlenen van subsidies. Jaarlijks worden subsidies toegekend aan culturele organisaties opgenomen in het Cultuurplan 2021 – 2024. Daarnaast wordt jaarlijks subsidie verleend aan de stichting Bibliotheek Rotterdam en de stichting NME en ontvangen de organisaties die behoren tot de “Rotterdamse culture basis”, zoals theaters en musea, eveneens een jaarlijkse subsidie.

Verder zijn er specifieke (subsidie)budgetten voor mediabeleid, creatieve industrie, cultuureducatie, evenementen, breedte- en topsport, speeltuinen en algemene subsidiebudgetten voor incidentele aangelegenheden.

Naast de genoemde subsidiebudgetten maakt ook de bijdrage aan het Sportbedrijf deel uit van de lasten van dit programma.

Reserves

In de begroting 2022 zijn onttrekkingen aan de reserves geraamd voor te verlenen subsidies Noodsteun (coronamaatregelen) aan culturele organisaties, de organisatie van het WK Volleybal voor dames, het meerjarenprogramma Grand Départ Tour de France en het onderhoud aan (sport)accommodaties.

Meerjarig verloop

De begroting vertoont meerjarig een dalend verloop. Dit verklaart zich onder andere door het incidentele karakter van bepaalde uitgaven, zoals die in het kader van de Regiodeal, en die voor specifieke eenmalige evenementen en activiteiten.

Bijstellingen per taakveld

Programma / Taakveld	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie
	2022	2022	2023	2023	2024	2024	2025	2025	2026	2026
	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)
Cultuur, sport en recreatie	-111	0%	102	0%	102	0%	102	0%	360	0%
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	94	0%	308	0%	308	0%	307	0%	307	0%
Media	-24	0%	-13	0%	-13	0%	-13	0%	-13	0%
Musea - Cultuur	-309	1%	-294	1%	-294	1%	-294	1%	-37	0%

Openbaar groen en (openlucht) recreatie - NME	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
Sportaccommodaties	-227	0%	-227	0%	-227	0%	-227	0%	-226	0%
Sportbeleid en activering	354	2%	330	2%	330	2%	330	3%	330	3%

Omschrijving programma

Cultuur, Sport en Recreatie dragen bij aan talentontwikkeling, activering en verbinding. Ook dragen cultuur, sport en recreatie bij aan gezondheid, een aantrekkelijk vestigingsklimaat en betrokkenheid van bewoners bij de stad. Cultuur en Sport versterken via sportevenementen en culturele programma's de nationale en internationale profilering van Rotterdam.

Sport

Voor Sport leidt dat tot vier doelstellingen (Sportnota 2021+), te weten:

1. Structureel sporten en bewegen wordt de norm; plezier, een brede motorische ontwikkeling en vraaggericht aanbod staan centraal, met extra aandacht voor groepen die nu minder affiniteit met sport en bewegen hebben. Sportaanbieders bieden passend aanbod en de waarde van sportverenigingen voor de stad wordt behouden.
2. Talenten, topsporters en topsportevenementen worden ondersteund. Ze inspireren bewoners en bezoekers, leiden tot internationale bekendheid, en tot economische en maatschappelijke impact.
3. De sport- en beweegruimte in de stad nodigt uit tot bewegen en is geschikt voor multifunctioneel gebruik.
4. De impact van sport en een gezonde leefstijl op gezondheid, kansengelijkheid en sociale cohesie is groot en komt nog beter tot zijn recht door de verbinding met andere maatschappelijke domeinen.

Groen

Voor Natuur- en Milieueducatie zijn er (beleidskader "NME heeft de toekomst", november 2013) vier doelstellingen:

1. Herijking en vernieuwing van het basispakket en het borgen van een toekomstbestendige infrastructuur aan NME-voorzieningen.
2. Het ontwikkelen van een pluspakket van NME-activiteiten vanuit verschillende partijen (organisaties, bedrijven, bewoners) als aanvulling op het basispakket.
3. Meer samenhang en verbindingen realiseren tussen de producten op het gebied van NME en andere beleidsproducten.
4. Het werven van meer opdrachtgevers voor NME en de NME-infrastructuur breder benutten.

Begin 2022 leveren wij een nieuwe Visie Natuureducatie 2022+ op.

Cultuur

Cultuur heeft voor de komende jaren de volgende doelstellingen:

1. Het cultuuraanbod sluit aan bij de diversiteit van de bevolking en de dynamiek van de stad; elke Rotterdammer kan in het aanbod iets van zijn gading vinden.
2. De culturele sector profileert zichzelf en de stad met de enorme diversiteit aan kunst en cultuur die de stad rijk is en die in de stad gecreëerd wordt.
3. Gevestigde organisaties en in het bijzonder nieuwe makers worden ondersteund en gefaciliteerd in hun ontwikkeling en presentatiemogelijkheden.
4. De culturele sector verbindt zich met andere domeinen in het gemeentelijk beleid en ontwikkelt maatschappelijke toepassingsmogelijkheden.

De gemeente zoekt continu naar mogelijkheden om belangen, ambities en initiatieven in de culturele sector met elkaar te verbinden en elkaar te laten versterken, opdat zij bijdragen aan de genoemde doelstellingen.

Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Pagina 40

Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Het cultureel klimaat versterken.

De cultuurdeelname door Rotterdammers verhogen.

Voortgang 2022

Voortgang 2022

In het eerste kwartaal van 2022 kwam langzaam maar zeker een einde aan de coronacrisis. Langzaam maar zeker kwam alles weer op gang en werden de coronamaatregelen één voor één afgeschaft. Eind maart was alles bijna weer zoals voor de coronacrisis.

Desalniettemin heeft ook in de eerste maanden van 2022 COVID-19 de culturele sector nog parten gespeeld. In het begin van het jaar kwam dit door de maatregelen die toen golden. Maar ook toen alle publiek weer welkom kon worden geheten bleven de bezoekersaantallen in eerste instantie achter.

Er is nu een stijgende lijn maar het herstel van vertrouwen van sommige groepen, zoals ouder publiek, behoeft aandacht. Dit is onder andere onderdeel van het herstel- en transitieplan als uitwerking van het advies van de Denktank New Deal Cultuur.

Om de culturele infrastructuur in stand te houden, heeft de gemeente in 2020 en 2021 noodsteunregelingen geboden voor de culturele en creatieve sector. Naast de gesubsidieerde instellingen konden ook amateurverenigingen en een aantal privaat gefinancierde culturele ondernemers daarop een beroep doen. Met de regelingen hoopt de gemeente te voorkomen dat belangrijke culturele organisaties door de coronacrisis

verdwijnen. De meest recente noodsteunregelingen hadden een looptijd van 1 november 2021 tot en met 31 maart 2022.

Scholen zijn na de verlengde kerstvakantie weer volledig opengegaan. De verwachting is dan ook dat de college-indicator met betrekking tot binnenschoolse cultuureducatie van 2022 gehaald zal worden, tenzij er in het najaar opnieuw noodzakelijk wordt om scholen voor een kortere of langere periode te sluiten.

Ontwikkelingen 2023-2026

Rotterdamse Cultuurvisie

In de Rotterdamse Cultuurvisie; Cultuur ondersteunt de veranderingen in de stad geeft de gemeente de uitgangspunten aan voor het cultuurbeleid op langere termijn. Centraal in het beleid staan inclusiviteit, innovatie en interconnectiviteit. Rotterdam staat voor een culturele sector waarin voor iedere Rotterdammer zonder onderscheid een plek is, als bezoeker, als personeel of als maker. Nieuw aanbod en nieuwe genres krijgen de ruimte. Intensieve samenwerking en wederzijdse verbondenheid zijn kernbegrippen. De thema's voor het cultuurbeleid voor de langere termijn zijn leidend in de beleidsnota's, -kaders en -regelingen op het gebied van cultuur in de komende jaren, zoals het beleidskader voor de Bibliotheek, het architectuurbeleid, de popvisie, het Cultuurplan en de regelingen voor projectsubsidies.

Cultuurplan 2021-2024

Met het Cultuurplan ligt vast welke culturele organisaties in de jaren 2021-2024 kunnen rekenen op een jaarlijkse subsidie van de gemeente. Naast de artistieke betekenis van de aanvragers is hun bijdrage aan de drie beleidsspeerpunten inclusiviteit, innovatie en interconnectiviteit een belangrijk criterium bij de beoordeling van hun plannen voor de periode 2021-2024.

Herstel en transitie na de coronacrisis

De coronacrisis heeft laten zien dat de Rotterdamse cultuursector ondanks de harde klappen die zij kreeg, een enorme energie en veerkracht heeft getoond om de Rotterdammers ondanks alle beperkingen toch te blijven voorzien van cultureel aanbod; daarbij is volop geëxperimenteerd met digitaal en ander aanbod. De culturele instellingen hebben onder moeilijke omstandigheden aanbod verzorgd waar Rotterdammers troost in vonden, bij konden verpozen en verbinding in konden vinden. Zij zijn ondanks alle beperkingen Rotterdam blijven voorzien van cultureel aanbod; en daarbij is volop geëxperimenteerd met digitaal en ander aanbod.

In het voorjaar van 2021 deed de Denktank New Deal Cultuur Rotterdam aanbevelingen aan het gemeentebestuur en de cultuursector om de sector overeind te houden (noodsteun zo lang het nodig was) en na het einde van de coronapandemie zo snel mogelijk te laten herstarten en een transitie mogelijk te maken naar meer weerbaarheid, wendbaarheid en veerkracht dan voor corona. Het herstartprogramma is vrijwel afgerond met een stedelijke campagne om publiek weer te attenderen op de culturele activiteiten in de stad. De voorbereiding van het transitieprogramma is gestart en krijgt nog voor de zomer een kick-off.

De Denktank is een initiatief uit de cultuursector zelf. De gemeente heeft dit initiatief omarmd en ondersteund. Mariëtte Hamer, tot begin 2022 voorzitter van de SER, was bereid het voorzitterschap op zich te nemen. Voor de uitvoering van de aanbevelingen heeft het college van burgemeester en wethouders in 2021 € 6,3 miljoen

uitgetrokken. De na aftrek van uitgaven voor noodsteun en herstart resterende middelen (naar verwachting ongeveer € 3 miljoen) zullen worden ingezet voor de transitie van de sector.

Kunst en Cultuur in de gebieden

Om laagdrempelige gebiedsgerichte culturele activiteiten en evenementen te stimuleren is per 2021 de subsidieregeling Lokale Culturele Programmering gestart. LCP-coördinatoren verzorgen op basis van deze subsidieregeling de culturele programmering in elk van de veertien gebieden. Ook de activiteiten in de gebieden hebben zwaar geleden onder de coronamaatregelen. In het kader van de aanbevelingen van de Denktank New Deal Cultuur is gewerkt aan een plan om ook in de gebieden tot een snelle herstart van activiteiten te komen, dit is gestart toen de maatregelen dit weer toelieten in de loop van het eerste kwartaal 2022.

Wat willen we bereiken

Het cultureel klimaat versterken

- Optimale voorzieningen bieden voor de presentatie van een breed, artistiek hoogwaardig aanbod voor een divers publiek met in het bijzonder ruimte voor nieuw, divers talent.
- Cultuurmakers stimuleren en in staat stellen hun talent te ontwikkelen en zich te professionaliseren, opdat zij mede zorgdragen voor een breed, artistiek hoogwaardig aanbod voor een divers publiek.
- Zorgen voor een *breed* cultuuraanbod dat aansluit bij de diversiteit van de bevolking en de dynamiek van de stad zodat elke Rotterdammer iets van zijn gading kan vinden.
- De aantrekkelijkheid van Rotterdam voor bewoners, bedrijven en bezoekers verder ontwikkelen zodat de stad ook op langere termijn nationaal en internationaal interessant is als vestigingsplaats en toeristische trekpleister.

De cultuurdeelname door Rotterdammers verhogen

Een van de speerpunten in het cultuurbeleid is het vergroten en verbreden van het publieksbereik; alle Rotterdammers moeten in de cultuursector iets van hun gading kunnen vinden.

Ook cultuureducatie past daarin: leerlingen van alle leeftijden maken als publiek en actief deelnemer kennis met diverse facetten van kunst en cultuur. De cultuursector draagt daarmee bovendien bij aan de brede ontwikkeling van kinderen en jongeren opdat zij beschikken over de benodigde 21ste-eeuwse vaardigheden om volwaardig te kunnen participeren in de Rotterdamse samenleving.

Wat gaan we daar voor doen

Het cultureel klimaat versterken

Om de doelen op het terrein van kunst en cultuur te bereiken, ontwikkelt de gemeente op de genoemde deelterreinen beleid. Voor de uitvoering van dit beleid krijgt een aantal culturele organisaties meerjarig subsidie in het kader van het Cultuurplan en de tweejarige Impulsregeling Cultuur. Anderen kunnen subsidie ontvangen uit de regeling voor projectsubsidie. De meerjarige en de projectsubsidies vormen de basis van het cultuuraanbod en het culturele leven in de stad. In zes jaarlijkse rondes worden bijvoorbeeld gemiddeld 190 projectsubsidies per jaar verleend aan culturele initiatieven in de stad en ruim 100 organisaties ontvangen een meerjarig subsidie.

Daarnaast ondersteunt de gemeente crowdfundingcampagnes, verleent zij via de landelijke organisatie Cultuur+Ondernemen laagrentende leningen, krijgen amateurverenigingen jaarbijdragen en ontvangen organisatoren op gebiedsniveau via Cultuur Concreet en van festivals via Rotterdam Festivals subsidie. Een bijzondere vorm van subsidiëring is Pitcher Perfect⁰¹⁰.

Meer informatie hierover is te vinden via [Cultuur in Rotterdam | Rotterdam.nl](#).

Cultuureducatie, mede gericht op de ontwikkeling van creatieve en 21ste-eeuwse vaardigheden, verdient een stevige positie in het geheel van het onderwijs. Ook in 2022 blijft de gemeente werken aan de duurzame borging van cultuur in het onderwijs.

Hoewel de coronacrisis een zware wissel heeft getrokken op de plannen van de cultuursector en de uitvoering van een aantal beleidsvoornemens, voert de gemeente het in diverse nota's vastgestelde cultuurbeleid zoveel als mogelijk uit. Dat geldt bijvoorbeeld voor de Beleidsvisie Creatieve Industrie, de Beleidsvisie Pop en de nota Rotterdam Architectuurstad. Voor 2022 staat onder andere het nieuwe atelier- en broedplaatsenbeleid op het programma. De evaluatie van het lopende beleid wordt op dit moment uitgevoerd.

De coronacrisis heeft laten zien hoe belangrijk een sterk cultureel klimaat voor de stad is. Het heeft ook laten zien dat de sector staat te trappelen om een aantal ontwikkelingen uit het afgelopen jaar vast te houden en verder te ontwikkelen. Samenwerking binnen de sector en met partijen daarbuiten en (digitale) innovatie zijn toegenomen en als uitvloeisel daarvan zijn ook nieuwe mogelijkheden ontstaan voor inclusiviteit, zoals in werkwijzen als in publieksbereik. Het zijn centrale onderdelen in de transitieaanbevelingen van de Denktank New Deal Cultuur, die bovendien voorstelt daarvoor andere vormen van financiële ondersteuning te onderzoeken om te komen tot een herziening van de relatie tussen cultuursector en overheid.

In het cultuurbeleid voor de komende jaren staan de i's van inclusiviteit, innovatie en interconnectiviteit centraal:

- Cultuur is voor alle Rotterdammers bereikbaar en toegankelijk; alle Rotterdammers kunnen iets van hun gading vinden en meedoen.
- We geven ruimte aan nieuwe makers, creatieven en talenten en stimuleren een sterkere verbinding tussen deze nieuwe makers, creatieven en talenten enerzijds en de bestaande culturele organisaties anderzijds.
- We streven naar een compleet en evenwichtig cultureel ecosysteem in de stad dat de brede culturele sector intern verbindt en dat een stevige meerwaarde heeft voor vele andere sectoren.

Publieksbereik is een van de belangrijkste onderdelen van het cultuurbeleid 2021-2024. Evident is dat de beperkingen een zware wissel trekken op de activiteiten en bezoekcapaciteit van de cultuursector. Het publieksbereik is in 2020 en 2021 minimaal geweest. In het eerste kwartaal van 2022 werd duidelijk dat dit niet direct hersteld is, de verwachting is dat dit meer tijd nodig heeft.

Tegelijk dienen zich door de toenemende ontwikkelingen rond digitalisering mogelijkheden aan om cultuur ook op nieuwe manieren aan het publiek aan te bieden en om nieuwe publieksgroepen te interesseren voor cultuur.

De gemeente vindt het verder noodzakelijk dat de cultuursector de landelijke Governance Code Cultuur, de Code Inclusie en Diversiteit en de Fair Practice Code toepast. Voor de uitvoering van het beginsel van fair pay heeft de gemeente het cultuurplanbudget met ingang van 2021 verhoogd. Voor de versterking van diversiteit en inclusiviteit wordt een monitor ontwikkeld, waarmee instellingen zelf hun voortgang zichtbaar kunnen maken.

Met ingang van 2021 kent de gemeente naast het vierjarige Cultuurplan de tweejarige Impulsregeling Cultuur voor jonge culturele organisaties uit Rotterdam die zich willen ontwikkelen en professionaliseren. De subsidie geldt voor zowel de ontwikkel- als de artistieke activiteiten en de aanvraag moet expliciteren welk ontwikkeldoel de organisatie heeft en hoe zij dat wil realiseren.

Daarnaast zijn acht culturele instellingen met een zekere draagkracht, ervaring en capaciteit per 2021 ondergebracht in de zogeheten Rotterdamse Culturele Basis. Van hen wordt verwacht dat verantwoordelijkheid voor de sector als geheel nemen. Met behulp van deze instellingen wil de gemeente de cultuursector in staat stellen haar strategische rol in de stad verder te versterken, onder meer bij de aanpak van de grote sociale, klimatologische, economische en fysieke opgaven van de stad. Samen met de RCB-instellingen heeft de gemeente in de eerste maanden van 2021 een werkprogramma voor de periode 2021-2024 geformuleerd.

De intermediaire instellingen Kenniscentrum Cultuureducatie Rotterdam, Cultuur Concreet (kunst en cultuur in de gebieden) en SKAR (werkruimtes voor de creatieve sector) hebben met ingang van 2021 een plaats buiten het Cultuurplan, vergelijkbaar met Rotterdam Festivals.

De cultuurdeelname door Rotterdammers verhogen

Bij vergroten en verbreden van het publieksbereik gaat het zowel om het bezoek aan stedelijke culturele voorzieningen als musea en theaters, als om actieve deelname aan culturele activiteiten in de wijk, zoals zelf muziek maken en wijkfestivals. De gemeente stimuleert de organisatie van activiteiten, programma's en evenementen die aansluiten bij de vraag van de Rotterdammers. Het in 2018 begonnen onderzoek naar publieksbereik, waaraan alle meerjarig gesubsidieerde Rotterdamse culturele organisaties deelnemen, gaat door in de periode 2021-2024. Op basis van de ervaringen tot nog toe en aanbevelingen van de Rekenkamer Rotterdam worden verbeteringen in het proces aangebracht. Focusgroepen in de cultuurdeelname zijn de komende jaren de Wijkgerichte Vrijtijdgenieters en de Stedelijke Toekomstbouwers ([Rotterdam Festivals. De Rotterdamse culturele doelgroepen](#)).

Om alle kinderen de kans te geven met cultuur in aanraking te komen, blijft de gemeente inzetten op cultuuronderwijs met (professionele) docenten op alle Rotterdamse scholen. Het streven is dat alle basisschoolleerlingen in Rotterdam in 2022 kwalitatief goede cultuureducatie krijgen en dat cultuureducatie in toenemende mate duurzaam geborgd is in het Rotterdamse basisonderwijs.

In het lopende coalitieakkoord is voor cultuureducatie als indicator opgenomen dat in 2022 30% van de basisscholen een of meer niveaus gestegen is in het Rotterdamse Cultuureducatie Model. Voor 2020 was het

streefcijfer 22%, ondanks corona is dit gehaald. In 2021 is het streefcijfer van 28% niet gehaald, dit is vanwege corona 25% geworden. De cijfers over het eerste kwartaal van 2022 zijn nog niet bekend.

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
In 2022 is dertig procent van de basisscholen een of meer niveaus gestegen in het Rotterdamse Cultuureducatie Model*.	Streefwaarde	N.v.t.	15%	22%	28%	30%	
	Realisatie	N.v.t.	18%	23%			

* Bij deze streefgetallen dient aangemerkt te worden dat ze mede afhankelijk zijn van landelijke subsidieregelingen en bijvoorbeeld hoe de dagprogrammering op Zuid wordt ingericht en aangestuurd vanuit de Onderwijssector.

In het Coalitieakkoord 2018-2022 is opgenomen dat de gemeente wil dat alle kinderen cultuureducatie krijgen. Omdat cultuureducatie opgenomen is in de kerndoelen en eindtermen van het onderwijs, heeft de gemeente deze indicator geformuleerd. Deze stijging toont aan dat de kwaliteit van cultuureducatie is gestegen en dat cultuureducatie in toenemende mate duurzaam geborgd is in het Rotterdamse basisonderwijs, een noodzakelijkheid voor goede cultuureducatie voor alle Rotterdamse kinderen.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Baten exclusief reserves	1.395	498	276	176	176	176
Bijdragen rijk en medeoverheden	1.095	322	100	0	0	0
Overige opbrengsten derden	165	176	176	176	176	176
Overige baten	135	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	107.637	95.221	90.993	89.033	85.039	85.039
Apparaatslasten	2.266	2.462	2.435	2.435	2.435	2.435
Inhuur	15	113	113	113	113	113
Overige apparaatslasten	40	70	50	50	50	50
Personeel	2.211	2.278	2.272	2.272	2.272	2.272
Intern resultaat	-488	371	473	473	473	473
Intern resultaat	-488	371	473	473	473	473
Programmalasten	105.859	92.389	88.085	86.125	82.131	82.131
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	9.766	871	301	-895	-860	-860
Overige programmalasten	96	97	97	97	97	97

Subsidies en inkomensoverdrachten	95.998	91.421	87.688	86.923	82.894	82.894
Saldo voor vpb en reserveringen	-106.242	-94.723	-90.717	-88.857	-84.863	-84.863
Saldo voor reserveringen	-106.242	-94.723	-90.717	-88.857	-84.863	-84.863
Reserves	17.094	3.841	1.000	0	0	0
Onttrekking reserves	11.219	3.841	1.000	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Vrijval reserves	5.875	0	0	0	0	0
Saldo	-89.148	-90.882	-89.717	-88.857	-84.863	-84.863

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie		Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Oorspronkelijke begroting 2022		-90.976	-90.025	-89.165	-85.170	-85.170
Bijstellingen Eerste Herziening 2022		94	308	308	307	307
Regiodeal Nationaal Programma Rotterdam Zuid	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Evenementenfonds	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Herstelmaatregelen Corona korte termijn	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Noodfonds	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Regiodeal Cultuur	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	94	308	308	307	307
Begroting na wijzigingen		-90.882	-89.717	-88.857	-84.863	-84.863

Toelichting financiële bijstellingen

Regiodeal Nationaal Programma Rotterdam Zuid

Door de coronamaatregelen konden sommige activiteiten uit de Regiodeal Nationaal Programma Rotterdam Zuid eerder niet doorgaan. Met deze begrotingswijziging worden de in 2022 verwachte bestedingen voor een bedrag van € 322 verrekend met de hiervoor vanuit het Rijk beschikbare middelen.

Bestemmingsreserve Evenementenfonds

Door de coronamaatregelen konden de activiteiten rondom de Rotterdamse Dakendagen in 2021 niet doorgaan. Het voor die activiteiten bedoelde budget (€ 250) is bij de bestemming van het jaarresultaat 2021 gereserveerd.

Ter dekking van de nu in 2022 uit te voeren activiteiten, wordt dit bedrag weer aan de bestemmingsreserve onttrokken.

Bestemmingsreserve Herstelmaatregelen corona korte termijn

Voor een te verlenen subsidie vanuit de stedelijke aanpak "Rotterdam Sterker Door", wordt een bedrag van € 100 aan deze bestemmingsreserve onttrokken.

Bestemmingsreserve Noodfonds

Voor in 2022 te verlenen subsidies voor noodsteun (coronamaatregelen) aan culturele organisaties, worden onttrekkingen aan de daarvoor gevormde bestemmingsreserve nu in de begroting verwerkt. Voor dit taakveld gaat het om een bedrag van € 3,4 mln.

Bestemmingsreserve Regiodeal Cultuur

Door de coronamaatregelen konden sommige activiteiten uit de Regiodeal Nationaal Programma Rotterdam Zuid niet doorgaan. Het voor die activiteiten beschikbare budget is gereserveerd. Nu in 2022 de activiteiten wel worden uitgevoerd, wordt dekking van de kosten verkregen uit onttrekking (€ 102) aan de eerder hiervoor gevormde bestemmingsreserve.

Technische wijzigingen

In taakveld Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De grootste wijzigingen zijn:

- een overheveling van budget (€ 44) vanuit het programma Maatschappelijke ondersteuning voor het stadsprogramma discriminatiebestrijding en koloniaal- en slavernijverleden;
- een overheveling van budget vanuit het programma Economische zaken (€ 30) en het programma Beheer van de stad (€ 20) voor vanuit het programma Cultuur, sport en recreatie te verlenen subsidie;
- een overheveling van budget (€ 45) vanuit het programma overhead voor uitvoering van een aantal innovatieve projecten;
- een overheveling van budget (€ 100) vanuit het programma Economische zaken ter versterking van het budget voor Stadscultuur;
- een herverdeling van eerdere meerjarige taakstellingen over de taakvelden van het programma Cultuur, sport en recreatie;
- een overheveling binnen het programma voor indexatie (€ 274) van het budget voor het Depot Boijmans van Beuningen.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Stad in transitie, cultuur in verandering: Uitgangspunten voor het cultuurbeleid 2021-2024](#)
- [Stad in transitie, cultuur in verandering: Cultuurplan 2021-2024](#)
- [Advies Denktank New Deal Cultuur Rotterdam 2021](#)
- [Rotterdamse Cultuurvisie: Cultuur ondersteunt de veranderingen in de stad](#)
- [Algemene beleidsregels eenmalige subsidies kunst en cultuur](#)
- [Meerjaren beleidsplan bibliotheekbeleid](#)
- [Beleidskader Evenementen 2019](#)
- [Beleidsvisie Pop 2019-2030](#)
- [Beleidsvisie Creatieve Industrie](#)
- [Film- en Mediavisie 2019-2022](#)
- [Rotterdam Architectuurstad 2019](#)
- [Cultuurverkenning 2017](#)
- [Cultuurverkenning 2019](#)
- [Wet op het specifiek cultuurbeleid](#)
- [Erfgoedwet](#)
- [Bibliotheekwet](#)
- [Mediawet](#)
- [Subsidieverordening Rotterdam 2014](#)

Omschrijving taakveld

Het gemeentebestuur werkt aan een stad met een sterk cultureel klimaat. Cultuur is van groot belang voor de economische positie van Rotterdam in binnen- en buitenland, maakt de stad aantrekkelijk voor bewoners, bezoekers en bedrijven en draagt bij aan de brede ontwikkeling van kinderen en jongeren.

Het gemeentebestuur wil, omwille van een sterk cultureel klimaat, optimale omstandigheden creëren voor de productie van kunst en cultuur, voor de toegankelijkheid ervan en voor het delen van informatie, kennis en middelen. Onder kunst en cultuur verstaan we meer dan alleen beeldende kunst, theater, dans, muziek, musea en film. Ook de bibliotheek, culturele evenementen en de creatieve industrie behoren tot het culturele domein.

Om de doelen op het terrein van kunst en cultuur te bereiken, maakt de gemeente beleid, zoals het bibliotheekbeleid, (gemeentelijk) collectiebeleid, architectuurbeleid, film- en mediabeleid en het vierjaarlijkse Cultuurplan.

Media

Meer film-, tv- en mediaproducties afkomstig van Rotterdamse makers en die Rotterdam, het verhaal van de stad tonen.

Het ontwikkelen van een toekomstbestendige mediasector die zich graag in Rotterdam vestigt, zich voor lange tijd aan de stad committeert en hier ook graag investeert.

Zorgen voor optimale toegankelijkheid van kennis, informatie, taal en cultuur door middel van ICT en een breed scala aan media, zoals boeken, video en audio.

Voortgang 2022

Het doel van de Rotterdamse Film- en Mediavisie is het stimuleren en ontwikkelen van de Rotterdamse sector door hen een steuntje in de rug te geven. Begin 2022 is teruggeblikt op de uitvoering van de visie: een vijfkoppig team (Rotterdam Film Media Office) draagt zorg voor meer dan duizend draaidagen per jaar, de beste lokale omroep van Nederland, meerdere vip-trajecten (bijzonder vergunningstraject) en een film- en mediasector die zich snel en positief ontwikkelt.

In 2022 wordt de uitvoering gecontinueerd. Tegelijkertijd is er ook aandacht voor de geconstateerde beperkingen en hiaten, zoals het ontbreken van een financieringsmogelijkheid voor (middel)lange producties.

De Bibliotheek Rotterdam is ook tijdens de laatste lockdown die van start ging op 19 december 2021, opengebleven. Op 25 februari 2022 zijn alle voor de bibliotheek geldende coronamaatregelen afgeschaft. Dat is niet alleen positief voor de informatiefunctie van de bibliotheek maar ook voor de sociale en maatschappelijke functie ervan. Voor veel Rotterdammers is Bibliotheek Rotterdam een vertrouwde plek om te lezen, leren, ontspannen of elkaar te ontmoeten.

In juli 2022 wordt het winnende schetsontwerp van de nieuwe Centrale Bibliotheek bekend gemaakt. Het winnende ontwerpteam krijgt dan tot medio 2023 de tijd om de schets uit te werken tot een voorlopig ontwerp. Naar verwachting zal Rotterdam bij uitvoering van het ontwerp rond 2029 beschikken over een nieuwe Centrale Bibliotheek die klaar is voor de toekomst, een visitekaartje is voor de stad, een huiskamer voor alle Rotterdammers en een voorbeeld voor de bibliotheekwereld. Tijdens de verbouwing, vanaf 2025 tot en met de oplevering in 2029 wordt de bibliotheek tijdelijk gehuisvest aan de Librijesteeg.

Ontwikkelingen 2023-2026

Rotterdamse Cultuurvisie

In de [Rotterdamse Cultuurvisie: Cultuur ondersteunt de veranderingen in de stad](#) geeft de gemeente de uitgangspunten aan voor het cultuurbeleid op langere termijn. Centraal in het beleid staan inclusiviteit, innovatie

en interconnectiviteit. Rotterdam staat voor een culturele sector waarin voor iedere Rotterdammer zonder onderscheid een plek is, als bezoeker, als personeel of als maker. Nieuw aanbod en nieuwe genres krijgen de ruimte. Intensieve samenwerking en wederzijdse verbondenheid zijn kernbegrippen. De thema's voor het cultuurbeleid voor de langere termijn zijn leidend in de beleidsnota's, -kaders en -regelingen op het gebied van cultuur in de komende jaren, zoals het beleidskader voor de Bibliotheek, het architectuurbeleid, de popvisie, het Cultuurplan en de regelingen voor projectsubsidies.

Cultuurplan 2021-2024

Met het Cultuurplan ligt vast welke culturele organisaties in de jaren 2021-2024 kunnen rekenen op een jaarlijkse subsidie van de gemeente. Naast de artistieke betekenis van de aanvragers is hun bijdrage aan de drie beleidsspeerpunten inclusiviteit, innovatie en interconnectiviteit een belangrijk criterium bij de beoordeling van hun plannen voor de periode 2021-2024.

Herstel en transitie na de coronacrisis

In het voorjaar van 2021 deed de Denktank New Deal Cultuur Rotterdam aanbevelingen aan het gemeentebestuur en de cultuursector om de sector overeind te houden (noodsteun zo lang het nodig was) en na het einde van de coronapandemie zo snel mogelijk te laten herstarten en een transitie mogelijk te maken naar meer weerbaarheid, wendbaarheid en veerkracht dan voor corona. Het herstartprogramma is vrijwel afgerond met een stedelijke campagne om publiek weer te attenderen op de culturele activiteiten in de stad. De voorbereiding van het transitieprogramma is gestart en krijgt nog voor de zomer een kick-off.

De Denktank is een initiatief uit de cultuursector zelf. De gemeente heeft dit initiatief omarmd en ondersteund. Mariëtte Hamer, tot begin 2022 voorzitter van de SER, was bereid het voorzitterschap op zich te nemen. Voor de uitvoering van de aanbevelingen heeft het college van burgemeester en wethouders in 2021 € 6,3 miljoen uitgetrokken. De na aftrek van uitgaven voor noodsteun en herstart resterende middelen (naar verwachting ongeveer € 3 miljoen) zullen worden ingezet voor de transitie van de sector.

Film, Media en Bibliotheek

Op basis van de in 2019 vastgestelde Film- en Mediavisie zet de gemeente ook in 2022 in op het versterken van het Rotterdamse film- en mediaklimaat. Met het oog op samenhang in het stelsel van ondersteuningsinstrumenten is een centraal aanspreekpunt ingericht voor de verdere ontwikkeling en uitvoering van het film- en mediabeleid, het Rotterdam Film and Media Office (RFMO).

In augustus 2022 is de deadline voor het indienen van plannen voor de nieuwe vijfjarige concessieperiode van de Rotterdamse lokale omroep. Volgens de geldende procedure moet de gemeenteraad vervolgens een advies uitbrengen aan het Commissariaat van de Media. In februari 2023 start de nieuwe concessieperiode.

Het voornemen de Centrale Bibliotheek ingrijpend te vernieuwen wordt in 2022 verder uitgewerkt. Het team dat in juli 2022 de prijsvraag voor het schetsontwerp wint, krijgt tot medio 2023 de gelegenheid dit verder uit te werken tot een voorlopig ontwerp. Tijdens de verbouwing, vanaf 2025 tot en met de oplevering in 2029 wordt de bibliotheek tijdelijk gehuisvest aan de Librijesteeg.

Wat willen we bereiken

Wat gaan we daar voor doen

- Zorgen dat met één centraal aanspreekpunt en een vernieuwde regeling voor film en media het Rotterdamse film- en mediaklimaat versterkt wordt en in het bijzonder de productie van film- en media van hoge kwaliteit toeneemt, zodat de verhalen van de stad en haar bewoners getoond worden.
- Ontwikkelen van een evaluatie-instrumentarium waarin de bovenstaande doelen zowel kwalitatief als kwantitatief gewogen kunnen worden, in samenwerking met (inter)nationale partijen, zoals het Nederlands Filmfonds, het IFFR, de NPO, Cinecrowd, etc.
- Zorgen dat de stad beschikt over een eigentijdse openbare bibliotheekvoorziening met vestigingen op een groot aantal plaatsen in de stad.
- Zorgen voor optimale toegankelijkheid van kennis, informatie, taal en cultuur door middel van ICT en een breed scala aan media, zoals boeken, video en audio.

De Film- en Mediavisie heeft als doel de middelen die beschikbaar zijn voor het stimuleren van de sector, effectief en efficiënt in te zetten en beter te laten aansluiten op de huidige ontwikkelingen. De gemeente wil hiermee een kwalitatieve toename van film- en mediaproducties realiseren die Rotterdam en de verhalen van de stad en haar bewoners tonen. Rotterdam wil een toekomstbestendige mediasector realiseren die de bewoners informeert en inspireert, en die ertoe bijdraagt dat Rotterdammers mediacompetent zijn.

In een breder perspectief wil het college bereiken dat alle Rotterdammers met zo min mogelijk belemmeringen toegang hebben tot informatie, kennis, taal en cultuur via diverse media.

Voor de Bibliotheek Rotterdam is het beleid een goede spreiding over de stad te hebben. Onderdeel is onder meer een vestiging in het Kunstenpand op Zuid, die eind 2020 geopend is. Het besluit tot ingrijpende verbouwing van de Centrale bibliotheek wordt in 2022 verder geconcretiseerd tot een schetsontwerp. Na de ruim dertig jaar van zijn bestaan is het gebouw toe aan vernieuwing zodat het weer volledig kan voldoen aan de in de loop van de jaren gewijzigde functie van de bibliotheek. De Bibliotheek Rotterdam speelt een belangrijke rol bij het vergroten van de kansengelijkheid voor Rotterdamse kinderen en jongeren, binnen en buiten het onderwijs, o.a. door bij te dragen aan het verminderen van laaggeletterdheid.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Media	Realisatie 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Baten exclusief reserves	2	0	0	0	0	0
Bijdragen rijk en medeoverheden	2	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	20.503	21.859	21.852	21.878	21.878	21.878
Apparaatslasten	474	522	514	514	514	514

Inhuur	3	21	21	21	21	21
Overige apparaatslasten	8	17	12	12	12	12
Personeel	463	484	482	482	482	482
Intern resultaat	-5	-26	-26	-26	-26	-26
Intern resultaat	-5	-26	-26	-26	-26	-26
Programmalasten	20.034	21.363	21.363	21.389	21.389	21.389
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	7	0	0	26	26	26
Overige programmalasten	70	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	19.957	21.363	21.363	21.363	21.363	21.363
Saldo voor vpb en reserveringen	-20.502	-21.859	-21.852	-21.878	-21.878	-21.878
Saldo voor reserveringen	-20.502	-21.859	-21.852	-21.878	-21.878	-21.878
Reserves	340	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Vrijval reserves	340	0	0	0	0	0
Saldo	-20.162	-21.859	-21.852	-21.878	-21.878	-21.878

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Media		Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Oorspronkelijke begroting 2022		-21.835	-21.839	-21.864	-21.864	-21.864
Bijstellingen Eerste Herziening 2022		-24	-13	-13	-13	-13
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-24	-13	-13	-13	-13
Begroting na wijzigingen		-21.859	-21.852	-21.878	-21.878	-21.878

Toelichting financiële bijstellingen

Technische wijzigingen

De wijziging betreft een herverdeling van eerdere, meerjarige, taakstellingen over de verschillende taakvelden van het programma Cultuur, sport en recreatie.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Stad in transitie, cultuur in verandering; Uitgangspunten voor het cultuurbeleid 2021-2024](#)
- [Stad in transitie, cultuur in verandering: Cultuurplan 2021-2024](#)
- [Advies Denktank New Deal Cultuur Rotterdam 2021](#)
- [Rotterdamse Cultuurvisie: Cultuur ondersteunt de veranderingen in de stad](#)
- [Algemene beleidsregels eenmalige subsidies kunst en cultuur](#)
- [Meerjaren beleidsplan bibliotheekbeleid](#)
- [Beleidskader Evenementen 2019](#)
- [Beleidsvisie Pop 2019-2030](#)
- [Beleidsvisie Creatieve Industrie](#)
- [Film- en Mediavisie 2019-2022](#)
- [Rotterdam Architectuurstad 2019](#)
- [Cultuurverkenning 2017](#)
- [Cultuurverkenning 2019](#)
- [Wet op het specifiek cultuurbeleid](#)
- [Erfgoedwet](#)
- [Bibliotheekwet](#)
- [Mediawet](#)
- [Subsidieverordening Rotterdam 2014](#)

Omschrijving taakveld

Het gemeentebestuur werkt aan een stad met een sterk cultureel klimaat. Cultuur is van groot belang voor de economische positie van Rotterdam in binnen- en buitenland, maakt de stad aantrekkelijk voor bewoners, bezoekers en bedrijven en draagt bij aan de brede ontwikkeling van kinderen en jongeren.

Het gemeentebestuur wil, omwille van een sterk cultureel klimaat, optimale omstandigheden creëren voor de productie van kunst en cultuur, voor de toegankelijkheid ervan en voor het delen van informatie, kennis en middelen. Onder kunst en cultuur verstaan we meer dan alleen beeldende kunst, theater, dans, muziek, musea en film. Ook de bibliotheek, culturele evenementen, de creatieve industrie en het beleidsveld Toerisme behoren tot het culturele domein.

Om de doelen op het terrein van kunst en cultuur te bereiken, maakt de gemeente beleid, zoals het bibliotheekbeleid, (gemeentelijk) collectiebeleid, architectuurbeleid, toeristisch beleid en het vierjaarlijkse Cultuurplan.

Tot het taakveld Media behoren:

- de Bibliotheek Rotterdam
- de lokale omroep en mediaregeling
- film-, tv- en mediaproducties, inclusief bijbehorende (culturele) infrastructuur
- de lokale pers en informatievoorziening, voor zover behorend tot de gemeentelijke bevoegdheid

Musea - Cultuur

Het cultureel klimaat versterken.

De cultuurdeelname door Rotterdammers verhogen.

Voortgang 2022

De afgelopen twee jaar heeft de coronacrisis een zware wissel getrokken op de musea. In het eerste kwartaal van 2022 zijn stap voor stap alle coronamaatregelen komen te vervallen. Dit heeft tot nu toe nog niet geleid tot volledig herstel van de bezoekersaantallen. Ook in 2021 en de eerste maanden van 2022 is er noodsteun beschikbaar gesteld aan Rotterdamse culturele instellingen. De laatste ronde liep in maart 2022 af.

Enkele van de Rotterdamse musea hebben een beroep gedaan op ondersteuning uit het noodfonds.

De verwachting is dat het herstel langzaam maar zeker zal doorzetten. Vanwege de onzekerheid over de ontwikkelingen van het virus is hierover echter niets met zekerheid te zeggen. In de loop van het jaar zal blijken wat het verloop is en of een eventueel vervolg op de noodsteun nodig zal zijn.

Rotterdamse Cultuurvisie

In de [Rotterdamse Cultuurvisie: Cultuur ondersteunt de veranderingen in de stad](#) geeft de gemeente de uitgangspunten aan voor het cultuurbeleid op langere termijn. Centraal in het beleid staan inclusiviteit, innovatie en interconnectiviteit. Rotterdam staat voor een culturele sector waarin voor iedere Rotterdammer zonder onderscheid een plek is, als bezoeker, als personeel of als maker. Nieuw aanbod en nieuwe genres krijgen de ruimte. Intensieve samenwerking en wederzijdse verbondenheid zijn kernbegrippen. De thema's voor het cultuurbeleid voor de langere termijn zijn leidend in de beleidsnota's, -kaders en -regelingen op het gebied van cultuur in de komende jaren, zoals het beleidskader voor de Bibliotheek, het architectuurbeleid, de popvisie, het Cultuurplan en de regelingen voor projectsubsidies.

Cultuurplan 2021-2024

Met het Cultuurplan ligt vast welke culturele organisaties in de jaren 2021-2024 kunnen rekenen op een jaarlijkse subsidie van de gemeente. Naast de artistieke betekenis van de aanvragers is hun bijdrage aan de drie beleidsspeerpunten inclusiviteit, innovatie en interconnectiviteit een belangrijk criterium bij de beoordeling van hun plannen voor de periode 2021-2024.

Herstel en transitie na de coronacrisis

In het voorjaar van 2021 deed de Denktank New Deal Cultuur Rotterdam aanbevelingen aan het gemeentebestuur en de cultuursector om de sector overeind te houden (noodsteun zo lang het nodig was) en na het einde van de coronapandemie zo snel mogelijk te laten herstarten en een transitie mogelijk te maken naar meer weerbaarheid, wendbaarheid en veerkracht dan voor corona. Het herstartprogramma is vrijwel afgerond met

een stedelijke campagne om publiek weer te attenderen op de culturele activiteiten in de stad. De voorbereiding van het transitieprogramma is gestart en krijgt nog voor de zomer een kick-off.

De Denktank is een initiatief uit de cultuursector zelf. De gemeente heeft dit initiatief omarmd en ondersteund. Mariëtte Hamer, tot begin 2022 voorzitter van de SER, was bereid het voorzitterschap op zich te nemen. Voor de uitvoering van de aanbevelingen heeft het college van burgemeester en wethouders in 2021 € 6,3 miljoen uitgetrokken. De na aftrek van uitgaven voor noodsteun en herstart resterende middelen (naar verwachting ongeveer € 3 miljoen) zullen worden ingezet voor de transitie van de sector.

Renovaties

De gemeente is eigenaar van het gebouw van Museum Boijmans van Beuningen en grotendeels eigenaar van de collectie van het museum. In het gebouw zit asbest en het museum voldoet niet meer in technisch en functioneel opzicht. In mei 2019 is het museum gesloten. Op 16 december 2021 heeft de gemeenteraad ingestemd met een breed gedragen plan voor de renovatie van Museum Boijmans Van Beuningen. Met deze renovatieaanpak wordt het museum niet alleen van asbest ontdaan en noodzakelijk gerenoveerd; ook wordt een belangrijke vernieuwing gerealiseerd waardoor het museum meer bezoekers zal trekken. In Q3 2022 is het Voorlopig Ontwerp klaar.

Stadsmuseale functietie

Op grond van het advies van de RRC heeft de gemeenteraad in november 2020 besloten de subsidie aan Museum Rotterdam grotendeels te beëindigen en het college te verzoeken een visie te ontwikkelen op een nieuwe stadsmuseale functie (NSF). Hiertoe is in 2021 een richtinggevend kader opgesteld (het rapport Ook van jou!) dat in december 2021 is vastgesteld door de gemeenteraad. Een kwartiermaker werkt dit nu uit tot een concreet plan voor de governance, organisatie en huisvesting. Tegelijkertijd verzorgt een programmamaker activiteiten rondom de collectie op verschillende plekken in de stad.

Wat willen we bereiken

Het cultureel klimaat versterken

- Optimale voorzieningen bieden voor de presentatie van een breed, artistiek hoogwaardig aanbod voor een divers publiek met in het bijzonder ruimte voor nieuw, divers talent.
- Cultuurmaken stimuleren en in staat stellen hun talent te ontwikkelen en zich te professionaliseren, opdat zij mede zorgdragen voor een breed, artistiek hoogwaardig aanbod voor een divers publiek.
- Zorgen voor een *breed* cultuuraanbod dat aansluit bij de diversiteit van de bevolking en de dynamiek van de stad zodat elke Rotterdammer iets van zijn gading kan vinden.
- De aantrekkelijkheid van Rotterdam voor bewoners, bedrijven en bezoekers verder ontwikkelen zodat de stad ook op langere termijn nationaal en internationaal interessant is als vestigingsplaats en toeristische trekpleister.

De cultuurdeelname door Rotterdammers verhogen

Een van de speerpunten in het cultuurbeleid is het vergroten en verbreden van het publieksbereik; alle Rotterdammers moeten in de cultuursector iets van hun gading kunnen vinden.

Ook cultuureducatie past daarin: leerlingen van alle leeftijden maken als publiek en actief deelnemer kennis met diverse facetten van kunst en cultuur. De cultuursector draagt daarmee bovendien bij aan de brede ontwikkeling van kinderen en jongeren opdat zij beschikken over de benodigde 21ste-eeuwse vaardigheden om volwaardig te kunnen participeren in de Rotterdamse samenleving.

Wat gaan we daar voor doen

Het cultureel klimaat versterken

Om de doelen op het terrein van kunst en cultuur te bereiken, ontwikkelt de gemeente op de genoemde deelterreinen beleid. Voor de uitvoering van dit beleid krijgt een aantal culturele organisaties meerjarig subsidie in het kader van het Cultuurplan en de tweejarige Impulsregeling Cultuur. Anderen kunnen subsidie ontvangen uit de regeling voor projectsubsidie. De meerjarige en de projectsubsidies vormen de basis van het cultuuraanbod en het culturele leven in de stad. In zes jaarlijkse rondes worden bijvoorbeeld gemiddeld 190 projectsubsidies per jaar verleend aan culturele initiatieven in de stad en ruim 100 organisaties ontvangen een meerjarig subsidie.

Daarnaast ondersteunt de gemeente crowdfundingcampagnes, verleent zij via de landelijke organisatie Cultuur+Ondernemen laagrentende leningen, krijgen amateurverenigingen jaarbijdragen en ontvangen organisatoren op gebiedsniveau via Cultuur Concreet en van festivals via Rotterdam Festivals subsidie. Een bijzondere vorm van subsidiëring is Pitcher Perfect⁰¹⁰.

Meer informatie hierover is te vinden via [Cultuur in Rotterdam | Rotterdam.nl](https://cultuur.in.rotterdam.nl).

Cultuureducatie, mede gericht op de ontwikkeling van creatieve en 21ste-eeuwse vaardigheden, verdient een stevige positie in het geheel van het onderwijs. Ook in 2022 blijft de gemeente werken aan de duurzame borging van cultuur in het onderwijs.

Hoewel de coronacrisis een zware wissel heeft getrokken op de plannen van de cultuursector en de uitvoering van een aantal beleidsvoornemens, voert de gemeente het in diverse nota's vastgestelde cultuurbeleid zoveel als mogelijk uit. Dat geldt bijvoorbeeld voor de Beleidsvisie Creatieve Industrie, de Beleidsvisie Pop en de nota Rotterdam Architectuurstad. Voor 2022 staat onder andere het nieuwe atelier- en broedplaatsenbeleid op het programma. De evaluatie van het lopende beleid wordt op dit moment uitgevoerd.

De coronacrisis heeft laten zien hoe belangrijk een sterk cultureel klimaat voor de stad is. Het heeft ook laten zien dat de sector staat te trappelen om een aantal ontwikkelingen uit het afgelopen jaar vast te houden en verder te ontwikkelen. Samenwerking binnen de sector en met partijen daarbuiten en (digitale) innovatie zijn toegenomen en als uitvloeisel daarvan zijn ook nieuwe mogelijkheden ontstaan voor inclusiviteit, zoals in werkwijzen als in publieksbereik. Het zijn centrale onderdelen in de transitieaanbevelingen van de Denktank New Deal Cultuur, die bovendien voorstelt daarvoor andere vormen van financiële ondersteuning te onderzoeken om te komen tot een herziening van de relatie tussen cultuursector en overheid.

In het cultuurbeleid voor de komende jaren staan de i's van inclusiviteit, innovatie en interconnectiviteit centraal:

- Cultuur is voor alle Rotterdammers bereikbaar en toegankelijk; alle Rotterdammers kunnen iets van hun gading vinden en meedoen.
- We geven ruimte aan nieuwe makers, creatieven en talenten en stimuleren een sterkere verbinding tussen deze nieuwe makers, creatieven en talenten enerzijds en de bestaande culturele organisaties anderzijds.
- We streven naar een compleet en evenwichtig cultureel ecosysteem in de stad dat de brede culturele sector intern verbindt en dat een stevige meerwaarde heeft voor vele andere sectoren.

Publieksbereik is een van de belangrijkste onderdelen van het cultuurbeleid 2021-2024. Evident is dat de beperkingen een zware wissel trekken op de activiteiten en bezoekcapaciteit van de cultuursector. Het publieksbereik is in 2020 en 2021 minimaal geweest. In het eerste kwartaal van 2022 werd duidelijk dat dit niet direct hersteld is, de verwachting is dat dit meer tijd nodig heeft.

Tegelijk dienen zich door de toenemende ontwikkelingen rond digitalisering mogelijkheden aan om cultuur ook op nieuwe manieren aan het publiek aan te bieden en om nieuwe publieksgroepen te interesseren voor cultuur.

De gemeente vindt het verder noodzakelijk dat de cultuursector de landelijke Governance Code Cultuur, de Code Inclusie en Diversiteit en de Fair Practice Code toepast. Voor de uitvoering van het beginsel van fair pay heeft de gemeente het cultuurplanbudget met ingang van 2021 verhoogd. Voor de versterking van diversiteit en inclusiviteit wordt een monitor ontwikkeld, waarmee instellingen zelf hun voortgang zichtbaar kunnen maken.

Met ingang van 2021 kent de gemeente naast het vierjarige Cultuurplan de tweejarige Impulsregeling Cultuur voor jonge culturele organisaties uit Rotterdam die zich willen ontwikkelen en professionaliseren. De subsidie geldt voor zowel de ontwikkel- als de artistieke activiteiten en de aanvraag moet expliciteren welk ontwikkeldoel de organisatie heeft en hoe zij dat wil realiseren.

Daarnaast zijn acht culturele instellingen met een zekere draagkracht, ervaring en capaciteit per 2021 ondergebracht in de zogeheten Rotterdamse Culturele Basis. Van hen wordt verwacht dat verantwoordelijkheid voor de sector als geheel nemen. Met behulp van deze instellingen wil de gemeente de cultuursector in staat stellen haar strategische rol in de stad verder te versterken, onder meer bij de aanpak van de grote sociale, klimatologische, economische en fysieke opgaven van de stad. Samen met de RCB-instellingen heeft de gemeente in de eerste maanden van 2021 een werkprogramma voor de periode 2021-2024 geformuleerd.

De intermediaire instellingen Kenniscentrum Cultuureducatie Rotterdam, Cultuur Concreet (kunst en cultuur in de gebieden) en SKAR (werkruimtes voor de creatieve sector) hebben met ingang van 2021 een plaats buiten het Cultuurplan, vergelijkbaar met Rotterdam Festivals.

De cultuurdeelname door Rotterdammers verhogen

Bij vergroten en verbreden van het publieksbereik gaat het zowel om het bezoek aan stedelijke culturele voorzieningen als musea en theaters, als om actieve deelname aan culturele activiteiten in de wijk, zoals zelf muziek maken en wijkfestivals. De gemeente stimuleert de organisatie van activiteiten, programma's en evenementen die aansluiten bij de vraag van de Rotterdammers. Het in 2018 begonnen onderzoek naar publieksbereik, waaraan alle meerjarig gesubsidieerde Rotterdamse culturele organisaties deelnemen, gaat door in de periode 2021-2024. Op basis van de ervaringen tot nog toe en aanbevelingen van de Rekenkamer Rotterdam worden verbeteringen in het proces aangebracht. Focusgroepen in de cultuurdeelname zijn de

komende jaren de Wijkgerichte Vrijtijdgenieters en de Stedelijke Toekomstbouwers ([Rotterdam Festivals](#), [De Rotterdamse culturele doelgroepen](#)).

Om alle kinderen de kans te geven met cultuur in aanraking te komen, blijft de gemeente inzetten op cultuuronderwijs met (professionele) docenten op alle Rotterdamse scholen. Het streven is dat alle basisschoolleerlingen in Rotterdam in 2022 kwalitatief goede cultuureducatie krijgen en dat cultuureducatie in toenemende mate duurzaam geborgd is in het Rotterdamse basisonderwijs.

In het lopende coalitieakkoord is voor cultuureducatie als indicator opgenomen dat in 2022 30% van de basisscholen een of meer niveaus gestegen is in het Rotterdamse Cultuureducatie Model. Voor 2020 was het streefcijfer 22%, ondanks corona is dit gehaald.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Musea - Cultuur	Realisatie 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Baten exclusief reserves	3	0	0	0	0	0
Bijdragen rijk en medeoverheden	3	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	33.014	34.024	33.522	33.824	35.552	35.295
Apparaatslasten	816	782	772	772	772	772
Inhuur	109	31	31	31	31	31
Overige apparaatslasten	12	25	17	17	17	17
Personeel	695	726	724	724	724	724
Intern resultaat	33	-44	-44	-44	-44	-44
Intern resultaat	33	-44	-44	-44	-44	-44
Programmalasten	32.165	33.286	32.795	33.096	34.825	34.568
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	752	261	261	563	563	306
Subsidies en inkomensoverdrachten	31.413	33.025	32.534	32.534	34.262	34.262
Saldo voor vpb en reserveringen	-33.011	-34.024	-33.522	-33.824	-35.552	-35.295
Saldo voor reserveringen	-33.011	-34.024	-33.522	-33.824	-35.552	-35.295
Reserves	0	491	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	491	0	0	0	0

Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo	-33.011	-33.533	-33.522	-33.824	-35.552	-35.295

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Musea - Cultuur		Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Oorspronkelijke begroting 2022		-33.224	-33.228	-33.530	-35.258	-35.258
Bijstellingen Eerste Herziening 2022		-309	-294	-294	-294	-37
Bestemmingsreserve Noodfonds	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-309	-294	-294	-294	-37
Begroting na wijzigingen		-33.533	-33.522	-33.824	-35.552	-35.295

Toelichting financiële bijstellingen

Bestemmingsreserve Noodfonds

Voor in 2022 te verlenen subsidies voor noodsteun (coronamaatregelen) aan culturele organisaties, worden onttrekkingen aan de hiervoor gevormde bestemmingsreserve nu in de begroting verwerkt. Voor dit taakveld gaat het om een bedrag van € 491.

Technische wijzigingen

In taakveld Musea - Cultuur zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De grootste wijzigingen zijn aanpassingen vanwege indexatie is het jaarlijkse budget voor het Depot Boijmans van Beuningen opgehoogd met een bedrag van € 274. Daarnaast is een herverdeling van eerdere meerjarige taakstellingen over de taakvelden van het programma Cultuur, sport en recreatie verwerkt. Voor het jaar 2026 tenslotte, is een technische wijziging verwerkt, waarbij budget (€ 257) is overgebracht naar het programma Algemene middelen.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Stad in transitie, cultuur in verandering; Uitgangspunten voor het cultuurbeleid 2021-2024](#)
- [Stad in transitie, cultuur in verandering; Cultuurplan 2021-2024](#)
- [Advies Denktank New Deal Cultuur Rotterdam 2021](#)
- [Rotterdamse Cultuurvisie; Cultuur ondersteunt de veranderingen in de stad](#)
- [Algemene beleidsregels eenmalige subsidies kunst en cultuur](#)
- [Meerjaren beleidsplan bibliotheekbeleid](#)

- [Beleidskader Evenementen 2019](#)
- [Beleidsvisie Pop 2019-2030](#)
- [Beleidsvisie Creatieve Industrie](#)
- [Film- en Mediavisie 2019-2022](#)
- [Rotterdam Architectuurstad 2019](#)
- [Cultuurverkenning 2017](#)
- [Cultuurverkenning 2019](#)
- [Wet op het specifiek cultuurbeleid](#)
- [Erfgoedwet](#)
- [Bibliotheekwet](#)
- [Mediawet](#)
- [Subsidieverordening Rotterdam 2014](#)

Omschrijving taakveld

Het gemeentebestuur werkt aan een stad met een sterk cultureel klimaat. Cultuur is van groot belang voor de economische positie van Rotterdam in binnen- en buitenland, maakt de stad aantrekkelijk voor bewoners, bezoekers en bedrijven en draagt bij aan de brede ontwikkeling van kinderen en jongeren.

Het gemeentebestuur wil, omwille van een sterk cultureel klimaat, optimale omstandigheden creëren voor de productie van kunst en cultuur, voor de toegankelijkheid ervan en voor het delen van informatie, kennis en middelen. Onder kunst en cultuur verstaan we meer dan alleen beeldende kunst, theater, dans, muziek, musea en film. Ook de bibliotheek, culturele evenementen en de creatieve industrie behoren tot het culturele domein.

Om de doelen op het terrein van kunst en cultuur te bereiken, maakt de gemeente beleid, zoals het bibliotheekbeleid, (gemeentelijk) collectiebeleid, architectuurbeleid, film- en mediabeleid en het vierjaarlijkse Cultuurplan.

Openbaar groen en (openlucht) recreatie - NME

Pagina 43

Openbaar groen en (openlucht) recreatie - NME

Het bieden van een laagdrempelig aanbod van educatie, recreatie en expertise op gebied van natuur en milieu.

Groeninitiatieven vanuit de samenleving op het gebied van natuur- en milieueducatie.

Vitale speeltuinen, verspreid over de stad.

Vitale scoutingverenigingen met een attractief aanbod en deskundige leiding.

Voortgang 2022

Beleid en uitvoering NME

Stichting Natuurstad beheert acht kinderboerderijen en verschillende educatieve tuinen in de stad. Natuurstad verzorgt educatieve natuurlessen en schooltuinieren voor meer dan 90% van de basisscholen.

Er is een start gemaakt met het opstellen van een nieuwe beleidsnota voor natuur- en milieueducatie 2023+. Voor het opstellen van de beleidsnota zijn gesprekken gevoerd met interne en externe partners.

Dierenasiel

Naar aanleiding van het gemeenteraadsbesluit op 16 december jl. om het project in uitvoering te nemen is krediet aangevraagd (en goedgekeurd) tijdens de 4-maands begroting. Hiermee is het project inmiddels ook ingericht. De aanbesteding is momenteel afgerond. Na ondertekening wordt overgegaan tot sloop en bouwrijp maken van de Abraham van Stolkweg. In bouwteam verband zal het ontwerp verder worden geëngineerd om tot een start bouw september – oktober 2022 te komen.

Dierenopvang

Voor continuïteit van de uitvoering wettelijke taak dierenopvang is de overeenkomst met de Dierenbescherming overbrugd tot 1 juli 2022.

Gedurende de loop van de overeenkomst vindt de oplevering en ingebruikname asiel plaats.

Groenmakelaar/Groenloket

In 2020 zijn de Groenmakelaar (GM) en het Groenloket (GL) gestart. Verbinding met het initiatievenloket wordt verder vormgegeven in 2022. De werkwijze 'verkennen initiatieven' en een volgsysteem worden op dit moment ontwikkeld.

Speeltuinen en scouting

In oktober 2021 is het Uitvoeringsprogramma Speeltuinverenigingen vastgesteld. Vanaf december 2021 is de uitwerking gestart voor een periode van 1,5 jaar. Speeltuinen krijgen ondersteuning van twee verenigingsconsulenten bij de stichting Buurt- en Speeltuinwerk (BSW) op het gebied van vitaliteit en toekomstbestendigheid van de speeltuin.

Er worden hiertoe verschillende acties en pilots uitgevoerd om de vernieuwing van speeltuinen te stimuleren op onderwerpen als ruimere openstelling, intensiever en multifunctioneel gebruik en toegankelijkheid voor kinderen met en zonder beperking.

Na de versoepelingen van de coronamaatregelen zijn de speeltuinen begin 2022 gefaseerd weer opengegaan. In het begin van het jaar hebben de speeltuinen wellicht een beperkte teruggang in de inkomsten gezien.

De subsidie aan de BSW voor Duimdrop is per eind 2021 gestopt. Op enkele kwetsbare pleinen is in tijdelijke programmering voorzien tot de start van de pleinprogrammering binnen het kinderwerk. Deze pleinprogrammering gaat vanaf 1 juni 2022 van start als onderdeel van de nieuwe welzijnsopdracht.

Na de versoepelingen van de coronamaatregelen zijn de activiteiten van de scoutingverenigingen gefaseerd weer helemaal van start gegaan.

Op basis van het Actieprogramma Verenigingen (2019) krijgen scoutingverenigingen ondersteuning bij de vernieuwing naar vitale en toekomstbestendige verenigingen. Aandacht hierbij gaat uit naar ledenwerving, training van vrijwilligers en kwaliteitsverbetering van scoutingteams, meer bekendheid geven aan scouting en samenwerking tussen scouting en andere wijkorganisaties zoals sport en speeltuinen en kinderwerk.

Wat willen we bereiken

Het bieden van een laagdrempelig aanbod van educatie, recreatie en expertise op gebied van natuur en milieu.

Hierdoor wordt het bewust duurzaam en gezond gedrag gestimuleerd. Door kennis over natuur en milieu wordt het plezier in de leefomgeving vergroot. Een volgende stap is het verder ontwikkelen van een verantwoorde levensstijl (gedrag) op gebieden als voeding, energie, duurzaamheid en dierenwelzijn.

Groenmakelaar en groenloket

Groeninitiatieven op stedelijke niveau en op wijkniveau op het gebied van natuur- en milieueducatie bevorderen een gezonde en levensstijl. Dit voor doelgroepen waar nog weinig aanbod voor is en in wijken en gebieden waar nog weinig groen aanbod is. Door de activiteiten worden de deelnemers bewust gemaakt van het belang om op verantwoorde wijze om te gaan met natuur en milieu.

Vitale speeltuinen, verspreid over de stad welke een rol vervullen in de wijk en veilig spelen voor kinderen mogelijk maken

- Vitale speeltuinen, verspreid over de stad welke een rol vervullen in de wijk en veilig spelen voor kinderen mogelijk maken.
- Buiten spelen op de speeltuinen is belangrijk voor de motorische, sociaal-emotionele en cognitieve ontwikkeling van kinderen. Dit draagt bij aan het gezond veilig en kansrijk kunnen opgroeien van kinderen.
- De toekomstbestendige speeltuinvereniging moet inspelen op veranderingen in de samenleving en een volwaardige partner zijn binnen het geheel van maatschappelijke voorzieningen in een wijk.

Vitale scoutingverenigingen met een attractief aanbod en deskundige leiding

- Scoutingverenigingen zijn maatschappelijk betrokken jeugd- en jongerenorganisaties, die hun leden met aantrekkelijk scoutingprogramma een plezierige, actieve en uitdagende vrijetijdsbesteding bieden, geïnspireerd op het buitenleven.
- Vitale scoutingverenigingen zijn verenigingen waar sprake is van een gezonde financiële situatie, een goed vrijwilligersbeleid, voldoende en competent kader, voldoende leden, betrokken ouders, een toekomstbestendige, veilige en duurzame accommodatie en een duidelijke visie en missie.

Wat gaan we daar voor doen

Het bieden van een laagdrempelig aanbod van voorzieningen, recreatie, educatie en expertise op gebied van natuur en milieu.

- De ontwikkelingen van de afgelopen periode en de uitgangspunten voor de komende jaren voor het beleid op het gebied van Natuur- en Milieueducatie (NME) worden opgenomen in de Visie Natuureducatie 2022+ (gereed medio 2022).
- De exploitatie van de acht kinderboerderijen en de uitvoering van de educatieve natuurlessen aan basisscholen wordt in opdracht en met een subsidie van de gemeente verzorgd door de stichting Natuurstad. Deze stichting is een belangrijke partij voor de uitvoering van de doelen op het gebied van Natuur- en Milieueducatie
- We stellen de subsidieregeling Natuur- en Milieueducatie bij. We verwerken de nieuwe doelen, kwaliteitseisen en prioriteiten uit de visie op het gebied van het Natuur- en Milieueducatie in de subsidieregeling.

Dierenopvang

- Dierenopvang – wettelijke taak: Voor de opvang van huisdieren wordt een nieuwe overeenkomst gesloten met een looptijd tot 1 januari 2026.
- Dierenopvang – asiel: met de Dierenbescherming wordt gewerkt aan planvorming.

Groenmakelaar en groenloket

- We stellen een Communicatieplan Groenmakelaar en Groenloket op
- We intensiveren de samenwerking met het initiatieventeam
- We organiseren pilots integraal werken in de wijken (in samenwerking met de Natuur en Milieu Educatie partners in de stad)
- We actualiseren het Groenloket

Vitale speeltuinen, verspreid over de stad welke een rol vervullen in de wijk en veilig spelen voor kinderen mogelijk maken

- We zetten pilots in gang bij speeltuinen om vernieuwing in de praktijk uit te proberen. Verder voeren we diverse acties voor het behouden van de vitaliteit van speeltuinen uit. De resultaten van de pilots en de acties wordt als voorbeeld verspreid onder de speeltuinen.
- Een tijdelijke inzet op ondersteuning van de speeltuinen bij de vernieuwing tot toekomstbestendige verenigingen krijgt gestalte door een gezamenlijke inzet van BSW, NUSO en Rotterdam Sportsupport.
- De subsidieregeling speeltuinen wordt aangepast aan het bijgestelde beleid.
- Wij zetten in de gebieden waar op de kwetsbare pleinen een Duimdropcontainer staat waar nodig een programma van aanvullende activiteiten op zodat per 1 april 2022 het kinderwerk binnen welzijn een goede start kan maken.

Vitale scoutingverenigingen met een attractief aanbod en deskundige leiding

- We vervolgen de uitvoering van het Actieprogramma verenigingen voor de scoutinggroepen. We inventariseren de mogelijkheden tot blending tussen sportverenigingen en speeltuinen. Hierin nemen we ook nadere samenwerking tussen scoutingverenigingen onderling mee.
- Met de aanstelling van een groepscoach en verenigingsconsulent scouting worden de verenigingen op maat ondersteund om vitaal en toekomstbestendig te blijven of te worden.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal vitale speeltuinen	Streefwaarde		26	39	52	52	52
	Realisatie	26	36				
Vitaliteit scouting	Streefwaarde		PM	32	32	32	32
	Realisatie						

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Openbaar groen en (openlucht) recreatie - NME	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Baten exclusief reserves	2.276	2.282	2.282	2.282	2.282	2.282
Bijdragen rijk en medeoverheden	0	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	2.276	2.282	2.282	2.282	2.282	2.282
Lasten exclusief reserves	19.282	18.701	18.296	18.296	18.296	18.296
Apparaatslasten	826	837	837	837	837	837
Inhuur	72	153	153	153	153	153
Overige apparaatslasten	34	14	14	14	14	14
Personeel	721	669	669	669	669	669
Intern resultaat	1.112	917	917	917	917	917
Intern resultaat	1.112	917	917	917	917	917
Programmalasten	17.343	16.946	16.541	16.541	16.541	16.541
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	1.983	1.877	1.466	1.466	1.466	1.466
Overige programmalasten	686	1.035	1.035	1.035	1.035	1.035

Subsidies en inkomensoverdrachten	14.674	14.033	14.040	14.040	14.040	14.040
Saldo voor vpb en reserveringen	-17.005	-16.418	-16.013	-16.013	-16.013	-16.013
Saldo voor reserveringen	-17.005	-16.418	-16.013	-16.013	-16.013	-16.013
Reserves	98	395	0	0	0	0
Onttrekking reserves	98	395	0	0	0	0
Saldo	-16.907	-16.023	-16.013	-16.013	-16.013	-16.013

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Openbaar groen en (openlucht) recreatie - NME		Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Oorspronkelijke begroting 2022		-16.023	-16.013	-16.013	-16.013	-16.013
Bijstellingen Eerste Herziening 2022		0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Bouw nieuw dierenasiel	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	0	0	0	0	0
Begroting na wijzigingen		-16.023	-16.013	-16.013	-16.013	-16.013

Toelichting financiële bijstellingen

Bestemmingsreserve Bouw nieuw dierenasiel

De verwachting is dat de voorbereiding nieuw dierenasiel dit jaar wordt afgerond. Voor deze kosten zal € 395 onttrokken worden aan de bestemmingsreserve Bouw nieuw dierenasiel.

Technische Wijzigingen

Een technische herverdeling binnen het taakveld.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Beleidsnotitie "Toekomst Rotterdamse Speeltuinen" \(oktober 2013\)](#)
- [Beleidskader "NME heeft de toekomst – vernieuwing van natuur- en milieueducatie in Rotterdam" \(november 2013\)](#)
- [Besluitvorming verzelfstandiging NME](#)

Omschrijving taakveld

Op het gebied van natuur en milieu draagt het college bij aan het betrekken van Rotterdammers bij duurzaamheid en het bevorderen van een duurzame en gezonde levensstijl met behulp van een laagdrempelig aanbod van educatie, recreatie en participatie. Inzet van het college is ook een goed aanbod aan recreatieve voorzieningen zoals speeltuinen en scouting in stand te houden met een goede spreiding over de wijken. In dit kader exploiteert de gemeente het recreatieoord in Hoek van Holland.

Sportaccommodaties

Pagina 44

Sportaccommodaties

Kwalitatief hoogwaardige, duurzame, goed toegankelijke en voldoende sportvoorzieningen.

Opstellen in eigendom van sportverenigingen zijn van voldoende kwalitatief niveau.

Toegankelijke voorzieningen voor mensen met een beperking.

Intensiever gebruik van sportvoorzieningen.

Voortgang 2022

Gedurende 2022 wordt de uitvoering van de eerste tranche binnen het Uitvoeringsprogramma IHP Sport 2021-2025 vervolgd. Deze eerste tranche betreft: de vervanging van zwembad Overschie (definitiefase), het project Huis op Zuid (in uitvoering), sporthal Stadionpark (ontwerpfase), vervanging sporthal Schuttersveld (definitiefase), de vernieuwing van veldsportcomplex Nieuw-Terbrugge (voorbereiding uitvoering) en de uitbreiding van het Topsportcentrum (business case in combinatie met het Vechtsportcentrum; de interne verbouwing van het Topsportcentrum is in 2021 afgerond).

Daarnaast wordt in 2022 vanuit het IHP Sport een (extra) kunstgrasveld aangelegd op het complex van vv Rozenburg en van HC Delfshaven, wordt de oplevering voorzien van een tijdelijke indoor-atletiekvoorziening bij PAC, wordt de overgang mogelijk gemaakt van Steeds Hooger van de Kanaalweg naar het Erasmuspadi (en de omgekeerde weg voor FC Banlieue) en worden diverse projecten binnen het Uitvoeringsprogramma opgestart.

Via de 1/3 regeling heeft de gemeente gedurende 2022 ruim €900.000,- aan subsidie beschikbaar voor sport-, scouting- en speeltuinverenigingen, met voor aanvragers de mogelijkheid om (extra) middelen te lenen. De maximaal aan te vragen subsidie is €75.000,-; de maximale lening bedraagt €350.000,-.

In 2022 zijn tot op heden negen subsidies verleend voor een totaalbedrag van €180.000. In aanvulling hierop staan er zes aanvragen open ter behandeling voor een bedrag van €170.000. Hoofdzakelijk betreft het duurzaamheidsmaatregelen.

In 2022 wordt een evaluatie en herziening van de regeling uitgevoerd, mede naar aanleiding van de extra middelen die voor deze regeling beschikbaar zijn gekomen bij de vaststelling van het IHP Sport en de beëindiging van de regeling energiebesparende maatregelen.

Naar aanleiding van de motie 20bb011105 (bij behandeling IHP-Sport 2020-2030) 'sport toegankelijk voor iedereen' heeft Mulier Instituut in opdracht van ons onderzoek uitgevoerd naar de wensen, behoeftes en belemmeringen van mensen met een beperking om te kunnen sporten en bewegen in Rotterdam.

Uit het onderzoek is naar voren gekomen dat de huidige beleidsregel "Basiseisen toegankelijkheid gemeentelijke binnensportaccommodaties" (2014) voorziet in aanvullende en specifieke richtlijnen voor de toegankelijkheid van sportaccommodatie. Er zijn aanbevelingen gegeven voor uitbreiding van de beleidsregel met o.a. richtlijnen voor toegankelijke buitensportaccommodaties en hoe om te gaan tijdens calamiteiten. We onderzoeken of deze uitbreidingen mogelijk zijn.

Binnensport: het eerste kwartaal 2022 zijn verschillende zaken uitgevoerd in het kader van het plan van aanpak verhoging bezetting gymzalen, zoals de start van de campagne 'Huur toch een zaal' om de verhuur van gymzalen via de webshop te promoten en de start van een campagne om kinderfeestjes in de gymzalen te promoten. Daarnaast is er een urban gymzaal opgeleverd en zijn er specifieke sporttechnische toevoegingen om sportaanbieders op locatie beter te bedienen, nieuwe klanten aan te boren of aanbod uit te breiden.

Buitensport: Er is een concept-visie opgesteld om te komen tot intensiever gebruik van buitensportcomplexen in gebieds- en accommodatieontwikkelingen. De 'Visie Sportcomplex van de Toekomst'. Onderdeel hiervan is een inventarisatie van de mate waarin 'voor alle type bebouwde functies' deze combineren met buitensportcomplexen.

Daarnaast is een vervolg gegeven aan een samenwerking tussen KNVB, VSG en een aantal grootstedelijke gemeenten met het oog op zondagvoetbal. Een bewustwordingstraject moet gaan bijdragen aan intensievere benutting van voetbalvelden (met name op vrijdag en zondag).

- Inzet op optimalisatie bezettingsgraad voor zowel binnen- als buitensport door innovatie en vernieuwing, sporttechnische inventaris die beter aansluit op de behoefte en inspeelt op trends en ontwikkelingen in de sport.
- Sturen op hogere bezetting van sportvelden, met name in daluren.
- Kansen voor esports bij verenigingen verkennen en bij effectiviteit uitrollen.
- Inzetten op intensief gebruik van de velden (en clubgebouwen middels het IHP Sport) door sportverenigingen.
- Modernisering inrichting gymzalen om nieuwe doelgroepen aan te trekken en vergroten marketing en promotie.

Bij vernieuwing en/of renovatie van gemeentelijke (sport)voorzieningen is er te allen tijde aandacht voor verduurzaming. De ontwikkelingen ten aanzien van duurzaamheid krijgen in de komende jaren toenemende aandacht. Hierbij sluiten (en vullen) we aan op Duurzaam010. Daarnaast voorziet de herziening van de 1/3 regeling specifiek in het aanjagen van duurzaamheidsmaatregelen. Verenigingen worden met behulp van de

regeling gestimuleerd energiebesparende maatregelen te treffen aan haar accommodatie. Tot op heden hebben 8 sportverenigingen een subsidieaanvraag ingediend binnen de 1/3 regeling, gerelateerd aan duurzaamheidsmaatregelen (ledverlichting en zonnepanelen).

Binnen het landelijke innovatieplatform duurzaamheid in de sport, gefaciliteerd door Kenniscentrum Sport en Bewegen, VSG en Sportinnovator is “Een klimaatneutraal Alexandria ‘66” ingebracht om als integrale businesscase nader te verkennen. Hier wordt in het vervolg van 2022 – mede ingegeven vanuit het IHP Sport – verder invulling aan gegeven.

Wat willen we bereiken

Kwalitatief hoogwaardige, duurzame, goed toegankelijke en voldoende sportvoorzieningen.

Sportvoorzieningen zijn een randvoorwaarde om Rotterdammers aan het sporten te krijgen en te houden. Het college zet zich in voor uitnodigende sportvoorzieningen en voor het goed neerzetten en versterken van het concept van de sportcirkel: de infrastructuur aan sportvoorzieningen rondom de oude stadswijken. Uitgangspunten zijn hierbij:

- Minimaal handhaving van de bestaande capaciteit.
- Intensiever gebruiken van de bestaande capaciteit (bijvoorbeeld door spreiding van gebruiken/of aanleg van kunstgras).
- Investeren in uitbreiding of nieuwbouw waar echt noodzakelijk.

Kwalitatief voldoende opstallen van sportverenigingen

Ook de verenigingsopstallen, veelal in economisch eigendom bij diezelfde verenigingen, vormen een belangrijk onderdeel van de sportinfrastructuur. Het college wenst de kwaliteit van deze opstallen op orde te krijgen en te houden, zodat de sportcomplexen uitnodigend zijn voor haar (potentiële) gebruikers.

Toegankelijke voorzieningen voor mensen met een beperking

- Bij renovatie en nieuwbouw van gemeentelijke sportaccommodaties zorgen we ervoor dat de voorzieningen toegankelijk zijn voor bezoekers en sporters met een beperking.
- Verenigingen worden via de 1/3e regeling gestimuleerd om hun eigen accommodatie toegankelijker te maken.

Intensiever gebruik van sportvoorzieningen

De sportbehoefte is stijgend in Rotterdam en ook de groeiambitie van de stad zal zorgen voor extra vraag. Het college heeft als primair uitgangspunt om de bestaande capaciteit te behouden; intensivering van het huidige gebruik is dan een voorwaarde om de extra vraag op te kunnen vangen.

Verduurzaming van de gemeentelijke voorzieningen en stimuleren van partners/verenigingen om dat ook te doen bij hun voorzieningen

Het college neemt energiebesparende en duurzaamheidsmaatregelen rond de sportaccommodaties. Daarnaast stimuleert het college dat sportverenigingen duurzaamheidsmaatregelen nemen rond de eigen opstallen, met gebruik van stedelijke en landelijke subsidieregelingen.

Wat gaan we daar voor doen

Kwalitatief hoogwaardige, duurzame, goed toegankelijke en voldoende sportvoorzieningen

- We voeren het eerste Uitvoeringsprogramma IHP-Sport 2021-2025 uit.
- We vervolgen de uitvoering van reeds gestarte, zeer urgente projecten. Dit betreft:
 - de vervanging van zwembad Overschie
 - het project Huis op Zuid o sporthal Stadionpark o vervanging sporthal Schuttersveld
 - de verbouwing van het Topsportcentrum
 - de vernieuwing van veldsportcomplex Nieuw-Terbegge.
- Binnen de termijn van het uitvoeringsprogramma vernieuwen we zwembad Oostervant. We renoveren de binnensportaccommodaties De Enk, Alexander, Snelleman en Persoonshal en we realiseren een (tijdelijke) indooratletiekvoorziening. Op een groot aantal veldsportcomplexen vervangen we clubgebouwen, leggen we kunstgrasvelden aan, brengen we LED-verlichting aan en plaatsen we beregeningsinstallaties.
- We concretiseren de fasering van de veldsportcomplexen samen met de betrokken exploitanten en huurders.
- Bij de veldsportcomplexen is een zorgvuldige participatie van de sportvereniging van groot belang, vooral bij de clubgebouwen. Maatregelen dienen vooral ook in samenhang gezien te worden. Dit is een exercitie die zorgvuldigheid en communicatie met de verenigingen vergt.
- Bij renovatie en nieuwbouw van gemeentelijke sportaccommodaties zorgen we ervoor dat de voorzieningen toegankelijk zijn voor bezoekers en sporters met een beperking door het toepassen van de beleidsregel 'Basiseisen toegankelijkheid gemeentelijke binnensportaccommodaties' (2014).

Kwalitatief voldoende opstallen van sportverenigingen

Ter uitvoering van het IHP-Sport investeren we, onder bepaalde voorwaarden, in vervanging van verouderde opstallen. In het uitvoeringsprogramma 2021-2025 IHP-Sport staat opgenomen welke clubgebouwen prioriteit hebben. Daarnaast breiden we de investeringsregeling (de 1/3 regeling) voor sportverenigingen uit om ook grootschalige renovaties dan wel nieuwbouw beter mogelijk te maken.

Toegankelijke voorzieningen voor mensen met een beperking

- Bij renovatie en nieuwbouw van gemeentelijke sportaccommodaties zorgen we ervoor dat de voorzieningen toegankelijk zijn voor bezoekers en sporters met een beperking door het toepassen van de beleidsregel 'Basiseisen toegankelijkheid gemeentelijke binnensportaccommodaties' (2014). Bij nieuw te bouwen of te

renoveren accommodaties voor buitensport hanteren we de beleidsregel. Afhankelijk van de uitkomsten van het behoefteonderzoek van Mulier passen we deze beleidsregel aan.

- Verenigingen stimuleren we via de 1/3e regeling om hun eigen accommodatie toegankelijker te maken. In de 1/3 regeling is opgenomen dat bij de investeringen aan de accommodatie rekening wordt gehouden met de toegankelijkheid en bruikbaarheid voor mensen met een beperking. Verenigingen adviseren we om gebruik te maken van de subsidieregeling van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn & Sport 'Stimulering bouw en onderhoud sportaccommodaties' waarin onder andere een aanvullende subsidie voor investeringen op het gebied van toegankelijkheid mogelijk is.

Intensiever gebruik van voorzieningen

- Het Sportbedrijf geeft uitvoering aan het plan van aanpak bezettingsgraad sportterreinen tijdens daluren.
- Kansrijke doelgroepen bepalen verhogen bezettingsgraad (zoals onderwijs, sportaanbieders, particuliere sportgroepen, individuele sporters etc.) en marketingcampagnes inzetten.
- Experimenteren met gastgebruik op buitensportcomplexen waar de samenwerking met hoofdgebruikers nog niet is vastgesteld maar waarbij in de omgeving de behoefte tot het gebruiken van sportvelden hoog is.
- Tot 2023 worden in het Living Lab-Esports ervaringen opgedaan met De 'Smart-Goals inrichting' op Sportpark Olympia. Bij intensiever gebruik verdere uitrol.
- Omzetting van natuurgrasvelden naar kunstgrasvelden om hogere bespeling mogelijk te maken (onderdeel IHP Sport 2020-2030. 2030).
- Sturen op multifunctioneel gebruik van clubgebouwen bij uitvoering IHP Sport
- Lobby richting sportbonden om tot het spreiden van competities te komen zodat velden (ook) op andere momenten dan de momenteel meest gangbare benut worden. Absolute topprioriteit heeft spreiding van de voetbalcompetitie.
- Bij gebiedsontwikkelingen sportcomplexen zo (her)inrichten dat ze leiden tot optimaal gebruik.
- Het Sportbedrijf geeft uitvoering aan het plan van aanpak verhoging bezetting gymzalen 2020 (uitvoering uitgesteld i.v.m. corona).
 - Inspelen op behoeftes van kansrijke doelgroepen in de gymzalen waar de bezetting het laagst is, afgestemd op de behoeftes in de wijk.
 - Lancering promotiecampagne waarin we de mogelijkheden van gymzalen laten zien, zoals voor kinderfeestjes met bewegen als thema
 - Innoveren in onze gymzalen, zodat de inrichting en het gebruik beter aansluit op de behoefte van Rotterdammers.
- Het Sportbedrijf ontwikkelt een aanpak om bij vervanging van inrichtingselementen voor bewegingsonderwijs in gymzalen in beheer bij het Sportbedrijf innovaties toe te passen gericht op de behoefte van het bewegingsonderwijs en sportaanbieders in de wijk.
- Het Sportbedrijf zet in op vernieuwing en innovatie van de binnensportvoorzieningen om nieuwe doelgroepen aan te trekken (zoals nu al zijn gerealiseerd de showcase gymzaal, interactieve squashbanen en een 'augmented climbing wall' en een Bungee Super-fly voorziening). Zo komen er vier nieuwe showcases gymzalen.
- Organiseren van 'crossovers' in gebruik tussen binnensportcomplexen, buitensportcomplexen, zwembaden en de openbare ruimte. Zo ontstaat flexibiliteit in gebruik van type voorziening voor een activiteit.

Verduurzaming van de gemeentelijke voorzieningen en stimuleren van partners/verenigingen om dat ook te doen bij hun eigen voorzieningen

- We geven opdracht aan Rotterdam Sportsupport om, in samenwerking met externe partners, sportverenigingen te ondersteunen en te begeleiden om tot energiebesparende maatregelen aan hun voorzieningen te komen.
- We geven specifiek aandacht aan verduurzaming van de sportaccommodaties binnen de uitvoering van het IHP 2020-2030.
- Ook bij de buitensportaccommodaties geven we uitvoering aan zowel de regeling energiebesparende maatregelen als aanvragen met een duurzaamheidscomponent binnen de 1/3 regeling
- We herijken de 1/3 regeling, waarbij we bezien of de specifieke regeling energiebesparende maatregelen met ingang van 2022 structureel kan worden ondergebracht in de 1/3 regeling. Vergelijkbaar met de landelijke BOSA-regeling, waarin op een investering van een vereniging aanvullend subsidie wordt verstrekt in het geval van duurzaamheidsmaatregelen.
- We zetten, naast de ophoging van het subsidieplafond van de regeling 'energiebesparende maatregelen', in op het project vermindering gebruik van afvalstromen op sportverenigingen en andere pilots voor een duurzame sportsector.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Stijging bezetting naschools gebruik gymzalen.	Streefwaarde	24%	24%	25%	26%	26%	
	Realisatie	24%	26%				
Stijging bezetting naschools gebruik sporthallen*	Streefwaarde	46%	46%	48%	48%	48%	
	Realisatie	46%	49%				
Bezettingspercentage buitensportvelden**	Streefwaarde	N.v.t.					
	Realisatie						
* Dit betreft het gebruik over het hele jaar, in de verenigingsperiode zitten de sporthallen al vol.							
** Hiervoor wordt nog een meetinstrument ontwikkeld en volgt nog een nulmeting.							

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Percentage opstellen van verenigingen dat minimaal op niveau 3 is*	Streefwaarde	nvt	nvt	nvt	92%	nvt	nvt
	Realisatie						
Klanttevredenheid sportvoorzieningen**							
Gymzalen	Streefwaarde	6,3	nvt	nvt	PM	nvt	nvt
	Realisatie	6,4					
Sporthallen	Streefwaarde	6,9	nvt	nvt	PM	nvt	nvt

	Realisatie	7,1						
	Zwembaden	Streefwaarde	7,5	nvt	nvt	PM	nvt	nvt
		Realisatie	7,7 (Sportbedrijf)					
	Buitensport	Streefwaarde	6,3	nvt	nvt	PM	nvt	nvt
		Realisatie	7,5					
Aantal bezoeken zwembaden***		Streefwaarde	2,1 mln	2,2 mln	2,2 mln	2,3 mln	2,3 mln	2,3 mln
		Realisatie	1,97 mln	1,97mln				
Aantal sportaccommodaties waar een duurzaamheidsmaatregel is toegepast****		Streefwaarde	N.v.t.	PM	PM	PM	PM	PM
		Realisatie						

* Het gaat hierbij om 86 verenigingsopstallen waarvoor in 2015-2017 een schouw is uitgevoerd en die op basis hiervan in aanmerking zijn komen voor de subsidie "Achterstallig onderhoud". Er is dus geen realisatiecijfer over 2018. Per 2021 volgt een vervolgmeting van de opstallen die in economisch eigendom zijn van de verenigingen.

** Deze wordt om de drie jaar gemeten. De eerstvolgende meting is in 2021. Streefwaarden klanttevredenheid 2021 worden vastgesteld in de eind 2019 af te sluiten meerjarenovereenkomst 2020-2023 tussen gemeente en Sportbedrijf.

*** Uit het beleidskader Zwemmen. De bezoekaantallen van zwembaden kunnen negatief worden beïnvloed door maatregelen ter voorkoming van de verspreiding van COVID-19

**** Definiëring en nulmeting wordt opgesteld in het kader van het plan van aanpak "duurzame sportaccommodaties", onderdeel van het totale beleid rond duurzaamheid. Realisatiecijfers worden begin 2020 geleverd.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Sportaccommodaties	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Baten exclusief reserves	4.523	459	459	459	459	459
Bijdragen rijk en medeoverheden	4.373	0	0	0	0	0
Financieringsbaten	0	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	150	459	459	459	459	459
Lasten exclusief reserves	58.054	57.329	57.610	58.179	57.435	57.434
Apparaatslasten	648	1.116	693	693	693	693
Inhuur	44	37	37	37	37	37
Overige apparaatslasten	6	-26	16	16	16	16
Personeel	598	1.105	641	641	641	641

Intern resultaat	3.472	3.748	3.748	3.748	3.748	3.748
Intern resultaat	3.472	3.748	3.748	3.748	3.748	3.748
Programmalasten	53.934	52.466	53.168	53.738	52.994	52.992
Financieringslasten	0	0	0	0	0	0
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	357	927	1.831	2.412	1.682	1.683
Kapitaallasten	463	272	187	176	161	159
Overige programmalasten	63	7	7	7	7	7
Subsidies en inkomensoverdrachten	53.051	51.259	51.143	51.143	51.143	51.143
Saldo voor vpb en reserveringen	-53.531	-56.871	-57.151	-57.721	-56.976	-56.975
Saldo voor reserveringen	-53.531	-56.871	-57.151	-57.721	-56.976	-56.975
Reserves	301	568	199	199	199	199
Onttrekking reserves	366	569	199	199	199	199
Toevoeging reserves	65	1	0	0	0	0
Vrijval reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo	-53.230	-56.302	-56.952	-57.522	-56.777	-56.776

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Sportaccommodaties		Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Oorspronkelijke begroting 2022		-56.076	-56.725	-57.294	-56.550	-56.550
Bijstellingen Eerste Herziening 2022		-227	-227	-227	-227	-226
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	18	17	17	17	18
Bestemmingsreserve Kredietrisicoreserve	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Kwaliteitsslag sportaccommodaties	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Sportaccommodaties verduurzaming	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-245	-245	-245	-245	-245
Begroting na wijzigingen		-56.302	-56.952	-57.522	-56.777	-56.776

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast op basis van daadwerkelijke activeringen in 2020, bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen, omslagrente en bouwrente van de jaarschijven. In de paragraaf Investeringsramingen is een gedetailleerd overzicht opgenomen van deze aanpassingen.

Bestemmingsreserve sportaccommodaties verduurzaming

Voor de subsidieregeling duurzaamheid is € 19 onttrokken voor aanpassingen aan de accommodaties.

Kwaliteitsslag sportaccommodaties

Voor het treffen van een tijdelijke voorziening aan het Erasmuspark, voor voetbalvereniging Steeds Hooger, wordt € 250 aan de bestemmingsreserve Kwaliteitsslag sportaccommodaties onttrokken.

Technische wijzigingen

Jaarlijks wordt een nieuw prestatiecontract met het Sportbedrijf aangegaan. Aan de hand van het prestatiecontract 2022 zijn de budgetten voor een bedrag van € 245 aangepast.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Sportnota](#)
- [Beleidsplan binnensportvoorzieningen](#)
- [Beleidskader zwemmen](#)
- [Beleidsplan Sportterreinen](#)
- [Besluitvorming verzelfstandiging sportbedrijf](#)

Omschrijving taakveld

Het college staat voor een hoogwaardige, duurzame en goed toegankelijke infrastructuur aan sportvoorzieningen, zodat dit gezamenlijk voorziet in de vraag aan ruimte voor sport en beweging, evenredig verspreid over de stad.

Sportbeleid en activering

Pagina 45

Sportbeleid en activering

Sportprogrammering om meer Rotterdammers structureel een leven lang te laten bewegen of sporten.

Benutten kracht van sportevenementen en topsport.

Toekomstbestendige en vitale sportverenigingen en overige sportaanbieders en sportief ondernemerschap.

Lekker Fit! in de Wijk.

Voortgang 2022

In het eerste maanden van 2022 zijn de coronamaatregelen die de sport troffen afgebouwd. De sportsector kan zich nu op herstel gaan richten en het oppakken van de diverse acties uit de Sportnota 2021+. Voor het overgrote deel is de uitwerking van die acties in 2021 en begin 2022 van start gegaan. Een deel van de acties is ook al in uitvoering.

Vanuit Sportregie (Sportbedrijf Rotterdam) wordt gewerkt aan het weer vitaal en krachtig maken van de sportaanbieders. Veel sportaanbieders staan door de coronamaatregelen onder financiële druk. Om financieel weer gezond te worden, moeten zij bestaande leden terughalen én nieuwe leden werven.

De schoolsportclinics, de schoolsportvereniging en de programmering op Cruyff Courts en Krajicek Playgrounds is volgens planning uitgevoerd. De coördinatie van de programmering op alle Cruyff Courts en Krajicek Playgrounds wordt per 1 juni bij het Sportbedrijf belegd. Begin januari heeft – in een aangepaste vorm vanwege de geldende coronamaatregelen – een Winter of Esports plaatsgevonden met zowel fysieke als online elementen.

De samenwerking met het programma ouder en wijzer is voortgezet en vanuit het programma is ingezet op borging van de samenwerking en afstemming met welzijn en sport.

De inzet op sport voor mensen met een beperking zoals de sportconsulent die zich op toeleiding richt en het Beweegcoach platform (een platform met laagdrempelig beweegaanbod voor mensen met een afstand tot bewegen) zijn voortgezet. Uit onderzoek uitgevoerd door Mulier Instituut zijn verbeterpunten naar voren gekomen om het sportaanbod voor mensen met een beperking beter aan te laten sluiten om hun behoefte. Er wordt een plan van aanpak geschreven hoe deze verbeterpunten samen met de partners uitgevoerd kunnen worden.

De subsidieregelingen ten bate van diverse levensfasen en doelgroepen (o.a. ouderensport, sportinitiatieven, aangepast sporten, urban sports en esports) worden volgens planning uitgevoerd. Ook de inzet van de combinatiefunctionarissen (vanuit de rijksregeling “brede regeling combinatiefunctionarissen”) loopt volgens planning.

Wat betreft de samenwerking tussen sport en andere domeinen is sport aangesloten bij de ontwikkelingen op de Wijkpreventieketen, het 1% WMO budget voor preventie en de implementatie van de inkoop Welzijn. Door aan de voorkant mee te denken en de bestaande sportinfrastructuur te benutten kan sport een waardevolle bijdrage leveren aan preventie en andere gemeentelijk doelen.

In 2022 is de evenementenprogrammering weer op gang gekomen. Publiek is weer welkom, zei het in de eerste maanden nog met beperkende maatregelen. In februari vond het ABN AMRO World Tennis Tournament plaats en in maart de handbal interland tussen Nederland en Duitsland. Eind maart werden de laatste maatregelen opgeheven en sindsdien zijn de evenementen als vanouds, met in april weer een goed bezochte marathon, de Korfbal League Finale en de Raceroei Regatta. In 2022 staan nog een hoop evenementen op de kalender met bijvoorbeeld in juni het MultiNK (boksen, zwemmen, gymnsport) het CHIO en het NK Triathlon. In juli is Rotterdam gaststad voor de World Police and Fire Games en in september/oktober vindt het WK Volleybal Vrouwen plaats in Ahoy. Ook de side events bij de grote evenementen komen weer op gang.

In april is aan de Sportlaan een tijdelijke locatie voor het Nationaal Vechtsportcentrum geopend. De ambitie is om in 2026 een definitieve locatie te realiseren in nieuwbouw aan het Topsportcentrum. In maart 2022 heeft de gemeente Rotterdam hiertoe een intentieverklaring ondertekend samen met de Aikido Bond Nederland, Nederlandse Boksbond, Judo Bond Nederland, Karate-do Bond Nederland, Koninklijke Nederlandse Krachtsport en Fitnessbond, Dutch Sambo Federation, Taekwondo Bond Nederland, Vechtsport Autoriteit, Albeda, NOC*NSF, Rotterdam Sportsupport, Rotterdam Topsport, Sportbedrijf Rotterdam, Topsport Metropool en Topsportcentrum Rotterdam.

Er is volgens planning vanuit het Actieprogramma Verenigingen ingezet op 6 clusters van verenigingen om hen in de volle breedte op toekomstbestendigheid en vitaliteit te ondersteunen. Hierbij ligt de nadruk op ledenwerving (d.m.v. multisportaanbod en flexibele lidmaatschappen) en nieuwe organisatievormen.

Er is verder gewerkt aan de ontwikkeling en implementatie van aanbod aan esports. Met oog op toekomstbestendige verenigingen wordt aan de hand van een living lab esports ingezet op de vereniging. Diverse experimenten, met aandacht voor behoud van leden, nieuwe vrijwilligers, inclusie en nieuwe verdienmodellen, zijn begin 2022 opgeschaald en in uitvoering op verenigingen.

Uitwerking van de bewustwording van het VN-gedrag inzake gelijke rechten voor mensen met een beperking bij sportaanbieders start komende periode.

Er wordt gewerkt aan het implementeren van zwemsporten in de schoolzwemlessen om kinderen te enthousiasmeren voor de zwemsport en daarmee de doorstroom naar zwemverenigingen te stimuleren. De meeste onderdelen van het Lekker Fit programma zijn ondanks het coronavirus volgens planning voortgezet. Op een aantal onderdelen is vertraging opgelopen.

- De visie bewegen in en om school is opgesteld in samenwerking met interne en externe betrokkenen en experts. Deze zal in Q2 aan het college aangeboden worden voor besluitvorming.
- Medio 2022 worden de pilots ketenaanpak overgewicht jeugd afgerond. Een goede structurele inbedding van de ketenaanpak vraagt afstemming met nog lopende lokale ontwikkelingen zoals de wijkpreventieketen en landelijke ontwikkelingen.
- De pilots voor de schoolsportvereniging, inclusief de pilot voor optimalere aansluiting op dagprogrammering, hebben vertraging opgelopen vanwege restricties als gevolg van de coronacrisis. De pilots zijn in 2022 voortgezet.
- De ontwikkeling van een bredere visie voor een innovatieve aanpak voor tieners is gestart. Parallel daaraan lopen de pilots Swapgym. Resultaten worden in kaart gebracht en meegenomen in de visie.
- Het tweejarig onderzoek SEEDS wordt in 2022 volgens planning voortgezet.

Risico voor de uitvoering van het programma op scholen is het toenemende lerarentekort.

Wat willen we bereiken

Sportprogrammering om meer Rotterdammers structureel te laten bewegen of sporten

- Het college wil Rotterdammers een leven lang met plezier laten sporten en bewegen.
- Een aantrekkelijk en passend sportaanbod voor alle levensfasen waarin Rotterdammers zich bevinden. Hierbij is specifiek aandacht voor jeugd in achterstandspositie, ouderen en mensen met een beperking. Naast zorgen voor passend aanbod wordt ook ingezet op toeleiding van de verschillende levensfasen naar het aanbod.

Benutten kracht van sportevenementen en topsport

- Topsport en sportevenementen versterken het sportieve klimaat van de stad. Door keuzes te baseren op het DNA van Rotterdam, stijgt het rendement op terreinen als sportdeelname, economie, maatschappij en imago.
- Sportevenementen en de prestaties van topsporters maken emotie los. Ze brengen grote aantallen Rotterdammers op de been en trekken een internationaal publiek naar de stad. Deze kracht van topsport en sportevenementen wordt benut om Rotterdammers te enthousiasmeren om mee te doen en om trots te zijn op hun stad. Door te kiezen voor sporten die aansluiten bij het DNA van Rotterdam versterken zij het internationale profiel en de bekendheid van Rotterdam.

Toekomstbestendige en vitale sportverenigingen én anders georganiseerde sporten

- Meer vitale en toekomstbestendige sportverenigingen en overige sportaanbieders. Dat betekent onder meer: met een goed vrijwilligersbeleid, voldoende en competent kader, een goede ledenopbouw, financieel gezond, een vernieuwend en passend sportaanbod, flexibele lidmaatschappen, betrokken ouders en een toekomstbestendige en duurzame sportaccommodatie.
- Het college werkt aan een pedagogisch verantwoord, veilig en positief sportklimaat bij sportaanbieders.

Lekker Fit! in de Wijk

Het college gaat door met het programma Lekker Fit! en stelt als ambitie het aantal kinderen met overgewicht in Rotterdam terug te dringen. Ook wil het college gezond gedrag makkelijker en aantrekkelijker maken door onder andere het stimuleren van beweging, gezond eten en terugdringen van diabetes. Met de ambities voor gezondheid en gezond gewicht sluit de coalitie aan bij de doelstelling van het Nationaal Preventieakkoord 'de gezondheid verbeteren van mensen en van Nederland als geheel'.

- Rotterdam zet met het programma 'Lekker Fit! in de wijk 2019-2022' in op een fitte en gezonde generatie kinderen en jongeren in de stad. Het maken van gezonde keuzes wordt de sociale norm in Rotterdam. Waardoor toekomstige generaties in goede gezondheid opgroeien. Waar het vanzelfsprekend is dat kinderen, jongeren en hun ouders verstandige – en minimaal weloverwogen – keuzes maken in hun eigen leefwereld, binnen hun context. Dat betekent dat:

- De jeugd een actieve leefstijl heeft.
 - De jeugd een gezond voedingspatroon heeft.
 - De sociale omgeving van de jeugd gezonde(re) keuzes maakt of aanreikt.
 - De leefomgeving van de jeugd gezonder wordt en uitnodigt tot activiteit.
- Dat doen we samen. Partners in de omgeving van kinderen zijn mede-eigenaar van deze norm en vertalen deze in de eigen activiteiten. Door inzet op preventie voor alle kinderen en ouders in Rotterdam, is het bereik en daardoor de impact groot.

Wat gaan we daar voor doen

Sportprogrammering om meer Rotterdammers structureel te laten bewegen of sporten

- Met diverse stakeholders werken we de acties zoals genoemd in de Sportnota 2021+ verder uit en geven we uitvoering aan de Sportnota
- Door Sportregie van het sportbedrijf Rotterdam wordt per levensfase de sport- en beweegvraag en -behoefte van die levensfase onderzocht. De data wordt praktisch inzichtelijk gemaakt voor de diverse sportaanbieders en andere belanghebbenden.
- Sportregie brengt op basis van wijkanalyses de vraag en aanbod naar sportaanbod in een wijk in beeld en stimuleert vervolgens dat het aanbod in de wijk aansluit op de vraag van de Rotterdammers.
- We stimuleren jeugd tot sportdeelname en leiden hen toe naar structureel sporten bij een sportaanbieder door o.a. schoolsportclinics, programmering op Cruijff courts en Krajicek Playgrounds en de schoolsportverenigingen. We leggen hierbij de verbinding met andere programma's in de stad, zoals dagprogrammering. We leggen de coördinatie van de programmering op alle Cruijff- en Krajicekcourts in 1 hand: het Sportbedrijf.
- We voeren pilots uit om te kijken hoe we de sportdeelname onder middelbare scholieren kunnen vergroten.
- We werken samen met het programma Rotterdam, ouder en wijzer en ondersteunen gezamenlijk activiteiten om het belang van bewegen voor ouderen en de deelname aan sport- en beweegactiviteiten te vergroten.
- We zetten met diverse esports activiteiten (zoals Summer- en Winter of Esports) in op vernieuwd aanbod voor jongeren.
- We verlagen de drempels die Rotterdammers met een beperking ervaren om te gaan sporten of bewegen door sportaanbieders te helpen bij het opzetten van inclusief of aangepast aanbod en door SportMee te subsidiëren om mensen met een beperking toe te leiden naar passend sportaanbod.
- We werken samen met PGW&Z en Jeugd om drempels die Rotterdammers met een beperking ervaren om te gaan sporten of bewegen te verlagen
- We voeren enkele subsidieregelingen uit ten bate van diverse levensfasen en doelgroepen (o.a. ouderensport, sportinitiatieven, aangepast sporten, urban sports en esports, cityLab010).
- We zetten combinatiefuncties in bij diverse partners in de stad om doelgroepen die achterblijven in sportdeelname te stimuleren richting beweegaanbod.
- We zoeken de samenwerking met andere domeinen en partijen in de stad om de groep volwassen Rotterdammers met veel afstand tot bewegen gezamenlijk richting sport en bewegen toe te leiden en ook doelen op andere vlakken te behalen, zoals gezondheidsachterstanden wegwerken, eenzaamheid bestrijden, participatie vergroten etc.

Benutten kracht van sportevenementen en topsport

- We ontwikkelen een plan voor de acquisitie, organisatie en duurzame financiële borging van wereldse topevenementen (passend bij de motie Wereldse topsportevenementen duurzaam verankerd).
- We hosten het TeamNL turnteam en werken met de nationale kanosprintploeg toe naar accreditatie van NOC*NSF. We blijven in overleg met andere bonden over het huisvesten van hun nationale team in Rotterdam.
- We faciliteren in het turnen, conform de sportpiramide, een vruchtbare samenwerking tussen breedtesportvereniging, talentprogramma, scholen met een sportprofiel, topsportprogramma en topsportevenement.
- We werken verder aan de ontwikkeling van Multisportclub Feyenoord.
- We blijven met het IOC in gesprek over de Youth Olympic Games 2030 en zorgen ervoor dat we in 2022 klaar zijn om over te gaan naar de volgende fase in de acquisitie (zogenaamde targeted dialogue).

Toekomstbestendige en vitale sportverenigingen én anders georganiseerde sporten

- We voeren het Actieprogramma Verenigingen verder uit, met voor sportverenigingen de nadruk op de acties flexibele lidmaatschappen, multisportaanbod, aanbod esports bij verenigingen, nieuwe organisatievormen en de inzet van verenigingsconsulenten. Hierbij komt de focus te liggen bij intensievere inzet bij meerdere clubs tegelijk om hen in de volle breedte op toekomstbestendigheid en vitaliteit te ondersteunen.
- We houden het servicepunt voor sportverenigingen, Rotterdam Sportsupport in stand voor de vitalisering en toekomstbestendigheid van Sportverenigingen en een pedagogisch en veilig sportklimaat. Vanuit de Sportnota 2021+ hebben ondersteuning op goed vrijwilligersmanagement en sterk bestuur prioriteit.
- Het Sportbedrijf Rotterdam (Sportregie) zet in op het stimuleren van passend aanbod gericht op de behoefte van de Rotterdammers bij sportaanbieders.
- We werken verder aan de ontwikkeling en implementatie van aanbod aan esports, Virtual Reality-sports of een vorm van urban sport als aanvulling op kernaanbod van sportverenigingen. En zetten de methode 'living lab' in om de ontwikkeling van esports te binden aan de sportvereniging van de toekomst.
- We werken aan het vergroten van de bewustwording van het VN-verdrag inzake gelijke rechten voor mensen met een beperking bij sportaanbieders.
- We implementeren zwemsporten in de schoolzwemlessen om kinderen te enthousiasmeren voor de zwemsport en daarmee de doorstroom naar zwemverenigingen te stimuleren.

Lekker Fit! in de Wijk

- We voeren het programmaplan Lekker Fit! in de wijk 2019-2022 uit, bestaande uit vijf programmalijnen. Focus ligt op:
 - Maatwerk gezonde leefstijl voor basisscholen gefaseerd aanbieden
 - Lokale invulling wijkpreventienetwerk door uitbreiding netwerksamenwerking gezond gewicht rond scholen naar 5 locaties/ wijken

- Doorontwikkeling schoolsportvereniging met aansluiting op dagprogrammering en aanbod gericht op doelgroep
- Inzichten uit pilots wijkaanpak implementeren in meerdere wijken
- Deskundigheidsbevordering van partners in de stad
- We bereiden de actualisatie van het beleid voor op basis van lopend onderzoek, wetenschappelijke inzichten en ervaringen binnen en buiten Rotterdam.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal vitale sportverenigingen*	Streefwaarde			90%		92%	
	Realisatie	88%					
Aantal leden van sportverenigingen*	Streefwaarde					77.250	
	Realisatie	75.000					

* In het kader van het Actieprogramma Verenigingen wordt opdracht gegeven voor een 0-meting, welke in 2019 zal worden uitgevoerd.

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Klanttevredenheid sportprogrammering*							
Schoolsport	Streefwaarde	nvt			PM		
	Realisatie	7,0					
Sportregie	Streefwaarde	nvt			PM		
	Realisatie	7,2					
Lekker Fit!-programma							
Aantal Lekker Fit!scholen	Streefwaarde	94	94	94	94	94	
	Realisatie	94					
0-4 jaar op kinderopvanglocaties	Streefwaarde	145	180	215	250	285	
	Realisatie	145					
Kleuteraanpak op LFI en NLF! scholen***	Streefwaarde		95	105	120	138	
	Realisatie	75					

* Deze wordt om de drie jaar gemeten, de eerst volgende meting is in 2021

** Streefwaarden klanttevredenheid 2021 (eerst volgende meting) worden vastgesteld in de eind 2019 af te sluiten meerjarenovereenkomst 2020-2023 tussen gemeente en Sportbedri

** Lekker Fit! en Niet-Lekker Fit! scholen, de scholen met en zonder een LFI programma in groep 3-8

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Sportbeleid en activering	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Baten exclusief reserves	2.160	2.023	1.799	1.799	1.799	1.799
Bijdragen rijk en medeoverheden	695	225	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	1.465	1.799	1.799	1.799	1.799	1.799
Lasten exclusief reserves	16.219	17.628	15.299	14.154	14.155	14.155
Apparaatslasten	5.157	5.571	5.571	5.571	5.572	5.572
Inhuur	72	36	36	36	36	36
Overige apparaatslasten	85	130	130	130	131	131
Personeel	5.000	5.405	5.405	5.405	5.405	5.405
Intern resultaat	-7.293	-7.599	-7.343	-7.343	-7.343	-7.343
Intern resultaat	-7.293	-7.599	-7.343	-7.343	-7.343	-7.343
Programmalasten	18.355	19.657	17.072	15.927	15.927	15.927
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	8.431	9.513	8.242	7.697	7.697	7.697
Overige programmalasten	-33	66	66	66	66	66
Subsidies en inkomensoverdrachten	9.957	10.078	8.765	8.165	8.165	8.165
Saldo voor vpb en reserveringen	-14.059	-15.605	-13.500	-12.356	-12.357	-12.357
Saldo voor reserveringen	-14.059	-15.605	-13.500	-12.356	-12.357	-12.357
Reserves	-3.505	765	0	0	0	0
Onttrekking reserves	995	765	0	0	0	0
Toevoeging reserves	4.500	0	0	0	0	0
Vrijval reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo	-17.564	-14.840	-13.500	-12.356	-12.357	-12.357

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Sportbeleid en activering	Begroting 2022	Raming	Raming	Raming	Raming
		2023	2024	2025	2026

Oorspronkelijke begroting 2022		-15.194	-13.830	-12.685	-12.686	-12.686
Bijstellingen Eerste Herziening 2022		354	330	330	330	330
Rijksbijdrage Sportakkoord 2022	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	354	330	330	330	330
Begroting na wijzigingen		-14.840	-13.500	-12.356	-12.357	-12.357

Toelichting financiële bijstellingen

Rijksbijdrage sportakkoord 2022

Vanuit het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport is een bedrag van € 200 beschikbaar gekomen voor de uitvoering van het lokaal Sportakkoord.

Technische wijzigingen

In taakveld Sportbeleid en activering zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De grootste wijzigingen zijn:

- Doorberekende uren ter dekking van lopende projecten.
- Een budgetverschuiving binnen MO. Jaarlijks worden nieuwe contracten met het Sportbedrijf aangegaan. Aan de hand van het prestatiecontract 2022 zijn de budgetten aangepast over de taakvelden van het programma Cultuur, sport en recreatie.
- Een overheveling van budget (€ 44) vanuit het programma Maatschappelijke ondersteuning voor het stadsprogramma discriminatiebestrijding en koloniaal- en slavernijverleden.
- Omzetten van programmabudget. Binnen het programmabudget BSNR Fitte Generatie zijn middelen vrijgemaakt voor formatieomzetting naar niveau beleidsadviseurs voor het team BSNR Fitte Generatie.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Sportnota en implementatieplan](#)
- [Uitvoeringsprogramma Lekker Fit](#)
- [Actieprogramma Verenigingen](#)

Omschrijving taakveld

De inzet is om meer Rotterdammers met plezier te laten sporten en bewegen. Hiertoe ondersteunt het college sportverenigingen en andere organisaties op sport- en beweeggebied, stimuleert het college recreatieve sportbeoefening, sport en bewegen in wijken en buurten en het (top)sportklimaat en zet het in op het binnenhalen

van sportevenementen. Hiermee draagt het college ook bij aan andere maatschappelijke doelstellingen, zoals gezondheid, bewonersparticipatie en economie en werkt het aan een vitale en levendige stad.

Toelichting op doelstellingen

Sportprogrammering om meer Rotterdammers structureel een leven lang te laten bewegen of sporten

Extra aandacht voor een aantal specifieke doelgroepen: kinderen in achterstandssituaties, ouderen en mensen met een beperking.

Benutten kracht van sportevenementen en topsport

Topsport en sportevenementen versterken het sportieve klimaat van de stad. Door keuzes te baseren op het DNA van Rotterdam, stijgt het rendement op terreinen als sportdeelname, economie, maatschappij en imago.

Toekomstbestendige en vitale sportverenigingen en overige sportaanbieders en sportief ondernemerschap

De inzet is dat sportverenigingen zich gereed maken voor de toekomst door mee te gaan met veranderende ontwikkelingen en een veranderende vraag. Hierdoor moeten sportverenigingen langdurig vitaal worden. In het Actieprogramma Verenigingen zijn hiervoor acties vastgesteld.

Lekker Fit! in de Wijk

Het hoofddoel is om alle kinderen in Rotterdam vanaf 9 maanden voor de geboorte tot en met 12 jaar de basis mee te geven voor een gezonde leefstijl.

Economische zaken

Pagina 46

Economische zaken

Het programma Economische zaken beoogt een sterke Rotterdamse economie door een betere samenwerking van overheid, onderwijs en bedrijfsleven, gericht op een sterkere economische structuur en een grotere arbeidsmarkt. Het programma bestaat uit de taakvelden Economie en Markten. Bij het programma zijn als partners onderwijsinstellingen, ondernemers- en werkgevers(organisaties) betrokken. Als gevolg van economische impact van corona zal voor deze ambitie in 2022 een andere, concernbrede inzet nodig zijn. Deze inzet is gericht op herstel en vernieuwing van de Rotterdamse economie.

TAAKVELD 1

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen - Economie

Dit taakveld bevat de op bedrijven en ondernemers gerichte ondersteuning en dienstverlening zoals het bedrijvenloket, het ondernemersloket, het stimuleren van en onderwijs aan startende ondernemers, het aantrekken en faciliteren van nieuwe bedrijven, het bieden van financiële steunregelingen voor bedrijven en de Bedrijven InvesteringsZones (BIZ-)bijdrage.

TAAKVELD 2

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen - Markten

Het realiseren van voor bezoekers en marktvergunninghouders aantrekkelijke Rotterdamse warenmarkten.

TAAKVELD 3

Economische ontwikkeling

Dit taakveld betreft het versterken van de economische bedrijvigheid door:

Een duurzame en veerkrachtige economie door vanuit de transitiepaden te werken aan cruciale en kansrijke sectoren in de stad

Een transitie naar een nieuwe economie voor Rotterdam: digitaal, circulair en gebruik makend van duurzaam opgewekte energie

Transformatie van haven en stad. Rotterdam wordt de innoverende maritieme hoofdstad

Herstel en ontwikkeling van een aantrekkelijke stad en vestigingsklimaat

Invulling van de digitale randvoorwaarden waardoor de transitie naar de nieuwe economie kan worden gerealiseerd

TAAKVELD 4

Economische promotie

Dit taakveld bevat activiteiten met als doel het "op de kaart zetten" van de gemeente, waaronder; promotionele activiteiten gericht op het aantrekken van nieuwe bedrijvigheid en nieuwe werkers, het aantrekken van overige instellingen ter versterking van het profiel van de gemeente, investeren in bovenlokale, regionale, landelijke en internationale kennis- en economische relatienetwerken, promotie van toerisme, beurzen en jaarmarkten en Citymarketing inclusief vermakelijkhedenretributies.

Het programma Economische zaken beoogt een sterke Rotterdamse economie door een betere samenwerking van overheid, onderwijs en bedrijfsleven, gericht op een sterkere economische structuur en een grotere arbeidsmarkt. Het programma bestaat uit de taakvelden Economie en Markten. Bij het programma zijn als

partners onderwijsinstellingen, ondernemers- en werkgevers(organisaties) betrokken. Als gevolg van economische impact van corona zal voor deze ambitie ook in 2022 een andere, concernbrede inzet nodig blijven zijn. Deze inzet is gericht op herstel en vernieuwing van de Rotterdamse economie.

BBV-indicatoren

Beschrijving BBV-indicator	Eenheid	Bron	
Functiemenging	%	Streefwaarde	N.v.t. LISA
		Realisatie	55,4% (2020)
Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	Streefwaarde	N.v.t. LISA
		Realisatie	142,0 (2020)

Meer informatie over de BBV-indicatoren is te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl

Toelichting BBV-indicatoren

Functiemenging:

De functiemenging geeft de verhouding weer tussen wonen en werken. De economie, vestigingen/ arbeidsplaatsen is harder gestegen dan het aantal woningen/inwoners.

Vestiging van bedrijven:

Het aantal banen per 1.000 inwoners ligt hoger dan het landelijk gemiddelde, echter het aantal vestigingen van bedrijven is lager dan het gemiddelde in Nederland. Dit wordt verklaard doordat Rotterdam bovengemiddeld veel grote bedrijven kent.

Recentere cijfers dan 2020 over functiemenging en vestiging van bedrijven zijn nog niet bekend.

Overzicht baten en lasten

Overzicht van baten en lasten Economische zaken	Realisatie 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Baten exclusief reserves	2.363	2.868	2.058	3.600	3.600	3.600
Bijdragen rijk en medeoverheden	748	383	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	1.616	2.485	2.058	3.600	3.600	3.600
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	32.455	38.282	31.379	26.931	25.903	25.785
Apparaatslasten	8.648	8.423	8.422	8.418	8.418	8.399
Inhuur	464	235	235	230	230	230

Overige apparaatslasten	104	175	175	175	175	175
Personeel	8.079	8.012	8.012	8.012	8.012	7.994
Intern resultaat	3.021	2.611	2.208	2.208	2.208	2.208
Intern resultaat	3.021	2.611	2.208	2.208	2.208	2.208
Programmalasten	20.786	27.248	20.748	16.305	15.277	15.177
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	8.409	14.961	11.032	7.020	5.992	5.992
Kapitaallasten	123	187	187	187	187	187
Overige programmalasten	23	85	85	85	85	85
Salariskosten WSW en WIW	0	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	12.231	12.015	9.444	9.014	9.014	8.914
Saldo voor vpb en reserveringen	-30.091	-35.414	-29.321	-23.332	-22.304	-22.185
Saldo voor reserveringen	-30.091	-35.414	-29.321	-23.332	-22.304	-22.185
Reserves	1.502	1.768	150	100	100	0
Onttrekking reserves	1.952	1.768	150	100	100	0
Toevoeging reserves	450	0	0	0	0	0
Saldo	-28.590	-33.646	-29.171	-23.232	-22.204	-22.185

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Oorspronkelijke begroting 2019	- 22.983	- 24.103	- 24.492	- 24.616	- 24.616			
Omissieregeling 2019	- 23.443	- 24.447	- 24.862	- 24.986	- 24.986			
Eerste herziening / Voorjaarsnota 2019	- 25.380	- 24.962	- 25.331	- 25.427	- 24.928			
Tweede herziening 2019 / Begroting 2020	- 23.921	- 24.536	- 24.886	- 24.974	- 21.674			
10-maandsrapportage 2019	- 23.912	- 24.536	- 24.886	- 24.974	- 21.674			
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 25.209							
Eerste herziening / Voorjaarsnota 2020		- 26.951	- 24.886	- 24.974	- 21.674	- 21.674		
Tweede herziening 2020 / Begroting 2021		- 26.804	- 30.276	- 27.794	- 24.476	- 23.308		
10-maandsrapportage 2020		- 27.415	- 30.276	- 27.794	- 24.476	- 23.308		
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 26.721						

Eerste herziening / Voorjaarsnota 2021	- 32.485	- 32.659	- 28.420	- 22.856	- 21.856
Tweede herziening 2021 / Begroting 2022	- 31.286	- 33.959	- 29.088	- 23.215	- 22.187
10-maandsrapportage 2021	- 32.195	- 33.959	- 29.088	- 23.215	- 22.187
Jaarstukken 2021 (realisatie)	- 28.590				
Eerste herziening 2022		- 33.646	- 29.171	- 23.232	- 22.204 - 22.185

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De baten hebben hoofdzakelijk betrekking op marktgelden, inschrijfgelden en leges.

Lasten

De lasten vloeien voort uit de uitvoering van diverse activiteiten en projecten ten behoeve van de economische stimulering, Herstel- en Vernieuwingsagenda en toezicht, exploitatie en onderhoud van marktterreinen.

Reserves

De voornaamste onttrekkingen op de reserve betreft de reserve Energietransitie. Hiervoor zijn diverse duurzame projecten opgenomen voor de nieuwe economie, zoals Rotterdam The Hague Innovation Airport, Bleekaaarde, Up! Rotterdam en Versnellen Innovatie MKB.

Meerjarig verloop

Het meerjarig verloop na reserves daalt met ingang van 2023, vanwege het aflopen van intensiveringen op Werklocaties en nieuw ondernemerschap inclusief Rotterdam Circulair en vanaf 2024, vanwege het aflopen van intensiveringen voor het Herstelplan Economie. Vanaf 2025 loopt eveneens het programma Digitale Voorbeeldstad / CDO Office af.

Bijstellingen per taakveld

Programma / Taakveld	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie
	2022	2022	2023	2023	2024	2024	2025	2025	2026	2026
	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)
Economische zaken	313	1%	-83	0%	-17	0%	-17	0%	2	0%
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen- Economie	806	37%	52	2%	0	0%	0	0%	0	0%

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen- Markten	2	0%	2	0%	2	0%	2	0%	2	0%
Economische ontwikkeling	-228	2%	-181	2%	-19	0%	-19	0%	0	0%
Economische promotie	-267	2%	44	0%	0	0%	0	0%	0	0%

Omschrijving programma

Wie fijn wil wonen en werken is gebaat bij een stad die zich aanpast aan de nieuwe ontwikkelingen in de economie. Een stad die ook ruimte blijft bieden voor voldoende plekken om te werken en ondernemen, zodat Rotterdam een inclusieve woon-werkstad blijft. Want elke Rotterdammer verdient een kans om zich door werk te ontwikkelen.

2020 en 2021 stonden in het teken van de coronacrisis. De coronacrisis heeft grote impact op de Rotterdamse economie. Het ondernemersklimaat is zwaar aangetast en daarmee staat toekomstige economische groei onder druk. De gevolgen voor de Rotterdamse economie zijn fors. Deze verschillen per sector, maar onder meer de horeca, toerisme, de petrochemische industrie, de culturele sector, het maritieme cluster en de specifieke bedrijfsgroepen ZZP'ers, sociaal ondernemers en start-ups & scale ups ondervonden nadelige gevolgen van de contactbeperkende maatregelen voor vraag naar producten, het stil leggen van productie-processen en het tot stilstand komen van de (internationale) handel. Ook de ontmoetingsfunctie en aantrekkelijkheid van de stad is aangetast.

We blijven onder de vlag van de Herstel- en vernieuwingsagenda Rotterdamse economie inzetten op een toekomstbestendige economie die digitaal, duurzaam en circulair is en op een innovatief hoogwaardig vestigingsklimaat in samenwerking met het bedrijfsleven, kennis- en onderwijsinstellingen en andere overheden.

De komende jaren wordt gewerkt aan herstel en vernieuwing van de Rotterdamse economie aan de hand van zes sporen:

1. Human Capital: naar een toekomstbestendige arbeidsmarkt;
2. Brede sectorstructuur: naar een veerkrachtige en weerbare economie;
3. Versnelling transitiepaden digitaal, energie en circulair: naar vernieuwing van de economie;
4. Aantrekkingskracht stad: herstellen van de ontmoetingsfunctie en stimuleren van de bezoekerseconomie;
5. Ondernemerschap en innovatie ecosysteem: herstellen en versnellen van de vernieuwing van de economie;
6. Dienstverlening en launching customer: gemeentelijke dienstverlening en rol als leading en launching customer

Bij het MKB is zichtbaar en merkbaar dat de transformatie naar de nieuwe economie gemaakt wordt

Regeldruk vermindering voor ondernemers

Meer ruimte voor kleine ondernemers

Voortgang 2022

De economische impact van de coronacrisis voor de economie van Rijnmond valt mee in vergelijking met de eerste verwachtingen en ook ten opzichte van andere regio's. In 2020 was de krimp van de economie -2,4% van het bbp. In 2021 is de economie van de Rotterdamse regio hersteld met een groei van ongeveer 2%. Voor 2022 wordt een groei verwacht van 3,5%. Al zijn er nog veel onzekerheden als de Oekraïne oorlog. Aandacht blijft nodig voor die sectoren die de hardste klappen hebben gehad zoals horeca en retail waar veel bedrijven kampen met een hoge schuldenlast.

We blijven onder de vlag van de herstel- en vernieuwingsagenda inzetten op een toekomstbestendige economie die digitaal, duurzaam en circulair is en op een innovatief hoogwaardig vestigingsklimaat in samenwerking met het bedrijfsleven, kennis- en onderwijsinstellingen en andere overheden.

De komende jaren wordt gewerkt aan herstel en vernieuwing van de Rotterdamse economie aan de hand van zes sporen:

1. Human Capital: naar een toekomstbestendige arbeidsmarkt;
2. Brede sectorstructuur: naar een veerkrachtige en weerbare economie;
3. Versnelling transitiepaden digitaal, energie en circulair: naar vernieuwing van de economie;
4. Aantrekkingskracht stad: herstellen van de ontmoetingsfunctie en stimuleren van de bezoekerseconomie;
5. Ondernemerschap en innovatie ecosysteem: herstellen en versnellen van de vernieuwing van de economie;
6. Dienstverlening en launching customer: gemeentelijke dienstverlening en rol als leading en launching customer

Onder de vlag van de herstel- en vernieuwingsagenda zijn in 2022 o.a. onderstaande activiteiten op korte en middellange termijn verder gebracht

- Intensivering van inzet op innovatie ondersteuning van het MKB langs de lijnen van digitalisering, duurzaam, sociaal en circulair ondernemerschap;
- Van fysieke ontmoeting naar digitale ontmoeting via het Venture Café, Blue City en het UPstreamfestival;
- Inzet op sociaal ondernemerschap via noodfonds, begeleiding en het social impact fund;
- Verruiming van de mogelijkheden voor inkoop bij Rotterdamse ondernemers door de gemeente.

De Herstel- en vernieuwingsagenda is een adaptieve agenda, wat betekent dat de koers en maatregelen bijgestuurd kunnen worden afhankelijk van de ontwikkelingen in de economie en de voortgang en impact van de maatregelen. Medio 2021 is de eerste monitor van de Herstel- en vernieuwingsagenda verschenen en in juni 2021 in de gemeenteraad behandeld. De monitor stelt dat, op basis van de impact op Rotterdam, in samenhang met de al genomen maatregelen de huidige koers en maatregelen uit de agenda bijdragen aan het pad van herstel en vernieuwing. De zes sporen zijn de goede aandachtsgebieden, omdat ze gezamenlijk het palet van (extra)

maatschappelijke behoefte aan ondersteuning afdekken en ze ook aansluiten bij de voor corona al genomen maatregelen. Op basis van de analyse van de maatregelen en de impact van de coronacrisis is er blijvende aandacht onder andere nodig voor de beschikbaarheid en ontwikkeling van human capital, de financiële positie van ondernemers in sectoren zoals retail en horeca en de vernieuwing van de economie.

Wat willen we bereiken

Bij het MKB is zichtbaar en merkbaar dat de transformatie naar de nieuwe economie gemaakt wordt.

Bij het MKB is zichtbaar en merkbaar dat de transformatie naar de nieuwe economie gemaakt wordt: digitaal, circulair, draaiend op duurzame energie en optimaal gebruik makend van de unieke positie van Rotterdam.

Vermindering regeldruk

Minder regeldruk voor Rotterdamse ondernemers om bij te dragen aan een aantrekkelijk ondernemersklimaat

Meer ruimte voor kleine ondernemers

Meer ruimte voor kleine ondernemers en makers op buurt- en wijkniveau, voor bedrijven op bedrijfsterreinen en in winkelgebieden. We helpen ondernemers met kennis en met contacten binnen en buiten de gemeentelijke organisatie.

Wat gaan we daar voor doen

Bij het MKB is zichtbaar en merkbaar dat de transformatie naar de nieuwe economie wordt gemaakt.

- We zorgen voor een sterk MKB-netwerk en richten onze bedrijfscontactfunctie en accountmanagement daarop: we zoeken de bedrijven in de stad op, brengen in beeld wat er leeft bij de bedrijven en gebruiken de kennis van bedrijven om de dienstverlening te verbeteren en aan te passen aan de nieuwe economie. Ook zetten we in op verbinding van ondernemers in winkelgebieden (vitale kerngebieden) en bedrijfsterreinen in ondernemerscollectieven;
- Extra aandacht gaat daarbij uit naar gemeentelijke procedures, beleid en projecten: ook deze scherpen we aan, schrappen ze en/of maken ze effectiever;
- We ondersteunen actief bedrijvennetwerken om de samenwerking tussen ondernemers te versterken en cross-overs tussen bedrijven uit verschillende sectoren te stimuleren;
- Aandachtgebieden voor ons accountmanagement zijn bedrijven in zakelijke dienstverlening, life sciences & health, ICT & creatieve bedrijven, haven & maritieme dienstverlening en horeca, retail, horeca & leisure. In 2022 pakken we het accountmanagement voor het Rotterdamse grootbedrijf dat belangrijk is voor de gemeente op. Daarnaast wordt er accountmanagement voor startups en scaleups ingezet via het Up! Rotterdam programma. Het accountmanagement, het current investor development op de grote en middelgrote internationale bedrijven, wordt uitgevoerd door Rotterdam Partners. Hierbij heeft Rotterdam Partners specifieke aandacht voor (internationale) acquisitie, handelsbevordering en expats

- In 2022 pakken we het accountmanagement voor het Rotterdamse grootbedrijf dat belangrijk is voor de gemeente op;
- Samen met onze (kennis)partners, waaronder o.a. Hogeschool Rotterdam, MKB Rotterdam, Kamer van Koophandel, VNO-NCW Rotterdam en Rabobank, ontsluiten we informatie, kennis en netwerken voor MKB-ondernemers. Dit is de manier waarop we in MKB010>>Next samenwerken;
- We faciliteren trainingen tegen een gereduceerde prijs om een online winkel op te starten;
- We stimuleren (inspireren - informeren - activeren) samen met partners MKB-bedrijven om digitaal, duurzaam en circulair te ondernemen via het in 2020 gelanceerde MKB010>>next programma. Ambitie is om in deze collegeperiode 5.000 Mkb'ers te bereiken. We spelen in op de omstandigheden (o.a. door de onvoorspelbaarheid van corona) en door het programma waar nodig aan te passen op de vraag en de mogelijkheden.

Vermindering regeldruk

Rotterdam wil een aantrekkelijke stad zijn voor nieuwe en bestaande bedrijven. Soms werkt regelgeving vanuit overheden (landelijk dan wel lokaal) belemmerend om (vernieuwend) te ondernemen. Met het programma Anders Geregeld krijgen ondernemers meer ruimte voor vernieuwend ondernemerschap. Door kleinschalige experimenten en pilots testen we hoe regelgeving anders kan worden toegepast en/of hoe werkprocessen anders kunnen worden ingericht. Als na de experimenteerperiode blijkt dat de effecten positief zijn, schept dat kansen voor ondernemend Rotterdam. Eind dit jaar verschijnt de evaluatie van een aantal experimenten in drie winkelstraten. Als daaruit blijkt dat de effecten positief zijn, kan dat leiden tot permanente aanpassing van de regels. Samen met ondernemers werken we aan een lokale aanpak met vraag gestuurde experimenten en pilots die meer ruimte bieden voor ondernemerschap. Rotterdam steunt de Tweede Kamer om de Drank- en Horecawet aan te passen en blanding/mengvormen retail en horeca structureel mogelijk te maken.

Tijdens de coronacrisis is duidelijk geworden dat het bedrijfsleven gebaat is bij een open houding van de gemeente ten opzichte van de noodzaak van bestaande regels. De ervaringen worden meegenomen in toekomstige afwegingen of regels behouden of aangepast moeten worden. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de inzet op flexibele standplaatsen en uitbreiding van terrassen zoals vanuit Rotterdam Geeft Ruimte zijn toegepast. De ontwikkelde werkwijze van het Coronaloket met integrale gebiedsteams en expertteam zal verder geïmplementeerd worden voor een snelle en efficiënte dienstverlening aan ondernemers.

Meer ruimte voor kleine ondernemers

We werken aan meer ruimte voor kleine ondernemers en makers op buurt- en wijkniveau, voor bedrijven op bedrijfsterreinen en in winkelgebieden. We helpen ondernemers met kennis en met contacten binnen en buiten de gemeentelijke organisatie door middel van:

- Inzet van bedrijfscontactfunctionarissen (BCF): zij zijn het eerste en vaste aanspreekpunt voor de besturen van de Rotterdamse ondernemersverenigingen. Zij richten zich hierbij op de verenigde ondernemers in winkelgebieden en op bedrijventerreinen. Ondernemers kunnen bij de bedrijfscontactfunctionaris uit hun gebied terecht voor alle kwesties die met ondernemen en economische ontwikkeling te maken hebben. De

BCF is hierbij ook de schakel naar de gemeentelijke organisatie en het gemeentebestuur. Onderlinge netwerkvorming wordt met behulp van een aantal bijeenkomsten bevorderd. Ook de Bedrijven Investeringszones (BIZ) besturen zijn een voorbeeld van dergelijke collectieven;

- De Ondernemersbalie: het centrale loket voor startende en gevestigde ondernemers. De kerntaak is het geven van voorlichting en advies aan (startende) ondernemers over gemeentelijk beleid, wet- en regelgeving, vergunningen, subsidies en bedrijfshuisvesting. De ondernemersbalie is actief betrokken bij het ondernemersportal (ondernemen010) waarin alle belangrijke producten en diensten voor ondernemers zijn opgenomen;
- Er is een subsidie mogelijk voor ondernemerscollectieven, waarbij 50% bijgedragen wordt voor projecten en activiteiten op het gebied van o.a. gebiedspromotie, digitalisering, buitenruimte etc. Hierbij zijn de ambities rond transitie naar de nieuwe economie in de herziene regeling van 2020 opgenomen. In 2022 zal dit gecontinueerd worden. Ook sluit dit aan bij de Herstel- en vernieuwingsagenda Rotterdamse Economie. Ondernemersinitiatieven worden hiermee gestimuleerd en gewaardeerd.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen- Economie	Realisatie 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Baten exclusief reserves	15	0	0	0	0	0
Bijdragen rijk en medeoverheden	15	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	0	0	0	0	0	0
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	1.695	2.183	2.926	2.872	2.872	2.772
Apparaatslasten	1.395	1.522	1.522	1.521	1.521	1.521
Inhuur	0	49	49	48	48	48
Overige apparaatslasten	9	16	16	16	16	16
Personeel	1.386	1.457	1.457	1.457	1.457	1.457
Intern resultaat	2	-6	0	0	0	0
Intern resultaat	2	-6	0	0	0	0
Programmalasten	297	668	1.404	1.352	1.352	1.252
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	59	158	932	929	929	929
Overige programmalasten	1	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	237	510	473	423	423	323
Saldo voor vpb en reserveringen	-1.680	-2.183	-2.926	-2.872	-2.872	-2.772

Saldo voor reserveringen	-1.680	-2.183	-2.926	-2.872	-2.872	-2.772
Reserves	0	0	150	100	100	0
Onttrekking reserves	0	0	150	100	100	0
Saldo	-1.680	-2.183	-2.776	-2.772	-2.772	-2.772

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen- Economie		Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Oorspronkelijke begroting 2022		-2.989	-2.828	-2.772	-2.772	-2.772
Bijstellingen Eerste Herziening 2022		806	52	0	0	0
Bestemmingsreserve Ondernemersinitiatieven	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	806	52	0	0	0
Begroting na wijzigingen		-2.183	-2.776	-2.772	-2.772	-2.772

Toelichting financiële bijstellingen

Bestemmingsreserve Ondernemersinitiatieven

Door corona zijn ondernemers wat terughoudender met het indienen van ondernemersinitiatieven en is de verwachting dat door andere prioriteiten deze initiatieven gespreid worden over een langere periode. Daarnaast is er vanaf medio 2022 nog een extra subsidiemogelijkheid vanuit het amendement Wintervouchers Rotterdamse ondernemers van de Gemeenteraad waar samenwerkende ondernemers gebruik van kunnen maken. De lasten en de onttrekking aan de bestemmingsreserve ondernemersinitiatieven worden in 2022 met € 350 naar beneden bijgesteld en in 2023 met € 150 en in 2024 en 2025 met € 100 naar boven bijgesteld.

Technische wijzigingen

Op het taakveld Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen - Economie hebben zich diverse technische wijzigingen voorgedaan (€ 806 in 2022 en € 52 in 2023). De grootste wijzigingen zijn neutrale budgetverschuivingen binnen programma Economische zaken (€ 747 in 2022), overheveling apparaatslasten (inhuur) naar programmalasten (€ 52 in 2022 en 2023) en diverse kleine technische wijzigingen (€ 6 in 2022).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Nieuwe energie voor Rotterdam](#)
- [Roadmap Next Economy](#)
- [Rotterdam Kaart van de Stad](#) - Verkenning ontwikkelkansen lange termijn
- [Stadsvisie](#)

- [Verhaal van de stad](#)

Omschrijving taakveld

Dit taakveld bevat de op bedrijven en ondernemers gerichte ondersteuning en dienstverlening zoals het bedrijvenloket, het ondernemersloket; het stimuleren van en onderwijs aan startende ondernemers, het aantrekken en faciliteren van nieuwe bedrijven, het bieden van financiële steunregelingen voor bedrijven en de BIZ-bijdrage.

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen - Markten

Pagina 48

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen - Markten

Het realiseren van aantrekkelijke Rotterdamse warenmarkten voor bezoekers en marktvergunninghouders.

Voortgang 2022

December 2021 is de marktvisie "de markt als vliegwiel in de wijk" door het college vastgesteld. De ambities van de visie zoomen in op acht lagen waaronder aanbod van producten, beleving en circulariteit. Inmiddels is er gestart met de uitwerking van de aan de visie gekoppelde pilots en wordt er ook gewerkt aan de verdere uitwerking van de ambities uit de visie. Een van de ambities is de ruimtelijke inrichting van de markt. Op dit moment wordt er samen met de kooplieden gezocht naar een zo'n goed mogelijke toekomstbestendige opstelling van de marktkramen, waarbij de balans gezocht wordt tussen ruimte voor de bezoekers en verkoopruimte voor de kooplieden. Om te zorgen voor meer diversiteit in aanbod en het tegengaan van leegstand op de markten zijn op 4 april 2022 de inschrijfbepalingen opgeheven. Kooplieden kunnen zich vanaf deze datum weer inschrijven voor een plaats op de warenmarkten.

Wat willen we bereiken

Realiseren van aantrekkelijke warenmarkten

- Aantrekkelijke markten

- Divers aanbod
- Veilige en schone markten

Wat gaan we daar voor doen

Realiseren van aantrekkelijke warenmarkten

In 2022 wordt er verder gewerkt aan de uitwerking van de ambities uit de in december 2021, door het college, vastgestelde marktvisie "de markt als vliegwiel in de wijk". Er is gestart met het verder uitwerken van de ambities middels het opheffen van de inschrijfbeperkingen waardoor:

- De leegstand op de markten tegengegaan kan worden;
- Er nieuwe instroom van kooplieden, zowel structureel als op dagbasis, mogelijk gemaakt wordt.

Inmiddels is ook de regelgeving voor de markten aangepast zodat nieuwe artikelen op de markt voorrang kunnen krijgen. Hiermee wordt er ingezet op een meer divers aanbod in producten op de markten.

Verder is het de planning om rond de zomer een nieuwe pilotmarkt te starten in Katendrecht. Met deze pilot streven wij ernaar om een markt te creëren die zo hoog mogelijk scoort op de ambities uit de visie door te experimenteren met andere marktregels bijvoorbeeld met het toewijzen van marktplaatsen, het toevoegen van het aspect beleving aan de markt en het streven naar een markt met zo min mogelijk afval

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen- Markten	Realisatie 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Baten exclusief reserves	1.795	2.059	2.058	3.600	3.600	3.600
Bijdragen rijk en medeoverheden	282	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	1.513	2.059	2.058	3.600	3.600	3.600
Lasten exclusief reserves	3.917	3.217	3.220	3.220	3.220	3.220
Apparaatslasten	1.789	1.431	1.431	1.431	1.431	1.431
Inhuur	467	3	3	3	3	3
Overige apparaatslasten	29	39	38	39	39	39
Personeel	1.293	1.390	1.390	1.390	1.390	1.390
Intern resultaat	1.196	1.214	1.214	1.214	1.214	1.214

Intern resultaat	1.196	1.214	1.214	1.214	1.214	1.214
Programmalasten	932	571	575	575	575	575
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	909	486	490	490	490	490
Overige programmalasten	23	85	85	85	85	85
Salariskosten WSW en WIW	0	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-2.123	-1.157	-1.162	380	380	380
Saldo voor reserveringen	-2.123	-1.157	-1.162	380	380	380
Saldo	-2.123	-1.157	-1.162	380	380	380

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen- Markten		Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Oorspronkelijke begroting 2022		-1.159	-1.163	379	379	379
Bijstellingen Eerste Herziening 2022		2	2	2	2	2
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	2	2	2	2	2
Begroting na wijzigingen		-1.157	-1.162	380	380	380

Toelichting financiële bijstellingen

Technische wijzigingen

In dit taakveld heeft één technische wijziging plaatsgevonden. Deze wijziging betreft een budgetoverheveling voor Wijk aan zet (structureel € 2).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Marktgeregulement 2008](#)
- [Marktverordening 2017](#)
- [Verordening rechten markten](#)

Omschrijving taakveld

Tot het taakveld Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen behoort de op bedrijven en ondernemers (inclusief bedrijven en ondernemers in land- en tuinbouw en veeteelt) gerichte ondersteuning en dienstverlening van de gemeente. In dit Rotterdamse taakveld gaat het om:

- regelen straathandel, markten alsook veemarkten

- marktgelden en staanplaatsgelden markten (via baten categorie 3.7)

Economische ontwikkeling

Pagina 49

Economische ontwikkeling

Dit taakveld betreft het versterken van de economische bedrijvigheid door:

Het versterken van relevante sectoren zoals Maritiem, maakindustrie, Toerisme en Life Sciences & Health;

Stimulering van (samenwerkings-)projecten van onderzoeksinstituten en bedrijven en versterken van de economische structuur gericht op de transitiepaden digitaal, circulair, energie;

Samenwerking met bedrijfsleven en kennis- en onderzoeksinstituten en het ontwikkelen van stedelijke en wijkgerichte economische programma's;

Werken aan een toekomstbestendige arbeidsmarkt door uitwerken human capital. Inzet op Leer Werk Akkoorden (LWA), aantrekken en behouden van talent zijn hier onder meer onderdeel van;

Ontwikkelen van een aantrekkelijke stad en vestigingsklimaat.

Voortgang 2022

De economische impact van de coronacrisis voor de economie van Rijnmond valt mee in vergelijking met de eerste verwachtingen en ook ten opzichte van andere regio's. In 2020 was de economische krimp -2,4% van het bbp. In 2021 is de economie van de Rotterdamse regio hersteld met een groei van ongeveer 2%. Deze groei is iets sterker dan het landelijk gemiddelde (4,8%). Voor 2022 wordt een groei verwacht van 3,5%. Al zijn er nog veel onzekerheden als de Oekraïne oorlog. Aandacht blijft nodig voor die sectoren die de hardste klappen hebben gehad zoals horeca en retail waar veel bedrijven kampen met een hoge schuldenlast.

We blijven onder de vlag van de herstel- en vernieuwingsagenda inzetten op een toekomstbestendige economie die digitaal, duurzaam en circulair is en op een innovatief hoogwaardig vestigingsklimaat in samenwerking met het bedrijfsleven, kennis- en onderwijsinstellingen en andere overheden.

De komende jaren wordt gewerkt aan herstel en vernieuwing van de Rotterdamse economie aan de hand van zes sporen:

1. Human Capital: naar een toekomstbestendige arbeidsmarkt;
2. Brede sectorstructuur: naar een veerkrachtige en weerbare economie;

3. Versnelling transitiepaden digitaal, energie en circulair: naar vernieuwing van de economie;
4. Aantrekkingskracht stad: herstellen van de ontmoetingsfunctie en stimuleren van de bezoekerseconomie;
5. Ondernemerschap en innovatie ecosysteem: herstellen en versnellen van de vernieuwing van de economie;
6. Dienstverlening en launching customer: gemeentelijke dienstverlening en rol als leading en launching customer.

Onder de vlag van de herstel- en vernieuwingsagenda zijn in 2022 o.a. onderstaande activiteiten op korte en middellange termijn verder gebracht

1. Het opzetten van de Uitvoeringsorganisatie Vitale Kerngebieden als opvolging van de Taskforce Retail Rotterdam en intensivering van de samenwerking aan vitale kerngebieden op de locaties waar detailhandel dominant aanwezig is door stakeholders in de betreffende gebieden ('gouden driehoek') en tussen onderdelen van het concern;
2. Snelle actuele en gerichte communicatie voor ondernemers op www.Ondernemen010.nl; Inrichting van een Coronaloket als één-ingangsprincipe voor ondernemers;
3. Intensivering van de inzet op de Erasmus MC Campus als aanjager van het Life Science & Health (LS&H) cluster;
4. Versterking en uitvoering van het programma Rotterdam Digitaal door o.a.
 - a. Doorontwikkeling van het Chief Digital Office;
 - b. Uitvoering programma Voorbeeldstad in de digitale wereld
 - c. Faciliteren en versnellen van de uitrol glasvezel en 5G in Rotterdam;
5. Faciliteren van herstel van de aantrekkingskracht van de stad onder meer door uitbreiding van terrassen in de stad te faciliteren en het uitvoeren van een promotiecampagne gericht op regionale en landelijke bezoekers;
6. Op verzoek van de gemeente heeft Rotterdam Partners een International advisoryboard bij elkaar gebracht om de stad te adviseren over de toekomst van beurzen en congressen. De aanbevelingen worden verwerkt in een nieuwe stedelijke aanpak.

De Herstel- en vernieuwingsagenda is een adaptieve agenda wat betekent dat de koers en maatregelen bijgestuurd kunnen worden afhankelijk van de ontwikkelingen in de economie en de voortgang en impact van de maatregelen. Medio 2021 is de eerste monitor van de Herstel- en vernieuwingsagenda verschenen en in juni 2021 in de gemeenteraad behandeld. De monitor stelt dat, op basis van de impact op Rotterdam, in samenhang met de al genomen maatregelen de huidige koers en maatregelen uit de agenda bijdragen aan het pad van herstel en vernieuwing. De zes sporen zijn de goede aandachtsgebieden, omdat ze gezamenlijk het palet van (extra) maatschappelijke behoefte aan ondersteuning afdekken en ze ook aansluiten bij de voor corona al genomen maatregelen. Op basis van de analyse van de maatregelen en de impact van de coronacrisis is er blijvende aandacht onder andere nodig voor de beschikbaarheid en ontwikkeling van human capital, de financiële positie van ondernemers in sectoren zoals retail en horeca en de vernieuwing van de economie.

Wat willen we bereiken

Herstel naar een duurzame en veerkrachtige economie door werken aan cruciale en kansrijke sectoren in de stad en een toekomstbestendige arbeidsmarkt

Cruciale economische sectoren in Rotterdam zijn onder andere de clusters Life Sciences and Health, maritieme economie, maakindustrie, logistiek, digitale dienstverleners en toerisme. Belangrijkste opgaven daarin zijn circulair, digitaal, energietransitie, inclusiviteit en talent. In de Herstel- en vernieuwingsagenda wordt het belang onderschreven van een arbeidsmarkt die aansluit bij de gevraagde vaardigheden in de (nieuwe) economie. Opleidingen leiden op voor die sectoren waar vraag en groei naar is, maar ook leven lang ontwikkelen en het behouden en aantrekken van talent is daarin cruciaal.

Vernieuwing door transitie naar de nieuwe economie voor Rotterdam: digitaal, circulair en gebruik makend van duurzaam opgewekte energie

Rotterdam zet in op vernieuwing van de economie aan de hand van de economische transitie op het gebied van digitalisering, energie en circulair. Nieuw ondernemerschap is daarbij nodig. We stimuleren acquisitie van bedrijven die een belangrijke rol kunnen spelen in de ontwikkeling van deze nieuwe economie en passen in het Rotterdamse DNA. Waar dat kan treden we op als launching customer of brengen we kennis samen van markt en overheid om nieuwe vormen van bedrijvigheid te stimuleren. De gemeente heeft de ambitie om de transitie naar de nieuwe economie te versnellen en wil innovatie op dit terrein stimuleren en faciliteren door de juiste randvoorwaarden te scheppen. geeft richting aan deze koers. Ondernemers nemen het voortouw in het ontwikkelen van nieuwe (bedrijfs)initiatieven en voeren die uit. De gemeente ondersteunt en zet hiervoor diverse instrumenten in. Omdat de economie niet stopt bij de gemeentegrens doet Rotterdam dat samen met de andere gemeenten in de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH), de provincie Zuid- Holland, InnovationQuarter en de Economic Board Zuid- Holland. Rotterdam The Hague Innovation Airport is een concreet voorbeeld van in regionaal verband samenwerken aan de nieuwe economie en de gewenste transitie

De economische ontwikkeling van Rotterdam hangt sterk samen met een aantal fysieke en maatschappelijke opgaven. Deze opgaven worden in steeds sterkere mate beïnvloed door de digitalisering. De exponent van digitalisering, data, is binnen de economische ontwikkelingen vaak niet goed zichtbaar of herkenbaar, maar van essentieel belang in de digitale economie en de effecten hiervan op de stedelijke omgeving. Waar we voor staan is digitalisering op een zinvolle wijze in te zetten zodat het bijdraagt aan de vestigingsvoorwaarden. Digitalisering is een randvoorwaarde voor alle opgaven van deze economische agenda. De gemeente kan stimulator, facilitator of regulator zijn voor nieuwe digitale ontwikkelingen en innovaties.

De beroepsbevolking moet passen bij de toekomstige economie. In Rotterdam is met partijen in de stad een proces afgesproken onder de naam Rotterdams Leer Werk Akkoord. Dit is met name gericht op het formuleren van de eisen aan de toekomstige beroepsbevolking vanuit de toekomstige economie en de bedrijven. Het scholen van werkenden om aan de toekomstige eisen van de economie en het bedrijfsleven te kunnen voldoen staat daarin centraal.

We blijven inzetten op Rotterdam als de maritieme innovatie hoofdstad

De ambitie is om in 2030 de maritieme hoofdstad van Europa te zijn, wat betekent dat het meest complete en concurrerende maritieme ecosysteem zich in de Rotterdamse regio bevindt. We stimuleren en faciliteren daarom de maritieme economie met o.a. ook maritieme hoofdkantoorfuncties van rederijen en scheepsbouwbedrijven en commodity traders en innovatieve techbedrijven in het Central district. Hierbij is de duurzame, circulaire en digitale transitie en innovatie de focus.

Om mondiaal concurrerend te kunnen blijven zullen het petrochemisch en energiecomplex als de transport en logistieke functie in het haven-industrieel cluster moeten verduurzamen en digitaliseren. Hiervoor is kennis en kunde nodig van bedrijven, kennisinstellingen en talenten uit de stad en de regio. We zien de energietransitie in het havenindustriecomplex daarom niet alleen als een duurzaamheids- en maatschappelijke opgave, maar vooral ook als een economische opgave.

Herstel en creëren van een aantrekkelijke stad en vestigingsklimaat

De aantrekkelijkheid van Rotterdam is van groot belang voor de ontwikkeling van de economie. Naast de kwaliteit van het woonklimaat is ook de aanwezigheid van voldoende werkgelegenheid (en daarmee samenhangend voldoende ruimte om te kunnen werken) en een aantrekkelijk voorzieningenaanbod (bereikbaarheid, onderwijs, sport, recreatie, kunst, cultuur, retail, horeca, leisure-voorzieningen, hotels, cultuur, onderwijs, sport en openbaar groen) een belangrijke factor. Een fijne woonomgeving, waar kinderen sporten, waar het goed samenleven is, versterkt de aantrekkingskracht op talent (vasthouden en aantrekken) en talentontwikkeling en het arbeidspotentieel. Dit geldt zeker voor het aantrekken van hoogopgeleide, creatieve en innovatieve arbeidskrachten en samenhangend daarmee voor internationale bedrijven. Wij willen onze inzet voor het creëren van een aantrekkelijke stad verder verstevigen om aantrekkelijk te blijven voor bedrijven, werknemers, bewoners en bezoekers van de toekomst.

Digitalisering als randvoorwaarde en als onderdeel van herstel en vernieuwing

De economische ontwikkeling van Rotterdam hangt sterk samen met een aantal fysieke en maatschappelijke opgaven. Deze opgaven worden in steeds sterkere mate beïnvloed door de digitalisering. De exponent van digitalisering, data, is binnen de economische ontwikkelingen vaak niet goed zichtbaar of herkenbaar maar wel van essentieel belang in de zogenaamde data economie. Waar we voor staan is digitalisering op een zinvolle wijze in te zetten zodat het bijdraagt aan de vestigingsvoorwaarden. Enerzijds is digitalisering een randvoorwaarde voor alle opgaven van deze economische agenda, anderzijds kan de gemeente stimulator, facilitator of regulator zijn voor nieuwe digitale ontwikkelingen en innovaties.

Wat gaan we daar voor doen

Herstel naar een duurzame en veerkrachtige economie door werken aan cruciale en kansrijke sectoren in de stad en een toekomstbestendige arbeidsmarkt

- We werken samen met het Erasmus MC aan op het opstarten van de Campusorganisatie Erasmus MC Campus met een campusorganisatie, programmering en een businesscase;

- In samenhang hiermee scherpen we de lange termijn ambities en de inzet daarop ten aanzien van de sector LS&H aan samen met onze externe partners;
- We verkennen samen met cluster Maatschappelijke Ontwikkeling en partners als Rotterdam Partners en KHN de mogelijkheden van duurzaam toerisme, dit doen we met de bedrijven in de stad en regio;
- Onder de noemer Revival maakindustrie benutten we de mogelijkheden voor het versterken, faciliteren en aantrekken van bedrijven in de maakindustrie zoals het uitvoeren van een investeringsstrategie voor de Spaanse polder en op gebiedsniveau waar mogelijk in een functiemix in vitale kernen;
- Met het bedrijfsleven stellen we samen een brede Rotterdamse human capital agenda op, aansluitend en aanvullend op bestaande inzet. Er zijn diverse LWA's gesloten met bedrijfsleven en onderwijs rond onder andere de haven, MKB en energietransitie gebouwde omgeving. Er wordt nog gewerkt aan LWA's rond Bouw, Facilitair, Transport & Logistiek, Zorg, Horeca en Toerisme;
- We maken middelen vrij, samen met de andere aandeelhouders van InnovationQuarter, voor investeringen in bedrijven met groeipotentie;
- Samen met regionale partners als de provincie Zuid-Holland, Innovation Quarter en Rotterdam The Hague Airport werken we mee aan de uitbouw en ontwikkeling van Rotterdam The Hague Innovation Airport. Hoogwaardige werkgelegenheid, het aantrekken van nieuwe bedrijvigheid en bijdragen aan de verduurzaming van de luchtvaart is hierbij ons doel.

Vernieuwing door transitie naar de nieuwe economie voor Rotterdam: digitaal, circulair en gebruik makend van duurzaam opgewekte energie

- Uitvoeren en daar waar nodig (als gevolg van corona) herijken van de mets Rotterdam Partners, IQ en Havenbedrijf in 2019 vastgestelde acquisitie-strategie. Deze is erop gericht om proactief internationale bedrijvigheid aan te trekken die bijdraagt aan de transitie naar een nieuwe digitale, circulaire en duurzame economie. We bekijken vanzelfsprekend of internationale acquisitie in 2022 wel passend is gelet op de covid-19 situatie. We stellen tijdelijk de scope bij naar dichter bij huis en gericht op herstel;
- Ruimte voor werk(locaties) is een terugkerend thema. In 2022 gaan we werken aan integrale aanpak waarbij we sectorale beleidslijnen voor typen werklocaties (zoals kantoren, bedrijventerreinen, detailhandel etc) en gebiedgerichte praktische vertalingen integreren naar een handzaam en praktisch kader en plan;
- We zetten extra in op de uitstraling van Rotterdam als innovatielaboratorium met veel plek en ruimte voor startups, scale-ups en nieuwe samenwerkingsverbanden. Dat doen we via het programma Up!Rotterdam en het Upstreamfestival;
- De rol van lokale overheid als launching customer voor herstel en innovatie geven we vorm, dit doen we gemeentebreed, door bedrijven uit te dagen de benodigde technologieën en diensten gericht in te zetten;
- We blijven samenwerken met marktpartijen om 5G, glasvezel en andere IT-randvoorwaarden op een verantwoorde manier snel beschikbaar te maken voor iedereen in de stad;
- We faciliteren en ondersteunen de IT-Campus als verbindende partij om onderwijs en bedrijfsleven te versterken op het gebied van leren en werken in de digitale sector, zowel qua toeleiding van jongeren naar ICT-onderwijs, verbeteren van de doorstroming van jongeren naar hoger ICT-onderwijs inclusief talentontwikkeling en versterking van de ICT-sector in het algemeen.

We blijven inzetten op Rotterdam als de maritieme innovatie hoofdstad

De gemeente Rotterdam heeft zich de afgelopen jaren met succes gepositioneerd als dé aanjager van de noodzakelijke vernieuwing van de haven economie. Onder regie van de gemeente is een sterk, en nog steeds groeiend publiek-privaat netwerk ontstaan met honderden partijen die samenwerken aan

1. De ontwikkeling van een goed investerings- en vestigingsklimaat voor kansrijke en vernieuwende maritieme bedrijvigheid, waarbij de focus ligt op de transitie naar de nieuwe (duurzame, circulaire, digitale) economie;
2. De ontwikkeling van een sterk nationaal en internationaal imago van dit cluster als toonaangevende maritieme innovatiehoofdstad. Er wordt geïnvesteerd in het creëren van de juiste randvoorwaarden voor de realisatie van een hoogtechnologische, niet-fossiele haven en maritieme economie, met 12 maritieme groeimarkten. De vele acties die zijn ingezet op om beide doelstellingen te realiseren slaan neer in diverse programma's van de gemeente en haar partners op het gebied van marketing, acquisitie, lobby, talent, human capital, ruimte, kapitaal en innovatie.

Door de focus op de 12 maritieme groeimarkten, de innovatiekracht van het Zuid-Hollandse maritieme cluster, de al ingezette verduurzaming en digitalisering binnen de sector en de aanwezigheid van een sterk en op innovatie georiënteerd publiek – privaat netwerk, zal de maritieme sector een belangrijke positie innemen in het herstel van de regio na de coronacrisis en met succes onze ambities m.b.t. de energietransitie verwezenlijken.

We werken samen met partners aan het internationaal herstelplan maritieme economie:

- Het Merwe-Vierhavengebied, de plek voor de kleinschalige innovatieve maakindustrie, wordt verder ontwikkeld; We continueren de inzet op het creëren van een "3e Maasvlakte op het Weena" voor maritieme dienstverlening;
- We ondersteunen het Havenbedrijf Rotterdam (HBR) en het havenbedrijfsleven met de majeure energietransitie opgaven en de transitie naar de circulaire economie;
- We geven verdere uitvoering aan projecten klimaat- en energietransitie en circulaire ontwikkeling havengebied. Hierbij ontwikkelen en implementeren we beleidskaders voor (1) bijdrage aan investeringsprojecten in haven en maritieme industrie (2) Inzet op biomassa, walstroom, wind, waterstof, nieuwe brandstoffen, industriepolitiek;
- We organiseren intern en extern de samenwerking aan een toekomstbestendig maritiem cluster, dat internationaal bekendheid geniet als dé meest innovatieve maritieme hoofdstad van Europa. Hiervoor zetten wij ons in een breed publiek-private netwerk in, waarbij we onder andere met de Provincie Zuid-Holland en de Drechtsteden zorgen dat er uitvoering wordt gegeven aan de internationale maritieme hotspot aanpak, regionale maritieme acquisitie en maritieme marketing en communicatiestrategie en human capital agenda.

Herstel en creëren van een aantrekkelijke stad en vestigingsklimaat

We verkennen de mogelijkheden van herstel van de aantrekkelijke stad, o.a. ten aanzien van versterking van de vrijetijdsector (cultuur, sport, festivals en evenementen).

- Samen met stakeholders in de stad zetten we in op het versterken van vitale kerngebieden in de stad, het helpen transformeren naar een hierbij passende functiemix en verduurzamen van commercieel vastgoed;

- Met de uitvoering van het Actieplan Werken in Wijken maken we mogelijk dat er meer ruimte komt voor werkmilieus voor kleine ondernemers en makers op buurt- en wijkniveau. Dat is goed voor de aantrekkelijkheid en leefbaarheid van de wijken, de innovatie van de economie en een oplossing voor de leegstaande “plinten”;
- We sturen op het transformeren van buiten winkelgebieden gelegen winkels (en het compacter maken van winkelgebieden door middel van deels transformatie en/of een functiemix naar een andere economische functie of waar dat beter past naar wonen. We sturen op het transformeren van 180.000 m2 incurante kantoorruimte naar wooneenheden of andere economische functies samen, met en op initiatief van marktpartijen;
- In 2021 is de Taskforce Retail Rotterdam doorontwikkeld naar een Aanpak Vitale Kerngebieden waarbinnen intensieve samenwerking plaatsvindt tussen stakeholders in de betreffende gebieden (in het bijzonder de ‘gouden driehoek’) en tussen onderdelen van het concern. Het naar voren halen van ca. 10 focusgebieden waar de eerste resultaten kunnen worden behaald of waar werk met werk kan worden gemaakt. Rotterdam heeft 70 winkelgebieden, en sluit geen enkel winkelgebied uit waar vanuit ondernemers of vastgoedeigenaren het initiatief komt om een visie of aanpak voor de winkelstraat te willen maken. De gemeente faciliteert deze initiatieven via het coördinatiepunt de Uitvoeringsorganisatie Vitale Kerngebieden. We zetten in op voldoende ruimte voor nieuwe en bestaande bedrijven in de stad (werklocaties) door ruimtelijk beleid uit te voeren en uitvoeringsplannen op prioritaire locaties te realiseren. In 2022 zal via het coördinatiepunt de Uitvoeringsorganisatie Vitale Kerngebieden aan de slag worden gegaan met onderzoek, aanpakken en stimuleren van stedelijke thema's i.s.m. de stakeholders. Hiervoor zullen stimuleringsbudgetten t.b.v. facilitering, samenwerking, innovatie en placemaking worden vrijgemaakt vanuit het beschikbare budget van de Taskforce over 2021 en 2022.

Digitalisering als randvoorwaarde en als onderdeel van herstel en vernieuwing

Uitvoering van het programma Rotterdam Digitaal door onder andere:

- Implementeren handvest Rotterdam Digitaal: we verbinden externe en interne partijen aan een integrale aanpak van stedelijke digitaliseringsopgaven en we zetten in op het aantrekken en inzetten van bedrijven in de digitale economie en Smart City toepassingen;
- Bijdragen aan de economische en stedelijke thema's en onderwerpen op het gebied van stedelijke digitalisering;
- Opzetten van het programma digitale economie;
- Faciliteren en versnellen van de uitrol van glasvezel in Rotterdam;
- Binnen de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH) werken we aan een gezamenlijke regionale digitale strategie en uitvoeringsagenda, o.a. voor 5G en glasvezel en voor de harmonisering van de aanleg van digitale infrastructuur.

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Transformatie kantoren: het (laten) transformeren en/of onttrekken van	Streefwaarde (ultimo)	> 45.000 m2	> 90.000 m2	> 135.000 m2	> 180.000 m2**		
tenminste 180.000 m2 bruto vloeroppervlak uit de voorraad	Realisatie	45.000 m2		159.000 m2	289.000 m2		

kantoren in Rotterdam gedurende de periode van 1 januari 2018 tot 1 november 2021	cumulatief		102.500		(tm Q1 2021)
			m2		
Transformeren van winkels: 4 pilot-gebieden waarvan 3 transformatie gebieden (10 panden per jaar voor een periode van 3 jaar, totaal 90)	Streefwaarde	30	30	30	
	Realisatie	n.v.t.	69	168	nog niet bekend *
	cumulatief				
Verduurzaming Kantoren	Streefwaarde				
	Realisatie	n.v.t.			
Economische Clusterontwikkeling: investeringen, FTE, nieuwe vestigers door inzet fondsmiddelen en inzet van de gemeente	Streefwaarde				€ 700 mln investeringen / 2000 FTE / 50 nieuwe vestigers additioneel
	Realisatie	n.v.t.	€ 247 mln	€ 607 mln	€ 758,3 mln
	cumulatief		uitgelokte investeringen 1586 FTE 156 vestigers	uitgelokte investeringen 2000 FTE 175 vestigers	investeringen / 3616 FTE / 207 nieuwe vestigers additioneel (t/m Q2 2021)
MKB RNE proof: In deze collegeperiode worden er minimaal 5000 MKB'ers gesproken, waarbij de mogelijkheden van de nieuwe economie voor hun bedrijfsvoering worden belicht	Streefwaarde				5.000
	Realisatie	185	779	1.516	2.269 (tm Q2 2021)
	cumulatief				

Toelichting indicatoren

Transformatie kantoren

Uit de Basisregistratie Adressen en Gebouwen blijkt dat de voorraad kantoren jaarlijks krimpt. De transformatie zet fors door. Hierin speelt ook mee dat de formele transformatiedatum bij grote complexe projecten vaak later is dan de opleveringsdatum. Er is inmiddels ook nieuwbouw gepland in het centrum. Veelal gaat het om herontwikkeling van bestaande kantoorgebouwen. Door de covid-epidemie is er vertraging en uitstel ontstaan bij deze projecten.

De collegetarget van > 180.000 m2 transformatie kantoren is ruimschoots behaald.

Transformatie winkels

De pilots transformatie voor winkels zijn in januari 2021 afgelopen. Om die reden zijn er geen nieuwe cijfers beschikbaar.

De collegetarget van 90 transformaties gedurende deze collegeperiode is ruimschoots behaald.

Verduurzaming Kantoren

Verduurzaming van Rotterdamse kantoren om in 2022 tenminste te voldoen aan Energielabel C: na het inventariseren van de huidige energielabels starten we een campagne richting eigenaren om ze bewust te maken van hun verantwoordelijkheid in deze verbeteringsopgave zodat ze stappen gaan ondernemen hierin:

- Op basis van de verduurzaming intentie in het Convenant Kantoren Transformatie onderzoeken we binnen de prioritaire concentratiegebieden met de eigenaren welke actie nodig zijn om deze intenties uit te voeren en maken we afspraken hierover;
- De Pilot WKO (Warmte koude opslag) in het Rotterdam Central District is gerealiseerd in 2020. In een tijdlijn zijn voor de verschillende gebouwen de momenten opgenomen waarop deze eigenaren kunnen instappen in de aansluiting op het WKO systeem. Voor de gebouwen Delftse Poort en het nieuw te bouwen Treehouse wordt de aansluiting uitgewerkt.

Economische clusterontwikkeling

Bovenstaande cijfers zijn tot stand gekomen door uitgelokte private investeringen in de clusters om een versnellingsimpuls te geven naar een nieuwe economie, waarbij de gemeente samenwerkt met onder meer Innovation Quarter en Rotterdam Partners.

Ondanks de coronacrisis zijn er door beide partijen stevige resultaten behaald. Hierdoor hebben we eind 2020 de beoogde resultaten al gehaald. Uiteraard heeft dit alles te maken met de sterke groei van onze economie van de afgelopen jaren. Hoe de economie zich dit en volgend jaar ontwikkelt is nog uiterst onzeker.

MKB RNE proof maken

Inmiddels zijn we medio vorig jaar met onze partners met het programma MKB010>>Next gestart. Door te inspireren-informer-activeren willen we MKB-bedrijven bereiken teneinde ze te stimuleren om digitaal, duurzaam en circulair te ondernemen. Samen met onze partners zorgen we dat aanwezige kennis, middelen en netwerken zo laagdrempelig mogelijk worden aangeboden om het Rotterdamse MKB vooruit te helpen. Het programma is als gevolg van corona later gestart en ook als gevolg van corona blijft het zaak om goed te peilen waar ondernemers op dit moment behoefte aan hebben. Kwaliteit gaat daarbij boven kwantiteit. In het najaar starten enkele nieuwe programma's om ondernemers te faciliteren in hun transitieopgave.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Economische ontwikkeling	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Baten exclusief reserves	240	350	0	0	0	0
Bijdragen rijk en medeoverheden	320	350	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	70	0	0	0	0	0
Overige baten	-150	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	11.850	16.205	10.129	6.170	6.170	6.151
Apparaatslasten	3.733	4.180	4.180	4.177	4.177	4.159
Inhuur	-3	142	142	140	140	140
Overige apparaatslasten	50	107	107	107	107	107
Personeel	3.686	3.931	3.931	3.931	3.931	3.912
Intern resultaat	1.237	955	643	643	643	643
Intern resultaat	1.237	955	643	643	643	643
Programmalasten	6.880	11.070	5.306	1.350	1.350	1.350
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	4.299	9.118	4.744	788	788	788
Overige programmalasten	0	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	2.580	1.952	562	562	562	562
Saldo voor vpb en reserveringen	-11.610	-15.855	-10.129	-6.170	-6.170	-6.151
Saldo voor reserveringen	-11.610	-15.855	-10.129	-6.170	-6.170	-6.151
Reserves	1.802	1.508	0	0	0	0
Onttrekking reserves	1.802	1.508	0	0	0	0
Saldo	-9.808	-14.348	-10.129	-6.170	-6.170	-6.151

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Economische ontwikkeling	Begroting 2022	Raming	Raming	Raming	Raming
		2023	2024	2025	2026
Oorspronkelijke begroting 2022	-14.120	-9.948	-6.151	-6.151	-6.151
Bijstellingen Eerste Herziening 2022	-228	-181	-19	-19	0
Bestemmingsreserve Cofinanciering Europese subsidies	Reserves	0	0	0	0

Bestemmingsreserve Energietransitie	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-228	-181	-19	-19	0
Begroting na wijzigingen		-14.348	-10.129	-6.170	-6.170	-6.151

Toelichting financiële bijstellingen

Bestemmingsreserve Cofinanciering Europese subsidies

De kosten voor de Europees Fonds voor Regionale Ontwikkelingen (EFRO) subsidie van het programma Rotterdam The Hague Innovation Airport worden conform de beschikking naar beneden bijgesteld. De lasten en de onttrekking aan de Bestemmingsreserve Cofinanciering Europese subsidies worden in 2022 met € 23 naar beneden bijgesteld.

Bestemmingsreserve Energietransitie

Het uitvoeringsplan Energietransitie is geactualiseerd in 2022. Een aantal wijzigingen betreft het doorschuiven van projectbudgetten uit 2021 voor onder andere Up! Rotterdam, Bleekarde en Selectieve Plastic Extractie. De lasten en de onttrekking aan de bestemmingsreserve Energietransitie worden in 2022 met € 285 naar boven bijgesteld.

Technische wijzigingen

Op het taakveld Economische ontwikkeling hebben zich diverse technische wijzigingen voorgedaan (- € 228 in 2022 aflopend tot - € 19 in 2025).

De grootste wijzigingen zijn neutrale budgetverschuivingen binnen programma Economische zaken (- € 333 in 2022), overheveling apparaatslasten (inhuur) naar programmalasten (- € 96 in 2022 en 2023), budgetoverheveling materiaal budget vanuit programma Overhead (- € 66 in 2022 en 2023), budgetoverheveling naar programma Cultuur, sport en recreatie voor Stadscultuurprogramma Binnenstad (€ 100 in 2022) en subsidie Vereniging Verenigd Schouwburgplein (€ 30 in 2022), budgetoverheveling vanuit programma Beheer van de Stad (- € 13 in 2022) en diverse kleine technische wijzigingen (€ 150 in 2022 tot - € 19 in 2023 tot 2025).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Atelier en Broedplaatsenbeleid 2017-2021](#)
- [Beleidsplan Naleving Omgevingsrecht](#)
- [Bouwverordening 2010](#)
- [De Nieuwe Transformatie Aanpak kantoren Rotterdam 2016-2020](#)
- [De Nieuwe Transformatie Aanpak winkels Rotterdam 2016-2020](#)
- [Havenvisie 2030](#)

- [Havenvisie 2030: Voortgangsrapportage 2017](#)
- [Het Rotterdamse coffeeshopbeleid 2013](#)
- [Horecagebiedsplan 2017-2019](#)
- [Horecanota Rotterdam 2017-2021](#)
- [Kader Stedelijke Ontwikkeling](#)
- [Meerjarenperspectief en uitvoeringsprogramma Warenmarkten](#)
- [Nieuwe energie voor Rotterdam](#) (Drift rapport)
- [Nota prostitutie en seksbranche 2015](#)
- [Plintenstrategie voor de Rotterdamse binnenstad](#)
- [Roadmap Next Economy](#)
- [Rotterdam Kaart van de Stad](#) - Verkenning ontwikkelkansen lange termijn
- [Strategiedocument Food & The City](#) - Stimuleren van stadslandbouw in en om Rotterdam
- [Structuurvisie Stadshavens](#)
- [Update Economische Visie Rotterdam 2020. Koers houden, doorpakken en uitvoeren.](#)
- [Verhaal van de stad](#)
- [Visie en strategie Rotterdam Makers District](#)
- [REO Navigator Werklocaties Rotterdam 2015-2025](#)
- [Detailhandelsnota Rotterdam \(2017\)](#)
- [Nota Kantoorruimte \(2019\)](#)
- [Nota bedrijfsruimte \(2019\)](#)

Omschrijving taakveld

Dit taakveld betreft het versterken van de economische bedrijvigheid door:

- Het versterken van relevante sectoren zoals Maritiem, maakindustrie, Toerisme en Life Sciences & Health;
- Stimulering van (samenwerkings-)projecten van onderzoeksinstituten en bedrijven en versterken van de economische structuur gericht op de transitiepaden digitaal, circulair, energie;

- Samenwerking met bedrijfsleven en kennis- en onderzoeksinstituten en het ontwikkelen van stedelijke en wijkgerichte economische programma's;
- Werken aan een toekomstbestendige arbeidsmarkt door uitwerken human capital agenda. Inzet op LWA, aantrekken en behouden van talent zijn hier onder meer onderdeel van;
- Ontwikkelen van een aantrekkelijke stad en vestigingsklimaat.

Economische promotie

Pagina 50

Economische promotie

Rotterdam heeft een economische stedelijke identiteit welke ruimte biedt voor bedrijven om zich in Rotterdam thuis te voelen

Voortgang 2022

De economische impact van de coronacrisis voor de economie van Rijnmond valt mee in vergelijking met de eerste verwachtingen en ook ten opzichte van andere regio's. In 2020 was de krimp van de economie -2,4% van het bbp. In 2021 is de economie van de Rotterdamse regio hersteld met een groei van ongeveer 2%. Deze groei is iets sterker dan het landelijk gemiddelde (4,8%). Voor 2022 wordt een groei verwacht van 3,5%. Al zijn er nog veel onzekerheden als de Oekraïne oorlog. Aandacht blijft nodig voor die sectoren die de hardste klappen hebben gehad zoals horeca en retail waar veel bedrijven kampen met een hoge schuldenlast.

We blijven onder de vlag van de herstel- en vernieuwingsagenda inzetten op een toekomstbestendige economie die digitaal, duurzaam en circulair is en op een innovatief hoogwaardig vestigingsklimaat in samenwerking met het bedrijfsleven, kennis- en onderwijsinstellingen en andere overheden.

De komende jaren wordt gewerkt aan herstel en vernieuwing van de Rotterdamse economie aan de hand van zes sporen:

1. Human Capital: naar een toekomstbestendige arbeidsmarkt;
2. Brede sectorstructuur: naar een veerkrachtige en weerbare economie;
3. Versnelling transitiepaden digitaal, energie en circulair: naar vernieuwing van de economie;
4. Aantrekkingskracht stad: herstellen van de ontmoetingsfunctie en stimuleren van de bezoekerseconomie;
5. Ondernemerschap en innovatie ecosysteem: herstellen en versnellen van de vernieuwing van de economie;
6. Dienstverlening en launching customer: gemeentelijke dienstverlening en rol als leading en launching customer

Onder de vlag van de herstel- en vernieuwingsagenda zijn in 2022 o.a. onderstaande activiteiten op korte en middellange termijn verder gebracht

1. Het uitvoeren van promotiecampagnes gericht op de regionale en landelijke bezoekersmarkt.
2. Doorontwikkeling van de Chief Digital Office.
3. Organiseert venture café elke donderdag de thursday gathering.
4. Organisatie van het Upstreamfestival 2022

De Herstel- en vernieuwingsagenda is een adaptieve agenda wat betekent dat de koers en maatregelen bijgestuurd kunnen worden afhankelijk van de ontwikkelingen in de economie en de voortgang en impact van de maatregelen. Medio 2021 is de eerste monitor van de Herstel- en vernieuwingsagenda verschenen en in juni 2021 in de gemeenteraad behandeld. De monitor stelt dat, op basis van de impact op Rotterdam, in samenhang met de al genomen maatregelen de huidige koers en maatregelen uit de agenda bijdragen aan het pad van herstel en vernieuwing. De zes sporen zijn de goede aandachtsgebieden, omdat ze gezamenlijk het palet van (extra) maatschappelijke behoefte aan ondersteuning afdekken en ze ook aansluiten bij de voor corona al genomen maatregelen. Op basis van de analyse van de maatregelen en de impact van de coronacrisis is er blijvende aandacht onder andere nodig voor de beschikbaarheid en ontwikkeling van human capital, de financiële positie van ondernemers in sectoren zoals retail en horeca en de vernieuwing van de economie.

Wat willen we bereiken

Een optimaal vestigingsklimaat voor bedrijven, congressen en talent. Nationale en internationale bedrijven kennen de stedelijke identiteit van Rotterdam en maken om die reden gebruik van Rotterdam of overwegen om zich er te gaan vestigen.

Wat gaan we daar voor doen

- Ontwikkelen van een economische stedelijke identiteit en deze samen met de partners Innovation Quarter en Rotterdam Partners omzetten in een marketing en het aantrekken van bedrijven, congressen, bezoekers en talent;
- We zetten in op het binnen halen van innovatieve beurzen en congressen, al dan niet digitaal en zoeken naar innovatieve mogelijkheden passend binnen de covid-19-situatie, en bouwen de internationale site www.rotterdaminnovationcity.com verder uit als etalage en centraal contactpunt voor innovatie binnen de gemeente;
- We versterken het economisch vestigingsklimaat in de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH) door middel van onder andere een stevige digitale agenda waarin wordt gewerkt aan gemeente-overstijgende digitale voorwaarden met betrekking tot digitale infrastructuur (glasvezel en 5G), kennisdeling, fieldlabs en datacenters;
- We versterken het innovatie ecosysteem in stad en regio, onder andere door inzet via het programma Up! Rotterdam op samenwerking met Innovatiehubs, blue city, Venture Café, grote bedrijven en kennisinstellingen;
- We herijken de strategie voor innovatie ecosystemen en ontwikkelen het door;
- We brengen crossovers aan tussen de innovatieprogramma's die lopen voor verschillende doelgroepen. De informatie binnen het ene programma zoals UpRotterdam kan ook voor de doelgroep van MKB010Next interessant zijn en vice versa. Dit geldt ook voor bepaalde evenementen en informatie over bijvoorbeeld de mogelijkheden voor financiering voor bedrijven, anders dan gemeentelijke subsidies;
- Verder dagen we innovatieve bedrijven uit om meer bij te dragen met elkaar aan maatschappelijke opgaven van de stad.

Dit is een aantal zaken die we vanuit de herstel- en vernieuwingsagenda op basis van de monitor extra gaan oppakken.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Economische promotie	Realisatie 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Baten exclusief reserves	313	459	0	0	0	0
Bijdragen rijk en medeoverheden	130	33	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	33	425	0	0	0	0
Overige baten	150	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	14.992	16.676	15.103	14.669	13.641	13.641
Apparaatslasten	1.730	1.290	1.290	1.289	1.289	1.289
Inhuur	0	41	41	40	40	40
Overige apparaatslasten	16	14	14	14	14	14
Personeel	1.714	1.235	1.235	1.235	1.235	1.235
Intern resultaat	586	447	351	351	351	351
Intern resultaat	586	447	351	351	351	351
Programmalasten	12.676	14.939	13.463	13.029	12.001	12.001
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	3.140	5.199	4.866	4.813	3.785	3.785
Kapitaallasten	123	187	187	187	187	187
Overige programmalasten	-1	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	9.414	9.553	8.410	8.029	8.029	8.029
Saldo voor vpb en reserveringen	-14.679	-16.218	-15.104	-14.669	-13.641	-13.641
Saldo voor reserveringen	-14.679	-16.218	-15.104	-14.669	-13.641	-13.641
Reserves	-300	260	0	0	0	0
Onttrekking reserves	150	260	0	0	0	0
Toevoeging reserves	450	0	0	0	0	0
Saldo	-14.979	-15.958	-15.104	-14.669	-13.641	-13.641

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Economische promotie		Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Oorspronkelijke begroting 2022		-15.691	-15.148	-14.669	-13.641	-13.641
Bijstellingen Eerste Herziening 2022		-267	44	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-267	44	0	0	0
Begroting na wijzigingen		-15.958	-15.104	-14.669	-13.641	-13.641

Toelichting financiële bijstellingen

Technische wijzigingen

Op het taakveld Economische promotie hebben zich diverse technische wijzigingen voorgedaan (- € 267 in 2022 en € 44 in 2023). De grootste wijzigingen zijn neutrale budgetverschuivingen binnen programma Economische zaken (- € 414 in 2022), overheveling apparaatslasten (inhuur) naar programmalasten (€ 44 in 2022 en 2023), budgetoverheveling naar programma Overhead voor financiering SAFE 3D (€ 25 in 2022), budgetoverheveling naar programma Onderwijs voor IT Campus (€ 25 in 2022) en diverse kleine technische wijzigingen (€ 53 in 2022).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Nieuwe energie voor Rotterdam](#) (Drift rapport)
- [Roadmap Next Economy](#)
- [Rotterdam Kaart van de Stad](#) - Verkenning ontwikkelkansen lange termijn
- [Stadsvisie](#)
- [Verhaal van de stad](#)

Omschrijving taakveld

Dit taakveld bevat activiteiten met als doel het "op de kaart zetten" van de gemeente, waaronder; promotionele activiteiten gericht op het aantrekken van nieuwe bedrijvigheid en nieuwe werkers, het aantrekken van overige instellingen ter versterking van het profiel van de gemeente, investeren in bovenlokale, regionale, landelijke en internationale kennis- en economische relatienetwerken, promotie van toerisme, beurzen en jaarmarkten en Citymarketing.

Maatschappelijke ondersteuning

Pagina 51

Maatschappelijke ondersteuning

We streven naar een stad in balans.

We geven ruimte aan zelfredzame Rotterdammers.

Rotterdammers leveren naar vermogen een bijdrage aan de samenleving.

We staan klaar voor hen die extra (financiële) ondersteuning nodig hebben.

(Nieuwe) Rotterdammers doen mee naar vermogen.

We streven er naar dat jongeren veiliger, gezonder en kansrijker opgroeien.

TAAKVELD 1

Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk

Iedereen doet mee naar vermogen: Rotterdammers leveren een tegenprestatie naar vermogen, die ze zelf mogen invullen in de vorm van mantelzorg, vrijwilligerswerk, taalcursus, beweegtraining of eerst werken aan persoonlijke problematiek.

Jongerenloket: het begeleiden van jongeren naar werk en/of onderwijs.

Jongerenloket: Rotterdamse jongeren (onder 27 jaar) gaan pas van school als zij een baan hebben.

Jongerenloket: Wij helpen jonge statushouders (onder 27 jaar) aan werk, helpen hen om zich daarop voor te bereiden of begeleiden hen naar school.

TAAKVELD 2

Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding

Doorbreken van de vicieuze cirkel van armoede.

TAAKVELD 3

Maatwerkdienstverlening 18+ - Schulddienstverlening

Voor 2022 is voor 15.000 Rotterdammers met financiële problemen een individueel ondersteuningsplan opgesteld.

TAAKVELD 4

Onderwijsbeleid en leerlingzaken - Taal volwassenen

Het actief bestrijden van laaggeletterdheid door het aanbieden van kwalitatief goede en toegankelijke trajecten.

TAAKVELD 5

Samenkracht en burgerparticipatie

Nieuw Rotterdams Welzijn: Rotterdammers zijn zelfredzaam en weten goed hun eigen talenten en die van hun sociale omgeving te benutten.

Integratie en Samenleven: In Rotterdam vinden we het belangrijk dat alle mensen meedoen en dat we samen met alle Rotterdammers werken aan een ontspannen samenleving, met de Nederlandse waarden waaronder vrijheid en gelijkwaardigheid als fundament en beheersing en kennis van de Nederlandse taal als fundament.

Statushouders: Een vernieuwde aanpak voor Rotterdamse statushouders, die zich richt op alle basiscomponenten om te komen tot succesvolle participatie in de samenleving: woning, scholing, zorg en toeleiding naar werk.

Minderjarige Rotterdammers: kinderen en jongeren groeien kansrijker, veiliger en gezonder op.

Overzicht van baten en lasten

Overzicht van baten en lasten Maatschappelijke ondersteuning	Realisatie 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Baten exclusief reserves	27.811	35.389	17.622	17.588	17.522	17.522
Bijdragen rijk en medeoverheden	20.630	26.650	9.053	9.019	8.953	8.953
Financieringsbaten	342	402	240	240	240	240
Overige opbrengsten derden	6.839	8.337	8.329	8.329	8.329	8.329
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	241.592	239.453	203.916	200.796	199.942	199.836
Apparaatslasten	55.038	55.569	50.734	47.898	47.217	47.111
Inhuur	2.614	2.424	1.367	1.367	1.367	1.367
Overige apparaatslasten	1.075	1.400	1.901	1.901	1.908	1.908
Personeel	51.348	51.745	47.465	44.630	43.942	43.836
Intern resultaat	5.322	1.710	1.265	1.265	1.265	1.265
Intern resultaat	5.322	1.710	1.265	1.265	1.265	1.265
Programmalasten	181.231	182.174	151.918	151.633	151.460	151.460
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	74.869	83.678	61.495	61.272	61.095	61.095
Kapitaallasten	82	87	0	0	0	0

Overige programmalasten	4.182	1.217	89	89	89	89
Sociale uitkeringen	45.392	38.253	29.222	29.222	29.222	29.222
Subsidies en inkomensoverdrachten	56.707	58.939	61.111	61.050	61.054	61.054
Saldo voor vpb en reserveringen	-213.781	-204.065	-186.294	-183.208	-182.420	-182.314
Saldo voor reserveringen	-213.781	-204.065	-186.294	-183.208	-182.420	-182.314
Reserves	4.921	200	0	0	0	0
Onttrekking reserves	4.921	200	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo	-208.860	-203.865	-186.294	-183.208	-182.420	-182.314

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Oorspronkelijke begroting 2019	- 172.053	- 175.753	- 179.144	- 176.628	- 176.628			
Omissieregeling 2019	- 172.817	- 176.288	- 179.932	- 177.403	- 177.403			
Eerste herziening / Voorjaarsnota 2019	- 177.905	- 180.610	- 183.580	- 180.358	- 179.265			
Tweede herziening 2019 / Begroting 2020	- 179.547	- 188.445	- 188.021	- 180.288	- 157.259			
10-maandsrapportage 2019	- 177.611	- 188.445	- 188.021	- 180.288	- 157.259			
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 174.002							
Eerste herziening / Voorjaarsnota 2020		- 189.106	- 188.021	- 180.288	- 157.259	- 157.259		
Tweede herziening 2020 / Begroting 2021		- 191.674	- 196.686	- 189.524	- 170.338	- 168.911		
10-maandsrapportage 2020		- 191.527	- 196.686	- 189.524	- 170.338	- 168.911		
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 188.372						
Eerste herziening / Voorjaarsnota 2021			- 207.755	- 194.090	- 172.554	- 169.618	- 168.924	
Tweede herziening 2021 / Begroting 2022			- 212.473	- 204.946	- 180.255	- 177.191	- 176.400	
10-maandsrapportage 2021			- 218.448	- 204.946	- 180.255	- 177.191	- 176.400	
Jaarstukken 2021 (realisatie)			- 208.860					
Eerste herziening 2022				- 203.865	- 186.294	- 183.208	- 182.420	- 182.314

Toelichting overzicht baten en lasten

Geef op basis van de begrotingsstand een korte toelichting op de belangrijkste posten en de ontwikkeling in het meerjarig verloop van de baten en lasten en van de reserves.

Baten

De baten op het programma Maatschappelijke Ondersteuning betreffen voornamelijk opbrengsten uit de verkoop van de Rotterdampas en ESF (Europees Sociaal Fonds)-bijdrage ten behoeve van de dekking van de personele lasten bij het Jongerenloket.

Lasten

Het grootste deel van de programmalasten wordt besteed aan het Nieuw Rotterdams Welzijn. Dit heeft ten doel het versterken van de wijknetwerken en het bieden van meer mogelijkheden om bewoners te ondersteunen zonder een maatwerkvoorziening te verstrekken. Daarnaast wordt een deel ingezet voor armoedebestrijding, waaronder individuele verstrekkingen, armoedebelid, schulddienstverlening en kwijtschelding van afvalstoffenheffing. Verder worden middelen ingezet ten behoeve van integratie, taal en jeugd.

Reserves

Binnen het Programma Maatschappelijke Ondersteuning worden middelen uit diverse bestemmingsreserves ingezet. Voorbeelden hiervan zijn de Bestemmingsreserves Bijzondere Bijstand, Masterplan Ouderen, Zomerakkoord en Asielakkoord.

Meerjarig verloop

De baten blijven gedurende de jaren 2022 tot en met 2026 ongeveer op hetzelfde niveau. De lasten nemen vanaf het jaar 2023 af vanwege afloop van de middelen uit het coalitieakkoord.

Bijstellingen per taakveld

Programma / Taakveld	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie
	2022	2022	2023	2023	2024	2024	2025	2025	2026	2026
	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)
Maatschappelijke ondersteuning	1.082	1%	-6.040	3%	-6.017	3%	-6.020	3%	-5.914	3%

Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk	-544	3%	-816	4%	-816	4%	-816	5%	-816	5%
Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding	-583	1%	-833	2%	-833	2%	-833	2%	-833	2%
Maatwerkdienstverlening 18+ - Schuldienstverlening	678	4%	593	4%	593	4%	593	4%	593	4%
Onderwijsbeleid en leerlingzaken - Taal volwassenen	-64	1%	-137	9%	-137	9%	-137	9%	-137	9%
Samenkracht en burgerparticipatie	1.594	2%	-4.846	5%	-4.823	5%	-4.826	5%	-4.720	5%

Omschrijving programma

Dit programma richt zich op veel verschillende vormen van maatschappelijke ondersteuning.

De gemeente streeft naar balans in de stad, waarin mensen samenleven, samenwerken en meedoen naar vermogen en waarin iedereen de Nederlandse taal voldoende spreekt en verstaat. Rotterdammers erkennen en respecteren de verschillen tussen mensen; gelijkwaardigheid en vrijheid zijn belangrijke waarden. Wij gaan voor méér kansengelijkheid, minder risico om in armoede terecht te komen en meer kansen voor Rotterdammers om uit armoede te komen.

Zelfredzame Rotterdammers krijgen de ruimte om hun talenten en de sociale omgeving te benutten. Daar waar extra (financiële) ondersteuning nodig is, staat de gemeente klaar. Een samenleving waarin men omziet naar elkaar. Daarom ondersteunt de gemeente dat inwoners informele zorg en ondersteuning, waaronder mantelzorg, verlenen. Specifieke aandacht is er voor jongeren en ouderen. We streven ernaar dat jongeren veiliger, gezonder en kansrijker opgroeien. Voor ouderen wordt de integrale inzet vorm gegeven binnen het programma Rotterdam, Ouder en Wijzer. En is er vanaf 2022 een nieuw Rotterdams ouderenpakket, waarin de vanuit het programma ontwikkelde interventies worden geborgd.

We gaan uit van de kracht van Rotterdammers, ook als zij niet zelfredzaam zijn. Rotterdammers weten zich gezien. Het streven is dat iedereen zijn talent ontwikkelt, leert en/of werkt, of op een andere manier maatschappelijk participeert als leren of werken niet kan. Rotterdammers leveren daarom een tegenprestatie naar vermogen. We zetten in op kansen voor kinderen en jongeren, door begeleiding naar werk en/of onderwijs en door financiële ondersteuning voor sport, cultuur en uitjes, als ouders daar zelf niet voldoende middelen voor hebben. Stevige inzet vindt ook plaats op het verminderen van het aantal huishoudens in armoede en op het vergroten van financiële zelfredzaamheid van Rotterdammers.

We vinden het belangrijk dat Rotterdammers mee kunnen doen. We zetten daarom actief in op het bestrijden van laaggeletterdheid door het aanbieden van kwalitatief goede en toegankelijke trajecten. We werken aan een ontspannen samenleving, met Nederlandse waarden als basis.

Voor nieuwe Rotterdammers zetten we in op de basiscomponenten om te komen tot succesvolle participatie in de samenleving.

Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk

Iedereen doet mee naar vermogen: Rotterdammers leveren een tegenprestatie naar vermogen, die ze zelf mogen invullen in de vorm van mantelzorg, vrijwilligerswerk, taal cursus, beweegtraining of eerst werken aan persoonlijke problematiek.

Jongerenloket: Het begeleiden van jongeren naar werk en/of onderwijs.

Jongerenloket: Rotterdamse jongeren (27-) gaan pas van school als zij een baan hebben.

Jongerenloket: wij helpen jonge statushouders (27-) aan werk of helpen hen om zich daarop voor te bereiden of begeleiden hen naar school.

Voortgang 2022

Prestatie010

Prestatie010 ondersteunt 17.500 kwetsbare Rotterdammers met een bijstandsuitkering en een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Activeringscoaches begeleiden hen naar een tegenprestatie, gericht op maatschappelijke activering en waar mogelijk toeleiding naar re-integratie. Hierdoor doen zij weer mee in de samenleving. Zo zetten deze werkzoekenden stappen in hun persoonlijke ontwikkeling en leveren zij een maatschappelijke bijdrage aan Rotterdam.

De kerntaak van Prestatie010 is het activeren van werkzoekenden. Dat doen we door drempels weg te nemen, zoals schuldenproblematiek. Dat is een van de belangrijkste thema's van dit jaar. Werkzoekenden met betalingsproblemen of schulden begeleiden we naar trajecten bij schulddienstverlening. Daarnaast zetten we in op het herkennen van signalen van inwoners met een licht verstandelijke beperking. En willen we de toeleiding naar Rotterdam Inclusief verbeteren door activeringscoaches nog beter te informeren over het instrument loonkostensubsidie.

Onze ambitie is dat dit jaar 850 werkzoekenden de stap naar een re-integratietraject maken of direct uitstromen uit de uitkering. Op 30 april staat de teller op 128 werkzoekenden die uitstroonden naar re-integratietrajecten of werk. Door het opheffen van de coronamaatregelen is fysieke dienstverlening weer de norm, waardoor de verwachting is dat de teller de aankomende periode oploopt.

Jongerenloket

Het Jongerenloket is er voor alle Rotterdamse jongeren van 18 tot en met 26 jaar met een ondersteuningsvraag op het gebied van onderwijs, werk, inkomen, schulden en zorg. Wij kijken naar wat elke jongere wil en nodig heeft om verder te komen in het leven en bieden een aanpak op maat.

Het aantal jongeren in de bijstand nam in 2020 door de invloed van coronacrisis aanzienlijk toe. In december 2020 ontvingen 2919 Rotterdamse jongeren een bijstandsuitkering. Vanaf de maand mei 2021 zien we dat er meer jongeren uitstromen dan instromen, waardoor het bijstandsvolume aan het begin van het tweede kwartaal 2022 is gedaald tot 2326 jongeren.

De arbeidsmarktpositie van jongeren is relatief dynamisch. De huidige krapte op de arbeidsmarkt zorgt ervoor dat de meeste jongeren snel hun weg naar werk kunnen vinden. Tegelijk is er een aanzienlijke groep die duurzaam een afstand tot de arbeidsmarkt houdt. Met de huidige arbeidsmarkt bestaat de caseload van het Jongerenloket voornamelijk uit deze laatste groep jongeren.

Jongeren met een afstand tot de arbeidsmarkt hebben ondersteuning nodig, voordat zij de stap naar een (garantie) baan of opleiding kunnen maken. Met iedere jongere wordt een plan van aanpak opgesteld, waarin afspraken worden gemaakt over het traject dat zal worden ingezet. Onze jongerencoaches investeren in kennis voor wat betreft specifieke doelgroepen als statushouders en arbeidsbeperkte jongeren, zodat zij in staat zijn de behoeften van deze jongeren goed in beeld te brengen en een passend traject aan te bieden.

Voor Rotterdamse jongeren met financiële problemen waarvoor de reguliere schulddienstverlening geen toereikende oplossing biedt, is het Jongerenperspectieffonds opgericht. Binnen het Jongerenperspectieffonds ontvangen jongeren intensieve dienstverlening waarin wordt toegewerkt naar een saneringskrediet dat wordt afgelost door middel van het uitvoeren van een perspectiefprestatie. In maart 2022 is de pilot Jongerenperspectieffonds positief afgesloten en is het Jongerenperspectieffonds onderdeel gemaakt van de reguliere dienstverlening van het Jongerenloket.

Wat willen we bereiken

Prestatie010

Iedereen heeft een talent. Daarom verwachten we dat iedereen in Rotterdam actief meedoet in de samenleving. Dat kan zijn het volgen van een re-integratietraject, maar ook het werken aan de persoonlijke ontwikkeling door het doen van een tegenprestatie. Werkzoekenden mogen deze tegenprestatie zelf invullen in overleg met activeringscoaches. Door de Prestatie010 kunnen werkzoekenden zich persoonlijk ontwikkelen, zelfredzamer worden, meer actief zijn en wordt hun gezondheidsbeleving versterkt en zorgconsumptie verminderd. Tevens neemt de afstand tot de arbeidsmarkt af. De werkzoekende werkt door de Prestatie010 aan zijn of haar persoonlijke ontwikkeling. Hierbij is de doelstelling dat tenminste 85% van de werkzoekenden een geregistreerde tegenprestatie doet.

De meest kansrijke werkzoekenden (7.500) krijgen één vast contactpersoon en spreken we tenminste vier keer per jaar. Tenminste de helft van deze werkzoekenden zet een vervolgstap in hun ontwikkeling. Daarnaast is onze ambitie dat jaarlijkse 850 van deze werkzoekenden de stap naar een re-integratietraject maken of direct uitstromen uit de uitkering.

Jongerenloket

Jongeren van nu groeien op in een complexe, supersnelle wereld waarin ze met een voortdurende stroom van informatie, sociale interacties en keuzemogelijkheden geconfronteerd worden. Jongeren beheersen de 21e - eeuwse vaardigheden waardoor zij kunnen deelnemen aan het arbeidsproces of succesvol hun opleiding doorlopen. Jongeren kunnen meedoen en nemen de verantwoordelijkheid over hun eigen leven.

Het Jongerenloket brengt haar dienstverlening dichterbij de jongeren en legt verbinding met de ketenpartners in de wijken. Op deze manier draagt het Jongerenloket bij aan de sociale samenhang binnen de stad. Het Jongerenloket biedt stimulerende ondersteuning in de vorm van een aanpak op maat aan de Rotterdamse jongeren die ondersteuning nodig hebben, met het doel de zelfredzaamheid van deze jongeren te vergroten. Het Jongerenloket draagt bij aan een samenhangend en toekomstbestendig recht op leren en ontwikkelen.

Wij bereiden jonge statushouders voor op deelname aan de Rotterdamse samenleving. Dit doen we door jonge statushouders (27-) te begeleiden naar een opleiding of hen aan werk te helpen en belemmeringen m.b.t. het vinden van werk op te lossen.

Wat gaan we daar voor doen

Prestatie010

Door intensief samen te werken met tal van maatschappelijke partners, maken meer werkzoekenden een stap in hun persoonlijke ontwikkeling. Activeringscoaches zetten bij deze werkzoekenden in op maatschappelijke activering en persoonlijke ontwikkeling om zo de afstand tot de arbeidsmarkt te verkleinen. Hierbij is er sprake gedifferentieerde aanpak: de meest kansrijke werkzoekenden (7.500) hebben een vaste activeringscoach en spreken we vier keer per jaar. De overige werkzoekenden spreken we tenminste één keer per jaar en bieden we een servicegesprek waar nodig.

Jongerenloket

Het Jongerenloket begeleidt jongeren door middel van casus- of procesregie en inzet van trajecten naar zelfredzaamheid. Daarbij is aandacht voor alle leefgebieden die de jongeren raken. Elke jongere die zich meldt bij het Jongerenloket krijgt binnen 2 weken een intakegesprek.

Jonge statushouders worden intensief begeleid door speciaal, voor de doelgroep opgeleide jongerencoaches.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Ambitie 'Iedere stap telt'. Aantal werkzoekenden vanuit doelgroep Prestatie010 doorgestroomd naar domein Werk of direct naar een betaalde baan.	Streefwaarde	n.v.t.	1.000	1.000	850*	850	
	Realisatie	n.v.t.	1.019	709	254	128	
Jongerenloket. Aantal jongeren in de bijstand (incl. statushouders)	Streefwaarde	2.550	2.200	2.200	2.080	2.080	
	Realisatie	2.235	2.037	2.919	2.902	2.339	
Jongerenloket. Aantal jonge statushouders in de bijstand	Streefwaarde	620	585	545	501	501	
	Realisatie	630	468	486	475	461	
Jongerenloket. Aantal jongeren uitstroom	Streefwaarde	1.150	1.150	1.150	1.150	1.150	
	Realisatie	1.557	1.345	1.672	1.063	521	

* Dit aantal is in de Voorjaarnota 2021 bijgesteld naar 850.

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Jongerenloket. % jongeren binnen 2 weken intake gesprek	Streefwaarde	100%	100%	100%	100%	100%	
	Realisatie	90%	100%	100%	100%	100%	
Jongerenloket. % jonge statushouders binnen 3 weken een gesprek	Streefwaarde	100%	100%	100%	100%	100%	
	Realisatie	100%	100%	100%	100%	100%	

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Baten exclusief reserves	5.572	3.709	1.543	1.543	1.543	1.543
Bijdragen rijk en medeoverheden	5.517	3.684	1.518	1.518	1.518	1.518
Overige opbrengsten derden	56	24	24	24	24	24
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	25.463	24.919	22.161	19.332	18.646	18.646
Apparaatslasten	18.734	20.799	18.496	15.660	14.975	14.975
Inhuur	887	514	888	888	888	888
Overige apparaatslasten	528	453	940	940	942	942
Personeel	17.319	19.832	16.669	13.833	13.145	13.145
Intern resultaat	286	252	14	14	14	14
Intern resultaat	286	252	14	14	14	14
Programmalasten	6.443	3.869	3.651	3.658	3.658	3.658
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	5.411	2.469	3.651	3.657	3.657	3.657
Overige programmalasten	0	0	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	-2	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	1.034	1.400	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-19.891	-21.211	-20.619	-17.790	-17.104	-17.104
Saldo voor reserveringen	-19.891	-21.211	-20.619	-17.790	-17.104	-17.104
Reserves	1.385	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	1.385	0	0	0	0	0

Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo	-18.505	-21.211	-20.619	-17.790	-17.104	-17.104

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk		Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Oorspronkelijke begroting 2022		-20.667	-19.802	-16.973	-16.288	-16.288
Bijstellingen Eerste Herziening 2022		-544	-816	-816	-816	-816
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-544	-816	-816	-816	-816
Begroting na wijzigingen		-21.211	-20.619	-17.790	-17.104	-17.104

Toelichting financiële bijstellingen

Technische wijzigingen

In taakveld Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De grootste wijzigingen zijn:

- voor de uitvoering van de nieuwe Wet inburgering is budget ontvangen vanuit [taakveld Samenkracht en Burgerparticipatie](#) (- € 366 in 2022 en - € 431 vanaf 2023)
- binnen het Jongerenloket is budget voor apparaat verschoven en is er budget overgedragen aan [Programma Overhead](#) (€ 345 structureel)
- binnen Prestatie010 is budget voor apparaat verschoven en is er budget overgedragen aan [Programma Overhead](#) (€ 469 in 2022)
- er vindt een wijziging plaats in de toerekening apparaatslasten naar de programma's (- € 1,0 mln in 2022 tot - € 730 in 2026)
- daarnaast hebben er diverse kleine technische wijzigingen plaatsgevonden (€ 35 in 2022)

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [De Taalspiraal](#)
- [Rotterdamse Aanpak Statushouders 2019-2022](#)
- [Plan van aanpak Prestatie010: iedere stap telt](#)
- [Monitor Rotterdamse Groepen](#)
- [Monitor statushouders](#)
- [Participatiewet](#)
- [Verordening tegenprestatie Participatiewet Rotterdam 2015](#)
- [Wet inburgering](#)

Omschrijving taakveld

Rotterdammers met een gemeentelijke uitkering op grond van de Participatiewet en die geen re-integratievoorziening krijgen aangeboden, leveren een tegenprestatie naar vermogen. De tegenprestatie is deze collegeperiode doorgezet in een vernieuwde aanpak onder de naam Prestatie010, waarbij iedereen meedoet naar vermogen. Door de actieve inzet van werkzoekenden die een tegenprestatie doen, dragen zij bij aan de stad, kunnen beter participeren en verkleinen zij de afstand tot de arbeidsmarkt. Samen met werkzoekenden zetten we stappen in de persoonlijke ontwikkeling. Iedere stap telt!

Het Jongerenloket adviseert en ondersteunt jongeren van 16 tot 27 jaar op weg naar een zo groot mogelijke sociale en economische zelfstandigheid. Het Jongerenloket richt zich op Rotterdamse jongeren die veelal een opeenstapeling aan problemen kennen. Zij krijgen advies en ondersteuning op weg naar een zo groot mogelijke sociale en economische zelfstandigheid, zodat zij weer meedoen en actief deel uitmaken van de maatschappij.

Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding

Pagina 53

Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding

Doorbreken van de vicieuze cirkel van armoede.

Voortgang 2022

In 2022 werken we verder aan de Rotterdamse aanpak van armoede 'Uit de knoop'. Centraal hierbij staat het doorbreken van de vicieuze cirkel van armoede en het voorkomen van achterstanden in het bijzonder bij kinderen. Uit diverse onderzoeken naar de effecten van corona op de samenleving zijn jongeren, zzp'ers en flexwerkers als kwetsbare doelgroepen naar voren gekomen en is gebleken dat kwetsbare Rotterdammers nog kwetsbaarder zijn geworden. Tot op heden zijn de effecten van de coronacrisis op de aanvragen voor hulp en ondersteuning, nog steeds beperkt merkbaar, terwijl er wel meer aanvragen zijn bij de Voedselbank en Kledingbank. De verwachting is dat de coronacrisis wel een na-effect heeft die nog niet zichtbaar is met betrekking tot het ontstaan en vergroten van armoede en schulden.

Inmiddels is het volgende grote probleem aangetreden: inflatie en een enorme stijging van kosten, zoals de energiekosten. Veel Rotterdammers, die nog maar net het hoofd boven water kunnen houden gaan door het ijs zakken. Voor de energiekosten zijn we inmiddels bezig met een toeslag met Rijksgelden(Energietoeslag).

Een aantal belangrijke punten voor 2022:

- Het belangrijkste voor 2022 is een goede basis leggen voor een nieuw beleidskader dat vanaf 2023 in moet gaan. Een aantal lopende pilots moeten we goed afronden of continueren. Dit geldt onder andere voor de gezinsaanpak die tot en met eind 2022 in 4 wijken in Rotterdam loopt.

- We zijn aan de slag met het verstevigen van een netwerk rond de mensen die bezig zijn met projecten rondom armoede en schulden in de gebieden met als doel Rotterdammers die met armoede en schulden te maken hebben beter te ondersteunen. We zijn hiermee als eerste in IJsselmonde gestart, deze pilot loopt halverwege 2022 af en moeten we op een goede manier borgen.
- We werken aan het verbeteren van de toegang van inkomensondersteunende voorzieningen (programma toegankelijk toekennen). Tegelijkertijd wordt er ook aan digitale manieren gewerkt om deze voorzieningen toegankelijker te maken.
- We zijn in februari 2022 met zowel de bijzondere leerstoel Kinderarmoede aan de Erasmus Universiteit als het lectoraat Kinderarmoede aan de Hogeschool Rotterdam gestart.
- Zoals eerder genoemd hebben we in maart 2022 in het kader van de stijgende energieprijzen de energietoeslag toegekend aan alle bijstandsgerechtigden en hebben we daarnaast een digitaal aanvraagproces ingericht voor Rotterdammers tot 140% van het wettelijk minimum. Verder werken we met de afdeling Duurzaamheid in bredere zin aan het thema energiearmoede door bijvoorbeeld het aanbieden van energiebesparende middelen in energieboxen.

Wat willen we bereiken

Minder armoede en schulden bij Rotterdamse gezinnen, met speciale aandacht voor kinderen, jongeren en voor ouderen, dat is wat er nodig is. Armoede en schulden, door welke oorzaak dan ook, geven zorgen en stress en ze maken dat mensen buiten spel komen te staan. Armoede is meer dan het hebben van een laag inkomen. Het is een vicieuze cirkel waar diverse problemen elkaar in stand houden en/of versterken. Vooral kinderen lijden hieronder want armoede en schulden staan hun ontwikkeling op school, fysiek en sociaal emotioneel in de weg. Het afgelopen jaar is het percentage kinderen dat opgroeit in armoede gedaald naar 16,6 % (bron: monitor lage inkomens 2022). Onze ambitie is dat de vicieuze cirkel wordt doorbroken en minder mensen en gezinnen in armoede leven en schulden hebben. Wij gaan voor méér kansengelijkheid, minder risico om in armoede terecht te komen en meer kansen voor Rotterdammers om uit armoede en schulden te komen. Voor Rotterdammers waarbij dit (nog) niet mogelijk is verzachten we de gevolgen van het leven in armoede.

Wat gaan we daar voor doen

In 'Uit de knoop' hebben we de volgende tien acties geformuleerd:

1. Intensieve gezinsaanpak voor 500 gezinnen.
2. Ontwikkelen Rotterdamse Armoede-index.
3. Campagne bespreekbaar maken armoede.
4. Instellen leerstoel effectieve aanpak armoede.
5. Meer samenwerken met de stad en gezamenlijke verantwoordelijkheid.
6. Verbinden beleidsterreinen.
7. Uitvoering schuldenaanpak Reset Rotterdam.
8. Vergroten gebruik inkomensondersteuning.
9. Dienstverlening op orde.
10. Meer aandacht voor impact van bestaand beleid en beleidswijzigingen.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Baten exclusief reserves	5.219	7.294	7.294	7.294	7.294	7.294
Bijdragen rijk en medeoverheden	187	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	5.032	7.294	7.294	7.294	7.294	7.294
Lasten exclusief reserves	73.241	66.039	56.026	56.026	56.028	56.028
Apparaatslasten	7.512	7.440	6.950	6.950	6.952	6.952
Inhuur	463	515	515	515	515	515
Overige apparaatslasten	108	175	170	170	171	171
Personeel	6.941	6.750	6.266	6.266	6.266	6.266
Intern resultaat	686	903	903	903	903	903
Intern resultaat	686	903	903	903	903	903
Programmalasten	65.043	57.697	48.173	48.173	48.173	48.173
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	3.467	2.445	1.997	1.997	1.997	1.997
Overige programmalasten	-456	0	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	45.364	38.253	29.222	29.222	29.222	29.222
Subsidies en inkomensoverdrachten	16.668	16.999	16.954	16.954	16.954	16.954
Saldo voor vpb en reserveringen	-68.022	-58.746	-48.733	-48.733	-48.734	-48.734
Saldo voor reserveringen	-68.022	-58.746	-48.733	-48.733	-48.734	-48.734
Reserves	986	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	986	0	0	0	0	0
Saldo	-67.036	-58.746	-48.733	-48.733	-48.734	-48.734

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding	Begroting 2022	Raming	Raming	Raming	Raming
		2023	2024	2025	2026
Oorspronkelijke begroting 2022	-58.162	-47.900	-47.900	-47.901	-47.901

Bijstellingen Eerste Herziening 2022		-583	-833	-833	-833	-833
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-583	-833	-833	-833	-833
Begroting na wijzigingen		-58.746	-48.733	-48.733	-48.734	-48.734

Toelichting financiële bijstellingen

Technische wijzigingen

In taakveld Inkomensregelingen - Participatie en Armoedebestrijding zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De grootste wijzigingen zijn:

- er vindt een structurele wijziging plaats in de toerekening apparaatslasten naar de programma's Maatschappelijke Ondersteuning en Volksgezondheid en Zorg als gevolg van wijzigingen in de organisatiestructuur (- € 722 in 2022 en - € 843 vanaf 2023)
- door een aanpassing in de formatie, benodigd voor de uitvoering van het AOW- en Jeugdtegoed, is er ook budget overgeheveld naar het [programma Overhead](#) (€ 141 in 2022)
- er vindt een structurele wijziging plaats in de toerekening apparaatslasten naar de programma's (- € 7 in 2022 en € 10 vanaf 2023)
- daarnaast hebben er diverse kleine technische wijzigingen plaatsgevonden (€ 5 in 2022)

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Uit de knoop](#)
- [Participatiewet](#)

Omschrijving taakveld

Het bestrijden van armoede raakt vele domeinen: onderwijs, gezondheid, huisvesting, betaald werk. Inkomensondersteuning op maat voor Rotterdammers met een laag inkomen is een onderdeel van de armoedebestrijding. Dit onderdeel bestaat uit het verlenen van individuele bijzondere bijstand van daadwerkelijk gemaakte kosten, collectieve inkomensondersteuning (het AOW- en Jeugdtegoed en de Individuele Inkomens toeslag) en kwijtschelding van gemeentelijke lasten (Afvalstoffenheffing). Vanuit het perspectief vergroten participatie is de Rotterdampas onderdeel van dit taakveld.

Maatwerkdienstverlening 18+ - Schulddienstverlening Pagina 54

Maatwerkdienstverlening 18+ - Schulddienstverlening

Voor 2022 is voor 15.000 Rotterdammers met financiële problemen een individueel ondersteuningsplan opgesteld

Voortgang 2022

In 2022 werken we verder aan de Rotterdamse schuldenaanpak 'Reset Rotterdam' en de corona-aanpak: 'Laat deze gezondheidscrisis geen armoedecrisis worden'. Centraal hierbij staat het voorkomen en (sneller) aanpakken van schulden bij Rotterdammers en vooral bij jongeren. Dit doen we via vroegsignalering van schulden en het beter toegankelijk maken van de schulddienstverlening. Er is verder gebouwd aan hetgeen is neergezet in 2021. De afdeling Grip op Geldzaken is verder uitgebreid en heeft meer Rotterdammers gesproken dan het jaar ervoor. Rotterdammers met schulden effectief begeleiden naar een oplossing voor hun financiële problemen kost veel tijd.

In het begin van 2022 hadden we nog te maken met een lockdown en corona-maatregelen. Door de beperkte mogelijkheid van 'fysiek' contact in verband met corona is het voor sommige kwetsbare Rotterdammers met financiële problemen moeilijker ondersteuning te vragen. Het wantrouwen in de overheid speelt hierin ook een rol. Outreachende, laagdrempelige (schuld)dienstverlening en stress sensitief werken wordt hierdoor extra belangrijk. Gelukkig kan de ondersteuning nu weer grotendeels 'fysiek' worden gedaan, naast de ontwikkelde digitale ondersteuning. De effecten van de lockdowns zien we helaas ook terug in de realisatie van de collegegetarget in 2021. Hoewel er voor 2022 geen collegegetarget is gesteld blijven we in 2022 inzetten op het bereiken van meer Rotterdammers met onze schulddienstverlening dan voorgaand jaar. Dit doen we door te blijven investeren in samenwerking met interne en externe partijen (bijv. UWV en werkgevers). Dit geldt ook voor de samenwerking met informele partijen in de wijken, omdat we zien dat daar veel Rotterdammers met problematiek komen die zich bij de gemeente niet melden. Bovendien zetten we in op het innoveren van onze dienstverlening, bijvoorbeeld via meer digitale middelen om te komen tot het zoeken van hulp of het financieel redzaam maken van Rotterdammers.

We blijven inzetten op stress sensitieve dienstverlening, wat ook dit jaar een belangrijke pijler is onder ons beleid. Net als vorig jaar zien we ook in 2022 een toename in de toestroom naar het perspectieffonds voor jongeren. We blijven gebruikmaken van het wettelijke adviesrecht op schuldenbewinden en samenwerken met onderwijs in het kader van vroegsignalering. Voor ex-ondernemers bieden we sinds eind 2021 een pilot om hun achterstallige boekhouding op orde te laten maken. Deze pilot lijkt succesvol en zetten we door in 2022. Hierdoor kunnen we voor deze groep Rotterdammers sneller aan de slag om de schulden te regelen. Ook in onze communicatie, onder andere met het nieuwe label 'Schuldstop' richten we ons op het bereiken van groepen zoals jongeren en ondernemers waar we graag ons bereik zouden willen vergroten

Een andere belangrijke landelijke ontwikkeling is de nasleep van de kinderopvangtoeslagaffaire. Ruim 6.000 Rotterdamse gezinnen zijn (mogelijk) gedupeerd en veel van hen zijn als gevolg van de toeslagenaffaire in (financiële) problemen gekomen. Het Rijk is aan zet waar het gaat over het financiële herstel van de ouders en de hiervoor benodigde wet- en regelgeving. De gemeente ondersteunt gedupeerde gezinnen die daar behoefte aan hebben op de leefgebieden wonen, werk/dagbesteding, financiën, (psychische) gezondheid en gezin. De ondersteuning is maatwerk en wordt geleverd door het Hulpteam Toeslagen 010

Het ondersteunen van de gedupeerde Rotterdammers vergt veel extra inspanning van de gemeente. Dat komt ook omdat de gemeente verschillende rollen vervult in de hersteloperatie. Naast het leveren van ondersteuning

aan ouders is de gemeente ook voor veel ouders schuldeiser en/of schuldhelpverlener. In alle rollen vervult de gemeente verschillende taken. Uitgangspunt is dat het Rijk de gemeenten compenseert voor alle kosten die hieruit voortvloeien. De inzet vanuit de gemeenten blijft de komende jaren nodig. Zo worden er nog aanvullende regelingen verwacht voor kinderen, ouders in het buitenland, ex-partners en in relatie tot andere toeslagen.

Wat willen we bereiken

We willen voorkomen dat Rotterdammers schulden maken, te beginnen bij jongeren. Daarnaast gaan we meer Rotterdammers helpen hun schulden onder controle te krijgen. We willen dat meer Rotterdammers de gemeenten weten te vinden, al dan niet met partners in de stad. We zetten de stress sensitieve dienstverlening voort. En werken samen met partners als zoals bewindvoerders. Verder gaan we op zoek naar innovaties die helpen bij het ontstaan en aanpakken van schulden.

Wat gaan we daar voor doen

In 'Reset Rotterdam' hebben we de volgende acties geformuleerd:

1. Schuldpreventie op scholen.
2. Geldzaken en schulden bespreekbaar maken.
3. Meer energie in vroegsignalering.
4. Sociaal incasseren.
5. Perspectiefpact en fonds voor jongeren.
6. Laagdrempelige en betere ondersteuning.
7. Stress-sensitieve dienstverlening.
8. Beter afweging inzetten schuldenbewind.
9. Inzetten studenten en vrijwilligers.
10. Discussie starten over voorkomen en aanpakken van schulden.
11. Stadsmarinier schulden.

Effectindicatoren	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Collegetarget 5: Voor 2022 is voor 15.000 Rotterdammers met financiële problemen een individueel ondersteuningsplan opgesteld.*	Streefwaarde	3.000	9.000	15.000		
	Realisatie	3.523	7.517	9.860		

Toelichting: De realisatiecijfers zijn cumulatief en verantwoord in het voorjaar van 2022. Voor 2022 en 2023 zijn geen effectindicatoren vastgesteld. Voor 2023 worden deze door het nieuwe college bepaald, daarom kunnen deze nog niet gegeven worden.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Maatwerkdienstverlening 18+ - Schulddienstverlening	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2021	2022	2023	2024	2025	2026

Baten exclusief reserves	5.232	3.216	689	689	689	689
Bijdragen rijk en medeoverheden	4.154	2.437	81	81	81	81
Financieringsbaten	342	402	240	240	240	240
Overige opbrengsten derden	736	377	368	368	368	368
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	23.541	18.989	15.393	15.393	15.395	15.395
Apparaatslasten	14.728	15.234	13.687	13.687	13.690	13.690
Inhuur	305	1.533	173	173	173	173
Overige apparaatslasten	245	616	530	530	533	533
Personeel	14.178	13.085	12.984	12.984	12.984	12.984
Intern resultaat	2.966	189	82	82	82	82
Intern resultaat	2.966	189	82	82	82	82
Programmalasten	5.847	3.566	1.624	1.624	1.624	1.624
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	1.194	2.262	1.535	1.535	1.535	1.535
Kapitaallasten	82	87	0	0	0	0
Overige programmalasten	4.561	1.217	89	89	89	89
Sociale uitkeringen	10	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	0	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-18.309	-15.773	-14.704	-14.704	-14.706	-14.706
Saldo voor reserveringen	-18.309	-15.773	-14.704	-14.704	-14.706	-14.706
Saldo	-18.309	-15.773	-14.704	-14.704	-14.706	-14.706

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Maatwerkdienstverlening 18+ - Schuldendienstverlening		Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Oorspronkelijke begroting 2022		-16.451	-15.297	-15.297	-15.299	-15.299
Bijstellingen Eerste Herziening 2022		678	593	593	593	593
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	678	593	593	593	593
Begroting na wijzigingen		-15.773	-14.704	-14.704	-14.706	-14.706

Toelichting financiële bijstellingen

Technische wijzigingen

In taakveld Maatwerkdienstverlening 18+ - Schulddienstverlening zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De grootste wijzigingen zijn:

- er vindt een structurele wijziging plaats in de toerekening apparaatslasten naar de programma's Maatschappelijke Ondersteuning en [Volksgezondheid en Zorg](#) als gevolg van wijzigingen in de organisatiestructuur en kostenverdeling (€ 678 in 2022 en € 593 in 2026)

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Reset Rotterdam](#)
- [Participatiewet](#)
- [Wet gemeentelijke schuldhulpverlening](#)

Omschrijving taakveld

De kern van het schulddienstverleningsbeleid is het vergroten van de financiële zelfredzaamheid van Rotterdammers. Daar waar Rotterdammers nog niet voldoende financieel zelfredzaam zijn en problematische schulden hebben worden de schulden aangepakt en het verder oplopen hiervan voorkomen.

Schulddienstverlening bestaat uit schuldpreventie, vroegsignalering van (problematische) schulden, ondersteuning bij het aanpakken van problematische schulden, stabilisatie van schulden, schuldbemiddeling door de Kredietbank Rotterdam (KBR) en het vergroten van de financiële zelfredzaamheid.

Er zijn geen exacte cijfers bekend van hoeveel Rotterdammers problematische schulden hebben. Als indicator wordt het hebben van een betalingsachterstand van zes maanden bij de zorgverzekering gehanteerd. Dit zijn ongeveer 22.500 Rotterdammers. De gevolgen van problematische schulden kunnen ingrijpend zijn. Er is een nauwe verwevenheid tussen armoede en schulden enerzijds en gezondheidsproblemen anderzijds. Onderzoek naar de samenhang tussen problematische schulden en gezondheid wijst bijvoorbeeld uit dat mensen met grote financiële problemen gemiddeld genomen vaker roken, kampen met overgewicht en last hebben van depressies. Daarnaast toont onderzoek aan dat geldstress door armoede en schulden van grote invloed is op het gedrag van mensen. Geldstress draagt eraan bij dat mensen: meer bij de dag gaan leven, minder goed in staat zijn om de aanpak van hun problemen te organiseren, verlangens en andere emoties minder goed kunnen reguleren.

Onderwijsbeleid en leerlingzaken - Taal volwassenen

Pagina 55

Onderwijsbeleid en leerlingzaken - Taal volwassenen

Het actief bestrijden van laaggeletterdheid door het aanbieden van kwalitatief goede en toegankelijke trajecten.

Voortgang 2022

Het Beleidskader De Taalspiraal is op 11 april 2019 vastgesteld door de gemeenteraad. Het college wilde met 19.000 afgeronde taaltrajecten in deze collegeperiode een trendbreuk realiseren. In 2020 kwamen door corona de realisatiecijfers lager uit dan verwacht. Door de sluiting van fysieke locaties stagneerde de werving, waardoor er weinig instroom voor de cursussen was.

Ook hadden cursisten meer moeite met het tijdig afronden van hun trajecten. Vanwege de corona-maatregelen zijn de grote taalaanbieders zo veel mogelijk en versneld overgestapt op digitaal lesgeven. In de eerste paar maanden van 2021 was de situatie niet veel veranderd ten opzichte van 2020. Er was een lockdown en er waren geen fysieke lessen. Door het grootschalig aanbieden van online lessen is continuïteit van het taalaanbod in de stad gewaarborgd. In 2021 gaven we met het Jaar van de Taal een impuls aan de werving en toeleiding naar taaltrajecten o.a. door middel van een campagne in de buitenruimte en op social media. Door de Corona-maatregelen liep het aantal nieuwe aanmeldingen voor taalcursussen terug en hadden cursisten moeite om de taaltrajecten af te ronden. Met het team Taal en de taalaanbieders zijn extra inspanningen geleverd om het taalaanbod in de stad continueren en de werving van deelnemers een impuls te geven. Dit heeft zijn vruchten afgeworpen en door de extra inzet zijn de taaltargets voor het jaar 2021 ruimschoots behaald.

Eind 2021 en begin 2022 was er wederom een lockdown waardoor er geen fysieke lessen mogelijk waren. Met het aflopen van de lockdown en het versoepelen van de maatregelen constateren we een enorme toeloop naar taalcursussen. De instroom van cursisten verloopt zo hard dat taalaanbieders aangeven dat de beschikbare trajecten in het 1e kwartaal al vollopen. We zijn bezig om daar actief op in te spelen en voldoende aanbod te creëren voor iedereen die een taalcursus wil volgen. De verwachting is dat de targets voor 2022 ruimschoots zullen worden behaald en daarmee ook de taaltarget van 19.000 afgeronde taaltrajecten.

Wat willen we bereiken

Taal is één van de basisvaardigheden voor meer zelfredzaamheid. Vanuit het beleidskader taal wordt hierop ingezet vanuit verschillende sporen: Taal en gezondheid, Taal en werk en Taal en geld en Taal en ontwikkeling. De gemeente wil de taalbeheersing van Rotterdammers met een integrale aanpak verbeteren zodat zij zich in hun dagelijks leven beter kunnen redden op de genoemde gebieden.

Het college wil deze collegeperiode een trendbreuk bewerkstelligen op het gebied van laaggeletterdheid.

Wat gaan we daar voor doen

In de collegeperiode 2019-2022 wordt zowel kwantitatief als kwalitatief een trendbreuk gerealiseerd:

- Kwantitatief: door het inzetten van 6.795 extra non-formele en formele taaltrajecten in de periode 2019-2022 ten opzichte van de voorgaande collegeperiode (2015-2018).

- Kwalitatief: door een integrale aanpak.

De taaltarget van de lopende collegeperiode (tot en met 2022) is dat er minimaal 19.000 geslaagde taaltrajecten voor laaggeletterde Rotterdammers worden gerealiseerd. Door een betere taalvaardigheid verbeteren zij tegelijkertijd hun gezondheid, arbeidsmarktpositie, inkomenspositie, welzijn en participatie. Door verbetering van het taalniveau van opvoeders werken we tegelijkertijd aan het voorkomen van een toekomstige generatie laaggeletterden. Dit doen we met de gemeentelijke middelen en de rijksmiddelen op basis van de Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB). Op grond van de WEB dragen wij verder zorg voor de regionale coördinatie, inkoop en verantwoording van de middelen voor de arbeidsmarkt regio Rijnmond.

De huidige collegeperiode en het beleidskader De Taalspiraal eindigt in 2022. Een nieuw beleidskader voor de periode 2023-2026 wordt in de loop van 2022 opgesteld. Hierbij is het de intentie om door te gaan met het huidige taalbeleid en vragen we aandacht voor de extra financiële middelen die nodig zijn om dit succesvolle beleid voort te kunnen zetten. Een nieuw taaltarget voor de periode vanaf 2023 zal daarom pas geformuleerd worden als het nieuwe beleidskader Taal gereed is.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Collegetarget 8: 19.000 afgeronde taaltrajecten voor laaggeletterde Rotterdammers	Streefwaarde		3.800	4.400	5.400	5.400	
	Realisatie		6.689	3.811	5.723*		
Minimaal 80% van de deelnemers geeft een positieve waardering voor de taaltrajecten.	Streefwaarde	N.v.t.	80%	80%	80%	80%	
	Realisatie		86%	87%	88%		
			Zeer positief				
Minimaal 80% van de deelnemers rondt de trajecten met succes af.	Streefwaarde	N.v.t.	80%	80%	80%	80%	
	Realisatie		85,6%	66%	56%*		
Minimaal 50% van de netwerkpartners gaat gericht aan de slag met laaggeletterdheid.	Streefwaarde	N.v.t.	50%	50%	50%	50%	
	Realisatie		50%	50%	50%		
* De realisatie zal nog wijzigen omdat de vaststellingen van de subsidies die in 2021 zijn verstrekt conform de SVR pas na 1 april 2022 plaatsvinden. Daardoor kan de definitieve realisatie over 2021 pas in het najaar worden vastgesteld. Voor 2021 moeten nog 443 toegekende trajecten worden vastgesteld. Op grond van de huidige realisatiecijfers en de ramingen voor 2022 kunnen we stellen dat het collegetarget ruimschoots zal worden gehaald.							

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Onderwijsbeleid en leerlingzaken - Taal volwassenen	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Baten exclusief reserves	8.693	7.235	7.235	7.235	7.235	7.235
Bijdragen rijk en medeoverheden	8.675	7.197	7.197	7.197	7.197	7.197
Overige opbrengsten derden	18	38	38	38	38	38

Lasten exclusief reserves	14.661	13.317	8.965	8.965	8.965	8.965
Apparaatslasten	947	745	748	748	748	748
Inhuur	99	0	0	0	0	0
Overige apparaatslasten	20	11	14	14	14	14
Personeel	829	734	734	734	734	734
Intern resultaat	-110	0	0	0	0	0
Intern resultaat	-110	0	0	0	0	0
Programmalasten	13.824	12.572	8.217	8.217	8.217	8.217
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	12.976	10.426	6.195	6.195	6.195	6.195
Overige programmalasten	0	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	848	2.146	2.022	2.022	2.022	2.022
Saldo voor vpb en reserveringen	-5.968	-6.082	-1.730	-1.730	-1.730	-1.730
Saldo voor reserveringen	-5.968	-6.082	-1.730	-1.730	-1.730	-1.730
Saldo	-5.968	-6.082	-1.730	-1.730	-1.730	-1.730

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Onderwijsbeleid en leerlingzaken - Taal volwassenen		Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Oorspronkelijke begroting 2022		-6.019	-1.592	-1.592	-1.592	-1.592
Bijstellingen Eerste Herziening 2022		-64	-137	-137	-137	-137
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-64	-137	-137	-137	-137
Begroting na wijzigingen		-6.082	-1.730	-1.730	-1.730	-1.730

Toelichting financiële bijstellingen

Technische wijzigingen

In taakveld Onderwijsbeleid en leerlingzaken - Taal volwassenen zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De grootste wijzigingen zijn:

- er vindt een structurele wijziging plaats in de toerekening apparaatslasten naar de programma's Maatschappelijke Ondersteuning en Volksgezondheid en Zorg als gevolg van wijzigingen in de organisatiestructuur (- € 66 in 2022 en - € 137 vanaf 2023)
- daarnaast hebben er diverse kleine technische wijzigingen plaatsgevonden (€ 2 in 2022)

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Beleidskader Taal 'De Taalspiraal' 2019 – 2022](#)
- [Wet educatie en beroepsonderwijs](#)

Omschrijving taakveld

De gemeente vindt het belangrijk dat iedereen de Nederlandse taal voldoende spreekt en verstaat. Taal is één van de basisvaardigheden voor meer zelfredzaamheid op het gebied van gezondheid, werk en inkomen, financiën en integratie. Taal is één van de belangrijkste instrumenten om het welzijn van Rotterdammers merkbaar in hun dagelijks leven te verbeteren. Onder dit taakveld verantwoorden we de gemeentelijke inzet op het verbeteren van de taalbeheersing van volwassen Rotterdammers.

21% van de Rotterdamse bevolking is laaggeletterd. Door het niet goed kunnen lezen en schrijven komen laaggeletterde Rotterdammers in financiële problemen, zijn vaker werkloos, hebben een slechtere gezondheid en participeren minder, waardoor zij ook een grotere kans hebben op sociaal isolement. Op deze gebieden ligt vaak de intrinsieke motivatie van mensen om hun taalbeheersing te verbeteren. Deze motivatie is de sleutel tot duurzame taalverbetering. Daarom wil de gemeente de taalbeheersing van Rotterdammers door middel van een integrale aanpak verbeteren. Door diverse 'ingangen' te creëren en taal als instrument tegelijkertijd binnen andere beleidsterreinen ook in te zetten, kunnen we het bereik vergroten en de zelfredzaamheid van Rotterdammers verbeteren.

Samenkracht en burgerparticipatie

Pagina 56

Samenkracht en burgerparticipatie

Rotterdammers zijn zelfredzaam en weten goed hun eigen talenten en die van hun sociale omgeving te benutten.

In Rotterdam vinden we het belangrijk dat mensen meedoen en dat we samen met alle Rotterdammers werken aan een ontspannen samenleving, met de Nederlandse waarden waaronder vrijheid en gelijkwaardigheid als fundament en beheersing en kennis van de Nederlandse taal als fundament.

Een vernieuwde aanpak voor Rotterdamse statushouders.

We streven er naar dat jongeren veiliger, gezonder en kansrijker opgroeien.

Voortgang 2022

Nieuw Rotterdams Welzijn

Begin 2021 is door de Raad het beleidsplan Heel de Stad vastgesteld. Dit plan is o.a. de opvolger van het beleidsplan Nieuw Rotterdams Welzijn. In 2021 is, op basis van de eveneens door de Raad vastgestelde inkoopstrategie, een start gemaakt met een aanbestedingsprocedure voor het welzijnswerk in Rotterdam. In februari van 2022 heeft dat geleid tot de definitieve gunning van het welzijnswerk in de 14 gebieden van Rotterdam. De nieuwe opdracht, met een looptijd van 5 jaar en 7 maanden met de mogelijkheid deze 2 keer met 2 jaar te verlengen, start op 1 juni 2022. De periode vanaf de gunning tot 1 juni wordt gebruikt voor de implementatie van de welzijnsopdracht.

De welzijnsopdracht die in het kader van het Nieuw Rotterdams Welzijn in 2018 zijn gestart, loopt nog door tot 1 juni 2022.

De resultaten voor de Welzijnsopdrachten die waren afgesproken voor 2021 zijn daarom met 5 maanden verlengd, onder dezelfde voorwaarden als die golden voor 2021. Omdat de meeste maatregelen als gevolg van corona in begin 2022 zijn versoepeld en uiteindelijk zijn beëindigd, is de verwachting dat de afgesproken resultaten voor 2022 zullen worden gerealiseerd.

In 2019 is een start gemaakt met het beter en gericht uitvoeren van de huisbezoeken 75+. Er is meer aandacht voor ouderen die een verhoogd risico lopen op eenzaamheid, zoals verlies van een partner en verhuizing naar een nieuwe wijk. Dit als onderdeel van de pijler 'Ertoe doen' van het uitvoeringsprogramma Rotterdam, Ouder en Wijzer (zie hieronder). Eind 2021 is begonnen met een evaluatie van de huisbezoeken 75+. De uitkomsten van de evaluatie (Q2 van 2022) zullen betrokken worden bij de verdere doorontwikkeling van de huisbezoeken. Zo zullen de gesprekken aan de voordeur, die ontwikkeld zijn tijdens de coronacrisis, onderdeel uit blijven maken van dienstverlening in het kader van de aanpak van eenzaamheid. Ook wordt op basis van de evaluatie de vragenlijst omgebouwd tot een topiclijst. Dit ook mede op basis van een motie die hierover door de Raad is aangenomen.

Informele zorg en ondersteuning (IZO)

In 2019 en 2020 vond de inkoop en implementatie van een nieuwe stedelijke ondersteuningsstructuur Informele zorg en ondersteuning (IZO) plaats. De verschillende onderdelen hiervan zijn sinds medio 2020 operationeel. Hierdoor staat een stevige structuur met Zorgzaam010, Advies op Maat, Cursussen en Workshops en Mantelfoon. De eerste resultaten zijn goed. Hierover werd uitgebreid gerapporteerd in een voortgangsbrief die in april 2021 uitging. Een nieuwe voortgangsbrief is in wording.

Het stedelijke mantelzorgsteunpunt Mantelfoon bestaat op 1 mei 2022 twee jaar. De bekendheid van het steunpunt bij mantelzorgers en partners in stad groeit gestaag. Het contract is inmiddels verlengd. Ook de eerste contracten voor Cursussen en workshops en Advies op Maat zijn danwel worden (op korte termijn) verlengd.

In 2022 en verder wordt ingezet op nog betere vindbaarheid en toegankelijkheid van de stedelijke ondersteuningsstructuur, onder andere door middel van een promotie en het inzetten van ambassadeurs. Daarbij is (het stimuleren van) samenwerking tussen stedelijke en lokale partners nodig.

In 2022 en verder gaan we ons ook inzetten op sterkere netwerken en sterkere samenwerking tussen informele en formele zorg, vanuit de stedelijke uitvoeringsagenda Zorgzaam010, maar bijvoorbeeld ook via de nieuwe Inkoop van Welzijn.

De komende jaren willen we ook (nog meer) inzetten op waardering.. Een nieuw waarderingsbeleid is hiervoor aangeboden aan de gemeenteraad. Voor dit beleid hebben we een brede enquête afgenomen, zodat dit ook echt aansluit op de wensen van de Rotterdamse vrijwilligers. Ter waardering van Rotterdamse vrijwilligers die zich hebben ingezet in coronatijd, zijn 6000 Rotterdampassen beschikbaar gesteld. De verspreiding hiervan verloopt via welzijn, de Ibo's en het Rode Kruis. Daarnaast kan op individuele basis door Rotterdammers een pas worden aangevraagd. Ook mantelzorg wordt gewaardeerd. Hiervoor was al een Rotterdampas met OV-tegoed beschikbaar. Nu is er een keuzemogelijkheid ingevoerd: of een pas met OV-tegoed of een cadeaubon.

Ook gaan we in 2022 door met de samenwerking met levensbeschouwelijke organisaties vanuit het uitgangspunt 'erkenning en waardering' en hoe we hierbij beter kunnen samenwerken rond Informele zorg en ondersteuning.

Opzoomer mee

Het aantal unieke straten dat deelneemt aan de Opzoomercampagne is tijdens de coronatijd gestegen. Eind 2021 deden ruim 2.200 straten mee aan de verschillende Opzoomer campagnes. Dit aantal stabiliseert zich in 2022. De activiteiten van Opzoomer Mee zijn verdeeld over 4 campagnes. 2 daarvan vinden plaats in de eerste helft van 2022, te weten de campagne een groene straat, die betrekking heeft op initiatieven van straten die zelf aangelegd groen onderhouden. De 2de campagne is de voorjaarsronde over nabuurschap en samenwerking in de straat. Begin 2022 heeft Opzoomer mee een nieuw beleidsplan opgesteld, met de naam Van Onderop gepresenteerd. Hierin staan de plannen van Opzoomer Mee voor de komende 6 jaar. Daarin worden de volgende 3 belangrijke voornemens gepresenteerd:

- Een vernieuwde programmering van de Opzoomercampagne
- Lief & Leed en Groen & Schoon (twee Rotterdamse speerpunten) verder door ontwikkelen en verdiepen
- Bouwen aan een nieuwe ondersteuningsstructuur voor het Opzoomeren, in samenwerking met de welzijnsaanbieders.

Programma Rotterdam Ouder en Wijzer

Het uitvoeringsprogramma Rotterdam, Ouder en Wijzer is in juli 2019 door het college vastgesteld. Daarin zijn de ambities voor ouderen zo concreet mogelijk uitgewerkt. Vanuit de pijlers Vitaal, Ertoe doen, Wonen & woonomgeving en Zorg & ondersteuning worden in samenwerking met vele partners in de stad activiteiten ontwikkeld die ertoe bijdragen dat ouderen zo lang mogelijk gezond en vitaal blijven, kunnen blijven meedoen en passende zorg en ondersteuning krijgen. 2022 is een overgangsjaar waarin er nog middelen zijn om de activiteiten van het programma voort te zetten, de borging van de inzet geïmplementeerd wordt in de welzijnsopdracht en het nieuwe college de nieuwe piketpaaltjes bepaald.

De coronapandemie heeft onze oudere Rotterdammers enorm geraakt. Naast de hoge sterftcijfers onder ouderen werden zij ook geraakt door de coronamaatregelen en de social distancing van ouderen die daarbij noodzakelijk was. Dit heeft dan ook gevolgen gehad voor de eenzaamheid onder ouderen.

Eenzaamheid onder ouderen heeft de afgelopen jaren onze absolute aandacht gehad. Niet voor niets was Rotterdam de eerste gemeente van Nederland met een eenzaamheidsaanpak. Tijdens de coronacrisis is enorm geprofiteerd van het feit dat er al een goed draaiende infrastructuur rond ouderen stond en hebben we met de Sociale Hulpdienst Corona een aanvullende laagdrempelige ondersteuning opgezet. Want met corona en de bijbehorende maatregelen lag een stijging van de eenzaamheid in de lijn van de verwachting. Daarom hebben we

– samen met de vele partners in de stad- alles in het werk gesteld om deze toename zoveel als mogelijk te beperken. Dit lijkt wat betreft de sociale eenzaamheid goed gelukt te zijn. Deze vorm van eenzaamheid is tijdens de coronapandemie niet gestegen. Initiatieven zoals gesprekken aan de deur of via de telefoon, balkonparades, kaartenacties hebben hieraan bijgedragen. De emotionele eenzaamheid is tijdens de coronaperiode door de beperkte betekenisvolle contacten wel gestegen. Helaas zien we dat de coronamaatregelen impact hebben en zien we een toename van de matige en ernstige eenzaamheid van 2%. Dit is zorgelijk.

Gelukkig zijn de coronamaatregelen inmiddels niet meer van kracht en zijn de activiteiten die vanwege corona geen doorgang konden vinden, zoals de activiteiten gericht op ontmoeting, samen eten, de fitfestivals, de inzet op vitale woongemeenschappen, weer opgestart. Daarnaast zetten we met het programma Rotterdam, Ouder en Wijzer dit jaar in op de borging en het verder doorontwikkelen van de interventies. De verschillende onderdelen van het programma, waaronder de interventies op het terugdringen van eenzaamheid, hebben een plek gekregen in de nieuwe welzijnsopdracht die vanaf 1 juni 2022 van start gaat en waarmee er een nieuw Rotterdams ouderenpakket staat. Zo kunnen we met een verscheidenheid aan maatregelen 40.000 ouderen bereiken en eenzaamheid de komende jaren verder aanpakken.

Vanuit het ministerie van VWS zijn extra middelen voor de bestrijding van eenzaamheid onder ouderen beschikbaar gesteld om daarmee bij te dragen aan het herstel van de samenleving van de gevolgen van corona. Voor Rotterdam is ruim € 1 miljoen beschikbaar. In 2021 zijn 24 extra projecten gestart, die doorlopen in 2022 om eenzaamheid te bestrijden. Er wordt zo extra ingezet op het bereik van migranten ouderen, extra ontmoetingen en uitjes, het activeren van ouderen, het versterken van een gezonde leefstijl en empowerment, theateractiviteiten, zingeving, maatjesprojecten, samen eten en extra aandacht voor oudere mantelzorgers. De coronacrisis heeft ook positieve gevolgen. Bijvoorbeeld voor een beter gebruik van eHealth. Er is veel contact onderhouden met ouderen op afstand en de bereidheid om digitaal vaardig te worden neemt daarmee ook toe.

Er zijn ook onderdelen in het programma die minder te lijden hebben gehad onder de crisis. Dat geldt bijvoorbeeld voor de ambities in het Langer Thuisakkoord. Op 17 februari 2020 ondertekenden, 42 marktpartijen, corporaties, zorg en welzijnspartijen, zorgkantoor/zorgverzekeraars, ouderenbonden en de gemeente het Langer Thuis Akkoord.

De partners zetten met elkaar de schouders onder afspraken over het realiseren en toevoegen van geschikte woningen, woon(zorg) concepten en de ontwikkeling van ouderenhubs. De ambities in het akkoord zijn uitgewerkt in een actieagenda met acties die ervoor zorgen dat het voor Rotterdammers makkelijker en prettiger wordt om langer zelfstandig te kunnen blijven wonen in de eigen wijk. In co-creatie met de aanbieders binnen de Wmo worden er 6 Thuisplusflats ontwikkeld. In de Thuisplusflat worden welzijn en Wmo in één integraal arrangement aangeboden, waarbij één Wmo-aanbieder het vaste herkenbare zorg- en ondersteuningsteam organiseert en zorgdraagt voor extra inzet op welzijn. Ook werken we aan vijf ouderenhubs, senior vriendelijke wijken in Prinsenland/Het Lage Land, Hoogvliet, IJsselmonde, Crooswijk en Ommoord. Langs de pijlers wonen, welzijn en zorg werken de partners aan de verschillende opgaven vanuit een gezamenlijke actie-agenda.

Centrale thema's die terugkomen en waar actief op in wordt gezet zijn: de behoefte aan tussenvoorzieningen, voldoende plekken waar samen kan worden gegeten en waar activiteiten plaatsvinden, de leefbaarheid in seniorencomplexen en de wijkgerichte samenwerking tussen beroepskrachten in zorg en welzijn.

Samenleven

Medio 2019 startte het actieprogramma Integratie & Samenleven: 'Relax. Dit is Rotterdam'. Dit actieprogramma omvat de visie, doelstellingen en actiepunten waarmee het college de acceptatie van diversiteit stimuleert in de Rotterdamse samenleving en inburgering van nieuwkomers bevordert. De raad ontvangt elk halfjaar een voortgangsrapportage, de eerstvolgende is er in juni 2022.

In 2020 was de demonstratie van Black Lives Matter een belangrijke aanleiding voor het intensiveringsplan Rotterdam Tegen Racisme, dat in het najaar van start is gegaan. In 2021 zijn nieuwe projecten van start gegaan tegen arbeidsmarktdiscriminatie, werkt de Stadsmarinier nauw samen met de stad, wordt intern de expertise op diversiteit en inclusie beter benut voor meerdere beleidsterreinen en is er een Adviesraad Diversiteit & Inclusie in oprichting.

En in 2021 hebben ook de stadsdialogen plaatsgevonden over het koloniale en slavernijverleden van de stad, onder andere resulterend in het excuus van het college in december en de opbouw van het stadsprogramma Koloniaal en Slavernijverleden Rotterdam voor educatie en verbinding. De voorbereidingen zijn dit jaar in volle gang en zullen medio dit jaar volop zichtbaar worden, met onder andere de publieksversie die de onderzoeksresultaten in de drie dikke boeken over het stadsverleden gratis toegankelijk maakt. Ook is in maart officieel de onafhankelijke Adviesraad Antiracisme & Inclusie ingesteld, die het college gevraagd en ongevraagd kan adviseren over beleid of uitvoering dat raakt aan discriminatie en inclusiviteit.

Intussen lopen alle activiteiten van Relax en Rotterdam Tegen Racisme in 2022 door. Voorbeelden zijn het Panel Deurbeleid (sfeerbezoeken en trainingen voor discriminatievrije nachthoreca), 010-Inclusief (arbeidsmarkt: netwerk werkgevers voor diversiteit en inclusie), rechten en plichten en informatievoorziening voor discriminatievrije particuliere woningverhuur, diverse workshops en programma's in het onderwijs, dialogen op wijkniveau om taboeonderwerpen te doorbreken en bruggen te slaan tussen verschillende Rotterdammers, weerbaarheidstrainingen, campagnes (om meldingsbereidheid te vergroten), training van professionals in het sociale domein voor o.a. cultuursensitief werken en LHBTIQA+ (zorg)vraagstukken en inzet op inclusief werkgeverschap van de gemeente zelf. Daarnaast worden veel maatschappelijke initiatieven gesubsidieerd, zoals de Rotterdam Pride en dit jaar de Roze Zaterdag.

Integratie

De Rijksoverheid bepaalt elk half jaar hoeveel statushouders (vluchtelingen met een verblijfsvergunning) genoemd gemeenten een plaats moeten geven om te wonen, dit heet de taakstelling. Voor Rotterdam bedraagt dit in 2022 waarschijnlijk bijna net zoveel als in 2021, bijna 1000, een zeer hoge taakstelling. We liggen op schema om dat te behalen maar het is een enorme opgave, alle zeilen staan bij.

Naast deze hoge taakstelling voor statushouders, is de nood ook hoog voor opvang asielzoekers (vluchtelingen die nog geen verblijfsvergunning hebben) en Oekraïense vluchtelingen. Om de druk op de asielzoekerscentra in het land te verlichten is in het najaar van 2021 een groep van circa 100 aan Rotterdam gekoppelde statushouders opgevangen op een riviercruise schip in de Persoonshaven. Sinds eind december 2021 zijn eerst vier en later drie andere riviercruise schepen ingezet voor de opvang van 250 asielzoekers. Deze opvang is onlangs verlengd tot eind oktober 2022. De oorlog in Oekraïne en de vluchtelingstroom die dat heeft veroorzaakt, heeft Rotterdam ertoe bewogen in korte tijd ruim 2200 bedden beschikbaar te maken voor deze groep vluchtelingen. Hier worden

opnieuw riviercruise schepen voor ingezet, maar ook een groot cruiseschip met een capaciteit van 1400 bedden, hotels en andere panden.

1 januari 2022 is de nieuwe Wet inburgering (Wi 2021) ingegaan. Met de nieuwe Wet inburgering worden gemeenten verantwoordelijk voor een integraal aanbod op inburgering en krijgen zij de regierol in de uitvoering van het nieuwe stelsel. Het doel van de nieuwe wet is dat iedereen meedoet, het liefst via betaald werk. Dit is waar de inzet van de inburgeraar, de overheden en andere (maatschappelijke) partners op is gericht in het nieuwe stelsel. De regierol van gemeenten over de uitvoering is vastgelegd in de wet. De nieuwe wet kent hoge ambities vergeleken met het vorige inburgeringsstelsel. Participatie wordt gezien als hoofddoel en het vereiste taalniveau wordt verhoogd (van niveau A2, basisgebruiker naar B1: zelfstandige gebruiker). Samenwerking tussen de inburgeraar, de overheden en partners is cruciaal om deze doelen te behalen.

In het vorige inburgeringsstelsel (Wi2007 en Wi 2013) zijn inburgeraars zelf verantwoordelijk (ook financieel) voor hun inburgeringstraject, waaronder het uitzoeken en inkopen van inburgeringslessen. In de praktijk werkt dit niet. Een grote groep inburgeraars is de dupe geworden van malafide taalaanbieders. Veel inburgeraars hebben hun DUO-lening opgemaakt terwijl hun inburgeringstraject nog lang niet is afgerond. Hierdoor hebben sommigen grote schulden bij DUO opgebouwd. Alle betrokken stakeholders erkennen het falen van het vorige inburgeringsstelsel.

Bovenstaande is vormgegeven in de Rotterdamse Aanpak Inburgering die per januari 2022 is ingegaan. De aanpak geeft de gemeente invulling aan de nieuwe wettelijke taken en de bijbehorende verantwoordelijkheden. Ook bevat deze aanpak de vorige inburgeringstelsels (Wi2007 en Wi2013) en de bijbehorende taken. Het hoofddoel van de aanpak is om inburgeraars snel en volwaardig mee te laten doen aan de Rotterdamse samenleving. De intensieve begeleiding doen we vanuit de gemeente sinds 2019 met gespecialiseerde consultants en jobcoaches. Sindsdien daalde het aantal bijstandsuitkeringen voor statushouders.

In 2021 zijn we als gemeente druk bezig geweest met de implementatie van de nieuwe wet. Clusters SO (voor huisvesting), MO (voor intake, beleid en begeleiding), Jongerenloket en W&I (toeleiding naar participatie, school en/of werk) hebben hier samen in opgetrokken. Inmiddels zijn alle leerroutes en de andere trajecten van de Nieuwe Wet Inburgering definitief gegund. Doordat DUO hun proces van vaststellen van de inburgeringsplicht tijdelijk had stopgezet, heeft dit ook gevolgen voor de contractpartners omdat onduidelijk was onder welke wet een inburgeraar inburgeringsplichtig is. Wel konden de reguliere processen en programma's gewoon doorgaan, zoals maatschappelijke begeleiding van statushouders en gezinsmigranten en de Rotterdamse Taalstart (RTS).

Verder is het kwaliteitsconvenant Taal en Inburgering, dat november 2020 is ondertekend met tientallen taalaanbieders in onze regio is, volop in gebruik. Hiermee weten we steeds beter het kaf van de koren te scheiden tussen taalaanbieders en te sturen op een kwalitatief goed taalaanbod. Ook doormiddel van de ELIP-aanpak weten we steeds meer statushouders te bereiken en te begeleiden in het laatste stadium van hun inburgering. Daarmee voorkomen we uitval en schulden bij de groep inburgeraars die aan het einde van hun lening zijn, maar nog niet zijn ingeburgerd.

Minderjarige Rotterdammers

Rotterdam Groeit

Op basis van het wetenschappelijk onderbouwd jeugdbeleid van Rotterdam Groeit wordt steeds meer geïnvesteerd in de meest relevante factoren voor het kansrijk, veilig en gezond opgroeien van kinderen en jongeren. Mede daarmee ambieert Rotterdam dat de positieve trend van afnemende problematiek (zoals criminaliteit, slechte geboorte-uitkomsten, en schooluitval) zich doorzet. Einde van het jaar verschijnt de nieuwe Staat van de Jeugd (editie 2021) waarin inzichtelijk gemaakt is hoe het gaat met de Rotterdamse kinderen en jongeren. Omdat hier veelal cijfers uit een jaar eerder in verzameld zijn, geeft het mogelijk een eerste voorzichtig inzicht in effecten van de coronacrisis en de lockdown. De verzameling van gegevens zal voor deze editie een extra grote uitdaging zijn, omdat veel van onze uitvoerende partners hun manier van werken wegens de sluiting van scholen etc. hebben moeten veranderen. Dit heeft gevolgen voor de dataverzameling. We vinden het wel heel belangrijk om ook in 2021 een Staat van de Jeugd uit te brengen. De inzichten bieden aanknopingspunten voor beleid en uitvoering, onder meer voor de keuzes in het subsidiëren van preventieve interventies, maar ook in de Wijkprogrammering waar op wijkniveau deze interventies worden gericht.

Het beleidskader Rotterdam Groeit met de unieke werkwijze wordt onverminderd doorgezet in Heel de Stad. In dit beleidskader zal het wetenschappelijk fundament van het factorenmodel en impactgedreven werken nog meer vorm krijgen in onder meer de inkoop van welzijn en jeugdhulp. Rotterdam werkt daarnaast mee aan een initiatief van het Nederlands Jeugdinstituut om de Rotterdamse werkwijze meer nadrukkelijk landelijk te delen zodat ook andere gemeenten de werkwijze kunnen toepassen.

Drugs & Alcohol

Na afronding van het preventieprogramma Drugs & Alcohol II; Blijf Helder zijn we, met gelijk budget, met het nieuwe programma Drugs & Alcohol 2019-2022 gestart. Daarin hebben we de succesvolle maatregelen voortgezet en, waar nodig, vernieuwing en verbetering in gang gezet. Het terugdringen van gebruik onder jongeren is binnen het jeugdbeleid een belangrijke taak omdat middelengebruik de gezondheid, talentontwikkeling en veiligheid van jongeren ondermijnt. Met dit programma voldoen we ook aan de wettelijke eis dat een gemeente een preventie- en handavingsplan moet hebben waarin helder wordt hoe gebruik onder jongeren wordt ontmoedigd. De onderstaande realisatie geeft het beeld van gebruik bij de verschillende doelgroepen. De resultaten van de maatregelen die in dit preventie- en handavingsprogramma Drugs & Alcohol 2019-2022 zijn beschreven worden met een onderzoek dat in de eerste helft van 2022 wordt uitgevoerd in het najaar van 2022 bekend gemaakt. Binnen dit programma is er ook aandacht voor het problematisch gamen, lachgasgebruik en het social-media gebruik onder deze jongeren.

In het voorjaar van 2022 wordt door onze eigen onderzoeksafdeling weer onderzocht hoe het staat met het gebruik onder jongeren op verschillende schooltypes. De resultaten van dit onderzoek, met ook de resultaten van het onderzoek dat Objectief in het najaar gaat doen naar de naleving NIX18 bij avondwinkels, supermarkten, slijterijen, worden in het najaar 2022 aan

de gemeenteraad gepresenteerd. Hiermee wordt helder of de gestelde doelen uit het programmaplan zijn gerealiseerd.

De beleidsdoelen worden vooralsnog gerealiseerd, maar wel is bij een aantal maatregelen overgegaan op een gewijzigde digitale strategie.

Wat is aangepast/gewijzigd i.v.m. coronamaatregelen:

- De drugstestservice is in 2020 en 2021 enkele perioden gesloten geweest vanwege de coronamaatregelen. Nu in het voorjaar 2022 het festivalseizoen weer van start gaat en de samenleving weer open is, is de aanloop bij de drugstestservice flink toegenomen. We zijn in overleg met de uitvoerder hoe we deze toename goed kunnen opvangen.
- Contact met jongeren met mogelijk problemen is afgelopen 2 jaren zoveel mogelijk doorgegaan al dan niet digitaal. Veel ondersteuning en advies is in 2020 en 2021 digitaal aangeboden; zo is de online chat functie beschikbaar geweest om alle professionals, ouders maar ook jongeren zelf een makkelijke toegang tot informatie en (lichte) ondersteuning bij zorgen over middelengebruik of gamen te bieden. De hulp en ondersteuning is dus online en via telefoon voortdurend aanwezig geweest. Mogelijk zal veel ook in 2022 op een digitale manier blijvend worden aangeboden. Zoals bijvoorbeeld via webinars. Ouders kunnen zich inschrijven voor een Webinar. De thema's van de Webinars zijn alcohol & lachgas, Tabak, waterpijp & cannabis, gamen & social-media en Puberbrein & opvoeden.

Ook 2022 zal aan het gebruik van lachgas veel aandacht worden gegeven in alle voorlichtingen en trainingen aan zowel professionals als ouders en jongeren. Hiervoor zijn materialen ontwikkeld en trainingen voor professionals, zoals wijkagenten, jongerenwerkers en boa's.

- Op sportverenigingen is afgelopen 2 jaren door de coronamaatregelen nog geen inzet uitgevoerd. Wel verwachten we dat na de zomer 2022 er weer gestart kan worden met de sportcode; een integrale aanpak van alcoholpreventie binnen de sportverenigingen waarbij deelnemende verenigingen onderling controles gaan uitvoeren.
- Met de studentenverenigingen en hogescholen en de EUR is een plan van aanpak, in gezamenlijkheid opgesteld en ondertekend in het bijzijn van Wethouder de Langen. Met dit plan gaan deze instellingen het alcohol-, drugs- en medicijngebruik onder studenten terugdringen.

In 2022, nadat de samenleving, het onderwijs en de vrijetijdsbestedingen weer regulier open zijn, zal er weer worden opgestart met maatregelen die hebben stilgelegen. Ook zullen de goed werkende online preventieactiviteiten worden geëvalueerd en mogelijk voortgezet worden. Het bereik bij bv ouders kan op deze noodzakelijk vernieuwde wijze voortduren hoog blijven.

Stevige Start

Een van de actiepunten dit jaar is het nog beter signaleren van kwetsbaarheid bij zwangeren. Doel van de coalitie is om geen kwetsbare zwangeren meer te missen. Hiervoor heeft het

Erasmus MC aan een veelgebruikt signaleringsinstrument aangepast, zodat het makkelijker toe te passen is in de praktijk en het vooral focust op de belangrijkste psycho-sociale factoren van kwetsbaarheid. De professionals van de aan proefversie deelnemende ziekenhuizen en verloskundigenpraktijken hebben een bijscholing gevolgd in de gespreksvoering met de cliënt met behulp van dit instrument. Voor de zomer evalueren we de pilot, zodat deze daarna kan worden opgeschaald.

De implementatie van Moeders van Rotterdam loopt voorspoedig. De verwachting is dat deze aanpak in september in alle wijkteams is geïmplementeerd. Wel is nog een aandachtspunt hoe we de zwangere vluchtelingen uit de Oekraïne kunnen opvangen.

Het aanmeldpunt Moeders van Rotterdam voor lichte tot zware ondersteuning van aanstaande ouders is geïmplementeerd en werkt goed. Het is mooi om te zien dat het aanmeldpunt zo laagdrempelig werkt dat 25% van de deelnemers zichzelf aanmeldt.

Per 1 juli 2022 start het Centrum voor Jeugd en Gezin met de uitvoering van de wet op het Prenataal Huisbezoek. Dankzij de tijdige voorbereiding kunnen we in mei gaan proefdraaien in gebied IJsselmonde. We verwachten dat de uitvoering goed zal aansluiten bij de reeds ontwikkelde werkwijze in Rotterdam.

De coalitie Stevige Start houdt voor de zomer de ambities en werkagenda tegen het licht met behulp van de wetenschappelijke analyse van de factoren die een Stevige Start beïnvloeden. Deze analyse is uitgevoerd door het beleidsteam van Stevige Start en is vertaald naar voorstellen voor aanvullende maatregelen, actie en interventies om de effecten van ons beleid en van onze samenwerking in de coalitie in de komende jaren nog verder te kunnen vergroten.

Kansrijk Opgroeien

Sinds 2021 wordt de Wijkprogrammering in praktijk gebracht met de tweede versie van het digitale instrument WijkFocus (WijkFocus2.0). Met dit instrument is het voor iedere wijk mogelijk vast te stellen welke risicofactoren en beschermende factoren een belangrijke rol spelen op de 'pijlers' Kansrijk, Veilig en Gezond en op welke problematiek moet worden ingezet. Met deze uitkomsten wordt in gesprekken met de partners in de wijk nog beter een brede analyse gemaakt en gedeeld. Het instrument helpt om met elkaar ambities te formuleren en een gezamenlijke focus te creëren. Hierdoor kunnen aanbod en preventie in de wijk op maat ingezet worden op specifieke problematiek als voortijdig schoolverlaten. WijkFocus2.0 biedt bovendien de mogelijkheden om de acties, maatregelen en interventies die worden ingezet om de maatschappelijke resultaten te bereiken overzichtelijk in het Plan van Aanpak op te nemen. Ook biedt WijkFocus2.0 meer mogelijkheden om analyses te maken over een heel gebied of de hele stad; bijvoorbeeld in welke wijken er wordt gewerkt aan het terugdringen van het aantal kinderen met overgewicht of aan het verbeteren van schoolprestaties.

Deze versie van WijkFocus zal worden gebruikt door gebiedsadviseurs, contractmanagers, accounthouders en het management. Deze bloedgroepen zijn nauw betrokken bij het inrichten van de 2.0 versie. De ingebruikname en borging van WijkFocus 2.0 wordt ondersteund door

een programma van leren en ontwikkelen, waarin aandacht voor de samenwerking tussen gebiedsadviseurs, contractmanagers en accounthouders in deze methodiek centraal staat.

Inmiddels wordt in 44 wijken van Rotterdam op deze manier met Wijkprogrammering gewerkt. Ondanks de beperkingen van de coronamaatregelen is het doel in 2021 om in 4 à 5 nieuwe wijken met de Wijkprogrammering te starten gehaald. Daarbij is de 1e stap van de methodiek doorlopen, namelijk de oplevering van de kwantitatieve en kwalitatieve wijkanalyses.

Met extra tijdelijke Rijksmiddelen is de Herstelaanpak 'Rotterdam. Sterker door jongeren' opgezet. Inzet vanuit deze aanpak verbinden we aan de Wijkprogrammering, concreet aan de beoogde resultaten op talentontwikkeling (pijler Kansrijk), gezondheid (pijler Gezond) en veiligheid (pijler Veilig) van jongeren in de wijken waar we impact op willen bereiken.

De kwaliteit en effectiviteit in wat we doen is door de Wijkprogrammering toegenomen. Wijkprogrammering heeft meer en meer een sturend effect op het preventief en samenhangend wijkaanbod op beschermende factoren en risicofactoren.

Met behulp van data uit de Staat van de Jeugd en de maatschappelijke resultaten uit de Wijkprogrammering hebben de gebiedsadviseurs Jeugd en collega's van 'Volwassenen' in samenwerking met de Gebiedsorganisatie 43 integrale wijkanalyses gemaakt ten behoeve van de inkoop Welzijn. Het bestek is hierdoor meer concreet en gebieds- en wijkgestuurd geworden. Dit is een goede voorzet geweest op het doen aansluiten van de Wijkprogrammering op de nieuwe ontwikkeling 'Wijk aan Zet'.

De aansluiting van Wijkprogrammering bij de diverse inkoopsporen binnen het sociaal domein is voor een groot deel gerealiseerd. De Wijkprogrammering heeft een prominente plek gekregen in het inkoopspoor Welzijn en het subsidiekader Jeugdpreventie; in het inkoopspoor Jeugdhulp Lokaal krijgt de Wijkprogrammering ook een rol.

In 2021 hebben we ingezet op het verbeteren van de toepassing van de methodiek Wijkprogrammering. Hiertoe hebben we geïnvesteerd in opleidingen, trainingen en communicatie.

In 2022 wordt de Wijkprogrammering Jeugd geborgd en opgenomen in de Wijkprogrammering 0-100 die over alle Rotterdammers gaat. Ter ondersteuning van de Wijkprogrammering 0-100 wordt de volgende versie van WijkFocus, de WijkFocus3.0, ontwikkeld. In de Wijkprogrammering 0-100 zullen ook de beleidsadviseurs Welzijn (volwassenen) en de Welzijnspartijen een grote rol krijgen.

Herstelaanpak 'Rotterdam Sterker door jongeren'

De lockdowns zijn over, maar dit betekent niet dat de negatieve gevolgen van corona op jongeren weg zijn. Recent (landelijke) onderzoeken tonen aan hoe groot de wissel is die de coronacrisis op jongeren heeft. We zijn er dus nog niet. Daarom werken we in 2022 verder aan het herstel en gaan we de successen van 2021 herhalen en/of uitbouwen.

In 2021 zijn jongerenhubs gerealiseerd. Voor 2022 is het doel om nog eens 4 jongerenhubs te realiseren. De uitbreiding naar 22 jongerenhubs is opgenomen in de opdracht aan de welzijnspartijen. Het streven is om de komende periode te komen tot een digitaal platform of netwerk van jongerenhubs waar informatie over de jongerenhubs en de programmering te vinden is. We zullen hiervoor de kanalen van onze partners en die van de gemeente gebruiken.

We zetten in op mentale weerbaarheidstraining en- trajecten. In 2021 zijn er 2.130 jongeren bereikt met mentale weerbaarheidsbijeenkomsten. Het is van belang om te blijven in zetten op mentale weerbaarheid van jongeren. Elke jongeren heeft namelijk op een bepaald punt in zijn /haar leven een extra duwtje in de rug nodig, helemaal na/tijdens de coronacrisis waar de problemen van de (niet kwetsbare) jongeren ook zijn blootgelegd.

Ook is het doel om de impact van alle activiteiten te vergroten door een stevig netwerk van jongeren, organisaties en gemeente neer te zetten. Dit willen we onder andere doen door de werkconferentie die op 17 mei gepland staat. Tijdens de werkconferentie wordt er samen met beleidsmakers, onderzoekers, maatschappelijke partners en jongeren (16 t/m 26 jaar) bedacht hoe we het jongerenpotentieel in de stad zo goed mogelijk kunnen benutten. Wat hebben jongeren in de toekomst nodig en wat gebeurt er allemaal al?

Naast het continueren van de reeds behaalde successen (zoals de jongerenhubs en de mentale weerbaarheidstrainingen en – trajecten) hebben we het afgelopen jaar geleerd dat we winst kunnen behalen op:

- Het bereiken van jongeren, bouwen aan vertrouwen en inzet specifieke groepen
- Bovenstaand zijn voorwaarden om jongerenparticipatie nog beter neer te zetten
- Zo kunnen we de dienstverlening aan jongeren passend uitvoeren
- Als lerende organisatie zetten we in op de verbinding tussen kennis, beleid en uitvoering

Vanuit de snelle acties pakken we door op een duurzaam herstel en passende dienstverlening.

Om de bovengenoemde ambitie te kunnen realiseren zijn we afhankelijk van de beschikbare middelen voor 2022 vanuit het rijk, zoals aangekondigd in de Kamerbrief (3300161-1022250-PDC19 d.d. 18 december 2021) corona-steunpakket mentale gezondheid en leefstijl jongeren 2022. Helaas is duidelijk dat deze rijksmiddelen niet beschikbaar zijn en de impact en gevolgen van corona voor jongeren vooralsnog voor rekening van de gemeente komt. Hierin is niet voorzien.

Plan van aanpak kwetsbare jongeren 16-27 jaar 2021- 2026

Op 30 september 2021 is door de gemeenteraad het programma 'Vastpakken en niet loslaten - Actieplan Kwetsbare Jongeren 16-27 jaar' vastgesteld. Het Actieplan is een samenhangende aanpak voor jongeren in een kwetsbare positie die aandacht heeft voor alle levensgebieden en

alle vraagstukken waar een jongere tegenaan kan lopen. Het actieplan heeft een looptijd van vijf jaar. Jaarlijks wordt een ambitieus en actueel jaarplan vastgesteld. Verantwoording loopt via het beleidsplan 'Heel de Stad'.

De doelgroep van 'Vastpakken en niet loslaten' zijn de 15% meest kwetsbare jongeren van de stad. Bij hen is sprake van multiproblematiek en veelal het ontbreken van sociale steun. Zij hebben bijvoorbeeld te maken met wachtlijsten in de zorg, schooluitval, schulden, dakloosheid en criminaliteit en hebben geen steunend netwerk om op terug te vallen.

De kern van het actieplan zijn de vijf pijlers van zelfredzaamheid: 1. Een sociaal netwerk om op terug te vallen, 2. Een veilige woonplek, 3. Voldoende inkomen en financiële zelfredzaamheid, 4. Een zinvolle dagbesteding en 5. Doorlopende en passende hulp en ondersteuning. Voor alle jongeren zijn deze vijf pijlers van belang bij het volwassen worden. Voor jongeren in een kwetsbare positie is het extra belangrijk dat we zorgen dat we deze pijlers in samenhang organiseren, zodat ook zij een goed bestaan opbouwen in Rotterdam. Ook het thema jeugd en strafrecht voor de leeftijd 12-27 jaar maakt onderdeel uit van dit Actieplan. Hier wordt een verbinding gemaakt met het plan van aanpak Nazorg Detentie (2021-2026) 'Op (het rechte) pad met perspectief'.

Het Actieplan 'Vastpakken en niet loslaten' wil doorbraken realiseren op de genoemde vijf pijlers en zo voorkomen dat deze jongeren al jong op achterstand komen te staan. Het actieplan voorziet in concrete verbeteracties en heeft een integrale benadering. We werken daarom ambtelijk intensief samen over 'de schotten' van de organisatie heen en hebben een breed netwerk in de stad. Er wordt samengewerkt met zorg- en welzijnsorganisaties, jongerenorganisaties en onderwijsinstellingen.

Voortgang

In januari 2022 zijn op alle pijlers werkgroepen gestart, is er een stuurgroep actief en een opgavemanager. In januari is ook de app Kwikstart gelanceerd, een app waar jongeren die 18 worden alle relevante landelijke en Rotterdamse informatie kunnen vinden. Met een social media- campagne, posters en flyers op relevante plekken (zoals de bibliotheek, Huizen van de wijk en de Jongerenhubs) proberen we zoveel mogelijk jongeren te mobiliseren de app te downloaden om hen zo vroegtijdig te ondersteunen bij vraagstukken rond de overgang van 18-naar 18+.

Tijdens 'de week van het geld' is de app Ping Ping gelanceerd, die schulden bij jongeren moet voorkomen.

In maart heeft iedere jongeren die 18 jaar is geworden en/of wordt in 2022 het Nibud- boekje "18 jaar en dan...?? Alles wat je wilt en moet weten als je 18 jaar wordt" op de deurmat gekregen. Ook dit jaar is dit vergezeld met een gratis Rotterdam- pas plus een tegoed van € 25,00.

Per 1 april is een klankbordgroep en audit-team met (ervaringsdeskundige) jongeren actief. Zij denken, doen en bepalen mee op alle niveaus en binnen alle pijlers.

Rond de zomer wordt een pilot gestart waarbij tien jongeren vanuit de residentiële jeugdhulp middels urgentie uitstromen naar een zelfstandige woning met Wmo-ondersteuning en een (indien nodig) maatwerkbudget om schulden te voorkomen.

Wat willen we bereiken

Nieuw Rotterdams Welzijn

- De ondersteuning van de Rotterdammers verbeteren door instellingen (welzijnsinstellingen en partijen Couleur Locale) in staat te stellen hun taken zo optimaal mogelijk uit te voeren.
- De Huizen van de Wijk zijn nog meer de centrale ontmoetingsplek voor de bewoners van de wijk.
- In ieder gebied is een aanbod van laagdrempelige niet geïndiceerde dagbesteding. In het kader van de nieuwe welzijnsopdracht in 2022 is niet geïndiceerde dagbesteding alleen beschikbaar voor de doelgroep ouderen.
- Er zijn voldoende faciliteiten voor vrijwilligers en mantelzorgers om hun taak uit te kunnen voeren. De inzet van de gemeente is er mede op gericht het aantal overbelaste mantelzorgers te verminderen.
- Het uitvoeringsprogramma Rotterdam Ouder en Wijzer, zet in relatie tot Welzijn in op de aanpak van eenzaamheid bij ouderen en inzet op vitaliteit en gezondheid. Inzet van het gehele Programma Rotterdam Ouder en Wijzer is een daling van het percentage eenzame Rotterdamse ouderen naar 50%. De afgelopen jaren hebben we geleerd dat ouderen niet graag aangesproken worden op hun eenzaamheid of kwetsbaarheid. Zij willen ertoe doen. Ambitie is, dat meer ouderen hun talenten blijven benutten en versterken en hun talenten blijven inzetten voor de samenleving.
- Er is een beter functionerend wijknetwerk in alle wijken van Rotterdam, waarbij alle relevante partijen betrokken zijn (welzijn, zorg, onderwijs, VraagWijzer, Wijkteam, vrijwilligersorganisaties, sociaal ondernemers en levensbeschouwelijke organisaties).
- Meer bewoners zijn actief voor hun eigen straat/wijk door het faciliteren van bewonersinitiatieven en via Opzoomer Mee. Opzoomer Mee wordt meer gericht ingezet voor meerdere beleidsterreinen.
- Er is sterke stedelijke ondersteuningsstructuur voor Informele zorg en ondersteuning.

Ouderen

Rotterdam bereid zich voor op de forse groei van het aantal ouderen in de komende jaren. We willen onze stad seniorvriendelijker maken. Rotterdam wil een stad zijn waar je goed, samen met anderen, gezond en vitaal oud kunt worden en waar, als het niet meer zelf gaat, passende zorg en ondersteuning is.

- Meer Rotterdamse ouderen halen de beweegnorm van de Gezondheidsraad. We activeren Rotterdammers om een gezonde leefstijl te omarmen en passen ons aanbod aan op hun behoefte.
- Meer ouderen blijven hun talenten benutten en versterken en zetten die in voor de Rotterdamse samenleving. We bestrijden eenzaamheid.

- Iedere Rotterdammer kan in zijn eigen wijk oud worden. We zorgen voor voldoende aanbod van geschikte woningen voor ouderen, zelfstandig maar ook in de vorm van groepswonen en verschillende tussenvormen met combinaties van wonen en zorg.
- Ouderen krijgen passende, goede zorg en ondersteuning. Rotterdam staat voor een dementievriendelijke stad. Mensen met dementie doen zo lang mogelijk mee in de maatschappij en krijgen begeleiding, met aandacht voor medische, sociale en mentale aspecten.

Integratie en samenleven

De Rotterdamse samenleving is in 2022 toleranter en inclusiever geworden. Er is aantoonbaar meer acceptatie en representatie van (seksuele) diversiteit. Afkomst, huidskleur, seksualiteit, sekse of levensovertuiging horen er niet toe te doen voor de kansen in het leven.

Samenleven

Iedere Rotterdammer kan rekenen op een sociaal veilige omgeving en kan en mag meedoen. Binnen de grenzen van de rechtsstaat mag iedereen zichzelf zijn en dit uitdragen. Rotterdammers erkennen dat de grote diversiteit in de stad betekent dat er verschillen zijn die soms ongemak geven. We gaan hier op een opbouwende manier mee om. Groepen die nu nog een kwetsbare positie hebben in onze samenleving zijn assertiever geworden en laten zichzelf op een positieve manier horen en zien.

In 2022 is er aantoonbaar meer acceptatie van de diversiteit die onze stad kenmerkt. Daarbij horen de volgende doelen:

- Rotterdammers gaan meer ontspannen om met de verscheidenheid in de stad.
- Meer kennis en bewustwording van vooroordelen en discriminatie in de stad. Hierbij besteden we aandacht aan alle gronden, op alle terreinen. Gelijke kansen en diversiteit worden vergroot, in het algemeen en op de arbeidsmarkt en de woningmarkt in het bijzonder.
- Meer kennis en bewustzijn over het belang van gelijkwaardigheid en gelijke behandeling van mannen, vrouwen en LHBTI's binnen de diverse maatschappelijke domeinen.
- Verbetering van de sociale veiligheid van kwetsbare Rotterdammers, zoals meisjes/vrouwen en LHBTI's.
- Kwetsbare Rotterdammers zijn assertiever en veerkrachtiger. Hierdoor zijn zij beter in staat om de kansen die zij krijgen te benutten en actief deel te nemen aan de samenleving.
- Bezorgde Rotterdammers ervaren meer vertrouwen in de toekomst van onze diverse stad, door strenge handhaving van regels.

Integratie

Rotterdamse inburgeraars participeren maximaal, naar vermogen, in de samenleving en beheersen zo snel mogelijk de Nederlandse taal. Elkaar verstaan is een voorwaarde voor samenleven en het opbouwen van een netwerk. Actieve participatie zorgt voor zelfredzaamheid. Zo houden inburgeraars regie over hun eigen leven, maar kunnen ze ook terecht bij een netwerk dat breder is dan hun eigen gemeenschap.

Het streven is gericht op duurzaam meedoen. Dat vraagt inspanning van zowel de inburgeraar als de samenleving. Een actieve houding van inburgeraars is vereist voor een maximaal haalbare participatie. Hoe assertiever en veerkrachtiger de inburgeraar is, hoe beter de inburgeraar in staat is om kansen te benutten en

actief mee te doen in de samenleving. De samenleving speelt een belangrijke rol bij integratie door veilig en open te zijn voor nieuwkomers om mee te kunnen doen.

Minderjarige Rotterdammers

- Kinderen groeien kansrijker, veiliger en gezonder op. Met het beleidskader Jeugd 'Rotterdam Groeit' zetten we in op het kansrijk, veilig en gezond opgroeien van jonge Rotterdammers. Zo kunnen zij zich optimaal ontwikkelen tot zelfredzame volwassenen die bijdragen aan een sterkere stad. In de Staat van de Jeugd wordt hierover jaarlijks gerapporteerd over de relevante factoren.
- Het gebruik van drugs en alcohol onder minderjarigen wordt voorkomen en onder risicogroepen teruggedrongen, met speciale aandacht voor leerlingen in het speciaal onderwijs, praktijkonderwijs en de laagste niveaus van het MBO. Opvoeders kunnen de juiste voorbeeldfunctie vervullen en nemen verantwoordelijkheid op dit thema. We gaan voor een vermindering van drugs- en alcoholgebruik onder jongeren. De doelstellingen zullen worden opgenomen in het nog door de raad vast te stellen preventie- en handhavingsplan 2023-2026 dat vlak na de zomer wordt aangeboden.
- Meer kinderen komen gezond ter wereld komen en kunnen zich optimaal ontwikkelen. De geboorte-uitkomsten verbeteren. Professionals zijn daarbij in staat om risico's te signaleren nog voor dat er problemen ontstaan. We zetten in op het verder verbeteren van het bereik van de beschikbare interventies voor de kwetsbare doelgroep.
- Kinderen met wie het goed gaat ontwikkelen zich nog beter en er is aandacht voor kinderen met wie het niet goed gaat.
- Jaarlijks pakken we binnen het Actieplan Kwetsbare Jongeren de meest prangende (systeem)problemen aan die zich bevinden op de snijvlakken van verschillende domeinen, zoals zorg, onderwijs, werk, inkomen, wonen, welzijn en veiligheid. Deze aanpak zorgt voor meer integraliteit, zodat jongeren in een kwetsbare situatie (en hun professionals) beter geholpen zijn en erger wordt voorkomen.

Wat gaan we daar voor doen

Nieuw Rotterdams Welzijn

- In de 14 gebieden zijn voor de periode 1 juni 2022-2028 via inkoop Gebiedsopdrachten gegund aan de Welzijnspartijen. Deze gebiedsopdrachten kunnen daarna nog met 2 keer 2 jaar worden verlengd. De inzet van welzijn is met name gericht op de 3 prioritaire doelgroepen uit Heel de Stad; generatie zonder achterstanden, kwetsbare Rotterdammers en langer thuis wonende ouderen.
- Als gevolg van de vaststelling van het nieuwe beleidsplan voor Welzijn: Heel de Stad, zijn alle structurele subsidies aan Couleur Locale organisaties per 31-12-2021 beëindigd. Er is een nieuwe subsidieregeling opgesteld op basis waarvan organisaties opnieuw subsidie hebben kunnen aanvragen. De te subsidiëren activiteiten dienen te passen binnen de uitgangspunten van Heel de Stad.

- Voortzetting van de uitvoering van stedelijk welzijn via opdrachten en subsidies op het terrein van vrijwilligersondersteuning en mantelzorg. Aansluiting wordt gezocht op de uitkomsten van het visietraject Informele Zorg en Ondersteuning.
- ‘Welzijn op recept’ wordt gecontinueerd en uitgebreid en maakt derhalve ook onderdeel uit van de nieuwe welzijnsopdracht in 2022
- In het kader van de nieuwe welzijnsopdracht in 2022 gaan de welzijnspartijen werken met jaarplannen voor lokale initiatieven en Right to Cooperate. Hiervoor is 10% van het budget van de welzijnspartijen geoormerkt. Bij het opstellen van de jaarplannen is er optimale invloed van bewoners en wijkpartijen.
- Voortzetting van de uitvoering van het programma Rotterdam, Ouder en Wijzer. We realiseren een Rotterdams Ouderenpakket 2022. We dagen ouderen uit hun talenten in te zetten voor de samenwerking. Om de eenzaamheid tegen te gaan zetten we in op een beter bereik van (potentieel) eenzame ouderen door de effectiviteit van de huisbezoeken te vergroten. We zetten in op zingeving en betekenisvolle activiteiten tussen ouderen onderling, maar ook tussen jong en oud.
- Voor een sterke stedelijke ondersteuningsstructuur Informele zorg en ondersteuning gaan we inzetten op:
 - o Samenwerken en netwerken/ versterken stedelijke infrastructuur
 - o Zichtbaarheid IZO en ondersteuningsstructuur
 - o Inzet op Waardering
 - o Formele versus informele zorg (privédomein – wet- en regelgeving)
 - o Vertrouwen vs wantrouwen (richting de overheid)

Ouderen

De inzet is beschreven in het uitvoeringsprogramma Rotterdam, Ouder en Wijzer. Eind 2021 is de rapportage Rotterdam, Ouder en Wijzer beschikbaar gekomen, waarin de resultaten van alle maatregelen beschreven staan. Vanaf 1 juni 2022 start de nieuwe welzijnsopdracht waarin veel van de maatregelen vanuit het programma geborgd zijn en waarmee een nieuw Rotterdams ouderenpakket gerealiseerd wordt.

Integratie en samenleven

In Relax. Dit is Rotterdam zijn de volgende actiepunten benoemd:

- We verhogen de sociale veiligheid van kwetsbare Rotterdammers.
- We bevorderen gelijke kansen op de arbeids- en woningmarkt en gelijke behandeling in het uitgaansleven.
- We faciliteren ontmoeting en dialoog tussen Rotterdammers over het omgaan met diversiteit, ongemak, sociale normen en dergelijke.
- We ondersteunen scholen in Rotterdam met voorlichting en training over het omgaan met (seksuele- en gender) diversiteit, inclusiviteit en uitsluiting.
- We bevorderen de deskundigheid van professionals in de stad op de onderwerpen inclusiviteit en diversiteit.
- We bevorderen gelijke kansen en gelijke behandeling voor alle Rotterdammers.
- We vergroten de kennis over de mogelijkheden tot het melden van discriminatie.

- We bevorderen de sociale acceptatie door middel van positieve zichtbaarheid van diversiteit en verscheidenheid in de stad.
- We faciliteren ontmoetingsplekken en trainingen voor kwetsbare Rotterdammers, gericht op het vergroten van assertiviteit en veerkracht.
- De gemeente geeft het goede voorbeeld.
- Rotterdamse Aanpak Statushouders 2018-2022.
- Workshops participatieverklaring voor statushouders en gezinsmigranten.
- Maatschappelijke begeleiding voor gezinsmigranten.
- Instelling centraal punt voor intensieve aanpak onvoltooide inburgering.

Rotterdamse aanpak statushouders

- De taakstelling statushouders die het Rijk jaarlijks oplegt om voor hen huisvesting te realiseren.
- Statushouders zijn in beeld bij zorgprofessionals en/of schuldhulpverleners.
- Tachtig procent van alle Rotterdamse statushouders met een bijstandsuitkering is binnen 6 maanden na toekenning van de uitkering gestart met het inburgeringstraject.
- Het aantal bijstandsuitkeringen voor statushouders daalt van 1.950 naar 1.507.

Minderjarige Rotterdammers

- Met het beleidskader Jeugd 'Rotterdam Groeit' zetten we in op het voorkomen van problematiek en het versterken van perspectief. Dit doen we door stevige preventie in te zetten: gericht op de meest relevante factoren (beschermende factoren en risicofactoren) die bijdragen aan een kansrijke, veilige en gezonde ontwikkeling van jeugdigen. Daarbij verbeteren we de kwaliteit van deze inzet door gebruik te maken van effectieve en goed onderbouwde interventies.
- We gaan door met het preventieprogramma Drugs & Alcohol, gericht op het verminderen van het gebruik onder jongeren onder de 23 jaar. Binnen de voorlichting is er ook aandacht voor het problematisch gamen en het social media gebruik onder deze jongeren. Daarnaast treedt in 2023 de opvolger van het programma 2019-2022 in werking, waarmee voldaan wordt aan de wettelijke eisen vastgelegd in artikel 43a van de Drank en Horecawet. Hierin is vastgelegd dat een gemeente een preventie- en handhavingsplan moet hebben waarin helder wordt hoe gebruik onder jongeren wordt ontmoedigd. In samenwerking met YOUZ, sportverenigingen en Rotterdam Sportsupport wordt de ondersteuning voor naleving NIX18 en het 'niet doorschenken' verstevigd. In samenwerking met de scholen voor Speciaal Onderwijs en YOUZ wordt de aanpak op deze scholen geïntensiveerd. Met de studentenorganisaties en onderwijsinstellingen wordt gewerkt met een plan van aanpak om alcoholproblematiek en drugsproblematiek terug te dringen bij studenten. Verder worden professionals, ouders, en jongeren op het VSO, PrO, ROC en het regulier VO via verschillende wegen getraind, geïnformeerd over hoe om te gaan met verleidingen van alcohol en drugs waar jongeren mee te dealen

hebben. Ook door de aansluiting met het preventieve programma middelengebruik bij volwassenen verzetten we de norm 'gebruik is normaal' zodat ook voor jongeren het minder gebruikelijk wordt om alcohol/drugs te gebruiken.

- In coalitie Stevige Start werkt het medisch en sociaal domein samen aan het beter bereiken van (potentieel) kwetsbare zwangeren en ouders. Ook werken we gezamenlijk aan het bieden van eerdere, snellere en beter passende ondersteuning en zorg. Hiertoe wordt gewerkt aan goed gebruik van instrumentarium, betere overdrachten, goede ondersteuning voor professionals en effectieve interventies. Hiermee pakken we risico's vroegtijdig aan en voorkomen we latere problemen. De samenwerking krijgt vorm binnen het kader van het programmaplan Stevige Start. De werkagenda met actiepunten van de coalitie wordt regelmatig geactualiseerd op basis van de monitoring van de resultaten.
- Vanuit de beleidscontext 'Heel de Stad', gaan we voor meer maatschappelijke impact en hebben we oog en zetten we ons voornamelijk in voor: Een generatie zonder achterstand; Rotterdammers in kwetsbare situaties; Langer thuiswonenden ouderen. Een belangrijk uitgangspunt is dat Rotterdammers in hun eigen wijk veilig, gezond en kansrijk moeten kunnen opgroeien en zo lang mogelijk thuis oud kunnen worden, dicht bij hun sociale contacten en voorzieningen. Wij willen daarbij inzetten op het zo lang mogelijk kunnen uitstellen van de inzet van Maatwerkondersteuning, doordat bewoners zelfredzamer worden, de weg weten te vinden naar voorliggende voorzieningen, mogelijkheden binnen hun werk en ondersteuning vanuit hun netwerk weten te benutten.
- Met het Actieplan Kwetsbare Jongeren 'Vastpakken en niet loslaten' 2021-2026 richten we ons op (systeem)problemen waar ca. 15.000 Rotterdamse jongeren mee te maken hebben, door een stapeling van problematiek en het veelal ontbreken van een steunend netwerk. Samen met (ervaringsdeskundige) jongeren, maatschappelijke organisaties en onderwijsinstellingen maken we ieder jaar een actueel en ambitieus jaarplan waarbij we op de domeinen zorg, onderwijs, werk, inkomen, wonen, welzijn en veiligheid maatregelen nemen om de situatie voor deze doelgroep (en hun professionals) te verbeteren.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Collegetarget 4a: 80% van alle Rotterdamse statushouders met een bijstandsuitkering is binnen 6 maanden na toekenning van de uitkering gestart met een inburgeringstraject	Streefwaarde		80%	80%	80%	-*	
	Realisatie	startjaar	59%	42%	49%	-	
Collegetarget 4b: In deze collegeperiode daalt het aantal bijstandsuitkeringen voor statushouders in Rotterdam naar 1.507**.	Streefwaarde	1.900	1.769	1.638	1.507	-	
	Realisatie	1.893	1.765	1.989	2.101	2.210***	
Collegetarget 7: De eenzaamheid onder ouderen (65+) daalt 3% punt****	Streefwaarde			51%	50%		
	Realisatie				55%		
Drugs & Alcohol: Vermindering van drugs- en alcoholgebruik onder jongeren							
14/15 jarigen ooit alcohol gebruikt****	Streefwaarde	-	-	-	-	28%	

		Realisatie				
Bingedrinken 14/15 jarigen****	Streefwaarde	-	-	-	-	6%
	Realisatie					
VSO leerlingen blowen*****	Streefwaarde	-	-	-	-	25%
	Realisatie					
PrO leerlingen blowen*****	Streefwaarde	-	-	-	-	6%
	Realisatie					
ROC leerlingen blowen*****	Streefwaarde	-	-	-	-	20%
	Realisatie					

* Het collegetarget 4a liep tot en met december 2021. Hierover is ook verantwoording afgelegd aan de Rekenkamer. In 2022 houden we dit niet meer bij omdat de periode van het collegetarget voorbij is en ook i.v.m. de komst van de nieuwe wet inburgering. De gemeente heeft nu meer regie op de start van inburgeringstrajecten.

** Het collegetarget 4b liep tot en met december 2021. Hierover is reeds verantwoording afgelegd. We houden in 2022 uiteraard wel bij hoeveel statushouders een bijstandsuitkering ontvangen.

*** Peildatum 1 april 2022. De stijging is mede door de nasleep van corona maar natuurlijk ook door de hoge instroom van nieuwe statushouders in 2021 en 2022 van (naar verwachting) bijna 1.000 mensen per jaar.

**** Doel is om het percentage ouderen (65+) in Rotterdam dat aangeeft matig tot ernstig eenzaam te zijn met 3%-punt te laten afnemen van 53% tot 50%. Eenzaamheid is een gevoel, dat zich niet eenvoudig laat meten. Sinds jaar en dag is de eenzaamheidsschaal van prof. dr. De Jong-Gierveld het instrument om eenzaamheid in Nederland te meten. Dit meetinstrument wordt in Nederland gebruikt in de landelijke GGD-gezondheidsmonitor. Met dit instrument wordt eens per vier jaar o.a. gemeten hoe eenzaam Nederland is. Op basis van deze survey kan ook een rapportage voor Rotterdam worden samengesteld. In 2021 is de gezondheidsmonitor uitgebracht. De meting hiervoor heeft in 2020 plaatsgevonden.

***** De laatste meeting is in 2017 geweest. De voortgang wordt op deze scholen middels onderzoek in het voorjaar van 2022 gemonitord. De resultaten zullen in het najaar 2022 bekend worden.

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Percentage 75+-ers waarbij het huisbezoek heeft geleid tot een vervolgactie (doorverwijzing, wijkteam, wijknetwerk e.d.)	Streefwaarde	25%	25%	25%	25%	25%	
	Realisatie	21%	32%		15%**		
Aantal Opzoomerstraten	Streefwaarde	1.900	1.900	1.900	1.900	1.900	
	Realisatie	1.824	1.837	2.503	2.210		
Kansrijk opgroeien: Aantal wijken waarin wijkprogrammering wordt toegepast*	Streefwaarde	25	34	38	44	44	
	Realisatie	25	30	38	44		

Toelichting indicatoren

*De uitbreiding met 8 wijken is conform de oorspronkelijke planning (2020).

** de realisatie is lager, omdat dit het aantal doorverwijzingen is op basis van de huisbezoeken en gesprekken aan de voordeur. Voor het aantal gesprekken aan de voordeur was hoog in 2021. Ter vergelijking: in 2020 bedroeg het totaal aantal doorverwijzingen 768 en in 2021 859.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Samenkracht en burgerparticipatie	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Baten exclusief reserves	3.094	13.936	861	827	761	761
Bijdragen rijk en medeoverheden	2.097	13.331	257	223	157	157
Overige opbrengsten derden	997	605	605	605	605	605
Lasten exclusief reserves	104.685	116.189	101.371	101.080	100.908	100.802
Apparaatslasten	13.117	11.352	10.852	10.852	10.853	10.747
Inhuur	861	-137	-209	-209	-209	-209
Overige apparaatslasten	174	144	248	248	249	249
Personeel	12.082	11.344	10.813	10.813	10.813	10.707
Intern resultaat	1.494	366	266	266	266	266
Intern resultaat	1.494	366	266	266	266	266
Programmalasten	90.075	104.471	90.252	89.961	89.788	89.788
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	51.821	66.077	48.117	47.887	47.710	47.710
Overige programmalasten	77	0	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	20	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	38.156	38.394	42.136	42.074	42.078	42.078
Saldo voor vpb en reserveringen	-101.591	-102.253	-100.510	-100.252	-100.147	-100.040
Saldo voor reserveringen	-101.591	-102.253	-100.510	-100.252	-100.147	-100.040
Reserves	2.550	200	0	0	0	0
Onttrekking reserves	2.550	200	0	0	0	0
Saldo	-99.041	-102.053	-100.510	-100.252	-100.147	-100.040

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Samenkracht en burgerparticipatie		Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Oorspronkelijke begroting 2022		-103.647	-95.664	-95.429	-95.320	-95.320
Bijstellingen Eerste Herziening 2022		1.594	-4.846	-4.823	-4.826	-4.720
Huisvesting vluchtelingen Oekraïne	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	1.594	-4.846	-4.823	-4.826	-4.720
Begroting na wijzigingen		-102.053	-100.510	-100.252	-100.147	-100.040

Toelichting financiële bijstellingen

Huisvesting vluchtelingen Oekraïne

Voor de huisvesting en opvang van vluchtelingen uit Oekraïne is de begroting opgehoogd met € 13 mln. Voor dit bedrag zijn ook de baten opgehoogd, omdat deze lasten gecompenseerd worden door het Rijk.

Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling

Voor 2022 is een onttrekking van € 200 aan de bestemmingsreserve Groenoffensief begroot. Dit budget komt ten goede aan bewonersinitiatieven in het kader van het programma extra vergroening.

Technische wijzigingen

In taakveld Samenkracht en burgerparticipatie zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De grootste wijzigingen zijn:

- er vindt een structurele wijziging plaats in de toerekening apparaatslasten naar de programma's Maatschappelijke Ondersteuning en [Volksgezondheid en Zorg](#) als gevolg van wijzigingen in de organisatiestructuur (€ 1,5 mln in 2022 tot € 1,3 mln in 2026)
- voor 2022 is vorig jaar € 3 mln beschikbaar gesteld voor discriminatiebestrijding en koloniaal & slavernijverleden. Er vindt een overheveling plaats naar andere programma's waar een deel van de uitvoering plaatsvindt: [programma Overhead](#) € 456, [programma Openbare orde en veiligheid](#) € 192, [Bestuur en dienstverlening](#) € 110 en [programma Cultuur, sport en recreatie](#) € 88 (€ 846 in 2022)
- voor de uitvoering van de nieuwe Wet inburgering is budget overgeheveld naar de programma's [Werk en Inkomen](#), [Volksgezondheid en Zorg](#) en taakvelden binnen dit programma (€ 896 in 2022 en € 1,1 mln vanaf 2023)
- de subsidies kinderopvang plus stonden t/m 2021 onder het [programma Volksgezondheid en zorg](#). Dit paste niet meer bij wat deze instellingen doen. Zij doen meer werkzaamheden aan de kant van preventie. Daarom is dit budget nu gekoppeld is aan dit taakveld (- € 1,5 mln in 2022 en - € 1,2 mln vanaf 2023)

- Centrum voor Jeugd en Gezin, het basispakket en het aanvullend preventief pakket worden gesplitst vanaf 2023. Het basispakket hoort onder het [taakveld Volksgezondheid](#) en het aanvullend preventief pakket hoort beter onder dit taakveld (- € 6,2 mln vanaf 2023)
- middelen voor Masterplan ouderen worden deels overgeheveld naar [programma Volksgezondheid en Zorg](#) (€250 in 2022)
- in de meicirculaire gemeentefonds 2021 is rijks geld voor prenataal huisbezoek overgeheveld naar gemeenten. Vanaf 2022 valt dit onder CJG-Stevige Start. Het budget wordt naar dit taakveld overgeheveld vanuit [programma Volksgezondheid en Zorg](#) (- € 307 in 2022 tot - € 322 in 2026)
- voor het Actieplan kwetsbare jongeren wordt in 2022 vanuit dit taakveld € 240 overgedragen naar [programma Volksgezondheid en Zorg](#) (€ 240 in 2022)
- er vindt een structurele wijziging plaats in de toerekening apparaatslasten naar de programma's (- € 220 in 2022 tot € 596 in 2026)
- daarnaast hebben er diverse kleine technische wijzigingen plaatsgevonden (- € 123 in 2022)

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Heel de Stad - Beleidsplan Maatschappelijke Ondersteuning en Jeugdhulp 2021-2026](#)
- [Rotterdamse aanpak statushouders 2016-2020](#)
- [Preventie- handavingsplan Alcohol & Drugs 2019-2022](#)
- [Actieprogramma Integratie & Samenleven](#)
- [Raadsmonitor welzijn, zorg en jeugdhulp](#)
- [Verordening maatschappelijke ondersteuning Rotterdam](#)
- [Wmo 2015](#)
- [Jeugdwet](#)
- [Drank- en Horecawet](#)

Omschrijving taakveld

De gemeente vindt het belangrijk dat iedereen naar vermogen bijdraagt aan de samenleving. Rotterdammers zijn zelfredzaam en weten goed hun eigen talenten en die van hun sociale omgeving te benutten.

In dit taakveld staat de inzet op het stimuleren van zelfredzaamheid centraal. De gemeente stimuleert de actieve betrokkenheid van bewoners. Samen bouwen we aan een stad waar mensen elkaar verstaan en waar mensen

niet langs elkaar heen leven. Aandacht is er voor het delen van waarden, discriminatiebestrijding en gelijke behandeling. Ook goede basis ondersteuning aan statushouders en het bieden van kansen aan minderjarige Rotterdammers maken onderdeel uit van dit taakveld.

Onderwijs

Pagina 57

Onderwijs

Het verbeteren van de onderwijsresultaten in de hele stad.

Het vergroten van de ontwikkelingskansen van alle kinderen in de voorschool en het onderwijs.

Alle kinderen helpen zich te ontwikkelen tot democratische en weerbare Rotterdammers die in staat zijn hun eigen toekomst vorm te geven en een waardevolle bijdrage te leveren aan de samenleving en op de arbeidsmarkt.

TAAKVELD 1

Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Bevorderen van kansengelijkheid in het onderwijs.

Het stimuleren van een passend, toegankelijk, gedifferentieerd en kwalitatief hoogwaardig onderwijsaanbod in de hele stad.

Voldoende goede leraren, pedagogisch medewerkers, schoolleiders en instructeurs.

Het verminderen van schooluitval.

TAAKVELD 2

Onderwijshuisvesting

De beste basisschool is altijd in de buurt.

Bieden van een kwalitatief goed en gevarieerd aanbod voortgezet onderwijs.

BBV-indicatoren

Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	Streefwaarde	In 2022 hetzelfde lage niveau (0,43)	DUO
		Realisatie	2,4	
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	Streefwaarde	55 in 2022	DUO
		Realisatie	58	
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	Streefwaarde	2,82% in schooljaar 19-20 (cijfers beschikbaar eind 2021)	DUO
		Realisatie	2,5%	

Meer informatie over de BBV-indicatoren is te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl.

Toelichting BBV-indicatoren

Absoluut verzuim

Jongeren tussen de 5 en 18 jaar moeten onderwijs volgen (leerplicht). De gemeente heeft de wettelijke taak om in de gaten te houden of kinderen ook echt naar school gaan. Bij absoluut verzuim is een leerling niet ingeschreven op school. Het cijfer geeft het aantal leerplichtigen weer, dat niet staat ingeschreven op een school per duizend inwoners in de leerplichtige leeftijd van 5-18 jaar. De doelstelling was het behouden van de kleine aantallen (0,43) ten opzichte van het G4 gemiddelde. Binnen de G4 werden echter verschillende telmethodes gehanteerd. Hiervoor is nu dezelfde telmethode afgesproken en het percentage van de G4 is daarmee vergelijkbaar geworden. Door de wijziging in de telmethodiek is de realisatie (2,4) niet meer in lijn met de oorspronkelijke streefwaarde (0,43). Ondanks deze correctie doet Rotterdam het nog steeds goed op het gebied van absoluut verzuim in vergelijking met het landelijk (2,7) en G4 gemiddelde (3,7). De gemeente zet fors in op absoluut verzuim. Hiervoor worden de leerplichtambtenaren ingezet. Deze zorgen ervoor dat alle kinderen gebruik kunnen maken van hun recht op onderwijs. Dat betekent dat hulp wordt ingezet zodra blijkt dat een jongere geen onderwijs meer krijgt. Ook bemiddelt de leerplichtambtenaar bij de scholen en denkt mee met de jongere en diens ouders/verzorgers over welke school het beste is.

Relatief verzuim

Er is sprake van relatief verzuim als een leerplichtige jongere wel op een school staat ingeschreven, maar zonder geldige reden les- of praktijktijd verzuimt. Het cijfer geeft het aantal leerplichtigen weer dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is per duizend inwoners in de leerplichtige leeftijd van 5-18 jaar. Op dit moment is het relatief verzuim in Rotterdam hoger dan het gemiddelde in Nederland. Het hogere cijfer van Rotterdam is mede te verklaren door een lager opgeleide bevolking. Een effectieve aanpak is afhankelijk van een goede samenwerking tussen verschillende partijen (scholen, gemeente, hulpverlening, zorg e.a.). Om dit te bewerkstelligen zullen we de inzet samen met de scholen verder blijven verbeteren.

Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie

Jongeren die met een diploma van school gaan, hebben meer kans op een baan en op succesvol deelnemen aan de maatschappij. Daarom willen wij dat zoveel mogelijk jongeren een startkwalificatie halen. Dit is een diploma havo, vwo of mbo (niveau 2) of hoger. Het vsv-cijfer geeft het percentage weer van het totaal aantal leerlingen

voortgezet onderwijs en mbo (12-23 jaar) dat voortijdig, dus zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat. We zien dat het meest recente vsv-cijfer van het rijk, dat van schooljaar 2019-2020, de gewenste daling laat zien ten opzichte van eerdere jaren. Hiermee volgt Rotterdam de landelijke trend, die grotendeels veroorzaakt wordt door de corona crisis. Meer jongeren dan anders haalden een diploma. Daarnaast kozen meer jongeren ervoor om langer op school te blijven vanwege de (tijdelijk) afgenomen vraag naar jonge arbeidskrachten door de effecten van de lockdown. Ondanks het lagere vsv-cijfer maken we ons zorgen om het welzijn van de jongeren. Sommige jongeren ervaren door de corona crisis o.a. meer psychosociale- en geldproblemen. Met diverse interventies en met onze (preventieve) inzet op de scholen spelen we daarop in en kunnen we (kwetsbare) jongeren in een eerder stadium benaderen. Zo voorkomen we waar mogelijk uitval.

Overzicht van baten en lasten

Overzicht van baten en lasten Onderwijs	Realisatie 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Baten exclusief reserves	65.771	76.924	68.246	59.243	57.270	57.270
Bijdragen rijk en medeoverheden	65.347	74.694	67.273	58.270	56.371	56.371
Overige opbrengsten derden	424	2.231	972	972	899	899
Lasten exclusief reserves	199.564	215.521	202.859	193.496	191.149	191.138
Apparaatslasten	15.084	15.913	16.037	15.260	15.262	15.262
Inhuur	239	438	438	438	438	438
Overige apparaatslasten	204	334	363	350	352	352
Personeel	14.641	15.141	15.236	14.472	14.472	14.472
Intern resultaat	58.703	57.209	58.977	62.341	66.797	72.663
Intern resultaat	58.703	57.209	58.977	62.341	66.797	72.663
Programmalasten	125.777	142.399	127.845	115.895	109.090	103.213
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	8.650	23.877	23.326	11.912	7.069	1.203
Kapitaallasten	0	0	0	839	828	816
Overige programmalasten	34	0	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	13.818	14.673	11.105	11.105	11.105	11.105
Subsidies en inkomensoverdrachten	103.276	103.849	93.414	92.038	90.089	90.089
Saldo voor vpb en reserveringen	-133.793	-138.596	-134.613	-134.254	-133.879	-133.868
Saldo voor reserveringen	-133.793	-138.596	-134.613	-134.254	-133.879	-133.868
Reserves	139	500	312	289	219	219

Onttrekking reserves	200	435	312	289	219	219
Toevoeging reserves	126	0	0	0	0	0
Vrijval reserves	65	65	0	0	0	0
Saldo	-133.655	-138.097	-134.301	-133.965	-133.660	-133.648

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Oorspronkelijke begroting 2019	- 126.807	- 131.065	- 132.696	- 132.671	- 132.671			
Omissieregeling 2019	- 127.246	- 131.471	- 133.110	- 133.085	- 133.085			
Eerste herziening / Voorjaarsnota 2019	- 129.306	- 130.413	- 128.155	- 129.709	- 134.940			
Tweede herziening 2019 / Begroting 2020	- 137.400	- 137.944	- 140.872	- 128.838	- 133.652			
10-maandsrapportage 2019	- 130.165	- 137.944	- 140.872	- 128.838	- 133.652			
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 130.083							
Eerste herziening / Voorjaarsnota 2020		- 130.269	- 140.872	- 128.838	- 133.652	- 133.652		
Tweede herziening 2020 / Begroting 2021		- 130.232	- 134.365	- 133.340	- 133.858	- 133.664		
10-maandsrapportage 2020		- 130.341	- 134.365	- 133.340	- 133.858	- 133.664		
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 125.684						
Eerste herziening / Voorjaarsnota 2021			- 136.780	- 138.026	- 134.687	- 133.771	- 133.773	
Tweede herziening 2021 / Begroting 2022			- 136.014	- 138.928	- 135.579	- 134.246	- 133.940	
10-maandsrapportage 2021			- 136.014	- 138.928	- 135.579	- 134.246	- 133.940	
Jaarstukken 2021 (realisatie)			- 133.655					
Eerste herziening 2022				- 138.097	- 134.301	- 133.965	- 133.660	- 133.648

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De totale baten bestaan met name uit bijdragen van het Rijk. Structurele middelen voor Onderwijsachterstandenbeleid (OAB). Middelen tot en met 2023 voor de Regiodeal Rotterdam Zuid (NPRZ) en Nationaal Programma Onderwijs (NPO).

Lasten

Onderwijsbeleid en leerlingzaken

De middelen dienen ter uitvoering van het Rotterdams Onderwijsbeleid. Uit deze middelen worden met name subsidies verstrekt voor vroeg- en voorschoolse educatie, schoolontwikkeling, burgerschap en leraren. Ook worden middelen besteed aan ouderbetrokkenheid, overgangsmomenten in het onderwijs, loopbaanoriëntatie en leerlingenvervoer. Tevens wordt de inzet van medewerkers van het Jongerenloket en Leerplicht, die werkzaamheden uitvoeren gericht op het voorkomen van verzuim, hieruit bekostigd.

Om de onderwijsvertragingen bij kinderen als gevolg van COVID-19 in te lopen zijn er tijdelijke middelen beschikbaar vanuit het NPO.

Onderwijshuisvesting

De lasten voor onderwijshuisvesting bestaan voornamelijk uit huurlast voor schoolgebouwen en de uitvoering van het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs. Ook het bewegingsonderwijs wordt hieruit betaald.

Reserves

De lasten voor het Convenant ID-banen worden gedekt vanuit de daarvoor gevormde bestemmingsreserve.

Meerjarig verloop

Door de tijdelijke extra rijksmiddelen voor NPO en NPRZ zijn de baten en lasten hoger in 2022 en 2023.

Bijstellingen per taakveld

Programma / Taakveld	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie
	2022	2022	2023	2023	2024	2024	2025	2025	2026	2026
	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)
Onderwijs	832	1%	1.278	1%	282	0%	280	0%	292	0%
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	999	1%	1.234	2%	43	0%	41	0%	53	0%
Onderwijshuisvesting	-167	0%	45	0%	239	0%	239	0%	239	0%

Omschrijving programma

Binnen het programma Onderwijs voert de gemeente wettelijke taken uit, zoals leerlingenvervoer, voor- en vroegschoolse educatie (vve), voortijdig schoolverlaten, onderwijs aan kinderen van statushouders en asielzoekers en onderwijshuisvesting. Daarnaast ontwikkelt de gemeente stedelijk onderwijsbeleid waarvoor ze zowel gemeentelijke als rijksmiddelen inzet. Ook voert de gemeente stedelijk beleid uit op schoolzwemmen.

Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Pagina 58

Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Bevorderen van kansengelijkheid in het onderwijs.

Het stimuleren van een passend, toegankelijk, gedifferentieerd en kwalitatief hoogwaardig onderwijsaanbod in de hele stad.

Voldoende goede leraren, pedagogisch medewerkers, schoolleiders en instructeurs.

Het verminderen van schooluitval.

Voortgang 2022

Met het onderwijsbeleid 'Gelijke kansen voor elk talent' investeren we in kansengelijkheid in het Rotterdamse onderwijs, zodat alle Rotterdamse kinderen het beste uit zichzelf kunnen halen. Door de corona crisis blijkt deze investering harder nodig dan ooit.

In 2021 werd het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) aangekondigd. Dit om scholen te ondersteunen bij het herstel na de crisis. Dankzij de middelen uit het Nationaal Programma Onderwijs heeft de gemeente o.a. 158 extra tutores voor rekenen en taal geworven en opgeleid voor het basis- en voortgezet onderwijs. De tutores bieden een intensief inhaalprogramma aan voor scholieren met een vertraging. Binnen het kader van het Nationaal Programma Onderwijs zijn daarnaast ook schoolzorgteams gestart, zodat de inzet vanuit de verschillende professionals beter aansluit bij wat een school nodig heeft. Hulp aan kinderen kan zo sneller en passender worden geregeld.

In Rotterdam worden opvangplekken voor Oekraïense vluchtelingen gerealiseerd. Onder deze vluchtelingen zijn veel kinderen. Rotterdam biedt hun een centrale onderwijslocatie. In de eerste maanden van 2022 zijn de deuren geopend van de tijdelijke onderwijslocatie voor Oekraïense vluchtelingen. De Oekraïense School richt zich op leerlingen van 6 tot en met 16 jaar in het primair en voortgezet onderwijs. De gemeente werkt verder aan een programma voor de zomervakantie en daarna het starten van nieuwkomersonderwijs. Via (internationale) schakelklassen stromen leerlingen vervolgens door naar het Nederlandse onderwijs.

Naast het NPO en extra activiteiten rondom Oekraïense vluchtelingen, werken we hard aan de uitvoering van het onderwijsbeleid 'Gelijke kansen voor elk talent'. Onderstaand leest u de geboekte voortgang per thema.

Overgangsmomenten in het onderwijs

De overgangen in het onderwijs zijn cruciale momenten voor de schoolcarrières van leerlingen. In het Rotterdamse onderwijsbeleid 'Gelijke kansen voor elk talent' spraken we af om de kansengelijkheid te bevorderen door de overgangen tussen schoolsoorten te verbeteren. Hieronder enkele voorbeelden van maatregelen die zijn ingezet om de overgangen te verbeteren:

- *Overgang vve-po*

Om de kwaliteit van de doorgaande leerlijn te verbeteren, formuleerde de gemeente met alle voor- en vroegschoolse (vve) partners afspraken voor het verbeteren van de doorgaande lijn tussen de voor- en vroegschool. Scholen werken hierdoor doelgericht aan het verder verbeteren van de kwaliteit van groep 1 en 2. De eerste afspraken met een deel van de schoolbesturen zijn gemaakt. Deze schoolbesturen gaan in 2022 middels hun jaarplannen aan de slag om uitvoering te geven aan de gemaakte afspraken. Om basisscholen en voorscholen hierbij te ondersteunen zijn er best practices ontwikkeld en beschikbaar gesteld.

- *Overgang po-vo*

Om het primair en voortgezet onderwijs dicht bij elkaar te brengen en het maximale uit de potentie van elke Rotterdamse leerling te halen zijn twee professionele leergemeenschappen (PLG) aan de slag op de overgang po-vo. De eerste PLG onderzoekt met groep 8 leerkrachten op welke wijze een objectief advies tot stand kan komen. De tweede PLG werkt samen met de schoolbesturen aan een proces dat moet leiden tot een passend advies voor elke leerling. Verbeteringen vanuit de twee leergemeenschappen worden direct geïmplementeerd in de bestaande structuur.

- *Overgang vo-mbo-ho*

Samen met het vo, mbo en ho voeren we een analyse uit om de overgang vo-mbo-ho te monitoren. Het convenant 'Samen werken aan een betere aansluiting vo-mbo' is in uitvoering. Rotterdamse vo- en mbo-besturen formuleerden in het convenant afspraken voor succesvolle en kansrijke loopbanen voor vmbo- en havo-leerlingen in het mbo.

Kwaliteit en toegankelijkheid

Om de kwaliteit en de toegankelijkheid van het onderwijs te verbeteren, zetten we samen met het onderwijs in op onderstaande sporen:

- Voor het verbeteren van de schoolprestaties, het verkleinen van de schoolverschillen en het wegwerken van coronavertragingen, zijn afspraken gemaakt met scholen. De hiervoor verstrekte subsidies zijn onder andere ingezet voor hoogbegaafdenonderwijs, basisvaardigen (taal en rekenen), mentorprogramma's en huiswerkbegeleiding. Het vroegtijdig signaleren van problemen en de inzet van een verbeterplan, moeten voorkomen dat de scholen afglijden naar een onvoldoende inspectieoordeel. Het is positief dat schoolbesturen hierin samen met de gemeente optrekken. Uit inspectiegegevens blijkt dat in Rotterdam

drie scholen in het basisonderwijs als 'onvoldoende' zijn beoordeeld en twee als zeer' zwak'.

- Om het bereik van de voorschool te vergroten, is de subsidieregeling 'Voorschoolse Educatie' aangevuld met de indicatie 'Gelijke kansen'. Met deze indicatie hoeven ouders met schuldproblemen geen ouderbijdrage te betalen voor de voorschool. Hun peuter kan gratis naar de voorschool, want juist deze peuters hebben veel baat bij deelname aan de voorschoolse educatie. Deze regeling brengen we gericht onder de aandacht bij deze gezinnen. Verder zijn we vanaf het schooljaar 2021-2022 gestart met een gratis en vrijblijvend kennismakingsaanbod vroegschoolse educatie. Tijdens deze kennismakingsperiode worden ouders vanuit de instellingen begeleid en geïnformeerd over de kosten en het eventueel aanvragen van kinderopvangtoeslag.

Aansluiting onderwijs en jeugdhulp

Voor een goede aansluiting van onderwijs op jeugdhulp werken gemeente, schoolbesturen en de samenwerkingsverbanden passend onderwijs aan een goede basis: Voor elk kind is er een passende plek in het onderwijs, een stevige ondersteuningsstructuur op school en een goed pedagogisch klimaat. Om dit te bereiken zetten we in op een stevige rol van het schoolmaatschappelijk werk, goede afspraken tussen de school en het wijkteam en de voorbereiding van nieuwe inkoop van onderwijszorgarrangementen.

Vooruitlopend op de landelijke ontwikkelingen heeft Rotterdam het leerrecht van elk kind centraal gezet. Er is een toename van het aantal vrijstellingen van onderwijs. We hebben een nieuwe werkwijze ingevoerd, de leerrecht pilots, en kijken steeds welke maatregelen nodig zijn om het aantal vrijstellingen terug te brengen. We zijn gestart met de eindevaluatie van deze leerrecht pilots, die in de zomer van 2022 wordt afgerond. Doel van die evaluatie is om de opgedane inzichten uit de pilots structureel te verankeren. Het nieuwe schooljaar 2022/2023 wordt benut als overgangsjaar om de leerrecht pilots te verduurzamen als onderwijsgericht dagprogramma.

De aanpak van de Taskforce Thuiszitters om tijdig te zorgen voor een passend aanbod van onderwijs en/of jeugdhulp voor jeugdigen, is de afgelopen periode verder verfijnd door aansluiting van de wijkteams. Daarnaast zetten we in op preventie om te voorkomen dat (ziekte)verzuim van een leerling leidt tot thuiszitten. Dit doen we door de aanpak 'Oog voor jou, van verzuim naar aanwezigheid', met de pilot startgesprekken op het PO en het beter signaleren en ondersteunen van zieke leerlingen (interventie PATS van het CJG op VO en speciaal onderwijs). Ook ontwikkelen we met PPO en het onderwijs aanvangsklassen om bij heel jonge leerlingen uitval te voorkomen.

Binnen het kader van het Nationaal Programma Onderwijs zijn schoolzorgteams opgestart, zodat de inzet vanuit de verschillende professionals beter aansluit bij wat een school nodig heeft. De eerste 20 scholen zijn gestart met de schoolzorgteams. Eind 2022 zijn 45 schoolzorgteams actief in heel Rotterdam.

Leraren

Met de Rotterdamse aanpak leraren richten we ons op het beperken van het lerarentekort en de tekorten in de kinderopvang. De aanpak is opgebouwd uit onderstaande actielijnen:

- *Vergroten instroom*

In 2021 zijn er 86 zijinstromers in het primair onderwijs in Rotterdam gestart. Deze zij-instromers kunnen veelal binnen een jaar zelfstandig voor de klas staan. Ook het aantal pabostudenten steeg. Potentiële leraren worden via het project 'Leraar van buiten' actief begeleid en voorgelicht over de mogelijkheden van werken in het onderwijs. In 2022 zijn er weer voorlichtingsbijeenkomsten voor nieuwe zijinstromers gehouden. Per september 2022 zal er een nieuwe lichting starten met de opleiding. In januari is er een bijeenkomst geweest voor mensen met een uitkering van gemeente of UWV die geïnteresseerd zijn in werken in de kinderopvang. Van de 50 kandidaten zijn er 16 die aan het werk gaan in de kinderopvang. Deels via een combinatie van werken en studeren.

- *Beperken uitstroom & professionaliseren en binden aan de stad*

Alle vo-besturen en grote mbo-instellingen zijn aangesloten bij de Opleidingsschool Rotterdam. Hier werken lerarenopleidingen en scholen nauw samen om aankomende leraren voor te bereiden op de onderwijspraktijk. Het aantal opleidingsplaatsen bij de Opleidingsschool is dit jaar uitgebreid van 591 naar 830 plaatsen. Ook zijn er subsidies toegekend voor projecten gericht op het verminderen van de werkdruk en het begeleiden van starters en stagiair(e)s. Het is mede hierdoor gelukt om voor alle pabostudenten en studenten van de lerarenopleiding een stageplaats te vinden. Verder kunnen leraren onder bepaalde voorwaarden voorrang krijgen op de huizenmarkt. In 2021 werden 32 woningen met voorrang toegewezen aan maatschappelijke beroepsgroepen. Daarnaast is ook de Rotterdampas weer beschikbaar gesteld aan leraren en medewerkers van kinderopvang. Er zijn ruim 14.200 vouchers voor de Rotterdampas verstuurd.

- *Anders organiseren en opleiden*

In het kader van anders organiseren werken het Rijk, schoolbesturen en gemeenten samen. De komende jaren blijft er een tekort aan traditioneel opgeleide leraren. We kijken daarom ook naar andere vakbekwame professionals die een bijdrage kunnen leveren aan het onderwijs, zoals onderwijsassistenten en vakkrachten. Daarnaast stimuleren we nieuwe opleidingsvormen en werken hiervoor samen met de opleidingsinstanties. Zo zijn we gestart met de 'brede route': een opleiding waar studenten van verschillende disciplines, zoals onderwijs en zorg en welzijn, gezamenlijk stagelopen. Vanuit de middelen voor het Nationaal Programma Onderwijs is extra scholing van vakleerkrachten uit de kunst- en cultuursector in 2022 gestart. Met deze scholing zijn ze beter inzetbaar in het onderwijs, en kunnen ze scholen helpen door meer uren onderwijs te verzorgen.

Burgerschap

Aan de hand van het in 2020 vastgestelde manifest burgerschap werken we samen met het scholenveld verder aan 'een veilige oefenplaats voor burgerschap'. Het belangrijkste uitgangspunt van dit manifest is dat het onderwijs een oefenplaats is waar je niet perfect hoeft te zijn, waar je fouten mag maken en waar je mag oefenen. Daarmee zijn scholen in Rotterdam een veilige plek waar ruimte is voor lastige gesprekken en het behandelen van moeilijke onderwerpen in de klas. De gemeente faciliteert scholen bij deze maatschappelijke opdracht. We ondersteunen scholen o.a. door middel van subsidie voor deskundigheidsbevordering en goede burgerschapsinitiatieven.

Via het initiatief Kinderburgemeester en het uitvoeren van debattrainingen op mbo-instellingen vergroten we de kennis over democratisch burgerschap. Daarnaast organiseren we samen met hogeschool Rotterdam en ROC Albeda in juni 2022 een conferentie over burgerschap en inclusie.

Aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt

We stimuleren de doorstroom van jongeren naar hogere opleidingsniveaus en willen dat jongeren bewuster kiezen voor een opleiding en sector. Hieronder enkele voorbeelden van maatregelen die in 2021 zijn ingezet:

- Met de Rotterdamse Leerwerkakkoorden werken we samen met het onderwijs en bedrijfsleven aan een toekomstbestendige en inclusieve arbeidsmarkt. Een belangrijk onderdeel hiervan is de oprichting van het Rotterdams Scholingsfonds, waardoor gediplomeerde jongeren zich kosteloos kunnen om- of bijscholen in kansrijke sectoren, zoals de zorg, bouw of techniek;
- Via het Leerwerkloket stimuleren we de beroepsbegeleide leerweg (bbl). De bbl-infomarkt van april 2022 was met ruim 80 leerbedrijven, werkgevers, mbo's én vakscholen succesvol. De infomarkt schept een mooie mogelijkheid voor leerlingen om kennis te maken met diverse studies, branches en beroepen;
- In samenwerking met schoolbesturen en de IT Campus continueren we de workshops 'Expeditie Digitaal' en de inzet van digitale geletterdheid op scholen onder andere via de Dagprogrammering;
- In de afgelopen periode zijn meerdere projecten ingezet om leerlingen te motiveren voor kansrijke sectoren. Tijdens de JINC Techniekdagen heeft het bedrijfsleven 394 basisschoolleerlingen kunnen enthousiasmeren voor het werken in de techniek. Daarnaast hebben ruim 1500 scholieren deelgenomen aan Techmission010; een betekenisvolle ervaring in de Onderzeebootloods op RDM Rotterdam bracht techniek en haven tot leven voor Rotterdamse scholieren. Naast de specifieke inzet voor de IT- en technieksector, zet de gemeente ook breder in op loopbaanorientatie via subsidies aan scholen en projecten.

Talentontwikkeling

Om gelijke kansen te realiseren en talenten van kinderen beter te benutten, werken wij in het Nationaal Programma Rotterdam-Zuid met onderwijsinstellingen en vele partners aan de Dagprogrammering: tien uur extra schooltijd. In die uren bieden scholen extra activiteiten aan op het gebied van onder andere taal, rekenen, sociaal-emotioneel leren, sport en gezondheid, kunst en cultuur, wetenschap en techniek, ICT en media.

Binnen de Children's Zone bieden nu alle 30 po-scholen Dagprogrammering aan en buiten het focusgebied doen 6 scholen mee. De pilot Dagprogrammering voor het voortgezet onderwijs is in schooljaar 2021-2022 op 8 scholen gestart in Rotterdam-Zuid. Na een proefperiode van twee jaar evalueren we of er een vervolg komt voor de Dagprogrammering voor het voortgezet onderwijs.

In 2022 werken we verder aan de kwaliteitsverbetering van de Dagprogrammering. Dit doen we onder meer door een onderzoek naar de relatie tussen doelen, inzet en opbrengsten van de Dagprogrammering. Hiermee willen we meer inzicht krijgen in hoe de Dagprogrammering loopt, wat de opbrengsten zijn en hoe we de kwaliteit ervan verder kunnen versterken. Het onderzoek is gestart en wordt naar verwachting in het derde kwartaal van 2022 afgerond.

Veiligheid

Het actieplan Veiligheid is in uitvoering. Het doel is het verstevigen van de sociale veiligheid in het voortgezet onderwijs en mbo. Er wordt gewerkt aan een structureel nauwere samenwerking tussen scholen en veiligheidspartners. Verschillende maatregelen uit het actieplan zijn in werking, zoals:

- Om de aangiftebereidheid te vergroten gaven de politie en het openbaar ministerie tijdens expertsessies uitleg over de diverse mogelijkheden voor een aangifte. Aan de hand van de beschikbare informatie kunnen scholen hun aangiftebeleid verder aanscherpen.
- We continueren de inzet van grenzenstellend jongerenwerk (JOZ) op en rond scholen die te maken hebben met een populatie die vatbaar is voor grensoverschrijdend gedrag. De inzet wordt in de komende periode verder uitgebreid. Grenzenstellend jongerenwerk opereert daarnaast in de onlinewereld van jongeren, in de wijk en bij jongeren thuis.
- Het Zorg- en Veiligheidshuis Rotterdam Rijnmond (ZVHRR) coördineert de persoonsgerichte aanpak voor jongeren die betrokken zijn bij steekincidenten. Zodra een jongere betrokken was bij een steekincident, wordt de school geïnformeerd en uitgenodigd voor een maatgerichte aanpak. Dit jaar evalueren de samenwerking tussen het ZVHRR en de scholen;
- Het voortgezet onderwijs zet de gezamenlijke subsidie voor sociale veiligheid in om de deskundigheid te bevorderen. De werkwijzer 'Agressie en wapenbezit in de klas' is gelanceerd. Dit is een overzichtelijke kaart voor Rotterdamse v(s)o-docenten die ondersteuning biedt bij het signaleren van en handelen bij agressie in de klas.

Voortijdig schoolverlaten

- Het programma VSV Rijnmond 2020-2024 is in uitvoering. Dit doen we samen met onze partners (mbo-scholen, regiogemeenten en samenwerkingsverbanden voortgezet onderwijs).
- Jongeren die in februari startten op het mbo zijn in een 'no show'-actie benaderd als ze niet op school kwamen opdagen.
- Het concept Leerrecht wordt verder uitgewerkt voor RMC en Leerplicht. We onderzoeken of we daarbinnen de scholen meer kunnen ondersteunen om aanwezigheid op school te versterken, meer startgesprekken op scholen te doen, de verzuimadministratie te bespreken en meer voorlichting geven aan jongeren en ouders.
- Aan elke mbo-locatie in de regio is een jongerenconsulent RMC en een leerplichtambtenaar verbonden. Ze werken daar nauw samen met de school om aanwezigheid van studenten verder te bevorderen, verzuim terug te dringen en uitval te voorkomen.
- In elke wijk is een jongerenconsulent RMC actief om voortijdige schoolverlaters te benaderen en hen te begeleiden naar een passende vervolgstap. Ook de oud-vsv'ers, die al langer geen opleiding hebben, krijgen van hen begeleiding aangeboden.
- Leerlingen van praktijkonderwijs en voortgezet speciaal onderwijs zijn gemonitord. Daarbij begeleidden we hen waar nodig samen met onze partners naar school, (duurzaam) werk of naar garantiebanen, in het geval van arbeidsbeperkte jongeren.

- Met de entreeopleidingen bespreken we de jongeren die extra aandacht nodig hebben, bieden deze begeleiding en maken we afspraken over hoe deze jongeren beter voorbereid naar stages kunnen en later naar werk kunnen doorstromen.
- Mbo-scholen bieden met onze steun extra begeleiding aan hun studenten en werken in en rond de klas nauw samen met zorgorganisaties.
- Op een aantal mbo-schoollocaties is in Rotterdam gestart met de regionale pilot VSV Coach. Jongeren worden hierin eerder benaderd eventueel met een huisbezoek en begeleid. Ook jongeren van andere gemeenten worden dan gesproken. Rotterdamse jongeren die een opleiding volgen op schoollocaties buiten onze gemeente worden door onze collega's van de regiogemeenten begeleid.
- Jongeren in die het vmbo verlaten (met of zonder diploma) worden gevolgd in hun overstap naar een vervolgopleiding. Wanneer ze geen nieuwe schoolinschrijving hebben, worden ze benaderd door leerplichtambtenaren en de jongerenconsulenten RMC en krijgen ze ondersteuning voor een nieuwe schoolinschrijving aangeboden

Leerlingenvervoer

Een nieuwe verordening is aangenomen om de zelfredzaamheid van leerlingen te stimuleren. Een traject loopt om de beleidsontwikkeling en uitvoering verder te optimaliseren. Voorop staat dat leerlingenvervoer veelal om maatwerk gaat en verbeteringen zorgvuldig moeten worden getoetst alvorens deze als beleid breder kunnen worden doorgevoerd.

Wat willen we bereiken

Het nieuwe onderwijsbeleid 2019-2022 "Gelijke kansen voor elk talent" is vastgesteld in de gemeenteraad, inclusief de hierbij horende indicatoren. Aandachtspunten zijn onder meer:

- *grotere kansengelijkheid, door het verbeteren van de overgangsmomenten in het onderwijs om kinderen in hun schoolloopbaan vooruit te helpen*
- *grotere kansengelijkheid, door verhogen van de onderwijsresultaten, verminderen van kwaliteitsverschillen van scholen en beter bereik van (doelgroep)peuters in de voorscholen*
- *verbeteren van de samenwerking tussen onderwijs en jeugdzorg*
- *passend en toegankelijk onderwijs voor alle kinderen, waardoor zij zich maximaal kunnen ontwikkelen*
- *streven naar voldoende en de beste leraren voor de klas*
- *meer aandacht voor burgerschap in het onderwijs*
- *talenten van ieder kind herkennen, ontwikkelen en benutten*
- *bijdrage aan een veilige leeromgeving*
- *het aantal thuiszitters en de duur van het thuiszitten terugbrengen*
- *voorkomen dat leerlingen zonder startkwalificatie van school gaan (voortijdige schoolverlaters)*
- *bieden van passend leerlingenvervoer*

Wat gaan we daar voor doen

Overgangsmomenten in het onderwijs

De verschillende keuze- en overgangsmomenten in het onderwijs zijn cruciale momenten in de schoolcarrières van kinderen. Dat geldt voor elk kind, maar de invloed van die momenten is extra kwetsbaar voor kinderen van ouders met een opleiding zonder startkwalificatie. We zetten verder in op het verbeteren van de keuze- en overgangsmomenten. Hiervoor implementeren en monitoren we de afspraken met het onderwijs conform het uitvoeringsplan Overgangen in het Rotterdams onderwijs.

Kwaliteit en toegankelijkheid - Schoolontwikkeling

Met scholen in het primair en voortgezet onderwijs maken we ieder jaar kwaliteitsafspraken. Ook monitoren we de uitvoering hiervan. Het doel is dat minder scholen risico lopen op het achterblijven in onderwijsprestatie.

Kwaliteit en toegankelijkheid - Voorschoolse educatie

- We verbeteren de overgang tussen de voorschool (opvangvoorziening) en de vroegschool (groep 1 en 2). Dit doen we door best practices in beeld te brengen en concrete handvatten te ontwikkelen.
- Daarnaast ondersteunen we schoolbesturen om resultaatafspraken over de kwaliteit in groep 1 en 2 te monitoren. De resultaatafspraken zijn een wettelijke verplichting. Ze zorgen namelijk dat kinderen beter in staat zijn om de leerdoelen te halen aan het einde van groep 2.
- Ouders/gezinnen met schulden kunnen 16 uur (per week) gratis gebruik maken van voorschoolse educatie voor hun peuter. Het gaat om ongeveer 500 peuters. In 2022 wordt samen met intermediairs een werkwijze ontwikkeld en uitgevoerd om ouders gericht te benaderen met het gratis aanbod van de voorschool voor hun peuters.
- We verkennen we de mogelijkheden om de kosten van de voorschool te beperken voor peuters die opgroeien in gezinnen die in armoede leven.
- We houden toezicht en handhaven de kwaliteit van alle kinderopvangvoorzieningen, met speciale aandacht voor de aanpak en uitvoering van de voorschoolse educatie.

Aansluiting onderwijs en jeugdhulp

Voor een goede aansluiting van onderwijs en jeugdhulp zorgen gemeente, schoolbesturen en de samenwerkingsverbanden passend onderwijs dat de basis op orde is. Voor elk kind is er passend onderwijs, een stevige ondersteuningsstructuur op school en een goed pedagogisch klimaat. Verder kan elk kind rekenen en op een vroegtijdige signalering van problematiek. Hiervoor blijven we inzetten op de pilots leerrecht en de voorbereiding van de nieuwe inkoop van onderwijszorgarrangementen. We werken verder aan de herijking van het schoolmaatschappelijk werk en evalueren de leerrechtspilots om te komen tot een goede nieuwe structurele situatie.

Leraren

De aanpak leraren richt zich op het tegengaan van het lerarentekort en het professionaliseren en binden van onderwijzend personeel.

- Hiervoor zetten we in op het vergroten van de instroom onderwijzend personeel. In 2022 starten minimaal 53 nieuwe zij-instromers in het primair en speciaal onderwijs. Ook ronden minimaal 53 zij-instromers hun opleiding af.
- We zetten in op het beperken van uitval van leraren door projecten van schoolbesturen te subsidiëren die zorgen voor minder werkdruk. Bijvoorbeeld via extra onderwijsassistenten en coaching en begeleiding van startende docenten.
- In het kader van professionaliseren is er de Opleidingsschool Rotterdam. Hiermee worden voldoende opleidingsplaatsen gecreëerd voor studenten van lerarenopleidingen.
- Via het convenant 'Slim organiseren' werken rijk, besturen en gemeenten samen aan het anders organiseren van het onderwijs. Vooral op scholen met kans op achterstanden wordt gezorgd voor voldoende en kwalitatief personeel.

Burgerschap

Met het manifest 'School: dé oefenplaats voor burgerschap' spraken we samen met het scholenveld een Rotterdamse werkwijze voor democratisch burgerschap af. De komende periode zetten we verder in op de punten uit het manifest. Zo wordt onder andere budget beschikbaar gesteld in de vorm van subsidie voor burgerschapsinitiatieven en deskundigheidsbevordering op het gebied van burgerschap op Rotterdamse scholen. Daarnaast voeren we in 2022 het initiatief Kinderburgemeester uit. Doel van dit initiatief is om meer jongeren te betrekken binnen de gemeente Rotterdam. Het project bevordert niet alleen het leren meedenken en het vormen van een mening. Maar ook om daarover met elkaar te praten en tot besluiten te komen.

Van onderwijs naar arbeidsmarkt

- Stedelijk aanbieden van succesvolle interventies uit het BRIDGE-programma, zoals het project Mentoren op Zuid. Via dit project worden studenten op een zo effectief mogelijke wijze ingezet als mentor voor kinderen.
- Bevorderen van digitale geletterdheid en mediawijsheid in het primair en voortgezet onderwijs via de Dagprogrammering, buitenschoolse programmeerlessen en de IT Campus. Daarnaast zijn scholen toegerust om digitale geletterdheid en mediawijsheid in hun eigen school.
- We vergroten de aandacht voor loopbaanoriëntatie, beroepen en banen.
- We stimuleren de beroepsbegeleidende leerweg (bbl) in het mbo, onder andere door het mede organiseren van de bbl-informatiedag en het gesprek te voeren met mbo-instellingen over meer bbl-aanbod.
- De gemeente Rotterdam biedt mbo- en hbo-studenten (extra) stageplekken en leerbanen aan.
- Economische ontwikkelingen, veranderingen op de arbeidsmarkt en de verdere digitalisering vragen om vernieuwingen in het onderwijs. Met de onderwijsinstellingen verkennen we wat dit betekent voor het onderwijs en tot welke ambities dit leidt.

Talentontwikkeling

Om gelijke kansen te realiseren en de talenten van de kinderen beter te benutten, werken wij in het Nationaal Programma Rotterdam-Zuid met scholen en vele partners aan de Dagprogrammering: tien uur extra schooltijd. In deze uren bieden de scholen extra activiteiten, zoals taal, rekenen, sociaal-emotioneel leren, sport en gezondheid, kunst en cultuur, wetenschap en techniek, ICT en media. Dagprogrammering vindt plaats op alle dertig scholen voor primair onderwijs in de Children's Zone en vanaf het schooljaar 2021-2022 ook op zes scholen buiten de Children's Zone. Naast de uitbreiding van het aantal scholen in het primair onderwijs, starten er ook acht scholen in het voortgezet onderwijs op Rotterdam-Zuid met de Dagprogrammering in de vorm van zes extra uren per week voor één derde van de leerlingen.

Veiligheid

In 2020 stemde de gemeenteraad in met het actieplan 'Veiligheid in het onderwijs'. Het actieplan richt zich op het tegengaan van geweld en onveiligheid in en rondom scholen in Rotterdam. We zetten in op de maatregelen uit het actieplan, zoals:

- Meldings- en aangiftebereid vergroten van scholen.
- Organiseren van grenzenstellend jongerenwerk op en rond scholen die te maken hebben met een populatie die vatbaar is voor grensoverschrijdend gedrag.
- Om agressie onder jongeren te verminderen biedt het OPDC (orthopedagogisch didactisch centrum) scholen en leerlingen extra gedragsmatige handvatten wanneer jongeren terugkeren op school. Daarnaast zet het OPDC extra in op ouders en ondersteunt hen bij grensoverschrijdende gedrag van hun kinderen.

Effectindicatoren		2018 (2017- 2018)	2019 (2018- 2019)	2020 (2019- 2020)	2021 (2020- 2021)	2022 (2021-2022)
Collegietarget 6: Meer kinderen/jongeren bereiken een hoger onderwijsniveau						
Doelgroep peuters	Streefwaarde	89%	89%	89%	89%	
	Realisatie	86%	80%	81%	80%	
Referentie taal	Streefwaarde	55,3%	55,8%	56,3%	56,9%	
	Realisatie	58%	57,4%	N.v.t.	N.v.t.	
Referentie lezen	Streefwaarde	62,4%	63,9%	65,4%	67,4%	
	Realisatie	67%	69,7%	N.v.t.	N.v.t.	
Referentie rekenen	Streefwaarde	35,5%	36,2%	37%	37,8%	
	Realisatie	36%	42,9%	N.v.t.	N.v.t.	
Derde leerjaar VO	Streefwaarde	78%	78%	79%	80%	

	Realisatie	77%	77%	76,4%	78,9%	
Beroepsbegeleidende leerweg (bbl)	Streefwaarde	14%	15,5%	17%	18%	
	Realisatie	14%	16%	18%	17%	
Aantal jongeren/kinderen dat langer dan 3 maanden thuiszit zonder passend aanbod van onderwijs- en/of zorg	Streefwaarde	N.v.t.	110	55	28	14
	Realisatie	N.v.t.	280	289	236	
NPRZ Onderwijsbeleid: Een hogere gemiddelde score op de Centrale Eindtoets	Streefwaarde	-	-	-	-	531,9 (2021-2022)
	Realisatie	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Actie leerplichtambtenaar op ongeoorloofd verzuimmelding po en vo	Streefwaarde	100%	100%	100%	100%	100%	100%
	Realisatie	100%	100%	100%	100%	100%	
Actie leerplichtambtenaar op ongeoorloofd verzuimmelding mbo	Streefwaarde	100%	100%	100%	100%	100%	100%
	Realisatie	100%	100%	100%	100%	100%	
Alle Rotterdamse vsv-ers zijn in beeld en we werken met hen aan een passende vervolgstap.	Streefwaarde	100%	100%	100%	100%	100%	1005
	Realisatie	100%	100%	100%	100%	100%	

Toelichting indicatoren

Meer kinderen/jongeren bereiken een hoger onderwijsniveau

Hieronder vallen vier meetbare sub targets voor de verschillende sectoren van de onderwijsportefeuille:

1. Het percentage driejarige doelgroeppeuters dat gebruik maakt van het extra aanbod 'spelen en leren' blijft minimaal gelijk.

Het extra aanbod 'spelen en leren' is het wettelijk verplichte aanbod voorschoolse educatie aan peuters met een risico op taalachterstand (zogenaamde doelgroeppeuters). Bij de lancering van 'Gelijke kansen voor elk talent' gaven we aan dat het een hele uitdaging wordt om 89% van de driejarige doelgroeppeuters te bereiken vanwege het personeelstekort in de kinderopvang, nieuwe wettelijke eisen, een veranderde definitie van de doelgroep en een toename van het aantal driejarige peuters. Dat bleek ook zo te zijn: in 2019 bereikten we 81% van alle driejarige doelgroeppeuters in Rotterdam. Door de coronapandemie liep de deelname aan de Rotterdamse voorschoolse educatie door doelgroeppeuters in 2020 aanzienlijk terug. Doordat ouders wachten met deelname van hun peuter, neemt de kans op ontwikkelingsachterstand toe. Om het bereik onder doelgroeppeuters te verhogen is de gemeente in samenwerking met kinderopvangorganisaties, onderwijs en het CJG een informatiecampaagne voor ouders en professionals gestart. Daarnaast wordt doelgroeppeuters de mogelijkheid geboden om gratis en vrijblijvend kennis te maken met de voorschoolse educatie.

2. Het aantal Rotterdamse basisschoolleerlingen op het streefniveau van de referentieniveaus stijgt in 2021 naar het landelijk gemiddelde van 2017.

We werken aan een stijging van het aantal Rotterdamse basisschoolleerlingen dat het streefniveau van de referentieniveaus bereikt. Omdat er door corona in het schooljaar 2019-2020 geen eindtoets is afgenomen, zijn er ook geen cijfers over de referentieniveaus taal, lezen en rekenen. De referentieniveaus worden bepaald aan de hand van de eindtoetsen. In het schooljaar 2020-2021 zijn wel eindtoetsen afgenomen, maar deze hebben geen officiële status. De Inspectie van het Onderwijs zal ze niet gebruiken om scholen te beoordelen, omdat de inspectie de resultaten - door de gevolgen van de coronacrisis op het onderwijs - niet representatief vindt voor de prestaties van de scholen. Er is sinds corona nog meer aandacht voor taal en rekenen in Rotterdam. Veel scholen zetten hun subsidiebudget hiervoor in. Ook de introductie van de student-tutoren taal en rekenen vanuit het Nationaal Programma Onderwijs zorgt stads breed voor meer inzet op taal en rekenen.

3. Het percentage leerlingen in het derde leerjaar van het vo dat zit op het niveau van het advies van de basisschool of hoger stijgt van 77% in 2017 naar 80% in 2021.

In 2020-2021 zat 78,9% van de derdejaars vo-leerlingen in Rotterdam op het door de basisschool geadviseerde of een hoger niveau: 70,8% zat op het geadviseerde niveau en 8,1% op een niveau hoger dan geadviseerd. Daarmee liggen we op koers voor de collegemijlpaal van 80% in 2021. We zien nog steeds een stijgende lijn in het aantal leerlingen dat in het derde leerjaar onderwijs krijgt op het geadviseerde niveau. Om dit te bereiken hebben po- en vo-besturen met elkaar afspraken gemaakt hoe leerlingen op de juiste wijze (warm) overgedragen kunnen worden.

4. Het aandeel Rotterdamse jongeren dat de beroepsbegeleidende leerweg volgt aan een Rotterdamse mbo-instelling stijgt.

Het percentage mbo-studenten dat de bbl volgt, nam in 2020-2021 licht af van 17,7% in 2019-2020 naar 16,7%. De afname is toe te schrijven aan de coronacrisis. Door sluitingen in vele beroepssectoren werden stages en BBL-plekken (tijdelijk) stopgezet. Jongeren maakten daardoor minder vaak de keus voor een BBL-opleiding in die sectoren die door corona gesloten werden. Daardoor neemt het aandeel BBL studenten af onder het totaal aan MBO studenten. De mbo-instellingen, bedrijfsleven, SBB en gemeente Rotterdam hebben een regionaal actieplan stages en leerbanen opgezet om het door de coronapandemie veroorzaakte tekort gezamenlijk terug te dringen. Deze samenwerking is succesvol gebleken. Er werden ruim 1200 nieuwe leerbedrijven aangetrokken en er zijn inventieve vormen bedacht om praktijkleren ondanks de beperkingen mogelijk te maken. De deelnemende partijen hebben besloten om deze succesvolle samenwerking te continueren, in het belang van een structurele aanpak van het stage- en leerbanen tekort.

Aantal jongeren/kinderen dat langer dan drie maanden thuis zit zonder passend aanbod van onderwijs- en/of zorg

In Rotterdam registreert de Taskforce Thuiszitters op basis van de cijfers van Leerplicht het aantal thuiszitters (zonder vrijstelling), de redenen van thuiszitten en de uitstroom. Het totaal aantal leerlingen dat thuiszit, is gedaald

van 427 leerlingen in schooljaar 2019-2020 naar 340 leerlingen in schooljaar 2020-2021. Van deze leerlingen zijn er 236 langer dan 3 maanden thuis zonder een aanbod aan onderwijs en/of zorg. Gezien de enorm complexe problematiek en veel verschillende factoren die meespelen bij thuiszitten, is maatwerk en combinaties van inzet vanuit onderwijs en jeugdhulp nodig. Dit kost vaak meer tijd dan 3 maanden.

NPRZ Onderwijsbeleid: een hogere gemiddelde score op de Centrale Eindtoets

Het hoofddoel van de pijler school van het NPRZ is het behalen van hogere onderwijsresultaten. Het in te lopen verschil in onderwijsresultaten tussen die in Rotterdam Zuid en de rest van de G4 wordt vooralsnog gemeten aan de hand van de prestaties op de Centrale Eindtoets (Cito). Eerder is gemeld dat steeds minder scholen gebruik maken van de Cito en dat er in de komende jaren met andere indicatoren van de onderwijsinspectie zal worden gewerkt; er zal dan gewerkt worden met referentieniveaus (fundamenteel en streef) en daarnaast met eindadviezen. Dit gebeurt echter geleidelijk, en tot dat moment blijft het vastgestelde doel de gemiddelde score op de Centrale Eindtoets te verhogen naar 531,9. De effecten van het wegvallen van de eindtoets in 2020 en het advies van het rijk om kansrijk te adviseren in 2020 en 2021 vanwege de coronamaatregelen, zijn in de cijfers nog niet zichtbaar.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Onderwijsbeleid en leerlingzaken	Realisatie 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Baten exclusief reserves	65.441	76.525	67.847	58.843	56.944	56.944
Bijdragen rijk en medeoverheden	65.345	74.694	67.273	58.270	56.371	56.371
Overige opbrengsten derden	96	1.831	573	573	573	573
Lasten exclusief reserves	134.162	144.318	127.034	119.026	117.043	117.031
Apparaatslasten	13.041	13.501	13.527	12.944	12.947	12.947
Inhuur	197	378	378	378	378	378
Overige apparaatslasten	185	291	317	308	310	310
Personeel	12.659	12.831	12.831	12.258	12.258	12.258
Intern resultaat	10.139	10.188	9.929	9.929	9.929	9.929
Intern resultaat	10.139	10.188	9.929	9.929	9.929	9.929
Programmalasten	110.982	120.629	103.577	96.152	94.167	94.155
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	6.894	17.790	14.759	7.768	7.344	7.344
Kapitaallasten	0	0	0	839	828	816
Overige programmalasten	34	0	0	0	0	0

Sociale uitkeringen	13.818	14.673	11.105	11.105	11.105	11.105
Subsidies en inkomensoverdrachten	90.236	88.166	77.714	76.439	74.890	74.890
Saldo voor vpb en reserveringen	-68.720	-67.793	-59.187	-60.182	-60.099	-60.087
Saldo voor reserveringen	-68.720	-67.793	-59.187	-60.182	-60.099	-60.087
Reserves	139	500	312	289	219	219
Onttrekking reserves	200	435	312	289	219	219
Toevoeging reserves	126	0	0	0	0	0
Vrijval reserves	65	65	0	0	0	0
Saldo	-68.582	-67.293	-58.875	-59.893	-59.879	-59.867

x

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 60.596	- 61.417	- 56.390	- 55.462	- 55.462		
Omissieregeling 2019	- 61.717	- 62.520	- 57.502	- 56.573	- 56.573		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 65.684	- 66.014	- 60.544	- 56.973	- 57.229		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 73.487	- 74.238	- 74.016	- 56.947	- 56.952		
10-maandsrapportage 2019	- 66.253	- 74.238	- 74.016	- 56.947	- 56.952		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 65.252						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 67.166	- 74.016	- 56.947	- 56.952	- 56.952	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 67.224	- 68.764	- 62.827	- 58.703	- 58.703	
10-maandsrapportage 2020		- 67.333	- 68.764	- 62.827	- 58.703	- 58.703	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 65.207					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 69.968	- 66.910	- 58.929	- 58.710	- 58.713
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 69.686	- 68.292	- 60.109	- 59.936	- 59.920

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Onderwijsbeleid en leerlingzaken	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Oorspronkelijke begroting 2022	-68.292	-60.109	-59.936	-59.920	-59.920

Bijstellingen Eerste Herziening 2022		999	1.234	43	41	53
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	-779	-781	-769
BRIDGE	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Nationaal Programma Onderwijs	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Rijksbijdrage Regionale meld- en coördinatiefunctie	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	999	1.234	822	822	822
Begroting na wijzigingen		-67.293	-58.875	-59.893	-59.879	-59.867

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast op basis van daadwerkelijke activeringen in 2021, bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen, omslagrente en bouwrente van de jaarschijven. (€ 779 in 2022, € 780 in 2022 en € 769 in 2023). Een volledig beeld van de kredieten is opgenomen in de paragraaf [Investeringskredieten](#).

BRIDGE

Met het project BRIDGE wordt de positie van jongeren van Zuid op arbeidsmarkt versterkt door hen vanaf de basisschool tot aan het MBO een uitgebreid loopbaan oriëntatie en begeleidingsprogramma (lob) te bieden. In 2022 wordt dit project gecontinueerd, met deze mutatie van € 1,2 mln wordt de begroting voor 2022 opgevoerd.

Nationaal Programma Onderwijs

In 2021 zijn er vanuit het Rijk voor 2,5 jaar middelen beschikbaar gesteld voor herstel en ontwikkeling van het onderwijs tijdens en na corona. Met deze bijstelling worden de baten en lasten aangepast op basis van het afgesproken bestedingsplan (€ 6,2 mln in 2022 en € 6,9 mln in 2023).

Rijksbijdrage Regionale meld- en coördinatiefunctie

Voor de jaren 2021 t/m 2024 zijn vanuit het rijk aanvullende middelen beschikbaar voor extra inzet Regionale meld- en coördinatiefunctie (RMC), specifiek gericht op jeugdwerkloosheid. Dit betreft overdrachten aan regiogemeentes en eigen inzet. Met deze mutatie wordt de begroting geactualiseerd naar de herziene rijksbijdrage. (€ 417 2022, t/m 2026).

Technische wijzigingen

In het taakveld Onderwijsbeleid en leerlingzaken zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. Door extra personele inzet voor de uitvoering van het onderwijsbeleid en het Nationaal programma onderwijs verschuift een deel van het budget naar de taakvelden

Onderwijshuisvesting en het programma Overhead (€ 224 in 2022, € 439 in 2023 en € 28 van 2024 t/m 2026). Daarnaast is er een aanpassing in de percentages van de kostenverdeling (structureel € 773).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Gelijke kans voor elk talent](#)
- [Subsidieregeling Rotterdams Onderwijsbeleid 2021-2022](#)
- [VSV aanpak 2020-2024](#)
- [Voortgangsrapportage onderwijsbeleid 2019-2022](#)
- [VSV monitor RMC regio Rijnmond](#)
- [Wet op het primair onderwijs \(WPO\)](#)
- [Wet op het voortgezet onderwijs \(WVO\)](#)
- [Wet op de expertisecentra \(WEC\)](#)
- [Wet educatie en beroepsonderwijs \(WEB\)](#)
- [Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek \(WHO\)](#)
- [Leerplichtwet](#)
- [Jeugdwet](#)
- [Wet passend onderwijs](#)
- [G4 thuiszittersaanpak](#)

Omschrijving taakveld

Binnen het taakveld Onderwijsbeleid en Leerlingzaken voert de gemeente wettelijke taken uit, zoals leerlingenvervoer, voor- en vroegschoolse educatie (vve), voortijdig schoolverlaten (vsv) en onderwijs aan kinderen van statushouders en asielzoekers. Daarnaast ontwikkelt de gemeente stedelijk beleid – waarvoor ze zowel gemeentelijke als rijksmiddelen inzet - ter verbetering van onderwijsresultaten, kansengelijkheid in het onderwijs, talentontwikkeling, burgerschap, vermindering van het lerarentekort, passend onderwijs en vermindering van schooluitval. Ook voert de gemeente stedelijk beleid uit voor schoolzwemmen.

Onderwijshuisvesting

Pagina 59

Onderwijshuisvesting

De beste basisschool is altijd in de buurt.

Evenwichtige spreiding van een kwalitatief goed en gevarieerd onderwijs.

Voortgang 2022

De gemeente is verantwoordelijk voor het goed huisvesten van scholen in het primair, voortgezet en speciaal onderwijs en investeert daarom fors in onderwijshuisvesting. Onder andere om de kwaliteit van de huisvesting van scholen te verbeteren, maar ook om een evenwichtiger onderwijsaanbod in de stad te realiseren.

Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP)

In samenwerking met het Rotterdamse onderwijs is het Integraal Huisvestingsplan 2020-2023 (IHP) opgesteld. Hierin staat hoe de huisvesting van Rotterdamse scholen in de komende jaren gerenoveerd of vernieuwd wordt. Het IHP kent twee centrale ambities die vooruitkijken naar 2035: een evenwichtiger onderwijsaanbod en een betere kwaliteit van de huisvesting. Over de voortgang van het IHP zijn prestatieafspraken gemaakt, deze zijn opgenomen onder het onderdeel 'prestatie-indicatoren'.

Onderdeel van het IHP 2020-2023 is ook de vervanging van gymzalen voor het bewegingsonderwijs. De raad heeft in 2021 het IHP voor de gymzalen vastgesteld. Hiermee investeert de gemeente ruim 93 miljoen euro in de bouw van 55 nieuwe gymzalen voor basisscholen en middelbare scholen. Deze gymzalen zijn nodig als uitbreiding en ter vervanging van gymzalen die niet meer voldoen aan de huidige eisen.

Er is een start gemaakt om te komen tot een nieuw Integraal Huisvestingsplan voor 2024-2027. Daartoe wordt dit jaar een 0-meting uitgevoerd, om te komen tot een nieuwe lijst van panden die in aanmerking komen voor vervanging.

Huisvestingsprogramma 2022

Jaarlijks kunnen schoolbesturen een aanvraag indienen voor huisvestingsvoorzieningen via het gemeentelijk huisvestingsprogramma. Bijvoorbeeld voor de uitbreiding van een schoolgebouw, tijdelijke huisvesting, medegebruik en ingebruikname. Op grond van de huisvestingsverordening hebben schoolbesturen 124 aanvragen ingediend die zijn opgenomen in het huisvestingsprogramma 2022.

Via het huisvestingsprogramma werken we ook aan het concentreren van maatschappelijke voorzieningen door voorschoolse educatie zo veel mogelijk binnen of nabij het schoolgebouw te huisvesten. Sinds 2021 is er de mogelijkheid om ruimte voor voorschoolse educatie aan te vragen. Hierdoor is de huisvesting van voorschoolse educatie binnen de basisschool op veel plaatsen gegarandeerd.

Ventilatie in scholen

Goede ventilatie is van belang voor een gezond binnenklimaat. De corona crisis heeft het belang van een goede ventilatie benadrukt. Het Rijk heeft hiervoor middelen beschikbaar gesteld. De Specifieke Uitkering Ventilatie In Scholen (SUVIS) is een uitkering voor scholen om het binnenklimaat van bestaande schoolgebouwen te verbeteren. Landelijk is hiervoor 200 miljoen euro beschikbaar gekomen. Gemeenten konden in overleg met schoolbesturen een aanvraag indienen. Het gaat hierbij vooral om de financiering van de bouw- en installatiekosten. Tot 30 april 2022 was er de mogelijkheid om een aanvraag in te dienen. Er zijn 51 aanvragen door de gemeente in behandeling genomen, waarvan er tot nu toe 42 zijn toegekend.

Herontwerp voortgezet onderwijs op Zuid

Doelen van het convenant 'Voortgezet onderwijs Rotterdam Zuid' zijn betere huisvesting, meer plek voor leerlingen, spreiding van scholen en een betere doorstroming naar verschillende onderwijsniveaus. De nieuwbouwprojecten uit het convenant zijn in voorbereiding. De verwachte oplevering voor scholen in het Stadionpark is in 2024. Het Zuider Gymnasium is in het eerste kwartaal van 2022 opgeleverd en in gebruik genomen

Verder is in 2021 besloten dat de gemeente, stichting BOOR en Hogeschool Rotterdam samenwerken aan een nieuw schoolcomplex in het ontwikkelgebied Parkstad, de Onderwijslocatie Laan op Zuid. Een unieke samenwerking tussen het voortgezet en hoger onderwijs en een verrijking van het onderwijsaanbod op Zuid. De nieuwbouw zal naar verwachting in 2026 klaar zijn. Dat er nu meer ruimte komt voor hoger onderwijs past ook bij de ambitie van de gemeente Rotterdam en de onderwijspartners voor meer hoger onderwijs op Zuid.

Campus Internationaal onderwijs en sport

Door de toenemende behoefte aan internationaal onderwijs, is onderzocht of een campus voor publiek bekostigd internationaal onderwijs en sport haalbaar is. Heit haalbaarheidsonderzoek is in het najaar opgeleverd. De uitkomst van het onderzoek is dat de ontwikkeling van een internationale campus ruimtelijk inpasbaar is. Uit de financiële verkenning blijkt dat in de vervolgfase de benodigde dekkingsbronnen moeten worden gevonden om de campus te kunnen realiseren. In de huidige planfase is het nog te vroeg om de dekking voor de gehele campusontwikkeling te kunnen regelen. Hiervoor is het nodig om eerst de ambities verder te concretiseren in een integraal plan en verdere financiële onderbouwing. In de komende jaren zal de businesscase worden uitgewerkt.

Wat willen we bereiken

Evenwichtiger onderwijsaanbod

Betere geografische spreiding over de stad en de wijken van sterk, gevarieerd en kwalitatief goed onderwijs. Vraag en aanbod sluiten beter op elkaar aan. Voor elk kind is aantrekkelijk onderwijs binnen redelijke afstand bereikbaar. Zo bevorderen we kansengelijkheid en streven we naar vermindering van segregatie.

Betere kwaliteit huisvesting

Bij nieuwbouw duurzamer en flexibeler bouwen zodat groei, krimp en medegebruik makkelijker op te vangen en in te passen zijn. Schoolgebouwen worden geschikt voor passend onderwijs en voor kinderopvang met VVE. Het betreft ook de reguliere vervangingsopgave van verouderde schoolgebouwen.

Integraal Huisvestingsplan 2020-2023

Het uitvoeren van het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP) 2020-2023. In het IHP landen de huisvestingsplannen die gemaakt zijn met de onderwijsinstellingen. Hierbij is extra aandacht voor duurzaamheid bij renovatie en nieuwbouw van schoolgebouwen conform wettelijke BENG eisen (Bijna Energie Neutraal) en extra aandacht voor cultuurhistorische waarde van gebouwen.

Wat gaan we daar voor doen

- Uitvoeren van onze wettelijke taken: de gemeente heeft een wettelijke zorgplicht voor de huisvesting van het primair, voortgezet en het (voortgezet) speciaal onderwijs (inclusief gymzalen voor bewegingsonderwijs).
- Opleveren van het Huisvestingsprogramma 2022. Hierin staat welke huisvestingsvoorzieningen de gemeente bekostigt. Schoolbesturen dienen hiervoor een aanvraag in.
- Uitvoeren en opleveren van twaalf gebouwen waarvan zeven uit het Integraal Huisvestingsplan (IHP) 2015-2019 en vijf overige projecten.
- Voorbereiden van ten minste acht projecten uit het Integraal Huisvestingsplan (IHP) 2020 - 2023.
- We werken aan een uniforme aanpak voor de 45 gymzalen uit het Integraal Huisvestingsplan (IHP) gym en de tien gymzalen uit de eerder opgestarte investeringen voor binnensportaccommodaties.
- Uitvoeren van de afspraken uit het convenant Voortgezet Onderwijs Rotterdam Zuid. In 2022 wordt het Zuidergymnasium opgeleverd en in gebruik genomen. Voor het Stadionpark is de definitiefase klaar en voor Plot Z de voorontwerpfase.
- De uitkomsten uitvoeren van het haalbaarheidsonderzoek naar de Campus internationaal onderwijs en sport.
- Opleveren van een geactualiseerd Voortschrijdend Indicatief Meerjaren Investeringsplan. Hierin zetten we de planning van projecten en het benodigd budget af tegen het nog beschikbare investeringsbudget.
- We werken aan het concentreren van maatschappelijke voorzieningen. Bijvoorbeeld door voorschoolse educatie zo veel mogelijk binnen of nabij het schoolgebouw te huisvesten.

Effectindicatoren	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Een gedragen herontwerp primair onderwijs voor de hele stad*	Streefwaarde	Afgerond				
* De indicator gaat over het opstellen van een herontwerp primair onderwijs. Het opstellen van dit plan is eenmalig en in 2019 afgerond.						

Prestatie-indicatoren	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal gerealiseerde projecten opgenomen in IHP 2015-2019	Streefwaarde	1	4	8	13	18
	Realisatie	3	2	1	3	3
NPRZ Onderwijshuisvesting: start nieuwbouw aantal vo-scholen *	Streefwaarde	-	-	-	3	-
	Realisatie	-	-	-	3	-

* De indicator betreft de vo-scholen omdat deze zijn gekoppeld aan de Regio Deal Rotterdam Zuid.

Toelichting indicatoren

In 2021 is een Voortschrijdend Indicatief Meerjaren Investerings Plan (VIMIP) opgeleverd. Hierin wordt de planning van projecten en het benodigde budget afgezet tegen het nog beschikbare investeringsbudget. Het VIMIP geeft een realistisch overzicht van de verwachte oplevering van projecten voor vijf jaar en de uitputting van het investeringskrediet als gevolg daarvan. In 2022 wordt een actualisatie opgeleverd.

Zowel de projecten uit het IHP 2015-2019 als investeringsprojecten uit het Huisvestingsprogramma zijn in uitvoering. Daarnaast is er ook aangevangen met schoolgebouwen uit het IHP 2020-2023. Gemiddeld is de looptijd van een project van voorbereiding tot uitvoering vijf tot zeven jaar. Voor de komende jaren verwachten we een toenemend aantal gerealiseerde projecten.

De stand van zaken van de uitvoering is als volgt:

Integraal Huisvestingsplan (IHP) 2015-2019

Er zijn 3 gebouwen in 2022 opgeleverd; de Pniëlschool, de Eduard van Beinum school en het Integraal Kindcentrum IJsselmonde.

Integraal Huisvestingsplan (IHP) 2020-2023

In totaal zijn er momenteel 25 projecten in voorbereiding, waarvan 5 uit het IHP 2020-2023.

De nieuwbouwprojecten uit het convenant 'Voortgezet onderwijs Rotterdam Zuid' zijn daarnaast in een ver gevorderd stadium van voorbereiding. Voor het Stadionpark is de definitiefase klaar en voor Onderwijslocatie Laan op Zuid de voorontwerpfase. Eén project (Zuider Gymnasium) is in het eerste kwartaal van 2022 opgeleverd en in gebruik genomen.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Onderwijshuisvesting	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Baten exclusief reserves	329	399	399	399	326	326
Bijdragen rijk en medeoverheden	2	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	328	399	399	399	326	326
Lasten exclusief reserves	65.402	71.203	75.825	74.471	74.107	74.107
Apparaatslasten	2.043	2.412	2.510	2.316	2.316	2.316
Inhuur	41	60	60	60	60	60
Overige apparaatslasten	20	42	46	42	42	42
Personeel	1.982	2.309	2.405	2.214	2.214	2.214

Intern resultaat	48.564	47.021	49.048	52.412	56.867	62.733
Intern resultaat	48.564	47.021	49.048	52.412	56.867	62.733
Programmalasten	14.795	21.770	24.267	19.743	14.924	9.058
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	1.755	6.087	8.568	4.144	-276	-6.141
Subsidies en inkomensoverdrachten	13.040	15.683	15.700	15.599	15.199	15.199
Saldo voor vpb en reserveringen	-65.073	-70.804	-75.426	-74.071	-73.781	-73.781
Saldo voor reserveringen	-65.073	-70.804	-75.426	-74.071	-73.781	-73.781
Saldo	-65.073	-70.804	-75.426	-74.071	-73.781	-73.781

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Onderwijshuisvesting		Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Oorspronkelijke begroting 2022		-70.637	-75.471	-74.310	-74.020	-74.020
Bijstellingen Eerste Herziening 2022		-167	45	239	239	239
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-167	45	239	239	239
Begroting na wijzigingen		-70.804	-75.426	-74.071	-73.781	-73.781

Toelichting financiële bijstellingen

Technische wijziging

In taakveld Onderwijshuisvesting zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De grootste wijzigingen zijn:

- de formatie is uitgebreid door de toename van het aantal huisvestingsprojecten en toename complexiteit van de uitvoering van het onderwijshuisvestingsprogramma, hiervan wordt een deel verantwoord onder programma Overhead (€ 102 in 2022 tot € 314 in 2026)
- er is extra personele inzet voor de uitvoering van het onderwijsbeleid vanuit de extra middelen Nationaal Programma Onderwijs (- € 194 in 2022 en 2023)
- vanuit programma Cultuur, sport en recreatie is er budget overgeheveld voor bewegingsonderwijs (structureel - € 75)

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2015-2019](#)

- [Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2020-2023](#)
- [Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Rotterdam 2019](#)
- [Wet op het primair onderwijs \(WPO\)](#)
- [Wet op het voortgezet onderwijs \(WVO\)](#)
- [Wet op de expertisecentra \(WEC\)](#)
- [Wet op hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek \(WHW\)](#)

Omschrijving taakveld

De gemeente investeert in toekomstbestendige schoolgebouwen, die bijdragen aan de ontwikkeling van de leerlingen. Het accent ligt bij onderwijshuisvesting op het efficiënt en doelmatig gebruik van onderwijsgebouwen en het beschikbaar stellen van voldoende gymcapaciteit. Belangrijk daarbij zijn:

- een goede spreiding in de stad, zodat kinderen altijd een school in de nabijheid kunnen vinden
- leegstandsreductie, scholen hebben meer m² tot hun beschikking dan op basis van de genormeerde ruimtebehoefte noodzakelijk is, elke m² extra kost ook extra geld
- het terugbrengen van het aantal kleine scholen in het primair onderwijs, want het kost veel extra aandacht en geld om de kwaliteit van het onderwijs op kleine scholen te kunnen realiseren
- verbeteren van het binnenklimaat (fris!) op de scholen. Een goed binnenklimaat zorgt voor betere leerprestaties
- bij de investeringen wordt extra aandacht aan duurzaamheid besteed. Vanaf 2020 worden alleen (bijna) energieneutrale scholen opgeleverd, conform BENG-norm (energie neutraal houdt in dat energieverbruik van het gebouw kleiner of gelijk is aan wat het gebouw zelf opwekt, door bijvoorbeeld zonnepanelen)
- de gemeente investeert in toekomstbestendige schoolgebouwen, die bijdragen aan de ontwikkeling van de leerlingen

Openbare orde en veiligheid

Pagina 60

Openbare orde en veiligheid

Rotterdam wil een veilige stad zijn waar iedereen zich welkom en thuis voelt.

TAAKVELD 1

Crisisbeheersing en brandweer - Regionale veiligheidsactiviteiten

De gemeente Rotterdam neemt deel aan de gemeenschappelijke regelingen Gezamenlijke Brandweer en Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond (VRR). Nadere informatie over deze gemeenschappelijke regelingen is te vinden op de site/pagina van 'verbonden partijen'.

TAAKVELD 2

Openbare orde en veiligheid - Handhaving en toezicht

Het bevorderen van naleving van wet- en regelgeving, het vergroten van het veiligheidsgevoel op straat en het verhogen van de kwaliteit van de buitenruimte.

TAAKVELD 3

Openbare orde en veiligheid – Veiligheid

Rotterdam wil een veilige stad zijn waar iedereen zich welkom en thuis voelt.

BBV-indicatoren

Beschrijving BBV-indicator	Eenheid			Bron
Verwijzingen Halt	Aantal per 1.000 jongeren	Realisatie	11 (2020)	Bureau Halt
Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	Realisatie	3,0 (2021)	CBS
Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	Realisatie	8,9 (2021)	CBS
Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	Realisatie	1,6 (2021)	CBS
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	Realisatie	8,8 (2021)	CBS

Overzicht van baten en lasten

Overzicht van baten en lasten Openbare orde en veiligheid	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Baten exclusief reserves	18.823	19.268	8.360	8.050	8.081	8.081
Bijdragen rijk en medeoverheden	13.612	14.062	3.196	2.886	2.917	2.917
Overige opbrengsten derden	5.211	5.206	5.164	5.164	5.164	5.164
Overige baten	1	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	164.669	168.277	157.465	150.367	149.935	149.504
Apparaatslasten	66.795	65.645	62.253	59.601	59.601	59.402
Inhuur	5.175	1.614	590	590	590	590
Overige apparaatslasten	1.455	1.758	1.741	1.750	1.750	1.750

Personeel	60.165	62.273	59.921	57.260	57.260	57.061
Intern resultaat	591	-397	-165	-165	-165	-165
Intern resultaat	591	-397	-165	-165	-165	-165
Programmalasten	97.283	103.029	95.377	90.931	90.499	90.267
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	18.950	29.681	20.086	15.657	15.580	15.360
Kapitaallasten	652	351	1.243	1.225	872	859
Overige programmalasten	317	138	138	138	138	138
Sociale uitkeringen	0	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	77.364	72.858	73.910	73.910	73.910	73.910
Saldo voor vpb en reserveringen	-145.845	-149.009	-149.105	-142.317	-141.854	-141.422
Saldo voor reserveringen	-145.845	-149.009	-149.105	-142.317	-141.854	-141.422
Reserves	17	30	30	30	30	30
Onttrekking reserves	17	30	30	30	30	30
Saldo	-145.828	-148.979	-149.075	-142.287	-141.824	-141.392

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Oorspronkelijke begroting 2019	- 132.722	- 134.976	- 135.671	- 135.974	- 135.974			
Omissieregeling 2019	- 136.152	- 138.336	- 139.082	- 139.385	- 139.385			
Eerste herziening / Voorjaarsnota 2019	- 137.745	- 141.006	- 141.983	- 141.931	- 141.941			
Tweede herziening 2019 / Begroting 2020	- 136.315	- 141.943	- 142.922	- 142.477	- 134.656			
10-maandsrapportage 2019	- 135.873	- 141.943	- 142.922	- 142.477	- 134.656			
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 134.228							
Eerste herziening / Voorjaarsnota 2020		- 142.034	- 142.922	- 142.477	- 134.656	- 134.656		
Tweede herziening 2020 / Begroting 2021		- 142.476	- 146.647	- 143.855	- 143.084	- 139.757		
10-maandsrapportage 2020		- 141.718	- 146.647	- 143.855	- 143.084	- 139.757		
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 137.653						
Eerste herziening / Voorjaarsnota 2021			- 145.260	- 144.909	- 144.399	- 137.768	- 137.278	
Tweede herziening 2021 / Begroting 2022			- 144.383	- 150.557	- 148.602	- 141.818	- 141.360	

10-maandsrapportage 2021	- 147.365	- 150.557	- 148.602	- 141.818	- 141.360
Jaarstukken 2021 (realisatie)	- 145.828				
Eerste herziening 2022	- 148.979	- 149.075	- 142.287	- 141.824	- 141.392

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De inkomende subsidies voor de versterkingspijlers Riec zijn toegekend tot en met 2022 en zullen daarna mogelijk stoppen (-€6,5 mln). De overige baten bij de Regio zijn ook lager begroot vanaf 2023, omdat de plannen voor die jaren nog niet bekend zijn (-€3,5 mln). Ook andere inkomende subsidies en bijdragen zijn vanaf 2023 lager begroot of nog niet bekend (-€1,0 mln). De overige baten in dit programma blijven de komende jaren nagenoeg ongewijzigd, alhoewel daar wel onzekerheden in zitten (horecaherstelplan). Dit betreft met name de leges voor horeca en evenementenvergunningen.

Lasten

Vanaf 2022 is er meerjarig extra budget toegekend voor het functioneel leeftijdsontslag (FLO) bij de Brandweer en de Veiligheidsregio Rotterdam - Rijnmond (VRR) (€2,0 mln in 2022 en €0,5 mln in de jaren erna). Ook is er vanaf 2022 extra geld toegekend aan de twee nieuwe stadsmariniers (€1,0 mln). Verder eindigen de projectuitgaven (-€6,5 mln) die horen bij de inkomende subsidies voor de versterkingspijlers vanaf 2023. Ook de overige budgetten bij de regionale samenwerkingsverbanden zijn lager vanaf 2023 (- €3,5 mln). De intensiveringen uit deze collegeperiode voor Focuswijken, Ondernijning, Cyber en Camera's en evaluatie straatintimidatie eindigen vanaf 2024 (- €7,8 mln per jaar).

Reserves

Er is de komende jaren structureel een onttrekking vanuit de reserve Van der Gaag begroot vanaf 2022 (€30). De Lasten betreffen voornamelijk kosten voor juridische ondersteuning en advisering op dit langlopende dossier. In de afgelopen jaren lagen deze lasten wat lager.

Meerjarig verloop

Door de beëindiging van de intensiveringen in 2024 en het vermoedelijk eindigen van de inkomende bijdragen en subsidies voor de versterkingspijlers in 2023, nemen de budgetten voor dit programma de komende jaren af. Het beëindigen van de intensiveringen uit de huidige collegeperiode zal ook consequenties hebben voor de formatie vanaf 2024.

Bijstellingen per taakveld

Programma / Taakveld	Mutatie 2022	Mutatie 2022	Mutatie 2023	Mutatie 2023	Mutatie 2024	Mutatie 2024	Mutatie 2025	Mutatie 2025	Mutatie 2026	Mutatie 2026

	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)
Openbare orde en veiligheid	1.579	1%	-473	0%	-468	0%	-464	0%	-32	0%
Crisisbeheersing en Brandweer - Regionale veiligheidsactiviteiten	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
Openbare orde en veiligheid - Handhaving en toezicht	-743	2%	57	0%	56	0%	55	0%	59	0%
Openbare orde en veiligheid - Veiligheid	2.321	6%	-530	1%	-525	1%	-520	2%	-91	0%

Omschrijving programma

Samen met partners, bewoners en ondernemers werkt het college aan het minimaal handhaven van het huidige veiligheidsniveau en versterking waar het nodig is.

Voor de brandweezorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing en de geneeskundige zorg neemt de gemeente deel aan de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond (VRR). Daarnaast neemt de gemeente deel aan de gemeenschappelijke regeling Gezamenlijke Brandweer, samen met bedrijven uit het Rotterdamse havengebied die een brandweeraanwijzing hebben.

Tot dit programma behoren naast toezicht op en handhaving van wet- en regelgeving door boa's en wijkbeheerders ook de taken op het gebied van cameratoezicht en de meldkamer.

Crisisbeheersing en brandweer - Regionale veiligheidsactiviteiten

Pagina 61

Crisisbeheersing en brandweer - Regionale veiligheidsactiviteiten

De gemeente Rotterdam neemt deel aan de gemeenschappelijke regelingen Gezamenlijke Brandweer en Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond (VRR).

Voortgang 2022

Zie ten aanzien van de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond en Gezamenlijke Brandweer de [paragraaf verbonden partijen](#).

Wat willen we bereiken

De gemeente Rotterdam neemt deel aan de gemeenschappelijke regelingen Gezamenlijke Brandweer en Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond (VRR).

Wat gaan we daar voor doen

De gemeente Rotterdam neemt deel aan de gemeenschappelijke regelingen Gezamenlijke Brandweer en Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond (VRR).

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Crisisbeheersing en Brandweer - Regionale veiligheidsactiviteiten	Realisatie 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Baten exclusief reserves	12.319	13.995	3.995	3.995	3.995	3.995
Bijdragen rijk en medeoverheden	10.322	11.991	1.937	1.937	1.937	1.937
Overige opbrengsten derden	1.998	2.005	2.058	2.058	2.058	2.058
Lasten exclusief reserves	80.483	81.874	70.373	70.373	70.264	70.264
Apparaatslasten	4.671	5.285	1.744	1.744	1.744	1.744
Inhuur	1.051	100	94	94	94	94
Overige apparaatslasten	43	0	0	0	0	0
Personeel	3.576	5.185	1.650	1.650	1.650	1.650
Intern resultaat	257	0	0	0	0	0
Intern resultaat	257	0	0	0	0	0
Programmalasten	75.556	76.589	68.630	68.630	68.521	68.521
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	8.131	11.061	5.128	5.128	5.019	5.019
Overige programmalasten	-1	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	67.426	65.527	63.502	63.502	63.502	63.502
Saldo voor vpb en reserveringen	-68.164	-67.878	-66.378	-66.378	-66.269	-66.269
Saldo voor reserveringen	-68.164	-67.878	-66.378	-66.378	-66.269	-66.269
Saldo	-68.164	-67.878	-66.378	-66.378	-66.269	-66.269

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Crisisbeheersing en Brandweer - Regionale veiligheidsactiviteiten	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Oorspronkelijke begroting 2022	-67.878	-66.378	-66.378	-66.269	-66.269

Bijstellingen Eerste Herziening 2022		0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	0	0	0	0	0
Begroting na wijzigingen		-67.878	-66.378	-66.378	-66.269	-66.269

Toelichting financiële bijstellingen

Technische wijzigingen

In het taakveld Openbare orde en veiligheid - Crisisbeheersing en brandweer - Regionale veiligheidsactiviteiten zijn diverse technische wijzigingen geweest in 2022. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De wijzigingen betreffen de jaarplannen 2022 van de regionale samenwerkingsverbanden, waarbij zowel de baten, de materiële als de personele budgetten zijn geactualiseerd. Alle extra lasten in deze jaarplannen worden gecompenseerd door extra baten zoals inwonerbijdragen en subsidies vanuit het Rijk, Rotterdam is slechts kassier voor deze onderdelen.

- Bij Burgernet heeft een verschuiving van -€ 94 plaatsgevonden van personeel naar materieel budget. De totale lasten zijn toegenomen met € 138, de baten zijn ook gestegen met € 138;
- Bij Veiligheid Alliantie Rotterdam (VAR) is zowel het materieel budget (€ 194) als het personeelsbudget (€ 246) toegenomen, de baten zijn eveneens gestegen met € 440;
- Bij Veiligheidshuis is het personeelsbudget gestegen met €1,3 mln en is het materieel budget gedaald met €700, de baten zijn gestegen met € 600;
- Bij Riec is het personeelsbudget toegenomen met € 2 mln en het materieel budget met € 1 mln, de baten zijn gestegen met € 3,0 mln. De oorzaak is een verschuiving van activiteiten van de versterkingspijlers van 2021 naar 2022.

De toename van personeel wordt voor een groot deel veroorzaakt door het in dienst nemen van inhuurkrachten van SSC Flex.

Omschrijving taakveld

De gemeente Rotterdam neemt deel aan de gemeenschappelijke regelingen Gezamenlijke Brandweer en Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond (VRR). De Wet Veiligheidsregio's bepaalt dat de colleges van burgemeester en wethouders verantwoordelijk zijn voor de organisatie van de brandweezorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing en de geneeskundige zorg. Deelnemers aan de gemeenschappelijke regeling Gezamenlijke Brandweer zijn de gemeente Rotterdam en bedrijven uit het Rotterdamse havengebied met een brandweeraanwijzing. Deze bedrijven zijn verenigd binnen de Coöperatieve Industriële Brandweezorg U.A. (CIBUA).

De gemeente Rotterdam neemt verder deel aan de volgende samenwerkingsverbanden voor de veiligheid in de regio:

- het Veiligheidshuis Rotterdam-Rijnmond (VHRR). In het Veiligheidshuis komen de justitie-, zorg en bestuurlijke keten samen. Onder één dak werkt de VHRR samen aan de persoonsgerichte aanpak van overlastgevende personen en verdachten van strafbare feiten.
- de VeiligheidsAlliantie regio Rotterdam (VAR) is een samenwerkingsverband van 32 gemeenten, de politie en het Openbaar Ministerie binnen de eenheid Rotterdam.
- het Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC) en het Landelijk Informatie en Expertise Centrum (LIEC) ondersteunen de gemeente bij de aanpak van georganiseerde criminaliteit.
- het Burgernet faciliteert onder andere de app die functioneert bij diefstal of inbraak, doorrijden na een aanrijding, beroving en bij vermiste personen. De app vraagt burgers om uit te kijken en te helpen.

Openbare orde en veiligheid - Handhaving en toezicht

Pagina 62

Openbare orde en veiligheid - Handhaving en toezicht

Het bevorderen van naleving van wet- en regelgeving, het vergroten van het veiligheidsgevoel op straat en het verhogen van de kwaliteit van de buitenruimte.

Voortgang 2022

Coronacrisis

Sinds het afschaffen van het coronatoegangsbewijs, de mondkapjesplicht, de anderhalvemeterregel en de quarantaineplicht op 25 februari 2022 zijn de handhavers niet meer belast met het toezicht op de naleving van de coronamaatregelen. Het coronateam dat sinds halverwege 2020 was opgericht is dan ook opgeheven. Hierdoor komt er weer meer ruimte vrij voor de reguliere taken.

Flying Squads

Flying Squad teams zijn in het leven geroepen om de overlast van vuil in de stad aan te pakken. Begin dit jaar is het registratiesysteem uitgebreid, waardoor de waarnemingen van de cameraoperators gekoppeld kunnen worden aan de boetes. Hierdoor wordt direct duidelijk of een boete is toe te schrijven aan een waarneming van een cameraoperator en daarmee de Flying Squad. Ook de inzet van de handhaver is in het registratiesysteem geïntegreerd, middels een daartoe geschikte uitbreiding.

Toepassing van meer bevoegdheden door handhavers

De gemeente Rotterdam is betrokken bij een initiatief van het ministerie van Justitie en Veiligheid om pilots op te zetten voor de toepassing van meer bevoegdheden door handhavers. Buitengewoon opsporingsambtenaren

(boa's) in Nederland zijn onderverdeeld in zes boa-domeinen met hun eigen bevoegdheden. Voor effectieve handhaving hebben boa's in bepaalde gevallen bevoegdheden uit een ander boa-domein nodig. De pilots moeten mogelijk maken dat boa's bevoegdheden uit een ander boa-domein mogen toepassen.

Rotterdam wil dat de reguliere boa's (boa-domein 1) een beperkt aantal bevoegdheden mogen toepassen op het gebied van milieuhandhaving (boa-domein 2) en taxihandhaving (boa-domein 4). Hiervoor zijn bij het ministerie van Justitie en Veiligheid aanvragen ingediend voor het starten van pilots. De pilot taxihandhaving is eerder goedgekeurd en loopt nu - na een eerder uitstel vanwege de inzakkende taximarkt als gevolg van corona - van 1 juli 2021 tot 31 oktober 2023, waarna een evaluatie plaatsvindt. De pilot milieuhandhaving in de Spaanse Polder zou alleen plaatsvinden na instemming van de milieudienst DCMR. De reguliere milieuhandhaving vindt namelijk plaats onder mandaat van de DCMR met het relatief nieuwe sanctie-instrument van de Bestuurlijke Strafbeschikking Milieu (BSBm). Met dit instrument is nog onvoldoende ervaring opgedaan als gevolg van onderbezetting bij het milieuteam. Uitbreiding van het opleggen van de BSBm in de Spaanse Polder komt nu nog te vroeg. De meerwaarde van de BSBm moet eerst nog blijken, zodra het reguliere milieuteam op formatieve sterkte zit, goed is ingewerkt en de BSBm vaker heeft opgelegd. Daarom is na overleg met de DCMR besloten de pilot milieuhandhaving in de Spaanse Polder niet meer te laten plaatsvinden.

Handhavers en politie versterken de samenwerking

Samenwerking tussen handhavers en de politie is een doorlopend punt van aandacht. Samenwerking is immers een continu proces. In 2021 zijn belangrijke stappen gezet in het borgen en bestendigen van deze samenwerking. Dit is nader uitgewerkt en vastgelegd in een lokaal handhavingsarrangement dat begin 2022 is vastgesteld door de Rotterdamse driehoek. Hierin zijn afspraken en samenwerking met partners vastgelegd: welke partijen zijn betrokken bij de aanpak van welke veiligheidsthema's en welke partij is trekker. Het handhavingsarrangement is een raamovereenkomst tussen gemeente, politie en OM. Naast eventuele nieuwe taken en bevoegdheden die voortkomen uit de herijking van het landelijke boa-beleid en de visie op de boa-functie, zullen de strategische hoofdlijnen van de Veiligheidskoers 2023-2027 dan hun uitwerking vinden in het tactisch-operationele handhavingsarrangement. Daarnaast bevat het handhavingsarrangement ook praktische afspraken over het delen van informatie, de toegang van boa's tot politiebureaus, gezamenlijke briefings en over de veiligheid van boa's.

Ten behoeve van het structureren, borgen en faciliteren van informatie-uitwisseling is in juni 2021 door de gemeente en de politie Rotterdam een project opgestart. Een belangrijke doelstelling van het project is om een landelijke blauwdruk op te leveren voor informatie-uitwisseling tussen boa-organisaties en politie-eenheden. De voortgang van dit project is vertraagd vanwege gelijktijdige, maar niet gelijk oplopende ICT-ontwikkelingen bij zowel de gemeente (lokaal) als de politie (landelijk). De verwachting is dat voor het einde van 2022 voortgang kan worden geboekt.

Handhaving op agressieve honden

Rotterdam heeft als een van de weinige gemeenten een meldpunt agressieve honden. Er wordt al enige tijd gesproken over een landelijke registratie. Rotterdam is daarbij betrokken. De landelijke registratie zal in 2022 gerealiseerd worden. Zodra dat mogelijk is, wil Rotterdam hierbij aansluiten. Naast het melden van een

agressieve hond, een hond met een prikband of een hond met gecoupeerde oren of een gecoupeerde staart, is het sinds dit jaar mogelijk een hond met een stroomhalsband te melden.

Ondermijning

In 2022 continueren en versterken wij de inzet van handhavers bij de aanpak van ondermijning. Een gespecialiseerd team speelt een actieve rol bij de aanpak van ondermijning in de focusgebieden Spaanse Polder, Delfshaven en op de Beijerlandse laan. Dit jaar worden ook handhavers actiematig ingezet in de haven, Rotterdam Airport en op meerdere winkelplinten in de stad. Op stedelijk niveau dragen de handhavers bij aan de integrale aanpak van ondermijning. Dit wordt in 2022 gecontinueerd middels hun bijdrage aan controles, de ondermijningstrein en integrale acties.

Lachgas

Rotterdam kent net als andere gemeenten veel overlast door het gebruik van lachgas. Per 1 juli 2021 is het voor zowel de politie als de gemeentelijke handhavers mogelijk om te handhaven op het verbodsartikel dat in de APV is opgenomen. In eerste instantie werd handhaving op lachgas door de handhavers actiematig en in gezamenlijkheid met de politie gedaan. Na evaluatie van deze acties is gebleken dat de handhavers prima in staat zijn om zelfstandig op te treden tegen lachgas. Vanaf 1 januari 2022 doen zij dit ook.

Pilot pool handhavingsreservisten

In de afgelopen tijd is er een groot beroep gedaan op de boa's en de verwachting is dat dat zal blijven. We merken ook dat we geregeld te maken hebben met een piekbelasting. Of het nu gaat om de handhaving van de maatregelen rondom corona zoals de afgelopen twee jaar of juist de benodigde capaciteit voor bijvoorbeeld evenementen nu het land weer opengaat, we hebben meer boa's nodig die we flexibel en slim kunnen inzetten. Met een steeds professionelere inzet. De werving en het behoud van boa's is niet eenvoudig. Voldoende volume bij piekbelastingen is daarbij een lastige opgave. Handhavingsreservisten kunnen hier een actieve en directe bijdrage aan leveren door de reguliere boa's te versterken in tijden van grote vraag naar boa capaciteit. Daarom is Rotterdam een pilot gestart voor het opzetten van een pool van 15 handhavingsreservisten. De werving van de handhavingsreservisten vindt momenteel plaats onder de circa 12.000 ambtenaren in het concern met het doel deze pool in het tweede kwartaal van dit jaar opgeleid te hebben en operationeel in te kunnen zetten.

Wat willen we bereiken

Rotterdam is de afgelopen jaren veiliger geworden, deze trend willen we doorzetten.

Handhavers zijn goed getraind en uitgerust met voldoende bevoegdheden en de juiste middelen, zoals bodycams, zodat zij hun werk veilig, effectief en efficiënt kunnen doen.

Wat gaan we daar voor doen

Rotterdam is de afgelopen jaren veiliger geworden, deze trend willen we doorzetten met de volgende punten:

- Uitvoering geven aan het handhaven van het gemeentelijk beleid; zoals op jeugdoverlast, woonoverlast, illegale bewoning, milieudelicten, straatintimidatie, ondermijning en agressieve honden.
- Optreden tegen vervuiling van de stad. Bijvoorbeeld door te handhaven op het verkeerd aanbieden van huisvuil en bedrijfsafval, handhaven op hondenpoep en het achterlaten van zwerfvuil.
- Toezien op naleving van de Taxiverordening en regelgeving op het gebied van horeca en alcoholverstrekking.
- Bijdragen aan de bereikbaarheid van de stad door te handhaven op hinderlijk en foutparkeren, de inzet van verkeersregelaars en het wegslepen van hinderlijk en/of gevaarlijk geparkeerde voertuigen.
- Cameratoezicht, zowel vast als mobiel, uitbreiden. Handhaving en Cameratoezicht vormen samen de ogen en oren van de stad. De toepassing van cameratoezicht wordt geïntensiveerd ten behoeve van leefbaarheid van de stad. Voor slim beheer van de buitenruimte wordt de uitbreiding van toepassingsmogelijkheden van cameratoezicht onderzocht. De gemeentelijke meldkamer is daarbij het communicatieknooppunt voor de handhavers, politie en andere hulpdiensten.
- Toezichthouders van de fiets- en voetgangersbuis van de Maastunnel zorgen dagelijks dat inwoners en bezoekers van de stad veilig gebruik kunnen maken van deze verbinding tussen de Noord- en Zuidoever.

Handhavers zijn goed getraind en uitgerust met voldoende bevoegdheden en de juiste middelen, zoals bodycams, zodat zij hun werk veilig en efficiënt kunnen doen

- Handhavers steeds meer wijkgericht en informatiegestuurd inzetten en daardoor aanwezig zijn op de plekken en tijdstippen waar dit het meest noodzakelijk is. Om dit optimaal te ondersteunen wordt een nieuw handhavingsadministratie- en informatiesysteem ontwikkeld. De eerste fase, het fietshandhavingssysteem als onderdeel van het nieuwe systeem, is live gegaan op 29 maart 2021. Mede doordat de gemeente Rotterdam heeft vastgehouden aan de kwaliteitseisen heeft de leverancier de planning voor de overige fasen niet gehaald. Als gevolg hiervan heeft de gemeente de leverancier formeel in gebreke gesteld en daarnaast een boete opgelegd. De verwachting is dat het systeem voor het einde van 2022 volledig operationeel is.

- Als gemeente Rotterdam, gezamenlijk met de G4 en de VNG, ons sterk maken voor meer bevoegdheden en flexibelere inzet van handhavers (zie alinea 'Toepassing van meer bevoegdheden door handhavers').

Algemeen

- Mensen aanspreken op hun verantwoordelijkheden en, indien dit nodig is, handhavend optreden. Toezicht en Handhaving is actief en zichtbaar aanwezig in de buitenruimte. Dit wordt gedaan in nauwe samenwerking met partners als politie, bewoners en ondernemers.
- Vanuit gastheerschap contact leggen met bewoners, ondernemers en bezoekers. Handhavers zijn het visitekaartje van de stad, ook bij evenementen.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Openbare orde en veiligheid - Handhaving en toezicht	Realisatie 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Baten exclusief reserves	2.681	1.380	1.370	1.370	1.370	1.370
Bijdragen rijk en medeoverheden	560	28	21	21	21	21
Overige opbrengsten derden	2.121	1.351	1.349	1.349	1.349	1.349
Overige baten	1	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	44.548	45.454	44.323	44.333	44.360	44.357
Apparaatslasten	42.434	42.257	41.879	41.892	41.892	41.892
Inhuur	3.048	1.514	497	497	497	497
Overige apparaatslasten	1.369	1.673	1.656	1.665	1.665	1.665
Personeel	38.018	39.071	39.727	39.730	39.730	39.730
Intern resultaat	-240	-806	-589	-589	-589	-589
Intern resultaat	-240	-806	-589	-589	-589	-589
Programmalasten	2.354	4.003	3.033	3.030	3.057	3.054
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	1.805	3.865	2.675	2.675	2.706	2.706
Kapitaallasten	292	0	220	217	214	211
Overige programmalasten	257	138	138	138	138	138

Saldo voor vpb en reserveringen	-41.867	-44.074	-42.953	-42.962	-42.990	-42.987
Saldo voor reserveringen	-41.867	-44.074	-42.953	-42.962	-42.990	-42.987
Saldo	-41.867	-44.074	-42.953	-42.962	-42.990	-42.987

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Openbare orde en veiligheid - Handhaving en toezicht		Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Oorspronkelijke begroting 2022		-43.331	-43.010	-43.019	-43.045	-43.045
Bijstellingen Eerste Herziening 2022		-743	57	56	55	59
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	58	57	56	59
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-743	-1	-1	-1	-1
Begroting na wijzigingen		-44.074	-42.953	-42.962	-42.990	-42.987

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast als gevolg van nieuwe en bijgestelde [investeringskredieten](#) alsmede geactualiseerde ramingen per jaarschijf. In de paragraaf investeringen is een gedetailleerd overzicht opgenomen van deze aanpassingen.

Technische wijzigingen

In dit taakveld zijn er diverse technische wijzigingen geweest. De grootste wijzigingen zijn overheveling budget Ondernijning (- € 523 in 2022), dekking overhead projecten (- € 270 in 2022), overheveling budget ter dekking van inzet wijkmanagers (structureel € 51) en herverdeling van overige budgetten voor de inzet van personeel, inhuur en uitbestede werkzaamheden om deze in lijn te brengen met de verwachte uitgaven (- € 1 in 2022 tot - € 52 in 2026).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Algemene plaatselijke verordening Rotterdam](#)
- [Afvalstoffenverordening Rotterdam 2009](#)
- [Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften \(Wet 'Mulder'\)](#)
- [Visie Stadswachten Vertrouwd op Straat](#)
- [Programma In de bak. Naastplaatsingen 2019-2022](#)
- [Schoon Genoeg! Rotterdams offensief tegen zwerfvuil](#)
- [Horecanota 2017-2021](#)

Omschrijving taakveld

Het taakveld Toezicht en Handhaving draagt bij aan de veiligheid en leefbaarheid in wijken. Vanwege de verdichting van de stad, groeit de druk op de buitenruimte en neemt het belang van het bevorderen van naleving van wet- en regelgeving toe.

Dit Rotterdamse taakveld is onderdeel van het programma Openbare orde en veiligheid en betreft de gemeentelijke taken op het gebied van:

- Toezicht en handhaving openbare orde, boa's.
- Veilige woon- en leefomgeving.

Het groeiende aantal mensen in de stad zorgt onder andere voor meer (woon)overlast, meer (bedrijfs)afval, vollere parken en meer verkeer en drukte in de stad. Hierdoor zal de druk op Handhaving en Toezicht toenemen.

Openbare orde en veiligheid - Veiligheid

Pagina 63

Openbare orde en veiligheid - Veiligheid

Rotterdam wil een veilige stad zijn waar iedereen zich welkom en thuis voelt.

Voortgang 2022

Crisis en impact oorlog Oekraïne

De impact van mondiale crises op de veiligheid van Rotterdam is groot. Vanaf de start van de coronacrisis in 2020 en heden naar aanleiding van de oorlog in Oekraïne zijn extra mensen en middelen ingezet. Tijdens de coronacrisis is extra inzet gepleegd om maatregelen gericht op bijvoorbeeld horeca, evenementen, sport en cultuur voor te bereiden en uit te voeren. Ook zijn extra mensen en middelen ingezet om de (neven)effecten voor de stad en gemeente in goede banen te leiden denk bijvoorbeeld aan demonstraties en de avondklokken. In de eerste 4 maanden van 2022 is de crisisorganisatie voor de coronacrisis afgeschaald. In dezelfde periode is in afstemming met de Veiligheidsregio de gemeentelijke crisisorganisatie voor de impact van de oorlog in Oekraïne ingericht o.a. voor het realiseren van (nood)opvang voor vluchtelingen van de Oekraïne crisis.

Cameratoezicht

Op dit moment wordt gewerkt aan het uitvoeren van diverse projecten voor in totaal 44 camera's. Een drietal nieuwe cameragebieden (geheel op Zuid: Feijenoord, Lombardijen en Beverwaard) zijn door de driehoek

vastgesteld in november 2021. Deze camera's worden in 2022 geplaatst, met een uitloop naar 2023. Op 8 maart jl. is de driehoek akkoord gegaan met de invoering van cameratoezicht in Hoek van Holland. Er wordt ingezet om de camera's voor de opening van het strandseizoen (eind mei) operationeel te hebben.

Momenteel wordt gewerkt aan de evaluatie cameratoezicht. Deze evaluatie heeft als doel om na te gaan welke cameragebieden op basis van actuele openbare orde problematiek gehandhaafd blijven en waar mogelijk één of meerdere camera's kunnen worden weggehaald. Daarnaast kunnen gewenste verplaatsingen beargumenteerd worden opgenomen. Veranderingen in cameragebieden zullen in het nieuwe aanwijzingsbesluit van juli 2022 worden meegenomen.

Het onderzoek naar de effectiviteit van cameratoezicht zal voor de zomer opgeleverd worden.

Seksuele Straatintimidatie

Op basis van de aanpak seksuele straatintimidatie (SSI) is begin 2022 een jaarplan gemaakt waarin de doelen voor dit jaar zijn opgenomen. In de eerste maanden van het jaar is gestart met de uitvoering van dit jaarplan. Verschillende preventieve activiteiten hebben inmiddels plaatsgevonden en krijgen in de loop van het jaar vervolg. Bestuurders van verschillende onderwijsinstellingen hebben een intentieverklaring ondertekend, waarin zij zich committeren aan nauwe(re) samenwerking met elkaar en met de gemeente om SSI tegen te gaan en toezeggen een significante inspanning te leveren om de bewustwording onder leerlingen en studenten te vergroten. De eerste groepen handhavers hebben inmiddels trainingen gevolgd over het herkennen van en omgaan met SSI. Vanaf mei zal de fototentoonstelling uit 2021 opnieuw in het straatbeeld te zien zijn, en in aanloop daar naartoe is online op de gemeentelijke kanalen aandacht besteed aan SSI.

Ondermijning

Om ondermijnende criminaliteit gestructureerd en met een scherpe focus aan te pakken, werkt de gemeente zowel thema- als gebiedsgericht. Als thema's hanteren we de belangrijkste verschijningsvormen van ondermijnende criminaliteit, zoals drugs, mensenhandel en digitale ondermijnende criminaliteit. In 2022 is gestart met de uitvoering van het in 2021 vastgestelde Rotterdamse Drugsbeleid (21bb14505), waaronder de aanpak van grow- en smartshops, de publiekscampagne bewustwording drugsgebruik en de ontwikkeling van een wijkgerichte aanpak omtrent uithalers. In de eerste drie maanden van 2022 hebben er 46 integrale controles bij bedrijven plaatsgevonden. De resultaten lopen uiteen van illegaal gokken, uitkeringsfraude, intellectueel- eigendomsfraude, misdrijven op de telecommunicatie wetgeving tot gesmolten meterkasten, overtredingen bestemmingsplan en overtredingen brandveiligheid. In mei/juni 2022 stuurt de burgemeester het jaarverslag aanpak ondermijnende criminaliteit en bestuurlijke handhaving 2021 aan de gemeenteraad.

Rotterdamse Haven

In 2022 is gestart met het uitvoeren van een aantal actiepunten uit de Uitvoeringsagenda Haven. Een voorbeeld is het uitrollen van een virtueel hek (inzet van slimme cameratechnologie om misstanden snel te detecteren). Ook is de inzet op bewustwording en weerbaarheid van havenprofessionals geïntensiveerd. Daarnaast is breder geïnvesteerd in de gezamenlijke aanpak van de uithalersproblematiek sinds het begin van 2022. Enerzijds wordt een preventieve aanpak vormgegeven gericht op het voorkomen van jonge aanwas door gerichte interventies van preventieve aard in te zetten. Daarnaast wordt er ook repressief opgetreden door uithalers zelf zwaarder te sanctioneren vanuit het strafrecht.

Shishalounges

Het aantal shishalounges is gedaald van 47 in 2018 tot 33 in 2021. Dit aantal is tot en met april stabiel.

Jeugdoverlast en jeugdcriminaliteit

De gemeente heeft per 1 april jl. een overeenkomst gesloten met stichting Jongerenwerk op Zuid (JOZ) voor de uitvoering van de opdracht Grenzenstellend Jongerenwerk voor minimaal de komende zes jaar. Met deze opdracht intensificeert de gemeente de inzet om jeugdoverlast- en criminaliteit tegen te gaan. De jongerenwerkers werken binnen drie domeinen in de leefwereld van de doelgroep, te weten de buurt, school en online. De totale inzet is structureel opgehoogd van 30 naar 51 jongerenwerkers.

Mede dankzij een bijdrage vanuit het ministerie van Justitie en Veiligheid continueert het college de campagne Geweldig Rotterdam, die gericht is op het tegengaan van wapenbezit- en geweld onder jongeren.

Ter voorkoming van de aanwas van jongeren in de (drugs)criminaliteit, heeft de gemeente het voortouw genomen om te komen met een integrale aanpak. Met deze aanpak stellen de gemeente en haar partners (o.a. politie, OM, reclassering en onderwijs) zich tot doel om, naast een lokale intensieve aanpak van first-offenders in de (drugs) criminaliteit, ook preventief in te zetten om tegenwicht te bieden aan de negatieve invloed van drugscriminaliteit in buurten. In de afgelopen maanden is gestart met planvorming en komend kwartaal wordt het integrale voorstel ingediend bij het ministerie van Justitie en Veiligheid ten behoeve van structurele financiering.

Excessief geweld

Politie en het Openbaar Ministerie hebben in 2021 zwaar ingezet op opsporing van vuurwapengeweld. In 2018 waren er 48 schietincidenten in de stad, in 2019 81, in 2020 71 en in 2021 81. In de zomer van 2021 vond in korte tijd een aantal schietincidenten plaats. In de eerste maanden van 2022 zijn 24 schietpartijen geweest. Januari 5, Februari 4, Maart 9 en 6 in April.

High Impact crimes

De gemeente zet de aanpak van High Impact Crime (HIC) in 2022 onverminderd voort. De afgelopen jaren nam het aantal woninginbraken, straatroven en overvallen tevens sterk af omdat mensen veel thuis waren vanwege de coronamaatregelen. De verwachting is dat deze delicten met het vervallen van de coronamaatregelen weer enigszins kunnen toenemen, maar dat over de langere termijn een 'plateau' op een laag niveau bereikt is. Dit is terug te zien in de HIC-cijfers van het eerste kwartaal van 2022. Ten opzichte van 2021 zien we dit jaar percentueel een lichte toename in het aantal HIC-delicten in Rotterdam, maar ten opzichte van de eerste maanden 2020 (pre-corona) is in 2022 nog altijd sprake van een sterke percentuele daling. Ook in absolute aantallen blijft het aantal gepleegde woninginbraken, straatroven en overvallen in Rotterdam dit jaar nog altijd laag. Om deze lage aantallen vast te houden is het van belang om de HIC-aanpak, met aandacht voor preventie, nazorg aan slachtoffers en de daderaanpak, te continueren. De impact van deze delicten op de slachtoffers blijft immers groot, wat blijvende inzet van de gemeente, politie en andere partners vraagt.

Cyberresilience

In de eerste maanden van 2022 is door de gemeente en partners verder gewerkt aan de versterking van de digitale weerbaarheid van Rotterdammers en de stad. Om onze informatiepositie te versterken is in februari door het college het Cyberbeeld Rotterdam 2022 vastgesteld en naar de raad gestuurd (zie ook collegebrief 22bb1365). Dit cyberbeeld is ontwikkeld in samenwerking met partijen uit de stad, en biedt inzicht in dreigingen en kansen vanuit het cyberdomein voor Rotterdam. Eén van de actielijnen uit het cyberbeeld betreft het digitaal weerbaarder maken van Rotterdammers. Hier wordt aan gewerkt door verschillende campagnes en projecten voor diverse doelgroepen. Een voorbeeld hiervan is de Echt-Nep communicatiecampagne gericht op Whatsapp-fraude, die eind april gestart is en de komende tijd online en offline door zal lopen. Verder wordt met partners gewerkt aan een aanpak op gedigitaliseerde criminaliteit. Het college zet zich ook in 2022 in voor het versterken van de digitale weerbaarheid in de haven door te investeren in FERM, het cyberresilience programma in de haven.

Radicalisering, Extremisme en polarisatie

Vanuit de aanpak radicalisering, extremisme en polarisatie is continue inzet op het tegengaan van radicalisering en het omgaan met en verminderen van destructieve vormen van polarisatie. De gemeente zet preventieve interventies in die gericht zijn op het wegnemen van verschillende voedingsbodems van radicalisering. Zo ontvingen verschillende Rotterdamse schoolklassen in de eerste maanden van 2022 een lesprogramma gericht op het vergroten van mediawijsheid en het stimuleren van democratisch burgerschap en werden er weerbaarheidstrainingen verzorgd voor groepen jongeren. Verder hebben we als gemeente aandacht voor het vergroten van deskundigheid van professionals en vrijwilligers rondom met name (rechts en links-) extremisme, gewelddadig jihadistische radicalisering en polarisatie. In 2022 zijn er tot nu toe 6 ROR (Rijksopleidingsinstituut tegengaan Radicalisering) maatwerktrainingen gegeven aan baliemedewerkers van Cluster Dienstverlening en één ROR-training aan de Raad van de Kinderbescherming. Daarnaast lanceert de gemeente in de zomer een serious game voor docenten gericht op het vergroten van hun kennis en handelingsperspectief rondom radicalisering en polarisatie. De huidige aanpak radicalisering, extremisme en polarisatie loopt in 2022 af. Momenteel wordt gewerkt aan een nieuwe aanpak die naar verwachting voor de zomer afgerond zal zijn. Hier worden de inzichten van het binnenkort te verwachte advies van de externe toetscommissie meegenomen.

Sociale Veiligheid openbaar Vervoer

Ook in het eerste kwartaal van 2022 is de volledig risicogestuurde inzet van OV-surveillanten metro gecontinueerd (3,7 mln. gemeentelijke subsidie), evenals de inzet van het instrument OV-reis -en verblijfsverbod. Het OV-verbod zal in het najaar 2022 weer worden geëvalueerd. De raad zal in het laatste kwartaal over de resultaten van de evaluatie worden geïnformeerd. Dit moment zal tevens worden gebruikt om te rapporteren over het incidentenbeeld in het OV, alsmede de cijfers sociale veiligheid.

OV-Klantenbarometer 2021

Recentelijk zijn de resultaten van de jaarlijkse Klantenbarometer OV gepubliceerd. Het openbaar vervoer in 2021 was anders, en ook het onderzoek was anders. Reizigers moesten mondkapjes op, er werd minder gereisd, het onderzoek vond in een korte periode plaats en het aantal opgehaalde enquêtes lag lager. Desondanks geeft het reizigersonderzoek een goed beeld van de - ruimschoots voldoende scorende - klanttevredenheid van het openbaar vervoer in 2021. Over 2020 zijn er geen resultaten van de OV-Klantenbarometer. Bij het uitbreken van de coronapandemie in maart 2020 moest het veldwerk worden afgebroken.

Cijfers sociale veiligheid OV in Rotterdam

		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
BUS - Veiligheid									
algemeen	7,7	7,6	7,6	7,8	7,7	7,9	-	7,9	
BUS - Veiligheid									
rit	7,9	7,9	7,9	8,0	8,4	8,6	-	8,4	
BUS - Veiligheid									
instaphalte	7,7	7,6	7,7	7,8	7,7	7,9	-	8,0	
TRAM - Veiligheid									
algemeen	7,5	7,6	7,7	7,7	7,9	7,9	-	7,8	
TRAM - Veiligheid									
rit	7,9	7,9	8,0	8,0	8,5	8,5	-	8,2	
TRAM - Veiligheid									
instaphalte	7,7	7,8	7,8	7,7	7,9	8,0	-	7,7	
METRO - Veiligheid									
algemeen	7,2	7,1	7,3	7,3	7,5	7,6	-	7,5	
METRO - Veiligheid									
rit	7,5	7,5	7,7	7,7	8,3	8,4	-	7,9	
METRO - Veiligheid									
instaphalte	7,3	7,3	7,5	7,5	7,7	7,8	-	7,6	

Woonoverlast

Ook deze periode was er een forse stijging van meldingen bij de gemeente over woonoverlast. Dit heeft echter niet in een stijging geresulteerd van het aantal cases complexe woonoverlast. Na een stijging vorig jaar is hier weer de dalende trend te zien die eerdere jaren is ingezet.

Het vertrouwen van de melder in de ketensamenwerking van de aanpak van woonoverlast is sinds vorig jaar stabiel. Dit vertrouwen wordt beoordeeld met een voldoende.

Er zijn 11 particuliere verhuurders toegetreden tot het samenwerkingsverband aanpak woonoverlast.

Begin dit jaar is er op verschillende social media een campagne geweest om Rotterdammers te wijzen op de mogelijkheid woonoverlast te melden bij de gemeente.

In Kralingen is het actieplan studentenoverlast samen met bewoners geschreven. Dit plan wordt momenteel uitgevoerd.

Levendige stad

Sinds maart 2022 kan de volledige horecabranche weer zonder beperkingen door corona exploiteren. Ook de nachthoreca is eindelijk weer geopend. Ondernemers hebben het financieel echter nog zwaar. Daarom heeft het college de steun aan de Rotterdamse horecaondernemers in december 2021 verlengd. De terrassen kunnen zonder vergunning weer het gehele jaar ruimer geëxploiteerd worden. Omdat de druk op de openbare ruimte toeneemt door hervatting van het normale leven en verdere verdichting van de stad, is de vergunningvrije verruiming dit jaar 125%. Terrasvlonders mogen ook nog in 2022 zonder vergunning geplaatst worden. Verder zijn de leges voor het bijschrijven van beheerders en leidinggevenden op de exploitatie- en Alcoholwetvergunning wederom gehalveerd om ondernemers tegemoet te komen. De kwaliteitseisen voor terrassen zijn verruimd tot en met 2024.

Vanaf 23 maart 2022 is het weer mogelijk om zonder belemmering van corona-maatregelen evenementen te organiseren. Op het B/C-evenementenoverzicht 2022 zijn 72 B/C-evenementen geplaatst. Inmiddels is voor een aantal organisatoren duidelijk geworden dat zij hun concept dit jaar niet tot uitvoer zullen brengen. Gemeenschappelijke deler in deze besluiten is dat de organisatoren na onzekere Corona-jaren het financiële risico te groot vinden en/of zij de juiste mensen en materialen/materieel niet georganiseerd krijgen.

In 2022 zijn tot en met april 64 unieke aanvragen voor demonstraties geweest.

Wat willen we bereiken

Betrokken stad

De Rotterdammer en de Rotterdamse ondernemers meer structureel betrekken bij beleid en uitvoering. Van consultatie en inspraak naar meer coproductie en co-creatie.

Weerbare stad

De overheid zorgt voor handhaving van de rechtsorde en de openbare orde. Dit is van belang voor het versterken van de stabiliteit van een goed functionerende samenleving.

Stad in balans

Een veilig leef- en uitgaansklimaat in Rotterdam, waarin bewoners en bezoekers zich vrij kunnen bewegen en kinderen veilig kunnen opgroeien. Tegelijkertijd zet het college in op het voorkomen van inmenging vanuit criminaliteit en op vermindering van overlast.

Wat gaan we daar voor doen

Betrokken stad

Er wordt ook in deze coronatijd zoveel mogelijk gewerkt vanuit de wijk, rekening houdend met de RIVM richtlijnen. De gemeente is binnen dat kader zo veel mogelijk zichtbaar aanwezig en er worden (digitaal) gesprekken gevoerd, wat bewoners waarderen want het contact werd en wordt gemist.

Weerbare stad

- **Ondermijnende criminaliteit**

Ondermijnende criminaliteit zit in de haarvaten van de samenleving en vergt een stevige, langdurige en effectieve aanpak. Deze aanpak wordt ook in 2022 voortgezet in gebieden zoals de Spaanse Polder, Waalhaven, Rotterdam-Zuid waaronder de Beijerlandse laan, Rotterdam-West en de haven. Daarnaast zal ook worden ingezet op thema's zoals drugscriminaliteit, crimineel vermogen, integraal en bestuurlijk afpakken, fraude met vastgoed, kwetsbare branches, ondermijnende zorgfraude, mensenhandel, Outlaw Motor Gangs, digitale criminaliteit, inzet van de "ondermijningstrein" en awareness.

Het is nu nog onduidelijk welke rijksbijdragen (ook aan het RIEC Rotterdam) worden gecontinueerd. De Rijksbijdrage voor het versterkingsplan Integraal Afpakken is per 2022 afgerond, maar het thema zal blijven. Het komende jaar wordt benut voor de doorontwikkeling, voor het verankeren van kennis en het vergroten van kennis bij partners.

Het bevorderen van de meldingsbereidheid mensenhandel onder ongedocumenteerden zal mede op verzoek van de raad in 2022 nadrukkelijk aandacht krijgen.

Omdat digitale ondermijnende criminaliteit een groeiend probleem is, blijft de gemeente hier de komende jaren op inzetten, in samenhang met de inzet op het thema cyberresilience. De aanpak op digitale ondermijnende criminaliteit wordt verder uitgewerkt waarbij specifiek aandacht is voor daders en faciliteerders. Daarnaast wordt geïnvesteerd in (het opzetten van nieuwe) samenwerkingsverbanden. Zo wordt op dit moment een samenwerkingsverband opgezet met onder andere de politie, het Openbaar Ministerie (OM) en de VeiligheidsAlliantie regio Rotterdam met als doel een intensieve integrale aanpak op online fraude.

- **Radicalisering, extremisme en polarisatie**

Met de 'Rotterdamse aanpak radicalisering, extremisme en polarisatie 2018- 2022' wil de gemeente (potentieel) gewelddadig gedrag, dat ideologisch gedreven is, tegengaan. De gemeente heeft hierbij aandacht voor verschillende vormen van extremisme. Deze aanpak loopt halverwege 2022 af. Op basis van actuele dreigingen en fenomenen, wetenschappelijke inzichten en geleerde lessen uit de praktijk ontwikkelt de gemeente in 2022 een (hernieuwde) aanpak. Voor deze aanpak worden opnieuw 'versterkingsgelden' bij de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV) aangevraagd.

- **Terrorismebestrijding, bewaken en beveiligen**

In 2022 zal er vanuit reguliere aandacht, en waar nodig vanwege incidenten, (extra) aandacht zijn voor bepaalde objecten en groepen in de stad. Wanneer dreiging en risico daartoe aanleiding geven zullen (beveiligings) maatregelen getroffen worden. De gemeente zal veiligheidstrainingen organiseren voor bestuursleden en vrijwilligers van religieuze instellingen. Vanuit de motie 'Naar een Koers van de Stad waar moskeeën beter beveiligd zijn!' (DENK, 21bb9671) komt via een subsidieregeling in 2022 budget beschikbaar voor moskeeën om te besteden aan beveiligingsmaatregelen. De gemeente stelt hiertoe een subsidiekader op en zal moskeeën actief hierover informeren. Op het moment dat de coronamaatregelen het weer toestaan dat (grootschalige) evenementen plaatsvinden wordt de dreiging van extremisme en terrorisme zoals gebruikelijk meegenomen in het evenementenvergunningentraject.

- **High Impact Crime (HIC)**

De HIC-cijfers dalen. Bij ketenpartners en de gemeente(n) bestaan zorgen om de verschuiving naar andere delicten, zoals cybercriminaliteit en excessief geweld. Maar een positieve trend vormt geen aanleiding om de aandacht te laten verslappen. Zeker nu de cijfers ook beïnvloed worden door een nieuwe (onzekere) variabele, te weten de coronacrisis en bijbehorende maatregelen. Het ligt in de lijn der verwachting dat het aantal HIC-delicten weer enigszins zal toenemen (of dat de forse daling zal afzwakken) naarmate mensen meer van huis zijn. Om een zogenoemd zaagtandeffect (afwisseling van pieken en dalen) in HIC-delicten te voorkomen moet de HIC-aanpak een prioriteit blijven. De impact op individuele slachtoffers en de omgeving is en blijft immers fors. Daarbij is het belangrijk om recidive en doorgroei naar andere delicten te voorkomen, en potentiële nieuwe daders af te schikken.

- **Cyber resilience**

De komende periode blijft de gemeente samen met haar partners werken aan het vergroten van de digitale weerbaarheid van Rotterdamse burgers, ondernemers en bedrijven. Een aantal projecten dat vanwege de Coronacrisis niet konden doorgaan, worden weer opgepakt, als de maatregelen dat toelaten. Zo wordt in het najaar 2021 in samenwerking met de bibliotheek een theatervoorstelling over cyberweerbaarheid georganiseerd voor senioren. Het voornemen is om naast de weerbaarheid van burgers, ondernemers en de haven ook meer in te zetten op de digitale weerbaarheid van de stad als geheel en de belangrijke processen in de stad. Om de informatiepositie van de gemeente te verbeteren wordt in 2021 in samenwerking met partners verder gewerkt aan het Cyberbeeld Rotterdam en een methodiek om dit beeld periodiek te kunnen actualiseren. Dit cyberbeeld zal meer inzicht bieden in dreigingen en kansen vanuit het cyberdomein voor Rotterdam waarbij wordt gekeken naar tien stedelijke functies. Daarbij is specifiek aandacht voor wat de gemeente kan doen om dit te verbeteren door actiepunten te formuleren. Deze actiepunten zullen medebepalend zijn voor de aanpak van de komende jaren. Politie, het OM en de gemeente gaan vanaf september 2021 meer aandacht besteden aan slachtoffers van cybercrime en digitale criminaliteit door naast de opsporing ook te kijken naar interventies gericht op het slachtoffer. Dit heeft onder andere als doel om herhaald slachtofferschap te voorkomen. Ook wordt een aanpak op daderschap van digitale criminaliteit verder uitgewerkt. Hierbij wordt waar nodig aansluiting gezocht met de aanpak op ondermijnende criminaliteit. Ten slotte wordt de komende periode geïnvesteerd in onderzoek om de aanpak van de gemeente gericht te kunnen inzetten en verder te professionaliseren.

Stad in balans

- **Leefbare wijken**

Voor de komende jaren wordt voor de aanpak van de kwetsbare/focuswijken aangesloten bij de stedelijke programma's (oa armoede, naast plaatsingen etc.). Wijkgerichte onderdelen worden geborgd in de Wijk Actie Plannen. Extra investering vindt plaats door het nieuwe Programma EU-arbeidsmigranten, het project Goed Huren en Verhuren en grenzen stellend jeugdwerk. De stijging van overlast (drugs- en jeugdoverlast), integrale aanpak achter de voordeur, grip op vastgoed, wijkprogrammering Jeugd, overlast volwassen mannen in de buitenruimte, overlastgevend gedrag in het verkeer, aanpak ondermijnende activiteiten, extra handhaving op overlast door lachgas en alcohol, inzet en uitbreiding buurtpreventieteams, cameratoezicht en mosquito's blijven om continue aandacht vragen.

- **Cameratoezicht**

In het laatste kwartaal van 2021 zal de procedure worden opgestart voor de totstandkoming van de Evaluatie Cameratoezicht 2022. In deze evaluatie zal op grond van een analyse en adviezen van de politie, gebiedscommissies, wijkraden en wijkcomités geadviseerd worden om cameraverplaatsingen binnen de bestaande cameragebieden uit te voeren.

- **Seksuele straatintimidatie**

Kort voor het zomerreces 2021 is de herijkte aanpak seksuele straatintimidatie naar de raad (21bb9861) gestuurd. De grootste aanpassing betreft een aparte pijler 'preventie', van waaruit voorlichtingen en andere preventieve activiteiten zullen worden opgezet. We (gemeente en partners) dragen een sociale norm uit en spreken alle Rotterdammers aan op hun rol in het uitdragen van deze norm. Daarnaast betrekken we nadrukkelijk mannen en jongens bij de aanpak, zetten we in op een forse toename van het aantal meldingen in de StopApp en komen we in contact met slachtoffers om gericht te kunnen inspelen op hun behoeftes.

Zoals aangekondigd wordt deze aanpak vanaf 2022 jaarlijks vertaald naar jaarplannen waarin concrete activiteiten worden benoemd. In de tweede helft van 2021 wordt gewerkt aan het jaarplan voor 2022. Daarnaast zijn ook dit jaar al concrete activiteiten opgezet en uitgevoerd, waarvan de fototentoonstelling die in de zomer 2021 op verschillende locaties in Rotterdam te zien was een eerste voorbeeld was.

De consultatiebrief over het wetsvoorstel seksuele misdrijven is in juni 2021 aan de minister verzonden. In het vervolg van dit wetstraject is regelmatig ambtelijk contact tussen Rotterdam, als penvoerder van de consultatie, en ambtenaren bij het ministerie. Waar mogelijk wordt ook richting Tweede Kamer gelobbyd voor een spoedige inwerkingtreding van het betreffende wetsartikel over seksuele straatintimidatie.

- **Kwetsbare doelgroepen**

Sommige inwoners hebben complexe problemen die zowel het domein van zorg als het domein van veiligheid raken. Oplossingen voor deze problemen zijn te bereiken door een persoonsgerichte aanpak vanuit beide domeinen. Daarom vullen keten- en netwerkpartners elkaar aan en trekken zij samen op. De partners richten zich onder meer op mensen met verward gedrag en op mensen met een licht verstandelijke beperking, maar ook op

de dak-en thuislozen. Deze mensen zijn oververtegenwoordigd in de straffketen, of zorgen voor veel overlast in de buitenruimte. De opgave is om voor deze groepen passende instrumenten en maatregelen in te zetten om faalervaringen, uitval en herhaling te voorkomen.

- **Jeugdoverlast en jeugdcriminaliteit**

Het college heeft extra middelen vrijgemaakt om grenzen stellend jongerenwerk in de stad breder te introduceren. Deze inzet wordt de komende jaren gecontinueerd. In het najaar 2021 informeert het college de raad over de eerste ervaringen met het grenzen stellend jongerenwerk, onder andere op Rotterdamse scholen. Het wapengeweld, met name onder jongeren, binnen de context van een risicovolle straat- en onlinecultuur krijgt de komende jaren ook extra aandacht. De politie, gemeente en andere partners blijven inzetten op een stevig palet aan repressieve middelen zoals de last onder dwangsom messenbezit en persoonsgericht fouilleren van jongeren die zijn aangetroffen met een mes. De campagne Geweldig Rotterdam loopt in ieder geval tot en met 2022 en waar nodig langer. Voor de middellange termijn werken we (de gemeente en partners) aan het versterken van de inzet om online risicovol gedrag beter te kunnen monitoren en te begrenzen door bijvoorbeeld bestuurlijke maatregelen. Ook bekijken we welke mogelijkheden er zijn om ouders en/of verzorgers van jongeren die grensoverschrijdend gedrag vertonen dwingender aan te spreken op hun verantwoordelijkheid.

- **Levendige en gastvrije stad**

Horecagebiedsplannen geven gebiedsgericht invulling aan de ontwikkeling van horeca en zijn daarmee een belangrijk instrument in het creëren en behouden van de balans tussen levendigheid en leefbaarheid. In het eerste kwartaal van 2022 worden de horecagebiedsplannen 2022-2024 vastgesteld. Op dit moment loopt de voorbereiding en zijn in de meeste gebieden de participatietrajecten afgerond.

Het onderzoek 'Een uurtje langer?' een onderzoek naar sluitingstijden in de Rotterdamse horeca' is aan de gemeenteraad aangeboden. Het college is aan de slag met de toepassingsmogelijkheden van het onderzoek en neemt hierbij het initiatiefvoorstel 'Kracht van de nacht' mee. Het is echter nog onduidelijk hoe het (nacht) horecalandschap er na de coronacrisis uit komt te zien. Als onderdeel van de horecavisie wordt invulling gegeven aan de visies op nachtcultuur. Hiermee wordt de toekomst van het nachtaanbod integraal vormgegeven met partners binnen en buiten de gemeente.

- **Veiligheid in het Openbaar Vervoer**

De inzet van OV-surveillanten in de metro zal ook in 2022 plaatsvinden. OV-surveillanten zijn specifiek opgeleid voor de functie van toezichthouder. Zij dragen bij aan een positief sociaal veiligheidsgevoel van de reizigers in de metrovoertuigen. Het verlenen van service, het geven van actuele reisinformatie en het toezicht houden op de naleving van de RET-huisregels, behoort tot de kerntaken van de OV-surveillant. Ook de inzet van het instrument OV-reis -en verblijfsverbod zal worden gecontinueerd.

- **Woonoverlast**

In 2022 en volgende jaren wordt ingezet op:

- het vergroten van het vertrouwen van de melder in de ketensamenwerking van de aanpak van woonoverlast;

- het toetreden van meer particuliere verhuurders tot het samenwerkingsverband voor de aanpak van complexe woonoverlast;
- het instrument bestuurlijke gedragsaanwijzingen op grond van de wet aanpak woonoverlast nog meer benutten;
- de communicatie met melders over de aanpak van complexe woonoverlast te verbeteren;
- meer bekendheid geven aan de aanpak woonoverlast en het meldpunt woonoverlast;
- deskundigheidsbevordering van onze partners en medewerkers.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Collegetarget 13a: Het veiligheidsniveau van Rotterdam is in 2022 omhoog gegaan ten opzichte van 2018; de Veiligheidsindex binnen het wijkprofiel heeft dan een gemiddelde score hoger dan 108	Streefwaarde			>108		>108	
	Realisatie			110		110	
Collegetarget 13b: De gemiddelde score van de 18 wijken die in 2018 lager dan 100 scoren op de Veiligheidsindex, moet in 2022 zijn verbeterd.	Streefwaarde			>88		>88	
	Realisatie			92		93	
Collegetarget 13c: De 5 laagst scorende wijken op de Veiligheidsindex van 2018 laten in 2022 een stijging van 5 punten op de Veiligheidsindex binnen het wijkprofiel zien							
Tarwewijk	Streefwaarde			76		78	
	Realisatie			85		89	
Hillesluis	Streefwaarde			80		82	
	Realisatie			95		88	
Bloemhof	Streefwaarde			87		89	
	Realisatie			83		91	
Carnisse	Streefwaarde			89		91	
	Realisatie			81		85	
Oude Westen	Streefwaarde			90		92	
	Realisatie			87		99	

Toelichting indicatoren

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Openbare orde en veiligheid - Veiligheid	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Baten exclusief reserves	3.823	3.893	2.995	2.685	2.716	2.716
Bijdragen rijk en medeoverheden	2.730	2.043	1.238	928	959	959
Overige opbrengsten derden	1.093	1.850	1.757	1.757	1.757	1.757
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	39.637	40.949	42.768	35.661	35.311	34.882
Apparaatslasten	19.690	18.103	18.630	15.966	15.966	15.767
Inhuur	1.076	0	0	0	0	0
Overige apparaatslasten	44	85	85	85	85	85
Personeel	18.571	18.018	18.544	15.881	15.881	15.681
Intern resultaat	574	409	423	423	423	423
Intern resultaat	574	409	423	423	423	423
Programmalasten	19.373	22.437	23.715	19.271	18.921	18.692
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	9.015	14.755	12.283	7.854	7.855	7.635
Kapitaallasten	359	351	1.023	1.008	658	648
Overige programmalasten	61	0	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	0	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	9.938	7.331	10.408	10.408	10.408	10.408
Saldo voor vpb en reserveringen	-35.814	-37.056	-39.773	-32.976	-32.595	-32.166
Saldo voor reserveringen	-35.814	-37.056	-39.773	-32.976	-32.595	-32.166
Reserves	17	30	30	30	30	30
Onttrekking reserves	17	30	30	30	30	30
Saldo	-35.797	-37.026	-39.743	-32.946	-32.565	-32.136

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Openbare orde en veiligheid - Veiligheid		Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Oorspronkelijke begroting 2022		-39.348	-39.214	-32.421	-32.045	-32.045
Bijstellingen Eerste Herziening 2022		2.321	-530	-525	-520	-91
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	320	-361	-356	-351	-342
Bestemmingsreserve Van der Gaag	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	2.001	-169	-169	-169	251
Begroting na wijzigingen		-37.026	-39.743	-32.946	-32.565	-32.136

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast als gevolg van nieuwe en bijgestelde [investeringskredieten](#) alsmede geactualiseerde ramingen per jaarschijf. In de paragraaf investeringen is een gedetailleerd overzicht opgenomen van deze aanpassingen.

Bestemmingsreserve Van der Gaag

Er is een structurele onttrekking begroot uit de reserve Van der Gaag van € 30 per jaar. Tevens zijn de bijbehorende uitgaven begroot. De lasten die worden betaald vanuit deze reserve betreffen met name juridische ondersteuning en advisering op dit langlopende dossier.

Technische wijzigingen

In het taakveld Openbare orde en veiligheid - Veiligheid zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De grootste wijzigingen zijn: verschuiving programma naar personeel (- € 485), overdracht personeelsbudget EU arbeidsmigranten 2022-2025 (- € 95), overdracht personeelsbudget naar clusters vanuit intensivering Ondernijningpersoneel (€ 1,3 mln), rechtzetten personeel (- € 47), technische, administratieve correctie personeel op boekjaar 2026 (€ 104), budgetoverheveling Veerkrachtig BOTU (Bospolder Tussendijken) vanuit intensiveringen Ondernijning en Kwetsbare Wijken (€ 957), diverse bijdragen vanuit intensivering Ondernijning (€ 25), budgetverschuiving discriminatiebestrijding Stadsmarinier (-€ 192), technische, administratieve correctie op boekjaar 2026 (€ 249), extra inzet medewerker Spaanse Polder (€ 30), inzet stadsmarinier armoedebestrijding (€ 156), detacheringen (-€ 250), correctie meebeweegmiddelen organisatieopgaven (€ 116 - € 51), bezuiniging jaarplan (€ 485), overige wijzigingen (€ 1).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Actieplan Samen tegen woonoverlast 2019-2023](#)
- [Coffeeshopbeleid](#)
- [Wijziging coffeeshopbeleid](#)

- [Beleidsregel 'Wet aanpak woonoverlast in Rotterdam'](#)
- [Vuurwerkverkoopbeleid](#)
- [Bibob beleid](#)
- [Veiligheidsprogramma 2018-2023](#)
- [De Rotterdamse aanpak High Impact Crime 2020-2023](#)
- [Aanpak radicalisering 2018-2022](#)
- [Ondersteuningsplan Horeca](#)
- [Horecanota](#)
- [Jaarverslag woonoverlast 2020](#)
- [Jaarverslag aanpak ondermijnende criminaliteit en bestuurlijke handhaving 2020](#)
- [Voortgang HighImpact Crime 15 juli 2021](#)
- [Jaarrapportage 2020 Aanpak radicalisering, extremisme en polarisatie](#)

Omschrijving taakveld

Samen met partners, bewoners en ondernemers werkt het college aan het minimaal handhaven van het huidige veiligheidsniveau en versterking waar het nodig is.

De samenleving verandert snel en wordt complexer. Rotterdam is een grote, internationale stad en gebeurtenissen in de wereld hebben in toenemende mate hier hun impact. Dreiging van terrorisme, gevoelde tegenstellingen tussen groepen, verstoringen in de openbare ruimte, incidenten met verwarde personen, ondermijnende criminaliteit, migratiestromen en vuurwapengeweld vormen nieuwe uitdagingen en hebben effect op de veiligheid in de stad en op het gevoel van veiligheid van Rotterdammers. Ontwikkelingen kunnen elkaar bovendien versterken. In combinatie met verregaande digitalisering brengt dit nieuwe risico's met zich mee.

Overhead

Pagina 64

Overhead

De gemeentelijke primaire processen (opgenomen in de andere taakvelden) worden centraal ondersteund. Dit gebeurt door bestuurlijke besluitvorming, financiën, inkoop, verzekeringen, juridische diensten, communicatie, HR, ICT, facilitair, onderzoek, concernhuisvesting, auditing, control en alle leidinggevenden en de daarbij horende ondersteuning. Het doel is een kwalitatief hoogwaardige en zo efficiënt mogelijke organisatie, die samenwerkt met de uitvoering met als doel het verbeteren van de

dienstverlening aan de Rotterdammer. Zo draagt het programma bij aan de collegedoelstellingen.

TAAKVELD 1

Overhead - Activering overhead

Dit taakveld geeft aan wat de dekking op overhead is ten aanzien van geactiveerde uren.

TAAKVELD 2

Overhead - Audits en control

Dit taakveld heeft betrekking op de ondersteuning van het bestuur en management ten aanzien van audits en control.

TAAKVELD 3

Overhead - Clusterondersteuning

Onder dit taakveld is het management en de directe ondersteuning van de beleidsmatige programma's opgenomen.

TAAKVELD 4

Overhead - Concernondersteuning

Dit taakveld gaat om de ondersteuning van de organisatie op het gebied van bestuursondersteuning, financiën, inkoop, HRO, communicatie, juristen, ICT, onderzoek, business intelligence en concernhuisvesting.

TAAKVELD 5

Overige baten en lasten - Van Werk Naar Werk / VOIL

Dit taakveld heeft betrekking op het begeleiden van medewerkers naar ander werk binnen of buiten de gemeente.

TAAKVELD 6

Overige baten en lasten - Verzekeringen

Onder het taakveld verzekeringen zijn de baten en lasten van het afdekken van risico's opgenomen.

Overzicht baten en lasten

Overzicht van baten en lasten Overhead	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Baten exclusief reserves	13.855	7.449	7.167	7.100	7.100	7.100
Bijdragen rijk en medeoverheden	2.199	1.024	907	907	907	907
Belastingen	0	0	0	0	0	0
Dividenden	2.972	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	7.211	6.425	6.260	6.193	6.193	6.193
Overige baten	1.473	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	471.457	500.982	482.999	475.392	474.651	474.747
Apparaatslasten	381.580	392.781	377.641	376.494	375.828	375.598
Inhuur	32.631	24.767	19.499	19.316	19.316	19.316
Overige apparaatslasten	9.902	10.492	9.538	9.469	9.471	9.471
Personeel	339.047	357.521	348.604	347.709	347.041	346.811
Intern resultaat	-26.509	-34.342	-24.443	-25.859	-25.874	-25.774
Intern resultaat	-26.509	-34.342	-24.443	-25.859	-25.874	-25.774
Programmalasten	116.385	142.543	129.802	124.757	124.697	124.923
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	90.645	111.154	100.232	95.672	97.967	103.688
Kapitaallasten	21.272	24.686	25.457	24.647	21.965	16.245
Overige programmalasten	2.366	567	595	593	593	593
Sociale uitkeringen	2	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	2.100	6.136	3.518	3.845	4.171	4.396
Saldo voor vpb en reserveringen	-457.602	-493.533	-475.832	-468.292	-467.551	-467.647
Saldo voor reserveringen	-457.602	-493.533	-475.832	-468.292	-467.551	-467.647
Reserves	-4.899	393	0	0	0	0
Onttrekking reserves	1.605	393	0	0	0	0
Toevoeging reserves	7.504	0	0	0	0	0
Vrijval reserves	1.000	0	0	0	0	0
Saldo	-462.501	-493.140	-475.832	-468.292	-467.551	-467.647

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Oorspronkelijke begroting 2019	- 452.912	- 446.191	- 445.351	- 445.955	- 445.955			
Omissieregeling 2019	- 427.632	- 428.920	- 427.755	- 427.336	- 427.336			
Eerste herziening / Voorjaarsnota 2019	- 434.297	- 452.860	- 449.603	- 456.180	- 454.769			
Tweede herziening 2019 / Begroting 2020	- 417.463	- 437.825	- 435.725	- 442.637	- 434.811			
10-maandsrapportage 2019	- 419.600	- 437.825	- 435.725	- 442.637	- 434.811			
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 418.060							
Eerste herziening / Voorjaarsnota 2020		- 442.229	- 435.725	- 442.637	- 434.811	- 434.811		
Tweede herziening 2020 / Begroting 2021		- 442.475	- 455.780	- 453.943	- 445.081	- 441.861		
10-maandsrapportage 2020		- 441.577	- 455.780	- 453.943	- 445.081	- 441.861		
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 434.640						
Eerste herziening / Voorjaarsnota 2021			- 459.911	- 470.336	- 452.777	- 449.099	- 448.148	
Tweede herziening 2021 / Begroting 2022			- 459.966	- 488.709	- 471.548	- 463.592	- 462.330	
10-maandsrapportage 2021			- 460.041	- 488.709	- 471.548	- 463.592	- 462.330	
Jaarstukken 2021 (realisatie)			- 462.501					
Eerste herziening 2022				- 493.140	- 475.832	- 468.292	- 467.551	- 467.647

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De opbrengsten derden hebben onder andere betrekking op detacheringen van personeel bij derden. Daarnaast is er op het gebied van verzekeringen sprake van externe premie-inning van alle verzekeringssoorten en opbrengsten uit de afhandeling van schades.

Lasten

De apparaatslasten betreffen voornamelijk inzet van personeel voor ondersteuning van de primaire processen die plaatsvinden binnen de andere programma's. Programmalaasten zijn enerzijds inkopen en uitbestede werkzaamheden, zoals huur- en servicekosten, verzekeringspremies, onderhoudskosten, ICT kosten en facilitair gerelateerde kosten. Anderzijds bestaan de lasten uit kapitaallasten, zoals rente en afschrijving.

Reserves

Bestemmingsreserve Herstelmaatregelen Corona korte termijn

Deze bestemmingsreserve is gevormd om de herstelmaatregelen die veroorzaakt worden door Corona op korte termijn te kunnen financieren.

Bestemmingsreserve Energiebesparing en productie Living Lab Kleinpolderplein

Deze reserve is gevormd om de kosten voor maatregelen ten behoeve van energiebesparingen en CO2-reductie te kunnen dekken.

Meerjarig verloop

Het begrotingssaldo neemt vanaf 2023 af met ca 18 mln t.o.v. 2022. De oorzaak hiervan is grotendeels gelegen in het feit dat in de jaren vanaf 2023 vooralsnog aanzienlijk minder meebeweegmiddelen zijn verwerkt. Dit komt onder andere doordat de verwerkte groei van arbeidskosten binnen het concern vanaf 2023 lager is (neerwaarts effect op programma Overhead is ca € 6 mln). Daarnaast zijn bij de begroting 2020 de concernbrede intensiveringen uit het huidige coalitieakkoord vanaf jaarschijf 2023 teruggedraaid om financiële ruimte te creëren voor een nieuw college. Ook dit had een neerwaarts effect op de begroting van het programma Overhead van ca € 8 mln.

Daarnaast zijn (ten opzichte van 2023) in 2022 hogere budgetten opgenomen voor o.a. de Concernbrede opgave Integriteit en de vervanging van het financieel administratie systeem: Project GREAT (samen ca € 2 mln)

Bijstellingen per taakveld

Programma / Taakveld	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie
	2022	2022	2023	2023	2024	2024	2025	2025	2026	2026
	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)
Overhead	-4.432	1%	-4.284	1%	-4.700	1%	-5.221	1%	-5.317	1%
Overhead - Activering Overhead	6.530	22%	1.630	6%	1.629	6%	1.620	6%	1.588	6%
Overhead - Audit & Control	-361	2%	-74	0%	-80	0%	-80	0%	-80	0%
Overhead - Clusterondersteuning	-2.409	2%	-1.782	2%	-1.647	2%	-1.646	2%	-1.646	2%
Overhead - Concernondersteuning	-10.714	3%	-7.830	2%	-8.935	2%	-9.448	3%	-9.512	3%
Overige baten en lasten - Van Werk Naar Werk / VOIL	2.523	114%	3.773	170%	4.334	196%	4.334	196%	4.334	196%

Omschrijving programma

In de [paragraaf bedrijfsvoering](#) beschrijven wij de inhoudelijke doelstellingen, programma's en projecten.

Met ingang van de Begroting 2020 is er naast de bestaande taakvelden Concernondersteuning, Clusterondersteuning, Audit & Control, Van Werk Naar Werk en Verzekeringen een nieuw taakveld Activering Overhead opgenomen.

Bij investeringsprojecten wordt de overheadcomponent geactiveerd (opgenomen op de balans). Dat is in lijn met de voorschriften voor integrale kostentoerekening. Door kosten voor overhead te activeren ontstaat dekking in de exploitatie en dalen de totale kosten van het programma Overhead. Dit heeft een positief effect op de verplichte BBV indicator Overhead / Totale lasten.

Overhead - Activering overhead

Pagina 65

Overhead - Activering overhead

Investeringsprojecten worden geactiveerd inclusief de overhead kosten. Dat is in lijn met de voorschriften voor integrale kostentoerekening. Door het activeren van de overheadkosten ontstaat dekking in de exploitatie. Deze dekking wordt onder dit taakveld gepresenteerd.

Voortgang

Dit betreft een taakveld ten behoeve van een zuivere presentatie van de lasten voor overhead. Er is geen relevante voortgang of ontwikkeling te melden.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Overhead - Activering Overhead	Realisatie 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Lasten exclusief reserves	-26.221	-31.631	-27.191	-28.209	-28.200	-28.168
Intern resultaat	-26.221	-31.631	-27.191	-28.209	-28.200	-28.168
Intern resultaat	-26.221	-31.631	-27.191	-28.209	-28.200	-28.168
Saldo voor vpb en reserveringen	26.221	31.631	27.191	28.209	28.200	28.168

Saldo voor reserveringen	26.221	31.631	27.191	28.209	28.200	28.168
Saldo	26.221	31.631	27.191	28.209	28.200	28.168

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Overhead - Activering Overhead		Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Oorspronkelijke begroting 2022		25.101	25.561	26.580	26.580	26.580
Bijstellingen Eerste Herziening 2022		6.530	1.630	1.629	1.620	1.588
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	6.530	1.630	1.629	1.620	1.588
Begroting na wijzigingen		31.631	27.191	28.209	28.200	28.168

Toelichting financiële bijstellingen

In taakveld Activering Overhead zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De grootste wijzigingen zijn:

- Doorbelasting van de overhead van projecten (€ 6,5 mln in 2022 en vanaf 2023 € 1,6 mln structureel). Deze wijzigingen zijn technisch van aard: dit taakveld is met ingang van de Begroting 2020 / Tweede Herziening 2019 ingevoerd. Bij investeringsprojecten en grondexploitaties wordt de overheadcomponent geactiveerd (opgenomen op de balans). Dat is in lijn met de voorschriften voor integrale kostentoerekening. Door de kosten voor overhead te activeren ontstaat dekking in de exploitatie en dalen de totale kosten van het programma Overhead.
- Correctie op een eerder verwerkte indexering (- € 5 structureel).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Besluit begroting en verantwoording \(BBV\)](#)

Overhead - Audits en control

Pagina 66

Overhead - Audits en control

In opdracht van het college of de concerndirectie voert Concern Auditing audits uit op het gebied van doelmatigheid en doeltreffendheid van processen, systemen, projecten, programma's en organisatieonderdelen. Middelen en Control ondersteunt het bestuur en management van de gemeente Rotterdam bij een verantwoorde inzet van middelen door middel van adviezen vanuit een bedrijfseconomisch perspectief. Hierdoor kan de organisatie sturen, beheersen en beslissen, zodat de organisatie doelen kan realiseren met beschikbare middelen.

Voortgang 2022

Doorontwikkeling stuurinformatie en P&C

De doorontwikkeling van de stuurinformatie omvat meerdere projecten die bijdragen aan een betere sturing van gemeentelijke activiteiten en daarmee tot een meer doeltreffende en doelmatige gemeente Rotterdam. Voor een goede sturing van de organisatie is het van belang dat periodiek op alle niveaus van de organisatie sturingsgesprekken plaatsvinden, op basis van betrouwbare stuurinformatie die geënt is op de doelstellingen die door het gemeentebestuur zijn bepaald en vastgelegd in de programma's die in de p&c-documenten worden onderscheiden. De stuurinformatie is beschikbaar in Voortgangsrapportages. Het project werkt aan het automatisch genereren van deze Voortgangsrapportages, dit onderdeel van het project bevindt zich in de testfase. Ook wordt gewerkt aan een Concerndashboard dat dagelijks kan worden geraadpleegd met de meest recente stuurinformatie. Een eerste versie van het Concerndashboard is in mei live gegaan en wordt komend jaar verder doorontwikkeld.

Onderdeel van het project is ook het Verbeteren van de P&C producten. De raad heeft aangegeven de P&C documenten beleidsmatiger en overzichtelijker te willen. In 2020 en 2021 is begonnen met het stap voor stap verbeteren met bijvoorbeeld de Voortgang en de paragraaf Sustainable Development Goals. Met ingang van de nieuwe collegeperiode wordt gestart met een nieuwe opzet van de P&C documenten. Om de begroting overzichtelijker te maken verschuift de sturing van de taakvelden, naar programma's. De programma's zijn hiervoor herijkt. Het raadsvoorstel voor de nieuwe programma's wordt naar verwachting geagendeerd voor de raad op 2 juni. Om de begroting beleidsmatiger te maken worden de doelenbomen en indicatoren van alle programma's herijkt. Het eerste P&C product in de nieuwe opzet de Tweede herziening 2022/ Begroting 2023.

Auditprogramma

Concern Auditing voert, in opdracht van het college en/of de concerndirectie, audits uit op het gebied van doelmatigheid en doeltreffendheid van processen, systemen, projecten, programma's en beleid.

Jaarlijks wordt een auditprogramma opgesteld. Het auditprogramma 2022 bevat de volgende audits:

Een aantal audits uit het auditprogramma 2021 zal waarschijnlijk doorlopen in 2022. Dit zijn:

- Uitvoeringstoets op een of meerdere nieuwe collegeambities (n.t.b.)
- Samenwerkende gemeente

- Wijk aan Zet
- Projectaudit op een van de grote projecten (n.t.b.)
- Organisatie Reflectie bij een of meerdere directies: staan we als organisatie goed gesteld voor de uitdagingen van de toekomst?

Een audit die doorloopt uit het auditprogramma 2021 is:

- Digitale weerbaarheid/ veiligheid

Ook in 2022 worden weer audits uitgevoerd, die jaarlijks terugkeren, op de terreinen:

- Integriteit
- Informatieveiligheid.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Overhead - Audit & Control	Realisatie 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Baten exclusief reserves	492	308	308	308	308	308
Bijdragen rijk en medeoverheden	472	308	308	308	308	308
Overige opbrengsten derden	21	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	17.979	19.669	19.327	19.333	19.333	19.333
Apparaatslasten	17.265	18.740	18.532	18.532	18.532	18.532
Inhuur	599	480	288	288	288	288
Overige apparaatslasten	296	815	764	764	764	764
Personeel	16.369	17.445	17.480	17.480	17.480	17.480
Intern resultaat	439	346	170	157	157	157
Intern resultaat	439	346	170	157	157	157
Programmalasten	275	583	625	644	644	644
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	275	583	625	644	644	644
Overige programmalasten	0	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	0	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-17.486	-19.360	-19.019	-19.025	-19.025	-19.025
Saldo voor reserveringen	-17.486	-19.360	-19.019	-19.025	-19.025	-19.025
Saldo	-17.486	-19.360	-19.019	-19.025	-19.025	-19.025

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Overhead - Audit & Control		Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Oorspronkelijke begroting 2022		-18.999	-18.944	-18.944	-18.944	-18.944
Bijstellingen Eerste Herziening 2022		-361	-74	-80	-80	-80
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-361	-74	-80	-80	-80
Begroting na wijzigingen		-19.360	-19.019	-19.025	-19.025	-19.025

Toelichting financiële bijstellingen

Technische wijzigingen

Op het taakveld Overhead - Audits en Control zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. Deze technische wijzigingen betreffen formatieoverheveling van programma Overhead naar programma Werk en Inkomen (€ 76), budgetoverheveling binnen programma Overhead met betrekking tot Digitaliseringsagenda (-€ 581 in 2022 en -€ 231 in 2023 t/m 2026) en actualisatie dekking overhead op projecten (€ 144 in 2022, € 80 in 2023 en € 74 in 2024 t/m 2026).

Omschrijving taakveld

In opdracht van het college of de concerndirectie voert Concern Auditing audits uit op het gebied van doelmatigheid en doeltreffendheid van processen, systemen, projecten, programma's en organisatieonderdelen. Middelen en Control ondersteunt het bestuur en management van de gemeente Rotterdam bij een verantwoorde inzet van middelen door middel van adviezen vanuit een bedrijfseconomisch perspectief. Hierdoor kan de organisatie sturen, beheersen en beslissen, zodat de organisatie doelen kan realiseren met beschikbare middelen.

Overhead - Clusterondersteuning

Pagina 67

Overhead - Clusterondersteuning

De clusterondersteuning omvat alle leidinggevenden en hun directe ondersteuning bij de clusters. Op grond van BBV regels presenteren we deze kosten onder het programma Overhead. Hierdoor ontstaat een totaaloverzicht van overhead.

Voortgang 2022

Voor taakveld Clusterondersteuning zijn geen relevante ontwikkelingen of voortgang te melden.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Overhead - Clusterondersteuning	Realisatie 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Lasten exclusief reserves	99.875	98.740	96.897	96.720	96.723	96.722
Apparaatslasten	99.875	98.740	96.897	96.720	96.723	96.722
Inhuur	817	35	35	35	35	35
Overige apparaatslasten	2.680	3.336	3.174	3.125	3.127	3.127
Personeel	96.377	95.369	93.687	93.560	93.560	93.560
Saldo voor vpb en reserveringen	-99.875	-98.740	-96.897	-96.720	-96.723	-96.722
Saldo voor reserveringen	-99.875	-98.740	-96.897	-96.720	-96.723	-96.722
Saldo	-99.875	-98.740	-96.897	-96.720	-96.723	-96.722

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Overhead - Clusterondersteuning		Begroting 2022	Raming	Raming	Raming	Raming
			2023	2024	2025	2026
Oorspronkelijke begroting 2022		-96.331	-95.114	-95.073	-95.076	-95.076
Bijstellingen Eerste Herziening 2022		-2.409	-1.782	-1.647	-1.646	-1.646
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-2.409	-1.782	-1.647	-1.646	-1.646
Begroting na wijzigingen		-98.740	-96.897	-96.720	-96.723	-96.722

Toelichting financiële bijstellingen

Technische wijzigingen

In taakveld Clusterondersteuning zijn er diverse wijzigingen geweest (- € 2,4 mln in 2022, - € 1,8 mln in 2023, daarna vanaf 2024 - € 1,6 mln). De wijzigingen zijn allemaal technisch van aard. Apparaatslasten binnen de clusters worden - op basis van de aard ervan - toegerekend aan het programma Overhead of aan het primair proces. Deze bijstellingen bestaan uit vele mutaties binnen de clusters met een effect op de (cluster)overhead.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

[Besluit Begroting en Verantwoording \(BBV\)](#)

Overhead - Concernondersteuning

Het bestuur en de primaire processen worden ondersteund met kwalitatief hoogwaardige, efficiënte en duurzame interne dienstverlening op het gebied van bestuursondersteuning, financiën, inkoop, HRO, communicatie, juristen, ICT, onderzoek en business intelligence en concernhuisvesting. Gezamenlijk zetten zij zich in voor het verbeteren van de dienstverlening aan de Rotterdammer.

Voortgang 2022

Voor een toelichting op de ontwikkelingen en voortgang wordt verwezen naar de [Paragraaf Bedrijfsvoering](#).

Wat kost het

Saldo Overhead - Concernondersteuning incl. reserveringen	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Baten	3.415	2.748	2.680	2.680	2.680
Lasten	406.116	385.878	379.458	378.706	378.770
Saldo	- 402.701	- 383.130	- 376.778	- 376.025	- 376.090

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Overhead - Concernondersteuning		Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Oorspronkelijke begroting 2022		-391.987	-375.300	-367.844	-366.578	-366.578
Bijstellingen Eerste Herziening 2022		-10.714	-7.830	-8.935	-9.448	-9.512
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-804	-138	-1.266	-1.799	-1.777
Bestemmingsreserve Energietransitie	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Herstelmaatregelen Corona korte termijn	Reserves	0	0	0	0	0

Bestemmingsreserve Masterplan Dienstverlening	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-9.910	-7.692	-7.669	-7.649	-7.735
Begroting na wijzigingen		-402.701	-383.130	-376.778	-376.025	-376.090

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast op basis van daadwerkelijke activeringen in 2021, bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen, omslagrente en bouwrente van de jaarschijven. Een volledig beeld van de kredieten is opgenomen in de paragraaf Investeringskredieten.

Bestemmingsreserve Energietransitie

Naar aanleiding van de actualisatie van het uitvoeringsplan Energietransitie voor 2021/2022 zijn zowel de kosten als de onttrekking aan de bestemmingsreserve verhoogd met € 166. Per saldo is deze mutatie neutraal.

Bestemmingsreserve Herstelmaatregelen Corona korte termijn

Deze bestemmingsreserve is gevormd om herstelmaatregelen, veroorzaakt door Covid-19, op korte termijn te financieren. Voor 2022 worden op dit taakveld lasten en een onttrekking van € 218 aan deze reserve begroot, om de coronakosten voor dit jaar te dekken. Per saldo is deze mutatie neutraal.

Bestemmingsreserve Masterplan Dienstverlening

Voor de dekking van extra kosten voor het project Digitale toegankelijkheid wordt in 2022 € 51 onttrokken aan de bestemmingsreserve. Dit betreft een saldo neutrale wijziging.

Technische wijzigingen

In taakveld Concernondersteuning zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De grootste wijzigingen zijn:

- Overheveling van onder meer het budget voor Loopbaan coaching en het budget voor de uitvoering van het ERD (Eigen Risico Dragerschap) vanuit taakveld Overige baten en lasten – Van Werk Naar Werk / VOIL (- € 2,5 mln in 2022, - € 3,8 mln in 2023, daarna structureel - € 4,3 mln).
- Mutatie overhead als gevolg van groei/krimp van het concern (- € 2,5 mln in 2022, aflopend tot ca - € 1,7 mln vanaf 2024).
- Actualisatie van dekking overhead op projecten (- € 4,5 mln in 2022, vanaf 2023 ca - € 1,3 mln).
- Herverdeling van het budget voor discriminatiebestrijding en K&S (Koloniale- en Slavernijverleden) Stadsprogramma vanuit programma Maatschappelijke Ondersteuning (- € 456 in 2022).

- Structurele bijdrage aan de vaste formatie Wijkmanagers (€ 289).
- Herijking van budgetten inzake de digitaliseringsagenda (€ 468 in 2022, vanaf 2023 - € 403).
- Correctie van de toevoeging aan de reserve "Begeleiding Statushouders naar werk" naar het programma Werk en Inkomen (€ 220 in 2022).
- Budgetoverheveling vanuit programma Stedelijke inrichting en ontwikkeling voor de financiering van de inzet van Projectadministrateurs (- € 409 in 2022).
- Structurele overheveling van budget inzake ICT - diensten vanuit programma Beheer van de stad (- € 230).
- Diverse geringe overhevelingen van materiële en personele budgetten vanuit verschillende programma's naar programma Overhead en vice versa (- € 227 in 2022, vanaf 2023 ca - € 168).
- Een technische, administratieve correctie op boekjaar 2026 (€ 29 in 2026).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Beleidskader

- [Visie open data](#)

Beleidsmonitor

- [Vensters voor Bedrijfsvoering](#)
- Monitor ICT projecten (bijlage bij de 2^e herziening)

Wet- en regelgeving

- [Gebruiksvergunning](#)
- [ARBO wet](#)
- [BHV](#)
- [Milieuvergunning](#)
- [Besluit Begroting en Verantwoording \(BBV\)](#)

Omschrijving taakveld

Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf [Bedrijfsvoering](#).

Overige baten en lasten - Van Werk Naar Werk / VOIL

Het programma Van Werk Naar Werk (VWNW) heeft als doel de juiste mensen op de juiste plek te hebben binnen de gemeente, om huidige en toekomstige organisatiedoelstellingen te bereiken.

Voortgang 2022

De huidige situatie maakt flexibiliteit van medewerkers meer dan ooit noodzakelijk. Er wordt dan ook door middel van vrijwillige mobiliteit verder geïntensiveerd op de optimale inzet van medewerkers en het investeren in continue loopbaanontwikkeling.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Overige baten en lasten - Van Werk Naar Werk / VOIL	Realisatie 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Baten exclusief reserves	18	0	0	0	0	0
Bijdragen rijk en medeoverheden	18	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	4.602	2.214	2.214	2.214	2.214	2.214
Apparaatslasten	4.554	1.789	1.789	1.789	1.789	1.789
Inhuur	18	0	0	0	0	0
Overige apparaatslasten	11	0	0	0	0	0
Personeel	4.526	1.789	1.789	1.789	1.789	1.789
Intern resultaat	-9	0	0	0	0	0
Intern resultaat	-9	0	0	0	0	0
Programmalasten	57	426	426	426	426	426
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	56	426	426	426	426	426
Overige programmalasten	0	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-4.584	-2.214	-2.214	-2.214	-2.214	-2.214
Saldo voor reserveringen	-4.584	-2.214	-2.214	-2.214	-2.214	-2.214
Reserves	307	8	0	0	0	0
Onttrekking reserves	307	8	0	0	0	0

Saldo	-4.277	-2.206	-2.214	-2.214	-2.214	-2.214

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Overige baten en lasten - Van Werk Naar Werk / VOIL		Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Oorspronkelijke begroting 2022		-4.729	-5.987	-6.548	-6.548	-6.548
Bijstellingen Eerste Herziening 2022		2.523	3.773	4.334	4.334	4.334
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	2.523	3.773	4.334	4.334	4.334
Begroting na wijzigingen		-2.206	-2.214	-2.214	-2.214	-2.214

Toelichting financiële bijstellingen

Technische wijzigingen

In taakveld Overige baten en lasten – Van Werk Naar Werk / VOIL zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De grootste wijziging is:

- Overheveling van onder meer het budget Loopbaancoaching en het budget voor de uitvoering van het ERD (Eigen Risico Dragerschap) naar taakveld Concernondersteuning waar de uitvoering plaatsvindt (€ 2,5 mln in 2022, € 3,8 mln in 2023, daarna structureel € 4,3 mln).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Beleidskader

- [Sociaal statuut 2005](#)
- [Sociaal statuut 2010](#)
- [Sociaal statuut 2013](#)

Omschrijving taakveld

Gemeentelijke medewerkers kunnen via het programma Van Werk Naar Werk (VWNW) begeleiding krijgen naar werk binnen of buiten de gemeente.

Overige baten en lasten - Verzekeringen

Overige baten en lasten - Verzekeringen

Deelname aan het maatschappelijke en economische verkeer brengt risico's met zich mee. De gemeente houdt op grond van budgettaire en beleidsmatige overwegingen, een groot deel van deze risico's in eigen beheer. De risico's boven dit eigen beheer verzekert de gemeente bij verzekeraars.

Voortgang 2022

Er is geen sprake van noemenswaardige financiële uitschieters tussen de schadedossiers binnen de gehele verzekeringsportefeuille. In het aantal ontvangen aansprakelijkstellingen is een licht stijgende trend waar te nemen. Juridische Diensten/Verzekeringen verwacht premiestijgingen voor de te verlengen polissen in 2022.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Overige baten en lasten - Verzekering	Realisatie 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Baten exclusief reserves	5.179	4.110	4.110	4.111	4.111	4.111
Overige opbrengsten derden	3.706	4.110	4.110	4.111	4.111	4.111
Overige baten	1.473	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	5.238	5.874	5.874	5.875	5.875	5.875
Apparaatslasten	633	707	707	707	707	707
Overige apparaatslasten	4	15	15	15	15	15
Personeel	629	692	692	692	692	692
Intern resultaat	-5.024	-5.049	-5.071	-5.162	-5.162	-5.162
Intern resultaat	-5.024	-5.049	-5.071	-5.162	-5.162	-5.162
Programmalasten	9.629	10.216	10.238	10.330	10.330	10.330
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	7.538	10.216	10.238	10.330	10.330	10.330
Overige programmalasten	2.091	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-59	-1.764	-1.764	-1.764	-1.764	-1.764
Saldo voor reserveringen	-59	-1.764	-1.764	-1.764	-1.764	-1.764
Saldo	-59	-1.764	-1.764	-1.764	-1.764	-1.764

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Overige baten en lasten - Verzekering		Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Oorspronkelijke begroting 2022		-1.764	-1.764	-1.764	-1.764	-1.764
Bijstellingen Eerste Herziening 2022		0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	0	0	0	0	0
Begroting na wijzigingen		-1.764	-1.764	-1.764	-1.764	-1.764

Toelichting financiële bijstellingen

Technische wijzigingen

In taakveld Overige baten en lasten – Verzekeringen zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Dit betreffen uitsluitend verschuivingen tussen kostencategorieën en zijn saldoneutraal.

Stedelijke inrichting en ontwikkeling

Pagina 71

Stedelijke inrichting en ontwikkeling

De stijging van de CO2-uitstoot wordt in deze collegeperiode omgebogen naar een dalende trend die leidt tot 49% CO2-reductie in 2030, gemeten t.o.v. het jaar 1990.

Stijging van het percentage panden dat geen verhoogde kans op wateroverlast bij hevige regen heeft van 88% naar 90%.

Tenminste 15.000 bestaande woningen zijn verduurzaamd en 10.000 aardgas vrij of daarop voorbereid.

20 hectare groen erbij in 2022 t.o.v. 2018.

Binnen vier jaar start bouw van 18.000 nieuwe woningen.

TAAKVELD 1

Beheer overige gebouwen en gronden

Vastgoed en gronden inzetten als middel voor behalen maatschappelijke doelen.

Goed rentmeesterschap uitoefenen: waarde behoud van bezittingen.

Sturing geven aan en handhaving van het gebruik van onroerend goed: met privaatrechtelijke instrumenten stuurt de gemeente op het gebruik van onroerende zaken die aan derden in erfpacht of in eigendom zijn of worden gegeven en beheert de contracten.

TAAKVELD 2

Cultureel erfgoed - Monumenten

In dit taakveld zijn de werkzaamheden ondergebracht die te maken hebben met de beschermde monumenten, de stadsgezichten en overige objecten met cultuurhistorische waarde. De thematische Erfgoedagenda Rotterdam is gericht op zowel bescherming en instandhouding als ook op het ontwikkelen van kennis en het beschikbaar stellen daarvan door onder meer cultuurhistorisch onderzoek, publicatie en publieksactiviteiten.

TAAKVELD 3

Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)

Het initiëren en sturen van ruimtelijke ontwikkelingen door actief gemeentelijk grondbeleid: verwerving, verkoop, sanering, bouwrijp maken en inrichten van gronden.

TAAKVELD 4

Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving.

Dit taakveld bevat de activiteiten voor bescherming en verbetering van het milieu waaronder de energietransitie en het verbeteren van de luchtkwaliteit, de bescherming en de sanering van de kwaliteit van de bodem en de atmosfeer, de beheersing van geluidhinder, de bescherming tegen straling en het verplaatsen van milieuhinderlijke bedrijven.

TAAKVELD 5

Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Landschap

Een aantrekkelijke en leefbare stad voor iedereen, nu en in de toekomst.

Meer gezonde Rotterdammers die bewegen, spelen, sporten, ontmoeten, ontspannen en recreëren.

Een investering in de doorontwikkeling van de klimaatadaptieve deltastad.

Samenwerking met Rotterdammers en gedeeld eigenaarschap.

TAAKVELD 6

Ruimtelijke ordening - Ontwikkeling

Ontwikkelen van een integrale omgevingsvisie en strategie voor de ontwikkeling en groei van de stad.

Zorgen voor de implementatie van de Omgevingswet.

Zorgen voor actuele, flexibele en toekomstgerichte juridische kaders voor de ontwikkeling van de stad.

TAAKVELD 7

Wonen en bouwen

Groei van de woningvoorraad en aantrekkelijke woonmilieus.

Woningvoorraad met toekomstwaarde.

Basis op orde.

BBV-indicatoren

Beschrijving BBV-indicator	Eenheid			Bron
Hernieuwbare elektriciteit	%	Streefwaarde	N.v.t.	RWS
		Realisatie	15,9 (2017)	
Gemiddelde WOZ-waarde	Duizend euro	Streefwaarde	N.v.t.	CBS
		Realisatie	166 (2018)	
Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	Streefwaarde	N.v.t.	Basisregistratie adressen en gebouwen
		Realisatie	2,4 (2016)	
Demografische druk (groene + grijze druk tov 20-64)	%	Streefwaarde	N.v.t.	CBS
		Realisatie	58,4% (2019)	
Meer informatie over de BBV-indicatoren is te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl .				

Overzicht baten en lasten

Overzicht van baten en lasten Stedelijke inrichting en ontwikkeling	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Baten exclusief reserves	295.430	305.887	265.792	236.478	212.037	202.729
Bijdragen rijk en medeoverheden	25.435	14.241	7.804	6.310	6.983	6.983

Financieringsbaten	187	12	12	12	12	12
Overige opbrengsten derden	246.812	325.447	283.266	200.921	175.646	172.819
Overige baten	22.996	-33.813	-25.290	29.235	29.396	22.915
Lasten exclusief reserves	385.800	427.212	342.503	290.147	262.486	252.902
Apparaatslasten	160.370	167.512	155.425	149.624	147.402	147.125
Inhuur	31.049	36.281	26.160	20.360	19.013	19.112
Overige apparaatslasten	2.239	2.958	2.940	2.940	2.934	2.934
Personeel	127.083	128.274	126.324	126.324	125.454	125.080
Intern resultaat	-124.575	-128.030	-123.823	-127.336	-131.099	-136.965
Intern resultaat	-124.575	-128.030	-123.823	-127.336	-131.099	-136.965
Programmalasten	350.005	387.729	310.901	267.859	246.184	242.741
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	207.154	214.598	171.559	118.879	97.810	85.689
Kapitaallasten	95.209	111.023	92.183	104.411	104.624	113.303
Overige programmalasten	23.367	18.839	18.553	18.382	18.313	18.313
Sociale uitkeringen	0	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	24.275	43.270	28.607	26.187	25.437	25.437
Saldo voor vpb en reserveringen	-90.370	-121.325	-76.710	-53.669	-50.449	-50.173
Saldo voor reserveringen	-90.370	-121.325	-76.710	-53.669	-50.449	-50.173
Reserves	69.232	95.561	43.250	30.465	26.670	26.370
Onttrekking reserves	84.694	100.848	43.450	30.720	26.924	26.624
Toevoeging reserves	16.938	5.287	200	254	254	254
Vrijval reserves	1.475	0	0	0	0	0
Saldo	-21.139	-25.764	-33.460	-23.203	-23.779	-23.803

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Oorspronkelijke begroting 2019	- 12.696	- 3.695	- 4.244	- 3.971	- 3.971			
Omissieregeling 2019	- 18.692	- 2.462	- 2.999	- 3.864	- 3.864			

Eerste herziening / Voorjaarsnota 2019	- 25.082	- 27.599	- 24.838	- 20.306	- 20.437	
Tweede herziening 2019 / Begroting 2020	- 54.621	- 71.701	- 49.261	- 35.972	- 23.471	
10-maandsrapportage 2019	- 15.015	- 71.701	- 49.261	- 35.972	- 23.471	
Jaarstukken 2019 (realisatie)	3.232					
Eerste herziening / Voorjaarsnota 2020		- 67.857	- 49.261	- 35.972	- 23.471	- 23.471
Tweede herziening 2020 / Begroting 2021		- 45.902	- 28.468	- 19.347	- 24.070	- 47.822
10-maandsrapportage 2020		- 48.430	- 28.468	- 19.347	- 24.070	- 47.822
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 18.532				
Eerste herziening / Voorjaarsnota 2021			- 45.124	- 22.451	- 33.636	- 24.410 - 26.897
Tweede herziening 2021 / Begroting 2022			- 23.348	- 26.516	- 35.189	- 24.896 - 25.239
10-maandsrapportage 2021			- 11.192	- 26.516	- 35.189	- 24.896 - 25.239
Jaarstukken 2021 (realisatie)			- 21.139			
Eerste herziening 2022				- 25.764	- 33.460	- 23.203 - 23.779 - 23.803

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De opbrengsten derden en overige baten bestaan grotendeels uit grondopbrengsten, huurinkomsten (extern), canonopbrengsten en het uitvoeren van opdrachten voor externe opdrachtgevers. Voor de grondopbrengsten geldt dat op basis van de wet- en regelgeving de baten van grondverkoop in de exploitatie worden verwerkt met een tegenboeking onder de overige baten, waardoor er geen effect is op het saldo. Daarnaast zijn opbrengsten van aangevraagde omgevingsvergunningen, opbrengsten die in rekening worden gebracht voor beheersvergoedingen hennep ontmantelingen en opbrengsten door Uitvoering Van Gemeentewege onder de opbrengsten derden opgenomen. Inkomsten uit brandstofverkooppunten en reclamecontracten, verkoopopbrengsten van verkocht vastgoed, uitpondingen en conversieopbrengsten (omzetten naar eeuwigdurende erfpacht) maken ook onderdeel uit van de opbrengsten derden en overige baten. Onder bijdragen van Rijk en medeoverheden zijn de subsidies aan de grondexploitaties geraamd. Verder hebben de baten betrekking op rijksbijdragen, subsidies van de provincies en opbrengsten van derden.

Lasten

De lasten vloeien voort uit de uitvoering van diverse activiteiten en projecten ten behoeve van de bestemmingsplannen, inspectie, toezicht, woningverbeteringen en hennepontmantelingen. Daarnaast worden uitgaven verantwoord voor grondexploitaties ten behoeve van gebiedsontwikkelingen, kosten voor personele inzet, kosten ten behoeve van de exploitatie van onroerend goed zoals onderhoud, beheerkosten en

eigenaarslasten (zakelijke lasten en verzekeringen), verkoopkosten (taxaties, kosten verkoop gereedmaken) en afboekingen van de boekwaarde van het verkochte vastgoed. Doorbelastingen naar andere programma's binnen het concern Rotterdam, zoals onderwijs, verkeer en vervoer, cultuur sport en recreatie zijn opgenomen onder de interne lasten.

Reserves

De mutaties op de reserves hebben betrekking op bestemmingsreserves Gebiedsontwikkelingsfonds (onder meer extra vergroening en buitenruimte Paradijslaan), Energietransitie (Smart Energy Systems, Fieldlab Elektrificatie, Gebiedsaanpakken Aargasvrij en Energiearmoede), Rotterdamse Investeringsmotor (onder meer Merwe-Vierhavens, Coolsingel en GJ de Jongh-monument), NPRZ (onder meer subsidieregeling samenvoegen en kindercampus Bloemhof), Duurzaam, Rotterdam Climate Proof Groene Daken, Renovatie museum Boijmans van Beuningen, Groot onderhoud MBVB en Aanloopkosten depot Collectiegebouw, Actieplan luchtkwaliteit, Muziekkoepeel, Stadsinitiatief, Taakmutaties Gemeentefonds, Bodem, Programma Extra Vergroening, Resilience, Steigers op Zuid en WABO-leges.

Meerjarig verloop

De opbrengsten derden en de hieraan gerelateerde overige baten laten voor de jaren 2022 tot en met 2026 meerjarig een dalend verloop zien. Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de daling van begrote grondopbrengsten en verkoopopbrengsten vastgoed. Daarnaast dalen de verwachte bijdragen van rijk en medeoverheden doordat het aantal bijdragen in de toekomstige jaren 2023 en verder nog moet worden toegekend. Voor wat de lasten en mutaties op bestemmingsreserves betreft, is een nagenoeg evenredige daling te zien.

Bijstellingen per taakveld

Programma / Taakveld	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie
	2022	2022	2023	2023	2024	2024	2025	2025	2026	2026
	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	752	3%	1.730	5%	1.692	7%	1.460	6%	1.436	6%
Beheer overige gebouwen en gronden	711	1%	546	1%	546	1%	546	2%	650	2%
Cultureel erfgoed - Monumenten	-2	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	-194	2%	-20	5%	-20	5%	-20	3%	0	0%
Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving	-64	0%	1	0%	-34	0%	-70	0%	-56	0%
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Landschap	-161	2%	56	1%	54	1%	-142	2%	-139	2%
Ruimtelijke Ordening - Ontwikkeling	-21	2%	1.100	462%	1.100	462%	1.100	581%	1.135	734%

Omschrijving programma

Fijn wonen en leven in Rotterdam begint bij een fijne woning in een prettige, groene buurt voorzien van alle essentiële voorzieningen en infrastructuren (water, riool, energie, groen, fietspaden etc). Nieuwe of huidige bewoners moeten in onze stad een woning van hun wensen en mogelijkheden kunnen vinden. De komende jaren zal de stad en het aantal inwoners flink gaan groeien. We bouwen kwalitatieve, duurzame en toekomstbestendige woningen voor elke portemonnee, waarbij huizen voor de middeninkomens prioriteit hebben. Door de doorstroming op de woningmarkt te bevorderen en kantoren en winkels te transformeren tot woningen, kunnen ook meer mensen een fijne woonplek in Rotterdam vinden.

Bouwen en ontwikkelen in Rotterdam moet voor nu en voor de lange termijn. Wonen in Rotterdam wordt toekomstbestendiger en klimaatadaptiever. We anticiperen op ontwikkelingen op het gebied van klimaat en onze bevolkingssamenstelling, we zorgen voor groen en mooie buitenruimte, een veilige en gezonde ondergrond.

De gemeente doet dit door de ontwikkeling en groei van de stad goed te plannen. We koppelen de bouwopgave van nu aan de lange termijn ontwikkeling van de stad. Onder andere de klimaatopgaven uit het Akkoord van Parijs vragen om een transitie hoe we de stad inrichten en ontwikkelen.

De gemeente werkt hieraan door zich in te zetten voor een duurzaam en energiezuinig Rotterdam, met een betere luchtkwaliteit. Daarvoor werken we aan belangrijke overeenkomsten, zoals het Klimaat- en energieakkoord. En werken we aan lange termijn visies en kaders die terug gaan komen in de omgevingswet en omgevingsvisie die nu ontwikkeld worden. Daarnaast voert de gemeente de wettelijke taken uit, zoals de behandeling van aanvragen om een omgevingsvergunning, aandacht voor erfgoed en het maken van bestemmings- (en straks omgevings-) plannen.

Door bovenstaande inzet te combineren met de sociale en economische context wordt gebouwd aan de weerbaarheid en veerkracht (de resilience) van de mensen, de organisaties en de systemen in de stad.

Dit doet de gemeente uiteraard niet alleen. Bewoners en ondernemers dragen bij aan een fijne stad door eigen initiatieven, bijvoorbeeld meer groen, betere speelruimte voor de kinderen, een prettige en gezellige buitenruimte en het oprichten van energie-coöperaties of buurtontmoetingsplekken. De gemeente faciliteert dergelijke initiatieven graag.

Beheer overige gebouwen en gronden

Pagina 72

Beheer overige gebouwen en gronden

Vastgoed en gronden inzetten als middel voor behalen maatschappelijke doelen.

Goed rentmeesterschap uitoefenen: waarde behoud van bezittingen.

Sturing geven aan en handhaving van het gebruik van onroerend goed: met privaatrechtelijke instrumenten stuurt de gemeente op het gebruik van onroerende zaken die aan derden in erfpacht of in eigendom zijn of worden gegeven en beheert de bijbehorende contracten.

Voortgang 2022

Bestuursopdracht

Om 'in control' te komen heeft het college op 16 juli 2019 de bestuursopdracht Toekomstbestendig Sturen en Begroten Vastgoed vastgesteld. In 2021 is de laatste fase van de bestuursopdracht uitgevoerd. Er is onderzocht welke beleidsmatige keuzes op het gebied van vastgoed gemaakt kunnen worden om de structurele financiële problematiek op te lossen. De voorstellen om te komen tot sluitende afspraken over de kostendekkende huur, inclusief verrekeningssystematieken voor ontwikkeling, beheer en onderhoud zijn verwerkt in de begroting. De kosten landen hierdoor op de juiste programma's. Vanaf 2024 dienen binnen deze programma's bestaande middelen aangesproken te worden om deze kosten te dragen. Het deel dat niet aan de overige programma's toebedeeld kan worden, wordt ten laste gebracht van de algemene middelen. De uitkomsten zijn in de meerjarenbegroting verwerkt.

In 2021 is tevens gewerkt aan de aanscherping van de spelregels en zijn de resultaten van de bestuursopdracht geborgd in de organisatie. Ook is invulling gegeven aan de strategische adviesrol.

Duurzaamheid

- De gemeente Rotterdam heeft de ambitie om als organisatie CO2 klimaatneutraal te zijn in 2050. Daar hoort een duurzame vastgoedportefeuille bij. Voor een deel van de portefeuille is vervanging het middel om de ambities te bereiken. Deze vervangingsopgave is opgenomen in de Integrale Huisvestingsplannen (IHP's) per portefeuille. Bij de start van de ontwikkelingsprojecten wordt mede in samenhang met het gebied de duurzaamheidsambitie bepaald.
- Voor de bestaande bouw wordt met de meerjarenonderhoudsplannen de verduurzaming ingezet en worden deze aan de natuurlijke onderhoudsmomenten gekoppeld. Er dienen circa 310 duurzame meerjaren onderhoudsplannen ((D)MJOP) te worden opgesteld. Door onbekendheid en complexiteit is de start in Q4 van 2021 met het opstellen van (D)MJOP vertraagd. Met name het formuleren van concrete uitgangspunten voor duurzaamheid ten behoeve van de uitvraag heeft meer tijd in beslag genomen dan verwacht. Op dit moment wordt er met deze uitgangspunten eerst een pilot uitgevoerd. De pilot wordt gebruikt om de uitgangspunten ten aanzien van duurzaamheid verder te concretiseren, het proces te optimaliseren en het benodigde budget inzichtelijk te maken (leren door te doen). De pilot is naar verwachting in juni 2022 afgerond. Hierna kan de planning bepaald worden voor het vervolg. Met deze aanpak zullen de meerjaren onderhoudsbegrotingen binnen vier jaar allemaal zijn verduurzaamd.
- Bij het verduurzamen van gebouwen moeten deze minimaal voldoen aan de geldende wetten en regels. Voor bestaande bouw is afgesproken dat naast de wettelijke verplichtingen, altijd rendabele maatregelen

worden toegepast en wanneer gebouwen nog lang in de portefeuille blijven, ook de zogenaamde no-regret. Voor de vervangingsopgave is naast de wettelijke vereisten het ambitieniveau minimaal GPR 7,5 of BREEAM Good gesteld.

Ontwikkelingen

Gevolgen oorlog Oekraïne

- Door deze oorlog zijn de energieprijzen gestegen en stagneert de aanvoer van grondstoffen. Hierdoor worden grondstoffen fors duurder.
- Een gevolg is dat het uitvoeren van regulier onderhoud duurder wordt. Er kan binnen de beschikbare middelen voor 2022 minder onderhoud worden uitgevoerd.
- De grote stroom vluchtelingen moet worden opgevangen. De afdeling Vastgoed speelt een belangrijke rol bij het zorgen voor huisvesting van deze mensen.

Gevolgen corona

- Er is op dit moment nog steeds een tekort aan grondstoffen. Hierdoor worden bouwmaterialen duurder. Ook dit heeft tot gevolg dat het uitvoeren van onderhoud duurder wordt.
- Mede als gevolg van corona is er nog steeds een grote vraag naar bouw- en onderhoudsbedrijven. Er is op dit moment meer vraag dan aanbod. Hierdoor stijgen de prijzen voor de uitvoering van onderhoudswerkzaamheden en ontstaat er vertraging in de uitvoering.
- Door een overspannen markt ten aanzien van onderhoud, is de verwachting dat niet alle geplande onderhoudswerkzaamheden uit 2022 doorgang zullen vinden. Dit wordt geanalyseerd bij de 8-maandsrapportage. Hierbij worden ook de (financiële) consequenties inzichtelijk worden gemaakt.

Risico's

Het coronavirus, de Oekraïne oorlog en de overspannen bouwmarkt (gebrek aan personele capaciteit) hebben ook impact op Vastgoed. De mogelijke effecten voor de afdeling Vastgoed zijn hieronder opgenomen.

De debiteurenpositie is flink toegenomen door het verlenen van uitstel van betaling in het kader van de coulanceregeling. Er worden nu afspraken met debiteuren gemaakt over betaling van de achterstanden. Dit zal in een aantal gevallen niet gaan lukken, onder meer vanwege faillissementen. Het zal nog even duren voordat duidelijk is welk bedrag Vastgoed zal moeten afschrijven. Een deel van de huurinkomsten van brandstofverkooppunten is omzet gerelateerd. Veilingopbrengsten zijn afhankelijk van de markt. Een negatieve invloed op veiling- en huuropbrengsten op korte en lange termijn hebben de toenemende elektrificatie van het wegverkeer, toekomstige zero-emissiezone en Covid-19. De gestegen brandstofprijzen werken op de korte termijn omzet verhogend.

De leegstand is momenteel niet hoog. Doordat tijdens de coronaperiode uitstel van betaling is verleend, zijn er relatief weinig huuropzeggingen geweest. Onduidelijk is nog hoe zich dit in de komende periode zich ontwikkelt. Er worden wel de nodige faillissementen verwacht.

De vastgoedmarkt (verkoop) lijkt niet heel ernstig beïnvloed te worden door de coronacrisis. Door slim te schuiven tussen de jaarschijven verkopen (winkels en horecapanden later verkopen, omdat de markt daarvoor nu slechter is) wordt strategisch het beste moment voor verkoop bereikt.

Ook bij de reclameopbrengsten is sprake geweest van terugloop van inkomsten. Met de reclame exploitanten wordt overleg gevoerd over de manier waarop in deze sector de concessievergoeding (waarvoor eveneens uitstel van betaling is geweest) de achterstanden worden ingelopen.

Doelstellingen 2021

Het proces rondom het vaststellen van de verkooplijst is mede naar aanleiding van wensen vanuit de gemeenteraad aangescherpt. Het gaat enerzijds om aandacht voor de juiste strategische afwegingen ten aanzien van ons gemeentelijk vastgoed voordat verkoop definitief opgestart wordt en anderzijds om te zorgen dat bij de uiteindelijke verkoop panden worden verkocht aan de juiste partij, voor de juiste prijs. De aanpak t.a.v. het verkopen van gemeentelijk vastgoed bestaat uit twee delen. Ten eerste het proces om te komen tot een gedragen verkooplijst, waarbij we nu de relevante stakeholders in de stad van tevoren betrekken en ten tweede het feitelijke verkoopproces conform de uitgangspunten uit de kadernota Vastgoed. De verkoopplanning voor 2022 en verder en de daaraan gekoppelde opbrengsten wordt gemonitord en hierover wordt bij de verschillende P&C momenten en bij jaarrekening verslag gedaan. De doelstelling is circa 145 objecten van het gemeentelijk vastgoed te verkopen in 2022 met een verwachte opbrengst van circa € 20 mln. De huidige inschatting is dat de meerjarig ingeschatte verkoopopbrengst niet substantieel wijzigt, maar dat er wel sprake kan zijn van wijzigingen per jaarschijf. Ondanks de COVID 19 pandemie is de vraag naar vastgoed nog steeds erg groot. Dit geldt ook voor het gemeentelijke Vastgoed. De enige sectoren waar we de vraag terug zien lopen, betreffen de retailbranche en de horeca. Op de verkoopplanning voor dit jaar staat een aantal van dit soort panden. Bij de verkoop van vastgoed wordt ook goed gekeken wat de impact kan zijn op de omgeving. Hiervoor wordt uitgebreid afgestemd met belanghebbenden. Deze continue afstemming kan leiden tot aanpassing van de planning. Tenslotte moet altijd overeenstemming worden bereikt met de huidige huurder en/of de toekomstige koper. Daarnaast is het eind 2021 door de Hoge Raad uitgesproken Didam-arrest in verschillende verkoopdossiers een complicerende factor. Dit kan bij sommige dossiers tot enige vertraging in verkoop dan wel levering leiden. Het beeld voor 2022 is op dit moment dat het volledige aantal panden van 145 in 2022 verkocht én volgens planning geleverd kan worden. Dit proces wordt doorlopend gemonitord en indien noodzakelijk wordt hij de P&C momenten een bijstelling van de prognose gedaan.

Conversies Erfpacht

Twee grote woningcorporaties hebben besloten tot conversie van de erfpachtrechten van hun woningportefeuille. Het betreft vooral tijdelijke erfpachtrechten die in de periode 2030-2045 tegen het einde van de afkooptermijn aanlopen, waarna er weer canon moet worden betaald. Alternatief is omzetting naar eeuwigdurende

erfpachtrechten. Dat laatste is voor de woningcorporaties de meest aantrekkelijke keuze gebleken. Dit resulteert in zeer aanzienlijke eenmalige baten voor de gemeente in 2022. Hiervan staat een deel al vast: afgerond € 193,5 mln. Voor een ander deel geldt dat er nog enige onzekerheid is over het bedrag; naar huidige inzichten gaat het om meer dan € 300 mln. De reden voor een woningcorporatie om tot conversie over te willen gaan, is dat het aflopen van de afkooptermijn ook nu al negatieve effecten heeft op haar financiële continuïteit (de mate waarin zij in staat is om op korte en lange termijn haar bezit in stand te houden, en haar maatschappelijke opgaven uit te voeren). De waarde van het bezit neemt (ceteris paribus) af, en er moet worden gespaard voor de financiële verplichting die ontstaat. Dit beïnvloedt de ratio's die worden gebruikt ter bepaling van de financiële continuïteit van de woningcorporatie negatief. Zo neemt onder andere de leencapaciteit af, en dus ook het investerend vermogen. De huidige lage rentestand en nu nog lage sociale grondprijzen hebben eraan bijdragen dat de betrokken woningcorporaties nú willen converteren. Met de eeuwigdurende afkoop van erfpacht doet de gemeente afstand van het recht om in de toekomst nog erfpacht te heffen. Conform wettelijke voorschriften moet de eventuele boekwaarde van de grond waarop het recht is gevestigd, worden afgeboekt. De eeuwigdurende afkoop van erfpacht wordt daarmee in feite gelijkgesteld aan de verkoop van bezit. In de Beleidsnota Investerings Rotterdam zoals deze in 2020 is vastgesteld door de Raad is vastgelegd dat "de verkoopopbrengst van bezit wordt aangewend voor het verwerven van nieuw bezit ('bezit-voor-bezit')". Ook vóór het vaststellen van deze beleidsnota was dit al het uitgangspunt. In de beleidsnota is aanvullend nog bepaald dat de verkoopopbrengst ook kan worden gebruikt voor het opvangen van een – eventuele - begrotingstegenvaller die als gevolg van de verkoop ontstaat. En dat de opbrengst, indien het publieke belang van Rotterdam daarmee is gediend en een doelmatige inzet van middelen zich hier niet tegen verzet, kan worden gebruikt voor investeringen van andere partijen, ook als deze niet tot gemeentelijk bezit leiden. Relevant in deze context is ook het algemene uitgangspunt dat structurele lasten moeten worden gedekt door structurele baten. De onderhavige conversiebaten zijn eenmalig. Besluitvorming over de inzet van de baten moet nog plaatsvinden. De huidige kaders vormen daarbij het uitgangspunt. Nog bezien moet worden of deze grootschalige conversies effect zullen hebben op de meerjarenbegroting, en zo ja, welk effect. Alle begrotingsmutaties volgend uit de conversie zullen worden verwerkt in de tweede herziening van de begroting 2022.

Wat willen we bereiken

Vastgoed en gronden inzetten als middel voor het behalen maatschappelijke doelen.

- De gemeente zorgt dat vastgoed en gronden in gemeentelijk bezit altijd op doelmatige wijze bijdragen aan maatschappelijke doelstellingen. Prioriteit ligt bij inzet voor onderwijs, cultuur, sport en recreatie, zorg, veiligheid, welzijn, parkeren en concernhuisvesting.
- Indien er met het oog op korte en lange termijn ontwikkelingen in de stad een object na onderzoek niet meer bijdraagt aan de ondersteuning van beleidsdoelstellingen, dan verkoopt de gemeente dit object. Dit tenzij geoordeeld wordt dat het betreffende vastgoedobject als strategisch bezit wordt aangemerkt. Dan wordt een dergelijk object onderdeel van de strategische portefeuille. Tot aan het verkoopmoment wordt gezocht naar mogelijkheden om de objecten zo goed mogelijk te verhuren. Indien dit niet mogelijk is dan wordt er leegstandsbeheer geplaatst in de panden.

Goed rentmeesterschap uitoefenen

- De gemeente stuurt op verduurzaming van haar bezittingen. Daarmee kan de toekomstwaarde van de gemeentelijke objecten geborgd worden. In de toekomst zullen niet duurzame gebouwen geen of een lage waarde vertegenwoordigen. Onder verduurzaming valt in dit verband niet alleen energiezuinig of neutraal, maar ook circulair qua materiaal gebruik en aangepast aan de klimaatsveranderingen.
- De gemeente zet gemeentelijke objecten in ten behoeve van de bevordering van urgente transitie in de stad: energietransitie, groei en ontwikkeling van de stad.

Sturing geven aan en handhaving van het gebruik van onroerend goed

- De gemeente geeft in voorkomende gevallen sturing aan het gebruik van vastgoed in Rotterdam dat door de gemeente in erfpacht of in eigendom van derden is of wordt gegeven door middel van (privaatrechtelijke) contracten met bepalingen over onder meer het gebruik.
- De gemeente handhaaft het gebruik van de onroerende zaken voortvloeiende uit het contract.
- De gemeente verkoopt haar vastgoed openbaar en transparant conform de uitgangspunten van de Kadernota Vastgoed.

Wat gaan we daarvoor doen

Vastgoed en gronden inzetten als middel voor het behalen van maatschappelijke doelen.

- De gemeente stuurt op optimale inzet van gemeentelijk vastgoed en gronden voor maatschappelijke doelen.

Maatschappelijke portefeuille

- Onderwijs: bijdragen aan een optimale beschikbaarheid en spreiding van scholen over de stad.
- Sport en recreatie: bijdragen aan een optimale balans tussen spreiding en clustering van velden, recreatieterreinen en gebouwen voor sport en recreatiedoeleinden.
- Kunst en cultuur: bijdragen aan optimale huisvesting van kunst- en cultuuractiviteiten.
- Zorg en welzijn: bijdragen aan een optimale beschikbaarheid voor zorg- en welzijnsactiviteiten en een spreiding van voorzieningen waar zorg wordt geboden voor kwetsbare of overlast-gevende personen.
- Parkeren: inzet van vastgoed dat bijdraagt aan de mobiliteitsbehoefte van deze stad.
- Concernhuisvesting: inzet van vastgoed om de huisvesting van de ambtenaren te laten aansluiten bij de richtlijnen die door het concern zijn meegegeven.

Niet-kernportefeuille

- Grond en water: zorgen voor goed beheer van binnenstedelijke havens en gronden. Gronden die geen bijdrage leveren aan de beleidsdoelen van de gemeente of behoren tot de strategische portefeuille, moeten uiteindelijk worden afgestoten (verkocht).
- Bedrijfsmatig Onroerend Goed: zorgen voor goed beheer van het bedrijfsmatig onroerend goed in de commerciële portefeuille met als doel om opbrengstoptimalisatie te realiseren bij uiteindelijke verkoop van de objecten.
- Wonen: Onder andere beheer van aangekocht vastgoed ten behoeve van gebiedsontwikkeling (NPRZ). Ook wordt de reguliere woningportefeuille beheerd ten behoeve van een lopende exploitatie. Deze woningportefeuille is onderdeel van de verkoopportefeuille. Het moment van verkoop van de woningen is afhankelijk van de huur/gebruik situatie. Vanuit opbrengstoptimalisatie het wenselijk om de woningen vrij van huur en gebruik te verkopen.
- Beheer gebiedsontwikkeling: beheer van aangekocht vastgoed ten behoeve van gebiedsontwikkeling of Grondexploitatie aangehouden wordt zolang dat noodzakelijk is voor de planontwikkeling. Placemaking en regulier beheer (vaak: leegstandsbeheer) zijn van toepassing. Het beheer eindigt als het betreffende vastgoed wordt verkocht of gesloopt. Ook komt het voor dat het betreffende vastgoed herontwikkeld wordt door ofwel de gemeente of een ontwikkelende partij.
- Brandstofverkooppunten: de afdeling Vastgoed verhuurt gronden voor de exploitatie van tankstationslocaties. Jaarlijks worden de huurrechten van enkele locaties geveild. Hierbij wordt ingespeeld op de vraag naar 'nieuwe' vormen van brandstof-laadpunten. Er wordt door het uitvragen van snelladers ingespeeld op de toenemende vraag naar elektrisch rijden.

Goed rentmeesterschap uitoefenen

- De gemeente verduurzaamt zoveel mogelijk haar vastgoed. De investeringen hebben een dubbel effect: enerzijds bijdragen aan belangrijke maatschappelijke en economische transitie en veranderingen, anderzijds de waardevermeerdering en waardevastheid van het object zelf.
- De gemeente heeft een grote opgave in het verduurzamen van haar vastgoed conform de Europese afspraken (EPBD) en de afspraken in het Klimaatakkoord. Hierbij wordt ook aansluiting gezocht bij maatschappelijke en economische transitie. Er wordt onderzocht wat mogelijk is en wat de financiële impact is van verduurzamingsopgaven en de mogelijkheid van dekking van deze kosten. Op de volgende opgaven wordt gestuurd:
 - Energietransitie: omzetten van gemeentelijk vastgoed naar stadsverwarming of alternatieve bronnen en daar waar mogelijk inzetten voor energieopwekking, -opslag en -verdeling (bijv. plaatsen van zonnepanelen, powernets, smart grids etc.). Dit gebeurt o.a. met een versnelling van het project Zonnepanelen op gemeentelijk vastgoed en door het mee doen aan Klimaatdeals uit het Rotterdams Klimaatakkoord.
 - Klimaatadaptatie: gemeentelijke objecten worden waar mogelijk voorzien van groene daken en er is aandacht voor een ontstane omgeving, wateropvang en hittenstresswerende maatregelen. Voor 2022 is budget beschikbaar waarmee een groot aantal concrete maatregelen wordt uitgevoerd.
 - Circulair: Ontwikkelen van gemeentelijke objecten door gebruik te maken van materialen met materialenpaspoort (circulaire gebruik van materialen bevorderen). Een pilot met het op waarde zetten van bouwmaterialen door middel van een materialenpaspoort wordt gestart.

- De gemeente stoot alleen die objecten af, die niet meer ten nutte zijn voor de hierboven genoemde maatschappelijke en economische doelen. Het betreft nu nog een kleine 250 vastgoedobjecten. Het gaat daarbij onder meer om woningen, winkel-, kantoor- en bedrijfspanden (veelal onderdeel van een groter complex met ook andere eigenaren) die niet meer nodig zijn voor een vanuit een maatschappelijk doel, en voormalige gebouwen van onderwijs, sport en recreatie en gemeentewerken. Een beperkt aantal objecten is cultuurhistorisch waardevol en daarmee belangrijk dan wel beeldbepalend voor de stad of het gebied. Hierover wordt in samenspraak met de verschillende betrokken partijen bepaald hoe de cultuurhistorische waarde van deze objecten kan worden gewaarborgd waarbij deze objecten ook in de toekomst een blijvend goede functie hebben in de stad. Waar het niet in een recent vastgesteld bestemmingsplan is geregeld, wordt gekeken of we dit eventueel privaatrechtelijk moeten organiseren. Bij een aantal objecten is het van belang ze af te stoten om zodoende voor een gebied een nieuwe functie/gebruik mogelijk te maken. Voor circa 500 grondpercelen wordt de verkoopbaarheid onderzocht.

Privaatrechtelijke instrument inzetten als middel voor het behalen van ruimtelijke, maatschappelijke en economische doelen

- Registratie van contracten bij het in erfpacht of eigendom geven van gemeentelijke onroerende zaken aan derden.
- Uitvoering geven aan afspraken die voortvloeien uit contracten, zoals canon factureren, indexeren/herzien en rechten omtrent koop.
- Sturing geven aan het gebruik van de onroerende zaak bij een contractmutatie zoals conversie van een tijdelijk erfpachtrecht naar eigendom, of bij een wijziging van de gebruiksbepaling.
- Sturing geven aan en/of handhaving het gebruik van de onroerende zaak bij overdracht, verhuring, splitsing of uitoefening van het recht van eerste koop van onroerende zaken.
- Nakoming vorderen van afspraken die voortvloeien uit contracten, mede om ondermijning te bestrijden.
- Elke burger kan rekenen op passende en betrouwbare dienstverlening
 - Betrouwbare en voorspelbare dienstverlening
 - Adequate afhandeling van klachten en bezwaren
 - Aandacht voor de menselijke maat

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal te verkopen objecten commerciële portefeuille	Streefwaarde		94	115	153	145	
	Realisatie	65	68	106	37		

Het resultaat van de verkochte objecten is afhankelijk van de kwaliteit, type, ligging, metrage en vigerende boekwaarde. De prognose voor 2022 is circa € 20 mln.

Toelichting indicatoren

Met de streefwaarde wordt bedoeld het aantal objecten dat de gemeente voornemens is te verkopen en over te dragen aan een nieuwe eigenaar in het betreffende jaartal. Voor 2022 zijn dat op dit moment 145 objecten. Een groot deel van de objecten dat verkocht zou worden in 2021 is door omstandigheden, zoals het Didam-arrest,

doorgeschoven naar latere verkoopjaren. Een deel ervan zal in 2022 verkocht worden. Deze objecten deel uit van de 145 te verkopen panden, maar een deel zal ook in latere jaren verkocht worden.

De planning op dit moment is nog altijd om de verkoopopgave in 2024 afgerond te hebben.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Beheer overige gebouwen en gronden	Realisatie 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Baten exclusief reserves	137.007	177.454	149.325	130.487	117.107	117.107
Bijdragen rijk en medeoverheden	960	117	117	117	99	99
Financieringsbaten	2	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	133.629	177.186	149.058	130.220	116.858	116.858
Overige baten	2.415	150	150	150	150	150
Lasten exclusief reserves	121.812	128.456	101.257	100.978	88.352	88.248
Apparaatslasten	14.452	16.224	12.998	12.794	11.714	11.679
Inhuur	3.784	3.993	1.631	1.426	1.222	1.222
Overige apparaatslasten	221	212	209	209	202	202
Personeel	10.447	12.019	11.159	11.159	10.289	10.255
Intern resultaat	-110.692	-109.154	-111.588	-114.369	-118.276	-124.142
Intern resultaat	-110.692	-109.154	-111.588	-114.369	-118.276	-124.142
Programmalasten	218.053	221.386	199.847	202.553	194.915	200.711
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	104.119	95.368	93.669	87.419	81.648	83.763
Kapitaallasten	91.934	107.099	87.544	96.672	94.873	98.554
Overige programmalasten	21.921	18.839	18.553	18.382	18.313	18.313
Sociale uitkeringen	0	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	79	80	80	80	80	80
Saldo voor vpb en reserveringen	15.194	48.998	48.068	29.509	28.755	28.859
Saldo voor reserveringen	15.194	48.998	48.068	29.509	28.755	28.859
Reserves	14.650	3.490	2.684	2.707	2.664	2.664
Onttrekking reserves	15.150	3.690	2.884	2.907	2.864	2.864
Toevoeging reserves	1.975	200	200	200	200	200

Vrijval reserves	1.475	0	0	0	0	0
Saldo	29.844	52.488	50.752	32.216	31.419	31.524

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Beheer overige gebouwen en gronden		Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Oorspronkelijke begroting 2022		51.777	50.206	31.670	30.874	30.874
Bijstellingen Eerste Herziening 2022		711	546	546	546	650
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Aanloopkosten depot Collectiegebouw	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Groot onderhoud MBVB	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	711	546	546	546	650
Begroting na wijzigingen		52.488	50.752	32.216	31.419	31.524

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie Kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast op basis van daadwerkelijke activeringen in 2022, bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen, omslagrente en bouwrente van de jaarschijven. Een volledig beeld van de kredieten is opgenomen in de [paragraaf Investeringen](#).

Bestemmingsreserve aanloopkosten depot Collectiegebouw

De vanuit 2021 doorgeschoven middelen ter grootte van € 194 worden kosten van restpunten die bij de bouw zijn opgetreden.

Bestemmingsreserve Groot onderhoud MBVB

De resterende middelen van € 98 zullen worden ingezet voor de kosten van het gebouwbeheer tijdens de renovatie.

Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor

Voor de kosten van de renovatie van het GJ de Jongh monument wordt een onttrekking aan de bestemmingsreserve opgevoerd van € 511.

Technische wijzigingen

Op het taakveld Beheer overige gronden en gebouwen zijn er diverse technische wijzigingen geweest (€ 711 in 2022 tot € 650 in 2026). Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven.

De grootste wijzigingen zijn de aanpassing van de rentetoerekening aan het Schiekadeblok (€ 551 structureel), de actualisatie van de capaciteitsplanning en formatie (€ 484 in 2022 tot € 102 in 2026), de actualisatie dekking overhead projecten (- € 254 in 2022) en diverse kleine technische wijzigingen (- € 70 in 2022 tot - € 3 in 2026).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Architectuurnota: Rotterdam Architectuurstad Rotterdam](#)
- [Grondprijsbeleid 2013](#)
- [Handboek Rotterdamse Stijl](#)
- [Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2020-2023 Rotterdam](#)
- Kader Stedelijke Ontwikkeling
- [Kadernota Vastgoed](#)
- [Meerjarenperspectief Grond en Vastgoed 2019](#)
- [Nieuw Rotterdams Welzijn 2016-2019 \(kadernotitie\)](#)
- [Nieuwe energie voor Rotterdam \(Drift rapport\)](#)
- [Roadmap Next Economy](#)
- [Rotterdam Kaart van de Stad - Verkenning ontwikkelkansen lange termijn](#)
- [Rotterdamse Welstandsnota](#)
- [Stadsvisie](#)
- [Verhaal van de stad](#)
- [Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Rotterdam 2019](#)

Omschrijving taakveld

De gemeente Rotterdam heeft in 2020 zowel maatschappelijke als commerciële vastgoedobjecten in portefeuille. Vastgoed en gronden in gemeentelijk bezit worden ingezet ten bate van maatschappelijke doelstellingen en worden dusdanig beheerd dat ze toekomstbestendig zijn. Het bezit is geen doel op zich. Het verhogen van de kwaliteit van het Rotterdamse voorzieningenaanbod is wél een doel. De inzet is om hiertoe alleen de zogenaamde kernportefeuille aan gebouwen en gronden aan te houden, waarmee de maatschappelijk gewenste waarde kan worden gecreëerd. Dit betekent dat het gemeentelijke vastgoed moet bijdragen aan het realiseren van de doelstellingen uit het coalitieakkoord en aan doelstellingen die zijn neergelegd in wet- en regelgeving (die zijn doorvertaald in beleidsprogramma's, zoals bij onderwijshuisvesting). Deze collegedoelelstellingen zijn en worden vormgegeven in plannen en programma's die leiden tot vragen naar (gemeentelijk) vastgoed. De kaders waarbinnen dit gebeurt met betrekking tot vastgoed zijn vastgesteld in de Kadernota Vastgoed. Door het hanteren van functioneel grondbeleid beheert de gemeente ruim 42.000 (grond)contracten van onroerende zaken die in erfpacht of in eigendom zijn uitgegeven door de gemeente.

Cultureel erfgoed - Monumenten

De gemeente Rotterdam draagt zorg voor haar gebouwde en aangelegde cultuurhistorisch erfgoed waaronder de beschermde monumenten en stadsgezichten. Dit wordt bereikt door middel van drie hoofdthema's: Bescherming en instandhouding, Kennisontwikkeling en Kennisoverdracht. De thema's zijn samengebracht in de Erfgoedagenda Rotterdam.

De gemeente Rotterdam zet gebouwd erfgoed in als aanjager bij transformaties en gebiedsontwikkelingen.

Voortgang 2022

In 2022 wordt gewerkt met de Rotterdamse Erfgoedagenda. De Erfgoedagenda, zet de koers en schetst de concrete activiteiten rond het gebouwde cultuurhistorisch erfgoed van Rotterdam. Naast de vergunningverlening betreft dit projecten die direct verbonden zijn met de bescherming en instandhouding van erfgoed.

In het kader van de 'Aanpak religieuze gebouwen' (Kerkenvisie) vindt onderzoek plaats en wordt er gewerkt aan kennisdeling en draagvlakverbreding rond de herbestemming en verduurzaming van religieuze gebouwen. Als eerste aanspreekpunt voor de religieuze gemeenschappen is een 'Kerkenloods' benaderbaar. In de eerste week van juni 2022 vindt in het kader van de genoemde aanpak de week van de "Heilige Huisjes" plaats. Het programma voor deze themaweek is mede door de deelnemende gebedshuizen en betrokken organisaties ontwikkeld.

In 2022 worden de werkzaamheden in het kader van de motie 'Versnelde toekomst voor erfgoed' afgerond. In de motie werd door de gemeenteraad gevraagd om een versnelling in het aanwijzen van gemeentelijke monumenten vanuit de bestaande selectielijsten. Eind 2021 heeft het college over de meeste objecten het besluit genomen ze aan te wijzen als gemeentelijk monument. Voor een aantal objecten zal de procedure in de loop van 2022 worden afgerond.

In het kader van de toekomstige gestructureerde uitbreiding van het gemeentelijk monumentenbestand is in het vierde kwartaal van 2021 gestart met cultuurhistorisch onderzoek naar Rotterdamse schoolgebouwen en naar waardevolle bebouwing uit de periode na 1965. Dit onderzoek zal in 2022 en 2023 worden voortgezet en leiden tot een cultuurhistorisch waarderingskader en een selectie ten behoeve van de mogelijke aanwijzing van objecten als beschermd gemeentelijk monument.

In 2021 is de nieuwe Erfgoedverordening Rotterdam door de gemeenteraad vastgesteld. Deze is zoveel mogelijk voorbereid op de inwerkingtreding van de Omgevingswet in 2023. Cultuurhistorie is tevens opgenomen in de in december 2021 vastgestelde Omgevingsvisie Rotterdam. Het voortbouwen op erfgoed en de bestaande kwaliteiten van de stad vormt een van de drie principes van de 'goede groei' waarop alle toekomstige ontwikkelingen gebaseerd moeten zijn. In 2022 zal hier in het kader van de Erfgoedagenda Rotterdam een nadere

uitwerking op plaatsvinden. Het aan de Erfgoedagenda gekoppelde uitvoeringsprogramma wordt geactualiseerd en dit jaar ter besluitvorming aangeboden.

Wat willen we bereiken

Bescherming en instandhouding

Bescherming en instandhouding van het gebouwde en aangelegde cultuurhistorisch erfgoed waaronder de beschermde monumenten en stadsgezichten (thema 1 van de Erfgoedagenda).

Kennisontwikkeling: Geschiedenis in beeld

Gericht op het toepassen van instrumenten voor stadsonderzoek en het inzichtelijk maken van cultuurhistorische waarden (thema 2 van de Erfgoedagenda).

Kennisoverdracht: Het vertelde verhaal

Gericht op het ontsluiten en verspreiden van cultuurhistorische informatie en het verbreden van draagvlak (thema 3 van de Erfgoedagenda).

Stimuleren van de inzet van erfgoed als aanjager bij transformaties en gebiedsontwikkelingen

De gemeente Rotterdam zet gebouwd erfgoed in als ontwikkelkracht bij de belangrijke transitie in de stad.

Wat gaan we daar voor doen

Bescherming en instandhouding

- Beoordeling en advisering over bouwinitiatieven, de vergunningverlening bij beschermde monumenten en stadsgezichten
- Het aanwijzen van nieuwe gemeentelijke monumenten
- Cultuurhistorische Verkenningen voor gebieden
- Inbrengen van cultuurhistorische kennis bij plan- en gebiedsontwikkeling en bestemmingsplannen
- Inpassen van cultuurhistorische kennis binnen de ontwikkelingen rondom de Omgevingswet
- Het siteholderschap van de Van Nellefabriek UNESCO Werelderfgoed
- Het verstrekken van laagrentende leningen uit het Rotterdamse Restauratie Fonds voor restauratie van gemeentelijk beschermde monumenten. In 2022 zal worden onderzocht of ook duurzaamheidsmaatregelen kunnen worden ondergebracht binnen deze regeling.
- Structureel contact onderhouden met de Rotterdamse erfgoedpartners en burgers
- De uitvoering van de Erfgoedagenda als onderdeel van het monumentenbeleid. Deze bouw voort op het bestaande wettelijk instrumentarium, waaraan nieuwe op de Rotterdamse situatie toegesneden projecten zijn toegevoegd. Ze zijn samengebracht in thema's.

Kennisontwikkeling: Geschiedenis in beeld

- Religieus Erfgoed - thematisch onderzoek, inventarisatie, waardering, kennisverbreding en onderzoek naar draagvlak
- Schoolgebouwen - thematisch onderzoek, inventarisatie, waardering, kennisverbreding en onderzoek naar draagvlak
- Post 65 - voorbereidingen thematisch onderzoek, inventarisatie, waardering, kennisverbreding en onderzoek naar draagvlak. Er bestaat inmiddels een voor iedereen raadpleegbare en aanvulbare inventarisatie (<https://wakelet.com/@post65010>)

Kennisoverdracht: Het vertelde verhaal

- In het kader van de Aanpak religieus erfgoed (Kerkenvisie) vindt in juni 2022 de week van de 'Heilige Huisjes' plaats die samen met betrokken gebedshuizen en instellingen tot stand is gekomen.
- Publicaties in de serie Rotterdams Erfgoed worden voortgezet. Deze uitgaven zetten een gebouw, gebied of moment in de spotlights en vertellen iets over de geschiedenis van het betreffende monument
- Het aanbrengen van het Rotterdams monumentenschildje op monumentale panden die in het bezit zijn van de gemeente. Particuliere eigenaren van monumenten worden uitgenodigd om ook zelf een schildje aan te brengen. Deze worden gratis ter beschikking gesteld. Hiermee maakt Rotterdam haar erfgoed beter zichtbaar in de stad.
- Gemeente Rotterdam is betrokken bij de totstandkoming van de jaarlijkse Open Monumentendag Rotterdam die in 2022 Duurzaamheid als hoofdthema heeft.

Stimuleren van de inzet van erfgoed als aanjager bij transformaties en gebiedsontwikkelingen

In de nota Rotterdam Architectuurstad wordt het gebouwde erfgoed in Rotterdam nadrukkelijk geprofileerd als aanjager en inspiratiebron voor nieuwe ontwikkelingen in de stad. Daarnaast is in de Omgevingsvisie het voortbouwen op erfgoed en identiteit als principe van 'goede groei' opgenomen. Zo wordt gestimuleerd dat ook bij de grote gebiedsontwikkelingen en transitie het erfgoed en de eigenheid in een vroeg stadium worden meegenomen.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Cultureel erfgoed - Monumenten	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Baten exclusief reserves	25	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	25	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	526	1.019	1.004	616	616	616
Intern resultaat	161	221	226	226	226	226

Intern resultaat	161	221	226	226	226	226
Programmalasten	365	798	778	390	390	390
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	198	676	657	269	269	269
Subsidies en inkomstenoverdrachten	166	122	122	122	122	122
Saldo voor vpb en reserveringen	-501	-1.019	-1.004	-616	-616	-616
Saldo voor reserveringen	-501	-1.019	-1.004	-616	-616	-616
Reserves	-788	400	388	0	0	0
Onttrekking reserves	0	400	388	0	0	0
Toevoeging reserves	788	0	0	0	0	0
Saldo	-1.289	-619	-616	-616	-616	-616

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Cultureel erfgoed - Monumenten		Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Oorspronkelijke begroting 2022		-616	-616	-616	-616	-616
Bijstellingen Eerste Herziening 2022		-2	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Muziekkoepeel	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-2	0	0	0	0
Begroting na wijzigingen		-619	-616	-616	-616	-616

Toelichting financiële bijstellingen

Bestemmingsreserve Muziekkoepeel

Voor de renovatie van de Muziekkoepeel zijn de kosten en de daarbij behorende onttrekking aan de bestemmingsreserve voor 2022 geraamd op € 400.

Technische wijzigingen

Op het taakveld Cultureel erfgoed – Monumenten is er één technische wijziging geweest (- € 2 in 2022).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Erfgoedwet](#)

- [Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht](#)
- [Erfgoedverordening Rotterdam 2020](#)
- [Beleidsbrief Erfgoed Telt 2018](#)
- [Erfgoedagenda 2017 - 2020](#)
- [Handboek opstellen en borgen Cultuurhistorische Verkenningen](#)
- [Kadernotitie Cultuurhistorie in bestemmingsplannen](#)
- [Visie Collectie Rotterdam](#)
- [Rotterdam Architectuurstad](#)
- [Kaart van de Stad](#)
- [Welstandsnota | Rotterdam.nl](#)
- [Omgevingsvisie Rotterdam 2021](#)

Omschrijving taakveld

Rotterdam staat internationaal weliswaar bekend als stad van moderne architectuur, maar er is in de stad ook een volwassen monumententraditie. De rijksmonumenten, de gemeentelijke monumenten, beeldbepalende panden, beschermde stadsgezichten én een UNESCO Werelderfgoedlocatie vertellen het verhaal van de bijzondere geschiedenis van Rotterdam. Gebouwd in het verleden, maar klaar voor de toekomst.

De cultuurhistorische verantwoordelijkheid van de gemeente heeft een basis in de wettelijke taken in het kader van de vergunningverlening en de instandhouding van monumenten en beschermde stadsgezichten. Sinds 1986 is er sprake van een Rotterdams monumentenbeleid. Anno 2022 wordt dit verwoord in de Erfgoedagenda Rotterdam.

In de Erfgoedagenda Rotterdam worden de ambities en activiteiten rond het gebouwde en aangelegde erfgoed van Rotterdam beschreven. Het uitvoeringsprogramma van de Erfgoedagenda wordt periodiek geactualiseerd, verbreed en vernieuwd. Het geactualiseerde uitvoeringsprogramma van de Erfgoedagenda Rotterdam 2022-2026 wordt in 2022 aangeboden en vormt de basis voor de invulling van het monumentenbeleid voor de jaren daaropvolgend. De activiteiten zijn gericht op de invulling van wettelijke taken vanuit de landelijke en gemeentelijke regelgeving (thema Bescherming en Instandhouding) en aangevuld met specifieke activiteiten binnen de thema's Kennisontwikkeling en Kennisoverdracht. De gemeenteraad wordt periodiek inhoudelijk gerapporteerd via het college van B&W.

Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)

Het initiëren en sturen van ruimtelijke ontwikkelingen door actief gemeentelijk grondbeleid: verwerving, verkoop, sanering, bouwrijp maken en inrichten van gronden.

Voortgang 2022

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is de wetgeving die de gemeente voorschrijft op welke wijze zij zich financieel moet verantwoorden. De BBV is continu in ontwikkeling. Vanuit het taakveld wordt de BBV nauwlettend gevolgd en worden wijzigingen die het grondbeleid en/of de grondexploitaties raken in de werkprocessen toegepast.

De doelstelling is om in 2022 het grondbeleid verder te completeren met de nu nog onder handen zijnde deelaspecten en actualisaties van het grond(prijs)beleid 2013.

Om bij te dragen aan de gemeentelijke ambities, zoals de bouwopgave, worden continu voorstellen gedaan voor het in uitvoering nemen van nieuwe grondexploitaties en het herzien van lopende grondexploitaties. In 2022 is voor een aantal grondexploitaties de herziening reeds in gang gezet en zijn nieuwe grondexploitaties in uitvoering gegaan. Zo zijn o.a. de grondexploitaties Carnisse Eiland en Feyenoord City in uitvoering genomen.

Ook zullen in 2022 voorbereidingsprojecten worden gestart ten behoeve van toekomstige grondexploitaties waarmee een bijdrage wordt geleverd aan de groei van de stad.

Wat willen we bereiken

Bijdragen bouwopgave woningen

Bijdragen aan de bouwopgave van woningen in de periode 2022-2025, en aan een prettige leefomgeving. De gemeente stuurt via de eigen grondexploitaties actief op de realisatie van nieuwbouw. Tezamen met de particuliere ontwikkelingen op grond van particulieren vormt dit de bouwopgave.

Vertalen van gemeentelijke ambities naar grondexploitaties

De beleidsdoelstellingen binnen andere taakvelden, zoals Wonen en Bouwen, worden financieel vertaald in de grondexploitaties.

Risicobeheersing

Risicobeheersing tijdens de planvorming en uitvoering van gebiedsontwikkelingen door optimalisatie, bewaking en bijsturing.

Wat gaan we daar voor doen

Actief investeren

De markt uitdagen tot het investeren en realiseren van (nieuwe) ontwikkelingen passend in de prioriteiten van de gemeente. De gemeente onderzoekt tevens de mogelijkheden voor nieuwe bouwlocaties. Door als gemeente actief te investeren tonen we lef en laten we aan de Rotterdammers en de marktpartijen / ontwikkelaars zien dat we in een bepaalde ontwikkeling(srichting) geloven. Vaak gaat het om gebieden waar een ontwikkelaar de risico's te groot vindt, waardoor een ontwikkeling niet van de grond komt. Door als gemeente risicodragend te investeren, wordt het risico voor een ontwikkelaar kleiner en wordt hij sneller verleid de gewenste ontwikkeling ter hand te nemen.

Inzetten op gemeentelijke prioriteiten

Gemeentelijke investeringen actief inzetten op de gemeentelijke prioriteiten: energietransitie, nieuwe economie en groei van de stad.

Vraag en aanbod of elkaar afgestemd houden

Het aanbod van gebiedsontwikkelingen afgestemd houden op de vraag vanuit inwoners en vanuit mogelijkheden vanuit de markt (kwalitatief en kwantitatief). Het voeren van actief grondbeleid brengt kansen, maar ook financiële risico's met zich mee. Om de risico's te beperken én om tijdig aanpassingen in het programma door te kunnen voeren, wordt twee keer per jaar een analyse gemaakt van de ontwikkelingen op de woningmarkt en die van de werklocaties (bedrijventerreinen en kantoren). De analyse richt zich op de kwantiteit van de verwachte afzet (bv het aantal te verkopen nieuwbouwwoningen) en de kwaliteit daarvan (afwerkingsniveau, grootte van de woning etc.). Deze gegevens worden vergeleken met het programma dat in de grondexploitaties is voorzien (het aanbod). Bij afwijkingen wordt het aanbod hierop afgestemd.

Sturen op balans maatschappelijk en financieel resultaat

Sturing op een voor de gemeente zo gunstig mogelijke balans tussen maatschappelijke opbrengsten en financieel resultaat. Een ontwikkelproces is een voortdurende zoektocht naar een goede balans tussen (onder meer) opbrengsten en kosten. Binnen gemeentelijke grondexploitaties valt hier beter op te sturen dan bij een particuliere ontwikkeling.

Ontwikkelen van maatschappelijk wenselijke locaties

Ontwikkelen van locaties die niet door de marktpartijen uitgevoerd worden. Sommige ontwikkelingen leveren geen winst op, maar zijn om bijvoorbeeld maatschappelijke redenen heel wenselijk. Dergelijke ontwikkelingen zullen nooit door een particuliere ontwikkelaar opgepakt worden, omdat er geen winstpotentie is. In dergelijke gevallen zoekt de gemeente naar financiële middelen (intern of extern) om een dergelijke ontwikkeling toch van de grond te krijgen.

Jaarlijkse actualisatie grondexploitaties

De projectadministratie van de grondexploitaties bevat enerzijds de gerealiseerde kosten opbrengsten en anderzijds de begroting van nog te maken kosten en voorziene opbrengsten. Alle posten worden contant gemaakt. Gesaldeerd ontstaat daardoor de Netto Contante Waarde-saldo (NCW) van het project.

Als er aanleiding voor is, worden gedurende het jaar de begrote posten geactualiseerd. Tenminste eens per jaar, tijdens het jaarrekeningproces, worden alle posten voorzien van actuele onderbouwingen.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	Realisatie 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Baten exclusief reserves	81.635	71.210	69.348	59.171	47.419	38.111
Bijdragen rijk en medeoverheden	5.168	853	1.195	0	0	0
Overige opbrengsten derden	63.595	104.320	93.594	30.086	18.173	15.346
Overige baten	12.872	-33.963	-25.440	29.085	29.246	22.765
Lasten exclusief reserves	66.088	61.613	69.237	58.763	46.815	37.487
Apparaatslasten	9.205	9.020	7.532	7.532	7.532	7.512
Inhuur	2.614	2.548	1.061	1.061	1.061	1.061
Overige apparaatslasten	106	118	118	118	118	118
Personeel	6.484	6.354	6.354	6.354	6.354	6.334
Intern resultaat	19.500	12.339	13.645	13.629	13.631	13.631
Intern resultaat	19.500	12.339	13.645	13.629	13.631	13.631
Programmalasten	37.383	40.255	48.060	37.602	25.652	16.343
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	37.938	41.625	49.662	39.171	26.969	17.432
Kapitaallasten	-1.110	-1.370	-1.602	-1.570	-1.318	-1.089
Overige programmalasten	554	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	15.546	9.596	111	409	604	624
Saldo voor reserveringen	15.546	9.596	111	409	604	624
Reserves	13.820	2.249	305	195	0	0
Onttrekking reserves	13.820	2.249	305	195	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0

Saldo	29.366	11.845	416	604	604	624

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)		Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Oorspronkelijke begroting 2022		12.039	436	624	624	624
Bijstellingen Eerste Herziening 2022		-194	-20	-20	-20	0
Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-194	-20	-20	-20	0
Begroting na wijzigingen		11.845	416	604	604	624

Toelichting financiële bijstellingen

Bestemmingsreserve gebiedsontwikkeling

Een aantal projecten derden en ruimtelijke plannen die gefinancierd worden uit de reserve gebiedsontwikkeling zijn geactualiseerd. Onder andere de projecten Buitenruimte RCD, Hoogvliet loempia, Binnenban Stadshart Hoogvliet en Struinpaden Landgoederen Schiezone. Zowel de onttrekkingen als uitgaven zijn bijgesteld met een totaalbedrag van € 318.

Technische wijzigingen

In het taakveld Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen) zijn er diverse technische wijzigingen geweest (- € 194 in 2022 tot € 0 in 2026). Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven.

De grootste wijzigingen zijn een bijstelling van de capaciteitsplanning 2022 - € 194. Tevens is het investeringsvolume in de grondexploitaties geactualiseerd en in lijn gebracht met de huidige projectbegrotingen. De investeringen bestaan uit apparaatskosten, kosten voor verwervingen, kosten voor bouw- en woonrijp maken en overige kosten. De desinvesteringen bestaan uit gronduitgiften (intern en extern), subsidies, investeringsbijdragen en overige opbrengsten.

De verwachting in 2022 is dat de lasten van de investeringen (met name verwervingen en ureninzet) per saldo hoger zullen uitkomen (€ 6,3 mln) en de desinvesteringen (uitgiften in eigendom en overige inkomsten) (€ 36,0 mln) hoger.

Alle baten en lasten worden conform de Besluit begroting en verantwoording (BBV) overgeboekt naar de balans, waardoor het effect van de actualisatie saldo neutraal is.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Bouwverordening 2010](#)
- [Grondprijsbeleid 2013](#)
- [Handboek Rotterdamse Stijl](#)
- [Hoogbouwvisie 2011](#)
- [Kader Stedelijke Ontwikkeling](#)
- [Grondbeleid 2019](#)
- [Nieuwe energie voor Rotterdam \(Drift rapport\)](#)
- [Roadmap Next Economy](#)
- [Rotterdam Kaart van de Stad - Verkenning ontwikkelkansen lange termijn](#)
- [Stadsvisie](#)
- [Verhaal van de stad](#)

Omschrijving taakveld

Bij actief grondbeleid initieert de gemeente een ruimtelijke ontwikkeling door de verwerving van gronden, sloop van panden en eventuele sanering. Na bouwrijp maken wordt de grond verkocht aan een ontwikkelende partij. Na de realisatie van de gebiedsontwikkeling wordt het openbaar gebied aangelegd door de gemeente. Grondexploitaties zijn de financiële weergave van gebiedsontwikkelingen.

Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving

Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving

Het realiseren van de energietransitie (gezamenlijk met alle betrokken partijen in en rondom de stad) om te voldoen aan doelen van het Parijs akkoord en zorgen dat economische kansen worden benut.

Het realiseren van een betere luchtkwaliteit vanwege de sterke relatie tussen de luchtkwaliteit en de gezondheid en de bijdrage aan de aantrekkelijkheid van de stad.

Regisseren van het stimuleren van circulariteit in het grondstoffengebruik binnen de stad (verminderen gebruik grondstoffen, hergebruik en recyclen van afval).

Het realiseren van een klimaatadaptieve stad.

Voortgang 2022

Corona heeft duidelijk gemaakt hoe belangrijk een gezonde en prettige woon- en leefomgeving is. De hoge energieprijzen benadrukken het belang van een betaalbaar energiesysteem. Door de oorlog in Oekraïne is daar bovenop de wens ontstaan om versneld van het (Russisch) gas af te stappen. Ook het IPCC-rapport 'Climate Change 2022: Impacts, Adaptation and Vulnerability' toont de urgentie van verduurzaming. We zullen moeten versnellen om de doelstellingen om klimaatverandering te beperken te halen en het systeem betaalbaar te houden. De doelen op het gebied van luchtkwaliteit, geluid, bodem en omgevingsveiligheid zijn daarom onverminderd van belang.

Dankzij de uitvoering van de maatregelen uit de Koersnota Schone Lucht heeft Rotterdam de afgelopen jaren al grote stappen gezet richting realisatie van de collegetarget "Een betere luchtkwaliteit met het oog op gezondheid en vanaf 2020 geen straten meer waar de Europese gezondheidsnorm voor NO₂ wordt overschreden.". Sinds 2017 is het aantal straten in Rotterdam waar de Europese gezondheidsnorm voor NO wordt overschreden teruggebracht van vijftien naar nul. Omdat de impact van de pandemie tijdelijk is, blijven de maatregelen uit de koersnota Schone Lucht noodzakelijk.

Het collegetarget om de jaarlijkse Rotterdamse uitstoot van CO deze collegeperiode om te buigen naar een dalende trend is gerealiseerd. De rapportage van de DCMR laat zien dat de jarenlange stijging van de Rotterdamse CO-uitstoot is omgebogen naar een gestaag dalende trend. De DCMR verwacht dat de uitstoot in 2021 ten opzichte van 2017 met tenminste 1 Mton zal zijn gedaald. Het definitieve cijfer van 2021 is in de zomer 2022 beschikbaar. Op basis van de DCMR-doorrekening van de Rotterdamse klimaataanpak, zet de dalende trend in de komende jaren door tot minimaal 9 Mton minder CO-uitstoot in 2030.

Deze collegeperiode zijn in Rotterdam ongeveer 12.000 woningequivalenten aangesloten op stadsverwarming dan wel voorbereid op aardgasvrij. In Rotterdam zijn daarnaast tot en met 2020 ruim 7.500 woningen verduurzaamd. Bij ongeveer 5.500 van deze woningen gaat het om een verbetering van het energielabel of de energie-index van corporatiewoningen. Dit komt door een mix van maatregelen zoals isolatie van het gebouw en de verduurzaming van de energiebron.

De hoge energieprijzen benadrukken het belang van een betaalbaar energiesysteem. De gemeente biedt een breed instrumentarium om energiearmoede tegen te gaan en breidt deze komende maanden verder uit. Het gaat hierbij om bestaande projecten die nog specifiekere worden ingezet voor huishouders die energiearmoede hebben. Denk hierbij aan de Energiebox010 en de samenwerking met Energiebank en WijkEnergieWerkt voor energiecoaches en energiekussers aan huis.

Energie van Rotterdam (EVR) heeft voor de wijken op Zuid een aanbod waarbij mensen voor het laagdrempelige bedrag van € 1,- kunnen deelnemen aan een collectief zonnedak. De jaarlijkse uitkering ontvangen zij het eerste jaar 'in natura' middels een 'menukaart energieke wijk'. Het aanbod bestaat in eerste instantie uit een De Train-de trainer optie, dat impact heeft op het energieverbruik van zowel het individu als het collectief in de wijk. De geleerde lessen over energiebesparing, energietransitie en de energierekening kunnen de milieucoaches zelf toepassen alsook aan hun netwerk overbrengen middels voorlichtingen. De zonnedaken van EVR worden

gemonteerd door Wijk Energie Werkt waardoor Rotterdammers met een afstand tot de arbeidsmarkt worden opgeleid tot monteur zonnepanelen.

De krapte op de arbeidsmarkt is in bijna elke sector voelbaar. Verduurzaming van particuliere woningen wordt hierdoor lastiger. Met projecten als Save the Homes leggen wij hier de focus op. Onlangs is een enquête uitgezet onder een grote groep aannemers binnen de regio, hiermee zoeken wij naar aanknopingspunten om verduurzaming binnen de particuliere markt aantrekkelijk te maken voor uitvoerende partijen. Daarnaast blijven vanuit het LWA energietransitie gebouwde omgeving, bouw & techniek projecten starten om mensen toe te leiden en op te leiden in de sector. Hierin is nu ook de samenwerking met de klimaattafels opgezocht, voor een nog groter bereik.

Vanwege de gevolgen van de coronapandemie is een aantal regelingen versneld en/of opgeschaald opgezet. Naast verduurzaming hebben deze regelingen tot doel om werkgelegenheid te stimuleren, de koopkracht te vergroten en/of te zorgen voor het vergroten van de omzet van Rotterdamse bedrijven. Voor verschillende doelgroepen zijn er specifieke regelingen, zoals energietransitieleningen voor particuliere woningeigenaren en instellingen, vouchers voor verduurzamingsinterventies in huis en vouchers voor ondernemers op bedrijventerreinen. Door inzet van [Klimaatfonds Rotterdam](#) werken we aan meer zonnepanelen voor VvE's, bewonersgroepen en maatschappelijke instellingen. Via het Servicepunt Zon voor bedrijven worden bedrijven gestimuleerd een belangrijke stap te zetten in de energietransitie. Zo helpen we Rotterdamse bewoners en bedrijven gericht vooruit richting een toekomstbestendig Rotterdam.

In Rotterdam werken we samen met Rijk, provincie, regio en de stad aan de uitvoering van de afspraken uit het landelijke klimaatakkoord (2019). De Regionale Energie Strategie (RES) 1.0 Rotterdam Den Haag is het resultaat van de samenwerking tussen 23 gemeenten, 4 waterschappen, de provincie Zuid-Holland en netbeheerders. Bestaand Rotterdams beleid voor de energietransitie is opgenomen in de RES 1.0 en in juni 2021 is de RES vastgesteld door de gemeenteraad. Op 1 juli heeft de regio Rotterdam Den Haag de RES 1.0 namens alle partners in de regio ingediend bij het Nationaal Programma RES. In het landelijke Klimaatakkoord is afgesproken dat we in het proces van de RES steeds blijven onderzoeken en de RES elke 2 jaar herijken. In het najaar van 2021 zijn we een proces gestart over de uitgangspunten en een Plan van Aanpak voor de RES 2.0. De oplevering van de RES 2.0 is voorzien teneinde van het tweede kwartaal van 2023.

In juni 2021 is het servicepunt zon voor bedrijven en organisaties opgericht. Bedrijven die een geldige SDE-subsidie hebben voor een zonnedak zijn benaderd. Daarnaast is de actuele status van alle zonne-projecten in kaart gebracht. Waar nodig worden aanvragers ondersteund om juridische, financiële of technische obstakels weg te nemen. Dit hebben we al voor ongeveer 40 bedrijven gedaan. Binnenkort wordt een aanvulling op deze lijst verwacht in verband met de in 2021 toegekende subsidies. Ook is een tiental organisaties geholpen die aan de start van hun zonneproject staan. Het servicepunt wil meer gaan inzetten op advisering over beschikbare zon-concepten, advisering over en begeleiding bij subsidies en het leggen van contacten met netbeheer en solar-installateurs.

Met de kennis is meer aandacht gekomen voor het verduurzamen van de gebouwde omgeving. Juist daar liggen de meeste baankansen en ook het grootste risico op vertraging. Helemaal nu de energieprijzen oplopen en verduurzaming ook financieel steeds aantrekkelijker wordt. Binnen het LWA en Save the Homes zijn wij nu bezig om de instroom in deze sector te vergroten.

Drie jaar geleden sloot Rotterdam als eerste stad samen met meer dan 100 bedrijven en maatschappelijke organisaties een lokaal klimaatakkoord: Het Rotterdams Klimaatakkoord. Inmiddels zijn ruim 200 bedrijven en maatschappelijke organisaties aangesloten, vele Rotterdammers betrokken en 55 klimaatdeals gesloten waarin wordt samengewerkt aan concrete projecten en met resultaat.

In 2021 werd de mijlpaal gehaald van 300.000 zonnepanelen op Rotterdamse daken (we streven naar 2 miljoen in 2030), tekenden 30 Rotterdamse werkgevers met ieder meer dan 250 werknemers een nieuwe klimaatdeal om de CO-uitstoot van hun woon-werk en zakelijk verkeer te halveren, loopt de aanpak verduurzamen bedrijfsterreinen, zijn de eerste zeeschepen aan de stekker gelegd en stapte de gemeente over op de plaatsing van de eerste 100 slimme laadpalen. Deze laadpalen, die vanaf nu allemaal slim worden gemaakt, zorgen ervoor dat in piekuren van stroomgebruik de auto's iets minder snel laden zodat het stroomnet niet onnodig overbelast raakt. Mede dankzij deze klimaatdeals is het gelukt om de jaarlijkse stijging van CO om te buigen naar een dalende trend.

In 2022 is er naast de 5 bestaande klimaattafels nog een 6e tafel bijgekomen: de klimaattafel gezondheidszorg. Aangezien de zorg voor 7% van de landelijke CO-uitstoot zorgt en een enorme impact heeft op het gebied van (medisch) afval, was het van toegevoegde waarde om met de zorgpartijen in Rotterdam aan te sluiten bij het Rotterdams Klimaatakkoord.

Wat willen we bereiken

Een betere luchtkwaliteit met het oog op gezondheid door te bewerkstelligen dat:

- Alle straten in Rotterdam in 2022 voldoen aan de Europese normen
- De gemiddelde luchtkwaliteit in heel Rotterdam in 2022 is verbeterd

De CO-uitstoot van Rotterdam ombuigen in een neergaande lijn naar nul uitstoot in 2050, conform de afspraken van Parijs en het Nederlands Klimaatakkoord door het realiseren van een betaalbaar, schoon, betrouwbaar, veilig en op innovatie ingesteld energiesysteem (= het totaal van opwek, opslag, grid en gebruik).

Minder gebruik van primaire grondstoffen en meer hergebruik en recyclen van afval, en het realiseren van een omslag naar circulair denken bij inwoners en bedrijven (doelstelling circulair wordt verder uitgewerkt onder het taakveld Grondstoffen).

Het realiseren van een toekomstbestendig, klimaatadaptief, resilient Rotterdam: werken aan de vergroting van de capaciteit van mensen, gemeenschappen, instituten, bedrijven en systemen om te overleven, zich aan te passen en om te groeien onder elke mogelijke chronische stress of acute shocks (doelstelling klimaatadaptatie wordt verder uitgewerkt onder het taakveld Stedelijk Waterbeheer).

Bij het vormgeven van de verdichtingsopgave werken we aan een goede balans tussen rust en reuring (onder meer in de vorm van stille groene gebieden) en een adequaat extern veiligheidsniveau. Doel hiervan is het realiseren van een gezonde en veilige leefomgeving.

Wat gaan we daar voor doen

Kansen maximaal benutten

We hebben de klimaatambities van Parijs vertaald in de volgende Rotterdamse doelstellingen:

- In 2022 is de jaarlijkse Rotterdamse uitstoot van CO omgebogen naar een dalende trend. In 2030 is de Rotterdamse uitstoot van CO 49% lager ten opzichte van 1990. In 2050 is Rotterdam klimaatneutraal.
- Door het verminderen van CO dragen we niet alleen bij aan de aanpak van klimaatverandering, maar neemt ook de luchtkwaliteit, de gezondheid en de kwaliteit van het woonklimaat van de Rotterdammers toe.
- Voortzetten actieve samenwerking tussen bedrijven, instellingen en experts om de energietransitie in onze stad voort te zetten. Het verbinden van deze partijen moet ervoor zorgen dat we samen met de stad de energietransitie voor elkaar krijgen en dat we samen bijdragen aan de klimaatdoelstellingen van Rotterdam.
- We gaan door met het uitvoeren van de deals die we met de Rotterdamse bedrijven en organisaties hebben gesloten in het Rotterdams Klimaatakkoord. Ook sluiten we nieuwe klimaatdeals met nieuwe en bestaande partners. Jaarlijks wordt de voortgang van de klimaattafels en de klimaatdeals gemonitord en gaan de klimaatdeals waar mogelijk ook mee in de CO-berekening van de DCMR.

We bieden Rotterdammers het maatschappelijk goedkoopste alternatief voor aardgas.

- We leren wat er nodig is om bestaande wijken van het aardgas af te halen door in vijf wijken aan de slag te gaan met een gebiedsaanpak.
- Via een gebiedsaanpak maken we werk met werk en beperken we de overlast. We starten in Groot-IJsselmonde (Heindijk/Reyeroord), Pendrecht, Rozenburg, Prinsenland-Het Lage Land en Bospolder-Tussendijken.
- In twaalf verkenningen onderzoeken we welke wijken in aanmerking komen om een nieuwe gebiedsaanpak te starten. Op basis van de uitkomsten van de verkenningen en de ervaringen uit de gebiedsaanpakken stelt de gemeente uiterlijk in 2021 een Transitievisie Warmte op. Daarin geven we aan in welke wijken voor 2030 een nieuwe gebiedsaanpak start.

We werken aan het verduurzamen van woningen en VvE's.

- Concrete maatregelen waar we mee aan de slag gaan, zijn de inzet van energiecoaches en het helpen van woningeigenaren met het verduurzamen van hun woning. We blijven het gemeentelijk informatiepunt verbeteren, zowel duurzaam010.nl als de Duurzaamheidswinkel.

- Via VVE010 ondersteunen we VvE's bij verduurzaming met advies, expertise, kennis en ondersteuning. Daarnaast ontwikkelen we in 2022 een aantal regelingen waar VvE's gebruik van kunnen maken, zodat we ook financiële ondersteuning bieden.

We bouwen aan de nieuwe economische structuur met andere energiedragers.

- We ontwikkelen een visie op het Rotterdamse Energiesysteem. Met deze visie geven we onszelf en andere belanghebbenden inzicht in de ontwikkeling van het Rotterdamse energiesysteem en wat nodig is om de transitie van het energiesysteem mogelijk te maken. We streven naar een schoon, slim, resiliënt en rechtvaardig energiesysteem, waarbij we onze verantwoordelijkheid nemen én samenwerken en op adaptieve, integrale en digitale wijze invulling geven aan de transitie.
- We zetten in op verduurzaming van de haven.
- We hebben een klimaattafel Haven en Industrie gevormd om de plaatselijke emissiereductiedoelen handen en voeten te geven. Er staan veel projecten in de steigers die versneld worden richting uitvoering.

We werken toe naar nul-emissie mobiliteit in Rotterdam in 2050.

- Leidend hiervoor is de Trias Mobilica: Volumebeheersing, Veranderen en Verschonen. De Rotterdamse Mobiliteitsaanpak (RMA) richt zich op de eerste twee V's: meer ruimte voor voetgangers en fietsers, het verminderen van autoverkeer in de binnenstad, verbeteren van het openbaar vervoer, het bieden van toegankelijke alternatieven via deelmobiliteit en efficiënter en schone logistiek.
- Het programma Nul Emissie Mobiliteit (NEM) richt zich op verschonen. Pijlers daarbij zijn personenvervoer, goederenvervoer, verduurzaming van het gemeentelijk wagenpark en laadinfrastructuur voor alle pijlers. Werkzaamheden die hier onderdeel van zijn, zijn bijvoorbeeld de invoering van de Zero Emissiezone Stadslogistiek voor goederenvervoer, de werkgeversaanpak en de uitbreiding van het netwerk laadinfrastructuur. In 2021 is de aanbesteding voor laadinfrastructuur gewonnen door Equans. In de komende drie jaar worden 1500 openbare laadpunten bijgeplaatst.
- Via de klimaattafel Mobiliteit zetten we stappen op een aantal transitithema's: fossielvrij forenzen, emissieloze logistiek, oplossende infrastructuur, deelmobiliteit, gezonde mobiliteit en havenmobiliteit. Binnen deze thema's lopen allerlei projecten en initiatieven waarvan we de krachten bundelen om tot doorbraken te komen.

We zetten actief in op het uitbreiden van de opwekking van windenergie in stad en haven.

- We zetten in op de ontwikkeling van de zogenaamde VRM-locaties. Naar verwachting wordt hiervoor in de loop van 2022 het vergunningenproces in gang gezet.
- We werken verder aan de uitvoering van gestelde ambities in het kader van de vastgestelde RES 1.0.
- We werken mee aan initiatieven om kleinschalige wind te faciliteren.
- Naar aanleiding van de uitspraak van de Raad van State in het Nevele-arrest werken we aan een plan van aanpak om de gevolgen en consequenties van deze uitspraak zorgvuldig op te volgen.

- We lobbyen actief om het aantal windparken op zee uit te breiden en om de opgewekte elektriciteit op zee in Rotterdam 'aan te laten landen'.

We gaan het opwekken van zonne-energie opschalen.

- We doen onderzoek naar en experimenteren ten behoeve van de opschaalbaarheid van het opwekken van zonne-energie binnen de gebouwde omgeving en op of langs (gemeentelijk) infrastructuur.
- In pilotproject zonne-energie in Next Generation Woonwijken start de installatie van een zonne-voetpad in Prinsenpark, zonnepanelen op twee gymzalen en de verduurzaming van de Alexanderhal en sportvelden van sportcomplex Alexandria '66.
- In het project zon op parkeerterreinen starten de voorbereidende werkzaamheden (onderzoek, aanbesteding, draagvlaktraject) voor de ontwikkeling van de parkeerterreinen bij sportvereniging HCR, sportcomplex VV Zestienhoven en parkeerterreinen op gemeentelijke grond. Doel is opschaling naar andere parkeerterreinen in Rotterdam.
- We onderzoeken de mogelijkheden van zonne-energie op en langs snelwegen rond Rotterdam, te beginnen bij de A15 en A38 in samenwerking met Rijkswaterstaat.
- Voor de ontwikkeling van zonnepark Hoek van Holland bereiden we de aanbesteding voor.
- Het project Zon op Zuid is gestart met de ontwikkeling van de eerste collectieve zonnedaken op Zuid. Negen collectieve zonnedaken (1975KWp) worden zo ontwikkeld.
- Klimaatfonds Rotterdam realiseert 4.500 zonnepanelen bij VvE's, bewonersgroepen en maatschappelijke instellingen.
- Het Servicepunt Zon voor bedrijven stimuleert de versnelde realisatie van 50.000 zonnepanelen op bedrijfsdaken.

We voeren maatregelen uit om een betere luchtkwaliteit te realiseren met het oog op gezondheid.

- We pakken de voornaamste bronnen van luchtvervuiling actief aan, enerzijds gericht op bereiken van structureel minder uitstoot in de stad en anderzijds gericht op verminderen van uitstoot van bronnen in de regio.
- We veranderen en verschonen de automobilititeit en verminderen autoverkeer in met name de binnenstad. We leiden doorgaand en passerend verkeer zoveel mogelijk over de ringwegen middels slimme technologieën en verkeersmaatregelen.
- We stimuleren mobiliteit gericht op fietsen en OV (doelstellingen voor mobiliteit worden verder uitgewerkt onder Programma Verkeer en vervoer, taakveld Verkeer en vervoer ontwikkeling).
- We werken aan een schonere en efficiëntere inrichting van bouw- en stadslogistiek.
- Bij het Rijk en Europa wordt actief gelobbyd om varend ontgassen te verbieden.
- Samen met het Havenbedrijf voeren we het pilotprogramma voor walstroom uit. Daarnaast werken we via het ontwikkelprogramma, zoals is benoemd in de strategie walstroom voor de zeescheepvaart.
- We bevorderen het gebruik van schone mobiele werktuigen en generatoren tijdens bouwwerkzaamheden en evenementen.

- We zoeken naar oplossingen voor de stikstof-problematiek, ondanks de relatief beperkte rol van de gemeente op dit dossier. De provincie Zuid-Holland is bevoegd gezag voor stikstof en werkt aan een gebiedsgerichte aanpak en een stikstofbank. Daarnaast zijn er landelijke maatregelen om voldoende stikstofruimte te creëren voor met name de ontwikkeling van Maasvlakte-2.

Minder gebruik van primaire grondstoffen, meer hergebruik en recycleren van afval en het realiseren van een omslag naar circulair denken bij inwoners en bedrijven.

- De doelstelling circulair wordt verder uitgewerkt onder programma Beheer van de Stad/ taakveld Afval-Grondstoffen.

Bijdrage leveren aan een Resilient Rotterdam: een weerbare, veerkrachtige en toekomstbestendige stad, door:

- Het Resilience-denken integraal te verankeren in de primaire processen, plannen en projecten.
- Met en vanuit het Resilient Delta Initiative, onderdeel van de convergentieagenda, een kennisagenda te ontwikkelen voor de komende vijf jaar.
- De acties in de vastgestelde Resilient Rotterdam Strategie 2022-2027 met betrokkenen uit te voeren, met onder andere aandacht voor klimaatadaptatie, cyber, energy en economical resilience, inclusief benutten van lessen van de pandemie.

Verbinding creëren tussen de processen en experts van de energietransitie en adaptatie-opgave om samenhang in visies, beleidsstukken en uitvoering te initiëren. Dit loopt uiteen van het verbinden op strategisch gebiedsniveau, strategisch systeemniveau, praktisch en tactisch samenwerken (ondergrond, gebouwniveau inclusief daken), praktisch samenwerken aan specifieke doelgroepen tot communicatie. Hierbij ligt de focus op:

1. Knelpunten ruimtegebrek
2. Oplossingen die de koeltevraag in de zomer beperken om hittestress (intrinsiek) vanuit de energietransitie mee te koppelen.

Participeren in de netwerken Rotterdamse Weerwoord, het Resilient Cities Network, C40 en het Nationaal Dakenplan.

De voorbereidingen voor het World Energy Congress (WEC) zijn van start gegaan, wat in 2025 in Rotterdam zal plaatsvinden. Het WEC is het driejaarlijkse event van de World Energy Council met 4.000 unieke congresbezoekers en 18.000 beursbezoekers van over de gehele wereld. Een congres op hoog niveau waar wereldleiders, CEO's, professionals en academici samenkomen. Tijdens dit congres worden best practices gedeeld en nieuwe afspraken voor de toekomst gemaakt.

We pakken geluidsoverlast aan door:

- Het slim ontwerpen en inrichten van de openbare ruimte (waar mogelijk minimaal één geluidarme zijde bij woningen).
- Maatregelen die geluidbeleving positief beïnvloeden.
- Werken aan stille groene gebieden die bewoners rust en ontspanning bieden.
- De structurele aanleg van stille wegdekken.
- Aandacht voor bestaande en mogelijk voorziene woningbouwlocaties nabij het Haven- en Industriegebied vanwege geluid (van zowel bedrijven als schepen), anticiperend op de Omgevingswet.

We betrekken bodem en ondergrond bij energietransitie, vergroening, de wateropgave en biodiversiteitsvermeerdering en pakken verontreiniging van de bodem aan met het oog op gezondheid.

- We pakken de met lood verontreinigde locaties aan waar kinderen spelen.
- We maken integraal beleid voor de ondergrond, gericht op het gebruik voor groen en energievoorziening (warmte-koude-opslag en geothermie) en ter voorkoming van wateroverlast.
- Na het vaststellen van de Beleidsregel gebiedsgerichte aanpak van bodem en grondwater havengebied Rotterdam eind 2021 gaan we verder met de implementatie van de gebiedsgerichte aanpak.

We zorgen voor een adequaat extern veiligheidsniveau voor alle inwoners. Daarbij is de inzet onder meer het concentreren van risicobedrijven, ook in relatie tot zeer kwetsbare objecten (ziekenhuizen, scholen).

Verduurzaming van gemeentelijke bedrijfsvoering en verduurzaming gemeentelijk vastgoed.

- De doelstelling verduurzamen vastgoed wordt verder uitgewerkt onder het taakveld Overige objecten en gronden.
- Actief sturen/samenwerken met gemeentelijke inkoop op verduurzamen en circulair maken van inkoop.
- Inzetten op het verduurzamen van gemeentelijk vastgoed.
- Inzetten op de ontwikkeling en versterking van circulaire economie via de eigen bedrijfsvoering.
- Inzetten op het verduurzamen van de gemeentelijke bedrijfsvoering.

Effectindicatoren		2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Collegetarget 1: De stijging van de CO-uitstoot wordt in deze collegeperiode omgebogen naar een dalende trend die leidt tot 49% CO-reductie in 2030, gemeten t.o.v. het jaar 1990.	Streefwaarde	niet >31,9 Mton	niet >31,9 Mton	<31,9 Mton	<31,9 Mton	<31,9 Mton	<31,9 Mton	<31,9 Mton

Collegetarget 2: Vanaf 2020 zijn er geen straten meer waar de Europese gezondheidsnorm voor NO wordt overschreden. Ook na 2020 blijven we werken aan het verder verbeteren van de luchtkwaliteit.

Jaargemiddelde*	Streefwaarde	16	12	8	0	0	0
	Realisatie***	4	0	pm***	pm	pm	pm
Uurgemiddelde**	Streefwaarde	0	0	0	0	0	0
	Realisatie	0	0	0	pm	pm	pm

* Betreft het aantal toetspunten > NO 40 g/m³ (jaargemiddelde gebaseerd op NSL voorgaande jaar)

** Betreft het aantal meetstations met >18 keer per jaar overschrijding NO 200g/m³ (uurgemiddelde, gebaseerd op jaarverslag DCMR)

*** Overeenkomstig de afspraken in het definitieboekje van de collegetargets zijn de gegevens m.b.t. realisatie 2020 in Q4 van 2021 beschikbaar. Op basis van een eigen monitor is berekend dat er geen wettelijke overschrijdingen van de EU-normen voor NO meer zijn.

Toelichting indicatoren

Collegetarget 1:

‘De stijging van de CO-uitstoot wordt in deze collegeperiode omgebogen naar een dalende trend die leidt tot 49% CO-reductie in 2030’.

Het cijfer van 2021 is in de zomer 2022 beschikbaar. De DCMR verwacht dat de CO₂-uitstoot van 2021 zal uitkomen tussen de 28,3 en 30,8 Mton. De nulmeting 2017 is gecorrigeerd naar 31,8 Mton. Dit betekent dat de Rotterdamse CO₂-uitstoot met minimaal 1 Mton lager uitvalt in 2021 dan in 2017. Daarmee is de collegedoelstelling om de stijging van de CO-uitstoot om te buigen behaald.

Dat neemt niet weg dat inspanningen nodig blijven om deze daling te bestendigen conform afspraken rond het Rotterdams Klimaatakkoord en conform de aangescherpte landelijke doelstelling 2030.

Collegetarget 2:

Het college had als doel om in Rotterdam geen “vieze straten” meer te hebben in 2020. Waren er in 2018 nog 15 straten waar de Europese gezondheidsnorm voor NO werden overschreden, in 2020 was dat in geen enkele straat meer aan de orde. Eind 2021 bevestigde de monitor van het Nationale Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) dat Rotterdam het aantal knelpunten heeft teruggebracht van vijftien in 2018 naar nul in 2020. Luchtkwaliteit is een belangrijke voorwaarde voor gezondheid van Rotterdammers. Om deze positieve trend vast te houden, blijven maatregelen t.b.v. schone lucht nodig.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Baten exclusief reserves	2.884	5.283	12	12	12	12
Bijdragen rijk en medeoverheden	2.659	5.271	0	0	0	0
Financieringsbaten	1	12	12	12	12	12
Overige opbrengsten derden	224	0	0	0	0	0
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	47.903	75.081	50.466	32.711	32.529	32.515
Apparaatslasten	6.193	7.741	6.585	6.585	6.585	6.567
Inhuur	77	223	13	13	13	13
Overige apparaatslasten	80	116	105	105	105	105
Personeel	6.036	7.401	6.467	6.467	6.467	6.449
Intern resultaat	7.146	8.717	7.669	4.713	4.713	4.713
Intern resultaat	7.146	8.717	7.669	4.713	4.713	4.713
Programmalasten	34.565	58.622	36.212	21.413	21.231	21.235
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	11.005	27.649	14.998	338	125	125
Kapitaallasten	634	607	643	707	739	743
Overige programmalasten	1	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	22.925	30.367	20.572	20.368	20.368	20.368
Saldo voor vpb en reserveringen	-45.020	-69.798	-50.454	-32.699	-32.517	-32.503
Saldo voor reserveringen	-45.020	-69.798	-50.454	-32.699	-32.517	-32.503
Reserves	5.721	32.605	9.561	-54	-54	-54
Onttrekking reserves	9.665	32.605	9.561	0	0	0
Toevoeging reserves	3.944	0	0	54	54	54
Saldo	-39.299	-37.193	-40.893	-32.753	-32.571	-32.558

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving	Begroting 2022	Raming	Raming	Raming	Raming
		2023	2024	2025	2026

Oorspronkelijke begroting 2022		-37.130	-40.894	-32.720	-32.501	-32.501
Bijstellingen Eerste Herziening 2022		-64	1	-34	-70	-56
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	27	19	-16	-52	-56
Bestemmingsreserve Actieplan Luchtkwaliteit	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Bodem	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Duurzaam	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Energietransitie	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve RCP Groene Daken	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-91	-18	-18	-18	0
Begroting na wijzigingen		-37.193	-40.893	-32.753	-32.571	-32.558

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast op basis van daadwerkelijke activeringen in 2021, bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen, omslagrente en bouwrente van de jaarschijven. Een volledig beeld van de kredieten is opgenomen in de paragraaf Investeringskredieten.

Bestemmingsreserve Actieplan Luchtkwaliteit

In 2021 en 2022 heeft een verschuiving in prioritering van aanpak plaatsgevonden, waardoor de uitvoering van 3 projecten zijn doorgeschoven van 2021 naar 2022. Dit zijn Actieplan luchtkwaliteit, Houtstook en Meten luchtkwaliteit. Hierdoor worden de lasten en de dekking uit de bestemmingsreserve Actieplan Luchtkwaliteit in 2022 met € 258 naar boven bijgesteld.

Bestemmingsreserve Bodem

In 2022 heeft een verschuiving in prioritering van aanpak plaatsgevonden, waardoor onderdelen van het Bodemloodprogramma en de sanering van 3 gasfabrieken doorschuiven van 2022 naar 2023. Dit zijn de gasfabrieken Keilehaven, Kralingen en Feijenoord. Hierdoor worden de lasten en de dekking uit de bestemmingsreserve Bodem in 2022 met € 2,1 mln naar beneden bijgesteld.

Bestemmingsreserve Duurzaam

De lasten van het project Zon op Zuid en Stoomintegratie Botlek zullen worden gedekt uit de Bestemmingsreserve Duurzaam. De lasten en dekking uit de Bestemmingsreserve Duurzaam worden in 2022 met € 560 naar boven bijgesteld.

Bestemmingsreserve Energietransitie

Het uitvoeringsplan Energietransitie is geactualiseerd. Een aantal wijzigingen betreft het doorschuiven van onderdelen van het project Walstroom en het project Experiment Rotterdamse mobiele aanpak van 2022 naar 2023 en hogere lasten voor het project Aanvullende maatregelen luchtkwaliteit. Het doorschuiven van projectbudgetten van 2021 naar 2022 voor onder andere Programmatische aanpak Smart Energy Systems, Fieldlab Elektrificatie en Gebiedsaanpakken Aargasvrij. Daarnaast zijn 6 nieuwe projecten toegevoegd, waaronder Energiearmoede bestrijden door coaching en Docking station virtuele energiecentrale. De lasten en de dekking uit de bestemmingsreserve Energietransitie worden in 2022 met € 6,0 mln naar boven bijgesteld.

Bestemmingsreserve Rotterdam Climate Proof (RCP) Groene Daken

De afgeronde groene daken regeling is overgegaan in het huidige programma Multifunctionele Daken (MFD). De resterende algemene middelen worden ingezet om programma MFD aanvullend te financieren. In 2021 werden geen lasten verwacht voor RCP Groene Daken. De lasten en de dekking uit de bestemmingsreserve RCP Groene Daken worden in 2022 met € 212 naar boven bijgesteld.

Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds

Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit

In de koersnota Schone lucht zijn drie maatregelen benoemd. De bijstelling in de begroting betreft het pilotprogramma om kennis en ervaring op te doen voor walstroom voor de zeescheepvaart. De realisatie van dit project schuift door van 2022 naar 2023.

Daarnaast worden voor het project Experiment Rotterdamse mobiele aanpak aanvullende maatregelen voorbereidt, die aansluiten bij de Rotterdamse mobiele aanpak en die als doel hebben het autogebruik te veranderen. Aangezien nog onduidelijk is welke maatregelen worden genomen, worden de lasten en de dekking uit de Taakmutaties Gemeentefonds in 2022 naar beneden bijgesteld.

Verder heeft in 2021 en 2022 een verschuiving in prioritering van aanpak plaatsgevonden, waardoor de uitvoering van het project Aanvullende maatregelen luchtkwaliteit is doorgeschoven van 2021 naar 2022.

Hierdoor worden de lasten en de dekking uit de bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds-Samenwerkingsprogramma luchtkwaliteit in 2022 met € 663 naar beneden bijgesteld.

In 2022 worden werkzaamheden verricht voor een energieloket en worden deze lasten gedekt uit de klimaatmiddelen Energieloket. De lasten en de dekking uit de Taakmutaties Gemeentefonds - klimaatmiddelen Energieloket worden in 2022 met € 74 naar boven bijgesteld.

Technische wijzigingen

Op het taakveld Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving hebben zich diverse technische wijzigingen voorgedaan (van - € 91 in 2022 tot en met € 0 in 2026).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Aanpak Nul emissie mobiliteit](#)
- [Actieplan Geluid 2019-2023](#)
- [Beleidskader Groepsrisico](#)
- [Nota Actief Bodem- en Baggerbeheer 2013](#)
- [Verordening Bodemenergiesystemen Rotterdam](#)
- [Bodemenergieplan Centrumgebied Rotterdam](#)
- [Beleidsnota Huishoudelijk Afval 2013-2018](#)
- [Beleidsregel gebiedsgerichte aanpak van bodem en grondwater havengebied Rotterdam](#)
- [Bouwverordening 2010](#)
- [Convenant ZES - Zero Emissie Stadslogistiek Rotterdam](#)
- [Gemeentelijke visie duurzame biomassa](#)
- [Gemeentelijke visie waterstof](#)
- [Hoogbouwvisie 2019](#)
- [Kader Stedelijke Ontwikkeling](#)
- [Koersnota Schone Lucht 2019-2022](#)
- [Koersnota Bodemkwaliteit 2021](#)
- [Leidraad werkwijze gebiedsaanpakken aardgasvrij](#)
- [Meerjarenplan Bouw en Woningtoezicht 2018-2021](#)
- [Multifunctioneel dakenprogramma](#)
- [Uitvoeringsagenda Biodiversiteit](#)
- [Nieuwe energie voor Rotterdam \(Drift rapport\)](#)
- [Programma Rivieroevers](#)
- [Raadsakkoord Energietransitie](#)
- [RES 1.0 - Regionale Energiestrategie Rotterdam – Den Haag](#)
- [Roadmap Next Economy](#)
- [Van zooi naar mooi, programma Rotterdam Circulair 2019-2023](#)
- [Rotterdam gaat voor groen](#)
- [Rotterdam Kaart van de Stad - Verkenning ontwikkelkansen lange termijn](#)
- [Rotterdams Duurzaamheidskompas](#)
- [Rotterdamse Klimaataanpak](#)
- [Rotterdams Klimaatakkoord](#)

- [Rotterdamse Transitievisie Warmte 1.0 \(2021\)](#)
- [Resilient Rotterdam](#)
- [Staat van de stad 2020](#)
- [Rotterdamse Adaptatiestrategie](#)
- [Schone Energiestrategie](#)
- [Omgevingsvisie](#)
- [Stappenplan aardgasvrije wijken](#)
- [Stappenplan Zero Emissie Stadsdistributie;](#)
- [Startnota versnelling windenergie](#)
- [Startnota versnelling zonne-energie](#)
- [Stedelijke Agenda Haven](#)
- [Strategie Walstroom Rotterdamse Haven](#)
- [Trend CO2-uitstoot & effect Rotterdamse klimaataanpak](#)
- [Uitvoeringsplan energietransitie 2019-2020](#)
- [Uitvoeringsplan energietransitie 2020-2022](#)
- [Verhaal van de stad](#)
- [WANNEER-kaart aardgasvrij](#)
- [WAT-kaart aardgasvrij \(update juni 2021\)](#)

Omschrijving taakveld en vervolg taakvelddoelstellingen

Vervolg taakvelddoelstellingen

- verminderen van geluidsoverlast
- een betere regie op het gebruik van de ondergrond
- een adequaat extern veiligheidsniveau voor alle inwoners
- verduurzaming van de gemeentelijke bedrijfsvoering en verduurzaming gemeentelijk vastgoed

Omschrijving taakveld

Nederland moet in 2050 een land zijn zonder CO-uitstoot en met een volledig circulaire economie. Daar moet nu mee begonnen worden. Ook Rotterdam heeft hierin een belangrijke opgave. Prioriteit ligt daarom bij de uitvoering en ondersteuning van activiteiten voor het realiseren van de energietransitie in gebouwde omgeving en mobiliteit, de omslag naar een circulaire economie, het verbeteren van de luchtkwaliteit, vergroting van de veerkracht van de stad, in combinatie met de vergroening, waterveiligheid en transformatie naar een nieuwe duurzame economie.

We zetten in op een fijne woon- en leefomgeving voor alle Rotterdammers: schoner, groener en gezonder. In het taakveld Milieubeheer wordt ingezet op maatregelen die de energietransitie, klimaatadaptatie, circulaire economie, schone lucht, minder geluidsoverlast en schonere en veiliger bodems bevorderen en zo een bijdrage leveren aan een rijke en stabiele biosfeer en daarmee aan een aantrekkelijke leefomgeving. Dit vergt vooral focus op anders werken: die keuzes krijgen waarde als we ze omzetten in kansen door integraler en slimmer te werken. Dus zetten we de energietransitie in als vliegwiel voor duurzame bedrijvigheid, voor nieuwe werkgelegenheid en het aantrekkelijker maken van woningen en wijken.

Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Landschap

Een aantrekkelijke en leefbare stad voor iedereen, nu en in de toekomst.

Meer gezonde Rotterdammers die bewegen, spelen, sporten, ontmoeten, ontspannen en recreëren.

Een investering in de doorontwikkeling van de klimaatadaptieve deltastad.

Samenwerking met Rotterdammers en gedeeld eigenaarschap.

Voortgang 2022

Bewoners zijn nadrukkelijker in hun woonomgeving aanwezig, ook nu de maatregelen tegen corona (nagenoeg) zijn opgeheven. Zij maken tot 70% vaker een ommetje in de wijk of buurt. Dit leidt tot grotere druk op de openbare ruimte, parken en parkjes in de stad. Bewoners waarderen en gebruiken het groen in hun woonomgeving beter en meer.

Op 8 april 2021 is de Visie op de Openbare Ruimte vastgesteld door de raad. Daarmee is een nieuw kader met drie doelen en focus op vijf speerpunten vastgesteld voor de openbare ruimte de komende jaren. De Uitvoeringsagenda Biodiversiteit in Rotterdam, een uitwerking van de Visie op de Openbare Ruimte is besproken in de commissie Bouwen, Wonen en Buitenruimte, tegelijk met de Visie op de Openbare Ruimte.

Eind december 2021 is bekend geworden dat het collegetarget om 20 ha groen erbij te realiseren is gehaald! Er is al voor 21,5 ha aan extra groen gerealiseerd of in definitieve planvorming opgenomen. Die extra hectaren groen zijn gerealiseerd in openbaar gebied en op daken. Een deel hiervan wordt nog in 2022 en 2023 uitgevoerd. Er was ook veel aandacht voor kleinere projecten met bewoners en andere partijen: samen met Opzoomer Mee werd een kwart van alle straten in de stad groener gemaakt door bewoners. Met organisaties zoals Stichting Natuurstad, IVN, Rotterdams Milieucentrum, De Groene Connectie, Stichting Groenemorgen en vele anderen werkten we samen aan meer groen en meer aandacht voor groen. Er zijn veel nieuwe geveltuinten aangelegd en in 2021 zelfs 119.361 tegels vervangen door gras of planten tijdens de landelijke tegelwipwedstrijd. Veertien basisscholen legden een groenblauw schoolplein aan, waar kinderen kunnen spelen in een groene omgeving.

De planvorming en/of start uitvoering van de drie ecologische verbindingzones vordert. Het gaat om deze verbindingen: langs de Heemraadsingel naar Vroesenpark, de Steilrand (van de Rotte naar de Schie en Landgoed De Tempel) en als derde langs het Zuiddiepje, tussen Eiland van Brienenoord en Park De Twee Heuvels (als onderdeel van het Rondje Stadionpark). De uitvoering van deze laatste ecologische verbinding loopt mee met de uitvoering van Eiland van Brienenoord en wordt in 2022 afgerond. Voor de andere twee ecologische verbindingen

is een apart planproces opgestart, de uitvoering is voorzien vanaf 2022, ook afhankelijk van beschikbare middelen. Het zal daarbij gaan om een combinatie van eenvoudig uit te voeren maatregelen en langere termijnprojecten.

Op Landgoed De Tempel zijn de eerste herstelwerkzaamheden aan het park uitgevoerd. De tuinen van de landgoederen De Tempel en Nieuw Rhodenrijs zijn in het najaar van 2021 in erfpacht overgedragen aan Natuurmonumenten. Verdere herstelwerkzaamheden aan de tuinen worden voorbereid.

In 2020 heeft het college een principebesluit genomen over een investering in de zeven stadsprojecten, de uitwerking hiervan loopt. Alle zeven stadsprojecten dragen bij aan de verbreding van stadsecologie, vergroening en biodiversiteit: Hofbogen vormt een verbinding vanaf het Hofplein naar de A20 zone en het getijdenpark Feijenoord is een vergroting van de riviernatuur vanaf het Eiland van Brienenoord. De nieuwe stadsparken in Rijn- en Maashaven vergroten de (onder-) waternatuur en het rivierenlandschap.

Ontwikkelingen 2023-2026

2022 staat nog in het licht van uitvoering van de coalitiedoelstellingen met de 20 hectare groen erbij, drie ecologische verbindingen te realiseren en het programma Rivieroevers met onder andere het toegankelijk maken van de oevers van de rivieren voor groen, langzaam verkeer en verblijf. De visie op de Openbare Ruimte legt nadruk op vijf speerpunten. Het gaat om:

- Groenstructuur,
- Rivieren kust en regio
- Binnenstad
- Openbare ruimte Focuswijken NPRZ
- Boulevards en straten

Een groenagenda is in ontwikkeling, evenals de voortzetting van het programma Rivieroevers. In 2021 is ook een agenda voor het regionale landschap opgesteld en aan de raad ter kennisname aangeboden. Via het Recreatieschap Rottemeren is het Ontwikkelplan Landschapspark de Rotte in voorbereiding uitvoering. Dit behelst de hele Rotte, van oorsprong tot dam.

De komende jaren zal veel inzet gepleegd worden op de zeven stadsprojecten, met als doel de stad niet alleen mooier, beter en groener te maken, maar ook meer ruimte te creëren voor cultuur en buiten spelen, een vliegwiel voor woningbouw en gebiedsontwikkeling te creëren en de lokale economie te stimuleren. De investeringen genereren ook werkgelegenheid die een bijdrage levert aan het herstel van Rotterdam na Covid-19.

Voor Het Park wordt een renovatieplan met een nieuwe beheerconstructie uitgewerkt. Het Museumpark ondergaat een metamorfose in aansluiting op de ontwikkeling van het Depotgebouw met een nieuw Voorplein en de renovatie van museum Boijmans Van Beuningen.

Het grootschalig onderhoud wordt integraal aangepakt. Hier speelt een meervoudige problematiek met onder andere verzakkingen in relatie tot Rotterdams WeerWoord en de diverse transitie. Deze grootschalige

onderhoudsopgaven bieden gelegenheid om ook kansen voor verbetering van het landschap en groen op te pakken. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het verbeteren van groeiomstandigheden van bomen bij ophoging, de aanleg van meer plantvakken en aansluiting van woningen op het op te hogen maaiveld.

Bij zowel de stadprojecten als uitvoering van de visie openbare ruimte wordt nadrukkelijk de samenwerking opgezocht met andere majeure ontwikkelingen en transities, zoals de Groei van de Stad, energietransitie, klimaatadaptatie (Rotterdams WeerWoord) en circulair.

Wat willen we bereiken

We werken aan een robuuste groene, gezonde en duurzame leefomgeving voor alle Rotterdammers die uitnodigt tot ontmoeten, sporten en recreëren en bijdraagt aan een aantrekkelijk werk- en leefklimaat.

Een meer uitgebreide, beter aaneengesloten groenstructuur in de stad die bijdraagt aan een meer robuuste én veerkrachtige openbare ruimte met betere biodiversiteit.

Een robuuste en veerkrachtige openbare ruimte die ontwikkelingen die op de stad afkomen kan opvangen: stedelijke verdichting, energietransitie, klimaatadaptatie, veranderende mobiliteit, netwerksamenleving, circulaire economie en die daarbij ook voldoende (openbare) ruimte biedt aan alle inwoners.

Wat gaan we daar voor doen

We werken aan een robuuste groene, gezonde en duurzame leefomgeving voor alle Rotterdammers die uitnodigt tot ontmoeten, sporten en recreëren en bijdraagt aan een aantrekkelijk werk- en leefklimaat.

Deze collegeperiode staat in het teken van uitvoering van het plan van aanpak Rotterdam gaat voor groen! Met alle partners in de stad het Rotterdamse groenareaal groter, beter en aantrekkelijker maken. Dat doen we met bedrijven, instellingen, corporaties, ondernemers, natuurorganisaties, terreinbeheerders, groene initiatiefnemers en bewoners. Bij de begroting van 2019 heeft het college als collegetarget de ambitie geformuleerd om deze periode 20 hectare groen toe te voegen. Eind december 2021 is bekend geworden dat dit doel behaald is, er is al 21,55 hectare groen toegevoegd of in voorbereiding binnen de vier onderdelen:

- Groene daken
- Groene werklocaties
- Groen in de openbare ruimte
- Groen dicht bij huis

Het programma Rotterdam gaat voor Groen loopt tot en met 2022, maar daarna is de opgave voor het vergroenen van de stad niet afgerond. De visie Openbare Ruimte schetst het belang van verdere vergroening van de stad en goede verbindingen met de groene landschappen om de stad. Dit is noodzakelijk om een aantrekkelijk woon- en vestigingsklimaat te blijven bieden en verder te ontwikkelen in relatie tot de binnenstedelijke verdichting, klimaat, energie, mobiliteit en gezondheid.

Extra inzet wordt gepleegd op:

- Het realiseren van drie slimme, ecologische verbindingen tussen groene plekken, parken en de stad uit via drie ecologische verbindingen: van het park Twee Heuvels naar het Eiland van Brienenoord, de Steilrand van Schie naar Rottemeren en via de Heemraadsingel naar het Vroesepark.
- Daarnaast wordt gewerkt aan een meetinstrument en een visie op de biodiversiteit in Rotterdam, naast de uitvoeringsagenda die in april 2021 is vastgesteld.
- Realiseren van een groene kwaliteitsimpuls, bijvoorbeeld groene wandelroutes in de buurt en wijk mogelijk maken en een stedelijk groen netwerk voor sport, recreatie en verblijf.
- Voortzetten van de vergroening in de binnenstad.
- Blijven investeren in de buitenruimte van met name de focuswijken op Zuid, gekoppeld aan het brede maatregelenpakket van NPRZ.
- Inzetten op het versterken van het regionale landschap, de bereikbaarheid en de toegankelijkheid via deelname aan Recreatieschap Rottemeren, Nationaal Park Hollandse Duinen, het programma Rotterdam gaat de boer op en regionale Landschapstafels als BPL Midden-Delfland en IJsselmonde. De provincie werkt ook aan groenblauwe verbindingen tussen stad-regio, waaronder de Nieuwe Maas, Rotte en de Schie als verbinding met omliggende groene landschappen.
- Het groenblauwe netwerk in buurten en wijken in en om de stad uitbreiden voor langzaam verkeer (voetganger en fiets), zowel functioneel (werk) als recreatief en waar mogelijk verbinden met de routes door de stadsranden naar het regionale landschap. Koppeling van het regionale fiets- en wandelnetwerk aan het stedelijke fiets- en wandelnetwerk, zowel recreatief als werkverkeer.
- Meer wateropvang en recreatienatuur binnen en buiten de stad (onder andere samen met het programma Rotterdams WeerWoord).
- Kleine kwaliteitsingrepen toepassen bij herbestrating die bijdragen aan de functionaliteit, vergroening en duurzaamheid (functionele wijzigingen) en inzet op structureel integrale aanpak bij vervangings- en onderhoudswerkzaamheden in de openbare ruimte.
- Bijdragen aan het opstellen en realiseren van een integraal plan voor de klimaataanpak (grond)water voor wateroverlast, waterveiligheid en hittestress (Rotterdams Weerwoord). De uitwerking in een uitvoeringsstrategie heeft brede consequenties voor de inrichting van de openbare ruimte. Denk aan inrichtingsprincipes (bijvoorbeeld groene infiltratie greppels of rioolscheiding) en materiaalgebruik (bijvoorbeeld waterdoorlatende bestrating).

Een vergroening van de buitenruimte die bijdraagt aan de gezondheid en levensplezier van alle Rotterdammers en die uitnodigt tot ontmoeten, bewegen en recreëren.

- Waar mogelijk en voor Rotterdammers van alle leeftijden in de openbare ruimte voorzieningen realiseren die leiden tot spelen, bewegen, sporten en ontmoeten (onder andere toegankelijk maken en vergroenen schoolpleinen).
- Waar mogelijk in lokale woonstraten en stadsstraten zorgen voor vergroening (meer en grotere bomen en meer groen), verbeteren van verbindingen en balans in gebruik, onder andere door mee te liften met onderhoudsprojecten en functionele wijzigingen. Het doel is 20 (clusters van) straten aan te pakken in de periode tot en met 2022.
- Vergroenen van circa tien stenige pleinen in de periode tot en met 2022.
- Doorontwikkelen van Programma Rivieroevers Rotterdam door o.a. uitvoeren van het Uitvoeringsprogramma Rivieroevers Rotterdam 2019-2022.
- Onderzoeken hoe en met welke mogelijkheden we de rivieroevers levendiger, aantrekkelijker en groener maken, de beleving van de rivier versterken en meer op en langs de oevers van de Maas kunnen recreëren, conform het Toekomstperspectief binnenstedelijke Nieuwe Maas. Voorbeelden zijn de nieuwe stadsparken voor alle Rotterdammers in de Maashaven, de Rijnhaven en aan de rivier bij Feijenoord City. Ook wordt het getijdenpark Eiland van Brienenoord en getijdenoever Keilehaven aangelegd en wordt de buitenruimte van Blue City heringericht.
- De Rotte ontwikkelen tot een aantrekkelijke groene openbare ruimte met meer recreatie- en verblijfsmogelijkheden en als groenblauwe verbinding de stad uit naar de Rottemeren. Een aantal groene plekken en aantrekkelijke routes langs de Rotte is al gerealiseerd, zoals de trappen en steiger bij het Grotekerkplein, de herinrichting van de Rottekades en de waterinlaat Leuvekolk.
- Het verbeteren van overstekbaarheid van stadsstraten (en boulevards) en het meer ruimte maken voor voet- en fietspaden en vergroening (zoals Schiedamsedijk, Leuvehavenzijde, Pleinweg, Zuiderparkweg).
- Het creëren van essentiële wandel- en fietsroutes voor de stad die scholen, tal van groen en diverse voorzieningen verbinden. Hierbij samen optrekken met de Rotterdamse Mobiliteitsaanpak en de experimenten die in dit kader worden opgestart; Actualisatie van de Rotterdamse Stijl met inzet op meer gebruik van groen en circulair materiaal (inclusief een innovatiebudget voor nieuw en circulair materiaal).
- Opstellen van een onderzoeksagenda voor het gebruik van de openbare ruimte in het kader van de visie Openbare Ruimte.

Kortom, een robuuste en veerkrachtige openbare ruimte die ontwikkelingen die op de stad afkomen kan opvangen: energietransitie, klimaatadaptatie, veranderende mobiliteit, netwerksamenleving, circulaire economie. We zetten structureel in op integrale aanpak en meeliftkansen bij activiteiten op het gebied van energietransitie, klimaat adaptatie, mobiliteit, circulaire economie en gezondheid. De testversie omgevingsvisie gebruiken we om het werken met een integrale visie op de stad te borgen en de kwaliteit van de ontwikkelingen te vergroten.

Effectindicatoren	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Collegetarget 11: 20 ha groen erbij in 2022 t.o.v. 2018	Streefwaarde		+ 5 ha	+ 10 ha	+ 15 ha	+ 20 ha
	Realisatie		+ 8,9 ha	+12,8 ha	+21,5 ha*	

% Tevredenheid van bezoekers stadsparken (rapportcijfer)	Streefwaarde	>7,4	>7,4	>7,4	>7,4	>7,4
	Realisatie	7,4	7,1	7,3	7,1	
% Tevredenheid bewoners over groen in de wijken /buurten	Streefwaarde	>6,9	> 6,9	>6,9	>6,9	>6,9
	Realisatie	6,9	6,2	6,4	6,4	
Prestatie-indicatoren	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Realisatie ecologische verbindingen	Streefwaarde	3 ecologische verbindingen realiseren in de stad				
	Realisatie	1 verbinding is in uitvoering, 2 verbindingen bevinden zich in de planfase**				

Toelichting indicatoren

*In totaal wordt er 21,5 ha groen toegevoegd. Daarmee is het collegegetarget voor 108% gehaald.

**De ecologische verbinding 'Rondje Eiland van Brienenoord - Park de Twee Heuvels' is in uitvoering en in 2022 gereed. De start van de andere twee ecologische verbindingen is nog in 2022 voorzien.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Landschap	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Baten exclusief reserves	2.909	1.710	23	23	23	23
Bijdragen rijk en medeoverheden	2.499	1.710	23	23	23	23
Overige opbrengsten derden	409	0	0	0	0	0
Overige baten	1	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	12.055	14.886	7.117	7.114	7.308	7.305
Apparaatslasten	643	822	634	634	634	632
Inhuur	11	189	1	1	1	1
Overige apparaatslasten	7	10	10	10	10	10
Personeel	625	623	623	623	623	621
Intern resultaat	2.309	1.779	1.977	1.977	1.977	1.977
Intern resultaat	2.309	1.779	1.977	1.977	1.977	1.977

Programmalasten	9.103	12.286	4.506	4.503	4.697	4.695
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	3.983	7.021	-259	-262	-262	-262
Kapitaallasten	0	0	0	0	194	192
Overige programmalasten	15	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	5.105	5.265	4.765	4.765	4.765	4.765
Saldo voor vpb en reserveringen	-9.146	-13.176	-7.094	-7.092	-7.286	-7.282
Saldo voor reserveringen	-9.146	-13.176	-7.094	-7.092	-7.286	-7.282
Reserves	2.655	5.690	202	199	199	199
Onttrekking reserves	3.367	6.277	202	199	199	199
Toevoeging reserves	712	587	0	0	0	0
Vrijval reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo	-6.491	-7.486	-6.893	-6.892	-7.086	-7.083

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Landschap		Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Oorspronkelijke begroting 2022		-7.325	-6.949	-6.946	-6.944	-6.944
Bijstellingen Eerste Herziening 2022		-161	56	54	-142	-139
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	60	58	56	-141	-139
Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-221	-2	-2	-2	0
Begroting na wijzigingen		-7.486	-6.893	-6.892	-7.086	-7.083

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast op basis van daadwerkelijke activeringen in 2021, bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen, omslagrente en bouwrente van de jaarschijven. Een volledig beeld van de kredieten is opgenomen in de [paragraaf Investeringskredieten](#).

Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling

Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling - Programma Extra Vergroening en Vergroeningsbudget vanuit Parkeervoorzieningen

De voorbereiding en uitvoering van buitenruimteprojecten duren soms langer dan gepland. Enkele projecten worden in 2022 uitgevoerd en een aantal lopen door naar 2023. Daarnaast worden een aantal projecten overgeheveld vanuit het taakveld Openbaar Groen en (openlucht)-recreatie naar het taakveld Wonen en Bouwen. Hierdoor worden de lasten en de dekking uit de bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling - Programma Extra Vergroening op dit taakveld met € 192 naar beneden bijgesteld.

Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling – Uitvoeringsprogramma Rivieroevers 2019-2022

In 2022 ontvangt de gemeente extra cofinanciering op diverse projecten. Hierdoor worden de lasten en de dekking uit de bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling - Uitvoeringsprogramma Rivieroevers 2019-2022 met € 260 naar beneden bijgesteld.

Technische wijzigingen

Op het taakveld Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Landschap zijn er diverse technische wijzigingen geweest (- € 187 in 2022 tot € 0 in 2026). Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven.

De grootste wijzigingen zijn een actualisatie van het werkpakket (- € 187 in 2022) en diverse kleine technische wijzigingen in 2022 tot en met 2026 (- € 34).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Archeologische waarden- en beleidskaart Rotterdam](#)
- [Architectuurnota](#)
- [Beleidsregeling Parkeernormen auto en fiets gemeente Rotterdam 2018](#)
- [Programma Rivier als getijdenpark](#)
- [Detailhandelsnota Rotterdam](#)
- [Gebiedsvisie Hoek van Holland 2011-2020](#)
- [Gebiedsvisie Nieuw Kralingen](#)
- [Gebiedsvisie Rotterdam Central District](#)
- [Gebiedsvisie Stadionpark](#)
- [Handboek Rotterdamse Stijl](#)
- [Havenvisie 2030](#)
- [Hoogbouwvisie 2019](#)
- [Horecagebiedsplan](#)
- [Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2020-2023 Rotterdam](#)
- [Kader voor de plaatsing van laadinfrastructuur voor elektrische voertuigen](#)
- [Meerjarenplan Bouw en Woningtoezicht 2018-2021](#)
- [Nieuwe energie voor Rotterdam \(Drift rapport\)](#)

- [NPRZ Uitvoeringsplannen](#)
- [Omgevingsvergunning](#)
- [Omgevingsvisie Rotterdam](#)
- [Ontwikkelplan Landschapspark De Rotte](#)
- [OV-visie Rotterdam 2018-2040](#)
- [Programma Rivieroevers](#)
- [Recreatiekader Rottemeren](#)
- [Roadmap Next Economy](#)
- [Rotterdamse agenda regionale landschap](#)
- [Ik ga voor groen](#)
- [Rotterdam Kaart van de Stad - Verkenning ontwikkelkansen lange termijn](#)
- [Rotterdamse Mobiliteitsaanpak](#)
- [Rotterdamse Welstandsnota](#)
- [Stedelijk-Verkeersplan-Rotterdam](#)
- [Structuurvisie Hart van Zuid](#)
- [Toekomstperspectief binnenstedelijke Nieuwe Maas](#)
- [Toekomstperspectief binnenstedelijke Rotte](#)
- [Uitvoeringsagenda Biodiversiteit](#)
- [Urgentiedocument Rotterdam WeerWoord](#)
- [Verhaal van de stad](#)
- [Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Rotterdam 2015](#)
- [Visie en strategie Rotterdam Makers District](#)
- [Visie openbare ruimte](#)
- [Zeven stadsprojecten](#)

Omschrijving taakveld

Ons doel is het realiseren van mooi, divers en uitnodigend openbaar groen en stedelijk water. Het groen en water in Rotterdam hebben daarbij landschappelijke en ecologische waarde, zijn goed verspreid, divers en bieden ruimte aan toegankelijke recreatie, houden de mensen en de stad gezond, leefbaar en aantrekkelijk. Juist in de verdichtende omgeving wordt gezorgd voor een eveneens groeiende aanwezigheid van openbaar groen en stedelijk water. Onze kenmerkende rivieren, parken, singels, plantsoenen, groen en recreatiegebieden hebben iedere Rotterdammer iets te bieden. Samen met bewoners en partners pakken we kansen die bijdragen aan een circulaire economie en uitdagingen rondom klimaatverandering en gezonde groei in relatie tot de stedelijke verdichtingsopgave.

Tot dit Rotterdamse taakveld behoren:

- Aanleg van openbaar groen inclusief het plaatsen van kunstwerken in de openbare ruimte.
- Aanleg van openbaar water: vijvers en kleine watergangen.
- Aanleg van speelvoorzieningen.

Al deze opgaven vragen om creatieve en innovatieve oplossingen en andere samenwerkingsvormen met (deels nieuwe) partners. Alleen door samen op te trekken met oog voor de brede doelstellingen van de stad en het effect

van onze aanpak op de Rotterdammer zorgen we voor maximaal resultaat, ook op de lange termijn. Daarbij maken we gebruik van de vijf perspectieven uit de concept Omgevingsvisie:

1. Circulaire stad.
2. Compacte stad.
3. Productieve stad.
4. Inclusieve stad.
5. Gezonde stad.

Deze perspectieven sluiten goed aan bij onze ambities.

Met de bovengenoemde doelen beogen we de volgende effecten in de stad te bereiken:

- Tevredenheid van bewoners vergroten over de openbare ruimte, waaronder het groen, water en speelvoorzieningen.
- Groei van gebruikers en bezoekersaantallen van stadsparken en wijkvoorzieningen mogelijk maken en bevordering van een duurzame en gezonde leefstijl.
- Weerbaarheid van de stad versterken waar het gaat om klimaatverandering.

Ruimtelijke ordening - Ontwikkeling

Pagina 77

Ruimtelijke ordening - Ontwikkeling

Ontwikkelen van een integrale omgevingsvisie en strategie voor de ontwikkeling en groei van de stad.

Zorgen voor de implementatie van de Omgevingswet.

Zorgen voor actuele, flexibele en toekomstgerichte (zelf)bindende kaders voor de ontwikkeling van de stad.

Voortgang 2022

Op 1 februari 2022 heeft de minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO) bekendgemaakt dat de invoering van de Omgevingswet van 1 juli 2022 wordt uitgesteld tot januari 2023. Desalniettemin blijft het de ambitie om alle benodigde en beoogde besluitvorming voor 1 juli 2022 door de gemeenteraad zoveel mogelijk te hebben vastgesteld.

Op 2 december 2021 is de Rotterdamse omgevingsvisie 'De Veranderstad: werken aan een wereldstad voor iedereen' vastgesteld in de gemeenteraad. De afgelopen jaren is een uitgebreid proces doorlopen waarin, samen

met een brede groep partijen uit de stad, de inhoud van de omgevingsvisie is vormgegeven. Met dit besluit is de omgevingsvisie definitief de nieuwe stedelijke visie op de fysieke leefomgeving en is de Stadsvisie uit 2007 vervangen.

Op dit moment wordt gewerkt aan de voorbereiding en implementatie van het Omgevingsplan. Hiervoor is een brede projectgroep samengesteld met zowel vertegenwoordiging vanuit de gemeente, als experts van relevante diensten (waaronder de Dienst centraal milieubeheer Rijnmond (DCMR) en de Veiligheidsregio).

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet mogen er geen bestemmingsplannen meer ter inzage worden gelegd. In het omgevingsplan staan de gemeentelijke regels over de fysieke leefomgeving. Het omgevingsplan is de vervanger van alle bestemmingsplannen.

In 2021 hebben we gewerkt aan het inrichten van de ambtelijke organisatie op het maken van omgevingsplannen op projectniveau en hebben we ons voorbereid om het tijdelijke deel van het omgevingsplan gefaseerd om te zetten naar het permanente deel van het omgevingsplan. In 2022 moet dit afgerond zijn en wordt gestart met het omzetten van de eerste gebieden. Uiterlijk op 1 januari 2030 moet dan één nieuw omgevingsplan voor heel Rotterdam zijn vastgesteld door de gemeenteraad.

Om er in de tussentijd voor te zorgen dat de bouwproductie zo weinig mogelijk hinder ondervindt, ligt de prioriteit bij het zo goed mogelijk uitrusten van de verantwoordelijke organisatie om de uitgifte van omgevingsvergunningen voor bouwprojecten zo soepel mogelijk te laten verlopen.

Ontwikkelingen 2023-2026

In 2023 wordt de Omgevingswet van kracht. Deze wet heeft grote gevolgen voor het ruimtelijk beleid. De implementatie van de Omgevingswet is een concernbrede opgave, gericht op de vier maatschappelijke verbeterdoelen van de wet (hieronder omschreven onder Implementatie Omgevingswet). Een belangrijke opgave die hier onder valt is het voorsorteren op het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO).

Wat willen we bereiken

Een goede dynamische Omgevingsvisie

De Omgevingsvisie is een van de kerninstrumenten van de Omgevingswet, maar is ook onze eerste integrale visie op de stad sinds de Stadsvisie uit 2007. De trends van de afgelopen jaren, zoals de trek naar de stad en vergrijzing, in combinatie met de transities die onvermijdelijk op ons afkomen nopen Rotterdam tot het maken van keuzes. Op basis van de Omgevingsvisie kan integraal richting gegeven worden aan de ontwikkeling van de stad, waarin wordt ingespeeld op trends en transities.

Op 2 december 2021 is de omgevingsvisie door een ruime meerderheid van de gemeenteraad vastgesteld. Hiermee is de omgevingsvisie definitief inwerking getreden.

De Omgevingsvisie is een dynamische visie die meegroeit met de veranderende opgaven van de toekomst. De Omgevingsvisie wordt periodiek (op delen) geactualiseerd en bijgewerkt. Ook dit is onderdeel van het werkproces rondom de Omgevingsvisie.

Een goede implementatie van de Omgevingswet

De implementatie van de Omgevingswet heeft vijf belangrijke maatschappelijke verbeterdoelen:

- Het vergroten van de inzichtelijkheid, de voorspelbaarheid en het gebruiksgemak van het omgevingsrecht
- Het maken van en het vergroten van de inzichtelijkheid, de voorspelbaarheid en het gebruiksgemak van een afwegingskader ruimtegebruik voor de gemeente in relatie tot het frequenter optreden van meervoudige claims op dezelfde ruimte
- Het bewerkstelligen van een samenhangende benadering van de fysieke leefomgeving in beleid, besluitvorming en regelgeving (integraliteit)
- Het vergroten van de bestuurlijke afwegingsruimte door een actieve en flexibele aanpak mogelijk te maken voor het bereiken van doelen voor de fysieke leefomgeving
- Het versnellen en verbeteren van besluitvorming over projecten in de fysieke leefomgeving (mede om participatie en betrokkenheid van burgers en bedrijven te vergroten)

De maatschappelijke verbeterdoelen van de Omgevingswet zijn doelen die de gemeente al grotendeels nastreeft. De wet geeft een extra prikkel en is een middel om vele initiatieven die al lopen een extra impuls te geven. Hoe eerder wordt gestart met de invoering van de Omgevingswet, hoe beter. Een verandering als deze, waarbij zoveel interne en externe partijen betrokken zijn, kost tijd en vraagt om veel afstemming. Daarnaast geven een vroege start en proactieve houding de mogelijkheid om oplossingen te vinden die aansluiten bij de eigen wensen en behoeften en de Rotterdamse manier van werken.

Omgevingsplan Rotterdam

Hoewel de wettelijke actualiseringsplicht voor bestemmingsplannen is vervallen, worden er nog tot de invoering van de omgevingswet bestemmingsplannen ter inzage gelegd. Naast het actualiseren worden er op deze manier nog steeds kaders gemaakt voor woningbouwopgaven en beleidswijzigingen (zoals het nieuwe hotelbeleid). Eind 2022 is bereikt:

- Een actueel, flexibel en toekomstgericht tijdelijk omgevingsplan Rotterdam
- Vaardigheden om het projectomgevingsplan te kunnen beoordelen en te begeleiden naar de vaststelling.
- Starten met het maken van in ieder geval drie gebiedsgerichte onderdelen van het permanente omgevingsplan Rotterdam.
- De totaalplanning naar de oplevering van het definitief omgevingsplan Rotterdam.

Wat gaan we daar voor doen

De Rotterdamse omgevingsvisie is eind 2021 vastgesteld door de gemeenteraad. De invoering van de Omgevingswet is, volgens de huidige verwachting, januari 2023. Omdat we als gemeente op tijd klaar willen zijn, willen we de volgende resultaten bereikt hebben:

- We hebben vervolgstappen gezet om te komen tot een andere manier van kijken, werken en samenwerken.
- We zijn met onze eigen informatiesystemen aangesloten op het Digitaal Stelsel Omgevingswet.
- We beschikken over een actueel actieplan geluid (in kader Europese regelgeving).
- We hebben de basis op orde gebracht met de huidige bestemmingsplannen die opgaan in het nieuwe omgevingsplan.
- We hebben kennis van de inhoud en het proces om vanaf de invoering van de Omgevingswet een omgevingsplan nieuwe stijl op te stellen en te publiceren in het Digitaal Stelsel Omgevingswet.
- We hebben in beeld hoe we vanaf 1 januari 2022 omgaan met de impact van het oude en nieuwe juridische systeem voor het proces initiatief verkennen en vergunningverlening.
- We zijn voorbereid op het ingeschatte aantal bezwaar- en beroepszaken.
- We zijn aan het oefenen met omgevingsprogramma's.
- Een participatiebeleid vastgesteld waarmee initiatiefnemers (derden en gemeente) goed uit de voeten kunnen.
- Alle relevante juridische besluiten genomen.
- Gaan we volop door met het testen en oefenen met het digitaal stelsel Omgevingswet.

Omgevingsplan

Omgevingsplan

Per 1 januari 2022 zijn alle gemeenten verplicht om te beschikken over een omgevingsplan. Voor Rotterdam gaan we uit van een eerste versie omgevingsplan, inclusief een aanpak voor de periode 2022-2029. Uiterlijk voor 1 januari 2030 wordt er een Omgevingsplan Rotterdam (nieuwe stijl en met een nieuwe standaard) opgeleverd. Om te komen tot dit omgevingsplan wordt de komende jaren al in diverse gebieden geëxperimenteerd met een pilot omgevingsplannen. De ervaringen worden verwerkt in het definitieve omgevingsplan voor heel Rotterdam.

De huidige bestemmingsplannen blijven gehandhaafd tot invoering van de Omgevingswet. De formele actualisatieplicht is komen te vervallen, maar de gemeente is wel verplicht om in alle gebieden te voorzien in actuele juridische kaders, die ook op de juiste manier digitaal raadpleegbaar zijn. Tot de invoering van de Omgevingswet wordt dus nog een aantal nieuwe bestemmingsplannen gemaakt, waarbij de focus gelegd wordt op de gebieden met grote ontwikkelingen (toekomstige woningbouwlocaties en NPRZ) en daar waar nog geen kaders zijn.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Ruimtelijke Ordening - Ontwikkeling		Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
		2021	2022	2023	2024	2025	2026
Baten exclusief reserves		1.799	175	0	0	0	0
Bijdragen rijk en medeoverheden		1.604	175	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden		195	0	0	0	0	0
Overige baten		0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves		6.251	1.465	-897	-946	-946	-980
Apparaatslasten		14.710	19.565	16.030	15.658	15.658	15.623
Inhuur		1.499	5.349	1.834	1.462	1.462	1.462
Overige apparaatslasten		315	271	271	271	271	271
Personeel		12.896	13.946	13.926	13.926	13.926	13.891
Intern resultaat		-11.763	-19.157	-15.137	-14.807	-14.807	-14.807
Intern resultaat		-11.763	-19.157	-15.137	-14.807	-14.807	-14.807
Programmalasten		3.304	1.057	-1.790	-1.796	-1.796	-1.796
Inkopen en uitbestede werkzaamheden		3.304	1.057	-1.790	-1.796	-1.796	-1.796
Overige programmalasten		0	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen		-4.453	-1.290	897	946	946	980
Saldo voor reserveringen		-4.453	-1.290	897	946	946	980
Reserves		20	145	0	0	0	0
Onttrekking reserves		20	145	0	0	0	0
Saldo		-4.433	-1.146	897	946	946	980

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Ruimtelijke Ordening - Ontwikkeling		Begroting 2022	Raming	Raming	Raming	Raming
			2023	2024	2025	2026
Oorspronkelijke begroting 2022		-1.125	-203	-155	-155	-155
Bijstellingen Eerste Herziening 2022		-21	1.100	1.100	1.100	1.135
Bestemmingsreserve Resilience	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-21	1.100	1.100	1.100	1.135

Toelichting financiële bijstellingen

Bestemmingsreserve Resilience

In 2021 en 2022 heeft een verschuiving in prioritering van aanpak plaatsgevonden, waardoor de uitvoering van het project Resilience is doorgeschoven van 2021 naar 2022. Hierdoor worden de lasten en de dekking uit de bestemmingsreserve Resilience in 2022 met € 125 naar boven bijgesteld.

Technische wijzigingen

Op het taakveld Ruimtelijke Ordening - Ontwikkeling zijn er diverse technische wijzigingen geweest (van - € 21 in 2022 tot en met € 1,1 mln in 2026). Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven.

De grootste wijzigingen zijn: een actualisatie van het werkpakket (€ 6,2 mln in 2022), een actualisatie van de dekking overheadkosten (- € 1,7 mln in 2022 tot € 27 in 2026), een actualisatie van de personele lasten en inhuurlasten (van - € 4,3 mln in 2022 tot € 1,2 mln in 2026) en diverse kleine technische wijzigingen in 2022 tot en met 2026 (- € 110 in 2022 tot - € 86 in 2026).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Architectuurnota](#)
- [De Rivier als getijdenpark - groeidocument 2018](#)
- [Gebiedsvisie Hoboken 2030](#)
- [Gebiedsvisie Hoek van Holland 2011-2020](#)
- [Gebiedsvisie Nieuw Kralingen](#)
- [Gebiedsvisie Rotterdam Central District](#)
- [Gebiedsvisie Stadionpark](#)
- [Handboek Rotterdamse Stijl](#)
- [Havensvisie Rotterdam](#)
- [Hoogbouwvisie 2019](#)
- [Laadkader elektrische auto's](#)
- [Meerjarenplan Bouw en Woningtoezicht 2018-2021](#)
- [Milieuzone kaart](#)
- [Natuurkaart Rotterdam](#)
- [Nieuwe energie voor Rotterdam](#)
- [NPRZ Uitvoeringsplannen](#)
- [Omgevingsvergunning](#)
- [OV-visie Rotterdam 2018-2040](#)
- [Programma Rivieroevers](#)
- [Roadmap Next Economy](#)
- [Rotterdamse Omgevingsvisie \(De Veranderstad: werken aan een wereldstad voor iedereen\)](#)
- [Visie Openbare Ruimte 2020-2030](#)

Omschrijving taakveld

Doel is het verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving in Rotterdam, zodat het voor alle Rotterdammers, bezoekers, ondernemingen en ondernemers fijn wonen, leven, verplaatsen, ontmoeten, werken en recreëren is vandaag, morgen en overmorgen. Goede en effectieve kaders voor de fysieke leefomgeving dragen bij aan een 'goede groei' van Rotterdam, rekening houdend met gewenste transitie in de stad.

De stad zal de komende jaren verder groeien en te maken krijgen met grote transitie. Richting het einde van de collegeperiode zal het aantal inwoners snel gaan toenemen, we zullen vele woningen en daarbij behorende infrastructuur moeten bouwen. Tegelijk zullen we ons hele energiesysteem op de schop moeten nemen, materiaalstromen in de stad circulair gaan maken, de stad verder uitrusten voor de veranderingen in de digitale wereld, de stad toerusten voor wateroverlast en hittestress en ervoor zorgen dat meer mensen gebruik gaan maken van de fiets en het OV, ten koste van de auto. Deze groei en verandering van de stad is een grote ruimtelijke opgave, waarbij de bouw van nieuwe woningen gepaard zal moeten gaan met de bouw van (maatschappelijke) voorzieningen, kwalitatief hoogwaardig groen, genoeg plek voor energieopwekking, -opslag en -transport, een goede bereikbaarheid en voldoende werkgelegenheid. We anticiperen daarbij op ontwikkelingen op het gebied van klimaat, bevolkingssamenstelling en economische vernieuwing.

Samengevat krijgen we de komende jaren dus te maken met een enorme groei: we moeten meer mensen huisvesten op hetzelfde oppervlak. Tegelijkertijd zitten we in een tijd waarin trends en transitie hard op ons afkomen en veranderingen teweeg gaan brengen in onze levens, onze systemen en daarmee onze fysieke leefomgeving. Dit alles vraagt een ruimtelijke visie en ruimtelijke kaders, waarmee de gemeente richting geeft aan de ontwikkeling van een duurzame stad waarin het prettig wonen, werken en verblijven is. Deze visie krijgt de vorm van een Omgevingsvisie. Daarbij worden alle aspecten die de fysieke leefomgeving beïnvloeden in samenhang gezien. De Omgevingsvisie wordt het nieuwe kader op stedelijk schaalniveau voor de fysieke ontwikkeling van de stad en is daarmee de opvolger van de Stadsvisie uit 2007.

De Omgevingswet bundelt de wetgeving en regels voor de fysieke leefomgeving. Vanaf 1 januari 2022 is er één integrale wet voor zaken als bodem, geluid, lucht, milieu, water, ruimtelijke ordening, monumentenzorg, natuur en gezondheid. Tot 2029 hebben we de tijd om helemaal in de geest van de wet te gaan werken. Die tijd is ook nodig, het is de grootste wetswijziging sinds de invoering van de Grondwet in 1848. De invoering van de wet gaat met veel veranderingen gepaard, maar de belangrijkste liggen op de volgende terreinen:

Andere manier van werken

De Omgevingswet vraagt vooral een andere manier van denken, werken en handelen. Van de stad maar ook van onze gemeentelijke organisatie. Integraal samenwerken binnen deze organisatie, collegaoverheden, partners in de stad en bewoners. En daarnaast denken, redeneren en handelen vanuit het principe 'ja-mits' en procesgeoriënteerd. Een cultuur die al past bij de werkwijze van de gemeente Rotterdam en die we versterkt door moeten zetten.

Digitaal Stelsel Omgevingswet

Voor de nieuwe wet wordt landelijk een Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) ontwikkeld. Het DSO heeft voor de gebruiker de vorm van één digitaal loket. Het brengt alle relevante informatie over de fysieke leefomgeving bij elkaar die voor iedereen inzichtelijk is. Daarnaast kunnen bewoners, bedrijven en overheden via dit loket meldingen doorgeven of een vergunning aanvragen.

Kerninstrumenten

De Omgevingswet kent een aantal nieuwe instrumenten waar we als gemeente mee gaan werken. De belangrijkste zijn de volgende:

- Omgevingsvisie (een samenhangende (integrale) strategische richting voor de fysieke leefomgeving. (Omgevings)programma's (plannen waarmee we de veranderingen uit de omgevingsvisie concreet maken in de vorm van maatregelen).
- Omgevingsplan (dit plan bevat alle regels over de fysieke leefomgeving die de gemeente stelt binnen haar grondgebied. Het is de opvolger van onder andere de huidige bestemmingsplannen en verordeningen, maar krijgt een veel bredere inhoud).
- Het Omgevingsprogramma is het derde kerninstrument onder de omgevingswet. Een omgevingsprogramma is vergelijkbaar met het uitvoeringsbeleid dat de gemeente nu ook al kent, zoals het uitvoeringsprogramma Rivieroevers. Het omgevingsprogramma is na invoering van de omgevingswet hiervoor het passende instrument.

Het omgevingsprogramma verschilt op een paar punten met het huidige uitvoeringsbeleid. In het nieuwe instrument is participatie beter geborgd en het maakt deel uit van de beleidscyclus waar ook monitoring en evaluatie onderdeel van zijn. Een andere vernieuwing is dat omgevingsprogramma's worden gepubliceerd in het digitaal stelsel omgevingswet (DSO), waarmee de transparantie en dienstverlening naar bewoners toe wordt vergroot.

Wonen en bouwen

Pagina 78

Wonen en bouwen

Groei van de woningvoorraad en aantrekkelijke woonmilieus.

Woningvoorraad met toekomstwaarde.

Basis op orde.

Voortgang 2022

De hoofddoelstellingen van het woonbeleid van de gemeente Rotterdam zijn aantrekkelijkere woonmilieus, een woningvoorraad met voldoende kwaliteit en duurzame toekomstwaarde, en borging dat de basis van de woningmarkt op orde blijft.

Visies en beleid

In Rotterdam is er behoefte aan veel nieuwe woningen om de druk op de woningmarkt te verlichten, daarbij wordt ingezet op een constant hoge bouwstroom in de komende jaren. Tijdens deze woningkrapte staat met name woningen voor de middensegment en woningen voor starters onder druk. Wij zetten daarbij stevig in om juist ook voor deze groepen nieuwbouw te realiseren.

Startersleningen

De gemeente Rotterdam zet zich in op het versterken van de positie van de koopstarter op de Rotterdamse woningmarkt. Eén van de instrumenten die de inzet is de starterslening, naast bijv. meer sturing op de nieuwbouw van koopwoningen in het middensegment en het aanpakken van het verdienmodel van particuliere beleggers die oneigenlijke hoge huren vragen.

Woningen in het middensegment huur- en koopwoningen

Speciale aandacht blijft nodig voor de realisatie van voldoende woningen in het middensegment huur- en koopwoningen. Dit onderdeel van de programmering, komt als gevolg van de stijgende woningprijzen steeds verder onder druk te staan en is als gevolg van de stijgende bouwkosten steeds lastiger te realiseren. Via tendervoorwaarden en het maken van afspraken hierover in privaatrechtelijke overeenkomsten worden de afspraken hierover tussen de gemeente en marktpartijen vastgelegd. Naast de programmering zelf wordt hierin ook afspraken gemaakt over zelfbewoningsplicht en een anti-speculatiebeding. De aantallen die worden gerealiseerd in het middensegment koop zijn nog niet naar tevredenheid. In de komende periode zullen we op basis van het vastgestelde Actieplan Middenkoop hieraan extra aandacht blijven besteden.

Stedelijke aanpak goed (ver)huren

Door de gespannen woningmarkt staat de betaalbaarheid van de bestaande woningvoorraad onder druk. In de verhuur van deze voorraad vinden geregeld misstanden plaats. Het actieplan 'Goed Huren en Verhuren in Rotterdam' is gericht op het optreden tegen deze misstanden en het bevorderen van goed verhuurderschap.

Door onder andere ondersteuning en advisering van huurders en voorlichting aan verhuurders, maar ook door extra inzet van onder andere inspecteurs in de wijken Carnisse, Bloemhof, Hillesluis, Oud Charlois, Tarwewijk en Oud Mathenesse en nieuw instrumentarium zoals een Rotterdamse verhuurdersvergunning in pilotwijk Carnisse, wordt gestuurd op goed verhuurderschap. De problematiek van te hoge huren is echter dermate omvangrijk dat aanpassing van landelijke regelgeving noodzakelijk is.

Een wetsvoorstel Goed Verhuurderschap is in ontwikkeling. De verwachting is dat dit wetsvoorstel 1 januari 2023 in werking zal treden. Per 1 januari 2022 heeft Rotterdam als eerste gemeente opkoopbescherming ingevoerd in zestien wijken (waaronder de zes wijken van het actieplan). De regeling Opkoopbescherming betreft de uitwerking van een zelfbewoningsplicht in de particuliere voorraad.

Verordening Huisvestingswet

Binnen Rotterdam wordt al jaren gewerkt met een verordening op de Huisvestingswet om te sturen op de toegang tot de woningmarkt en de samenstelling van de woningvoorraad. Via deze verordening wordt onder meer de Wet bijzondere maatregelen grootstedelijke problematiek (Rotterdamwet) geïmplementeerd, alsmede het vergunningstelsel voor woningonttrekking, kamerbewoning, woningvorming en splitsing. Per 1 juli 2021 is er een nieuwe verordening van kracht. Met deze nieuwe verordening wordt een betere onderbouwing van de inzet van de instrumenten geregeld, een aanpassing van de straten waar de Rotterdamwet van toepassing is, een aanscherping van de regels rond kamerbewoning en worden regels ingevoerd ten aanzien van toeristische verhuur van woonruimte.

Doelgroepen verordening

Het opstellen van een Doelgroepenverordening middensegment is een van de maatregelen die zijn aangekondigd in het Actieplan Middenhuur. Met deze verordening kan invulling worden gegeven aan de wens om meer sociale koop en middensegment huur te realiseren en te waarborgen.

Het is een publiekrechtelijke 'stok achter de deur'; verwijzing naar de toepassing van het instrument kan een privaatrechtelijke onderhandeling alsnog de gewenste kant op sturen.

De feitelijke toepassing van de verordening via een haakje in het bestemmingsplan, is een terugvaloptie om de haalbaarheid van de doelstellingen van 'wijken in balans', zoals beschreven in de Gebiedsatlas, te vergroten. De inwerkingtreding is beoogd in de zomer van 2021.

Woningbouwproductie

In de collegeperiode 2018 t/m 2021 is begonnen met de bouw van 15.154 woningen. Ook is de planvorming gestart voor enkele projecten met grote aantallen woningen, zoals de Rijnhaven, het Zomerhofkwartier (ZOHO), het herontwikkelingsproject RISE aan het Hofplein, Hart 010 en Brainpark. Met deze planvorming leggen wij de basis voor de stad van de toekomst en komen er op de middellangetermijn veel woningen bij. Naast deze grotere projecten dragen vele kleinere projecten, bijvoorbeeld in de Hoek van Holland en Hoogvliet bij aan de woningbouwopgave. De plannenvoorraad telt tot eind 2029 nog ruim 50.000 te bouwen woningen. In nieuwe plannen wordt de afgesproken segmentering toegepast, daarmee zijn we steeds beter in staat om de gewenste programmatische verdeling te halen. Over de gehele collegeperiode is 29% sociale woningbouw gerealiseerd, 19% midden segment, 24 hoger segment, 24,5% topsegment, en voor 3,5% is de programmering bij de gemeente niet bekend.

In de eerste vier maanden van 2022 is gestart met de bouw van 880 woningen.

Risico's

Ook de komende jaren zal een jaarlijks hoge bouwproductie worden nagestreefd. Recente marktontwikkelingen, zoals de stijging van de hypotheekrente, de snelle bouwkostenstijging, alsook de beschikbaarheid van voldoende bouwmaterialen kunnen de productie in de komende periode vertragen.

Versterken bestaande woningvoorraad

Begin 2021 is het Vitaliteitsonderzoek naar de toekomstbestendigheid van de bestaande woningvoorraad opgeleverd. Dit onderzoek toont aan dat als gevolg van het huidige kwaliteitsniveau van de woningvoorraad, maar ook door toekomstige kwaliteitsambities bijvoorbeeld in het kader van het Klimaatakkoord, tot aan 2050 forse investeringen in de bestaande voorraad nodig zijn. Dit onderzoek is benut voor lobby. Het onderzoek vormt tevens de onderlegger voor toekomstige aanpak van de voorraad.

Op verschillende manieren zet Rotterdam in op het versterken van de bestaande woningvoorraad. Het Vitaliteitsonderzoek toont aan dat de Rotterdamse woningvoorraad deels niet aan de huidige kwaliteitseisen voldoet en dat er bovendien nog een grote opgave is om de voorraad toekomstbestendig te maken.

Via diverse programma's worden eigenaren gestimuleerd, gefaciliteerd en - als het niet anders kan - gedwongen om hun woning te onderhouden. Zo is het programma funderingsaanpak gericht op funderingsonderzoek en -herstel. Ook heeft Rotterdam een asbestdakenloket ten behoeve van asbestsanering.

Onder de vlag van het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ) vindt de aanpak basiskwaliteit Steigers op Zuid plaats. Deze aanpak is gericht op het op orde krijgen van het toekomstig beheer door (verenigingen van) eigenaren en het wegwerken van achterstallig onderhoud waarbij aandacht is voor het toepassen van spijtvrije verduurzamingsmaatregelen.

Daarnaast wordt gewerkt aan een ingrijpende aanpak van de particuliere woningvoorraad door middel van herstructurering en wordt samenvoegen en vergroten van woningen gestimuleerd met een aantrekkelijke subsidieregeling. In 2022 is een nieuwe ingrijpende aanpak in ontwikkeling gericht op het toekomstbestendig maken van particuliere woningvoorraad.

In het derde kwartaal van 2021 is de aanbestedingsprocedure voor de derde ronde van het programma Steigers op Zuid uitgevoerd. Met het afronden van deze procedure is eind 2021 gestart met de voorbereidingen op de verschillende deelprojecten binnen deze ronde. Vanaf het tweede kwartaal 2022 worden de eigenaren van in totaal 865 woningen gefaseerd benaderd.

Eind 2021 heeft het college de aanwijzing voor de vierde ronde Steigers op Zuid vastgesteld. Vanaf begin 2022 is daardoor gestart met de voorbereiding op de aanbesteding voor deze laatste ronde binnen het programma. Naar verwachting kan de vierde ronde begin 2023 starten. Tegelijkertijd wordt gewerkt aan een nieuw, opvolgend programma om deze eind 2022 aan te kunnen bieden aan het college. De aanpak van dit programma verloopt conform planning.

De diverse aanpakken worden indien mogelijk gecombineerd met (stapsgewijze) verduurzaming en/of het aardgasvrij/aardgasvrij-ready maken. Ook de woningcorporaties zijn actief met het toekomstbestendig maken van hun voorraad.

Het college blijft zich maximaal inzetten om de bouwproductie in de huidige collegeperiode te maximaliseren en om voldoende bouwlocaties op te starten waardoor ook in de komende jaren een hoge productie gerealiseerd kan worden. Nu de planvoorraad en de ambtelijke capaciteit in belangrijke mate op orde zijn kan worden geconstateerd dat vertragingfactoren steeds vaker buiten de invloedssfeer van de gemeente liggen.

Oorzaken van vertraging liggen bijvoorbeeld in het moeten doorlopen van bezwaar- of beroepsprocedures, het moeten herontwikkelen als gevolg van sterk stijgende bouwkosten, de schaarste aan bouwmaterialen en de achterblijvende beschikbaarheid van voldoende capaciteit bij ontwikkelaars en aannemers. Dit komt ook mede door de coronacrisis.

Op de bouwlocaties waar vertraging vanuit externe factoren is ontstaan, wil het college deze vertragingen tot een minimum beperken, en zo veel als mogelijk inlopen in 2022. Marktpartijen en corporaties worden voortdurend aangesproken op het opstarten van de voorbereidende werkzaamheden zoals sloop van bestaande opstallen, omleggen van kabels en leidingen, uitvoeren van bodemsanering en overige werkzaamheden voor het bouwrijp maken. Dit wordt zo nodig vastgelegd in aanvullende afspraken.

Verduurzaming

COVID-19 was en is van invloed op de werkzaamheden in de gebiedsaanpakken aardgasvrij: energiecoaches kunnen niet bij mensen thuis langs, een aantal wijkacties/ events is uitgesteld en (bewoners)bijeenkomsten vinden online plaats. De ene doelgroep is hierdoor makkelijker te bereiken en de andere juist lastiger. Onlangs hebben gebouweigenaren in Pendrecht Zuid een financieel aanbod ontvangen om over te stappen op stadsverwarming. De komende maanden moet blijken in hoeverre zij bereid zijn de overstap te maken en wat de invloed van COVID-19 hierop is. Daarnaast is eind maart door de gemeente een duurzaamheidslening gelanceerd, die een aantrekkelijke financiering biedt voor huiseigenaren om hun woning te verduurzamen.

Vanuit het landelijk Klimaatakkoord ontstond de verplichting voor een gemeentelijke transitievisie warmte, waaraan invulling is gegeven met de Rotterdamse Transitievisie Warmte 1.0. Op basis van de resultaten van de 14 verkenningen aardgasvrij die in 2020 hebben plaatsgevonden, zijn gebieden geïdentificeerd waar het kansrijk is om vóór 2030 te starten met de aanleg van collectieve warmteoplossingen. De uitvoering is afhankelijk van de invulling van de benodigde randvoorwaarden, onder andere door het Rijk.

Bestuursopdracht Financiële sturing Stadsontwikkeling

Tijdens de voorjaarsretraite 2021 heeft het college besloten de concerndirecteur Stadontwikkeling en de Concerncontroller de Bestuursopdracht Financiële sturing Stadsontwikkeling te geven. De opdracht vraagt om antwoord te geven op de vraag of de terugloop in algemene middelen voor de bouwopgave en duurzaamheidsopgave vanaf 2024 (gedeeltelijk) kan worden opgevangen door reallocatie van de totale beschikbare middelen (incidentele en (semi-)structurele middelen). De structurele opgave voor economie moet hierbij worden betrokken. De bestuursopdracht loopt in totaal twee jaar en is opgeknipt in twee fases. De eerste fase bestaat uit voorstellen op hoofdlijnen welke in deze begroting waar mogelijk al worden verwerkt en uit beter inzicht in de samenhang tussen doelstellingen, capaciteit en middelen van stadsontwikkeling. De tweede fase richt zich op de verdere implementatie van de gesignaleerde organisatorische en financiële verbeteringen binnen het concern.

Door de opdrachtnemers zijn voorstellen voor de oplossingen voor de drie opgaves gedaan. Een deel van deze oplossing richt zich op een andere manier van dekking dan via de algemene middelen zoals door een reële raming van de te verwachten Rijksbaten voor de Duurzaamheidsopgave (conform gebruikelijke werkwijze zoals o. a., bij jeugdhulp) of het toerekenen van kosten in de bouwopgave aan initiatiefnemers. Voor verwerking van al deze voorstellen is nadere uitwerking noodzakelijk.

In deze begroting wordt wel, voor de jaarschijven 2023 en 2024, een raming van reële Rijksbijdragen aan de gedecentraliseerde taken voortkomende uit het Klimaatakkoord opgenomen. Daardoor kunnen de lasten evenredig worden opgehoogd. In lijn met de concernbrede methodologie wordt deze raming periodiek, voor het eerst bij de Begroting 2023, naar nieuwe inzichten geactualiseerd om zodoende een reëlere raming voor 2023 en verder op te leveren. De concerndirectie en het college erkennen de noodzaak om ten aanzien van deze drie opgaven de continuïteit naar de organisatie te bevestigen. Deze erkenning zorgt voor rust en stabiliteit naar de organisatieonderdelen die werken aan deze opgaven.

Wat willen we bereiken

Groei van de woningvoorraad en aantrekkelijke woonmilieus

- Versnelde groei van de Rotterdamse woningvoorraad door een hogere woningbouwproductie, meer concreet de start bouw van 18.000 woningen. Waarbij de groei ook voor een deel vorm krijgt via de transformatie van kantoorruimte.
- Een diverse woningbouw qua woningtypen (nieuw en bestaand) met een focus op toevoegingen in het middensegment en bijzondere aandacht voor toevoeging van huisvesting voor studenten en woningen geschikt voor ouderen en /of mensen met een beperking. Veranderingen in de woningvoorraad dragen bij aan wijken in balans zoals beschreven in de Gebiedsatlas.
- Een woningbouw die qua architectuur en stedenbouw recht doet aan de woonmilieus waarin de woningen toegevoegd worden en cultuurhistorische waarden zo goed mogelijk respecteert.
- Een woningbouw die waar mogelijk onderdeel uitmaakt van een integraal plan waarbij ook investeringen in groen, verblijfs- en speelruimte, parkeren en voorzieningen plaatsvinden.
- Een woningbouwproductie die het resultaat is van een goede ruimtelijke afweging tussen diverse ruimtelijke opgaven binnen de stadsgrenzen, die optimaal wordt aangehaakt op verschillende type stadsinfrastructuren, zoals onder meer OV- en fietsnetwerken en warmtenet.

Woningvoorraad met toekomstwaarde

- Woningen (nieuw en bestaand) hebben een goede bouwtechnische, energetische, ruimtelijke en woontechnische kwaliteit.
- Woningen (nieuw en bestaand) dragen bij aan de energietransitie door bijvoorbeeld aardgasvrij, gebruik van duurzame energie, opwekken en opslag van duurzame energie, een ontwerp dat leidt tot een verlaagd energieverbruik.
- (Ver)bouwprocessen van woningen en infrastructuur zijn ingericht volgens circulaire principes: materiaalstromen in en rondom woningen zijn ingericht op minimaliseren van afval, bevorderen van recycling en inzet van materialen met een minimale CO2-emissie.

- Woningen (nieuw en bestaand) dragen bij aan klimaatadaptie op het gebied van water en hittestress: bijvoorbeeld door groene daken, groene tuinen, zuinig watergebruik.
- Woningen (nieuw en bestaand) zijn ingericht op de eisen en mogelijkheden die de snel veranderende digitale omgeving stelt (bv. aansluiting op glasvezel, goede dekking snelle mobiele netwerken).
- Door bovenstaande ambities te combineren en met de sociale en economische context te verbinden wordt er gebouwd aan de weerbaarheid en veerkracht (de Resilience) van de mensen, de organisaties, en de systemen in de stad.

Basis op orde

- Een voorrangspositie voor bepaalde doelgroepen op de woningmarkt omdat zij nu minder kans maken, maar wel van economisch of maatschappelijk belang zijn voor de stad, zoals middeninkomens en hulpverleners.
- Extra ondersteuning in het voorzien in de woonbehoefte voor de doelgroepen die verminderd zelfredzaam zijn, zoals ouderen en mensen met een psycho- /sociale problematiek die uitstromen uit een opvangsituatie naar (semi)zelfstandig wonen.
- Afname van woonoverlast als gevolg van reguliere of niet-reguliere bewoning en aanpak en inzet hierop.

Wat gaan we daar voor doen

Groei van de woningvoorraad en aantrekkelijke woonmilieus

- Groei van de woningvoorraad en aantrekkelijke woonmilieus Gemeentelijke inzet: initiëren, faciliteren en kaders stellen
- Inzet is de versnelde groei van de Rotterdamse woningvoorraad door te starten met de bouw van 18.000 nieuwbouwwoningen in de komende vier jaar. De rekenwijze van wat als nieuwbouw telt is als volgt, er zijn vier categorieën die meetellen:
 1. Nieuwbouw
 2. Nieuwbouwwoningen die worden gerealiseerd op een bestaand complex (optopping)
 3. Transformatie naar nieuwe woningen (functiewijziging van bijvoorbeeld kantoren in combinatie met fysieke transformatie werkzaamheden)
 4. Vernieuwbouw, Grootschalige renovatie in onbewoonde staat tot nieuwbouw kwaliteit

Wat nadrukkelijk niet meetelt: splitsingen, legalisaties en renovaties in bewoonde staat.

- De gemeente spant zich hiervoor op verschillende manieren in, zonder zelf daadwerkelijk woningen te bouwen. De gemeente kan initiëren, faciliteren en kaderstellen.
- Als basis hiervoor organiseert de gemeente een goede monitoring van de ontwikkeling van de woningvoorraad als geheel, naar prijssegment en eigendomssituatie; dit gebeurt mede in regionaal verband. De prijsontwikkeling binnen de particuliere (huur)voorraad krijgt hierin bijzondere aandacht.

- De gemeente werkt integraal: de fysieke en economische opgave wordt in relatie tot de sociale en maatschappelijke opgave gezien. Daarnaast is er nauwe samenwerking met betrokken stakeholders. Bijvoorbeeld via de vereniging Rotterdam Central District (het platform waar de verschillende stakeholders samenwerken aan de gebiedsontwikkeling) en de aanpak in Middelland (waar door kracht van bewoners in te zetten de wijk verbetert).

Initiëren

- Waar de gemeente zelf grond bezit, wordt deze actief in de markt gezet om ontwikkelingen op gang te krijgen. Dit zal in de regel om permanente, maar kan ook om tijdelijke woningbouw gaan. De gemeente stuurt bij het tot ontwikkeling brengen van eigen grond specifiek op de gewenste verdeling aan segment zoals volgt uit het Addendum en de Gebiedsatlas Wonen.
- Met experimenten en pilots wordt de markt uitgedaagd tot nieuwe woonvormen. Dit gebeurt bijvoorbeeld door preferente verkoop van 5 gemeentelijke panden aan woon coöperaties en de uitvoering van het Actieplan coöperatieve woonvormen. Dit gebeurt onder meer via het Actieplan Coöperatieve Woonvormen. In deze collegeperiode is € 2,4 mln. gereserveerd voor de verschillende maatregelen uit het actieplan coöperatieve woonvormen. Zo wordt er gekeken naar alternatieven voor het traditionele eigenaarschap of verhuur van woningen.
- Ter uitvoering van de Woondeal zuidelijke Randstad zal de gemeente:
 - Het planaanbod (middel)lange termijn (>2025) aanvullen; keuzes over nieuwe verstedelijkingslocaties om ook op termijn voor een stabiele bouwstroom te kunnen zorgen.
 - Een pilot flexwonen starten waarvoor het rijk een bijdrage van maximaal € 0,3 mln vrijmaakt. Er wordt een oplossing gecreëerd waar zowel studenten als statushouders in kunnen worden gehuisvest (mogelijk aangevuld met andere doelgroepen zoals (kwetsbare) jongeren). Momenteel loopt een verkenning naar mogelijke locaties.
- De gemeente rolt diverse doelgroepgerichte aanpakken uit, gericht op toevoeging van woningen voor middeninkomens, studenten, ouderen/mensen met een beperking:
 - Ter uitvoering van het Actieplan Middenhuur wordt meer gestuurd op het opnemen van een percentage middenhuur in nieuwbouwplannen. Binnen de gemeentelijke begroting is voor deze collegeperiode € 1 mln in 2019 oplopend naar € 2 mln in 2021 en 2022 gereserveerd voor dit actieplan. Dit budget zal worden ingezet ter stimulering van kwaliteitsaspecten, bijvoorbeeld het afdekken van extra investeringen door specifieke voorwaarden aan woninggrootte (grotere woningen voor gezinnen >85 m²) of huurhoogte (betaalbare huur tot 850 euro).
 - Samen met Universiteiten, Hogescholen en studentenhuysvesters wordt gewerkt aan het realiseren van 2.000 extra studentenkamers, al dan niet in tijdelijke of mobiele varianten. Maar nadrukkelijk door middel van (verdere) verkamering van reguliere woningen.
 - Met de betreffende stakeholders in de stad wordt invulling gegeven aan het eind 2019 te sluiten Langer Thuis akkoord, mede om te zorgen dat er meer geschikte woningen voor ouderen en mensen met een beperking komen.
- Aanvullend creëert de gemeente gunstige randvoorwaarden voor ontwikkelingen van burgers en bedrijven door te investeren in buitenruimte, groen, speel- en verblijfsruimtes, voorzieningen en boven- en ondergrondse infrastructuur. Zie hiervoor de inspanningen in andere taakvelden binnen dit programma.

Faciliteren

Bij initiatieven op grond van burgers en bedrijven faciliteert de gemeente de ontwikkelingen.

- We delen onze kennis over de Rotterdamse woningmarkt en woonwensen van Rotterdammers met ontwikkelende partijen, mede op grond van de nieuwe grote Omgevingstest (onderzoek naar woonwensen van Rotterdammers, als vervolg op de Grote Woontest).
- We brengen geselecteerde ontwikkellocaties nadrukkelijk onder de aandacht van potentiële investeerders en/of makelaars tussen partijen.
- We zorgen er bij niet-standaard initiatieven in het kader van transformatie van kantoren of zorgcomplexen, of innovatieve woonconcepten voor dat gemeentelijke processen goed lopen.
- Bouwprocedures worden versneld door:
 - zo vroeg mogelijk in het proces goede informatie te verschaffen over de toetsingskaders, regelgeving en risico's
 - door middel van vooroverleg tijdig de knelpunten in beeld te hebben en daarvoor te faciliteren
 - te zorgen voor een efficiënt en duidelijk proces voor het afhandelen van vergunningaanvragen

Kaderstellen

Tot slot stelt de gemeente kaders op en stuurt de gemeente op grond daarvan bij:

- De gemeente stuurt op balans in het Rotterdamse woningbestand uitgaande van de Gebiedsatlas Wonen, waarbij de uiteindelijke verdeling over de komende vier jaar van de totale nieuwbouwopgave 20% sociaal; 30% middensegment, 30% hoger segment en 20% topsegment leidend is voor de nieuwbouw (deze percentages gelden dus niet voor elk project, het gaat over het totaal van de stad en het totaal van de komende vier jaar).
- Het woningkwaliteitsbeleid wordt vernieuwd in het licht van de nieuwe Omgevingswet zodat vooraf in planontwikkeling beter gestuurd kan worden op de gewenste (woontechnische) kwaliteit van de woningen. De architectuurnota wordt herijkt, met het oog op de energietransitie, transformaties kantoren/winkels /zorgvastgoed, de verdichtingsopgave en de opgave tot klimaatadaptief bouwen, maar ook vanuit de groeiende aandacht voor de rol van het cultureel erfgoed voor de ruimtelijke kwaliteit in de stad. Ook hier staat het gedachtegoed van de Omgevingswet centraal. Het monumentenbeleid wordt doorgezet (zie taakveld Cultureel erfgoed – Monumenten)
- Er wordt een ruimtelijk afwegingskader voor de groei van de stad gecreëerd, dat geïntegreerd zal worden in de Omgevingsvisie. (Zie hiervoor ook het taakveld Ruimtelijke Ordening).
- We verkennen nieuwe woningbouwlocaties voor de korte, middellange en lange termijn, waarbij onder meer noodzakelijke infrastructurele aanpassingen (grond, water, wegen, energie) verkend worden om daarmee de mogelijke woningbouwlocaties te vergroten.
- De Rotterdamse vuistregels zijn een overzicht van het ruimtelijk beleid van de gemeente. De vuistregels voor de verschillende gebieden in de stad geven de hoofdzaken weer van het gemeentelijk beleid voor het ontwikkelen en bouwen voor verschillende gebieden in de stad en brengen regels en uitgangspunten voor beleid voor het bouwen en ontwikkelen in de betreffende gebieden samen in een handig instrument. Ze vormen daarmee een belangrijk kader voor overzicht van de gemeentelijke houding ten aanzien van

voorstellen voor concrete nieuwe ontwikkelingen in aanvulling op de reguliere bouwregels, zoals het bestemmingsplan en het Bouwbesluit. Aan deze laatste moeten plannen voldoen.

- Door aanpassing van de verordening op de Huisvestingswet worden de mogelijkheden beperkt om woningen kamergewijs te verhuren. Het doel hiervan is de reguliere woningvoorraad zoveel mogelijk beschikbaar te houden voor Rotterdamse huishoudens.
- De richtlijn Goed Verhuurderschap biedt kaders voor het goed verhuren van woonruimte.

Woningvoorraad met toekomstwaarde

- De gemeente stimuleert en faciliteert bij de bouw van nieuwe woningen en de renovatie van bestaande woningen opdrachtgevende en ontwikkelende partijen om de volgende kwaliteitsvereisten te realiseren (een verder invulling hiervan is beschreven onder het taakveld Milieubeheer):
 - De nieuwe energie-eisen en nieuwe energie-infrastructuur (energiezuinig, aardgasvrij en eigen opwek en opslag, buurtbatterijen, warmtenet 3.0, smart grids).
 - Klimaatadaptatie-eisen en duurzame waterinfrastructuur (watergebruik, wateropvang, groene daken, ontstende omgeving, riool).
 - Mobiliteit (aanbieden van schone deelconcepten inclusief fietsvoorzieningen en ligging nabij OV-verbindingen).
 - Circulariteit (gebouwd met duurzame en te recycelen materialen, architectuur ingericht op meervoudig gebruik).
 - Digitale infrastructuur (snel internet, hoogwaardige wifi)
- De gemeente maakt afspraken met verhuurders, m.n. woningcorporaties om ervoor te zorgen dat 5.000 goedkope woningen met een grondige opknopbeurt worden verbeterd en toegevoegd aan het sociale euro segment.
- De gemeente zet in op diverse aanpakken samenvoegen en vergroten om te komen tot een gedifferentieerde woningvoorraad. Hiervoor is onder andere een subsidieregeling voor particulieren beschikbaar in de focuswijken NPRZ.
- De gemeente zet de aanpak van de bestaande (particuliere) voorraad door met het programma Steigers op Zuid. Centraal staat de stimulerende aanpak om gedrag te beïnvloeden en we blijven eigenaren aanspreken op de eigen verantwoordelijkheid.
- De gemeente zet de regierol in de warmtetransitie door. Gefaseerd wordt per wijk een haalbaar en betaalbaar alternatief voor aardgas aangeboden, tegen de laagst maatschappelijke kosten. In het lopende gebiedsaanpakken doen we hiermee ervaringen op en leren we wat er precies nodig is voor het aardgasvrij maken van een wijk. Op basis hiervan verbeteren we onze aanpak.
- De gemeente zet de funderingsaanpak door. We experimenteren met digitale monitoring in funderingsrisicogebieden, voeren wijkgerichte aanpakken ten behoeve van funderingsonderzoek uit en jagen funderingsherstel aan met procesbegeleiding en inzet van het landelijk fonds funderingsherstel. Daarnaast bemensen we het funderingsloket en is onlangs een nieuwe interactieve website gelanceerd om burgers beter van dienst te kunnen zijn.
- De gemeente zet de aanpak van asbestdaken door met behulp van het Asbestdakenloket.
- De gemeente werkt met het toepassen van Resilience scans op belangrijke projecten voortdurend aan de weerbaarheid en veerkracht van de mensen, de ecosystemen, de organisaties, de sociaaleconomische en fysieke systemen die samen de stad maken.

Basis op orde

In dit verband zijn nadrukkelijk ook acties binnen andere taakvelden van belang, in het bijzonder Volksgezondheid en zorg en Maatschappelijke ondersteuning. Denk aan het voorgenomen actieplan Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGZ) en het masterplan en akkoord Langer thuis. Op het gebied van wonen zijn de volgende doelstellingen expliciet verwoord:

Woongenot van alledag

- Herijking van de verordening Woonruimtebemiddeling, met daarin de urgentieregeling en voorrangsregelingen in geval van schaarste aan bepaalde woonruimte voor bepaalde doelgroepen Woonoverlast tegengaan door de Wet aanpak woonoverlast (initiatiefwet Tellegen) toe te passen, mede via het Actieplan Woonoverlast.
- Verdere uitrol van de stedelijke aanpak Goed Huren en Verhuren, gericht op het verbeteren van goed verhuurderschap en tegengaan van misstanden op de huurmarkt.
- Skaeve Huse, als tijdelijke woonvorm voor mensen die door hun gedrag ernstige overlast in de woonwijken veroorzaken, voortzetten en de huidige locatie uitbreiden.
- De gemeente blijft, in samenwerking met het Openbaar Ministerie, misstanden rond kraken, waarbij eigenaren en omwonenden gedupeerd worden, streng handhaven. Het doel is om zo snel mogelijk tot ontruiming over te gaan.
- Toepassing van het afwegingskader voor de artikelen 8, 9 en 10 van de Wet Bijzondere Maatregelen Grootstedelijke Problematiek ('Rotterdamwet') op straatniveau is begin 2020 gestart. Over de resultaten van de analyse op straatniveau en een (nieuwe) aanvraag gebiedsaanwijzing voor artikel 9 en 10 van de Rotterdamwet is in de 2e helft van 2020 besloten. Conform het coalitieakkoord vindt geen nieuwe aanvraag meer plaats voor artikel 8 van de Rotterdamwet.

Bijzondere doelgroepen en kwetsbare personen

- Implementatie van het geactualiseerde convenant HBD (huisvesting bijzondere doelgroepen) en zoneringskader

Ouderen

- Uitrol van het Langer Thuis-akkoord. Doel is te komen tot voldoende, geschikte en nieuwe woonvormen voor ouderen en mensen met een beperking, vooral in die wijken waar een tekort is. Belangrijk hierin zijn innovatieve woonzorgcombinaties die prettig langer thuis wonen mogelijk maken. Hierbij houden we nadrukkelijk rekening met roze ouderen en culturele achtergronden.

Statushouders

- Statushouders: De afspraak met de woningcorporaties is dat zij in 2021 70% van de taakstelling m.b.t. de huisvesting van statushouders voor hun rekening nemen. Voor de huisvesting van de overige 30% (circa 250 personen) komt een huisvestingsplan waarin verschillende huisvestingsmogelijkheden worden verkend en wordt bepaald waar de komende tijd op ingezet gaat worden.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Collegetarget 12: Binnen 4 jaar start bouw van 18.000 woningen*	Streefwaarde	4.500	9.000	13.500	18.000		
	Realisatie	4.547	7.250	10.383	15.154	16.034 (t/m april 2022)	
Transformatie van 180.000 m2 kantoren	Streefwaarde	45.000	90.000	135.000	180.000		
	Realisatie	45.000	102.000	159.000	289.000 (t/m Q1 2021)		
Ten minste 15.000 bestaande woningen zijn verduurzaamd, waarvan 10.000 aardgas vrij of daarop voorbereid**	Streefwaarde		1.750	5.500	9.750	15.000	
	Realisatie		5.748	11.737	n.n.b. ***		

* Streefwaarde binnen 4 jaar start bouw van 18.000 nieuwe woningen, gemiddeld 4.500 start bouw woningen per jaar realiseren.

** opgave verdeeld over 4 jaar

***Het totaalcijfer voor deze effectindicator is nog niet bekend. Dit betekent echter niet dat er nog geen woningen verduurzaamd zijn en/of aardgasvrij gemaakt. Er worden volop stappen gezet met de verduurzaming en het aardgasvrij maken van woningen, bijvoorbeeld via de verschillende gebiedsaanpakken. Aan deze target wordt gewerkt in samenwerking met verschillende partners en organisaties in de stad en er zal z.s.m. over gerapporteerd worden. De rapportage over deze cijfers zal eens per jaar plaatsvinden, in lijn met de rapportage over de Prestatieafspraken met de woningcorporaties.

Prestatie indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
2.000 studentenkamers (al dan niet tijdelijk of mobiel)	Streef-waarde		500	1.000	1.500	2.000	
	Realisatie	583	1.113	1.344	1.431	n.t.b.	
NPRZ: Steigers op Zuid (SoZ); Basiskwaliteit woningen (aantal woningen)*	Streef-waarde		750	1.500	2.250	3.000	
	Realisatie		780	1.956	2.820	3.598	
Vergunningaanvragen in behandeling genomen .	Streef-waarde		2.400	4.800	7.200	9.600	

	Realisatie	2.723	4.981	6.545	10.716
Wijkgerichte aanpak	Streef-waarde	1.500	3.000	4.500	6.000
funderingsproblematiek (aantal woningen)**	Realisatie	2.750	7.750	12.600	17.000

*NPRZ, Steigers op Zuid: Jaarlijks worden door het college adressen in de focuswijken aangewezen voor de projectmatige aanpak binnen het programma Steigers op Zuid. Voor het jaar 2022 zijn dit 778 adressen. De aanbestedingsprocedure voor de selectie van adviesbureaus is gestart. Het eerste contactmoment (veelal met een wethoudersbrief) geldt als start van het project.

** Funderingsproblematiek: De productie met betrekking tot het wijkgericht informeren en creëren van bewustwording over funderingsproblematiek en daarbij het stimuleren van funderingsonderzoek is ruimschoots behaald. Dit komt enerzijds door een te conservatieve inschatting voorafgaand aan het begin van de collegeperiode en anderzijds door meer beschikbaar investeringsvermogen gelet op de lage marktrente waardoor er veel minder gebruik is gemaakt van het Fonds Duurzaam Funderingsherstel dan was voorzien. De uiteindelijke realisatie van 17.000 woningen van particuliere eigenaren zoals vermeld in de tabel is een inschatting. In het derde kwartaal 2022 is het exacte aantal bekend.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Wonen en bouwen	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Baten exclusief reserves	69.172	50.056	47.084	46.784	47.476	47.476
Bijdragen rijk en medeoverheden	12.544	6.116	6.469	6.169	6.861	6.861
Financieringsbaten	184	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	48.736	43.940	40.615	40.615	40.615	40.615
Overige baten	7.709	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	131.164	144.692	114.317	90.910	87.811	87.711
Apparaatslasten	115.167	114.141	111.645	106.421	105.279	105.111
Inhuur	23.064	23.979	21.620	16.397	15.254	15.353
Overige apparaatslasten	1.510	2.231	2.229	2.229	2.229	2.229
Personeel	90.594	87.931	87.796	87.796	87.796	87.530
Intern resultaat	-31.236	-22.775	-20.615	-18.705	-18.563	-18.563
Intern resultaat	-31.236	-22.775	-20.615	-18.705	-18.563	-18.563
Programmalasten	47.233	53.326	23.288	3.194	1.095	1.163
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	46.607	41.203	14.622	-6.261	-9.143	-13.842
Kapitaallasten	3.751	4.688	5.598	8.602	10.136	14.903

Overige programmalasten	875	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomstenoverdrachten	-4.001	7.436	3.068	852	102	102
Saldo voor vpb en reserveringen	-61.992	-94.636	-67.234	-44.126	-40.335	-40.235
Saldo voor reserveringen	-61.992	-94.636	-67.234	-44.126	-40.335	-40.235
Reserves	33.154	50.983	30.111	27.418	23.860	23.560
Onttrekking reserves	42.672	55.483	30.111	27.418	23.860	23.560
Toevoeging reserves	9.519	4.500	0	0	0	0
Vrijval reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo	-28.838	-43.653	-37.123	-16.707	-16.474	-16.675

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Wonen en bouwen		Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Oorspronkelijke begroting 2022		-44.137	-37.169	-16.754	-16.521	-16.521
Bijstellingen Eerste Herziening 2022		484	46	46	46	-154
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	1
Bestemmingsreserve Energietransitie	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Funderingen	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Stadsinitiatief	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Steigers op zuid	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Wabo-leges	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	484	46	46	46	-155
Begroting na wijzigingen		-43.653	-37.123	-16.707	-16.474	-16.675

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie Kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast op basis van daadwerkelijke activeringen in 2022, bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen, omslagrente en bouwrente van de jaarschijven. Een volledig beeld van de kredieten is opgenomen in de [paragraaf Investeringskredieten](#).

Bestemmingsreserve Energietransitie

Voor de financiering van het project Ruggedised is het lastenbudget en de bijhorende dekking met € 169 verhoogd.

Bestemmingsreserve Funderingen

De prognoses op de meerjarige verplichtingen van funderingsonderzoek en -herstel zijn aangepast. Hierdoor zijn de kosten in 2026 met € 673 verlaagd.

Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling

Er is voor € 4,7 mln meer aan kosten opgenomen, gedekt vanuit de bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling. De belangrijkste wijzigingen betreffen:

- Er is voor € 3,7 mln meer aan kosten opgenomen voor het programma extra vergroening.
- € 800 is beschikbaar voor de buitenruimte van de Paradijslaan.
- Ook is er € 191 budget toegevoegd voor fase 2 van de campus Tarwewijk.

Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid

Er is voor € 3,3 mln meer aan kosten opgenomen, gedekt vanuit de bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid. De belangrijkste wijzigingen betreffen:

- Voor 2022 is er een bijdrage beschikbaar voor de subsidieregeling Samenvoegen van € 475. € 275 hiervan is resterend budget uit 2021.
- Voor de basisaanpak particuliere voorraad worden lasten à € 502 opgevoerd.
- Ook worden lasten opgevoerd voor Kindercampus Bloemhof à € 740, Simonsblokken Buitenruimte à € 290 en Mijnkintbuurt à € 350. Daarnaast zijn er nog kosten opgevoerd voor diverse kleinere projecten voor een totaal van € 1,0 mln.

Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor

Er zijn voor € 2,7 mln meer aan kosten opgenomen, gedekt vanuit de bestemmingreserve RIM. De belangrijkste wijzigingen betreffen:

- € 1,1 mln voor de plannen binnen Merwe-vierhavens
- € 1,4 mln begroot voor vanuit 2021 doorgeschoven werkzaamheden op de Coolsingel

- € 180 voor het project Noorderboulevard.

Bestemmingsreserve Stadsinitiatief

Er is voor € 1,8 mln meer aan kosten opgenomen het project Subsidie Stadsinitiatief RIF010 wat naar verwachting in 2022 wordt opgeleverd.

Bestemmingsreserve Steigers op zuid

De kosten en bijbehorende onttrekkingen van € 579 zijn in lijn gebracht met de huidige projectbegrotingen.

Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds

In 2021 en 2022 heeft een verschuiving in prioritering van aanpak plaatsgevonden, waardoor de uitvoering van het project Pilot Flexwonen is doorgeschoven van 2021 naar 2022. Hierdoor worden de lasten en de dekking uit de bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds in 2022 met € 278 naar boven bijgesteld.

Bestemmingsreserve WABO-leges

Voor de behandel- en capaciteitskosten van bouwplannen uit 2020 wordt in 2022 € 237 onttrokken uit de bestemmingsreserve WABO-leges.

Technische wijzigingen

Op het taakveld Wonen en Bouwen zijn er diverse technische wijzigingen geweest (€ 484 in 2022 tot € -155 in 2026). Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven.

De grootste wijzigingen zijn de budgetoverheveling naar programma Overhead plaatsgevonden voor de kosten van de ondersteuning vanuit dit programma (€ 408 in 2022), de actualisatie van de dekking overhead projecten (€ 175 in 2022), de verwerking van de capaciteitsplanning en daarmee samenhangende mutaties in de formatie (-€ 207 in 2022, € 46 in 2023 t/m 2025 en -€ 154 in 2026) en een budgetoverheveling binnen het programma Stedelijke inrichting en ontwikkeling vanuit het taakveld Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Landschap naar het taakveld Wonen en bouwen (€ 108 in 2022).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Actualisatie ontwikkelingsvisie Lijnbaan](#)
- [Rotterdam Architectuurstad](#)
- [Atelier en Broedplaatsenbeleid 2017-2021](#)
- [Atlas Stedelijke Havens - De havens in kaart](#)

- [Beleidskader verkoop huurwoningen](#)
- [Beleidsplan Naleving Omgevingsrecht](#)
- [Binnenstad als City Lounge - Binnenstadplan 2008-2020](#)
- [Bouwverordening 2010](#)
- [Rivieroevers Rotterdam Uitvoeringsprogramma 2019-2022](#)
- [Toekomstperspectief binnenstedelijke Nieuwe Maas](#)
- [Toekomstperspectief binnenstedelijke Rotte](#)
- [Beleidskader detailhandel Rotterdam 2017](#)
- [Gebiedsvisie Hoboken 2030](#)
- [Gebiedsvisie Nieuw Kralingen](#)
- [Gebiedsvisie Rotterdam Central District](#)
- [Gebiedsvisie Stadionpark](#)
- [Grondprijsbeleid 2013](#)
- [Handboek Rotterdamse Stijl](#)
- [Hoogbouwvisie 2020](#)
- [Horecanota Rotterdam 2017-2021](#)
- Hotelkader
- [Kader Stedelijke Ontwikkeling](#)
- Kadernota grondbeleid 2003
- [Meerjarenplan Bouw en Woningtoezicht 2018-2021](#)
- [Natuurkaart Rotterdam](#)
- [NPRZ Uitvoeringsplannen](#)
- [Plintenstrategie: Binnenstad op ooghoogte](#)
- [Programma Funderingsaanpak](#)
- [Programma Kansrijke Wijken](#)
- [Programma Langer Thuis](#)

- [Programma Rivieroevers](#)
- [Roadmap Next Economy](#)
- [Rotterdam Kaart van de Stad - Verkenning ontwikkelkansen lange termijn](#)
- [Stadsvisie](#)
- [Havenvisie](#)
- [Steigers op Zuid](#)
- [Resilient Rotterdam](#)
- [Structuurvisie Hart van Zuid](#)
- [Structuurvisie Stadshavens](#)
- [Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Rotterdam 2015](#)
- [Visie en strategie Rotterdam Makers District](#)
- [Visie Werklocaties Rotterdam 2030](#)
- [Woonvisie 2030](#)
- [Thuis in Rotterdam – Addendum woonvisie Rotterdam 2030](#)
- [Actieplan Middenhuur](#)
- [Werkprogramma NPRZ Wonen 2019 -2022](#)

Omschrijving taakveld

Rotterdam groeit. Goed wonen zorgt voor een stabiele (thuis)basis in een dynamische stad en vergroot daarmee de kans dat Rotterdammers actief en gezond opgroeien, leren, participeren in de samenleving en economie en zichzelf ontwikkelen onder veranderende omstandigheden. De gemeente faciliteert uiteenlopende woonwensen binnen de stadsgrenzen waardoor iedereen die iets voor Rotterdam kan betekenen (en andersom) een plek kan vinden en het voor bedrijven ook aantrekkelijk is zich hier te vestigen vanwege de aanwezige talenten en capaciteiten. De groei van de stad, samen met bijvoorbeeld de nieuwe economie, energietransitie en klimaatverandering brengen ook allerlei risico's met zich mee. Rotterdam ziet juist kansen in deze dynamiek en werkt aan een positieve vertaling daarvan. Tegelijkertijd werkt de gemeente daarmee aan de weerbaarheid en de veerkracht (resilience) van de stad.

Huidige en nieuwe Rotterdammers kunnen in de komende vier jaar in onze stad nog beter een huis passend bij hun wensen en mogelijkheden vinden, in een prettige, veilige en groene woonomgeving. De gemeente pakt door op de ambities van de Woonvisie 2030, maar beseft dat de stad harder moet groeien qua woningaantallen en versneld moet verduurzamen en inspelen op andere transitie's (klimaat, mobiliteit, circulair bouwen, digitalisering)

om ook in de toekomst een aantrekkelijke én resilient (veerkrachtig en toekomstbestendige) woonstad te kunnen blijven. Deze versnelling op de uitvoering van ambities is vastgelegd in het Addendum op de Woonvisie 2030.

Tegelijkertijd ligt er een opgave om te zorgen dat de basis op orde blijft in de bestaande woningvoorraad. Groepen woningzoekenden die nu tussen wal en schip dreigen te vallen en/of een maatschappelijke meerwaarde hebben, worden door de gemeente extra ondersteund in hun zoektocht naar een woning. Met als inzet het wonen voor Rotterdammers zo veel mogelijk betaalbaar, toegankelijk en overlastvrij te maken en houden.

Belangrijke ontwikkelingen die effect hebben op het wonen en bouwen, waarvan de aard en omvang van het effect nog lang niet allemaal duidelijk zijn:

- Demografische ontwikkelingen zoals de ontwikkelingen in de huishoudensamenstelling, levensverwachting en migratie.
- Nationale energietransitie en de vertaling daarvan naar Rotterdam. Een woning verhoogt haar toekomstwaarde (en daarmee ook WOZ-waarde) door volledig te zijn aangepast op schone energie
- voortdurende klimaatveranderingen zodat woningen anders ingesteld moeten zijn op wateroverlast, waterschaarste en hittestress
- stedelijke mobiliteitstransitie, waarbij ingezet wordt op schone deelconcepten voor modaliteiten en meer ruimte voor fietsen, OV en lopen in de directe woonomgeving wordt geboden
- nationale en internationale ontwikkelingen ten aanzien van financiering van wonen zoals ontwikkelingen rondom het hypothecaire stelsel, de ontwikkeling van de rentestanden en de huurtoeslag en het landelijk fonds Duurzaam Funderingsherstel
- landelijke ontwikkelingen ten aanzien van wetgeving zoals de evaluatie van de Woningwet, de komst van de Omgevingswet en eventuele veranderingen in de Wet maatschappelijke ondersteuning
- landelijke subsidieregelingen en deals met het rijk ten aanzien van respectievelijk verduurzaming en het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ)
- ontwikkelingen in de corporatiesector zoals fusies en saneringstrajecten
- ontwikkelingen en afspraken rond wonen op bovenlokaal niveau zoals de regionale woningmarktafspraken in de regio Rotterdam en op Zuidvleugelniveau de afspraken in het kader van de Verstedelijkingsalliantie
- ontwikkelingen in de markt (bijvoorbeeld prijspeil bouwmaterialen)

Strategische opgaven gebiedsontwikkelingen

Een aantal programma's en gebiedsontwikkelingen in Rotterdam heeft belangrijke betekenis voor de sociaal-economische ontwikkeling van de stad. In deze ontwikkelingen wordt (in samenhang met andere beleidsambities) een belangrijke bijdrage aan de woningbouwopgave van de korte, middellange en lange termijn geleverd. Het betreft de navolgende ontwikkelingen.

Merwe4Havens

Het Merwe-Vierhavengebied (M4H), de plek voor de innovatieve maakindustrie, wordt verder ontwikkeld. Binnen M4H ontwikkelt het deelgebied Merwehavens zich tot een aantrekkelijk en duurzaam woongebied dat goed in

verbinding staat met de directe omgeving en waarbij er (milieutechnisch) evenwicht is en uitwisseling plaatsvindt met de directe omgeving die bestaat uit het naastgelegen Makersdistrict en de wijken Oud Mathenesse Witte Dorp, Bospolder Tussendijken en Spangen.

Stadionpark (incl. Feyenoord City)

Stadionpark is een grote gebiedsontwikkeling op Rotterdam Zuid, waar wonen, sporten en beleven samenkomt. Op de Sportcampus vindt een herschikking plaats van sportvelden en worden nieuwe accommodaties gerealiseerd, waarbij de 1e fase is afgerond en de overige delen in uitvoering zijn. Een stedenbouwkundig ontwerp voor woningen en onderwijs in de noordoosthoek van de Sportcampus is juli 2020 door het college vastgesteld en wordt aangeboden aan de Gemeenteraad. De herinrichting van Park de Twee Heuvels is vrijwel afgerond en de tender voor de woningbouw heeft een bijzonder winnend ontwerp opgeleverd. Start bouw van de parkvilla's in 2021. Juli 2020 is gestart met bouwrijp maken van de GAMMA/P+R locatie op de Noorderhelling. Medio juli 2020 zal het eerste binnenstedelijke FastNed snellaad station op het Zuiddiepje worden geopend.

Het planproces voor de stadionontwikkeling en gebiedsontwikkeling Feyenoord City is in volle gang. De gebiedsontwikkeling is vastgelegd in het Masterplan Feyenoord City dat in november 2019 door de Gemeenteraad is vastgesteld. Het bestemmingsplan wordt in 2020 opgeleverd. Het ontwerp voor het Nieuwe stadion en aangrenzende openbare gebied vordert volgens planning, de aanvraag omgevingsvergunning is gedaan. Vanaf oktober 2020 worden de plannen getoetst aan de door de raad opgestelde voorwaarden, zoals vastgelegd in de Position Paper. De Corona crisis heeft invloed op het Stadionpark. Externe partners zoals Stadion Feyenoord en de Stichting Gebiedsontwikkeling hebben extra hordes te nemen in hun financiering. De participatie is complex gebleven, maar het uitgangspunt dat de projecten zoveel als mogelijk ongestoord doorgaan is vergaand gerealiseerd.

Hart van Zuid

De gebiedsontwikkeling Hart van Zuid (HvZ) heeft als doel het nieuwe centrum voor Rotterdam Zuid te realiseren. HvZ bestaat uit een integraal programma dat moet leiden tot economische en sociale verbetering, het verbeteren van verblijfsklimaat, -duur en comfort, verhogen van werkgelegenheid, borgen van goede vervoersverbindingen, borgen van duurzaamheid en verbeteren van veiligheid.

Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ): pijler Wonen

Binnen de pijler Wonen zetten we via het Werkprogramma NPRZ Wonen 2019 – 2022 door op de transformatie van de focuswijken. Ingrepen in de goedkope woningvoorraad en de woonmilieus van Rotterdam-Zuid moeten ervoor zorgen dat gemengde woonmilieus op Zuid gerealiseerd worden, zodat er voldoende duurzame woonruimte beschikbaar komt voor sociale stijgers uit Zuid en nieuwe bewoners met midden- en hoge inkomens.

Duurzame gebiedsaanpak

Verspreid over de stad bestaat een aantal aandachtsgebieden voor de energietransitie van de gebouwde omgeving. Het betreft de gebieden Reyerdijk/Groot IJsselmonde, Pendrecht-Zuidoost, Rozenburg, Lage Land Oost (Prinsenland) en Bospolder-Tussendijken. Hier komt een samenhangende, duurzame gebiedsaanpak. Ook wordt waar mogelijk een relatie gelegd met andere transitie, denk aan langer thuis wonen.

Korte termijn ontwikkelingen woningbouw

Voorbeelden van actuele ontwikkelingen die direct bijdragen aan de groei van de woningvoorraad en aantrekkelijke woonmilieus zijn Park16Hoven, Nesselande, Lloydkwartier, Parkstad en de Binnenstad als city-lounge. Hier blijft de gemeente de marktpartijen en particuliere initiatiefnemers faciliteren en uitdagen naar de opgave te kijken vanuit een uitgekiende, lange termijnvisie.

De bouwopgave wordt steeds zichtbaarder in de stad, op tal van plekken, waaronder op Katendrecht, de Binnenstad, Parkstad, het Motorstraatgebied en nabij de Coolhaven, zijn volop bouwactiviteiten aan de gang.

Ook wordt volop ingezet op het in ontwikkeling nemen van nieuwe bouwlocaties, het vermarkten van gemeentelijke bouwlocaties en het ruimte geven aan marktinitiatieven.

Verkeer en vervoer

Pagina 79

Verkeer en vervoer

Een duurzame, op groei van de stad gerichte aanpassing van mobiliteitsinfrastructuur: we faciliteren de groei en verdichting van de stad primair met slimme duurzame en integrale aanpassingen aan het infrastructurele netwerk. Dit betekent nieuwe oeververbindingen, veilige en oversteekbare stadsboulevards, ruime fietspaden, aantrekkelijke OV-knooppunten, toekomstbestendige energie-infrastructuur voor elektrisch rijden en meer stallingsruimte voor de fiets.

TAAKVELD 1

Openbaar vervoer

Een goede integratie van de OV-netwerken in reisketens en systemen/diensten bij voorkeur in makkelijke combinaties met voetgangers en fietsverkeer.

Een betere verbinding tussen de OV-netwerken noord- en zuid-Rotterdam en een betere ontsluiting van de rivieroever.

Een goede toegankelijkheid van de OV-netwerken door ouderen en minder-validen.

TAAKVELD 2

Parkeerbelasting

Het reguleren van het parkeergedrag van Rotterdammers en haar bezoekers, door middel van een belasting voor het parkeren op daarvoor aangewezen plaatsen, draagt bij aan het beheer van de openbare ruimte als stuwende kracht voor een aantrekkelijke buitenruimte en verduurzaming, minder parkeerdruk en een betere bezetting parkeergarages.

TAAKVELD 3

Parkeren

Vanuit de focus op meer ruimte voor fietsers en voetgangers en minder parkeren op straat, willen wij automobilisten stimuleren te kiezen voor Park+Ride-voorzieningen of een openbare parkeergarage aan de rand van het centrum. Tegelijkertijd willen wij ruimte bieden voor het comfortabel en veilig plaatsen van fietsen in fietsenstallingen en maatwerk in fietsparkeren voor bewoners in de wijken waar dat nodig is.

TAAKVELD 4

Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid

Optimaal gebruik maken van de infrastructuur van Rotterdam en eventuele verstoringen snel oplossen door toezicht te houden op het gebruik van civieltechnische kunstwerken (bruggen, sluizen, Maastunnel). Op die manier wordt de bereikbaarheid en de verkeersveiligheid van de stad vergroot.

TAAKVELD 5

Verkeer en vervoer - Ontwikkeling

Een duurzame, op groei van de stad gerichte aanpassing van mobiliteitsinfrastructuur. We dragen bij aan de verduurzaming van de mobiliteitsmiddelen.

Overzicht baten en lasten

Overzicht van baten en lasten Verkeer en vervoer	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Baten exclusief reserves	164.733	163.125	147.508	147.508	147.508	147.508
Bijdragen rijk en medeoverheden	23.979	1.609	135	135	135	135
Overige opbrengsten derden	140.459	161.516	147.373	147.373	147.373	147.373
Overige baten	295	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	146.375	167.513	99.553	102.405	102.586	102.427
Apparaatslasten	31.249	35.252	33.930	34.040	34.040	34.008

Inhuur	3.126	4.949	2.379	2.487	2.487	2.487
Overige apparaatslasten	720	796	792	794	794	794
Personeel	27.403	29.506	30.759	30.759	30.759	30.728
Intern resultaat	31.345	27.360	27.304	25.245	24.595	24.595
Intern resultaat	31.345	27.360	27.304	25.245	24.595	24.595
Programmalasten	83.780	104.901	38.319	43.120	43.951	43.823
Financieringslasten	19	0	0	0	0	0
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	67.143	90.509	22.437	25.870	27.013	26.533
Kapitaallasten	9.317	9.694	11.633	13.001	12.689	13.042
Overige programmalasten	6.741	4.219	4.113	4.113	4.113	4.113
Subsidies en inkomensoverdrachten	561	478	135	135	135	135
Saldo voor vpb en reserveringen	18.358	-4.388	47.955	45.103	44.922	45.081
Saldo voor reserveringen	18.358	-4.388	47.955	45.103	44.922	45.081
Reserves	29.386	57.189	3.790	5.456	5.469	5.464
Onttrekking reserves	29.386	57.527	4.200	5.866	5.879	5.874
Toevoeging reserves	0	338	410	410	410	410
Saldo	47.744	52.801	51.745	50.560	50.391	50.545

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Oorspronkelijke begroting 2019	26.298	26.180	22.607	22.160	22.160			
Omissieregeling 2019	25.545	25.095	21.333	20.890	20.890			
Eerste herziening / Voorjaarsnota 2019	31.035	36.007	32.850	32.345	32.342			
Tweede herziening 2019 / Begroting 2020	31.962	37.372	34.372	34.156	38.707			
10-maandsrapportage 2019	39.023	37.372	34.372	34.156	38.707			
Jaarstukken 2019 (realisatie)	43.119							
Eerste herziening / Voorjaarsnota 2020		27.103	34.372	34.156	38.707	38.707		
Tweede herziening 2020 / Begroting 2021		39.097	39.211	38.389	42.208	41.867		

10-maandsrapportage 2020	39.252	39.211	38.389	42.208	41.867	
Jaarstukken 2020 (realisatie)	38.602					
Eerste herziening / Voorjaarsnota 2021		26.590	51.142	48.329	47.152	47.140
Tweede herziening 2021 / Begroting 2022		41.788	51.962	51.512	50.374	50.206
10-maandsrapportage 2021		43.149	51.962	51.512	50.374	50.206
Jaarstukken 2021 (realisatie)		47.744				
Eerste herziening 2022			52.801	51.745	50.560	50.391 50.545

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De opbrengsten derden en overige baten bestaan grotendeels uit de parkeerinkomsten op straat en in de parkeergarages, de bijdrage voor het railinfrastructuurproject Hoekse Lijn en het uitvoeren van opdrachten voor externe opdrachtgevers.

Lasten

De lasten vloeien hoofdzakelijk voort uit de uitvoering van het jaarlijks vervangen van verkeerslichtinstallaties, de inzet voor straatparkeren, de exploitatie en het beheer van parkeergarages en het fiscaal handhaven, fietsvoorzieningen, openbaar vervoer, het railinfrastructuurproject Hoekse Lijn, stedelijke bereikbaarheid en verkeersveiligheid.

Reserves

De reserves hebben onder andere betrekking op de bestemmingsreserves Rotterdamse Investeringsmotor, Stedelijke bereikbaarheid en Energietransitie. De onttrekkingen aan de bestemmingsreserves worden ingezet voor de dekking van de kapitaallasten, duurzame mobiliteit, het project Hoekse Lijn inclusief metro aan zee, A16 Rotterdam, Meerjarig Infrastructuur Ruimte en Transport-Oeververbinding en stedelijke bereikbaarheid.

Meerjarig verloop

Ondanks hogere parkeerbaten is vanaf 2023 sprake van lagere baten ten opzichte van de jaren 2021 en 2022. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door het aflopende railinfrastructuurproject Hoekse Lijn waar een bijdrage voor wordt ontvangen.

De lasten dalen meerjarig. Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door het aflopende railinfrastructuurproject Hoekse Lijn, Energietransitie en aflopende intensiveringen. Hierdoor dalen de onttrekkingen aan de reserves Hoekse Lijn, Energietransitie en Stedelijke Bereikbaarheid ook meerjarig.

Bijstellingen per taakveld

Programma / Taakveld	Mutatie 2022 (€)	Mutatie 2022 (%)	Mutatie 2023 (€)	Mutatie 2023 (%)	Mutatie 2024 (€)	Mutatie 2024 (%)	Mutatie 2025 (€)	Mutatie 2025 (%)	Mutatie 2026 (€)	Mutatie 2026 (%)
Verkeer en vervoer	839	2%	232	0%	185	0%	185	0%	339	1%
Openbaar vervoer	56	1%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
Parkeerbelasting	642	1%	269	0%	269	0%	269	0%	269	0%
Parkeren	482	2%	269	1%	269	1%	269	1%	269	1%
Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid	-169	3%	-202	3%	-249	4%	-249	4%	-126	2%
Verkeer en vervoer - Ontwikkeling	-172	1%	-104	1%	-104	1%	-104	1%	-72	1%

Omschrijving programma

Fijn wonen en leven in Rotterdam begint bij een fijne woning in een prettige, groene buurt voorzien van alle essentiële voorzieningen en infrastructuren (water, riool, energie, groen, fietspaden etc). Nieuwe of huidige bewoners moeten in onze stad een woning van hun wensen en mogelijkheden kunnen vinden en zich prettig en gezond door de stad kunnen bewegen.

Dat wonen en leven gebeurt in een duurzaam, energiezuinig Rotterdam, met een excellente vervoersinfrastructuur met schone vervoersmiddelen en een met een betere luchtkwaliteit. De klimaatopgaven uit het akkoord van Parijs vragen om een forse energie- én economische transitie van stad en haven. Willen wij en onze kinderen prettig blijven wonen en leven dan vraagt dit flinke keuzes, maatregelen en investeringen.

De gemeente zorgt voor een samenhangend beleid en uitvoering daarvan op bereikbaarheid, de kwaliteit van de leefomgeving, duurzaamheid, gezondheid en verkeersveiligheid. Dat realiseert de gemeente met een aanpak die is gericht op een overgang naar duurzame en emissieloze mobiliteit in 2050. Het perspectief daarbij is zowel gemeentelijk als regionaal.

We dragen bij aan de verduurzaming van de mobiliteitsmiddelen. We willen de mobiliteitsgroei opvangen met modaliteiten en vervoerssystemen die schoner en stiller zijn, minder ruimte claimen en voor iedereen toegankelijk zijn. Dit betekent het bevorderen van: wandelen, fietsen, openbaar vervoer en elektrificatie van motorvoertuigen en schone logistiek in de stad.

Openbaar vervoer

Pagina 80

Openbaar vervoer

Een goede integratie van de OV-netwerken in reisketens en systemen/diensten bij voorkeur in makkelijke combinaties met voetgangers en fietsverkeer.

Een betere verbinding tussen de OV-netwerken Rotterdam Noord en Zuid en een betere ontsluiting van de rivieroever.

Een goede toegankelijkheid van de OV-netwerken voor ouderen en minder-validen.

Voortgang 2022

De doelstellingen van het taakveld zoals opgenomen onder “wat willen we bereiken” en “wat gaan we daarvoor doen” zijn nog actueel. Gelet op het lage gebruik van het openbaar vervoer als gevolg van de coronacrisis heeft de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH) zich genoodzaakt gezien een Transitieprogramma openbaar vervoer in het leven te roepen, waarin diverse bezuinigingen in het openbaar vervoer aanbod voorzien zijn. Hier is dit voorjaar met de raad over gesproken en daarbij stond het streven centraal om het openbaar vervoernetwerk zoveel mogelijk in stand te houden en om bezuinigingsmaatregelen in beginsel van tijdelijke aard te laten zijn. Dit was ook de essentie van de inzet van het college in MRDH-verband.

We zetten in op optimalisatie OV-tracés via de bestaande oeververbindingen. De eerste stap in de gefaseerde verbetering van het rivierkruisende openbaar vervoer op twee belangrijke corridors tussen Rotterdam Zuid en Noord: het OV via de Maastunnelcorridor tussen Zuidplein en Rotterdam Centraal en via de Van Brienenoordbrug tussen Zuidplein, Stadionpark en Kralingse Zoom. Het betreft optimalisatie bestaande OV-verbindingen als eerste stap op weg naar volledige Hoogwaardig openbaar vervoer (HOV)-infrastructuur op langere termijn (bus, tram of metro). Voor een aantrekkelijk OV-product en een snelle en betrouwbare exploitatie zijn busstroken, prioriteitsstelling bij verkeerslichten, verlaagde en andere infrastructurele maatregelen nodig. Het betreft kansrijke relaties voor minimaal HOV-bus – hoogfrequent (minimaal 6 keer per uur), zo veel mogelijk vrijliggend, comfortabel, snel, direct en gestrekt. Het Rijk draagt hier ook financieel aan bij.

Wat willen we bereiken

- Een goede integratie van de OV-netwerken in reisketens en systemen/diensten bij voorkeur in makkelijke combinaties met voetgangers en fietsverkeer.
- We zorgen dat de OV-netwerken in Rotterdam Noord en Zuid beter met elkaar verbinden en dat de rivieroever beter ontsloten worden.
- We zorgen voor een goede toegankelijkheid van de OV-netwerken voor ouderen en minder-validen.

Wat gaan we daar voor doen

- Voortzetten gratis OV voor ouderen. Gebruik van openbaar vervoer voor ouderen blijft gratis. Daarmee dragen wij bij aan het voorkomen van sociaal isolement.
- Inzetten op gratis OV voor kinderen tot 12 jaar in 2022

- Tot en met 2021 blijven we het bestaande netwerk vervoer over water ondersteunen. We ontwikkelen met de partners in de regio een strategie voor de periode vanaf 2022.
- Met de MRDH bevorderen we vormen van mobiliteitsdienstverlening. De bruikbaarheid en toegankelijkheid van het OV wordt hierdoor versterkt. Het gaat hier onder andere om voorzieningen voor de first & last mile en Mobility as a Service voor specifieke doelgroepen.

Effectindicatoren	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Groei OV-gebruik	Streefwaarde			In ontwikkeling		
	Realisatie	+2,7%	+2,8%	-45%		

Toelichting effectindicatoren

Als gevolg van covid-19 is na jaren van recordgroei het aantal reizigerskilometers gedaald met 45%. Het OV is mede door de tijdelijke beschikbaarheidsvergoeding van het Rijk blijven rijden en wordt nog steeds hoog gewaardeerd (de RET werd door klanten gewaardeerd met een 8). Het perspectief van groei inclusief capaciteitsknelpunten op middellange en lange termijn is ongewijzigd.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Openbaar vervoer	Realisatie 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Baten exclusief reserves	23.646	3.171	93	93	93	93
Bijdragen rijk en medeoverheden	23.215	1.272	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	125	1.899	93	93	93	93
Overige baten	306	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	51.785	57.629	9.064	10.112	10.116	10.116
Intern resultaat	3.601	1.323	1.204	-961	-961	-961
Intern resultaat	3.601	1.323	1.204	-961	-961	-961
Programmalasten	48.184	56.305	7.861	11.074	11.077	11.077
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	44.547	55.335	7.138	10.176	10.244	10.266
Kapitaallasten	496	492	587	762	698	676
Overige programmalasten	2.663	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	478	478	135	135	135	135
Saldo voor vpb en reserveringen	-28.139	-54.458	-8.972	-10.020	-10.023	-10.023

Saldo voor reserveringen	-28.139	-54.458	-8.972	-10.020	-10.023	-10.023
Reserves	18.857	43.317	-329	-330	-160	-160
Onttrekking reserves	18.857	43.655	81	80	250	250
Toevoeging reserves	0	338	410	410	410	410
Saldo	-9.283	-11.141	-9.301	-10.350	-10.183	-10.183

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Openbaar vervoer		Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Oorspronkelijke begroting 2022		-11.198	-9.301	-10.350	-10.183	-10.183
Bijstellingen Eerste Herziening 2022		56	0	0	0	0
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	56	0	0	0	0
Begroting na wijzigingen		-11.141	-9.301	-10.350	-10.183	-10.183

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast op basis van daadwerkelijke activeringen in 2021, bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen, omslagrente en bouwrente van de jaarschijven. Een volledig beeld van de kredieten is opgenomen in de paragraaf [Investeringen](#).

Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor

Voor de planontwikkeling en uitvoering van werkzaamheden in Hoek van Holland is het lastenbudget en de bijhorende onttrekking aan de bestemmingsreserve Buitenruimte station Hoek van Holland Strand met € 158 verhoogd.

Technische wijzigingen

Op het taakveld Openbaar Vervoer is er één er technische wijziging verwerkt met een bedrag van € 56. De wijziging heeft betrekking op de doorbelasting van overhead op projecten in 2022.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [OV-visie Rotterdam 2018 - 2040](#)

Omschrijving taakveld

Dit taakveld betreft het uitvoeren van taken op het gebied van openbaar vervoer, waaronder bus, tram, metro, taxivervoer en veerdiensten en de bijbehorende (omvangrijke) infrastructurele voorzieningen zoals stations, aanvullend op de verantwoordelijkheden van de Metropoolregio Rotterdam Den Haag als regionale vervoersautoriteit.

Parkeerbelasting

Pagina 81

Parkeerbelasting

Het reguleren van het parkeergedrag van Rotterdammers en bezoekers, door middel van een belasting voor het parkeren op daarvoor aangewezen plaatsen, draagt bij aan het beheer van de openbare ruimte als stuwende kracht voor een aantrekkelijke buitenruimte en verduurzaming, minder parkeerdruk en een betere bezetting parkeergarages.

Voortgang 2022

Op 10 december 2019 heeft het college de nota "Betaald parkeren in Rotterdam" vastgesteld. Deze nota vormt het beleidskader voor een pakket van maatregelen dat zal worden uitgevoerd met als doel een betere balans te realiseren tussen de verschillende claims op de openbare ruimte.

In de begroting 2022 is een saldoverbetering van € 7,2 mln ingeboekt binnen het taakveld Parkeerbelasting. In dit kader is tot de volgende uitbreidingen betaald parkeren (nieuwe gebieden en uitbreiding betaaltijden) besloten:

- invoering betaald parkeren op de Keileweg en uitbreiding betaaltijden op de Galvanistraat en Van Helmontstraat per 1 november 2021;
- invoering betaald parkeren in Vreewijk 2e fase per 1 november 2021;
- uitbreiding betaald parkeren in Bloemhof en Walravenbuurt per 1 december 2021;
- invoering betaald parkeren in De Esch 1e fase per 15 december 2021;
- uitbreiding betaaltijden Oude Noorden en Liskwartier per 11 mei 2022;
- uitbreiding betaaltijden Spangen, Bospolder en Tussendijken per 1 juni 2021;
- uitbreiding betaaltijden Delfshaven, Schiehaven en Lloydkwartier per 1 juli 2022.

Om zorgpersoneel te ondersteunen in de toegenomen zorgtaken als gevolg van corona is de tijdelijke parkeervergunning voor zorgverleners verlengd tot 1 april 2022. Deze parkeervergunning biedt zorgpersoneel de mogelijkheid om in de gehele stad gratis te parkeren.

Wat willen we bereiken

Optimale verdeling van schaarse ruimte

Een optimale verdeling van de schaarse openbare parkeergelegenheid over alle Rotterdammers en bezoekers in onze wereldstad.

Wat gaan we daar voor doen

Optimale verdeling van schaarse ruimte

- parkeerregelgeving voorbereiden en uitvoeren
- doelgerichte parkeerproducten faciliteren waarbij gastheerschap centraal staat
- beheer en onderhoud
- productinnovaties
- informatiegestuurd fiscale handhaving
- actief in gesprek gaan over de wenselijkheid van invoering betaald parkeren, conform de kaders van de nota "Betaald parkeren in Rotterdam"
- ongeveer 300 parkeerplaatsen in het Centrum, die zijn voorbehouden aan vergunninghouders, worden omgezet in normale parkeerplaatsen
- bij parkeersectoren met een wachtlijst voor vergunningen krijgen aanvragen voor eerste bewonersvergunningen voorrang
- pilot parkeerduurbeperking op de Veranda bij wedstrijden/evenementen in Stadion Feijenoord
- hogere Inkomsten benutten om ambities van het college te faciliteren bij uitbreiding P+R-voorzieningen en voorzieningen voor fietsparkeren.

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Betalingsgraad	Streefwaarde	86%	87%	88%	89%	90%	91%
	Realisatie	86%	87%	88%	89%		
Beschikbaarheid parkeerautomaten*	Streefwaarde	99,7%	99,7%	99,7%	99,7%	99,7%	99,7%
	Realisatie	99,7%	99,7%	99,7%	99,7%		

* Dit is gebaseerd op de Service Level Agreement met onze leveranciers

Toelichting indicatoren

De jaarlijkse stijging van de betalingsgraad is het gevolg van de doorontwikkeling van de fiscale parkeercontrole door meer data- en informatiegestuurd te werken en gebruik te maken van omgevingsbeelden ("handhaven op afstand").

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Parkeerbelasting	Realisatie 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Baten exclusief reserves	124.785	142.245	129.713	129.713	129.713	129.713
Bijdragen rijk en medeoverheden	214	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	124.571	142.245	129.713	129.713	129.713	129.713
Lasten exclusief reserves	28.368	35.850	31.017	31.021	31.023	31.023
Apparaatslasten	8.111	8.964	9.103	9.105	9.105	9.105
Inhuur	485	891	71	71	71	71
Overige apparaatslasten	241	310	308	309	309	309
Personeel	7.385	7.763	8.725	8.725	8.725	8.725
Intern resultaat	13.772	14.407	12.748	12.748	12.748	12.748
Intern resultaat	13.772	14.407	12.748	12.748	12.748	12.748
Programmalasten	6.485	12.479	9.166	9.168	9.170	9.170
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	2.851	8.891	5.338	5.314	5.226	5.467
Kapitaallasten	286	388	628	654	744	503
Overige programmalasten	3.348	3.200	3.200	3.200	3.200	3.200
Saldo voor vpb en reserveringen	96.417	106.395	98.696	98.692	98.690	98.690
Saldo voor reserveringen	96.417	106.395	98.696	98.692	98.690	98.690
Saldo	96.417	106.395	98.696	98.692	98.690	98.690

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Parkeerbelasting		Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Oorspronkelijke begroting 2022		105.753	98.427	98.423	98.422	98.422
Bijstellingen Eerste Herziening 2022		642	269	269	269	269
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	642	269	269	269	269

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast als gevolg van nieuwe en bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen per jaarschijf. In de paragraaf investeringen is een gedetailleerd overzicht opgenomen van deze aanpassingen. Dit is een saldo neutrale bijstelling omdat het effect binnen het taakveld wordt opgevangen.

Technische wijzigingen

In dit taakveld zijn er diverse wijzigingen geweest. De grootste wijzigingen zijn budgetoverheveling voor onderhoud parkeerplaatsen (structureel € 310), budgetverschuivingen tussen taakveld parkeerbelasting en parkeren (-€ 241 in 2022 tot - € 98 in 2026), dekking overhead projecten (€ 537 in 2022), bijdrage Wijk aan zet (structureel € 8) en herverdeling overige budgetten voor de inzet van personeel, inhuur en uitbestede werkzaamheden om deze in lijn te brengen met de verwachte uitgaven (€ 28 in 2022 tot € 49 in 2026).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- Parkeerplan "Parkeren in beweging"
- Nota "Betaald parkeren in Rotterdam"
- Verordening Parkeerregulering en Parkeerbelastingen 2021
- Uitvoeringsbesluit Parkeren Rotterdam 2021

Omschrijving taakveld

Tot het taakveld 'Parkeerbelasting' behoort:

- heffing en invordering
- opbrengsten parkeerfaciliteiten
- opbrengsten boetes

Tot dit taakveld behoort niet:

- parkeerpolitie. Deze valt onder taakveld 1.2 Openbare orde en veiligheid

Parkeren

Pagina 82

Parkeren

Vanuit de focus op meer ruimte voor fietsers en voetgangers en minder parkeren op straat, willen wij automobilisten stimuleren te kiezen voor Park+Ride-voorzieningen of

een openbare parkeergarage aan de rand van het centrum. Tegelijkertijd willen wij ruimte bieden voor het comfortabel en veilig plaatsen van fietsen in fietsenstallingen en maatwerk in fietsparkeren voor bewoners in de wijken waar dat nodig is

Voortgang 2022

Garageparkeren

De aanbesteding voor plaatsing van oplaadpunten in gemeentelijke parkeergarages is afgerond, gunning en contractvorming hebben plaatsgevonden en de voorbereidende werkzaamheden (verhoging elektrisch vermogen daar waar nodig) zijn uitgevoerd. Het uitgangspunt voor 2022 is plaatsing van 250 extra oplaadpunten.

Als uitwerking van de motie "Oost West, Thuis best" zijn inmiddels een tweetal pilots opgestart voor de openbare parkeergarages Museumpark en Lusthofstraat. De pilots hebben betrekking op toegang voor vergunninghouders in de betreffende openbare gemeentelijke parkeergarages op de momenten dat de bezetting van de betreffende parkeergarages dat toelaat.

In parkeergarage Schouwburgplein 2 (Kruisplein) loopt momenteel een pilot met een 20-tal deelauto's voor werknemers en bewoners in Rotterdam Central District (RCD).

Fietsparkeren

De in 2019 vastgestelde Fietskoers 2025 ("de fiets als hefboom in de Rotterdamse mobiliteitstransitie") is het kader voor de opstelling van een Uitvoeringsprogramma Fietsparkeren, waarin de volgende maatregelen worden uitgewerkt en gefaseerd in uitvoering worden genomen:

- fietsparkeren in het Rotterdamse centrum
- fietsparkeren bij OV- en P+R-locaties
- fietsparkeren in de woonbuurten

Voor de binnenstad is in maart 2021 de "Fietsparkeerstrategie binnenstad" vastgesteld, een verdere concretisering van de Fietskoers.

Met betrekking tot fietstrommels is ook voor 2022 de plaatsing van 80 extra fietstrommels het uitgangspunt.

P+R-parkeren

Realisatie van extra P+R-capaciteit wordt als belangrijke randvoorwaarde gezien om aanvullende ambities te kunnen formuleren voor het verbeteren van de kwaliteit van de openbare ruimte in de binnenstad. Extra capaciteit die niet per definitie de fysieke uitbreiding van P+R-capaciteit betekent, maar ook gericht is op het beter benutten van bestaande P+R-capaciteit door invoering van een doelgroepensysteem. Hierbij kan uitsluitend de parkeerder die daadwerkelijk aanvullend gebruik maakt van het openbaar vervoer gratis parkeren. Eind februari 2022 is de nieuwe P+R Noorderhelling geopend. Deze P+R-voorziening heeft een capaciteit van 500 plaatsen en is

gerealiseerd in combinatie met de te verplaatsen bouwmarkt in het kader van de ontwikkelingen Feyenoord City. Deze P+R is voorzien van een doelgroepensysteem.

Wat willen we bereiken

City-Lounge

- De binnenstad als city-lounge met meer ruimte voor fietsers en voetgangers; de binnenstad ontwikkelen als een vitale kwaliteitsplek voor ontmoeting, verblijf en vermaak. De binnenstad is het hart van de stad. Het begrip 'city lounge' verwoordt het gevoel dat de binnenstad moet uitstralen.

Wat gaan we daar voor doen

City-Lounge

- doelgerichte parkeerproducten faciliteren, waarbij gastheerschap centraal staat (bijvoorbeeld uitbreiding aantal elektrische oplaadpunten met de bijbehorende infrastructuur)
- productinnovatie
- marketing
- beheer en onderhoud
- actief in gesprek gaan over de wenselijkheid van uitbreiding P+R, parkeergarages en fietsparkeervoorzieningen
- het aantal elektrische oplaadpunten uitbreiden met de infrastructuur die daarvoor nodig is om duurzaam rijden nog gemakkelijker en aantrekkelijker te maken
- investeren in voorzieningen voor fietsparkeren bij OV-knooppunten en stedelijke regionale fietsverbindingen, om het gebruik van het openbaar vervoer te stimuleren
- het zo goed mogelijk benutten van de investeringen die de afgelopen jaren zijn gedaan in parkeergarages en P+R-voorzieningen, door een beweging te maken van parkeren op straat naar parkeren in garages en op P+R-voorzieningen
- fietsparkeervoorzieningen voor het comfortabel en veilig stallen van fietsen voor alle Rotterdammers en haar bezoekers.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Gemiddelde bezetting van de parkeergarages	Streefwaarde	30%	32%	34%	36%	38%	40%
	Realisatie	30%	32%	26%	28%		
Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal elektrische laadpunten	Streefwaarde	80	100	350	600	850	1100
	Realisatie	80	100	300	400		
Aantal fietstrommels	Streefwaarde	845	925	1005	1085	1165	1245

Toelichting indicatoren

De gemiddelde bezettingsgraad van de parkeergarages is gerelateerd aan de onbeperkte openingstijden (7/24). Als gevolg van de coronamaatregelen is de gemiddelde bezetting van de openbare parkeergarages in 2020 en 2021 stevig gedaald.

De uitbreiding van het aantal laadpunten vindt plaats in afstemming met de Brandpreventiecommissie en met inachtneming van de regelgeving m.b.t. brandveiligheid. De uitbreiding van het aantal laadpunten is in 2021 vertraagd, omdat met voorrang is gewerkt aan het verbeteren van de brandveiligheid, met name bij de parkeergarages in combinatie met woningbouw.

In het kader van de uitwerking van de motie "Mijn fiets staat veilig" wordt ingezet op een jaarlijkse uitbreiding met 80 fietstrommels.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Parkeren	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Baten exclusief reserves	11.038	15.428	15.428	15.428	15.428	15.428
Bijdragen rijk en medeoverheden	11	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	11.023	15.428	15.428	15.428	15.428	15.428
Overige baten	4	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	30.958	34.807	34.847	34.720	34.729	34.729
Apparaatslasten	5.417	6.083	5.807	5.808	5.808	5.808
Inhuur	353	609	59	59	59	59
Overige apparaatslasten	168	197	195	196	196	196
Personeel	4.896	5.277	5.553	5.553	5.553	5.553
Intern resultaat	16.448	15.105	16.026	16.133	15.483	15.483
Intern resultaat	16.448	15.105	16.026	16.133	15.483	15.483
Programmalasten	9.093	13.619	13.014	12.779	13.439	13.439
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	8.006	12.090	10.802	10.131	10.571	10.565
Kapitaallasten	353	509	1.298	1.735	1.955	1.960
Overige programmalasten	734	1.019	913	913	913	913

Subsidies en inkomensoverdrachten	0	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-19.920	-19.379	-19.419	-19.291	-19.301	-19.301
Saldo voor reserveringen	-19.920	-19.379	-19.419	-19.291	-19.301	-19.301
Saldo	-19.920	-19.379	-19.419	-19.291	-19.301	-19.301

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Parkeren		Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Oorspronkelijke begroting 2022		-19.860	-19.688	-19.561	-19.570	-19.570
Bijstellingen Eerste Herziening 2022		482	269	269	269	269
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	482	269	269	269	269
Begroting na wijzigingen		-19.379	-19.419	-19.291	-19.301	-19.301

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast als gevolg van nieuwe en bijgestelde [investeringskredieten](#) alsmede geactualiseerde ramingen per jaarschijf. In de paragraaf investeringen is een gedetailleerd overzicht opgenomen van deze aanpassingen. Dit is een saldo neutrale bijstelling omdat het effect binnen het taakveld wordt opgevangen.

Technische wijzigingen

In dit taakveld zijn er diverse technische wijzigingen geweest. De grootste wijzigingen zijn budgetverschuivingen tussen taakveld parkeren en parkeerbelastingen (€ 241 in 2022 tot € 98 in 2026), dekking overhead projecten (€ 75 in 2022), bijdrage Wijk aan zet (structureel € 4) en herverdeling overige budgetten voor de inzet van personeel, inhuur en uitbestede werkzaamheden om deze in lijn te brengen met de verwachte uitgaven (€ 162 in 2022 tot € 167 in 2026).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- Parkeerplan "Parkeren in beweging"
- Fietskoers 2025
- Fietsparkeerstrategie binnenstad

Omschrijving taakveld

Auto- en fietsparkeervoorzieningen dragen bij aan een bereikbare stad met beheer van de openbare ruimte als stuwende kracht voor een aantrekkelijke buitenruimte en duurzaamheid, minder parkeerdruk en een betere bezetting parkeergarages. Tot dit taakveld behoren ontwikkeling en beheer van (afzonderlijke) parkeervoorzieningen:

- parkeerbeleid: parkeerzone, ontheffingen en vergunningen
- inrichting en onderhoud open en gesloten parkeervoorzieningen
- baten en lasten die betrekking hebben op parkeervoorzieningen (exclusief de opbrengst van parkeerbelasting zie taakveld Parkeerbelasting)
- parkeer- en stallingsgarages
- P+R-voorzieningen
- fietsenstallingen en fietstrommels

Tot dit taakveld behoort niet:

- parkeerbelasting inclusief lasten heffing en invordering. Valt onder taakveld Parkeerbelasting
- parkeerpolitie (toezichthouders, boa's). Dit valt onder taakveld Openbare orde en veiligheid
- aanleg, beheer en onderhoud van parkeerhavens als onderdeel van wegen horen thuis onder taakveld Verkeer en vervoer

Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid

Pagina 83

Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid

Optimaal gebruik maken van de infrastructuur van Rotterdam en eventuele verstoringen snel oplossen door toezicht te houden op het gebruik van civieltechnische kunstwerken (bruggen, sluizen, Maastunnel). Op die manier wordt de bereikbaarheid en de verkeersveiligheid van de stad vergroot.

Voortgang 2022

De doelstellingen van het taakveld zoals opgenomen onder 'Wat willen we bereiken' en 'Wat gaan we daarvoor doen' zijn nog actueel. Er zijn geen ontwikkelingen die aanleiding geven tot het vermelden van afwijkingen in het beoogde effect of onze inspanningen.

Wat willen we bereiken

Een optimale werking, beschikbaarheid en gebruik van de infrastructuur van Rotterdam waardoor de (tevredenheid over) bereikbaarheid en verkeersveiligheid vergroot worden.

De stad groeit én moderniseert. Dit betekent een verdichting van het bestaand gebied én nieuwe gebiedsontwikkelingen. Meer woningen, bedrijvigheid en meer en andere voorzieningen. Dit betekent ook meer mobiliteit en druk op de bereikbaarheid. Daarom moet meer worden ingezet op de regulering en gedragsbeïnvloeding ten aanzien van het gebruik van de infrastructuur. Doorgaand en passerend verkeer wordt beter door de stad geleid en verstoringen worden snel opgelost.

Wat gaan we daar voor doen

- Civiele kunstwerken bedienen en toezicht houden op het gebruik ervan: het bedienen van bruggen en sluizen om weg- en waterverkeer goed te leiden.
- Toezicht houden op het gebruik van de Maastunnel en verkeer leiden: Toezicht houden op en het bevorderen van verkeersmanagement in de wegbuizen.
- Zorgen voor 'quick response' bij (technische) verkeersincidenten en -verstoringen:
 - Het team start en onderneemt noodzakelijke acties als reactie op incidenten/verstoringen en coördineert deze acties om het incident, de verstoring of het probleem op te lossen en de gevolgen ervan beheersbaar te maken.
 - Het uitvoeren van filemanagement. Het team beïnvloedt verkeerstromen door deze te leiden met verkeerregelininstallaties.
- Een bijdrage leveren aan goede voorbereiding en coördinatie op het gebied van de bereikbaarheid van voorziene verstoringen, zoals werkzaamheden en evenementen.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid	Realisatie 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Baten exclusief reserves	203	29	22	22	22	22
Bijdragen rijk en medeoverheden	57	28	21	21	21	21
Overige opbrengsten derden	146	1	1	1	1	1
Lasten exclusief reserves	5.877	6.261	6.209	6.157	6.157	6.034
Apparaatslasten	5.780	6.197	6.196	6.196	6.196	6.196
Inhuur	1.084	636	621	621	621	621
Overige apparaatslasten	120	88	88	88	88	88
Personeel	4.577	5.473	5.487	5.487	5.487	5.487
Intern resultaat	39	26	26	26	26	26
Intern resultaat	39	26	26	26	26	26
Programmalasten	58	39	-13	-65	-65	-188

Inkopen en uitbestede werkzaamheden	58	39	-13	-65	-65	-188
Saldo voor vpb en reserveringen	-5.675	-6.232	-6.187	-6.135	-6.135	-6.012
Saldo voor reserveringen	-5.675	-6.232	-6.187	-6.135	-6.135	-6.012
Saldo	-5.675	-6.232	-6.187	-6.135	-6.135	-6.012

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid		Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Oorspronkelijke begroting 2022		-6.063	-5.985	-5.886	-5.886	-5.886
Bijstellingen Eerste Herziening 2022		-169	-202	-249	-249	-126
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-28	-76	-123	-123	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-141	-126	-126	-126	-126
Begroting na wijzigingen		-6.232	-6.187	-6.135	-6.135	-6.012

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast als gevolg van nieuwe en bijgestelde [investeringskredieten](#) alsmede geactualiseerde ramingen per jaarschijf. In de paragraaf investeringen is een gedetailleerd overzicht opgenomen van deze aanpassingen.

Technische wijzigingen

In dit taakveld zijn er diverse technische wijzigingen geweest. De grootste wijzigingen zijn overheveling budget overhead (structureel - € 153) en herverdeling van overige budgetten voor de inzet van personeel, inhuur en uitbestede werkzaamheden om deze in lijn te brengen met de verwachte uitgaven (€ 12 in 2022 tot € 27 in 2026).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Wet aanvullende regels veiligheid wegtunnels](#)
- [Regeling aanvullende regels veiligheid wegtunnels \(Maastunnel\)](#)
- [Besluit Bedieningstijden Bruggen en Sluizen](#)
- [Stedelijk verkeersplan Rotterdam 2017-2030+](#)

Omschrijving taakveld

Tot dit taakveld behoren de taken op het gebied van toezicht houden op en het bedienen van civieltechnische kunstwerken.

Bovenstaande doelstelling is gekoppeld aan de programmadoelstellingen van Openbare orde en veiligheid en van Verkeer en vervoer: Het vraagt om een samenhangend beleid op bereikbaarheid enerzijds en de kwaliteit van de leefomgeving, duurzaamheid, gezondheid en verkeersveiligheid anderzijds. Dat realiseert de gemeente met een aanpak die is gericht op een overgang naar duurzame mobiliteit. Het perspectief daarbij is zowel gemeentelijk als regionaal. Een van de doelen is dat de stedelijke bereikbaarheid versterkt, als onderdeel van de versterking van het economisch functioneren met een aantrekkelijk leefklimaat en gezonde stad.

Verkeer en vervoer - Ontwikkeling

Pagina 84

Verkeer en vervoer - Ontwikkeling

Een duurzame, op groei van de stad gerichte aanpassing van mobiliteitsinfrastructuur.

We dragen bij aan de verduurzaming van de mobiliteitsmiddelen.

Voortgang 2022

De belangrijkste ontwikkelingen in dit jaar tot nu toe zijn:

- In de eerste maanden van dit jaar zijn de coronamaatregelen stapsgewijs opgeheven. Dit heeft vanzelfsprekend effecten op de verplaatsingspatronen in de stad en het gebruik van het openbaar vervoer. Voor definitieve conclusies over blijvende gedragsveranderingen is het nu nog te vroeg, maar we blijven de effecten monitoren.
- De relatie tussen verstedelijken en verbinden staat hoog op de gezamenlijke agenda van Rijk, regionale partners en de gemeente Rotterdam en hier zijn ook financiële middelen aan gekoppeld. Het op 10 januari aangetreden nieuwe kabinet heeft € 7,5 mld gereserveerd voor bereikbaarheidsinvesteringen gekoppeld aan verstedelijking. Rotterdam heeft de voorwaarden hiervoor op orde: een recent vastgestelde omgevingsvisie met daarin gebiedskeuzes voor verstedelijking in de zone tussen Alexander en Zuidplein, gekoppeld aan een nieuwe HOV-verbinding. We zien het komend half jaar momentum ontstaan om met de andere overheden een deal te gaan sluiten en afspraken te maken over de maatregelen die in de MIRT-verkenning worden onderzocht.
- Het college van BenW heeft op 22 maart de planstudie HOV Maastunnelcorridor, die in samenwerking met MRDH en RET is uitgevoerd, en het conceptontwerp (tracé en infrastructurele maatregelen) voor de korte

termijn maatregelen voor de nieuwe HOV-verbinding tussen Zuidplein en Rotterdam Centraal vastgesteld. Ook gaf het college de opdracht deze maatregelen verder uit te werken en alle noodzakelijke voorbereidingen te treffen om m.i.v. dienstregeling december 2023 een versnelde busdienst via het Maastunneltracé te realiseren.

Wat willen we bereiken

Een duurzame, op groei van de stad gerichte aanpassing van mobiliteitsinfrastructuur.

We faciliteren de groei en verdichting van de stad primair met slimme duurzame en integrale aanpassingen aan het infrastructurele netwerk. Dit betekent nieuwe oeververbindingen, veilige en oversteekbare stadsboulevards, ruime fietspaden, aantrekkelijke OV-knooppunten, toekomstbestendige energie-infrastructuur voor elektrisch rijden en meer stallingsruimte voor de fiets. Dit betekent:

- Uitbreiding en verbeteren van de oeververbindingen voor voetganger, fiets, OV en auto (derde stadsbrug, lightrail, vervoer over water). OV-knopen en transferpunten moeten beter toegankelijk zijn en een hogere belevingswaarde hebben en waar mogelijk meer functionaliteiten combineren (groen, waterberging /hittestress, energieopwekking en -opslag). We willen een betere OV-ontsluiting van economisch belangrijke gebieden (first & last mile). We bouwen voort op de OV-visie van 2018 en zorgen dat de groei en verdichting van de stad (met 18.000 woningen) wordt gedragen door een goed functionerend netwerk openbaar vervoer.
- Een slimmere sturing van het verkeer, met oog voor verschillende modaliteiten en met meer informatie voor de reizigers, door middel van daartoe intelligenter gemaakte verkeersregelininstallaties.
- Een “walkable” en “bikable city” door meer ruimte en prioriteit in de buitenruimte voor voetgangers en fietsers. We werken aan betere bereikbaarheid van voorzieningen en betere toegang tot mobiliteit en de verkeersruimte voor kwetsbare groepen. We hebben aandacht voor bereikbaarheid van voorzieningen voor de woongebieden buiten de Ring.
- Het straatparkeren in het centrumgebied moet verder worden teruggebracht, zodat ruimte wordt gecreëerd voor de bovenstaande ontwikkelingen.
- De energieinfrastructuur moet toereikende oplaadpunten bieden voor elektra en/of H2, opslag en smartgrids die vervoermiddelen en gebouwde omgeving optimaal koppelen.

We dragen bij aan de verduurzaming van de mobiliteitsmiddelen

We willen de mobiliteitsgroei opvangen met modaliteiten en vervoerssystemen die schoner en stiller zijn, minder ruimte claimen en voor iedereen toegankelijk zijn. Dit betekent het bevorderen van: wandelen, fietsen, openbaar vervoer en elektrificatie van motorvoertuigen en schone logistiek in de stad. Dit betekent:

- Actieve inzet op het gebruik van slimme en schone voertuigen en mobiliteitsinnovaties in techniek (smart mobility) en dienstverlening (mobility as a service), met meer keuzevrijheid voor alle Rotterdammers.
- Meer gebruik van schoon, stil en minder ruimte-eisend vervoer. Door met bedrijven, maatschappelijke organisaties, onderwijs en andere partners afspraken te maken in het Rotterdams Energie- en Klimaatakkoordsturen en het Leer-werk akkoord.
- Ter invulling van de Green Deal Zero Emissie.

Wat gaan we daar voor doen

Een duurzame, op groei van de stad gerichte aanpassing van mobiliteitsinfrastructuur.

- We werken programmatisch aan het creëren van meer ruimte op bestaande fietspaden en het aanleggen van nieuwe metropolitane- en snelfietsroutes en weten ons hierin gesteund door de MRDH en het Rijk. We breiden stallingsmogelijkheden uit, met name bij stations en hebben oog voor deelsystemen.
- We stellen een verkeerscirculatieplan op dat aangeeft hoe de overlast door autoverkeer in met name de binnenstad kan worden beperkt en hoe doorgaand verkeer naar de Ring kan worden geleid. Dit geeft ons een kader om te sturen op meer autoluwheid en een hogere prioriteit voor fietsers, voetgangers en openbaar vervoer.
- We werken met het Rijk, MRDH en andere partijen aan een samenhangend programma van gezamenlijke investeringen in de infrastructuur voor openbaar vervoer, fiets en auto voor de gehele metropoolregio. We voeren hiertoe de noodzakelijke studies uit leidend tot uitvoeringsbesluiten:
 - In de huidige bestuursperiode nemen we een uitvoeringsbesluit over een derde oeververbinding in de stad, met als doel het verbeteren van de OV- en fietsverbinding en het beter spreiden van het autoverkeer in de stad.
 - We nemen uitvoeringsbesluiten over nieuwe hoogwaardige OV-verbindingen, waaronder op de lijn Kralingse Zoom – Feyenoord City – Zuidplein en de spoorlijn Dordrecht-Den Haag. We starten met uitvoering van een eerste pakket aan maatregelen op de buslijnen over de Van Brienenoordbrug en Maastunnelcorridor. We bepalen waar first & last mile-voorzieningen wenselijk zijn en welke rol autonome voertuigen hierin kunnen spelen. We maken afspraken over de inzet van personenvervoer over water in de ontwikkeling van de stad.
 - We bepalen met de MRDH en andere partijen hoe (het gebruik van) P+R op korte termijn kan worden bevorderd en bereiden uitbreiding voor op de locaties Meijersplein en Kralingse Zoom. Bij fysieke aanpassingen aan P+R-voorzieningen of OV-knopen zoeken we naar meervoudige functionaliteiten (groen, waterberging / hittestress, energieopwekking en –opslag, i.c.m. de bouwopgave).
- Met verkeersmanagement en operationele verkeersregie ‘managen’ we de stedelijke bereikbaarheid door het informeren, adviseren, accommoderen en instrueren van reizigers en het optimaal benutten van de beschikbare capaciteit, afhankelijk van de actuele verkeerssituatie op het netwerk. We zetten hierop in door verdere doorontwikkeling van slimme verkeersregelininstallaties die beter detecteren en hiermee de verkeersstromen van fietsers, auto’s, openbaar vervoer en voetgangers beter kunnen aansturen.
- We gaan door met de stelselmatige aanpak van black spots, locaties waar slachtoffers vallen. We verbreden onze inzet op verkeersveiligheid met de aanpak van locaties waar bewoners onveiligheid ervaren, met educatie en voorlichting voor kwetsbare groepen en met een aanpak op asociaal rijgedrag.
- We bouwen aan bredere en prettig gelegen trottoirs en voetpaden en veilige en mooie oversteeksituaties, met name in routes naar OV-haltes en andere voorzieningen. Met de organisatie van de mondiale conferentie Walk21 (2019) dragen we bij aan kennisontwikkeling, agenderen van voetgangersbeleid en het opzetten van een Rotterdamse werkwijze.

- We realiseren laadinfrastructuren om zo de omslag naar emissievrije mobiliteit te bevorderen. Elektrisch rijden faciliteren we maximaal, zowel op straat als in garages en voor alle vervoermiddelen. We werken naar een slimme koppeling van laadinfra aan energie-infrastructuur (Smart Grid).
- Het aantal parkeerplaatsen in het openbaar gebied in het centrum brengen we verder terug met 1200. In de wijken, Blijddorp Bergpolder en de Provenierswijk verlagen we de parkeerdruk structureel.

We dragen bij aan de verduurzaming van de mobiliteitsmiddelen

- We ondersteunen nieuwe mobiliteitsdiensten (waaronder deelsystemen en mobility as a service: MaaS) die de Rotterdammer meer keuzevrijheid geven en helpen slimmer te reizen. We doen dat door het wegnemen van barrières, goede regulering (marktmeesterschap), promotie, delen van verkeersdata en gebruiksstimulering.
- We zetten fietsbeschikbaarheid in in de strijd tegen vervoersarmoede en vóór mobiliteitsgeluk.
- We starten met een programma gericht op het bevorderen van lopen en wandelen in binnenstad en wijken.
- We werken naar stadsdistributie met emissieloze voertuigen en een effectief systeem: in het kader van de Green Deal Zero Emissie Stadslogistiek werken we met het bedrijfsleven naar nul emissie logistiek per 2025. We bevorderen efficiëntere en emissievrije bouwlogistiek via opdrachtverstrekking, vergunningen en het creëren van logistieke hubs.
- We geven het goede voorbeeld: op de natuurlijke vervangmomenten worden gemeentelijke voertuigen vervangen door emissieloze voertuigen. Bij het taakveld 'Overige baten en lasten - Lease' staat meer informatie over het verduurzamen van het gemeentelijk wagenpark.
- We sturen op een optimale invulling van de afspraken in het Rotterdams Energie- en Klimaatakkoord over het gebruik van schoon, stil en minder ruimte-eisend vervoer.
- Sturen op een optimaler inzet van maatschappelijk en commercieel vastgoed voor versterking en verandering van de mobiliteitsnetwerken.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Relatieve aandeel schone verplaatsingen van en naar de binnenstad	Streefwaarde	61,7%	62,4%	63%	63,7%	64,3%	
	Realisatie	61,7%	63,4%	61,2%	60,1%		

Als gevolg van het covid-effect op het openbaar vervoer is het aandeel schone verplaatsingen vanaf 2020 afgenomen. Omdat de jaarcijfers van de NS pas laat in het jaar beschikbaar komen, is voor 2021 gebruikt gemaakt van het NS-jaarcijfer 2020, en voor 2020 van het jaarcijfer van 2019 (pre-covid). Daardoor pakt het aantal schone verplaatsingen in 2021 nog lager uit dan in 2020.

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Extra capaciteit fietsparkeren in de binnenstad	Streefwaarde		1.000	2.000	3.000	4.000	
	Realisatie		1.298	2.798	3.640		
Aantal gerealiseerde fietsvriendelijke verkeersregelininstallaties	Streefwaarde		25	50	75	100	
	Realisatie		35	70	91		

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Verkeer en vervoer - Ontwikkeling	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Baten exclusief reserves	5.061	2.252	2.252	2.252	2.252	2.252
Bijdragen rijk en medeoverheden	482	309	114	114	114	114
Overige opbrengsten derden	4.594	1.943	2.138	2.138	2.138	2.138
Overige baten	-14	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	29.386	32.966	18.416	20.395	20.561	20.524
Apparaatslasten	11.941	14.009	12.823	12.931	12.931	12.899
Inhuur	1.205	2.814	1.629	1.736	1.736	1.736
Overige apparaatslasten	191	201	201	201	201	201
Personeel	10.545	10.994	10.994	10.994	10.994	10.962
Intern resultaat	-2.514	-3.502	-2.699	-2.699	-2.699	-2.699
Intern resultaat	-2.514	-3.502	-2.699	-2.699	-2.699	-2.699
Programmalasten	19.960	22.459	8.292	10.164	10.330	10.325
Financieringslasten	19	0	0	0	0	0
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	11.680	14.155	-829	314	1.038	422
Kapitaallasten	8.181	8.304	9.121	9.850	9.292	9.902
Overige programmalasten	-4	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	83	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-24.325	-30.714	-16.164	-18.143	-18.309	-18.273
Saldo voor reserveringen	-24.325	-30.714	-16.164	-18.143	-18.309	-18.273
Reserves	10.529	13.872	4.119	5.787	5.629	5.623
Onttrekking reserves	10.529	13.872	4.119	5.787	5.629	5.623
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo	-13.796	-16.842	-12.045	-12.357	-12.681	-12.649

Financiële bijstellingen

Oorspronkelijke begroting 2022		-16.669	-11.941	-12.253	-12.577	-12.577
Bijstellingen Eerste Herziening 2022		-172	-104	-104	-104	-72
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Actieplan Luchtkwaliteit	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Energietransitie	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Stedelijke Bereikbaarheid	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Verkeer en Vervoer 2011	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-172	-104	-104	-104	-72
Begroting na wijzigingen		-16.842	-12.045	-12.357	-12.681	-12.649

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast op basis van daadwerkelijke activeringen in 2021, bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen, omslagrente en bouwrente van de jaarschijven. Een volledig beeld van de kredieten is opgenomen in de paragraaf [Investeringen](#).

Bestemmingsreserve Actieplan Luchtkwaliteit

- **Emissievrije Stadslogistiek (€ 126)**

Voor de financiering van de subsidieregeling in het kader van de emissievrije stadslogistiek is het lastenbudget en de bijhorende dekking uit de bestemmingsreserve Actieplan Luchtkwaliteit met € 126 verhoogd.

- **Fietsenstalling Conradstraat (€ 510)**

Voor de werkzaamheden met betrekking tot de uitbreiding van een fietsparkeervoorziening aan de Conradstraat is het lastenbudget en de bijhorende onttrekking aan de bestemmingsreserve Actieplan Luchtkwaliteit met € 510 verhoogd.

Bestemmingsreserve Energietransitie

- **Laadinfrastructuur (€ 184)**

Rotterdam werkt conform de vastgestelde Laadstrategie aan een aanbesteding voor snelladers hiervoor is het lastenbudget en de bijbehorende onttrekking aan bestemmingsreserve Energietransitie met € 184 verhoogd.

- **Stappenplan ZES (€ 576)**

Voor de financiering van de subsidieregeling in het kader van de emissievrije stadslogistiek is het lastenbudget en de bijhorende onttrekking aan de bestemmingsreserve Actieplan Luchtkwaliteit met € 576 verhoogd.

- **Werkgeversaanpak Rotterdams Klimaatakkoord (€ 203)**

In oktober 2021 is de Klimaatalliantie Duurzame Mobiliteit gestart waarin Rotterdamse werkgevers zich hebben verenigd. Deze organisaties spreken af dat ze de CO-uitstoot van hun woon-werk en zakelijk verkeer minimaal willen halveren voor 2030 door het nemen van diverse maatregelen in hun organisatie. In 2021 zijn de eerste 20 werkgevers opgestaan, in 2022 en verder wordt via Zuid-Holland Bereikbaar opschaling van het aantal werkgevers nagestreefd door meer inzet van onder andere mobiliteitsmakelaars. Voor deze geplande werkzaamheden is in 2022 het lastenbudget en de financiering uit de bestemmingsreserve met € 203 verhoogd.

Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling

Voor de intensivering van de aanpak parkeerproblematiek en vergroening Noord is het lastenbudget en de financiering uit de bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling voor 2022 met € 321 verhoogd.

Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor

Voor de geplande werkzaamheden aan de MIRT-Oeververbinding en de A16 Rotterdam in 2022 is het lastenbudget en de financiering uit de bestemmingsreserve respectievelijk met een bedrag van € 644 en € 195 verhoogd.

Bestemmingsreserve Stedelijke Bereikbaarheid

Voor de reeds geplande werkzaamheden met betrekking tot Bereikbaarheid Rotterdam Onderweg en de Rotterdamse Mobiliteitsaanpak (RMA) is het lastenbudget en de financiering uit de bestemmingsreserve Stedelijke Bereikbaarheid met een bedrag van € 2,3 mln verhoogd.

Bestemmingsreserve Verkeer en Vervoer 2011

Het betreft een administratieve en budgettaire neutrale interne wijziging.

Technische wijzigingen

Op het taakveld Verkeer en Vervoer – Ontwikkeling zijn er diverse technische wijzigingen geweest (van € -172 in 2022 tot € -72 in 2026). De grootste wijzigingen hebben betrekking op dekking overhead projecten en herverdeling overige budgetten voor de inzet van personeel, inhuur en uitbestede werkzaamheden om deze in lijn te brengen met de verwachte uitgaven.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Stedelijk verkeersplan](#)
- [Rotterdamse Mobiliteits Aanpak](#)
- [Koersnota Schone Lucht 2019 - 2022](#)
- [Aanpak Nul Emissie Mobiliteit](#)
- [Uitvoeringsprogramma Mobiliteit](#)
- [Fietskoers 2025](#)
- [Rotterdam Veilig Vooruit](#)
- [Rotterdam Loopt 2025](#)
- [Rotterdammers over Mobiliteit 2020](#)
- [Beleidsregeling Parkeernormen 2018](#)
- [Beleidsnota betaald parkeren Rotterdam 2019](#)
- [OV-Visie Rotterdam 2018-2040](#)
- [Stappenplan Zero Emissie Stadslogistiek 2025](#)

Omschrijving taakveld

Dit taakveld betreft het opstellen en uitvoeren van verkeersbeleid, het nemen van verkeersbesluiten (waaronder vergunningverlening) ten behoeve van de inrichting van de openbare verkeersinfrastructuur, het verrichten van investeringen in de verkeersinfrastructuur, het nemen van verkeersmaatregelen ten behoeve van verkeersregulering en het beïnvloeden van verkeersgedrag met het oog op verkeersveiligheid en verduurzaming van mobiliteit.

Volksgezondheid en zorg

Pagina 85

Volksgezondheid en zorg

Zorgen voor adequate ondersteuning en zorg voor Rotterdammers die dat nodig hebben.

Het beschermen en bevorderen van de gezondheid van Rotterdammers en het beschermen en bevorderen van een gezonde en veilige leefomgeving voor Rotterdammers.

TAAKVELD 1

Geëscaleerde zorg 18+

In Rotterdam hoeft niemand op straat te slapen.

Mensen wonen zo zelfstandig mogelijk in de wijk, eventueel met ambulante ondersteuning gericht op versterking of behoud van de zelfredzaamheid en participatie.

Eerder en beter in beeld brengen huiselijk geweld en het duurzaam oplossen hiervan.

TAAKVELD 2

Geëscaleerde zorg 18-

Jonge Rotterdammers groeien veilig, gezond en kansrijk op.

Effectieve en efficiënte Jeugdhulp met aandacht voor wachttijden binnen de gestelde normen.

Passende Jeugdhulp voor Rotterdamse jeugdigen en gezinnen dichtbij.

TAAKVELD 3

Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo

Rotterdammers zijn in staat om zo lang mogelijk zelfstandig te leven, te wonen en te participeren.

TAAKVELD 4

Maatwerkdienstverlening 18-

Versterken van next skills en jong leiderschap.

Passende, tijdige en integrale hulp van het lokale wijknetwerk, om het beroep op dure gespecialiseerde jeugdhulp te verminderen (verschuiving van de achterkant naar de voorkant).

Wijkprogrammering is meer en meer sturend voor samenwerking en maatwerk in wijknetwerken.

TAAKVELD 5

Maatwerkvoorziening (Wmo)

Rotterdammers zijn in staat om zo lang mogelijk zelfstandig te leven, te wonen en te participeren.

TAAKVELD 6

Volksgezondheid

Gezonde en vitale Rotterdammers.

Waarborgen van de kwaliteit van de kinderopvangvoorzieningen.

Kinderen gezond, veilig en kansrijk op laten groeien tot zelfstandige, zelfredzame en participerende burgers.

Uitvoeren wettelijke taak bestrijding infectieziekten inclusief bestrijding bijzonder resistente micro-organismen.

TAAKVELD 7

Wijkteams en Wmo-loketten

Het informeren en adviseren over en het bieden van toegang tot passende en integrale zorg en ondersteuning.

Integrale aanpak wijkteams.

Doorontwikkeling wijkteams.

BBV-indicatoren

Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	Streefwaarde	13,9%	CBS
		Realisatie	7,0% (2021)	
Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	Streefwaarde	1,8%	CBS
		Realisatie	1,2% (2021)	
Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	Streefwaarde	1,0%	CBS
		Realisatie	0,7% (2021)	
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 1.000 inwoners	Streefwaarde	N.v.t.	GMSD
		Realisatie	70 (2019)	

Meer informatie over de BBV-indicatoren zijn te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl.

Toelichting BBV-indicatoren

Deze indicator 'Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo' geeft een inschatting van het aandeel van de Rotterdamse bevolking dat gebruik maakt van een Wmo maatwerkvoorziening. Dit kan gaan om een integraal Wmo-arrangement, maar ook om een woningaanpassing of vervoer op maat. Het gaat namelijk om alle vormen van ondersteuning die op grond van de Wmo verstrekt worden en waarvoor in Rotterdam een beschikking vereist is. De indicator toont het aantal cliënten met een Wmo maatwerkvoorziening per 1.000 inwoners.

Overzicht van baten en lasten

Overzicht van baten en lasten Volksgezondheid en zorg	Realisatie 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Baten exclusief reserves	207.511	113.184	59.644	54.832	54.832	54.832
Bijdragen rijk en medeoverheden	200.631	104.055	50.016	45.205	45.205	45.205
Overige opbrengsten derden	6.880	9.130	9.627	9.627	9.627	9.627
Lasten exclusief reserves	892.228	845.364	677.126	672.089	679.081	678.923
Apparaatslasten	204.520	127.023	90.354	90.169	90.182	90.182
Inhuur	105.228	28.056	3.684	3.684	3.684	3.684
Overige apparaatslasten	2.618	2.280	2.215	2.215	2.228	2.228
Personeel	96.674	96.686	84.455	84.271	84.271	84.271
Intern resultaat	6.529	171	420	420	420	420
Intern resultaat	6.529	171	420	420	420	420
Programmalasten	681.179	718.171	586.352	581.499	588.478	588.320

Inkopen en uitbestede werkzaamheden	135.909	142.950	103.196	100.232	100.252	100.094
Kapitaallasten	796	780	768	18	0	0
Overige programmalasten	21	594	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	313.460	345.289	277.726	280.030	287.007	287.007
Subsidies en inkomensoverdrachten	230.993	228.558	204.661	201.218	201.220	201.220
Saldo voor vpb en reserveringen	-684.717	-732.180	-617.482	-617.257	-624.249	-624.091
Saldo voor reserveringen	-684.717	-732.180	-617.482	-617.257	-624.249	-624.091
Reserves	1.108	-12.666	1.071	0	0	0
Onttrekking reserves	2.308	13.234	1.071	0	0	0
Toevoeging reserves	1.200	25.900	0	0	0	0
Saldo	-683.608	-744.846	-616.411	-617.257	-624.249	-624.091

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Oorspronkelijke begroting 2019	- 587.068	- 572.837	- 565.633	- 558.866	- 558.866			
Omissieregeling 2019	- 595.639	- 581.411	- 574.017	- 567.238	- 567.238			
Eerste herziening / Voorjaarsnota 2019	- 634.047	- 606.723	- 599.450	- 592.373	- 591.245			
Tweede herziening 2019 / Begroting 2020	- 643.314	- 610.840	- 605.088	- 596.475	- 589.283			
10-maandsrapportage 2019	- 646.742	- 610.840	- 605.088	- 596.475	- 589.283			
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 639.544							
Eerste herziening / Voorjaarsnota 2020		- 656.756	- 605.088	- 596.475	- 589.283	- 589.283		
Tweede herziening 2020 / Begroting 2021		- 669.449	- 660.662	- 596.186	- 597.549	- 601.753		
10-maandsrapportage 2020		- 668.337	- 660.662	- 596.186	- 597.549	- 601.753		
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 662.652						
Eerste herziening / Voorjaarsnota 2021			- 661.684	- 665.757	- 608.687	- 609.449	- 616.443	
Tweede herziening 2021 / Begroting 2022			- 683.773	- 745.966	- 624.615	- 625.411	- 632.406	
10-maandsrapportage 2021			- 687.948	- 745.966	- 624.615	- 625.411	- 632.406	
Jaarstukken 2021 (realisatie)			- 683.608					
Eerste herziening 2022				- 744.846	- 616.411	- 617.257	- 624.249	- 624.091

Toelichting overzicht baten en lasten

Geef op basis van de begrotingsstand een korte toelichting op de belangrijkste posten en de ontwikkeling in het meerjarig verloop van de baten en lasten en van de reserves.

Baten

De bijdragen vanuit het Rijk en mede-overheden hebben betrekking op rijksbijdragen en bijdragen van regiogemeenten voor opgedragen taken in de bestrijding van infectieziekten, op bijdragen vanuit ZonMw, de eigen bijdragen voor Wmo-maatwerkvoorzieningen en de landelijke Regeling heroïnebehandeling. De opbrengsten derden bestaan onder andere uit de inkomsten vanuit de reizigerszorg.

Lasten

Eigen personeel wordt ingezet in het kader van de jeugdhulp, toegang tot de Wmo, beleid en zorginkoop, de aanpak van huiselijk geweld en ter bestrijding van infectieziekten. Het grootste deel van de programmalasten wordt besteed via sociale uitkeringen en subsidies en inkomensverstrekking. Bij sociale uitkeringen gaat het om de inkoop van ondersteuningsarrangementen in het kader van de Wmo 2015. Subsidies betreffen de subsidies die enerzijds verstrekt worden aan instellingen die werkzaamheden verrichten in het kader van de specialistische jeugdhulp en anderzijds aan instellingen in het kader van de maatschappelijke opvang.

Reserves

Binnen het Programma Volksgezondheid en Zorg worden middelen uit diverse bestemmingsreserves ingezet. Voorbeelden hiervan zijn Bestemmingsreserve Verkoopopbrengst Eneco en Bestemmingsreserve Vrouwenopvang en mensenhandel. De belangrijkste bestemmingsreserve die binnen het Programma wordt ingezet is de Bestemmingsreserve Tweedelijns Wmo en jeugdhulp. Deze bestemmingsreserve fungeert als een buffer om stijgingen en dalingen in de uitgaven aan zorg op te vangen.

Meerjarig verloop

De baten fluctueren de komende jaren. In 2022 en verder worden extra middelen vanuit het Rijk verwacht voor onder meer Jeugdhulp en volumegroei.

De lasten vertonen na 2022 een daling. Rotterdam heeft vanaf de begroting 2021 afscheid genomen van de onrealistische dalende begroting die gebaseerd was op de bij de decentralisaties veronderstelde boeg golf en

gekozen voor een stabiele lijn in de toekomstige financiering van de gemeentelijke zorg. Er wordt zo ingespeeld op de (demografische) ontwikkelingen in de stad, zoals de toenemende ondersteuningsvraag van een groeiende groep thuiswonende ouderen. Net als in de Begroting 2021 kiezen we er dan ook voor om alleen het lopende begrotingjaar reëel te begroten op basis van de verwachte landelijke en Rotterdamse ontwikkelingen. In dit kader zijn bij de Voorjaarsnota 2021 extra middelen toegekend voor 2021 en 2022. Met het oog op regelgeving gericht op reële prijzen in de zorg heeft het college besloten om vanaf de begroting 2021 voor de jaarlijkse indexatie van de zorg het OVA-percentages te hanteren.

Bijstellingen per taakveld

Programma / Taakveld	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie
	2022	2022	2023	2023	2024	2024	2025	2025	2026	2026
	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)
Volksgezondheid en zorg	1.120	0%	8.204	1%	8.154	1%	8.157	1%	8.315	1%
Geëscaleerde zorg 18-	-820	1%	-777	1%	-777	1%	-777	1%	-777	1%
Geëscaleerde zorg 18+	1.742	1%	828	1%	704	1%	704	1%	862	1%
Maatwerkdienstverlening 18-	3.386	4%	2.073	5%	2.073	5%	2.073	4%	2.073	4%
Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo	-1.685	1%	1.240	1%	1.262	1%	1.262	1%	1.262	1%
Maatwerkvoorziening (Wmo)	70	1%	70	1%	70	1%	70	1%	70	1%
Volksgezondheid	-1.430	4%	4.626	13%	4.581	13%	4.584	13%	4.584	14%
Wijkteams en Wmo-loketten	-143	0%	144	0%	241	0%	241	0%	241	0%

Omschrijving programma

De gemeente bewaakt en bevordert de gezondheid van haar bewoners en grijpt, indien nodig, in om de gezondheid te beschermen. Rotterdammers werken in de eerste plaats zelf aan hun gezondheid en de gemeente stimuleert hen zo lang mogelijk zelfstandig mee te doen. Voor Rotterdammers die dat – al dan niet tijdelijk – nodig hebben, zorgen we voor passende en tijdige zorg, hulp en ondersteuning.

Zorgen voor adequate ondersteuning en zorg voor (jonge) Rotterdammers

We zetten in op het nog verder toegankelijk maken van de zorg. Zo willen we het makkelijker maken voor ouderen en mensen met een beperking om langer zelfstandig te wonen en mee te doen in de maatschappij. We zorgen er voor dat Rotterdammers met een beperking en ouderen gebruik kunnen blijven maken van een woning, zich kunnen verplaatsen in en rondom die woning en sociale contacten kunnen onderhouden.

We stimuleren elke jongere in Rotterdam actief mee te doen in de stad, bieden lichte ondersteuning als dat - zelfstandig of als gezin - niet voldoende lukt en wanneer de omgeving dat zelf niet kan bieden. In die gevallen

biedt de gemeente samenhangende hulp aan kwetsbare jongeren en/of hun gezin. Tegelijkertijd investeren we ook in jongeren met wie het wel goed gaat. We versterken beschermende factoren als next skills en jong leiderschap en scheppen goede voorwaarden op basis waarvan zij zich nog beter kunnen ontwikkelen.

Steeds meer Rotterdammers krijgen een vorm van ondersteuning vanuit de gemeente in het kader van de Wmo of de Jeugdwet. Daarmee werken we aan het realiseren van zorg dichtbij. Tegelijkertijd betekent het ook dat de kosten sterker stijgen dan dat er rijksmiddelen beschikbaar komen. Deze lijn zet zich ook in 2021 en verder door en dat leidt tot de noodzaak om in de zorg te blijven investeren. Tegelijk is het noodzakelijk om goed te letten op de efficiency en waar mogelijk kosten te besparen. Daarom blijft het college werken aan vernieuwing in de zorg en ondersteuning. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om inzet op preventie, lichtere vormen van ondersteuning en e-health. De inhoudelijke lijnen waarlangs het college aan vernieuwing in de zorg en ondersteuning werkt staat beschreven in het Beleidsplan Heel de stad 2021-2026.

Om ook voor de lange termijn tot een financieel stabiele situatie voor het zorgdomein te komen heeft het college het meerjarig financieel kader zorg, welzijn en jeugdhulp herijkt. Hiervoor zijn de verwachte effecten van de demografische ontwikkelingen in Rotterdam (onder andere toenemend aantal ouderen en mensen met een (verstandelijke of psychiatrische) beperking die zelfstandig zullen blijven wonen) op de te verwachten kosten voor zorg, jeugdhulp en ondersteuning in kaart gebracht. Tevens is aandacht besteed aan de mogelijke effecten van de herziening van de landelijke verdeelmodellen. Het komende jaar wordt op onder andere het macrobudget Jeugd en het nieuwe verdeelmodel Sociaal Domein een landelijke bijstelling verwacht. Uitgangspunt blijft dat Rotterdammers die zorg en ondersteuning nodig hebben, deze ook krijgen.

Toegankelijke en betaalbare zorg zijn voor alle Rotterdammers cruciaal. Uitgangspunt in het coalitieakkoord is dat alle zorguitgaven worden gedaan binnen het budget dat Rotterdam krijgt van het rijk. Gezien de toenemende vraag naar zorg is er de afgelopen periode daarom sterk ingezet in de onderhandelingen met het Rijk om te komen tot een passend budget voor alle gemeenten. Dit heeft voor de jaren 2020 tot en met 2022 een effect gehad doordat extra rijksmiddelen ten behoeve van de jeugdwet aan de gemeentebegroting zijn toegevoegd. Besluitvorming over extra rijksmiddelen Jeugd voor de jaren daarna wordt overgelaten aan een nieuw kabinet.

Met het bovenstaande is een stabiele situatie op het sociaal domein gewaarborgd. Er is een realistisch beeld ontstaan over de te verwachten kosten voor zorg en ondersteuning. Dit draagt bij aan het gesprek met het Rijk om te zorgen dat gemeenten voldoende gefinancierd worden om de burgers met zorg te ondersteunen en hoe zich dat verhoudt tot de beschikbare rijksmiddelen. Bovendien helpt het de gemeente in het maken van eventuele keuzes gelet op het beschikbare budget.

Het beschermen en bevorderen van de gezondheid van Rotterdammers en hun leefomgeving

We zetten in op een vitale stad met vitale Rotterdammers. Om dit te kunnen realiseren leggen we dwarsverbanden met taakvelden die (in)direct bijdragen aan een vitaler Rotterdam. Zo zijn investeringen in gezondheidsvaardigheden, in het opleidingsniveau en de inkomenspositie van Rotterdammers essentieel. We werken samen met partners uit de stad aan het stimuleren van gezonder gedrag en een gezondere leefomgeving. Daarbij besteden we aandacht aan gezond gewicht en terugdringen van diabetes type 2, psychische en seksuele gezondheid, minder roken en alcoholgebruik, het tegengaan van drugsgebruik en de inzet van E-publieke

gezondheid. Ook zetten we in op haar wettelijke beschermingstaken (zoals infectieziektebestrijding), een gezondere leefomgeving en het tegengaan van gehoorschade bij jongeren.

Geëscaleerde zorg 18+

Pagina 86

Geëscaleerde zorg 18+

In Rotterdam hoeft niemand op straat te slapen.

Mensen wonen zo zelfstandig mogelijk in de wijk, eventueel met ambulante ondersteuning gericht op versterking of behoud van de zelfredzaamheid en participatie.

Eerder en beter in beeld brengen huiselijk geweld en het duurzaam oplossen hiervan.

Voortgang 2022

In Rotterdam hoeft niemand op straat te slapen

Met het plan van aanpak kwetsbare Rotterdammers (2019 – 2022) is gewerkt aan de verbetering van de zorg en ondersteuning aan kwetsbare Rotterdammers. Sinds de start van Housing First eind 2019 tot aan nu zijn meer dan 75 deelnemers bemiddeld naar een sociale huurwoning. Deze aanpak is met ingang van 2022 duurzaam geborgd, waardoor jaarlijks 50 deelnemers naar een sociale huurwoning bemiddeld gaan worden. Specifiek voor dakloze jongeren (18-23 jaar) is er Project 010. Via dit concept zullen per 2022 en verder jaarlijks 35 jongeren aan een woning geholpen worden. Verder zijn in de eerste helft van dit jaar zijn twee 'doorstroomvoorzieningen' gerealiseerd, waarvan één tijdelijk tot de zomer van 2022. Hier kunnen dakloze mensen in vervolg op de opvang tot rust kunnen komen voordat ze op korte termijn (periode van 6 maanden) de stap naar volledig zelfstandig wonen maken.

Mensen wonen zo zelfstandig mogelijk in de wijk

Het regionaal beleidsplan beschermd wonen en maatschappelijke opvang (2022 t/m 2026) is eind 2021 door de raad vastgesteld. Het doel van het plan is het bevorderen van herstel en participatie van mensen met een psychische kwetsbaarheid in de eigen omgeving. Samen met de betrokken regiogemeenten wordt gewerkt aan een gezamenlijke regeling. Hierbij gaan we uit van een gezamenlijke verantwoordelijkheid om beschermd wonen cliënten een passende plek te bieden in de gehele regio. Het streven is om de gemeenschappelijke regeling nog in dit jaar aan de gemeenteraad aan te bieden.

Voorkomen, signaleren en oplossen van huiselijk geweld, kindermishandeling en seksueel geweld

Het beleidskader Bouwen aan een toekomst zonder geweld, de Rotterdamse aanpak om huiselijk geweld, kindermishandeling en seksueel geweld terug te dringen is in juni 2019 vastgesteld door de gemeenteraad. Op basis van dit beleidskader werken we in de periode 2019 - 2022 aan de uitvoering van zowel wettelijke taken (VTRR, opvang slachtoffers huiselijk geweld, meldcode, tijdelijk huisverbod) als specifiek Rotterdamse ambities, zoals bijvoorbeeld de plegeraanpak, het versterken van preventie, het samen met partners werken aan vakmanschap en aandacht voor specifieke vormen van huiselijk geweld. De doelen voor 2022 zijn vastgelegd in een uitvoeringsagenda.

Met het Rotterdamse Verandertraject Huiselijk geweld (gestart in april 2021) beogen we bij te dragen aan een vernieuwende en effectievere aanpak van huiselijk geweld, waarin het perspectief van de cliënt centraal staat, sneller tot duurzame veiligheid en herstel wordt gekomen en een aanpak waarin de veiligheid en de bescherming van betrokkenen altijd centraal staan. Het richt zich ook op een verandering in het samenwerken en leren van elkaar in de keten huiselijk geweld. De belangrijkste partners zijn mede-eigenaar van dit traject en zijn daarvoor georganiseerd in het platform Beschermpartners.

Vanuit het Verandertraject is, wegens de complexiteit van huiselijk geweld zaken, gestart met een inkooptraject voor tweedelijns hulp bij huiselijk geweld en kindermishandeling. Hierin worden elementen als duurzame veiligheid, systeemaanpak en herstel opgenomen. Ingezet wordt op passende, integrale hulp voor slachtoffers en plegers (zowel volwassenen als kinderen). Om snel de eerste noodzakelijke hulp te kunnen bieden en als ondersteuning bij het opstellen van de probleemanalyse en het ondersteuningsplan wordt een startarrangement ontwikkeld.

Een ander onderdeel van het Verandertraject is de pilot Vrouwenopvang plus. Deze pilot is gericht op een snellere toegang tot de crisisopvang huiselijk geweld en een uitbreiding van het opvang- en hulpverleningsaanbod voor slachtoffers van huiselijk geweld. De bevindingen van de pilot Vrouwenopvang plus worden meegenomen bij het inkooptraject. Verder wordt inzet gepleegd om de hulp aan plegers te verbeteren en wordt opvang gerealiseerd voor kwetsbare plegers waarbij een tijdelijk huisverbod is opgelegd.

Filomena (het Centrum Huiselijk geweld en kindermishandeling) is tijdelijk in het GGD-gebouw gehuisvest. Hiermee is de nauwe samenwerking met het Centrum Seksueel geweld 16+ bestendigd. Er is een nieuwe locatie gevonden vlak bij het Erasmus MC zodat ook de samenwerking met het Centrum Seksueel Geweld 16- kan worden verstevigd. De verwachting is dat de verhuizing nog dit jaar zal plaatsvinden.

Verder heeft Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond in opdracht van de gemeente Ervaring in huis opgericht. Dit is een netwerk van ervaringsdeskundigen. In het eerste kwartaal is het netwerk onder andere ingezet om voormalig slachtoffers en plegers een stem te geven in beleidsontwikkeling en activiteiten van het Actieprogramma.

Vanuit het beleidskader is veel aandacht voor preventie. Zo zijn stappen gezet in de uitvoering van het plan Complexe scheidingen (zoals de realisatie van het informatieloket Ouders & Scheiding) en het plan Preventie (een plan van aanpak voor het versterken van preventie van huiselijk geweld en kindermishandeling). Tot slot zijn er in het eerste kwartaal van 2022 bijeenkomsten georganiseerd voor deskundigheidsbevordering.

Tijdens de coronacrisis is er veel aandacht geweest voor huiselijk geweld en kindermishandeling. Doordat gezinnen, door de genomen maatregelen, meer thuis waren was het aannemelijk dat huiselijk geweld zou toenemen. Nu de maatregelen bijna volledig zijn opgeheven monitoren we goed wat dit betekent voor het

signaleren van en hulp bieden bij huiselijk geweld en kindermishandeling. De chatfunctie die Veilig Thuis in mei van 2020 is gestart loopt goed en is structureel ingericht. Vanuit de gemeente zijn ook in het eerste kwartaal van 2022 SIM-kaarten verstrekt aan kwetsbare vrouwen, zodat ze laagdrempelig via internet hulp kunnen zoeken.

Wat willen we bereiken

In Rotterdam hoeft niemand op straat te slapen

De gemeente wil voorkomen dat mensen dakloos worden, o.a. door samenwerking tussen corporaties en wijkteams en het voorkomen van schulden. Voor mensen die dakloos zijn geworden en niet op eigen kracht of met behulp van hun sociale netwerk uit deze situatie kunnen komen, zorgt de gemeente voor maatschappelijke opvang en/of, samen met zorgaanbieders en woningcorporaties, voor huisvesting met ondersteuning in een beschermde woonomgeving. Het doel is dat mensen zo veel mogelijk zelfredzaam worden waarbij we toewerken naar een situatie die uitgaat van 'thuis, tenzij' waarbij zorg en ondersteuning zoveel mogelijk op verantwoorde en veilige wijze in de wijk plaatsvindt.

Mensen wonen zo zelfstandig mogelijk in de wijk

Zowel vanuit landelijk als gemeentelijk beleid wordt ingezet om ervoor te zorgen dat mensen zo zelfstandig mogelijk in de wijk wonen, eventueel met ambulante ondersteuning gericht op versterking of behoud van de zelfredzaamheid en participatie. Deze ondersteuning varieert afhankelijk van de behoefte van beperkt tot zeer intensief.

Voorkomen, signaleren en oplossen van huiselijk geweld, kindermishandeling en seksueel geweld

Als Rotterdammers te maken krijgen met huiselijk geweld, kindermishandeling of seksueel geweld dan komt hun veiligheid en welzijn in het gedrang. We zetten daarom in op het voorkomen ervan. Maar als het wel plaatsvindt, willen we dat dit zo snel mogelijk in beeld komt en dat er samen met alle betrokkenen gewerkt wordt aan een duurzaam veilige situatie en herstel bij de betrokkenen.

Wat gaan we daar voor doen

In Rotterdam hoeft niemand op straat te slapen

In het plan van aanpak kwetsbare Rotterdammers zijn diverse maatregelen opgenomen die als doel hebben om ervoor te zorgen dat niemand op straat hoeft te slapen, denk aan:

- Kwaliteitsimpuls en uitbreiding van de nachtopvang;
- Intensivering van het stedelijke bemoeizorg team, zodat buitenslapers met complexe problematiek toegeleid worden naar zorg;
- Inzet van nieuwe woonzorgvormen (zoals Housing First en Project010) om ervoor te zorgen dat dakloze Rotterdammers passende huisvesting en zorg ontvangen

Al deze initiatieven hebben een plek gekregen in het plan van aanpak kwetsbare Rotterdammers.

Mensen wonen zo zelfstandig mogelijk in de wijk

Via het plan van aanpak kwetsbare Rotterdammers zet de gemeente zich samen met de partners in om de zorg en ondersteuning aan kwetsbare Rotterdammers verder te verbeteren. Ambitie van dit plan is het versnellen van de doorstroom uit de nachtopvang, meer maatwerk, groter aanbod van woonzorgvarianten, voorkomen van problemen en het versterken van de wijkstructuur rondom kwetsbare Rotterdammers.

Voorkomen, signaleren en oplossen van huiselijk geweld, kindermishandeling en seksueel geweld

- Uitvoering gegeven aan de ambities en het borgen van de opbrengst van het Actieprogramma Verbetertraject huiselijk geweld.
- Uitvoering gegeven aan de wettelijke taken met betrekking tot huiselijk geweld en kindermishandeling:
 - Opdrachtgeverschap Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond.
 - Opvang van slachtoffers van huiselijk geweld en hun kinderen.
 - Uitvoering wet tijdelijk huisverbod.
 - Aandacht voor de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling en SISA.
- Ontwikkelen van en uitvoering geven aan beleid op preventie, overige activiteiten op het gebied van directe en duurzame veiligheid en op specifieke aanpakken (seksueel geweld, kindermishandeling, ouderenmishandeling en schadelijke traditionele praktijken).
- Voortzetting en doorontwikkeling van Filomena (centrum huiselijk geweld en kindermishandeling).

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Toename van het aantal meldingen waarbij de duur van huiselijk geweld bij melding korter is dan 1 jaar	Streefwaarde	>55%	>55%	>55%	>55%	>55%	
	Realisatie	59%	64%	76%	78%		
Toename van het aantal gezinnen dat na 1 jaar passende zorg stabiel en veilig is (indicator bij aanpak huiselijk geweld).	Streefwaarde	>66%	>66%	>66%	>66%	>66%	
	Realisatie	75%	86%	85%	87%		

Toelichting indicatoren

Toelichting:

- Voor de berekening van deze indicatoren wordt in het systeem van Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond hierop geregistreerd sinds 2017. De registratie is sindsdien nauwkeuriger en vollediger geworden.
- Voor de indicator 'duur geweld', wordt bij VTRR de duur van het geweld (in maanden) geregistreerd dat plaatsvond voor de eerste melding. Cliënten kunnen dit niet altijd aangeven. Het percentage is berekend over het aantal casussen waarvan de duur bekend is.
- Voor de periode januari t/m december 2021 geldt dat van de 7.447 casussen waarvan de duur bekend is, deze in 78% van de gevallen korter is dan een jaar.

- Voor de indicator 'duurzaam oplossen', wordt bij VTRR geregistreerd of de situatie van de cliënt na 12 maanden stabiel en veilig is. Dit wordt alleen geregistreerd voor de casussen die door VTRR in onderzoek zijn genomen. De Rotterdamse cijfers van januari t/m december 2021 laten zien dat van de 548 beoordeelde casussen in 87% van de gevallen sprake is van een veilige en stabiele situatie (al dan niet met ondersteuning).

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Geëscaleerde zorg 18+	Realisatie 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Baten exclusief reserves	6.816	9.336	9.281	9.151	9.151	9.151
Bijdragen rijk en medeoverheden	4.728	6.199	6.144	6.014	6.014	6.014
Overige opbrengsten derden	2.088	3.137	3.137	3.137	3.137	3.137
Lasten exclusief reserves	148.473	153.366	134.311	130.201	131.642	131.484
Apparaatslasten	11.770	10.264	9.738	9.738	9.739	9.739
Inhuur	644	283	157	157	157	157
Overige apparaatslasten	276	288	243	243	244	244
Personeel	10.850	9.694	9.339	9.339	9.339	9.339
Intern resultaat	991	611	523	523	523	523
Intern resultaat	991	611	523	523	523	523
Programmalasten	135.712	142.491	124.050	119.940	121.380	121.222
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	15.481	14.983	12.503	10.914	10.940	10.782
Overige programmalasten	110	0	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	63.116	71.222	59.730	59.085	60.499	60.499
Subsidies en inkomensoverdrachten	57.005	56.286	51.817	49.941	49.941	49.941
Saldo voor vpb en reserveringen	-141.657	-144.031	-125.031	-121.051	-122.492	-122.334
Saldo voor reserveringen	-141.657	-144.031	-125.031	-121.051	-122.492	-122.334
Reserves	-884	6.571	0	0	0	0
Onttrekking reserves	316	6.571	0	0	0	0
Toevoeging reserves	1.200	0	0	0	0	0
Saldo	-142.541	-137.460	-125.031	-121.051	-122.492	-122.334

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Geëscaleerde zorg 18+		Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Oorspronkelijke begroting 2022		-139.202	-125.859	-121.755	-123.196	-123.196
Bijstellingen Eerste Herziening 2022		1.742	828	704	704	862
Bestemmingsreserve Blokhuismiddelen	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Vrouwenopvang en mensenhandel	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	1.742	828	704	704	862
Begroting na wijzigingen		-137.460	-125.031	-121.051	-122.492	-122.334

Toelichting financiële bijstellingen

Bestemmingsreserve Blokhuismiddelen

Er wordt onttrekking van € 5,7 mln aan de Bestemmingsreserve Blokhuismiddelen begroot voor het jaar 2022. Deze middelen zijn bestemd voor de inzet voor de projecten Housing first en Project 010. Zowel de baat als de lasten zijn verwerkt.

Bestemmingsreserve Vrouwenopvang en mensenhandel

Er wordt een onttrekking van € 825 aan de Bestemmingsreserve Vrouwenopvang en mensenhandel begroot voor het jaar 2022. De middelen worden ingezet voor het Centrum voor Huiselijk geweld en Kindermishandeling. Zowel de baat als de lasten zijn verwerkt.

Technische wijzigingen

In taakveld Geëscaleerde zorg 18+ zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De grootste wijzigingen zijn:

- er vindt een structurele wijziging plaats in de toerekening apparaatslasten naar de programma's [Maatschappelijke Ondersteuning](#) en Volksgezondheid en Zorg als gevolg van wijzigingen in de organisatiestructuur (€ 1,0 mln in 2022 tot - € 50 in 2026)
- de decentralisatie-uitkering Landelijke functies opvang is omgezet naar de Regeling specifieke uitkering specialistische functies aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling. Bij specifieke uitkeringen staan zowel de baten als de lasten op programma Volksgezondheid. Dit geeft een verschuiving tussen dit programma en [programma Algemene middelen](#) (structureel € 653)
- middelen voor Masterplan ouderen zijn overgedragen naar programma [Maatschappelijke Ondersteuning](#) (- € 250 in 2022)
- er vindt een structurele wijziging plaats in de toerekening apparaatslasten naar de programma's (€ 151 in 2022 tot € 129 in 2026)

- daarnaast hebben diverse kleine technische wijzigingen plaatsgevonden (€ 188 in 2022 tot € 130 in 2026)

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Beleidskaders

- [Heel de Stad - Beleidsplan Maatschappelijke Ondersteuning en Jeugdhulp 2021-2026](#)
- [Bouwen aan een toekomst zonder geweld](#)

Beleidsmonitor

- [Raadsmonitor Welzijn, Zorg en Jeugdhulp](#)
- [Wijkprofiel](#)
- [Regionaal Beleidsplan 2018-2020 Beschermd Wonen](#)

Wet- en regelgeving

- [Verordening maatschappelijke ondersteuning en Jeugdhulp Rotterdam 2018](#)
- [Beleidsregels maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp Rotterdam 2018](#)
- [Nadere regels maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp Rotterdam 2018](#)
- [Wmo 2015](#)
- [Wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling](#)
- [Wet tijdelijk huisverbod](#)

Omschrijving taakveld

Tot dit taakveld behoren alle opvang- en beschermd wonen-voorzieningen met inbegrip van eventuele maatwerkdienstverlening en maatwerkvoorzieningen voor personen die in de betreffende opvangvoorzieningen verblijven. Hierbij valt te denken aan vrouwenopvang, aanpak huiselijk geweld (Veilig thuis); beschermd wonen voor personen met psychische of psychosociale problemen; inloopfunctie GGZ; maatschappelijke opvang voor cliënten met een meervoudige problematiek, waaronder verslaving en Wmo maatwerkdienstverlening en -maatwerkvoorzieningen bij opvang.

Rotterdam heeft een centrumgemeentefunctie voor de maatschappelijke opvang, waaronder vrouwenopvang, en voor beschermd wonen.

Hierdoor voert de gemeente de maatschappelijke opvang en beschermd wonen ook uit voor de inwoners van Albrandswaard, Barendrecht, Capelle aan den IJssel, Krimpen aan de IJssel, Lansingerland en Ridderkerk. Door de gefaseerde afbouw van de centrumgemeentefunctie (doordecentralisatie Beschermd Wonen) wordt de samenwerking met de regiogemeenten verstevigd. Dit betekent op termijn een aanpassing van dit taakveld.

Geëscaleerde zorg 18-

Jonge Rotterdammers groeien veilig, gezond en kansrijk op.

Effectieve en efficiënte Jeugdhulp met aandacht voor wachttijden binnen de gestelde normen.

Passende Jeugdhulp voor Rotterdamse jeugdigen en gezinnen dichtbij.

Voortgang 2022

Mede vanwege Corona zien we de druk op de specialistische Jeugdhulp toenemen. Samen met de jeugdhulpaanbieders is binnen de beperkte middelen geïnvesteerd in betere jeugdhulp. Pilots zijn ingezet op nazorg na detentie, versterken van pleegzorg, afbouw van gesloten jeugdhulp, meer intensieve jeugdhulp thuis ter voorkoming van uithuisplaatsing, de forensische tafel, samenwerking tussen jeugdhulpaanbieders en de Praktijk Ondersteuners Huisartsen Jeugd & Gezin/ huisartsen en samenwerking tussen specialistische jeugdhulpaanbieders en het wijkteam. Deze vernieuwende pilots krijgen een plek in de nieuwe inkoop Jeugdhulp, zodat meer Rotterdamse kinderen nabij en passend geholpen kunnen worden. De focus blijft ook op het voorkomen en versterken, zodat jeugdigen niet in jeugdhulp belanden, via o.a. de nieuwe inkoop welzijn en het subsidiekader preventie.

Plan van aanpak nazorg na detentie 2021-2026

Na het vaststellen van het Plan van aanpak nazorg detentie 2021-2026 is het gemeentelijk team Detentie & Re-integratie (D&R) verder gaan bouwen aan hun dagelijkse taken in het bieden van nazorg aan (ex-)gedetineerden op de verschillende leefgebieden. Na de afgelopen coronaperiode gaan de gemeentelijke medewerkers van team Detentie & Re-integratie (D&R) waar mogelijk weer de justitiële jeugdinrichtingen (JJI's) en de kleinschalige voorziening justitiële jeugd (KVJJ) in om samen met de jongeren de basisvoorwaarden aan de hand van een LVB proof praatplaat in kaart te brengen. Bij JJI's die op grotere reisafstand liggen vinden de gesprekken met de jongeren bij voorkeur via beeldbellen plaats en indien dat niet mogelijk is per telefoon.

Daarnaast is er een gemeentelijk implementatieteam (beleid en uitvoering) gestart met het oppakken van de acties benoemd in het meerjarenplan. De ambitie van het plan van aanpak is uitgewerkt in een doelen en inspanningen netwerk (DIN) en deze is uitgesplitst in drie resultaatgebieden. Ieder resultaatgebied heeft doelen op hoog niveau die de komende viereneenhalf jaar leidend zullen blijven. Daarna zijn deze doelen uitgewerkt tot concrete doelen en inspanningen waar de uitvoering en beleid mee aan de slag gaan. Deze acties

leveren allen een bijdrage aan het bieden van perspectief en het voorkomen van recidive. De drie resultaatgebieden waar we ons op richten zijn: Preventie op recidive, integrale samenwerking en het voorspellen van trends.

1. Preventie op recidive

We bieden perspectief door het bevorderen van een stabiele basis. Uit onderzoek blijkt dat de zogenoemde leefgebieden hiervoor het belangrijkste zijn. Samen met ketenpartners werken we aan het verkrijgen van meer inzicht in de doelgroep en de effectiviteit van ons handelen. Doel is te komen tot een integraal nazorgplan op de verschillende leefgebieden die met jeugdigen (en waar mogelijk ouders) is opgesteld.

Businesscase pilot Totaalaanpak nazorg

In November 2021 is onderzoeksbureau Rebel, op verzoek van wethouder Bokhove, gestart met het maken van een Businesscase over de pilot Totaalaanpak nazorg. Hierin wordt onderzoek gedaan naar de maatschappelijke meerwaarde van de inzet van intensieve jongerencoaching (max 3 jaar en max. 8 u p/w) na detentie om jongeren perspectief te bieden en recidive te voorkomen. Daarnaast is er een procesevaluatie uitgevoerd door de gemeentelijke afdeling Onderzoek en Business Intelligence (OBI). De uitkomsten van beide rapporten evenals het daaruit voortvloeiende advies in Q2 2022 van dit jaar zullen meegenomen worden in de verdere uitrol van deze aanpak.

2. Integrale samenwerking

We zetten in op de juiste zorg op de juiste plaats. In de (straf)keten zijn verschillende partijen aan zet. Daarin willen we de jongere de juiste hulp bieden en willen we geen zaken niet of dubbel doen. De centrale afstemmingsvraag is: Waar moeten volgens alle ketenpartners goede integrale nazorgafspraken aan voldoen en wie pakt wat op? We hebben samenwerkingsafspraken gemaakt met justitiële jeugdinrichtingen (JJI), Penitentiaire Inrichtingen (PI) en de recentelijk geopende kleinschalige voorziening justitiële jeugd (KVJJ) in Krimpen ad IJssel. De afgelopen periode is de druk op de JJI's (toename instroom en capaciteitsproblemen), de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) en (jeugd)reclassering toegenomen. Ook de coronaperiode heeft extra druk op de gehele keten gelegd waardoor de samenwerking niet op alle gebieden optimaal verloopt. De ambitie is om in 2022 een nieuwe impuls aan de ketensamenwerking te geven. Te beginnen met de integraal opgestelde menukaart^[1] ihkv jeugd in de strafketen met onze partners te herijken en gezamenlijk te bezien op welke thema's we de aankomende tijd willen/moeten investeren.

3. Voorspellen van trends

Om beter en gericht onze nazorgtaak en ketensamenwerking in te vullen is het zaak aan de juiste knoppen te kunnen draaien. Dit willen we doen door meer focus te leggen op datagestuurde werken. Om meer inzicht te krijgen in die data wordt er momenteel gewerkt aan een nazorgmonitor en een nazorg dashboard. Verwachte oplevering Q4 2022. Beide zullen

gebruikt worden om enerzijds de inzet van het gemeentelijk uitvoeringsteam in kaart te brengen danwel te monitoren (korte termijn), anderzijds voor het voorspellen van trends om beleid en uitvoering bij te kunnen sturen en/of anders te richten (middellange/lange termijn).

Daarnaast zijn we middels een landelijk consortium^[2] sinds november 2021 betrokken bij een subsidiecall “Grip op jeugdcriminaliteit.” Het project bestaat uit drie fasen en heeft in totaal een looptijd van ruim vijf jaar. De aandacht hierbij gaat uit naar: toetreding, uittreding, carrièreontwikkeling, vroegsignalering, selectie, zelfsturing, weerbaarheid, het effect en de gevolgen van (strafrechtelijke) interventies en werkzame bestanddelen van succesvolle interventies. In 2022 zal er in fase 1 een kennissynthese, voorstel voor veldraadpleging en plan van aanpak voor de volgende fase worden opgesteld.

Doorbraak aanpak en verscherpt toezicht

De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) heeft op 5 juli 2021 het landelijke rapport “Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd” uitgebracht. Voor Rijnmond constateerde de IGJ dat met de inspanningen die gemeenten, jeugdhulpaanbieders, Gecertificeerde Instellingen (GI's) en GRJR in de periode van november 2020 tot april 2021, hebben geleverd nog onvoldoende resultaat is behaald. Het was al wel gelukt om voor alle jeugdigen tijdig een jeugdbeschermer te organiseren, maar het was nog niet gelukt om voor *alle* kinderen die onder een maatregel vallen, tijdige en passende zorg te realiseren. De norm is 3 maanden na instellen van de maatregel.

De IGJ heeft de betrokken instellingen in diverse regio's, waaronder Rijnmond, onder verscherpt toezicht geplaatst en het Rijk heeft interbestuurlijk toezicht ingesteld op verschillende regio's, waar onder de jeugdhulpregio Rijnmond.

In de 2^e helft van 2021 zijn forse stappen gezet in het terugdringen van de wachttijden voor jeugdigen met en zonder maatregel. Met het oplossen van wachttijden is in de regio voortgang geboekt onder regie van de UO/GRJR. De aanpak van wachttijden voor jeugdhulp werd breed ingezet en niet alleen op de doelgroep jeugdigen met een maatregel. De Norm van start hulp drie maanden na start maatregel, is nog niet gerealiseerd, maar er zijn volgens de IGJ wel goede stappen gezet. De IGJ heeft daarom begin 2022 het verscherpt toezicht begin beëindigd. De IGJ heeft er vertrouwen in dat de maatregelen die genomen zijn en nog genomen gaan worden, tot resultaat gaan leiden. Het interbestuurlijk toezicht door het Rijk loopt nog tot half 2022.

De Doorbraakaanpak, specifiek gericht op jeugdigen met een maatregel, is stopgezet en onderdeel geworden van de brede wachttijd aanpak die vanuit de UO/GRJR samen met instellingen, GI's en gemeenten/wijkteams wordt gecontinueerd. Streven is dat de norm voor jeugdigen met een maatregelen zo snel mogelijk wordt gerealiseerd.

Er is een aantal risico's dat speelt bij de realisatie van de doelen: beschikbaarheid van residentiele hulp vraagt extra inspanningen. Daarnaast is schaarste op de arbeidsmarkt een complicerende factor.

Extra middelen jeugdhulp

Voor 2022 ontvangen we ruim € 62 miljoen extra van het Rijk voor de jeugdhulp. Dit is inclusief de middelen die we inzetten voor de 4 SPUKS. We zetten met dit bedrag de intensiveringen voort, maar moeten ook een aanzienlijk deel gebruiken voor de reguliere Rotterdamse begroting. Meer informatie hierover is terug te vinden in de voortgangsbrief (M2204-3866).

De projecten die we zijn gestart met de extra middelen sluiten aan bij de koers die is ingezet met 'Heel de Stad'. De wijkteams zijn bijvoorbeeld structureel uitgebreid met 12FTE om ook lokaal wachttijden aan te pakken en intensieve vrijwillige hulpverlening (IVH met Verzoek tot onderzoek bij de jeugdbeschermingstafel) te introduceren.

Een andere intensivering die we doorzetten betreft het integreren van de werkwijze van Moeders van Rotterdam in de wijkteams. Daarnaast zijn voor de pilot Nazorg na Detentie extra jeugdigencoaches ingekocht. De uitgaven hiervoor zijn hoger dan begroot, maar de verwachting is dat we dit op termijn terugverdienen door minder zware zorg in te zetten.

Ook blijven we in te zetten op voorkomen, vervangen en verplaatsen. Met de uitbreiding van jeugdhulp op scholen in onderwijszorgarrangementen en extra inzet op het preventiekader jeugd. Samen met de Kinderopvangorganisaties en Jeugdhulporganisaties (Enver en Pameijer) ontwikkelen we de duale werkwijze verder door de inzet van jeugdhulpexpertise in de KO-Plus. Hiermee kunnen ontwikkelingsachterstanden op zo vroeg mogelijke leeftijd worden opgevangen en kunnen kwetsbare jonge kinderen meer en beter doorstromen naar het regulier onderwijs. Daarmee vullen we een belangrijke beschermende factor in tegen het ontstaan van problematiek in latere levensfasen.

Mentale gezondheid zien we ook als een beschermende factor, vandaar dat we in 2022 blijven investeren in de inzet van praktijkondersteuners bij huisartsen. Dit is nodig, omdat we zien dat door Corona jeugdigen nog steeds meer stress ervaren. Door tegelijkertijd lokaal de consultatiefunctie van de specialistische ggz te versterken en extra eerstelijns generalistische ggz in te kopen, willen we hun veerkracht vergroten zonder dat de wachtlijsten verder oplopen. We blijven in 2022 inzetten op het verminderen van de wachtlijsten, zodat we bij de start van de nieuwe contracten (vanaf 2023) met een schone lei kunnen beginnen. Doel is nog steeds om te zorgen dat de wachttijden niet langer zijn dan de landelijke Treeknorm. Uit de beschikbare cijfers blijkt dat we bemoedigende resultaten behalen met onze aanpak (zie ook de voortgangsbrief (M2204-3866) en raadsmonitor PM nummer).

[1]

De menukaart is een in 2020 integraal opgesteld werkproces waardoor de keten snel opvolging kan geven aan de uit strafrechtelijke beslissingen voortvloeiende jeugdhulp voor alle jeugdigen die zijn veroordeeld volgens het jeugdstrafrecht (toeleiding t/m financiële afwikkeling)

[2]

Het consortium is multidisciplinair (criminologie, psychologie, orthopedagogiek, kinder- en jeugdpsychiatrie, sociologie) en bestaat uit: Academische Werkplaats Risicojeugd, NSCR, VU, UvA, AmsterdamUMC, LUMC, Erasmus Universiteit, Universiteit Leiden, Universiteit Utrecht, Bureau Beke, Garage2020, Universiteit Tilburg, Rijksuniversiteit Groningen, Hogeschool van Amsterdam, GGD Amsterdam en het CBS, de G4 gemeenten en praktijkpartners betrokken (waaronder politie, OM, jeugdhulp/jeugdGGZ, Jeugdbescherming/ jeugdreclassering, justitiële jeugdinrichtingen, ervaringsdeskundigen)

Wat willen we bereiken

Jonge Rotterdammers groeien veilig, gezond en kansrijk op

Jonge Rotterdammers moeten zich optimaal kunnen ontwikkelen tot zelfredzame volwassenen die bijdragen aan een sterkere stad. Stevige en effectieve preventie, gericht op de belangrijkste factoren die van invloed zijn op de ontwikkeling van kinderen, maakt het mogelijk om al vroeg het perspectief te versterken en problematiek te voorkomen en beperken. Dat is beter dan problemen verhelpen of dempen. Hiermee kan de beweging naar voren worden gemaakt, zoals bedoeld met de transformatie van de jeugdhulp: van zware en dure zorg naar lichte en gerichte hulp en zelfs het voorkomen van hulp.

Voor gezinnen en jeugdigen die dat nodig hebben is er professionele ondersteuning en hulp indien nodig. Deze hulp is effectief en efficiënt, met aandacht voor wachttijden binnen de gestelde normen. De hulp wordt zoveel mogelijk rond de jeugdige en/of het gezin georganiseerd.

Effectieve en efficiënte Jeugdhulp met aandacht voor wachttijden binnen de gestelde normen

We blijven in 2022 inzetten op het verminderen van de wachtlijsten, zodat we bij de start van de nieuwe contracten (vanaf 2023) met een schone lei kunnen beginnen. Doel is nog steeds om te zorgen dat de wachttijden niet langer zijn dan de landelijke Treeknorm. Uit de beschikbare cijfers (zowel de lokale raadsmonitor als die van de GR JR) blijkt dat we bemoedigende resultaten behalen met onze aanpak (zie ook de voortgangsbrief M2204-3886). Wat betreft de doorlooptijden voor residentieel verblijf in crisishulp wordt momenteel de streefwaarde zo goed als gehaald (zie effectindicator). Dit hangt samen met een extra investering in spoedhulp, waardoor het afgelopen jaar vaker ambulante hulp is geboden tijdens een crisis. Desondanks blijft er, ook in 2022, een doelgroep over die een bed nodig heeft en daarvoor is extra geïnvesteerd in perceel B/C. Hierdoor verbeteren we de doorstroom, wat ons helpt om de doorlooptijd in crisiszorg zo stabiel mogelijk te houden.

Passende Jeugdhulp voor Rotterdamse jeugdigen en gezinnen dichtbij

Jeugdigen dienen zoveel als mogelijk thuis, of in een thuissetting, op te groeien en passende hulp te ontvangen. Rotterdamse jeugdigen en gezinnen dienen via passende jeugdhulp thuis steeds meer in hun eigen kracht te komen. Vergeleken met 2019 zien we een licht dalende trend wanneer het gaat om specialistische zorg in verblijf. Om meer jeugdigen thuis te helpen en tegelijk passend te helpen; wordt een andere werkwijze in de Jeugdhulpketen gevraagd (transformatie). Hiervoor worden innovatieve vormen van jeugdhulp ingezet, zoals ambulante teams rondom de wijken (SPAN teams) en opname voorkomende hulp. Daarnaast wordt meer samenwerking in de keten georganiseerd om de jeugdige en het gezin heen.

Wat gaan we daar voor doen

Jonge Rotterdammers groeien veilig, gezond en kansrijk op

We werken gezamenlijk met de aanbieders aan de transformatie van de jeugdhulp langs 3 lijnen. Passende hulp dichtbij: Voorkomen van crisissituatie en uithuisplaatsing. Opgroeien in veilige opvoedsituaties: bescherming tegen veiligheidsrisico's. Jeugdhulp door capabele, efficiënte en effectieve hulpverleners.

Effectieve en efficiënte Jeugdhulp met aandacht voor wachttijden binnen de gestelde normen

Kinderen met problemen moeten snel de hulp kunnen krijgen die zij nodig hebben. De samenwerking tussen wijkteams, GI's, Veilig Thuis en zorgaanbieders moet sneller (minder volgtijdelijk, maar samen optrekken), zonder dat er aan zorgvuldigheid wordt ingeboet. De wijkteams ontwikkelen zich verder door met taken in vrijwillig kader en intensieve casusregie. Wijkteams gaan per 2022 starten met de uitvoering van intensieve hulp (IH) waarbij ook een onderzoek door de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) loopt. Samenwerkingsafspraken met GI's en RvdK worden vernieuwd op basis van recente ontwikkelingen en op regelmatige basis vindt afstemming plaats tussen GI's, Veilig Thuis en wijkteams over de onderlinge samenwerking. Het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming zal voor de toekomst meer bepalend worden voor deze samenwerking. Beoogd wordt een vereenvoudiging van de jeugdbeschermingsketen waardoor kinderen en gezinnen tijdig de juiste hulp ontvangen en er meer gezinsgericht gewerkt wordt. In april 2022 is, in het kader van de ontwikkeling van het landelijke scenario, in de regio Rijnmond een pilot gestart waaraan RvdK, VT, GI en 2 gemeentelijke wijkteams, waaronder een uit Rotterdam, deelnemen. In deze pilot worden 2 onderwerpen van integrale samenwerking ontwikkeld en in de praktijk getoetst. De resultaten van de pilot worden landelijk gedeeld en leveren input voor latere besluitvorming over de nieuwe inrichting.

Landelijk wordt ook gewerkt aan een plan van aanpak om het toekomstscenario te ontwikkelen en te implementeren. In dit scenario wordt ingezet op stevige wijkteams die nauw samenwerken met een regionaal veiligheidsteam (integratie van taken van GI's, VT en RvdK), op een keten die volledig systeemgericht werkt en waarbij de werkwijze van Huiselijk Geweld

(HG)/Kindermishandeling (KM) geïntegreerd wordt. Deze ontwikkeling zal meerdere jaren duren.

Uitgangspunt bij de daling van het aantal jeugdigen met een crisisinterventie is dat er minder kinderen uit huis geplaatst zouden moeten worden bij crisissituatie en residentiele crisis-capaciteit omgebouwd zou moeten worden naar ambulant. In de vastgelegde code of conduct staat beschreven dat het doel is: opname voor één nacht en de volgende dag een perspectief. Deze opdracht is haalbaar, mits de jeugdigen binnen de termijn die hiervoor staat, ook perspectief hebben. Hierbij zijn er afhankelijkheden die niet altijd te beïnvloeden zijn, zoals de samenwerking met en preventie door de lokale teams en de door- en uitstroom, in situaties waarbij de crisissituatie is afgewend, maar er vervolgperspectief nodig is binnen de andere percelen ingekochte jeugdhulp.

Passende Jeugdhulp voor Rotterdamse jeugdigen en gezinnen dichtbij

We streven ernaar hulp zoveel mogelijk in eigen de omgeving van de jongeren te laten plaatsvinden. Jeugdhulp moet aansluiten bij de omgeving. Hiertoe stimuleren we dat er vormen van hulp worden ontwikkeld waardoor behandeling meer of eerder in de thuissituatie kan plaatsvinden. Als na afronding van de behandeling het kind niet thuis kan wonen, stimuleren we dat er hulpaanbod is waarmee een thuissituatie wordt gecreëerd. Voor de sturing en verantwoording gaan we investeren in informatiegestuurd werken en ontwikkelen we een instrument om hulp en preventie te monitoren. Voor 2022 worden regionale transformatie initiatieven gefinancierd, die o.a. gericht zijn op het borgen van de- successen en lessen van de transformatiepilots 2019-2021.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
*Collegetarget 9: Van 2018 naar 2021 wordt ingezet op een daling van 10% jeugdigen in instellingen	Streefwaarde	245	237	229	221		
	Realisatie	245	245	189	177		
**Daling aantal jongeren met jeugdbeschermings-maatregel OTS	Streefwaarde	1.333	1.305	1.285	1.262	1.248	
	Realisatie	1.285	1.204	1.180	1.050	945 (t/m maart)	
***verblijfsduur jeugdigen in gesloten jeugdzorg (in maanden)	Streefwaarde	< 8	7	7	6	6	
	Realisatie	7	7	<8	<7	***	
****Daling aantal delicten gepleegd door R'damse jeugdigen per 1.000 inwoners	Streefwaarde	21	20	19	18	17	
	Realisatie	21	24	25	23	****	

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Terugbrengen wachttijden jeugdbescherming (bij toewijzing casusregie aan jeugdbescherming binnen 5 werkdagen face-to-face contact)*****	Streefwaarde	50%	75%	90%	95%	95%	
	Realisatie	53%	24%		85%	59% (t	

81% Heel
2020, Q4
2020
93%,
/m
maart)

Doorlooptijden verminderen crisishulp: residentiele plaatsingen terugbrengen naar de vastgestelde norm van gemiddeld 4 weken	Streefwaarde	8-10 wkn	5-7 wkn	0-4 wkn	0-4 wkn	0-4 wkn
	Realisatie	8,5 wkn	38,5 dagen (5,5 week)	43,5 dagen (6,5 week)	42 dagen (6 dagen)	36 dagen (4,1 weken)
Verminderen totale duur ondertoezichtstelling (OTS) (in maanden)	Streefwaarde	27,6	27,4	27,2	27,0	26,8
	Realisatie	20,04	22,5	22,6	23,5	23,5 (tot april)

Toelichting indicatoren

Toelichting:

* Collegetarget 9 -

** Daling aantal jongeren met jeugdbeschermings-maatregel OTS – Realisatie is bekend tot en met maart 2022. Aantal OTS-en in 2022 betreft rond 945. De trend die al gaande was, namelijk een afname van het aantal OTS-en zet in de eerste maanden van 2022 door.

*** Daling verblijfsduur jeugdigen in gesloten jeugdzorg (in maanden) - Er zijn nog geen nieuwe cijfers bekend omdat deze 1 keer in het half jaar worden opgemaakt.

**** Daling aantal delicten gepleegd door R'damse jeugdigen per 1.000 inwoners – Er zijn nog geen nieuwe cijfers bekend omdat deze 1 keer per jaar worden opgemaakt.

***** Terugbrengen wachttijden jeugdbescherming (bij toewijzing casusregie aan jeugdbescherming binnen 5 werkdagen face-to-face contact) - Realisatie van eerste face tot face contact (5 werkdagen) is tot en met maart 2022 59%. De GI's kampen met hoge werkdruk, ziekte en verloof. Dit werkt negatief uit op het behalen van de doelen.

***** Doorlooptijden verminderen crisishulp: residentiele plaatsingen terugbrengen naar de vastgestelde norm van gemiddeld 4 weken – De stabilisatie van de gemiddelde duur van plaatsing in 2021 zet zich vooralsnog door in 2022.

***** Verminderen totale duur ondertoezichtstelling (OTS) (in maanden) - Tot april 2022 geen wijziging t.a.v. 2021.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Geëscaleerde zorg 18-	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Baten exclusief reserves	9.857	24.325	8.211	3.588	3.588	3.588
Bijdragen rijk en medeoverheden	9.852	24.325	8.211	3.588	3.588	3.588
Overige opbrengsten derden	5	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	146.724	163.094	137.234	131.039	131.039	131.039
Apparaatslasten	6.101	6.371	5.474	5.474	5.474	5.474
Inhuur	1.135	157	157	157	157	157
Overige apparaatslasten	180	124	-1	-1	-1	-1
Personeel	4.786	6.090	5.317	5.317	5.317	5.317
Intern resultaat	-137	79	0	0	0	0
Intern resultaat	-137	79	0	0	0	0
Programmalasten	140.760	156.644	131.760	125.565	125.565	125.565
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	965	20.126	4.699	76	76	76
Subsidies en inkomensoverdrachten	139.795	136.518	127.061	125.489	125.489	125.489
Saldo voor vpb en reserveringen	-136.867	-138.769	-129.023	-127.451	-127.451	-127.451
Saldo voor reserveringen	-136.867	-138.769	-129.023	-127.451	-127.451	-127.451
Reserves	120	1.000	0	0	0	0
Onttrekking reserves	120	1.000	0	0	0	0
Saldo	-136.746	-137.769	-129.023	-127.451	-127.451	-127.451

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Geëscaleerde zorg 18-	Begroting 2022	Raming	Raming	Raming	Raming
		2023	2024	2025	2026
Oorspronkelijke begroting 2022	-136.949	-128.246	-126.673	-126.673	-126.673
Bijstellingen Eerste Herziening 2022	-820	-777	-777	-777	-777
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-820	-777	-777	-777
Begroting na wijzigingen	-137.769	-129.023	-127.451	-127.451	-127.451

Toelichting financiële bijstellingen

Technische wijzigingen

In taakveld Geëscaleerde zorg 18- zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De grootste wijzigingen zijn:

- net zoals in 2021 is in 2022, vooralsnog tijdelijk, meer ambtelijke inzet nodig voor uitvoering van de aanpak problematiek jeugdzorg. Dit heeft voor een deel ook betrekking op de Uitvoeringsorganisatie van de Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond (€ 502 in 2022)
- de doorbelaste apparaatslasten op dit taakveld zijn verschoven van taakveld [Maatwerkdienstverlening 18-](#) naar dit taakveld. Dit heeft te maken met een wijziging in de organisatiestructuur. (- € 1.3 mln in 2022 tot - € 777 in 2026)

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Beleidskaders

- [Heel de Stad - Beleidsplan Maatschappelijke Ondersteuning en Jeugdhulp 2021-2026](#)

Beleidsmonitor

- [Staat van de Jeugd](#)
- [Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein](#)

Wet- en regelgeving

- [Verordening Jeugdhulp](#)

Omschrijving taakveld

Binnen het taakveld Geëscaleerde zorg 18- gaat het om situaties waarbij de sociale en/of fysieke veiligheid van een jeugdige in het geding kan zijn. In die gevallen kan het nodig zijn effectieve en efficiënte jeugdhulp te bieden en/of samenhangende hulp te organiseren rond de jeugdige en/of het gezin. In sommige situaties is het zelfs noodzakelijk dat de jeugdige naar een residentieel verblijf (24-uurs verblijf + jeugdhulp) gaat.

Vormen van jeugdhulp die onder dit taakveld vallen worden uitgevoerd binnen het samenwerkingsverband Jeugdhulp Rijnmond. Het gaat dan om o.a. Jeugdbescherming, Veilig Thuis, crisishulp, gesloten Jeugdzorg, jeugd-GGZ.

Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo

Pagina 88

Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo

Rotterdamers zijn in staat om zo lang mogelijk zelfstandig te leven, te wonen en te participeren.

Voortgang 2022

Naar behoefte passende (langdurige) ondersteuning

In het voorjaar van 2022 is de raadsmonitor welzijn, zorg en jeugdhulp over het jaar 2021 naar de raad verstuurd. Deze monitor bevat cijfers over o.a. de Wmo-maatwerkvoorzieningen zoals de instroom, het aantal cliënten met een maatwerkvoorziening, uitstroom en cliënttevredenheid. Te zien is bijvoorbeeld dat het aantal Rotterdammers met een indicatie voor een Wmo-arrangement met 2% is gestegen wanneer de cijfers voor tweede helft van 2021 wordt vergeleken met die voor de tweede helft van 2020. Ook in 2022 worden weer vele Rotterdammers door de gemeente ondersteund in hun zelfredzaamheid. In de eerstvolgende raadsmonitor worden cijfers over (de eerste helft van) 2022 bekend gemaakt.

Wat willen we bereiken

Rotterdammers zijn in staat om zo lang mogelijk zelfstandig te leven, te wonen en te participeren

Rotterdammers zijn in staat om zo lang mogelijk zelfstandig te leven, te wonen en te participeren. Dat bereiken we door naar behoefte passende (langdurige) ondersteuning en doelgroepenvervoer aan te bieden.

Wat gaan we daar voor doen

Naar behoefte passende (langdurige) ondersteuning

Als er langdurige ondersteuning nodig is vanuit een Wmo-arrangement, wordt een zorgaanbieder ingezet. Op basis van de geïndiceerde individuele ondersteuningsbehoefte levert de zorgaanbieder ondersteuning op één of meer van de volgende gebieden:

- sociaal en persoonlijk functioneren
- (regie op) het voeren van een huishouden
- zelfzorg en gezondheid
- nachtelijk toezicht en zo nodig ook huisvesting
- mantelzorgondersteuning met verblijf

De gemeente monitort de prestaties van de zorgaanbieders en stuurt bij als dat nodig is.

Naar behoefte passend doelgroepenvervoer

We bieden aanvullend vervoer aan doelgroepen die niet met eigen of openbaar vervoer kunnen reizen. Per dag maken ongeveer 25.000 Rotterdammers gebruik van deze voorziening. Dit vervoer wordt gebundeld ingezet voor vervoer van en naar Wmo-dagbesteding, het Jeugdvervoer, Wsw-vervoer, het vervoer dat voortkomt uit de Participatiewet en het leerlingenvervoer.

Het coördinatiepunt doelgroepenvervoer zorgt voor de interne en externe communicatie, klachtenescalatie /mediation, de verdere ontwikkeling van het vervoer, inclusief zijn sociaal maatschappelijke opgave in de vorm van social return.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo	Realisatie 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Baten exclusief reserves	5.728	8.996	8.971	8.946	8.946	8.946
Bijdragen rijk en medeoverheden	5.713	8.461	8.436	8.411	8.411	8.411
Overige opbrengsten derden	15	536	536	536	536	536
Lasten exclusief reserves	211.595	231.071	188.909	191.687	197.249	197.249
Apparaatslasten	8.147	9.968	7.350	7.350	7.350	7.350
Inhuur	696	302	214	214	214	214
Overige apparaatslasten	122	164	220	220	220	220
Personeel	7.329	9.502	6.915	6.915	6.915	6.915
Intern resultaat	282	69	14	14	14	14
Intern resultaat	282	69	14	14	14	14
Programmalasten	203.166	221.034	181.545	184.323	189.885	189.885
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	2.458	4.294	927	756	756	756
Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Overige programmalasten	0	0	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	200.208	216.213	180.591	183.540	189.102	189.102
Subsidies en inkomensoverdrachten	500	527	27	27	27	27
Saldo voor vpb en reserveringen	-205.867	-222.075	-179.937	-182.740	-188.302	-188.302
Saldo voor reserveringen	-205.867	-222.075	-179.937	-182.740	-188.302	-188.302
Reserves	0	4.265	165	0	0	0
Onttrekking reserves	0	4.265	165	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo	-205.867	-217.810	-179.772	-182.740	-188.302	-188.302

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo	Begroting 2022	Raming	Raming	Raming	Raming
		2023	2024	2025	2026
Oorspronkelijke begroting 2022	-216.125	-181.012	-184.002	-189.565	-189.565
Bijstellingen Eerste Herziening 2022	-1.685	1.240	1.262	1.262	1.262
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-1.685	1.240	1.262	1.262
Begroting na wijzigingen	-217.810	-179.772	-182.740	-188.302	-188.302

Toelichting financiële bijstellingen

Technische wijzigingen

In taakveld Maatwerkdienstverlening 18+ zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De grootste wijzigingen zijn:

- er vindt een structurele wijziging plaats in de toerekening apparaatslasten naar de programma's [Maatschappelijke Ondersteuning](#) en Volksgezondheid en Zorg als gevolg van wijzigingen in de organisatiestructuur (- € 3,4 mln in 2022 tot - € 1,1 mln in 2026)
- vanwege vermindering van het werk wordt vanuit [programma Werk en Inkomen](#) een gedeelte van het eerder ontvangen budget voor de uitvoering van het VGZ Rotterdampakket overgeheveld naar dit taakveld (- € 339 in 2022)
- in het beleidsplan 'Heel de stad' is opgenomen dat 1% van het budget voor Wmo-arrangementen ingezet gaat worden voor preventie. Er vindt hiervoor een structurele overheveling plaats naar [taakveld Volksgezondheid](#) (€ 2,1 mln in 2022 tot € 2,2 mln in 2026)
- er vindt een structurele wijziging plaats in de toerekening apparaatslasten naar de programma's (€ 39 in 2022 tot € 162 in 2026)
- daarnaast hebben diverse kleine technische wijzigingen plaatsgevonden (- € 87 in 2022)

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Beleidskaders

- [Heel de Stad - Beleidsplan Maatschappelijke Ondersteuning en Jeugdhulp 2021-2026](#)

Beleidsmonitor

- [Raadsmonitor Welzijn, Zorg en Jeugdhulp](#)

Wet- en regelgeving

- [Verordening maatschappelijke ondersteuning en Jeugdhulp Rotterdam 2018](#)
- [Wet maatschappelijke ondersteuning 2015](#)

Omschrijving taakveld

Dit taakveld omvat de ondersteuning op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo) voor zover het Wmo-arrangementen voor ondersteuning aan huis door zorgaanbieders en het doelgroepenvervoer betreft. Wmo-arrangementen voor zorg met verblijf worden verantwoord onder het taakveld Geëscaleerde zorg 18+.

Maatwerkdienstverlening 18-

Pagina 89

Maatwerkdienstverlening 18-

Versterken van next skills en jong leiderschap.

Passende, tijdige en integrale hulp van het lokale wijknetwerk, om het beroep op dure gespecialiseerde jeugdhulp te verminderen (verschuiving van de achterkant naar de voorkant).

Wijkprogrammering is meer en meer sturend voor samenwerking en maatwerk in wijknetwerken.

Voortgang 2022

- Versterken van next skills en jong leiderschap: de stijgende lijn van investeringen in de sociaal-emotionele vaardigheden van kinderen en jongeren in de stad wordt in 2021 minstens op hetzelfde niveau gehouden. Dit betreft vooral preventieve interventies die effectief zijn om risico's tegen te gaan, zoals angst, depressie, agressie en probleemgedrag. Door de coronacrisis heeft een groot aantal kinderen en jongeren meer last van angst- en depressieklachten, wat een investering in sociaal emotionele vaardigheden extra belangrijk maakt. De investeringen die afgelopen jaren gedaan zijn, zijn op bepaalde onderdelen uitgebreid, zoals op het gebied van interventies voor de doelgroep jongeren. In dit licht heeft de gemeente Rotterdam ook bijgedragen aan de ontwikkeling van de Growlt-app van het Erasmus MC om enerzijds zicht te houden op de mentale ontwikkeling van jongeren en anderzijds ze te helpen met positieve sociaal-emotionele strategieën. Vanwege de coronacrisis heeft het Rotterdamse innovatieplatform Walstroom een informatiepunt opgezet voor leren tijdens en na corona, gericht op de sociaal-emotionele vaardigheden van kinderen omdat deze vaardigheden door de crisis extra onder druk staan: <https://www.rotterdam.nl/werken-leren/sociaal->

emotioneel-leren/ Met het programma Rotterdam Sterker Door Jongeren is op allerlei manieren gewerkt aan extra aanbod in de wijken en vormen van hulp en ondersteuning voor jongeren die te lijden hebben onder de coronamaatregelen, waaronder de schoolsluitingen. In het najaar 2022 wordt het actieplan Mentale Gezondheid Jongeren gepresenteerd, waarmee de gemeente structureel aandacht en ondersteuning wil hebben voor de mentale gezondheid van jonge Rotterdammers. Dit is dus aanvullend op het tijdelijke programma Rotterdam Sterker Door Jongeren.

- Passende, tijdige en integrale hulp van het lokale wijknetwerk, om het beroep op dure gespecialiseerde jeugdhulp te verminderen (verschuiving van de achterkant naar de voorkant). Hoe doen we dat? In alle gebieden organiseren wij met het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) wijkgerichte bijeenkomsten op het verstevigen van de ketensamenwerking tussen partners die een rol spelen bij het opgroeien en opvoeden van kinderen en jongeren. De netwerkregisseurs hebben de afgelopen periode verschillende initiatieven die in de wijken ontstonden om bewoners in Coronatijd extra te ondersteunen in kaart gebracht en gedeeld middels hooggewaardeerde nieuwsbrieven. Waar mogelijk zet het CJG weer in op fysieke initiatieven, terwijl zij tegelijkertijd blijvend gebruik zullen maken van het digitale aanbod wanneer zij specifieke positieve effecten hebben bemerkt.
- Deze wijkgerichte bijeenkomsten zijn vanwege de Coronamaatregelen in het teken komen te staan van het gezamenlijk (met onderwijs en kinderopvang en peuterspeelzalen) in beeld brengen en houden van de kwetsbare kinderen/gezinnen, deze te voorzien van passende ondersteuning en hulp en zo nodig toe te leiden naar het wijkteam. Daarmee is de focus van de inzet van CJG meer komen te liggen op de kwetsbare kinderen/gezinnen en wordt in de wijken en gebieden maatwerk geleverd op basis van de signalen van CJG-professionals en ketenpartners. Een andere doelgroep waar CJG zich op richt is de -9 maanden doelgroep in kader van het programma Stevige Start. De geboortecontactpersonen van CJG halen de contacten met verloskundigen verder aan om samen zo vroeg mogelijk signalen van kwetsbaarheid op te kunnen vangen. Gelukkig biedt het loslaten van de coronamaatregelen weer ruimte aan de originele dienstverlening van het CJG. Waar mogelijk is het CJG haar dienstverlening weer gaan aanbieden op locaties, terwijl zij tegelijkertijd het digitale aanbod dat is gecreëerd maximaal benutten voor momenten, interventies of doelgroepen waar zij positieve effecten hebben ervaren in de afgelopen periode. De vormgeving van de nieuwe wet rondom Prenataal Huisbezoek wordt in Rotterdam vanuit het Programma Stevige Start zowel inhoudelijk als financieel vormgegeven.
- In 2022 wordt de Wijkprogrammering Jeugd geborgd en opgenomen in geborgd in "Impact in de Wijk", de Wijkprogrammering 0-100 die over alle Rotterdammers gaat. Ter ondersteuning van de Impact in de Wijk wordt de volgende versie van WijkFocus, de WijkFocus3.0, ontwikkeld. In de werkwijze Impact in de Wijk zullen ook de beleidsadviseurs Welzijn (volwassenen) en vooral ook de Welzijnspartijen een grote rol krijgen. Dit is een grote inhoudelijke uitbreiding van de werkwijze, waar de uitbreiding van het Factorenmodel Jeugd naar het Factorenmodel 0-100 aan ten grondslag ligt. Met deze inhoudelijke en methodische uitbreiding wordt de inzet op jeugd en volwassenen (ouders)

meer in samenhang gebracht. De nieuwe, integrale methodiek Impact in de Wijk wordt naar verwachting in de 2de helft van 2022 toegepast. Daarbij wordt de rol van de welzijns partij in de wijkprogrammering in partnerschap met de gemeente vormgegeven. In de nieuwe inkoopopdracht krijgen welzijnsaanbieders een grote rol in de Wijkprogrammering. De gebiedsadviseurs zullen hen inwerken in de Wijkprogrammering en ze zo helpen bij een snellere start in een nieuw gebied. Dit kan de nieuwe welzijnsaanbieders helpen om sneller een netwerk en samenwerkingsrelaties op te bouwen. Ook doen ze sneller kennis van de wijk op. Mogelijk leidt dit wel tot enige vertraging in de uitvoering van de Wijkprogrammering.

Wat willen we bereiken

Elke jonge Rotterdammer moet gezond, veilig en kansrijk kunnen opgroeien. We stimuleren elke jongere in Rotterdam actief mee te doen in de stad, bieden lichte ondersteuning als dat zelfstandig of als gezin niet voldoende lukt en wanneer de omgeving dat zelf niet kan bieden. In die gevallen bieden we samenhangende hulp aan kwetsbare jongeren en/of hun gezin.

Hier richten we ons met name op het bevorderen van een gezonde sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen door o.a. het verbeteren van de opvoedvaardigheden van ouders met psychische problematiek en ouders met een licht verstandelijke beperking. Daarbij zitten we in op (vroeg)signalering, screening en aanpak van deze ouder-risicofactoren.

Preventie

Tegelijkertijd investeren we ook in jongeren waarmee het wel goed gaat. We versterken beschermende factoren als next skills en jong leiderschap en scheppen goede voorwaarden op basis waarvan zij zich nog beter kunnen ontwikkelen.

Wat gaan we daar voor doen

De nadreun van de effecten van de coronacrisis op jongeren zijn nog steeds merkbaar. De adviezen van de Jongerentop010 (begin coronacrisis) zijn zoveel als mogelijk geïmplementeerd in ons beleid. Een voorbeeld hiervan zijn de jongerenhubs, welke vanuit 'Rotterdam sterker door jongeren' zijn geïnitieerd. Young010 is momenteel bezig met het 2^e deel van Young010 on Tour langs de wijken en gaat een Jongerenagenda ontwikkelen. Chicks & the city heeft recentelijk een Manifest tegen discriminatie gepresenteerd aan wethouder Karremans en continueert ook dit jaar haar podcasts. De Kinderen en Jongerenrechtswinkel zal ook in 2022 haar dienstverlening voortzetten aan kinderen en jongeren. En tot slot zal ook de Jongerenbijdrageregeling tal van initiatieven voor en door jongeren mogelijk maken. Tevens hopen wij ook de inzet vanuit 'Rotterdam sterker door jongeren' gericht op jeugdparticipatie in 2022 te kunnen continueren gezien het indrukwekkende bereik van duizenden jongeren en de

bijbehorende impact (ondanks het terugdraaien van de toezegging van het Rijk voor het steunpakket Jeugd en jongeren’).

- Ontwikkelen van een stadsbreed preventief aanbod.
- We werken gezamenlijk met de aanbieders aan de transformatie van de jeugdhulp langs 3 lijnen. Passende hulp dichtbij: voorkomen van crisis en uithuisplaatsing. Opgroeien in veilige opvoedsituaties: bescherming tegen veiligheidsrisico's. Jeugdhulp door capabele, efficiënte en effectieve hulpverleners.
- Praktijkondersteuners Jeugd & Gezin (POH Jeugd & Gezin) gaan in de praktijk van de huisarts aan de slag met kinderen en gezinnen waar zorgen over zijn. Voor betrokkenen is dit laagdrempelig en binnen de eigen wijk. Met name kwetsbare gezinnen waar bijvoorbeeld sprake is van lvb-, psychiatrische en/of verslavingsproblematiek worden hierdoor makkelijk bereikt en geholpen. De POH Jeugd & Gezin werkt onder regie van de huisarts en kan de jeugdige/gezin kortdurend begeleiden. Waar mogelijk volgt doorverwijzing naar; het wijkteam, het CJG, basis ggz, andere wijknetwerkpartijen en lokale voorzieningen waardoor tijdige en passende hulp geleverd kan worden. Waar nodig volgt doorverwijzing naar de gespecialiseerde jeugdhulp (J-GGZ). In 2016 is deze aanpak in een pilot gestart en vanaf 2019 geïntensiveerd. De prognose is om eind 2022 in meer dan 39 huisartsenpraktijken een POH Jeugd & Gezin beschikbaar te hebben. Nieuwe praktijken kunnen zich ook in 2022 aansluiten, de prognose is dat de groei van nieuwe deelnemende praktijken in 2022 zal afnemen, vanwege marktverzadiging en het is in toenemende mate lastig om gekwalificeerd personeel te vinden. Inhoudelijke rapporteren de deelnemende praktijken een groeiende vraag naar begeleiding en ondersteuning. De gevolgen van de Covid epidemie alsook wachtlijsten worden als reden genoemd.
- We willen voorloper zijn in de aanpak van de toenemende problematiek van depressies, burn-out en eenzaamheid onder jongeren. Daarvoor werken we samen met onderwijsinstellingen. Met het Nederlands Jeugdinstituut (NJI) kijken we welke beschikbare methodieken hiervoor toepasbaar zijn. Vanuit het subsidiekader Versterken & Voorkomen faciliteren we en moedigen we aanbieders aan om met deze werkzame aanpakken kinderen en jongeren te bereiken.
- Onderwijs-zorgarrangementen (OZA) worden ingezet om de integratie van onderwijs en jeugdhulp op school te verbeteren. Zo wordt het voor meer kinderen mogelijk om onderwijs te blijven volgen en zijn er minder leerlingen die thuis komen te zitten.
- In NPRZ-gebied werd de afgelopen drie jaar geëxperimenteerd met diverse vormen van ondersteuning aan scholen. Als onderdeel van de dagprogrammering moeten scholen zoveel mogelijk ontzorgt worden, daarom richten we de passende schoolondersteuningsstructuur in. Deze opdracht is een gezamenlijke opdracht van cluster MO, NPRZ en de schoolbesturen en betreft de basisscholen in de 7 focuswijken van het NPRZ. Het doel van deze opdracht is om op schoolniveau de samenwerking in de zorgstructuur te verbeteren en waar nodig vastgelopen of uitzonderlijk complexe casuïstiek te faciliteren met advies, ondersteuning en eventueel doorzettingskracht. De lessen die zijn geleerd hebben we zoveel mogelijk een plek gegeven in de pilot

‘schoolzorgteams’, daarmee krijgt het experiment een meer duurzame borging. Bovendien hebben we vanuit de NPO middelen extra middelen in kunnen zetten, waarmee we in hebben kunnen spelen op ontbrekend aanbod.

Preventie

- Ontwikkelen van een stadsbreed preventief aanbod.
- We willen voorloper zijn in de aanpak van de toenemende problematiek van depressies, burn-out en eenzaamheid onder jongeren. Daarvoor werken we onder andere samen met onderwijsinstellingen. We zetten de lijn van 2018 door met het inzetten van effectieve interventies op psychosociale problematiek en sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen en jongeren. Vanuit het subsidiekader Versterken & Voorkomen faciliteren we en moedigen we aanbieders aan om met deze werkzame aanpakken kinderen en jongeren te bereiken.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Doelrealisatie Jeugdhulp*	Streefwaarde	nvt	zie toelichting	zie toelichting	in ontwikkeling	in ontwikkeling	in ontwikkeling
	Realisatie		zie toelichting	zie toelichting			
Uitval Jeugdhulp**	Streefwaarde					in ontwikkeling	in ontwikkeling
	Realisatie						

* Regionaal is aangesloten op de landelijke outcome indicatoren voor het meten van outcome. Deze indicatoren en de levering hier van zijn nog in ontwikkeling. Het betreft de volgende indicatoren:

1. Reden beëindiging jeugdhulp
2. Cliënttevredenheid
3. Doelrealisatie
 - 3.1 De mate waarin cliënten na jeugdhulp zonder hulp verder kunnen;
 - 3.2 De mate waarin er na beëindiging van de jeugdhulp geen nieuwe start hulp is;
 - 3.3 De mate waarin er sprake is van afname problematiek / toename zelfredzaamheid / toename participatie;
 - 3.4 De mate waarin de overeengekomen doelen zijn gerealiseerd.

Recent zijn de indicatoren 1 t/m 3.2 uitgevraagd voor de regionaal ingekochte specialistische jeugdhulp in het jaar 2020. De respons was nog onvoldoende om over te rapporteren. Dit is in lijn met de landelijke trend. De GRJR is in gesprek met aanbieders over kwantiteit en kwaliteit van deze gegevens.

**** De indicatoren 3.3 en 3.4 zijn nog niet opgenomen in het landelijk protocol beleidsinformatie Jeugd omdat de ontwikkeling van deze indicatoren op landelijk niveau nog niet is afgerond. Deze indicatoren zijn om die reden nog niet uitgevraagd.**

Prestatie-indicatoren		2019	2020	2021		2022	2023

Aantal huisartsen met een POH GGZ*	Streefwaarde	15	25	35	40
	Realisatie	20	34	39	46 (t/m mei 2022)

Toelichting indicatoren

*Deelnemende huisartsen neemt gestaag toe, grootste probleem is het vinden van gekwalificeerd personeel. Met de inzet op 46 locaties(peildatum mei 2022) worden 50.557 bij de huisarts ingeschreven patiënten in de leeftijd van 0-18 jaar bereikt, dat is grofweg 42% van alle jongeren in deze leeftijdsklasse in Rotterdam.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Maatwerkdienstverlening 18-	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Baten exclusief reserves	277	3.777	17.250	17.250	17.250	17.250
Bijdragen rijk en medeoverheden	239	3.777	17.250	17.250	17.250	17.250
Overige opbrengsten derden	38	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	51.911	70.425	59.730	63.293	63.287	63.287
Apparaatslasten	1.980	931	934	934	934	934
Inhuur	15	0	0	0	0	0
Overige apparaatslasten	34	16	19	19	19	19
Personeel	1.932	915	915	915	915	915
Intern resultaat	515	419	498	498	498	498
Intern resultaat	515	419	498	498	498	498
Programmalasten	49.417	69.075	58.298	61.861	61.855	61.855
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	5.050	17.053	23.545	27.108	27.101	27.101
Overige programmalasten	-102	594	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	38.784	46.075	29.898	29.898	29.898	29.898
Subsidies en inkomensoverdrachten	5.684	5.353	4.855	4.855	4.855	4.855
Saldo voor vpb en reserveringen	-51.634	-66.648	-42.480	-46.043	-46.037	-46.037
Saldo voor reserveringen	-51.634	-66.648	-42.480	-46.043	-46.037	-46.037
Reserves	0	-25.900	0	0	0	0

Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	25.900	0	0	0	0
Saldo	-51.634	-92.548	-42.480	-46.043	-46.037	-46.037

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Maatwerkdienstverlening 18-	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Oorspronkelijke begroting 2022	-95.934	-44.553	-48.116	-48.109	-48.109
Bijstellingen Eerste Herziening 2022	3.386	2.073	2.073	2.073	2.073
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	3.386	2.073	2.073	2.073
Begroting na wijzigingen	-92.548	-42.480	-46.043	-46.037	-46.037

Toelichting financiële bijstellingen

In taakveld Maatwerkdienstverlening 18- zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De grootste wijzigingen zijn:

- de subsidies kinderopvang plus stonden t/m 2021 onder het programma Volksgezondheid en zorg. Aangezien deze werkzaamheden een preventief karakter hebben worden deze middelen overgeheveld naar het taakveld [Samenkracht en Burgerparticipatie](#), programma [Maatschappelijke ondersteuning](#). (€ 1,5 mln in 2022 tot € 1,2 mln in 2026)
- een bijdrage vanuit dit taakveld aan het actieplan kwetsbare jongeren. Voor dit actieplan is in 2022 € 360 nodig en wordt verantwoord op het programma [Maatschappelijke ondersteuning](#). (€ 120 in 2022)
- de doorbelaste apparaatslasten op dit taakveld zijn verschoven van dit taakveld naar taakveld [geëscaleerde zorg 18-](#). Dit heeft te maken met een wijziging in de organisatiestructuur. (€ 1,8 mln in 2022 tot € 896 in 2026)

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Beleidskaders

- [Heel de Stad - Beleidsplan Maatschappelijke Ondersteuning en Jeugdhulp 2021-2026 \(raadsinformatie.nl\)](#)
- [Doorontwikkelplan Zorg voor Elkaar](#)

Beleidsmonitor

- [Staat van de Jeugd](#)
- [Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein](#)

Wet- en regelgeving

- [Verordening Jeugdhulp](#)

Omschrijving taakveld

Elke jonge Rotterdammer moet gezond, veilig en kansrijk kunnen opgroeien. Dit doen we door stevige preventie in te zetten: gericht op de meest relevante factoren (beschermende factoren en risicofactoren) die bijdragen aan een kansrijke, veilige en gezonde ontwikkeling van jeugdigen. Met het beleidskader Jeugd 'Rotterdam Groeit' zetten we in op het voorkomen van problematiek en het versterken van perspectief. We stimuleren jonge Rotterdammers daarom mee te doen in de stad, bieden lichte ondersteuning als dat zelfstandig of als gezin niet voldoende lukt en wanneer de omgeving dat zelf niet kan bieden. Als het noodzakelijk is, zetten we jeugdhulp in. Vormen van jeugdhulp die onder dit taakveld vallen zijn doelgroepenvervoer jeugd, jeugdhulp in gezinsarrangementen, PGB Jeugd, Kinderopvang Sociaal Medische Indicatie en Onderwijs Zorg arrangementen.

Tegelijkertijd scheppen we de juiste voorwaarden voor jeugdigen waarmee het wel goed gaat, zodat zij zich nog beter kunnen ontwikkelen.

Maatwerkvoorziening (Wmo)

Pagina 90

Maatwerkvoorziening (Wmo)

Rotterdammers zijn in staat om zo lang mogelijk zelfstandig te leven, te wonen en te participeren.

Voortgang 2022

Woonvoorzieningen

Ook in 2022 kunnen woningcorporaties subsidie aanvragen voor het vergoeden van in of bij bestaande wooncomplexen aangebrachte collectieve voorzieningen voor het stallen van scootmobielen. Hierdoor kunnen zij, met een bijdrage van de gemeente, collectieve woningaanpassingen doen voor het verbeteren van de door- en toegankelijkheid van wooncomplexen en het stallen van scootmobielen.

Eigen bijdrage

Met ingang van 1 januari 2020 is vanuit het Rijk de regelgeving aangepast voor het inkomensafhankelijk abonnementstarief. Voor de eigen bijdragen voor de extramurale Wmo-voorzieningen wordt een maandbedrag (maximaal € 19 per maand) gehanteerd. Mede door het vaste abonnementstarief doen meer Rotterdammers een beroep op de gemeente voor een Wmo-maatwerkvoorziening. De eerder gesignaleerde stijging van het aantal aanvragen voor Wmo-maatwerkondersteuning, met name bij de doelgroep ouderen, zet zich ook in 2022 voort. Dit

betreft vooral aanvragen voor huishoudelijke ondersteuning (taakveld maatwerkdienstverlening 18+ Wmo) en voor woningaanpassingen (taakveld maatwerkvoorziening Wmo).

Wat willen we bereiken

Rotterdammers zijn in staat om zo lang mogelijk zelfstandig te leven, te wonen en te participeren

Rotterdammers zijn in staat om zo lang mogelijk zelfstandig te leven, te wonen en te participeren. Voor degenen die hier ondersteuning bij nodig hebben bieden we ondersteuning die past bij de situatie van de aanvrager.

Wat gaan we daar voor doen

Rotterdammers zijn in staat om zo lang mogelijk zelfstandig te leven, te wonen en te participeren

De gemeente Rotterdam verstrekt op basis van de Wmo die voorziening aan de inwoner die nodig is om de inwoner zo zelfstandig mogelijk te laten leven, wonen en participeren. Wanneer een Rotterdammer zich bij VraagWijzer meldt met een Wmo-hulpvraag, dan handelt de gemeente het onderzoek naar de noodzaak voor een Wmo-maatwerkvoorziening binnen zes weken af en de aanvraag voor toekenning binnen twee weken. De gemeente ziet dat ze met het beschikbare budget meer Rotterdammers ondersteuning moet bieden. De gemeente wil grip houden op de uitgaven aan Wmo-maatwerkvoorzieningen om aan iedereen die dat nodig heeft passende ondersteuning te kunnen blijven bieden. In beleidskader 'Heel de stad', uitvoeringsprogramma 'Ouder en Wijzer' en het 'Plan van aanpak kwetsbare Rotterdammers' zijn maatregelen opgenomen om in te spelen op deze en andere maatschappelijke ontwikkelingen.

Hulpmiddelen

Het beschikken over hulpmiddelen stelt mensen in staat om langer zelfstandig te blijven wonen.

Eigen bijdrage

Mede als gevolg van de invoering van het abonnementstarief zien we de afgelopen jaren een stijging van de uitgaven op dit taakveld, ook in 2021. Via de reguliere rapportages wordt u over de financiële ontwikkelingen op dit taakveld geïnformeerd.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Maatwerkvoorziening (Wmo)

Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
2021	2022	2023	2024	2025	2026

Baten exclusief reserves	0	0	0	0	0	0
Bijdragen rijk en medeoverheden	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	12.132	12.278	7.507	7.507	7.507	7.507
Apparaatslasten	65	0	0	0	0	0
Overige apparaatslasten	0	0	0	0	0	0
Personeel	65	0	0	0	0	0
Intern resultaat	108	0	0	0	0	0
Intern resultaat	108	0	0	0	0	0
Programmalasten	11.959	12.278	7.507	7.507	7.507	7.507
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	195	0	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	11.276	11.778	7.507	7.507	7.507	7.507
Subsidies en inkomensoverdrachten	488	500	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-12.131	-12.278	-7.507	-7.507	-7.507	-7.507
Saldo voor reserveringen	-12.131	-12.278	-7.507	-7.507	-7.507	-7.507
Saldo	-12.131	-12.278	-7.507	-7.507	-7.507	-7.507

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Maatwerkvoorziening (Wmo)		Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Oorspronkelijke begroting 2022		-12.348	-7.577	-7.577	-7.577	-7.577
Bijstellingen Eerste Herziening 2022		70	70	70	70	70
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	70	70	70	70	70
Begroting na wijzigingen		-12.278	-7.507	-7.507	-7.507	-7.507

Toelichting financiële bijstellingen

Technische wijzigingen

In taakveld Maatwerkvoorziening Wmo zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De grootste wijziging is de toerekening apparaatslasten naar de programma's [Maatschappelijke Ondersteuning](#) en Volksgezondheid en Zorg als gevolg van wijzigingen in de organisatiestructuur (€ 70 structureel).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Beleidskaders

- [Heel de Stad - Beleidsplan Maatschappelijke Ondersteuning en Jeugdhulp 2021-2026](#)

Beleidsmonitor

- [Raadsmonitor Welzijn, Zorg en Jeugdhulp](#)

Wet- en regelgeving

- [Verordening Maatschappelijke ondersteuning en Jeugdhulp Rotterdam](#)
- [Wet maatschappelijke ondersteuning 2015](#)

Omschrijving taakveld

Dit taakveld omvat de ondersteuning op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo) voor zover het hulpmiddelen en woningaanpassingen betreft voor mensen die zelfstandig wonen. In de taakvelden Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo en Geëscaleerde zorg 18+ worden de andere maatwerkvoorzieningen Wmo toegelicht.

Volksgezondheid

Pagina 91

Volksgezondheid

Gezonde en vitale Rotterdammers.

Waarborgen van de kwaliteit van de kinderopvangvoorzieningen.

Kinderen gezond, veilig en kansrijk op laten groeien tot zelfstandige, zelfredzame en participerende burgers.

Zorgwekkende afname van de vaccinatiegraad voor kinderziektes.

Voortgang 2022

Gezond010: het akkoord

In januari 2020 heeft de raad Gezond010: het akkoord vastgesteld, de Rotterdamse uitwerking van het landelijk preventieakkoord plus het gezondheidsbeleid 2020-2024. 2022 is het derde jaar van het akkoord. 2022 staat in het teken van de doorontwikkeling van het beleid op basis van de resultaten tot nog toe en de veranderingen als

gevolg van COVID-19. Tijden de pandemie hebben een nieuwe kwetsbaarheden blootgelegd, de mentale gezondheid van jongeren kwam onder druk te staan. Laagdrempelige preventieve (online) ondersteuning bij mentale gezondheid heeft hierdoor een vlucht genomen en er is veel meer aandacht gekomen voor het belang van mentale gezondheid. In 2022 blijven we inzetten op ondersteuning van de mentale gezondheid met partners en met behulp van het landelijke preventieakkoord mentale gezondheid.

2022 staat ook in het teken van preventie van zorg. Met het 1% Wmo Preventiebudget wordt financieel en organisatorisch de basis gelegd voor een stevigere plek van preventie in het zorglandschap. Met de Rotterdamse inkoopstrategie Wmo-maatwerkondersteuning is tussen 2022 en 2026 jaarlijks 1% van het Wmo budget gereserveerd voor preventieve aanpakken waarvan verwacht wordt dat het duurdere vormen van zorg kan voorkomen.

In 2022 starten de nieuwe aanbieders van welzijn. Ook bij welzijnspartners zal het van belang van preventie van zorg en verbeteren van leefstijl blijvend onder de aandacht worden gebracht onder andere in de samenwerking rond de wijkpreventieketen en de diverse interventies zoals Welzijn op Recept, Gecombineerde Leefstijlinterventie, de gezondheidstrajecten tegenprestatie kandidaten het VGZ preventiepakket.

In 2022:

- Hebben Rotterdammers wederom meer Rotterdammers de keuze gemaakt voor een van de twee collectieve zorgverzekeringen. Het VGZ Rotterdampakket voor de lagere inkomens en het VGZ Rotterdampakket Compact. In beide gevallen hebben verzekerden een extra vergoeding in hun preventiebudget zonder eigen bijdrage.
- Wordt nader invulling gegeven aan de regionale samenwerkingsagenda die in 2021 ondertekend is met het zorgkantoor voor de regio. Gemeenten Rotterdam, Capelle a/d IJssel en Krimpen a/d IJssel en Zilveren Kruis slaan de handen ineen om de juiste zorg en ondersteuning op de juiste plek te organiseren voor haar inwoners.
- Zijn er wederom in alle gebieden Fitfestivals 55+ gehouden. Op de Fitfestivals 55+ kunnen ouderen gezondheidstesten en activiteiten doen, die te maken hebben met gezond eten en drinken, bewegen, zingeving en slimme technologie (eHealth) voor het dagelijks leven.
- Worden de 23 projecten in het kader van de subsidieregeling Digideal010 in 2022 afgerond en geëvalueerd. De projecten dragen bij aan een verbetering van de doelmatigheid en kwaliteit van zorg en ondersteuning van kwetsbare doelgroepen.
- Rookvrije omgeving voor onze inwoners met extra aandacht voor kinderen blijft ook in 2022 een speerpunt. Het garanderen van een rookvrije omgeving bij speeltuinverenigingen en kinderboerderijen is opgenomen in de subsidievoorwaarden van deze partijen.
- Vinden er wederom bijeenkomsten plaats voor en met de partners van Gezond010 met als doel vergroten van onze impact door samen te werken. Ook in 2022 werken partners en gemeente in de diverse 'satellieten' samen rond de thema's groen, mentale gezondheid, voedselomgeving.
- Werken we samen met andere partners aan de verbetering van onze voedselomgeving in diverse projecten. Hiertoe is in het najaar van 2021 de Citydeal gezonde en duurzame voedselomgeving ondertekend.

- Bieden Avant Sanare en Indigo in opdracht trainingen aan voor vrijwilligers over het herkennen van en ondersteunen bij GGZ-problematiek. Ze bieden tevens laagdrempelig aanbod voor kwetsbaren. In samenwerking met Het Witte Bos wordt ook een bewustwordingscampagne rond mentale gezondheid gelanceerd met ervaringsdeskundigen in de hoofdrol.
- Voldoen steeds meer Huizen van de Wijk aan de richtlijnen van een gezond voedselaanbod. De eerst vijf Huizen van de Wijk hebben hun certificaat al op zak.
- Wordt uitvoering gegeven aan de ambitie om het voedselaanbod in gemeentelijke bedrijfsrestaurants gezonder te maken, conform de richtlijnen van het voedingscentrum.
- Worden er in 3 wijken de pilots wijkpreventieketen afgerond.
- Wordt het factorenmodel 0-99+ gereed voor wat betreft de factoren rond gezondheid en wordt deze ingezet voor de doorontwikkeling van impactgedreven gezondheidsbeleid in de tweede helft van het jaar.
- Welzijnsaanbieders starten met de opschaling en implementatie van eHealth toepassingen en Welzijn op recept.
- Bieden we wederom Rotterdammers een persoonlijke gezondheidscheck in samenwerking met diverse partners zoals BENU Apotheken, VitaValley en VGZ
- In 2022 wordt verdere invulling gegeven aan de preventiestrategie voor de Wmo. 1 % van de Wmo middelen zijn beschikbaar voor initiatieven die effectief bijdragen aan de preventie van zorg.
- Kunnen 700 Prestatie010 kandidaten deelnemen aan gezondheidstrajecten als tegenprestatie.
- In verschillende wijken initiatieven rond groen en gezondheid gestart in samenwerking met bewoners, wijkpartners en gebiedsnetwerk
- In 2022 zijn in drie gebieden Herstelacademies gestart voor de GGZ doelgroep waar ervaringsdeskundigheid centraal staat en het persoonlijk en maatschappelijk herstel van de deelnemers wordt bevorderd vanuit participatie en gelijkwaardigheid.

Collectieve preventie en publieke gezondheid

De coronapandemie heeft het belang van de publieke gezondheid en een gezonde leefstijl onderstreept. Voor bereikbare, betaalbare en kwalitatief goede ondersteuning en zorg voor alle inwoners van Rotterdam-Rijnmond ook in de toekomst, is investeren in collectieve preventie van belang. De GGD zet daarom in op:

- Het coördineren van de regionale preventie-infrastructuur, waarbij regionale kennisuitwisseling plaatsvindt tussen betrokken partijen. Daarnaast kan de GGD een rol spelen als matchmaker tussen vraag en aanbod op het gebied van preventie.
- Het ontwikkelen van een kennisagenda rondom preventie met regionale partners, waarbij bijvoorbeeld de effectiviteit van preventie-initiatieven wordt onderzocht en inzichtelijk wordt gemaakt.
- Datagedreven werken met een robuuste digitale infrastructuur als basis.

Programma-organisatie GGD/GHOR

De GGD en GHOR Rotterdam-Rijnmond zijn sinds januari 2020 actief in de monitoring en bestrijding rondom het coronavirus. Medio 2020 is daartoe een duurzaam en tijdelijk programma corona naast de bestaande organisatie gevormd die de werkzaamheden rondom corona uitvoert. Dit programma is ontstaan vanuit de samenwerking tussen regiogemeenten, GGD, GHOR en de VRR en is opgericht om de periode te overbruggen van de

pandemische fase van Corona naar een endemische fase. De reguliere GGD-organisatie heeft daarmee haar handen vrij voor continuering van de niet-corona gerelateerde activiteiten.

Het Programma Corona GGD-GHOR houdt zich bezig met:

- Snel en effectief corona-uitbraken opsporen en bestrijden (testen, traceren, isoleren, rapporteren, vaccineren), onder andere door:
 - Testen om zicht te krijgen op het aantal besmettingen.
 - Bron- en contactonderzoeken (BCO) om zicht te krijgen op de verspreiding van het virus en zo verdere verspreiding te voorkomen.
 - Vaccineren om de bevolking te beschermen en het virus te bestrijden.
- Monitoring en bewaking van de zorgcontinuïteit binnen het zorgnetwerk in de regio's en met omliggende regio's. Team zorgcontinuïteit blijft druk met het monitoren en adviseren van de zorg in onze regio, daarbij is constant contact met zorgpartners in verschillende overleggen. Er is ondersteund in de voorbereiding voor de zogenaamde fase 3, code zwart scenario door de sectoren in de niet acute zorg en geadviseerd over op- en afschalen van het aantal Covid-bedden in de niet acute zorg.
- (Beleids)Advies over de corona-aanpak uitbrengen aan diverse stakeholders en samenwerkingspartners (zorgpartners, havenbedrijf etc.) en bestuurlijke ondersteuning.
- Snel kunnen op- en afschalen wanneer de situatie daar om vraagt.
- Eenduidige afstemming van de communicatiestrategie, -middelen en -boodschappen met diverse stakeholders, gemeenten en samenwerkingspartners. Voor covid-gerelateerde vragen zijn ook twee regionale callcenters ingericht, één voor burgers en één voor intercollegiale consultatie door zorgprofessionals.

De regio Rotterdam-Rijnmond kent één van de laagste vaccinatiegraden in Nederland vanwege de samenstelling van de bevolking. Daarom is in de zomer 2021 de vaccinatiecampagne gericht op specifieke, nog onvoldoende bereikte, doelgroepen en op fijnmazig vaccineren om zo alle inwoners zo goed mogelijk te informeren en de kans te geven een vaccin te halen. Samen met diverse zorgpartners en sleutelpersonen en – organisaties in de wijken is het gelukt om de vaccinatiegraad in bepaalde wijken belangrijk te verhogen. Desalniettemin blijft de vaccinatiegraad in onze regio nog achter, wat vraagt om een langduriger inzet van de fijnmazige aanpak. Sinds juni 2020 wordt er, na testen voor doelgroepen, grootschalig getest in de GGD-teststraten. In de loop van het najaar 2021 is de capaciteit voor het testen afgeschaald en is o.a. aan de hand van data bepaald waar extra testcapaciteit nodig is. Ook het testlandschap is fijnmazig, risicogericht en schaalbaar ingericht. In Q4 van 2021 liep de testvraag door de toename aan besmettingen enorm op waardoor de testcapaciteit weer succesvol en tijdig is opgeschaald. Bron en contactonderzoek (BCO) was initieel gericht op alle positief geteste personen maar vindt sinds begin 2022 steekproefsgewijs plaats en zal toenemend toegespitst worden op de meest kwetsbaren en op advisering bij uitbraken.

GGD

Het reguliere GGD-werk zoals gezondheid en milieu, TBC-bestrijding, reizigerszorg, technische hygiëne zorg, toezicht kinderopvang en het Centrum Seksuele Gezondheid loopt door. De reguliere meldingen en uitbraken van infectieziekten (hepatitis B, meningokokken) krijgen hernieuwd aandacht. De afgelopen periode is er een toename in het aantal schurftbesmettingen. Waarom is nog niet helemaal duidelijk.

Tijdens de coronapandemie kwamen minder uitbraken voor van andere infecties – behalve schurft - door verhoogde aandacht en verbeterde uitvoering van infectiepreventie, de media-aandacht voor handhygiëne en

door social distancing.

Kinderen gezond, veilig en kansrijk op laten groeien tot zelfstandige, zelfredzame en participerende burgers

Hoe doen we dat? Rotterdammers werken in de eerste plaats zelf aan hun gezondheid. De gemeente stimuleert, ondersteunt en beschermt hen waar nodig. Voor de bevordering van de gezondheid en het veilig en kansrijk opgroeien van kinderen en jongeren voert CJG Rijnmond de wettelijke basistaak jeugdgezondheidszorg (JGZ) uit.

Vanwege de coronamaatregelen hebben de afspraken over de uitvoering van deze basistaak JGZ onder druk gestaan. Gelukkig biedt het loslaten van de coronamaatregelen ruimte om de dienstverlening weer als vanouds op te pakken en tegelijkertijd de positieve effecten van bijvoorbeeld het gecreëerde digitale aanbod in te blijven zetten om het bereik te vergroten. De basistaak richt zich op alle kinderen van 0 tot 18 jaar. Het bereik op de doelgroep 4-18 lag gedurende de coronamaatregelen in 2020 en 2021 ruim beneden het afgesproken minimum van 95%. De lockdowns en schoolsluitingen van 2020 en 2021 zijn belemmerend geweest voor het bereiken van de schoolgaande jeugd. CJG Rijnmond heeft gedurende de Coronatijd in afstemming met de gemeente prioriteit gelegd bij de doelgroep 0-4 jaar en alle kinderen en hun gezinnen die door CJG worden aangemerkt als aandachtskinderen en risicokinderen (in deze uitsnede zit ook de doelgroep kwetsbare kinderen ikv de coronamaatregelen). Dit betekende dat de meeste consulten 0-4 jaar gewoon zijn doorgaan, soms in aangepaste (digitale) vorm en dat de consulten 4-18 plaatsvonden aan de hand van risicosignalen van ouders zelf, scholen en netwerkpartners. Zodra het mogelijk was door heropening van de scholen, heeft het CJG ingezet het bereik van de doelgroep 4-18 jaar via de aanwezigheid van de JGZ op scholen en de reguliere contactmomenten JGZ voor groep 2, groep 7 en VO2. Echter, soms bleek dat het nodig was voor het CJG om op een andere manier te werken. Niet op alle scholen was fysieke aanwezigheid mogelijk en niet alle scholen gaven in deze situatie prioriteit aan het meewerken aan de vragenlijsten van de JGZ. CJG Rijnmond bleef wel altijd voor alle scholen beschikbaar rondom zorgleerlingen in de vorm van overleg en afstemming of een extra contactmoment. In doelgroep schoolgaande kinderen zijn dus niet alle kinderen in beeld gebracht maar wel de meest kwetsbare. Na het loslaten van de coronamaatregelen heeft het CJG haar dienstverlening weer zoveel mogelijk herpakt en zijn de contactmomenten grotendeels hervat op de oorspronkelijke manier. Toch lopen zij voor de doelgroep 4-18 soms nog aan tegen de belemmering aan dat niet alle scholen direct tijd en ruimte hebben gemaakt voor de aanwezigheid van het CJG. Vanuit de gemeente is specifieke aandacht gevraagd voor het op orde krijgen van het bereik van de schoolgaande jeugd. Onder andere met het ontwikkelen van een pilot voor een contactmoment op 9-jarige leeftijd laat het CJG zien dat zij werken aan mogelijkheden om het bereik 4-18 te vergroten. In 2022 zullen wij samen met het CJG het bereik monitoren en wanneer nodig vragen wij in afstemming aanpassing van het aanbod of mogelijkheden tot verhoging van het bereik van deze doelgroep.

CJG

Door de Coronamaatregelen heeft het CJG sinds 2020 haar dienstverlening in aangepaste vorm moeten uitvoeren. De nadruk is hierbij komen te liggen op het zoveel mogelijk voldoen aan het Landelijk Professioneel Kader en de wettelijke taken en de doelgroep 0-4 jaar. Ook heeft het CJG zich ingezet voor de kwetsbare kinderen en gezinnen. De dienstverlening is noodgedwongen aangepast aan de omstandigheden en de coronamaatregelen bieden inzicht in voor welke activiteiten fysiek contact nodig is en welke activiteiten (ook) op een andere manier of op een ander moment aangeboden kunnen worden. Deze gewijzigde dienstverlening moet nog nader worden geëvalueerd en de ervaringen en resultaten van de evaluatie zullen meegenomen worden in de verdere ontwikkeling van de dienstverlening. Om het bereik JGZ ondanks Corona te kunnen blijven realiseren werden een aantal prestaties uit het aanvullende pakket opnieuw niet of beperkt worden uitgevoerd in 2021. De focus in 2021 lag onverminderd op de contactmomenten en vaccinaties voor de doelgroep 0-4 jaar en de extra consulten voor alle kinderen en hun gezinnen die door CJG worden aangemerkt als aandachts- en risicokinderen én de kinderen en gezinnen waarover risicosignalen zijn van ouders, scholen en netwerkpartners. Voor de tweede helft van 2021 en voor 2022 heeft het CJG in afstemming met de gemeente een aanpak ontwikkeld om de basis voor de doelgroep 0-18 jaar weer op orde te krijgen en worden afspraken gemaakt aangaande de haalbaarheid van het aanvullende pakket. Deze afspraken worden momenteel gemonitord. Op dit moment is de verwachting dat aangepaste afspraken binnen de bestaande begroting kunnen worden gemaakt, door eventuele verschuivingen binnen de budgetten.

Vaccinatiegraad voor kinderziektes

De vaccinatiedagen voor de vaccinaties vanaf 9 jaar zijn in 2020 vanwege Corona afgezegd en werden in eerste instantie verplaatst naar het najaar. Door het voortduren van de Corona maatregelen is ervoor gekozen individuele afspraken te maken om kinderen en jongeren te vaccineren, ook voor de MenACWY-vaccinatie voor 14-jarigen. In het jaar 2021 heeft CJG Rijnmond deze individuele afspraken voortgezet, maar zijn ook weer grootschalige vaccinatiemomenten ingezet, welke in 2022 worden voortgezet. De opkomst was bij het eerste moment in 2021 nog tegenvallend, waardoor het CJG de mogelijkheid heeft aangeboden om de gemiste vaccinatie in te halen op een individueel moment. Intussen worden de vaccinaties voor de kinderen vanaf 4 jaar weer grootschalig aangeboden, terwijl er tegelijkertijd een pilot loopt voor een individueel contactmoment op 9-jarige leeftijd gecombineerd met de betreffende vaccinaties. Hierdoor richten de vaccinatiedagen zich specifiek op de oudere jeugd. De vaccinatiegraad bij de jonge kinderen lag in 2021 voor alle vaccinaties rond de 90%. Voor de oudere kinderen lag de vaccinatiegraad lager, op ruim 79%, met als uitzondering HPV. Hoewel dit percentage gestegen is ten opzichte van eerdere jaren, heeft de HPV-vaccinatie met bijna 45% het laagste bereik. Hiermee blijft Rotterdam achter op de gemiddelde vaccinatiegraad voor de HPV in de regio Rijnmond (52,5 %) en landelijk (63,1%). De gemiddelde totale vaccinatiegraad is in 2021 iets afgenomen ten opzichte van de gemiddelde vaccinatiegraad in 2020, namelijk van 85,2% in 2020 naar 83,6% in 2021. Het CJG beoogt door middel van gerichte aandacht voor de doelgroepen die moeilijk worden bereikt, de vaccinatiegraad te verhogen. Zij doen dit door hun professionals verder te trainen, door te werken met een planbureau om mensen te herinneren aan hun afspraken en door cultuur-sensitief te

werken. Hiermee zetten zij zich niet alleen in voor niet-westerse gezinnen, maar ook voor gezinnen die op basis van hun geloofs- of levensovertuiging twijfels hebben over vaccineren.

Waarborgen van de kwaliteit van de kinderopvangvoorzieningen

In het eerste kwartaal van 2022 hadden kinderopvangorganisaties nog steeds te maken met de effecten van het coronavirus, er was veel uitval van personeel door ziekte en quarantaine en sommige groepen of locaties moesten tijdelijk hun deuren sluiten.

Ook op dit moment is het personeelstekort nog aanzienlijk. De Rotterdamse Denktank Personeelstekort Kinderopvang heeft recent een advies uitgebracht aan de sectorkamer Jonge Kind over mogelijke maatregelen voor de aanpak van het probleem op korte en middellange termijn. Aan dit advies zal in 2022 verdere uitvoering worden gegeven.

De GGD heeft vanaf het begin van het jaar het toezicht op de kwaliteit van de voorzieningen 'als vanouds' kunnen uitvoeren, met enige beperkingen vanwege corona (per toezichthouder maximaal één locatiebezoek per dag). De uitvoering van de inspecties in de regio ligt op schema, gericht op het voldoen aan de wettelijke norm om 100% van de locaties jaarlijks te inspecteren en op het inspecteren van 20% van het gastouderbestand (wettelijke eis is 5%).

In een regionale werkgroep van gemeenten en GGD wordt de invoering van flexibel toezicht (meer ruimte voor maatwerk, wettelijk verplicht per 1-1-2024) voorbereid door in 2022 in enkele gemeenten en bij enkele houders pilots met flexibel toezicht uit te voeren.

Ook het verdiepend toezicht dat de GGD op verzoek van de gemeente uitvoert is opgestart. Naar verwachting zullen in 2022 ruim 60 locaties een locatiebezoek krijgen waarbij de uitvoering van de voorschoolse educatie onderwerp van gesprek is.

Wat willen we bereiken

Toezicht Kinderopvang

Goede kinderopvang die voor de jongste inwoners van de stad een belangrijke basis is voor hun verdere ontwikkeling door toezicht op en handhaving van de kwaliteit van kinderopvangvoorzieningen in Rotterdam.

Voorkomen en versterken

- Een positief opvoed- en opgroei-klimaat in de Rotterdamse wijken waardoor de voorwaarden aanwezig zijn om kinderen gezond, veilig en kansrijk op te laten groeien.
- Het monitoren van de gezondheid en ontwikkeling van kinderen.

- Voorkomen dat gewone alledaagse opgroei- en opvoedhobbels uitgroeien tot ernstige problemen (zie de verbinding met de taakvelden Wijkteams en Wmo-loketten en Samenkracht en burgerparticipatie).
- Het voorkomen van uitbraken van kinderziekten.

Uitvoeren wettelijke taak bestrijding infectieziekten inclusief bestrijding bijzonder resistente micro-organismen

Het bestrijden van infectieziekten bij kwetsbare mensen door verspreiding als gevolg van overplaatsingen tussen ziekenhuizen en zorginstellingen. Bij deze groep heeft de infectie relatief vaak ernstige complicaties tot gevolg. Daarnaast is de inzet gericht op het tegengaan van resistentie tegen antibiotica bij micro-organismen.

Preventie op de kaart

De urgentie om te investeren in gezondheid is groter dan ooit. COVID-19 heeft ons er opnieuw op gewezen hoe belangrijk een gezonde leefstijl is voor een gezond leven. Ons doel is om preventie een stevige plek te geven in de hele stad. We gaan een goede infrastructuur voor preventie neerzetten. Hiervoor dient de samenwerking tussen het medische- en sociale domein verbeterd worden, en dienen beschikbare (leefstijl)interventies geïmplementeerd worden. We beginnen in 2022 in drie gebieden en breiden gefaseerd uit naar de overige delen van de stad.

GGD 3.0

We gaan voor een robuuste en slagvaardige GGD-organisatie voor Rotterdam en de regio Rijnmond, die ook in geval van crisis in staat is de publieke gezondheid te beschermen en te bevorderen. Door kennis- en datagedreven te werken kan de GGD gezondheidsrisico's signaleren, opvolgen, bestrijden en voorspellen. Waar nodig bestrijdt de GGD ziekten, maar de focus ligt op het voorkómen van ziekte door een gezonde leefstijl in een gezonde, toekomstbestendige leefomgeving.

Coronabestrijding

In 2022 zijn we ook nog bezig met de bestrijding van corona. Afhankelijk van landelijke ontwikkelingen wordt ingezet op het opsporen van het virus, het bestrijden van uitbraken,

het beschermen van kwetsbare groepen, locaties en gebeurtenissen en zorg continuïteit.

Wat gaan we daar voor doen

Gezond010: het akkoord

De kern van onze inzet vanuit de gemeente is:

- Het benutten van de kracht en energie van Rotterdammers en partners in de stad.
- We werken daarom actief met hen samen binnen Gezond010: het akkoord om de ambitie te realiseren.
- We werken vanuit een wetenschappelijk fundament. We willen doen wat werkt en waar we dat nog niet weten, doen we onderzoek. We zoeken naar manieren om onze impact te meten.
- Waar nodig grijpen we in, bieden we ondersteuning of brengen een beweging op gang.

Tegelijkertijd houden we als gemeente de basis op orde en voeren onze wettelijke publieke gezondheidstaken excellent uit. Zoals investeren in gezonde lucht, vaccinatiegraad op peil brengen/houden en infectieziekten bestrijden.

Toezicht Kinderopvang

Uitvoering van de gemeentelijke taken op grond van de wet Kinderopvang, namelijk:

- Het uitvoeren van de registertaak van het Landelijk Register Kinderopvang;
- Het tijdig afhandelen van aanvragen voor toestemming tot exploitatie en registratie van nieuwe voorzieningen;
- Het laten uitvoeren van de verplichte onderzoeken door de toezichthouder, i.c. de GGD Rotterdam-Rijnmond. De gemeente heeft de wettelijke plicht om jaarlijks 100% van de kinderdagverblijven, BSO's en gastouderbureaus te inspecteren, en minimaal 5% van de gastouders;
- Handhaven of actie ondernemen om geconstateerde tekortkomingen op te lossen.

Voorkomen en versterken

Met het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) legt de gemeente een sterke basis. Het CJG heeft kinderen van 0-18 jaar in beeld om tijdig afwijkingen te signaleren. Het CJG onderzoekt, monitort, adviseert en vaccineert en voert hiermee haar wettelijke taak uit. De CJG kerntaken begeleiden, adviseren en voorlichten, afstemmen van zorg, het aansluiten van de formele netwerken en beleidsadvisering, ondersteunen hierbij.

De JGZ uitgevoerd door het CJG is een belangrijke pijler voor het preventieve jeugdbeleid. De JGZ heeft alle kinderen in beeld, zodat afwijkingen in de normale ontwikkeling tijdig kunnen worden gesignaleerd. Afhankelijk van de ernst van het signaal (mede bepaald op basis van een taxatie van de eigen kracht van het kind en het gezin) ontvangen kinderen en hun ouders extra begeleiding en advies. Dit is een voorziening die door de professionals van het CJG in het wijknetwerk wordt geleverd, nabij en op maat. Wanneer er een ander type ondersteuning nodig is, of zorg, vindt daarover afstemming plaats in het netwerk en vindt - indien er sprake is van problematiek op verschillende leefdomeinen – een doorverwijzing plaats naar het wijkteam. De gemeente is in gesprek met het CJG om het bereik van alle kinderen en dan met name voor de doelgroep 4-18 jaar blijvend te behalen en we kijken naar mogelijkheden om de signalerende en toeleidende rol van het CJG in het veld van de kinderopvang en het onderwijs te kunnen vergroten.

Naast de basisvoorziening JGZ (signalering en monitoring, informatie en voorlichting, begeleiding en advies) is CJG vanuit haar expertiserol m.b.t. jeugdgezondheid en opvoeden en opgroeien het aanspreekpunt voor preventieve partners opvoeden en opgroeien in het wijknetwerk. Daarnaast heeft zij een belangrijke rol in het bevorderen van het pedagogisch klimaat in de wijk en het samen met de gemeente tot stand brengen van een sluitend en passend aanbod opvoedondersteuning in de gebieden. Hiervoor wordt de beleidsadviesfunctie van de JGZ en de specifiek voor Rotterdam ontwikkelde netwerkregiefunctie ingezet.

Rijksvaccinatieprogramma: Het realiseren van een dekkingsgraad van 95% op de vaccinaties opgenomen in het Rijksvaccinatieprogramma. De verantwoordelijkheid voor de uitvoering van het Rijksvaccinatieprogramma is sinds 2019 bij de gemeenten neergelegd. Het Rijksvaccinatieprogramma wordt integraal uitgevoerd door de uitvoeringsorganisaties JGZ. CJG Rijnmond is de uitvoeringsorganisatie JGZ in de regio. De vaccinaties maken onderdeel uit van het kader verantwoorde zorg (het vroegere contactmomentenschema) en het bereik van de JGZ. Net als bij het basispakket JGZ wordt de uitvoering van het RVP gezamenlijk gefinancierd door de gemeenten die deel uitmaken van de Raad voor het Publiek Belang van het CJG (deze regio gelijk aan de GGD regio minus Capelle a/d IJssel). Voor een bescherming tegen infectieziektes wordt uitgegaan van een minimale vaccinatiegraad van 95%. Samen met het ministerie en RIVM worden door de gemeenten maatregelen ingezet om de vaccinatiegraad op peil te houden.

Bestrijding bijzonder resistente micro-organismen (BRMO)

De regio Rotterdam Rijnmond draagt bij aan landelijk onderzoek naar resistente bacteriën in verpleeghuizen. Rotterdam-Rijnmond vormt met de regio's Zuid-Holland Zuid en Zeeland een regionaal zorgnetwerk om aan de hand van 11 VWS doelstellingen te werken aan bestrijding van antibioticaresistentie. Er is van dit netwerk subsidie ontvangen om MUIZ door te ontwikkelen, en meer doelgroepen zoals gehandicaptenzorg en thuiszorg, aan te laten sluiten. Inmiddels wordt MUIZ verder landelijk uitgerold. Een aantal andere GGD'en is aangesloten of heeft concrete belangstelling hiertoe getoond. De GGD Rotterdam-Rijnmond ondersteunt dit, tegen betaling. Tegelijkertijd is besloten dat op termijn de centrale aansturing van MUIZ bij GGD-GHOR wordt belegd. Momenteel wordt onderzocht hoe de overdracht moet worden vormgegeven.

Programma Corona GGD-GHOR

Het Programma Corona GGD-GHOR wordt (afhankelijk van landelijke ontwikkelingen) in de 2e helft van 2022 afgebouwd en wordt een uitvoeringsorganisatie die gericht is op testen, traceren en vaccineren. Voor de andere onderdelen van de programma-organisatie is door het Programma Transitie een plan uitgewerkt om deze zo veel mogelijk te borgen binnen de reguliere GGD en GHOR-organisaties. Binnen het Programma Transitie zijn de volgende drie projecten:

- Benutten geleerde lessen programmaorganisatie Corona (BGL)
- Toekomstbestendige crisisorganisatie (TCO)
- Ontmantelen programmaorganisatie Corona

We hebben inmiddels geleerd dat het coronavirus ons kan blijven verrassen en onder ons zal blijven. Hiervoor is een lange termijnstrategie nodig. Hier wordt regionaal en landelijk aan gewerkt.

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Inspectie kinderopvanglocaties / tijdig besluiten aanvragen register/ handhaving op rapporten met overtredingen	Streefwaarde	100%	100%	100%	100%	100%	
	Realisatie	97%	100%	60%	100%		
Aantal rapporten inspectie kinderopvanglocaties met overtredingen	Streefwaarde	45%	45%	40%	35%	30%	
	Realisatie	27%	22%	42%			

Toelichting indicatoren

Toelichting Inspectie kinderopvanglocaties:

** Als gevolg van de coronasituatie hebben de inspecties in de tweede helft van 2021 op een aangepaste manier plaatsgevonden.*

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Volksgezondheid	Realisatie 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Baten exclusief reserves	177.625	57.667	13.679	13.645	13.645	13.645
Bijdragen rijk en medeoverheden	175.113	54.482	9.976	9.942	9.942	9.942
Overige opbrengsten derden	2.512	3.185	3.703	3.703	3.703	3.703
Lasten exclusief reserves	209.839	92.549	41.929	41.924	41.910	41.910
Apparaatslasten	122.721	39.529	16.641	16.641	16.643	16.643
Inhuur	99.076	21.325	226	226	226	226
Overige apparaatslasten	653	463	468	468	470	470
Personeel	22.992	17.742	15.946	15.946	15.946	15.946
Intern resultaat	4.179	343	134	134	134	134

Intern resultaat	4.179	343	134	134	134	134
Programmalasten	82.939	52.676	25.154	25.149	25.133	25.133
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	56.317	24.303	4.236	4.225	4.225	4.225
Kapitaallasten	19	18	18	18	0	0
Overige programmalasten	9	0	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	2	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	26.592	28.355	20.900	20.906	20.908	20.908
Saldo voor vpb en reserveringen	-32.214	-34.882	-28.250	-28.279	-28.265	-28.265
Saldo voor reserveringen	-32.214	-34.882	-28.250	-28.279	-28.265	-28.265
Reserves	1.565	399	0	0	0	0
Onttrekking reserves	1.565	399	0	0	0	0
Saldo	-30.649	-34.484	-28.250	-28.279	-28.265	-28.265

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Volksgezondheid		Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
		2022	2023	2024	2025	2026
Oorspronkelijke begroting 2022		-33.054	-32.876	-32.860	-32.850	-32.850
Bijstellingen Eerste Herziening 2022		-1.430	4.626	4.581	4.584	4.584
Bijdrage Nederlandse organisatie voor gezondheidsonderzoek en zorginnovatie (ZonMW)	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Rijksbijdrage Aanvullende seksuele gezondheid	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Rijksbijdrage Preventieakkoord	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-1.430	4.626	4.581	4.584	4.584
Begroting na wijzigingen		-34.484	-28.250	-28.279	-28.265	-28.265

Toelichting financiële bijstellingen

Bijdrage Nederlandse organisatie voor gezondheidsonderzoek en zorginnovatie (ZonMW)

Voor de uitwerking van Vitaal Ouder worden is de bijdrage van ZonMW in 2022 € 61 ontvangen. Zowel de baat als de lasten zijn verwerkt.

Rijksbijdrage Aanvullende seksuele gezondheid

Voor de uitvoering van aanvullende seksuele gezondheid is een rijksbijdrage in 2022 van € 370 ontvangen. Zowel de baat als de lasten zijn verwerkt.

Rijksbijdrage Preventieakkoord

Voor de uitvoering van het Preventieakkoord is een rijksbijdrage in 2022 van € 200 ontvangen. Zowel de baten als de lasten zijn verwerkt.

Technische wijzigingen

In taakveld Volksgezondheid zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De grootste wijzigingen zijn:

- in het beleidsplan 'Heel de stad' is opgenomen dat 1% van het budget voor Wmo-arrangementen ingezet gaat worden voor preventie. Er vindt hiervoor een structurele overheveling plaats vanuit [taakveld Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo](#) (- € 2,1 mln in 2022 tot - € 2,2 mln in 2026)
- Centrum voor Jeugd en Gezin, het basispakket en het aanvullend preventief pakket worden gesplitst vanaf 2023. Het basispakket hoort onder dit taakveld en het aanvullend preventief pakket hoort beter onder het [taakveld Samenkracht en Burgerparticipatie](#) (€ 6,2 mln vanaf 2023)
- in de meicirculaire gemeentefonds 2021 is Rijksgeld voor prenataal huisbezoek overgeheveld naar gemeenten. Vanaf 2022 valt dit onder CJG-Stevige Start. Het budget wordt vanuit dit taakveld overgeheveld naar programma [Maatschappelijke Ondersteuning](#) (€ 307 in 2022 tot € 322 in 2026)
- er vindt een structurele wijziging plaats in de toerekening apparaatslasten naar de programma's [Maatschappelijke Ondersteuning](#) en Volksgezondheid en Zorg als gevolg van wijzigingen in de organisatiestructuur (€ 132 in 2022 tot € 103 in 2026)
- er vindt een structurele wijziging plaats in de toerekening apparaatslasten naar de programma's (€ 84 in 2022 tot € 83 in 2026)
- daarnaast hebben diverse kleine technische wijzigingen plaatsgevonden (€ 182 in 2022 tot € 52 in 2026)

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Beleidskaders

- [Gezond010: het akkoord](#)
- [Nalevingsstrategie kwaliteit kinderopvang 2021](#)

Omschrijving taakveld

De gemeente bewaakt en bevordert de gezondheid van haar bewoners en grijpt, indien nodig, in om de gezondheid te beschermen.

Rotterdammers werken in de eerste plaats zelf aan hun gezondheid. De gemeente stimuleert, ondersteunt en beschermt hen waar nodig. Dit doet de gemeente samen met tal van partners. Onder dit taakveld vallen de taken van de GGD op het gebied van gezondheidsbescherming, de jeugdgezondheidszorg van de Centra Jeugd en Gezin, en de gemeentelijke gezondheidspreventie.

Het taakveld omvat de taken waarvoor de gemeente verantwoordelijk is met betrekking tot de uitvoering van de wettelijke taken op het gebied van gezondheidsbescherming, de jeugdgezondheidszorg en de gezondheidsbevordering.

Wijkteams en Wmo-loketten

Pagina 92

Wijkteams en Wmo-loketten

Het informeren en adviseren over en het bieden van toegang tot passende en integrale zorg en ondersteuning.

Integrale aanpak wijkteams.

Voortgang 2022

Het bieden van toegang tot passende en integrale zorg en ondersteuning

Rotterdammers kunnen met hun vraag voor hulp en ondersteuning terecht bij de VraagWijzer, de stedelijke loketten (Centraal Onthaal Volwassenen en het Jongerenloket) of bij het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG). Daarnaast kunnen Rotterdammers terecht bij bijvoorbeeld de huisarts, welzijnsorganisatie en alle andere betrokkenen uit het wijknetwerk. Rotterdammers krijgen hier informatie en advies of worden doorgeleid naar verdere ondersteuning, hulp of zorg. Als daar aanleiding voor is krijgt de Rotterdammer bijvoorbeeld een doorverwijzing naar het wijkteam of wordt een indicatie afgegeven voor een specialistische (tweedelijns) aanbieder.

De VraagWijzer

De VraagWijzer is het gratis loket van de gemeente. Rotterdammers kunnen er terecht voor informatie, advies en ondersteuning op uiteenlopende onderwerpen. Contact met de VraagWijzer kan digitaal, telefonisch of persoonlijk aan de balie plaatsvinden. In de eerste helft van 2021 namen er 139.492 Rotterdammers contact op met de Vraagwijzer. In verreweg de meeste gevallen wordt de Rotterdammer vriendelijk en adequaat geholpen: de klanttevredenheid werd in 2021 gewaardeerd met een 8,2.

Het wijkteam

De 43 wijkteams staan centraal in het Rotterdamse stelsel van zorg en ondersteuning. De wijkteams verlenen hulp bij opvoeden, financiën en schulden, huiselijk geweld, geestelijke gezondheidszorg en aan volwassenen, kinderen met een beperking en ouderen. Op de momenten dat er hulp nodig is die het wijkteam zelf niet kan bieden, onderzoekt het team samen met de bewoner of het gezin wat er aan de hand is, wat er moet gebeuren en naar welke specialistische hulp doorverwezen kan worden. De wijkteams bieden op die manier integraal en tijdig professionele ondersteuning aan Rotterdammers met (complexe) problemen in de wijk waar ze wonen en leven. De professionals van de wijkteams hebben als doel de mogelijkheden van Rotterdammers duurzaam te versterken, zodat zij weer zoveel mogelijk op eigen kracht kunnen leven in hun wijk.

Elke wijk in Rotterdam heeft een eigen wijkteam dat de wijk goed kent: de problemen, maar ook de plekken waar de mogelijke oplossingen te vinden zijn. Ze gaan samen met mensen aan de slag om de regie op het eigen leven (terug) te krijgen.

In 2021 zijn er 5.427 Rotterdammers aangemeld voor hulp door het wijkteam bij problemen met bijvoorbeeld opvoeden, financiën en schulden, huiselijk geweld, geestelijke gezondheidszorg, omgaan met een beperking of ouderdom.

Sommige wijkteams hebben te maken met opgelopen wachttijden. Er wordt hard gewerkt om de druk op de wijkteams te verlagen. Zo zetten we extra capaciteit in om de wachttijden te verlagen en wordt met de nieuwe inkoop getracht meer flexibiliteit in te bouwen, zodat we kunnen meebewegen met de toenemende vraag naar zorg en ondersteuning.

Voor de prestatie-indicatoren voor dit taakveld wordt verwezen naar de Raadsmonitor welzijn, zorg en jeugdhulp, die elk half jaar aan de raad wordt aangeboden.

Wat willen we bereiken

Het bieden van toegang tot passende en integrale zorg en ondersteuning

Rotterdammers kunnen met hun vragen terecht bij VraagWijzer, het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG), de huisarts en alle andere betrokkenen uit het wijknetwerk. Als daar aanleiding voor is krijgt de Rotterdammer een doorverwijzing naar het wijkteam of wordt een indicatie afgegeven voor een Wmo-maatwerkvoorziening.

Naast deze 'loketten' zijn er ook stedelijke loketten, waar inwoners van Rotterdam en regio terecht kunnen indien sprake is van (dreigende) dakloosheid. Speciaal voor jongeren is er het Jongerenloket, waar zij terecht kunnen met vragen over school, werk en zorg. Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond biedt hulp en advies aan bewoners die slachtoffer zijn van huiselijk geweld of kindermishandeling.

Met de inzet van passende en integrale zorg willen we bereiken dat ook minder zelfredzame Rotterdammers zo zelfstandig mogelijk kunnen wonen, leven en werken in de stad.

We doen het samen

De integrale wijkteams vormen de ruggengraat van de zorg, welzijn en jeugdhulp in de wijk. Wijkteams leveren basishulp in nauwe samenwerking met gemeentelijke partners (zoals Werk en Inkomen, VraagWijzer, Stedelijke zorg, KBR en Jongerenloket), alle zorgaanbieders en andere relevante partijen, zoals vrijwilligersorganisaties, Welzijn, Huizen van de Wijk, scholen, huisartsen, jeugdartsen en medisch specialisten. De wijkteams verwijzen zo nodig door naar voorzieningen van de tweede lijn, met inachtneming van de Verordening maatschappelijke ondersteuning en Jeugdhulp Rotterdam 2018.

Daar waar Rotterdammers te maken krijgen met huiselijk geweld, kindermishandeling en seksueel geweld is hun welzijn in het gedrang. We zetten er daarom op in om dit te voorkomen. Maar als het wel plaatsvindt, is het belangrijk dat dit zo snel mogelijk in beeld komt en er samen met alle betrokkenen gewerkt wordt aan een duurzaam veilige situatie. De wijkteams werken hierin nauw samen met Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond.

Doorontwikkeling wijkteams

Daar waar Rotterdammers te maken krijgen met huiselijk geweld, kindermishandeling en seksueel geweld, is hun welzijn in het gedrang. We zetten er daarom op in om dit te voorkomen. Maar als het wel plaatsvindt, is het belangrijk dat dit zo snel mogelijk in beeld komt en er samen met alle betrokkenen gewerkt wordt aan een duurzaam veilige situatie. De wijkteams werken hierin nauw samen met Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond.

Wat gaan we daar voor doen

Het bieden van toegang tot passende en integrale zorg en ondersteuning

De gemeente biedt tijdig de juiste en passende zorg en ondersteuning in één keer goed aan, ook als het gaat om doorverwijzing naar andere hulpverlening. Leidraad hierbij is een hoge cliënttevredenheid en korte wachttijden. We verbeteren de dienstverlening, inclusief de digitale toegang, van de VraagWijzer door aan te sluiten bij plekken in de wijk waar de Rotterdammers met hun vragen komen (zoals Huizen van de Wijk en de gemeentelijke servicecentra). De gemeente geeft bekendheid aan de cliëntondersteuning, zodat de Rotterdammers de cliëntondersteuning goed kunnen vinden en ze weten dat deze onafhankelijk is van de gemeentelijke organisatie.

De medewerkers van VraagWijzer en de stedelijke loketten verstrekken informatie en advies. Als een Rotterdammer kortdurende basishulp nodig heeft, leiden ze hem door naar het wijkteam. Bij behoefte aan langdurige ondersteuning geven ze indicaties af voor Wmo-maatwerkvoorzieningen. De toegang tot maatschappelijke opvang loopt via de stedelijke loketten.

Om meer grip te krijgen op de zorgkosten vergroot de gemeente het kostenbewustzijn van de wijkteammedewerkers en medewerkers van de Wmo-loketten. Medewerkers worden opgeleid op het gebied van rechtmatigheid en doelmatigheid PGB, herkenning LVB en het vergroten van de vakbekwaamheid rond het uitvragen van de hulpvraag.

We doen het samen

De wijkteams bieden tijdig de juiste en passende basishulp. In geval van doorverwijzing naar tweedelijns zorg zijn de wijkteams verantwoordelijk voor een goede casusregie.

De nieuwe Verordening maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp 2018 is de basis voor het beleid voor – en uitvoering van – een integrale aanpak van jeugd en volwassenen. In de wijkteams werken GGZ-specialisten samen met Wmo adviseurs aan een goed advies rond complexe problematiek.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Wijkteams en Wmo-loketten	Realisatie 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Baten exclusief reserves	7.209	9.083	2.252	2.252	2.252	2.252
Bijdragen rijk en medeoverheden	4.986	6.811	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	2.223	2.273	2.252	2.252	2.252	2.252
Lasten exclusief reserves	111.554	122.581	107.505	106.438	106.447	106.447
Apparaatslasten	53.735	59.959	50.218	50.034	50.043	50.043
Inhuur	3.663	5.989	2.930	2.930	2.930	2.930
Overige apparaatslasten	1.352	1.226	1.266	1.266	1.276	1.276
Personeel	48.720	52.744	46.022	45.837	45.837	45.837
Intern resultaat	593	-1.350	-749	-749	-749	-749
Intern resultaat	593	-1.350	-749	-749	-749	-749
Programmalasten	57.226	63.972	58.037	57.153	57.153	57.153
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	55.442	62.191	57.286	57.153	57.153	57.153
Kapitaallasten	777	761	750	0	0	0
Overige programmalasten	4	0	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	74	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	929	1.020	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-104.345	-113.498	-105.254	-104.186	-104.195	-104.195
Saldo voor reserveringen	-104.345	-113.498	-105.254	-104.186	-104.195	-104.195
Reserves	306	1.000	906	0	0	0
Onttrekking reserves	306	1.000	906	0	0	0
Saldo	-104.039	-112.498	-104.348	-104.186	-104.195	-104.195

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Wijkteams en Wmo-loketten		Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Oorspronkelijke begroting 2022		-112.355	-104.491	-104.427	-104.436	-104.436
Bijstellingen Eerste Herziening 2022		-143	144	241	241	241
Hulpteam Toeslagen 010	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Rijksbijdrage Wijkrechtspraak Rotterdam Zuid	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-143	144	241	241	241
Begroting na wijzigingen		-112.498	-104.348	-104.186	-104.195	-104.195

Toelichting financiële bijstellingen

Hulpteam Toeslagen 010

De apparaatslasten voor het Hulpteam toeslagen 010 van € 6,7 mln voor 2022 zijn begroot. Het betreft zowel baten als lasten. De lasten zullen worden doorbelast aan het Rijk.

Rijksbijdrage Wijkrechtspraak Rotterdam Zuid

De Rijksbijdrage 2022 van € 47 voor Wijkrechtsspraak in Rotterdam Zuid is in de begroting opgenomen. Het betreft zowel baten als lasten.

Technische wijzigingen

In taakveld Wijkteams en Wmo-loketten zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De grootste wijzigingen zijn:

- er vindt een structurele wijziging plaats in de toerekening apparaatslasten naar de programma's. (€ 159 in 2022 tot € 196 in 2026)
- daarnaast hebben diverse kleine technische wijzigingen plaatsgevonden. (- € 302 in 2022 tot € 45 in 2026)

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Beleidskaders

- [Heel de Stad - Beleidsplan Maatschappelijke Ondersteuning en Jeugdhulp 2021-2026](#)

Wet- en regelgeving

- [Verordening maatschappelijke ondersteuning en Jeugdhulp Rotterdam 2018](#)
- [Wet maatschappelijke ondersteuning 2015](#)
- [Jeugdwet](#)
- [Wet publieke gezondheid](#)

Beleidsmonitor

- [Raadsmonitor Welzijn, Zorg en Jeugdhulp](#)
- [Integrale gezondheidsmonitor](#)
- [Wijkprofiel](#)
- [Verordening Maatschappelijke ondersteuning Rotterdam 2015](#)

Omschrijving taakveld

In dit taakveld verantwoordt het college de inzet van basishulp via wijkteams en de toegang tot de specialistische of langdurige ondersteuning.

Basishulp omvat kortdurende (3-12 maanden) begeleiding van Rotterdammers die problemen ondervinden bij:

- opgroeien en opvoeden
- financiën en schulden
- werk en dagbesteding
- wonen
- ouder worden
- leven met een beperking
- geestelijke gezondheid
- huiselijk geweld
- verslavingen

Wanneer er specialistische hulp of langdurige ondersteuning nodig is om de problemen op te lossen, regelt de gemeente toegang tot hulp en ondersteuning door een gespecialiseerde zorgaanbieder.

Voor de prestatie-indicatoren voor dit taakveld wordt verwezen naar de Raadsmonitor welzijn, zorg en jeugdhulp, die in ontwikkeling is. Deze indicatoren hebben betrekking op servicenormen (doorlooptijden) en cliënttevredenheid van de Wmo-loketten en wijkteams.

Werk en inkomen

Pagina 93

Werk en inkomen

Iedereen doet mee (naar vermogen).

Rotterdammers met een arbeidsbeperking (loonwaarde < 100% wettelijk minimum loon) biedt de gemeente passende ondersteuning en (werk)arrangementen.

Door het verstrekken van een uitkering biedt de gemeente bestaanszekerheid om Rotterdammers in staat te stellen hun focus te houden op hun arbeidsontwikkeling en – participatie.

TAAKVELD 1

Arbeidsparticipatie - Werk

Zoveel mogelijk Rotterdammers werken (naar vermogen) en verdienen zo hun eigen inkomen.

Arbidsontwikkeling: gericht op het versterken van de arbeidsmarktpositie werkzoekenden.

Het via (regionale) samenwerking en werkgeversdienstverlening versterken van de arbeidsmarkt.

TAAKVELD 2

Begeleide participatie

Specifieke arrangementen en passend werk bieden aan Rotterdammers met een arbeidsbeperking.

TAAKVELD 3

Inkomensregelingen - Inkomen

Elke Rotterdammer die daar recht op heeft ontvangt tijdig een (juiste) bijstandsuitkering.

Elke werkzoekende kan rekenen op passende en betrouwbare dienstverlening.

BBV-indicatoren

Beschrijving BBV-indicator	Eenheid	Bron		
Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 64 jaar	Streefwaarde	N.v.t.	meerdere bronnen
		Realisatie	875,7 (2020)	
Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	Streefwaarde	N.v.t.	CBS Jeugd
		Realisatie	14% (2019)	
Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	Streefwaarde	N.v.t.	CBS
		Realisatie	63,3% (2020)	

Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	Streefwaarde	N.v.t.	CBS Jeugd
		Realisatie	2% (2019)	
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	Streefwaarde	N.v.t.	CBS
		Realisatie	938,2 (2020)	
Lopende re- integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15 – 64 jaar	Streefwaarde	N.v.t.	CBS
		Realisatie	144,6 (2020)	
Meer informatie over de BBV-indicatoren is te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl .				

Overzicht van baten en lasten

Overzicht van baten en lasten Werk en inkomen	Realisatie 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Baten exclusief reserves	658.068	588.554	603.262	602.958	610.477	609.233
Bijdragen rijk en medeoverheden	649.653	575.848	589.965	589.554	597.802	597.802
Financieringsbaten	3	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	8.441	12.706	13.297	13.404	12.675	11.430
Overige baten	-29	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	802.301	787.890	786.633	778.916	785.205	783.907
Apparaatslasten	130.483	135.149	120.928	117.159	117.103	117.111
Inhuur	20.307	9.110	4.378	4.539	4.423	4.423
Overige apparaatslasten	3.206	5.302	3.818	3.466	3.468	3.465
Personeel	106.970	120.737	112.732	109.154	109.212	109.223
Intern resultaat	-600	-3.652	-3.812	-3.812	-3.812	-3.812
Intern resultaat	-600	-3.652	-3.812	-3.812	-3.812	-3.812
Programmalasten	672.418	656.393	669.517	665.568	671.914	670.608
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	29.126	33.576	32.898	28.956	29.195	29.402
Kapitaallasten	2.378	16	0	0	0	0
Overige programmalasten	-1.017	104	104	104	104	104
Salariskosten WSW en WIW	49.383	52.933	53.657	52.427	50.685	49.718
Sociale uitkeringen	584.413	560.199	573.886	573.886	580.841	580.841

Subsidies en inkomensoverdrachten	8.135	9.565	8.971	10.194	11.090	10.543
Saldo voor vpb en reserveringen	-144.233	-199.336	-183.371	-175.958	-174.728	-174.675
Saldo voor reserveringen	-144.233	-199.336	-183.371	-175.958	-174.728	-174.675
Reserves	1.714	9.222	468	468	468	468
Onttrekking reserves	5.951	10.222	468	468	468	468
Toevoeging reserves	4.533	1.000	0	0	0	0
Vrijval reserves	296	0	0	0	0	0
Saldo	-142.519	-190.114	-182.904	-175.491	-174.261	-174.207

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Oorspronkelijke begroting 2019	- 181.184	- 174.585	- 172.366	- 172.435	- 172.435			
Omissieregeling 2019	- 184.196	- 178.133	- 175.937	- 175.922	- 175.922			
Eerste herziening / Voorjaarsnota 2019	- 156.814	- 171.164	- 168.120	- 178.928	- 173.159			
Tweede herziening 2019 / Begroting 2020	- 160.336	- 180.066	- 181.533	- 174.802	- 172.625			
10-maandsrapportage 2019	- 157.032	- 180.066	- 181.533	- 174.802	- 172.625			
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 159.188							
Eerste herziening / Voorjaarsnota 2020		- 171.890	- 181.533	- 174.802	- 172.625	- 172.625		
Tweede herziening 2020 / Begroting 2021		- 169.359	- 183.006	- 184.253	- 183.065	- 179.329		
10-maandsrapportage 2020		- 165.802	- 183.006	- 184.253	- 183.065	- 179.329		
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 142.853						
Eerste herziening / Voorjaarsnota 2021			- 188.693	- 187.107	- 178.810	- 174.236	- 172.858	
Tweede herziening 2021 / Begroting 2022			- 174.689	- 192.550	- 184.968	- 177.271	- 175.899	
10-maandsrapportage 2021			- 161.693	- 192.550	- 184.968	- 177.271	- 175.899	
Jaarstukken 2021 (realisatie)			- 142.519					
Eerste herziening 2022				- 190.114	- 182.904	- 175.491	- 174.261	- 174.207

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De baten bestaan voornamelijk uit rijksbijdragen in het kader van de Bundeling uitkeringen inkomensvoorzieningen gemeenten (BUIG) ten behoeve van de uitvoering van de Participatiewet. Vanuit deze bijdrage betaalt de gemeente bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidies.

Lasten

De programmalasten bestaan voor het grootste deel uit de sociale uitkeringslasten. De participatiemiddelen, als integratie-uitkering in het Gemeentefonds, zijn bestemd voor re-integratie van werkzoekenden, werkzoekenden met een arbeidsbeperking en de uitvoering van de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW).

Reserves

De reserves bestaan voornamelijk uit de bestemmingsreserve BUIG. Deze reserve wordt gebruikt voor het dekken van eventuele tekorten op de BUIG.

Meerjarig verloop

Het meerjarig verloop van de programmalasten en baten wordt vooral beïnvloed door de geraamde ontwikkeling van de uitkeringslasten en het BUIG-budget. De lasten van de sociale uitkeringen zijn voor twee jaren (2022 en 2023) geraamd op basis van volume en prijs. Het BUIG budget voor deze jaren is gebaseerd op de laatst verkregen informatie van het Rijk. Voor de jaren daarna wordt de ontwikkeling in de verwachte rijksbaten gelijkgesteld aan de ontwikkeling van de verwachte lasten, waarvoor we aansluiten bij CPB- ramingen van de ontwikkeling van het landelijke aantal bijstandsuitkeringen.

Het meerjarig verloop op de apparaatslasten wordt voornamelijk veroorzaakt door de mutatie in de formatie en de aan het personeelsbestand gerelateerde kosten (loonkosten, overige personele kosten, inhuur). De formatie van Werk en Inkomen is gebaseerd op de benodigde capaciteit voor het bedienen van het geraamde bijstandsvolume. Deze formatie wordt vervolgens vertaald in het benodigde loonkostenbudget. Omdat het bijstandsvolume over de jaren heen fluctueert wordt een deel van de formatie ingevuld met inhuur. Dit om frictiekosten te vermijden.

Bijstellingen per taakveld

Programma / Taakveld	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie
	2022	2022	2023	2023	2024	2024	2025	2025	2026	2026
	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)
Werk en inkomen	2.437	1%	2.064	1%	1.781	1%	1.638	1%	1.692	1%
Arbeidsparticipatie - Werk	599	1%	-66	0%	-502	1%	-503	1%	-503	1%
Begeleide participatie	-860	1%	-137	0%	31	0%	19	0%	73	0%
Inkomensregelingen - Inkomen	2.698	5%	2.267	4%	2.252	4%	2.122	4%	2.122	4%

Omschrijving programma

Een van de ambities uit het coalitieakkoord 'Nieuwe energie voor Rotterdam' is om het aantal Rotterdammers met een bijstandsuitkering te laten dalen van 37.700 (begin 2018) naar 30.000 aan het einde van deze collegeperiode. We willen niet alleen dat meer Rotterdammers een baan vinden, maar ook dat die baan een duurzame baan is. Meedoen in onze samenleving is veelal gericht op werk. Het hebben van werk is in de ogen van de gemeente Rotterdam niet alleen belangrijk voor iemands inkomen, maar het hebben van werk heeft ook een grote maatschappelijke waarde. Het levert een bijdrage aan de ontwikkeling en ontplooiing van Rotterdammers, het onderhouden van sociale contacten en het toenemen van eigenwaarde, gezondheid en zelfstandigheid.

Mensen die via werk vooruit willen komen in hun leven, maar daar net even wat meer hulp bij nodig hebben, ondersteunt de gemeente met arbeidsontwikkeling en re-integratie. Tegelijkertijd stimuleren we hen om zoveel als mogelijk zelfstandig stappen te zetten. De rol van de gemeente verandert van een controlerende naar een participerende rol, met meer aandacht voor de mens achter de werkzoekende. Iedere Rotterdammer heeft recht op eerlijk en vriendelijk contact. We zetten daarom vol in op het verbeteren van de bejegening en dienstverlening aan Rotterdammers. Dit vraagt ook iets van onze organisatie. Het hebben van een uitkering is niet vrijblijvend: wie een uitkering ontvangt, doet naar vermogen mee. Als betaald werk (nog) niet mogelijk is, vragen we de uitkeringsgerechtigde om een maatschappelijke inspanning te leveren door middel van mantelzorg of vrijwilligerswerk (Prestatie010).

De afgelopen jaren zijn de beschikbare middelen voor re-integratie fors verminderd, los van de incidentele steunpakketten van het Rijk om werkzoekenden na versoepeling van coronamaatregelen zo snel mogelijk weer inzetbaar te krijgen op de arbeidsmarkt. Dit betekent dat we keuzes moeten maken. De uitvoering van de Participatiewet is een onderdeel van de ontwikkelingen binnen het bredere sociale domein.

Inkomenszekerheid als basis

Het wegvallen van inkomen of het zetten van de eerste stappen naar werk (parttime werk) leidt bij mensen met een bijstandsuitkering al snel tot nieuwe of een toename van onzekerheden en problemen op andere leefgebieden. Door schulden wordt ook de arbeidsmarktpositie van werkzoekenden verder verzwakt. Inkomenszekerheid dient daarom als basis waarop verder gebouwd kan worden. Gedurende deze collegeperiode is om die reden focus op het verbeteren van inkomenszekerheid bij werkzoekenden. Door het bieden van de noodzakelijke zekerheid en rust, ontstaat ruimte om gerichte stappen te zetten richting mens- en arbeidsontwikkeling, waarbij werkzoekenden zoveel mogelijk zelf de regie kunnen pakken, zonder zorgen over de stabiliteit van het inkomen.

Inkomensonzekerheid kan simpelweg te maken hebben met het hebben van te weinig bestaansmiddelen. De bijstandsuitkering voorziet in een tijdelijk vangnet. Maar hiermee eindigt de onzekerheid voor te veel Rotterdammers nog niet. Onvoorspelbare inkomsten en complexiteit van regels en processen kunnen ook leiden tot inkomensonzekerheid. Onzekerheid leidt tot (meer) stress, in combinatie met een doelgroep die vaak toch al moeite heeft om overzicht te houden. Daarom is er in het kader van inkomenszekerheid ook aandacht voor overzicht en rust op het gebied van financiën.

Passende en excellente dienstverlening

De komende jaren willen we de dienstverlening aan de Rotterdammer verder verbeteren. Meer dan ooit staat de Rotterdammer centraal. Dit heeft gevolgen voor de structuur van de dienstverlening, maar ook voor de bejegening richting werkzoekenden.

We zien dat in de afgelopen jaren onze dienstverlening steeds specifiek en doelgerichter is geworden met specialisten voor verschillende typen dienstverlening en verschillende doelgroepen. Hierdoor is de dienstverlening en vooral de manier waarop de Rotterdammer deze ervaart versnipperd geraakt. In de loop van de tijd kan een Rotterdammer in de bijstand zo maar contact hebben met tien professionals die elk vanuit hun eigen opdracht werken aan de re-integratie van de werkzoekende. Ze kunnen goed aan de slag gaan, maar ook vanuit hun eigen opdracht verschillende boodschappen afgeven. Het komt soms voor dat meer dan één keer dezelfde informatie aan een Rotterdammer wordt gevraagd. Om dit te verbeteren gaan we de begeleiding van werkzoekenden richting werk van begin tot einde doorlopend organiseren, door het werken met één vaste contactpersoon en een maximum aantal overdrachtsmomenten.

Een passende bejegening is essentieel in de dienstverlening die we de Rotterdammer willen bieden. Van regel- en systeem-gestuurd werken gaat de gemeente deze collegeperiode naar doel- en mensgestuurd werken. Dit betekent dat de gemeente Rotterdam in haar communicatie een nette, vriendelijke en respectvolle toon aanslaat. Hierbij krijgen professionals in de uitvoering de ruimte om degene aan de andere kant van de tafel te leren kennen, te zien welke problematiek er heerst, te achterhalen wat iemand kan en wil en wat ervoor nodig is om dit te realiseren.

Integrale aanpak

De aanpak van de gemeente richting werk, moet integraal worden vormgegeven om zo goed mogelijk aan te sluiten bij de wensen en behoeften van de Rotterdammer. We weten dat van de Rotterdammers in de bijstand bij ruim 5.500 mensen sprake is van vastgestelde psychische belemmeringen en bij ruim 6.700 mensen van fysieke belemmeringen. Dit kan niet los worden gezien van een inkomensvraag. En hoewel een groot deel van de mensen in de bijstand voldoet aan de wettelijke eisen van de taaleis, is daarmee niet gezegd dat deze groep het Nederlands ook voldoende beheerst. Ook heeft ca. 40 % van de Rotterdammers in de bijstand met problematische schulden te maken, en maken duizenden Rotterdammers in de bijstand gebruik van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) of is jeugdhulp actief binnen het gezin. Als dienstverlening wordt geboden op deze terreinen, moet die integraal en laagdrempelig worden vormgegeven om de aanpak re-integratie naar werk te versterken, en vice versa.

Arbeidsparticipatie - Werk

Pagina 94

Arbeidsparticipatie - Werk

Zoveel mogelijk Rotterdammers werken (geheel of gedeeltelijk) en verdienen zo hun eigen inkomen.

Arbeidsontwikkeling: gericht op het versterken van de arbeidsmarktpositie werkzoekenden.

Het via (regionale) samenwerking en werkgeversdienstverlening versterken van de arbeidsmarkt.

Voortgang 2022

Gedurende de coronacrisis is de werkloosheid gestegen. Vooral mensen met een kwetsbare arbeidsmarktpositie, zoals flexwerkers, zzp-ers en jongeren werden zwaar getroffen en raakten hun baan kwijt. Dit effect was in grote steden, waar deze groepen vaak oververtegenwoordigd zijn, zeer zichtbaar. Zeker in Rotterdam waar de bevolking in vergelijking met de G4 relatief laagopgeleid en daarmee extra kwetsbaar is. Ook de achterstand van veel werkzoekenden is gegroeid, wat o.a. te zien is aan de stijging van het aantal langdurig werklozen, het grote aantal mensen met een arbeidsbeperking en de vergrijzing van het bijstandsbestand. Mede dankzij de uitgebreide steunmaatregelen van het Rijk, is de economische impact van de coronacrisis beperkt gebleven en kwam het economische herstel, na afbouw van de beperkende maatregelen, sneller dan verwacht. Ook de arbeidsmarkt heeft zich snel hersteld en is door krapte zelf oververhit geraakt. Het aantal vacatures is historisch hoog en er zijn in veel sectoren (o.a. bouw, techniek, zorg, onderwijs, ICT, horeca) forse personeelstekorten.

Mede hierdoor daalt het aantal Rotterdammers in de bijstand alweer sinds april 2021. Toen was het bijstandsvolume 36.609, inmiddels is dat volume gedaald naar 34.218 uitkeringen in april 2022. De (kwalitatieve) mismatch tussen veel werkzoekenden en de vraag van werkwerkgevers die mensen zoeken is (nog) te groot. Er wordt hard gewerkt om vraag en aanbod op de arbeidsmarkt beter te kunnen matchen, o.a. door de inzet van loonkostensubsidies en te investeren in mens- en arbeidsontwikkeling. Ook is het van belang Rotterdammers via van-werk-naar-werk- dienstverlening duurzaam aan het werk te houden, zodat ze niet werkloos raken. Voorbeelden zijn de inzet van onder meer het Regionaal Mobiliteitsteam en om-, her- en bijscholing via het Rotterdams Scholingsfonds.

Scholing houdt mensen duurzaam inzetbaar. Bij het Rotterdams Scholingsfonds (RSF) kunnen Rotterdammers met een kwetsbare arbeidsmarktpositie terecht voor de aanvraag van een scholingsvoucher die hen toegang geeft tot een opleiding (om-, her- of bijscholing) die aansluit bij de vraag op de regionale arbeidsmarkt. Vanaf augustus 2021 is de regeling verruimd en kunnen naast de doelgroep van de Participatiewet ook werkenden aanspraak maken op een scholingsvoucher, zolang de scholing opleidt naar werk in een kansrijke sector. Tussen de start van het Scholingsfonds in september 2020 en eind 2021 zijn 314 vouchers uitgegeven. Van de in totaal 418 positieve adviezen uitgegeven door scholingsadviseurs was 75% voor mensen die vallen onder de Participatiewet. Om het RSF meer bekendheid te geven onder Rotterdammers, is er begin 2022 een communicatiecampagne gevoerd. Sinds begin 2022 zijn inmiddels 131 vouchers verstrekt. Het streven is om in heel 2022 in totaal 500 scholingsvouchers uit te geven.

Wat willen we bereiken

1.1 Minder Rotterdammers in de bijstand (zoveel mogelijk uitstroom naar betaald werk)

De gemeente Rotterdam wil dat zoveel mogelijk Rotterdammers die nu nog bijstand ontvangen profiteren van de groeiende en nieuwe werkgelegenheid. De gemeente zet mensen en middelen in ten bate van werk en

arbeidsontwikkeling om de zelfredzaamheid van burgers te bevorderen en daarmee de afhankelijkheid van uitkeringen zo veel mogelijk te beperken. Werk en Inkomen wil dit voor elkaar krijgen door het beperken van de instroom, het vergroten van de uitstroom en het stimuleren van de doorstroom.

1.2 Deeltijd werken als opstap naar volledige uitstroom uit de bijstand

Op de huidige flexibele arbeidsmarkt krijgen werkzoekenden steeds vaker tijdelijke arbeidscontracten en deeltijdwerk aangeboden. Dit kan een goede opstap zijn naar werk met een inkomen boven bijstandsniveau. Het is belangrijk dat de drempel voor het aanvaarden van dit soort werk zo laag mogelijk is. Dit kan door te zorgen dat het aanvaarden van tijdelijk en parttime werken loont. Werkzoekenden mogen de eerste zes maanden een deel van hun inkomen uit arbeid houden, waardoor werkzoekenden er altijd op vooruit gaan als zij deeltijdwerk accepteren. Daarnaast wordt deeltijdwerk gestimuleerd door de pilot Werkpremie. De Werkpremie is een financieel extraatje voor werkzoekenden die in deeltijd werken, bovenop de wettelijke vrijlating.

Als werkzoekenden op eigen kracht werk vinden, bestaat de kans dat zij, zonder enige bemiddeling vanuit de gemeente Rotterdam, nulurencontracten aanvaarden. Omdat wij nulurencontracten of kleine flexcontracten niet duurzaam achten, willen wij dit niet stimuleren. Als de gemeente afspraken maakt met werkgevers over een vorm van vergoeding of tegemoetkoming, moet hier fulltime uitstroom tegenover staan. Het uiteindelijke doel blijft om volledig onafhankelijk te worden van de bijstand. Deeltijdwerk is geen eindstation, tenzij dit voor de werkzoekende het maximaal haalbare is.

1.3 Minder werkloosheid op Zuid

Eind 2018 sloten gemeente Rotterdam en het Rijk de Regiodeal Rotterdam Zuid. Dit betekent dat in de jaren 2019 tot en met 2022 via het Nationaal Programma Rotterdam Zuid 260 miljoen euro extra geïnvesteerd wordt, met name in Wonen, School en Werk op Zuid. Voor de inzet op de pijler Werk is in totaal 48 miljoen euro gereserveerd. Hieraan is de ambitieuze doelstelling gekoppeld om een trendbreuk in de bijstandsontwikkeling op Zuid tot stand te brengen, van disproportioneel (circa 40,2% van de totale bijstandspopulatie) naar evenredig ten opzichte van de rest van Rotterdam in 2031 (31%), met als tussenwaarde 37,4% eind 2022. Hiervoor is het programma Samen voor Zuid ontwikkeld.

2.1 Wegnemen van belemmeringen

Als werkzoekenden (nog) niet in staat zijn om zelf werk te vinden, of nog niet kunnen voldoen aan de (vacature) eisen van werkgevers, dan kan de gemeente ze ondersteunen bij re-integratie naar werk. Die ondersteuning kan zich richten op het duurzaam ontwikkelen van kennis, vaardigheden en opleiding die nodig zijn om werk te vinden en te houden.

2.2 Speciale inzet kwetsbare doelgroepen

Onder de Participatiewet vallen verschillende doelgroepen, die elk hun eigen aanpak, begeleiding en perspectief hebben. Daarom wordt binnen de aanpak van de gemeente gedifferentieerd en kunnen verschillende instrumenten worden ingezet, zoals loonkostensubsidies. Voor de beschrijving van de inzet voor doelgroepen 'jongeren' en 'Prestatie010', zie taakveld Arbeidsparticipatie-maatschappelijk.

2.3 Arbeidsontwikkeling gericht op de vraag vanuit de markt

We willen dat zoveel mogelijk werkzoekenden toegang hebben tot betaald werk op de (bij voorkeur reguliere) arbeidsmarkt. De vraag naar werk wordt bepaald door de stand van de economie, werkgevers, ondernemers en opdrachtgevers. Het WerkgeversServicepunt Rijnmond (WSPR) maakt afspraken met werkgevers en intermediairs over het ontsluiten van geschikte banen voor werkzoekenden. Het WSPR is een samenwerking tussen de gemeente Rotterdam, het UWV en 15 regiogemeenten.

3.1 Goede regionale samenwerking (onderwijs, overheid en werkgevers) ondersteunend aan een beter functionerende arbeidsmarkt

Om de forse uitdaging aan te gaan om te komen tot een daling van het bijstandbestand is meer en meer een gewijzigde inzet nodig van de gemeente. Maar ook inzet en commitment van partijen uit de stad. In het arbeidsmarktbeleid wordt ingezet op samenwerking tussen bedrijfsleven, onderwijs, UWV en gemeenten, om zo vraag en aanbod op de arbeidsmarkt zoveel als mogelijk op elkaar te laten aansluiten.

3.2 Verhogen participatiegraad van mensen uit het doelgroepregister

In Rotterdam wonen relatief veel inwoners met een kwetsbare arbeidsmarktpositie. Een deel van hen profiteert niet van de aantrekkende economie en groeiende werkgelegenheid. Vaak is een arbeidsbeperking hiervan een oorzaak en het niet of minder kunnen voldoen aan de eisen die werkgevers stellen op de reguliere arbeidsmarkt. Rotterdam wil ook deze mensen met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt passend werk en begeleiding kunnen bieden, zowel binnen als buiten de gemeentelijke organisatie. Als zij daarvoor kiezen, stimuleren we deze mensen te leren en zich te ontwikkelen en hen daarvoor de nodige begeleiding en ondersteuning bieden. Zie hiervoor ook het taakveld 'Begeleide participatie'.

Wat gaan we daar voor doen

1.1a Preventie van instroom vóór en tijdens aanvraagfase

Rotterdamers die (tijdelijk) niet kunnen voorzien in hun levensonderhoud kunnen voor ondersteuning terecht bij de gemeente. Om te voorkomen dat mensen vanuit de WW instromen in de bijstand, is WW@Work opgezet. Hierin worden Rotterdammers die aan het einde van hun WW-periode zitten, preventief benaderd en ondersteund vanuit de gemeente in hun zoektocht naar werk. Een ander preventieinstrument is BuroWerk. Met BuroWerk

wordt gelijk bij de uitkeringsaanvraag gekeken of er een kans op werk is, waardoor mogelijk instroom in de uitkering voorkomen kan worden. Door de werkwijze van WW@Work en BuroWerk stromen jaarlijks zo'n 1.000 mensen minder in, doordat zij een baan vinden.

1.1b Matchen, begeleiden naar werk

Om zoveel mogelijk Rotterdammers aan de slag te krijgen én te houden is een goede match met de veranderende vraag op de arbeidsmarkt essentieel. Dit kan de gemeente niet alleen. Om de regionale arbeidsmarkt toekomstbestendiger en inclusiever te maken, is samenwerking met onderwijs en bedrijfsleven noodzakelijk. Deze samenwerking krijgt onder anderen vorm en inhoud via de Rotterdamse Leerwerkakkoorden (LWA). Hiermee is het commitment aangegaan om gedurende een langere periode (zes jaar) via drie pijlers intensief samen te werken aan de nodige ingrepen om de regionale arbeidsmarkt toekomstbestendiger te maken: -

- Van school naar werk -
- Van werk naar werk -
- (Weer) aan het werk

Rotterdamse werkzoekenden kunnen zich bijvoorbeeld met een scholingsvoucher laten om, her- of bijscholen naar kansrijke sectoren. Voor bijvoorbeeld een baan in de bouw, zorg, ICT, logistiek of techniek. Met het mobiliteitscentrum Rijnmond Werkt Door zijn werkgevers, die tijdelijk geen werk hebben voor hun werknemers en werkgevers die juist dringend behoefte hebben aan medewerkers, aan elkaar verbonden.

1.2 Begeleiden naar deeltijdwerk

Op de huidige flexibele arbeidsmarkt krijgen werkzoekenden steeds vaker tijdelijke arbeidscontracten en deeltijdwerk aangeboden. Dit kan een goede opstap zijn naar werk met een inkomen boven bijstandsniveau. Het is belangrijk dat de drempel voor het aanvaarden van dit soort werk zo laag mogelijk is. Dit kan door te zorgen dat het aanvaarden van tijdelijk en parttime werken loont, maar ook door werkzoekenden goede dienstverlening te bieden over hoe hun inkomen verandert bij het aanvaarden van deeltijdwerk. Werkzoekenden mogen de eerste zes maanden een deel van hun inkomen uit arbeid houden, waardoor werkzoekenden er altijd op vooruit gaan als zij deeltijdwerk accepteren. In het taakveld 'Inkomensregelingen' rapporteren we over het percentage tijdige verrekening parttime inkomsten.

Per 1 april 2021 is de pilot Werkpremie gestart. Doel van deze premie is om werkzoekenden te stimuleren deeltijdwerk te accepteren. De Werkpremie levert maandelijks 12,5% netto extra inkomen op. Onzekerheid over het totale inkomen is voor werkzoekenden één van de redenen om niet in deeltijd te (gaan) werken. Met de Werkpremie hopen we deze belemmering weg te nemen.

1.3 Aanpak werk op Zuid

De ambitie is om een trendbreuk in de bijstandsontwikkeling op Zuid tot stand te brengen. Van disproportioneel (circa 40,2% van de totale bijstandspopulatie) naar evenredig ten opzichte van de rest van Rotterdam in 2031 (31%), met als tussenwaarde 37,4% eind 2022. Hiervoor is het programma Samen voor Zuid ontwikkeld. Rode draad in dit programma is aandacht voor de situatie van de werkzoekende en het bieden van maatwerk. Met extra

financiële middelen worden onder andere extra werkconsulenten aangetrokken, zodat aan werkzoekenden meer en structureler aandacht gegeven kan worden. Ook zijn faciliteiten voorhanden die nodig zijn om mensen in staat te stellen aan het werk te gaan, of het nu gaat om jobcoaching, kinderopvang of het leren van de Nederlandse taal. Indien nodig behoort ook de inzet van schulddienstverlening en zorg (via de wijkteams) tot de mogelijkheden. Vanuit de teams van W&I zal ook met één contactpersoon en met zo min mogelijk overdrachtmomenten worden gewerkt.

Inmiddels zijn in de wijken Carnisse, Beverwaard en Reyerwaard Leerpraktijkcentra (LPC) gestart.. Een initiatief vanuit het programma Samen voor Zuid, waar werkzoekenden de kans krijgen om werkervaring op te doen. Het Leerpraktijkcentrum is voor alle werkzoekenden toegankelijk, ongeacht achtergrond of belemmeringen. Deelnemers doen er werkervaring op in de schoonmaak, horeca (bediening, bar), keuken (koken), groenvoorziening (tuin en Amelandplein) en receptie.

2.1a De werkzoekende centraal

Een passende bejegening is essentieel in de dienstverlening die we de Rotterdammer willen bieden. In de afgelopen jaren waren regel- en systeemgestuurd werken leidend in het gemeentelijke contact met de Rotterdammer. Hierdoor ontstond voor de professional weinig ruimte om maatwerk te leveren en in te gaan op mogelijke andere problemen in het leven van de Rotterdammer, die de zoektocht naar werk in de weg stonden. Van regel- en systeem-gestuurd werken werkt de gemeente deze collegeperiode doel- en mensgestuurd. Dit betekent dat gemeente Rotterdam in haar communicatie een nette, vriendelijke en respectvolle toon aanslaat. Hierbij krijgen professionals in de uitvoering de ruimte om degene aan de andere kant van de tafel te leren kennen, te zien welke problematiek er heerst, te achterhalen wat iemand kan en wil en wat ervoor nodig is om dit te realiseren.

2.1b Meer maatwerk

Als we de werkzoekenden met een grote afstand tot de arbeidsmarkt op een realistische manier willen begeleiden naar werk, moeten we weten wat het perspectief van die Rotterdammer is op werk en ontwikkeling (naar werk). Hiervoor zullen we werkzoekenden beter moeten kennen. Het beter in beeld hebben van dit perspectief past ook bij de wens van dit college om meer maatwerk en passende dienstverlening te bieden. Door gebruik te maken van interactieve testen en vragen, wordt voor de werkzoekende stap voor stap zichtbaar wat het meest passende uitstroomperspectief is op basis van vijf werkprofielen: verkoper, vervoerder, helper, aanpakker en maker. Dit inzicht maakt het ook makkelijk om binnen dit specifieke uitstroomprofiel de meest passende vacatures te vinden. Op basis van het profiel van de werkzoekende kan zo vastgesteld worden wat de belangrijke nog te ontwikkelen kwaliteiten en vaardigheden zijn. Hierbij wordt ook gekeken naar de motivatie en soft skills van de werkzoekende en naar zaken als aanwezigheid van bijvoorbeeld schulden of noodzaak voor kinderopvang.

2.1c Inzetten op taaleis

Het verband tussen taal en werk is onomstreden. Mensen met een taalachterstand hebben meer moeite om een baan te vinden en lopen een grotere kans om die baan te verliezen. We willen niet dat werkzoekenden aan de kant staan doordat zij de Nederlandse taal niet of beperkt beheersen. We blijven uitvoering geven aan de Wet

taaleis, onder anderen door taaltrainingen aan te bieden die zo goed mogelijk aansluiten bij het niveau van de werkzoekende en door meer in te zetten op trajecten waarbij werken en het leren van (vak)taal samengaan. We zoeken daarbij onder meer aansluiting bij beleidskader Taal 2019-2022.

2.2 Aanpak jongeren

Zie taakveld Arbeidsparticipatie-maatschappelijk.

3.1a Transparantie binnen de arbeidsmarkt verhogen

De werkgeversdienstverlening ondersteunt deze doelstellingen. Een strategische arbeidsmarktanalyse onderbouwt, met advies aan bestuurders, management en uitvoering, waar accenten gelegd moeten worden. Door vroegtijdige betrokkenheid van werkgevers, is deze aanpak arbeidsmarktgericht, ook voor werkzoekenden met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt. Met instrumenten, zoals scholing, jobcoaching, jobcarving, proefplaatsing, detacheringen, bouwen we een brug naar werk. Begeleiding en (door)scholing maken dat ze niet alleen werkfit (jobready) maar ook duurzaam werkend (jobsteady) worden. Met het mobiliteitscentrum Rijnmond Werkt Door worden werkgevers, die tijdelijk geen werk hebben voor hun werknemers en werkgevers die juist dringend behoefte hebben aan medewerkers, aan elkaar verbonden.

3.1b Social return verplichtingen opbouwen en invullen (aansluiten bij gebiedsontwikkelingen, stedelijke investeringen, transities)

Social return maakt een belangrijk onderdeel uit van het programma Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI) van Rotterdam. Met het instrument social return stimuleert Rotterdam via de eigen inkoopopdrachten werkgevers (opdrachtnemers) om bij te dragen aan de arbeidsparticipatie van kwetsbare werkzoekenden op de arbeidsmarkt. Dit kan door het aanbieden van betaald werk, stageplaatsen, activiteiten in het kader van arbeidsontwikkeling, orders voor SW-bedrijven of het uitvoeren van een maatschappelijke activiteit.

3.1c Investeren in de (digitale) dienstverlening aan werkgevers (acquisitie, dealmaking)

Het blijft de uitdaging voor de gemeente om werkzoekenden en werkgevers met slimme ICT te begeleiden. Juist nu digitale vaardigheden zo belangrijk geworden zijn voor werkzoekenden en professionals. We zorgen dat meer werkzoekenden deze vaardigheden verwerven en kunnen toepassen. Hiermee en met een digitaliseringsagenda stellen we groepen in staat om zelf aan de slag te gaan en meer regie te voeren over hun traject naar werk. Onder meer door trainingen en cursussen digitaal te ontsluiten.

In MijnWerkKompas maakt elke werkzoekende thuis (of met hulp van een medewerker) zijn profiel. Dit biedt inzicht in vaardigheden, talenten en competenties en in persoonlijke omstandigheden. Ook biedt het inzicht in de werksoorten en kans-beroepen die bij deze kwaliteiten passen. En in wat nog geleerd kan worden. In gesprek met de werkzoekende bepalen we een nieuw perspectief en de route hier naartoe. We zetten gericht instrumenten in die de werkzoekende ondersteunen in deze ontwikkeling.

HalloWerk is een online matchingsplatform dat werkzoekenden de mogelijkheid biedt om online een uitgebreid profiel aan te maken en geeft werkgevers de optie om op basis hiervan direct kandidaten te benaderen voor openstaande vacatures. Op HalloWerk worden kandidaten niet geselecteerd op basis van hun opleiding en ervaring, maar juist op basis van hun talent, motivatie en bijvoorbeeld hun hobby's. Sinds begin juni kunnen ook zelfstandig ondernemers (ZZP'ers) gebruik maken van HalloWerk. Op die manier willen we zelfstandig ondernemers die hard zijn getroffen door de coronacrisis, helpen om nieuw werk te vinden.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Collegetarget: Minder Rotterdammers in de bijstand: in deze collegeperiode daalt het aantal bijstandsuitkeringen in Rotterdam naar 30.000	Streefwaarde	36.000	33.700	32.000	30.000		
	Realisatie	35.292	33.666	36.203	34.624	34.218	
1.2 NPRZ (aandeel) in de bijstand (%)	Streefwaarde	38,9%	38,4%	37,9%	37,4%	37,4%	
	Realisatie	40,3%	40,1%	40,2%	40,4%	40,4%	
2.2 Jongeren in de bijstand	Streefwaarde	2.250	2.200	2.200	2.080	2.080	
	Realisatie	2.235	2.037	2.919	2.480	2.339	
De realisatiecijfers over 2022 betreft de periode januari t/m april 2022, tenzij anders is aangegeven.							

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
1.1 Instroom in de bijstand (aantal)	Streefwaarde	7.800	7.600	7.050	6.550		
	Realisatie	7.186	6.929	10.319	8.264	3.185	
1.2 Uitstroom naar werk (aantal)	Streefwaarde	4.500	4.500	4.500	4.500	4.500	
	Realisatie	4.506	4.433	3.364	4.649	1.376	
1.3 Parttime werk (€ mln)	Streefwaarde	13,5	14,5	16,5	16,5	16,5	
	Realisatie	12,2	13,6	13,1	14,8	4,5	
1.4 Uitstroom Jongeren (aantal)	Streefwaarde	1.150	1.150	1.150	1.150	1.150	
	Realisatie	1.553	1.350	1.672	2.002	521	
1.5 Uitstroom naar werk in Rotterdam Zuid (NPRZ)	Streefwaarde	2.100	2.200	2.200	2.200	2.200	
	Realisatie	1.909	1.854	1.423	1.919	577	
De cijfers over 2022 betreft de periode januari t/m april 2022, tenzij anders aangegeven.							

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Arbeidsparticipatie - Werk	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Baten exclusief reserves	9.291	7.661	3.774	1.444	1.444	1.444
Bijdragen rijk en medeoverheden	9.136	7.299	3.412	1.082	1.082	1.082
Financieringsbaten	3	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	152	362	362	362	362	362
Lasten exclusief reserves	52.290	64.881	54.997	47.784	47.784	47.784
Apparaatslasten	40.972	47.524	40.457	38.337	38.337	38.337
Inhuur	2.217	1.862	1.314	1.340	1.340	1.340
Overige apparaatslasten	1.126	1.469	1.363	1.331	1.331	1.331
Personeel	37.629	44.193	37.780	35.666	35.666	35.666
Intern resultaat	2.051	1.378	899	899	899	899
Intern resultaat	2.051	1.378	899	899	899	899
Programmalasten	9.268	15.978	13.642	8.549	8.549	8.549
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	7.969	14.142	13.158	8.065	8.065	8.065
Overige programmalasten	75	0	0	0	0	0
Salariskosten WSW en WIW	0	0	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	626	434	484	484	484	484
Subsidies en inkomensoverdrachten	598	1.403	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-42.999	-57.220	-51.223	-46.340	-46.340	-46.340
Saldo voor reserveringen	-42.999	-57.220	-51.223	-46.340	-46.340	-46.340
Reserves	-3.147	2.482	0	0	0	0
Onttrekking reserves	1.090	3.482	0	0	0	0
Toevoeging reserves	4.533	1.000	0	0	0	0
Vrijval reserves	296	0	0	0	0	0
Saldo	-46.147	-54.738	-51.223	-46.340	-46.340	-46.340

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Arbeidsparticipatie - Werk	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2022	2023	2024	2025	2026

Oorspronkelijke begroting 2022		-55.337	-51.157	-45.837	-45.837	-45.837
Bijstellingen Eerste Herziening 2022		599	-66	-502	-503	-503
BRIDGE	Ramingsbijstellingen	0	0	0	0	0
	onvermijdelijk					
Bestemmingsreserve Crisisdienstverlening (covid-19) uit decembercirculaire	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Spaarsaldo Participatiebudget Social Return	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	599	-66	-502	-503	-503
Begroting na wijzigingen		-54.738	-51.223	-46.340	-46.340	-46.340

Toelichting financiële bijstellingen

BRIDGE

Met het project BRIDGE wordt de positie van jongeren van Zuid op de arbeidsmarkt versterkt door hen vanaf de basisschool tot aan het MBO een uitgebreid loopbaan oriëntatie en begeleidingsprogramma (lob) te bieden. In 2022 wordt dit project gecontinueerd en met deze mutatie wordt een bedrag van € 100 in de begroting voor 2022 gereserveerd.

Bestemmingsreserve Crisisdienstverlening (covid-19) uit decembercirculaire

De gemeente Rotterdam heeft namens de arbeidsmarktregio aanvullende middelen ontvangen om de werkloosheid te bestrijden. Deze middelen maken deel uit van het steun- en herstelpakket en zitten in de Bestemmingsreserve Crisisdienstverlening (covid-19) uit decembercirculaire. Een bedrag van € 723 wordt aan deze bestemmingsreserve onttrokken om de inzet van extra personeel, de aanpak van jeugdwerkloosheid, nazorg van MBO'ers en steun aan uitgestroomde MBO'ers te bekostigen.

Bestemmingsreserve Spaarsaldo Participatiebudget Social Return

Op basis van het bestedingsplan 2022 wordt een bedrag van € 76 aan hogere lasten voorzien voor projecten Social Return. Dit bedrag wordt onttrokken aan de bestemmingsreserve Spaarsaldo Participatiebudget Social Return.

Technische wijzigingen

In het taakveld Arbeidsparticipatie - Werk zijn er diverse technische wijzigingen doorgevoerd. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De grootste wijzigingen zijn:

- tijdelijke uitbreiding van de formatie binnen Arbeidsparticipatie - Werk (€ 378 in 2022 en € 162 in 2023)
- verschuiving bestemmingsreserve Begeleiding statushouders naar Arbeidsparticipatie - Werk (- € 220) in 2022
- budgetverschuiving programmalasten advies en begeleiding ondernemers van Inkomensregelingen - Inkomen (- € 583 in 2022 en - € 593 in 2023 tot en met 2026)
- aanwending kasschuif voor de inzet van arbeidskosten om werkzoekenden naar werk te begeleiden (€ 163 in 2022 en - € 27 in 2026)
- herijking van de digitaliseringsagenda (€ 426 in 2022 tot - € 447 in 2026)

- actualisatie van de formatie binnen het taakveld Arbeidsparticipatie - Werk (€ 359 tot € 276 in 2026)
- diverse technische wijzigingen van (€ 76 in 2022 tot € 288 in 2026)

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Nieuwe energie voor Rotterdam – coalitieakkoord 2018/2022](#)
- [Mensenwerk - beleidskader Participatiewet 2019/2022](#)

Omschrijving taakveld

Ondanks de resultaten van de afgelopen periode is Rotterdam nog steeds de stad met de hoogste bijstandsdichtheid van Nederland. De afgelopen jaren heeft 'de kortste weg naar werk' centraal gestaan. Hierdoor bestaat het bestand nu uit vaak relatief oudere en laagopgeleide werkzoekenden die al langere tijd een uitkering ontvangen. Om ook deze groep te activeren en aan het werk te krijgen is een andere aanpak nodig, waarbij meer wordt ingezet op het ontwikkelen van arbeidspotentie. Het uiteindelijke doel is dat zoveel mogelijk Rotterdammers mee kunnen doen in en bijdragen aan de stad.

Tot het taakveld Arbeidsparticipatie behoren de volgende op arbeid gerichte participatie- en re-integratievoorzieningen:

- re-integratie-instrumenten, waaronder WerkLoont, proefplaatsing, participatieplaatsen, vrijwilligerswerk/ sociale activering, detacheringsbanen, scholing, duale trajecten
- stimuleringsmaatregelen, waaronder Inkomensvrijlating, stimuleringspremies, vrijlating onkostenvergoeding vrijwilligerswerk, onkostenvergoedingen
- voorzieningen, waaronder Jobcoach, begeleiding werkvoorzieningen zoals: werkplekaanpassingen, vervoersvoorzieningen, doventolk, braileregels, aangepaste rolstoel etc.
- loonwaardebepaling en loonkostensubsidie
- onderhouden van contacten met werkgevers en brancheorganisaties.

Begeleide participatie

Pagina 95

Begeleide participatie

Specifieke arrangementen en passend werk bieden aan Rotterdammers met een arbeidsbeperking.

Voortgang 2022

Rotterdam Inclusief (RI) is het arbeids- en mensontwikkelbedrijf van gemeente Rotterdam. Bij RI werken en leren mensen met een arbeidsbeperking en worden arbeidsontwikkeltrajecten aangeboden aan werkzoekenden om werkervaring op te doen en daarmee een stap te zetten naar de reguliere arbeidsmarkt.

Alle medewerkers van Rotterdam Inclusief zijn na de laatste lockdown weer aan het werk op de eigen uitvoeringslocaties, bij externe opdrachtgevers of vanuit huis. Ook worden er weer diverse arbeidsontwikkeltrajecten aangeboden aan werkzoekenden. Met verschillende onderdelen van de gemeente wordt samengewerkt om passend werk voor mensen met een arbeidsbeperking te realiseren, maar ook om de ambitie te realiseren die er ligt om het aantal banen met Loonkostensubsidie (LKS) te verhogen.

De verwachting is dat de begrote omzet van € 17,1 mln (die behaald is in 2021) ook in 2022, ondanks toenemende uitstroom van Sw medewerkers, kan worden behaald. Het is op dit moment nog onbekend of de oorlog in Oekraïne en de gestegen brandstofprijzen een effect zullen hebben op de omzetcijfers.

In de begroting was rekening gehouden met de overkomst van Nieuw Beschut medewerkers naar de gemeente Rotterdam in de loop van 2022. Voor de definitieve overgang wordt nog steeds gewacht op een aantal noodzakelijke landelijke aanpassingen aan de pensioenvoorziening. De verwachting is nog steeds dat de Nieuw Beschut medewerkers later dit jaar in dienst kunnen treden bij de gemeente.

De instroom van medewerkers met een Nieuw Beschut indicatie bij RI ligt op koers. Er wordt, in het kader van de ambitie om het aantal LKS banen én de uitgaven aan LKS te verhogen, onderzocht hoe de loonwaarde van Nieuw Beschut medewerkers zich verhoudt tot de loonwaarde van Nieuw Beschut medewerkers elders in het land. De loonwaarde lijkt iets hoger te liggen dan het landelijk gemiddelde.

Bouwen aan een arbeidsontwikkelbedrijf

Rotterdam Inclusief blijft doorbouwen aan een arbeids- en mensontwikkelbedrijf. De strategische focus ligt op leren en ontwikkelen, hand in hand met werk. Rotterdam Inclusief wil meer wijkgericht gaan werken, dichterbij waar de mensen wonen. Een groot deel van de medewerkers en de werkzoekenden die bij Rotterdam Inclusief werkzaam zijn, woont in Rotterdam Zuid en werkt in Rotterdam Noord. Er is op dit moment slechts één kleine locatie op Zuid en daarom is verdere uitbreiding op Zuid gewenst. De verkenning naar een nieuwe werklocatie op Zuid en mogelijke nieuwe samenwerkingsvormen met lokale ondernemers gaat daarom onverminderd door.

Wat willen we bereiken

1.1 Meer mensen met een loonwaarde < 100% WML vinden werk (extra banen)

Sinds de komst van de Participatiewet beschikt de gemeente over het instrument loonkostensubsidie (uit BUIG) voor deze doelgroep die met voltijdwerk geen Wettelijk Minimumloon (WML) kan verdienen. Daarnaast beschikt de gemeente over voorzieningen die de doelgroep met een arbeidsbeperking in staat stelt om te werken, zoals bijvoorbeeld jobcoaching, aangepast vervoer en werkplekaanpassingen.

1.2 Arbeidsontwikkeling

De gemeente biedt passende arrangementen, die mensen kansen geven naar vermogen te werken en zich te ontwikkelen, bij voorkeur naar een baan op de arbeidsmarkt. Deze arrangementen passen bij iemands kwaliteiten, competenties, aspiraties en ontwikkelcapaciteiten. Het gaat hierbij om de maximaal haalbare loonwaarde in werk dat het meest dichtbij de reguliere arbeidsmarkt ligt.

De gemeente wil mensen met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt passend werk en begeleiding kunnen bieden, zowel binnen als buiten de gemeentelijke organisatie. Als zij daarvoor kiezen, worden deze mensen gestimuleerd te leren en zich te ontwikkelen. Men wordt daarvoor de nodige begeleiding en ondersteuning geboden.

Wat gaan we daar voor doen

1.1a Werksoorten en arrangementen aanbieden passend bij de (ontwikkel)capaciteit en inzetbaarheid van de mensen

De gemeente biedt binnen Rotterdam Inclusief (RI) onder meer loonkostensubsidie of passende arrangementen, die mensen kansen geven naar vermogen te werken en zich te ontwikkelen, bij voorkeur naar een baan op de arbeidsmarkt. De basis voor die arrangementen is gevarieerd: soms via een arbeidscontract, dan wel via het aanbieden van werkervaringsplaatsen of het faciliteren van ontwikkeling of dagbesteding (zonder arbeidsrelatie). Nieuw is dat werkzoekenden en nieuwe medewerkers, bij instroom binnen RI, worden aangemeld voor een Boo(s)tcamp. Dit is een diagnose-instrument (assessment) van drie dagen waarin het ontwikkelpotentieel en de voorkeursrichting voor de werksoort waar de deelnemer in gaat starten in overleg met de deelnemer worden vastgesteld. In welke vorm dan ook betekent de aanpak van RI dat mensen werken aan het verwezenlijken van hun potentie op hun eigen niveau en daarmee werken aan een positief zelfbeeld: trots op hun werk en bijdrage.

1.1b Een optimale infrastructuur bieden qua ontwikkelfunctie en rendement

De gemeente heeft de maatschappelijke opgave en de wettelijke taak om werkzoekenden met een arbeidsbeperking aan het werk te helpen. Dit kan met begeleiding en loonkostensubsidie bij reguliere werkgevers, maar kan ook bij Rotterdam Inclusief (RI). Binnen RI komen alle onderdelen samen die op dit moment betrokken zijn bij het bieden van passend werk en begeleiding aan Rotterdammers met een arbeidsbeperking. Zo biedt RI aan ruim 2.300 personen werk en ontwikkeling. Zowel de medewerkers als de werkzoekenden in arbeidsontwikkeltrajecten worden hierbij intensief begeleid en gecoacht.

1.2 Inzetten op professionele, methodische arbeids en mensontwikkeling

Rotterdam Inclusief is ingericht naar de werksoorten (in- en ompakken, helpen, maken en vervoeren), waarbij we aansluiten op profielen die gebruikt worden op de reguliere arbeidsmarkt. Daarnaast investeert Rotterdam Inclusief in 2021 in een uniforme methodische grondslag voor coaching voor alle medewerkers en werkzoekenden binnen Rotterdam Inclusief. Doorvoeren van dit principe betekent in de praktijk een verandering van zowel de methodiek, het proces als de ondersteunende instrumenten. Daarnaast wordt er geïnvesteerd in een

professionele dienstverlening aan medewerkers en werkzoekenden, maar ook aan onze opdrachtgevers door middel van opleiding, coaching en intervisie. Dit leidt tot een grotere doelgerichtheid en stuurbaarheid en een onderling beter vergelijkbare aanpak.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
1.A Gerealiseerde taakstelling garantiebanen Gemeentelijk (gemeente Rotterdam als werkgever)	Streefwaarde	100%	100%	100%	100%	100%	
	Realisatie	95%	100%	100,4%	100,7%	92%	
1.B Gerealiseerde taakstelling garantiebanen Regionaal (arbeidsmarktregio Rijnmond)	Streefwaarde	100%	100%	100%	100%	100%	
	Realisatie	86,1%	88%	83,5%	80,2%		
2. Gerealiseerde taakstelling Nieuw Beschut	Streefwaarde	100%	100%	100%	100%	100%	
	Realisatie	31%	42%	41%	105%	80%	
3. Tevredenheid SW medewerkers (o.b.v. 2 jaarlijks MTO; procentuele stijging t.o. v. vorig MTO)	Streefwaarde		102%		104%		
	Realisatie	n.v.t.	101%				
De realisatiecijfers 2022 betreft de periode januari t/m april 2022, tenzij anders is aangegeven.							

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
1.A Aantal gerealiseerde garantiebanen Gemeentelijk	Streefwaarde	304	340	384,7	443,3	505,2	
	Realisatie	287,5	341,7	396,6	446,3	467,8	
1.B Aantal gerealiseerde garantiebanen Regionaal	Streefwaarde	10.243	10.691	11.666	12.716		
	Realisatie	8.820	9.411	9.739	10.182		
2. Aantal gerealiseerde werkplekken Nieuw Beschut	Streefwaarde	172	224	276	190	265	
	Realisatie	54	93	131	199	211	
De realisatiecijfers 2022 betreft de periode januari t/m april 2022, tenzij anders is aangegeven							

Toelichting indicatoren

Gemeentelijke garantiebanen

Het aantal gemeentelijk gemeentelijke garantiebanen (GGB) is aan het eind van het eerste tertaal 467,8. Dat is een toename in het eerste tertaal van 21,5. Daarmee ligt de groei richting de doelstelling van 505,2 GGB aan het eind van 2022 goed op

Regionale garantiebanen

De meest actuele bekende gegevens over het aantal gerealiseerde regionale Garantiebanen via UWV zijn de gegevens over Q4 2021. Eind 2021 waren er in de regio Rijnmond 10.182 Garantiebanen. De ambitie 2021 was een aantal van 12.716. Ten opzichte van Q3 zijn er 350 banen (van 25.5 uur) in de regio bijgekomen, dat is een stijging met 3,6 %. De groei ligt daarmee in regio Rijnmond in Q4 iets hoger dan de landelijk gemiddelde groei met 2,1%. Ten opzichte van Q4 2020 is het aantal banen in 2021 slechts met 443 toegenomen. De verwachtingen voor 2021 waren niet positief vanwege de coronacrisis en zijn juist gebleken. De groei in Q4 heeft iets van het mindere resultaat in de eerdere kwartalen gecompenseerd

Nieuw Beschut Werk

Het aantal werkplekken Nieuw Beschut Werk (NBW) ligt eind april op 211 werkplekken. Daarmee is ongeveer een derde van de groeiambitie van 75 werkplekken, van 190 naar 265 NBW werkplekken, eind 2022 in T1 gerealiseerd, namelijk 21 werkplekken. Daarmee ligt de groei richting de doelstelling 2022 op koers.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Begeleide participatie	Realisatie 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Baten exclusief reserves	8.506	12.344	12.935	13.041	12.312	11.068
Bijdragen rijk en medeoverheden	246	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	8.289	12.344	12.935	13.041	12.312	11.068
Overige baten	-29	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	84.777	91.306	91.464	91.690	91.141	89.843
Apparaatslasten	30.503	30.918	29.159	29.164	29.223	29.232
Inhuur	5.194	1.713	857	864	864	864
Overige apparaatslasten	772	2.187	884	587	588	585
Personeel	24.537	27.018	27.418	27.713	27.771	27.782
Intern resultaat	-6.694	-5.765	-5.445	-5.445	-5.445	-5.445
Intern resultaat	-6.694	-5.765	-5.445	-5.445	-5.445	-5.445
Programmalasten	60.968	66.153	67.750	67.971	67.363	66.056
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	3.296	4.286	4.366	4.594	4.832	5.039
Kapitaallasten	40	16	0	0	0	0
Overige programmalasten	-3	0	0	0	0	0
Salariskosten WSW en WIW	49.383	52.933	53.657	52.427	50.685	49.718
Sociale uitkeringen	730	750	750	750	750	750

Subsidies en inkomensoverdrachten	7.522	8.168	8.977	10.200	11.096	10.549
Saldo voor vpb en reserveringen	-76.271	-78.963	-78.529	-78.649	-78.829	-78.775
Saldo voor reserveringen	-76.271	-78.963	-78.529	-78.649	-78.829	-78.775
Reserves	48	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	48	0	0	0	0	0
Saldo	-76.223	-78.963	-78.529	-78.649	-78.829	-78.775

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Begeleide participatie		Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Oorspronkelijke begroting 2022		-78.102	-78.393	-78.680	-78.848	-78.848
Bijstellingen Eerste Herziening 2022		-860	-137	31	19	73
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-860	-137	31	19	73
Begroting na wijzigingen		-78.963	-78.529	-78.649	-78.829	-78.775

Toelichting financiële bijstellingen

Technische wijzigingen

Binnen het taakveld Begeleide Participatie zijn diverse technisch wijzigingen doorgevoerd. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De grootste wijzigingen zijn:

- vanuit het taakveld Arbeidsparticipatie - Werk zijn middelen verschoven voor het uitvoeren van arbeidsontwikkeltrajecten voor werkzoekenden (- € 750 in 2022)
- financiële effecten kostenverdeling als gevolg van de organisatiewijziging binnen Arbeidsparticipatie – Werk (- € 231 in 2022, - € 388 in 2023, - € 156 in 2024 tot en met 2026)
- diverse kleine bijstellingen (€ 121 in 2022, € 250 in 2023, € 187 in 2024, € 175 in 2025 en € 229 in 2026).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Nieuwe energie voor Rotterdam – coalitieakkoord 2018/2022](#)
- [Mensenwerk - beleidskader Participatiewet 2019/2022](#)

Omschrijving taakveld

Rotterdam heeft de ambitie om zoveel mogelijk Rotterdammers naar vermogen onderdeel te laten zijn van de maatschappij. Een deel van hen profiteert niet van de aantrekkende economie en groeiende werkgelegenheid.

Oorzaak is vaak een arbeidsbeperking en het niet of minder kunnen voldoen aan de werkgeverseisen op de reguliere arbeidsmarkt. Deze inwoners hebben een kwetsbare arbeidsmarktpositie, hebben soms aangepast werk nodig, met begeleiding op of aanpassing van de werkplek. In veel gevallen ligt hun verdienvermogen (de loonwaarde) op de reguliere arbeidsmarkt onder het wettelijk minimumloon. De gemeente zorgt voor passend werk en werk dat actief bijdraagt aan groei en ontwikkeling voor mensen met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt.

Tot dit taakveld behoren voorzieningen ter bevordering van maatschappelijke participatie van:

- mensen die onder de Participatiewet vallen en die niet zelfstandig het wettelijk minimumloon (WML) kunnen verdienen, waaronder de doelgroep die op een beschutte werkomgeving is aangewezen.

Tot dit taakveld behoren niet:

- participatievoorzieningen gericht op (her)integratie in het arbeidsproces, die vallen onder Arbeidsparticipatie - Werk en Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk
- de baten die betrekking hebben op het Wsw-budget (integratie-uitkering sociaal domein). Deze horen thuis onder taakveld Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds
- doelgroep dagbesteding. Dagbesteding zelf valt onder de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO)
- maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo en Geëscaleerde zorg 18+)

Er zijn twee prioritaire doelgroepen:

- primair de mensen voor wie de gemeente Rotterdam als werkgever vanuit diverse wettelijke regelingen en /of verplichtingen altijd werk heeft gecreëerd (vooral wet sociale Werkvoorziening), Nieuw Beschut Werken, gemeentelijke garantiebanen, HPK 1 t/m 3), gericht op duurzame inzetbaarheid
- secundair voor Rotterdammers om vanuit een werkende positie hun mogelijkheden met betrekking tot werk optimaal te ontdekken, ontwikkelen en benutten

De basis voor de arrangementen is gevarieerd: soms via een arbeidscontract, dan wel via het aanbieden van werkervaringsplaatsen of het faciliteren van ontwikkeling of dagbesteding (zonder arbeidsrelatie). In welke vorm dan ook betekent het dat mensen werken aan het verwezenlijken van hun potentie op hun eigen niveau en daarmee werken aan een positief zelfbeeld: trots op hun werk en bijdrage.

Om de doelen te bereiken bouwt de gemeente onder meer aan een arbeids- en mensontwikkelbedrijf voor een brede doelgroep, dat via methodische coaching en begeleiding mensen ondersteunt en in staat stelt hun aspiraties, vaardigheden en competenties te ontwikkelen en te behouden.

Inkomensregelingen - Inkomen

Elke Rotterdammer die daar recht op heeft ontvangt tijdig een (juiste) bijstandsuitkering.

Elke werkzoekende kan rekenen op passende en betrouwbare dienstverlening.

Voortgang 2022

Inkomenszekerheid

Inkomenszekerheid is de basis voor participatie of werk. Door de coronacrisis zagen we in 2020 en begin 2021 een stijging van het aantal bijstandsuitkeringen. Sinds mei 2021 is de daling in het uitkeringenbestand weer ingezet. Dit zien we ook terug in de eerste vier maanden van dit jaar (van 34.624 begin januari naar 34.218 bijstandsuitkeringen eind april). Ook het aandeel van het aantal jongeren tot 27 dat een beroep doet op de Participatiewet blijft dalen.

Op dit moment loopt het 'Redesign kop van het proces', waarin de versnelde afhandelingsprocedure van uitkeringsaanvragen is geïntegreerd. Bij Redesign 'kop van het proces' wordt volgens de nieuwe manier gewerkt. Dit houdt in dat snel inkomenszekerheid wordt geboden, de Rotterdammer centraal staat door dienstverlening op maat en er gezorgd wordt voor duurzame uitstroom en /of een doorlopende ontwikkelij. Een belangrijk onderdeel van dit experiment is dat meer contact is met de Rotterdammer. Bij ieder belangrijk besluit of bij vragen wordt direct telefonisch contact gelegd. Daarnaast is er meer sprake van maatwerk en wordt er meer samengewerkt tussen de domeinen Werk en Inkomen en tussen clusters.

Dienstverlening

In 2021 was sprake van een sterke afname van het totaal ingediende klachten (van 1.337 naar 712) en het aantal bejegeningklachten (van 91 naar 64). Deze afname komt onder meer door een scherpe daling in het aantal klachten dat gerelateerd is aan de Tozo-regeling. Een andere reden betreft de veranderde dienstverlening vanwege de focus op de menselijke maat. De neergaande lijn zien we in de periode januari-april 2022 zich verder doorzetten. In totaal zijn 198 klachten ingediend tot en met april waarvan 87% tijdig is afgehandeld.

Heronderzoeken

De doelstelling is 7.500 afgeronde heronderzoeken in 2022. De heronderzoeken zijn er niet alleen voor het zorgen voor een rechtmatige verstrekking, maar ook voor aandacht en ondersteuning. Bij het starten van een onderzoek is er geen concreet signaal dat er mogelijk iets mis is met de rechtmatigheid van een uitkering. Het onderzoek is een bruikbaar middel om zicht te houden op de situatie van werkzoekenden. Met de periodieke gesprekken richten we onze inspanningen op die werkzoekenden waarbij de kans groter wordt geacht dat hun uitkering mogelijk niet meer aansluit bij de feitelijke situatie. Dit is in het belang van de werkzoekende zelf, omdat dit bijdraagt aan het voorkomen van (soms omvangrijke) terugvorderingen in de toekomst. Ook is het denkbaar dat de uitkering behoort te zijn omdat een bepaalde wijziging niet tijdig is doorgegeven.

Bovendien is het gesprek een moment om samen stil te staan bij de situatie van de werkzoekende en ook te kijken naar mogelijke behoefte aan ondersteuning. Een deel van de heronderzoeken wordt gestart op basis van een risico-inschattingmodel. De afgelopen periode zijn er belangrijke stappen gezet in de transparantie over en

uitlegbaarheid van dit model. Bij de vaststelling van wat als input dient voor het risico-inschattingmodel, wordt nauwgezet opgelet dat elke kans op vooringenomenheid wordt voorkomen. Om die reden zijn de afgelopen periode de zogenoemde proxy-variabelen uit het model verwijderd. Tot en met april zijn 881 heronderzoeken afgerond.

Wat willen we bereiken

1.1 Tijdig besluiten op een aanvraag uitkering levensonderhoud (algemene bijstand) en bijzondere bijstand

Het tijdig besluiten over het recht op een uitkering draagt eraan bij dat Rotterdammers die dat nodig hebben een stabiele inkomensbasis hebben als basis voor participatie of werk. De gemeente is daarbij aan wettelijke normen gehouden. De gemeente verstrekt een wettelijk voorschot, zodra dit nodig is.

1.2 Terechte bijstandsuitkeringen verstrekken

De gemeente heeft de wettelijke taak om ervoor zorg te dragen dat de uitkeringen, die verstrekt worden, rechtmatig zijn. De gemeente wil voorkomen dat bijstandsgerechtigden bewust of onbewust onrechtmatig uitkeringen ontvangen. Daarmee wordt voorkomen dat werkzoekenden in financiële problemen komen, doordat zij te maken krijgen met terugvorderingen.

2.1 De Rotterdamse burger ervaart een goede dienstverlening

De komende jaren willen we de dienstverlening aan de Rotterdammer verder verbeteren. Meer dan ooit staat de Rotterdammer centraal. Dit heeft gevolgen voor de structuur van de dienstverlening, maar ook voor de bejegening richting werkzoekenden.

De leidende principes die horen bij het toepassen van de menselijke maat geven ons richting op de weg naar verandering en verbetering: We werken vanuit vertrouwen in de burger, kijken naar het individu en werken vanuit de bedoeling. Hierin zijn we transparant en duidelijk en geven we medewerkers ruimte om waar nodig af te wijken.

Tijdens elke fase van het uitkeringstraject zorgen we dat we de juiste oplossing bieden, waarbij de werkzoekende in beweging kan blijven en stapjes kan blijven zetten. Bij zowel de intake als het beheren van de uitkering werken we mede daarom met dedicated inkomensconsulenten: inkomensconsulenten met een taakaccent. Deze inkomensconsulenten hebben een regulier takenpakket, maar bieden daarnaast op bepaalde terreinen specifieke dienstverlening aan bijzondere doelgroepen. Op deze manier bieden we passende dienstverlening aan de verschillende doelgroepen.

De gemeente richt zich op een verdere daling van de klachten en bezwaren van de bijstandsgerechtigden over genomen besluiten, de organisatie en de bejegening door ambtenaren. Klachten en bezwaren zijn een uiting van ongenoegen van de burger. De gemeente wil het aantal klachten en bezwaren terugbrengen waar dat mogelijk is

en adequaat en snel afhandelen (binnen 4 weken). De gemeente wil het aantal bejegeningssklachten ieder jaar terugdringen met 10% zodat deze klachten in 2022 minimaal gehalveerd zijn. Het aantal bezwaren loopt parallel met het aantal (appellabele) besluiten van de gemeente.

Wat gaan we daar voor doen

1.1a Aanvragen (algemene en bijzondere bijstand) behandelen en dienstverlening verbeteren

De Participatiewet biedt iedereen de mogelijkheid om een aanvraag levensonderhoud te doen. De aanvragen (algemene en bijzondere bijstand) en dienstverlening gaat de gemeente verbeteren door de doorlooptijd van aanvragen te verkorten. Er wordt voortdurend aan gewerkt om de dienstverlening rondom dit proces te verbeteren.

Bij de uitvoering van de Tozo wordt gebruik gemaakt van Robotic Process Automation om zo tijdig een besluit te kunnen nemen op het grote aantal aanvragen. Het is hierdoor in het overgrote deel van de aanvragen niet meer nodig om een voorschot te verstrekken.

1.1b Het aanvraag- en beheerproces digitaliseren

De gemeente is intensief bezig haar dienstverlening aan de burger te vernieuwen. Dit vertaalt zich naar inrichtingsvraagstukken en -principes zoals: zelfservice voor burgers en bedrijven, het verkrijgen van een integraal klantbeeld, automatisering van aanvragen en zaakgewijs werken met digitale dossiers. Het is een noodzakelijke ontwikkeling om de dienstverlening voor de burgers en bedrijven op een niveau te krijgen zoals we in de maatschappij gewend zijn, waarbij door digitalisering ondersteunde klantprocessen gebruikelijk zijn. Voor de burgers, die over onvoldoende ICT-vaardigheden beschikken, blijft een 'papieren' aanvraagprocedure bestaan.

1.2a De methode inkomstenverrekening verbeteren

Als een bijstandsgerechtigde aanvullend op deeltijdinkomsten een uitkering nodig heeft, is er sprake van verrekening van de inkomsten met de uitkering. De gemeente voert experimenten uit om dit proces te verbeteren, met als doel te stimuleren dat bijstandsgerechtigden voor wie voltijd werk nog niet mogelijk is, in deeltijd gaan werken.

Rotterdamers doen via deeltijdwerk namelijk weer mee aan de samenleving en leveren een waardevolle bijdrage. Daarnaast biedt deeltijdwerk werkzoekenden de kans om relevante werkervaring op te doen. Niet alleen met een bepaald soort werk, maar ook met algemene werknemersvaardigheden, zoals het functioneren in een werknemer-werkgeversverhouding en het samenwerken met collega's. Hierdoor is het vanuit een deeltijdbaai niet alleen makkelijker, maar ook sneller om door te stromen naar een volledige baan. Aanvaarding van deeltijdwerk wordt gestimuleerd door consequente toepassing van de tijdelijke, gedeeltelijke vrijlating (25% met een wettelijk maximumbedrag voor maximaal zes maanden per uitkeringsperiode) van inkomsten uit werk die lager zijn dan de bijstandsnorm. Daarnaast wordt deeltijdwerk gestimuleerd door het experiment 'Huishoudboekje' en de pilot Werkpremie. De Werkpremie is een financieel extraatje voor werkzoekenden die in deeltijd werken, bovenop de wettelijke vrijlating.

1.2 b Handhaven en uitvoeren van (her)onderzoeken

De werkwijze van de heronderzoeken heeft in termen van handhavingsofbrengst veel opgeleverd. Daarom zet dit college deze werkwijze voort, met 7.500 heronderzoeken per jaar in 2021 en 2022. Daarnaast zijn heronderzoeken er niet meer alleen voor handhaving, maar ook voor aandacht voor zorg en ondersteuning. We zorgen hiermee voor een breed en integraal beeld over wat speelt in het leven van een persoon, zodat we daarop meteen de juiste dienstverlening kunnen inschakelen. De samenwerking met partners zoals vraagwijzers, wijkteams en kredietbank vanuit de heronderzoeken wordt versterkt.

Bij het uitvoeren van de heronderzoeken wordt onder meer gebruik gemaakt van een risico-inschattingsmodel. Dit model zorgt, naast meer effectiviteit van de heronderzoeken, ook voor een verbeterde efficiëntie (minder heronderzoeken nodig) en daarmee onder meer minder belasting van de Rotterdammer, als daar geen specifieke reden voor is.

2.1a Een betrouwbare en voorspelbare dienstverlening

Om de doorlooptijd van besluitvorming op bijstandsaanvragen te optimaliseren gaat de gemeente de belangrijkste bottlenecks in de primaire aanvraag- en mutatieprocessen detecteren en deze reduceren. De gemeente doet dat onder meer met pilots en experimenten. De door de coronacrisis ingegeven pilot 'versnelde afhandeling' bij de afdeling Intake is inmiddels ingebed als standaard werkwijze.

2.1b Correcte bejegening

De gemeente streeft een vermindering van het aantal bejegeningsklachten na. Daarvoor worden alle bejegeningsklachten geëvalueerd en via verbetercirkels aangepakt. Ze monitort de processen met veel klantcontacten. Verder is er aandacht voor de hospitality van ambtenaren door trainingen en learning on the job.

2.1c Advies geven en begeleiding bieden aan ondernemers

Het Regionaal Bureau Zelfstandigen biedt aan Rotterdamse (aspirant) ondernemers en zzp'ers financiële ondersteuning en advies. De wettelijke kaders hiervoor zijn Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) en Wet Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijke arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ).

De (tijdelijke) Tozo-regeling loopt tot en met 30 september 2021 en wordt niet meer verlengd. RBZ bereidt zich daarom voor op de dienstverlening na Tozo door in te zetten op preventie, optimalisatie van het aanvraagproces Bbz en geïntensiveerde samenwerking op het gebied van schulddienstverlening.

De hulp aan ondernemers wordt aangeboden via drie pijlers:

1. Schuld & Stress; Oplopende schulden voorkomen, hulp bij aflosproblemen, maar ook hulp bij de aan schuld gerelateerde stress en gezondheidsproblemen.
2. Werk & Scholing; Hulp bij beëindiging van de onderneming, gedeeltelijk ondernemer blijven, omscholing naar werk, bijscholing en loopbaanadvies.

3. Ondernemerschap: Coaching eigen bedrijf, doorstart, hulp bij bedrijfsprocessen en nieuwe productmarkt.

Het aantal ondernemers dat een aanvraag in gaat dienen voor een Bbz-uitkering laat zich moeilijk voorspellen. Een piekbelasting per 1 oktober a.s. wordt wel verwacht. Veel ondernemers zullen op 1 oktober 2021 nog onvoldoende mogelijkheid hebben gehad voor herstel van de bedrijfsactiviteiten, omzet en resultaat.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
1.1 Saldo tekort BUIG	Streefwaarde	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		
	Realisatie	+ € 0,9 mln.	+ € 16,2 mln.	+ € 44,7 mln.	+ € 28,5 mln		
1.2 Rechtmatige verstrekking van bijstand (%)	Streefwaarde	97%	97%	97%	97%	97%	
	Realisatie	97,86%	99,13%	98,85%	99,99%		
2.2 Klachten over bejegening	Streefwaarde		Min 10%	Min 10%	Min 10%	Min 10%	
	Realisatie	n.v.t.	Min 15%	Min 35%	Min 27%	Min 9%	

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
1.1 Percentage besluiten bijstandsaanvraag (Levensonderhoud en Bijzondere Bijstand) binnen de wettelijke termijn	Streefwaarde	90%	90%	90%	90%	90%	
	Realisatie	91,7%	91,8%	94,1%	95,3%	94,6%	
1.2 Tijdig (binnen 4 weken) verwerken van inkomstenverrekeningen	Streefwaarde	90%	90%	90%	90%	90%	
	Realisatie	90,9%	96,0%	98,0%	96,3%	99,0%	
1.3 Heronderzoeken (aantal)	Streefwaarde	6.000	6.000	6.000	6.400	6.400	
	Realisatie	6.074	6.325	3.284	4.478	881	
2.1 Telefonische bereikbaarheid	Streefwaarde	90%	90%	90%	90%	90%	
	Realisatie	84%	88%	85%	87%	87%	

De genoemde realisatie cijfers over 2022 zijn cijfers t/m eerste tertiaal 2022, tenzij anders aangegeven.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Inkomensregelingen - Inkomen	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2021	2022	2023	2024	2025	2026

Baten exclusief reserves	640.271	568.549	586.553	588.472	596.720	596.720
Bijdragen rijk en medeoverheden	640.271	568.549	586.553	588.472	596.720	596.720
Overige opbrengsten derden	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	665.233	631.703	640.172	639.442	646.280	646.280
Apparaatslasten	59.007	56.707	51.312	49.659	49.543	49.543
Inhuur	12.896	5.535	2.207	2.335	2.219	2.219
Overige apparaatslasten	1.308	1.646	1.572	1.549	1.549	1.549
Personeel	44.803	49.526	47.534	45.775	45.776	45.776
Intern resultaat	4.044	734	734	734	734	734
Intern resultaat	4.044	734	734	734	734	734
Programmalasten	602.182	574.261	588.125	589.049	596.003	596.003
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	17.861	15.148	15.375	16.298	16.298	16.298
Kapitaallasten	2.337	0	0	0	0	0
Overige programmalasten	-1.089	104	104	104	104	104
Sociale uitkeringen	583.058	559.015	572.653	572.653	579.607	579.607
Subsidies en inkomensoverdrachten	15	-6	-6	-6	-6	-6
Saldo voor vpb en reserveringen	-24.962	-63.154	-53.619	-50.969	-49.560	-49.560
Saldo voor reserveringen	-24.962	-63.154	-53.619	-50.969	-49.560	-49.560
Reserves	4.813	6.740	468	468	468	468
Onttrekking reserves	4.813	6.740	468	468	468	468
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo	-20.149	-56.413	-53.152	-50.502	-49.092	-49.092

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Inkomensregelingen - Inkomen		Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Oorspronkelijke begroting 2022		-59.111	-55.418	-52.754	-51.214	-51.214
Bijstellingen Eerste Herziening 2022		2.698	2.267	2.252	2.122	2.122
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	102	73	60	-70	-70

Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	2.596	2.194	2.192	2.192	2.192
Begroting na wijzigingen		-56.413	-53.152	-50.502	-49.092	-49.092

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast op basis van daadwerkelijke activeringen in 2021, bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen, omslagrente en bouwrente van de jaarschijven. Een volledig beeld van de kredieten is opgenomen in de [paragraaf Investeringskredieten](#).

Technische wijzigingen

Er zijn diverse technische wijzigingen doorgevoerd. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De grootste wijzigingen zijn:

- budgetverschuivingen binnen het programma voor het vormen van de nieuwe organisatie Sociaal Digitaal (€ 1,2 mln. in 2022 tot 2026).
- een organisatorische omzetting van een afdeling heeft ertoe geleid dat er budget is verschoven naar het taakveld Arbeidsparticipatie - Werk (€ 583 in 2022 tot € 593 in 2026)
- voor de uitvoeringstaken van de zorgverzekering Rotterdampakket is er in 2021 budget overgeheveld vanuit het taakveld Maatwerkdienstverlening naar taakveld Inkomensvoorziening. Naderhand is gebleken dat er vanwege vermindering van het werk een correctie nodig is op dit overgehevelde budget (€ 339 in 2022 tot € 0 in 2026)
- overige budgetverschuivingen binnen het programma als gevolg van het verwerken van taakstelling en vorming van de W&I Academie (€ 434 in 2022 tot € 284 in 2026)

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Nieuwe energie voor Rotterdam – coalitieakkoord 2018-2022](#)
- [Mensenwerk - beleidskader Participatiewet 2019/2022](#)

Omschrijving taakveld

Binnen het taakveld Inkomensregelingen biedt de gemeente inkomensondersteuning aan Rotterdammers die dit nodig hebben door het verstrekken van uitkeringen. Daarnaast vindt er binnen dit taakveld handhaving plaats, wat bijdraagt aan de rechtmatigheid van de verstrekte uitkeringen.

Dienstverlening is niet alleen een product of dienst die de gemeente biedt, maar ook de manier waarop ze deze product of dienst levert: de persoonlijke bejegening door de ambtenaar. De ambtenaren zijn attent en werken Rotterdammergericht: Ze handelen proactief, situationeel, passen het gedrag aan de klant en de omstandigheden aan. De dienstverlening is mensgericht. Het contact is vriendelijk, open, respectvol en beleefd. Ze luistert, leeft zich in in de situatie van de ander en zijn betrokken. Ze neemt persoonlijk contact op als de situatie erom vraagt. Ze is bereikbaar en service wordt geboden door een medewerker met kennis van zaken.

De dienstverlening is duidelijk. Er is inzicht in de servicenormen en hoe de gemeente daarop presteert. Informatie over de tevredenheid van de dienstverlening wordt gebruikt voor verbetering van de dienstverlening. De informatie is eenduidig, duidelijk, volledig, juist en actueel. Informatie over producten en diensten is digitaal beschikbaar of afneembaar.

Klachten en bezwaren worden gezien als een aanleiding om te leren hoe de dienstverlening aan de uitkeringsgerechtigden kan worden verbeterd. Fouten maken mag en zijn aanleiding om te verbeteren. Klachten gaan vaak over tijdigheid en kwaliteit van de organisatie en over de bejegening van ambtenaren. De klachten, met name bejegening klachten, worden tot een minimumniveau teruggedrongen.

Tot het taakveld Inkomensregelingen behoren:

- inkomensvoorzieningen en loonkostensubsidies op grond van de Participatiewet
- IOAW (Wet inkomensvoorzieningen oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers)
- IOAZ (Wet inkomensvoorzieningen oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen)
- kosten van levensonderhoud uit het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen (Bbz 2004)
- kosten levensonderhoud voor startende ondernemers uit Bbz 2004

Paragrafen

Pagina 97

Paragrafen

Bedrijfsvoering	Energietransitie	Financiële kengetallen
Financiering	Grondbeleid	Investerings

Financiering

x

Deze pagina is niet gewijzigd bij de Eerste Herziening. Wilt u de oorspronkelijke begroting bezoeken?

[Ja](#)Nee

Grondbeleid

x

Deze pagina is niet gewijzigd bij de Eerste Herziening. Wilt u de oorspronkelijke begroting bezoeken?

[Ja](#)Nee

Lokale heffingen

Nationaal Programma Rotterdam Zuid

Onderhoud kapitaalgoederen

Lokale heffingen

×

Deze pagina is niet gewijzigd bij de Eerste Herziening. Wilt u de oorspronkelijke begroting bezoeken?

[Ja](#)Nee

Nationaal Programma Rotterdam Zuid

×

Deze pagina is niet gewijzigd bij de Eerste Herziening. Wilt u de oorspronkelijke begroting bezoeken?

[Ja](#)Nee

Onderhoud kapitaalgoederen

×

Deze pagina is niet gewijzigd bij de Eerste Herziening. Wilt u de oorspronkelijke begroting bezoeken?

[Ja](#)Nee

Subsidies

Sustainable development goals

Verbonden partijen

Subsidies

×

Deze pagina is niet gewijzigd bij de Eerste Herziening. Wilt u de oorspronkelijke begroting bezoeken?

[Ja](#)Nee

Sustainable development goals

×

Deze pagina is niet gewijzigd bij de Eerste Herziening. Wilt u de oorspronkelijke begroting bezoeken?

[Ja](#)Nee

Verbonden partijen

×

Deze pagina is niet gewijzigd bij de Eerste Herziening. Wilt u de oorspronkelijke begroting bezoeken?

[Ja](#)Nee

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Bedrijfsvoering

Pagina 98

Bedrijfsvoering

De paragraaf Bedrijfsvoering bevat informatie over de interne dienstverlening van de gemeente Rotterdam. Het gaat om het beleid voor HR&O, ICT, Concernhuisvesting en andere onderdelen van de bedrijfsvoering.

- [Organisatieontwikkeling](#)
- [Huisvesting en facilitair](#)
- [HRO](#)
- [Informatievoorziening en IT](#)

- [Privacy en AVG](#)
- [Effecten en maatregelen Covid-19](#)

Organisatieontwikkeling

Pagina 99

Organisatieontwikkeling

Anders Werken

De gemeentelijke organisatie werkt inmiddels bijna 2 jaar volgens de uitgangspunten van het programma Anders Werken. Er is een nieuwe fase aangebroken. Daarin is corona naar de achtergrond verschoven. Er zijn nu meer mogelijkheden om daadwerkelijk op een andere manier te gaan werken. Er zijn tot en met april 2022, 16 wijkhubs gerealiseerd. Ook zijn er afspraken gemaakt over de thuiswerkvergoeding en wordt er gewerkt aan een nieuwe reiskostenregeling.

Verder staat het thema 'onderzoek' centraal in het programma Anders Werken om inzicht te krijgen in wensen, behoeften en ervaringen van medewerkers. Dat inzicht is belangrijk voor de herijking van Anders Werken.

In het voorjaar van 2022 is een grootschalige inhoudelijke evaluatie begonnen van Anders Werken. Dit gebeurt in samenwerking met de Erasmus Universiteit Rotterdam (EUR). Aan een enquête die onderdeel uitmaakt van de evaluatie deden meer dan 5.000 medewerkers mee. Daarmee levert de enquête waardevolle informatie op voor de richting en prioritering voor de komende periode.

Naast de enquête vond er online een aantal dialoogsessies plaats. Deze sessies maakten het mogelijk de antwoorden uit de enquête zo nodig te verdiepen. Momenteel (mei 2022) vindt er een analyse plaats van de resultaten van de enquêtes en dialoogsessies.

Huisvesting en facilitair

Pagina 100

Huisvesting en facilitair

De coronamaatregelen in de gebouwen zijn - in lijn met het landelijk beleid - in het eerste kwartaal van 2022 afgeschaald. De coronacrisisorganisatie is wel nog steeds actief.

De aanpassingen aan het Timmerhuis zijn vervolgd. In het tweede kwartaal van 2022 komt de begane grond als centrale ontmoetingsplek in gebruik.

De fors stijgende energietarieven leiden vanaf 2022 tot meerkosten voor de huisvesting. De tarieven vanaf 2023 zijn nog niet vastgesteld. De voorbereiding van de energie-inkoop loopt. Er vindt een inventarisatie – en zo

mogelijk uitvoering - plaats van energiebesparende maatregelen per gebouw. Deze maatregelen moeten bijdragen aan verduurzaming en aan demping van de kosten voor energie.

HRO

VerzuimBemensingArbeidskosten

Verzuim

Het voortschrijdend verzuimpercentage lag eind april 2022 op 6,53%. Dat is 0,43% hoger dan eind december 2021. Deze stijging is zichtbaar in zowel het kortdurend, middellang en lang verzuim.

Landelijk is deze stijging ook zichtbaar. Deze stijging komt vooral door de toename van het aantal coronabesmettingen en de specifieke seizoensinvloeden, zoals de griepepidemie van maart en april. Zorgverzekeraars melden een toename van 0,5% in het verzuimpercentage van januari 2022 naar februari 2022. Bij de gemeente Rotterdam ligt de toename van het verzuimpercentage in deze maanden op 0,1%.

Omgekeerd is de trend zichtbaar in het percentage medewerkers dat niet heeft verzuimd. Dit is in het eerste kwartaal gedaald van 54% (eind 2021) naar 45% (april 2022).

Gezien de ontwikkelingen zet onze organisatie vooral in op het voorkomen van langdurig verzuim. Ook is er onverminderd intensieve aandacht voor het gezond en met plezier werken.

Bemensing

Formatie en bezetting

Ten opzichte van de begroting 2022 is de formatie bij de 1e begrotingsherziening 2022 met 307 fte gegroeid. De stijging zit vooral in de formatie voor de clustertaken en de directe ondersteuning daarvan.

De formatie bestond bij de 1e begrotingsherziening in totaal uit 12.614 fte. De bezetting bedroeg 13.660 fte. Er is daarmee sprake van een overbezetting. Financiële dekking is wel in alle gevallen aanwezig. Grote verschillen zitten met name bij de clusters Maatschappelijke Ontwikkeling (18%) en Bestuurs- en Concernondersteuning (13%).

Bij Maatschappelijke Ontwikkeling zijn de opvallende zaken: 270 fte voor maatschappelijke ondersteuning in de wijk en 94 fte voor de afdeling publieke gezondheid, welzijn en zorg

De benodigde financiën komen uit tijdelijk geld en tijdelijke programmabudgetten, zoals bij het Jongerenloket (28 fte verschil), waarbij tijdelijk extra geld beschikbaar is vanwege corona en bij het hulpteam toeslagen (38 fte), wat door het Rijk gefinancierd wordt.

De overbezetting binnen Bestuurs- en concernondersteuning (BCO; verschil: 344 fte) ontstaat grotendeels doordat BCO extra capaciteit aan de clusters levert voor projecten waarvoor uren geschreven worden zoals communicatieadviseurs bij SO of ICT-projecten. Al deze inzet wordt gefinancierd door de clusters. Dit geldt ook voor de trainees die niet in de formatie zijn opgenomen. Het ophogen van de formatie komt grotendeels voor rekening van BCO (207 fte) en betreft de extra capaciteit voor de clusters. Financiering van deze formatie volgt uit overheveling van budgetten voor programmalasten, overheveling van personeelsbudgetten vanuit andere programma's en voor klein deel door overheveling van inhuurbudget.

De Directie Veiligheid (70 fte verschil) heeft een zogenoemde 'kassiersfunctie' voor de veiligheidsregie. Financiering gebeurt vanuit een regiobudget.

In- en uitstroom + doorstroom

In de eerste vier maanden van 2022 begonnen 611 nieuwe medewerkers bij de gemeente Rotterdam. In dezelfde periode verlieten 294 medewerkers de organisatie. De grotere bewegingen in zowel in- als uitstroom zijn te zien in dezelfde clusters met ontwikkelingen op formatie.

Stages

Van januari tot en met april 2022 zijn er 545 stagiaires gestart. Dit aantal ligt 156 hoger dan dezelfde periode van 2021. De ervaring leert dat voor de stageperiode vanaf september de meeste stages worden uitgevoerd. Bijna een derde van het aantal gestarte stagiaires in 2022 komen uit het mbo.

Arbeidskosten

Arbeidskosten bestaan uit loonkosten (medewerkers in dienst van de gemeente Rotterdam) en kosten van ingehuurde medewerkers.

Ten opzichte van de oorspronkelijke begroting laat de 1e herziening een stijging van de arbeidskosten van € 57,4 mln. Het betreft € 35,3 mln aan loonkosten en € 22 mln aan kosten voor externe inhuur.

Loonkosten en Inhuur

De stijging van de begrote loonkosten is met name te zien op de programma's Overhead, Volksgezond & Zorg, Bestuur- en Dienstverlening, Maatschappelijke Ondersteuning en Stedelijke Inrichting & Ontwikkeling:

- Bij het programma Overhead is de loonkostenbegroting met € 17,3 mln verhoogd. Dit komt door herverdeling van budgetten, onder andere het omzetten van inhuurbudget naar eigen (tijdelijk) personeel. Daarnaast is er sprake van een toename voor de standaard dienstverlening door de groei bij de clusters en doordat het traineeprogramma inmiddels zijn volledige omvang heeft. Tot slot is er ook een uitbreiding van

personeel ten behoeve van het faciliteren van hybride- en thuiswerken. Dit wordt gedekt door lagere lasten voor onder andere huisvesting, schoonmaak.

- Bij het programma Volksgezondheid is een bijstelling gedaan van € 7,6 mln voor onder andere Moeders van Rotterdam en het Hulpteam toeslagen 010 met een dekking vanuit de Rijksoverheid.
- Bij het programma Bestuurs- en Dienstverlening zijn de personele kosten met € 3,2 mln bijgesteld. Dit is onder andere voor personele uitbreidingen die samenhangen met de uitvoering van Wijk aan Zet (wijkmanagers, wijkraad coördinatoren, actieplan gebieden en participatieplatform). Als onderdeel van de uitbreiding is € 1,1 mln bedoeld voor een eenmalige uitbreiding van het projectteam dat de organisatie van de verkiezingen in 2022 en 2023 begeleidt. De bijstellingen worden gefinancierd door overheveling van budgetten voor programmalasten, overheveling van personeelsbudgetten vanuit andere programma's en voor klein deel door overheveling van inhuurbudget.
- Voor het Programma Maatschappelijke Ondersteuning zijn de loonkosten voor de uitvoering van de Nieuwe Wet Inburgering bijgesteld met € 1,8 mln en voor uitvoeringskosten van Prestatie010 met € 1,2 mln.

De stijging van de begrote kosten voor inhuur is met name te zien op de programma's Stedelijke Inrichting & Ontwikkeling, Overhead, Werk & Inkomen, Verkeer & Vervoer en Volksgezondheid & Zorg:

- Bij het programma Stedelijke Inrichting & Ontwikkeling is de begroting van de inhuurlasten met € 8,3 mln bijgesteld. Dit betreft extra inzet die benodigd is voor NPRZ, fonds Vitale Kernen en de IHP-projecten (Integrale Huisvesting). Dekking komt uit de programma's zelf. Daarnaast is het werkpakket geactualiseerd waarbij het inhuur budget is verhoogd omdat er meer inzet wordt gevraagd voor functies als ontwerpers Landschap, ontwerpers Stedenbouw, Gebiedsadvies, en projectmanagement. De dekking vindt plaats binnen het financieel kader van de opdrachtgevers en uit de grondexploitatie.
- Bij het programma Overhead is een bijstelling gedaan van € 4 mln vanwege de toename van de vraag gestuurde dienstverlening vanuit de clusters ten behoeve van andere programma's. Hiervoor is financiële dekking vanuit de clusters. Door de krapte op de arbeidsmarkt vindt de inzet deels plaats door middel van inhuur.
- Bij het programma Werk & Inkomen stijgen de inhuurlasten met name door een technische herverdeling bij het onderdeel Inkomen (€ 1,8 mln). Daarnaast is er een saldo neutrale verschuiving van programmalasten (€ 1,5 mln) voor de inhuur van medewerkers Nieuw Beschut naar inhuurlasten op het programma.
- Bij het programma Verkeer & Vervoer is een bijstelling gedaan van € 1,4 mln vanwege het moeilijk in kunnen vullen van vacatures. Hierdoor zijn de inhuurlasten opgehoogd vanuit de personele begroting. Eveneens is een bijstelling gedaan van € 1 mln om het werkpakket te kunnen uitvoeren. Dekking vindt plaats vanuit Wonen en Bouwen. Daarnaast wordt er ingehuurd voor parkeervoorzieningen omdat nog niet alle vacatures met eigen personeel vervuld kunnen worden. Dit betreft een neutrale mutatie.
- Bij het programma Volksgezondheid & Zorg is een bijstelling op de inhuurlasten gedaan van € 2,3 mln voor het Hulpteam Toeslagen 010 (met een dekking vanuit de Rijksoverheid), voor Moeders van Rotterdam en voor Sociaal Medische Advisering en Sociaal Medische Indicatie Kinderopvang.

Informatievoorziening en IT

Wet Open Overheid

Transparantie van overheidsinformatie staat volop in de maatschappelijke belangstelling. Mede door de Toeslagenaffaire en het rapport Ongekend Onrecht klinkt er een sterke roep om meer transparantie in het openbaar bestuur. Die roep raakt ook Rotterdam. De transparantie van het overheidshandelen vraagt van onze gemeente snel te kunnen laten zien wat, wanneer met wie gecommuniceerd is, en welke acties zijn uitgevoerd. Dat geldt zowel voor het bestuur – gemeenteraad, college, burgemeester – als voor de ambtelijke organisatie. Inzicht in de communicatie en besluitvorming is ook nodig vanwege de af te leggen verantwoording en bij mogelijke juridische geschillen. De inzichtelijkheid draagt eveneens bij aan de legitimiteit van en daarmee het draagvlak voor het openbaar bestuur.

Inzicht in het handelen van onze gemeente is alleen mogelijk als onze informatiehuishouding op orde is. In dit opzicht is de invoering van de Wet Open Overheid (Woo) een belangrijke ontwikkeling. De transparantie van het overheidshandelen heeft met de inwerkingtreding van deze wet, op 1 mei 2022, een extra impuls gekregen. De Woo vervangt de Wet Openbaarheid van Bestuur (Wob), maar omvat meer informatiestromen en noemt elf categorieën waarin de overheid verplicht is documenten actief te publiceren. Het op orde brengen van de informatiehuishouding is een onderdeel van de wet. Het gemeentelijke programma Rotterdam Transparant zorgt voor de vlotte invoering van de Woo in onze organisatie. Ook zorgt het programma voor de terugdringing en succesvolle afhandeling van Wob-verzoeken.

Wob-verzoeken

De gemeente ontving in 2021, 368 Wob-verzoeken. Deze verzoeken gaan over diverse onderwerpen en zijn verschillend van aard en omvang. De verzoeken worden steeds complexer, en daarmee is de afhandeltermijn langer. De verwachting is dat het aantal Woo-verzoeken in 2022 zal toenemen. Afgehandelde Wob- en Woo-verzoeken publiceert de gemeente op de website.

Het college informeert via de P&C-cyclus de gemeenteraad over de ontvangen Woo-verzoeken en de afhandeltermijn. Deze manier van informatie vloeit voort uit een op 8 april 2021 door de gemeenteraad aangenomen motie.

De wettelijke afhandeltermijn van een Woo-verzoek is ten opzichte van de Wob verkort tot zes weken, namelijk vier weken en indien nodig een eenmalige verlenging met twee weken. In 2021 kreeg de gemeente Rotterdam 368 Wob-verzoeken. Voor 58% van deze verzoeken duurde de afhandeling langer dan de wettelijke termijn van vier weken en voor 30% van de Wob-verzoeken duurde de afhandeling langer dan de wettelijke termijn van acht weken. Daarmee loopt de besluitvorming op Wob-verzoeken nog relatief vaak vertraging op.

Sinds 1 maart 2022 is er een gespecialiseerd centraal Woo-team actief. Dit team moet de kwaliteit, uniformiteit en tijdigheid van de afhandeling van Woo-verzoeken verbeteren.

Informatiehuishouding

De WOO gaat uit van een meerjarenplan om als overheid de informatiehuishouding op orde te krijgen. De vindbaarheid en volledigheid van de enorme hoeveelheid gegevens vraagt aandacht bij de gemeente Rotterdam. De stroom aan digitale en deels nog papieren informatie is enorm. Ook de variatie in verschijningsvormen is groot, met onder andere documenten, gegevensbestanden, e-mail, allerlei data, sms, audio- en videobeelden, en zo meer. Goede informatiehuishouding vraagt dan ook om professioneel beheer van alle relevante informatie, in alle verschijningsvormen. Dat beheer moet bovendien in samenhang zijn met openbaarheid, privacybescherming en informatiebeveiliging. Dit begint met de aanschaf, bouw en inrichting van ICT-middelen. Daarnaast zet onze organisatie continu in op bewustwording bij alle medewerkers om zorgvuldig met gegevens en informatie om te gaan en te zorgen voor juiste dossiervorming. Dit alles leidt tot het beschikbaar en vindbaar maken van informatie, die bovendien volledig en veilig wordt bewaard.

Onze organisatie werkt aan:

1. Bewustwording van het omgaan met overheidsinformatie in alle verschijningsvormen;
2. Terugdringing van een hybride informatiehuishouding, dus: minder papier, meer digitaal;
3. Wegwerken van achterstanden in de selectie, bewerking en vernietiging van fysieke en digitale archieven.

Privacy en AVG

Pagina 103

Privacy en AVG

In 2022 is de toepassing van de AVG meer en meer een vanzelfsprekend onderdeel bij de inrichting van werkprocessen waarbij persoonsgegevens worden gebruikt. In de eerste fase na de invoering van de AVG lag de nadruk vooral op de invoering van de wettelijk verplichte instrumenten, zoals het register van verwerkingen, de verwerkersovereenkomsten met externe partijen, en het DPIA (Data Protection Impact Assessment). Het DPIA is een onderzoek naar de privacyrisico's van een bepaalde verwerking en de maatregelen die nodig zijn om die te verkleinen. Inmiddels heeft de organisatie daarmee een robuust instrumentarium om de privacyrechten van burgers beter te beschermen. De komende periode werkt de organisatie aan verdere verbetering van onderliggende procedures en processen. Het doel is bijvoorbeeld datalekmeldingen, DPIA's en het proces voor AVG-verzoeken efficiënter te laten verlopen. Het aantal DPIA's bedroeg, op 1 mei 2022, [163](#).

Uitdagingen

De afgelopen jaren is de advisering over privacy en AVG verder geprofessionaliseerd. De uitdagingen zijn ook voor de komende jaren groot. De aanpak van maatschappelijke problemen betekent vaak iets voor de privacy van betrokken burgers. Privacybeleid moet daarop aansluiten én worden nageleefd. Ondertussen digitaliseert de samenleving in sneltreinvaart. Dat brengt nieuwe uitdagingen met zich mee. De komende jaren moet de gemeentelijke organisatie daarop anticiperen. Het gebruik van algoritmes en kunstmatige intelligentie, en het datagedreven werken stellen de organisatie in staat beter en efficiënter te werken. Ook het meer delen van gegevens in het sociale domein kan bijdragen aan de oplossing van maatschappelijke problematiek. Dat brengt echter ook risico's met zich mee voor de privacy van bewoners. Daaraan dragen verschillende acties bij: goede

kaders en richtlijnen, transparantie, en een groter bewustzijn dat privacy een groot goed is en dus bescherming verdient. Daarom zijn er nu kaders voor onder andere het gebruik van algoritmes in 'Smart city'-toepassingen in de openbare ruimte, en is gestart met een openbaar algoritmeregister.

Datalekken

Bij een datalek zijn persoonsgegevens mogelijk of daadwerkelijk in handen gekomen van onbevoegden. Dat kan bijvoorbeeld door een verkeerd geadresseerde brief of e-mail.

De eerste vier maanden van 2022 werden 75 datalekken gemeld. Daarvan zijn er 25 bij de Autoriteit Persoonsgegevens gemeld. Het aantal meldingen is iets lager in vergelijking met dezelfde periode in 2021.

Een positieve trend is te zien in de daling van het aantal meldingen waarbij gevoelige gegevens, zoals een BSN-nummer, zijn gelekt ten opzichte van dezelfde periode in 2021.

Recht van betrokkenen

Op grond van de AVG kunnen burgers inzage krijgen in hun eigen persoonsgegevens. In de eerste vier maanden van 2022 maakten 46 Rotterdammers gebruik van dit recht.

Effecten en maatregelen Covid-19 in 2021

Pagina 104

Effecten en maatregelen Covid-19

Nederland startte het jaar 2022 in een lockdown. Ondanks de aanwezigheid van de vaccins en de verbeterde kennis van het Covid-19 virus zorgde de opkomst van de nieuwe Omikron variant voor veel onzekerheid aan het einde van 2021. Het aantal nieuwe besmettingen steeg volgens de GGD tot tienduizenden besmettingen per dag in februari en begin maart. Ondanks het hoge aantal besmettingen werden er minder mensen ziek door corona en was het mogelijk om versoepelingen door te voeren.

Vanaf 18 februari is het aantal coronamaatregelen stapsgewijs afgebouwd, waaronder het dragen van mondkapjes, de 1,5 meter afstandsregel, het gebruik van het coronatoegangsbewijs, het thuiswerkadvies, de beperkingen in openingstijden en de regels rondom het testen en de quarantaineregels. Op 15 maart is afscheid genomen van de meeste maatregelen maar golden er nog wel diverse adviezen.

Vanwege het beëindigen van de contactbeperkende maatregelen zijn diverse vanuit het rijk voor corona opgerichte financiële regelingen en steunmaatregelen niet meer benodigd. De Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandige ondernemers (Tozo) en Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten (TONK) zijn eind 2021 stopgezet en de Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid (NOW) in 2022. Zelfstandigen en ondernemers die financiële steun nodig hebben kunnen gebruik maken van bestaande regelingen.

We zien dat als gevolg van het beëindigen van de contactbeperkende maatregelen dat het openbare leven en de bedrijvigheid weer helemaal op gang komt. De kans dat er nieuwe varianten van het Coronavirus opkomen, die

nieuwe maatregelen noodzakelijk maken, blijft echter aanwezig. Het uiteindelijke effect op de gemeentelijke begroting voor 2022 blijft dan ook lastig te bepalen.

Er is nog geen beeld voor de gemeente van de financiële effecten (gemiste baten, hogere lasten) als gevolg van de lockdown aan het begin van 2022. Vanuit bijvoorbeeld de GGD's zijn er in deze periode nog forse kosten geweest voor het vaccineren en testen van mensen. Tevens blijft er een basis testcapaciteit actief om snel te kunnen schakelen bij een toename van het aantal besmettingen. **Het blijft echter onduidelijk in hoeverre het rijk in 2022 en in de verder toekomst corona gerelateerde lasten en gemiste baten gaat compenseren.**

Energietransitie

Pagina 105

Energietransitie

Met nieuwe energie bouwen aan de stad van morgen

Een duurzaam, energiezuinig Rotterdam, met een betere luchtkwaliteit met alle ruimte voor innovaties. De keuzes die we daarin maken bieden veelkansen. De energietransitie kan een vliegwiel zijn voor het ontwikkelen van nieuwe, duurzame, circulaire bedrijven en het opknappen en verduurzamen van woningen en wijken en zorgt daarmee voor nieuwe werkgelegenheid.

In deze collegeperiode zetten we in op het versnellen van de Energietransitie in Rotterdam en het optimaal benutten en versnellen van de kansen die dit met zich meebrengt. Hiervoor is een bedrag van 68,2 miljoen euro vrijgemaakt en ondergebracht in de bestemmingsreserve Energietransitie. De middelen zijn verdeeld over zes thema's: Haven en Industrie, Gebouwde omgeving, Emissieloze Mobiliteit, Schone Energie, Nieuwe Economie en Lokale Duurzame Initiatieven.

Inzet middelen

In september 2019 zijn we gestart met de uitvoering van het eerste Uitvoeringsplan Energietransitie. In juli 2020 heeft het college het Uitvoeringsplan Energietransitie 2020-2022 vastgesteld. Hierin is voor 2020-2022 een bedrag van € 68,1 miljoen van de € 68,2 miljoen van de Bestemmingsreserve Energietransitie geëncouraged aan 52 programma's en projecten. In maart 2021 is het Uitvoeringsplan Energietransitie aangevuld met 9 nieuwe projecten waarmee de gehele € 68,2 miljoen was geëncouraged. In november zijn hier 5 nieuwe projecten aan toegevoegd. De toevoeging van deze vijf projecten leidt binnen de Bestemmingsreserve Energietransitie tot een overprogrammering van € 1,94 mln. De ervaring van de afgelopen jaren leert ons dat elk jaar de realisatie van aantal projecten lager uitvalt dan verwacht. Wij zien deze overprogrammering daarom als gecalculeerd risico om het budget optimaal te benutten. Tot en met maart 2022 is er van de € 68,2 mln. ruim € 30 mln. gerealiseerd en € 21,6 mln. aan kosten vastgelegd in verplichtingen, subsidies en kapitaallasten. Dit betekent dat er voor 2022 nog € 16,7 mln. te besteden is: deze kosten zijn nog niet specifiek vastgelegd, maar hiervoor zijn wel plannen gemaakt in de lopende projecten. In 2022 moet een groot deel van de verplichte en de nog te besteden kosten vallen, in totaal € 38,3 mln. In 2020 is € 15,1 mln. besteed, in 2021 € 12,1 mln. We verwachten daarom dat de overprogrammering goed op te vangen is.

Voortgang 2022

Het Uitvoeringsplan Energietransitie 2020-2022 is volop in uitvoering. Wij hebben € 68,2 miljoen beschikbaar gesteld voor energietransitie projecten. Via deze middelen leverden we een financiële bijdrage aan onder andere het Field Lab Elektrificatie, vervingen we een deel van het gemeentelijk wagenpark versneld door elektrische voertuigen en wordt straatverlichting omgebouwd naar ledverlichting. Het college heeft daarnaast ruim 6.500 huishoudens bereikt met energiebespaarpakketten en energiecoaches opgeleid die energieadvies aan huis geven. In Rozenburg werd een grote walstroom voorziening opgeleverd voor de schepen van Heerema en we plaatsten meer dan 300 laadpalen voor elektrische auto's en 6 laadpunten voor elektrische watertaxi's.

Voor meerjarige subsidies aan andere partijen worden resultaten deels pas in volgende jaren geboekt. De kosten van deze subsidies worden in dat geval pas in dat betreffende jaar genomen. Voor de eerste rondes van de subsidieregeling Smart Energy Systems uit 2021 en het Field Lab Elektrificatie waarvoor de voorbereiding sinds 2019 loopt, verwachten we de resultaten en kosten in 2022. Voor de laatste ronde van Smart Energy Systems (openstelling in april 2022), de walstroomvoorziening van Heerema en subsidieregelingen voor VvE's verwachten een (deel) van de kosten in 2023 tot uiterlijk 2025.

Een aanzienlijk deel van de niet bestede middelen is gecommitteerd in lopende subsidieregelingen die in 2022 doorlopen. Een aantal subsidieregelingen liep in 2021 niet hard en is aangepast om de doelgroep te vergroten en gericht onder de aandacht gebracht van de doelgroepen. Voorbeelden zijn de subsidieregeling elektrisch koken en energievouchers voor ondernemers.

Soms is ook sprake van vertraging, onder andere door COVID waardoor projecten stil hebben gelegen. Door deze redenen zijn de realisatiecijfers tot en met 2021 relatief laag. In maart 2022 zijn bijna alle coronamaatregelen afgeschaft, waardoor de verwachting is dat dit jaar deze projecten op volle kracht kunnen gaan draaien. Het gaat hierbij onder andere om de inzet van energiecoaches en het activeren van ondernemers.

Energietransitiefonds Rotterdam

In 2020 is het Energietransitiefonds gestart. Het fonds is er voor versnelling van de energietransitie en versterking van de circulaire economie. Het fonds bestaat uit twee hoofdonderdelen: een budget van € 100 mln. voor grote, duurzame investeringen en een budget van € 31,5 mln. voor leningen aan VvE's, kleine bedrijven en maatschappelijke organisaties en woningeigenaren.

Het fonds is revolverend; dit betekent dat we terugverdiend geld opnieuw investeren. De financiële middelen worden ingezet om investeringen in de energietransitie in Rotterdam mogelijk te maken of te versnellen en laagdrempelige leningen te verstrekken aan woningeigenaren, VvE's en kleine ondernemers. Met het fonds geven we een belangrijke impuls aan de versnelling van deze omvangrijke transitie.

Energietransitiefonds voor grote, duurzame investeringen

Voor het Energietransitiefonds voor grote investeringen is eind 2020 een deelneming opgericht. Het fondsmanagement is ondergebracht bij Innovation Quarter. Uitgangspunt is dat we projecten ondersteunen die aan één of meerdere van deze doelstellingen bijdragen en als gevolg van een gebrek aan (passende) financiering niet of onvoldoende snel van de grond komen. Het geld dat in het revolverende fonds terugvloeit, kan opnieuw worden ingezet voor de energietransitie in Rotterdam. Op die manier verwachten wij zoveel mogelijk effect uit onze middelen te halen.

Eind 2021 is de eerste investering gedaan van 6 miljoen euro in het bedrijf Umincorp. Dit bedrijf is gespecialiseerd in hoogwaardige plastic recycling en opent in 2022 in Rotterdam een nieuwe fabriek waar gerecycled plastic getransformeerd wordt tot een hoogwaardige grondstof voor plasticproducenten. Samen met InvestNL is in totaal een bedrag van 15 miljoen euro geïnvesteerd in de uitbreiding van het bedrijf in Rotterdam. Dankzij de technologie van Umincorp gaat minder plastic de verbrandingsoven in en wordt meer plastic van hogere kwaliteit gewonnen uit huisafval. Dit is niet alleen goed voor de ontwikkeling van de Rotterdamse circulaire economie maar ook voor de lokale werkgelegenheid: de nieuwe fabriek levert 15 directe arbeidsplaatsen op.

Energietransitieleningen aan VvE's, kleine bedrijven en maatschappelijke organisaties en woningeigenaren

De energietransitieleningen voor verduurzaming en verbetering van panden zijn in het voorjaar van 2021 beschikbaar gekomen en breed gecommuniceerd via de Power voor Rotterdam campagne. Met deze leningen kunnen verschillende maatregelen worden getroffen, zoals het installeren van zonnepanelen of isolerende maatregelen in combinatie met onderhoud. Hiermee kan zowel energie worden bespaard als kleinschalig elektriciteit opgewekt. Hierdoor gaat de energierekening omlaag van Rotterdammers aan wie een lening is verleend.

Er zijn meer 126 aanvragen ontvangen, voornamelijk voor particuliere woningeigenaren. Daarnaast zijn er aanvragen ontvangen van 2 VvE's (met elke 3 wooneenheden), 1 MKB en 6 renteloze leningen Heindijk. Er is in totaal voor € 1,189 miljoenaangevraagd en voor € 0,961 miljoen verleend.

Financiële kengetallen

Pagina 106

Financiële kengetallen

Voor de sturing op en de verantwoording over de financiële positie van de gemeente wordt gebruikt gemaakt van verschillende financiële kengetallen.

[Beleidsregulier exploitatiesaldo](#)[Structureel exploitatiesaldo](#)[Weerstandsvermogen](#)[Solvabiliteitsratio](#)
[Belastingcapaciteit](#)[Netto schuldquote](#)[Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen](#)[Kasgeldlimiet](#)
[Renterisiconorm](#)[EMU-saldo](#)[Kapitaallastenratio](#)[Kengetal grondexploitaties](#)[Ontwikkeling](#)

Beleid

De basis voor houdbare gemeentefinanciën is gelegen in een meerjarenbegroting die structureel en reëel in evenwicht is. Houdbare gemeentefinanciën vergen echter meer dan dat. Zo wil de gemeente in geval van financiële tegenslag voldoende mogelijkheden hebben om de eerste klappen op te vangen.

De houdbaarheid van de gemeentefinanciën kent twee aspecten:

- Voldoende weerbaarheid. Het betreft de mogelijkheden om op korte termijn financiële klappen te kunnen incasseren zonder direct in de begroting en daarmee in de beleidsambities te hoeven ingrijpen.
- Voldoende flexibiliteit van de begroting. Het betreft de snelheid waarmee de lasten kunnen worden verlaagd en de baten kunnen worden verhoogd. De flexibiliteit van de begroting (ook wel wendbaarheid genoemd) wordt beperkt door verplichtingen die voor meerdere jaren zijn of worden aangegaan. Het gaat dan om bijvoorbeeld verplichtingen als gevolg van schulden (rente en aflossing van opgenomen geldleningen), kapitaallasten van investeringen, apparaatslasten, beheer- en onderhoudslasten.

Voor de houdbaarheid van de gemeentefinanciën zijn weerbaarheid en flexibiliteit dus belangrijke termen. Wenselijk is dat de gemeenteraad een integraal beeld krijgt van de consequenties van beslissingen voor de houdbaarheid van de begroting. Kengetallen kunnen de gemeenteraad ondersteunen bij het maken van afwegingen. Onderstaande tabel geeft weer welke kengetallen hiervoor worden gebruikt. Met uitzondering van de kapitaallastenratio zijn alle kengetallen wettelijk voorgeschreven. Behoudens de kasgeldlimiet en de renterisiconorm zijn de wettelijk voorgeschreven kengetallen niet van een wettelijke norm voorzien. Wel heeft de provincie Zuid-Holland, in zijn rol van financieel toezichthouder, zogeheten 'signaalwaarden' geïntroduceerd.

Kengetallen houdbare Rotterdamse gemeentefinanciën

Weerbaarheid

- Weerstandsvermogen*
- Solvabiliteitsratio*

Flexibiliteit: Saldo begroting

- Reguliere exploitatieruimte*
- Structurele exploitatieruimte*
- Belastingcapaciteit*

Flexibiliteit: Schuld

- Netto schuldquote*
- Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen*
- Kasgeldlimiet*
- Renterisiconorm*

Flexibiliteit: Investerings

- EMU-saldo*
- Kapitaallastenratio
- Kengetal grondexploitaties*

Financiële kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting en de balans. Ze helpen bij de beoordeling van de financiële positie.

Het is niet wenselijk om een individueel kengetal te gebruiken voor de beoordeling van de financiële positie. De kengetallen moeten altijd in samenhang worden gezien, omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld geven van de financiële positie. Centraal in de beoordeling staan naar het oordeel van het college het exploitatiesaldo (regulier en structureel) en het weerstandsvermogen. De andere kengetallen zijn zinvolle zijlichten.

Regulier exploitatiesaldo

Het reguliere exploitatiesaldo betreft het verschil tussen de lasten en de baten. Het reguliere exploitatiesaldo voor 2022 en verder is begroot op 0. De begroting is 'sluitend'; er is geen sprake van een begrotingstekort, noch van een begrotingsoverschot.

Regulier exploitatiesaldo	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
(bedragen x € 1 mln)							
Baten exclusief onttrekkingen en vrijval aan reserves	5.239	4.077	3.875	3.702	3.675	3.652	3.640
Lasten exclusief toevoegingen aan reserves	3.948	4.152	4.104	3.698	3.613	3.598	3.586
Onttrekkingen en vrijval reserves	312	193	351	96	70	67	67
Toevoegingen aan reserves	1.516	145	123	100	132	121	121
Regulier exploitatiesaldo	86	-27	0	0	0	0	0
Norm o.g.v. BBV: evenwicht							

Structureel exploitatiesaldo

De Gemeentewet schrijft voor dat de begroting structureel in evenwicht is. Hiervan kan worden afgeweken indien aannemelijk kan worden gemaakt dat het structurele evenwicht in de komende jaren tot stand zal worden gebracht. Om te kunnen vaststellen of aan dit wettelijke voorschrift wordt voldaan, wordt het structureel exploitatiesaldo gepresenteerd. Het structureel exploitatiesaldo betreft het verschil tussen de structurele lasten en de structurele baten. Indien de begroting niet structureel in evenwicht is, kan de Provincie Zuid-Holland de gemeente onder verscherpt toezicht plaatsen.

In september 2021 is door de provincies, die financieel toezicht houden op de gemeenten, een nieuwe handreiking beschikbaar gesteld voor het maken van een onderscheid tussen structurele en incidentele baten en lasten. Op basis van deze handreiking en het nog stringenter toepassen van het voorzichtigheidsbeginsel is ten opzichte van eerdere jaren een groter deel van de lasten als structureel aangemerkt.

Het structureel exploitatiesaldo is in 2022 negatief en in de jaren daarna is dit weer positief. Het negatieve saldo in 2022 wordt met name veroorzaakt door de toenemende kosten voor jeugd, zorg en welzijn. Deze lasten zijn voor de jaren 2021 en 2022 reëel begroot. Dit zijn structurele lasten die voor 2022 incidenteel (via de algemene reserve) zijn gedekt. Het negatieve structurele exploitatiesaldo in 2022 heeft geen gevolgen voor het toezichtregime als aannemelijk is dat het evenwicht tenminste in het laatste jaar van de meerjarenraming (2025) is hersteld. Dit is vanaf 2023 al het geval.

De cijfers 2022 t/m 2025 zijn ontleend aan de begroting 2022. Bij de programmabegroting 2023 zullen deze cijfers worden geactualiseerd en zal ook de raming voor 2026 worden toegevoegd.

Structureel exploitatiesaldo (bedragen x € 1 mln)	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Structurele baten exclusief onttrekkingen aan reserves	3.376	3.509	3.626	3.585	3.623	3.576	n.n.b.
Structurele lasten exclusief toevoegingen aan reserves	3.114	3.294	3.742	3.568	3.516	3.522	n.n.b.
Structurele onttrekkingen aan reserves	10	12	0	0	0	0	n.n.b.
Structurele toevoegingen aan reserves	0	0	0	0	0	0	n.n.b.
Structureel exploitatiesaldo	272	226	-117	17	107	54	n.n.b.
Totale baten (exclusief mutatie reserves)	5.239	4.077	3.875	3.702	3.675	3.652	n.n.b.
Structureel exploitatiesaldo (%)	5,2%	5,6%	-3,0%	0,0%	3,0%	1,0%	n.n.b.
Norm o.g.v. BBV: evenwicht							

Weerstandvermogen

Het weerstandvermogen geeft een indicatie van de mate waarin de gemeente in staat is om niet begrote financiële tegenvallers op te vangen, zonder de noodzaak om direct te bezuinigen. De benodigde weerstandscapaciteit wordt bepaald op basis van een inventarisatie en analyse van de risico's die de gemeente loopt. In het Coalitieakkoord 2018-2022 is afgesproken dat wordt gestuurd op een weerstandvermogen van minimaal 1,00.

De gemeentelijke financiën laten voor de eerstkomende jaren een dip in het weerstandvermogen zien. Het uitgangspunt is en blijft - juist is de fase waar we nu in zitten - om niet te bezuinigen op voorzieningen in de stad én om de lasten voor de Rotterdammers niet te verhogen. Dit betekent dus dat we een dip in het weerstandvermogen accepteren. Deze dip is tijdelijk van aard en wordt mettertijd opgelost door een toenemende algemene reserve. Hiermee komt het weerstandvermogen, conform de afgesproken richtlijnen, uiterlijk in het laatste jaar van de meerjarenbegroting (2026) uit op tenminste 1,00.

Voor een nadere toelichting verwijzen we naar [paragraaf Weerstandvermogen](#).

Weerstandvermogen (bedragen x € 1 mln, balansstanden ultimo jaar)	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Beschikbare weerstandscapaciteit	288	302	133	116	160	187	213

Benodigde weerstandscapaciteit	211	222	200	196	191	195	195
Weerstandsvermogen	1,36	1,36	0,67	0,59	0,84	0,96	1,10
Norm gemeente Rotterdam o.g.v. Coalitieakkoord 2018-2022: minimaal 1,00							

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. Het wordt berekend door het eigen vermogen af te zetten tegen het totale vermogen (i.c. het balanstotaal). Het eigen vermogen is opgebouwd uit de algemene reserve, de bestemmingsreserves en het (reguliere) exploitatiesaldo.

Als gevolg van de verkoop van Eneco is de solvabiliteit in 2020 gestegen. In 2022 zet de daling van de solvabiliteit zich door. Investerings hebben geleid tot een toename van de vaste activa en ook de kortlopende vorderingen zijn gestegen. Een stijging aan de activazijde van de balans zorgt automatisch voor eenzelfde stijging in de vermogensbehoefte (totaal van eigen en vreemd vermogen) aan de passivazijde van de balans. Omdat het eigen vermogen is afgenomen door inzet van reserves, is het aandeel vreemd vermogen in het totaal vermogen toegenomen. Deze effecten (afname van het eigen vermogen en toename van het totaal vermogen) komen samen tot uitdrukking in de lagere solvabiliteitsratio.

Solvabiliteitsratio (in %, bedragen x € 1 mln, balansstanden ultimo jaar)	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Eigen vermogen	2.406	2.331	2.103	2.106	2.168	2.222	2.277
Balanstotaal	3.972	4.162	4.485	4.790	4.978	5.083	5.163
Solvabiliteitsratio	60,6%	56,0%	46,9%	44,0%	43,6%	43,7%	44,1%

Signaleringswaarde opgesteld door Provincie Zuid-Holland: > 50% is minst risicovol, 20 - 50% is neutraal, < 20% is meest risicovol

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft weer hoe de lokale lastendruk in de gemeente Rotterdam zich verhoudt tot het landelijk gemiddelde. Het geeft hiermee een indicatie van de ruimte om extra inkomsten uit belastingen te genereren.

De belastingcapaciteit wordt berekend door de totale woonlasten van een meerpersoonshuishouden van de gemeente in enig jaar te vergelijken met het landelijk gemiddelde in het voorafgaande jaar en uit te drukken in een percentage.

Onderstaande tabel geeft een beeld van de ontwikkeling van de belastingcapaciteit. De cijfers in de onderstaande tabel zijn voor het jaar 2022 gelijk aan de cijfers die in de Begroting 2022 zijn gepresenteerd. De belastingcapaciteit wordt alleen bij begroting en bij jaarstukken berekend. De belastingcapaciteit daalt in 2022 ten opzichte van 2021 en behoudt een waarde die door de Provincie Zuid-Holland als 'neutraal' wordt beoordeeld.

De onderlinge vergelijking van gemeentelijke tarieven verdient een aantal nuanceringen. Gemeenten kunnen binnen de geldende wet- en regelgeving verschillende bestuurlijke keuzes en afwegingen maken, bijvoorbeeld rond het voorzieningenniveau voor inwoners en de uitgaven die ze doen, gegeven de fysieke en de sociaal-economische situatie van hun gemeente. Hierbij valt te denken aan welke kosten gemeenten precies toerekenen aan een tarief, of er mogelijkheden zijn voor een alternatieve dekking van kosten en welk percentage van kostendekkendheid de tarieven moeten hebben.

Belastingcapaciteit (bedragen x € 1)	2020	2021	2022
OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	189	188	194
Afvalstoffenheffing voor een gezin	371	377	384
Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	216	226	236
Eventuele heffingskorting	0	0	0
Totale woonlasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	776	791	813
Woonlasten landelijk gemiddelde voor gezin in t-1	740	776	811
Woonlasten t.o.v. landelijk gemiddelde in t-1	1,05	1,02	1,00

Netto schuldquote

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft daarmee een indicatie van de mate waarin de rente en de aflossingen op de exploitatie drukken.

Onderstaande tabel geeft een beeld van de recente ontwikkeling van de netto schuldquote. De verkoopopbrengst Eneco is gebruikt voor het reduceren van de schuld. Als gevolg hiervan is de netto-schuld in 2020 fors gedaald. Vanaf 2021 is de gemeente voor zijn financiering weer meer afhankelijk geworden van externe financieringsbronnen en loopt de netto schuldquote geleidelijk op. De netto schuldquote is de gehele periode ruim onder de 90% en valt daarmee in de categorie minst risicovol.

Netto schuldquote (in %, bedragen x € 1 mln, balansstanden ultimo jaar)	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Vaste schulden	915	601	1.278	1.588	1.715	1.766	1.791
Netto vlottende schuld	125	556	421	421	421	421	421
Overlopende passiva	417	570	570	570	570	570	570
Financiële activa excl. verstrekte leningen en kapitaalverstrekking	0	0	0	0	0	0	0
Uitzettingen < 1 jaar	-395	-455	-455	-455	-455	-455	-455
Liquide middelen	0	0	0	0	0	0	0

Overlopende activa	-295	-305	-305	-305	-305	-305	-305
Saldo	766	966	1.518	1.819	1.946	1.997	2.022
Totale baten (exclusief mutatie reserves)	5.239	4.077	3.875	3.702	3.675	3.652	3.640
Netto schuldquote gecorrigeerd voor leningen (saldo / totale baten)	14,6%	23,7%	39,2%	49,1%	52,9%	54,7%	55,5%
Signaleringswaarden Provincie Zuid-Holland: < 90% is minst risicovol, 90-130% is neutraal, > 130% is meest risicovol							

Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen

De netto schuldquote wordt zowel in- als exclusief doorgeleende gelden gepresenteerd. Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de door de gemeente verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldpositie.

Het kengetal wordt op dezelfde wijze berekend als de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden betrokken. Een aanzienlijk deel van de opgenomen gelden is doorgeleend aan woningcorporaties en deelnemingen. Dit bedrag neemt de komende jaren wel gestaag af.

De ontwikkeling van de netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen laat een vergelijkbaar beeld zien als de ontwikkeling van de netto schuldquote.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor leningen (in %, bedragen x € 1 mln, balansstanden ultimo jaar)	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Vaste schulden	915	601	1.278	1.588	1.715	1.766	1.791
Netto vlottende schuld	125	556	421	421	421	421	421
Overlopende passiva	417	570	570	570	570	570	570
Financiële activa incl. verstrekte leningen en excl. kapitaalverstrekking	-179	-115	-97	-82	-68	-54	-32
Uitzettingen < 1 jaar	-395	-455	-455	-455	-455	-455	-455
Liquide middelen	0	0	0	0	0	0	0
Overlopende activa	-295	-305	-305	-305	-305	-305	-305
Saldo	587	851	1.421	1.737	1.877	1.942	1.990
Totale baten (exclusief mutatie reserves)	5.239	4.077	3.875	3.702	3.675	3.652	3.640
Netto schuldquote gecorrigeerd voor leningen (saldo / totale baten)	11,2%	20,9%	36,7%	46,9%	51,1%	53,2%	54,7%
Signaleringswaarden Provincie Zuid-Holland: < 90% is minst risicovol, 90-130% is neutraal, > 130% is meest risicovol							

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet betreft een plafond voor de kortlopende schuld van de gemeente, met als doel een te grote gevoeligheid voor rentefluctuaties op de kortlopende schuld te voorkomen. De kasgeldlimiet is wettelijk bepaald op

8,5% van het begrotingstotaal. Indien de kortlopende schuld van een gemeente voor het derde achtereenvolgende kwartaal de kasgeldlimiet overschrijdt, dient de gemeente haar toezichthouder hiervan op de hoogte te stellen en een plan voor te leggen om het daaropvolgende kwartaal weer aan de kasgeldlimiet te voldoen.

Kasgeldlimiet (bedragen x € 1 mln)	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Grondslag voor norm: omvang oorspronkelijke begroting	3.767	3.937	4.151	3.798	3.798	3.798	3.798
Kasgeldlimiet o.g.v. wet Fido: 8,5% van grondslag	320	335	353	323	323	323	323
Gemiddelde korte schuld	127	189	300	300	300	300	300
Gemiddelde korte middelen	-482	-56	0	0	0	0	0
Gemiddelde netto korte schuld	-356	132	300	300	300	300	300
In % begroting	-9,4%	3,4%	7,2%	7,9%	7,9%	7,9%	7,9%
Ruimte (+) / overschrijding (-)	676	202	53	23	23	23	23

Renterisiconorm

De renterisiconorm heeft als doel om toekomstige renterisico's op de kortlopende schuld te beperken. De renterisico's worden berekend als de som van de aflossingen en de renteherzieningen op de bestaande langlopende schuld. Er geldt een wettelijke norm. Het totale jaarlijkse renterisicobedrag mag niet groter zijn dan 20% van het begrotingstotaal. De renterisiconorm dwingt daarmee tot spreiding van de aflossingen en renteherzieningen.

De verkoopopbrengst Eneco is gebruikt voor schuldenreductie. Daarbij wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van de ruimte die de wetgever biedt. Vanaf 2022 en de daaropvolgende jaren ontstaat er weer meer ruimte ten opzichte van de renterisiconorm.

Renterisiconorm (bedragen x € 1 mln)	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Grondslag voor norm: omvang oorspronkelijke begroting	3.767	3.937	4.151	3.798	3.798	3.798	3.798
Renterisiconorm o.g.v. wet Fido: 20% van grondslag	753	787	830	760	760	760	760
Renteherzieningen	0	0	0	50	0	0	0
Aflossingen	751	415	25	105	175	100	100
Risicobedrag	751	415	25	155	175	100	100
In % begroting	20%	11%	1%	4%	5%	3%	3%
Ruimte (+) / overschrijding (-)	3	373	805	605	585	659	659

EMU-saldo

EU-lidstaten mogen een EMU-tekort realiseren van maximaal 3% van het bruto binnenlands product (bbp). In dit maximale tekort mogen, naast de Rijksoverheid, ook de decentrale overheden een aandeel hebben. Voor de jaren 2019-2022 is afgesproken dat de gezamenlijke ruimte voor de decentrale overheden 0,4% van het bbp bedraagt. De gezamenlijke ruimte voor de gemeenten bedraagt 0,27% van het bbp. In de septembercirculaire Gemeentefonds 2021 zijn de individuele referentiewaarden gepubliceerd, die de afzonderlijke gemeenten in 2022 als richtsnoer kunnen hanteren. De referentiewaarde voor Rotterdam bedraagt - € 147 mln.

De begroting van gemeenten wordt opgesteld conform een (gemodificeerd) stelsel van baten en lasten. Het EMU-saldo wordt echter niet berekend op basis van baten en lasten, maar op basis van ontvangsten en uitgaven. Anders dan in het stelsel van baten en lasten drukken investeringsuitgaven en aan- en verkopen in het jaar waarin de transactie wordt gedaan volledig op het EMU-saldo. Er wordt geen rekening gehouden met afschrijvingen, noch met toevoegingen aan reserves en voorzieningen. De afwijkende berekening van het EMU-saldo kan ertoe leiden dat een gemeente bij een sluitende begroting een EMU-tekort realiseert.

In komende jaren lijkt onze gemeente een EMU-tekort te gaan realiseren. De ervaring leert dat het EMU-saldo, als gevolg van planningsoptimisme bij investeringen, bij jaarrekening altijd positiever uitvalt dan in de begroting werd aangenomen. Mocht het EMU-tekort toch hoger uitvallen dan de referentiewaarde, dan zal dit slechts consequenties kunnen hebben, indien de Europese Unie Nederland een sanctie oplegt wegens overschrijding van de EMU-normen én indien het collectieve aandeel van de gemeenten in het EMU-tekort hoger is dan 0,27% van het bbp. Dit risico wordt klein geacht. Het is niettemin zaak om de vinger aan de pols te houden.

EMU-saldo (bedragen x € 1 mln)	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
1. Exploitatiesaldo voor toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	1.291	-75	-228	4	62	54	54
2. Mutaties (im)materiele vaste activa	-111	-108	-377	-344	-171	-88	-77
3. Mutatie voorzieningen	8	-6	0	0	0	0	0
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-31	-44	35	23	-31	-32	-26
5. Boekwinst bij verkoop effecten en (im)materiele vaste activa	-1.290						
Berekend EMU-saldo	-132	-232	-570	-317	-141	-65	-48

Kapitaallastenratio

De kapitaallastenratio wordt berekend door het totaal van rente- en afschrijvingslasten (met betrekking tot schulden en investeringen) af te zetten tegen de totale baten (excl. onttrekkingen aan reserves). Niet alleen het aangaan van schuld leidt tot lasten die de flexibiliteit van de begroting negatief beïnvloeden, hetzelfde geldt voor investeringen. Investeringen leiden tot kapitaallasten, die gedurende de afschrijvingstermijn van de investering als last op de begroting drukken, waardoor de flexibiliteit van de begroting afneemt. Er geldt geen wettelijke of andere norm voor deze ratio. Er is op dit moment geen zinvolle signaleringswaarde voor dit kengetal te bepalen op basis van literatuur of de praktijk van andere gemeenten.

Als gevolg van de verkoop van Eneco zijn in 2020 meer baten gerealiseerd waardoor de kapitaallastenratio eenmalig is gedaald. Vanaf 2021 en de daaropvolgende jaren stijgt de kapitaallastenratio weer.

Kapitaallastenratio	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Rentelasten	23	15	17	26	32	36	38
Afschrijvingen	122	133	139	153	165	169	172
Saldo	145	148	156	179	197	206	210
Totale baten (exclusief mutatie reserves)	5.239	4.077	3.875	3.702	3.675	3.652	3.640
Kapitaallastenratio	2,8%	3,6%	4,0%	4,8%	5,4%	5,6%	5,8%

Kengetal grondexploitaties

Het kengetal grondexploitaties geeft een indicatie van het financiële risico dat de gemeente loopt in verband met zijn grondportefeuille. Het kengetal wordt berekend door de boekwaarde van de grondexploitaties af te zetten tegen de totale baten van de gemeente (excl. onttrekkingen aan reserves). De boekwaarde van de grondexploitaties is negatief, doordat de gemeente in het verleden verliezen heeft genomen op de grondexploitaties. Een negatief kengetal betekent dat er geen boekwaarde is die moet worden terugverdiend door verkoop van grond. De gemeente loopt dus beperkt risico op zijn voorraden grond.

Grondexploitaties (in %, bedragen x € 1 mln, balansstanden ultimo jaar)	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Bouwgronden in exploitatie	-133	-111	-146	-170	-138	-106	-81
Totale baten (exclusief mutatie reserves)	5.239	4.077	3.875	3.702	3.675	3.652	3.640
Ratio grondexploitaties	-2,5%	-2,7%	-3,8%	-4,6%	-3,8%	-2,9%	-2,2%

Signaleringswaarden Provincie Zuid-Holland: < 20% is minst risicovol, 20-35% is neutraal, > 35% is meest risicovol

Ontwikkeling

In onderstaande tabel is aangegeven hoe de financiële kengetallen zich ontwikkelen ten opzichte van de oorspronkelijke begroting voor 2022.

Ontwikkeling financiële kengetallen	Oorspronkelijke begroting 2022	1e herziening 2022	2e herziening 2022
Regulier exploitatiesaldo (x € 1 mln)	0	0	n.n.b.
Structureel exploitatiesaldo (%)	-3%	-3%*	n.n.b.
Weerstandsvermogen	0,77	0,67	n.n.b.

Solvabiliteitsratio (%)	44,4%	46,9%	n.n.b.
Belastingcapaciteit (%)	1,00	1,00*	n.n.b.
Netto schuldquote (%)	46,3%	39,2%	n.n.b.
Netto schuldquote, gecorrigeerd voor verstrekte leningen (%)	43,4%	36,7%	n.n.b.
Ruimte t.o.v. kasgeldlimiet (x € 1 mln)	53	53	n.n.b.
Ruimte t.o.v. renterisiconorm (x € 1 mln)	755	805	n.n.b.
EMU-saldo (x € 1 mln)	-582	-570	n.n.b.
Kapitaallastenratio (%)	4,4%	4,0%	n.n.b.
Ratio grondexploitatie (%)	-4,5%	-3,8%	n.n.b.
* Niet herberekend			

Financiering

Pagina 107

Financiering

De treasuryfunctie van de gemeente omvat alle activiteiten die voorzien in de financieringsbehoefte van de gemeente. De gemeente moet altijd over voldoende geld beschikken om aan alle verplichtingen te kunnen voldoen: het op tijd betalen van uitkeringen, subsidies, salarissen en facturen van derden. Hiervoor trekt de gemeente op dagelijkse basis korte geldleningen aan. Om investeringen in de stad mogelijk te maken, trekt de gemeente geldleningen aan met een langere looptijd. Het financieringsbeleid is nodig om de rente die de gemeente moet betalen op de aangetrokken leningen te beheersen en de daarmee samenhangende risico's te beperken. Het andere belangrijke aandachtsveld binnen de treasuryfunctie betreft het verstrekken van leningen en het verlenen van garanties door de gemeente bij de uitoefening van haar publieke taak.

[Beleidsontwikkeling financiering](#)[Rente](#)[Wettelijke normen](#)[Renterisicobeheer](#)[Leningverstrekking](#)[Garantieverlening](#)[Kredietrisicobeheer](#)

Beleids

Financiering

De [Wet financiering decentrale overheden \(Wet fido\)](#) geeft de wettelijke kaders voor de treasuryfunctie van decentrale overheden. Een belangrijk uitgangspunt van de wet is dat een gemeente voorzichtig moet omgaan met publieke middelen. Dit uit zich onder andere in de beheersing van renterisico's. Hierbij gelden als wettelijke normen de kasgeldlimiet en de renterisiconorm.

Het kan voorkomen dat de gemeente in een bepaalde periode overtollig geld heeft. Op dat moment heeft de gemeente meer geld op de bankrekeningen staan dan strikt noodzakelijk is. Als ze dat geld niet uitleent aan medeoverheden en de omvang is hoger dan een bepaald drempelbedrag, dan moet de gemeente dat geld aanhouden in 's Rijks schatkist. Dit wordt 'verplicht schatkistbankieren' genoemd. Ook stelt de Wet fido strenge eisen aan de kredietwaardigheid van tegenpartijen en de te gebruiken instrumenten. Artikel 212 van de [Gemeentewet](#) verplicht de gemeente de gemeentelijke regelgeving voor de financieringsfunctie vast te leggen. Dit heeft de gemeente gedaan in de vigerende [Verordening financiën Rotterdam 2021](#), die verder is uitgewerkt in het [Treasurystatuut Rotterdam 2021](#).

De financiering van de gemeentelijke investeringen vindt plaats met reserves en voorzieningen – de interne financieringsmiddelen – en met extern aangetrokken geldleningen. De gemeente rekent ook rente over de reserves en voorzieningen. De rentevergoeding die wordt toegerekend aan de reserves en voorzieningen wordt de 'bespaarde rente' genoemd. De bespaarde rente is geen uitgave zoals de werkelijke rente die de gemeente voor opgenomen geldleningen moet betalen, maar blijft binnen de eigen begroting. De bespaarde rente kan worden aangewend voor andere doeleinden en wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve Rotterdamse investeringsmotor (RIM).

De totale gemeentelijke financieringskosten bestaan daarmee uit de externe rentelasten over de opgenomen geldleningen en de berekende rentelasten over de interne financieringsmiddelen. De gemeente werkt met een omslagrentemethodiek. Dat wil zeggen dat de gemeentelijke financieringskosten via het [taakveld treasury](#) worden toegerekend aan de overige gemeentelijke taakvelden op basis van de boekwaarde van desbetreffende investeringen op de balans.

In het [Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten \(BBV\)](#) zijn bepalingen en richtlijnen opgesteld voor de berekening van de bespaarde rente, de omslagrente die wordt toegerekend aan de investeringen en de omslagrente die wordt toegerekend aan de bouwgronden in exploitatie (BIE). Jaarlijks worden op basis van deze BBV-richtlijnen de verschillende interne rentepercentages berekend. Door de laagblijvende externe marktrente wordt de bespaarde rente (de rente die wordt berekend over de reserves en voorzieningen) met ingang van 2022 verlaagd van 1,75% naar 1,5%. De lagere rentelasten leiden er ook toe dat de omslagrente investeringen met ingang van 2022 wordt bijgesteld van 1,75% naar 1,5%. De bestendige gedragslijn is om beide rentepercentages aan elkaar gelijk te houden. De omslagrente BIE wordt bepaald als het gewogen gemiddelde rentepercentage van de bestaande leningenportefeuille, naar de verhouding vreemd vermogen / totaal vermogen. Deze omslagrente BIE komt uit op 0,8%. Voor de omslagrente BIE vindt volgens de BBV-richtlijnen bij jaarrekening nacalculatie plaats op basis van de werkelijk gerealiseerde rentelasten. Daarnaast bestaan er rijksregels voor het toerekenen van rente aan de Voorziening pensioenen bestuurders. Aan deze voorziening moet jaarlijks een toevoeging plaatsvinden voor het percentage waartegen de voorziening contant is gemaakt. Volgens voorschriften van het Rijk is de rentetoerekening voor pensioenvoorzieningen voor 2021 en verder gesteld op 0,082%.

Samenvattend worden op grond van de bovenstaande bepalingen en richtlijnen in de begroting 2022 en verder de volgende interne rentepercentages onderscheiden:

- Omslagrente BIE: 0,8%
- Omslagrente investeringen: 1,5%
- Bespaarde rente: 1,5%

- Rentetoerekening Voorziening pensioenen bestuurders: 0,082%

Leningverstrekking en garantieverlening

Gemeenten mogen volgens de Wet fido uitsluitend geldleningen verstrekken en garanties verlenen uit hoofde van de publieke taak. We spreken van een publieke taak wanneer overheidsingrijpen noodzakelijk is om een maatschappelijk belang te realiseren. De gemeenteraad bepaalt wat tot de publieke taak behoort en besluit of bij marktfalen overheidsingrijpen noodzakelijk is. Bij het verstrekken van geldleningen en garanties is een motivering van de overwegingen voor dit overheidsingrijpen vereist. De gemeenteraad en de toezichthouder, de Provincie Zuid-Holland, moeten dit kunnen toetsen. Een belangrijke overweging voor de gemeenteraad hierbij is of de te ondersteunen activiteiten direct of indirect van belang zijn voor de eigen inwoners. Daarnaast moet worden overwogen of de gemeente de meest geëigende overheidspartij is om deze activiteiten te ondersteunen.

De [Verordening leningverstrekking en garantieverlening Rotterdam 2014](#) biedt het kader voor het verstrekken van leningen en de verlening van garanties voor rechtspersonen. Bij leningverstrekking of garantieverlening stelt de gemeente zich terughoudend op volgens het "nee, tenzij" principe. Daarbij houdt de gemeente nadrukkelijk rekening met wettelijke kaders. De gemeente beheerst en verlaagt de risico's die samenhangen met de leningverstrekking en garantieverlening door toepassing van een actief kredietrisicobeheer.

Ontwikkeling financiering

De ontwikkeling van de investeringen en de ontwikkeling van de financieringsmiddelen zijn belangrijk om de ontwikkeling van het financieringstekort te kunnen bepalen. Het financieringstekort is het verschil tussen het bedrag van de verwachte boekwaarde van de investeringen en de beschikbare financieringsmiddelen. Door de ontwikkeling van de bestaande leningenportefeuille met die van het financieringstekort te combineren ontstaat inzicht in de ontwikkeling van de totale leningenpositie van de gemeente. Dit is belangrijk om de renterisico's te kunnen bepalen en beheersen.

Investerings

De onderstaande tabel toont de ontwikkelingen van de boekwaarde van de gemeentelijke investeringen. Het gaat hierbij om de investeringen in immateriële, materiële en financiële vaste activa en de voorraden. De immateriële vaste activa hebben betrekking op bijdragen aan activa van derden (Hart van Zuid: zwembad en kunstenpand) en voorbereidingskosten voor nog niet geactiveerde grondexploitaties. Tot de materiële vaste activa behoren onder andere de terreinen, gebouwen en vervoermiddelen van de gemeente. De financiële vaste activa bestaan voornamelijk uit aandelenkapitaal door deelname in verbonden partijen en verstrekte geldleningen aan derden. De voorraden, die voornamelijk bestaan uit bouwgronden in exploitatie, worden in dit overzicht ook tot de investeringen gerekend.

De (im)materiële vaste activa stijgen in de komende jaren door de diverse investeringen in bijvoorbeeld de Zeven Stadsprojecten, versnelde ombouw straatverlichting naar LED, integraal huisvestingsplan sport en onderwijshuisvesting, zie de [paragraaf Investerings](#). De boekwaarde van de investeringen stijgt in de meerjarenbegroting naar € 4,3 mld.

Investerings (standen ultimo jaar)	2021	2022	2023	2024	2025

Immateriële vaste activa	46.030	47.607	46.114	44.192	42.270
Materiële vaste activa	3.022.501	3.425.758	3.678.506	3.768.022	3.820.335
Kapitaalverstrekkingen	474.682	474.201	473.720	473.238	472.757
Leningen (woningcorporaties en verbonden partijen)	90.380	75.863	60.949	47.222	33.213
Overige financiële vaste activa	36.528	36.151	35.764	35.375	34.920
Financiële vaste activa	601.590	586.215	570.433	555.835	540.890
Vorraden	-110.327	-123.610	-123.304	-103.939	-129.485
Netto banksaldi	0	0	0	0	0
Totaal investeringen	3.559.794	3.935.970	4.171.749	4.264.110	4.274.010

Financieringsmiddelen

De investeringen in vaste activa en voorraden worden gefinancierd met interne en externe financieringsmiddelen. De interne financieringsmiddelen worden gevormd door de reserves en voorzieningen. De langlopende schulden bestaan uit lange leningen met een looptijd van 1 jaar of langer en overige vaste schuld. De overige vaste schuld bestaat vooral uit de ontvangen afkoopsommen erfpacht. De gemeente moet deze afkoopsommen als schuld op de balans opnemen en gedurende de oorspronkelijke looptijd van het afgekochte erfpachtcontract jaarlijks laten vrijvallen in het resultaat. De kasgeldleningen zijn externe geldleningen met een looptijd van korter dan 1 jaar. Ten slotte wordt het overig netto werkkapitaal tot de financieringsmiddelen gerekend. Het netto werkkapitaal bestaat uit het saldo van de debiteuren, crediteuren en overlopende posten.

De komende jaren neemt de reservepositie af. Zie voor de ontwikkelingen van de reserves de [balanspagina Reserves](#). De voorzieningen blijven redelijk stabiel. Zie voor de ontwikkeling van de voorzieningen de [balanspagina Voorzieningen](#). Door reguliere aflossingen daalt de boekwaarde van de portefeuille opgenomen langlopende leningen in de komende jaren. Per saldo nemen de beschikbare financieringsmiddelen af tot € 2,8 mld.

Financieringsmiddelen (standen ultimo jaar)	2021	2022	2023	2024	2025
Eigen vermogen	2.243.125	2.053.334	2.059.602	2.124.000	2.179.933
Voorzieningen	102.826	102.776	102.706	102.619	102.516
Interne financieringsmiddelen	2.345.951	2.156.110	2.162.308	2.226.619	2.282.449
Obligatieleningen en onderhandse geldleningen	563.426	538.658	433.922	343.848	328.571
Overige leningen	35.313	34.155	32.997	31.839	30.681
Langlopende schulden	598.739	572.813	466.919	375.687	359.252
Kasgeldleningen	300.000	300.000	300.000	300.000	300.000
Overig netto werkkapitaal	-153.911	-153.911	-153.911	-153.911	-153.911

Totaal lopende financieringsmiddelen	3.090.779	2.875.012	2.775.316	2.748.395	2.787.790

Financieringstekort

Het financieringstekort geeft het bedrag weer van de nieuw aan te trekken leningen als de overige balansposten zoals vaste activa (investeringen), eigen vermogen (reserves) en vreemd vermogen zich volgens de begroting ontwikkelen. Het financieringstekort loopt in de komende jaren op tot € 1,5 mrd. De gemeente past totaalfinanciering toe. Daarbij worden op basis van de werkelijke totale liquiditeitsbehoefte (het saldo van uitgaven en ontvangsten) van de gemeente leningen aangetrokken of middelen bij de schatkist gestald. Ervaring leert dat de werkelijke liquiditeitsbehoefte in de praktijk lager uitvalt dan het begrote financieringstekort. Volgens de wet fido mag niet eerder worden geleend dan dat de middelen daadwerkelijk benodigd zijn. Ook moet de looptijd passen bij de verwachte duur van de liquiditeitsbehoefte. Pas bij een structurele liquiditeitsbehoefte worden langlopende leningen afgesloten.

Financieringstekort (standen ultimo jaar)	2021	2022	2023	2024	2025
Investeringen	3.559.794	3.935.970	4.171.749	4.264.110	4.274.010
Lopende financieringsmiddelen	-3.090.779	-2.875.012	-2.775.316	-2.748.395	-2.787.790
Financieringstekort	469.015	1.060.958	1.396.433	1.515.715	1.486.220

Ontwikkeling leningenpositie

Uitgaande van bovenstaande ontwikkeling van het financieringstekort neemt het totaal aan kort- en langlopende leningen tot eind 2025 toe tot € 2,1 mrd. Dit patroon is ook zichtbaar in de ontwikkeling van de [netto schuldquote](#). De netto schuldquote, de netto schuldpositie gedeeld door het totaal van de baten, vertoont een stijgende lijn. Toch ligt de netto schuldquote met een maximum van 55,7% gedurende de gehele meerjarenperiode ver onder de kritische signaalwaarde van de toezichthouder (130%) en blijft in de categorie 'minst risicovol' (<90%). De afname van de reserves en de toename van de schulden leidt tot een afname van de [solvabiliteitsratio](#), het eigen vermogen gedeeld door het balanstotaal. De solvabiliteitsratio blijft in deze meerjarenbegroting ruim boven 40% en daarmee ruim aan de goede kant van de signaalwaarde die door de Provincie Zuid-Holland als risicovol wordt beschouwd (20%). Voor meer informatie over de kengetallen, zie de [paragraaf Financiële kengetallen](#).

Ontwikkeling leningenpositie (standen ultimo jaar)	2021	2022	2023	2024	2025
Kasgeldleningen	300.000	300.000	300.000	300.000	300.000
Obligatieleningen en onderhandse geldleningen	563.426	538.658	433.922	343.848	328.571
Financieringstekort	469.015	1.060.958	1.396.433	1.515.715	1.486.220
Lange leningen	1.032.441	1.599.616	1.830.355	1.859.563	1.814.791
Totaal korte en lange geldleningen	1.332.441	1.899.616	2.130.355	2.159.563	2.114.791

Rente

Het gemiddeld rentepercentage dat wordt berekend over de netto korte schuld is afgeleid van het meerjarig streefpercentage van de Europese Centrale Bank voor de inflatie binnen de Eurozone. Daarbij wordt gerekend dat de korte rente gedurende de meerjarenperiode tot en met 2025 geleidelijk oploopt in de richting van 2%. Voor het financieringstekort wordt gerekend met een lange rente die gedurende diezelfde periode oploopt tot 2,5%.

Renteresultaat

Het onderstaande renteschema geeft inzicht in de rentelasten en -baten, het renteresultaat en de wijze waarop de rente wordt toegerekend aan de verstrekte leningen, investeringen en grondexploitaties. De in de loop van de jaren stijgende financieringsbehoefte leidt tot een toename van de rentelasten. In 2021 heeft woningbouwcorporatie Vestia enkele leningen vervroegd afgekocht door alle toekomstige rente- en aflossingsverplichtingen van deze leningen in één keer te voldoen. Dit heeft geleid tot een eenmalige hogere rentebate in 2021 en lagere rentebaten in de jaren 2022 en verder. De toe te rekenen externe rente als saldo van de rentelasten, de rentebaten en de toerekening van de omslagrente BIE aan de grondexploitaties, bedraagt € 18,9 mln in 2022 en loopt op tot € 35,3 mln in 2025. Na toerekening van de rente aan de interne financieringsmiddelen, bedragen de totale financieringskosten in 2022 € 52,8 mln, oplopend tot € 67,4 mln in 2025. De omslagrente van 1,5% is toereikend om de financieringskosten te kunnen doorberekenen. In de jaren 2022 tot en met 2024 zijn er beperkte positieve renteresultaten. Alleen in 2025 resulteert een klein negatief renteresultaat. Bij de begroting 2023 wordt de omslagrente opnieuw gezien.

Renteschema	2021	2022	2023	2024	2025
Externe rentelasten korte en lange leningen	-17.119	-20.105	-28.207	-32.817	-35.298
Rentebaten verstrekte leningen	5.936	2.805	2.354	1.942	1.587
Saldo externe rentelasten en rentebaten	-11.183	-17.300	-25.853	-30.875	-33.711
Omslagrente bouwgronden in exploitatie (BIE)	-1.399	-1.552	-1.604	-1.526	-1.550
Toe te rekenen externe rente	-12.582	-18.852	-27.457	-32.401	-35.261
Rente over eigen vermogen (toevoeging IFR/RIM)	-42.110	-33.648	-30.800	-30.894	-31.861
Rente over voorzieningen (toevoeging IFR/RIM)	-384	-225	-225	-224	-222
Rente over voorzieningen (toevoeging pensioenvoorzieningen)	-47	-47	-47	-47	-47
Totaal toe te rekenen rente	-55.123	-52.772	-58.529	-63.566	-67.391
Toegerekende omslagrente	59.000	56.579	61.270	63.807	65.112
Renteresultaat	3.877	3.807	2.741	241	-2.279

Wettelijke normen

In de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) zijn drie wettelijke normen opgenomen waaraan de gemeente moet voldoen. Zo moeten tijdelijk overtollige middelen boven een vastgestelde drempel worden aangehouden in 's Rijks schatkist. Bij het aantrekken van korte leningen (met looptijd tot één jaar) mag het

gemiddelde saldo de kasgeldlimiet niet langdurig overschrijden. Het saldo aan aflossingen en renteherzieningen op de bestaande portefeuille lange leningen (met looptijd van één jaar of langer) mag in enig jaar niet hoger zijn dan de renterisiconorm.

Drempel schatkistbankieren

Om de staatsschuld te beperken moeten gemeenten liquide middelen aanhouden in de schatkist bij het Rijk of uitzetten bij medeoverheden. Om te voorkomen dat onverwachte ontvangsten en uitgestelde betalingen direct leiden tot onrechtmatigheid mag er bij gemeenten een beperkt positief saldo op de bankrekeningen aanwezig zijn. Gemiddeld per kwartaal mag dit saldo niet meer zijn dan een vastgesteld drempelbedrag. Het drempelbedrag is gerelateerd aan de omvang van de begroting – 2% over de eerste schijf van € 500 mln en 0,2% over het meerdere daarboven. Voor 2022 komt het drempelbedrag voor de gemeente Rotterdam uit op € 17,3 mln. Indien de gemiddelde banksaldi boven deze drempel komen, worden deze middelen in de schatkist van het Rijk aangehouden.

Kasgeldlimiet

De gemeente mag haar activiteiten niet onbeperkt met kort geld financieren. In de Wet fido is hiervoor de kasgeldlimiet opgenomen, waarmee een maximum wordt gesteld aan de netto kortlopende schuld. De kasgeldlimiet is gelijk aan 8,5% van het begrotingstotaal van de oorspronkelijke (voorliggende) begroting 2022. De in de tabel getoonde bedragen zijn jaargemiddelden. Er moet enerzijds rekening worden gehouden met beschikbare kredietlijnen en anderzijds met tijdelijke uitschieters in de behoefte aan kort geld. Daarom wordt voorzichtigheidshalve enige marge aangehouden onder de kasgeldlimiet en wordt er gestuurd op een gemiddelde netto korte schuld van € 300 mln. De kasgeldlimiet mag niet meer dan drie achtereenvolgende kwartalen overschreden worden. Bij een dreigende structurele overschrijding van de kasgeldlimiet zullen nieuwe lange leningen worden aangetrokken.

Kasgeldlimiet	2021	2022	2023	2024	2025
Grondslag voor norm: omvang oorspronkelijke begroting	3.937.110	4.150.359	4.150.359	4.150.359	4.150.359
Kasgeldlimiet o.g.v. wet Fido: 8,5% van grondslag	334.654	352.781	352.781	352.781	352.781
Gemiddelde vlottende schulden	150.000	300.000	300.000	300.000	300.000
Gemiddelde vlottende middelen	0	0	0	0	0
Gemiddelde netto vlottende schulden	150.000	300.000	300.000	300.000	300.000
In % begroting	3,8%	7,2%	7,2%	7,2%	7,2%
Ruimte (+) / overschrijding (-)	184.654	52.781	52.781	52.781	52.781

Renterisiconorm

Bij de structurering van de lange schuld moet de gemeente rekening houden met de renterisiconorm. Deze norm heeft als doel het toekomstig renterisico te beperken door de aflossingen en renteherzieningen te spreiden. Voorkomen moet worden dat er in enig jaar een te grote concentratie plaatsvindt van aflossingen en renteherzieningen op lopende leningen. Het renterisicobedrag wordt volgens de Wet fido berekend als de som van de renteherzieningen en de aflossingen. Het totale renterisicobedrag mag niet groter zijn dan 20% van het

begrotingstotaal van de voorliggende begroting. De omvang van de begroting 2022 geldt volgens de wet ook als grondslag voor de toetsing van de daaropvolgende jaren. Nieuw af te sluiten leningen worden zodanig gestructureerd dat de renterisiconorm ook in de komende jaren niet wordt overschreden.

Renterisiconorm	2021	2022	2023	2024	2025
Grondslag voor norm: omvang oorspronkelijke begroting	3.937.110	4.150.359	4.150.359	4.150.359	4.150.359
Renterisiconorm o.g.v. wet Fido: 20% van grondslag	787.422	830.072	830.072	830.072	830.072
Renteherzieningen	0	50.000	0	0	0
Aflossingen	414.666	24.768	104.736	175.074	100.277
Risicobedrag	414.666	74.768	104.736	175.074	100.277
In % begroting	10,5%	1,8%	2,5%	4,2%	2,4%
Ruimte (+) / overschrijding (-)	372.756	755.304	725.336	654.998	729.795

Renterisicobeheer

Bij het afsluiten van nieuwe leningen loopt de gemeente een renterisico. Tevens bestaat er een renterisico op het moment van renteherziening bij een lopende lening. Een stijging van de rentetarieven ten opzichte van de begroting leidt namelijk tot hogere rentelasten. Als onderdeel van het renterisicobeheer maakt de gemeente op beperkte schaal gebruik van renteswaps.

Renteswaps zijn instrumenten waarmee de lange rente kan worden vastgelegd. In 2009 en 2010 heeft de gemeente renteswaps afgesloten om toekomstige renterisico's te beperken. Daarbij zijn de renterisico's van € 185 mln aan onderliggende financieringsbehoefte ingedekt. Ter beperking van tegenpartijrisico's zijn deze swaps alleen afgesloten bij de Bank Nederlandse Gemeenten. Deze bank heeft met een AAA-rating de hoogste mogelijke kredietwaardigheid. Op deze renteswaps drukken geen onderpandverplichtingen. Bij een rentedaling heeft de gemeente dan ook geen verplichting om liquide middelen te storten.

Renterisico

Bij de berekening van het renterisico over de totale schuld worden zowel renterisico's die samenhangen met de korte als de lange schuld betrokken en wordt naast de herfinanciering ook eventuele uitbreiding van de financieringsbehoefte meegenomen. Dit resulteert in het bedrag dat blootstaat aan risico's van een rentestijging.

Bij het berekenen van de benodigde weerstandscapaciteit wordt er vanuit gegaan dat een structurele rentestijging van 2% ten opzichte van de verwachtingen moet kunnen worden opgevangen. Voor meer informatie over het gemeentelijke beleid met betrekking tot risicobeheersing, zie de [paragraaf Weerstandvermogen en risicobeheersing](#).

Renterisico	2022	2023	2024	2025
Renteherzieningen	50.000	0	0	0

Financieringstekort (stand primo)	469.015	1.060.958	1.396.433	1.515.715
Renterisicobedrag vaste schulden	519.015	1.060.958	1.396.433	1.515.715
Renterisicobedrag netto vlottende schulden	300.000	300.000	300.000	300.000
Totaal renterisicobedrag	819.015	1.360.958	1.696.433	1.815.715
Renterisico (2%)	16.380	27.219	33.929	36.314

Leningverstrekking

De Verordening leningverstrekking en garantieverlening Rotterdam 2014 biedt het kader voor het verstrekken van leningen en de verlening van garanties voor rechtspersonen. Bij leningverstrekking en garantieverlening stelt de gemeente zich terughoudend op volgens het "nee, tenzij" principe. In afwijking hiervan worden bepaalde investeringen gestimuleerd via specifieke regelgeving. Zo kan onder de [Regeling Investeringsubsidies breedtesport-, scouting- en speeltuinverenigingen](#) naast een subsidie een aanvullende lening verstrekt worden.

De bestaande portefeuille verstrekte geldleningen heeft een aflopend karakter. Tot 1994 verstrekte de gemeente leningen aan woningbouwcorporaties. In 1994 is de gemeente een overeenkomst aangegaan met het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) waardoor de leningen van woningbouwcorporaties worden gewaarborgd door het WSW. Sinds dat moment trekken de woningbouwcorporaties zelfstandig hun leningen aan op de kapitaalmarkt en niet meer bij de gemeente. De komende jaren zal de omvang van de aan de woningcorporaties verstrekte leningen sterk dalen. Oorspronkelijk was de gemeente ook de financier van RET Infrastructuur BV en RET Railgebonden Voertuigen BV. In 2016 is besloten dat de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH) de rol als financier van beide entiteiten overneemt van de gemeente. Slechts een beperkt pakket met leningen bleef achter bij de gemeente. Deze worden in de komende jaren door de RET afgelost volgens het bestaande aflossingsschema en vervolgens geherfinancierd bij de MRDH.

De overige financiële activa betreffen leningen aan sportverenigingen en welzijnsorganisaties. Daarnaast gaat het om leningen voor de economische ontwikkeling. Onder de post Overig is onder andere de lening opgenomen die is verstrekt aan Ahoy in het kader van coronanoodsteun. Ook de leningen die lopen via de Kredietbank Rotterdam, het Nationaal Restauratiefonds (NRF) en het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten (SVN) vallen onder deze categorie.

Verstrekte leningen (standen ultimo jaar)	2021	2022	2023	2024	2025
Woningcorporaties	47.880	41.863	35.449	30.222	24.713
Deelnemingen	42.500	34.000	25.500	17.000	8.500
Totaal leningen aan woningcorporaties en deelnemingen	90.380	75.863	60.949	47.222	33.213
Sportverenigingen	4.093	3.956	3.814	3.672	3.467
Economische ontwikkeling	9.286	9.286	9.286	9.286	9.286
Overig	23.149	22.909	22.664	22.417	22.167
Totaal overige financiële vaste activa	36.528	36.151	35.764	35.375	34.920

Totaal verstrekte leningen	126.908	112.014	96.713	82.597	68.133

Garantieverlening

Bij de gemeentelijke garantieverlening wordt onderscheid gemaakt tussen de gemeentelijke achtervangpositie bij de waarborgfondsen, garanties voor particulieren en garanties voor rechtspersonen. De garanties vertonen een dalend verloop doordat op de gegarandeerde leningen jaarlijks wordt afgelost door de geldnemers.

Achtervang waarborgfondsen

De gemeente fungeert als achtervanger bij twee verschillende waarborgfondsen, de Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW) en de Stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Als achtervanger is de gemeente verplicht om renteloze leningen te verstrekken aan de waarborgfondsen als die in liquiditeitsproblemen komen door een te laag fondsvermogen.

Het WEW biedt via de Nationale Hypotheek Garantie (NHG) aan de geldgevers zekerheid voor het geval de particuliere woningbezitter niet aan zijn financiële verplichtingen voldoet. Geldgevers kunnen het WEW aanspreken voor de restschuld bij gedwongen verkoop. De achtervangfunctie van de gemeente geldt alleen voor hypotheekleningen die tot 1 januari 2011 zijn afgesloten, daarna is sprake van 100% achtervang van het Rijk. Hierdoor neemt de Rotterdamse achtervangpositie bij WEW jaarlijks verder af.

Het WSW heeft als doel om de toegang tot de kapitaalmarkt voor de deelnemende woningcorporaties te bevorderen. Daarvoor biedt zij zekerheid aan geldgevers van woningcorporaties voor de rente- en aflossingsverplichtingen van de geborgde geldleningen. De woningcorporaties betalen hiervoor een borgstellingsvergoeding aan het WSW. Pas als de buffers van het WSW ontoereikend zijn, wordt de achtervang van het Rijk en de gemeenten aangesproken. In 2018 is het WSW een strategisch programma gestart om het borgstelsel te versterken. In 2021 is de implementatie hiervan gestart waarbij de gemaakte afspraken worden vastgelegd in verschillende overeenkomsten, waaronder ook nieuwe achtervangovereenkomsten met gemeenten.

In lijn met de voorgaande jaren wordt het risicobedrag in de onderstaande tabel weergegeven als het totaal van de borgstellingen die de waarborgfondsen hebben afgegeven op Rotterdams grondgebied. Dit is niet het werkelijke risicobedrag voor de gemeente Rotterdam. Bij aanspraak op alle achtervangers door het WSW voor renteloze leningen wordt het hier gepresenteerde bedrag als verdeelsleutel gehanteerd. Na voltooiing van het strategisch programma door het WSW en de vastlegging daarvan in diverse overeenkomsten zal de VNG in samenwerking met de G4-gemeenten een methodiek ontwikkelen voor de verslaglegging over de achtervangpositie en de berekening van het risico waarmee de achtervangpositie gepaard gaat.

Borgstellingen door waarborgfondsen (standen ultimo jaar)	2021	2022	2023	2024	2025
WEW	2.751.000	2.551.000	2.351.000	2.151.000	1.951.000
WSW	6.677.957	6.677.957	6.677.957	6.677.957	6.677.957
Totaal borgstellingen door waarborgfondsen	9.428.957	9.228.957	9.028.957	8.828.957	8.628.957

Garanties voor particulieren

De garanties in de volkshuisvesting aan particulieren hebben voornamelijk betrekking op een regeling die gold tot 1995. Volgens deze regeling verstrekten de gemeente garanties voor hypothecaire geldleningen van particulieren. Bij verliezen op grond van deze regeling neemt het Rijk 50% voor zijn rekening. Met de komst van de NHG in 1995 is deze regeling gestopt. Daarnaast heeft de gemeente zich garant gesteld voor door het Nationaal Restauratiefonds (NRF) verstrekte leningen.

Garanties t.b.v. volkshuisvesting particulieren (standen ultimo jaar)	2021	2022	2023	2024	2025
Hypotheekgaranties	27.233	24.510	21.787	19.063	16.340
Garantie NRF-leningen	3.400	2.800	2.200	1.600	1.000
Totaal garanties t.b.v. volkshuisvesting particulieren	30.633	27.310	23.987	20.663	17.340

Garanties voor rechtspersonen

In het verleden zijn op verschillende beleidsgebieden garanties voor rechtspersonen verstrekt. Bij de risicobeoordeling van de garanties wordt onderscheid gemaakt in verschillende categorieën met hun eigen specifieke kenmerken.

Garanties t.b.v. rechtspersonen (standen ultimo jaar)	2021	2022	2023	2024	2025
Zorg	6.322	5.509	4.707	3.954	3.294
Sport en recreatie	1.282	827	365	0	0
Kunst en cultuur	730	556	426	382	337
Overig	665	601	575	550	525
Totaal garanties t.b.v. rechtspersonen	8.999	7.493	6.073	4.886	4.156

Kredietrisicobeheer

Bij het verstrekken van leningen en het verlenen van garanties loopt de gemeente het risico dat de betrokken partijen niet aan hun financiële verplichtingen aan de gemeente kunnen voldoen. Daarom neemt de gemeente risicobeperkende maatregelen en voert een actief kredietrisicobeheer. De gemeente berekent de risico's op wanbetaling van de betreffende geldnemers. Dit wordt het kredietrisico genoemd. De kredietrisicoreserve is ingesteld om deze risico's te kunnen afdekken. Bij leningverstrekking of garantieverlening dient eenmalig een bijdrage te worden gestort voor de dekking van deze kredietrisico's. Daarnaast betaalt de geldnemer aan de gemeente een renteopslag of garantiopremie, die als voeding dient voor de kredietrisicoreserve. De onderstaande tabel toont per ultimo 2021 de bedragen waarover risico wordt gelopen en het berekende kredietrisico.

Het kredietrisicobedrag voor de achtervangposities in het Waarborgfonds Eigen Woning en het Waarborgfonds Sociale Woningbouw kan op dit moment nog niet berekend worden en wordt daarom op PM gesteld. Na voltooiing

van het strategisch programma door het WSW zal een methodiek ontwikkeld worden om het kredietrisicobedrag van de achtervangpositie voor gemeenten te kunnen berekenen. Dit gebeurt door de VNG in overleg met onder andere de G4-gemeenten.

Voor garanties ten behoeve van volkshuisvesting particulieren baseert de gemeente zich bij het berekenen van het kredietrisicobedrag op bancaire richtlijnen. Met behulp van een kredietrisicomodel zijn de bedragen berekend die minimaal zouden moeten worden gereserveerd om de risico's van de leningverstrekking en de garantieverlening voor rechtspersonen te kunnen opvangen. De kredietrisicoreserve (€ 18,8 mln) is vooralsnog toereikend om het hier berekende totale kredietrisicobedrag (€ 10,8 mln) te kunnen dekken. Pas als er ook een goede inschatting kan worden gemaakt van de risico's die samenhangen met de achtervang in de waarborgfondsen, kan worden vastgesteld of de kredietrisicoreserve toereikend is.

Kredietrisicoberekening	Uitstaand bedrag	Kredietrisico
Borgstellingen door waarborgfondsen	9.028.957	PM
Garanties t.b.v. volkshuisvesting particulieren	30.633	858
Garanties t.b.v. rechtspersonen	8.999	2.494
Verstrekte leningen	126.908	7444
Totaal	9.195.497	10.796

Grondbeleid

Pagina 108

Grondbeleid

De paragraaf Grondbeleid geeft de kaders weer voor de ruimtelijke economische ontwikkelingen in de stad. Daarnaast wordt ingegaan op de verwachte marktontwikkelingen voor woningbouw en werklocaties, de financiële uitgangspunten van het grondbeleid en de risico's voor de grondexploitatieportefeuille.

[Beleid](#)[Externe ontwikkelingen](#)[Wijze van uitvoering grondbeleid](#)[Resultaten totale grondexploitatie](#)[Winstneming Reserves grondzaken](#)

Beleid

De gemeente werkt aan een aantrekkelijke woonstad met een sterke economie, zoals vastgelegd in de Stadsvisie 2030 (daterend uit 2007), en zoals verwoord in het [coalitieakkoord 'Nieuwe energie voor Rotterdam'](#). De uitwerking van fijn wonen en leven in een wereldstad richt zich erop dat mensen in allerlei levensfasen en met verschillende inkomens en woonwensen fijn kunnen wonen in Rotterdam. Vandaag, morgen en overmorgen.

De ambities voor de toekomst zijn aangescherpt in de Ontwerp Omgevingsvisie Rotterdam: "[De Veranderstad. werken aan een wereldstad voor iedereen](#)" (juli 2021). Daarin staat dat Rotterdam kiest voor goede groei. Groei die bijdraagt aan het welzijn van de inwoners aan een duurzame samenleving en aan economische vooruitgang. Om richting te bepalen bij goede groei wordt gebruik gemaakt van het kompas met de perspectieven: compact, gezond, inclusief, duurzaam en productief. En om goede groei te concretiseren, worden in deze omgevingsvisie vijf hoofdkeuzes gemaakt. Belangrijke hoofdkeuzes voor het grondbeleid zijn daarbij: Verstedelijken & verbinden, Prettig leven in de delta en Schouders onder de energie- en grondstoffentransitie.

Bouwen en ontwikkelen in Rotterdam moet voor nu en voor de lange termijn. Het college zet deze periode ambitieus in op de start van de bouw van 18.000 nieuwe woningen zowel in het sociale en midden- als het hoge en topsegment. Het thema betaalbaarheid is nadrukkelijk een belangrijk aandachtspunt in de bouwopgave. Daarnaast spelen duurzaamheid, energiezuinig en een betere luchtkwaliteit een grote rol. Dit te realiseren, vraagt om flinke keuzes, maatregelen en investeringen.

De gemeente zet zich in om nieuw investerend en organiserend vermogen voor Rotterdam aan te trekken. Zodoende wil de gemeente innovatieve initiatieven stimuleren en optimaal ruimte bieden.

Externe ontwikkelingen

BBV-aspecten

In 2016 is het Besluit begroting en verantwoording (BBV) vernieuwd vanwege de invoering van de Vennootschapsbelasting voor overheden. In 2019 heeft de [commissie BBV](#) de notitie "[Grondbeleid in begroting en jaarstukken](#)" uitgebracht waarin diverse eerdere notities zijn samengevoegd tot één document, maar waarin ook nadere duiding is gegeven aan de regelgeving. De verwachting is dat het BBV ook de komende jaren zal blijven veranderen om zo in te spelen op de actuele situatie. Er wordt voor gezorgd dat continu wordt voldaan aan de regels van de -eventueel herziene- BBV.

Corona

De gevolgen van corona op de woningmarkt zijn beperkt gebleven, onder andere door de afspraken die zijn gemaakt in het [doorbouwmanifest](#). De vraag naar nieuwe woningen blijft op een historisch hoog peil. Wel is reeds in 2020 opgemerkt dat de markt enige tijd terughoudend is geweest met het aangaan van nieuwe investeringen. Op basis daarvan zijn enkele projecten met enkele maanden vertraagd. Het vertrouwen is ondertussen op dit punt volledig hersteld.

Schaarste grondstoffen en personeel

Sinds begin 2021 wordt een sterke stijging van de bouwkosten als gevolg van grondstoffenschaarste die is ontstaan tijdens de corona-crisis gesignaleerd. Reeds vanaf 2018 wordt de bouwsector geconfronteerd met stijgende bouwkosten met name veroorzaakt door een stapeling van regelgeving en nieuw beleid. In een aantal gevallen is (deels) herontwikkeling doorlopen bij bouwplannen als gevolg van de bouwkostenstijging. De stijging

van bouwkosten en grondstoffen schaarste die is ingezet in het 1e kwartaal van 2021 is daarbovenop fors. Afhankelijk van de mate waarin de stijging doorzet en aanhoudt is een (negatief) effect op de bouwproductie te verwachten.

Ontwikkelingen woningbouw

De corona-crisis bracht het afgelopen jaar veel onzekerheid. Hoewel de initiële economische schok groot was, is van een diepe recessie geen sprake geweest. Het herstel verloopt in de eerste helft van 2021 voorspoediger dan eerder gedacht. De verwachte vraaguitval op de woningmarkt, met dalende transactieprizen als gevolg, is ook uitgebleven. De hypotheekrente ging niet omhoog maar bleef laagterecords breken, transactieprizen van koopwoningen gaan door het dak en het aanbod blijft enorm beperkt. Alleen de vrije sector huurmarkt in het duurdere segment (> € 1.300 per maand) kent door het tijdelijk wegvallen van expats en de aantrekkelijkheid van hypotheekleningen een stagnerende prijsontwikkeling. Door het landelijke woningtekort blijft de interesse voor bestaande en nieuwbouwwoningen vele malen groter dan het aanbod.

Betaalbaarheid is op dit moment het grootste probleem waarmee de woningmarkt wordt geconfronteerd. De lage hypotheekrente, de in 2021 verruimde leennormen en de afschaffing van de overdrachtsbelasting voor starters hebben op de krappe woningmarkt voor niet eerdere geziene prijsstijgingen gezorgd. Alleen tweeverdieners met veel vermogen (uit hun vorige woning), die bereid zijn om substantieel te overbieden, maken op dit moment kans op het bemachtigen van een koopwoning. Starters die niet van overwaarde kunnen profiteren maar ook doorstromers uit de middenklasse worden uit de koopmarkt gedrukt. Hierdoor blijven zij langer zitten in hun (sociale) huurwoning, waardoor doorstroming in de betaalbaardere segmenten van de woningmarkt ook stokt.

Meer huizen bijbouwen, renoveren, transformeren, verduurzamen en onderhouden is de beste manier om het woningtekort het hoofd te bieden en de economie draaiende te houden en werkgelegenheid te vergroten.

De gemeente heeft flinke stappen gezet om de bouwstroom voor langere periode hoog te houden. In de afgelopen jaren is de planvoorraad voor de middellange termijn met 20.000 woningen gegroeid. Hadden we in 2018 voor de periode 2022 - 2030 voor 22.000 woningen bouwlocaties op het oog, op dit moment is dit aantal gegroeid tot 42.000 woningen. De grootste uitdaging de komende jaren is om deze bouwstroom continu en gedifferentieerd te houden, voor alle doelgroepen, in alle prijssegmenten. Dit vraagt om forse blijvende investeringen in capaciteit en middelen bij het concretiseren en uitwerken van al deze bouwlocaties door zowel de overheid als de marktpartijen en corporaties. Hiervoor staat ook het Rijk aan de lat, waarbij het goed zou zijn om gelden zoals de woningbouwimpuls structureel te maken. Zo kunnen gemeenten knelpunten wegwerken en die grotere gebiedsontwikkelingen mogelijk maken. Daarnaast vraagt de woningmarkt om structurele hervormingen die het gemeenteniveau ontstijgen, zoals aanpassing van de hypotheekrenteaftrek, hervorming van de huursubsidies of het beperken van de financieel ruimte van kopers. Anders lukt het niet om de betaalbaarheid te vergroten.

Om aan te sluiten op de effectieve marktvraag, de groei van de stad en de economie op stoom te houden, ligt de focus de komende periode op:

- Op korte termijn zoveel mogelijk woningen te realiseren voor alle Rotterdammers;
- Meer aandacht voor betaalbaarheid van woningen, specifiek in het middensegment. Met name middenkoop blijft achter in de bouwproductie.

- Het zorgen dat voldoende bouwlocaties op de middellange en lange termijn zijn uitgewerkt en daarvoor randvoorwaarden (zoals financiën, voorzieningen, capaciteit en infrastructuur) beschikbaar zijn, zodat een constante bouwstroom en goede groei kan worden gerealiseerd.

Ontwikkelingen werklocaties

Door de corona-crisis zijn vraagtekens ontstaan over de behoefte aan (ver)nieuwbouw van commercieel vastgoed in Rotterdam in de komende jaren. Sectoren die versneld worden in hun groei zijn (stedelijke) distributie en ICT. Echter sectoren zoals de detailhandel (met name non-food winkels), groothandel en leisure (inclusief hotels) zijn fors geraakt. Vastgoedinvesteerdere richten zich op groeiers, maar merken ook dat bijvoorbeeld de banken voorzichtiger zijn en zich terughoudend opstellen. Ook bij economische krimp blijft er vraag naar kwalitatieve verbetering en zijn er bedrijven die zich aan de malaise weten te onttrekken. Het gaat daarom in de komende jaren onverminderd om vervanging en/of herontwikkeling van verouderd vastgoed. Het planaanbod is de komende jaren ruim voor de meeste sectoren (kantoren, winkels en hotels). Maar bij met name logistiek vastgoed blijft het planaanbod onder de verwachte marktvraag. De nieuwbouwvraag naar kleinschalig vastgoed kan worden opgelost in bestaand vastgoed (bijvoorbeeld incourante winkels) maar hier is en blijft concurrentie met woningbouw die meer en zekerder rendement oplevert. Om een inclusieve en innovatieve economie te realiseren is behoud en vernieuwing van kleinschalige huisvesting in woongebieden cruciaal.

Voor de concurrentiepositie van Rotterdam op langere termijn is het een voorwaarde dat A-kwaliteit, op korte termijn, beschikbaar is. De ontwikkeling van mixed-use gebouwen op concentratielocaties (nabij hoogwaardig openbaar vervoer) kan hier ook in de komende jaren in voorzien. Uit de Basisregistratie Adressen en Gebouwen blijkt dat de voorraad kantoren jaarlijks krimpt. De transformatie zet fors door. Hierin speelt ook mee dat de formele transformatiedatum bij grote complexe projecten vaak later is dan de opleveringsdatum.

Er is inmiddels ook nieuwbouw gepland in het centrum. Veelal gaat het om herontwikkeling van bestaande kantoorgebouwen. Door de corona-crisis is vertraging en uitstel ontstaan bij deze projecten.

Inmiddels is vanaf 2019 tot het eerste kwartaal van 2021 al 231.000 m² kantoor getransformeerd, waardoor de collegetarget van 180.000 m² ruimschoots is overtroffen.

Wijze van uitvoering grondbeleid

De gemeente hanteert sinds 2013 de 'normatief residuele methode' voor het tot stand komen van grondprijzen. Daarnaast zet de gemeente zich in voor de marktbenadering en aantrekking van investerend vermogen. Specifieke beleidsdoelstellingen vragen om een gerichte aanpak in programma's. Om versnelling in de woningbouwopgave mogelijk te maken wordt het grondbeleid voortdurend vernieuwd en waar mogelijk verruimd.

Het ruimtelijk economisch perspectief, de gemeentelijke rolopvatting en de gewenste sturing op gebiedsontwikkelingen met behulp van het grondinstrumentarium, hebben gevolgen voor de wijze waarop en het tempo waarin gebiedsontwikkelingen tot uitvoering komen. Gebiedsontwikkelingen zijn steeds complexer. Dat komt onder andere door de betrokkenheid van meerdere partijen en het bouwen in de bestaande leefomgeving.

De complexiteit van gebiedsontwikkelingen dwingt de gemeente scherp te zijn op de wijze waarop zij haar schaarse mensen en middelen inzet. De inzet van actief grondbeleid (grondexploitaties) biedt de meeste mogelijkheden om te sturen op de gebiedsontwikkeling. Een andere mogelijkheid is samenwerking met partners aan te gaan, maar er zijn ook veel situaties waarin de gemeente een ontwikkeling alleen faciliteert.

Op basis van actuele marktanalyses en van gemeentelijke ambities, bijvoorbeeld om een aantrekkelijke doelgroep in de gemeente te kunnen huisvesten, stelt de gemeente de eigen lopende grondexploitaties bij op project- en portefeuilleniveau. Voor het ondervangen van projectspecifieke risico's bevat een aantal grondexploitaties een post 'onvoorzien'. Projectoverstijgende risico's, zoals macro-economische effecten en marktontwikkelingen, hebben hun weerslag op het benodigde weerstandsvermogen voor de gemeentelijke begroting.

Voor sturing op portefeuilleniveau wordt de Gemeenteraad jaarlijks het Meerjarenperspectief Grond en Vastgoed (MGV) aangeboden. Voor dit MGV onderzoekt de gemeente de trends en marktontwikkelingen bij woningbouw, werklocaties en maatschappelijke voorzieningen. De analyse van deze ontwikkelingen leidt tot een uiteenzetting van risico's en kansen voor het planaanbod in Rotterdam en een raming van het benodigde weerstandsvermogen.

In 2021 wordt verder gewerkt aan de actualisatie van het Grondbeleid. In het Grondbeleid wordt beschreven op welke wijze de gemeente met behulp van het grondinstrumentarium kan en wil sturen op gewenste gebiedsontwikkelingen. Ook worden specifieke onderdelen van het grondbeleid herzien, nieuw ontwikkelt en/of nader uitgewerkt. Zo zijn in 2019 in aanloop naar het geactualiseerde grondbeleid al de wijze van marktbenadering (mogelijkheid voor marktpartijen tot het indienen van zogeheten unsolicited proposals en ruimere mogelijkheden voor enkelvoudige partijselectie) en de verdeling van bevoegdheden tussen College van B&W en Gemeenteraad met betrekking tot grondexploitaties herzien. In 2020 is het taxatieproces ter bepaling van de grondprijs transparanter gemaakt en in 2021 vinden de eerste bijstellingen plaats van het erfpachtbeleid, is de indexatie van de sociale grondprijzen vastgesteld en is de gemeenteraad geïnformeerd over de verschillende sturingsmogelijkheden bij eigendom en erfpacht.

Resultaten totale grondexploitatie

Financieel resultaat

De projectadministratie van de grondexploitaties bevat op basis van de beoogde gebieds- en/of projectontwikkeling enerzijds de gerealiseerde kosten en opbrengsten en anderzijds de begroting van nog te maken kosten en voorziene opbrengsten. De gemeente maakt alle posten contant. Gesaldeerd ontstaat daardoor de netto contante waarde (NCW) van het project.

Voor een betrouwbare inschatting van de waardeontwikkeling van de portefeuille zijn verschillende externe factoren van invloed. Door de economische ontwikkelingen kan er sprake zijn van prijsontwikkelingen. In de grondexploitatie rekent de gemeente daarom met langjarige gemiddelde parameters voor kosten- en opbrengstenstijging en voor renteontwikkelingen. Een verandering van de langjarige parameters heeft grote invloed op de uitkomst van de netto contante waarde-berekening (NCW-berekening). Jaarlijks voert de gemeente een analyse uit om te bepalen of een aanpassing nodig is voor de langjarige parameters. Op het moment van samenstellen van deze begroting gelden de volgende gegevens:

- Rentepercentage van 0,8% (naar rato vreemd vermogen/totaal vermogen, methodiek voorgeschreven in de BBV).
- Disconteringsvoet 2% (voorgeschreven in de BBV).
- Kostenstijging 2%.
- Opbrengstenstijging -2,5% voor 2021, 1% voor de jaren 2022 t/m 2030 en 0% voor 2031 en verder.

Als er aanleiding voor is, actualiseert de gemeente gedurende het jaar de begrote posten. Eens per jaar, tijdens het jaarrekeningproces, neemt de gemeente alle posten door en voorziet deze van actuele onderbouwingen. Op die manier verantwoordt het College het juiste financiële resultaat in de jaarrekening.

Verdienvermogen

Het verdienvermogen van de totale grondexploitatieportefeuille omvat het saldo van alle grondexploitaties met een positief saldo. Dit is dus het bedrag dat de gemeente, bij gelijkblijvende uitgangspunten, gedurende de looptijd van de huidige grondexploitaties als winst kan nemen.

Het feit dat er sprake is van winsten komt grotendeels doordat de gemeente verliesnemingen tot 2015 als afwaardering op de boekwaarde verwerkte. Het verdienvermogen tegen netto contante waarde bedraagt ultimo 2020 (stand jaarrekening) € 178,8 mln. Tegen eindwaarde bedraagt het verdienvermogen ultimo 2020 € 219,7 mln. Bij het jaarrekeningproces 2021 wordt dit verdienvermogen opnieuw beoordeeld.

Het totaal van het verdienvermogen wordt vooral bepaald door de resultaten van de uitbreidingslocatie Nesseland en Park Zestienhoven. De binnenstedelijke locaties dragen beperkt bij aan het verdienvermogen van de grondexploitatieportefeuille. Uitzonderingen hierop zijn de ontwikkelingen Katendrecht en Kop van Zuid. Binnenstedelijke (her)ontwikkeling is namelijk complexer en risicovoller dan de ontwikkeling van uitleggebieden. De kosten voor verwerving zijn bijvoorbeeld hoger en vaak is de grond vervuild. Hoewel dergelijke projecten voor de ruimtelijke ontwikkeling wenselijk zijn, zijn ze zonder de inzet van eigen middelen doorgaans niet haalbaar als ze traditioneel ontwikkeld worden. Daarom zoekt de gemeente naar andere manieren van ontwikkelen, met als kenmerk meer samenwerking met eindgebruikers en investeerders. Het wordt steeds lastiger om nieuwe projecten met een positief plansaldo aan de portefeuille toe te voegen. Daardoor staat het verdienvermogen op de grondexploitaties de komende jaren onder druk.

Winstneming

De resultaatnemingen op de grondexploitatieportefeuille bestaan uit drie onderdelen, te weten:

1. Winstnemingen
 - Tussentijdse winstnemingen
 - Winstnemingen bij afsluiten van een grondexploitatie
2. Mutatie van voorzieningen
3. Verliesnemingen

Ad 1 Winstnemingen

De berekeningswijze voor tussentijdse winstnemingen wordt voorgeschreven door het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) en is gebaseerd op de financiële voortgang van het project in relatie tot het verwachte (positieve) resultaat. In overleg met de accountant is een berekeningswijze tot stand gekomen die voldoet aan de BBV-vereisten en die tevens recht doet aan het onzekere karakter van de grondexploitaties. Naar mate de resterende looptijd van een grondexploitatie langer is, worden de onzekerheden groter. De voorziene grondopbrengsten kunnen in de toekomst bijvoorbeeld fors tegenvallen. Reeds gerealiseerde winsten worden teruggenomen als de totale winst op basis van de huidige inzichten kleiner is dan de reeds gerealiseerde winst. In de systematiek wordt hier rekening mee gehouden.

Bij het afsluiten van een grondexploitatie wordt het totale saldo als resultaat genomen.

Ad 2 Voorziening verliesgevende grondexploitaties

In geval van een negatief NCW-saldo gedurende de looptijd van een plan treft de gemeente bij de jaarafsluiting een voorziening ter grootte van het negatieve saldo. Aangezien het plansaldo gedurende de looptijd van het project kan fluctueren, wordt bij jaareinde bepaald of de benodigde voorziening groter of kleiner is dan de een jaar eerder getroffen voorziening.

Ad 3 Verliesnemingen

Verliesnemingen boekt de gemeente alleen bij het afsluiten van een negatieve grondexploitatie.

Reserves grondzaken

Rotterdam heeft een groot aantal plannen voor nieuwbouw van woningbouw en van werklocaties als bedrijven, kantoren en detailhandel. Het gaat hierbij zowel om initiatieven van de gemeente als van particulieren. De gemeente heeft momenteel 75 grondexploitaties in uitvoering. Door marktontwikkelingen kunnen planning, programma en prijs van de grondexploitaties veranderen. Daardoor is van geraamde saldi niet zeker of deze daadwerkelijk worden gerealiseerd.

Risico's op projectniveau

Om de financiële risico's voor de gemeente te beperken, investeert de gemeente niet voordat een redelijke zekerheid bestaat over de realisatie van het project. Om te voorkomen dat een opeenhoping van financiële risico's voor de gemeente plaatsvindt, beoordeelt de gemeente elk jaar of ingrepen nodig zijn op eventueel ontstane verliezen op plannen. Waar nodig neemt de gemeente verlies of wordt een voorziening getroffen. Jaarlijks voert de gemeente voor individuele grondexploitaties een risicoanalyse uit. Daarmee bepaalt de gemeente welke risicoreserve in het project nodig is om risico's op te vangen die specifiek zijn voor dat project. Voorbeelden van projectspecifieke risico's zijn het slagen van een bestemmingsplanprocedure of het risico op bodemvervuiling.

In de Projectenmonitor Grondexploitaties geeft het college twee keer per jaar inzicht in de belangrijkste ontwikkelingen per project.

Risico's van grondzaken worden meegenomen in de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit en daarmee in de berekening van het weerstandsvermogen.

Risico's op portefeuilleniveau

De gemeente beoordeelt twee keer per jaar het totale planaanbod in de stad in relatie tot actuele marktanalyses. De resultaten hiervan geven onder meer inzicht in wenselijke en noodzakelijke aanpassingen in de gemeentelijke grondexploitatieportefeuille en in de bijbehorende financiële effecten. Het doel van portefeuillesturing is financiële risico's te beperken en kansen tijdig te signaleren. De uitkomsten meldt het college jaarlijks in het Meerjarenperspectief Grond & Vastgoed.

In aansluiting op bovengenoemd beleid heeft de gemeente voor de grondexploitatieportefeuille het financiële effect bepaald van risico's die volgen uit de marktanalyse van woon- en werklocaties en van de algemene prijsontwikkelingen. Dit is gedaan aan de hand van een risicoanalyse. Hierbij zijn de omgevingsrisico's vertaald in verschillende scenario's. De benodigde weerstandscapaciteit is voor 2020 berekend en vastgesteld op € 57 mln bij de jaarrekening 2020.

Investerings

Pagina 109

Investerings

In deze paragraaf wordt een overzicht van de gevoteerde investeringskredieten gepresenteerd. De raad geeft met het voteren van kredieten het college toestemming meerjarige investeringsuitgaven te doen en/of verplichtingen aan te gaan. Het college bewaakt de aanwending van het gevoteerde krediet.

[Beleid](#)[Nieuwe investeringen](#)[Lopende investeringen](#)

Beleid

Rotterdam groeit, verandert en veroudert. Om hierop in te spelen moet de gemeente investeren. Door te investeren op een wijze die past bij de grote maatschappelijke opgaven van onze tijd, werken we doelbewust toe naar een meer duurzaam Rotterdam, waarin het fijn wonen en werken is.

Om te kunnen investeren, moet de gemeente over investerend vermogen beschikken. Het beleid is erop gericht om dit investerend vermogen te borgen. Er worden drie investeringsruimten onderscheiden:

1. De investeringsruimte voor vervanging, renovatie of restauratie van de gemeentelijke bezittingen (V en L);
2. De reguliere investeringsruimte voor investeringen die leiden tot nieuwe bezittingen (U en K);
3. Extra investeringsruimte voor nieuwe investeringen, die is ontstaan wegens de verkoop van Eneco.

Met verstandig investeringsbeleid willen we zekerstellen dat deze investeringsruimten nu en in de toekomst voldoende omvang hebben, passend bij de verwachte groei van de stad, de maatschappelijke opgaven waarvoor de stad staat en bij het huidige voorzieningenniveau. Daarnaast willen we bevorderen dat de schaarse investeringsruimten weloverwogen en transparant wordt ingezet.

De gemeente Rotterdam staat er gelukkig niet alleen voor. We trekken samen op met inwoners, ondernemers, woningcorporaties, waterschappen, de provincie Zuid-Holland, de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH), het Rijk, de Europese Unie en ander partijen. Daarbij geldt: hoe meer investerend vermogen van andere partijen wordt aangetrokken, hoe beter dat is voor Rotterdam en voor de Rotterdammers. Het eigen investerend vermogen fungeert daarbij als hefboom voor het aantrekken van extern investerend vermogen. Onderstaande afbeelding illustreert dit.

In de [Beleidsnota Investerings Rotterdam 2020](#) is aangegeven hoe we dit beleid vormgeven.

Nieuwe investeringen

Uit onderstaande tabellen blijkt welke investeringen de gemeente wil gaan doen. In de kolom 'voorstel krediet' staat het totale investeringsbedrag, inclusief eventuele bijdragen van derden. De kolommen daarnaast tonen voor de jaren 2022-2026 het verwachte verloop van de uitgaven per krediet. Er worden vier typen investeringen onderscheiden, t.w.:

K= Kwaliteitsverhogende investeringen

U= Uitbreidingsinvesteringen

V= Vervangingsinvesteringen

L= Levensduur verlengende investeringen (i.c. renovaties en restauraties)

Iedere investering is kort omschreven. Voor meer inzicht kan een overzicht met detailinformatie worden geraadpleegd. Dit overzicht geeft inzicht in de eventuele bijdragen van derden, het netto-investeringsbedrag dat voor rekening van de gemeente komt en de jaarlijkse kapitaallasten die uit de investering zullen voortvloeien vanaf het moment dat de investering in gebruik wordt genomen.

Programma	Cat	Voorstel krediet	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Bestuur en dienstverlening		600	300	300	0	0	0
Stadswinkelprojecten	K	600	300	300	0	0	0
Programma	Cat	Voorstel	Raming	Raming	Raming	Raming	Raming

		krediet	2022	2023	2024	2025	2026
Bestuur en dienstverlening		600	300	300	0	0	0
Stadswinkelprojecten	K	600	300	300	0	0	0
2022							

Doel krediet: Stadswinkelprojecten 2022 omvat twee projecten, beide uitgevoerd door de afdeling Uitvoering

Klantcontact van cluster DV. (1) Pasfotocontrole; Dit project heeft betrekking op de controle van de pasfoto en het reisdocument bij het aanvragen van reisdocumenten. (2) Controleren en digitaliseren van buitenlandse brondocumenten; Buitenlandse brondocumenten worden gescand en digitaal gelezen.

Rotterdams taakveld: 0.2 - Burgerzaken

Details	Totaal	2022	2023	2024	2025	2026
Bijdragen van derden	0	0	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	600	300	300	0	0	0
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t.	0	0	128	126	125

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	8.920	5.000	3.920	0	0	0

Aanleg sportcomplex	U	1.500	0	1.500	0	0	0
Sperwers							

Programma	Cat	Voorstel krediet	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Stedelijke inrichting en ontwikkeling		8.920	5.000	3.920	0	0	0
Aanleg sportcomplex	U	1.500	0	1.500	0	0	0
Sperwers							

Doel krediet: Aanleg sportcomplex door realisatie kunstgrasveld, tennisbaan en jeu de boules baan en renovatie van bestaande opstal.

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Details	Totaal	2022	2023	2024	2025	2026
Bijdragen van derden	0	0	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	1.500	0	1.500	0	0	0
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t.	0	0	112	112	112

Realisatie Dierenasiel	U	7.420	5.000	2.420	0	0	0

Programma	Cat	Voorstel krediet	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Stedelijke inrichting en ontwikkeling		8.920	5.000	3.920	0	0	0

Realisatie Dierenasiel	U	7.420	5.000	2.420	0	0	0
Doel krediet: Het realiseren van een duurzaam en demontabel Dierenasiel in verband met toekomstige herontwikkeling op de Abraham van Stolkweg 33. De bestuurlijke opdrachtgever is wethouder is Vincent Karremans.							
Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden							
Details	Totaal	2022	2023	2024	2025	2026	
Bijdragen van derden	0	0	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	7.420	5.000	2.420	0	0	0	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t.	0	0	406	402	397	

Totaal	9.520	5.300	4.220	0	0	0	

Lopende investeringen

Uit onderstaande tabel blijkt welke investeringen thans worden gedaan. De kredieten voor deze investeringen zijn al verleend (gevoteerd). In sommige gevallen is echter een bijstelling van het krediet nodig. Dit is te herkennen aan het bedrag dat is opgenomen in de kolom 'Bijstelling krediet'. Dit kan gaan om zowel een verhoging als een verlaging van het benodigde krediet. Voor de jaren 2022-2026 zijn de investeringsramingen weergegeven. Dit is het verwachte verloop van de uitgaven.

Iedere investering is kort omschreven. Voor meer inzicht kan een overzicht met detailinformatie worden geraadpleegd. Dit overzicht geeft inzicht in de eventuele bijdragen van derden, het netto-investeringsbedrag dat voor rekening van de gemeente komt en de jaarlijkse kapitaallasten die uit de investering zullen voortvloeien vanaf het moment dat de investering in gebruik wordt genomen. Soms is een investering reeds deels in gebruik genomen. Als hier sprake van is, hebben de getoonde kapitaallasten alleen betrekking op het nog niet in gebruik genomen deel.

In de paragraaf [Verbonden partijen](#) staan de investeringen in deelnemingen.

Het overzicht voor de lopende investeringen van grondexploitaties is te vinden in de vastgestelde [Meerjarenperspectief Grond en Vastgoed](#) (MGV).

Tekst

Programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026					
Bestuur en dienstverlening	3.050	0	3.050	1.093	280	0	0	1.700	0					
Vervanging Gemeentelijke Basis Administratie (GBA)	1.700	0	1.700	0	0	0	0	1.700	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Rea t/r
Bestuur en dienstverlening	3.050	0	3.050											
Vervanging Gemeentelijke Basis Administratie (GBA)	1.700	0	1.700											

Doel krediet: De vervanging van de Gemeentelijke Basis Administratie (GBA) v															
Personen). Gemeenten kunnen op termijn aansluiten op deze voorziening met t															
Rotterdams taakveld: 0.2 - Burgerzaken															
Details		Initieel	Bijstelling	Nieuw	Rea										
		bedrag		bedrag	t/r										
Bijdragen van derden		0	0	0											
Netto investering (Rotterdams		1.700	0	1.700											
geld)															
Kapitaallasten (rente en		N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.											
afschrijving)															
Digitalisering Persoonskaarten	1.000	0	1.000	816	280	0	0	0	0	0					
Programma		Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis										
			krediet	gevoteerd	t/m										
Bestuur en		3.050	0	3.050											
dienstverlening															
Digitalisering		1.000	0	1.000											
Persoonskaarten															
Doel krediet: Het krediet wordt ingezet voor digitalisering van persoonskaarten															
nalatenschapsonderzoeken en informatieverzoeken. Digitalisering is noodzakel															
Stadsarchief.															
Rotterdams taakveld: 0.2 - Burgerzaken															
Details		Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis										
		bedrag		bedrag	t/m										
Bijdragen van derden		0	0	0											
Netto investering		1.000	0	1.000											
(Rotterdams geld)															
Kapitaallasten (rente en		N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.											
afschrijving)															
Website Stadsarchief	350	0	350	277	0	0	0	0	0	0					
Programma		Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis										
			krediet	gevoteerd	t/m										
Bestuur en		3.050	0	3.050											
dienstverlening															
Website Stadsarchief		350	0	350											
Doel krediet: Het krediet wordt ingezet voor de vernieuwing van de website van															
Systeem (CMS).															
Rotterdams taakveld: 5.4.a - Musea - Stadsarchief															

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
	bedrag		bedrag	t/m
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	350	0	350	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	
Openbare orde en veiligheid	4.830	0	4.830	3.4812.6220000

Handhavingssysteem Redline	1.300	0	1.300	1.099	201	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
												krediet	gevoteerd	t/m
Openbare orde en veiligheid	4.830	0	4.830											
Handhavingssysteem Redline	1.300	0	1.300											
Doel krediet: Implementatie nieuw Handhavingssysteem.														
Rotterdams taakveld: 1.2.a - Openbare orde en veiligheid - Handhaving en toe														

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
	bedrag		bedrag	t/m
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	1.300	0	1.300	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	

Taakapplicatie Stadszaken	1.500	0	1.500	755	745	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
												krediet	gevoteerd	t/m
Openbare orde en veiligheid	4.830	0	4.830											
Taakapplicatie Stadszaken	1.500	0	1.500											
Doel krediet: Vervanging applicatie VIS, voor afhandeling vergunningen horeca														
Ondermijning en interventies.														
Rotterdams taakveld: 1.2.b - Openbare orde en veiligheid - Veiligheid														

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
	bedrag		bedrag	t/m
Bijdragen van derden	0	0	0	

Netto investering	1.500	0	1.500
(Rotterdams geld)			
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

Inrijbeperkende maatregelen	2.030	0	2.030	1.626	1.676	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
												krediet	gevoteerd	t/m

Openbare orde en veiligheid	4.830	0	4.830

Inrijbeperkende maatregelen	2.030	0	2.030	:

Doel krediet: Rotterdam is een aantrekkelijke en toegankelijke stad met versch
publiek op af komt. Rotterdam moet echter door de aanslagen in recente jaren i
waar veel mensen bijeen komen. Het college wil deze locaties de nodige besch
Uitgangspunt daarbij is dat Rotterdam een aantrekkelijke en toegankelijke stad
groepen mensen die in de stad uitgaan en recreëren.

Rotterdams taakveld: 1.2.b - Openbare orde en veiligheid - Veiligheid

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
	bedrag		bedrag	t/m

Bijdragen van derden	0	0	0

Netto investering	2.030	0	2.030	:
(Rotterdams geld)				

Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

Verkeer en vervoer	191.182	0	191.182	90.842	44.773	38.940	10.517	3.640	200

Fietsenstalling Capelsebrug	975	0	975	615	361	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
												krediet	gevoteerd	t/m

Verkeer en vervoer	191.182	0	191.182	9

Fietsenstalling Capelsebrug	975	0	975

Doel krediet: Het verhogen van de capaciteit en het service-niveau van fietsen:

Rotterdams taakveld: 2.2 - Parkeren

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
	bedrag		bedrag	t/m

Bijdragen van derden	485.000	0	485

Netto investering	490	0	490
(Rotterdams geld)			

										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.		
Inrichten P&R Noorderhelling	4.167	0	4.167	2.793	885	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie	
												krediet	gevoteerd	t/m	
										Verkeer en vervoer	191.182	0	191.182	9	
										Inrichten P&R Noorderhelling	4.167	0	4.167		
										Doel krediet: Het inrichten van het (toekomstige) P&R-terrein Noorderhelling.					
										Rotterdams taakveld: 2.2 - Parkeren					
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realisatie	
											bedrag		bedrag	t/m	
										Bijdragen van derden	0	0	0		
										Netto investering (Rotterdams geld)	4.167	0	4.167		
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.		
A16 Rotterdam	31.625	0	31.625	6.433	4.346	15.319	3.800	1.727	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie	
												krediet	gevoteerd	t/m	
										Verkeer en vervoer	191.182	0	191.182	9	
										A16 Rotterdam	31.625	0	31.625		
										Doel krediet: Het betreft de kosten voor de werkzaamheden in het kader van de realisatie van geluidsschermen, recreaduct, meerkosten landtunnel en de verple					
										Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling					
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realisatie	
											bedrag		bedrag	t/m	
										Bijdragen van derden	0	0	0		
										Netto investering (Rotterdams geld)	31.625	0	31.625		
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.		
Verkeersmanagementsystemen 2021	16.565	0	16.565	3.237	6.000	7.327	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie	
												krediet	gevoteerd	t/r	
										Verkeer en vervoer	191.182	0	191.182		
										Verkeersmanagementsystemen 2021	16.565	0	16.565		

Doel krediet: Dit krediet wordt ingezet voor het vervangen of verwijderen na eir heel Rotterdam. Daaronder verstaan we verkeersregelininstallaties, verkeersgele verkeersmanagement.

Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling										
Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Rea t/r						
Bijdragen van derden	0	0	0							
Netto investering (Rotterdams geld)	16.565	0	16.565							
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.							

Ovonde Hoek van Holland	1.330	0	1.330	661	669	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
												krediet	gevoteerd	t/m

											Bijdragen van derden	0	0	0	
											Netto investering (Rotterdams geld)	718	0	718	
											Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	
Stationsomgeving Hoek van Holland Strand	3.170	0	3.170	1.201	1.969	0	0	0	0		Programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/r
											Verkeer en vervoer	191.182	0	191.182	
											Stationsomgeving Hoek van Holland Strand	3.170	0	3.170	
											Doel krediet: Uitvoering inrichtingsplan eindplein Hoek van Holland Strand.				
											Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling				
											Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Realisatie t/r
											Bijdragen van derden	1.018.546	0	1.019	
											Netto investering (Rotterdams geld)	2.151	0	2.151	
											Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	
Vervanging	6.000	0	6.000	5.342	658	0	0	0	0		Programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/r
Verkeersregelininstallaties 2020											Verkeer en vervoer	191.182	0	191.182	
											Vervanging	6.000	0	6.000	
											Verkeersregelininstallaties 2020				
											Doel krediet: Dit krediet wordt ingezet voor het vervangen of verwijderen na eir heel Rotterdam Daaronder verstaan we verkeersregelininstallaties en verkeersge verkeersmanagement.				
											Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling				
											Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Realisatie t/r
											Bijdragen van derden	4.127	0	4	
											Netto investering (Rotterdams geld)	5.996	0	5.996	
											Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	

Fysieke Maatregelen	5.400	0	5.400	2.174	3.226	0	0	0	0
Verkeersveiligheid 2020 - 2022									
Programma Gevoteerd Bijstelling Nieuw Realisatie									
kredietgevoteerdt/m									
Verkeer en vervoer191.1820191.1829									
Fysieke Maatregelen5.40005.400									
Verkeersveiligheid 2020 - 2022									
Doel krediet: Met dit krediet worden investeringen gedaan om fysieke maatregelen doorstroming te verbeteren, waaronder de aanpak van 10 black spots per jaar.									
Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling									
Details Initieel Bijstelling Nieuw Realisatie									
bedragbedragt/m									
Bijdragen van derden3.600.00003.600									
Netto investering (Rotterdams geld)1.80001.800									
Kapitaallasten (rente en afschrijving)N.v.t.N.v.t.N.v.t.									
Fietspaden 2020 - 2022	14.400	0	14.400	3.099	11.301	0	0	0	0
Programma Gevoteerd Bijstelling Nieuw Realisatie									
kredietgevoteerdt/m									
Verkeer en vervoer191.1820191.1829									
Fietspaden 2020 - 202214.400014.400									
Doel krediet: Het krediet wordt ingezet voor het aanleggen van fietspaden, het recreatieve knooppunten netwerk.									
Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling									
Details Initieel Bijstelling Nieuw Realisatie									
bedragbedragt/m									
Bijdragen van derden000									
Netto investering (Rotterdams geld)14.400014.400									
Kapitaallasten (rente en afschrijving)N.v.t.N.v.t.N.v.t.									
Oude betaalautomaten en veranderende regelgeving	368	0	368	5	0	0	0	0	0
Programma Gevoteerd Bijstelling Nieuw Realisatie									
kredietgevoteerdt/m									
Verkeer en vervoer191.1820191.1829									
Oude betaalautomaten en veranderende regelgeving3680368									
Doel krediet: Worldline, de leverancier van het contactloos betalen onderdeel van de OV-chipkaart, heeft een nieuw contract afgesloten met de gemeente Rotterdam.									

verbindingen met de huidige (verouderde) per 31 maart 2020 te verbreken, als i

Rotterdams taakveld: 0.63 - Parkeerbelasting

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Rea
	bedrag		bedrag	t/r
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	368	0	368	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	

Uitbreiding straatparkeren 997 0 997 637 362 0 0 0 0

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
		krediet	gevoteerd	t/m
Verkeer en vervoer	191.182	0	191.182	9
Uitbreiding straatparkeren	997	0	997	

Doel krediet: Voor 2020 staat invoering van betaald parkeren in Feijenoord, Kl

Rotterdams taakveld: 0.63 - Parkeerbelasting

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
	bedrag		bedrag	t/m
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	997	0	997	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	

Producteninnovatie 890 0 890 1 372 137 137 137 0

straatparkeren

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
		krediet	gevoteerd	t/m
Verkeer en vervoer	191.182	0	191.182	9
Producteninnovatie	890	0	890	
straatparkeren				

Doel krediet: In het kader van nieuwe ontwikkelingen dienen de Integrale Scan Handhavingsadministratiesysteem (HAS) en het parkeer managementsysteem

Rotterdams taakveld: 0.63 - Parkeerbelasting

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
	bedrag		bedrag	t/m
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	890	0	890	

										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.		
Uitbreiding aantal fietstrommels	1.504	0	1.504	722	391	391	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie	
										krediet		gevoteerd	t/m		
										Verkeer en vervoer					
										191.182		0		191.182	9
										Uitbreiding aantal					
										1.504		0		1.504	
										fietstrommels					
										Doel krediet: Het aantal fietstrommels dient deze collegeperiode jaarlijks uitge					
										Rotterdams taakveld: 2.2 - Parkeren					
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realisatie	
										bedrag		bedrag		t/m	
										Bijdragen van derden		0		0	
										Netto investering		1.504		0	
										(Rotterdams geld)					
										Kapitaallasten (rente en		N.v.t.		N.v.t.	
										afschrijving)		N.v.t.			
Toegangscontrolesystemen stallingsgarages moderniseren	1.248	0	1.248	0	350	350	350	198	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie	
										krediet		gevoteerd	t/m		
										Verkeer en vervoer					
										191.182		0		191.182	
										Toegangscontrolesystemen					
										1.248		0		1.248	
										stallingsgarages moderniseren					
										Doel krediet: Moderniseren van het toegangscontrolesystemen (TCS) van stall					
										Rotterdams taakveld: 2.2 - Parkeren					
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realisatie	
										bedrag		bedrag		t/m	
										Bijdragen van derden		0		0	
										Netto investering (Rotterdams		1.248		0	
										geld)				1.248	
										Kapitaallasten (rente en		N.v.t.		N.v.t.	
										afschrijving)		N.v.t.			
Bewegwijzering aanbrengen in parkeergarages volgens Rotterdamse huisstijl	418	0	418	3	250	90	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie	
										krediet		gevoteerd	t/m		
										Verkeer en vervoer					
										191.182		0		191.182	
										Bewegwijzering aanbrengen in					
										418		0		418	
										parkeergarages volgens					
										Rotterdamse huisstijl					

Rotterdamse huisstijl														
										Doel krediet: Aanbrengen van bewegwijzering in de parkeergarages zodat bez				
										vinden.				
										Rotterdams taakveld: 2.2 - Parkeren				
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Rea
											bedrag		bedrag	t/r
										Bijdragen van derden	0	0	0	
										Netto investering (Rotterdams	418	0	418	
										geld)				
										Kapitaallasten (rente en	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	
										afschrijving)				
Vervangen	5.995	0	5.995	806	1.718	1.718	1.718	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Rea
parkeermanagementsystemen												krediet	gevoteerd	t/r
en toegangscontrolesystemen														
van parkeervoorzieningen														
										Doel krediet: Vervangen van de huidige parkeermanagementsystemen en toeg				
										Rotterdams taakveld: 2.2 - Parkeren				
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Rea
											bedrag		bedrag	t/r
										Bijdragen van derden	0	0	0	
										Netto investering (Rotterdams	5.995	0	5.995	
										geld)				
										Kapitaallasten (rente en	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	
										afschrijving)				
Telefoniedekking in	570	0	570	495	74	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
Parkeergarages												krediet	gevoteerd	t/m
										Verkeer en vervoer	191.182	0	191.182	9
										Telefoniedekking in	570	0	570	
										Parkeergarages				
										Doel krediet: Parkeergarages aansluiten op het mobiele netwerk.				
										Rotterdams taakveld: 2.2 - Parkeren				
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis

Brandmeldinstallatie/ CO-LPG	2.122	0	2.122	829	500	500	293	0	0
detectie veiligheid in									
parkeergarages									

Verkeer en vervoer	191.182	0	191.182

Doel krediet: De parkeergarages Schouwburgplein 1, Kralingse Zoom, Meent, eisen van de veiligheidsregio en NEN-normeringen van het bouwbesluit. LIST b en ventilatiesystemen worden aangepast. Daarnaast moet ook de gas-en LPG

Bijdragen van derden	0	0	0

Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Rea
		krediet	gevoteerd	t/n

Uitbreiding van laadinfra in	4.093	0	4.093
Parkeergarages			

Rotterdams taakveld: 2.2 - Parkeren

Bijdragen van derden	0	0	0

										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.		
Uitbreiding van beheer op afstand in stallingsgarages	305	0	305	88	183	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Rea	
													krediet	gevoteerd	t/r
											Verkeer en vervoer	191.182	0	191.182	
											Uitbreiding van beheer op afstand in stallingsgarages	305	0	305	
										Doel krediet: Investeren in parkeersystemen en camerasystemen waardoor de					
										Rotterdams taakveld: 2.2 - Parkeren					
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Rea	
												bedrag	bedrag	t/r	
												0	0	0	
												305	0	305	
										Netto investering (Rotterdams geld)					
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.		
Uitbreiding fietsparkeren inpandig	408	0	408	8	120	100	100	79	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis	
													krediet	gevoteerd	t/m
											Verkeer en vervoer	191.182	0	191.182	9
											Uitbreiding fietsparkeren inpandig	408	0	408	
										Doel krediet: Het realiseren van fietsenstallingen in parkeergarages en deze vc camerabeveiliging.					
										Rotterdams taakveld: 2.2 - Parkeren					
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis	
												bedrag	bedrag	t/m	
												0	0	0	
												408	0	408	
										Netto investering (Rotterdams geld)					
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.		
H6-weg Hoek van Holland fase 2	17.991	0	17.991	10.855	3.834	3.302	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis	
													krediet	gevoteerd	t/m
											Verkeer en vervoer	191.182	0	191.182	9
											H6-weg Hoek van	17.991	0	17.991	1

Holland fase 2										
Doel krediet: Het krediet betreft de aanleg van de H6-weg, aansluitend op de H6-weg (calamiteiten-) ontsluiting krijgt en het dorp wordt ontlast van verkeersdruk.										
Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling										
Details		Initieel	Bijstelling	Nieuw	Reali					
		bedrag		bedrag	t/m					
Bijdragen van derden		10.592.312	0	10.592						
Netto investering		7.399	0	7.399	1					
(Rotterdams geld)										
Kapitaallasten (rente en afschrijving)		N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.						

Aanpassing verkeerslichten ivm	1.700	0	1.700	1.491	0	0	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Rea
Maastunnel renovatie													krediet	gevoteerd	t/r

Verkeer en vervoer	191.182	0	191.182							

Aanpassing verkeerslichten ivm Maastunnel renovatie	1.700	0	1.700							

Doel krediet: Een van de werkzaamheden tijdens de renovatie van de Maastur (VLI).

Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling										
Details		Initieel	Bijstelling	Nieuw	Rea					
		bedrag		bedrag	t/r					
Bijdragen van derden		0	0	0						
Netto investering (Rotterdams geld)		1.700	0	1.700						
Kapitaallasten (rente en afschrijving)		N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.						

Beter Benutten - Bereikbaarheid	2.040	0	2.040	1.620	0	420	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
													krediet	gevoteerd	t/m

Verkeer en vervoer	191.182	0	191.182							

Beter Benutten - Bereikbaarheid	2.040	0	2.040							

Doel krediet: In het coalitieakkoord 2014-2018 waren diverse intensiveringen o deel van deze middelen wordt ingezet voor investeringen.

Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling										
Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis						

	bedrag		bedrag	t/m
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering	2.040	0	2.040	
(Rotterdams geld)				
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	

Doel krediet: In het coalitieakkoord 2014-2018 zijn diverse intensiveringen opgenomen van deze middelen wordt ingezet voor investeringen.

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
	bedrag		bedrag	t/m
Bijdragen van derden	95.550	0	96	
Netto investering (Rotterdams geld)	1.436	0	1.436	0
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	

Verkeer en vervoer	191.182	0	191.182	9
Beter Benutten Fietsen	1.500	0	1.500	1

Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling

Bijdragen van derden	0	0	0
Netto investering	1.500	0	1.500
(Rotterdams geld)			
Kapitaallasten (rente en	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

											afschrijving)				
Bushaltetoegankelijkheid 2015	5.000	0	5.000	3.788	200	200	200	200	200		Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
													krediet	gevoteerd	t/m
											Verkeer en vervoer	191.182	0	191.182	9
											Bushaltetoegankelijkheid	5.000	0	5.000	:
											2015				
											Doel krediet: Toegankelijk maken van zoveel mogelijk bushaltes, minimaal 62% van de bushaltes in de				
											Metropoolregio Rotterdam Den Haag.				
											Rotterdams taakveld: 2.5 - Openbaar vervoer				
											Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
												bedrag		bedrag	t/m
											Bijdragen van derden	232.247	0	232	
											Netto investering	4.768	0	4.768	:
											(Rotterdams geld)				
											Kapitaallasten (rente en	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	
											afschrijving)				
Fysieke Maatregelen	2.697	0	2.697	2.697	0	0	0	0	0		Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
Verkeersveiligheid 2015													krediet	gevoteerd	t/m
											Verkeer en vervoer	191.182	0	191.182	9
											Fysieke Maatregelen	2.697	0	2.697	
											Verkeersveiligheid 2015				
											Doel krediet: Met dit krediet worden investeringen gedaan om fysieke maatregelen te nemen om de verkeersveiligheid te verbeteren, waaronder de aanpak van tien black spots per jaar.				
											Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling				
											Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
												bedrag		bedrag	t/m
											Bijdragen van derden	697.000	0	697	
											Netto investering	2.000	0	2.000	
											(Rotterdams geld)				
											Kapitaallasten (rente en	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	
											afschrijving)				
Fysieke Maatregelen	3.395	0	3.395	3.372	0	0	0	0	0		Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
Verkeersveiligheid 2016													krediet	gevoteerd	t/m
											Verkeer en vervoer	191.182	0	191.182	9
											Fysieke Maatregelen	3.395	0	3.395	

Verkeersveiligheid 2016															
Doel krediet: Met dit krediet worden investeringen gedaan om fysieke maatreg															
doorstroming te verbeteren, waaronder de aanpak van tien black spots per jaar.															
Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling															
Details		Initieel		Bijstelling		Nieuw		Rea							
		bedrag				bedrag		t/r							
Bijdragen van derden		772.580		0		773									
Netto investering		2.622		0		2.622									
(Rotterdams geld)															
Kapitaallasten (rente en		N.v.t.		N.v.t.		N.v.t.									
afschrijving)															
Fysieke Maatregelen	3.200	0	3.200	3.442	0	0	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Rea
Verkeersveiligheid 2019													krediet	gevoteerd	t/r
Verkeer en vervoer													191.182	0	191.182
Fysieke Maatregelen													3.200	0	3.200
Verkeersveiligheid 2019															
Doel krediet: Met dit krediet worden investeringen gedaan om fysieke maatreg															
doorstroming te verbeteren, waaronder de aanpak van tien black spots per jaar.															
Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling															
Details		Initieel		Bijstelling		Nieuw		Rea							
		bedrag				bedrag		t/r							
Bijdragen van derden		411.671		0		412									
Netto investering		2.788		0		2.788									
(Rotterdams geld)															
Kapitaallasten (rente en		N.v.t.		N.v.t.		N.v.t.									
afschrijving)															
Vervanging	5.697	0	5.697	5.686	0	0	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Rea
verkeersregelinstallaties 2016													krediet	gevoteerd	t/r
Verkeer en vervoer													191.182	0	191.182
Vervanging													5.697	0	5.697
verkeersregelinstallaties															
2016															
Doel krediet: Dit krediet wordt ingezet voor het verwijderen of vervangen van d															
einde levensduur.															
Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling															

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Rea
	bedrag		bedrag	t/r
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	5.697	0	5.697	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	

Vervanging	4.812	0	4.812	4.772	0	0	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Rea
Verkeersregelininstallaties 2018													krediet	gevoteerd	t/r

Verkeer en vervoer	191.182	0	191.182

Vervanging	4.812	0	4.812
Verkeersregelininstallaties 2018			

Doel krediet: Dit krediet wordt ingezet voor het verwijderen of vervangen van d
einde levensduur.

Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Rea
	bedrag		bedrag	t/r
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	4.812	0	4.812	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	

Vervanging	3.900	0	3.900	3.877	0	0	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Rea
verkeersregelininstallaties 2019													krediet	gevoteerd	t/r

Verkeer en vervoer	191.182	0	191.182

Vervanging	3.900	0	3.900
verkeersregelininstallaties 2019			

Doel krediet: Dit krediet wordt ingezet voor het verwijderen of vervangen van d
einde levensduur.

Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Rea
	bedrag		bedrag	t/r
Bijdragen van derden	102.593	0	103	
Netto investering	3.797	0	3.797	

										(Rotterdams geld)				
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	
Centrum Fiets As	3.532	0	3.532	2.822	10	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
												krediet	gevoteerd	t/m
										Verkeer en vervoer	191.182	0	191.182	9
Centrum Fiets As										3.532		0	3.532	:
										Doel krediet: Het project Centrum Fiets As heeft als doel verbetering van de be				
										Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling				
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
											bedrag		bedrag	t/m
										Bijdragen van derden	2.079.963	0	2.080	:
										Netto investering	1.452	0	1.452	:
										(Rotterdams geld)				
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	
Fietspaden	2.926	0	2.926	2.897	28	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
												krediet	gevoteerd	t/m
										Verkeer en vervoer	191.182	0	191.182	9
Fietspaden										2.926		0	2.926	:
										Doel krediet: Het krediet wordt ingezet voor het aanleggen van circa 20 fietspa				
										in het recreatieve knooppunten netwerk.				
										Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling				
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
											bedrag		bedrag	t/m
										Bijdragen van derden	337.746	0	338	:
										Netto investering	2.588	0	2.588	:
										(Rotterdams geld)				
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	
Fietspaden 2018	1.030	0	1.030	1.023	0	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
												krediet	gevoteerd	t/m
										Verkeer en vervoer	191.182	0	191.182	9
Fietspaden 2018										1.030		0	1.030	:

											Doel krediet: Het krediet is bedoeld voor het verlengen of verbeteren van vier f					
											de Argonautenweg/Jasonweg, de Krabbendijkestraat en de Hoge Boezem.					
Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling																
Details		Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis											
		bedrag		bedrag	t/m											
Bijdragen van derden		662.500	0	663												
Netto investering		368	0	368												
(Rotterdams geld)																
Kapitaallasten (rente en		N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.												
afschrijving)																
Fietsroutes (restant)	1.337	0	1.337	1.035	0	302	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis	
													krediet	gevoteerd	t/m	
												Verkeer en vervoer	191.182	0	191.182	9
												Fietsroutes (restant)	1.337	0	1.337	:
Doel krediet: Het krediet is bedoeld voor de gefaseerde aanleg van een klein d																
en woon- en werkverkeer vanaf de A20 tot aan het centrum (volgens de door de																
Rotte fietspad).																
Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling																
Details		Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis											
		bedrag		bedrag	t/m											
Bijdragen van derden		0	0	0												
Netto investering		1.337	0	1.337												
(Rotterdams geld)																
Kapitaallasten (rente en		N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.												
afschrijving)																
Fietsvoorziening OV haltes	469	0	469	526	0	0	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis	
													krediet	gevoteerd	t/m	
												Verkeer en vervoer	191.182	0	191.182	9
												Fietsvoorziening OV	469	0	469	
												haltes				
Doel krediet: In samenwerking met de RET en Metropoolregio Rotterdam Den																
hoogte van OV haltes. Deze ontwikkeling past binnen het vastgestelde Fietspla																
Rotterdams taakveld: 2.5 - Openbaar vervoer																
Details		Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis											
		bedrag		bedrag	t/m											

												Bijdragen van derden	504.000	0	504	
												Netto investering	-35	0	-35	
												(Rotterdams geld)				
												Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	
Oprit verlengde Willemsbrug	168	0	168	73	0	0	0	0	0	0		Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
														krediet	gevoteerd	t/m
												Verkeer en vervoer	191.182	0	191.182	9
												Oprit verlengde Willemsbrug	168	0	168	
												Doel krediet: Het project Willemsbrug heeft als doel het verbeteren van de bes				
												Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling				
												Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
													bedrag		bedrag	t/m
												Bijdragen van derden	26.950	0	27	
												Netto investering	141	0	141	
												(Rotterdams geld)				
												Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	
Buitenruimte Hoek van Holland Haven	8.018	0	8.018	7.018	793	208	0	0	0	0		Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
														krediet	gevoteerd	t/m
												Verkeer en vervoer	191.182	0	191.182	9
												Buitenruimte Hoek van Holland Haven	8.018	0	8.018	
												Doel krediet: Dit krediet wordt ingezet voor het project buitenruimte en infrastru				
												Voor de kapitaalsaten die ontstaan ontangt de gemeente jaarlijkse bijdragen va				
												Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling				
												Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
													bedrag		bedrag	t/m
												Bijdragen van derden	4.108.368	0	4.108	
												Netto investering	3.910	0	3.910	
												(Rotterdams geld)				
												Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	
Fietsvoorziening Lijnbaan 30	400	0	400	119	281	0	0	0	0	0		Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie

				krediet	gevoteerd	t/m
Verkeer en vervoer		191.182	0	191.182	9	
Fietsvoorziening Lijnbaan		400	0	400		
30						
Doel krediet: Realisatie fietsvoorziening aan de Lijnbaan 30.						
Rotterdams taakveld: 2.2 - Parkeren						
Details		Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realisatie	
		bedrag		bedrag	t/m	
Bijdragen van derden		0	0	0		
Netto investering		400	0	400		
(Rotterdams geld)						
Kapitaallasten (rente en afschrijving)		N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.		

Mobiliteit ANPR (Automatic Number Plate Recognition-camera's) systemen	1.000	0	1.000	14	486	500	0	0	0

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
				t/r

Verkeer en vervoer	191.182	0	191.182	
Mobiliteit ANPR (Automatic Number Plate Recognition-camera's) systemen	1.000	0	1.000	

Doel krediet: Betreft aanschaf ANPR-systemen Mobiliteit. Deze systemen verzorgen de informatie van passerend verkeer langs de kant van de weg.

Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling

Details										Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
										bedrag		bedrag	t/r
Bijdragen van derden										0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)										1.000	0	1.000	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)										N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	

Herontwerp Ontheffingen	500	0	500	0	300	200	0	0	0
Verkeer en Vervoer/Toezicht									
Verkeer en Vervoer									

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
				t/r

Verkeer en vervoer	191.182	0	191.182	
Herontwerp Ontheffingen	500	0	500	
Verkeer en Vervoer/Toezicht				
Verkeer en Vervoer				

Doel krediet: Betreft het vervangen van software die nodig is om voor Rotterdam milieuzones) 1) een ontheffing aan te vragen en te beoordelen en 2) vast te stellen voertuigrestricties in betreffend gebied.

Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Rea
	bedrag		bedrag	t/r
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	500	0	500	
Kapitaalaasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	

[illegible]

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Rea
		krediet	gevoteerd	t/r
Verkeer en vervoer	191.182	0	191.182	
Optimalisatie OV-tracés	4.500	0	4.500	
Maastrunnel en Van				
Brienoordbrug				

Doel krediet: Verbetering van het OV tussen Zuid en Noord op de bestaande o

Centraal) en Van Brienenoordbrugcorridor (Zuidplein-Stadionpark-Kralingse Zo

betrouwbaarheid en aantrekkelijkheid van (deels) bestaande busverbindingen o

Rotterdams taakveld: 2.5 - Openbaar vervoer

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Rea
	bedrag		bedrag	t/r
Bijdragen van derden	3.000.000	0	3.000	
Netto investering (Rotterdams geld)	1.500	0	1.500	
Kapitaalaasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	

A16 Rotterdam Vervolg 2	5.967	0	5.967	0	1.089	710	3.019	1.150	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Reali:
												krediet	gevoteerd	t/m
										Verkeer en vervoer	191.182	0	191.182	9
										A16 Rotterdam Vervolg 2	5.967	0	5.967	

Doel krediet: Het betreft de kosten voor de werkzaamheden in het kader van d
werkzaamheden die in 2022 en 2023 zullen plaatsvinden aan geluidschermen €

Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realisatie

										bedrag		bedrag		t/m		
										Bijdragen van derden	0	0	0			
										Netto investering	5.967	0	5.967			
										(Rotterdams geld)						
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.			
Inrichting fietsenstalling	1.200	0	1.200	0	1.165	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie		
Beursgallery																
												krediet	gevoteerd	t/m		
										Verkeer en vervoer	191.182	0	191.182	9		
										Inrichting fietsenstalling	1.200	0	1.200			
										Beursgallery						
Doel krediet: Realisatie fietsvoorziening aan de Hoogstraat.																
Rotterdams taakveld: 2.2 - Parkeren																
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realisatie		
											bedrag		bedrag	t/m		
										Bijdragen van derden	0	0	0			
										Netto investering	1.200	0	1.200			
										(Rotterdams geld)						
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.			
Scanunits	1.550	0	1.550	0	450	50	900	150	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie		
												krediet	gevoteerd	t/m		
										Verkeer en vervoer	191.182	0	191.182	9		
										Scanunits	1.550	0	1.550			
										Doel krediet: Uitbreiding en vervanging scanunits.						
										Rotterdams taakveld: 0.63 - Parkeerbelasting						
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realisatie		
											bedrag		bedrag	t/m		
										Bijdragen van derden	0	0	0			
										Netto investering	1.550	0	1.550			
										(Rotterdams geld)						
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.			
Bewegwijzering Parkeren	1.855	0	1.855	3	808	1.043	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie		
												krediet	gevoteerd	t/m		

Verkeer en vervoer	191.182	0	191.182	9
Bewegwijzering Parkeren	1.855	0	1.855	
Doel krediet: Het investeringskrediet is bedoeld voor de realisatie bewegwijzeren				
Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling				
Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Realisatie t/m
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	1.855	0	1.855	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	

Beheer van de stad	1.491.381	0	1.491.381	829.148	215.326	161.751	135.992	114.295	9.786

CO2 reductie door versnelde ombouw straatverlichting naar LED	51.000	0	51.000	23.164	10.474	11.000	6.362	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
											krediet	gevoteerd	t/r	

Beheer van de stad	1.491.381	0	1.491.381	8
CO2 reductie door versnelde ombouw straatverlichting naar LED	51.000	0	51.000	

Doel krediet: In 6 jaar een versnelde ombouw van de armaturen (lampen) in le
per jaar wordt gerealiseerd en ca. 30% energie wordt bespaard ten opzichte van

Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer				
Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Realisatie t/r
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	51.000	0	51.000	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	

Werkplaatssysteem Vervoer & Materieel	1.000	0	1.000	866	0	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
											krediet	gevoteerd	t/r	

Beheer van de stad	1.491.381	0	1.491.381	8
Werkplaatssysteem Vervoer & Materieel	1.000	0	1.000	

Doel krediet: Nieuw software systeem (Combipac) ten behoeve van de werkp

Rotterdams taakveld: 0.8.c - Overige baten en lasten - Lease

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
	bedrag		bedrag	t/m
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	1.000	0	1.000	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	

Rijksmonument Crooswijk80008003153851000000

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
		krediet	gevoteerd	t/m

Beheer van de stad	1.491.381	0	1.491.381	82

Rijksmonument Crooswijk	800	0	800	

Doel krediet: Diverse restauratiewerkzaamheden aan het rijksmonument Crooswijk, met name de kapel, de entree van de begraafplaats Crooswijk (aanpassen linker poort aan de kapel).

Rotterdams taakveld: 7.5 - Begraafplaatsen en crematoria

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
	bedrag		bedrag	t/m
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	800	0	800	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	

Gemeentelijk Rioleringsplan98.512098.51212.22427.95625.54716.53516.2500

2021-2025

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
		krediet	gevoteerd	t/m

Beheer van de stad	1.491.381	0	1.491.381	82

Gemeentelijk	98.512	0	98.512	

Rioleringsplan 2021-2025

Doel krediet: Dit krediet betreft de vervanging van kapitaalgoederen vanuit het economische veroudering of slijtage.

Rotterdams taakveld: 7.2 - Riolering

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
	bedrag		bedrag	t/m
Bijdragen van derden	3.722.000	0	3.722	
Netto investering (Rotterdams geld)	94.790	0	94.790	

										Kapitaallasten (rente en afschrijving)					N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.													
Vervanging vrijverval riolen	184.750	0	184.750	29.036	45.157	36.950	36.950	36.950	0																					
2021-2025										Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real																

											<table><tr><td>Beheer van de stad</td><td>1.491.381</td><td>0</td><td>1.491.381</td><td>82</td></tr><tr><td>Schiebruggen CE-Markering</td><td>8.000</td><td>0</td><td>8.000</td><td></td></tr><tr><td colspan="5">Doel krediet: Realisering van CE-Markering van de Schiebruggen.</td></tr><tr><td colspan="5">Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer</td></tr><tr><td colspan="2">Details</td><td>Initieel bedrag</td><td>Bijstelling</td><td>Nieuw bedrag</td><td>Realisatie t/m</td></tr><tr><td colspan="2">Bijdragen van derden</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td></td></tr><tr><td colspan="2">Netto investering (Rotterdams geld)</td><td>8.000</td><td>0</td><td>8.000</td><td></td></tr><tr><td colspan="2">Kapitaallasten (rente en afschrijving)</td><td>N.v.t.</td><td>N.v.t.</td><td>N.v.t.</td><td></td></tr></table>					Beheer van de stad	1.491.381	0	1.491.381	82	Schiebruggen CE-Markering	8.000	0	8.000		Doel krediet: Realisering van CE-Markering van de Schiebruggen.					Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer					Details		Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Realisatie t/m	Bijdragen van derden		0	0	0		Netto investering (Rotterdams geld)		8.000	0	8.000		Kapitaallasten (rente en afschrijving)		N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	
Beheer van de stad	1.491.381	0	1.491.381	82																																																							
Schiebruggen CE-Markering	8.000	0	8.000																																																								
Doel krediet: Realisering van CE-Markering van de Schiebruggen.																																																											
Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer																																																											
Details		Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Realisatie t/m																																																						
Bijdragen van derden		0	0	0																																																							
Netto investering (Rotterdams geld)		8.000	0	8.000																																																							
Kapitaallasten (rente en afschrijving)		N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.																																																							
Beweegbare objecten, modernisering, centralisering & CE-Markering	4.000	0	4.000	0	2.000	2.000	0	0	0	<table><tr><td>Programma</td><td>Gevoteerd</td><td>Bijstelling krediet</td><td>Nieuw gevoteerd</td><td>Realisatie t/r</td></tr><tr><td>Beheer van de stad</td><td>1.491.381</td><td>0</td><td>1.491.381</td><td>8</td></tr><tr><td>Beweegbare objecten, modernisering, centralisering & CE-Markering</td><td>4.000</td><td>0</td><td>4.000</td><td></td></tr><tr><td colspan="5">Doel krediet: Modernisering van de elektrotechnische installaties, ombouw naar beweegbare bruggen en sluizen.</td></tr><tr><td colspan="5">Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer</td></tr><tr><td colspan="2">Details</td><td>Initieel bedrag</td><td>Bijstelling</td><td>Nieuw bedrag</td><td>Realisatie t/r</td></tr><tr><td colspan="2">Bijdragen van derden</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td></td></tr><tr><td colspan="2">Netto investering (Rotterdams geld)</td><td>4.000</td><td>0</td><td>4.000</td><td></td></tr><tr><td colspan="2">Kapitaallasten (rente en afschrijving)</td><td>N.v.t.</td><td>N.v.t.</td><td>N.v.t.</td><td></td></tr></table>	Programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/r	Beheer van de stad	1.491.381	0	1.491.381	8	Beweegbare objecten, modernisering, centralisering & CE-Markering	4.000	0	4.000		Doel krediet: Modernisering van de elektrotechnische installaties, ombouw naar beweegbare bruggen en sluizen.					Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer					Details		Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Realisatie t/r	Bijdragen van derden		0	0	0		Netto investering (Rotterdams geld)		4.000	0	4.000		Kapitaallasten (rente en afschrijving)		N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	
Programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/r																																																							
Beheer van de stad	1.491.381	0	1.491.381	8																																																							
Beweegbare objecten, modernisering, centralisering & CE-Markering	4.000	0	4.000																																																								
Doel krediet: Modernisering van de elektrotechnische installaties, ombouw naar beweegbare bruggen en sluizen.																																																											
Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer																																																											
Details		Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Realisatie t/r																																																						
Bijdragen van derden		0	0	0																																																							
Netto investering (Rotterdams geld)		4.000	0	4.000																																																							
Kapitaallasten (rente en afschrijving)		N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.																																																							
Urgente Vervaningsinvesteringen kademuren	17.000	0	17.000	1.354	1.811	12.120	4.637	0	0	<table><tr><td>Programma</td><td>Gevoteerd</td><td>Bijstelling krediet</td><td>Nieuw gevoteerd</td><td>Realisatie t/r</td></tr><tr><td>Beheer van de stad</td><td>1.491.381</td><td>0</td><td>1.491.381</td><td>8</td></tr><tr><td>Urgente Vervaningsinvesteringen kademuren</td><td>17.000</td><td>0</td><td>17.000</td><td></td></tr><tr><td colspan="5">Doel krediet: Inspectie en Monitoring heeft aangetoond dat bij een aantal kade</td></tr></table>	Programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/r	Beheer van de stad	1.491.381	0	1.491.381	8	Urgente Vervaningsinvesteringen kademuren	17.000	0	17.000		Doel krediet: Inspectie en Monitoring heeft aangetoond dat bij een aantal kade																																	
Programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/r																																																							
Beheer van de stad	1.491.381	0	1.491.381	8																																																							
Urgente Vervaningsinvesteringen kademuren	17.000	0	17.000																																																								
Doel krediet: Inspectie en Monitoring heeft aangetoond dat bij een aantal kade																																																											

worden. Het betreft de kademuren Rijnhaven Oostzijde, Parkhaven Oostzijde, F

Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Rea
	bedrag		bedrag	t/r
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering	17.000	0	17.000	
(Rotterdams geld)				
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	

Conservering grote stalen en betonnen bruggen	10.000	0	10.000	0	3.900	5.100	0	500	500

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Rea
		krediet	gevoteerd	t/r

Beheer van de stad	1.491.381	0	1.491.381	8
Conservering grote stalen en betonnen bruggen	10.000	0	10.000	

Doel krediet: Inspectie en monitoring heeft aangetoond dat bij een aantal brug worden. Met deze maatregelen wordt de achteruitgang van de constructieve kw

Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Rea
	bedrag		bedrag	t/r
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering	10.000	0	10.000	
(Rotterdams geld)				
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	

Digitaliseren Onderhoud Management Systeem	342	0	342	255	87	0	0	0	0

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Rea
		krediet	gevoteerd	t/r

Beheer van de stad	1.491.381	0	1.491.381	8
Digitaliseren Onderhoud Management Systeem	342	0	342	

Doel krediet: Software om het onderhoudsproces te kunnen ondersteunen.

Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Rea
	bedrag		bedrag	t/r
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering	342	0	342	

										(Rotterdams geld)				
										Kapitaallasten (rente en	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	
										afschrijving)				
Vervoer en Materieel 2018 - 2022	155.000	0	155.000	96.912	29.000	0	16.134	2.000	6.267	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
												krediet	gevoteerd	t/m
										Beheer van de stad	1.491.381	0	1.491.381	82
										Vervoer en Materieel 2018 - 2022	155.000	0	155.000	9
										Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor de jaarlijkse aanschaf van voertuigen bedrijfsonderdeel Vervoer en Materieel. De kapitaallasten die voortvloeien uit de exploitatie van Vervoer en Materieel.				
										Rotterdams taakveld: 0.8.c - Overige baten en lasten - Lease				
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
											bedrag		bedrag	t/m
										Bijdragen van derden	0	0	0	
										Netto investering (Rotterdams geld)	155.000	0	155.000	7
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	
Inzamelmiddelen Containers 2018 t/m 2022	19.000	0	19.000	16.065	3.800	0	74	0	1.648	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
												krediet	gevoteerd	t/r
										Beheer van de stad	1.491.381	0	1.491.381	8
										Inzamelmiddelen Containers 2018 t/m 2022	19.000	0	19.000	
										Doel krediet: Krediet wordt ingezet voor nieuwe containers en het vervangen van Rotterdambakken, containers milieuparken en containers voor containerservice				
										Rotterdams taakveld: 7.3 - Afval				
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
											bedrag		bedrag	t/r
										Bijdragen van derden	0	0	0	
										Netto investering (Rotterdams geld)	19.000	0	19.000	
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	
Vervanging Prullenbakken	4.000	0	4.000	2.458	576	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie

Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Real t/m
Bijdragen van derden	11.363	0	11	
Netto investering (Rotterdams geld)	61.061	0	61.061	5
Kapitaalaasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
		krediet	gevoteerd	t/m

Beheer van de stad	1.491.381	0	1.491.381	82

Vervanging civiele kunstwerken	48.982	0	48.982	4

- Doel: Dit gaat om het doorlopende krediet voor de uitvoering van noodzakelijke
- sluisen en beweegbare bruggen;
- vervanging van de rijksmonumentale roltrappen van het Maastunnelcomplex;
- bruggen, kademuren en glooiingen.

Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Reali:
	bedrag		bedrag	t/m
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering	48.982	0	48.982	4'
(Rotterdams geld)				
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	

Maastunnel renovatie	205.561	0	205.561	188.594	5.600	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
												krediet	gevoteerd	t/m

Beheer van de stad	1.491.381	0	1.491.381	82

Maastunnel renovatie	205.561	0	205.561	18%

Doel krediet: Dit krediet is bedoeld voor de voorbereidingsfase en de uitvoering

Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer

Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Realisatie t/m
Bijdragen van derden	1.871.000	0	1.871	0
Netto investering	203.690	0	203.690	18

											(Rotterdams geld)
											Kapitaallasten (rente en afschrijving)
Openbare verlichting 2017-2022	11.979	0	11.979	8.304	3.676	0	0	0	0	0	Programma
											Gevoteerd
											Bijstelling
											krediet
											Nieuw
											gevoteerd
											Realisatie
											t/m
											Beheer van de stad
											1.491.381
											0
											1.491.381
											82
											Openbare verlichting
											11.979
											0
											11.979
											0
											2017-2022
											Doel krediet: Dit krediet is bedoeld voor de vervangingsopgave van lichtmaster
											voor lichtmasten een technische levensduur van 30 jaar. Na 30 jaar wordt het li
											eventueel vervangen.
											Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer
											Details
											Initieel
											Bijstelling
											Nieuw
											Realisatie
											bedrag
											bedrag
											t/m
											Bijdragen van derden
											12.842
											0
											13
											Netto investering
											11.967
											0
											11.967
											0
											(Rotterdams geld)
											Kapitaallasten (rente en afschrijving)
											N.v.t.
											N.v.t.
											N.v.t.
Assetbeheersysteem	1.015	0	1.015	108	0	0	0	0	0	0	Programma
											Gevoteerd
											Bijstelling
											krediet
											Nieuw
											gevoteerd
											Realisatie
											t/m
											Beheer van de stad
											1.491.381
											0
											1.491.381
											82
											Assetbeheersysteem
											1.015
											0
											1.015
											Doel krediet: Voor het beheer van de stad is behoefte aan een nieuw integraal
											bedrijfsmiddelen). Enerzijds komt deze behoefte voort uit het bereiken van het e
											huidige assetbeheersystemen of uit het nog onder de oude legacy-omgeving dr
											overgang op één nieuw assetbeheersysteem de verdere invoering van de gebie
											positief zal beïnvloeden. Bij het integraal beheer gebruiken alle afdelingen binne
											Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer
											Details
											Initieel
											Bijstelling
											Nieuw
											Realisatie
											bedrag
											bedrag
											t/m
											Bijdragen van derden
											0
											0
											0
											Netto investering
											1.015
											0
											1.015
											0
											(Rotterdams geld)
											Kapitaallasten (rente en afschrijving)
											N.v.t.
											N.v.t.
											N.v.t.

Blauwe verbinding fase 27.02607.0264.441000000

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
		krediet	gevoteerd	t/m
Beheer van de stad	1.491.381	0	1.491.381	82

Blauwe verbinding fase 27.02607.026.

Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor de aanleg van de 'Blauwe Verbinding' tussen het Zuiderpark in Rotterdam, het toekomstige landschapspark 'Het Buijten' en het gebied 'De Oude Maas'. De verbinding zorgt ook voor schoon water, functioneert als een waterbuffer en verbindt verschillende groengebieden in en rond de stad.

Rotterdams taakveld: 5.7.b - Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Groen

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
	bedrag		bedrag	t/m
Bijdragen van derden	3.612.709	0	3.613	0
Netto investering	3.413	0	3.413	0
(Rotterdams geld)				
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	

Begraafplaatsen en1.00001.000958000000

Crematorium 2016-2019

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
		krediet	gevoteerd	t/m
Beheer van de stad	1.491.381	0	1.491.381	82

Begraafplaatsen en1.00001.000

Crematorium 2016-2019

Doel krediet: Volgens het beleidsplan Begraven en Cremeren 2016-2019 pleegt de gemeente Rotterdam investeringen op actieve begraafplaatsen en het crematorium. Dit krediet is bedoeld voor de realisatie van het crematorium op de locatie van de Crooswijk (de kapel is een rijksmonument). Verder bleek uit een inspectie dat de realisatie van het crematorium betekent dat een gedeelte van de investering ook nodig zal zijn om het rijksmonument te behouden.

Rotterdams taakveld: 7.5 - Begraafplaatsen en crematoria

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
	bedrag		bedrag	t/m
Bijdragen van derden	59.601	0	60	0
Netto investering	941	0	941	0
(Rotterdams geld)				
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	

Bruggen en tunnels33.925033.92533.796000000

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
		krediet	gevoteerd	t/m
Beheer van de stad	1.491.381	0	1.491.381	82

Bruggen en tunnels	33.925	0	33.925	3
Doel krediet: Dit krediet wordt ingezet om reeds bestaande kapitaalgoeden bij				
Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer				
Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Realisatie t/m
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	33.925	0	33.925	3
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	

Thema vak natuur begraven op
begraafplaats Hofwijk

Programma **Gevoteerd** **Bijstelling** **Nieuw** **Realisatie**
 krediet **gevoteerd** **t/r**

Beheer van de stad **1.491.381** **0** **1.491.381** **8**

Thema vak natuur begraven
op begraafplaats Hofwijk

Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor de aanleg van een themavak natuurbe-
graaftplaats Hofwijk te realiseren.

Rotterdams taakveld: 7.5 - Begraafplaatsen en crematoria

Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Realisatie t/r
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	1.384	0	1.384	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	

Wastemanagementsysteem

Programma **Gevoteerd** **Bijstelling** **Nieuw** **Realisatie**
 krediet **gevoteerd** **t/r**

Beheer van de stad **1.491.381** **0** **1.491.381** **8**

Wastemanagementsysteem

Doel krediet: Dit krediet is bedoeld voor de aanschaf en invoering van een ICT
efficiënter en minder arbeidsintensief werken in het primaire proces en bij de ad

Rotterdams taakveld: 7.3 - Afval

Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Realisatie t/r
Bijdragen van derden	0	0	0	

										<table><tr><td>Netto investering</td><td>2.038</td><td>0</td><td>2.038</td><td></td></tr><tr><td colspan="5">(Rotterdams geld)</td></tr><tr><td>Kapitaallasten (rente en afschrijving)</td><td>N.v.t.</td><td>N.v.t.</td><td>N.v.t.</td><td></td></tr></table>					Netto investering	2.038	0	2.038		(Rotterdams geld)					Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.																																																				
Netto investering	2.038	0	2.038																																																																													
(Rotterdams geld)																																																																																
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.																																																																													
Verkeersdynamisch systeem	810	0	810	603	0	0	32	0	366	<table><tr><td>Programma</td><td>Gevoteerd</td><td>Bijstelling</td><td>Nieuw</td><td>Real</td></tr><tr><td></td><td></td><td>krediet</td><td>gevoteerd</td><td>t/r</td></tr><tr><td>Beheer van de stad</td><td>1.491.381</td><td>0</td><td>1.491.381</td><td>8</td></tr><tr><td>Verkeersdynamisch systeem</td><td>810</td><td>0</td><td>810</td><td></td></tr><tr><td colspan="5">Hoek van Holland</td></tr><tr><td colspan="5">Doel krediet: Krediet dient ter voorbereiding van een dynamisch verkeersman</td></tr><tr><td colspan="5">van Holland tijdens drukke stranddagen beter te kunnen sturen en te reguleren.</td></tr><tr><td colspan="5">Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer</td></tr><tr><td>Details</td><td>Initieel</td><td>Bijstelling</td><td>Nieuw</td><td>Real</td></tr><tr><td></td><td>bedrag</td><td></td><td>bedrag</td><td>t/r</td></tr><tr><td>Bijdragen van derden</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td></td></tr><tr><td>Netto investering</td><td>810</td><td>0</td><td>810</td><td></td></tr><tr><td colspan="5">(Rotterdams geld)</td></tr><tr><td>Kapitaallasten (rente en afschrijving)</td><td>N.v.t.</td><td>N.v.t.</td><td>N.v.t.</td><td></td></tr></table>	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real			krediet	gevoteerd	t/r	Beheer van de stad	1.491.381	0	1.491.381	8	Verkeersdynamisch systeem	810	0	810		Hoek van Holland					Doel krediet: Krediet dient ter voorbereiding van een dynamisch verkeersman					van Holland tijdens drukke stranddagen beter te kunnen sturen en te reguleren.					Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer					Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Real		bedrag		bedrag	t/r	Bijdragen van derden	0	0	0		Netto investering	810	0	810		(Rotterdams geld)					Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	
Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real																																																																												
		krediet	gevoteerd	t/r																																																																												
Beheer van de stad	1.491.381	0	1.491.381	8																																																																												
Verkeersdynamisch systeem	810	0	810																																																																													
Hoek van Holland																																																																																
Doel krediet: Krediet dient ter voorbereiding van een dynamisch verkeersman																																																																																
van Holland tijdens drukke stranddagen beter te kunnen sturen en te reguleren.																																																																																
Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer																																																																																
Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Real																																																																												
	bedrag		bedrag	t/r																																																																												
Bijdragen van derden	0	0	0																																																																													
Netto investering	810	0	810																																																																													
(Rotterdams geld)																																																																																
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.																																																																													
Investeringskrediet Wegen	113.371	0	113.371	77.644	35.817	0	0	0	0	<table><tr><td>Programma</td><td>Gevoteerd</td><td>Bijstelling</td><td>Nieuw</td><td>Real</td></tr><tr><td></td><td></td><td>krediet</td><td>gevoteerd</td><td>t/n</td></tr><tr><td>Beheer van de stad</td><td>1.491.381</td><td>0</td><td>1.491.381</td><td>8</td></tr><tr><td>Investeringskrediet Wegen</td><td>113.371</td><td>0</td><td>113.371</td><td></td></tr><tr><td colspan="5">2019 - 2022</td></tr><tr><td colspan="5">Doel krediet: Het investeringskrediet Wegen 2019 - 2022 is bedoeld voor alle t</td></tr><tr><td colspan="5">2022 voor de asset 'Wegen' worden gedaan.</td></tr><tr><td colspan="5">Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer</td></tr><tr><td>Details</td><td>Initieel</td><td>Bijstelling</td><td>Nieuw</td><td>Real</td></tr><tr><td></td><td>bedrag</td><td></td><td>bedrag</td><td>t/n</td></tr><tr><td>Bijdragen van derden</td><td>1.289.785</td><td>0</td><td>1.290</td><td></td></tr><tr><td>Netto investering</td><td>112.081</td><td>0</td><td>112.081</td><td></td></tr><tr><td colspan="5">(Rotterdams geld)</td></tr><tr><td>Kapitaallasten (rente en afschrijving)</td><td>N.v.t.</td><td>N.v.t.</td><td>N.v.t.</td><td></td></tr></table>	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real			krediet	gevoteerd	t/n	Beheer van de stad	1.491.381	0	1.491.381	8	Investeringskrediet Wegen	113.371	0	113.371		2019 - 2022					Doel krediet: Het investeringskrediet Wegen 2019 - 2022 is bedoeld voor alle t					2022 voor de asset 'Wegen' worden gedaan.					Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer					Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Real		bedrag		bedrag	t/n	Bijdragen van derden	1.289.785	0	1.290		Netto investering	112.081	0	112.081		(Rotterdams geld)					Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	
Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real																																																																												
		krediet	gevoteerd	t/n																																																																												
Beheer van de stad	1.491.381	0	1.491.381	8																																																																												
Investeringskrediet Wegen	113.371	0	113.371																																																																													
2019 - 2022																																																																																
Doel krediet: Het investeringskrediet Wegen 2019 - 2022 is bedoeld voor alle t																																																																																
2022 voor de asset 'Wegen' worden gedaan.																																																																																
Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer																																																																																
Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Real																																																																												
	bedrag		bedrag	t/n																																																																												
Bijdragen van derden	1.289.785	0	1.290																																																																													
Netto investering	112.081	0	112.081																																																																													
(Rotterdams geld)																																																																																
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.																																																																													
Investeringskrediet Groen 2019	27.316	0	27.316	13.626	13.736	0	0	0	0	<table><tr><td>Programma</td><td>Gevoteerd</td><td>Bijstelling</td><td>Nieuw</td><td>Real</td></tr></table>	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real																																																																	
Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real																																																																												

Beheer van de stad	1.491.381	0	1.491.381	82

Investeringskrediet Groen	27.316	0	27.316	1

2019 - 2022

Doel krediet: Het investeringskrediet is bedoeld voor alle te activeren investier
'Groen' worden gedaan.

Rotterdams taakveld: 5.7.b - Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Groer

Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Real t/n

Bijdragen van derden	32.819	0	33	

Netto investering (Rotterdams geld)	27.283	0	27.283	1

Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	

Investeringskrediet Water 2019	9.750	0	9.750	1.909	7.841	0	0	0	0

- 2022

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real

Beheer van de stad	1.491.381	0	1.491.381	82

Investeringskrediet Water	9.750	0	9.750	

2019 - 2022

Doel krediet: Het investeringskrediet is bedoeld voor alle te activeren investier
2022 worden gedaan.

Rotterdams taakveld: 5.7.b - Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Groer

Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Real t/n

Bijdragen van derden	0	0	0	

Netto investering (Rotterdams geld)	9.750	0	9.750	

Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	

Investeringskrediet Spelen	7.373	0	7.373	5.020	2.353	0	0	0	0

2019 - 2022

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real

Beheer van de stad	1.491.381	0	1.491.381	82

Investeringskrediet Spelen	7.373	0	7.373	

2019 - 2022

Doel krediet: Het investeringskrediet is bedoeld voor alle te activeren investier

											Netto investering	18.437	0	18.437	:
											(Rotterdams geld)				
											Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	
Voertuigbeheersysteem	500	0	500	144	333	0	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Rea
Vervoer & Materieel													krediet	gevoteerd	t/r
											Beheer van de stad	1.491.381	0	1.491.381	8
											Voertuigbeheersysteem	500	0	500	
											Vervoer & Materieel				
											Doel krediet: Dit krediet is bedoeld om een verouderd IT-systeem te vervanger noodzakelijke werkzaamheden in het primair proces ondersteund worden. De n bedrijfsvoering en maakt het mogelijk om datagedreven te werken.				
											Rotterdams taakveld: 0.8.c - Overige baten en lasten - Lease				
											Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Rea
												bedrag		bedrag	t/r
											Bijdragen van derden	0	0	0	
											Netto investering	500	0	500	
											(Rotterdams geld)				
											Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	
Vervanging technische installatie wasplaatsen	750	0	750	398	352	0	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Rea
													krediet	gevoteerd	t/r
											Beheer van de stad	1.491.381	0	1.491.381	8
											Vervanging technische installatie wasplaatsen	750	0	750	
											Doel krediet: Het vervangen van technische installaties, het plaatsen van twee				
											Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer				
											Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Rea
												bedrag		bedrag	t/r
											Bijdragen van derden	0	0	0	
											Netto investering	750	0	750	
											(Rotterdams geld)				
											Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	
Maastunnel Roltrappen 2.0	3.500	0	3.500	310	3.190	0	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie

				krediet	gevoteerd	t/m
Beheer van de stad	1.491.381	0	1.491.381	82		
Maastunnel Roltrappen	3.500	0	3.500			
2.0						
Doel krediet: In de afgelopen jaren heeft een ingrijpende renovatie/restauratie						
Maastunnel.						
Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer						
Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis		
	bedrag		bedrag	t/m		
Bijdragen van derden	0	0	0			
Netto investering	3.500	0	3.500			
(Rotterdams geld)						
Kapitaallasten (rente en	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.			
afschrijving)						

Assetgroep Civiele	4.900	0	4.900	0	0	4.900	0	0	0
kunstwerken 2023-2026									

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
		krediet	gevoteerd	t/r
Beheer van de stad	1.491.381	0	1.491.381	8
Assetgroep Civiele kunstwerken 2023-2026	4.900	0	4.900	
Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor de vervangingsinvesteringen van de z				
2026.				
Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer				
Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
	bedrag		bedrag	t/r
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	4.900	0	4.900	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	

Assetgroep Wegen 2023-2026	89.783	0	89.783	0	0	26.692	29.119	33.972	0

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
		krediet	gevoteerd	t/m
Beheer van de stad	1.491.381	0	1.491.381	82
Assetgroep Wegen 2023-2026	89.783	0	89.783	
Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor de vervangingsinvesteringen van de z				

										Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer					
										Details		Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
												bedrag		bedrag	t/m
										Bijdragen van derden		0	0	0	
										Netto investering		89.783	0	89.783	
										(Rotterdams geld)					
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)		N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	
Assetgroep Groen en bomen	29.100	0	29.100	0	0	9.700	9.700	9.700	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie	
2023-2026												krediet	gevoteerd	t/r	
										Beheer van de stad		1.491.381	0	1.491.381	8
										Assetgroep Groen en bomen 2023-2026		29.100	0	29.100	
										Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor de vervangingsinvesteringen van de assetgroep Groen en bomen 2023-2026.					
										Rotterdams taakveld: 5.7.b - Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Groen					
										Details		Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
												bedrag		bedrag	t/r
										Bijdragen van derden		0	0	0	
										Netto investering		29.100	0	29.100	
										(Rotterdams geld)					
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)		N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	
Assetgroep Oppervlaktewater	12.161	0	12.161	0	0	4.054	4.054	4.054	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie	
2023-2026												krediet	gevoteerd	t/r	
										Beheer van de stad		1.491.381	0	1.491.381	8
										Assetgroep Oppervlaktewater 2023-2026		12.161	0	12.161	
										Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor de vervangingsinvesteringen van de assetgroep Oppervlaktewater 2023-2026.					
										Rotterdams taakveld: 5.7.b - Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Groen					
										Details		Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
												bedrag		bedrag	t/r
										Bijdragen van derden		0	0	0	
										Netto investering		12.161	0	12.161	

										(Rotterdams geld)				
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)				
Assetgroep Beeldende kunst en monumenten 2023-2026	790	0	790	0	0	265	295	230	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
										krediet gevoteerd t/m				
										Beheer van de stad1.491.38101.491.3818				
										Assetgroep Beeldende kunst en monumenten 2023-20267900790				
										Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor de vervangingsinvesteringen van de 2023 tot en met 2026.				
										Rotterdams taakveld: 5.7.b - Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Groer				
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
										bedrag bedrag t/r				
										Bijdragen van derden000				
										Netto investering (Rotterdams geld)7900790				
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)				
Assetgroep Openbare verlichting 2023-2026	10.941	0	10.941	0	0	3.476	3.476	3.989	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
										krediet gevoteerd t/r				
										Beheer van de stad1.491.38101.491.3818				
										Assetgroep Openbare verlichting 2023-202610.941010.941				
										Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor de vervangingsinvesteringen van de 2026.				
										Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer				
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
										bedrag bedrag t/r				
										Bijdragen van derden000				
										Netto investering (Rotterdams geld)10.941010.941				
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)				
Assetgroep Spelen 2023-2026	17.400	0	17.400	0	0	5.800	5.800	5.800	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
										krediet gevoteerd t/m				

Beheer van de stad	1.491.381	0	1.491.381	82
Assetgroep Spelen 2023-2026	17.400	0	17.400	
Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor de vervangingsinvesteringen van de a				
Rotterdams taakveld: 5.7.b - Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Groer				
Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Realisatie t/m
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	17.400	0	17.400	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	

Begraven en Cremeren 2023-2026	3.475	0	3.475	0	1.400	400	825	850	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m
Beheer van de stad	1.491.381	0	1.491.381	82										
Begraven en Cremeren 2023-2026	3.475	0	3.475											
Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor de vervangingsinvesteringen van de t 2026.														
Rotterdams taakveld: 7.5 - Begraafplaatsen en crematoria														
Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Realisatie t/m										
Bijdragen van derden	0	0	0											
Netto investering (Rotterdams geld)	3.475	0	3.475											
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.											

Leiding Ingravingen Systeem (LIS)	510	0	510	36	474	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m
Beheer van de stad	1.491.381	0	1.491.381	82										
Leiding Ingravingen Systeem (LIS)	510	0	510											
Doel krediet: De vervanging van de huidige applicatie Leges Informatie Systeem														
Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer														
Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realisatie										

	bedrag		bedrag		t/m
Bijdragen van derden	0	0	0		
Netto investering	510	0	510		
(Rotterdams geld)					
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.		

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	2.140.270	8.000	2.148.270	655.265	296.359	310.597	236.935	167.863	251.449

Hart van Zuid	158.300	0	158.300	138.744	2.589	0	0	0	10.400	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real
											krediet	gevoteerd	t/n	

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	2.140.270	8.000	2.148.270	655.265	296.359	310.597	236.935	167.863	251.449

Hart van Zuid	158.300	0	158.300	138.744	2.589	0	0	0	10.400

Doel krediet: Het project Hart van Zuid, het gebied rond Ahoy, Zuidplein en Vaartspoorplein, wordt ontwikkeld op grond van de gemeentelijke Stadsvisie 2030 en in het Pact op Zuid. Met het krediet wordt de realisatie van het project mogelijk gemaakt. Het project wordt gefinancierd door partijen en andere overheden in voor een kwaliteitsimpuls om zo de sociale, culturele en economische kwaliteit van de stad en regio te versterken.

Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen				
Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Real t/n
Bijdragen van derden	147.638	0	148	147.638
Netto investering	158.152	0	158.152	158.152
(Rotterdams geld)				
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	

Gymlokalen Lekker Fit	5.900	0	5.900	5.614	0	0	259	0	26	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real
											krediet	gevoteerd	t/n	

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	2.140.270	8.000	2.148.270	655.265	296.359	310.597	236.935	167.863	251.449

Gymlokalen Lekker Fit	5.900	0	5.900	5.614	0	0	259	0	26

Doel krediet: Dit krediet is beschikbaar gesteld om de doelen van het programma te financieren. Het krediet wordt gebruikt voor de realisatie van de uitbreiding van het aantal gymlokalen.

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden				
Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Real t/n
Bijdragen van derden	0	0	0	0

										Netto investering	5.900	0	5.900	
										(Rotterdams geld)				
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	
Vernieuwing Centrale Bibliotheek Rotterdam	10.000	0	10.000	723	4.126	3.151	2.000	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Real t/m
										Stedelijke inrichting en ontwikkeling	2.140.270	8.000	2.148.270	6
										Vernieuwing Centrale Bibliotheek Rotterdam	10.000	0	10.000	
										Doel krediet: Voor de vernieuwing van de Centrale Bibliotheek Rotterdam wordt beschikbaar gestelde voorbereidingskrediet wordt de architectenselectie voor de (Bibliotheek, openbare fietsenstalling en optioneel de stadsmuseale functie), de een voorlopig ontwerp uitgewerkt.				
										Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden				
										Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Real t/m
										Bijdragen van derden	0	0	0	
										Netto investering (Rotterdams geld)	10.000	0	10.000	
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	
Groen-blauw dak de Doelen	459	0	459	213	246	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Real t/m
										Stedelijke inrichting en ontwikkeling	2.140.270	8.000	2.148.270	6
										Groen-blauw dak de Doelen	459	0	459	
										Doel krediet: In het kader van de vergroening van de stad en het benutten van				
										Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden				
										Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Real t/m
										Bijdragen van derden	215.360	0	215	
										Netto investering (Rotterdams geld)	244	0	244	
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	

Baroeg	2.400	0	2.400	0	500	800	1.100	0	0	<table><tr><th>Programma</th><th>Gevoteerd</th><th>Bijstelling</th><th>Nieuw</th><th>Real</th></tr><tr><td></td><td></td><td>krediet</td><td>gevoteerd</td><td>t/n</td></tr><tr><td>Stedelijke inrichting en ontwikkeling</td><td>2.140.270</td><td>8.000</td><td>2.148.270</td><td>65</td></tr><tr><td>Baroeg</td><td>2.400</td><td>0</td><td>2.400</td><td></td></tr><tr><td colspan="5">Doel krediet: Om Baroeg zijn nationale plek als poppodium te laten behouden in de toekomst meer eigen inkomsten generen. Investeren in het backstage gedeelte van de stad is noodzakelijk. De raad van cultuur onderschrijft in het onlangs gepresenteerde conceptie huisvesting. Het college is akkoord gegaan met het doen van de investering in tussentijd verdient.</td></tr><tr><td colspan="5">Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden</td></tr><tr><th>Details</th><th>Initieel</th><th>Bijstelling</th><th>Nieuw</th><th>Real</th></tr><tr><td></td><td>bedrag</td><td></td><td>bedrag</td><td>t/n</td></tr><tr><td>Bijdragen van derden</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td></td></tr><tr><td>Netto investering (Rotterdams geld)</td><td>2.400</td><td>0</td><td>2.400</td><td></td></tr><tr><td>Kapitaallasten (rente en afschrijving)</td><td>N.v.t.</td><td>N.v.t.</td><td>N.v.t.</td><td></td></tr></table>	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real			krediet	gevoteerd	t/n	Stedelijke inrichting en ontwikkeling	2.140.270	8.000	2.148.270	65	Baroeg	2.400	0	2.400		Doel krediet: Om Baroeg zijn nationale plek als poppodium te laten behouden in de toekomst meer eigen inkomsten generen. Investeren in het backstage gedeelte van de stad is noodzakelijk. De raad van cultuur onderschrijft in het onlangs gepresenteerde conceptie huisvesting. Het college is akkoord gegaan met het doen van de investering in tussentijd verdient.					Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden					Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Real		bedrag		bedrag	t/n	Bijdragen van derden	0	0	0		Netto investering (Rotterdams geld)	2.400	0	2.400		Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	
Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real																																																													
		krediet	gevoteerd	t/n																																																													
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	2.140.270	8.000	2.148.270	65																																																													
Baroeg	2.400	0	2.400																																																														
Doel krediet: Om Baroeg zijn nationale plek als poppodium te laten behouden in de toekomst meer eigen inkomsten generen. Investeren in het backstage gedeelte van de stad is noodzakelijk. De raad van cultuur onderschrijft in het onlangs gepresenteerde conceptie huisvesting. Het college is akkoord gegaan met het doen van de investering in tussentijd verdient.																																																																	
Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden																																																																	
Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Real																																																													
	bedrag		bedrag	t/n																																																													
Bijdragen van derden	0	0	0																																																														
Netto investering (Rotterdams geld)	2.400	0	2.400																																																														
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.																																																														

Voorplein Depotgebouw	6.500	0	6.500	1.771	2.702	2.027	0	0	0	<table><tr><th>Programma</th><th>Gevoteerd</th><th>Bijstelling</th><th>Nieuw</th><th>Real</th></tr><tr><td></td><td></td><td>krediet</td><td>gevoteerd</td><td>t/n</td></tr><tr><td>Stedelijke inrichting en ontwikkeling</td><td>2.140.270</td><td>8.000</td><td>2.148.270</td><td>65</td></tr><tr><td>Voorplein Depotgebouw</td><td>6.500</td><td>0</td><td>6.500</td><td></td></tr><tr><td colspan="5">Doel krediet: Herinrichting van de directe omgeving (het Voorplein) van het Depotgebouw</td></tr><tr><td colspan="5">Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen</td></tr><tr><th>Details</th><th>Initieel</th><th>Bijstelling</th><th>Nieuw</th><th>Real</th></tr><tr><td></td><td>bedrag</td><td></td><td>bedrag</td><td>t/n</td></tr><tr><td>Bijdragen van derden</td><td>738.965</td><td>0</td><td>739</td><td></td></tr><tr><td>Netto investering (Rotterdams geld)</td><td>5.761</td><td>0</td><td>5.761</td><td></td></tr><tr><td>Kapitaallasten (rente en afschrijving)</td><td>N.v.t.</td><td>N.v.t.</td><td>N.v.t.</td><td></td></tr></table>	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real			krediet	gevoteerd	t/n	Stedelijke inrichting en ontwikkeling	2.140.270	8.000	2.148.270	65	Voorplein Depotgebouw	6.500	0	6.500		Doel krediet: Herinrichting van de directe omgeving (het Voorplein) van het Depotgebouw					Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen					Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Real		bedrag		bedrag	t/n	Bijdragen van derden	738.965	0	739		Netto investering (Rotterdams geld)	5.761	0	5.761		Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	
Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real																																																													
		krediet	gevoteerd	t/n																																																													
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	2.140.270	8.000	2.148.270	65																																																													
Voorplein Depotgebouw	6.500	0	6.500																																																														
Doel krediet: Herinrichting van de directe omgeving (het Voorplein) van het Depotgebouw																																																																	
Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen																																																																	
Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Real																																																													
	bedrag		bedrag	t/n																																																													
Bijdragen van derden	738.965	0	739																																																														
Netto investering (Rotterdams geld)	5.761	0	5.761																																																														
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.																																																														

Vergroeningsopgaaf	9.759	0	9.759	6.861	1.959	1.469	0	0	0	<table><tr><th>Programma</th><th>Gevoteerd</th><th>Bijstelling</th><th>Nieuw</th><th>Real</th></tr><tr><td></td><td></td><td>krediet</td><td>gevoteerd</td><td>t/n</td></tr><tr><td>Stedelijke inrichting en ontwikkeling</td><td>2.140.270</td><td>8.000</td><td>2.148.270</td><td>65</td></tr></table>	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real			krediet	gevoteerd	t/n	Stedelijke inrichting en ontwikkeling	2.140.270	8.000	2.148.270	65
Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real																					
		krediet	gevoteerd	t/n																					
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	2.140.270	8.000	2.148.270	65																					

Museumpark										<table><tr><th>Programma</th><th>Gevoteerd</th><th>Bijstelling</th><th>Nieuw</th><th>Real</th></tr><tr><td></td><td></td><td>krediet</td><td>gevoteerd</td><td>t/n</td></tr><tr><td>Stedelijke inrichting en ontwikkeling</td><td>2.140.270</td><td>8.000</td><td>2.148.270</td><td>65</td></tr></table>	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real			krediet	gevoteerd	t/n	Stedelijke inrichting en ontwikkeling	2.140.270	8.000	2.148.270	65
Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real																					
		krediet	gevoteerd	t/n																					
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	2.140.270	8.000	2.148.270	65																					

											ontwikkeling																		
											Vergroeningsopgaaf	9.759	0	9.759															
											Museumpark																		
											Doel krediet: Realiseren van een betere verblijfskwaliteit en een groenere omg																		
											bewoners. Ook wordt een betere aansluiting van het Museumpark op de omgev																		
											Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen																		
											Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Real														
												bedrag		bedrag	t/n														
											Bijdragen van derden	2.774.194	0	2.774															
											Netto investering	6.984	0	6.984															
											(Rotterdams geld)																		
											Overige ontvangsten	2.450																	
											Kapitaallasten (rente en	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.															
											afschrijving)																		
Gebiedontwikkeling	6.700	0	6.700	5.626	0	0	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real														
Merwehaven													krediet	gevoteerd	t/n														
											Stedelijke inrichting en	2.140.270	8.000	2.148.270	6														
											ontwikkeling																		
											Gebiedontwikkeling	6.700	0	6.700															
											Merwehaven																		
											Doel krediet: Strategische verwerving gronden/panden Korte Vaarpier binnen c																		
											Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen																		
											Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Real														
												bedrag		bedrag	t/n														
											Bijdragen van derden	0	0	0															
											Netto investering	6.700	0	6.700															
											(Rotterdams geld)																		
											Kapitaallasten (rente en	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.															
											afschrijving)																		
IHP Sport 2020	14.890	0	14.890	590	10.000	4.000	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real														
voorbereidingskrediet													krediet	gevoteerd	t/n														
											Stedelijke inrichting en	2.140.270	8.000	2.148.270	6														
											ontwikkeling																		
											IHP Sport 2020	14.890	0	14.890															
											voorbereidingskrediet																		

Doel krediet: Op basis van de eerder vastgestelde IHP Sport, Onderwijs en Cultuur Sport aangevraagd. Voor de voorbereidingskosten van vastgestelde urgente projecten Sporthal Schuttersveld wordt krediet aangevraagd.

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden										
Details		Initieel	Bijstelling	Nieuw	Real					
		bedrag		bedrag	t/n					
Bijdragen van derden		0	0	0						
Netto investering		14.890	0	14.890						
(Rotterdams geld)										
Kapitaallasten (rente en afschrijving)		N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.						

Voetbalvelden Overschie
Kleiweg

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real
		krediet	gevoteerd	t/n
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	2.140.270	8.000	2.148.270	61
Voetbalvelden Overschie	1.400	0	1.400	
Kleiweg				

Doel krediet: Woningbouwontwikkeling op de voormalige voetbalvelden AVS G alvast de grex te openen/verwerven van percelen waar een voorkeursrecht op is

Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen										
Details		Initieel	Bijstelling	Nieuw	Real					
		bedrag		bedrag	t/n					
Bijdragen van derden		0	0	0						
Netto investering		1.400	0	1.400						
(Rotterdams geld)										
Kapitaallasten (rente en afschrijving)		N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.						

Vastgoed 2021

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real
		krediet	gevoteerd	t/n
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	2.140.270	8.000	2.148.270	61
Vastgoed 2021	3.000	0	3.000	

Doel krediet: Om kleine en onverwachte investeringen in gebouwen of voorzieningen investeringskrediet aangevraagd. Deze investeringen kunnen worden gedekt uit

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden										
Details		Initieel	Bijstelling	Nieuw	Real					

	bedrag	bedrag	t/m
Bijdragen van derden	0	0	0
Netto investering	3.000	0	3.000
(Rotterdams geld)			
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

Vloercoating parkeergarages	3.650	0	3.650	855	700	700	0	0	0
Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real					
		krediet	gevoteerd	t/n					

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	2.140.270	8.000	2.148.270	65

Vloercoating parkeergarages	3.650	0	3.650

Doel krediet: Het voorzien van een antislip-bescherm laag in een viertal parkeer

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Real
	bedrag		bedrag	t/n

Bijdragen van derden	0	0	0

Netto investering	3.650	0	3.650

(Rotterdams geld)

Kapitaallasten (rente en	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

afschrijving)

Kantoorpanden label C	855	0	855	0	855	0	0	0	0
Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real					
		krediet	gevoteerd	t/n					

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	2.140.270	8.000	2.148.270	65

Kantoorpanden label C	855	0	855

Doel krediet: Conform wet- en regelgeving moeten alle kantoorpanden per 1-1-2020 aan energielabel A. Door het doorvoeren van deze verplichting worden kantoorpanden die niet aan de eis voldoen, verplicht tot het aanbrengen van een energielabel A. Noodzakelijk is het investeren in 5 panden, waarbij het gaat om een totaal investering van 855.000,-. Het aanbrengen van een energielabel A /nieuwbouw of herhuisvestingsvraagstuk speelt, volgen op een later moment se

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Real
	bedrag		bedrag	t/n

Bijdragen van derden	0	0	0

Netto investering	855	0	855

(Rotterdams geld)

										Kapitaallasten (rente en afschrijving)					
										N.v.t.		N.v.t.		N.v.t.	
Buitenruimte Leuvehaven	4.333	0	4.333	487	1.700	2.633	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real	
												krediet	gevoteerd	t/n	

										Stedelijke inrichting en ontwikkeling				
										2.140.270	8.000	2.148.270	6	
										Herinrichting Plein 't Landje	6.000	0	6.000	
										Doel krediet: Herinrichting van Plein 't Landje inclusief wateropvang en vergroening van toekomstige bewoners.				
										Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen				
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
											bedrag		bedrag	t/m
										Bijdragen van derden	0	0	0	
										Netto investering (Rotterdams geld)	6.000	0	6.000	
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	
Bijdrage aan de herinrichting van het Lage Bergse Bos	4.035	0	4.035	0	0	0	4.035	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
												krediet	gevoteerd	t/m
										Stedelijke inrichting en ontwikkeling				
										Bijdrage aan de herinrichting van het Lage Bergse Bos	4.035	0	4.035	
										Doel krediet: Bijdrage aan de Gemeenschappelijke Regeling Rottemeren voor een aantrekkelijk park. Het park ligt direct tegen Rotterdam aan en wordt veel gebruikt.				
										Rotterdams taakveld: 5.7.c - Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Landschap				
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
											bedrag		bedrag	t/m
										Bijdragen van derden	0	0	0	
										Netto investering (Rotterdams geld)	4.035	0	4.035	
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	
Pilot aardgasvrij (gemeentelijk vastgoed)	6.300	0	6.300	69	877	1.247	384	1.557	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
												krediet	gevoteerd	t/m
										Stedelijke inrichting en ontwikkeling				
										Pilot aardgasvrij (gemeentelijk vastgoed)	6.300	0	6.300	
										Doel krediet: In het coalitieakkoord zijn vijf wijken aangewezen die 'van het gas				

Land, Bospolder Tussendijken, Reyeroord (IJsselmonde), Rozenburg en Pendr
aangesloten te hebben op stadsverwarming of een ander aardgasvrij alternatief
maatschappelijke vastgoedobjecten.

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Rea
	bedrag		bedrag	t/r
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering	6.300	0	6.300	
(Rotterdams geld)				
Kapitaallasten (rente en	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	
afschrijving)				

Impuls maatschappelijke
voorzieningen

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Rea
		krediet	gevoteerd	t/r
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	2.140.270	8.000	2.148.270	6

Impuls maatschappelijke
voorzieningen

Doel krediet: Het op niveau brengen van de maatschappelijke voorzieningen ir

Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Rea
	bedrag		bedrag	t/r
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering	18.880	0	18.880	
(Rotterdams geld)				
Kapitaallasten (rente en	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	
afschrijving)				

Zeven Stadsprojecten

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real
		krediet	gevoteerd	t/n
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	2.140.270	8.000	2.148.270	6

Zeven Stadsprojecten

Doel krediet: Dit krediet wordt beschikbaar gesteld voor de uitvoering van de z
Schouwburgplein, Groene Long (Hofplein en Westblaak), Rijnhavenpark, Getijd
stadsprojecten zijn integrale projecten die door middel van een investering in de
werkgelegenheid, maatschappelijke voorzieningen, klimaatadaptatie, samen lev
Coronacrisis. Zodra deze projecten verder zijn uitgewerkt zullen wij u nader info

eerste van een reeks investeringskredieten waarvan de intentie is dat jaarlijks ir
voorgenomen investering van € 233 mln. in de 7 stadsprojecten financieel moge

Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen

Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Real t/n
Bijdragen van derden	7.600.000	0	7.600	
Netto investering (Rotterdams geld)	85.400	0	85.400	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	

Huis van de Wijk t Steiger t.b.v
planontwikkeling Schalm
/Katendrecht

Programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Real t/r
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	2.140.270	8.000	2.148.270	6
Huis van de Wijk t Steiger t.b.v planontwikkeling Schalm /Katendrecht	135	0	135	

Doel krediet: Voorbereidingskosten voor een welzijnsvastgoedontwikkeling als

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Real t/r
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	135	0	135	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	

Energieplan de Doelen
2.769
0
2.769
1
0
1.000
1.000
769
0

Programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Real t/n
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	2.140.270	8.000	2.148.270	6
Energieplan de Doelen	2.769	0	2.769	

Doel krediet: Het verduurzamen van De Doelen door een functionele verbeteri
(WKO).

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Real t/n

										Bijdragen van derden	0	0	0						
										Netto investering	2.769	0	2.769						
										(Rotterdams geld)									
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.						
Gebiedsontwikkeling	22.700	0	22.700	0	7.500	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real					
Schiekadeblok																			
												krediet	gevoteerd	t/m					
										Stedelijke inrichting en ontwikkeling	2.140.270	8.000	2.148.270	65					
										Gebiedsontwikkeling	22.700	0	22.700						
										Schiekadeblok									
										Doel krediet: Aankoop panden en gronden ten behoeve van ruimtelijke ontwikkeling									
										Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen									
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Real					
										Bijdragen van derden	0	0	0						
										Netto investering	22.700	0	22.700						
										(Rotterdams geld)									
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.						
Gebiedsontwikkeling Nieuw	41.511	0	41.511	1.044	23.323	13.417	3.728	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real					
Kralingen																			
												krediet	gevoteerd	t/m					
										Stedelijke inrichting en ontwikkeling		2.140.270	8.000	2.148.270	65				
										Gebiedsontwikkeling Nieuw	41.511	0	41.511						
										Kralingen									
										Doel krediet: Het realiseren van milieuparken.									
										Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden									
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Real					
										Bijdragen van derden	2.824.599	0	2.825						
										Netto investering	38.686	0	38.686						
										(Rotterdams geld)									
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.						

Rotterdam Climate Proof (RCP)	10.500	0	10.500	5.345	887	1.775	1.000	300	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
Waterpleinen												krediet	gevoteerd	t/m
										Stedelijke inrichting en ontwikkeling	2.140.270	8.000	2.148.270	6
										Rotterdam Climate Proof	10.500	0	10.500	

(RCP) Waterpleinen									
Doel krediet: Dit krediet is bedoeld voor slimme ontwerpen van de buitenruimte in combinatie met extra kwaliteit van de buitenruimte.									
Rotterdams taakveld: 7.4.b - Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en han									
Details		Initieel	Bijstelling	Nieuw	Real				
		bedrag		bedrag	t/r				
Bijdragen van derden		0	0	0					
Netto investering		10.500	0	10.500					
(Rotterdams geld)									
Kapitaallasten (rente en afschrijving)		N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.					

Onderwijshuisvesting	516.214	0	516.214	213.449	98.162	92.609	93.635	68.890	-7.476	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real
												krediet	gevoteerd	t/n

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	2.140.270	8.000	2.148.270	68

Onderwijshuisvesting	516.214	0	516.214	213.449

Doel krediet: Dit krediet is bedoeld om te investeren in onderwijshuisvesting in 2019 staat de ambitie om de achterstanden in de onderwijshuisvesting aan te p

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden				
Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Real t/n
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	516.214	0	516.214	213.449
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	

Onderwijshuisvesting - regiodeal	44.400	0	44.400	0	1.660	15.119	18.850	0	50	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real
												krediet	gevoteerd	t/m

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	2.140.270	8.000	2.148.270	65

Onderwijshuisvesting - regiodeal	44.400	0	44.400	

Doel krediet: Krediet is bedoeld voor onderwijshuisvesting waarmee uitvoering Rotterdam Zuid (NRPZ). Het Rijk draagt hier € 14 mln aan bij.

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Real
	bedrag		bedrag	t/m
Bijdragen van derden	14.000.000	0	14.000	
Netto investering	30.400	0	30.400	
(Rotterdams geld)				
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	

Coolsingel	47.500	0	47.500	36.413	3.424	0	0	983	-4	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real
												krediet	gevoteerd	t/n

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	2.140.270	8.000	2.148.270	6

Coolsingel	47.500	0	47.500	:

Doel krediet: De Coolsingel verandert van een drukke verkeersweg in een fraaie woon- en fietsroute met een voetganger en fietser.

Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Real
	bedrag		bedrag	t/n
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering	47.500	0	47.500	:
(Rotterdams geld)				
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	

Mobiliteitsmaatregelen	28.643	0	28.643	5.137	370	6.553	5.304	3.846	3.270	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real
Feyenoord City												krediet	gevoteerd	t/n

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	2.140.270	8.000	2.148.270	6

Mobiliteitsmaatregelen	28.643	0	28.643	

Feyenoord City

Doel krediet: Bij de raadsbesluitvorming Feyenoord City is het mobiliteitsplan F vastgesteld. Met dit krediet worden de te activeren investeringen gerealiseerd. In 2023 worden van derden worden uitgevoerd en geen gemeentelijke investering zijn. Het krediet wordt gebruikt voor projecten.

Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Real
	bedrag		bedrag	t/n
Bijdragen van derden	2.953.401	0	2.953	

Netto investering	25.690	0	25.690
(Rotterdams geld)			
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

NPRZ Wonen104.2040104.20485.55714.1946.6998.19870047.099

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real
		krediet	gevoteerd	t/n

Stedelijke inrichting en ontwikkeling2.140.2708.0002.148.2706

NPRZ Wonen104.2040104.204t

Doel krediet: Vanuit het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ) verwerf aanpak. Dit krediet is bedoeld voor wooneenheden die de gemeente projectmat samenwerkingspartner die de woningen in beheer neemt.

Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Real
	bedrag		bedrag	t/n

Bijdragen van derden000

Netto investering104.2040104.204t
(Rotterdams geld)

Overige ontvangsten39.4102

Kapitaallasten (rente en afschrijving)N.v.t.N.v.t.N.v.t.

Nieuwbouw Hazelaarweg 50 -13.318013.3183.5226.2313.565000
Rijndam oplevering 2020

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real
		krediet	gevoteerd	t/r

Stedelijke inrichting en ontwikkeling2.140.2708.0002.148.2706

Nieuwbouw Hazelaarweg 50 -13.318013.318

Rijndam oplevering 2020

Doel krediet: Dit krediet is bedoeld om in Rozenburg een multifunctioneel centrum als vestigingslocatie voor scholen voor mytyl- en tytylonderwijs in Rotterdam. Het is bedoeld voor de realisatie van een kinderopvang en kinderopvang voor kinderen. De volledige investering wordt gedekt door de inkomsten uit de toekenning van subsidies.

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Real
	bedrag		bedrag	t/r

Bijdragen van derden000

Netto investering (Rotterdams geld)13.318013.318

										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.		
Nieuwbouw Argonautenweg - Sport en Zorg	465	0	465	0	188	41	0	0	45	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real	
												krediet	gevoteerd	t/r	
										Stedelijke inrichting en ontwikkeling	2.140.270	8.000	2.148.270	6	
										Nieuwbouw Argonautenweg - Sport en Zorg	465	0	465		
Doel krediet: Dit krediet is bedoeld als investeringskrediet om in Rozenburg een Huisvestings Plan (IHP) is een nieuwbouwproject voor onderwijs in combinatie met beschikbaar voor het onderwijsdeel. Dit krediet betreft het deel van sport en zorg gebruikers betalen.															
Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden															
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Real	
											bedrag		bedrag	t/r	
										Bijdragen van derden	0	0	0		
										Netto investering (Rotterdams geld)	465	0	465		
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.		
Schieveen	9.700	0	9.700	5.108	2.346	1.160	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real	
												krediet	gevoteerd	t/n	
										Stedelijke inrichting en ontwikkeling	2.140.270	8.000	2.148.270	6	
										Schieveen	9.700	0	9.700		
Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor investeringen die worden gedaan in de recreatiegebied. De goedkeuring door de raad van investeringen voor het project 2017 via het jaarlijkse krediet voor de grondexploitatieportefeuille. Vanaf 2018 voor project is door de aanpassing van de projectscope geen grondexploitatie dus is nodig.															
Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen															
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Real	
											bedrag		bedrag	t/n	
										Bijdragen van derden	4.382.320	0	4.382		
										Netto investering (Rotterdams geld)	5.318	0	5.318		

										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.			
Project Mainport Rotterdam (PMR) 150 ha (Vlinderstrik)	19.700	0	19.700	8.542	2.976	2.570	2.658	0	0	Programma Stedelijke inrichting en ontwikkeling Project Mainport Rotterdam (PMR) 150 ha (Vlinderstrik)	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real		
											krediet	gevoteerd	t/r			
											2.140.270	8.000	2.148.270	6		
										Doel krediet: Dit krediet wordt aangevraagd voor investeringen die worden ge Schiezone, beide voor de inrichting als natuur- en recreatiegebied. De goedkeu Rotterdam (PMR) 150ha verliep tot en met 2017 via het jaarlijkse krediet voor d grondexploitatie plaats via de begroting. Het PMR 150ha is door de aanpassin wordt voor deze investeringen vanaf 2018 krediet nodig.						
											Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen					
											Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Real	
											bedrag		bedrag	t/r		
											Bijdragen van derden	9.346.008	0	9.346		
											Netto investering (Rotterdams geld)	10.354	0	10.354		
											Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.		
Top 6 parkeergarages	16.600	0	16.600	6.112	7.012	3.420	0	0	1.293	Programma Stedelijke inrichting en ontwikkeling Top 6 parkeergarages	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real		
											krediet	gevoteerd	t/n			
											2.140.270	8.000	2.148.270	6		
											16.600	0	16.600			
										Doel krediet: Op 21 juni 2016 heeft het college van B&W het Parkeerplan 2016 aan de gemeenteraad. Tegelijkertijd heeft het college een aantal besluiten gene gegaan met de uitwerking van de bestuursopdracht parkeren. Er is geconstatee Museumpark, Sint Jacobsplaats, Beverwaard en Markthal) bouwkundige gebre detailleringsbeslissingen tijdens de ontwerp- en uitvoeringsfase. Dit krediet wor						
											Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden					
											Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Real	
											bedrag		bedrag	t/n		
											Bijdragen van derden	0	0	0		
											Netto investering (Rotterdams geld)	16.600	0	16.600		

											Kapitaallasten (rente en afschrijving)					N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.													
Leuvehaven Paviljoen	6.100	0	6.100	5.913	153	0	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real																
													krediet	gevoteerd	t/m																
													Stedelijke inrichting en ontwikkeling	2.140.270	8.000	2.148.270	61														
Leuvehaven Paviljoen	6.100	0	6.100																												
Doel krediet: In het Maritiem District wordt het Leuvehavenpaviljoen ontwikkeld als Haveninformatiepunt (HIP) (Haveninformatiepunt) en horeca.																															
Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden																															
											Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Real																
													bedrag		bedrag	t/m															
													Bijdragen van derden	0	0	0															
													Netto investering (Rotterdams geld)	6.100	0	6.100															
													Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.															
Gymzaal Heijplaat	2.917	0	2.917	2.592	23	0	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real																
													krediet	gevoteerd	t/m																
													Stedelijke inrichting en ontwikkeling	2.140.270	8.000	2.148.270	61														
Gymzaal Heijplaat	2.917	0	2.917																												
Doel krediet: Deze kredietaanvraag is bestemd voor de bouw van een gymzaal op de gymzaal omdat de gemeente wettelijk verplicht is om een gymaccommodatie te bouwen op de gymzaal. De gemeente zal deze gymzaal geheel volgens gemeentelijk beleid en het Programma ontwikkelen.																															
Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden																															
											Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Real																
													bedrag		bedrag	t/m															
													Bijdragen van derden	0	0	0															
													Netto investering (Rotterdams geld)	2.917	0	2.917															
													Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.															
Erasmus University College	20.300	0	20.300	13.068	0	0	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real																
													krediet	gevoteerd	t/m																

deze tijd. Op basis van een gezamenlijke verkenning tussen stichting poppodium renovatie. De dekking van de bijbehorende kapitaalslasten is geborgd in de kos

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Real t/n
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	500	0	500	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	

Zonnepanelen vastgoed3.75003.7501.919800400000

Programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Real t/n
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	2.140.270	8.000	2.148.270	61
Zonnepanelen vastgoed	3.750	0	3.750	

Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor het aanbrengen van circa 12.000 zonnepanelen op de daken van de gemeentelijke gebouwen. De krediet wordt gedeeltelijk worden gedekt uit de besparing op energiekosten en een toegekende subsidie van de provincie.

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Real t/n
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	3.750	0	3.750	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	

Huis op Zuid33.200033.2006.12114.32010.315000

Programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Real t/n
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	2.140.270	8.000	2.148.270	61
Huis op Zuid	33.200	0	33.200	

Doel krediet: Het Huis op Zuid bestaat uit ongeveer 24 appartementen in de voormalige sporthal met drie zaaldelen en sportgerelateerde horeca, en de basisschool Afrikaanderwijk, de Afrikaanderhal en de huidige basisschool te vervangen. Het programma Rotterdam Zuid (NPRZ). Het verbindt de Afrikaanderwijk en de Kof

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Real

	bedrag		bedrag		t/n
Bijdragen van derden	0	0	0		
Netto investering	33.200	0	33.200		
(Rotterdams geld)					
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.		

Sportvoorzieningen	17.134	0	17.134	16.396	0	0	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real
(kunstgrasvelden													krediet	gevoteerd	t/n
/sportaccommodaties)															

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	2.140.270	8.000	2.148.270	6

Sportvoorzieningen	17.134	0	17.134
(kunstgrasvelden			
/sportaccommodaties)			

Doel krediet: In februari 2018 is de gemeenteraad akkoord gegaan met een in budgetten voor sportvoorzieningen. In het besluit wordt gerefereerd naar de aar maatregel die in deze motie is genoemd, is de kwaliteitsslag van sportcomplexen goede staat van onderhoud over te dragen aan het Sportbedrijf.

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Real
	bedrag		bedrag	t/n
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	17.134	0	17.134	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	

Museum Boijmans Van Beuningen	26.800	8.000	34.800	15.416	8.800	9.400	1.184	0	471	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real
												krediet	gevoteerd	t/n

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	2.140.270	8.000	2.148.270	6

Museum Boijmans Van Beuningen	26.800	8.000	34.800	:

Doel krediet: In december 2017 heeft de gemeenteraad een voorbereidingskrediet Boijmans van Beuningen. De kosten die gepaard gaan met de planvoorbereiding gemeente uit het voorbereidingskrediet. Het gaat dan om kosten voor onder meer inschakeling van extra adviseurs en ambtelijke inzet vanuit de gemeente. In december 2017 is het voorbereidingskrediet vastgesteld van € 23,9 mln (als onderdeel van het investeringsprogramma van Eisen, Voorlopig Ontwerp, Definitief Ontwerp en een Bestek voor

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden										
Details	Initieel				Bijstelling				Nieuw	
	bedrag				bedrag				bedrag	t/n
Bijdragen van derden	0				0				0	
Netto investering	26.800				0				26.800	
(Rotterdams geld)										
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.				N.v.t.				N.v.t.	

Verzamelkrediet kleinschalige gebiedsontwikkelingen	10.000	0	10.000	94	4.000	3.000	2.000	0	0	0

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real
		krediet	gevoteerd	t/r
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	2.140.270	8.000	2.148.270	6
Verzamelkrediet kleinschalige gebiedsontwikkelingen	10.000	0	10.000	

Doel krediet: Het gebiedsontwikkelingsfonds is een investeringskrediet dat bestemd is voor de realisatie van gebiedsontwikkelingen, al dan niet gekoppeld aan een gebiedsontwikkeling. Het doel van de bijstelling is het behouden van de bestemming van het gebied.

Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen										
Details	Initieel				Bijstelling				Nieuw	
	bedrag				bedrag				bedrag	t/n
Bijdragen van derden	0				0				0	
Netto investering (Rotterdams geld)	10.000				0				10.000	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.				N.v.t.				N.v.t.	

Aanpassing theater Oude Luxor	2.090	0	2.090	1.654	436	0	0	0	0	0

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real
		krediet	gevoteerd	t/n
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	2.140.270	8.000	2.148.270	6
Aanpassing theater Oude Luxor	2.090	0	2.090	

Doel krediet: Het theater wil in de na-coronaperiode in het Oude Luxor langdurig een theaterproducent (v.d. Ende). Om hiervoor succesvol in de nationale markt te zijn, wil het theater 1006 stoelen.

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden										
Details	Initieel				Bijstelling				Nieuw	
	bedrag				bedrag				bedrag	t/n

											Bijdragen van derden	0	0	0																											
											Netto investering	2.090	0	2.090																											
											(Rotterdams geld)																														
											Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.																											
Uitbreiding P+R Kralingse Zoom	750	0	750	0	529	0	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real																										
													krediet	gevoteerd	t/m																										
											Stedelijke inrichting en ontwikkeling	2.140.270	8.000	2.148.270	6																										
											Uitbreiding P+R Kralingse Zoom	750	0	750																											
											Doel krediet: Uitbreiden P+R Kralingse Zoom met drie lagen, totaal 525 extra p																														
											Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden																														
											Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Real																										
												bedrag		bedrag	t/m																										
											Bijdragen van derden	0	0	0																											
											Netto investering	750	0	750																											
											(Rotterdams geld)																														
											Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.																											
Uitbreiding P+R Meijersplein	880	0	880	0	528	132	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real																										
													krediet	gevoteerd	t/m																										
											Stedelijke inrichting en ontwikkeling	2.140.270	8.000	2.148.270	6																										
											Uitbreiding P+R Meijersplein	880	0	880																											
											Doel krediet: Uitbreiding capaciteit P+R Meijersplein. Realiseren extra parkeer																														
											Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden																														
											Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Real																										
												bedrag		bedrag	t/m																										
											Bijdragen van derden	0	0	0																											
											Netto investering	880	0	880																											
											(Rotterdams geld)																														
											Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.																											

Pagina 642 van 833

koelmachines zijn in 2021 aan vervanging toe en dus is dit een natuurlijk verva

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Real
	bedrag		bedrag	t/r
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering	600	0	600	
(Rotterdams geld)				
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	

Uitbreiding atletiekcomplex80008000600200000

Langepad

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real
		krediet	gevoteerd	t/n

Stedelijke inrichting en ontwikkeling2.140.2708.0002.148.2706

Uitbreiding atletiekcomplex8000800

Langepad

Doel krediet: Uitbreiding naar een 8-baans atletiekbaan.

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Real
	bedrag		bedrag	t/n
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering	800	0	800	
(Rotterdams geld)				
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	

Vastgoed 20223.00003.00003.00000000

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real
		krediet	gevoteerd	t/n

Stedelijke inrichting en ontwikkeling2.140.2708.0002.148.2706

Vastgoed 20223.00003.000

Doel krediet: Om kleine en onverwachte investeringen in gebouwen of voorzien investeringskrediet aangevraagd. Deze investeringen kunnen worden gedekt ui

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Real
	bedrag		bedrag	t/n
Bijdragen van derden	0	0	0	

										Netto investering	3.000	0	3.000		
										(Rotterdams geld)					
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.		
Fundatievervang	135	0	135	0	135	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real	
kunstgrasveld vv de Spartaan												krediet	gevoteerd	t/r	
										Stedelijke inrichting en ontwikkeling	2.140.270	8.000	2.148.270	6	
Fundatievervang										135	0	135			
kunstgrasveld vv de Spartaan															
										Doel krediet: Vervangen van de lava/rubber fundatielaag tbv een nieuw kunstg					
										Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden					
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Real	
											bedrag		bedrag	t/r	
Bijdragen van derden										0	0	0			
Netto investering (Rotterdams geld)										135	0	135			
Kapitaallasten (rente en afschrijving)										N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.			
Aankoop pand Kralingse	7.740	0	7.740	1.779	594	1.675	3.357	317	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real	
Plaslaan												krediet	gevoteerd	t/n	
										Stedelijke inrichting en ontwikkeling	2.140.270	8.000	2.148.270	6	
Aankoop pand Kralingse										7.740	0	7.740			
Plaslaan															
										Doel krediet: Aankoop en verbouwing van de Kralingse Plaslaan van tot een se					
										jongeren					
										Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden					
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Real	
											bedrag		bedrag	t/n	
Bijdragen van derden										0	0	0			
Netto investering										7.740	0	7.740			
(Rotterdams geld)															
Kapitaallasten (rente en afschrijving)										N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.			

Cultuurcampus Rotterdam	5.000	0	5.000	0	600	600	800	950	950
Programma GevoteerdBijstellingNieuwRealisatie kredietgevoteerd t/n Stedelijke inrichting en ontwikkeling2.140.2708.0002.148.2706 Cultuurcampus Rotterdam5.00005.000 Doel krediet: Binnen de Regiodeal Rotterdam Zuid 2019-2022 is de aanpak van opgenomen. Daarom is binnen het werkprogramma NPRZ - Wonen 2019-2022 opgenomen. Het doel van het buitenruimte programma is om de komende jaren woonmilieu hoort kwalitatieve buitenruimte. Een woonomgeving die aantrekkelijk bewegen, verblijven en verbinden. Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden DetailsInitieelBijstellingNieuwRealisatie bedragbedrag t/n Bijdragen van derden000 Netto investering (Rotterdams geld)5.00005.000 Kapitaallasten (rente en afschrijving)N.v.t.N.v.t.N.v.t.									
NPRZ - Verzamelkrediet	16.260	0	16.260	321	1.700	3.250	3.000	7.310	0
Programma GevoteerdBijstellingNieuwRealisatie krediet gevoteerd t/r Stedelijke inrichting en ontwikkeling2.140.2708.0002.148.2706 NPRZ - Verzamelkrediet16.260016.260 Programma Buitenruimte Doel krediet: Woningbouw in M4H levert een bijdrage aan het verminderen van Tranche Woningbouwimpus M4H is cofinanciering door gemeente noodzakelijk Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen DetailsInitieelBijstellingNieuwRealisatie bedragbedrag t/r Bijdragen van derden000 Netto investering (Rotterdams geld)16.260016.260 Kapitaallasten (rente en afschrijving)N.v.t.N.v.t.N.v.t.									
Verzamelkrediet	4.114	0	4.114	1	1.500	1.500	900	214	0
Programma GevoteerdBijstellingNieuwRealisatie krediet gevoteerd t/r Gebiedsontwikkeling 2021									

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	2.140.270	8.000	2.148.270	6

Verzamelkrediet	4.114	0	4.114

Gebiedsontwikkeling 2021

Doel krediet: Het gebiedsontwikkelingsfonds is een investeringskrediet dat bedoeld is om de gebiedsontwikkeling te financieren. Het doel van de bijdrage is al dan niet gekoppeld aan een gebiedsontwikkeling.

Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen

Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Real t/r
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	4.114	0	4.114	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	

Integraal Huisvestingsplan (IHP) 592.331 0 592.331 0 22.079 45.476 38.325 64.750 179.775

Programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Real t/n

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	2.140.270	8.000	2.148.270	6

Integraal Huisvestingsplan (IHP)	592.331	0	592.331

Doel krediet: In een IHP worden vervangingsinvesteringen m.b.t. gemeentelijke bebouwing geïmplementeerd, die nodig zijn voor kosten efficiënte (toekomstgerichte) instandhouding van de bebouwing.

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Real t/n
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	592.331	0	592.331	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	

Verbouwing locatie Beverwaard 1.500 0 1.500 0 1.350 0 0 0 0

voor de opvang van de doelgroep jongeren 18+

Programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Real t/r

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	2.140.270	8.000	2.148.270	6

Verbouwing locatie Beverwaard	1.500	0	1.500

voor de opvang van de

doelgroep jongeren 18+										
Doel krediet: Verbouwing locatie Beverwaard voor de opvang van de doelgroep jongeren 18+										
Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden										
Details										
Initieel										
Bijstelling										
Nieuw										
Realisatie										
bedrag										
bedrag										
t/n										
Bijdragen van derden										
0										
Netto investering (Rotterdams geld)										
1.500										
0										
1.500										
Kapitaallasten (rente en afschrijving)										
N.v.t.										
N.v.t.										
N.v.t.										
Kunstgrasveld Rozenburg										
1.005										
0										
1.005										
0										
1.005										
0										
0										
0										
0										
Programma										
Gevoteerd										
Bijstelling										
krediet										
gevoteerd										
t/n										
Stedelijke inrichting en ontwikkeling										
2.140.270										
8.000										
2.148.270										
61										
Kunstgrasveld Rozenburg										
1.005										
0										
1.005										
Doel krediet: Realisatie kunstgrasveld V.V. Rozenburg										
Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden										
Details										
Initieel										
Bijstelling										
Nieuw										
Realisatie										
bedrag										
bedrag										
t/n										
Realisatie										
0										
Netto investering (Rotterdams geld)										
1.005										
0										
1.005										
Kapitaallasten (rente en afschrijving)										
N.v.t.										
N.v.t.										
N.v.t.										
Roseknoop										
17.500										
0										
17.500										
0										
2.500										
7.500										
7.500										
0										
0										
Programma										
Gevoteerd										
Bijstelling										
krediet										
gevoteerd										
t/n										
Stedelijke inrichting en ontwikkeling										
2.140.270										
8.000										
2.148.270										
61										
Roseknoop										
17.500										
0										
17.500										
Doel krediet: Aanpakken verkeersknooppunt om kwalitatieve aansluiting op de Feyenoord City te realiseren.										
Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen										
Details										
Initieel										
Bijstelling										
Nieuw										
Realisatie										
bedrag										
bedrag										
t/n										
Bijdragen van derden										
0										
0										
0										

Netto investering	17.500	0	17.500
(Rotterdams geld)			
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

Sportcampus en Park De Twee Heuvels	61.800	0	61.800	28.001	2.638	1.227	8.077	8.077	13.351	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real
												krediet	gevoteerd	t/r

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	2.140.270	8.000	2.148.270	6

Sportcampus en Park De Twee Heuvels	61.800	0	61.800

Doel krediet: Het sportcomplex Varkenoord wordt omgevormd naar een sportcomplex voor het ongeorganiseerd sporten. Dit is bedoeld om de bewoners van Zuid meer aan sportcampus ontstaat ook ruimte voor een aanvullend vastgoedprogramma: ontwerpen van sportcampus Rotterdammers maken nog te weinig gebruik van het Park de Twee Heuvels. De recreatie van vooral de bewoners van IJsselmonde. Daartoe krijgt het Park de k programmering.

Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Real
	bedrag		bedrag	t/r
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	61.800	0	61.800	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	

M4H - woningbouwimpuls	5.000	0	5.000	0	0	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real
												krediet	gevoteerd	t/n

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	2.140.270	8.000	2.148.270	6

M4H - woningbouwimpuls	5.000	0	5.000

Doel krediet: Woningbouw in M4H levert een bijdrage aan het verminderen van de Tranche Woningbouwimpuls M4H is cofinanciering door gemeente noodzakelijk

Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Real
	bedrag		bedrag	t/n
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering	5.000	0	5.000	

										(Rotterdams geld)																																						
										Kapitaallasten (rente en	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.																																			
										afschrijving)																																						
Vorbereidingskosten MIRT-	2.700	0	2.700	0	0	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real																																		
verkenning Oeververbindingen																																																
										krediet gevoteerd t/n																																						
										Stedelijke inrichting en				6																																		
										ontwikkeling																																						
Vorbereidingskosten MIRT-	2.700	0	2.700																																													
verkenning Oeververbindingen																																																
Doel krediet: MIRT-Verkenning Oeververbindingen Regio Rotterdam, met als c																																																
a. Nieuwe oeververbinding																																																
b. Nieuw HOV-tracé Zuidplein-Kralingse Zoom als tram																																																
c. Nieuw HOV-bus tracé Maastunnelcorridor (Zuidplein-Centraal																																																
Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen																																																
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Real																																		
										bedrag				t/n																																		
										Bijdragen van derden																																						
										0				0																																		
										Netto investering (Rotterdams																																						
										2.700				2.700																																		
										geld)																																						
										Kapitaallasten (rente en	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.																																			
										afschrijving)																																						
Gebiedsaanpakken aardgasvrij	13.500	0	13.500	0	0	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real																																		
										krediet gevoteerd t/n																																						
										Stedelijke inrichting en				6																																		
										ontwikkeling																																						
Gebiedsaanpakken	13.500	0	13.500																																													
aardgasvrij																																																
Doel krediet: In 5 wijken leren we wat er nodig is om wijken aardgasvrij te maken																																																
voorbereid.																																																
Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen																																																
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Real																																		
										bedrag				t/n																																		
										Bijdragen van derden																																						
										0				0																																		
										Netto investering																																						
										13.500				13.500																																		
										(Rotterdams geld)																																						
										Kapitaallasten (rente en	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.																																			

										afschrijving)				
Integraal huisvestingsplan -	13.462	0	13.462	0	2.376	9.392	1.000	695	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
Concernhuisvesting (IHP-CHV)												krediet	gevoteerd	t/m

Overhead	139.696	2.609	142.305	5

Digitaliseringsagenda	9.795	0	9.795	!

2021 & 2022

Doel krediet: Twee programma's uit de Digitaliseringsagenda hebben een investering in Werken Aan Rotterdamse Samenwerking en Service (DWARSS) en Gedigitalis

Rotterdams taakveld: 0.4.a - Overhead - Concernondersteuning

Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Realisatie t/m

Bijdragen van derden	0	0	0	

Netto investering	9.795	0	9.795	!

(Rotterdams geld)

Kapitaallasten (rente en	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	

afschrijving)

Meldkamer fysieke beveiliging	1.435	0	1.435	174	496	373	286	106	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
Concernhuisvesting														

krediet gevoteerd t/r

Overhead	139.696	2.609	142.305	

Meldkamer fysieke beveiliging	1.435	0	1.435	

Concernhuisvesting

Doel krediet: Inrichten van een centrale meldkamer (CMK) voor de fysieke beveiliging van monitoren van locaties, openen en sluiten van objecten en verificatie van alarmen

Rotterdams taakveld: 0.4.a - Overhead - Concernondersteuning

Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Realisatie t/r

Bijdragen van derden	0	0	0	

Netto investering (Rotterdams	1.435	0	1.435	

geld)

Kapitaallasten (rente en	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	

afschrijving)

Businesscase Anders Werken	47.330	0	47.330	9.137	5.760	7.500	2.335	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie

krediet gevoteerd t/m

Overhead	139.696	2.609	142.305	5

Businesscase Anders	47.330	0	47.330	!

Werken

Doel krediet: Anders werken in en met de stad. Investeren in voorzieningen

Rotterdams taakveld: 0.4.a - Overhead - Concernondersteuning										
Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Realisatie t/m						
Bijdragen van derden	0	0	0							
Netto investering (Rotterdams geld)	47.330	0	47.330							
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.							

Investeringen 1.450 0 1.450 1.137 313 0 0 0 0

concernhuisvesting

Programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m
Overhead	139.696	2.609	142.305	5

Investeringen 1.450 0 1.450

concernhuisvesting

Doel krediet: Door het aflopen en/of opzeggen van huurcontracten zal concern vervangende locaties op orde te brengen. Het investeringskrediet betreft de verdedekt binnen de begroting.

Rotterdams taakveld: 0.4.a - Overhead - Concernondersteuning										
Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Realisatie t/m						
Bijdragen van derden	0	0	0							
Netto investering (Rotterdams geld)	1.450	0	1.450							
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.							

Vervangingsinvesteringen ICT 14.020 0 14.020 11.273 208 0 0 0 0

2020

Programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m
Overhead	139.696	2.609	142.305	5

Vervangingsinvesteringen 14.020 0 14.020

ICT 2020

Doel krediet: Jaarlijkse vervanging van een deel van de ICT-infrastructuur, wer vanwege de technische levensduur en functionele eisen.

Rotterdams taakveld: 0.4.a - Overhead - Concernondersteuning										
Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Realisatie t/m						
Bijdragen van derden	0	0	0							

												Netto investering	14.020	0	14.020	1
												(Rotterdams geld)				
												Kapitaallasten (rente en	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	
												afschrijving)				
Digitaliseringsagenda 2019 & 2020	10.903	0	10.903	10.891	0	0	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie	
												krediet	gevoteerd	t/m		
											Overhead	139.696	2.609	142.305	5	
											Digitaliseringsagenda	10.903	0	10.903	1	
											2019 & 2020					
											Doel krediet:	Realiseren van de investeringscomponent uit de Digitaliseringsagenda Digitaal Werken Aan Rotterdamse Samenwerking en Service (DWARSS) en Ge				
											Rotterdams taakveld:	0.4.a - Overhead - Concernondersteuning				
											Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realisatie	
												bedrag		bedrag	t/m	
											Bijdragen van derden	0	0	0		
											Netto investering	10.903	0	10.903	1	
											(Rotterdams geld)					
											Kapitaallasten (rente en	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.		
											afschrijving)					
Projectplan Realisatie	9.075	0	9.075	8.351	0	0	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie	
Businesscase Gebieden												krediet	gevoteerd	t/m		
											Overhead	139.696	2.609	142.305		
											Projectplan Realisatie	9.075	0	9.075		
											Businesscase Gebieden					
											Doel krediet:	Dit krediet is bedoeld om de Businesscase Gebieden uit te kunnen door de gemeenteraad in november 2015, beoogt een zo efficiënt mogelijke huisdienstverlening in de servicecentra en voor de medewerkers uit de clusters die in het Stedelijke kader Doorontwikkeling Rotterdamse Dienstverlening de naam Service				
											Rotterdams taakveld:	0.4.a - Overhead - Concernondersteuning				
											Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realisatie	
												bedrag		bedrag	t/m	
											Bijdragen van derden	0	0	0		
											Netto investering	9.075	0	9.075		
											(Rotterdams geld)					
											Kapitaallasten (rente en	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.		
											afschrijving)					

Toegangscontrole gebouwen	2.167	0	2.167	1.971	196	0	0	0	0

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
		krediet	gevoteerd	t/m
Overhead	139.696	2.609	142.305	5
Toegangscontrole gebouwen	2.167	0	2.167	:
Doel krediet: Met de aanvraag van dit krediet treft de gemeente diverse maatre concernpas. Dit doet de gemeente op basis van het rapport van de Rekenkame maatregelen is om nog beter te voorkomen dat mensen ongeautoriseerd toegar				
Rotterdams taakveld: 0.4.a - Overhead - Concernondersteuning				
Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
	bedrag		bedrag	t/m
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	2.167	0	2.167	:
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	

Vernieuwing Rotterdam.nl	544	0	544	78	504	0	0	0	0

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
		krediet	gevoteerd	t/m
Overhead	139.696	2.609	142.305	5
Vernieuwing Rotterdam.nl	544	0	544	
Doel krediet: Het project vernieuwing Rotterdam.nl levert een vernieuwde corp besteden een systeem en de ontwikkeling en implementatie van de website aar verbeterde digitale dienstverlening in heldere taal, volgens de laatste wettelijke en archivering. Doel is het verbeteren van de gebruikersvriendelijkheid, helderh informatievoorziening via rotterdam.nl. Naast de Producten en Dienstencatalogi gebieden, collegeprioriteiten en andere stads-gerelateerde content op de site.				
Rotterdams taakveld: 0.4.a - Overhead - Concernondersteuning				
Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
	bedrag		bedrag	t/m
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	544	0	544	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	

Vervangingsinvesteringen IHP-CHV	17.337	0	17.337	73	1.850	10.597	3.818	0	1.000

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
		krediet	gevoteerd	t/m

	Overhead	139.696	2.609	142.305	5
	Vervangingsinvesteringen	17.337	0	17.337	
	IHP-CHV				
Doel krediet: Vervangingsinvesteringen voor inrichting van CHV-locaties, die 2021 en 2022.					
Rotterdams taakveld: 0.4.a - Overhead - Concernondersteuning					
Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Realisatie t/m	
Bijdragen van derden	0	0	0		
Netto investering (Rotterdams geld)	17.337	0	17.337		
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.		

Vervangingsinvesteringen ICT 2022	13.450	2.609	16.059	-300	11.685	860	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
												krediet	gevoteerd	t/m

Overhead	139.696	2.609	142.305	5
Vervangingsinvesteringen	13.450	2.609	16.059	
ICT 2022				
Doel krediet: Jaarlijks wordt een deel van de ICT-infrastructuur, werkplekapparatuur en andere ICT-gerelateerde uitgaven gemaakt vanwege de technische levensduur en functionele eisen. Voor de geraamde vermindering van de kapitaallasten wordt een bedrag van 13,45 mln. De dekking van de bijbehorende kapitaallasten zijn meerjarig begroot.				
Rotterdams taakveld: 0.4.a - Overhead - Concernondersteuning				
Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Realisatie t/m
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	13.450	2.609	16.059	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	

Onderwijs	4.430	0	4.430	0	3.500	430	0	0	0					

Toekomstbestendige digitalisering primair/voortgezet onderwijs	4.430	0	4.430	0	3.500	430	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
												krediet	gevoteerd	t/m

										Onderwijs	4.430	0	4.430	
										Toekomstbestendige digitalisering primair/voortgezet onderwijs	4.430	0	4.430	

Doel krediet: Brede investering in economie door digitale infrastructuur en vaar toekomstbesteding te maken.

Rotterdams taakveld: 4.3.a - Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Rea tief
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	4.430	0	4.430	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	

Totaal	3.974.838	10.609	3.985.447	1.635.739	587.177	531.048	389.883	287.604	262.434

Lokale heffingen

Pagina 110

Lokale heffingen

De paragraaf Lokale Heffingen geeft inzicht in de samenstelling van het voorgestelde pakket aan gemeentelijke belastingen en heffingen in 2021; de relatieve druk van de lokale belastingen en heffingen; en de stand van zaken en de voornemens voor het begrotingsjaar rondom een aantal beleidsitems. Tot slot wordt ingegaan op het kwijtscheldingsbeleid.

[BeleidInkomstenKostendekkendheid tarievenLokale lastendrukKwijtscheldingsbeleid](#)

Beleid

Op grond van artikel 10 van het [Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten](#) (BBV), is het college van burgemeester en wethouders verplicht de gemeenteraad inzicht te geven in ten minste:

- De geraamde inkomsten.
- Het beleid ten aanzien van de lokale heffingen.
- Een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen, waarbij de mate van kostendekkendheid inzichtelijk wordt gemaakt.
- Een aanduiding van de lokale lastendruk.
- Een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid.

Op grond van artikel 212 van de Gemeentewet is de raad verplicht om bij verordening de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie vast te

stellen. Deze verordening waarborgt dat aan de eisen van rechtmatigheid, verantwoording en controle wordt voldaan.

In Rotterdam geldt de Verordening financiën Rotterdam 2021 en de regeling Financiën Rotterdam.

De verordening bepaalt in artikel 4, lid 7 dat de wettelijke paragrafen van de beleidsbegroting, waaronder de paragraaf Lokale Heffingen, zijn gebaseerd op afzonderlijke beleidsdocumenten. De raad stelt deze beleidsdocumenten kort na aanvang van iedere raadsperiode vast.

Met de [Kadernota Lokale Lasten 2018-2022](#) is hiermee invulling gegeven op het gebied van lokale heffingen. Dit beleidskader geeft antwoord op vragen als: welke lokale lasten worden in Rotterdam geheven, op grond waarvan, wie betalen deze lasten, wat zijn de opbrengsten; en welke beleidsuitgangspunten gelden hierbij?

Daarmee heeft de raad de kaders voor het door het college te voeren lokale lastenbeleid voor de komende jaren vastgesteld. En daarover legt het college periodiek verantwoording af richting raad.

Uitgangspunten van de belastingheffing

Belastingheffing is een ingrijpende bevoegdheid van overheden in relatie tot de belastingbetalers. Dat vraagt om helderheid over de besteding van het belastinggeld, maar evenzeer om een correcte benadering van de belastingbetaler. Voor de relatie overheid - belastingbetaler gelden de volgende uitgangspunten:

- Rechtmatigheid
- Rechtszekerheid
- Rechtsgelijkheid
- Doelmatigheid
- Doeltreffendheid

Daarnaast gelden de volgende uitgangspunten uit het coalitieakkoord 'Nieuwe energie voor Rotterdam':

- We voeren de tariefdifferentiatie van de afvalstoffenheffing verder door. Naast een tarief voor gezinnen en alleenstaanden, komt er ook een tarief voor tweepersoonshuishoudens.
- De kwijtschelding van de afvalstoffenheffing wordt voor AOW-minima 100% en voor overige minima 75%.
- Het tarief voor de logiesbelasting wordt 6,5% van de overnachtingsprijs.
- Er worden geen nieuwe beleidsmaatregelen genomen die tot hogere woonlasten leiden (afvalstoffenheffing, rioolbelasting en ozb), exclusief mogelijk private financiële consequenties van de energietransitie.
- De opbrengst van de onroerendezaakbelasting (ozb) wordt alleen geïndexeerd en niet verhoogd. Areaaluitbreiding zorgt voor extra ozb-inkomsten.
- Het parkeertarief voor bezoekers en voor bewoners gaat omhoog.

Een verdere tariefdifferentiatie afvalstoffenheffing is, evenals de aanpassing van het tarief logiesbelasting naar 6,5%, reeds met ingang van 2019 doorgevoerd. De hierboven genoemde parkeertarieven zijn in 2019 eenmalig verhoogd, maar voor 2020 en volgende jaren bevroren. In 2020 en 2021 bedroeg het kwijtscheldingspercentage 76,5%. De overige uitgangspunten zijn ook met ingang van 2019 doorgevoerd. In de voorstellen voor 2022 wordt dit alles ongewijzigd voorgezet.

Voor de voortgang 2021 en de ontwikkelingen periode 2022- 2025 van algemene belastingsoorten en de bedrijfsvoering rond heffing en inning daarvan, wordt verwezen naar de taakvelden [OZB-niet woningen](#), [OZB-woningen](#), [Belastingen overig](#) en [Economische promotie – opbrengsten logiesbelasting](#).

Inkomsten

In onderstaande tabel staat een specificatie van de opbrengsten van de belangrijkste belasting- en heffingsoorten:

	Jaarrekening 2020	Begroting 2021*	Begroting 2022	Programma 2022
Onroerend zaakbelasting**	266.721	260.855	271.450	Algemene middelen
Logiesbelasting	3.822	13.216	10.731	Algemene middelen
Reclame- en precariobelasting	25.836	25.460	11.591	Algemene middelen
Leges Omgevingsvergunning	31.323	22.042	35.324	Ruimtelijke ordening
Rioolheffing	77.583	82.176	85.584	Beheer van de stad
Bedrijfsreinigingsrecht	3.564	4.086	4.230	Beheer van de stad
Afvalstoffenheffing	97.634	101.185	101.673	Beheer van de stad

* Oorspronkelijke begroting 2021

** Bij de tariefsbepaling wordt rekening gehouden met de verdisconteerde verwachte oninbare ozb-opbrengsten. De gemeente brengt ongeveer € 9,9 mln van de hierboven geraamde belastingopbrengsten zelf op.

Kostendekkendheid tarieven

Op grond van het [Besluit Begroten en Verantwoorden provincies en gemeenten](#) (BBV) stelt de raad de programma's vast exclusief de overhead. Daarnaast stelt de raad het bedrag aan overhead vast en de wijze van doorbelasting van deze overhead in die gevallen waarin een integrale kostprijs een rol blijft spelen ten aanzien van taken/activiteiten en samenhangende diensten waarvoor de gemeente maximaal kostendekkende tarieven mag hanteren. Het niet toerekenen van deze overheadkosten zou – ongewenst – een begrotingstekort veroorzaken. Het BBV schrijft geen methode van kostentoerekening voor; wel dat deze methode toegelicht, consistent toegepast en door de raad vastgesteld moet worden. Met het vaststellen van de [Kadernota Lokale Lasten 2018 – 2022](#) door de raad is deze methode vastgesteld. Daarmee is voor deze collegeperiode vastgesteld welke kostencomponenten aan welke tarieven toegerekend worden en welke niet.

In het BBV wordt bepaald dat uit de begroting moet blijken hoe de tarieven worden berekend en welke (beleids-) keuzes bij de berekening ervan worden gemaakt (artikel I, onderdeel G). Daarom wordt in de paragraaf Lokale Heffingen opgenomen hoe bij de berekening van tarieven voor leges en heffingen bewerkstelligd wordt dat de geraamde baten de ter zake geraamde lasten (inclusief overheadkosten) niet overschrijden en welke uitgangspunten bij de tariefstelling worden gehanteerd. Deze BBV-bepaling geldt overigens alleen voor tarieven

waarvoor uitsluitend maximaal kostendekkende tarieven mogen worden geheven (zoals riool- en afvalstoffenheffing, leges publiekszaken, lijkbezorgings-rechten en omgevingsvergunningen) en niet voor algemene belastingen (waaronder OZB, precario- en reclamebelasting, precario standplaatsen, liggeld woonschepen en parkeerregulering en -belastingen).

In onderstaande wordt hieraan invulling gegeven.

De transparantie omtrent de berekeningswijze voor de kostendekkende tarieven omvat in de eerste plaats een 'macroniveau' (verordening in zijn geheel) en in de tweede plaats een 'microniveau' (onderdeel van de verordening). Ten eerste moet de berekening van de kostendekkendheid van de tarieven inzichtelijk maken dat de totale geraamde baten van de verordening niet uitgaan boven de totale geraamde lasten (inclusief overhead) van de verordening (artikel 229b GW). Ten tweede dient de mate van kostendekkendheid inzichtelijk te zijn binnen een onderdeel van de verordening. Waar het hierbij om gaat is dat inzichtelijk wordt gemaakt hoe met de vaststelling van de tarieven in de verschillende onderdelen van de verordening wordt bewerkstelligd dat voor alle tarieven gezamenlijk in die verordening de geraamde baten niet boven de geraamde lasten (inclusief overhead) uitkomen. Dit geldt voor de Algemene Legesverordening die bestaat uit een tiental verschillende hoofdstukken voor uiteenlopende soorten van dienstverlening.

Tegenover de aan tarieven toegerekende kosten staan de geraamde opbrengsten uit heffing van deze tarieven. Deze bedragen zijn gebaseerd op de raming van het aantal te leveren producten / diensten 2022 vermenigvuldigd met het voorgestelde tarief. De totaal geraamde opbrengsten uitgedrukt in het totaal van toerekenbare kosten bepalen het kostendekkendheidspercentage 2022.

In onderstaande tabel staat per concept- belastingverordening 2022 aangegeven de toegerekende lasten, de geraamde baten uit tariefheffing en het kostendekkendheidspercentage. De algemene belastingverordeningen en de verordening Kwijtschelding gemeentelijke belastingen zijn allemaal verordeningen waarbij de kostendekkendheid niet inzichtelijk hoeft te worden gemaakt. Zij worden in onderstaande derhalve buiten beschouwing gelaten.

Naam verordening	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
2022			
Algemene legesverordening	10.273	8.785	86%
Berekening kostendekkendheid Algemene legesverordening			
Naam verordening 2022	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
Algemene legesverordening	10.273	8.785	86%
Personeelskosten		5.557	
Specifieke automatiseringskosten		148.	
Materiële kosten		1.151	
Overhead (eigen cluster)		785	
Overhead (concern)		2.632	
Totale kosten	10.273		

Opbrengst heffingen	8.785

Dekkingspercentage	86%

(bedragen x € 1.000)

Toelichting

De leges worden geheven op basis van artikel 229, eerste lid, aanhef en onderdeel b van de Gemeentewet. De Algemene legesverordening bestaat uit twee delen: de verordening zelf met de formele en materiële bepalingen en de tarieventabel met een omschrijving van de belastbare feiten, de heffingsmaatstaven en de tarieven.

Artikel 229, eerste lid, onderdeel b van de Gemeentewet bepaalt dat gemeenten onder andere rechten kunnen heffen voor het genot van de diensten die door of vanwege het gemeentebestuur worden verstrekt. Leges kunnen dus uitsluitend geheven worden voor diensten die door of vanwege het gemeentebestuur worden verstrekt.

Is het algemene belang groter dan het individuele belang van de aanvrager of dat van degene voor wie de dienst wordt verleend, dan rechtvaardigt die dienst geen legesheffing.

Ten slotte gaat het bij het 'verlenen' van een dienst, zoals geformuleerd in de verordening, uitsluitend om het in gang zetten van de dienstverlening.

Er is dus een inspanningsverplichting.

Logiesbelasting 2022	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	Naam verordening 2022	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
				Logiesbelasting 2022	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Kwijtschelding gemeentelijke belastingen 2022	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	Naam verordening 2022	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
				Kwijtschelding gemeentelijke belastingen 2022	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Afvalstoffenheffing 2022	122.887	101.673	83%	Naam verordening 2022	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
				Afvalstoffenheffing 2022	122.887	101.673	83%

Berekening kostendekkendheid Afvalstoffenheffing

Personeelskosten	22.514
Materiële kosten	95.564
Overhead (eigen cluster)	668
Overhead (concern)	4.141
Totale kosten	122.887

Opbrengst heffingen	101.673

Dekkingspercentage	83%

(bedragen x € 1.000)

Toelichting

De gemeenteraad en het college van burgemeesters en wethouders zijn wettelijk verantwoordelijk voor de inzameling van het afval van huishoudens.

Met de afvalstoffenheffing kunnen gemeenten de inzameling van het huishoudelijk afval bekostigen.

De basis voor de heffing ligt in artikel 15.33 van de Wet milieubeheer. De heffing is een bestemmingsheffing en mag niet meer dan kostendekkend zijn.

De afvalstoffenheffing wordt door de gemeente gebruikt voor het inzamelen van afval en mag niet voor andere doeleinden worden gebruikt. De gemeente hoeft niet zelf het afval op te halen, maar kan ook een particulier bedrijf inschakelen of samen met andere gemeenten een gemeenschappelijk afvalbedrijf het afval laten ophalen. In Rotterdam is de inzameling van afval belegd bij de gemeente.

Aan de tarieven afvalstoffenheffing 2022 worden, naast de kosten voor afvalinzameling en –verwerking, ook 25% van de totale kosten van straatreiniging, de kosten van toezicht en handhaving (milieupolitie), afvalstoffenbelasting en de toerekenbare omzetbelasting aan het BTW-Compensatiefonds toegerekend.

De kwietscheldingslasten afvalstoffenheffing worden, hoewel zij toerekenbaar zijn, niet aan de tarieven afvalstoffenheffing toegerekend. Dit geldt ook voor een deel van de stortbelasting.

De totaal toegerekende kosten voor afvalinzameling en –verwerking worden toegerekend aan de tarieven afvalstoffenheffing en aan de tarieven bedrijfsreinigingsrecht. De opbrengst van de afvalstoffenheffing hoeft niet toereikend te zijn: eventuele extra kosten voor de inzameling kunnen vanuit andere geldstromen (zoals de algemene middelen) worden gedekt.

De toegerekende kosten aan de tarieven worden nagenoeg gedekt uit de opbrengsten van de heffing.

Bedrijfsreinigingsrecht	4.282	4.230	99%	Naam verordening 2022	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
				Bedrijfsreinigingsrecht 2022	4.282	4.230	99%
				Berekening kostendekkendheid Bedrijfsreinigingsrecht			
				Personeelskosten		942	
				Materiële kosten		3.047	
				Overhead (eigen cluster)		29	
				Overhead (concern)		264	
				Totale kosten		4.282	
				Opbrengst heffingen		4.230	
				Dekkingspercentage		99%	
(bedragen x € 1.000)							
Toelichting							
Iedere onderneming produceert in meer of mindere mate afval. Om het ophalen en verwerken van dit bedrijfsafval te bekostigen krijgt ieder bedrijf of instelling jaarlijks een aanslag bedrijfsreinigingsrecht. Als het bedrijf of de instelling een contract met een erkende afvalinzamelaar voor het ophalen en verwerken van het bedrijfsafval heeft afgesloten, behoeft niet ook nog bedrijfsreinigingsrecht te worden voldaan. Het tarief van het bedrijfsreinigingsrecht is afhankelijk van de branche en de grootte van de onderneming.							

Rioolheffing 2022	90.535	85.584	95%	Naam verordening 2022	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
				Rioolheffing 2022	90.535	85.584	95%
				Berekening kostendekkendheid Rioolheffing			

Personeelskosten	17.705
Specifieke automatiseringskosten	765
Materiële kosten	59.687
Overhead (eigen cluster)	4.056
Overhead (concern)	8.323
Totale kosten	90.535
Opbrengst heffingen	85.584
Dekkingspercentage	95%
<i>(bedragen x € 1.000)</i>	

Toelichting

De basis van de rioolheffing is artikel 228a van de gemeentewet. De rioolheffing is een bestemmingsbelasting waaruit de gemeentelijke watertaken gefinancierd worden.

De gemeente heeft bij wet een zorgplicht voor drie beleidsvelden op het gebied van water:

- zorgplicht voor de inzameling en transport van stedelijk afvalwater;
- zorgplicht voor de inzameling en verwerking van overtollig hemelwater;
- zorgplicht voor het grondwater.

De inkomsten uit rioolheffing zijn alleen beschikbaar voor uitgaven gerelateerd aan de hierboven zorgplichten.

Voor het uitvoeren van deze zorgplichten zijn middelen nodig, personele en financiële. De benodigde financiën worden gegenereerd door o.m. de inkomsten vanuit de rioolheffing.

Op grond van artikel 4.22 Wet milieubeheer stelt de gemeenteraad, telkens voor een daarbij vast te stellen periode, een gemeentelijk rioleringsplan (GRP) vast. In het GRP wordt aangegeven waar welke voorzieningen (gescheiden rioolstelsel, gemengd rioolstelsel, rioolgemalen of anderszins) zijn gerealiseerd of in de planperiode en daarna worden gerealiseerd en hoe deze worden beheerd om aan de wettelijke zorgplichten te kunnen voldoen.

De uitgangspunten voor de berekening van de hoogte van de rioolheffing voor de periode 2022 – 2025 zijn beschreven in het voorjaar 2021 door de raad vastgestelde GRP-5.

De tarieven rioolheffing mogen- evenals de tarieven afvalstoffenheffing- maximaal kostendekkend zijn. Indien het tarief niet maximaal kostendekkend is dienen de inkomsten uit de rioolheffing aangevuld te worden met inkomsten uit de algemene middelen.

In de verordening is een gedifferentieerd tarief opgenomen voor objecten met een WOZ-waarde onder de € 50.000,00 zoals bijvoorbeeld garageboxen of bergingen.

Op grond van wet- en regelgeving kan de rioolheffing worden voldaan door zakelijk gerechtigden (doorgaans eigenaren) of feitelijk gebruikers van de riolering. Dit is afhankelijk van wat de gemeente in haar verordening op de rioolheffing vastlegt. Gemeenten kunnen ervoor kiezen beide partijen te laten betalen in een gecombineerde heffing of alleen gebruikers of eigenaren aan te slaan voor de rioolheffing. Daarnaast kan onderscheid gemaakt worden tussen woningen en niet-woningen.

In de gemeente Rotterdam geldt alleen een eigenarenheffing.

De woningeigenaren worden vanaf 2009 belast met een basistarief. Dit basistarief is het laagste bedrag dat jaarlijks voor het hebben van een

riolaansluiting en het uitvoeren van de zorgplichten in rekening wordt gebracht. Voor de niet-woningen is een tariefdifferentiatie op basis van de

WOZ-waarde ingevoerd, tenzij de WOZ-waarde lager is dan € 200.000,00. In dat geval geldt eveneens het basistarief voor woningen.

Dat deze groep niet-woningen met het basistarief worden belast heeft als achtergrond dat met name de kleinere ondernemers niet onevenredig in de kostentoedeling mogen worden betrokken.

In 2013 heeft de gemeenteraad besloten tot een verlaagd basistarief voor woningen en niet-woningen met een WOZ-waarde minder dan € 40.000 in te voeren.

Parkeerregulering en parkeerbelastingen 2022	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	Naam verordening 2022	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
				Parkeerregulering en parkeerbelastingen 2022	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Rechten markten 2022	3.569	1.866	52%	Naam verordening 2022	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
				Rechten markten 2022	3.569	1.866	52%
Berekening kostendekkendheid Rechten Markten							
				Personeelskosten		1.347	
				Specifieke automatiseringskosten		23	
				Materiële kosten		1.362	
				Overhead (eigen cluster)		321	
				Overhead (concern)		517	
				Totale kosten		3.569	
				Opbrengst heffingen		1.858	
				Dekkingspercentage		52%	
<i>(bedragen x € 1.000)</i>							
Toelichting							
Marktgelden kunnen worden geheven voor het innemen van standplaatsen of het plaatsen van kramen op gemeentegrond die voor de openbare dienst bestemd is. De rechten markten zijn gebaseerd op artikel 229, eerste lid, aanhef en onderdelen a en b, van de Gemeentewet. Deze rechten heten ook wel respectievelijk 'gebruiksretributies' en 'genotsretributies'. Bij de rechten is sprake van een individueel aanwijsbare prestatie van de gemeente. Als standplaatsen geen onderdeel van een markt zijn, vallen zij niet onder het marktgeld, maar wordt standplaats precariobelasting geheven.							

Precario standplaatsen 2022	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	Naam verordening 2022	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
				Precario standplaatsen 2022	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Retributieverordening openbare werken 2022	323	166	52%	Naam verordening 2022	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
				Retributieverordening openbare werken 2022	323	166	52%
Berekening kostendekkendheid Retributies							
				Personeelskosten		122	

Materiële kosten	116
Overhead (eigen cluster)	28
Overhead (concern)	57
Totale kosten	323
Opbrengst heffingen	166
Dekkingspercentage	52%
<i>(bedragen x € 1.000)</i>	
Toelichting	
De rechten openbare werken worden geheven op basis van artikel 229, eerste lid, aanhef, en onderdelen a en b, van de Gemeentewet.	
Gebruiksretributies worden geheven voor het aanleggen van o.m. een gehandicaptenparkeerplaats of voor het plaatsen van (nieuw) kenteken bij deze parkeerplaats.	

Lijkbezorgingsrechten	6.505	6.087	94%	Naam verordening 2022	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
2022				Lijkbezorgingsrechten 2022	6.505	6.087	94%
Berekening kostendekkendheid Lijkbezorgingsrechten							
Personeelskosten						1.937	
Materiële kosten						3.060	
Omslagrente						145	
Overhead (eigen cluster)						452	
Overhead (concern)						911	
Totale kosten						6.505	
Opbrengst heffingen						6.087	
Dekkingspercentage						94%	
<i>(bedragen x € 1.000)</i>							
Toelichting							
De Wet op de lijkbezorging verplicht gemeenten zorg te dragen voor de aanwezigheid van algemene begraafplaatsen. Ter zake van door de gemeente verrichtte diensten, zoals begraven en onderhoud van graven kan de gemeenterechten heffen. De lijkbezorgingsrechten worden geheven op basis van artikel 229, eerste lid, aanhef en onderdelen a en b, van de Gemeentewet. Op basis van de Verordening lijkbezorgingrechten wordt een recht geheven voor het gebruik van de begraafplaats en voor het door of vanwege de gemeente verlenen van diensten in verband met de begraafplaats.							

Leges publiekszaken	11.486	8.211	72%	Naam verordening 2022	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid

Leges publiekszaken 2022	11.486	8.211	72%

Berekening kostendekkendheid Leges publiekszaken

Personeelskosten	4.066
Materiële kosten	4.203
Overhead (eigen cluster)	927
Overhead (concern)	2.291
Totale kosten	11.486

Opbrengst heffingen	8.211

Dekkingspercentage	72%

(bedragen x € 1.000)

Toelichting

Leges publiekszaken worden geheven voor o.m. het verstrekken van reisdocumenten (paspoorten en ID-kaarten) rijbewijzen, uittreksels uit de Basisregistratie Personen en voor het voltrekken van huwelijken en geregistreerde partnerschappen.

Liggeld woonschepen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	Naam verordening 2022	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
2022				Liggeld woonschepen 2022	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Leges	36.108	35.324	98%	Naam verordening 2022	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
omgevingsvergunning				Leges omgevingsvergunning 2022	36.108	35.324	98%
2022							

Berekening kostendekkendheid Omgevingsvergunning

Personeelskosten	18.922
Specifieke automatiseringskosten	447
Materiële kosten	8.627
Overhead (eigen cluster)	183
Overhead (concern)	7.928
Totale kosten	36.108

Opbrengst heffingen	35.324

Dekkingspercentage	98%

(bedragen x € 1.000)

Toelichting

De gemeente Rotterdam gaat uit van kostendekkendheid van de leges volgens de normen van de wet (artikel 229b, eerste lid van de Gemeentewet).

Die kostendekkendheid wordt conform regelgeving en jurisprudentie bepaald per verordening. Vanaf 2012 kent Rotterdam een aparte legesverordening Omgevingsvergunning. De kosten en opbrengsten worden over de gehele verordening beoordeeld. Opbrengsten uit de ene vergunning of activiteit kunnen worden gebruikt voor de dekking van kosten die voor andere vergunningen of activiteiten worden gemaakt (kruissubsidiëring).

Om de leges voor aanvraag van vergunningen voor plannen met een relatief lage bouwsom haalbaar en betaalbaar te houden, is in Rotterdam met name sprake van kruissubsidiëring tussen de grote en de kleine bouwplannen. Dit is een bestuurlijke keuze. Het loslaten van deze kruissubsidiëring zou tot onaanvaardbaar hoge tarieven voor de kleine bouwplannen leiden.

Binnen het legesstelsel voor aanvragen om omgevingsvergunning wordt vanaf 2016 gewerkt met een systeem met schijven.

Kostendekkendheid per hoofdstuk

De Algemene legesverordening bestaat uit hoofdstukken die de tarieven van een veelheid van uiteenlopende dienstverlening regelt. Per hoofdstuk bedragen de geraamde kosten, baten en daarmee het kostendekkendheidspercentage als volgt:

Hoofdstuk	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
1 Maximum	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
2 Diverse	378	315	83%
gebruiksvergunningen			
1 Maximum	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
2 Diverse	378	315	83%
gebruiksvergunningen			
Berekening kostendekkendheid Diverse gebruiksvergunningen			
Personeelskosten		258	
Materiële kosten		4	
Overhead (eigen cluster)		4	
Overhead (concern)		113	
Totale kosten		378	
Opbrengst heffingen		315	
Dekkingspercentage		83%	
(bedragen x € 1.000)			

Toelichting: Dit betreft een raming van de kosten en de opbrengsten verbonden aan het in behandeling nemen van onder meer de aanvragen van splitsingsvergunningen als bedoeld in artikel 22 van de Huisvestingswet 2014. Met ingang van 2021 betreft dit tevens de raming van de kosten en de opbrengsten verbonden aan het in behandeling nemen van aanvragen tot kamerverhuur, woningonttrekking en -vorming.

3 Horeca en evenementen	2.135	1.442	68%	Hoofdstuk	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
				3 Horeca en evenementen	2.135	1.442	68%
				Berekening kostendekkendheid Horeca en evenementen			
				Personeelskosten		1.073	
				Specifieke automatiseringskosten		65	
				Materiële kosten		411	
				Overhead (eigen cluster)		28	
				Overhead (concern)		557	
				Totale kosten		2.135	
				Opbrengst heffingen		1.442	
				Dekkingspercentage		68%	
				(bedragen x € 1.000)			
				Toelichting			
				Dit betreft een raming van de kosten en de opbrengsten verbonden aan het in behandeling nemen van onder meer de aanvragen van vergunningen op grond van de Nota prostitutie en seksbranche Rotterdam 2015. In deze Nota wordt een nieuw vergunningstelsel voor de vergunde seksbranche geïntroduceerd.			
				De in 2016 vastgestelde kadernota Horecabeleid ligt aan de basis heeft invloed op bepaalde tarieven uit dit hoofdstuk.			
4 Drank en horeca	569	183	32%	Hoofdstuk	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
				4 Drank en horeca	569	183	32%
				Berekening kostendekkendheid Drank en horeca			
				Personeelskosten		286	
				Specifieke automatiseringskosten		17	
				Materiële kosten		110	
				Overhead (eigen cluster)		8	
				Overhead (concern)		148	
				Totale kosten		569	
				Opbrengst heffingen		183	
				Dekkingspercentage		32%	
				(bedragen x € 1.000)			
				Toelichting			

Dit betreft een raming van de kosten en de opbrengsten verbonden aan het in behandeling nemen van onder meer de aanvragen van vergunningen tot ontheffing verstrekken van alcoholhoudende dranken. De in 2016 vastgestelde kadernota Horecabeleid ligt aan de basis heeft invloed op bepaalde tarieven uit dit hoofdstuk.

5 Wet op de kansspelen	142	12	8%	Hoofdstuk	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
				5 Wet op de kansspelen	142	12	8%
				Berekening kostendekkendheid Wet op de kansspelen			
				Personeelskosten		72	
				Specifieke automatiseringskosten		4	
				Materiële kosten		27	
				Overhead (eigen cluster)		2	
				Overhead (concern)		37	
				Totale kosten		142	
				Opbrengst heffingen		12	
				Dekkingspercentage		8%	
				<i>(bedragen x € 1.000)</i>			
				Toelichting Dit betreft een raming van de kosten en de opbrengsten verbonden aan het in behandeling nemen van aanvragen dan wel verlenging van een vergunning voor een of meerdere kansspelautomaten. De tarieven zijn rijksstarieven.			

6 Vervallen				Hoofdstuk	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
				6 Vervallen			

7 Verkeer en vervoer	760	702	92%	Hoofdstuk	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
				7 Verkeer en vervoer	760	702	92%
				Berekening kostendekkendheid Verkeer en vervoer			
				Personeelskosten		402	
				Specifieke automatiseringskosten		62	
				Materiële kosten		54	
				Overhead (eigen cluster)		13	
				Overhead (concern)		229	
				Totale kosten		760	
				Opbrengst heffingen		702	

Dekkingspercentage	92%
<i>(bedragen x € 1.000)</i>	
Toelichting	
Dit betreft een raming van de kosten en de opbrengsten verbonden aan het in behandeling nemen van aanvragen tot een (dag- dan wel langdurige-) ontheffing milieuzones, aanvragen tot het verstrekken van een ontheffing van een parkeerverbod en aanvragen van (een herbeoordeling voor) een Europese gehandicaptenparkeerkaart.	

8 Dienstverlening	263	263	100%	Hoofdstuk	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
stadsarchief				8 Dienstverlening stadsarchief	263	263	100%
				Berekening kostendekkendheid Dienstverlening stadsarchief			
				Personeelskosten		166	
				Materiële kosten		97	
				Totale kosten		263	
				Opbrengst heffingen			
				Dekkingspercentage			
				<i>(bedragen x € 1.000)</i>			
				Toelichting			
				Op grond van de Wet hergebruik van overheidsinformatie kunnen in bepaalde gevallen kosten in rekening worden gebracht voor de verstrekking van informatie. Voor de tarieven Stadsarchief is aangesloten bij het basisprincipe dat maximaal de marginale kosten van verstrekking in rekening mogen worden gebracht. Marginale kosten van verstrekking zijn volgens de memorie van toelichting kosten voor de vermenigvuldiging, de verspreiding en de kosten van informatiedragers. Deze kosten zijn direct te koppelen aan de distributie van de documenten. De kosten voor de bestaande infrastructuur mogen niet worden doorberekend evenmin als de kosten voor archivering, verkoop en marketing en een al bestaande helpdesk, tenzij extra kosten worden gemaakt om te voldoen aan het verzoek om hergebruik.			

9 Leidingen	5.850	5.704	98%	Hoofdstuk	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
				9 Leidingen	5.850	5.704	98%
				Berekening kostendekkendheid Leidingen			
				Personeelskosten		3.180	
				Materiële kosten		446	
				Overhead (eigen cluster)		729	
				Overhead (concern)		1.495	
				Totale kosten		5.850	

Opbrengst heffingen				5.704			
Dekkingspercentage				98%			
				<i>(bedragen x € 1.000)</i>			
				Toelichting			
				Dit betreft een raming van de kosten en de opbrengsten verbonden aan het in behandeling nemen van aanvragen tot een vergunning, toestemming c.q. instemming voor onder meer het (ver-)leggen, rijzen, vervangen, verwijderen van kabels en leidingen. Tevens omvat bovenstaande een raming van de kosten en de opbrengsten verbonden aan het verbinden van een spuitrool op het gemeentenet.			
10 Overige	176	164	93%	Hoofdstuk	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
commerciële							
activiteiten				10 Overige commerciële activiteiten buitenruimte	176	164	93%
buitenruimte				Berekening kostendekkendheid Overige commerciële activiteiten buitenruimte			
				Personeelskosten		120	
				Materiële kosten		2	
				Overhead (eigen cluster)		1	
				Overhead (concern)		53	
				Totale kosten		176	
				Opbrengst heffingen		164	
				Dekkingspercentage		93%	
							<i>(bedragen x € 1.000)</i>
				Toelichting			
							Dit betreft een raming van de kosten en de opbrengsten verbonden aan het in behandeling nemen van aanvragen tot onder meer het verlenen van een Toegelaten Taxiorganisatie (TTO-vergunning), straatverkoopplaats of promotieplaats en een marktvergunning op Koningsdag.

Lokale lastendruk

Voor een beeld van de lokale lastendruk 2022, volgt hierna een schets van de recente tarievenontwikkeling in de gemeente. Bedragen zijn in hele euro's tenzij anders vermeld.

Ontwikkeling woonlasten 2021 – 2022

Het college heeft, gehoord de noden in de stad, er ook voor 2022 voor gekozen om de gevolgen van de coronacrisis voor de gemeentelijke schatkist niet op de belastingbetaler te verhalen. Op basis van de voorgestelde

tariefvoorstellen 2022 stijgen de gemeentelijke woonlasten (dat wil zeggen de som van afvalstoffenheffing, rioolheffing en gemiddelde OZB-aanslag eigenaar/bewoner) in 2022 - afhankelijk van grootte van het huishouden - met gemiddeld 2,6% (inclusief de CPI-trend van 1,8%). Deze voorgestelde boventrendmatige stijging van de gemeentelijke woonlasten is geheel toe te schrijven aan de stijging van het basistarief rioolheffing (RIO) dat, op grond van het vastgestelde GRP-5 voor de periode 2021-2025, met 4,5% (incl. trend stijgt) t.o.v. 2021. De gemiddelde aanslag OZB-eigenaar woningen en de afvalstoffenheffing-tarieven stijgen beiden met 1,8%.

Woonlasten 1-persoonshuishoudens	Tarief 2021 (in €)	Mutatie 2021 t.o.v. 2020 (in %)	Tarief 2022 (in €)	Mutatie 2022 t.o.v. 2021 (in %)
OZB-eigenaar woning	190,21	1,0%	193,57	1,8%
Afvalstoffenheffing 1-pers	290,80	1,7%	296,00	1,8%
Rioolheffing (basistarief)	225,70	4,5%	235,90	4,5%
Totale woonlasten	706,71	2,2%	725,47	2,7%

Bron: COELO – Kerngegevens belastingen grote gemeenten 2021

Woonlasten 2-persoonshuishoudens	Tarief 2021 (in €)	Mutatie 2021 t.o.v. 2020 (in %)	Tarief 2022 (in €)	Mutatie 2022 t.o.v. 2021 (in %)
OZB-eigenaar woning	190,21	1,0%	193,57	1,0%
Afvalstoffenheffing 2-pers.	348,30	1,7%	354,60	1,8%
Rioolheffing (basistarief)	225,70	4,5%	235,90	4,5%
Totale woonlasten	764,21	2,2%	784,07	2,6%

Bron: COELO – Kerngegevens belastingen grote gemeenten 2021

Woonlasten meerpersoonshuishoudens	Tarief 2021 (in €)	Mutatie 2021 t.o.v. 2020 (in %)	Tarief 2022 (in €)	Mutatie 2022 t.o.v. 2021 (in %)
OZB-eigenaar woning	190,21	1,0%	193,57	1,8%
Afvalstoffenheffing meerpers.	377,10	1,7%	383,90	1,8%
Rioolheffing (basistarief)	225,70	4,5%	235,90	4,5%
Totale woonlasten	793,01	2,2%	813,37	2,6%

Bron: COELO – Kerngegevens belastingen grote gemeenten 2021

Een van deze vijf financiële kengetallen is de zogeheten belastingcapaciteit. De belastingcapaciteit geeft inzicht in hoe de lokale lastendruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Ze wordt berekend door de totale woonlasten voor een meerpersoonshuishouden van de gemeente in het komend begrotingsjaar te vergelijken met het landelijk gemiddelde in het lopend begrotingsjaar en het voorgaand

rekeningjaar. De uitkomst van deze vergelijking wordt uitgedrukt in een percentage. Het COELO zorgt voor de berekening van de landelijke gemiddelden. Die gaan over het voorafgaande jaar.

	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
A: OZB-eigenaar woning	188	188	190	194
B: Afvalstoffenheffing	349	371	377	384
C: Rioolheffing	208	216	226	236
D: Eventuele heffingskorting	0	0	0	0
E: Totale woonlasten (A+B+C+D)	744	775	793	813
F: Landelijk gemiddelde woonlasten (t-1)	721	740	776	811
Woonlasten t.o.v. landelijk gemiddelde voorafgaand jaar (E/F) x 100%	1,03	1,05	1,02	1,00

Bronnen: COELO – Kerngegevens belastingen grote gemeenten 2019 en 2020 en COELO- Atlas van de lokale lasten 2019, 2020 en 2021

De gemeentelijke woonlasten voor een meerpersoonshuishouden zullen op grond van de voorgestelde tarieven 2022 licht stijgen t.o.v. de landelijk gemiddelde woonlasten.

De onderlinge vergelijking van de hoogte van gemeentelijke tarieven verdient een aantal nuanceringen. Gemeenten kunnen namelijk binnen dezelfde kaders van wet- en regelgeving onderling verschillende keuzen en afwegingen maken, bijvoorbeeld rond het voorzieningenniveau voor de inwoners en rond de opgaven voor gemeenten vanwege de eigen fysieke en sociaaleconomische situatie en de kosten die zij daarvoor willen maken. Het gaat bij dat laatste bijvoorbeeld om welke kosten gemeenten toerekenen aan een tarief, een keuze voor een alternatieve dekking van kosten en om de bepaling welk percentage van kostendekkendheid de tarieven moeten hebben.

Kwijtscheldingsbeleid

Voor heffingsjaar 2022 bedraagt het maximale kwijtscheldingspercentage 76,5% van de aanslag afvalstoffenheffing. De verwachting is dat de gemeente in ongeveer 41.000 gevallen kwijtschelding zal verlenen.

Sinds 2016 is een neerwaartse trend in het aantal toegekende kwijtscheldingen zichtbaar. Dit wordt veroorzaakt door aanpassingen (extra beheersmaatregelen) in de functionele kwijtscheldingsprocedure.

In deze paragraaf treft u meer informatie aan over de activiteiten binnen de Regiodeal van het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ).

Het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ) is een samenwerkingsverband van de gemeente Rotterdam, de rijksoverheid, de politie, het Openbaar Ministerie, woningcorporaties, zorginstellingen, onderwijsinstellingen en bedrijven, met het gezamenlijke doel de leefbaarheid van Rotterdam Zuid te verbeteren. Nadat deze in 2011 van start is gegaan, moet Zuid op het gebied van opleidingsniveau, arbeidsparticipatie en woonkwaliteit in 2030 zijn gestegen tot het gemiddelde van Utrecht, Den Haag, Amsterdam en de rest van Rotterdam. Naast maatregelen op het gebied van school, werk en wonen, moet intensieve inzet op veiligheid en cultuur de kwaliteit van leven van Rotterdammers op Zuid verhogen.

Voor de periode 2018 tot en met 2025 is door de rijksoverheid € 130 mln beschikbaar gesteld: de gemeente Rotterdam vult dit aan met nogmaals € 130 mln. Deze cofinanciering is afgesproken in de Regiodeal Rotterdam Zuid. De verantwoording in deze paragraaf is gebaseerd op deze Regiodeal en behandelt daarmee School, Werk, Wonen en Cultuur. In het kader van de Regiodeal worden deze thema's pijlers genoemd. Omdat de gelden met betrekking tot Veiligheid geen onderdeel van de Regiodeal zijn, worden deze in andere delen van de begroting behandeld.

Onder de kop 'wat willen we bereiken?' zijn de doelen per pijler benoemd en gedefinieerd. Deze volgen door een inhoudelijke toelichting op de activiteiten onder 'wat gaan we doen in 2022?' en de financiële tabellen en toelichting hierop onder 'wat kost dat?'.

Regiodeal Rotterdam Zuid

1. Wat willen we bereiken?

In de periode 2018 tot en met 2025 vindt een versnelling plaats op vijf thema's, waarvoor een integrale aanpak wordt nagestreefd om tot het grootste maatschappelijk effect te komen. De te behalen doelen van deze thema's zijn:

- School: het aanpakken van onderwijsachterstanden, het vergroten van de ontwikkelkansen van kinderen en het toerusten van jongeren voor de arbeidsmarkt met name richting Techniek en Zorg. Hiertoe wordt onder meer de verlengde schooltijd in Rotterdam Zuid uitgebreid naar andere wijken buiten de Children's Zone en investeren we in onderwijshuisvesting van het voortgezet onderwijs.
- Werk: het vergroten van de arbeidsparticipatie van bewoners van Rotterdam Zuid, waardoor het aantal mensen dat structureel afhankelijk is van de bijstand wordt verminderd.
- Wonen: ingrepen in de verouderde woningvoorraad van Rotterdam Zuid moeten ervoor zorgen dat gemengde woonmilieus gerealiseerd worden, zodat woonruimte beschikbaar komt voor sociale stijgers uit Zuid. Bij dit alles is verduurzaming een belangrijk uitgangspunt.
- Veiligheid: het effectiever signaleren, voorkomen en aanpakken van ondermijnende activiteiten.
- Cultuur: het verhogen van het voorzieningenniveau en het gebruik ervan, ter bevordering van de cultuurparticipatie, de aantrekkelijkheid van de leefomgeving en van de economische activiteit in Rotterdam Zuid.

De te behalen resultaten zijn als volgt gedefinieerd:

- **School:** de huidige achterstand in onderwijsresultaten (Primair Onderwijs (PO)/Voortgezet Onderwijs (VO) op Zuid ten opzichte van het gemiddelde van de G4 is in 2022 relatief kleiner geworden. Verschil in cito-eindtoets groep 8 t.o.v. G4 wordt verder ingelopen tot de helft van het verschil in 2011, dus 531,9 in 2022 (2015/16: 530,8). Omdat deze toets steeds minder representatief is, zal worden overgegaan op een nieuwe indicator zodra die beschikbaar is.
- **Werk:** een absolute daling van het aantal mensen in de bijstand op Zuid (c.q. van 15.200, stand maart 2018 naar 11.200 (streefwaarde eind 2031) en een trendbreuk in de bijstandsontwikkeling op Zuid: van disproportioneel (nu 40%) naar evenredig (31%) in 2031 (tussen waarde 37,4% eind 2022).
- **Wonen:** ingrepen in de verouderde woningvoorraad die vooral bestaat uit kleine woningen moeten ervoor zorgen dat gemengde woonmilieus gerealiseerd worden, zodat woonruimte beschikbaar komt voor sociale stijgers uit Zuid en nieuwe bewoners met midden- en hoge inkomens. Bij dit alles is verduurzaming een belangrijk uitgangspunt.
- **Veiligheid:** de veiligheid in Rotterdam Zuid is in 2022 verbeterd door het versterken van een integrale aanpak van de problematiek. Belangrijke elementen daarin zijn het creëren van nieuwe/uitbreiden van bestaande (bestuurlijke) mogelijkheden, innovatie van de aanpak in de vorm van concrete pilots en het adresseren/wegnemen van knelpunten die daarbij naar voren komen.
- **Cultuur:** verhoging van de cultuurparticipatie en verbetering van het aanbod van culturele voorzieningen op Rotterdam Zuid, o.a. door het toewerken naar een nieuw beeldbepalend cultuur(wetenschappelijk) instituut.

Onder de verschillende beleidsprogramma's in deze begroting is de realisatie van de verschillende indicatoren opgenomen. Hierin zijn de indicatoren terug te vinden die ook betrekking hebben op het Nationaal Programma Rotterdam Zuid, met uitzondering van het thema Veiligheid. In de tabel hieronder zijn deze indicatoren overzichtelijk opgenomen.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
School								
Een hogere gemiddelde score op de Centrale Eindtoets scholen op Zuid	Streefwaarde				531,9	531,9		
	Referentiewaarde							
Werk								
Trendbreuk in bijstandsontwikkeling op Zuid	Streefwaarde	38,9%	38,4%	37,9%	37,4%			
	Referentiewaarde	40,3%	40,1%	40,2%	40,2%			
Absolute daling aantal mensen in bijstand op Zuid								
	Streefwaarde	2.100	2.200	2.200	2.200			
	Referentiewaarde	1.909	1.854	1.060				
Wonen								
Steigers op Zuid	Streefwaarde		750	1.500	2.250	3.000		

Cultuur

Verhoging cultuurparticipatie en nieuw beeldbepalend instituut

PM

2. Wat gaan we doen in 2022?

2.1 Pijler school

Om gelijke kansen te realiseren en de talenten van de kinderen beter te benutten werken wij in het Nationaal Programma Rotterdam-Zuid met de scholen en vele partners aan tien uur extra schooltijd, de Dagprogrammering. In deze uren bieden de scholen extra activiteiten aan op het gebied van taal, rekenen, sociaal-emotioneel leren, sport en gezondheid, kunst en cultuur, wetenschap en techniek, ICT en media, natuur en milieu, burgerschap en loopbaanoriëntatie.

Alle dertig scholen voor primair onderwijs in de Children's Zone bieden Dagprogrammering aan en zes basisscholen daarbuiten. Hiermee komt het totaal aantal scholen dat op Zuid Dagprogrammering aanbiedt op zesendertig. Daarnaast breidt Dagprogrammering uit met acht scholen in het voortgezet onderwijs op Rotterdam-Zuid, in de vorm van zes extra uren per week voor één derde van de leerlingen. Hoewel de meeste scholen starten vanaf het schooljaar 2021-2022 waren er twee scholen die al in schooljaar 2020-2021 begonnen met experimenteren. In het voortgezet onderwijs gaat het om een proef van twee jaar, waarvan op basis van evaluatie kan worden besloten over een vervolg.

De uitvoering van de Dagprogrammering wordt gemonitord in drie output-metingen per schooljaar. Het schooljaar 2020-2021 werd zwaar belast door de corona-epidemie, met opnieuw een schoolsluiting en beperkende maatregelen. Voor de schoolsluiting bood een derde van de scholen meer dan tien uur Dagprogrammering en een derde minder dan negen uur. Tijdens de schoolsluiting vanaf eind 2020 heeft de Dagprogrammering grotendeels stilgelegen. Scholen hebben tijdens deze periode in sommige gevallen online Dagprogrammeringsaanbod en buitenactiviteiten op de schoolpleinen aangeboden. Daarnaast werden aanbieders van Dagprogrammering in de coronanoodopvang ingezet. Ook zijn medewerkers van Dagprogrammering ingezet om schoolteams te ontlasten toen de scholen weer open gingen. Alle scholen hebben een beroep gedaan op de tijdelijke coronacoulanceregeling van de gemeente.

Huisvesting

In 2018 is het convenant 'herontwerp voortgezet onderwijs Rotterdam Zuid' gesloten. In dit kader zijn afspraken gemaakt dat het onderwijs op Zuid over enkele jaren gevarieerder en beter afgestemd op de behoefte van leerlingen en hun ouders. Bovendien kunnen leerlingen makkelijker doorstromen naar verschillende onderwijsniveaus bij hen in de buurt en van het primair naar het voortgezet onderwijs. Er komt meer plek voor meer leerlingen en huisvesting van scholen wordt verbeterd.

De drie grote schoolbesturen BOOR, LMC-VO en CVO en de gemeente Rotterdam hebben samen een plan ontwikkeld waarmee het onderwijsaanbod breder, veelzijdiger en toekomstbestendig wordt. Verder komen er drie clusters van onderwijs:

- Stadionpark, rond de Kuip, de sportcampus en het nieuwe stadion
- Hart van Zuid, rond Ahoy en het Motorstraatgebied
- Kop van Zuid/Katendrecht

In Stadionpark en op de Kop van Zuid worden 3 nieuwe scholen gebouwd, waarvan de opening voorzien is in 2024. Voorbereidingsprocedures hiervoor zijn gaande.

Onderwijs-inhoudelijk werken de scholen aan vernieuwing, bijvoorbeeld door het aanbieden van sport- en lifestyle profiel door één van de vmbo-scholen die gaat verhuizen naar Stadionpark.

In 2020 is het Regioplan Sterk Techniek Onderwijs Rotterdam Zuid goedgekeurd, waardoor de in- en doorstroom in alle vmbo's met een Techniekprofiel sterk wordt verbeterd in onderlinge samenwerking en met de mbo's en het bedrijfsleven én de po scholen. In 2020 is een uitbreiding van de Young Business School Rotterdam gerealiseerd, waardoor nu vrijeschoolonderwijs op vmbo basis en kaderniveau aangeboden wordt op Zuid. Het Zuider Gymnasium verhuist in 2022 naar het Poortgebouw van het voormalig Zuiderziekenhuis.

Aanpak Beste Leraren

De aanpak 'leraren' richt zich op het tegengaan van het lerarentekort en het professionaliseren en binden van onderwijzend personeel. In schooljaar 2019-2020 is gestart met extra investeren in de 30 scholen voor primair en speciaal onderwijs in de Children's Zone. De scholen hebben subsidie ontvangen voor begeleiding van starters, behoud van leraren, verminderen werkdruk, vergroten van de instroom, opscholen van onderwijsassistenten en het anders organiseren van het onderwijs. Ook wordt er extra geïnvesteerd in professionaliseren van leraren en schoolleiders. Vanaf schooljaar 2020-2021 is de aanpak uitgebreid naar alle scholen voor primair en speciaal onderwijs in het NPRZ gebied. De aanpak leraren is een gezamenlijk inzet van de Rotterdamse schoolbesturen en de gemeente..

2.2 Pijler Werk

De coronacrisis heeft nog eens indringend zichtbaar en voelbaar gemaakt dat de ongelijkheid op de arbeidsmarkt de kwetsbare beroepsbevolking van Zuid bovenmatig hard raakt. Het is daarom van groot belang om de uitgangspositie van schoolverlaters, werkzoekenden en werkenden van Rotterdam Zuid structureel te verstreken. Want de economie herstelt zich en het aantal vacatures stijgt weer; daar moeten de bewoners van Zuid van meeprofiteren.

Het in 2019 ingerichte programma Samen voor Zuid wordt daarom in 2022 gecontinueerd. Veel werkzoekenden op Zuid ervaren verschillende problemen bij het vinden van werk. Om deze belemmeringen zoveel mogelijk weg te nemen of beheersbaar te maken, is de caseload van de medewerkers aanzienlijk verlaagd. Zo kunnen de

consulent en de werkzoekende samen, met het perspectief op werk, gerichte aandacht besteden aan de aanpak van de belemmeringen. Vanwege de veelheid en complexiteit van de problemen, is het programma gericht op werk én zorg. In de drie gebieden op Zuid wordt de begeleiding vanuit verschillende disciplines vormgegeven. Door de afgewogen inzet van bijvoorbeeld kinderopvang, taal, scholing en jobcoaching, komt werk stap voor stap dichterbij. Hierbij zijn de inzet van schulddienstverlening en zorg via de wijkteams ook mogelijkheden, om de ondersteuning te verstevigen en zo de kans op duurzame uitstroom uit de uitkering naar werk te vergroten. De Leerpraktijkcentra (in Carnisse, maar ook op locaties in de Beverwaard en IJsselmonde) spelen hierbij een belangrijke rol. Rotterdammers worden daarmee in de gelegenheid gesteld om in hun wijk leerwerktrajecten te volgen.

Ook op het gebied van de Rotterdamse Leerwerkakkoorden wordt de lijn van de pijler Werk doorgezet. Via deze akkoorden, zowel het koepelakkoord en de deelakkoorden voor Haven, MKB, Energietransitie Gebouwde Omgeving, Facilitaire Dienstverlening en Zorg, zijn afspraken gemaakt tussen onderwijsinstellingen, lokale overheden in de arbeidsmarktregio Rotterdam Rijnmond en werkgevers. Deze zijn gericht op het vergroten van de dynamiek op de arbeidsmarkt, door de aansluiting van school naar werk, van werk naar werk en vanuit een uitkeringssituatie naar werk te verbeteren.

Het onderzoeks- en professionaliseringsprogramma KNAP'RZ, dat de gemeente Rotterdam samen met de Erasmus Universiteit, de Hogeschool Rotterdam en SEOR heeft opgezet wordt in 2022 gecontinueerd.

2.3 Pijler Wonen

De laatste herstructureringsprojecten vanuit de regiodeal worden in 2022 in uitvoering gebracht nadat een participatietraject heeft plaatsgevonden. Er worden vele woningen aangekocht in voorbereiding op realisatie van de grondige aanpak (herstructurering, samenvoeging of vernieuwbouw). Dit wordt niet alleen door de gemeente, maar ook door andere partijen gedaan. De eerste vernieuwbouw/samenvoegprojecten zullen worden opgeleverd en de projecten Groningerstraat (verwervingen) en Carnissepoort (sloop) zijn gestart. Tientallen particuliere eigenaren hebben met behulp van een subsidie hun woning samengevoegd of vergroot en eenzelfde aantal nieuwe subsidies zullen verleend worden voor nieuwe samenvoegingen en vergrotingen. Er wordt voor 750 nieuwe woningen een basisaanpak gestart in het kader van Steigers op Zuid. Meerdere buitenruimteprojecten zullen worden opgeleverd, zoals de buitenruimte in aansluiting op het circulaire sloop/nieuwbouwproject Mijnskintbuurt blok 1+2. Tot slot wordt het verworven vastgoed in winkelgebieden verbeterd. De fysieke tak van de aanpak 'Hand in Hand' op de Beijerlandse laan/Groene Hilledijk zal zichtbare verandering met zich meebrengen.

2.4 Pijler Cultuur

In 2022 worden voor cultuur de ingezette speerpunten culturele programmering, talentontwikkeling en planvorming NCWI (inmiddels cultuurcampus genoemd), voortgezet. Dit betekent dat succesvolle ontwikkelingen en interventies worden uitgebouwd en waar nodig versterkt met aanvullende programmering. Met deze intensivering en aanvullende programmering wordt aangesloten bij een nieuw publiek en bijgedragen aan een hogere cultuurparticipatie van Rotterdammers (op Zuid).

Culturele programmering

Sinds 2019 is ingezet op een versterking van de culturele infrastructuur voor Rotterdam Zuid. In 2020-2021 heeft dit geresulteerd in nieuwe ankers zoals het Kunstenpand, House of Urban Arts, en Kunstcentrum Charlois. Het versterken van deze infrastructuur en een aansluitende programmering wordt doorgezet in 2022 en opvolgende jaren. Vanuit nieuwe ankerpunten op Zuid zal intensiever en meer doelgroepgericht geprogrammeerd worden, indien weer mogelijk na opheffen Corona-maatregelen. Denk bijvoorbeeld aan de Programmaraad Zuidplein met een integraal programma voor en met de jeugd op Zuid. Middels diverse grootschalige evenementen, zodra dit weer kan of met aanpassingen op basis van de nieuwe situatie na Corona, wordt meerjarig de schijnwerper op Zuid gericht. Door de aanhoudende maatregelen rondom Corona in 2021 is de beoogde grote culturele manifestatie op Zuid en voor Zuid wederom verplaatst. Deze manifestatie zal plaatsvinden in 2023. De manifestatie dient als een eenmalige impuls voor Zuid en zal aansluiten bij het diverse en grootstedelijke profiel van Zuid.

Talentontwikkeling

De impulsregeling 2019-2022 binnen de RegioDeal voor Talentontwikkeling wordt in 2022 duurzaam geïmplementeerd. Randvoorwaarden voor een verdere groei in publiek en programmering bij Theater Zuidplein zijn in 2022 gereed. De Pilot IMPACT wordt geëvalueerd en afgerond. Lessen uit deze pilot worden meegenomen in de herijking van de pijler Talentontwikkeling en vertaald naar nieuw instrumentarium voor het borgen van talent op Rotterdam Zuid. Dit nieuwe instrumentarium biedt kansen aan een groter palet aan aanbieders en talenten op Zuid. PitcherPerfect010 is opgenomen in het reguliere Cultuurinstrumentarium en zal ook in 2022 weer tweemaal plaatsvinden op Zuid en mogelijkheden bieden aan jonge makers om ideeën tot uitvoering te brengen. In 2022 volgt een analyse over additionele en noodzakelijke impulsen voor een verdere ontwikkeling van Zuid.

Planvorming NCWI / Cultuurcampus

Met verschillende partijen (onderwijs en cultuur) binnen en buiten Rotterdam (waaronder het Rijk) is in 2019 en 2020 het idee van een nationaal cultureel wetenschappelijk instituut in Rotterdam uitgewerkt tot de cultuurcampus. Hoger onderwijs, meer cultuur en toerisme op zuid: dat zijn de doelen van de cultuurcampus. Gemeente, Codarts, Hogeschool Rotterdam en Erasmus Universiteit hebben in juni 2020 een convenant gesloten. De Cultuurcampus wordt met deze partijen ontwikkeld als groeimodel. Locatie is de Maashaven. De start op het Charloisse Hoofd van de huisvesting en culturele programmering is verschoven naar 2023. Onder de stuurgroep Cultuurcampus (waarin ook NPRZ en Rijk vertegenwoordigd zijn) wordt in 2022 verder gewerkt aan de uitwerking van huisvesting hoger onderwijs en culturele invulling. De in 2021 aangetrokken Cultuurontwikkeling werkt de plannen en het netwerk in 2022 verder uit. De Cultuurcampus is onderdeel van een grotere gebiedsontwikkeling die Zuid een stevige impuls zal geven.

3. Wat gaat het kosten in 2022?

Het Rijk stelt in de periode 2018-2025 jaar in totaal € 130 mln uit de Regiodeal-gelden ter beschikking, de gemeente Rotterdam dient tenminste hetzelfde bedrag te cofinancieren. De Regiodeal is gestart als een decentralisatie uitkering (DUK) maar is uiteindelijk gewijzigd in 2019 naar een Specifieke Uitkering (SPUK). Deze wijziging is vastgelegd in de wijzigingsovereenkomst Regiodeal Rotterdam (ondertekend dd. 8 januari 2020) en het Rijk heeft bij besluit (beschikking van 10 december 2019) de specifieke uitkering Regiodeal Rotterdam Zuid toegekend. Deze wijziging leidt er onder andere toe dat er sprake is van een verzwaring van de verantwoordingseisen (via SISA) en dat er op basis van realisatie van bestedingen (en verplichtingen) gerapporteerd moet worden. Dit is nieuw en leidt daarom tot een trendbreuk in de cijfers t.o.v. eerdere rapportages.

In onderstaande tabel is op het niveau van de Regiodeal het totaal van realisatie en begroting opgenomen. Daarna volgt per pijler meer inzicht.

[1] De beoogde grote culturele manifestatie op Zuid en voor Zuid voor 2021 wordt verplaats naar 2022 in verband met de programmering van het Songfestival in 2021. Deze manifestatie dient als een eenmalige impuls voor Zuid en zal aansluiten bij het diverse en grootstedelijke profiel van Zuid.

Pijlers	Totale rijksbijdrage	Realisatie 2020	Cumulatieve realisatie tm 2e herz. 2021	B2021 2e herz	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
School	44	8,2	15,0	6,6	8,6	5,0	9,6	0
Werk	24	3,7	12,9	6,0	6,0	2,9	0,0	0
Wonen	60	6,0	20,4	14,3	15,1	8,9	0,9	0,4
Cultuur	2	0,6	1,4	0,8	0,0	0,1	0,0	0
	130	18,6	49,7	27,7	29,7	16,9	10,5	0,4

3.1 Pijler school

Thema 1: School	Totale rijksbijdrage	Realisatie 2020	Cumulatieve realisatie tm 2e herz 2021	B2021 2e herz	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
1 Children's Zone	18,1	5,7	10,9	4,3	4,1	0	0	0,0
2 Dagprogrammering buiten Children's Zone	2,2	0,3	0,1	0,4	1,0	0,6	0	0,0
3 Herstructurering VO (betreft DUK)	14,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4,4	9,6	0,0
4 Leraren	6,8	1,9	3,5	0,8	2,0	0	0	0,0

5 Cultuurcampus	2,5	0,3	0,5	0,7	1,0	0	0	0,0
6 Dagprogrammering VO	0,4			0,4	0,4			
	44,0	8,2	15	6,6	8,6	5,0	9,6	0

1. Children's Zone

De Children's Zone is gericht op betere leerprestaties van kinderen. De school is hierbij het aangrijpingspunt. Het verbeteren van de leerprestaties begint met het geven van extra lessen en betere lessen, afstemming met ouders als partners in de opvoeding, en met andere organisaties in de wijk om een zinvolle dagbesteding voor deze kinderen tot stand te brengen.

2. Dagprogrammering buiten Children's Zone

Er zijn inmiddels ook scholen buiten de Children's Zone die starten met Dagprogrammering. In schooljaar 2021 /2022 starten vier basisscholen buiten de Children's Zone met Dagprogrammering en acht scholen voor voortgezet onderwijs.

3. Herstructurering VO

In 2018 is het convenant 'herontwerp voortgezet onderwijs Rotterdam Zuid' gesloten. Naast de dekking van de regiodeal is ook de cofinanciering (door gemeente) geregeld. De middelen worden pas aan het einde van de Regiodeal looptijd gerealiseerd bij oplevering van de nieuwe objecten.

4. Leraren

Vanuit de aanpak Beste Leraren is in 2019/2020 gestart om extra te investeren in de dertig scholen van Children's Zone van het primair en speciaal onderwijs. In schooljaar 2021/2022 wordt deze lijn voortgezet, waarbij ook de andere primair onderwijsscholen binnen NPRZ hier gebruik van kunnen maken.

5. Cultuurcampus

Uit de onderzoeksfase is naar voren gekomen dat de onderwijscomponent een belangrijk fundament vormt voor een NCWI. De planvormingskosten van de volgende fase (2020, 2021 en 2022), welke bestaan uit een start maken vanuit een locatie, het uitwerken van het convenant, verdere planvorming en placemaking zullen tlv de pijler onderwijs worden gebracht.

3.2 Pijler werk

Thema 2: werk	Totale Rijksbijdrage	Realisatie 2020	Cumulatieve realisatie tm 2e herz. 2021	B2021 2e hrz	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
1 Inzet op de vraagkant: matching op werk	4,0	0,4	2,9	1,0	1,0	1,0		
2 Aanpak Versterking Aanbodkant: tegenprestatie	8,0	2,0	5,0	2,0	2,0			
3 Aanpak versterking Aanbodkant: prematching en tegenprestatie	6,0	0,9	3,3	1,2	0,8	0,8		
4 Leerwerkakkoord	4,0	0,2	1,5	1,8	2,1	1,0		
5 Onderzoek, monitoring, evaluatie, methodiekontwikkeling, professionalisering, communicatie	2,0	0,2	0,2	0,0	0,1	0,1		
	24,0	3,7	12,9	6,0	6,0	2,9		

1. Inzet op de vraagkant: Matching op Werk

Betreft de extra inzet van werkconsulenten op kwetsbare doelgroep met multiproblematiek. Ingezette scholingstrajecten ter ondersteuning van deze doelgroep richting arbeid worden ook bekostigd uit dit budget.

2. Aanpak versterking Aanbodkant: Tegenprestatie

Het betreft de inzet van activeringscoaches die zich richten op de doelgroep met een grote afstand tot de arbeidsmarkt uit NPRZ.

3. Aanpak versterking Aanbodkant: prematching en Tegenprestatie

Uit dit budget wordt de extra inzet van inkomensconsulenten t.b.v. NPRZ betaald, waardoor binnen Inkomen een lagere caseload ontstaat in NPRZ, met als gevolg dat er meer ruimte is om intensiever de werkzoekende en werkconsulenten met NPRZ caseload te kunnen adviseren. Daarnaast worden werkconsulenten bekostigd voor de caseload behandeling van werkzoekenden met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt.

4. Leerwerkakkoord

Binnen het LeerWerkAkkoord (LWA) worden afspraken gemaakt met onze partners om de arbeidsmarkt toekomstbestendig te maken. Het LWA bestaat uit de pijlers van school naar werk, van werk naar werk en aan het werk. Er worden afspraken gemaakt met de sectoren Haven, het Midden en Kleinbedrijf, de Zorg, Transport en Logistiek.

Uit dit budget wordt een deel van de algemene programmakosten betaald van het Leerwerkakkoord alsook een deel van de kosten binnen deel-leerwerkakkoorden.

5.Onderzoek, monitoring, evaluatie, methodiekwontwikkeling, professionalisering en communicatie

Uit dit budget wordt het onderzoeks- en professionaliseringsprogramma KNAP'RZ betaald. In 2019 zijn de contracten met de Erasmus Universiteit, de Hogeschool Rotterdam en SEOR afgesloten die dit onderzoeks- en professionaliseringsprogramma uitvoeren.

3.1 Pijler wonen

Thema 3: wonen	Totale Rijksbijdrage	Realisatie 2020	Cumulatieve realisatie tm 2e herz 2021	B2021 8m	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
1 Grondige aanpak particuliere voorraad	46,7	4,1	18,2	10,9	10,7	6,1	0,4	
2 Woonmilieus: buitenruimte en winkelstraten	12,3	1,9	2,2	2,9	4,4	2,3	0,5	0,4
3 Regionale spreiding	1,0	0,0	0,0	0,5	0	0,5		
	60,0	6,0	20,4	14,3	15,1	8,9	0,9	0,4

1.Grondige aanpak

Binnen de grondige aanpak via sloop-nieuwbouw is er voor het jaar 2022 € 10,7 mln begroot aan bestedingen:

Dit gaat voor het grootste deel naar het project Carnissepoort. Daarmee is de grondige aanpak van 52 woningen nader uitgevoerd. Het uitvoeringsbesluit is 27 juni 2019 door de gemeente genomen. Eind 2020 is de gemeenteraad niet akkoord gegaan met de integrale herstructurering van de Fazanstraat en daarom zal er een gewijzigde aanpak uitgewerkt zijn waarin samenvoeging en woningverbetering een prominente plaats hebben. Voor nieuwe projecten worden voor 2022 bestedingen verwacht van € 7,6 mln. Een groot deel van het bedrag zal naar verwachting besteed worden aan een gewijzigde projecten aanpak in het gebied Fazanstraat en omgeving.

Voor de grondige aanpak van de woningen in de bouwblokken rondom de Bonaventurastraat is – na een tender – op 26 juni 2019 een samenwerkingsovereenkomst getekend tussen gemeente Rotterdam en vastgoedontwikkelaar Trotz Vastgoed. Ambitie is dat 51 woningen worden samengevoegd, gerenoveerd en verbeterd tot 33 woningen. De NPRZ bijdrage is maximaal € 2,1 mln waarvan voor 2022 aan vast te stellen subsidie wordt begroot € 0,5 mln.

2.Woonmilieus: buitenruimte en winkelstraten

Binnen de meerjarige en integrale aanpak woonmilieus: winkelstraten en buitenruimte is er voor het jaar 2022 € 4,4 mln begroot aan bestedingen.

Op 2 maart 2019 is voor het project Beijerlandse laan – Groene Hilledijk het startbesluit voor het programma “Hand in Hand” bestuurlijk (college BenW) bekrachtigd.

Met een NPRZ budget van € 6 mln voor dit programma kunnen in de periode 2019 -2022 ca. 40 winkelpanden worden aangepakt. Voor 2022 wordt aan bestedingen voor het verwerven en aanpakken van panden begroot op € 1,1 mln. Voor de aanpak van de buitenruimte rondom de nieuwe woningen is de totale rijksbijdrage in kader regiodeal NPRZ € 6,3 mln. Voor 2022 wordt hiervan aan bestedingen begroot € 3,3 mln.

3.Regionale spreiding

Binnen de regionale Spreiding werkt de provincie Zuid-Holland aan het borgen van de ontwikkeling van de goedkope voorraad in de regio. Onderdeel hiervan is een financiële incentive in het kader van de opgave in Rotterdam Zuid voor die regiogemeenten waar extra DAEB-woningen worden gerealiseerd. De financiering van deze stimuleringsmaatregel bestaat naast de provinciale inbreng (€ 4 mln) uit een bijdrage vanuit de regiodeal Rotterdam Zuid van € 1 mln. De regeling is ingegaan per 1 juni 2020. Na een formeel verzoek van de provincie aan Rotterdam zal de gemeente zijn bijdrage van € 1 mln formeel per wethoudersbrief aan de provincie bevestigen en naar verwachting in 2021 de eerste € 0,5 mln (50%) naar de provincie overboeken.

3.1 Pijler cultuur

Thema 4: cultuur	Totale rijksbijdrage	Realisatie 2020	Cumulatieve realisatie tm 2e herz 2021	B2021 2e herz	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
1 Culturele Programmering	0,9	0,4	0,8	0,4		0,1		
2 Talentontwikkeling	1,0	0,2	0,5	0,4				
3 Planvorming NCWI en onderzoek	0,1	0,1	0,1					
	2,0	0,6	1,4	0,8		0,1		

Vooralsnog is de verwachting dat de middelen 2021 voor culturele programmering en talentontwikkeling volledig worden besteed. Voor 2022 zijn er geen regiodeal middelen meer voor Cultuur beschikbaar. Er is afgesproken dat het succesvolle programma Pitcherperfect toch ook in 2022 wordt voortgezet. Momenteel worden gesprekken met het Rijk gevoerd over een nieuwe regiodeal.

Het beoogde grote culturele “evenement op Zuid” is in verband met uitstel van het Songfestival en corona uitgesteld naar 2023.

Onderhoud kapitaalgoederen

De gemeente geeft jaarlijks circa € 373 mln uit aan het onderhouden van de kapitaalgoederen zoals gebouwen, wegen, groen en bomen, oppervlaktewater, civiele kunstwerken, openbare verlichting, spelen en beeldende kunst en monumenten, parkeervoorzieningen en containers. Kapitaalgoederen moeten zo lang mogelijk gebruikt kunnen worden voor het doel waarvoor zij zijn aangeschaft of vervaardigd.

Beleid Financiële consequenties

Beleid

Beleidsmatig en financieel kader

De gemeente heeft veel onderhoudsgevoelige kapitaalgoederen: wegen, groen en bomen, oppervlaktewater, civiele kunstwerken, openbare verlichting, spelen, beeldende kunst en monumenten, parkeervoorzieningen, containers en vastgoed. Het beleid hiervoor is opgenomen in 2 nota's; de Kadernota Vastgoed (2018) en de Nota Onderhoud Kapitaalgoederen 2019-2022. Het vastgoed wordt financieel verantwoord onder het taakveld 'Beheer overige gebouwen en gronden'.

De overige kapitaalgoederen worden financieel verantwoord onder de taakvelden 'Verkeer en vervoer - Beheer' en 'Openbaar groen en (openlucht) recreatie – Beheer'. Riolering heeft een eigen financiering en beleidskader. Deze staan weergegeven in het op 18 februari 2021 door de gemeenteraad vastgestelde [Gemeentelijk Rioleringsplan \(GRP5\) 'Van buis naar buitenruimte'](#).

Bestuursopdracht vervangingsinvestering kapitaalgoederen openbare ruimte

Bij het vaststellen van de laatste Nota Onderhoud Kapitaalgoederen is aan Stadsbeheer de bestuursopdracht Vervangingsinvesteringen gegeven om het financiële perspectief voor investeringen voor de langere termijn (50 jaar) inzichtelijk te maken. Als uitwerking van deze bestuursopdracht wordt een vier jaarlijkse 'Nota Vervangingsinvesteringen Kapitaalgoederen' opgesteld voor alle assetgroepen in de openbare ruimte. De eerste "Nota Vervangingsinvesteringen Openbare Ruimte 2021-2071" is op 23 maart 2021 door het college van Burgemeester en Wethouders vastgesteld. De nota geeft voor de kapitaalgoederen in de openbare ruimte inzicht in de benodigde investeringen en kapitaalslasten om deze in de komende vijftig jaar op te vangen vanuit het oogpunt van veiligheid en beschikbaarheid.

Financiële consequenties

Assetgroep (* €1 mln)	Exploitatie	Investeren	Totaal budget 2022
Wegen	33,1	25,4	58,5
Groen en bomen	37,1	8,7	45,8

Oppervlaktewater	5,5	7,2	12,7
Civiele kunstwerken	25,3	15,4	40,7
Openbare verlichting	10,3	3,4	13,7
Spelen	2,8	1,8	4,6
Beeldende kunst en monumenten	2,1	0	2,1
Parkeervoorzieningen	1,1	0	1,1
Containers	1,9	4,4	6,3
Vastgoed	37,6	149,6	187,2
Totaal	156,8	215,9	372,7

Subsidies

Pagina 113

Subsidies

Subsidies zijn financiële bijdragen aan burgers of organisaties voor activiteiten die bijdragen aan de realisatie van een door de gemeenteraad vastgesteld beleidsdoel.

BeleidSubsidielijst

Beleid

De gemeentelijke Subsidieverordening Rotterdam 2014 (SVR 2014) bevat de spelregels voor subsidieverlening. De verordening bepaalt dat er twee subsidievormen zijn: eenmalige subsidies en jaarlijkse subsidies. Een eenmalige subsidie verstrekt de gemeente voor één of meer prestaties of activiteiten die in beginsel van bepaalde duur zijn. Een jaarlijkse subsidie verstrekt de gemeente per kalender- of boekjaar.

Hieronder zijn de relevante subsidiebelevingsvelden nader toegelicht.

Cultuur, Sport en Recreatie

Rotterdam is een grote stad. Er is daarmee een groot publiek, dat ook nog heel divers is. Het college wil dat de culturele voorzieningen in de stad inspelen op dat brede en diverse publiek. Rotterdamse cultuur moet vernieuwend en verbindend zijn. Rotterdam heeft daarvoor onder andere diverse subsidieregelingen die kunst- en cultuurprojecten mogelijk maken en de artistieke ontwikkeling van makers bevorderen.

Rotterdam draagt graag bij aan het versterken van het imago van Rotterdam als sportstad. Denk hierbij aan het mogelijk maken van grote (top)sportevenementen en het ondersteunen van sportverenigingen.

Onderwijs

De gemeente heeft de ambitie dat de kansengelijkheid in het [onderwijs](#) toeneemt. Samen met de onderwijsinstellingen, leraren en ouders zorgen we ervoor dat alle Rotterdamse scholieren het beste onderwijs krijgen. Daartoe worden subsidies verstrekt aan het verkleinen van kwaliteitsverschillen tussen scholen, burgerschap, leraren en extra onderwijs in de vorm van Dagprogrammering. Kansengelijkheid begint bij de financiële toegankelijkheid in de voorschool; ook hier wordt op ingezet met behulp van subsidies. Verder wordt er door middel van subsidies geïnvesteerd in onderwijshuisvesting.

Economische zaken

Met deze subsidie stimuleert de gemeente initiatieven die het Rotterdamse [vestigingsklimaat en/of de werkgelegenheid vergroten](#).

Maatschappelijke Ondersteuning

De subsidies zijn bedoeld voor onder meer de gebieden [integratie](#), [samenleven](#), [jeugd](#) en [taal](#).

Volksgezondheid en zorg

De gemeente vindt het belangrijk om met subsidies de gezondheid van Rotterdamse bewoners te stimuleren. Ondersteuning van de [gezondheid](#) is belangrijk voor de huidige en toekomstige Rotterdamse samenleving.

Subsidielijst

In het onderstaande overzicht is per programma aangegeven hoeveel subsidie begroot is voor welke instelling. De werkelijke realisatie op basis van de subsidiebeschikkingen kan dus afwijken en aan de subsidiestaat in de begroting kunnen geen rechten worden ontleend.

Op dit moment is de verdeling van het Cultuurplan 2021-2024 nog niet bekend. Dit zal in de subsidielijst worden gekenmerkt met de afkorting PM voor pro memorie. De besluitvorming over het nieuwe Cultuurplan 2021-2024 heeft nog niet plaatsgevonden en vindt gelijktijdig met de begrotingsbehandeling plaats.

Gesubsidieerde instelling	Begroting 2021	Begroting 2022
Beheer van de stad	0	50
Rotterdams Weerwoord (subsidieregeling klimaatadaptie en opzoomermee)	0	50
Bestuur en dienstverlening	7.907	7.824

Bewonersinitiatieven	4.705	4.809
Burgerpanel	52	52
Citylab 010	3.150	2.963
Cultuur, Sport en Recreatie	168.640	169.908
Actieprogramma Verenigingen & Lokaal Sportakkoord	303	310
Amateur jaarsubsidies	150	171
Atlas van Stolk	534	0
Beeldende Kunst en Vormgeving	2.292	0
Brede regeling combinatiefuncties Rotterdam	947	947
Chabotmuseum	pm	134
Combinatiefuncties	1.057	1.081
Creatieve Industrie	516	527
Cultuurplan 2021 - 2024	93.247	0
Cultuurplan 2021 - 2024 frictiekosten	3.000	0
Cultuureducatie Meerjarig	2.336	2.337
Evenementenbeleid	3.737	0
Evenementenfonds	1.946	1.311
Gehandicaptensport	69	70
HipHopHuis Holland	pm	830
Internationaal beleid	42	43
Investeringssubsidies	424	933
Locale Culturele Programmering	1.136	0
MAMA	PM	0
Mediabeleid Meerjarig	339	347
Motel Mozaique	pm	414
Multidisciplinair	150	264
Mundo Kinderopvang B.V.	50	51
Nationaal Programma Rotterdam Zuid Cultuur	2.250	0
NME Gebieden	420	430
Optisport Rotterdam B.V.	582	564

Ouderensport	105	66
Overige subsidies andere culturele organisaties	1.357	176
Overige subsidies musea	2.530	3.755
Plan Toerisme	209	0
Prinses Christina Concours	pm	0
Projectsubsidies Cultuur	1.578	1.613
Recreatie, Witte bedjes	14	14
Rotterdam Topsport	2.175	3.590
Rotterdamse Kunststichting	674	689
Rotterdamse poppenspelers	22	23
Scapino Ballet Rotterdam	pm	1.246
Scoutinggroepen	102	105
Speeltuinen	3.089	2.729
Sportfonds Rotterdam	3.038	3.069
Sportprogrammering, Sportinitiatieven - Couleur Locale	239	286
Stadscultuur	254	259
Stichting "Conny Janssen Danst"	pm	583
Stichting A Tale of a Tub	pm	98
Stichting Architectuur Instituut Rotterdam AIR	pm	503
Stichting Arminius	pm	175
Stichting Art Studio	213	218
Stichting Bibliotheek Rotterdam	20.145	21.143
Stichting Centrum Beeldende Kunst	pm	3.474
Stichting Circus Rotjeknor	pm	164
Stichting Concert- en congresgebouw De Doelen	pm	5.380
Stichting Cultuur Concreet	pm	2.334
Stichting CultuurRijk Overschie	pm	32
Stichting Cultuurwerkplaats IJsselmonde	759	671
Stichting Dansateliers	pm	376
Stichting de Bende / Hotel Modern	pm	260

Stichting De Nieuwe Lichting	pm	187
Stichting Deliberante Senatu Perit Saguntum	pm	0
Stichting Designplatform	pm	131
Stichting Digital Playground	pm	282
Stichting DOCK Rotterdam	16	17
Stichting Doelenensemble	pm	202
Stichting Epitome Entertainment	pm	180
Stichting Future in Dance Urban Theatre Companies	pm	0
Stichting Garage Rotterdam	pm	59
Stichting Grote of Sint-Laurenskerk te Rotterdam	pm	226
Stichting het Rotterdams Centrum voor Theater	pm	0
Stichting Hijs	pm	248
Stichting Hofplein Rotterdam	pm	1.409
Stichting International Film Festival Rotterdam	pm	1.278
Stichting Internationale Architectuur Biënnale Nederland	pm	166
Stichting Jazz International Rotterdam	pm	0
Stichting Jazzpodium Rotterdam	pm	301
Stichting Kenniscentrum Cultuureducatie Rotterdam	pm	930
Stichting Koninklijke Rotterdamse Diergaarde	860	880
Stichting Kunstaccommodatie Rotterdam	pm	565
Stichting Kunsthal Rotterdam	pm	3.245
Stichting Kunstweekend Charlois	pm	0
Stichting Kunstzinnige Vorming Rotterdam	pm	7.239
Stichting Laurenscontorij	pm	202
Stichting Live at Rotown	pm	348
Stichting Luxor Theater Rotterdam	pm	2.927
Stichting Maas theater en dans	pm	1.842
Stichting Maritiem Museum Rotterdam	pm	5.401
Stichting Museum Rotterdam	pm	1.758
Stichting Music Matters	pm	311

Stichting Natuurhistorisch Museum Rotterdam	pm	863
Stichting Natuurstad Rotterdam	9.384	9.594
Stichting Nederlands Fotomuseum	pm	1.106
Stichting Open Rotterdam	411	420
Stichting Passionate Bulkboek	pm	251
Stichting Poetry International	pm	295
Stichting Poppodium Baroeg	pm	444
Stichting Popunie	pm	468
Stichting Public Art Squad-Environmental Art for Public Spaces	pm	307
Stichting Punt 5	pm	74
Stichting RoMeO	pm	67
Stichting Roodkapje	pm	298
Stichting Roots en Routes	pm	0
Stichting Rotown Magic	pm	108
Stichting Rotterdams Philharmonisch Orkest	pm	7.570
Stichting Rotterdam Festivals	pm	7.782
Stichting Rotterdam Marathon	336	343
Stichting Rotterdam Sportsupport	4.085	4.155
Stichting Rotterdams Volkstheater	107	141
Stichting Rotterdams Wijktheater	pm	569
Stichting Rozenburg Bloeit	132	135
Stichting Sinfonia Rotterdam	pm	510
Stichting Taal en Theater Studio de Bakkerij	pm	246
Stichting Theater Lantaren Venster	pm	1.712
Stichting Theater Rotterdam	pm	9.532
Stichting theater 't Kapelletje	64	65
Stichting tot Beheer Museum Boijmans Van Beuningen Rotterdam	pm	9.741
Stichting Urland	pm	184
Stichting V2_Instituut voor de instabiele media	pm	399
Stichting Verhalenhuis Belvedere	pm	297

Stichting Vogelklas Karel Schot	144	147
Stichting Watch That Sound	pm	109
Stichting Wereldmuseum Rotterdam	pm	5.471
Stichting Worm	pm	855
Stichting Xclusiv	pm	270
Afrikaanderwijk Coöperatief U.A.	0	175
Impulsregeling	0	767
Stichting AVL Mundo	0	173
Stichting C-010	0	91
Stichting CLUB GEWALT	0	119
Stichting De Dependance	0	95
Stichting Dig It Up	0	123
Stichting Extra Extra	0	167
Stichting Frontaal Podium	0	52
Stichting House of Knowledge	0	132
Stichting House of Urban Arts	0	177
Stichting Ja-Room (Printroom)	0	94
Stichting Lloydscompany	0	161
Stichting Museum Oud-Overschie	0	7
Stichting MiMa	0	28
Stichting Office for Metropolitan Information	0	105
Stichting Operator Radio	0	84
Stichting SpraakuhlooS	0	195
Stichting Stadspodium Rotterdam	0	54
Stichting Tall Tales Company	0	119
Stichting Tante Nino	0	18
Stichting Theater Babel Rotterdam	0	438
Stichting The Writer's Guide (to the Galaxy)	0	123
Stichting Transistor	0	184
Stichting WAT WE DOEN	0	160

Stichting CJG Rijnmond	0	61
Subsidies nader in te delen	574	913
Subsidies Urban Sports	196	200
Theater Walhalla	pm	549
Theater Netwerk Rotterdam	pm	0
Theater Zuidplein	pm	3.826
Topsportcentrum B.V	301	308
Vereniging Rotterdams Jeugd Symfonie Orkest	pm	44
Villa Zebra	pm	475
VIVID vormgeving	pm	0
Witte de With	pm	716
World music & Dance Centre	pm	318
Economische zaken	11.679	11.093
Divers Clean Teach	200	0
Divers Food	30	0
Divers EO Stad	0	307
Divers Haven/ Maritiem	280	105
Divers Innovatie	713	415
Diverse gesubsidieerden Medisch en Zorg	250	0
Evenementenfonds	910	790
MKB ondernemersinitiatieven	350	673
Rotterdam Partners	7.081	7.526
Subsidies Energietransitie	1.365	660
Voor Goed	500	517
Winkelgebied/werklocaties	0	100
Maatschappelijke Ondersteuning	38.861	45.605
Beleidskader Taal 2015 - 2019	1.012	2.000
Heel de Stad - Couleur Locale	0	3.246
Heel de Stad - Stedelijk Welzijn	0	3.409
Couleur Locale (structureel, volwassenen)	1.184	0

Couleur Locale Bewonersorganisaties Gebieden	229	0
Huizen van de Wijk in zelfbeheer	757	782
Couleur Locale vrije ruimte (volwassenen en jeugd)	750	0
Wijkbussen	585	604
CVO Accent Avondschool	250	0
CVO: Vereniging voor Christelijk Voortgezet Onderwijs te Rotterdam en omgeving	0	281
Incidentele subsidies "Relax, dit is Rotterdam" (vh Volwaardig Meedoen)	809	800
Maatschappelijke begeleiding asielgerechtigden	850	850
Maatschappelijke Ondersteuning Stichting School Maatschappelijk Werk Rijnmond (SMWR)	874	958
Maatschappelijke opvang - LVV	1.136	2.744
St. Nederland cares	21	0
St. Ontmoeting	51	0
St. Spior	15	0
STC-Group/Scheepvaart en Transport College (SMW MBO)	192	197
Stg v Chr VO op Reform Grondslag De Wartburg	44	47
Stichting Adelaida	35	36
Stichting B for you	18	18
Stichting Big Brothers Big Sisters of Rotterdam (Mentoring)	284	290
Stichting BOOR	68	70
Stichting Brede Raad	705	0
Stichting Centrum voor Vrijwillige en Professionele Maatschappelijke Dienstverlening	520	530
Stichting CJG Rijnmond	199	215
Stichting Cosmicus Onderwijs	14	0
Stichting De Nieuwe Kans	1.722	1.771
Stichting Deelgemeentelijke Ondersteuningsorganisatie Crooswijk en Kralingen	380	337
Stichting Dress for Success Rotterdam	105	105
Stichting Enver	1.158	1.153
Stichting Hout- en Meubileringscollege	94	96
Stichting Humanitas	549	0
Stichting Inloophuis Rotterdam, De Boei	182	0

Stichting Jeugdcultuurfonds Rotterdam	117	0
Stichting Jarige Job	0	0
Stichting Jeugdfonds sport & cultuur Rotterdam	0	2.450
Stichting Jong Rotterdam	281	0
Stichting Joods Maatschappelijk Werk	33	0
Stichting Kwadraad	60	62
Stichting Lokaal Rotterdam	123	125
Stichting Maatschappelijke Dienstverlening Rijnmond Plus	469	473
Stichting MEE Rotterdam Rijnmond	363	452
Stichting Meedoen	2.018	2.300
Stichting Minters	52	54
Stichting Opzoomer Mee Rotterdam	2.268	2.362
Stichting Pluspunt	114	0
Stichting Present	31	0
Stichting Radar WMO diensten	106	94
Stichting Samen 010, Logeerhuis De Buren	87	0
Stichting Samen 010	35	0
Stichting Samen Ondernemend Leren	487	486
Stichting Samenwerking Christelijke Maatschappelijke Activering te Rotterdam	717	0
Stichting SPIOR	126	0
Stichting Thuis op Straat	100	102
Stichting Unie van Vrijwilligers	543	0
Stichting voor Educatie en Beroepsonderwijs Zadkine	690	707
Stichting voor Interconfessioneel Basisonderwijs te Rotterdam eo	28	31
Stichting voor Interconf Beroepen Onderwijs en AVO en Ve R-Dam eo	864	880
Stichting voor Protestant Christelijk Basis en Orthopedagogisch Onderwijs	395	403
Stichting Welzijn Doven Rotterdam e.o.	28	0
Subsidieregeling armoede & schuldenaangepak	506	0
Stichting Worklab B.V.	250	285
Stichting Zuiderlokaal (nieuw)	60	0

Subsidies couleur locale jeugd (Nieuw Rotterdams Welzijn)	1.447	1.488
Subsidies t.b.v. mentoring	0	17
Subsidies t.b.v. Subsidiekader Jeugdpreventie	10.154	10.792
Subsidies tbv (voorschools) schoolmaatschappelijk werk	23	131
Subsidies jongerenwerk grensoverschrijdend gedrag	300	612
Subsidies verbreding en verbetering van Leerondersteuning-initiatieven	600	164
Subsidies tbv jeugdwerk voor gebieden en gebiedsgerichte jeugdactiviteiten	180	184
Subsidies tbv programma Stevige Start (excl. CJG; staat apart)	414	411
Onderwijs	93.796	90.117
Alsare B.V.	48	0
Beregoed Kinderdagverblijf	108	116
De Droomplaats Holding B.V.	436	441
De Kralingsche School	45	40
de Passie, stichting voor Evangelisch Bijbelgetrouw Onderwijs	150	96
De Vereniging De van Oldenbarneveltschool voor Neutraal Bijzonder Onderwijs	64	49
EduMare	102	83
Stichting IT Campus Rotterdam	300	0
Fokor	1.129	0
Gereformeerd Primair Onderwijs West-Nederland	82	0
Gereformeerd Scholengemeenschap Randstad	59	0
Hogeschool Inholland	24	0
Hoornbeeck College	18	45
JINC	524	0
Kiddoozz B.V.	437	427
Kiddoozz Rotterdam B.V.	281	261
Kinderdagverblijf De Maan Rotterdam B.V.	99	126
Kinderdagverblijf De Zeebaboe B.V.	148	150
Kinderdagverblijf in de Wolken	79	75
Kinderdagverblijf Kind van Zuid B.V.	70	45
Kinderdagverblijf Satu	0	40

KindeRdam Groep Holding B.V.	3.563	4.420
Kindernet B.V.	48	51
Kinderopvang BijDeHand B.V.	2.991	3.208
Kinderopvang Bimbola B.V.	253	0
Kinderopvang Het Steigertje B.V.	419	0
Kinderopvang Smurfenland B.V.	39	55
Komkids Kinderopvang B.V.	275	260
LEV Scholengroep West-Nederland (LEV-WN)	0	77
Martinusstichting voor speciaal en voortgezet speciaal onderwijs	30	91
Montessorischool, Vereniging De Rotterdamse	82	55
Mundo Kinderopvang B.V.	316	277
Norlandia Kinderopvang Rotterdam B.V.	0	205
Particulier	22	0
Partou B.V.	140	95
RMC Subregio's	1.200	1.200
Schoolbesturen MBO, RMC Subregio's (Convenant VSV)	0	1.000
Seva Kinderopvang Rotterdam B.V.	83	125
SIPOR	1.345	2.000
Small Kidz Bredestraat B.V.	75	76
Smiley Kids B.V.	58	40
Stichting Albeda	1.163	578
Stichting Bibliotheek Rotterdam	57	0
Stichting BOOR	13.671	13.903
Stichting Buurtwerk.nl	136	0
Stichting CED-Groep	133	0
Stichting CJK Rijnmond	163	0
Stichting Interregionaal Onderwijs Zaanstad	237	275
Stichting Educatief Informatie Centrum	217	0
Stichting Grafisch Lyceum Rotterdam	149	164
Stichting Groeibriljant	4.913	4.807

Stichting Groos	0	21
Stichting Het Mediateam	10	0
Stichting Het Talentencollege	460	320
Stichting Hindoe Onderwijs	96	122
Stichting Hogeschool Rotterdam	58	136
Stichting iHUB Groep	497	298
Stichting Hout- en Meubileringscollege	97	54
Stichting Humankind	384	450
Stichting Katholiek Voortgezet Onderwijs Rotterdam	83	73
Stichting Katholieke Peuteropvang Rotterdam en omstreken	1.353	5.603
Stichting Kiddoozz Peuteropvang	759	601
Stichting Kind en Onderwijs Rotterdam (stichting voor christelijk primair onderwijs)	3.499	2.781
Stichting Kindercentrum Het Kompas	175	182
Stichting Kindercentrum Prinses Amalia	165	2
Stichting Kinderopvang Frida Dida	90	102
Stichting Koninklijke Visio, expertisecentrum voor slechthziende en blinde mensen	18	33
Stichting Meestert!	20	0
Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep	207	280
Stichting Peuter & Co	17.257	16.529
Stichting Peuterspeelzalen Hillegersberg-Schiebroek	509	0
Stichting Peuterspeelzalen Hindoe Onderwijs	85	95
Stichting Prokino Kinderopvang	223	210
Stichting Protestants Christelijk Onderwijs Hillegersberg-Schiebroek	375	710
Stichting Rotterdamse Vereniging van Katholiek Onderwijs	12.615	7.386
Stichting Samenwerkende Vrijescholen Zuid-Holland	183	135
Stichting Scholengemeenschap Montessori Lyceum Rotterdam	149	153
Stichting STC-Group	366	302
Stichting Turning Point	14	0
Stichting van Brienenoordschool, samenwerkingsschool voor protestants-christelijk en openbaar onderwijs	100	679
Stichting voor Christelijk Voortgezet Onderwijs op Reformatische Grondslag "De Wartburg"	299	268

Stichting voor Educatie en Beroepsonderwijs Zadkine	460	350.000
Stichting voor Interconfessioneel Basisonderwijs te Rotterdam en omstreken (De Wissel)	200	206
Stichting voor Interconfessioneel en Algemeen Bijzonder Voortgezet Onderwijs te Rotterdam e.o.	3.269	3.193
Stichting voor Islamitisch Voortgezet Onderwijs in Rotterdam e.o.	0	610
Stichting voor Protestants-Christelijk Basis en Orthopedagogisch Onderwijs	8.835	9.785
Stichting voor Rooms-Katholiek Voorbereidend Hoger en Middelbaar Onderwijs voor Noordelijk Rotterdam	304	73
Stichting Vrije Scholen Zuid-west Nederland	213	149
Stichting Samenwerkende Vrijescholen Zuid-Holland	183	135
Stichting Wellant	32	0
Stichting Yulius Onderwijs	916	194
Van Veldhuizen Stichting	78	100
Vereniging Montessorischool Kralingen (MSK)	56	41
Vereniging SWV Passend voortgezet Onderwijs Goeree Overflakkee	17	0
Vereniging tot het Verstrekken van Onderwijs op Gereformeerde Grondslag	33	25
Vereniging voor Christelijk Voortgezet Onderwijs te Rotterdam en omgeving	3.020	2.685
Vereniging voor Gereformeerd Voortgezet Onderwijs voor Westelijk Nederland	45	90
VO-raad	10	0
Openbare orde en veiligheid	7.002	5.686
Alleen Jij Bepaalt	60	60
Buurt- en Speeltuinwerk Rotterdam	102	104
Koers van de stad beveiliging moskeeën	0	89
R.E.T.	3.720	3.720
Stedelijk team jongerenwerk	2.335	1.013
Stichting Betaald Voetbal Excelsior	10	0
Stichting Nieuwe Kans	225	150
Stichting Veilige Steden (SVS)	100	100
Stimulering Woningcorporaties	450	450
Overhead	265	239
Comitee Nationale Belangen	38	38
Stichting herdenking 14 mei 1940	39	39

Stichting Lokaal	180	162
Diakonaal Pauluskerk	8	0
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	3.401	9.254
Subsidies Energietransitie DZ	0	5.002
Div. particulieren (verbetering woningen pwe/vve)	250	1.164
Diverse partikulieren (subsidieregeling Oranjebonnen)	100	100
Diverse particulieren monumenten	33	34
Groene schoolpleinen	0	500
Joodse begraafplaats	85	85
RIF010	2.253	2.253
Stichting VvE010	350	116
Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten	330	0
Werk en Inkomen	0	0
	0	0
Verkeer en vervoer	1.192	1.103
Buzz010	156	87
LabZES	700	985
Stichting Veerpont Zuid	171	11
Watertaxi Rotterdam B.V.	165	20
Volksgezondheid en zorg	67.344	79.630
Avant sanare B.V.	89	146
Bavo Europoort B.V.	251	0
Centrum voor Dienstverlening	8.485	8.421
Justitiabelen	46	0
KindeRdam Rotterdam en Omstreken Centraal Bureau B.V.	266	308
Kinderopvang BijDeHand B.V.	124	0
Mentaal gezond	47	0
Nico Adriaans Stichting (NAS)	2.389	2.471
Reakt Rijnmond	1.043	0
Samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs Rotterdam	72	82

SMI: Diverse personen	3.714	2.996
Stichting Antes (Bouman GGZ)	4.210	6.025
Stichting Arosa	2.951	3.028
Stichting CJG Rijnmond	23.846	25.747
Stichting Corridor Dienstverlening	707	727
Stichting de RotterdamseZorg.nl	512	500
Stichting Enver	0	2.107
Stichting Exodus Zuid-Holland	0	87
Stichting Fier Fryslan	2.228	2.476
Stichting FlexusJeugdplein	350	0
Stichting Humanitas	205	3.169
Stichting Jong Rotterdam	207	0
Stichting Kindercentrum Prinses Amalia	297	262
Stichting Leger des Heils Welzijns- en Gezondheidszorg	9.893	10.360
Stichting Mara	22	23
Stichting MEE Rotterdam Rijnmond	720	1.034
Stichting Ontmoeting	1.351	1.327
Stichting Pameijer	620	4.807
Stichting Pension Maaszicht	23	246
Stichting Prokino	221	0
Stichting Rotterdam Sportsupport	221	223
Stichting Slachtofferhulp Nederland	191	197
Stichting Timon	30	29
Stichting TriviumLindenhof	698	0
Stichting Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond	0	809
Stichting Zorgbelang Zuid-Holland, patiënten en consumenten platform	784	806
Subsidieregeling Hospices	0	30
Subsidies t.b.v. kinderopvang plus	113	0
Subsidies Zorginfrastructuur	0	76
Van Veldhuizen Stichting	418	610

Totaal	400.087	420.509

Sustainable development goals

Pagina 114

Sustainable Development Goals

De Sustainable Development Goals (SDG's) zijn zeventien doelen, afgesproken door 193 landen die zijn aangesloten bij de Verenigde Naties, waaronder Nederland. Ze zijn een mondiaal kompas voor uitdagingen als armoede, onderwijs en de klimaatcrisis en volgen de Millenniumdoelen op, die van 2000 tot 2015 liepen.

Rotterdams is aangesloten bij de VNG-campagne '[Gemeenten 4 Global Goals](#)'. De meerwaarde van de SDG's ligt in het gebruik als gemeenschappelijke taal in de organisatie, maar ook met partners in de stad, de Rotterdammers, in het land en in de EU. Een gemeenschappelijke taal en gemeenschappelijk doel helpen om opgavegericht en integraal te werken en nieuwe partnerschappen aan te gaan, of bestaande te verstevigen. Binnen de gemeentelijke organisatie wordt ook een netwerk opgezet, zodat iedere Rotterdamse gemeenteambtenaar op de hoogte kan blijven van de ontwikkelingen en initiatieven rondom de SDG's in de stad. Aan de vraag hoe die meerwaarde ingezet kan worden en tot resultaat kan leiden wordt op dit moment door een groot aantal Nederlandse gemeenten gewerkt. In VNG en G4 verband wordt veel uitgewisseld voor wat betreft goede ervaringen en de geleerde lessen. Er is contact gelegd met bedrijven en organisaties in Rotterdam die de SDG's ook hebben doorgevoerd in haar bedrijfsvoering, zoals [Verstegen](#), [Havenbedrijf Rotterdam](#) en [Unilever](#).

Op dit moment lopen verschillende ontwikkelingen om vanuit het Brede welvaartsbegrip en de SDG's beleidsrelevante indicatoren te presenteren. Samen met de VNG wordt toegewerkt naar een indicatorenset voor alle gemeenten. Het CBS neemt SDG-indicatoren op in [de Brede Welvaartsmonitor](#), waar onze 'Staat van de Stad' op aansluit. Hoe Rotterdam ervoor staat geeft richting aan bestuurlijke prioriteiten en beleid.

In deze paragraaf wordt het bestaande beleid vanuit het perspectief van de voor Rotterdam meest relevante SDG's kort beschreven. Daaruit blijkt dat veel van deze doelen al een duidelijke betekenis hebben gekregen in het bestaande beleid en de uitvoering daarvan. In de klimaataanpak met onder andere het Rotterdams Klimaatakkoord, de programma's circulair, Rotterdams weerwoord, 'Uit de Knoop', Reset Rotterdam, Veilig010 zijn doelen en indicatoren opgesteld die een duidelijke relatie hebben met de SDG's. Met deze paragraaf wordt een dwarsdoorsnede van de begroting gegeven en gerapporteerd over SDG's aan de hand van bestaand beleid. Bij elke SDG wordt aangegeven in welk programma en taakveld het bestaande beleid is beschreven en welke bestaande indicatoren relevant zijn.

Sustainable development goals en het bestaande beleid van de gemeente Rotterdam

Het bestaande beleid wordt kort beschreven voor de voor Rotterdam meest relevante duurzame doelen.

Geen armoede (SDG 1) en geen honger (SDG 2)

In Rotterdam leven zo'n 89.000 mensen in armoede, wat onder andere betekent dat bijna 1 op de 4 kinderen in armoede leeft. Armoede is een breed begrip waar we vanuit verschillende domeinen aan werken om te verminderen: onderwijs, gezondheid en leefstijl, betaald werk en schuldhulpverlening. SDG 1 is meer aanwezig in beleid dan SDG 2, hier zijn de twee samengenomen. Tussen 2018 en 2022 voeren we de beleidsplannen 'Uit de knoop' en 'Reset Rotterdam' uit; respectievelijk een sociaal beleidskader en een op de menselijke maat toegesneden uitvoeringsplan dat armoede en problematische schulden bij Rotterdammers wil voorkomen en verminderen. Acties zijn gericht op het doorbreken van de vicieuze cirkel, minder kinderen in armoede, minder jongeren met schulden en verzachten van de gevolgen van leven in armoede.

In de Rotterdamse schuldenaanpak 'Reset Rotterdam' staat centraal het voorkomen en aanpakken van schulden bij Rotterdammers en vooral bij jongeren. De focus ligt met name op vroegsignalering van schulden en het beter toegankelijk maken van de schulddienstverlening. Met de nieuwe wet Gemeentelijke schulphulpverlening is de gemeente verplicht een ondersteuningsaanbod te doen in geval vaste lasten leveranciers betalingsachterstanden melden. Ook werken we nauw samen met partners in de stad en staat het gezamenlijk werken aan het aanpakken van armoede centraal in het themajaar (Arm In Arm)

We zien dat steeds meer burgers gebruik maken van onze dienstverlening en dat de uitval veel kleiner is dan in eerdere jaren. Aan de andere kant bereiken we nog steeds te weinig Rotterdammers en blijkt lang niet iedereen de gemeente genoeg te vertrouwen om de aangeboden hulp te accepteren. Hierin heeft corona natuurlijk een belangrijke rol gespeeld, een groot deel van onze dienstverlening is immers fysiek.

Effect of prestatie indicator en programma/taakveld:

- Ontwikkelen Mimima Effect Rapportage en de Monitor Lage Inkomens
- Collegetarget: 15.000 ondersteuningsplannen voor Rotterdammers met schulden, programma maatschappelijke ondersteuning, taakveld maatwerkdienstverlening 18+ - schulddienstverlening

Goede gezondheid en welzijn (SDG 3)

Doel en zijn het zorgen voor adequate ondersteuning en zorg voor Rotterdammers die dat nodig hebben. En het beschermen en bevorderen van de gezondheid van Rotterdammers en het beschermen en bevorderen van een gezonde en veilige leefomgeving voor Rotterdammers.

We zetten in op het nog verder toegankelijk maken van de zorg. Zo willen we het makkelijker maken voor ouderen en mensen met een beperking om langer zelfstandig te wonen maar ook te laten sporten en recreëren en zo mee te doen in de maatschappij. We zorgen ervoor dat Rotterdammers met een beperking en ouderen gebruik kunnen blijven maken van een woning, zich kunnen verplaatsen in en rondom die woning en sociale contacten kunnen onderhouden. We stimuleren elke jongere in Rotterdam actief mee te doen in de stad, al dan niet in de vrije tijd onder andere via een divers en bereikbaar sport-, recreatie- en cultuuraanbod. We bieden lichte ondersteuning als dat - zelfstandig of als gezin - niet voldoende lukt en wanneer de omgeving dat zelf niet kan bieden. In die gevallen biedt de gemeente samenhangende hulp aan kwetsbare jongeren en/of hun gezin.

We werken samen met partners uit de stad aan het stimuleren van gezonder gedrag en een gezondere leefomgeving. Daarbij besteden we aandacht aan gezond gewicht en terugdringen van diabetes type 2, psychische en seksuele gezondheid, minder roken en alcoholgebruik, het tegengaan van drugsgebruik en de inzet van E-publieke gezondheid. Ook zetten we in op wettelijke beschermingstaken (zoals infectieziektebestrijding), een gezondere leefomgeving en het tegengaan van gehoorschade bij jongeren. De Sportnota 2021+ zet plezier in sporten centraal, voor iedereen op een passend niveau. De SDG's worden hierin expliciet genoemd.

Effect of prestatie indicator en programma/taakveld:

- Jongeren met jeugdhulp, programma volksgezondheid en zorg
- Cliënten met een maatwerkarrangement WMO, programma volksgezondheid en zorg

Kwaliteitsonderwijs (SDG 4)

Doelen zijn het verbeteren van de onderwijsresultaten in de hele stad en het vergroten van de ontwikkelingskansen van alle kinderen in de voorschool en het onderwijs, zodat alle kinderen zich kunnen ontwikkelen tot democratische en weerbare Rotterdammers die in staat zijn hun eigen toekomst vorm te geven en een waardevolle bijdrage te leveren aan de samenleving en op de arbeidsmarkt.

De aanpak is vastgelegd in het Rotterdamse onderwijsbeleid "Gelijke kansen voor elk talent". In de bijbehorende subsidieregeling is onder andere aandacht voor het verkleinen van kwaliteitsverschillen tussen scholen, burgerschap en leraren. Om de overgangsmomenten in het onderwijs te verbeteren en kinderen in hun schoolloopbaan vooruit te helpen wordt het actieplan 'Overgangen in het Rotterdams onderwijs' uitgevoerd.

Voor het verbeteren van de schoolprestaties en het verkleinen van de schoolverschillen worden jaarlijks afspraken gemaakt met scholen die een risico lopen op een verminderde schoolprestatie. Hierbij wordt rekening gehouden met de mogelijke achterstanden die leerlingen hebben opgelopen. Om het bereik van de voorschool te vergroten is onder andere de subsidieregeling 'Voorschoolse Educatie 2020' aangepast voor peuters die opgroeien in gezinnen met schulden. Zij kunnen sinds 2020 kosteloos gebruik maken van de voorschool.

In het komende schooljaar (2020-2021) zullen alle scholen invulling geven aan 10 uur Dagprogrammering. In deze uren worden extra activiteiten aangeboden op het gebied van taal, rekenen, sociaal emotionele ontwikkeling, loopbaanoriëntatie, sport, kunst, cultuur en natuur.

Het lerarentekort en de personeelstekorten in de kinderopvang nemen snel toe. De aanpak 'Leraren' is geïntensiveerd; er is een noodplan ontwikkeld samen met besturen, gemeente, opleidingen en partners in de G4.

Verder voert de gemeente wettelijke taken uit, zoals leerlingenvervoer, voor- en vroegschoolse educatie (vve), voortijdig schoolverlaten, onderwijs aan kinderen van statushouders en asielzoekers en onderwijshuisvesting.

Effect of prestatie indicator en programma/taakveld:

- Collegetarget hoger onderwijsniveau, programma onderwijs
- Deelname onderwijs, programma onderwijs:
- Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)
- Absoluut en relatief verzuim

Schoon water en sanitair (SDG 6)

Doel is toegang tot sanitatie voor iedereen en een duurzaam beheer van de waterketen. De gemeentelijke riolering beheren en onderhouden gebeurt zodanig (d.m.v. assetmanagement) dat deze robuust, betrouwbaar en klimaatbestendig is en blijft. De aanpak is in een Gemeentelijk Riolerings Plan (GRP) vastgelegd. Alle assets binnen het stedelijk watersysteem, waaronder de riolering, gemalen, persleidingen en kolken, worden aan de hand van inspecties, risicoanalyses en (rendements)berekeningen gemonitord en indien nodig gereinigd. Rotterdam werkt in de afvalwaterketen (RoSA: Rotterdamse samenwerking in de Afvalwaterketen) aan het stedelijk watersysteem van de toekomst. Waterkwaliteit is onderdeel van het Rotterdams Waterplan. Waterschappen dragen formeel zorg voor de kwaliteit voor de binnenwateren, Rijkswaterstaat doet dat voor de Maas.

De gemeente Rotterdam heeft een Strategie Marien Zwerfafval. Deze strategie omvat een brede aanpak om de Rotterdamse wateren schoon te krijgen en schoon te houden. De ambitie is dat in 2050 de Rotterdamse wateren afvalvrij zijn.

Effect of prestatie indicator en programma/taakveld:

- N.v.t., Programma Beheer van de stad, taakveld riolering

Betaalbare en duurzame energie (SDG 7)

De doelstelling is dat iedereen toegang heeft tot betaalbare en duurzame energie. De energietransitie ambities van de gemeente Rotterdam sluiten hier goed op aan. Om deze ambities in goede banen te leiden zijn in het Raadsakkoord Energietransitie twaalf principes vastgesteld die dienen als afwegingskader bij het doorlopen van de energietransitie.

Als meer processen in de haven en de stad elektrificeren en we steeds meer elektrisch vervoer gebruiken, neemt de vraag naar elektriciteit fors toe. Er is dus veel schone elektriciteit nodig, daarom stellen we ambitieuze doelen voor zonne- en windenergie. In 2022 wil Rotterdam 150 MWp (ofwel het equivalent van ca. 500.000 zonnepanelen) aan opgesteld vermogen

voor zonne-energie gerealiseerd hebben. Voor windenergie is het doel dat er in 2025 in het havengebied en nabij de stad in totaal ongeveer 99 turbines operationeel zijn. De totale jaarlijkse productie van elektriciteit door windenergie in Rotterdam komt daarmee tenminste tot 771.000 megawattuur (MWh).

In de gebouwde omgeving streven we ernaar om in deze collegeperiode tenminste 15.000 woningen te verduurzamen en tegelijk 10.000 woningen (voor te bereiden op) aardgasvrij te maken. Voor de verduurzaming van de haven en zwaar transport zijn de ontwikkelingen op het gebied van waterstof essentieel. De Gemeentelijke visie op waterstof biedt hiervoor een helder kader voor de inzet van waterstof.

Effect of prestatie indicator en programma/taakveld:

- Colleetarget: De stijging van de CO-uitstoot wordt in deze collegeperiode omgebogen naar een dalende trend die leidt tot 49% CO-reductie in 2030, gemeten t.o.v. het jaar 1990, Programma Stedelijke inrichting en ontwikkeling, taakveld Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving
- Tenminste 15.000 bestaande woningen zijn verduurzaamd en 10.000 aardgas vrij of daarop voorbereid, Programma Stedelijke inrichting en ontwikkeling, taakveld wonen en bouwen

Eerlijk werk en economische groei (SDG 8)

Zoveel mogelijk Rotterdammers zijn (geheel of gedeeltelijk) aan het werk en verdienen zo hun eigen inkomen. Onze aanpak is gericht op het (duurzaam) versterken van de arbeidsmarkt en de arbeidsmarktpositie van werkzoekenden. Door middel van maatwerk en gerichte ondersteuning zorgen we dat Rotterdammers die nu in de uitkering komen zo snel als mogelijk weer aan het werk gaan.

Met de Leerwerkakkoorden investeren we in een toekomstbestendige arbeidsmarkt. Samen met werkgevers en onderwijsorganisaties werken we vanuit de Leerwerkakkoorden aan de pijlers 'van school naar werk', 'van werk naar werk' en 'weer aan het werk'.

Met het Rotterdams Scholingsfonds zetten we de eerste stap om om-, her- en bijscholing van Rotterdamse werkzoekenden en kwetsbare werkenden aan de onderkant van de arbeidsmarkt te financieren en de mismatch op de arbeidsmarkt aan te pakken. Door te investeren in scholing worden de baankansen van werkzoekenden duurzaam verbeterd.

Via (regionale) samenwerking en werkgeversdienstverlening wordt de arbeidsmarkt versterkt.

Samen met de gemeenten uit de arbeidsmarktregio Rijnmond, het UWV, uitzendbureaus en de sociale partners wil Rotterdam eraan bijdragen dat zoveel mogelijk mensen aan het werk zijn en blijven. Deze samenwerking heeft na uitbreken van de sociaaleconomische crisis als gevolg van het COVID 19 virus onder meer geleid tot de oprichting van het mobiliteitscentrum Rijnmond Werkt Door. Met de aanpak Rijnmond Werkt Door zorgen we ervoor dat zoveel mogelijk mensen aan het werk blijven, hun salaris behouden, zich waardevol blijven voelen en de economie zo goed als het kan doordraait.

De ambitie van dit college is een zo laag mogelijk bijstandsvolume in vergelijking met het landelijk gemiddelde.

Jongeren beheersen de 21e -eeuwse vaardigheden waardoor zij kunnen deelnemen aan het arbeidsproces of succesvol hun opleiding doorlopen. Jongeren kunnen meedoen en nemen de verantwoordelijkheid over hun eigen leven. Het Jongerenloket begeleidt jongeren door middel van casus- of procesregie en inzet van trajecten naar zelfredzaamheid. Wij bereiden jonge statushouders voor op deelname aan de Rotterdamse samenleving. Dit doen we door jonge statushouders (27-) aan werk te helpen, belemmeringen m.b.t. het vinden van werk op te lossen of hen te begeleiden naar onderwijs.

Doelstelling is een sterke en nieuwe Rotterdamse economie door een betere samenwerking van overheid, onderwijs en bedrijfsleven, gericht op een sterkere economische structuur en een grotere arbeidsmarkt. Door de energietransitie te verbinden aan werkgelegenheid in sectoren die duurzaam zijn en de toekomst hebben. Actieve ondersteuning van de economische clusters Maritiem, Cleantech, Food en Life Sciences & Health draagt daaraan bij. Evenals effectieve dienstverlening aan het midden- en klein bedrijf (MKB) en ondernemers op strategisch niveau en op wijk- en bedrijfsniveau en regeldruk vermindering.

Effect of prestatie indicator en programma/taakveld:

- Collegetarget: daling bijstandsgerechtigden, Programma Werk en Inkomen, Taakveld arbeidsparticipatie
- Aantal jongeren in de bijstand (incl. statushouders) Programma maatschappelijke ondersteuning, taakveld arbeidsparticipatie - maatschappelijk
- Aantal statushouders in de bijstand, idem
- Vestigingen (van bedrijven): aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar, programma Economische zaken

Innovatie en duurzame infrastructuur (SDG 9)

Doelstelling is een duurzame, op groei van de stad gerichte aanpassing van infrastructuur en een verduurzaming van de industrie en haven.

Met de Rotterdamse Mobiliteitsaanpak (RMA) faciliteren we de groei en verdichting van de stad primair met slimme duurzame en integrale aanpassingen aan het infrastructurele netwerk. Dit betekent nieuwe oeververbindingen, veilige en oversteekbare stadsboulevards, ruime fietspaden, aantrekkelijke OV-knooppunten en meer stallingsruimte voor de fiets. Vanuit de Aanpak Nul Emissie Mobiliteit werken we aan toekomstbestendige energie-infrastructuur voor elektrisch rijden.

We dragen bij aan de verduurzaming van de mobiliteitsmiddelen door de mobiliteitsgroei op te vangen met modaliteiten en vervoerssystemen die schoner en stiller zijn, minder ruimte claimen en voor iedereen toegankelijk zijn. Dit betekent het bevorderen van: wandelen, fietsen, openbaar vervoer en elektrificatie van motorvoertuigen en schone logistiek in de stad. We

bevorderen actief de innovatie in voertuigtechniek en stimuleren deelmobiliteit in de stad. We werken samen met bewoners aan wijkgerichte oplossingen zoals mobiliteitshubs en met werkgevers aan oplossingen voor zakelijke mobiliteit.

We zetten ons samen met onze havenpartners in voor de verduurzaming van de haven. Hierbij zijn zowel de industrie in de haven als de logistieke hub belangrijk. De transitie van de industrie gaat in drie stappen:

1. Efficiency en elektrificatie, het leveren en hergebruiken van energie en het afvangen, opslaan en hergebruiken van CO₂.
2. Vernieuwen en verduurzamen van het energiesysteem van de haven, met behulp van groene stroom, blauwe en groene waterstof (lokaal geproduceerd én geïmporteerd) en elektrificatie van industrieprocessen.
3. Vernieuwen en verduurzamen van het grondstoffsysteem, met behulp van recycling, circulaire productiemethoden, waterstof en duurzame biomassa.

De logistieke *hub*functie van de haven wordt met name aangepakt door transport te vergroenen; denk aan experimenten met varen op batterijen of op waterstof, maar ook transportefficiëntie en het bevorderen van vervoer over water en spoor. Ook de op- en overslag van containers en bulkgoederen wordt bekeken. Tenslotte zijn digitale oplossingen steeds belangrijker, voor zowel industrie als logistiek. Digitalisering leidt tot transparantie waardoor logistieke ketens en de processen in de haven van zeezijde tot in het achterland efficiënt en naadloos op elkaar afgestemd zijn. Ook hiermee blijft de haven van Rotterdam toekomstbestendig.

Effect of prestatie indicator en programma/taakveld:

- Extra capaciteit fietsparkeren in de binnenstad, Programma Verkeer en vervoer
- Relatieve aandeel schone verplaatsingen van en naar de binnenstad, Programma verkeer en vervoer

Ongelijkheid verminderen (SDG 10), gendergelijkheid (SDG 5)

Doelstelling is dat Rotterdammers zelfredzaam zijn en hun eigen talenten en die van hun sociale omgeving weten te benutten. In Rotterdam vinden we het belangrijk dat mensen meedoen en dat we samen met alle Rotterdammers werken aan een ontspannen samenleving, met de waarden zoals vrijheid en gelijkwaardigheid én beheersing en kennis van de Nederlandse taal als fundament.

In het uitvoeringsprogramma Rotterdam, Ouder en Wijzer zijn de ambities voor ouderen zo concreet mogelijk uitgewerkt. Vanuit de pijlers vitaal, ertoe doen, wonen & woonomgeving en zorg & ondersteuning worden in samenwerking met vele partners in de stad activiteiten ontwikkeld die ertoe bijdragen dat ouderen zo lang mogelijk gezond en vitaal blijven, kunnen blijven meedoen en passende zorg en ondersteuning krijgen.

Op basis van het wetenschappelijk onderbouwd jeugdbeleid van Rotterdam Groeit wordt steeds meer geïnvesteerd in de meest relevante factoren voor het kansrijk, veilig en gezond opgroeien van kinderen en jongeren. Mede daarmee ambieert Rotterdam dat de positieve trend van afnemende problematiek (zoals criminaliteit, slechte geboorte-uitkomsten, en schooluitval) zich doorzet.

Het actieprogramma 'Relax. Dit is Rotterdam' omvat de visie, doelstellingen en actiepunten waarmee het college de acceptatie van diversiteit stimuleert in de Rotterdamse samenleving en inburgering van nieuwkomers bevordert. De Rotterdamse Aanpak Statushouders 2.0 omvat alle basiscomponenten voor succesvolle participatie in de samenleving: huisvesting, zorg, leren, taal, (waar nodig) opleiding en toeleiding naar werk. De aanpak legt de nadruk op het voorzien van een eigen inkomen en meedoen in de Rotterdamse samenleving.

Taal is één van de basisvaardigheden voor meer zelfredzaamheid. Vanuit het beleidskader taal wordt hierop ingezet vanuit verschillende sporen: Taal en gezondheid, Taal en werk en Taal en geld en Taal en ontwikkeling. De gemeente wil de taalbeheersing van Rotterdammers met een integrale aanpak verbeteren zodat zij zich in hun dagelijks leven beter kunnen redden op de genoemde gebieden.

Effect of prestatie indicator en programma/taakveld:

- Collegetarget: 80% van alle Rotterdamse statushouders met een bijstandsuitkering is binnen 6 maanden na toekenning van de uitkering gestart met een inburgeringstraject, Programma maatschappelijke ondersteuning, taakveld samenkracht en burgerparticipatie
- Collegetarget: de eenzaamheid onder ouderen (65+) daalt 3% punt, Programma maatschappelijke ondersteuning, taakveld samenkracht en burgerparticipatie
- Collegetarget: 19.000 afgeronde taaltrajecten, Programma maatschappelijke ondersteuning, taakveld samenkracht en burgerparticipatie, Taakveld Onderwijsbeleid en leerlingzaken - Taal volwassenen
- 80% van de deelnemers rondt het taaltraject succesvol af en geeft een positieve waardering, Programma maatschappelijke ondersteuning, taakveld samenkracht en burgerparticipatie, Taakveld Onderwijsbeleid en leerlingzaken - Taal volwassenen

Duurzame steden en gemeenschappen (SDG 11)

Doelstelling is de ontwikkeling van steden om inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam te worden. Een belangrijke doelstelling daarbij is een robuuste groene, gezonde en duurzame leefomgeving voor alle Rotterdammers die uitnodigt tot ontmoeten, sporten en recreëren en bijdraagt aan een aantrekkelijk werk- en leefklimaat. Vergroening van de openbare ruimte draagt daaraan bij. De robuuste en veerkrachtige openbare ruimte kan ontwikkelingen die op de stad afkomen opvangen: energietransitie, klimaatadaptatie, veranderende mobiliteit, netwerksamenleving, circulaire economie. Voor sport wordt gewerkt aan sportprogrammering om meer Rotterdammers structureel een leven lang te laten bewegen of sporten met extra aandacht voor een aantal specifieke doelgroepen: kinderen in achterstandssituaties, ouderen en mensen met een beperking.

Met de Tour de France als stip aan de horizon inspireren we meer mensen om vaker te fietsen. De acht kinderboerderijen in de stad vormen groene oases, waaraan vele Rotterdammers met plezier een bezoek brengen en daarmee in aanraking komen met natuur en dieren. Bijna alle basisscholieren bezoeken met regelmaat kinderboerderijen voor natuur- en milieueducatie, net als de groen-blauwe schoolpleinen die steeds meer in de stad verschijnen. Voor cultuur is de doelstelling optimale

voorzieningen te bieden voor de presentatie van een breed, artistiek hoogwaardig aanbod voor een divers publiek met ruimte voor nieuw talent.

Rotterdam ontwikkelt zich door als een klimaatadaptieve deltatad met een robuust stedelijk watersysteem. Onze onder de zeespiegel gelegen stad blijft een aantrekkelijke en veilige plaats waarbij we zoveel mogelijk bestand zijn tegen extreme weersinvloeden en de sponswerking van de stad herstellen. Met het programma Rotterdams Weerwoord willen we een beweging in gang zetten om samen met de Rotterdammers de stad voor te bereiden op klimaatverandering. Daarbij wordt een actieve aanpak gevoerd gericht op een betere luchtkwaliteit met het oog op gezondheid en het verminderen van geluidsoverlast. Mooi voorbeeld is het programma Veerkrachtig Bospolder-Tussendijken 2028 waar de gemeente Rotterdam, bewoners en allerlei partners in de wijk intensief samenwerken aan grote verbeteringen.

Voor een beter leefklimaat voor bewoners, ondernemers en bezoekers heeft Rotterdam een intentieverklaringen gesloten met 27 partijen voor de totstandkoming van zeven stadsprojecten. Met deze zeven stadsprojecten werken we aan aantrekkelijke openbare plekken voor ontmoeting, beweging en recreatie. En bieden we oplossingen voor andere belangrijke opgaven, zoals een betere balans tussen autoverkeer, openbaar vervoer en langzaam verkeer en ze leveren een bijdrage aan de gezondheid van Rotterdammers.

Effect of prestatie indicator en programma/taakveld:

- Colleetarget: Stijging van het percentage panden dat geen verhoogde kans op wateroverlast Programma Beheer van de stad, taakveld Riolerings
- Colleetarget: Vanaf 2020 zijn er geen straten meer waar de Europese gezondheidsnorm voor NO₂ wordt overschreden. Ook na 2020 blijven we werken aan het verder verbeteren van de luchtkwaliteit, Programma stedelijke inrichting en ontwikkeling, taakveld milieubeheer

Verantwoorde consumptie en productie (SDG 12)

Doelstelling is een transitie naar een nieuwe economie voor Rotterdam: digitaal, circulair en gebruik makend van duurzaam opgewekte energie. De vijf transitiepaden uit de Roadmap Next Economy (RNE) geven richting aan een aantal samenhangende en elkaar versterkende (systeem)doorbraken op het gebied van digitalisering, energietransitie, circulaire economie en onderwijs en inclusieve samenleving.

Met de beleidsnota "Van Zooi naar Mooi" en de grondstoffennota worden maatregelen benoemd waarmee Rotterdam de transitie naar de circulaire economie gaat maken. In 2050 wil Rotterdam een stad zonder afval zijn. Om dat te bereiken is het terugbrengen van de totale hoeveelheid afval en het scheiden van huishoudelijk afval van groot belang. We verhogen het circulaire bewustzijn onder Rotterdammers en we vergroten de bedrijvigheid in de circulaire economie en werkgelegenheid. Met de in ontwikkeling zijnde Natuur, Milieu en Educatie visie spelen we in op het vergroten van dit bewustzijn.

Effect of prestatie indicator en programma/taakveld:

- Omvang huishoudelijk restafval, Programma beheer van de stad, taakveld afval,
- N.v.t., Programma economische zaken, taakveld economische ontwikkeling,
- N.v.t., Programma stedelijke inrichting en ontwikkeling, taakveld vastgoed

Klimaatactie (SDG 13)

We hebben de klimaatambities van Parijs vertaald in de volgende Rotterdamse doelstellingen:

- In 2022 is de jaarlijkse Rotterdamse uitstoot van CO omgebogen naar een dalende trend
- In 2030 is de Rotterdamse uitstoot van CO 49% lager ten opzichte van 1990
- In 2050 is Rotterdam klimaatneutraal

Door het verminderen van uitstoot waar te veel CO bij vrijkomt, dragen we niet alleen bij aan de aanpak van klimaatverandering, maar neemt ook de luchtkwaliteit, de gezondheid en de kwaliteit van het woonklimaat van de Rotterdammers toe. Actieve samenwerking tussen bedrijven, instellingen en experts is nodig om de energietransitie in onze stad voor elkaar te krijgen en op tijd te versnellen. Dat doen we met het Rotterdams Klimaatakkoord. We sluiten klimaatdeals met bedrijven en organisaties aan vijf klimaattafels: Schone energie, Haven en Industrie, Mobiliteit, Gebouwde omgeving en Consumptie. Maar ook door in te zetten op de samenwerking met bewoners. We werken toe naar nul-emissie mobiliteit in Rotterdam in 2050 en zorgen we dat onze gebouwen schone energie gebruiken of zelfs produceren. Daarbij zetten we in op een duurzamere gemeentelijke bedrijfsvoering en een verduurzaming van ons vastgoed om het goede voorbeeld te geven.

In deze collegeperiode hebben we 150 miljoen euro vrijgemaakt om een start te maken met de uitvoering van de energietransitie in Rotterdam en de kansen daarvan te verzilveren. Projecten en programma's in het Uitvoeringsprogramma Energietransitie dragen bij aan een of meer van de volgende doelstellingen:

- CO₂-reductie
- Verbetering van de luchtkwaliteit: vermindering van de uitstoot van de luchtverontreinigende stoffen (fijnstof, NO_x) in de woonomgeving of havengebied
- Vermindering van het gebruik van primaire grondstoffen
- Economische hefboom: effect op groene werkgelegenheid, multiplier op groene investeringen en/of versterking van het vestigingsklimaat in de nieuwe economie.

Effect of prestatie indicator en programma/taakveld:

- **Collegetarget:** De stijging van de CO-uitstoot wordt in deze collegeperiode omgebogen naar een dalende trend die leidt tot 49% CO-reductie in 2030, gemeten t.o.v. het jaar 1990, Programma stedelijke inrichting en ontwikkeling, taakveld milieubeheer

Leven in het water (SDG 14) en leven op het land (SDG 15)

De gemeente Rotterdam heeft een Strategie Marien Zwerfafval. Deze strategie omvat een brede aanpak om de Rotterdamse wateren schoon te krijgen en schoon te houden. De doelstelling voor 2050 is geen Rotterdamse bijdrage meer aan de plastic soup in de Noordzee. Hiermee dragen we bij aan meer biodiversiteit door minder (micro)plastics in rivieren en oceanen. We trekken hierin samen op met het Havenbedrijf en Rijkswaterstaat.

We werken aan een robuuste groene, gezonde en duurzame leefomgeving voor alle Rotterdammers die uitnodigt tot ontmoeten, sporten en recreëren en bijdraagt aan een aantrekkelijk werk- en leefklimaat. Hierbij is er ook aandacht voor het beschermen, herstellen en bevorderen van het duurzame gebruik van het stedelijke ecosystemen en de biodiversiteit.

Effect of prestatie indicator en programma/taakveld:

- Realisatie 3 ecologische verbindingen, Programma Verkeer en vervoer, taakveld ontwikkeling en programma stedelijke inrichting en ontwikkeling, taakveld openbaar groen en (openlucht) recreatie – landschap
- Collegetarget 20 ha groen erbij in 2022 t.o.v. 2018, Programma stedelijke inrichting en ontwikkeling, taakveld Openbaar groen en (openlucht) recreatie – landschap

Vrede, veiligheid en sterke publieke diensten (SDG 16)

Rotterdam wil een veilige stad zijn waar iedereen zich welkom en thuis voelt met sterke publieke diensten. Dat gebeurt door de Rotterdammer en de Rotterdamse ondernemers meer structureel betrekken bij beleid en uitvoering. Van consultatie en inspraak naar meer coproductie en co-creatie. De overheid zorgt voor handhaving van de rechtsorde en de openbare orde en het voorkomen van inmenging vanuit criminaliteit en op vermindering van overlast. Dit is van belang voor het versterken van de stabiliteit van een goed functionerende samenleving. Daarmee werken we aan een aangename leefomgeving met een veilig leef- en uitgaansklimaat in Rotterdam, waarin bewoners en bezoekers zich vrij kunnen bewegen en kinderen veilig kunnen opgroeien. Voor de kwaliteit van leefomgeving is doelstelling gericht op de Rotterdamse gemeenschap het vergroten van de betrokkenheid van bewoners, ondernemers en organisaties bij gemeentelijke beleidsbepaling en -uitvoering. En een betere aansluiting van het gemeentelijk beleid en de gemeentelijke activiteiten bij de vragen die leven in de wijk. De gemeente heeft de ambitie om Rotterdammers meer en beter te betrekken bij ontwikkelingen en maatregelen die hun leefomgeving raken. Op 17 juni 2021 heeft de raad besloten tot Wijk aan Zet. Er komen 39 wijkraden met gekozen vertegenwoordigers. Zij vormen een belangrijke spil in een nieuwe samenwerking met de wijk: de wijkraad verbindt, onderhoudt en activeert het netwerk in de wijk en vertegenwoordigt dit netwerk richting de gemeenteraad en het college. Samen met het dedicated team van ambtenaren in de wijk (onder leiding van de wijkmanager) en het wijknetwerk (bewoners, ondernemers en partners) geeft iedere wijkraad

vorm aan een akkoord met de wijk. Dit wijkakkoord bestaat uit twee onderdelen: (1) afspraken over de zeggenschap en hoe we de inspraak organiseren op stedelijk beleid dat landt in de wijk; (2) een wijkplan, met een lange termijnvisie (wijkvisie) en korte termijn acties (jaaractieplan). Een wijkraad houdt in de gaten of iedereen zich ook aan de gemaakte afspraken houdt. Deze raad geeft ook advies over het betrekken van bewoners, ondernemers en partners en ziet toe op de participatie in de voorbereiding en uitvoering van beleid en plannen in de wijk, voor in ieder geval: de buitenruimte, welzijnspartijen en hun activiteiten in de wijk, de bereikbaarheid van de wijk en de sociale veiligheid in de wijk. Vanaf 2022 zullen bewoners een stem krijgen in welke initiatieven uit de wijk geld krijgen via participatieplatform MijnRotterdam. Bovendien wordt een integrale aanpak van problematiek in wijken geregisseerd en de stad vooraf betrekken bij gemeentelijk beleid en projecten. Vanuit Rotterdam zetten we in op betrouwbare veilige en toegankelijke verkiezingen. We willen dat iedereen die mag en wil stemmen ook kan stemmen. Daarom zijn we de afgelopen jaren hard bezig geweest om verbeteringen door te voeren op het gebied van toegankelijkheid. Onze middelen en uitingen zijn eerder al getest door de licht verstandelijke (LVB) doelgroep en zoveel mogelijk aanpassingen zijn hierin doorgevoerd (denk aan iconen, beeld en korte makkelijke zinnen).

Op de online kaart zal alle informatie rondom de toegankelijkheid aan kiezers worden getoond. Ook op de achterzijde van de huis-aan-huis verspreide kandidatenlijst zullen iconen de toegankelijkheid van elk bureau aanduiden. Daarnaast zetten we constant in op het professionaliseren van het verkiezingsproces en zijn er verschillende check in het proces ingebouwd om de betrouwbaarheid te garanderen. Ook letten we op de veiligheid van stemmers door toezicht in de stembureaus, drukte meters en communicatie over gedragsuitingen in en rondom het stembureau. Voorbeelden hiervan zijn:

- Twee blinden en slechthorende bureaus (soundbox om te luisteren naar lijst met braille lijst, blinde geleiden lijnen)
- Alle stembureaus rolstoeltoegankelijk volgens BZK criteria: brede paden, lage planken en loop
- Mobiele stembureaus bij instellingen voor die stemmers zodat ze niet ver hoeven te reizen

Effect of prestatie indicator en programma/taakveld:

- Collegetarget: een hoger veiligheidsniveau van Rotterdam, Programma openbare orde en veiligheid
- Rechtmatige verkiezingen, geen hertelling, Programma bestuur en dienstverlening, taakveld burgerzaken
- Collegetarget: Meer Rotterdammers vinden dat ze kunnen meedenken en meebeslissen, Programma bestuur en dienstverlening, taakveld bestuur - gebieden en bewonersparticipatie

Partnerschappen om de doelen te bereiken (SDG 17)

Samenwerken gebeurt al sinds vele tientallen jaren ook in diverse nationale en internationale samenwerkingsverbanden op de in voorgaande hoofdstukken aan de orde gekomen beleidsterreinen. Rotterdam is geen eiland en die samenwerking is ook noodzakelijk om de beleidsdoelstellingen en doorbraken te kunnen realiseren. Daarvoor is het bestaande beleid gezamenlijk of in samenspraak met allerlei bedrijven, organisaties, zorgverleners, het onderwijsveld, het Havenbedrijf, het Rijk en andere overheden geformuleerd en wordt vaak ook gezamenlijk uitgevoerd. Zo wordt in het verband van het Nationaal Programma Rotterdam Zuid ingezet op verdere verbetering van het onderwijs, het ondersteunen van werkzoekenden en het verminderen

van het aantal mensen in de bijstand, voor meer cultuuraanbod en het verbeteren van de woningvoorraad, zodat sociale stijgers ook op Zuid blijven wonen. In het kader van het Rotterdams Klimaatakkoord zijn aan de klimaattafels 49 deals gesloten voor de aanpak van de klimaatverandering en energietransitie en er komen nog nieuwe deals bij. Met maatschappelijke instellingen wordt gewerkt aan de aanpak van armoede en eenzaamheid, enzovoorts. Op regionaal niveau wordt o.a. samengewerkt op milieugebied(DCMR), werkgelegenheid (de Arbeidsmarktregio), Veiligheid (VRR, veiligheidshuis), openbaar vervoeren economisch vestigingsklimaat (Metropoolregio RotterdamDen Haag), groene ruimte (recreatiegebieden), jeugd, (jeugdhulp Rotterdam Rijnmond)en gezondheid (GGD Rotterdam Rijnmond).

Ophoger schaalniveau vindt de samenwerking plaatso.a.in G4 verband en als lid van de VNG, de de VSG (Vereniging Sport en Gemeenten) en de VZHG (Vereniging Zuid-Hollandse gemeenten). Internationale samenwerking zit in de genen van onze havenstad. Rotterdam heeft al jaren een actief internationaal programma en onderhoudt wereldwijd contacten en relaties en behartigt daarbij onze belangen. Onder andere bij de Europese Unie. Rotterdam volgt de beleidsontwikkelingen over de rol en het belang van de SDG's voor het Europees beleid op, zoals vertaald in de reflectiepaper over een duurzaam Europa van de EU-commissie (juni 2019), en de Green Deal van de nieuwe EU-commissie (2020-2027)) en past ze toe in haar eigen beleidsontwikkelingen. Verder werken we samen met zuster-en partnersteden, in netwerken als Eurocities (ontstaan in 1986 in Rotterdam), het Comité van de Regio's, ICLEI, Global Resilient Cities, C40, U20, EFUS (veiligheid), WUOC (sport) en TDA (transport decarbonisation alliance). Naast bestuurlijke inzet is Rotterdam ook op ambtelijk niveau (internationaal) actief en wordt Rotterdam als koploper op tal van terreinen (mobiliteit, klimaatadaptatie) gezien en gewaardeerd.

Verbonden partijen

Pagina 115

Verbonden partijen

De paragraaf Verbonden Partijen geeft inzicht in de belangrijkste beleidsvoornemens en ontwikkelingen van rechtspersonen waarin de gemeente Rotterdam een financieel én bestuurlijk belang heeft. Deze rechtspersonen worden ook wel de verbonden partijen genoemd. De beleidsvoornemens gaan over gemeentelijke deelname in nieuwe verbonden partijen, over het beheer en over de beëindiging van gemeentelijke deelname in bestaande verbonden partijen door liquidatie, afstoting of verkoop van een verbonden partij. Daarnaast biedt de paragraaf inzicht in de belangrijkste beleidsmatige ontwikkelingen, waaronder die te maken hebben met de borging van het Rotterdamse publieke belang en de belangrijkste risico's. Tot slot geeft de paragraaf de ontwikkelingen weer van de vermogensposities en de nettoresultaten van alle verbonden partijen.

[Beleid](#)[Beleidsuitgangspunten en kaders](#)[Lijst van verbonden partijen](#)

Beleid

Wettelijk kader - BBV

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is het college verplicht om de raad inzicht te geven in de relaties met rechtspersonen. Dit biedt de raad de mogelijkheid om haar

toezichthoudende rol te vervullen. Gemeentelijke deelname aan rechtspersonen is een manier om het publiek belang te dienen of een bepaalde publieke taak uit te voeren.

Als de gemeente zowel een *bestuurlijk* als een *financieel* belang heeft bij een bepaalde privaatrechtelijke of publiekrechtelijke rechtspersoon, dan is sprake van een 'verbonden partij'. Daarnaast kan ook het college besluiten een publiek of privaatrechtelijke organisatie als verbonden partij aan te merken. Bij privaatrechtelijke personen gaat het om deelnemingen, zoals een vennootschap, en bij publiekrechtelijke personen gaat het bijvoorbeeld om gemeenschappelijke regelingen.

Het BBV (in artikel 1, lid 1c en 1d) specificeert de begrippen bestuurlijk en financieel belang als volgt:

- *bestuurlijk belang*: zeggenschap door vertegenwoordiging van de gemeente in het bestuur van een organisatie, bijvoorbeeld in directie, Algemeen Bestuur, Dagelijks Bestuur of Algemene Vergadering van Aandeelhouders. Het kan ook gaan om zeggenschap in de vorm van stemrecht;
- *financieel belang*: bij het financiële belang van de gemeente gaat het meestal om een gestort aandelenkapitaal, bijdragen aan bijvoorbeeld een fonds, verstrekte leningen of verleende garanties. De gemeente loopt financieel risico als ze zo'n beschikbaar gesteld bedrag niet terugkrijgt, bijvoorbeeld als de verbonden partij failliet gaat en daardoor niet aan haar verplichtingen kan voldoen. Als het financieel belang uitsluitend bestaat uit een subsidierelatie, dan is die rechtspersoon geen verbonden partij, maar een gesubsidieerde instelling.

De gemeente Rotterdam kent in totaal 37 verbonden partijen. Het gaat hierbij om 25 deelnemingen, twee stichtingen, een vereniging (allemaal privaatrechtelijke rechtspersonen) en negen gemeenschappelijke regelingen (publiekrechtelijke rechtspersonen). De verwachting is dat de deelneming in Beurs Rotterdam NV op korte termijn wordt beëindigd. In acht deelnemingen wil de gemeente haar aandeelhouderschap de komende periode beëindigen (zie *Te beëindigen vennootschappen*).

Voor de Begroting 2022 is de paragraaf Verbonden Partijen opgebouwd naar type verbonden partij of rechtspersoon:

1. kaders en beleid; geeft inzicht in de definiëring van verbonden partijen, de kaders vanuit het BBV en de beleidsuitgangspunten ten aanzien van verbonden partijen;
2. vennootschappen: overzicht van de nieuwe, te continueren en te beëindigen vennootschappen;
3. stichtingen: overzicht van de nieuwe, te continueren en te beëindigen stichtingen;
4. verenigingen: overzicht van de nieuwe, te continueren en te beëindigen vennootschappen;
5. gemeenschappelijke regelingen: overzicht van de nieuwe, te continueren en te beëindigen vennootschappen.

Het BBV als kader voor de paragraaf

Voor het opstellen van de paragraaf hanteert de gemeente het BBV als kader voor de te presenteren informatie over de verbonden partijen. Conform artikel 15 van het BBV is de gemeente verplicht inzage te bieden in:

1

- a. de visie op en de beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen;
- b. de lijst van verbonden partijen, die wordt onderverdeeld in:
 - gemeenschappelijke regelingen;
 - vennootschappen en coöperaties;
 - stichtingen en verenigingen
 - overige verbonden partijen;
- c. de lijst van verbonden partijen.

2

In de lijst van verbonden partijen wordt tenminste de volgende informatie opgenomen:

- a. de wijze waarop de gemeente een belang heeft in de verbonden partij en het publiek belang dat ermee gediend wordt;
- b. het belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar;
- c. de verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar;
- d. de verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar;
- e. de eventuele risico's, van de verbonden partij voor de financiële positie van de provincie onderscheidenlijk gemeente.

Beleidsuitgangspunten en kaders

Beleidsuitgangspunten

De algemene beleidsdoelstelling van verbonden partijen is de behartiging van het publiek belang van de gemeente Rotterdam door een organisatie met een private of publieke rechtsvorm. De gemeente verbindt zich daaraan door bijvoorbeeld kapitaal te storten of zeggenschap te krijgen. Bij verbonden partijen gelden de volgende voorwaarden:

- de financiële en beleidsmatige risico's die de gemeente loopt, staan in redelijke verhouding tot het publiek belang;
- de deelneming is het efficiëntste en effectiefste instrument om het beoogde beleidsdoel te bereiken;
- het publiek belang en het toezicht daarop is niet al op een andere manier volledig geborgd.

Kaders

Deze voorwaarden zijn afgeleid van bepalingen in het gemeentelijke Beleidskader verbonden partijen en governance samenwerkingsrelaties dat in 2020 door de raad is vastgesteld. Nieuw hierin is dat nadrukkelijk een kader is opgenomen voor (investerings-) fondsen. Deze vorm wordt vaker toegepast bij de in- en oprichting van verbonden partijen. Daarnaast is ook de Leidraad Governance opgenomen in het beleidskader. De kern van de leidraad is het gebruik van een gemeente breed *relatie-classificatiemodel*. In dit model worden organisaties op basis van criteria ingedeeld en wordt per categorie uitgewerkt op welke wijze de invulling van het toezicht vanuit de gemeente concreet vorm krijgt. Daarnaast is uitgewerkt op welke wijze dit instrument behulpzaam kan zijn bij de wijze waarop accounthouders binnen de gemeente Rotterdam invulling geven aan hun toezichthoudende rol.

Samen met het Burgerlijk Wetboek Boek 2 en de Code Corporate Governance vormen voornoemde bepalingen de belangrijkste richtlijnen voor het beleid ten aanzien van verbonden partijen. De uitvoering van de algemene beleidsdoelstelling is onder te verdelen in:

- de gemeentelijke deelname in nieuwe verbonden partijen;
- het beheer en de evaluatie van gemeentelijke deelname in bestaande verbonden partijen;
- de wijziging en beëindiging van gemeentelijke deelname in bestaande verbonden partijen.

Bij het aangaan van een nieuwe verbonden partij heeft de gemeenteraad op basis van de Gemeentewet het recht om wensen en bedenkingen te uiten. Dit betekent dat het college pas kan besluiten tot het oprichten of participeren in een nieuwe verbonden partij nadat de gemeenteraad in de positie is geweest om haar wensen en bedenkingen te uiten.

Voor het beheer en afstoten bepaalt de Gemeentewet dat in principe het college verantwoordelijk is voor de uitvoering en besluitvorming rondom verbonden partijen en dat de gemeenteraad wordt geïnformeerd. In de praktijk blijkt echter dat wanneer er sprake is van grote belangen voor de gemeente zoals de toekomst van het Warmtebedrijf of de kapitaalstorting in Stedin de gemeenteraad juist voorafgaand aan de besluitvorming wordt betrokken.

Als het gaat om het beheer van een verbonden partij dan betekent dit dat de gemeente als aandeelhouder van een vennootschap of lid van een vereniging of gemeenschappelijke regeling gedurende het jaar onder andere betrokken is bij het opstellen en vaststellen van begrotingen en jaarrekeningen, de strategie of jaarplan, majeure investeringsbeslissingen en benoemingen van bestuurders, toezichthouders alsmede commissarissen van een verbonden partij. De basis hiervoor zijn vaak de statuten, overeenkomsten of wetgeving afhankelijk van het type verbonden partij.

Daarnaast informeert het college en de gemeenteraad bij een voornemen een verbonden partij te verzelfstandigen. Eenzelfde rol vervult het college bij uittreding en beëindiging van de gemeentelijke deelname of het liquideren van bestaande verbonden partijen.

Ontwikkelopgaven beheer deelnemingen

De gemeente constateert dat de relevantie van gemeentelijke deelnemingen voor de opgaven in de stad is toegenomen. De deelneming wordt een strategische partner en krijgt een plek in strategische allianties in de stad.

De complexiteit van het beheer is daardoor toegenomen. Daarbij komt dat aan de governance strengere eisen worden gesteld. Om de toegenomen complexiteit en de strengere eisen aan de governance te kunnen opvangen, is het nodig het publiek kader - op basis waarvan de gemeente als aandeelhouder stuurt - expliciet te maken. Ook moeten de diverse relaties vanuit de gemeente met de deelneming beter op elkaar aansluiten. En er zijn duidelijke afspraken nodig over interne organisatie en sturing op het publiek belang en de rol die deelneming daarin speelt. Om deze ambitie te realiseren is de gemeente in 2020 het ontwikkeltraject deelnemingenbeleid gestart. Medio 2022 moeten de volgende zaken gelden voor elke deelneming:

- Er is scherp gemaakt en vastgelegd wat de gemeente met de deelneming wil bereiken en hoe daarop wordt gestuurd vanuit de aandeelhoudersrol.
- Er is een proces ingericht om te bereiken dat de gemeente weet wat er speelt, er geen verrassingen zijn en kansen eerder zichtbaar zijn, waarbij een risicobeeld per deelneming wordt gebruikt.
- Er is een duidelijk escalatieproces waardoor er effectief kan worden gestuurd als er aanleiding is om over te gaan naar een intensievere beheersinzet.

Koppeling met Coalitieakkoord Rotterdam 2018-2022: Nieuwe energie voor Rotterdam

In het Coalitieakkoord staan de plannen van het college om de uitdagingen die Rotterdam kent het hoofd te bieden en van Rotterdam een nog betere stad te maken. Ook de gemeentelijke verbonden partijen spelen hierbij een rol. Zoals reeds in de voorgaande begroting is aangegeven is het Havenbedrijf een belangrijke partner voor de gemeente in de energietransitie. Daaronder valt een schonere lucht, onder meer door CO₂-reductie en het benutten van de economische kansen die de energietransitie biedt. Ook ziet het college een rol voor het Havenbedrijf weggelegd bij het Rotterdams Leer-Werkakkoord om zorg te dragen dat meer burgers naar werk worden begeleid.

Verder is in het Coalitieakkoord ook de verkoop van de Eneco aandelen vermeld. Deze verkoop is in 2020 reeds afgerond. De opbrengsten zijn inmiddels toegevoegd aan de bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor (RIM). Tot slot staat in het Coalitieakkoord dat het college voornemens is een investeringsfonds op te richten voor het ontwikkelen van innovatieve en energiebesparende maatregelen voor overheid, bedrijven en particulieren. Dit fonds, het Energie Transitie Fonds, is eind 2020 opgericht.

Belangrijkste beleidsvoornemens

De beleidsvoornemens voor de verbonden partijen (vennootschappen, gemeenschappelijke regelingen, verenigingen en stichtingen) worden opgenomen in de paragraaf Verbonden Partijen van de begroting. Aan het einde van het boekjaar legt het college vervolgens verantwoording af over dit gevoerde beleid in de gelijknamige paragraaf van de jaarstukken.

Daarnaast wordt jaarlijks door het college het Beheerverslag Deelnemingen aan de gemeenteraad aangeboden. Doel van het Beheerverslag is om de gemeenteraad grondiger te informeren over de ontwikkelingen binnen deelnemingenportefeuille en de individuele deelnemingen, gelet op de grote publieke en financiële belangen die zijn gemoeid met deze deelnemingen.

Daarnaast zijn met betrekking tot de verbonden partijen voor 2022 enkele belangrijke beleidsvoornemens en ontwikkelingen te benoemen van de meest omvangrijke deelnemingen (bij de betreffende verbonden partij is het onderwerp nader toegelicht).

1. Havenbedrijf

Havenbedrijf Rotterdam (HbR) werkt continue aan het ontwikkelen van de haven om de efficiëntie en betrouwbaarheid van de Rotterdamse haven te vergroten. In 2020 is de nieuwe Ondernemingsstrategie van HbR door de aandeelhouders vastgesteld.

In 2022 (en verdere jaren) zet HbR met diverse partners onder meer in op het verder ontwikkelen van infrastructuur om CO2 te reduceren, onder andere door initiatieven als Porthos (CO2-afvang en -opslag), het faciliteren van een warmtenet in de haven (WarmtelinQ) en waterstofinfrastructuur. Daarnaast zal de onderneming zich de komende jaren inspannen voor het aantrekken van bedrijven die gespecialiseerd zijn in circulaire productieprocessen en hernieuwbare energie zoals: Import en conversie van waterstof, aanlanding van windenergie en opwekking hernieuwbare energie in de haven.

2. Stedin

Vanwege alle investeringen in het energienet en de energietransitie heeft Stedin Groep kenbaar gemaakt de komende jaren extra eigen vermogen nodig te hebben. In de zomer van 2021 hebben aandeelhouders van Stedin voor een bedrag van €200 mln reeds het vermogen van Stedin versterkt. Dit is echter een oplossing tot aan 2022, onder meer in verband met de start van een nieuwe reguleringsperiode. Voornoemde kapitaalstorting is een eerste stap om te voorzien in een kapitaalbehoefte die uiteindelijk veel groter is. Voor de lange termijn heeft Stedin namelijk aangegeven nog altijd tussen de €750 mln en € 1 mld aan eigen vermogen nodig te hebben, onder meer om voldoende kredietwaardig te blijven in deze fase van de energietransitie waarbij er door Stedin tot aan 2030 €7 mld wordt geïnvesteerd. Het is wel duidelijk dat deze de capaciteiten van gemeentelijke aandeelhouders te boven zal gaan. Eventuele toekomstige stappen zullen we daarom niet alleen kunnen zetten. Stedin gaat daarom in gesprek met haar aandeelhouders, maar ook met andere partijen zoals het Rijk. De gemeenteraad wordt hier apart nader over geïnformeerd en betrokken in het najaar van 2021.

3. RET

De RET is en wordt sterk geraakt door de covid-19 crisis. De toekomst zal sterk worden bepaald door het verloop van de covid-19 maatregelen. Die heeft grote gevolgen voor het reizigersvolume en het exploitatieresultaat. Vervoerders, MRDH en het Rijk overleggen over het opvangen van de gevolgen in 2021 en verder. Ondertussen werkt de RET scenario's uit als basis om de strategie voor 2022 en verder te kunnen bepalen. Al voor de crisis geagendeerde vragen voor de langere termijn blijven onverkort relevant, nl. de groeiende investeringsbehoefte in verband met de groei van de stad, de inzetbaarheid van het personeel, de veroudering van de vloot en de ambities op het gebied van duurzaamheid. In 2022 zal de nieuwe strategie van de RET worden vastgelegd.

4. Evides

In de afgelopen jaren is door de droge zomers en verontreiniging van oppervlaktewater duidelijk geworden dat de beschikbaarheid van toegankelijkheid en kwalitatief goed drinkwater niet zonder meer vanzelfsprekend is en dat

voor de borging daarvan voor de toekomst ook in 2022 e.v. geïnvesteerd zal moeten in productielocaties en drinkwatercapaciteit. Er is extra inzet nodig om de waterkwaliteit van grond- en oppervlaktewater in Nederland te verbeteren, dit geldt ook voor de belangrijkste bron van Evides: de Maas. Ook duurzaamheid blijft een belangrijk beleidsdoel van Evides. De organisatie heeft tot doelstelling om in 2025 energieneutraal te zijn. Dit alles zorgt voor een stijgende investeringsdruk bij Evides (net zoals bij de andere waterbedrijven in Nederland). Evides beschikt over een solide financiële basis en de inschatting is dat de organisatie deze investeringen met haar eigen middelen kan dragen.

5. Warmtebedrijf

In november 2020 heeft de raad het college mandaat gegeven het scenario WLQ+ verder uit te werken als toekomstscenario voor WBR. Daarbij heeft de raad expliciet een bandbreedte aangegeven waarbinnen de bijdrage van de gemeente mag liggen.

In mei 2021 heeft de raad met betrekking tot de toekomst van het Warmtebedrijf Rotterdam (WbR) gekozen voor het scenario WLQ+ (vertakking vanaf de WarmtelinQ naar Leiden), met een aantal nog uit te werken opschortende voorwaarden. De opschortende voorwaarden worden momenteel uitgewerkt. De besluitvorming in de raad over de invulling van de opschortende voorwaarden vindt naar verwachting in oktober 2021 plaats. Na deze besluitvorming kunnen pas de gevolgen verwerkt worden in de begroting en de voornemens voor 2022 e.v. geschetst worden.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

[Burgerlijk Wetboek Boek 2 \(rechtspersonen\)](#)

[Besluit begroting en verantwoording \(BBV\)](#)

[Code Corporate Governance](#)

[Beleidskader Verbonden Partijen en governance samenwerkingsrelaties](#)

Beheerverslag Deelnemingen 2020 (nog te publiceren)

[Beheerverslag Deelnemingen 2018-2019](#)

[Beheerverslag Deelnemingen 2017-2018](#)

[Beheerverslag Deelnemingen 2016-2017](#)

[Beheerverslag Deelnemingen 2015-2016](#)

[Beheerverslag Deelnemingen 2014](#)

Lijst van verbonden partijen

Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
Bank Nederlandse Gemeenten	Treasury	Vennootschap	Te

Verbonden partij	Taakveld	Soort	:
Bank Nederlandse Gemeenten N.V.	Treasury	Vennootschap	Te conti
Algemene gegevens			
Vestigingsplaats:			Der
Publiek belang:	De BNG is opgericht (1914) om de kredietwaardigheid van gemeenten te versterken. De BN gezien worden als een inkoopcombinatie van geld namens de geme		
Bestuurlijk belang:	Door vertegenwoordiging van het college van B en W in de Algemene Vergaderin Aandeelhc		
Financieel belang:	321.555 aandelen met een nominale waarde van 2,50 euro. BNG Bank is de bank van ei overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij a laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de t		
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	De boekwaarde van het aandelenkapitaal van de gemeente Rotterdam in BNG bedraag 97.000. Gezien deze zeer lage waardering zijn er zeer beperkte financiële risico's met betre tot de boekwaarde voor de financiële positie van BNG. De jaarlijkse raming van het divider BNG aan de gemeente bedraagt 500.000 euro. Gezien de negatieve impact die de COVID-19 heeft op banken stelt de BNG de daadwerkelijke uitkering van het dividend, op advies van de		
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2022:	Beleidsdoelen voor 2022 blijven het behoud van de AAA-rating en het voorzier financieringsbehoefte van de publieke sector waarbij m.n. duurzaamheidsinvesteringe belangrijke rol zullen s		
Financiële gegevens	Jaarrekening 2020	Begroting 2021*	Begroting
*de BNG Bank N.V. geeft geen prospectieve informatie vrij. De ramingen zijn derhalve schattingen van de gemeente Rotterdam.			
Boekwaarde	97	97	
Netto resultaat:	221.000	163.000	21
Eigen vermogen per 31/12:	5.097.000	4.317.000	5.0
Vreemd vermogen per 31/12:	155.262.000	145.535.000	150.0

Verbonden partij	Taakveld	Soort	:
Beurs Rotterdam	Treasury	Vennootschap	Te beëin

N.V.

Algemene gegevens

Vestigingsplaats: Rott

Publiek belang: Met het aandeelhouderschap van de gemeente Rotterdam werd de 'kraamkamer-functie' voor (star ondernemers van Beurs WTC geborgd. Bovendien wilde de gemeente als tweede doelstell beursactiviteiten in het centrum van de stad facili Inmiddels heeft het college van B en W besloten dat ter borging van dit publieke belang, gemeen betrokkenheid via het aandeelhouderschap niet langer noodzak

Bestuurlijk belang: Het college van B en W wordt vertegenwoordigd in de Algemene Vergadering van Aandeelhc

Financieel belang: De gemeente Rotterdam houdt 3.496 aandelen "A" met een nominale waarde 250 euro, alsmede prioriteitsaandeel. Tevens heeft de gemeente 8.974 certif

Risico-inschatting Geen. In 2022 zal de vennootschap zijn geliqui (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)

Ontwikkelingen Geen. In 2022 zal de vennootschap zijn geliquit en beleidsdoelen voor 2022:

Financiële gegevens	Begroting 2021	Begroting
Boekwaarde	0	0
Netto resultaat:	2	In liquidatie Geliqu
Eigen vermogen per 31/12:	174	In liquidatie Geliqu
Vreemd vermogen per 31/12:	89	In liquidatie Geliqu

Energie Transitie Fonds	Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving	Vennootschap	Te continueren	Verbonden partij	Taakveld	Soort	:
				Energie Transitie Fonds	Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving	Vennootschap	Te contr

Algemene gegevens

Vestigingsplaats: Rott

Publiek belang: Verduurzaming van de productie, infrastructuur en gebruik van energie en het versterken ' circulaire economie in Rott

Bestuurlijk belang: Het college is vertegenwoordigd in de Algemene vergadering van Aandeelhc

Financieel De gemeente heeft 100 mln. aan kapitaal toeg

belang:

Risico- Het risico op afwaardering staat voor alle investeringsfondsen op 'licht verhoogd' vanwege de aard v
inschatting activiteiten (het verstrekken van leningen, garanties en/of risicodragend participeren) van dit specifiek
(BBV, art. 11 deelnemingen. In de investeringsstrategie zijn de kaders vastgelegd waarbinnen het fondsmanag
eerste lid, sub b) investeringen mag verrichten. Het fondsmanagement is inbesteed bij InnovationQt

Ontwikkelingen Het fonds is eind 2020 opgericht en zal naar verwachting haar eerste investeringen gaan verric
en
beleidsdoelen
voor 2022:

Financiële	Jaarrekening 2020*	Begroting 2021	Begroting
gegevens			
Boekwaarde	0	6969	
Netto resultaat:	0	31	
Eigen vermogen per 31/12:	0	6969	
Vreemd vermogen per 31/12:	0	36	

Gemeenschappelijk Bezit Evides (GBE)	Treasury	Vennootschap	Te continueren	Verbonden partij	Taakveld	Soort	:
				Gemeenschappelijk Bezit Evides (GBE)	Treasury	Vennootschap	Te conti
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:							Rott
Publiek belang:				De deelneming is voortgekomen uit het Drinkwaterleidingbedrijf Rotterdam (1874). Evides wint, z en levert veilig en schoon drink- en industriewater aan 2,5mln. euro consumenten en bedrijven in Holland- Zuid, Zeeland en op de Brabantse Wal. Daarnaast maakt Evides zich sterk voor het herg van afvalwater, als de			
Bestuurlijk belang:				Het college van B en W is vertegenwoordigd in de Algemene Vergadering van Aandeelhoud waterkwaliteit is landelijk gei			
Financieel belang:				De gemeente Rotterdam bezit 936.398 aandelen tegen een nominale waarde van 0,0€			
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)				GBE BV is houder van 50% aandelen in Evides NV. Onze gemeente heeft een belang van 50, GBE. De hoogte van de solvabiliteit (40%) en de hoogte van het eigen vermogen is ruims voldoende (ten opzichte van de gemeentelijke boekwaarde) om het financieel risico af te dekke financieel risico voor de gemeente is zeer bi			
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor				In de afgelopen jaren is door de droge zomers en verontreiniging van oppervlaktewater du geworden dat de beschikbaarheid van toegankelijkheid en kwalitatief goed drinkwater niet zonder			

2022: vanzelfsprekend is en dat voor de borging daarvan voor de toekomst ook in 20212e.v. geïnveste moeten in productielocaties en drinkwatercapaciteit. Er is extra inzet nodig om de waterkwalite grond- en oppervlaktewater in Nederland te verbeteren, dit geldt ook voor de belangrijkste brc Evides: de maas. Ook duurzaamheid blijft een belangrijk beleidsdoel van Evides. De organisatie tot doelstelling om in 2025 energieneutraal

Financiële gegevens	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting
De financiële cijfers hebben betrekking op Evides N.V.			
Boekwaarde	848	848	
Netto resultaat:	46.700	37.500	!
Eigen vermogen per 31/12:	535.200	538.000	5
Vreemd vermogen per 31/12:	708.700	767.000	8!

Glazen Maas Exploitatie B.V.	Economische ontwikkeling	Vennootschap	Te beëindigen	Verbonden partij	Taakveld	Soort	!
				Glazen Maas Exploitatie B.V.	Economische ontwikkeling	Vennootschap	Te beëin
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:							Rott
Publiek belang:				Verdere stimulering van de open breedband markt in Rotterdam en daaraan gerelat bedrijvigheid in Rotterdam. Inmiddels heeft het college van B en W besloten dat ter borgir dit publieke belang, gemeentelijke betrokkenheid via het aandeelhouderschap niet l noodzak			
Bestuurlijk belang:				Omdat de gemeente aandelen heeft, vertegenwoordigt het college van B en W de gemeec de Algemene Vergadering van Aandeelhoi Ambtelijke vertegenwoordigers vormen de statutaire d			
Financieel belang:				Kapitaalstorting van 25.000 euro bij oprichting van de vennoots			
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)				De boekwaarde van Glazen Maas Exploitatie B.V. is besperkt en de aansprakelijkheid v gemeente als aandeelhouder strekt niet verder dan dit bedrag. Het risico voor de gemeec daarme			
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2022:				In 2019 is geconcludeerd dat er niet langer sprake is van een Rotterdams publiek belang da de deelneming Glazen Maas wordt geborgd. In 2021 is onderzoek uitgevoerd om te bepa welke manier de gemeente de deelneming in Glazen Maas kan beëindigen. Het college van zal daarover op korte termijn besluiten. Daarna zullen de stappen gezet worden die nodig z de deelneming te beëindigen en af te wil			
Financiële gegevens				Jaarrekening 2020*			
				Begroting 2021**			
				Begroting			

* Dit zijn voorlopige

cijfers

** Dit is niet de definitieve

begroting voor 2020, het

gaat om een globale

indicatie aangeleverd

door Glazen Maas

Exploitatie B.V.

Boekwaarde	25	25
Netto resultaat:	11, 9	-
Eigen vermogen per 31	57, 5	45
/12:		
Vreemd vermogen per 31	59, 7	70
/12:		

Glazen Maas Infrastructuur B.V.	Economische ontwikkeling	Vennootschap	Te beëindigen	Verbonden partij	Taakveld	Soort	:
				Glazen Maas Infrastructuur B.V.	Economische ontwikkeling	Vennootschap	Te beëin
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Rott			
Publiek belang:		Verdere stimulering van de open breedband markt in en daaraan gerelateerde bedrijvigheid in Rotte Inmiddels heeft het college van B en W besloten dat ter borging van dit publieke belang, gemeen betrokkenheid via het aandeelhouderschap niet langer noodzak					
Bestuurlijk belang:		Omdat de gemeente aandelen heeft, vertegenwoordigt het college van B en W de gemeente Algemene Vergadering van Aandeelhou Ambtelijke vertegenwoordigers vormen de statutaire d					
Financieel belang:		Omvang van de gedane kapitaalstorting van 395.000 euro bij oprichting van de vennoots					
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)		De boekwaarde van Glazen Maas Infrastructuur B.V. is besperkt en de aansprakelijkheid van de gem als aandeelhouder strekt niet verder dan dit bedrag. Het risico voor de gemeente is daarme					
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2022:		In 2019 is geconcludeerd dat er niet langer sprake is van een Rotterdams publiek belang dat de deelneming Glazen Maas wordt geborgd. In 2021 is onderzoek uitgevoerd om te bepalen op welke n de gemeente de deelneming in Glazen Maas kan beëindigen. Het college van B&W zal daarover op termijn besluiten. Daarna zullen de stappen gezet worden die nodig zijn om de deelneming te beëir en af te wijl					

				Financiële	Jaarrekening 2020*	Begroting 2021**	Begroting
				gegevens			
				* Dit zijn			
				voorlopige cijfers			
				Boekwaarde	125	125	
				Netto resultaat:	-22	0	
				Eigen vermogen	399, 4	380	
				per 31/12:			
				Vreemd	2	2	
				vermogen per			
				31/12:			
Havenbedrijf Rotterdam N.V.	Treasury	Vennootschap	Te	Verbonden	Taakveld	Soort	:
			continueren	partij			
				Havenbedrijf	Treasury	Vennootschap	Te conti
				Rotterdam N.V.			
				Algemene gegevens			
				Vestigingsplaats:			Rott
				Publiek belang:	Borgen van de continuïteit en kwaliteit van de havenvoorzieningen en invloed op de ontwikkeling v		
					havenindustriële co		
				Bestuurlijk	Vertegenwoordiging in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders en benoeming van de leden v		
				belang:	Raad van Bestuur en Raad van Commissa		
				Financieel	De boekwaarde van de uitgezette middelen (gestort agio en aandelenkapitaal) ter waarde van 327.14		
				belang:			
				Risico-	Gering risico. HbR verwacht groeiende omzet en winstcijfers mede als gevolg van van een stabiele		
				inschatting	van de contractopbrengsten. Hegt risico dat de gemeente loopt in relatie tot de boekwarde v		
				(BBV, art. 11	Havenbedrijf is zeer gering. Het eigen vermogen van de onderneming is significant		
				eerste lid, sub b)			
				Ontwikkelingen	HbR streeft naar een gematigde kostenontwikkeling, het versnellen van de verduurzaming in de hav		
				en	positioneert zich als een slimme partner in de logistieke		
				beleidsdoelen			
				voor 2022:			
				Financiële	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting
				gegevens			
				Boekwaarde	327.144	327.144	3:
				Netto resultaat:	351.718	190.000	2:
				Eigen vermogen	4.180.696	4.150.000	4.4:
				per 31/12:			

				Vreemd	1.596.856	1.700.000	1.9!
				vermogen per			
				31/12:			
ICOS Capital Fund 3 C.V.	Economische ontwikkeling	Vennootschap	In oprichting	Verbonden partij	Taakveld	Soort	:
				ICOS Capital Fund 3 C.V.	Economische ontwikkeling	Vennootschap	In opr
				Algemene gegevens			
				Vestigingsplaats:			Hoo
				Publiek belang:	Voorzien in de regionale behoefte aan een innovatiefonds met ruime investeringscapaciteit bestaande bedrijven met groeipotentie om zo bij te dragen aan de doorontwikkeling van karcleantech ontwikkelingen in Rotterdam		
				Bestuurlijk belang:	Op dit moment is de gemeente nog stille vennoot. De gemeente is voornemens in 2021 als stille ven(limited partner) toe te treden tot de commanditaire vennootschap en zal daarmee vertegenwoordigd in de algemene vergadering van aandeelhouders		
				Financieel belang:	Het financieel belang van de gemeente Rotterdam is 4.000.000,-. Het bedrag wordt per investiedelen opgevraagd en de kosten van het fonds worden per kwartaal opgev		
				Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	De gemeente loopt het risico dat de investering c.q. kapitaalstorting van 4 mln. euro die gemeentelijke balans staat door tegenvallende resultaten geheel of gedeeltelijk moeten wafge		
				Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2022:	Het doen van zes investeringen in Clean Tech groei be		
				Financiële gegevens	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting
				Boekwaarde	0	2.500	
				Netto resultaat:	Nog niet beschikbaar, deelname nog niet geëffectueerd	Nog niet beschikbaar	
				Eigen vermogen per 31/12:	Nog niet beschikbaar, deelname nog niet geëffectueerd.	Nog niet beschikbaar	
				Vreemd vermogen per 31/12:	Nog niet beschikbaar, deelname nog niet geëffectueerd.	0	
ICOS Cleantech Earlstage fund II B.V.	Economische ontwikkeling	Vennootschap	Te continueren	Verbonden partij	Taakveld	Soort	:
				ICOS Cleantech Earlstage fund II B.V.	Economische ontwikkeling	Vennootschap	Te conti
				Algemene gegevens			

Vestigingsplaats:	Badhoe
Publiek belang:	Ontwikkeling en stimulering van cleantechbedrijven (aanbieden van technologische oplossingen die g zijn op een schonere en veilige leefomgeving en daarmee een transitie faciliteren naar een duur economiesector) in het Clean Tech Delta-gebied (Rijnmond en Drechtst
Bestuurlijk belang:	Vertegenwoordiging van het college van B en W in de Algemene Vergadering van Aandeelhc
Financieel belang:	Deze deelneming vertegenwoordigt een boekwaarde van circa 2,2 mln. op de gemeentelijke t
Risico- inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	Het risico op afwaardering staat voor alle investeringsfondsen op 'licht verhoogd' vanwege de aard v activiteiten (het verstrekken van leningen, garanties en/of risicodragend participeren) van dit specifiek deelnem
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2022:	Het fonds ICFII bevindt zich in de afbouwfase. De investeringsperiode is geëindigd en de ondernern moeten voldoende groeien om verkocht te kunnen worden. Verwacht wordt dat het fonds zal slu 2023, afhankelijk van de voortgang van de verkoop van de laatste participij
Financiële gegevens	Jaarrekening 2020 Begroting 2021 Begroting
Boekwaarde	2.1612.161
Netto resultaat:	-502.000
Eigen vermogen per 31/12:	2.2302.200
Vreemd vermogen per 31 /12:	3.8724.000

Innovation Quarter B.V.	Economische ontwikkeling	Vennootschap	Te continueren	Verbonden partij	Taakveld	Soort	:
				Innovation Quarter B.V.	Economische ontwikkeling	Vennootschap	Te conti
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Der			
Publiek belang:				De gemeente Rotterdam wil op deze wijze de regionale economie stimuleren, in het bijzonder i gebied van inn			
Bestuurlijk belang:				De gemeente heeft aandelen en zodoende vertegenwoordigt het college van B en W de gem Rotterdam in de Algemene Vergadering van Aandeelhc			
Financieel belang:				Kapitaalstorting van 3 mln euro en een jaarlijkse exploitatiebijdrage van 660.000 euro en 165.000 eun de (nog) niet in de exploitatiebijdrage geïntegreerde bijdrage Zuid-Hollands Investeringsplatform (ZI			

en haar aandeelhouders onderzoeken een extra kapitaalstorting ter versterking van haar dochterfor
Capital. De gemeente heeft hiervoor via de Eneco-middelen 7,68 mln. beschikbaar g

Risico- inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	De gemeente loopt het risico dat de boekwaarde van ca. €2,9 mln. die nu nog op de gemeentelijke t staat door tegenvallende resultaten geheel of gedeeltelijk moet worden afgeboekt. IQ komt financie uit met jaarlijkse exploitatiebijdrage en is met de aandeelhouders in gesprek over een oplossing voor situatie. IQ Capital, het investeringsfonds van IQ, is in haar aard een risicovolle onderneming en kan i ondervinden van de Coronacrisis en een mogelijke economische neer
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2022:	De inzet van IQ is gericht op acquisitie, business development en investeringen in startende bedrijve draagt bij aan de doelstellingen van zoals verwoord in de RNE en de herstel en vernieuwingsagen daarmee aan de versterking van de Rotterdamse economie. De regio kan haar prestaties verbeteren nauwere samenwerking tussen overheden, kennisinstellingen en bedrijven, meer kruisbestuiving tuss sterke regionale clusters, gerichte inzet om het innovatieve mkb te versterken, het aantrekke buitenlandse bedrijven en het investeren in vernieuwende ondernemers. Vanuit die opdr InnovationQuarter als regionale ontwikkelingsmaatschappij sinds 1 januari 2014 IQ en haar aandeelhouders onderzoeken een extra kapitaalstorting ter versterking van haar dochter IQ Capital. De gemeente heeft hiervoor via de Eneco-middelen 7,68 mln. beschikbaar g

Financiële gegevens	Jaarrekening 2020*	Begroting 2021	Begroting
*Betreft concept cijfers			
Boekwaarde	2.954	2.954	:
Netto resultaat:	-2.475	-1020 -1.723	
Eigen vermogen per 31/12:	49.681	52082 48.885	,
Vreemd vermogen per 31/12:	18196 11.321	8.000	

MultiDiensten Rotterdam B.V.	Burgerzaken	Vennootschap	Te	Verbonden	Taakveld	Soort	:
			continueren	partij			
	MultiDiensten				Burgerzaken	Vennootschap	Te contin
	Rotterdam B.V.						
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Rott			
Publiek belang:				Er is door de gemeenteraad geen publiek belang vastgesteld voor MDR. Wel monitort de aandeelh (college) nadrukkelijk de publieke doelen van dochtermaatschappij Ro!Entree. De statutaire (pub doelstelling is het bieden van betaalde arbeid voor personen met een afstand tot de arbeidsmarkt werkervaring op te doen. Een ander publiek doel van Ro!Entree is het telefonisch klantcontactce (14010) van de gemeente Rotterdam			

Bestuurlijk	Multidiensten Rotterdam B.V. (MDR) is een besloten vennootschap waar de gemeente Rotterdam
belang:	100% aandeelhouder van is. MDR heeft één dochtermaatschappij Ro!Entree B.V. Er is geen RvB een bestuur, met 3 statutaire directeur-bestuurders. In 2020 is door het college mevrouw A.C. (clustercontroller dienstverlening) benoemd als statutair-directeur van MDR B.V. Aan de heer R.C. Haak is eervol ontslag verleend. De andere zittende bestuurders zijn mevrouw A.M.C. de Rotte (din dienstverlening) en R.W.J. Schalkwijk (directeur Werk & Inke

Financieel	€ 90.000 maatschappelijk kapitaal, waarvan € 18.151 gef
belang:	

Risico-	MDR B.V. heeft geen financiële risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van ma
inschatting	betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële p
(BBV, art. 11	
eerste lid, sub b)	

Ontwikkelingen	In april 2021 is door het bestuur van MDR B.V. de business case 2021-2023 vastgesteld. In het p
en	uitgeschreven op welke wijze een gezond evenwicht kan worden bereikt tussen de twee publieke c
beleidsdoelen	van Ro!Entree: (1) Het begeleiden, trainen van mensen met een uitkering naar werk én (2) tegeli
voor 2022:	professioneel (telefonisch) klantcontactcentrum zijn. Het plan heeft consequenties voor de stal
	doelstelling: Het aantal mensen met een uitkering die kunnen instromen bij Ro!Entree zal minde
	echter de kans op werk (voor die lagere instroom) neemt toe door meer aandacht, opleiding en tre
	Door een lagere instroom van mensen met een uitkering is Ro!Entree beter in staat de telefonische s
	levels te halen (95 % calls beantwoorden, 70% van de calls beantwoorden binnen 30 seconden, 75
	time fix). Het plan is gepresenteerd aan wethouder Werk en Inkomen en wethouder Financi
	Organisatie. Het plan is nog niet vastgesteld in het college. In het najaar 2021 bespreking
	concerndirectie over de dekking van he

Financiële gegevens	Jaarrekening 2020 (ovb voorlopige acc.controle)	Begroting 2021 (geactualiseerd)	Begroting
Boekwaarde	18	18	
Netto resultaat:	(83)	-	
Eigen vermogen per 31/12:	1.166	1.166	
Vreemd vermogen per 31/12:	834	1.000	

Ontwikkelingsmaatschappij	Arbeidsparticipatie	Vennootschap	Te	Verbonden partij	Taakveld	Soort	:
Rijnmond B.V.			beëindigen	Ontwikkelingsmaatschappij	Arbeidsparticipatie	Vennootschap	Te beëin
				Rijnmond B.V.			
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:							Rott
Publiek belang:					Het werkgelegenheidsbeleid van de gemeente Rotterdam uitvoeren en, mensen m		

afstand tot de arbeidsmarkt begeleiden naar regulier werk, buiten of binnen de vennoots

Daarbij houdt de vennootschap rekening met de belangen van haar aandeelhouder, binn

kader van een evenwichtig

Bestuurlijk belang: Omdat de gemeente aandelen heeft, vertegenwoordigt het college van B en W de gem
Rotterdam in de Algemene Vergadering van Aandeelhc

Financieel belang: De gemeente Rotterdam heeft de aandelen verkregen voor een waarde van 1,0
De gemeente houdt 4.000 gewone aandelen tegen een nominale waarde van 4,54 eu
a
Daarnaast zijn door de gemeente Rotterdam aanloopkosten gemaakt als gevolg v
aandelenoverdracht ter hoogte van ongeveer 750.000

Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b) Er zijn geen noemenswaardige risico's die direct het (financiële) belang van de gemeente

Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2022: Geen. Alle medewerkers van OMR BV/Magis hebben per 1 juli 2020 een dienstve
gekregen bij de gemeente Rotterdam. Alle activiteiten die binnen OMR BV waren ondergel
zijn per 1 januari 2021 overgegaan naar Rotterdam Inclusief van cluster Werk & Inkome
werkzaamheden die nodig zijn om de BV te kunnen ontmantelen worden verder voorl

Financiële gegevens	Begroting 2021	Begroting
Boekwaarde	0	0
Netto resultaat:	-2.300	-400
Eigen vermogen per 31/12:	18	18
Vreemd vermogen per 31/12:	2.156	400

Regionale	Treasury	Vennootschap	Te	Verbonden partij	Taakveld	Soort	:
Ontwikkelingsmaatschappij			beëindigen	Regionale	Treasury	Vennootschap	Te beëin
Drechtsteden Beheer N.V.				Ontwikkelingsmaatschappij			
				Drechtsteden Beheer N.V.			

Algemene gegevens

Vestigingsplaats: Dor

Publiek belang: De ROM-D Beheer N.V. is uitsluitend opgericht voor het beheer van a
vennootschappen, waaronder Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Drechtstede

Bestuurlijk belang: Het college van B en W vertegenwoordigt de gemeente Rotterdam in de Alge
Vergadering van Aandeelhou

Financieel belang: Kapitaalstorting van 561.15

Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b) Er zijn geen risico's vo

Ontwikkelingen en beleidsdoelen Rotterdam heeft de eigen aandelen te koop aangeboden. De vraag

				voor 2022:				aandeelhouderschap in 2022 wel of niet wordt voortgezet hangt af van loj																							
								besluitvor																							
				Financiële gegevens				Jaarrekening 2020				Begroting 2021				Begroting															
				Boekwaarde				6				6																			
				Netto resultaat:				2				4																			
				Eigen vermogen per 31/12:				46				52																			
				Vreemd vermogen per 31/12:				271				600																			
Regionale				Treasury				Vennootschap				Te				Verbonden partij				Taakveld				Soort				S			
Ontwikkelingsmaatschappij												beëindigen				Regionale				Treasury				Vennootschap				Te beëin			
																Ontwikkelingsmaatschappij															
Drechtsteden Dordtse Kil III C.V.																Drechtsteden Dordtse Kil III C.V.															
																Algemene gegevens															
																Vestigingsplaats:								Dor							
																Publiek belang:				Ontwikkeling van de bedrijfsterreinen optimaal op elkaar af te stemmen											
																				betrokkenheid van de aanpalende regio bij de plannen te verp											
																Bestuurlijk belang:				De directie van ROM-D C.V. wordt gevormd door ROM-D Beheer N.V. College											
																				en W wordt vertegenwoordigd bij de vergadering van veni											
																Financieel belang:								Kapitaalstortingvan 561.15							
																Risico-inschatting (BBV, art. 11								Er zijn geen risico's voc							
																eerste lid, sub b)															
																Ontwikkelingen en beleidsdoelen				Rotterdam heeft de eigen aandelen te koop aangeboden. De vraag											
																voor 2022:				aandeelhouderschap in 2022 wel of niet wordt voortgezet hangt af van loj											
																								besluitvor							
																Financiële gegevens				Jaarrekening 2020				Begroting 2021				Begroting			
																Boekwaarde				561				561							
																Netto resultaat:				446				960							
																Eigen vermogen per 31/12:				9.903				12.750				:			
																Vreemd vermogen per 31/12:				8.952				9.000							
RET Infrastructuur B.V.				Treasury				Vennootschap				Te				Verbonden				Taakveld				Soort				S			
												continueren				partij															
																RET				Treasury				Vennootschap				Te conti			
																Infrastructuur B.															
																V.															
																Algemene gegevens															
																Vestigingsplaats:								Rott							

Publiek belang:	Verzelfstandiging van de RET werd bij wet gevorderd (Wp2000 in relatie tot openbare aanbestedingsvervoersconcessies). Daarbij is het economisch eigendom in een aparte vennootschap ondergebracht vanwege het publieke belang van de OV-infrastructuur en aan deze infrastructuur verbonden met tramvoert

Bestuurlijk belang:	Het college van B en W heeft aandeelhoudersbevoegdheden, waaronder benoeming en ontslag van directeur van RET Infrastructuur

Financieel belang:	Inbrengwaarde (boekwaarde) railinfrastructuur en strategische activa (metrostations)

Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	Inbrengwaarde (boekwaarde) railinfrastructuur en strategische activa (metrostations). Risico zeer laag

Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2022:	RET geeft in opdracht van de MRDH uitvoering aan de rail- en busconcessie Rotterdam e.o.. De exploitatie van de vervoersconcessie wordt periodiek herijkt volgens de concessievoorwaarden. Voor onze gemeentelijke beleidsdoelen blijft het financieel risico beperkt tot de inbreng bij de verzelfstandiging. Dit neemt niet weg dat de gemeente Rotterdam als aandeelhouder kan worden aangesproken op een bijdrage aan het compenseren van de gevolgen van Covid-19. Compensatie zal mogelijk zien op de RET N.V. en na waarschijnlijkheid niet op RET Infrastructuur B.V. De mate van waarschijnlijkheid van een gevorderde financiële compensatie van de gemeente wordt momenteel als laag ingeschat.

Financiële gegevens	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Boekwaarde	0	0	
Netto resultaat:	0	0	
Eigen vermogen per 31/12:	14	14	
Vreemd vermogen per 31/12:	784.280	735.000	671.000

RET N.V.	Treasury	Vennootschap	Te continueren	Verbonden partij	Taakveld	Soort	:
				RET N.V.	Treasury	Vennootschap	Te continueren
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:							Rotterdam
Publiek belang:	Verzelfstandiging van de RET werd bij wet gevorderd (Wp2000 in relatie tot openbare aanbestedingsvervoersconcessies). Het publieke belang betreft een betrouwbaar, veilig en optimaal uitgerust (bereikbaar, tijdig) openbaar vervoer met een hoge kwaliteitsbeoordeling door de re						
Bestuurlijk	De gemeente Rotterdam is vertegenwoordigd in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders						

belang:

Financieel De gemeente heeft 99,2% van het geplaatste aandelenkapitaal tegen een totale waarde van 7,5 mln

belang:

Risico- RET geeft in opdracht van de MRDH uitvoering aan de rail- en busconcessie Rotterdam e.o.. De expl
inschatting van de vervoersconcessie wordt periodiek herijkt volgens de concessievoorwaarden. Voor onze gem
(BBV, art. 11 blijft het financieel risico beperkt tot de inbreng bij de verzelfstandiging en de agiostorting ad 7,5 ml
eerste lid, sub b) neemt niet weg dat de gemeente Rotterdam als aandeelhouder kan worden aangesproken op een bij
aan het compenseren van de gevolgen van Covid-19. De mate van waarschijnlijkheid van een gevr
compensatie van de gemeente wordt momenteel als laag inge

Ontwikkelingen De toekomst zal sterk worden bepaald door het verloop van de Covid-19 crisis. Die heeft grote gev
en voor het reizigersvolume en het exploitatieresultaat. Vervoerders, MRDH en het Rijk overleggen ov
beleidsdoelen opgevangen van de gevolgen in 2021 en verder. Ondertussen werkt de RET scenario's uit als basis i
voor 2022: strategie voor 2022 en verder te kunnen bepalen. Al voor de crisis geagendeerde vragen voor de la
termijn blijven onverkort relevant, nl. de groeiende investeringsbehoefte in verband met de groei v
stad, de inzetbaarheid van het personeel, de veroudering van de vloot en de geambi
duurzaamheidsgroei. In 2022 zal de nieuwe strategie van de RET worden vastg

Financiële gegevens	Jaarrekening 2020	Begroting 2021 (geactualiseerd)	Begroting 2022
Boekwaarde	7.500	7.500	
Netto resultaat:	-11.362	0	
Eigen vermogen per 31/12:	148.282	148.282	14
Vreemd vermogen per 31/12:	280.677	315.000	3:

Royal Schiphol Group NV	Treasury	Vennootschap	Te continueren	Verbonden partij	Taakveld	Soort	:
				Royal Schiphol Group NV	Treasury	Vennootschap	Te continueren
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:						Schiphol, Haarlemmermeer	
Publiek belang: Als nationale (Schiphol) en regionale (Rotterdam The Hague Airport) luchthaven Nederland en de Rotterdamse burgers optimaal en duurzaam blijven verbinden met de rest van de wereld en de wereld op een verantwoorde wijze (rekening houdend met stakeholders, omwonenden en natuur) een bijdrage te leveren aan de welvaart en welzijn van Nederland en Rotterdam							
Bestuurlijk Het college van B&W is vertegenwoordigd in de jaarlijkse Algemene Vergadering van Aandeelhouders van de belang:							
Financieel						4.099 aandelen A tegen een nominale waarde van 45,-	

belang:

Risico- inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	De boekwaarde van Royal Schiphol Group (RSG) op de financiële balans van de gemeen 1,16 mln. Het risico op waardevermindering (afboeking) van de gemeentelijke boekwaarde is nihil. F hiertoe is dat de reële marktwaarde van RSG hoger is dan de gemeentelijke boekwaarde. Daarnaast RSG een gezonde kredietwaardigheid (credit rating van A) met een degelijke financiële vermogenspositie, hetgeen een afboeking niet waarschijnlijk is. Een punt van aandacht is de impact van COVID-19 op de financiële positie en resultaten van RSG daarmee op de dividenduitkeringen aan de gemeente als aandeelhouder. Behoedzaamheidshalve dividend neerwaarts bijge		
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2022:	De coronacrisis heeft een enorme impact op de wereldwijde luchtvaart en ook op RSG. RSG heeft in strategisch plan hierop geanticipeerd; Building Back Better. De strategie is gebouwd rondom vier doelen: herstel van de connectiviteit, het verminderen van uitstoot en hinder, het verbeteren van de essentie van luchthavenservices en het verbeteren van RSG's efficiëntie, aanpassingsvermogen en veerkracht. heeft als ambitie om 's werelds meest duurzame en hoogwaardige luchthavens te creëren. In realiseren van deze hernieuwde ambitie wordt een balans gezocht tussen het verder versterken van de kwaliteit van het netwerk, het verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving (zowel lokaal als internationaal) en de kwaliteit van de service. Hierbij staan veiligheid en een sterke organisatie voorop. Ondanks de financiële beperkingen waarmee RSG te maken heeft, blijft RSG investeren in duurzaamheid, compliance, duurzaamheid en kwaliteit om haar ambitie te kunnen realiseren. Enkele voorbeelden daarvan zijn: zijn de verdere ontwikkeling van de nieuwe Pier A en het realiseren van een dubbele taxibaan op de Amsterdam Airport Schiphol. In 2022 zal RTHA blijven investeren in duurzaamheid, onder andere voor het verduurzamen van gebouwen, elektrificeren van voertuigen en het continueren van de samenwerking met de gemeente in de stichting RHIA (Rotterdam The Hague Innovation Airport). Daarnaast verwacht RSG dat in 2022 een voorkeursscenario wordt gemaakt met alle betrokken partijen over het luchthavenbesluit. zal RTHA fungeren als demonstratieterrein voor elektrisch hybride- en waterstofvliegen voor het project vanuit Green Air		
Financiële gegevens	Jaarrekening 2020	Begroting 2021*	Begroting 2022*
*Royal Schiphol Groep geeft geen prospectieve informatie vrij. De ramingen zijn derhalve schattingen van de gemeente Rotterdam.			
Boekwaarde	1.164	1.164	

				Netto resultaat:	-562.630	0	1!
				Eigen vermogen	3.776.702	4.000.000	3.7!
				per 31/12:			
				Vreemd	5.503.420	5.000.000	5.4!
				vermogen per			
				31/12:			
Sportbedrijf Rotterdam B.V.	Treasury	Vennootschap	Te	Verbonden partij	Taakveld	Soort	:
			continueren	Sportbedrijf	Treasury	Vennootschap	Te conti
				Rotterdam B.V.			
				Algemene gegevens			
				Vestigingsplaats:			Rott
				Publiek belang:	Uitvoering van de taken op het gebied van sportvoorzieningen en van sport- en recre		
					programming (hoofdpijnenbesluit Cc		
				Bestuurlijk belang:	De gemeente Rotterdam is enig (100%) aandeelhouder. College van B&W is vertegenwoordigc		
					Algemene Vergadering van Aandeelhc		
				Financieel belang:	Kapitaalstorting van de gemeente Rotterdam ter waarde van 4.700.000		
				Risico-inschatting	De gemeente Rotterdam is voor circa 80% van de omzet de grootste opdrachtgever. Daarmee		
				(BBV, art. 11	risico voor de gemeente beperkt. Financieel gezien beschikt het Sportbedrijf heeft een goede solva		
				eerste lid, sub b)	en liquiditeit en voldoende weerstandsverm		
				Ontwikkelingen en	In 2020 heeft het Sportbedrijf haar merjarenplan tot aan 2024 uitgebracht. Met de gemeente Rott		
				beleidsdoelen	als opdrachtgever zijn de prestatieafspraken vastgesteld. Deze worden in de opvolgende jaren v		
				voor 2022:	uitge		
				Financiële	Jaarrekening 2020	Begroting 2021 (geactualiseerd)	Begroting
				gegevens			
				Boekwaarde	6.551	6.551	
				Netto resultaat:	750	-1.000	
				Eigen vermogen	8.300	7.300	
				per 31/12:			
				Vreemd	12.500	10.800	1
				vermogen per 31			
				/12:			
SSC FLEX B.V.	Overhead	Vennootschap	Te	Verbonden	Taakveld	Soort	:
			beëindigen	partij			
				SSC FLEX B.V.	Overhead	Vennootschap	Te beëi
				Algemene gegevens			
				Vestigingsplaats:			Rott

Publiek belang:	SSC Flex wordt door de gemeente ingezet voor het realiseren van haar doelstellingen richting een flexibele personele inrichting van haar organisatie. SSC Flex verzorgt via payrolling en inhuur de inz flexibele arbeidskrachten voor (tijdelijke) piekwerkzaamheden en pro		
Bestuurlijk belang:	Statutaire directie (het bestuur) wordt gevormd door directeur Financien & Inkoop (algemeen directe de clustercontroller (financieel directeur) van BCO. In de Algemene Vergadering van Aandeelhouders het college van B&W vertegenwo		
Financieel belang:	De boekwaarde bij de gemeente van het belang van 100 procent in SSC Flex bedraagt EUR 3		
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	Afgaande op de huidige prognoses zijn er geen noemenswaardige risico's die direct het (financiële) t van de gemeente raken. Dit wordt mede veroorzaakt doordat de dividend- ontvangsten incidenteel z niet structureel zijn opgenomen in de gemeentelijke begroting. Tevens staat de boekwaarde historische verkrijgingsprijs op de balans en is gegeven de financiële positie geen sprake van duui waardeverminderingen (afbo		
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2022:	De concerndirectie van de gemeente Rotterdam heeft, mede naar aanleiding van de inwerkingtredir de Wet Arbeidsmarkt in Balans, op 01 april 2020 besloten om het instrument payrolling zo veel mogi vervangen door andere contractvormen volgens het principe 'Nee, tenzij'. Hieraan is in 2021 uitvoering gegeven. De gemeente Rotterdam is de enige klant van SSC Flex. In 2022 zal verdere a van de activiteiten plaatsvinden waarbij de overgang van medewerkers naar de gemeente zorg plaat		
Financiële gegevens	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Boekwaarde	36	36	
Netto resultaat:	2.972	3.800	
Eigen vermogen per 31/12:	9.110	#VERWIJZEN	#VERWIJZEN
Vreemd vermogen per 31/12:	9.876	500	

StadshavensOntwikkelingsFonds	Economische ontwikkeling	Vennootschap	Te continueren	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Opmerkingen
voor Innovatie & Economie C.V.				StadshavensOntwikkelingsFonds	Economische ontwikkeling	Vennootschap	Te continueren
				voor Innovatie & Economie C.V.			
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:							Rotterdam
Publiek belang:	Bijdragen aan een duurzame gebiedsontwikkeling van het Stadshavensgebied, met name de structuurvisie als grondslag. Gezien het karakter van het fonds en in het licht van de Europese betrokkenheid zullen de projecten aantoonbaar maatschappelijke effecten genereren.						
Bestuurlijk belang:	De gemeente heeft zeggenschap binnen de Commanditaire Vennootschap uit hoofde van de						

de gesloten samenwerkingsovereenkomst en heeft zeggenschap door zittingname
toezichthoudende Investeringsco

Financieel belang: De gemeente heeft een bijdrage (inbrengverplichting) verstrekt van 2.250.000 eu
behoefte van de fondsactiviteiten. Dit is gerealiseerd door de rijkssubsidie var
Ruimte - gelabeld voor Stadshavens - in te zetten als cofinanciering voor de Eur
mid

Risico-inschatting (BBV, art. 11 Omdat het fondsvermogen is gevoed met Europese subsidiemiddeler
eerste lid, sub b) kapitaalstortingen is de gemeentelijke boekwaarde nihil. Negatieve fondsresultaten
de gemeentelijke financiën daarmee

Ontwikkelingen en beleidsdoelen In de zomer van 2021 is de investeringsstrategie iets aangepast, wat het mogelijk i
voor 2022: om vanaf nu ook in eenmanszaken te kunnen investeren. Dit was eerder niet m
(alleen bedrijfsvestiging was mogelijk), wat tot verhoudingsgewijs veel afwijzingen
geleid, die tegelijkertijd wel een goede business case hadden. Dit zal in 2022 bijd
aan het nog meer weg kunnen zetten van de nog beschikbare middelen. In dat o
wijken de doelen iet af van voorgaande jaren en dienen de middelen te w
aangewend voor bevordering van koolstofarme economie, bevorderen vestigingsk
en ontsluiting van warmteprojecten (aanbod naar v

Financiële gegevens	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting
Boekwaarde	0	0	
Netto resultaat:	-188	93	
Eigen vermogen per 31/12:	11.345	15.172	:
Vreemd vermogen per 31/12:	1.929	0	

Stadsherstel Historisch	Treasury	Vennootschap	Te	Verbonden	Taakveld	Soort	:
Rotterdam N.V.			continueren	partij			
Stadsherstel	Treasury	Vennootschap	Te conti				
Historisch							
Rotterdam N.V.							
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:							Rott
Publiek belang:	Stadsherstel Historisch Rotterdam NV heeft tot doel het op een maatschappelijk en econo verantwoorde wijze aankopen, renoveren, en exploiteren van monumentale en beeldbepalende geb in Rott						
Bestuurlijk	Het college van B en W is vertegenwoordigd in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders en						
belang:	het benoemingsrecht voor een van de zes commiss						
Financieel	15.470 aandelen van elk nominaal 10						
belang:							
Risico-	Ten opzichte van de doelstelling van de vennootschap en in relatie tot de activiteiten, is de risicobehe						

inschatting met name gericht op de bezettingsgraden van het onroerend goed, solvabiliteit, kwalite
(BBV, art. 11 restauratieprojecten en regelgeving. De directie is van mening dat genoemde risico's in voldoende
eerste lid, sub b) worden beheerst. Deze risico's worden ook elk kwartaal door de raad van commissarissen gemonito
solvabiliteit heeft als streven 60% en dient niet onder 50% te geraken. De solvabiliteit bedroeg aan he
van 2020 meer dan

Ontwikkelingen Stadsherstel heeft in 2020 twee nieuwe rijksmonumenten verworven, te weten de Dubbele Palmbo
en behaalde het Zakkendragershuisje in historisch Delfshaven. In 2020 is begonnen met de restaure
resultaten in herbestemming van deze monumenten. Vanaf maart 2020 heeft ook Stadsherstel te maken gehad n
2020: COVID-19-pandemie en de maatregelen om de gevolgen van deze pandemie te beperken. Met nai
huurders van publiekstoegankelijke monumenten zijn in 2020 getroffen door beperkingen
bedrijfsvoering. Stadsherstel heeft telkens getracht om haar huurders zo goed mogelijk te ondersteun
de bedrijfsvoering met inachtneming van de coronamaatregelen zo goed mogelijk te continueren. Tot
de organisatie in 2020 verder gegaan met de plannen om het voormalige Heinekenkantoor a
Crooswijksesingel 50 te herbestemmen voor een publieke functie met tours, horeca en vergaderen

Financiële gegevens	Jaarrekening 2020*	Begroting 2021	Begroting 2020
Boekwaarde	1.547	1.547	
Netto resultaat:	468	450	
Eigen vermogen per 31/12:	19.072	19.480	:
Vreemd vermogen per 31/12:	10.982	11.400	:

Stedin Groep N.V.	Treasury	Vennootschap	Te	Verbonden partij	Taakveld	Soort	:
			continueren	Stedin Groep N.V.	Treasury	Vennootschap	Te contin
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:							Rott
Publiek belang:				Het bezit is voortgekomen uit de fusie van het voormalig Rotterdamse Gemeentelijk Ei Bedrijf (GEB, opgericht 1879), met energie- en netwerkbedrijven van andere (omligg geme Het publiek belang is dat Stedin zorg draagt voor het aanleggen, beheren en onderhouden v gas- en elektriciteitsnetten. Ook minimaliseert Stedin de uitval of onderbreking van de g elektriciteitstc			
Bestuurlijk belang:				Vertegenwoordiging in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders en voorzitterschap v Aandeelhouderscommissie van			
Financieel belang:				De gemeente Rotterdam bezit 1.575.145 aandelen met elk een nominale waarde van 100 Daarnaast heeft de gemeente Rotterdam 131.852 cumulatief preferente aandelen met e nominale waarde van 100 euro. Het aandeelhoudersbelang van de gemeente Rotterdam is 3:			

Risico-inschatting	De boekwaarde van Stedin op de financiële balans van de gemeente is €63,9 mln. Het ris
(BBV, art. 11 eerste	waardevermindering (afboeking) van de gemeentelijke boekwaarde is nihil. Reden hiertoe is
lid, sub b)	reële marktwaarde van Stedin hoger is dan de gemeentelijke boekwaarde. Daarnaast kent Sted
	degelijke financiële- en vermogenspositie, hetgeen een afboeking niet waarschijnlijk maakt. He
	wordt ondersteunt door de meest recente prognoses van de vennootschap en de externe valida
	daarop heeft plaatsgevc
	Een risico voor de gemeente treedt op wanneer Stedin gegeven haar vermogenspos
	tegenvallende resultaten een lager dividend uitkeert dan in de begroting van de geme
	opgen
	O.b.v. de huidige prognoses t.a.v. het netto resultaat van Stedin en de behoedzame raming v
	gemeente is de verwachting dat de totale gemeentelijke dividendraming op dit moment niet beh
	worden bijg
Ontwikkelingen en	<i>Stedin- Alge</i>
beleidsdoelen voor	De activiteiten van Stedin worden voor een belangrijk deel bepaald en begrensd door de regu
2022:	van de wettelijke taken zoals vastgelegd in de Elektriciteits- en G
	Dit betekent dat Stedin ook in 2022 haar kerntaken zal blijven uitvoeren zoals de aanle
	onderhoud en beheer van gas- en elektriciteitsnetten. In Rotterdam investeert Stedin onder and
	verzwaren van het net bij de Theemsweg en wordt een compleet nieuw station geplaatst bij d
	van de Beer (havengebied Maasvlakte-Europoort). Verder zal Stedin blijven inzetten op het bep
	van de uitvalduur van gas en elektr
	Hoewel 80% van de klanten van Stedin een Slimme Meter heeft en nagenoeg iedereen
	aanbieding heeft gehad, zal Stedin in 2022 klanten die nog geen Slimme Meter hebbe
	hernieuwde aanbieding
	<i>Stedin - Energietr</i>
	Eén van de pijlers van Stedin's meerjarige strategie is "de Energietransitie mogelijk maken". (
	2022 zal Stedin zich inzetten voor verslimming van haar elektriciteitsnet om meer en beter inz
	hebben in de energiestromen en sneller storingen te kunnen oplossen. Ook kan Stedin zo
	voorspellen en sturen, zodat de spanningskwaliteit op orde blijft. Verslimmen betekent ook best
	infrastructuur anders benutten, bijvoorbeeld door de gasnetten te gebruiken voor duurzame g
	zoals waterstof. Verder zal Stedin ook in 2022 een nadrukkelijke en actieve rol speler
	Regionale Energiestrategie waar we als gemeente bij betrokken zijn. Op 1 juli 2021 moesten de
	plannen definitief zijn. 2022 staat vooral in het teken van de invulling waarbij Rotterdam en a
	gemeenten samen met Stedin, het bedrijfsleven, bewoners en maatschappelijke partijen
	onderzocht waar grootschalige duurzame energie opgewekt kan worden en welke altern
	energiebronnen beschikbaar
	<i>Stedin – Lange termijn financiering a.g.v. investeringen energietr</i>
	In 2021 hebben de 44 aandeelhouders van Stedin, waaronder Rotterdam in totaal €200 aan ke
	verstrekt om het vermogen van Stedin te versterken. Dit is een oplossing voor de relatief
	termijn. In verband met de energietransitie moet Stedin de komende jaren fors blijven investe

het energienet. Om deze investeringen te kunnen blijven doen, heeft Stedin aangegeven tot aan
tussen de 750 miljoen en 1 miljard eigen aan eigen vermogen nodig te hebben. Hiervoor gaat t
wederom met de aandeelhouders en andere stakeholders zoals het Rijk in ge

Financiële gegevens	Jaarrekening 2020	Begroting 2021*	Begroting 2022
* Op basis van jaarplan 2021			
** Dit is inclusief de vermogensversterking / kapitaalstorting in Stedin van de gemeente Rotterdam perr 12 juli 2021.			
*** Stedin geeft geen prospectieve informatie vrij. De ramingen zijn derhalve schattingen van de gemeente Rotterdam.			
Boekwaarde	536	63.916**	63
Netto resultaat:	42.000	5.000	-
Eigen vermogen per 31/12:	2.891.000	3.119.000	3.5
Vreemd vermogen per 31/12:	4.681.000	5.033.000	5.1

Stadion Feijenoord	Vennootschap	Te continueren	Verbonden	Taakveld	Soort	:
			partij			
			Stadion Feijenoord		Vennootschap	Te conti
Algemene gegevens						
			Vestigingsplaats:	Rott		
			Publiek belang:	Het aandeelhouderschap is ontstaan vanuit de conversie van een achtergestelde lening uit 19 behoefte van de renovatie van De Het (nieuwe) stadion speelt een belangrijke rol in de voorgenomen gebiedsontwikkeling in Feyer Daarnaast is het voor Rotterdam belangrijk om een multifunctionele evenementenlocatie in de s hi		
			Bestuurlijk	De gemeente heeft als houder van één aandeel in beperkte mate zeggenschap		
			belang:	aandeelhoudersvergadering (0		
			Financieel	Aan het preferente aandeel van de gemeente is een agioreserve van 7,9 mln. euro verb		

belang:			
Risico- inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	De gemeente heeft besloten om deel te nemen in het nieuwe stadion. Nadat aan een aantal technische voorwaarden is voldaan zal de gemeente 40 mln. euro aan aandelenkapitaal ter beschikking stellen. kader van het toekomstige aandeelhouderschap zijn afspraken gemaakt over het rendement van de gemeente en de terugbetaling van de investering van de gemeente (inclusief het huidige preference aandeel en de daaraan verbonden agio). Op basis van de businesscase van het nieuwe stadion wordt verwacht dat de gemeente het ingebrachte kapitaal zal terugverdienen en daarop ook een rendement zal ontvangen.		
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2022:	Stadion Feijenoord werkt aan een nieuw stadion ter vervanging van De Kuip. Volgens planning zal de bouw van het stadion in het begin 2022 starten.		
Financiële gegevens*	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Boekwaarde	7.941	7.941	7.941
Netto resultaat:	-12.360	-750	-750
Eigen vermogen per 31/12:	-14.214	-14.964	-14.964
Vreemd vermogen per 31/12:	27.303	29.000	29.000
Swanbridge Capital B.V.	Treasury	Vennootschap	Te continueren
Verbonden partij	Taakveld	Soort	Doel
Swanbridge Capital B.V.	Treasury	Vennootschap	Te continueren
Algemene gegevens			
Vestigingsplaats:	Rott		
Publiek belang:	De gemeente hecht aan het innovatieklimaat in de stad, in het bijzonder rond de medische sector. De gemeente ondersteunt de Life Science- sector door voldoende investeringskapitaal beschikbaar te stellen voor start-ups in een vroege fase van productontwikkeling, via Swanbridge Capital levert de gemeente een bijdrage aan de ontwikkeling van de Life Science- sector.		
Bestuurlijk belang:	Vertegenwoordiging van het college van B en W in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van de Investor. Het heeft het recht van benoemingsrecht van één lid van de Investor.		
Financieel belang:	Het totale gemeentelijke commitment bedraagt 1 mln euro; met dit bedrag bezit de gemeente 24,69% van de aandeelhouders van de Investor.		
Risico- inschatting (BBV, art. 11)	Dit investeringsfonds participeert in jonge, innovatieve bedrijven. Dit zijn zeer risicovolle investeringen met een laag succes van één of enkele van deze investeringen zijn de opbrengsten navenant. Door de participatie in het investeringsfonds samen met andere partijen in meerdere bedrijven te investeren worden de risico's gespreid.		

				eerste lid, sub b)				gedeeld. De gemeente heeft €1 mln. aan kapitaal toegezegd aan dit fonds. Wanneer de waardeontwikkeling van de participaties tegenvalt, zal de gemeente op deze investering met afwaarderen. De verkoop van de participaties kan ook leiden tot een baat wanneer de verkoopopbrengsten worden toegevoegd aan het fonds. De gemeente zal de verkoopopbrengsten toewijzen aan de participaties om de waarde van de participaties te behouden.											
								boekwaarde over de periode 2020-2021.											
				Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2022:				In 2021 heeft het fonds zijn investeringsfase afgesloten. Dit betekent dat er vanaf 2022 geen nieuwe participaties meer worden aangegaan. De nog beschikbare middelen zullen de komende jaren gebruikt worden voor vervolginvesteringen in de bestaande participaties om deze klaar voor verkoop te maken voor 2022:											
				Financiële gegevens				Jaarrekening 2020*				Begroting 2021				Begroting 2022			
				*Betreft conceptcijfers															
				Boekwaarde				232				600							
				Netto resultaat:				-120				-121							
				Eigen vermogen per 31/12:				320				774							
				Vreemd vermogen per 31/12:				1000				1381							
Warmtebedrijf Holding B.V.				Treasury				Vennootschap				Te continueren							
				Verbonden partij				Taakveld				Soort				Doel			
				Warmtebedrijf Holding B.V.				Treasury				Vennootschap				Te continueren			
				Algemene gegevens															
				Vestigingsplaats:												Rotterdam			
				Publiek belang:												De gemeente heeft het Warmtebedrijf opgericht om industriële restwarmte te kunnen benutten voor verwarming van woningen en bedrijfspanden in de gemeente Rotterdam. De restwarmte wordt afgevoerd van de afvalverbrandingsinstallatie (AVI) Rozenburg. In het verleden werd deze restwarmte niet benut. Het publieke belang betreft een meer duurzame energiebenutting door levering van restwarmte aan eindgebruikers in de stad. De warmtelevering komt in de plaats van verbruik van fossiele brandstoffen voor verwarming en warm water. Daarmee verbetert bijvoorbeeld ook de luchtkwaliteit, omdat de uitstoot van schadelijke stoffen navenant daalt. Dit zijn allemaal stappen richting een schone stad.			
				Bestuurlijk belang:												College van B en W is vertegenwoordigd in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van het Warmtebedrijf Holding B.V.			
				Financieel belang:												De boekwaarde van WBR bedraagt 40,9 mln. euro in 2020. De gemeente heeft daarnaast een vordering op WBR. Deze vordering is ontstaan door aflossing van een lening bij BNG onder de borg. Per 1 januari 2021 bedroeg de lening inclusief uitstaande rente 102,1 mln. euro. De lening is opeisbaar vanaf 1 oktober 2021 en zal worden hergefinancierd.			

Risico- Het aandelenkapitaal en de boekwaarde zijn toegenomen. Daarnaast heeft de gemeente een vorder
inschatting WBR. Aan deze vordering is hypotheekrecht verbonden, waardoor het risico van deze vordering
(BBV, art. 11 verkleind. Verder neemt de onzekerheid rond de toekomst van WBR af doordat de onderhandelinge
eerste lid, sub b) WLQ+ in vergevorderd stadium zijn en er onzekerheden zijn weggenomen. Dit verkleint het risico v
gem

Ontwikkelingen Eind 2021 vindt naar verwachting besluitvorming plaatst over de toekomst van WBR. Het voornemen
en WBR via de WLQ+ warmte gaat leveren in Leiden en daarmee een oplossing heeft voor de fina
beleidsdoelen problemen. De planning is dat WLQ+ medio 2026 operationeel is. WBR zal tot die tijd afhankelijk zi
voor 2022: financiële ondersteuning door de aandeelhouders. WBR zal het komend jaar de bedrijfsvisie v
uitwerken. Daarbij zal nauw overleg met de aandeelhoute

Financiële gegevens*	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting
Boekwaarde	29.853	40.853	
Netto resultaat:	-20.223	-16.298	
Eigen vermogen per 31/12:	14.587	9.289	
Vreemd vermogen per 31/12:	128.097	120.520	

WOM Vastgoed BV	Beheer overige gebouwen en gronden	Vennootschap	Te beëindigen	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Schuld
				WOM Vastgoed BV	Beheer overige gebouwen en gronden	Vennootschap	Te beëindigen
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Rotterdam			
Publiek belang:				niet van toepassing			
Bestuurlijk belang:		Het college van B en W vertegenwoordigt de gemeente in de Algemene Vergadering van de Aandeelhouders. De statutaire directie wordt gevormd door een ambtelijke vertegenwoordiging.					
Financieel belang:		De gemeente Rotterdam is volledig eigenaar en 100% aandeelhouder van de WOM Vastgoed BV. Het gestorte aandelenkapitaal bedraagt 227.162,50.					
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)				Geen. In 2022 zal de vennootschap zijn geliquideerd.			
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2022:				Geen. In 2022 zal de vennootschap zijn geliquideerd.			
Financiële gegevens					Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Boekwaarde					0	0	
Netto resultaat:					In liquidatie	In liquidatie	Geliquideerd
Eigen vermogen per 31-12-2021					In liquidatie	In liquidatie	Geliquideerd

/12:

Vreemd vermogen per	In liquidatie	In liquidatie	Geliqu
31/12:			

Bibliotheek	Media	Stichting	Te	Verbonden	Taakveld	Soort	:
		continueren		partij			
	Bibliotheek				Media	Stichting	Te conti
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Rott			
Publiek belang:				Gezien de verantwoordelijkheid van de gemeente voor de openbare bibliotheek, en de r verwevenheid tussen bibliotheekwerk en democratie, is gekozen voor een constructie als verbonder			
Bestuurlijk				Statutaire bevoegdheden als aangesloten ins			
belang:							
Financieel							
belang:							
Risico-	Bibliotheek Rotterdam kampt niet met actuele risico's. Uiteraard heeft Bibliotheek Rotterdam in 2020 i						
inschatting	eerste deel van 2021 last gehad van de COVID-maatregelen. Dit is een niet beïnvloedbaar risico dat						
(BBV, art. 11	de nabije toekomst actueel blijft. Voor de langere termijn zijn er risico's in de vorm van een terugl						
eerste lid, sub b)	aantal betalende leden en de mogelijkheid van een lager subsidieniveau van Bibliotheek Rotterdam z						
	van partners van de biblio						
	Bibliotheek Rotterdam heeft voor het genereren van eigen inkomsten een contributiemodel, volw						
	leden betalen een contributie voor lidmaatschap van de bibliotheek (leden <18 zijn gratis lid). Lar						
	staat dit model onder druk, door het teruglopen van het aantal betalende leden (volwassenen -;						
	tussen 2010 en 2019). Door covid zag de bibliotheek met name in 2021 een verdere erosie var						
	ledental. Of deze teruggewonnen kunnen worden is or						
	Naast een terugloop van eigen inkomsten is de terugloop van subsidie een risico voor Biblic						
	Rotterdam. Het grootste deel van de inkomsten van de bibliotheek is afkomstig van subsidies. Zow						
	terugloop in subsidieniveau als een ontoereikende indexatie leidt tot een risico in het op niveau houde						
	de aanwezigheid in de stad en de kwaliteit van de dienstverlening. Omdat Bibliotheek Rotterdam nu						
	de toekomst in toenemende mate afhankelijk is van de samenwerkingen met diverse partners in de						
	geldt een terugloop in subsidie bij partners ook als risico, die het behalen van de doelstellinge						
	Bibliotheek Rotterdam kunnen belemr						
	Ten aanzien van de Centrale Bibliotheek aan de Hoogstraat, heeft de gemeenteraad op 26 november						
	besloten het traject tot een Voorlopig Ontwerp voort te zetten. Hierbij heeft de gemeenteraad t						
	besloten hier optioneel een stadsmuseale functie in mee te nemen. Dit levert zowel kansen als risic						
	voor respectievelijk de inhoud als de voortgang van dit i						
Ontwikkelingen	Bibliotheek Rotterdam help Rotterdammers bewust, kritisch en actief deel te nemen aan de samenl						

en	Dit doet de bibliotheek door enerzijds een uitgebreide programmering aan te bieden waarin Rotterdam kennis en vaardigheden aangereikt krijgen om mee te kunnen doen. Anderzijds doet de bibliotheek di		
beleidsdoelen	het aanbod laagdrempelig en in de nabijheid van Rotterdammers aan te b		
voor 2022:			
	Bibliotheek Rotterdam biedt een laagdrempelig en toegankelijk netwerk aan bibliotheekvestigingen		
	een aanbod dat is afgestemd op de samenstelling en behoeften van het gebied. De bibliotheek vorm		
	hoeksteen in het oplossen van sociaal-maatschappelijke problemen waar Rotterdam mee kampt.		
	bijzonder het terugdringen van laaggeletterdheid, het ontwikkelen van (digitale) basisvaardigheden i		
	voorkomen van eenzaamheid (in het bijzonder onder ouderen). De programmering van de biblioth		
	afgestemd op deze uitdaging		
	Januari 2021 betekende voor de bibliotheek de aftrap van een nieuwe beleidsplanperiode van het, do		
	College vastgestelde, Meerjarenbeleid 2021-2024 en de daarbij behorende beleidsdoelen. Echter,		
	maart 2020 al had de coronapandemie verstrekken gevolgen voor de bibliotheek-dienstverleni		
	2022 verwacht de bibliotheek, afhankelijk van de ontwikkelingen van de pandemie, de koers van het		
	te hervatten en hierin de lessen uit de Covid-periode mee te nemen. Hierin staan de vol		
	doelstellingen centraal: herwinnen fysiek bereik na de terugval in bezoekers door Covid in hun dyna		
	third places en het bereiken van de doelgroep-specifieke doelstellingen via de missielijnen binn		
	bibliotheken, in het onderwijs en in co-creatie met samenwerkingspartners. Alsook het behouden v		
	footprint in de stad met het huidige aantal locaties en binnen het bestaande bi		
Financiële gegevens	Jaarrekening 2020	Begroting 2021 (geactualiseerd)	Begroting
Netto resultaat:	930	10	
Eigen vermogen per 31/12:	8.299	8.309	
Vreemd vermogen per 31/12:	5.625	5.615	
Stichting Natuurstad	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Stichting	Te
		continueren	
Verbonden partij	Taakveld	Soort	:
Stichting Natuurstad	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Stichting	Te conti
Algemene gegevens			
Vestigingsplaats:	Rott		
Publiek belang:	Het bevorderen van kennis en waardering voor natuur en milieu in Rotterdam onder meer de exploitatie van kinderboerderijen en educatieve tuinen en het aanbieden van lesprogramma's over n milieu en duurzaa		
Bestuurlijk belang:	Benoeming van alle leden van de raad van toezicht, benoemingsrecht voor de directeur, informatie voor alle benodigde info		

Financieel belang:	Kapitaalstorting van 340.000 euro en jaarlijkse subsidie van 9.384.027		
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	Natuurstad biedt een laagdrempelig aanbod aan educatie, recreatie en participatie op het gebied van natuur en milieu. De activiteiten zijn tot nu toe vooral gericht op kinderen. Het gaat om instandhouding van 8 kinderboerderijen en lessen natuureducatie voor kinderen in de leeftijd van basisonderwijs. In 2021 heeft Natuurstad verder met vernieuwing van de producten en met de bijbehorende ontwikkeling van een organisatie. De vernieuwing van producten is er voor een deel op gericht te komen tot een nieuw verdienmodel met meerdere opdrachten.		
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2022:	: Natuurstad zet in op de personele ontwikkeling van de medewerkers, een gezonde financiële situatie en een sterke relatie met de gemeente. Natuurstad ziet risico's in hogere kostenstijgingen. Daarnaast heeft Natuurstad een risico dat geraamde opbrengsten van derden op basis van de strategie niet kunnen worden gerealiseerd voor 2022.		
Financiële gegevens	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Netto resultaat:	248.872	0	
Eigen vermogen per 31/12:	1.386.521	1.137	
Vreemd vermogen per 31/12:	1.594.066	2.239	
Verbonden partij	Taakveld	Soort	! Doel
Wigo4It C.V.	Inkomensregelingen	Vereniging	Te continueren
Algemene gegevens			
Vestigingsplaats:	Der		
Publiek belang:	Zonder winstoogmerk de ICT-functie voor de sociale diensten van de G4 verzorgen. De afgelopen jaren hebben de diensten de overstap gemaakt naar dezelfde ICT-systemen voor de gemeentelijke taken 'werk' en 'inkomen'. Wigo4It beheert deze systemen en ontwikkelt ze verder.		
Bestuurlijk belang:	Vertegenwoordiging door het college van B en W (vakwethouder) in de algemene deelnemersvergadering. Het bestuur heeft een externe adviesraad ingesteld om de visie en aanpak van Wigo4It te kunnen spiegelen aan de kennis en ervaring van deskundigen en managers van binnen en buiten de organisatie.		
Financieel belang:	In het deelnemersconvenant staat dat elke deelnemer 25.000 euro in het eigen vermogen van de Coöperatie Wigo4It U.A. stort. Daarnaast is er een jaarlijkse bijdrage. De deelnemersbijdrage van de gemeente Rotterdam is in 2021 9,8 mln.		
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	Indien van toepassing, worden risico's afgedekt door het vormen van een voorziening binnen de organisatie.		

Ontwikkelingen De organisatie wordt aangepast naar een Fit For Purpose orga
en
beleidsdoelen
voor 2022:

Financiële gegevens	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting
Netto resultaat:	1107	0	
Eigen vermogen per 31/12:	9.521	5.658	
Vreemd vermogen per 31/12:	10.634	11.212	:

GGD Rotterdam-Rijnmond	Volksgesondheid	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren	Verbonden partij	Taakveld	Soort	:
				GGD Rotterdam-Rijnmond	Volksgesondheid	Gemeenschappelijke Regeling	Te conti
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Rott			
Publiek belang:				De lichamelijke gezondheid van de bevolking of van specifieke groepen beschermen en bevorden daarnaast ziekten onder de bevolking voorkomen of vroegtijdig ops			
Bestuurlijk belang:				De gemeente Rotterdam heeft één lid en één plaatsvervangend lid in het Algemeen B			
Financieel belang:				Rotterdam voert deze regeling uit. Uitgaven voor de uitvoering van deze wettelijke taken en inko vanuit regiogemeenten (inwonerbijdragen) zijn onderdeel van de gemeentebegroting. Voor het cor verzorgingsgebied Rotterdam-Rijnmond is het budget in 2022 in totaal 10,1 mln euro. 5,1 mln komt hi voor rekening van de gemeente Rott			
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)				De kosten voor corona bestrijding middels de corona organisatie zijn voor rekening van de rijksove Onzeker is is het structurele effect van de corona-crisis. Landelijk wordt ingezet op een versterking v GGD organisatie ivm het voorbereid zijn op toekomstige uitbraken en meer aandacht voor prever onze regio wordt dit via het traject GGD3.0 verder uitgewerkt. Zodra hierover meer bekend is zal dit bestuur aan de orde komen met het oog op de begroting 2023 en			
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2022:				Ook in 2022 zal de levering van de basistaken aan de deelnemende 15 gemeenten prioriteit zi gevolgen van de coronacrisis voor de GGD (versterking van infectieziekten en meer aandach preventie) komt in onze regio via het traject GGD3.0 terug op de agenda. Streven is dat bij de n begroting 2023 e.v. hierover meer heldert			
Financiële gegevens	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting				
Netto resultaat:	nvt	N.v.t.					

Eigen vermogen	nvt	N.v.t.
per 31/12:		
Vreemd	nvt	N.v.t.
vermogen per		
31/12:		

Grondbank RZG Zuidplas	Wonen en bouwen	Gemeenschappelijke	Te	Verbonden	Taakveld	Soort	:
		Regeling	continuëren	partij			
	Grondbank	Wonen en bouwen	Gemeenschappelijke Regeling			Te conti	
	RZG Zuidplas						
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:							Der
Publiek belang:				Het behartigen van het belang van de gemeente Rotterdam in het ontwikkelingsgebied van de Zu voor wat betreft de ontwikkeling van de woningbouw, bedrijventerreinen en het waarborgen van voldi hoogwaardige plankv			
Bestuurlijk				De gemeente Rotterdam heeft één lid in het Dagelijks Bestuur lid, die tevens tweede vice-voorzitte belang: een vervanger. Daarnaast heeft de gemeente Rotterdam twee leden in het Algemeen Be			
Financieel				De gemeente Rotterdam draagt naar rato bij aan deze gemeenschappelijke regeling en is voo belang: deelnemer. De deelnemersbijdrage van de gemeente Rotterdam bedraagt in 2020 0,9 mln			
Risico-				Op 19 mei 2021 heeft de gemeenteraad van Zuidplas het masterplan voor de ontwikkeling v			
inschatting				Middengebied Zuidplaspolder vastgesteld, na een voorbereiding waarbij de partners waaront			
(BBV, art. 11				Grondbank nauw zijn betrokken. Het masterplan omvat voor de ontwikkeling van 8.000 woningen er			
eerste lid, sub b)				nieuwe bedrijventerreinen in een vernieuwd landschap middenin de Zuidplasp			
				Met het masterplan als basis is er op 1 juli 2021 een bestuurlijke overeenkomst gesloten tussen Zui			
				Provincie Zuid-Holland en de Grondbank waarin afspraken gemaakt zijn over de voorwaarden v			
				ontwikkeling. Op 1 juli is er ook tussen Zuidplas en de Grondbank een koopovereenkomst afges			
				waarin afspraken zijn vastgelegd over de verkoop van alle gronden grond van de Grondbank aan Zui			
				De afspraken in de Bestuurlijke Overeenkomst en de koopovereenkomst wordt voldaan a			
				doelstellingen van de Grondbank zoals geformuleerd in haar Gemeenschappelijke Regeling i			
				Uitname Strategie Kader			
				Nu er een koopovereenkomst is overeengekomen komt de focus van de Grondbank te liggen i			
				beheren van het grondbezit en de daarop aanwezige opstallen totdat deze door Zuidplas w			
				overgeren			
				In de koopovereenkomst zijn enkele risico's voor de Grondbank opgenomen; de Koopovereenko			
				gesloten onder de opschortende voorwaarden dat de gemeenteraad van Zuidplas op grond van			
				budgetrecht instemt en dat de bestemmingen wonen en werken planologisch onherroepelijk worde			
				Grondbank heeft met haar accountant besproken dat gezien de geringe omvang de risico's v			
				Grondbank voortvloeiende uit de overeenkomsten niet in een voorziening zullen worden opgenomen			

in de risicoparaagraaf worden geduid. De huidige verliesvoorziening van de Grondbank, en de da

samenhangende verliesvoorziening de Rotterdam heeft getroffen, kan daarmee vrij

Ontwikkelingen Nu het masterplan is vastgesteld zal de gemeente Zuidplas de ruimtelijke planvorming opstarten in de
en van één of meerdere bestemmingsplannen/omgevingsplannen inclusief m.e.r. voor het gebied. Vasts
beleidsdoelen wordt medio 2022 verwacht, rekening houdend met gemeenteraadsverkiezingen van
voor 2022: 2022. Zuidplas, Provincie Zuid-Holland en de Grondbank zullen, zoals afgesproken in de Bestu
Overeenkomst, de uitvoering van de mobiliteitsmaatregelen in een separate deellovenkomst uitw
Besluitvorming hierover dient plaats te vinden voordat het Omgevingsplan door de gemeentera
Zuidplas wordt vastg

Financiële gegevens	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting
Netto resultaat:	416	10.000	:
Eigen vermogen per 31/12:	-16.837	-7.253	
Vreemd vermogen per 31/12:	94.065	90.500	!

Instandhouding en Beheer	Milieubeheer	Gemeenschappelijke	Te	Verbonden	Taakveld	Soort	:
DCMR		Regeling	continueren	partij			
				Instandhouding en Beheer	Milieubeheer	Gemeenschappelijke Regeling	Te conti
				DCMR			
Algemene gegevens							
				Vestigingsplaats:			Sch
				Publiek belang:	De milieuproblemen in de regio Rijnmond worden aangepakt door intensieve samenwerking t betrokken overheden. Rotterdam heeft een groot deel van de uitvoering van de milieutaken neergele de DCMR Milieudienst Rijnmond. Die geeft bijvoorbeeld milieuvergunningen af, voert control begeleid bodemsaneringen of laat milieumetingen uitvoeren. De dienst stelt ook milieuexp beschikbaar en adviseert rond het beleid van de gemeente Rotti		
				Bestuurlijk belang:	De wethouder Milieu zit in Dagelijks Bestuur, de wethouders Milieu en Financiën zitten in het Alge		
				Financieel belang:	De gemeente Rotterdam draagt jaarlijkse naar rato bij aan deze gemeenschappelijke reg De deelnemersbijdrage van de gemeente Rotterdam bedraagt in 2022 € 20		
				Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	DCMR kent een systeem van risicomanagement. Voor in beeld zijnde risico's zijn bestemmingsres gevormd. Daarnaast wordt een weerstandsvermogen aangehouden van 3% van de gemiddelde opbi van drie voorgaande jaren. Mochten er zich risico's voordoen waar niet in voorzien is, en waarvoor o weerstandsvermogen ontoereikend is, dan kan Rotterdam uit hoofde van deelname gemeenschappelijke regeling voor ca 1/3 worden aangespi		

Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2022:	Ook in 2022 ligt de aandacht binnen de organisatie en het werkpakket van de GR DCMR vergunningverlenings-, toezichts- en handhavingstaken. Daarnaast ligt de nadruk op de voorbereiding voor de implementatie van de toekomstige Omgeving			
	Financiële gegevens	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting
	Netto resultaat:	0	0	
	Eigen vermogen per 31/12:	6.038	3.200	
Vreemd vermogen per 31/12:	Vreemd vermogen per 31/12:	10.751	10.000	:
Jeugdhulp Rijnmond	Maatwerkdienstverlening	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren	Verbonden partij
				Taakveld
				Soort
				!
Jeugdhulp Rijnmond	Maatwerkdienstverlening	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren	Jeugdhulp Rijnmond
Jeugdhulp Rijnmond	Maatwerkdienstverlening	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren	Algemene gegevens
				Vestigingsplaats:
				Rott
Jeugdhulp Rijnmond	Maatwerkdienstverlening	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren	Publiek belang:
				Een kwalitatief goede en efficiënte uitvoering van jeugdhulp in het Rijnmondgebied v
				gemeenschappelijke reg
Jeugdhulp Rijnmond	Maatwerkdienstverlening	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren	Bestuurlijk belang:
				Elke deelnemende gemeente wijst vanuit haar College van B en W een vertegenwoordiger in het Alge
				Bestuur aan, alsmede een plaatsverv
Jeugdhulp Rijnmond	Maatwerkdienstverlening	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren	Financieel belang:
				De gemeente draagt naar rato bij aan deze gemeenschappelijke regeling en is voor ongeveer
				deelnemer. De deelnemersbijdrage van de gemeente is in 2021 137,1 mln euro, waarvan 9,9 mln
				voor VTRR en € 4,0 mln voor aanpak wachtlijsten (financiering: Rijksgelden aanpak proble
Jeugdhulp Rijnmond	Maatwerkdienstverlening	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren	jeugdzorg) . De gemeenschappelijke regeling Jeugdhulp Rijnmond is een inkoopcombinatie van v
				gemeenten voor de inzet van jeugdhulp en kent slechts een klein eigen vermogen (ongeveer 1,0
				geen vreemd vermogen. Ze sluit geen financieringen af (schulden/vreemd vermogen). Bij een eve
				tekort dragen de gemeenten naar rato bij en bij een overschot (nettoresultaat) ontvangen zij na
Jeugdhulp Rijnmond	Maatwerkdienstverlening	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren	Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)
				Er is een risico op verhoging van de bijdragen van gemeenten, dit betekent dat Rotterdam de bijdrage
				verhogen, als er een naheffing
Jeugdhulp Rijnmond	Maatwerkdienstverlening	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren	Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2022:
				Samen met zorgaanbieders wil het algemeen bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Jeug
				Rijnmond (GRJR) ervoor zorgen dat alle jeugdigen zich veilig en gezond kunnen ontwikkelen: th
				school en in de wijk. Dit betekent dat gemeenten en zorgaanbieders gezamenlijk erop toezien d
Jeugdhulp Rijnmond	Maatwerkdienstverlening	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren	jeugdigen de hulp krijgen die zij nodig hebben. De GRJR voorziet met dat doel in inkoop van specialis
				jeugdhulp, inclusief de subsidiëring van VTRR en de Gecertificeerde Instelli

Financiële gegevens		Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting
Netto resultaat:		0	140	
Eigen vermogen per 31/12:		249	0	
Vreemd vermogen per 31/12:		N.v.t.	0	
Metropoolregio Rotterdam - Den Haag	Overhead	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren	
Verbonden partij		Taakveld	Soort	:
Metropoolregio Rotterdam - Den Haag		Overhead	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren
Algemene gegevens				
Vestigingsplaats:				Rotterdam
Publiek belang:		De samenwerking tussen de gemeenten bevorderen met het oog op een voorspoedige ontwikkeling gebied en het beheer van de voorzieningen rond verkeer en vervoer en het economisch vestigingsklimaat die aan de regio toevertrouwd		
Bestuurlijk belang:		Burgemeester en portefeuillehouders Verkeer & Vervoer en Economie & Werkgelegenheid nemen zit Algemeen Bestuur		
Financieel belang:		De gemeente Rotterdam draagt naar rato bij aan deze gemeenschappelijke regeling voor het onder Economisch Vestigingsklimaat. De overige bijdrage is afkomstig uit Rijksmiddelen (BDU Verkeer & Vervoer). De deelnemersbijdrage van de gemeente Rotterdam bedraagt in 2022 1,81 mln euro (2,7% per inv		
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)		In 2016 besloot het Algemeen Bestuur van de MRDH om zowel de bestaande als de toekomstige financiering van RET en HTM over te nemen van de gemeenten Rotterdam resp. Den Haag. (hiermee wordt de balanspositie ultimo 2017 fors uitgebreid met 891 miljoen euro). De hieraan verbonden risico's zijn bevestigd o.a. omdat de MRDH zelf zorg draagt voor de integrale bekostiging van rente en afschrijving van alle haar goedgekeurde railinvesteringen in het OV. Voor de afdekking van het resterende risico heeft de MRDH een risicoreserve ingesteld. Ook heeft het algemeen bestuur van de MRDH na zienswijze door de regiogemeenten op 21 december 2017 de Verordening bussenleningen vastgesteld. Voor elke verstrekte lening wordt een toereikende risicoreservering opgebouwd als onderdeel van het eigen vermogen van de MRDH.		
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2022:		De begroting 2022 gebruikt de doelstellingen uit de Strategische Agenda MRDH 2022 Samen aan de slag. De MRDH werkt als strategisch kader. Leidend daarin zijn de ambities en beleidsdoelen. 1) Vernieuwen Economie - digitalisering, verduurzaming van energieopwekking en efficiënt gebruik van productiesystemen, vervoerketens en dienstverlening, hebben grote impact op de economie.		

ontwikkeling worden benut voor de mainport, de greenport, het hightech cluster en de security delta
het creëren van nieuwe economische kansen en werkgelegenheid op alle beroepsniveaus. De MR
zich in om deze economische vernieuwing samen met diverse partners richting te geven en te vers
2) Verbeteren Bereikbaarheid - met de auto zijn de economische toplocaties in 45 minuten bereil
Voor de fiets en het OV ligt dat anders. Als beiden in samenhang worden ontwikkeld, zijn wonen er
beter met elkaar verbi

				Financiële	Jaarrekening 2020*	Begroting 2021	Begroting
				gegevens			
				*Betreft			
				concept-cijfers			
				Netto resultaat:	8.183	2.064	
				Eigen vermogen	30.206	30.465	
				per 31/12:			
				Vreemd	1.472.507	1.230.405	1.3i
				vermogen per			
				31/12:			
Nieuw-Reijerwaard	Wonen en bouwen	Gemeenschappelijke	Te	Verbonden partij	Taakveld	Soort	:
		Regeling	continueren	Nieuw-Reijerwaard	Wonen en bouwen	Gemeenschappelijke Regeling	Te conti
				Algemene gegevens			
				Vestigingsplaats:			Gemeente Ridd
				Publiek belang:	De GR Nieuw Reijerwaard heeft tot doel en als belang het binnen diens rechtsgebied ontwikke realiseren van minimaal 90 hectare bedrijventerrein op de locatie Nieuw Reijerwaard met de c horende ontsluiting en het daarbij horende		
				Bestuurlijk belang:	Benoeming twee leden en twee plaatsvervangende leden van het Algemeen Bestuur en het Dai B		
				Financieel belang:	De gemeente Rotterdam draagt naar rato risico in deze gemeenschappelijke re		
				Risico-inschatting	In 2020 zijn er grondverkopen gerealiseerd. Er is duidelijke interesse in de kavels, wat blijkt uit de d (BBV, art. 11 (voor)reserveringsovereenkomsten die zijn getekend in eerste lid, sub b)		
				Ontwikkelingen en	Gronduitgifte conform de grondexploitatie en realisatie IJsselmondse		
				beleidsdoelen			
				voor 2022:			
				Financiële	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting
				gegevens			
				Netto resultaat:	0	0	
				Eigen vermogen	0	0	
				per 31/12:			

				Vreemd vermogen	142.765	135.362	1:
				per 31/12:			
Gezamenlijke brandweer voor	Crisisbeheersing en	Gemeenschappelijke	Te	Verbonden partij	Taakveld	Soort	:
het haven- en industriegebied	brandweer	Regeling	continueren	Gezamenlijke	Crisisbeheersing en brandweer	Gemeenschappelijke Regeling	Te conti
van Rotterdam				brandweer voor			
				het haven- en			
				industriegebied			
				van Rotterdam			
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Rotterdam-Et			
Publiek belang:				De Gezamenlijke Brandweer is een samenwerkingsverband tussen bedrijven in het hav industriegebied van Rotterdam en de Gemeente Rotterdam. De organisatie verzorgt in dit gebi brandbestrijding en hulpverlening en heeft daarbij de verplichting tot het instand houden va bedrijfsbrandweer (Wet veiligheidsregio's) overgenomen van de bedrijven die aangeslote			
Bestuurlijk belang:				Het bestuur bestaat uit vertegenwoordigers van de gemeente Rotterdam en de bedrijven en voorgezeten door de burgemeester van Rott			
Financieel belang:				De gemeente Rotterdam draagt naar rato bij aan deze gemeenschappelijke regelir deelnemersbijdrage van de gemeente Rotterdam bedraagt in 2022 10,2 mli			
Risico-inschatting				Op basis van de financieel berekende risico's voor 2021 en de jaarrekening 20:			
(BBV, art. 11				Resultaatbestemming) is de beschikbare weerstandscapaciteit = € 689k => ratio = 1,12 en de benc			
eerste lid, sub b)				weerstandscapaciteit = €			
				Op basis van de algemeen geldende normeringssystematiek is het weerstandsvern			
				voor 2021 van de GB 'voldc			
Ontwikkelingen en				- Duurzame oplossing voor financieringsproblematiek (systematiek waarbij lasten aan de privat			
beleidsdoelen				over meer 'schouders' verdeeld kunnen w			
voor 2022:				- Uitwerken 'Generatiepact GB' (gericht op duurzame inzetbaarheid repressieve medewerke			
				alternatief voor de landelijke '20-jaarsre			
				- Organisatie voorbereiden op implementatie WNRA (impact op taken vrijwillige bran			
				- Verdere uitwerking van voorwaarden voor implementatie 4-ploegenrooster vanaf			
				- Doelen op het gebied van doelmatiger werken te halen door efficiëntere planning t.a.v. mens			
				middelen (bijv. onderhoud voer			
Financiële	Jaarrekening 2020 (geactualiseerd)	Begroting 2021 (geactualiseerd)	Begroting				
gegevens							
Netto resultaat:	-348	-2.000					
Eigen vermogen	2.139	239					
per 31/12:							
Vreemd vermogen	22.220	28.962	:				
per 31/12:							

Openbaar lichaam	Crisisbeheersing en	Gemeenschappelijke	Te	Verbonden	Taakveld	Soort	
Veiligheidsregio Rotterdam	brandweer	Regeling	continueren	partij			
Rijnmond							

samen met TNO en een aantal ketenpartners het ontwikkelen van een informatieknooppunt (doel is c
om samen met partners informatie te delen en vervolgens gezamenlijk te duiden, zodat nog effectiever
efficiënter opgetreden kan worden bij incid

Financiële gegevens	Jaarrekening 2020	Begroting 2021 (geactualiseerd)	Begroting
Netto resultaat:	1.959	-269	
Eigen vermogen per 31/12:	11.108	9.683	:
Vreemd vermogen per 31/12:	70.887	59.034	:

Recreatieschap Rottemeren	Ruimte en wonen	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren	Verbonden partij	Taakveld	Soort	:
				Recreatieschap Rottemeren	Ruimte en wonen	Gemeenschappelijke Regeling	Te conti
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Sch			
Publiek belang:				Het behartigen van het gemeenschappelijk belang van de deelnemers voor wat betreft de ontsluiti ontwikkeling, aanleg en het beheer in het kader van de openluchtrecreatie en waar mogelijk het toe en van natuur en landschap in het gebied waarvoor de regeling			
Bestuurlijk belang:				De gemeente Rotterdam heeft één zetel in het Dagelijks Bestuur en drie zetels in het Algemeen B			
Financieel belang:				De gemeente Rotterdam draagt naar rato bij aan deze gemeenschappelijke regelir deelnemersbijdrage van de gemeente Rotterdam bedraagt in 2022 € 3;			
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)				Recreatieschap Rottemeren kent een systeem van risicomanagement. Voor in beeld zijnde risico bestemmingsreserves gevormd. Daarnaast wordt een weerstandsvermogen aangehe			
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2022:				In mei 2021 heeft het Algemeen Bestuur van het recreatieschap Rottemeren het Ontwikkelplai Landschapspark De Rotte vastgesteld. Dit Ontwikkelplan geldt voor de komende 10 jaar. In 2022 wor uitvoeringsplan voor de komende jaren vastg Daarnaast wordt in de komende jaren in het Lage Bergse Bos een kwaliteitsimpuls uitgevoerd, parall de aanleg van de A16 die ook door dit gebied			

Financiële gegevens	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting
Netto resultaat:	-343	0	
Eigen vermogen	13.023	10.191	:

per 31/12:

Vreemd	5.313	4.206

vermogen per 31

/12:

Vennootschappen

Vennootschappen kennen verschillende vormen: een besloten, naamloze of commanditaire vennootschap. Als de gemeente aandelen in een vennootschap heeft, neemt de gemeente op die manier deel in het aandelenkapitaal. Een dergelijk financieel belang met een derde rechtspersoon is pas een verbonden partij als de gemeente tevens een bestuurlijk belang heeft. Dit kan door een vertegenwoordiging in het bestuur of de Algemene Vergadering van Aandeelhouders, het hebben van stemrecht en zo meer.

In de paragraaf zijn tabellen opgenomen die inzicht bieden in de:

1. Te continueren gemeentelijke deelname in vennootschappen
2. Gemeentelijke deelname in nieuw op te richten vennootschappen of nieuwe deelname in bestaande vennootschappen
3. Te beëindigen gemeentelijke deelname in vennootschappen

Elke tabel biedt per vennootschap inzicht in de naam, vestigingsplaats, en in de publieke, bestuurlijke en financiële belangen. Conform artikel 15 van het BBV biedt de tabel daarnaast inzicht in de ontwikkeling van de boekwaarden, het eigen en vreemd vermogen en het nettoresultaat.

Te continueren gemeentelijke deelname in vennootschappen

De gemeente is aandeelhouder in 26 vennootschappen en wenst haar deelname in 17 vennootschappen te continueren en in 8 vennootschappen te beëindigen. Verder is i deelname in oprichting (zie de paragraaf over de te beëindigen vennootschappen).

De vennootschappen Bank Nederlandse Gemeenten Bank NV (BNG Bank), Gemeenschappelijk Bezit Evides BV, Havenbedrijf Rotterdam NV, Sportbedrijf Rotterdam, Stedin Groep NV en de Royal Schiphol Group NV keren als verbonden partijen bij een positief nettoresultaat een deel van de winst als dividend uit aan de gemeente als aandeelhouder. Dat deel hangt af van de pay-outratio: de procentueel aan aandeelhouders uitgekeerde winst. De geraamde dividendopbrengst voor 2022 is ongeveer € 87,3 mln.

Gemeentelijke deelname in nieuw op te richten vennootschappen of een nieuwe gemeentelijke deelname in bestaande vennootschappen

Op dit moment is de gemeente nog stille vennoot in ICOS Capital Fund 3 C.V. De gemeente is voornemens in 2021 als stille vennoot toe te treden tot de commanditaire vennootschap en zal daarmee vertegenwoordigd zijn in de algemene vergadering van aandeelhouders.

Te beëindigen gemeentelijke deelname in vennootschappen

De gemeente heeft besloten om de deelname in acht vennootschappen te beëindigen door als aandeelhouder uit te treden, de verbonden partij te verkopen of te liquideren. Dat zijn: Beurs Rotterdam, ROM-D Kil III C.V., Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Drechtsteden Beheer N.V., Glazen Maas Exploitatie B.V., WOM vastgoed B.V., Ontwikkelingsmaatschappij Rijnmond, SSC FLEX B.V. en Glazen Maas Infrastructuur B.V.

Relevant om te vermelden is dat de gemeente bij de beëindiging van deelnemingen afhankelijk is van derden waaronder de deelneming zelf, maar bijvoorbeeld ook besluitvorming bij andere aandeelhouders of in geval van het liquideren van deelnemingen ook de opstelling van bestaande crediteuren en debiteuren of de Rijksbelastingdienst. Zie voor een nadere toelichting de lijst van verbonden partijen in deze paragraaf.

De gemeente streeft er overigens naar op relatief korte termijn haar deelname in Beurs Rotterdam N.V. te kunnen beëindigen. De huidige inschatting is verder dat Beurs Rotterdam medio 2021 zal zijn geliquideerd. Voor de overige deelnemingen in Glazen Maas en ROM-D is de exacte termijn voor de beëindiging bij het opstellen van deze begroting nog niet bekend.

Stichtingen

Een verbonden partij kan een stichting zijn. Stichtingen waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft, of waartoe het college expliciet heeft besloten, vallen onder de term verbonden partij. Dit geldt alleen als er geen sprake is van een subsidierelatie. Als de gemeente een stichting in overwegende mate subsidie geeft, valt die stichting onder 'gesubsidieerde instellingen' en is het geen verbonden partij.

De Bibliotheek Rotterdam en de stichting Natuurstade zijn de enige twee stichtingen die door het college op grond van voorgaande als een verbonden partij zijn aangemerkt (een stichting is niet automatisch een verbonden partij). Beide stichtingen worden in 2022 gecontinueerd.

Gemeentelijke deelname in nieuw op te richten stichtingen of nieuwe gemeentelijke deelname in bestaande stichtingen

Geen.

Te beëindigen gemeentelijke deelname in stichtingen

Geen.

Verenigingen

Ook een coöperatieve vereniging kan een verbonden partij zijn. Een coöperatieve vereniging heeft als doel in bepaalde materiële behoeften van de leden te voorzien. In tegenstelling tot een gewone vereniging kan een coöperatieve vereniging de aansprakelijkheid van de leden beperken of helemaal uitsluiten. Bij de volgende commanditaire vereniging zijn de leden uitgesloten van aansprakelijkheid. Bij een gewone vereniging zijn de leden wel hoofdelijk aansprakelijk.

Te continueren gemeentelijke deelname in verenigingen

De gemeente continueert haar deelname in de vereniging Wigo4it. Wigo4it is een coöperatie die in dienst van én samen met de 4 grote gemeenten (Amsterdam, Rotterdam, Utrecht en Den Haag, ook wel de G4) - integrale ICT-oplossingen ontwikkelt voor het aanvragen en verstrekken van uitkeringen, het begeleiden van mensen naar werk en het aanvragen en verstrekken van zorg.

Gemeentelijke deelname in nieuw op te richten verenigingen of nieuwe gemeentelijke deelname in bestaande verenigingen

Geen.

Te beëindigen gemeentelijke deelname in verenigingen

Geen.

Gemeenschappelijke regelingen

De Wet gemeenschappelijke regelingen (WGR) biedt overheden de mogelijkheid een deel van hun bestuurstaken te verplaatsen naar een openbaar lichaam. Dit wordt 'verlengd lokaal bestuur' genoemd. Gemeenten kunnen dan een openbaar lichaam instellen. Zo'n openbaar lichaam is een rechtspersoon en kent drie organen: een algemeen bestuur, een dagelijks bestuur en een voorzitter. Dit hoofdstuk gaat alleen in op de gemeenschappelijke regelingen die een 'verbonden partij' zijn. Daaronder vallen niet de zogeheten lichte regelingen, omdat in deze regelingen geen sprake is van een bestuurlijk onderdeel. Het zijn samenwerkingsverbanden zonder bestuursorganen.

Te continueren gemeentelijke deelname in gemeenschappelijke regelingen

De gemeente continueert in 2022 haar deelname in negen gemeenschappelijke regelingen. Dit zijn: Metropoolregio Rotterdam - Den Haag, GGD Rotterdam-Rijnmond, Grondbank RZG Zuidplas, DCMR, Jeugdhulp Rijnmond, Nieuw Reijerwaard, Openbaar Lichaam Gezamenlijke Brandweer, Openbaar lichaam Veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond en het Recreatieschap Rottemeren.

Gemeentelijke deelname in nieuw op te richten gemeenschappelijke regelingen of nieuwe gemeentelijk deelname in bestaande gemeenschappelijke regelingen

Volgens huidige inzichten is de gemeente niet voornemens om in 2022 deel te nemen in nieuw op te richten of al bestaande gemeenschappelijke regelingen.

Te beëindigen deelname in gemeenschappelijke regelingen

De gemeente is niet voornemens om haar deelname in een van de negen gemeenschappelijke regelingen te beëindigen.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Pagina 116

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

De paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing geeft inzicht in de ontwikkeling van het weerstandsvermogen, waarbij de financiële risico's worden afgezet tegen de weerstandscapaciteit die beschikbaar is om ze op te vangen.

[Beleid](#)[Risico's](#)[Benodigde weerstandscapaciteit](#)[Beschikbare weerstandscapaciteit](#)[Weerstandsvermogen](#)
[Ontwikkeling weerstandsvermogen](#)[Wettelijk voorgeschreven kengetallen](#)

Beleid

De gemeente Rotterdam wil voorkomen dat elke niet begrote, financiële tegenvaller direct dwingt tot bezuinigen, zonder dat hiertoe een onnodig hoge, financiële buffer wordt aangehouden. Hiertoe wordt periodiek geïnventariseerd welke majeure financiële risico's (groter dan € 1,0 mln) de gemeente loopt, waarvoor geen beheersmaatregelen of voorzieningen zijn getroffen en geen verzekering is afgesloten. Op basis hiervan wordt door middel van risico-simulatie de benodigde weerstandscapaciteit bepaald en afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. Het beleid is erop gericht om de verhouding tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit (i.c. het weerstandsvermogen) ten minste 1,00 te laten zijn.

Indien op enig moment het weerstandsvermogen als gevolg van forse financiële tegenvallers minder dan 1,00 bedraagt, worden er maatregelen getroffen die het aannemelijk maken dat het weerstandsvermogen zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk in het laatste jaar van de meerjarenraming weer 1,00 of meer zal bedragen.

Voor meer beleidsinformatie wordt verwezen naar de [Beleidsnota Weerstandsvermogen en Risicobeheersing Rotterdam 2018](#).

Risico's

In onderstaande tabel worden de voornaamste financiële risico's ($\geq$ € 1,0 mln) weergegeven en toegelicht. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen kwantificeerbare en niet-kwantificeerbare risico's. Per risico is een inschatting gemaakt van de kans dat het risico optreedt, de financiële gevolgen en het jaar waarin de gemeente het risico loopt.

Kwantificeerbare risico's	Kans op risico	Ingeschat minimumbedrag (x € 1.000,-)	Ingeschat maximumbedrag (x € 1.000,-)	Kans op optreden in jaar
Grondexploitaties	buiten model	68.000	68.000	2022 e.v.

Op basis van het meest actuele Meerjarenperspectief Grond & Vastgoed is door middel van een risicoanalyse het financiële effect bepaald van de risico's die volgen uit de marktanalyse van wonen en werklocaties, en van de algemene prijsontwikkelingen. Hiervoor zijn de omgevingsrisico's vertaald in verschillende scenario's en is de benodigde weerstandscapaciteit berekend.

Leningen en garanties	buiten model	10.846	10.846	2022 e.v.

Bij het verstrekken van leningen en het verlenen van garanties loopt de gemeente het risico dat de betrokken partijen niet aan hun financiële verplichtingen kunnen voldoen en de gemeente financiële schade oploopt. De gemeente berekent de risico's op wanbetaling van de betreffende geldnemers aan de hand van een methodiek die ook wel door banken wordt gehanteerd.

Inkomensregeling (BUIG)	25%	0	100.000	2022
	25%	0	80.000	2023
	25%	0	60.000	2024 e.v.

De inkomsten die Rotterdam van het Rijk ontvangt voor het verstrekken van bijstandsuitkeringen schieten mogelijk tekort om de hiermee samenhangende lasten te dekken. Het Rijk verdeelt het landelijk beschikbare budget (het zogeheten macrobudget BUIG) tussen de gemeenten. In de jaren 2018-2021 kende Rotterdam een positief resultaat op de BUIG, na vele jaren van grote tekorten. De coronacrisis raakte de Rotterdamse arbeidsmarkt in 2020 bovengemiddeld én het BUIG-deelbudget voor loonkostensubsidies (LKS) wordt met ingang van 2022 op basis van realisatiecijfers verdeeld, waardoor Rotterdam nu een aanzienlijk minder gunstige positie heeft in de budgetverdeling BUIG. Risico's zijn:

- Net als in de Begroting 2022 wordt ervan uitgegaan dat het Rotterdamse bijstandsvolume zich parallel aan het landelijke bijstandsvolume (volgens CPB-ramingen) gaat ontwikkelen. Als Rotterdam ook in 2022 en 2023 een ongunstigere ontwikkeling van het aantal uitkeringen kent, zal dat leiden tot een financieel tekort op de BUIG.
- Wijziging van budgetaandeel Rotterdam in het BUIG-budget voor 2023. Dit kent twee onderdelen: (1) veranderingen in verdeelmodel voor bijstandsbudgetten (jaarlijkse actualisatie van verdeelmaatstaven) en (2) veranderingen in de verdeling van het LKS-deelbudget op basis van gerealiseerde LKS-uitgaven in het vorige jaar. Een wijziging van slechts 0,2% in het aandeel van Rotterdam betekent direct een stijging/daling van de inkomsten met € 13 mln. Budgetaandeel 2023 wordt in oktober '22 gepubliceerd. De gewijzigde verdeelsystematiek voor het LKS-deelbudget betekent een risico op oplopende tekorten, omdat andere gemeenten voorsnog relatief meer banen met LKS realiseren dan Rotterdam.
- Onzeker is wat de financiële consequenties zijn van meer nadruk op de menselijke maat in de uitvoering van de Participatiewet.

Al met al schatten we de kans op het optreden van een tekort op de BUIG meerjarig op 25%. Het maximale tekort op de BUIG bedraagt 10% van de BUIG lasten (circa € 600 mln). Voor een eventueel extra tekort kan een beroep worden gedaan op de vangnetregeling (voor zover dat extra tekort door de accountant als rechtmatig is beoordeeld en niet wordt gecompenseerd door meevallers uit de voorgaande twee jaren. Bij het bepalen van het maximale tekort in enig jaar is derhalve rekening gehouden met de werkelijke/begrote saldo op BUIG van de twee voorgaande jaren).

Renterisico	50%	0	10.580	2022
	50%	0	20.256	2023

	50%	0	27.394	2024
	50%	0	31.743	2025
	50%	0	33.086	2026

Bij toekomstige financiering loopt de gemeente een renterisico. Dit is het risico dat de marktrente waartegen wordt geleend hoger uitvalt dan eerder is geraamd. Tevens bestaat er een renterisico op het moment van renteherziening bij een lopende lening. Een stijging van de rentetarieven ten opzichte van de begroting leidt namelijk tot hogere rentelasten. Bij het berekenen van de benodigde weerstandscapaciteit wordt er vanuit gegaan dat een structurele rentestijging van 2% ten opzichte van de verwachtingen moet kunnen worden opgevangen.

Begin 2020 heeft de gemeente zijn aandelen Eneco verkocht. De netto-verkoopopbrengst wordt gebruikt voor financiering van de gemeentelijke activiteiten. Vanwege deze bijzondere omstandigheid hoeft de gemeente tijdelijk geen nieuwe leningen aan te trekken. Ook zal het niet nodig zijn om een nadelige renteherziening op een lopende lening te accepteren. De gemeente loopt dan ook tijdelijk geen risico op een stijging van de rentelasten.

Gemeentefonds (omvang)	50%	0	20.000	2022 e.v.

Risico dat het Rijk bezuinigt op de omvang van het Gemeentefonds en/of -landelijke- declaraties bij het BTW-compensatiefonds (BCF) ontwikkelt zich anders dan geraamd. Bij Voorjaarsnota 2022 (Rijk) wordt bezien of het Gemeentefonds de komende jaren wordt gefixeerd. Bij achtereenvolgend maartbrief, voorjaarsnota en meicirculaire komt er meer duidelijkheid over omvang van gemeentefonds. O.a. door Oekraïne-crisis wordt verwacht dat Rijksuitgaven neerwaarts moeten worden bijgesteld, met als gevolg een doorwerking naar het gemeentefonds.

Gemeentefonds (ontwikkeling verdeelmaatstaven)	50%	0	10.000	2022 e.v.

Risico dat de bestaande verdelingsmaatstaven zich anders ontwikkelen dan geraamd.

Wijziging werkgeverspremies 2023 en nog af te sluiten cao gemeenteamttenaren vanaf 2023	50%	0	15.000	2023

Nog niet gepubliceerde werkgeverspremies 2023 (met name pensioenpremies) en een nog niet afgesloten cao voor het jaar 2023 kunnen leiden tot financiële consequenties. Risico is een financiële vertaling van 1% hogere uitkomst dan geraamd in begroting 2023. E.e.a. heeft in principe een doorwerking naar het indexeringspercentage van subsidies.

OZB-opbrengsten	40%	0	10.000	2022 e.v.

De begrote en gerealiseerde OZB-opbrengsten kunnen van elkaar afwijken. Oorzaken zijn onder meer het continu in beweging zijn van de stad en het daardoor niet vaststaan van de grondslag, onzekere uitkomsten van beroeps- en bezwaarprocedures en effecten van de conjunctuur op de waardeontwikkeling en oninbaarheid.

Tweedelijns Wmo	25%	0	10.000	2022 e.v.

In 2015 is de uitvoering van de Jeugdwet en de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) overgedragen aan gemeenten, wat gepaard ging met forse bezuinigingen én een geheel nieuwe werkwijze. Door de zorg dichterbij te organiseren worden meer Rotterdammers bereikt met hogere zorguitgaven tot gevolg. De toegekende extra budgetten (bij de Voorjaarsnota 2017 en het Coalitieakkoord 2018) en het daaraan gekoppelde maatregelenpakket om de zorguitgaven te laten dalen, lopen in 2021 af. Met ingang van de Begroting 2021 werkt het college daarom aan het stapsgewijs herijken van het meerjarig financieel kader zorg, welzijn en jeugdhulp o.b.v. demografische en maatschappelijke ontwikkelingen in Rotterdam. Er is een realistische meerjarige doorkijk gemaakt over de te verwachten uitgaven voor zorg, jeugdhulp en ondersteuning en hoe zich dat verhoudt tot de beschikbare rijksmiddelen. De aanpak voor de komende jaren bestaat uit het blijven actualiseren van het financieel beeld, inzet op extra geld vanuit het Rijk, 2-3 jaar vooruitkijken en het budget verder herijken op basis van de laatste landelijke en Rotterdamse ontwikkelingen. Met deze aanpak is er ook ruimte om in te spelen op nieuwe ontwikkelingen. Daarnaast blijft het college werken aan vernieuwing in de zorg en ondersteuning, door bijvoorbeeld inzet op preventie, lichtere vormen van ondersteuning en eHealth. Dit is uitgewerkt in het nieuwe beleidsplan voor zorg, welzijn en jeugdhulp.

Tweedelijns Wmo (maximalisatie eigen bijdrage)	25%	0	10.000	2022 e.v.

Er gaat een aanzuigende werking uit van het inkomens- en vermogensafhankelijk maken van de eigen bijdrage voor de Wmo. Vanaf 2019 is deze eigen bijdrage gemaximeerd op € 19,00 per maand. Onduidelijk is hoe groot de aanzuigende werking van deze maatregelen uit het regeerakkoord zal zijn. In opdracht van het ministerie van VWS heeft het CPB berekend dat de extra kosten als gevolg van de aanzuigende werking landelijk € 140 mln bedragen. Eerdere onderzoeken door o. a. SEO wijzen in de richting van een aanzuigende werking die substantieel hoger uitkomt dan € 140 mln (tussen de € 300 en € 500 mln). In het coalitieakkoord 2018-2022 is rekening gehouden met de CPB-raming. Het restant was als risico opgenomen. Het Rotterdamse aandeel van 3,5% (gebaseerd op het aandeel van Rotterdam in de Integratie-uitkering Sociaal Domein, Wmo ambulant) van dit restant vormde het extra risico ter grootte van € 12,6 mln per jaar. Een meting van de NDSD over de periode november 2018 – mei 2020 laat een significante stijging van het aantal Wmo-aanvragen zien. Landelijk zijn er afspraken gemaakt tussen VWS en VNG om middels een monitor de effecten van de maatregel in de praktijk goed te kunnen volgen. Uitvoering is belegd bij een externe partij (Significant). De monitor verschijnt 1x per jaar in september (2019 t/m 2022). Er wordt onder meer gekeken naar de aanzuigende werking. O.b.v. de 1e uitkomsten van de monitor is de bandbreedte van de meerkosten (het risicobedrag) naar beneden bijgesteld.

Tweedelijns Jeugdhulp (woonplaatsbeginsel)	50%	0	11.500	2022 e.v.

Door een wijziging in de grondslag van het woonplaatsbeginsel voor jeugdhulp zal Rotterdam verantwoordelijk worden voor nieuwe cliënten en zullen er cliënten overgaan naar andere gemeenten. Het exacte saldo hiervan is nog niet bekend, evenals de aanpassing van de budgetten voor pleegzorg en voogdij hierop. Een eerste doorrekening resulteerde in een financieel nadeel voor Rotterdam. Rotterdam volgt dit nauw en bespreekt dit met het Rijk als de vergoeding in de nieuwe situatie onvoldoende is. De invoerdatum is 1 januari 2022.

Ruimen bommen	25%	0	9.000	2022 e.v.

Voorheen ontving de gemeente Rotterdam een vast jaarlijks bedrag van het Rijk voor het ruimen van bommen. Met ingang van 2015 geldt een nieuwe regeling. Op grond daarvan subsidieert het Rijk 70% van de ruimingskosten. Dit betekent dat de gemeente Rotterdam voor de overige 30% zelf dekking moet vinden. Het uitgangspunt is dat er niet meer actief geruimd wordt en dat er zoveel mogelijk kosten ten laste van gemeentelijke projecten worden gebracht. Uiteindelijk bestaat een risico dat geraamd wordt op € 9,0 mln.

Risico-opslag niet-kwantificeerbare risico's	50%	0	50.000	2022 e.v.

Voor de niet-kwantificeerbare risico's wordt een opslag in het risicosimulatiemodel opgenomen. Deze risico's worden hierna afzonderlijk toegelicht.

Risico-opslag grote projecten	50%	0	5.000	2022 e.v.

Om binnen een groot project financiële tegenslagen te kunnen opvangen, maakt een risicoreserve (ook wel genoemd: risico-opslag of post onvoorzien) deel uit van de projectkostenraming. De risicoreserve ziet toe op de risico's die specifiek voor het project gelden. Het projectbudget wordt conform deze projectkostenraming bepaald, aangevuld met een onzekerheidsreserve. De onzekerheidsreserve biedt aanvullende zekerheid dat het project, bij een gelijkblijvende scope, binnen het beschikbare budget wordt afgerond. In aanvulling hierop wordt bij de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit rekening gehouden met het risico dat het totaal van alle projectbudgetten, ondanks het aanhouden van deze reserves, overschreden wordt. Gelet op het feit dat sinds 2017 wettelijk is voorgeschreven dat nagenoeg alle investeringen in materiele vaste activa (i.c. het gros van de projectuitgaven) moeten worden geactiveerd en afgeschreven, waardoor hogere projectuitgaven worden uitgesmeerd over de jaren waarin de gerealiseerde activa worden afgeschreven, wordt voorgesteld om het maximale risico waarmee traditioneel werd gerekend (25 mln) neerwaarts bij te stellen tot 5 mln.

Financieel risico i.r.t. enkele deelnemingen in investeringsfondsen	50%	0	8.200	2022 e.v.

Een investeringsfonds is een verbonden partij, waarin de gemeente, vaak met andere partijen, participeert ter realisering van maatschappelijk rendement. Via een investeringsfonds, investeert de gemeente in projecten met een hoog risicoprofiel, die op de reguliere kapitaalmarkt geen financiering kunnen aantrekken. Investeringsfondsen zijn daarmee risicovoller dan andere verbonden partijen (deelnemingen). Vanwege dit hoge risicoprofiel is tijdige en volledige terugbetaling aan het fonds niet gegarandeerd.

Het risico bestaat dat de gemeente zijn aandeel in een fonds moet afwaarderen. Gelet op het risico-profiel wordt de kans op afwaardering ingeschat op 50%. Dit is een marktconform percentage. De totale boekwaarde van de betreffende investeringsfondsen bedraagt € 8,2 mln.

Compenserende maatregelen en planschades	50%	4.200	14.200	2022 e.v.

Bij projecten loopt de gemeente het risico op planschades en het nemen van compenserende maatregelen. Vooral nog doet het risico zich bij een beperkt aantal projecten voor. Hierdoor ontstaan mogelijk kosten voor de gemeente om de voorgenomen projecten binnen de kaders in uitvoering te kunnen brengen. De mate waarin is niet duidelijk. Om vertrouwelijkheid van informatie te waarborgen is ervoor gekozen om de afzonderlijke projectrisico's gezamenlijk te presenteren.

Personeelskosten vrijwillige brandweer	50%	1.800	1.800	2022 e.v.

De EU richtlijn aangaande vrijwilligers stelt dat de vrijwilligers van de brandweer in feite als flexibel personeel moet worden beschouwd in plaats van als vrijwilligers met een vergoeding. Indien de vrijwilligers als personeel in dienst moeten worden genomen nemen de loonkosten van de VRR structureel met € 3,6mln toe. Voor Rotterdam betekent dat een verhoging van de inwonerbijdrage met € 1,8 mln.

De deeltijdregeling voor de vrijwilligers is een onderwerp dat landelijk verder wordt uitgewerkt. De € 3,6mln die hiervoor is opgenomen is gebaseerd op een landelijk rekenmodel van Brandweer Nederland en de raad van commandanten en directeurs veiligheidsregio's (RCDV). Het gaat hierbij om een model en daarnaast is het proces rondom deze deeltijdregeling nog niet uitgelopen, waardoor dit bedrag als een vroege schatting moet worden gezien. Uitgangspunt hierbij is om vanuit een landelijke aanpak te komen tot een vergoeding vanuit het Rijk voor de consequenties van de deeltijdregeling.

Coronarisico	25%	0	31.000	2022
	10%	0	65.000	2023
	5%	0	104.000	2024
	5%	0	124.000	2025
	5%	0	124.000	2026

De Coronacrisis lijkt op zijn retour, maar is nog steeds met onzekerheden omgeven. De huidige dominante variant van het virus (de omikronvariant) is minder levensbedreigend. Deze variant leidt, hoewel hij zeer besmettelijk is, bij de huidige vaccinatiegraad niet tot een onacceptabel hoge druk op de beschikbare zorgcapaciteit, in het bijzonder de IC-capaciteit in de ziekenhuizen. Er zijn op dit moment geen concrete signalen dat een andere, meer levensbedreigende variant dominant zal worden, die het kabinet ertoe noopt om opnieuw forse contactbeperkende maatregelen te nemen. De kans dat zo'n variant alsnog de kop opsteekt blijft echter aanwezig. In dat geval kan het kabinet zich genoodzaakt zien om toch weer forse contactbeperkende maatregelen te nemen. We zien voornamelijk onvoldoende redenen om deze kans anders in te schatten dan we in aanloop naar de programmabegroting 2022 hebben gedaan.

Invoering Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (WKB)	50%	288	460	2022
	50%	1.150	1.840	2023 e.v.

De invoering van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) treedt naar verwachting gelijktijdig met de invoering van de Omgevingswet op 1 januari 2023 in werking. De invoering van de Wkb heeft een verandering van het takenpakket van gemeenten tot gevolg. Taken verdwijnen, blijven achter en nieuwe taken komen erbij. De kosten voor uitvoering van deze taken en de doorberekende kosten van meldingen aan de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond kunnen vanwege de Wkb niet via leges op de aanvrager van een bouwvergunning worden verhaald. Daarom is het de verwachting dat het Rijk het wegvallen van deze verhaalmogelijkheid deels zal compenseren. Om de hoogte van de compensatie te bepalen is door het Rijk en de VNG een artikel 2 onderzoek op grond van de Financiële-verhoudingswet in 2021 afgerond.

De gemeente zal jaarlijks € 2,3 mln aan kosten niet langer kunnen verhalen. Verwacht wordt dat het Rijk slechts 20-50% van dit bedrag zal compenseren.

Niet-kwantificeerbare risico's

Risico achtervang Waarborgfonds Sociale Woningbouw

De Stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) heeft als doel om de toegang tot de kapitaalmarkt voor de deelnemende woningcorporaties te bevorderen. Tegen betaling van een borgstellingsvergoeding door de betreffende woningcorporaties biedt het WSW zekerheid aan geldgevers voor het geval die woningcorporaties niet aan hun financiële verplichtingen voldoen. Er zijn verschillende vangnetten en buffers voor het WSW. Als deze ontoereikend zijn, dan worden Rijk en gemeenten aangesproken op hun achtervang. WSW is samen met BZK, VNG en eigen achterban (woningcorpo's) bezig met het formuleren van het strategisch programma, en het laten landen daarvan in een Toezichts- en verantwoordingsovereenkomst en in de achtervangovereenkomsten met BZK en gemeenten. Op een aantal belangrijke issues is nog geen overeenstemming. Pas als dit proces is afgerond kan VNG een extern adviesbureau een model laten opstellen om de risico's van gemeenten te laten kwantificeren. De planning van dit proces is op dit moment vanwege de vele betrokken partijen onzeker.

Risico achtervang Waarborgfonds Eigen Woningen

De Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW) biedt via de Nationale Hypotheekgarantie aan geldgevers zekerheid voor het geval de hypotheekgever niet aan zijn financiële verplichtingen voldoet. Indien het fondsvermogen ontoereikend is, wordt aanspraak gemaakt op de achtervang van Rijk en gemeenten. Voor hypotheek afgesloten na 1 januari 2011 is sprake van 100% achtervang van het Rijk. Om te voorkomen dat er verschillende berekeningsmethodieken worden gehanteerd volgt het WEW nadat het proces bij WSW is afgerond.

Omgevingswet

De implementatie van de omgevingswet kent nog veel onzekerheid op het gebied van procesaanpassingen, ICT/automatisering en derving van leges. Deze kosten zijn op dit moment niet met zekerheid te ramen.

Risico op schade aan gemeentelijke kunstcollectie

De gemeentelijke kunstcollectie is niet verzekerd. De gemeente is risicodragend voor eventuele schade aan de collectie.

Uitvoeringsprogramma Lood in de bodem

De verantwoordelijkheid voor de aanpak van 'bodempluim' heeft het rijk bij provincies en (grote) gemeenten neergelegd. De marktwaarde van gemeentelijke objecten en gronden kan theoretisch dalen door de aanwezigheid van bodemverontreiniging.

Risico op schade a.g.v. natuurrampen en terrorisme

Het is niet ondenkbaar dat Rotterdam te maken krijgt met een ramp of een daad van terrorisme, die leidt tot forse financiële schade voor de gemeente Rotterdam.

Wet open overheid

Op 5 oktober 2021 heeft de Eerste Kamer de Wet open overheid (Woo) aangenomen. De wet treedt op 1 mei 2022 in werking en op dat moment wordt de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) ingetrokken. Met dit wetsvoorstel geven de initiatiefnemers zowel de actieve als de passieve openbaarmaking van overheidsinformatie een nieuwe basis, verankeren zij het recht op toegang tot informatie wettelijk en beogen zij de informatievoorziening en informatiehuishouding van het Rijk en decentrale overheden te verbeteren. In 2021 heeft de raad een aantal moties aangenomen die verdere transparantie moeten bevorderen. De Woo biedt een nieuw kader en daarmee een nieuwe kans om in Rotterdam de actieve en passieve openbaarmaking verder te professionaliseren en daarmee transparantie richting burgers te verbeteren. Hiervoor is het programma Rotterdam Transparant gestart.

De rijksbijdrage is een stuk lager dan werd verwacht. Dit heeft twee oorzaken:

- 1) Het verschil met de eerste aanname (verdeling 100% op basis van aantal inwoners gemeente) en de werkelijke bijdrage heeft alles te maken met de verdeelsleutel. Iedere gemeente heeft een vast bedrag ontvangen van ca 60% en het overige deel van 40% is op basis van het aantal inwoners verdeeld. De verdeling heeft voor een grote gemeente zoals Rotterdam nadelig uitgedaakt.

- 2) Daarnaast heeft het Rijk minder incidentele middelen beschikbaar gesteld.

De overleggen met VNG, G4 en Rijk hebben nog niet geleid tot een hogere rijksbijdrage.

Als we doen wat we hadden willen doen, hebben we (zoals eerder berekend) € 2,3 mln per jaar nodig. Beschikbaar is nu totaal 3,5 mln voor de periode 2022 tot en

met 2025, wat neerkomt op ca. € 0,9 mln per jaar.

De gemeente wenst de rijksbijdrage als kaderstellend te beschouwen. Dit betekent dat de Woo gefaseerd wordt ingevoerd en de uitvoering van het oorspronkelijk voorgestelde basisscenario niet volledig haalbaar is.

De invoering van de Woo is nog met veel onzekerheden omgeven. Zo weten we niet welke aantallen informatiezoekvragen en Woo-verzoeken de gemeente zal ontvangen, welke werklasten dit met zich meebrengt, wat de relatie met andere wetgeving (zoals de Wet hergebruik overheidsinformatie) is en wat de kosten van onderzoek zullen zijn.

Inkoop Welzijn, Jeugd en Wijkteams

Voor de nieuwe inkoop voor Wmo (verwachte ingangsdatum nieuwe contracten 1-1-2023) is door een aantal GGZ-aanbieders - onder verwijzing naar de AMvB Reële prijzen in de zorg - een kort geding aangespannen over de hoogte van de door de gemeente berekende nieuwe tarieven. In de gerechtelijke uitspraak wordt de gemeente opgedragen om enkele parameters in de onderliggende berekeningen aan te passen. Dit leidt naar verwachting tot hogere tarieven. De gemeente beraadt zich echter nog over de wijze waarop aan de gerechtelijke uitspraak opvolging wordt gegeven. Het exacte tariefseffect is dan ook nog niet te kwantificeren.

Voor de nieuwe inkoop voor Jeugd (verwachte ingangsdatum nieuwe contracten 1-1-2023) en de nieuwe inkoop voor de Wijkteams (verwachte ingangsdatum nieuwe contracten 1-1-2023) zal ook voldaan moeten worden aan de AMvB Reële prijzen in de zorg. Dit zal er naar verwachting toe leiden dat de tarieven meer stijgen dan de reguliere prijsindex. Dit betekent een nadelig financieel effect voor de zorgbegroting, waarvan de omvang nu nog niet kan worden bepaald. Zodra de omvang van de financiële impact van de nieuwe tarieven gekwantificeerd kan worden zal dit in de meerjarenbegroting worden verwerkt.

Kwijtschelding schulden gedupeerden toeslagen affaire

Er zijn nu 1.200 Rotterdamse gedupeerden van de toeslagenaffaire in beeld bij Rotterdam, van de 5.000 zelfmelders bij de Belastingdienst. Van deze 1.200 Rotterdamse gedupeerden zijn de schulden gepauzeerd. Iedere dag lopen de aantallen op. Daarnaast is het Rijk bezig onder andere in samenwerking met Rotterdam de voorwaarden van compensatie te bepalen. Hierdoor is het totale risico op de Toeslagenaffaire op dit moment niet te bepalen.

Openbaar Lichaam Gezamenlijke Brandweer (OLGB)

In juni 2021 heeft de Gezamenlijke Brandweer op basis van doorrekeningen van het risicoclassificatie-model van de TU Delft een mogelijke verschuiving in de verhouding tussen publieke en private incidenten gesignaleerd. Het aandeel private incidenten zou kleiner worden. Mocht dit bij nadere analyse inderdaad het geval blijken, dan zal deze nieuwe ontwikkeling aanleiding kunnen zijn om de verhouding publiek (1/3) privaat (2/3) ter discussie te stellen. Het financiële gevolg met betrekking tot de jaarlijkse bijdrage is op dit moment niet te kwantificeren.

Op basis van dit overzicht is de benodigde weerstandscapaciteit berekend. Deze berekening is voor het gros van de risico's gemaakt met behulp van een risicosimulatiemodel, waarbij is uitgegaan van een zekerheidspercentage van 95%. Dit wil zeggen dat een weerstandsvermogen van exact 1,00 in 95% van de gevallen toereikend zal zijn om de risico's te dekken.

De benodigde weerstandscapaciteit in verband met de risico's inzake grondexploitaties en borgstellingen en garanties wordt afzonderlijk berekend, met behulp van een model dat op deze specifieke risico's is toegesneden.

In vergelijking met de begroting voor 2022 zijn enkele risico's komen te vervallen. Dit betreft:

- Gemeentefonds (herijking, w.o. invlechting integratie-uitkering Sociaal Domein naar algemene uitkering): er is door de gemeente gekozen om dit risico in te boeken. Hierdoor vervalt het risico en zo de behoefte om het op te vangen in de benodigde weerstandscapaciteit.

- Warmtebedrijf: op 14 oktober 2021 heeft de gemeenteraad besloten, op basis van de resultaten van de op dat moment ingevulde conditionele voorwaarden, niet over te gaan tot realisatie van het scenario Warmteling+ (WLQ+). Het warmtebedrijf is een traject in het kader van de Wet Homologatie Onderhands Akkoord (WHOA) ingegaan. De gemeente heeft een voorziening getroffen naar verwachting niet al haar kapitaal terug te vorderen. Het risico omtrent het warmtebedrijf hoeft niet meer te worden opgenomen in de berekening van het weerstandsvermogen.
- Vennootschapsbelasting: vorig jaar is een voorziening getroffen voor het risico dat de gemeente alsnog vennootschapsbelasting moet afdragen over zijn gerealiseerde opbrengsten uit reclame-concessies, eventueel verhoogd met belastingrente. Het risico dat de gemeente alsnog vennootschapsbelasting moet afdragen over zijn gerealiseerde opbrengsten uit de verhuur van brandstofverkooppunten is gering. In de begroting en meerjarenraming wordt inmiddels aangenomen dat de gemeente over deze opbrengsten vennootschapsbelasting moet afdragen.
- Enecogroep N.V. - aandeelhouderschap: eind 2020 heeft het gerechtshof uitspraak gedaan over de door REMU opgestelde claim over het nog te ontvangen contractueel afgesproken privatiseringsvergoeding. Het gerechtshof heeft REMU op alle punten in het ongelijk gesteld. Hierop heeft REMU besloten tot een gang naar de Hoge Raad (cassatie). Het arrest van de Hoge Raad moet worden afgewacht. De procureur generaal concludeert overigens tot verwerping van het cassatieberoep. Om die reden wordt nu voorgesteld dit risico niet meer in de berekening van het weerstandsvermogen op te nemen.
- Veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond (VRR): in de vergadering van het algemeen Bestuur van VRR dd 8 december 2021 is een besluit gevallen omtrent de zogenaamde ontwikkelagenda van de VRR in te stemmen. De meerkosten voor de gemeente vanuit de ontwikkelagenda worden op basis van de voorliggende voorstellen € 2,2 mln in 2023, € 3,6 mln in 2024, € 4,7 mln in 2025 en € 5,3 mln in 2026. De uitkomsten worden in het VRR Kadernota 2023 verwerkt wat het risico kan doen laten vervallen.

De overige risico's zijn opnieuw tegen het licht gehouden. Soms zijn de verwachte omvang van het risico of de kans van optreden gewijzigd. De voornaamste wijziging betreft:

- Inkomensregeling (BUIG): De inkomsten die de gemeente van het Rijk ontvangt voor het verstrekken van bijstandsuitkeringen schieten mogelijk tekort om de hiermee samenhangende lasten te dekken. Bij de programmabegroting 2022 werd het optreden van dit risico geschat op 33% met € 60 mln als het maximale risicobedrag. Om te waarborgen dat dit risico wordt betrokken in de ontwikkeling van het weerstandsvermogen is besloten dit risico meerjarig in te schatten i.p.v. voor alleen het huidig en opvolgende jaar. De kans van optreden van dit risico is nu meerjarig ingeschat op 25%. Het maximale risicobedrag is ingeschat op € 100 mln voor 2022, € 80 mln voor 2023 en € 60 mln voor 2024 e.v..

Benodigde weerstandscapaciteit

Onderstaande tabel laat de verwachte ontwikkeling van de benodigde weerstandscapaciteit zien.

Omdat de financiële restrisico's per saldo zijn afgenomen, neemt ook de benodigde weerstandscapaciteit af. Er is minder weerstandscapaciteit nodig, om nagenoeg (voor 95%) zeker van te zijn dat de financiële risico's, zoals hierboven genoemd, eenmalig kunnen worden opgevangen.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit wordt met ingang van 2018 voorzichtiger berekend. Waar voorheen ook het vrij aanwendbare deel van alle bestemmingsreserves en een deel van de stille reserves bij de berekening werden betrokken, wordt vanaf 2018 gerekend met de volgende bestanddelen:

- de Algemene reserve
- de bestemmingsreserves die zijn gevormd om een specifiek financieel risico af te dekken (kortweg aangeduid als: de risicoreserves)
- de wettelijk verplichte stelpost voor onvoorziene lasten (kortweg aangeduid als: stelpost onvoorzien).

Dit sluit aan bij het primaire doel van het weerstandsvermogen: het opvangen van plotselinge, niet begrote financiële tegenvallers, zonder dat er direct moet worden bezuinigd. Stille reserves lenen zich in de praktijk niet of nauwelijks voor het opvangen van plotselinge financiële tegenvallers, omdat ze niet per direct gerealiseerd kunnen worden. En het aanwenden van bestemmingsreserves, die voor een specifiek doel worden aangehouden, moet de facto worden opgevat als een bezuiniging.

Beschikbare weerstandscapaciteit (bedragen x € 1 mln, balansstanden ultimo jaar)	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Kredietrisicoreserve	22	19	19	19	19	19	19
Bestemmingsreserve BUIG meerjarig	36	36	29	29	29	29	29
Bestemmingsreserve Decentralisatie AWBZ	1	1	1	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Tweedelijns Wmo en Jeugdhulp	32	32	52	52	52	52	52
Risicoreserves	91	88	101	100	100	100	100
Algemene reserve	197	214	32	15	60	86	113
Stelpost onvoorzien	0	1	1	1	1	1	1
Beschikbare weerstandscapaciteit*	288	302	133	116	160	187	213
* Er kan sprake zijn van een afrondingsverschil							

Weerstandsvermogen

Conform coalitieakkoord wordt met ingang van de huidige bestuursperiode gestuurd op een weerstandsvermogen van minimaal 1,00, passend bij de financiële risico's die de gemeente loopt. Dit houdt in dat de beschikbare weerstandscapaciteit voldoende is om de financiële risico's op te vangen. Met andere woorden: de beschikbare weerstandscapaciteit is tenminste gelijk aan de benodigde weerstandscapaciteit.

De gemeentelijke financiën laten voor de eerstkomende jaren een dip in het weerstandsvermogen zien. Het uitgangspunt is en blijft - juist is de fase waar we nu in zitten - om niet te bezuinigen op voorzieningen in de stad én om de lasten voor de Rotterdammers niet te verhogen. Dit betekent dus dat we een dip in het weerstandsvermogen accepteren. Deze dip is tijdelijk van aard en wordt mettertijd opgelost door een toenemende algemene reserve. Hiermee komt het weerstandsvermogen uiterlijk in het laatste jaar van de meerjarenbegroting uit op tenminste 1,00.

Weerstandsvermogen (bedragen x € 1 mln, balansstanden ultimo jaar)	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Beschikbare weerstandscapaciteit	288	302	133	116	160	187	213
Benodigde weerstandscapaciteit	211	222	200	196	191	195	195
Weerstandsvermogen	1,36	1,36	0,67	0,59	0,84	0,96	1,10
Norm gemeente Rotterdam o.g.v. Coalitieakkoord 2018-2022: minimaal 1,00							

Ontwikkeling weerstandsvermogen

In onderstaande tabel is te zien dat het weerstandsvermogen in 2022 daalt onder de 1,00 en in 2026 weer op pijl wordt gebracht naar het niveau van 1,00. De daling van het weerstandsvermogen t.o.v. het weerstandsvermogen in de begroting 2022 is onder andere te verklaren door het negatieve jaarrekeningresultaat en de overige resultaatbestemming die verrekend wordt met de algemene reserve. De afname in het algemene reserve resulteert in een afname van de beschikbare weerstandscapaciteit.

Weerstandsvermogen (bedragen x € 1 mln, balansstanden ultimo jaar)	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Beschikbare weerstandscapaciteit (Begroting 2022)	288	296	186	169	214	240	
Benodigde weerstandscapaciteit (Begroting 2022)	211	222	241	231	231	235	
Weerstandsvermogen (Begroting 2022)	1,36	1,33	0,77	0,73	0,92	1,02	
Beschikbare weerstandscapaciteit (Eerste herziening 2022)		302	133	116	160	187	213
Benodigde weerstandscapaciteit (Eerste herziening 2022)		222	200	196	191	195	195
Weerstandsvermogen (Eerste herziening 2022)		1,36	0,67	0,59	0,84	0,96	1,10

Wettelijk voorgeschreven kengetallen

Onderstaand worden uitsluitend de financiële kengetallen weergegeven die op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording moeten worden vermeld in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing. Het complete overzicht van alle door de gemeente Rotterdam gehanteerde financiële kengetallen, inclusief toelichting, is terug te vinden in het onderdeel [Financiële kengetallen](#).

Verplichte financiële kengetallen o.g.v. BBV	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Netto schuldquote	14,6%	23,7%	39,2%	49,1%	52,9%	54,7%	55,5%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	11,2%	20,9%	36,7%	46,9%	51,1%	53,2%	54,7%
Solvabiliteitsratio	60,6%	56%	46,9%	44,0%	43,6%	43,7%	44,1%
Structurele exploitatieruimte	5,2%	5,6%	-3,0%	0,0%	3,0%	1,0%	n.n.b.
Grondexploitatie	-2,5%	-2,7%	-3,8%	-4,6%	-3,8%	-2,9%	-2,2%
Belastingcapaciteit	1,05	1,02	1,00	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Financiën

Pagina 117

Financiën

Balans

Grondslagen

Interne ronde technische bijstellingen

Overzicht van baten en lasten

Balans

Pagina 118

Balans

Dit onderdeel bevat de geprognosticeerde balans en het kasstroomoverzicht. Daarnaast wordt verwezen naar de onderdelen reserves en voorzieningen.

[Balans](#)[Kasstroomoverzicht](#)[Reserves](#)[Voorzieningen](#)[Investeringsvoorstel en LTIP](#)

Balans

Hieronder wordt de geprognosticeerde balans gepresenteerd. In deze balans wordt per categorie een prognose gegeven voor de periode tot en met 2026.

VASTE ACTIVA	1-1-2022	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
Immateriële vaste activa						

Bijdragen aan activa in eigendom van derden	44.464	45.999	44.463	46.532	44.719	42.905
Onderzoek en ontwikkeling	7.589	7.589	7.589	7.589	7.589	7.589
Materiële vaste activa						
Investerings met een economisch nut	1.999.163	2.193.317	2.363.218	2.455.490	2.506.692	2.655.711
Investerings met een economisch nut waarvoor te bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	196.182	235.544	253.875	261.052	265.553	253.825
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	650.938	792.657	949.480	1.019.295	1.052.907	994.284
Financiële vaste activa						
Kapitaalverstrekkingen	429.908	429.427	428.946	428.464	427.983	427.502
Leningen	86.575	69.141	54.471	40.996	27.248	14.917
Overige Langlopende leningen	28.414	28.010	27.647	27.280	26.849	16.825
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	0	0	0	0	0	0
Totaal vaste activa	3.443.233	3.801.684	4.129.689	4.286.698	4.359.540	4.413.558
VLOTTENDE ACTIVA						
Voorraden	-41.591	-76.481	-99.788	-68.374	-36.536	-10.941
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	455.101	455.101	455.101	455.101	455.101	455.101
Liquide middelen	217	0	0	0	0	0
Overlopende activa	304.951	304.951	304.951	304.951	304.951	304.951
Totaal vlottende activa	718.678	683.571	660.264	691.678	723.516	749.111
TOTAAL ACTIVA	4.161.911	4.485.255	4.789.953	4.978.376	5.083.056	5.162.669
VASTE PASSIVA						
Eigen Vermogen						
Algemene reserve	154.402	31.611	15.009	59.943	86.366	112.789
Bestemmingsreserves	2.176.659	2.070.999	2.091.278	2.108.532	2.136.072	2.164.012
Resultaat na reserveringen	0	0	0	0	0	0
Vreemd Vermogen						
Voorzieningen	104.246	104.200	104.154	104.108	104.062	104.016
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	600.505	1.287.429	1.588.496	1.714.777	1.765.540	1.790.836
Totaal vaste passiva	3.035.812	3.494.239	3.798.937	3.987.360	4.092.040	4.171.653
VLOTTENDE PASSIVA						

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	555.625	420.542	420.542	420.542	420.542	420.542
Overlopende passiva	570.474	570.474	570.474	570.474	570.474	570.474
Totaal vlottende passiva	1.126.099	991.016	991.016	991.016	991.016	991.016
TOTAAL PASSIVA	4.161.911	4.485.255	4.789.953	4.978.376	5.083.056	5.162.669

Kasstroomoverzicht

Het geprognosticeerde kasstroomoverzicht geeft een overzicht van de banksaldi en liquide middelen die beschikbaar zullen zijn en van het gebruik van deze geldmiddelen in de komende jaren. Het kasstroomoverzicht is opgesteld met behulp van de geprognosticeerde balans op basis van de indirecte methode en bestaat uit de volgende drie onderdelen:

1. Kasstromen uit operationele activiteiten
2. Kasstromen uit investeringsactiviteiten
3. Kasstromen uit financieringsactiviteiten

KASSTROMEN UIT OPERATIONELE ACTIVITEITEN	2021	2022	2023	2024	2025
Exploitatieresultaat	-163.009	-189.951	6.268	64.398	55.933
<i>Aanpassing voor:</i>					
Afschrijvingen MVA en waardeverminderingen	128.871	145.999	167.000	176.360	182.508
Afschrijvingen bijdragen aan activa in eigendom van derden	1.922	1.922	1.922	1.922	1.922
Mutatie voorzieningen	-6.937	-50	-70	-87	-103
Mutatie vaste schulden (excl. Leningen og)	-1.188	-1.158	-1.158	-1.158	-1.158
<i>Subtotaal</i>	<i>122.668</i>	<i>146.713</i>	<i>167.694</i>	<i>177.037</i>	<i>183.169</i>
Vorraden en onderhanden werk	25.166	13.283	-306	-19.365	25.546
<i>Mutatie in werkkapitaal</i>					
Kortlopende uitzettingen (excl. Liquide middelen)	0	0	0	0	0
Kortlopende schulden (excl. Rek.-couranten en kortlopende leningen)	0	0	0	0	0
Overlopende activa	0	0	0	0	0
Overlopende passiva	0	0	0	0	0
	0	0	0	0	0

Kasstroom uit operationele activiteiten	-15.175	-29.955	173.656	222.070	264.648
KASSTROMEN UIT INVESTERINGSACTIVITEITEN	2021	2022	2023	2024	2025
Investeringsen	-473.894	-630.830	-474.515	-340.504	-280.544
Desinvesteringsen en bijdragen derden	64.951	78.075	54.338	74.628	45.723
<i>Subtotaal</i>	-408.943	-552.755	-420.177	-265.876	-234.821
Verstreking leningen ug (woningcorporaties en verbonden partijen)	-8.970	0	0	0	0
Aflossingen leningen ug (woningcorporaties en verbonden partijen)	64.553	14.517	14.914	13.727	14.009
<i>Subtotaal</i>	55.583	14.517	14.914	13.727	14.009
Verstreking overige leningen ug en uitzettingen > 1 jaar	-4.533	-41	-35	-37	0
Aflossingen overige leningen ug en uitzettingen > 1 jaar	983	418	422	426	455
<i>Subtotaal</i>	-3.550	377	387	389	455
Mutatie kapitaalverstrekingen	-76.823	481	481	482	481
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-433.733	-537.380	-404.395	-251.278	-219.876
KASSTROMEN UIT FINANCIERINGSACTIVITEITEN	2021	2022	2023	2024	2025
Mutatie kortlopende geldleningen	300.000	0	0	0	0
Aangetrokken leningen og	568.855	592.103	335.475	119.282	-29.495
Aflossingen leningen og	-414.666	-24.768	-104.736	-90.074	-15.277
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	454.189	567.335	230.739	29.208	-44.772
Mutatie geldmiddelen	5.281	0	0	0	0

Reserves

Zie voor dit onderdeel de balanspagina [Reserves](#).

Voorzieningen

Zie voor dit onderdeel de balanspagina [Voorzieningen](#).

Zie voor dit onderdeel de balanspagina [Investeringsvoorstel en Langetermijninvesteringsplan \(LTIP\)](#).

Reserves

Reserves

Reserves zijn middelen die in het verleden opzij zijn gezet om in de toekomst te kunnen besteden. De meeste reserves hebben een specifiek bestedingsdoel. De Algemene Reserve is vrij aanwendbaar.

[Vermogensspecificatie reserves](#)

Vermogensspecificatie reserves

Hieronder staat de verloopstaat van de bestemmingsreserves van de gemeente Rotterdam. Door op het informatie-icoontje te klikken zijn het verloop van 2022 en een algemene toelichting per reserve te zien.

Het voorstel voor de bestemming van het resultaat 2021 is nog niet verwerkt in de vermogensspecificatie reserves.

Begroting	31-12-	31-12-	31-12-	31-12-	31-12-		
bestemmingsreserves	2022	2023	2024	2025	2026		
Algemene middelen	1.839.568	1.854.691	1.915.532	1.960.052	2.004.567		
Algemene Reserve	117.693	101.090	146.025	172.447	198.870		
Begroting bestemmingsreserves		31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	
Algemene middelen		1.839.568	1.854.691	1.915.532	1.960.052	2.004.567	
Algemene Reserve		117.693	101.090	146.025	172.447	198.870	
Doel reserve:		De algemene reserve behoort tot het weerstandsvermogen, hetgeen vrij aanwendbare middelen zijn, die worden ingezet om het begrotingsbeeld sluitend te houden en voor onvoorziene financiële risico's.					
Raadsbesluit:						Doorlopend	
		Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2022		240.484	0	122.791	0	117.693	
Raming 2023		117.693	0	16.602	0	101.090	
Raming 2024		101.090	44.934	0	0	146.025	
Raming 2025		146.025	26.423	0	0	172.447	
Raming 2026		172.447	26.423	0	0	198.870	
Basisregistratie	0	0	0	0	0		
Begroting bestemmingsreserves		31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	
wettelijke dienstverlening							
Algemene middelen		1.839.568	1.854.691	1.915.532	1.960.052	2.004.567	

Basisregistratie wettelijke dienstverlening	0	0	0	0	0	
Doel reserve: Vormen van een toekomstbestendige organisatie door onder andere een structurele aanpak van werkvoorraden, strategische analyses, het structureel lean maken van processen en kwaliteitsverbeteringen van processen.De bestemmingsreserve Doorlopende werkzaamheden Tozo-regeling is bestemd voor het dekken van de uitvoeringskosten van doorlopende werkzaamheden die gestart zijn in 2020 en nog doorlopen in volgende jaren						
Raadsbesluit:			Jaarrekening 2020 (einddatum 31-12-2022)			
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2022	200	0	200	0	0
	Raming 2023	0	0	0	0	0
	Raming 2024	0	0	0	0	0
	Raming 2025	0	0	0	0	0
	Raming 2026	0	0	0	0	0
Begroting bestemmingsreserves						
Algemene middelen		1.839.568	1.854.691	1.915.532	1.960.052	2.004.567
Bestemmingsreserve Doorontwikkeling		814	814	814	814	814
Organisatie						
Doel reserve: Deze bestemmingsreserve is bedoeld voor de frictiekosten, gemoeid met de doorontwikkeling van de organisatie in de periode 2016 / 2022. De frictiekosten zijn zowel bedoeld voor de loonkosten (en personeelsgerelateerde kosten) van boventallige medewerkers (hpk'ers) die niet betaald kunnen worden uit de begroting van de clusters, als voor kosten die voortkomen uit arrangementen om medewerkers te stimuleren vrijwillig uit dienst te gaan.						
Raadsbesluit:			Eerste bestuursrapportage 2015 (einddatum t/m nader te bepalen)			
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2022	842	0	28	0	814
	Raming 2023	814	0	0	0	814
	Raming 2024	814	0	0	0	814
	Raming 2025	814	0	0	0	814
	Raming 2026	814	0	0	0	814
Begroting bestemmingsreserves						
Algemene middelen		1.839.568	1.854.691	1.915.532	1.960.052	2.004.567
Bestemmingsreserve Investeringsen Rozenburg		695	695	695	695	695
Doel reserve: De bestemmingsreserve is gevormd voor investeringen in Rozenburg.						

Raadsbesluit:						Raadsbesluit 'financiële afwikkeling herindeling Rozenburg' 2011 (einddatum t/m nader te bepalen)					
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2022	745	0	50	0	695
						Raming 2023	695	0	0	0	695
						Raming 2024	695	0	0	0	695
						Raming 2025	695	0	0	0	695
						Raming 2026	695	0	0	0	695
Bestemmingsreserve	388	0	0	0	0	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
Muziekkoepel						Algemene middelen	1.839.568	1.854.691	1.915.532	1.960.052	2.004.567
						Bestemmingsreserve Muziekkoepel	388	0	0	0	0
						Doel reserve:	Renovatie van de Muziekkoepel Heijplaat				
						Raadsbesluit:	Jaarrekening 2020 (einddatum 31-12-2023)				
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2022	788	0	400	0	388
						Raming 2023	388	0	388	0	0
						Raming 2024	0	0	0	0	0
						Raming 2025	0	0	0	0	0
						Raming 2026	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve	116	116	116	116	116	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
project BAG WOZ						Algemene middelen	1.839.568	1.854.691	1.915.532	1.960.052	2.004.567
						Bestemmingsreserve project BAG WOZ	116	116	116	116	116
						Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd om de kosten voor het vertraagde project BAG WOZ te dekken				
						Raadsbesluit:	10m bestuursrapportage 2018 (einddatum t/m nader te bepalen)				
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2022	116	0	0	0	116
						Raming 2023	116	0	0	0	116
						Raming 2024	116	0	0	0	116
						Raming 2025	116	0	0	0	116
						Raming 2026	116	0	0	0	116
Bestemmingsreserve	1.681.421	1.713.918	1.729.904	1.748.080	1.766.251	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
Rotterdamse						Algemene middelen	1.839.568	1.854.691	1.915.532	1.960.052	2.004.567
Investeringsmotor						Bestemmingsreserve Rotterdamse	1.681.421	1.713.918	1.729.904	1.748.080	1.766.251

Investeringsmotor																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																										
Doel reserve: Het op een transparante wijze dekken van investeringslasten die niet worden gedekt uit de bestaande begroting, w.o. de lasten die voorheen werden gedekt uit het IFR en de lasten die voortvloeien uit de aanwending van de verkoopopbrengst Eneco																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																										
Raadsbesluit: November 2020 (einddatum niet van toepassing)																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																										
<table><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></</td></tr></table>																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																										</
		</																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																								

Raming 2023	18.846	0	0	0	18.846
Raming 2024	18.846	0	0	0	18.846
Raming 2025	18.846	0	0	0	18.846
Raming 2026	18.846	0	0	0	18.846

Beheer van de stad	1.671	1.627	1.582	1.537	1.493

Bestemmingsreserve	1.269	1.269	1.269	1.269	1.269	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026

Blauwalg Kralingse Plas						Beheer van de stad	1.671	1.627	1.582	1.537	1.493

Bestemmingsreserve Blauwalg Kralingse	1.269	1.269	1.269	1.269	1.269

Plas					

Doel reserve: "In de motie 'structurele oplossing blauwalg Kralingse plas' wordt verzocht voor de jaarlijks terugkerende blauwalgoverlast in de Kralingse Plas een structurele oplossing te vinden die leidt tot een plas die structureel zomer- en zwemklaar is. Hiervoor is bij de VJN 2017 voor de jaren 2018 en 2019 een budget toegekend van € 5 mln (incl. € 1,5 bijdrage waterschap en provincie). In verband met nader onderzoek naar de te treffen maatregelen is de uitvoering opgeschoven naar 2020 en 2021. Om het "niet benutte budget in 2018 niet terug te laten vloeien in de algemene middelen is er een bestemmingsreserve voorgesteld en bij de VJN 2019 ook toegekend.

Raadsbesluit: Voorjaarsnota 2019 (einddatum 31-12-2022)

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2022		1.269	0	0	0	1.269
Raming 2023		1.269	0	0	0	1.269
Raming 2024		1.269	0	0	0	1.269
Raming 2025		1.269	0	0	0	1.269
Raming 2026		1.269	0	0	0	1.269

Bestemmingsreserve	402	357	313	268	223	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026

Luchtsingel						Beheer van de stad	1.671	1.627	1.582	1.537	1.493

Bestemmingsreserve Luchtsingel	402	357	313	268	223

Doel reserve: De bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van kosten inzake de onderhoudsplicht van de Luchtsingel, die in 2016 is afgekocht.

Raadsbesluit: Jaarrekening 2016 (einddatum 31-12-2031)

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2022		447	0	45	0	402
Raming 2023		402	0	45	0	357
Raming 2024		357	0	45	0	313
Raming 2025		313	0	45	0	268

						Raming 2026	268	0	45	0	223
Bestuur en dienstverlening	2.077	3.430	4.297	5.853	7.408						
Bestemmingsreserve	195	175	155	135	115	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
B&W Fonds											
Bestuur en dienstverlening						2.077	3.430	4.297	5.853	7.408	
Bestemmingsreserve B&W Fonds						195	175	155	135	115	
Doel reserve:						De bestemmingsreserve is gevormd voor het doen van relatief kleine uitgaven voor doeleinden met een ideëel of charitatief karakter. Het budget is afkomstig uit vrijval van de gelijknamige voorziening.					
Raadsbesluit:						Begroting 2019 (doorlopend)					
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2022						365	0	170	0	195	
Raming 2023						195	0	20	0	175	
Raming 2024						175	0	20	0	155	
Raming 2025						155	0	20	0	135	
Raming 2026						135	0	20	0	115	
Bestemmingsreserve	1.230	1.030	341	341	341	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
Citylab											
Bestuur en dienstverlening						2.077	3.430	4.297	5.853	7.408	
Bestemmingsreserve Citylab						1.230	1.030	341	341	341	
Doel reserve:						De bestemmingsreserve is gevormd als dekking voor juridische verplichtingen projecten Citylab.					
Raadsbesluit:						Jaarrekening 2015 (einddatum 31-12-2024)					
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2022						1.431	0	200	0	1.230	
Raming 2023						1.230	0	200	0	1.030	
Raming 2024						1.030	0	0	689	341	
Raming 2025						341	0	0	0	341	
Raming 2026						341	0	0	0	341	
Bestemmingsreserve	155	210	265	320	375	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
Commissiereizen											
Bestuur en dienstverlening						2.077	3.430	4.297	5.853	7.408	
Bestemmingsreserve Commissiereizen						155	210	265	320	375	
Doel reserve:						De bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van de kosten inzake commissiereizen over de gehele raadsperiode.					
Raadsbesluit:						10m bestuursrapportage 2018 (doorlopend)					

						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2022	100	55	0	0	155
						Raming 2023	155	55	0	0	210
						Raming 2024	210	55	0	0	265
						Raming 2025	265	55	0	0	320
						Raming 2026	320	55	0	0	375
Bestemmingsreserve	34	34	34	34	34	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
Gemeentelijke						Bestuur en dienstverlening	2.077	3.430	4.297	5.853	7.408
klokkenluidersregeling						Bestemmingsreserve Gemeentelijke	34	34	34	34	34
						klokkenluidersregeling					
Doel reserve:						Deze bestemmingsreserve dient voor het dekken van eventuele juridische kosten benodigd om de klokkenluider te ondersteunen.					
Raadsbesluit:						Besluit van College van B&W d.d. 2-10-2007 (doorlopend)					
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2022	34	0	0	0	34
						Raming 2023	34	0	0	0	34
						Raming 2024	34	0	0	0	34
						Raming 2025	34	0	0	0	34
						Raming 2026	34	0	0	0	34
Bestemmingsreserve	0	0	0	0	0	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
Masterplan						Bestuur en dienstverlening	2.077	3.430	4.297	5.853	7.408
Dienstverlening						Bestemmingsreserve Masterplan Dienstverlening	0	0	0	0	0
						Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd voor dekking van éénmalige uitgaven kadernotitie dienstverlening.				
Raadsbesluit:						2008 (einddatum 31-12-2022)					
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2022	51	0	51	0	0
						Raming 2023	0	0	0	0	0
						Raming 2024	0	0	0	0	0
						Raming 2025	0	0	0	0	0
						Raming 2026	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve	1	1.444	2.890	4.336	5.781	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
Verkiezingen											

Bestuur en dienstverlening		2.077	3.430	4.297	5.853	7.408
Bestemmingsreserve Verkiezingen		1	1.444	2.890	4.336	5.781
Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd voor het opvangen van fluctuaties in de jaarrekening door kosten Verkiezingen.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2013 (einddatum niet van toepassing)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2022	1	1.441	1.441	0	1
	Raming 2023	1	1.443	0	0	1.444
	Raming 2024	1.444	1.446	0	0	2.890
	Raming 2025	2.890	1.446	0	0	4.336
	Raming 2026	4.336	1.446	0	0	5.781

Bestemmingsreserve 124 199 274 349 424

Voorlichting /

communicatie

verkiezingen

Begroting bestemmingsreserves	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	
Bestuur en dienstverlening	2.077	3.430	4.297	5.853	7.408	
Bestemmingsreserve Voorlichting / communicatie verkiezingen	124	199	274	349	424	
Doel reserve: De bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van de kosten voor voorlichting, communicatie en promotie t.b.v. de gemeenteraadsverkiezingen.						
Raadsbesluit:			10m bestuursrapportage 2018 (doorlopend)			
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2022		274	75	225	0	124
Raming 2023		124	75	0	0	199
Raming 2024		199	75	0	0	274
Raming 2025		274	75	0	0	349
Raming 2026		349	75	0	0	424

Egalisatiereserve 133 133 133 133 133

Ombudsman

Begroting bestemmingsreserves	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	
Bestuur en dienstverlening	2.077	3.430	4.297	5.853	7.408	
Egalisatiereserve Ombudsman	133	133	133	133	133	
Doel reserve:	Dit betreft een egalisatiereserve met als doel de werkzaamheden van de Ombudsman Rotterdam te waarborgen.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2014 (doorlopend)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2022	133	0	0	0		133

							Raming 2023	133	0	0	0	133
							Raming 2024	133	0	0	0	133
							Raming 2025	133	0	0	0	133
							Raming 2026	133	0	0	0	133
Egalisatiereserve	20	20	20	20	20	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	
Ombudsman						Bestuur en dienstverlening	2.077	3.430	4.297	5.853	7.408	
derdengelden						Egalisatiereserve Ombudsman derdengelden	20	20	20	20	20	
Doel reserve:							Dit betreft een egalisatiereserve met als doel te waarborgen dat de derdengelden gewaarborgd zijn.					
Raadsbesluit:							Afspraak d.d. 23 maart 2005 tussen Ombudsman en gemeenteraad (doorlopend)					
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
						Begroting 2022	20	0	0	0	20	
						Raming 2023	20	0	0	0	20	
						Raming 2024	20	0	0	0	20	
						Raming 2025	20	0	0	0	20	
						Raming 2026	20	0	0	0	20	
Egalisatiereserve Raad	23	23	23	23	23	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	
/Griffie						Bestuur en dienstverlening	2.077	3.430	4.297	5.853	7.408	
						Egalisatiereserve Raad/Griffie	23	23	23	23	23	
Doel reserve:							De bestemmingsreserve dient om eventuele positieve jaarresultaten beschikbaar te houden voor mogelijk toekomstige Raads opdrachten/onderzoeken.					
Raadsbesluit:							10 M raadsbesluit 2021 (doorlopend)					
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
						Begroting 2022	213	0	190	0	23	
						Raming 2023	23	0	0	0	23	
						Raming 2024	23	0	0	0	23	
						Raming 2025	23	0	0	0	23	
						Raming 2026	23	0	0	0	23	
Egalisatiereserve	162	162	162	162	162	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	
Rekenkamer						Bestuur en dienstverlening	2.077	3.430	4.297	5.853	7.408	
						Egalisatiereserve Rekenkamer	162	162	162	162	162	
Doel reserve:							Dit is een egalisatiereserve met als doel de onderzoeken van de Rekenkamer Rotterdam te waarborgen.					
Raadsbesluit:							Jaarrekening 1999 (doorlopend)					

							Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
							Begroting 2022	242	0	80	0	162
							Raming 2023	162	0	0	0	162
							Raming 2024	162	0	0	0	162
							Raming 2025	162	0	0	0	162
							Raming 2026	162	0	0	0	162
Cultuur, sport en recreatie	4.035	3.035	3.035	3.035	3.035							
Bestemmingsreserve -	0	0	0	0	0	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	
Bouw nieuw dierenasiel						Cultuur, sport en recreatie	4.035	3.035	3.035	3.035	3.035	
						Bestemmingsreserve - Bouw nieuw dierenasiel	0	0	0	0	0	
						Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd voor de bouw van een nieuw dierenasiel.					
						Raadsbesluit:	Voorjaarsnota 2019 (einddatum 31-12-2022)					
							Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
							Begroting 2022	395	0	395	0	0
							Raming 2023	0	0	0	0	0
							Raming 2024	0	0	0	0	0
							Raming 2025	0	0	0	0	0
							Raming 2026	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve	0	0	0	0	0	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	
Aanloopkosten depot						Cultuur, sport en recreatie	4.035	3.035	3.035	3.035	3.035	
Collectiegebouw						Bestemmingsreserve Aanloopkosten depot	0	0	0	0	0	
						Collectiegebouw						
						Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van de aanloopkosten van het collectiegebouw bij het museum Boijmans van Beuningen.					
						Raadsbesluit:	Jaarrekening 2020 (einddatum 31-12-2022)					
							Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
							Begroting 2022	194	0	194	0	0
							Raming 2023	0	0	0	0	0
							Raming 2024	0	0	0	0	0
							Raming 2025	0	0	0	0	0
							Raming 2026	0	0	0	0	0

Bestemmingsreserve	5.605	4.605	4.605	4.605	4.605	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
Evenementenfonds						Cultuur, sport en recreatie	4.035	3.035	3.035	3.035	3.035
						Bestemmingsreserve Evenementenfonds	5.605	4.605	4.605	4.605	4.605
Doel reserve:						De bestemmingsreserve Evenementenfonds is gevormd voor het financieren van toekomstige evenementen.					
Raadsbesluit:						Jaarrekening 2012 (einddatum t/m niet van toepassing)					
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2022	6.973	0	1.368	0	5.605
						Raming 2023	5.605	0	1.000	0	4.605
						Raming 2024	4.605	0	0	0	4.605
						Raming 2025	4.605	0	0	0	4.605
						Raming 2026	4.605	0	0	0	4.605
Bestemmingsreserve	1.094	1.094	1.094	1.094	1.094	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
Friciekosten op afstand						Cultuur, sport en recreatie	4.035	3.035	3.035	3.035	3.035
zetten LCC's						Bestemmingsreserve Friciekosten op afstand	1.094	1.094	1.094	1.094	1.094
zetten LCC's											
Doel reserve:						De bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van personele lasten in 2018 en 2019 als gevolg van het afstoten per 1-1-2018 van locaties Sport en Cultuur. Conform de vastgestelde regelingen moet voor 2 jaar kosten worden betaald voor medewerkers die werkzaam zijn in de FSK 1-3 en die de HPK status krijgen. Afgesproken is dat deze medewerkers worden begeleid vanuit programma W&I. Het budget voor de te dekken kosten (loon- opleiding- en begeleidingskosten) is afkomstig van het programma Cultuur, sport en recreatie.					
Raadsbesluit:						Begroting 2018 (einddatum 31-12-2022)					
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2022	1.094	0	0	0	1.094
						Raming 2023	1.094	0	0	0	1.094
						Raming 2024	1.094	0	0	0	1.094
						Raming 2025	1.094	0	0	0	1.094
						Raming 2026	1.094	0	0	0	1.094
Bestemmingsreserve	0	0	0	0	0	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
kwaliteitsslag						Cultuur, sport en recreatie	4.035	3.035	3.035	3.035	3.035
sportaccomodaties						Bestemmingsreserve kwaliteitsslag	0	0	0	0	0
sportaccomodaties											
Doel reserve:						De bestemmingsreserve is gevormd omdat de subsidieregeling liep tot eind 2018. Aanvragen konden t/m 31					

plaatsvindt

Raadsbesluit:

Jaarrekening 2018 (einddatum 31-12-2022)

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2022		251	0	251	0	0
Raming 2023		0	0	0	0	0
Raming 2024		0	0	0	0	0
Raming 2025		0	0	0	0	0
Raming 2026		0	0	0	0	0

Bestemmingsreserve	0	0	0	0	0	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026

Kwaliteitsslag

sportcomplexen

Cultuur, sport en recreatie	4.035	3.035	3.035	3.035	3.035

Bestemmingsreserve Kwaliteitsslag	0	0	0	0	0

sportcomplexen

Doel reserve: De bestemmingsreserve is gevormd voor de onvoorziene werkzaamheden rondom Sportpark

Noordrand

Raadsbesluit:

10m bestuursrapportage 2018 (van 20-12-2018 t/m nader te bepalen)

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2022		0	0	0	0	0
Raming 2023		0	0	0	0	0
Raming 2024		0	0	0	0	0
Raming 2025		0	0	0	0	0
Raming 2026		0	0	0	0	0

Bestemmingsreserve	-3.853	-3.853	-3.853	-3.853	-3.853	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026

Noodfonds

Cultuur, sport en recreatie	4.035	3.035	3.035	3.035	3.035

Bestemmingsreserve Noodfonds	-3.853	-3.853	-3.853	-3.853	-3.853

Doel reserve: De bestemmingsreserve is gevormd als noodfonds.

Raadsbesluit:

Resultaatbestemming 2019 (einddatum 31-12-2022)

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2022		27	0	3.880	0	-3.853
Raming 2023		-3.853	0	0	0	-3.853
Raming 2024		-3.853	0	0	0	-3.853
Raming 2025		-3.853	0	0	0	-3.853
Raming 2026		-3.853	0	0	0	-3.853

Bestemmingsreserve	0	0	0	0	0	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
Regiodeal cultuur						Cultuur, sport en recreatie	4.035	3.035	3.035	3.035	3.035
						Bestemmingsreserve Regiodeal cultuur	0	0	0	0	0
Doel reserve: De Regio Deal bevat een samenhangende aanpak van Rijk en regio om de verschillende opgaven in Rotterdam Zuid aan te pakken. Met de Regio Deal Rotterdam Zuid vindt continuering en versnelling op diverse thema's in het kader van het NPRZ plaats. De reserve is nodig om de specifieke middelen voor het thema 'Cultuur' inzichtelijk te houden.											
Raadsbesluit: 2e herziening 2019 (einddatum 31-12-2025)											
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2022	102	0	102	0	0
						Raming 2023	0	0	0	0	0
						Raming 2024	0	0	0	0	0
						Raming 2025	0	0	0	0	0
						Raming 2026	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve	10	10	10	10	10	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
Renovatie museum											
Boijmans van Beuningen						Cultuur, sport en recreatie	4.035	3.035	3.035	3.035	3.035
						Bestemmingsreserve Renovatie museum Boijmans van Beuningen	10	10	10	10	10
Doel reserve: Deze extra middelen zijn bestemd voor niet-activeerbare kosten, die verband houden met de renovatie van museum Boijmans van Beuningen											
Raadsbesluit: Jaarrekening 2020 (einddatum 31-12-2022)											
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2022	10	0	0	0	10
						Raming 2023	10	0	0	0	10
						Raming 2024	10	0	0	0	10
						Raming 2025	10	0	0	0	10
						Raming 2026	10	0	0	0	10
Bestemmingsreserve	260	260	260	260	260	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
Scoren met Energie						Cultuur, sport en recreatie	4.035	3.035	3.035	3.035	3.035
						Bestemmingsreserve Scoren met Energie	260	260	260	260	260
Doel reserve: De bestemmingsreserve is gevormd ter garantstelling aan sportsupport. Deze garantstelling duurt tot 2028.											

Raadsbesluit:

Jaarrekening 2018 (einddatum 31-12-2028)

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2022		260	0	0	0	260
Raming 2023		260	0	0	0	260
Raming 2024		260	0	0	0	260
Raming 2025		260	0	0	0	260
Raming 2026		260	0	0	0	260

Bestemmingsreserve	920	920	920	920	920	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
Sport gebieden						Cultuur, sport en recreatie	4.035	3.035	3.035	3.035	3.035
						Bestemmingsreserve Sport gebieden	920	920	920	920	920

Doel reserve: De bestemmingsreserve is gevormd voor de realisatie van de beoogde doelen waarvoor deelraden van voormalige deelgemeenten bestemmingsreserves hadden gevormd op onderwerpen die te maken hebben met sport.

Raadsbesluit:

Inzake invlechting Deelgemeenten (einddatum t/m nader te bepalen)

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2022		920	0	0	0	920
Raming 2023		920	0	0	0	920
Raming 2024		920	0	0	0	920
Raming 2025		920	0	0	0	920
Raming 2026		920	0	0	0	920

Economische zaken	2.284	2.134	2.034	1.934	1.934

Bestemmingsreserve	72	72	72	72	72	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
Brexit						Economische zaken	2.284	2.134	2.034	1.934	1.934
						Bestemmingsreserve Brexit	72	72	72	72	72

Doel reserve: De bestemmingsreserve is gevormd als buffer om kosten die volgen vanuit de Brexit te kunnen dekken.

Raadsbesluit:

10m bestuursrapportage 2018 (einddatum 31-12-2022)

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2022		332	0	260	0	72
Raming 2023		72	0	0	0	72
Raming 2024		72	0	0	0	72
Raming 2025		72	0	0	0	72
Raming 2026		72	0	0	0	72

Bestemmingsreserve	1.098	1.098	1.098	1.098	1.098	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
Cofinanciering						Economische zaken	2.284	2.134	2.034	1.934	1.934
Europese subsidies						Bestemmingsreserve Cofinanciering Europese subsidies	1.098	1.098	1.098	1.098	1.098
						Doel reserve: De bestemmingsreserve Cofinanciering Europese subsidies is gevormd voor de cofinanciering van projecten in samenwerking met andere internationale partijen voor economische projecten in de gemeente Rotterdam. Een project wat hiervoor in aanmerking komt is het project "BRIDGE".					
						Raadsbesluit: 10m bestuursrapportage 2016 (einddatum 31-12-2027)					
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2022	1.163	0	66	0	1.098
						Raming 2023	1.098	0	0	0	1.098
						Raming 2024	1.098	0	0	0	1.098
						Raming 2025	1.098	0	0	0	1.098
						Raming 2026	1.098	0	0	0	1.098
Bestemmingsreserve	344	344	344	344	344	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
Economie gebieden						Economische zaken	2.284	2.134	2.034	1.934	1.934
						Bestemmingsreserve Economie gebieden	344	344	344	344	344
						Doel reserve: De bestemmingsreserve Economie gebieden is gevormd in verband met de opheffing van de Deelgemeenten in 2014. Deze reserve is overgekomen naar Economie en is bestemd voor gebiedsontwikkeling, ondernemersondersteuning en economische visie in de voormalig Deelgemeenten Feijenoord (€ 881), Charlois (€ 20),Kralingen-Crooswijk (€ 10) en Hoek van Holland (€ 55).					
						Raadsbesluit: Inzake invlechting Deelgemeenten (einddatum 31-12-2025)					
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2022	344	0	0	0	344
						Raming 2023	344	0	0	0	344
						Raming 2024	344	0	0	0	344
						Raming 2025	344	0	0	0	344
						Raming 2026	344	0	0	0	344
Bestemmingsreserve	320	320	320	320	320	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
WerkLocaties						Economische zaken	2.284	2.134	2.034	1.934	1.934
						Bestemmingsreserve WerkLocaties	320	320	320	320	320
						Doel reserve: De bestemmingsreserve Werklocaties is gevormd omdat in het collegeprogramma "kendoe 2014-2018" is opgenomen, dat drie winkelgebieden samen met de partijen in die gebieden, vitaler gemaakt dienen te					

worden. De winkelgebieden Boulevard Zuid, Noorderboulevard en Plein 1953 zijn geselecteerd. In 2015 is samen met de partijen in de winkelgebieden voor elk van de drie gebieden een plan van aanpak voor de periode 2016-2018 opgesteld. Die plannen worden samen met de partijen in de drie winkelgebieden uitgevoerd.

Raadsbesluit:		Tweede bestuursrapportage 2014 (einddatum 31-12-2023)				
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2022	370	0	50	0	320
	Raming 2023	320	0	0	0	320
	Raming 2024	320	0	0	0	320
	Raming 2025	320	0	0	0	320
	Raming 2026	320	0	0	0	320

Ondernemersinitiatieven	450	300	200	100	100	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
gericht op herstart						Economische zaken	2.284	2.134	2.034	1.934	1.934
						Ondernemersinitiatieven gericht op herstart	450	300	200	100	100
						Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd om ondernemersinitiatieven, die zijn uitgesteld en gaan komen bij de herstart en herstel van de Rotterdamse economie na Corona, te dekken.				

Raadsbesluit:		1e Herziening 2021 (einddatum 31-12-2024)				
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2022	450	0	0	0	450
	Raming 2023	450	0	150	0	300
	Raming 2024	300	0	100	0	200
	Raming 2025	200	0	100	0	100
	Raming 2026	100	0	0	0	100

Maatschappelijke ondersteuning	2.574	2.574	2.574	2.574	2.574

Bestemmingsreserve	570	570	570	570	570	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
Gemeentelijk schuldenbeleid						Maatschappelijke ondersteuning	2.574	2.574	2.574	2.574	2.574
						Bestemmingsreserve Gemeentelijk schuldenbeleid	570	570	570	570	570
						Doel reserve:	Deze extra middelen zijn bestemd om de inwoners waar nodig van dichtbij te blijven ondersteunen gelet op de voorziene toename van de schuldenproblematiek.				

Raadsbesluit:		Jaarrekening 2020 (einddatum 31-12-2025)				
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand

						Begroting 2022	570	0	0	0	570
						Raming 2023	570	0	0	0	570
						Raming 2024	570	0	0	0	570
						Raming 2025	570	0	0	0	570
						Raming 2026	570	0	0	0	570
Bestemmingsreserve	431	431	431	431	431	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
Impuls baankansen											
speciaal voortgezet											
onderwijs						Maatschappelijke ondersteuning	2.574	2.574	2.574	2.574	2.574
						Bestemmingsreserve Impuls baankansen speciaal	431	431	431	431	431
						voortgezet onderwijs					
						Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd om de rijksbijdrage ten behoeve van het praktijk en speciaal onderwijs te verantwoorden.				
						Raadsbesluit:	10m bestuursrapportage 2018 (einddatum t/m nader te bepalen)				
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2022	431	0	0	0	431
						Raming 2023	431	0	0	0	431
						Raming 2024	431	0	0	0	431
						Raming 2025	431	0	0	0	431
						Raming 2026	431	0	0	0	431
Bestemmingsreserve	773	773	773	773	773	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
Masterplan ouderen						Maatschappelijke ondersteuning	2.574	2.574	2.574	2.574	2.574
						Bestemmingsreserve Masterplan ouderen	773	773	773	773	773
						Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van de kosten uit het Masterplan Ouderen Social Trial Dementie 2020-2021				
						Raadsbesluit:	10m bestuursrapportage 2018 (einddatum t/m 31-12-2026)				
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2022	773	0	0	0	773
						Raming 2023	773	0	0	0	773
						Raming 2024	773	0	0	0	773
						Raming 2025	773	0	0	0	773
						Raming 2026	773	0	0	0	773
Bestemmingsreserve	0	0	0	0	0	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
Stadsinitiatief						Maatschappelijke ondersteuning	2.574	2.574	2.574	2.574	2.574

Bestemmingsreserve Stadsinitiatief	0	0	0	0	0	
Doel reserve:	Deze bestemmingsreserve is ter dekking van reeds aangegane verplichtingen omtrent RIF010					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2016 (einddatum 31-12-2022)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2022		2.253	0	2.253	0	0
Raming 2023		0	0	0	0	0
Raming 2024		0	0	0	0	0
Raming 2025		0	0	0	0	0
Raming 2026		0	0	0	0	0

Bestemmingsreserve	800	800	800	800	800	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
Taal						Maatschappelijke ondersteuning	2.574	2.574	2.574	2.574	2.574
volwasseneneducatie						Bestemmingsreserve Taal	800	800	800	800	800
						volwasseneneducatie					
Doel reserve: Vanwege de coronamaatregelen is een vertraging en verschuiving van afronding taaltrajecten 2020 naar 2021 ontstaan. De bestemmingsreserve wordt aangewend om de afronding van deze trajecten in 2021 te financieren.											
Raadsbesluit: Jaarrekening 2020 (einddatum 31-12-2022)											
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2022	800	0	0	0	800
						Raming 2023	800	0	0	0	800
						Raming 2024	800	0	0	0	800
						Raming 2025	800	0	0	0	800
						Raming 2026	800	0	0	0	800

Onderwijs	16.152	15.840	15.552	15.332	15.113							
Bestemmingsreserve	2.064	1.752	1.463	1.244	1.024	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	
Convenant ID-banen							Onderwijs	16.152	15.840	15.552	15.332	15.113
Bestemmingsreserve Convenant ID-banen							2.064	1.752	1.463	1.244	1.024	
Doel reserve:							Dekking verplichting afgesloten convenant instroom/doorstroombanen (ID-banen) t/m 2036					
Raadsbesluit:							Jaarrekening 2020 (einddatum 31-12-2022)					
							Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
							Begroting 2022	2.392	0	329	0	2.064
							Raming 2023	2.064	0	312	0	1.752

							Raming 2024	1.752	0	289	0	1.463
							Raming 2025	1.463	0	219	0	1.244
							Raming 2026	1.244	0	219	0	1.024
Bestemmingsreserve	14.000	14.000	14.000	14.000	14.000	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	
Regio deal onderwijs						Onderwijs	16.152	15.840	15.552	15.332	15.113	
						Bestemmingsreserve Regio deal	14.000	14.000	14.000	14.000	14.000	
						onderwijs						
Doel reserve: "De Regio Deal bevat een samenhangende aanpak van Rijk en regio om de verschillende opgaven in Rotterdam Zuid aan te pakken. Met de Regio Deal Rotterdam Zuid vindt continuering en versnelling van op diverse thema's in het kader van het NPRZ plaats. De reserve is nodig om de specifieke middelen voor de thema 'School' als cofinanciering inzichtelijk te houden en behouden. De inzet van de reserve is tweeledig: - De reserve is enerzijds bestemd voor de Herstructurering van het onderwijsaanbod ""voor huidige en toekomstige leerlingen op Rotterdam Zuid. (Eindresultaat reserve voor 14mln)-Anderzijds is de reserve bestemd voor Dagprogrammering binnen en buiten de Children's Zone, Aanpak van het lerarentekort. (Periodieke reserve voor het restant bedrag) "												
Raadsbesluit: Jaarrekening 2018 (einddatum 31-12-2023)												
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
						Begroting 2022	14.000	0	0	0	14.000	
						Raming 2023	14.000	0	0	0	14.000	
						Raming 2024	14.000	0	0	0	14.000	
						Raming 2025	14.000	0	0	0	14.000	
						Raming 2026	14.000	0	0	0	14.000	
Bestemmingsreserve	88	88	88	88	88	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	
Vakmanschap in zorg						Onderwijs	16.152	15.840	15.552	15.332	15.113	
						Bestemmingsreserve Vakmanschap in	88	88	88	88	88	
						zorg						
Doel reserve: De bestemmingsreserve is gevormd ter financiering van het project Opleiden en Kiezen voor Vakmanschap in de Zorg, Haven en Techniek, als onderdeel van het uitvoeringsplan Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ) 2012-2014.												
Raadsbesluit: Jaarrekening 2012 (einddatum 31-12-2021)												
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
						Begroting 2022	259	0	106	65	88	
						Raming 2023	88	0	0	0	88	
						Raming 2024	88	0	0	0	88	
						Raming 2025	88	0	0	0	88	

							Raming 2026	88	0	0	0	88
Openbare orde en veiligheid	237	207	177	147	117							
Bestemmingsreserve	237	207	177	147	117	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	
Saneringskosten Van der Gaag dossier						Openbare orde en veiligheid	237	207	177	147	117	
						Bestemmingsreserve Saneringskosten Van der Gaag dossier	237	207	177	147	117	
Doel reserve:						De bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van saneringskosten van Overschiese Kleiweg e.d. met betrekking tot Van der Gaag dossier. De sanering start in 2018, maar exacte datum afronding is nog onduidelijk.						
Raadsbesluit:						Jaarrekening 2017 (einddatum 31-12-2022)						
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
						Begroting 2022	267	0	30	0	237	
						Raming 2023	237	0	30	0	207	
						Raming 2024	207	0	30	0	177	
						Raming 2025	177	0	30	0	147	
						Raming 2026	147	0	30	0	117	
Overhead	9.055	9.055	9.055	9.055	9.055							
Bestemmingsreserve	8.584	8.584	8.584	8.584	8.584	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	
Cloudkosten						Overhead	9.055	9.055	9.055	9.055	9.055	
						Bestemmingsreserve Cloudkosten	8.584	8.584	8.584	8.584	8.584	
Doel reserve:						De bestemmingsreserve is gevormd als dekking voor verwachte kapitaallasten die toch in de realisatie moesten worden geboekt.						
Raadsbesluit:						2e Herziening 2020 (einddatum niet van toepassing)						
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
						Begroting 2022	8.584	0	0	0	8.584	
						Raming 2023	8.584	0	0	0	8.584	
						Raming 2024	8.584	0	0	0	8.584	
						Raming 2025	8.584	0	0	0	8.584	
						Raming 2026	8.584	0	0	0	8.584	
Bestemmingsreserve	471	471	471	471	471	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	
Herstelmaatregelen												
Corona korte termijn						Overhead	9.055	9.055	9.055	9.055	9.055	

Bestemmingsreserve Herstelmaatregelen Corona						471	471	471	471	471	
korte termijn											
Doel reserve:						De bestemmingsreserve is gevormd om de herstelmaatregelen veroorzaakt door Corona op korte termijn te kunnen financieren					
Raadsbesluit:						"Resultaatbestemming 2019 (doorlopend)"					
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2022	789	0	318	0	471
						Raming 2023	471	0	0	0	471
						Raming 2024	471	0	0	0	471
						Raming 2025	471	0	0	0	471
						Raming 2026	471	0	0	0	471
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	162.271	152.671	154.211	162.965	172.020						
Bestemmingsreserve	233	233	233	233	233	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
groot onderhoud (MJOP)						Stedelijke inrichting en ontwikkeling	162.271	152.671	154.211	162.965	172.020
						Bestemmingsreserve groot onderhoud (MJOP)	233	233	233	233	233
Doel reserve:						"Met het vormen van deze reserve wordt getracht om toekomstige pieken in onderhoud op te vangen. De afdeling Vastgoed gaat in de kostendekkende huur per object uit van een gemiddelde onderhoudsbehoefte over een periode van vijftig jaar. Op dit moment lukt het nog om de pieken per object op te vangen in de totale onderhoudsbegroting van de afdeling Vastgoed, omdat er ook objecten zijn waarbij binnen de onderhoudsbegroting minder dan het gemiddelde uitgevoerd hoeft te worden."					
Raadsbesluit:						Jaarrekening 2020 (einddatum 31-12-2047)					
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2022	233	0	0	0	233
						Raming 2023	233	0	0	0	233
						Raming 2024	233	0	0	0	233
						Raming 2025	233	0	0	0	233
						Raming 2026	233	0	0	0	233
Bestemmingsreserve	501	501	501	501	501	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
Actieplan Luchtkwaliteit						Stedelijke inrichting en ontwikkeling	162.271	152.671	154.211	162.965	172.020
						Bestemmingsreserve Actieplan Luchtkwaliteit	501	501	501	501	501
Doel reserve:						De bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van kosten inzake het verbeteren van de luchtkwaliteit voor					

de Rotterdammers. Hiervoor is de Koersnota Lucht in 2015 vastgesteld door de raad. De belangrijkste prioriteiten zijn het versneld laten afnemen van de uitstoot van elementair koolstof met 40% in deze collegeperiode (t.o.v. 2014) en het gemeentelijke wagenpark is in 2018 25% 'schoner'.

Raadsbesluit: Tweede bestuursrapportage 2016 (einddatum 31-12-2022)

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2022		1.395	0	894	0	501
Raming 2023		501	0	0	0	501
Raming 2024		501	0	0	0	501
Raming 2025		501	0	0	0	501
Raming 2026		501	0	0	0	501

Bestemmingsreserve	25.478	16.526	16.581	16.635	16.689	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
Bodem						Stedelijke inrichting en ontwikkeling	162.271	152.671	154.211	162.965	172.020
						Bestemmingsreserve Bodem	25.478	16.526	16.581	16.635	16.689

Doel reserve: De bestemmingsreserve wordt gevoed met rijksmiddelen voor bodemsanering. Aan deze reserve worden gelden onttrokken ten behoeve van meerjarige uitgaven voor bodemsanering.

Raadsbesluit: 2e Herziening 2019 (einddatum 31-12-2023)

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2022		38.178	0	12.700	0	25.478
Raming 2023		25.478	0	8.952	0	16.526
Raming 2024		16.526	54	0	0	16.581
Raming 2025		16.581	54	0	0	16.635
Raming 2026		16.635	54	0	0	16.689

Bestemmingsreserve	1.247	1.247	1.247	1.247	1.247	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
Duurzaam						Stedelijke inrichting en ontwikkeling	162.271	152.671	154.211	162.965	172.020
						Bestemmingsreserve Duurzaam	1.247	1.247	1.247	1.247	1.247

Doel reserve: De vorming van reserve Duurzaam heeft plaatsgevonden ter dekking van de lasten voor de uitvoering van activiteiten ten behoeve van het programma Duurzaam.

Raadsbesluit: Jaarrekening 2008 (einddatum 31-12-2025)

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2022		1.807	0	560	0	1.247
Raming 2023		1.247	0	0	0	1.247
Raming 2024		1.247	0	0	0	1.247
Raming 2025		1.247	0	0	0	1.247

						Raming 2026	1.247	0	0	0	1.247
Bestemmingsreserve	37	37	37	37	37	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
Duurzaamheid gebieden						Stedelijke inrichting en ontwikkeling	162.271	152.671	154.211	162.965	172.020
						Bestemmingsreserve Duurzaamheid gebieden	37	37	37	37	37
						Doel reserve:	De bestemmingsreserve Duurzaamheid gebieden is gevormd ter dekking van de lasten van specifieke activiteiten/projecten op het gebied van duurzaamheid in de voormalige deelgemeentegebieden.				
						Raadsbesluit:	Inzake invlechting Deelgemeenten (einddatum 31-12-2022)				
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2022	37	0	0	0	37
						Raming 2023	37	0	0	0	37
						Raming 2024	37	0	0	0	37
						Raming 2025	37	0	0	0	37
						Raming 2026	37	0	0	0	37
Bestemmingsreserve	13.364	10.907	8.069	6.654	5.239	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
Energietransitie						Stedelijke inrichting en ontwikkeling	162.271	152.671	154.211	162.965	172.020
						Bestemmingsreserve Energietransitie	13.364	10.907	8.069	6.654	5.239
						Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd om de continuïteit van de Energietransitie te waarborgen. Jaarlijks wordt een bestedingsvoorstel voorgelegd aan de Raad. Een deel van de bestemmingsreserve wordt in eerste instantie gevuld vanuit een lening uit het IFR vooruitlopend op de verkoop van ENECO.				
						Raadsbesluit:	2e herziening 2019 (einddatum 31-12-2025)				
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2022	42.805	0	29.441	0	13.364
						Raming 2023	13.364	0	2.457	0	10.907
						Raming 2024	10.907	0	2.839	0	8.069
						Raming 2025	8.069	0	1.415	0	6.654
						Raming 2026	6.654	0	1.415	0	5.239
Bestemmingsreserve	1.258	958	658	358	358	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
Funderingen						Stedelijke inrichting en ontwikkeling	162.271	152.671	154.211	162.965	172.020
						Bestemmingsreserve Funderingen	1.258	958	658	358	358
						Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd om de continuïteit van de funderingsaanpak in Rotterdam te waarborgen. Het betreft meerjarige wijkgerichte participatieprojecten in het kader van gesubsidieerd funderingsonderzoek en urgent bloksgewijs funderingsherstel.				

						Raadsbesluit:						Jaarrekening 2017 (doorlopend)					
						Verloopstaat		Beginstand		Toevoeging		Onttrekking		Vrijval		Eindstand	
						Begroting 2022		1.558		0		300		0		1.258	
						Raming 2023		1.258		0		300		0		958	
						Raming 2024		958		0		300		0		658	
						Raming 2025		658		0		300		0		358	
						Raming 2026		358		0		0		0		358	
Bestemmingsreserve		34.788	30.221	27.157	26.427	25.697	Begroting bestemmingsreserves		31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026				
Gebiedsontwikkeling								Stedelijke inrichting en ontwikkeling		162.271	152.671	154.211	162.965	172.020			
								Bestemmingsreserve		34.788	30.221	27.157	26.427	25.697			
								Gebiedsontwikkeling									
								Doel reserve:		De middelen in deze bestemmingsreserve dienen ter dekking van de materiële lasten van buitenruimteprojecten. Het betreft zowel projecten gekoppeld aan de gebiedsontwikkeling als projecten gekoppeld aan vergroening.							
								Raadsbesluit:		Jaarrekening 2016 (einddatum t/m nader te bepalen)len)							
						Verloopstaat		Beginstand		Toevoeging		Onttrekking		Vrijval		Eindstand	
						Begroting 2022		57.353		587		21.708		1.444		34.788	
						Raming 2023		34.788		0		4.567		0		30.221	
						Raming 2024		30.221		0		3.064		0		27.157	
						Raming 2025		27.157		0		730		0		26.427	
						Raming 2026		26.427		0		730		0		25.697	
Bestemmingsreserve		230	230	230	230	230	Begroting bestemmingsreserves		31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026				
Groot onderhoud MBVB								Stedelijke inrichting en ontwikkeling		162.271	152.671	154.211	162.965	172.020			
								Bestemmingsreserve Groot onderhoud		230	230	230	230	230			
								MBVB									
								Doel reserve:		De bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van planvorming- en onderzoekskosten inzake de renovatie van het museum Boymans van Beuningen.							
								Raadsbesluit:		Jaarrekening 2016 (einddatum 31-12-2023)							
						Verloopstaat		Beginstand		Toevoeging		Onttrekking		Vrijval		Eindstand	
						Begroting 2022		328		0		98		0		230	
						Raming 2023		230		0		0		0		230	
						Raming 2024		230		0		0		0		230	
						Raming 2025		230		0		0		0		230	

						Raming 2026	230	0	0	0	230
Bestemmingsreserve	229	229	229	229	229	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
Infrastructuur						Stedelijke inrichting en ontwikkeling	162.271	152.671	154.211	162.965	172.020
						Bestemmingsreserve Infrastructuur	229	229	229	229	229
						Doel reserve:	De vorming van reserve Infrastructuur heeft plaatsgevonden in boekjaar 2002 en wordt aangewend ten behoeve van grootschalige infrastructurele projecten. De reserve is specifiek bestemd voor de dekking van de ontwikkeling van Rotterdam CS.				
						Raadsbesluit:	2002 (einddatum 31-12-2022)				
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2022	229	0	0	0	229
						Raming 2023	229	0	0	0	229
						Raming 2024	229	0	0	0	229
						Raming 2025	229	0	0	0	229
						Raming 2026	229	0	0	0	229
Bestemmingsreserve	0	0	0	0	0	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
Kansrijke wijken						Stedelijke inrichting en ontwikkeling	162.271	152.671	154.211	162.965	172.020
						Bestemmingsreserve Kansrijke wijken	0	0	0	0	0
						Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd om toekomstige schommelingen in de uitvoering van het programma Kansrijke Wijken op te vangen. Het programma bevat een aantal grote bijdragen aan andere projecten. De buitenruimteprojecten hebben een langere voorbereidingstijd om te komen tot uitvoering.				
						Raadsbesluit:	Jaarrekening 2016 (einddatum 31-12-2021)				
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2022	0	0	0	0	0
						Raming 2023	0	0	0	0	0
						Raming 2024	0	0	0	0	0
						Raming 2025	0	0	0	0	0
						Raming 2026	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve	2.395	2.395	2.395	2.395	2.395	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
Middensegment Huur						Stedelijke inrichting en ontwikkeling	162.271	152.671	154.211	162.965	172.020
						Bestemmingsreserve Middensegment Huur	2.395	2.395	2.395	2.395	2.395
						Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd om huurwoningen in het middensegment te realiseren.				
						Raadsbesluit:	"Resultaatbestemming 2019 (einddatum 31-12-2022)"				
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand

							Begroting 2022	2.395	0	0	0	2.395
							Raming 2023	2.395	0	0	0	2.395
							Raming 2024	2.395	0	0	0	2.395
							Raming 2025	2.395	0	0	0	2.395
							Raming 2026	2.395	0	0	0	2.395
Bestemmingsreserve	0	0	0	0	0		Begroting bestemmingsreserves	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
Mooi Mooi Middelland							Stedelijke inrichting en ontwikkeling	162.271	152.671	154.211	162.965	172.020
							Bestemmingsreserve Mooi Mooi Middelland	0	0	0	0	0
Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd voor het dekken van de verplichtingen uit het programma Mooi Mooier Middelland											
Raadsbesluit:	10m bestuursrapportage 2018 (einddatum t/m nader te bepalen)											
							Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
							Begroting 2022	281	0	281	0	0
							Raming 2023	0	0	0	0	0
							Raming 2024	0	0	0	0	0
							Raming 2025	0	0	0	0	0
							Raming 2026	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve	75.253	81.930	91.053	102.198	113.343		Begroting bestemmingsreserves	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
Nationaal Programma							Stedelijke inrichting en ontwikkeling	162.271	152.671	154.211	162.965	172.020
Rotterdam Zuid							Bestemmingsreserve Nationaal Programma	75.253	81.930	91.053	102.198	113.343
Rotterdam Zuid												
Doel reserve:	De vorming van de bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid heeft plaatsgevonden ter dekking van de lasten Nationaal Programma Rotterdam Zuid.											
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2012 (doorlopend)											
							Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
							Begroting 2022	73.011	20.000	17.758	0	75.253
							Raming 2023	75.253	16.500	9.823	0	81.930
							Raming 2024	81.930	11.500	2.377	0	91.053
							Raming 2025	91.053	11.500	355	0	102.198
							Raming 2026	102.198	11.500	355	0	113.343
Bestemmingsreserve	0	0	0	0	0		Begroting bestemmingsreserves	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
RCP Groene Daken							Stedelijke inrichting en ontwikkeling	162.271	152.671	154.211	162.965	172.020

Bestemmingsreserve RCP Groene						0	0	0	0	0	
Daken											
Doel reserve: De reserve impuls RCP Groene Daken heeft plaatsgevonden, ter dekking van het onderzoek en monitoring met betrekking tot de aanleg van groene daken.											
Raadsbesluit: Jaarrekening 2008 (einddatum 31-12-2022)											
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2022	212	0	212	0	0
						Raming 2023	0	0	0	0	0
						Raming 2024	0	0	0	0	0
						Raming 2025	0	0	0	0	0
						Raming 2026	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve	18	18	18	18	18	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
stedelijke											
bereikbaarheid											
(waaronder Maastunnel)											
						Stedelijke inrichting en ontwikkeling	162.271	152.671	154.211	162.965	172.020
						Bestemmingsreserve stedelijke bereikbaarheid	18	18	18	18	18
						(waaronder Maastunnel)					
Doel reserve: De bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van niet activeerbare kosten van de renovatie van de Maastunnel.											
Raadsbesluit: Jaarrekening 2016 (einddatum 31-12-2022)											
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2022	3.857	0	3.839	0	18
						Raming 2023	18	0	0	0	18
						Raming 2024	18	0	0	0	18
						Raming 2025	18	0	0	0	18
						Raming 2026	18	0	0	0	18
Bestemmingsreserve	5.768	5.768	5.768	5.768	5.768	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
Stimulering											
bouwproductie											
						Stedelijke inrichting en ontwikkeling	162.271	152.671	154.211	162.965	172.020
						Bestemmingsreserve Stimulering bouwproductie	5.768	5.768	5.768	5.768	5.768
Doel reserve: De bestemmingsreserve is gevormd om de bouwproductie te stimuleren											
Raadsbesluit: "Resultaatbestemming 2019 (einddatum 31-12-2022)"											
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2022	5.768	1.000	1.000	0	5.768
						Raming 2023	5.768	0	0	0	5.768

							Raming 2024	5.768	0	0	0	5.768
							Raming 2025	5.768	0	0	0	5.768
							Raming 2026	5.768	0	0	0	5.768
Bestemmingsreserve	4	4	4	4	4	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	
Vastgoed gebieden						Stedelijke inrichting en ontwikkeling	162.271	152.671	154.211	162.965	172.020	
						Bestemmingsreserve Vastgoed gebieden	4	4	4	4	4	
						Doel reserve:	De bestemmingsreserve Vastgoed gebieden is gevormd ter dekking van de lasten van specifieke activiteiten /projecten op het gebied van vastgoed in de voormalige deelgemeentegebieden.					
						Raadsbesluit:	Inzake invlechting Deelgemeenten (einddatum 31-12-2021)					
							Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2022	4	0	0	0	4	
						Raming 2023	4	0	0	0	4	
						Raming 2024	4	0	0	0	4	
						Raming 2025	4	0	0	0	4	
						Raming 2026	4	0	0	0	4	
Resilience	0	0	0	0	0	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	
						Stedelijke inrichting en ontwikkeling	162.271	152.671	154.211	162.965	172.020	
						Resilience	0	0	0	0	0	
						Doel reserve:	Het concernbreed structureel werken aan weerbaarheid en veerkracht van de stad.					
						Raadsbesluit:	Jaarrekening 2020 (einddatum 31-12-2022)					
							Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2022	125	0	125	0	0	
						Raming 2023	0	0	0	0	0	
						Raming 2024	0	0	0	0	0	
						Raming 2025	0	0	0	0	0	
						Raming 2026	0	0	0	0	0	
WABO-leges	1.468	1.468	32	32	32	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	
						Stedelijke inrichting en ontwikkeling	162.271	152.671	154.211	162.965	172.020	
						WABO-leges	1.468	1.468	32	32	32	
						Doel reserve:	Dekking van de kosten voor extra benodigde capaciteit en behandelkosten in 2021 voor de in 2020 in het kader van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht ingediende plannen in de hoogste categorie					

Raadsbesluit: Jaarrekening 2020 (einddatum 31-12-2024)

Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2022	3.237	0	1.770	0	1.468
Raming 2023	1.468	0	0	0	1.468
Raming 2024	1.468	0	1.436	0	32
Raming 2025	32	0	0	0	32
Raming 2026	32	0	0	0	32

Verkeer en vervoer	255	130	5	0	0

Bestemmingsreserve	255	130	5	0	0
Begroting bestemmingsreserves	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
Verkeer en Vervoer					
Verkeer en vervoer	255	130	5	0	0
2011					
Bestemmingsreserve Verkeer en Vervoer	255	130	5	0	0
2011					

Doel reserve: De reserve Verkeer & Vervoer vormt de dekking van de gemeentelijke kosten voor verkeerseducatie, die niet op andere wijze begroot zijn. Op deze wijze is er voorsnog dekking beschikbaar voor deze noodzakelijke activiteit.

Raadsbesluit: Tweede bestuursrapportage 2011 (einddatum t/m 31-12-2025)

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2022	380	0	125	0	255
	Raming 2023	255	0	125	0	130
	Raming 2024	130	0	125	0	5
	Raming 2025	5	0	5	0	0
	Raming 2026	0	0	0	0	0

Bestemmingsreserve	0	0	0	0	0	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026

Vervoer over water						
	Verkeer en vervoer	255	130	5	0	0
	Bestemmingsreserve Vervoer over water	0	0	0	0	0

Doel reserve: In het kader van het project Vervoer over Water zijn lang lopende afspraken gemaakt met de Verkeersonderneming en diverse participanten. Deze afspraken lopen door tot en met 2020. Om in de toekomst aan de verplichtingen te kunnen voldoen is deze bestemmingsreserve gevormd.

Raadsbesluit: Jaarrekening 2016 (einddatum 31-12- 2022)

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2022		64	0	64	0	0
Raming 2023		0	0	0	0	0

Raming 2024	0	0	0	0	0
Raming 2025	0	0	0	0	0
Raming 2026	0	0	0	0	0

Volksgezondheid en zorg	57.284	56.213	56.213	56.213	56.213

Bestemmingsreserve	4.032	4.032	4.032	4.032	4.032	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026

Blokhuismiddelen							Volksgezondheid en zorg	57.284	56.213	56.213	56.213	56.213

Bestemmingsreserve Blokhuismiddelen	4.032	4.032	4.032	4.032	4.032

Doel reserve: De gemeente Rotterdam heeft een aanvraag ingediend voor extra middelen in het kader van de brede aanpak van dak- en thuisloosheid.

Raadsbesluit: Jaarrekening 2020 (einddatum 31-12-2024)

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2022		9.778	0	5.746	0	4.032
Raming 2023		4.032	0	0	0	4.032
Raming 2024		4.032	0	0	0	4.032
Raming 2025		4.032	0	0	0	4.032
Raming 2026		4.032	0	0	0	4.032

Bestemmingsreserve	1.128	222	222	222	222	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026

Decentralisatie AWBZ							Volksgezondheid en zorg	57.284	56.213	56.213	56.213	56.213

Bestemmingsreserve Decentralisatie	1.128	222	222	222	222

AWBZ

Doel reserve: De bestemmingsreserve is ter dekking van investeringskosten om het nieuwe stelsel zorg & welzijn (na de decentralisaties AWBZ en Jeugdwet per 1-1-2015) stevig neer te zetten en om de grootste onzekerheden in de kosten en rijksbudgetten voor tweedelijnsondersteuning Wmo en specialistische jeugdhulp te kunnen opvangen. De onzekerheden in de kosten hebben te maken met het open-eindekarakter van de tweedelijnsondersteuning Wmo en met de toeleiding tot specialistische jeugdhulp die we voor een belangrijk deel niet zelf in de hand hebben (verloopt via de huisartsen). Om de risico's op de inkoop van tweedelijnszorg hanteren we een reserve van 5% van het inkoopbudget van € 340 mln.

Raadsbesluit: Jaarrekening 2012 (einddatum 31-12-2024)

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2022		1.128	0	0	0	1.128
Raming 2023		1.128	0	906	0	222
Raming 2024		222	0	0	0	222
Raming 2025		222	0	0	0	222

						Raming 2026	222	0	0	0	222
Bestemmingsreserve	294	294	294	294	294	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
Maatschappelijke						Volksgezondheid en zorg	57.284	56.213	56.213	56.213	56.213
Participatie gebieden						Bestemmingsreserve Maatschappelijke	294	294	294	294	294
						Participatie gebieden					
Doel reserve:						De bestemmingsreserve is gevormd voor de realisatie van de beoogde doelen waarvoor deelraden van voormalige deelgemeenten bestemmingsreserves hadden gevormd op onderwerpen die te maken hebben met Maatschappelijke Participatie.					
Raadsbesluit:						Inzake invlechting Deelgemeenten (einddatum 31-12-2022)					
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2022	294	0	0	0	294
						Raming 2023	294	0	0	0	294
						Raming 2024	294	0	0	0	294
						Raming 2025	294	0	0	0	294
						Raming 2026	294	0	0	0	294
Bestemmingsreserve	51.830	51.665	51.665	51.665	51.665	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
tweedelijns WMO en						Volksgezondheid en zorg	57.284	56.213	56.213	56.213	56.213
Jeugdhulp						Bestemmingsreserve tweedelijns WMO en	51.830	51.665	51.665	51.665	51.665
						Jeugdhulp					
Doel reserve:						De bestemmingsreserve is gevormd om schommelingen in de zorguitgaven op te vangen bij de Wmo en Jeugdhulp.					
Raadsbesluit:						Voorjaarsnota 2017 (einddatum t/m niet van toepassing)					
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2022	32.195	25.900	6.265	0	51.830
						Raming 2023	51.830	0	165	0	51.665
						Raming 2024	51.665	0	0	0	51.665
						Raming 2025	51.665	0	0	0	51.665
						Raming 2026	51.665	0	0	0	51.665
Bestemmingsreserve	0	0	0	0	0	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
Vrouwenopvang en						Volksgezondheid en zorg	57.284	56.213	56.213	56.213	56.213
mensenhandel						Bestemmingsreserve Vrouwenopvang en	0	0	0	0	0
						mensenhandel					
Doel reserve:						Betreffende middelen zijn bestemd voor de onderdelen van Centrum Huiselijk Geweld,					

Raadsbesluit:

Jaarrekening 2020 (einddatum 31-12-2026)

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2022		825	0	825	0	0
Raming 2023		0	0	0	0	0
Raming 2024		0	0	0	0	0
Raming 2025		0	0	0	0	0
Raming 2026		0	0	0	0	0

Werk en inkomen	32.125	31.658	31.190	30.723	30.255

Begeleiding naar werk voor Statushouders	0	0	0	0	0	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026

Werk en inkomen	32.125	31.658	31.190	30.723	30.255

Begeleiding naar werk voor Statushouders	0	0	0	0	0

Doel reserve: De bestemmingsreserve is gevormd ter dekking kosten voor de begeleiding naar werk en inzet van instrumenten t.b.v. statushouders in 2022. Het rijk heeft de taakstelling voor de huisvesting van statushouders voor 2021 voor de gemeente Rotterdam verhoogd naar 1.000 statushouders. Dit brengt extra kosten met zich mee. Vanuit de onderbesteding in 2020 is een bestemmingsreserve gevormd, die in 2022 zal worden ingezet om de dip in de budgetten voor de statushouders op te kunnen vangen.

Raadsbesluit:

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2022		0	1.000	1.000	0	0
Raming 2023		0	0	0	0	0
Raming 2024		0	0	0	0	0
Raming 2025		0	0	0	0	0
Raming 2026		0	0	0	0	0

Bestemmingsreserve	29.023	29.023	29.023	29.023	29.023	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026

BUIG (uitkeringen

Participatiewet e.d.)

Werk en inkomen	32.125	31.658	31.190	30.723	30.255

Bestemmingsreserve BUIG (uitkeringen	29.023	29.023	29.023	29.023	29.023

Participatiewet e.d.)

Doel reserve: De bestemmingsreserve is gevormd om een eventueel toekomstig tekort te dekken op de WWB-inkomensdeel en de (verlaagde) rijksuitkering.

Raadsbesluit:

Eerste bestuursrapportage 2015 (einddatum 31-12-2022)

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2022		35.529	0	6.506	0	29.023

Bestemmingsreserve	3.102	2.635	2.167	1.700	1.232	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
Doorlopende						Werk en inkomen	32.125	31.658	31.190	30.723	30.255
werkzaamheden Tozo-											
regeling						Bestemmingsreserve Doorlopende	3.102	2.635	2.167	1.700	1.232
						werkzaamheden Tozo-regeling					
Doel reserve: De bestemmingsreserve Doorlopende werkzaamheden Tozo-regeling is bestemd voor het dekken van de uitvoeringskosten van doorlopende werkzaamheden die gestart zijn in 2020 en nog doorlopen in volgende jaren.											
Raadsbesluit: Jaarrekening 2020 (einddatum 31-12-2026)											
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2022	3.336	0	234	0	3.102
						Raming 2023	3.102	0	468	0	2.635
						Raming 2024	2.635	0	468	0	2.167
						Raming 2025	2.167	0	468	0	1.700
						Raming 2026	1.700	0	468	0	1.232

Bestemmingsreserve	0	0	0	0	0	
Begroting bestemmingsreserves	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	
Spaarsaldo						
Participatiebudget						
	Werk en inkomen	32.125	31.658	31.190	30.723	30.255
	Bestemmingsreserve Spaarsaldo	0	0	0	0	0
	Participatiebudget					
Doel reserve:	De bestemmingsreserve Spaarsaldo Participatiebudget is ontstaan, doordat de BBV regels voor het meenemen van het participatiebudget in 2014, zijn gewijzigd. Voorheen nam de gemeente niet-bestede participatiemiddelen (spaarsaldo) op de balans mee om die in volgende jaren te kunnen inzetten. Vanaf eind 2014 mag de gemeente dit niet meer op deze wijze presenteren op de overlopende passiva. Het zijn dus rijksmiddelen Participatiebudget van voorgaande jaren die de gemeente inzet voor de uitvoering van de taken in het sociaal domein. Dit saldo kan gesplitst worden in € 355 voor Regionale Werkbedrijven en € 607 voor SROI.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2014 (einddatum t/m nader te bepalen)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2022	76	0	76	0	0
	Raming 2023	0	0	0	0	0
	Raming 2024	0	0	0	0	0

Raming 2025	0	0	0	0	0
Raming 2026	0	0	0	0	0

Totaal	2.129.588	2.133.266	2.195.457	2.249.420	2.303.783

Voorzieningen

Pagina 120

Voorzieningen

Voorzieningen zijn middelen die in het verleden opzij zijn gezet om een onafwendbaar financieel risico af te dekken waarvan de omvang onzeker is, doch redelijkerwijs in te schatten. Voorzieningen hebben altijd een specifiek bestedingsdoel.

De voorzieningen van de gemeente Rotterdam zijn in het onderstaande overzicht opgenomen. Door op het informatie-icoontje te klikken krijg je een algemene toelichting en het meerjarig verloop per voorziening.

Begroting	31-12-	31-12-	31-12-	31-12-	31-12-
Voorzieningen	2022	2023	2024	2025	2026

Algemene middelen	1.420	1.420	1.420	1.420	1.420

Voorziening	259	259	259	259	259

Belastinggeschillen

Begroting	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026

Voorzieningen

Algemene middelen	1.420	1.420	1.420	1.420	1.420

Voorziening	259	259	259	259	259

Belastinggeschillen

Doel Voorziening: De voorziening was bedoeld ter volledige afdekking van risico's in de toepassing van de werktuigenvrijstelling van enkele industriële complexen en risico's als gevolg van de lopende procedure omtrent de precario-en reclamebelasting.

Ingesteld per: 1-1-2001

Eindigt per: Geen einddatum bepaald

Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand

Voorziening

Belastinggeschillen

Begroting 2022	259	0	0	0	259

Raming 2023	259	0	0	0	259

Raming 2024	259	0	0	0	259

						Raming 2025	259	0	0	0	259
						Raming 2026	259	0	0	0	259
Voorziening	1.161	1.161	1.161	1.161	1.161	Begroting	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
Vennootschapsbelasting						Voorzieningen					
						Algemene middelen	1.420	1.420	1.420	1.420	1.420
						Voorziening	1.161	1.161	1.161	1.161	1.161
						Vennootschapsbelasting					
Doel Voorziening: De voorziening is bedoeld ter dekking van de risico's als gevolg van aankondiging van de Rijksbelastingdienst dat zij de aangifte Vpb-lasten met ingang van heffingsjaar 2016 corrigeren. Dit betreft een correctie voor de activiteiten beschikbaar stellen van ruimte voor reclameuitingen en voor verhuur van de brandstofverkooppunten.											
Ingesteld per:											1-1-2017
Eindigt per:											Geen einddatum bepaald
Voorziening						Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval		Eindstand
Vennootschapsbelasting											
Begroting 2022						1.161	0	0	0		1.161
Raming 2023						1.161	0	0	0		1.161
Raming 2024						1.161	0	0	0		1.161
Raming 2025						1.161	0	0	0		1.161
Raming 2026						1.161	0	0	0		1.161
Bestuur en Dienstverlening	52.689	52.689	52.689	52.689	52.689						
Voorziening Pensioenen	52.256	52.256	52.256	52.256	52.256	Begroting Voorzieningen	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
Bestuurders						Bestuur en Dienstverlening	52.689	52.689	52.689	52.689	52.689
						Voorziening Pensioenen Bestuurders	52.256	52.256	52.256	52.256	52.256
Doel Voorziening: Het beschikken over voldoende vermogen om aan de (toekomstige) pensioenverplichtingen van (oud)politiek ambtsdragers van het college van B&W, Gebied en ex deelgemeenten te kunnen voldoen.											
Ingesteld per:											1-1-2014
Eindigt per:											Geen einddatum bepaald
Verloopstaat Voorziening Pensioenen						Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval		Eindstand
Bestuurders											
(samenvoeging van de voorziening Pensioenen bestuurders en voorziening pensioenen gebieden)											

						Begroting 2022	52.256	1.600	1.600	0	52.256
						Raming 2023	52.256	1.600	1.600	0	52.256
						Raming 2024	52.256	1.600	1.600	0	52.256
						Raming 2025	52.256	1.600	1.600	0	52.256
						Raming 2026	52.256	1.600	1.600	0	52.256
Voorziening	433	433	433	433	433	Begroting Voorzieningen	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
Pensioenvoorziening ex raadsleden						Bestuur en Dienstverlening	52.689	52.689	52.689	52.689	52.689
						Voorziening Pensioenvoorziening ex raadsleden	433	433	433	433	433
						Doel Voorziening:	De voorziening dekt de verplichtingen voortkomend uit pensioenrechten voor de nieuwe raadsleden (vanaf eind maart 2014).				
						Ingesteld per:	1-1-2015				
						Eindigt per:	Geen einddatum bepaald				
						Verloopstaat Voorziening	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
						Pensioenvoorziening ex raadsleden					
						Begroting 2022	433	0	0	0	433
						Raming 2023	433	0	0	0	433
						Raming 2024	433	0	0	0	433
						Raming 2025	433	0	0	0	433
						Raming 2026	433	0	0	0	433
Overhead	3.852	3.852	3.852	3.852	3.852						
Voorziening	3.852	3.852	3.852	3.852	3.852	Begroting Voorzieningen	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
Verzekeringen						Overhead	3.852	3.852	3.852	3.852	3.852
						Voorziening Verzekeringen	3.852	3.852	3.852	3.852	3.852
						Doel Voorziening:	De vorming van de voorziening Verzekeringen heeft tot doel het stellen van zekerheden bij de afdoening van schadegevallen.				
						Ingesteld per:	1-1-2005				
						Eindigt per:	Geen einddatum bepaald				
						Verloopstaat Voorziening	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
						Verzekeringen					
						Begroting 2022	3.852	0	0	0	3.852
						Raming 2023	3.852	0	0	0	3.852
						Raming 2024	3.852	0	0	0	3.852

						Raming 2025	3.852	0	0	0	3.852
						Raming 2026	3.852	0	0	0	3.852
Beheer van de stad	1.449	1.403	1.357	1.310	1.264						
Voorziening	0	0	0	0	0	Begroting Voorzieningen	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
Vervangingsinvesteringen											
riolering						Beheer van de stad	1.449	1.403	1.357	1.310	1.264
						Voorziening Vervangingsinvesteringen riolering	0	0	0	0	0
						Doel Voorziening:	De voorziening dekt de kosten van vervangingen van riolen.				
						Ingesteld per:	1-1-2007				
						Eindigt per:	Geen einddatum bepaald				
						Verloopstaat Voorziening Vervangingsinvesteringen	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
						riolering					
						Begroting 2022	0	31.477	31.477	0	0
						Raming 2023	0	32.872	32.872	0	0
						Raming 2024	0	34.502	34.502	0	0
						Raming 2025	0	36.679	36.679	0	0
						Raming 2026	0	36.679	36.679	0	0
Voorziening Afkoop	510	463	417	371	324	Begroting Voorzieningen	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
beheer en onderhoud						Beheer van de stad	1.449	1.403	1.357	1.310	1.264
N209						Voorziening Afkoop beheer en onderhoud N209	510	463	417	371	324
						Doel Voorziening:	Rotterdam neemt een deel van de N209 over van de Provincie Zuid Holland. Voor het beheer en onderhoud voor de komende 15 jaar heeft Rotterdam een bijdrage gekregen.				
						Ingesteld per:	1-7-2019				
						Eindigt per:	31-12-2033				
						Verloopstaat Voorziening	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
						Afkoop beheer en onderhoud N209					
						Begroting 2022	556	0	46	0	510
						Raming 2023	510	0	46	0	463
						Raming 2024	463	0	46	0	417
						Raming 2025	417	0	46	0	371
						Raming 2026	371	0	46	0	324

Voorziening Leges	905	905	905	905	905	Begroting Voorzieningen	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
Leidingen						Beheer van de stad	1.449	1.403	1.357	1.310	1.264
						Voorziening Leges	905	905	905	905	905
						Leidingen					
						Doel Voorziening:	De voorziening is gevormd als gevolg van de vooruitontvangen opbrengsten van derden waarbij de kosten met een specifiek doel in een volgend jaar worden gemaakt.				
						Ingesteld per:	31-12-2013				
						Eindigt per:	Geen einddatum bepaald				
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
						Voorziening Leges					
						Leidingen					
						Begroting 2022	905	0	0	0	905
						Raming 2023	905	0	0	0	905
						Raming 2024	905	0	0	0	905
						Raming 2025	905	0	0	0	905
						Raming 2026	905	0	0	0	905
Voorziening Bomenfonds	35	35	35	35	35	Begroting Voorzieningen	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
						Beheer van de stad	1.449	1.403	1.357	1.310	1.264
						Voorziening Bomenfonds	35	35	35	35	35
						Doel Voorziening:	De voorziening is bedoeld voor het herplanten van bomen en is gevormd door éénmalige afkoop van herplantplicht door derden.				
						Ingesteld per:	31-12-2016				
						Eindigt per:	Geen einddatum bepaald				
						Verloopstaat Voorziening	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
						Bomenfonds					
						Begroting 2022	35	0	0	0	35
						Raming 2023	35	0	0	0	35
						Raming 2024	35	0	0	0	35
						Raming 2025	35	0	0	0	35
						Raming 2026	35	0	0	0	35
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	44.789	44.789	44.789	44.789	44.789						
Verliesvoorziening	42.126	42.126	42.126	42.126	42.126	Begroting	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
Grondexploitatie						Voorzieningen					

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	44.789	44.789	44.789	44.789	44.789
Verliesvoorziening	42.126	42.126	42.126	42.126	42.126
Grondexploitaties					
Doel Voorziening: De verliesvoorziening grondexploitatie betreft de reclassificatie van de verliesvoorziening conform de voorschriften van de BBV. In de BBV-notitie grondexploitaties die in 2019 is uitgebracht is een aanscherping aangebracht in de manier waarop de verliesvoorziening grondexploitaties in de balans moet worden verwerkt. Vanaf 2019 moet de waardecorrectie slechts tot de boekwaarde van de negatieve grondexploitaties op de balans worden opgenomen. Het surplus moet als voorziening onder de passiva worden opgenomen.					
Ingesteld per:	31-12-2019				
Eindigt per:	Geen einddatum bepaald				
Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
verliesvoorziening					
Grondexploitaties					
Begroting 2022	42.126	0	0	0	42.126
Raming 2023	42.126	0	0	0	42.126
Raming 2024	42.126	0	0	0	42.126
Raming 2025	42.126	0	0	0	42.126
Raming 2026	42.126	0	0	0	42.126

Verliesvoorziening	2.663	2.663	2.663	2.663	2.663	Begroting	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
Grondexploitaties						Voorzieningen					
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	44.789	44.789	44.789	44.789	44.789						
Verliesvoorziening	2.663	2.663	2.663	2.663	2.663						
Grondexploitaties											
Doel Voorziening: De Belastingdienst heeft in het verleden de teruggave van btw (via het Btw-compensatiefonds) voor vrij reizen voor AOW-gerechtigden goedgekeurd. In de loop van 2015 heeft zij echter haar standpunt gewijzigd. De Belastingdienst stelt dat deze btw niet voor teruggave in aanmerking komt, omdat de gemeente niet de afnemer is van de prestatie en dat het om een verstrekking aan individuen gaat. Hierbij is aangegeven dat dit standpunt geldt vanaf 1 januari 2016. De gemeente heeft hierop een bezwaarschrift ingediend. De Belastingdienst heeft voor 2016 een beschikking gestuurd om de door de gemeente via het Btw-compensatiefonds teruggevraagde Btw terug te vorderen. Het bedrag over 2016 is al betaald. Voor de jaren 2017-2021 is er een voorziening getroffen als het bezwaar niet gegrond wordt bevonden.											
Ingesteld per:	1-12-2021										
Eindigt per:	Nog nader te bepalen										
Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand						
verliesvoorziening											

Grondexploitaties

Begroting 2022	2.663	0	0	0	2.663
Raming 2023	2.663	0	0	0	2.663
Raming 2024	2.663	0	0	0	2.663
Raming 2025	2.663	0	0	0	2.663
Raming 2026	2.663	0	0	0	2.663

Eindtotaal 104.200 104.154 104.107 104.061 104.014

Investeringsvoorstel & Langetermijninvesteringsplan (LTIP)

Pagina 121

Investeringsvoorstel & Langetermijninvesteringsplan (LTIP)

Op deze pagina wordt het investeringsvoorstel besproken. Dit voorstel bestaat uit twee onderdelen, namelijk het financieel kader (dekking) en de investeringsuitgaven. Tot slot wordt er op deze pagina ingegaan op het langetermijninvesteringsplan (LTIP).

[Overzicht investeringsuitgaven](#)[Dekkingsvoorstel / Meerjaren investeringsplanning](#)[IFR - GO - NPRZ](#)

Overzicht investeringsuitgaven

Hier zullen de investeringsuitgaven worden toegelicht uitgesplitst in de categorieën: Verplichte projecten, voorbereiding / capaciteitsprojecten en projecten uit het coalitieakkoord.

Dekkingsvoorstel / Meerjaren investeringsplanning

Door vaststelling van het dekkingsvoorstel wordt jaarlijks besloten over de daadwerkelijke toekenning van middelen uit o.a. het Investeringsfonds Rotterdam (IFR) aan projecten. De meeste projecten van het investeringsvoorstel 2021 komen uit de bij begroting 2020 vastgestelde meerjaren investeringsplanning 2019 – 2022, die weer is afgeleid van de Lange Termijn Investeringsplanning (LTIP) 2030. Daarnaast is er door o.a. vrijval op lopende projecten extra dekking beschikbaar voor 2021, als gevolg waarvan nieuwe investeringen mogelijk zijn. Deze vrije ruimte is gekoppeld aan projecten uit het coalitieakkoord.

Het totale dekkingsvoorstel 2021 bedraagt € 53,6mln en staat hieronder nader toegelicht. De dekking voor de investeringsuitgaven is afkomstig van het dekkingsvoorstel 2021. De ramingen voor de jaren 2022 t/m 2024 geven een meerjarige doorkijk. Samen vormt dit de meerjaren investeringsplanning 2021 t/m 2024. In deze begroting wordt alleen 2021 vastgesteld en de projecten uit het coalitieakkoord.

Het dekkingsvoorstel en meerjarenplanning kennen vier categorieën:

- **Verplichte projecten:** De verplichte projecten zijn investeringen waarover in een eerder stadium is besloten. Er zijn bestuurlijke of juridische verplichtingen aangegaan. Voor sommige ramingen heeft een actualisatie plaatsgevonden. **Energietransitie:** In het coalitieakkoord is afgesproken een bedrag vrij te maken voor de uitvoering van de energietransitie. In 2019 is afgesproken dat de verkoopopbrengst van de verkoop van Eneco wordt aangewend ter aflossing van de lening uit het IFR die bestemd was voor de energietransitie. In dit voorstel wordt dit bedrag weer toegevoegd aan de hoofdsom van het IFR.
- **Vorbereidingsbudget / capaciteit grote projecten:** Middelen om projecten uit de LTIP voor te bereiden waarover nog geen investeringsbesluit is genomen en capaciteitsbudget voor grote gebiedsontwikkelingen. Het betreft lasten die zo omvangrijk zijn, dat deze niet binnen de reguliere apparaatslastenbudgetten van de gemeente kunnen worden opgevangen.
- **Reservering voor Hoekse Lijn, renovatie Museum Boijmans van Beuningen en de nieuwe Oeververbinding:** In het coalitieakkoord is afgesproken vanaf 2022 jaarlijks een bedrag vrij te maken voor dekking van kapitaallasten van genoemde projecten.
- **Reeds lopende kapitaallasten:** Deze lopende kapitaallasten moeten worden gedekt uit de bespaarde rente van het IFR.

Daarnaast is de vrije ruimte van 2021 (inclusief reserveringen hefboombudget) ingezet voor projecten uit het coalitieakkoord.

Investeringsuitgaven	2021	2022	2023	2024
Verplichte projecten	29.888	26.088	28.791	22.326
Hart van Zuid	6.715	6.915	7.115	7.215
Sportcampus (Stadionpark)	765	1.065	1.166	1.166
A16 Rotterdam	2.316	2.594	2.727	2.063
Blankenburg kwaliteitsprogramma	331	243	243	1.882
NPRZ 1e tranche (t/m 2023)	5.000	5.000	5.000	-
NPRZ 2e tranche (t/m 2026)	10.000	10.000	10.000	10.000
Stadion Infrastructuur	4.761	271	2.540	-

1. Voor Hart van Zuid is in 2021 een reservering gepland van € 6,7 mln. Ook de bedragen opgenomen bij de jaren 2022 t/m 2024 zijn conform de MIP en de LTIP.
2. Het Masterplan Sportcampus is in uitvoering. Het project bestaat uit diverse deelprojecten, waarvan een deel reeds is afgerond.
3. De gemeente Rotterdam draagt samen met de Metropoolregio Rotterdam – Den Haag bij aan de inpassingsmaatregelen voor de A16 Rotterdam. Voor 2021 bestaan de in het investeringsvoorstel opgenomen lasten uit gemeentelijke kosten voor planbegeleiding en materiële kosten.

4. Dit betreft een toegezegde bijdrage van de gemeente Rotterdam aan het kwaliteitsprogramma verbonden aan de Blankenburgverbinding. De reeks is geactualiseerd om beter aan te sluiten bij de begrote uitgaven.

5. Het NPRZ is gericht op het aanpakken van de sociaal economische problemen in Rotterdam Zuid. Binnen de pijler Wonen is een belangrijk spoor de grootschalige aanpak van 10.000 woningen uit de particuliere voorraad: sloop/nieuwbouw, renovatie, samenvoeging of transformatie in de vorm van kluspanen (t/m 2030). Het college heeft zich verplicht om € 50 mln ter beschikking te stellen voor de grondige aanpak, als cofinanciering bij de korting verhuurdersheffing voor corporaties (convenant Financiële impuls NPRZ-2016-2022). Van de genoemde € 50 mln is in 2016 t/m 2019 tezamen reeds € 30 mln daadwerkelijk via de betreffende begrotingen geregeld. Nodig is dat de aanvullende € 20 mln beschikbaar komt. In het beeld t/m 2023 gaat het om 3 x € 5 mln.

6. Als uitvloeisel van de Regiodeal Rotterdam Zuid (3 december 2018) komt voor de pijler Wonen voor de periode 2018 t/m 2022 € 160 miljoen extra beschikbaar. Hiervan is € 60 miljoen afkomstig van het Rijk, terwijl de gemeente zich heeft gecommitteerd om € 100 miljoen als cofinanciering beschikbaar te stellen. In de toelichting bij de begroting 2019 is vastgelegd dat hiervan € 80 miljoen wordt geregeld (vanaf 2019 in 8 jaartranches van € 10 miljoen). De jaartranche 2021 is opgenomen in het dekkingsvoorstel. De resterende € 20 miljoen bestaat uit eerder toegekende middelen voor het taakveld Bouwen en wonen (in 2019 t/m 2022: 4 x € 3,5 miljoen) en voor algemene apparaatskosten van het programma NPRZ-Wonen (binnen IFR in 2019 t/m 2022: 4 x € 1,5 miljoen.). De jaartranche 2021 voor apparaatskosten NPRZ is opgenomen in het dekkingsvoorstel.

Ten aanzien van de benutting van vrijval binnen NPRZ-Wonen wordt voorgesteld om - bij de jaarlijkse toevoeging vanuit IFR als gemeentelijke cofinanciering op de Regiodeal Rotterdam Zuid (NPRZ 2e tranche) - de jaartranches te salderen met de vrijval in het deelbudget "erfenis stedelijke vernieuwing" (ISV3/IFR).

7. De raming van de investering in Stadion Infrastructuur is vorig jaar aangepast aan de laatste inzichten over de effecten van de BBV. Een groter deel van de kosten moet als 'Out of Pocket' worden verwerkt en mag niet worden geactiveerd. Dit is verwerkt in de actuele ramingen.

Investeringsuitgaven	2021	2022	2023	2024
Vorbereiding / Capaciteit	6.750	4.750	4.750	4.750
IFR Vorbereidingsbudget	1.000	1.000	1.000	1.000
Capaciteit Feijenoord City	2.250	2.250	2.250	2.250
Capaciteit NPRZ	1.500	1.500	1.500	1.500
Plankosten gebiedsontwikkeling M4H	2.000			

1. IFR Voorbereidingsbudget

In de oude investeringsstelsystematiek werd jaarlijks een budget opgenomen voor voorbereidingskosten voor projecten waarover nog geen investeringsbesluit is genomen, maar die wel zijn opgenomen in de LTIP/MIP en daarom voorbereid mogen worden. Het komende jaar wordt een voorstel gedaan voor hoe we in de toekomst met dit IFR Voorbereidingsbudget om zullen gaan. In het investeringsvoorstel is opgenomen dat dit jaar wordt besloten tot een voorbereidingsbudget van € 1 miljoen in 2021. Naar verwachting zullen hiervan de voorbereidingskosten voor de nieuwe oeververbinding en de kosten om te komen tot een investeringsvoorstel bekostigd worden.

2. Capaciteit Feyenoord City

Er is circa € 2,25 miljoen per jaar nodig om de apparaatslasten te dekken voor de gebiedsontwikkeling Feyenoord City. Het betreft lasten die zo omvangrijk zijn, dat deze niet binnen de reguliere apparaatslastenbudgetten kunnen worden opgevangen.

3. Capaciteit NPRZ

Er is € 1,5 mln per jaar nodig om de apparaatslasten te dekken voor het programma NPRZ. Het betreft de inzet die nodig is om afspraken met de corporaties over de grondige aanpak van de particuliere voorraad te maken. Het betreft lasten die zo omvangrijk zijn, dat deze niet binnen de reguliere apparaatslastenbudgetten kunnen worden opgevangen.

4. Plankosten gebiedsontwikkeling M4H

De gebiedsontwikkeling Merwe4Havens samen met RDM-makersdistrict en ter grootte van de Stadsdriehoek, wordt samen met het Havenbedrijf Rotterdam opgepakt. De ontwikkeling levert een omvangrijke bijdrage aan de middellange termijn woningbouwopgave. Ook is er ruimte voor de innovatieve maakindustrie en de cultuursector (o.a. danceclub) waarmee ook de lokale werkgelegenheid wordt gestimuleerd. Vanzelfsprekend wordt bij al deze ontwikkelingen ook ingezet op duurzaamheid en energietransitie gebouwde omgeving. Aanpassingen van en aanvullingen op de bestaande infrastructuur en in de buitenruimte zijn hiervoor noodzakelijk, waarbij ook veel aandacht is voor langzaam verkeer (fietsroute) en de relatie met het water (getijddepark/rivieroever). Daarnaast krijgt ook de transitie van de haven hier vorm. Een deel van deze ontwikkeling kan worden gefinancierd vanuit een grondexploitatie. Maar niet alles kan en mag ten laste van een grondexploitatie worden gebracht, dus worden zoveel mogelijk alternatieve financieringsmodellen/-mogelijkheden verkend. Deze kosten betreffen voornamelijk plankosten en wat kleine materiële kosten. Voor 2021 is € 2 miljoen benodigd.

Investeringsuitgaven	2021	2022	2023	2024
Projecten uit coalitieakkoord	26.222	3.151	750	751
Sportaccommodaties verduurzaming d.m.v. leningen	100	100	-	-
Extra investeren in sportaccommodaties	400	400	-	-
Granulaat voetbalvelden	522	651	750	751

Koppelen lokale groene plekken en initiatieven	1.000	1.000	-	-
Uitvoeringsprogramma rivieroever	1.000	1.000	-	-
Fondsbeheer Reserve GO	200	-	-	-
Voorplein depotgebouw Boijmans	23.000	-	-	-
Buitenruimte Cooltoren	800			

1. Sportaccommodaties verduurzaming dmv leningen

In de periode 2017-2020 kunnen breedtesportverenigingen met een eigen gebouw een beroep doen op een subsidiebudget voor energiebesparende maatregelen. Met een bijdrage uit het IFR van € 100.000 jaarlijks kunnen extra verenigingen ondersteund worden. De gemeentelijke bijdrage is een aanvulling op subsidie van het rijk. Uit het budget kunnen ook leningen worden verstrekt voor resterende kosten van verenigingen. Bij onderbenutting door de verenigingen worden uit het budget ook gemeentelijke accommodaties verduurzaamd.

2. Extra investeren in sportaccommodaties

Het bestaande budget voor kwaliteitsverbetering van sportvoorzieningen (€ 4 miljoen structureel) wordt gedurende deze collegeperiode met € 400.000 per jaar verhoogd. Met dit extra budget worden aanvullende maatregelen bekostigd die gericht zijn op het verhogen van de kwaliteit van sportvoorzieningen en/of het uitbreiden van de gebruikscapaciteit. Het voorstel is om dit project van het IFR over te hevelen naar de bestemmingsreserve gebiedsontwikkeling en voor het grootste deel te dekken uit de vrijval van de bestemmingsreserve gebiedsontwikkeling.

3. Granulaat voetbalvelden

Naar aanleiding van een uitzending van Zembla is er maatschappelijke onrust ontstaan rondom het gebruik van rubbergranulaat in kunstgrasvelden. Ook in Rotterdam wordt dit infillmateriaal toegepast. Sindsdien zijn er via het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en milieu (RIVM) en het Europees Agentschap voor chemische stoffen (ECHA) twee onderzoeken beschikbaar gekomen over de mogelijke gezondheidsrisico's van met rubbergranulaat ingestrooide kunstgrasvelden. Beide onderzoeken leiden tot dezelfde conclusie: er zijn schadelijke stoffen aanwezig in het rubbergranulaat, maar de hoeveelheid ervan en de mate waarin zij vrijkomen, leiden tot zeer kleine, (praktisch) verwaarloosbare risico's. Sporten op deze velden is daarom op zichzelf veilig. Niettemin blijven er met name bij ouders van (jonge) voetballende kinderen zorgen bestaan. Er is maatschappelijke druk om in ieder geval bij de aanleg van nieuwe velden of bij de vervanging van bestaande een veiliger infillmateriaal te gebruiken. Bovendien betreft het een raadsbrede wens om deze problematiek op te lossen.

De oplossing is om een alternatieve infill gebruiken, die minder schadelijke stoffen bevat. Dit geeft echter - op basis van de huidige marktomstandigheden - een forse structurele verhoging van de lasten. Voor 2021 wordt een deel van de lasten gedekt uit de vrijval bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling (€ 428 duizend) en voor het overige deel (€ 94 duizend) uit het IFR.

4. Koppelen lokale groene plekken en initiatieven

Voor het verbeteren van de ecologische structuur, gericht op het verbinden van groene plekken voor meer biodiversiteit en aantrekkelijk groen, worden slimme, ecologische verbindingen gelegd tussen bijvoorbeeld het park Twee Heuvels naar het Eiland van Brienenoord, de Steilrand van Schie naar Rottemeren en via de Heemraadsingel naar het Vroesepark. Daarnaast zetten we in op het versterken van het regionale landschap, de bereikbaarheid en de toegankelijkheid via deelname aan Recreatieschap Rottemeren en regionale Landschapstafels als Hof van Delfland en IJsselmonde.

5. Uitvoeringsprogramma Rivieroever

Op basis van onderzoek maken we een plan om in de toekomst meer op de rivieroever van de Maas te kunnen recreëren. De oevers van de Rotte maken we meer toegankelijk door groene plekken in te richten met bankjes en ligweiden en meer mogelijkheden voor recreatie

6. Beheerkosten reserve GO

Binnen de bestemmingsreserve ISV werden de fondsbeheertaken gedekt vanuit een daartoe beschikbaar gesteld budget. Met de vorming van de bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling is er vanaf 2019 geen dekking geregeld voor het noodzakelijke fondsbeheer van de bestemmingsreserve GO. Voorgesteld wordt om een deel van de gerealiseerde vrijval te gebruiken om de activiteiten voor het beheer van de reserve voor 2021 te dekken.

7. Voorplein depot gebouw

Dit betreft de herinrichting van het nieuwe voorplein rondom het beeldbepalende Depot Boijmans. Het project bevat 6.000 m² buitenruimte die opnieuw wordt ingericht en vergroend. Het plein biedt in de toekomst een prettige groene verblijfsplek voor zowel Rotterdammers als (nationale en internationale) bezoekers aan de stad, biedt ruimte aan evenementen, een horeca-terras en de logistiek die ten behoeve van zowel het Depotgebouw als het achtergelegen evenementendek nodig is. Het plan wordt in 2020 uitgevoerd met uitloop naar 2021, het jaar van de opening van het Depot. Een laatste strook van het plein wordt in 2022 aangelegd. Van de kosten van € 6 miljoen ontbreekt nog voor € 2,3 miljoen aan dekking.

8. Buitenruimte Cooltoren

Via de bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling is eind 2019 is hiervoor 50% van de dekking geregeld, met daarbij de toezegging dat voor de overige 50% met voorrang alsnog volledige dekking te voorzien via de bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling. Het betreft nog een te dekken bedrag van € 0,8 miljoen.

Bestemmingsreserve Investeringsfonds Rotterdam (IFR)

Het Investeringsfonds Rotterdam (IFR) dekt de investeringsprojecten in het kader van de Stadsvisie 2030. Het fonds wordt onder meer gevoed uit een structurele intensiveringsreeks, verkoopopbrengsten van deelnemingen en bespaarde rente. Het IFR dekt de kapitaallasten van toegewezen geactiveerde investeringen. In de toekomst wordt de scope van het IFR verbreed en maakt daarmee aanvullend ruimte voor investeringen ten behoeve van de (energie)transitie. Het uitgangspunt van het IFR blijft “bezit voor bezit”. Bij de begroting 2020 wordt hier invulling aan gegeven.

In onderstaande tabel is de opbouw en het verloop van het IFR 2020-2024 weergegeven. Voor 2020 en verdere jaren gaat het om ramingen op basis van de verwachte toevoegingen en onttrekkingen aan de reserve, bestemd voor de investeringsprojecten die een bijdrage uit het IFR ontvangen.

Meerjarig verloop IFR

Onttrekking

Hieronder wordt per project een factsheet getoond waarin de projectomschrijving, het voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2021 zijn opgenomen. In de tabel zijn alleen projecten opgenomen waarvoor in 2021 een begrote onttrekking aan de bestemmingsreserve IFR is opgenomen. Het totale bedrag van onderstaande projecten wijkt af van de totale onttrekking, omdat alleen out-of-pocket projecten getoond worden.

Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling (GO)

2018 is de bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling (GO) gevormd door de gemeentelijke middelen voor buitenruimte projecten in één bestemmingsreserve onder te brengen (raadsbesluit 14 november 2017). De bestemmingsreserve van rijksgelden voor stedelijke vernieuwing (ISV) en de bestemmingsreserve Investeringsprojecten zonder gronduitgifte (IPzG) en Gebiedsontwikkelingsfonds zijn hier per 1 januari 2018 aan toegevoegd Vanuit deze bestemmingsreserve wordt de uitvoering van gemeentelijke buitenruimte projecten met een omvang tot € 5 mln. gedekt.

In onderstaande tabel is de opbouw en het verloop weergegeven. Voor 2022 en verdere jaren gaat het om ramingen op basis van de verwachte toevoegingen en onttrekkingen aan de reserve, bestemd voor de investeringsprojecten die een bijdrage uit het GO ontvangen.

Meerjarig verloop GO

Onttrekking

Hieronder wordt per project een factsheet getoond waarin de projectomschrijving, het voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2021 zijn opgenomen. In de tabel zijn alleen projecten opgenomen waarvoor in 2021 een begrote onttrekking aan de bestemmingsreserve GO is opgenomen.

Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ)

In 2017 is door de gemeenteraad een bestemmingsreserve gevormd voor het Nationaal Programma Rotterdam Zuid pijler Wonen (NPRZ-Wonen). Hieruit worden investeringsprojecten gedekt in de focuswijken, tuinsteden en tuindorpen in Rotterdam Zuid, zoals benoemd zijn in het Uitvoeringsprogramma NPRZ 2015-2018 en het Werkprogramma Rotterdam Zuid pijler Wonen 2019-2022.

Bij de vorming van de bestemmingsreserve is deze gevoed door bundeling van middelen voor projecten in Rotterdam Zuid die tot nu toe waren ondergebracht in het Investeringsfonds Rotterdam (IFR), het Investeringsbudget stedelijke vernieuwing (ISV3) en de financiële impuls NPRZ-2012-2015. Hieraan zijn de rijksmiddelen toegevoegd die het Rijk in het kader van de Regiodeal Rotterdam Zuid – pijler Wonen in 2018 beschikbaar heeft gesteld. De middelen Regiodeal die het Rijk de komende jaren beschikbaar stelt voor de pijler Wonen, worden als specifieke uitkering beschikbaar gesteld en deze worden in een apart fonds beheerd.

In samenhang met de rijksmiddelen Regiodeal Rotterdam Zuid worden bedragen aan de bestemmingsreserve NPRZ toegevoegd, om de met het Rijk afgesproken gemeentelijke cofinanciering na te komen. Dit is jaarlijks onderdeel van het investeringsvoorstel.

In onderstaande tabel is de opbouw en het verloop van het NPRZ 2019-2023 weergegeven. Voor 2021 en verdere jaren gaat het om ramingen op basis van de verwachte toevoegingen en onttrekkingen aan de reserve, bestemd voor de investeringsprojecten die een bijdrage uit het NPRZ ontvangen.

Meerjarig verloop NPRZ

Onttrekking

Hieronder wordt per project een factsheet getoond waarin de projectomschrijving, het voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2021 zijn opgenomen. In de tabel zijn alleen projecten opgenomen waarvoor in 2021 een begrote onttrekking aan de bestemmingsreserve NPRZ is opgenomen.

Grondslagen

Pagina 122

Grondslagen

Als basis voor het opstellen van de begroting zijn diverse algemene grondslagen van toepassing, waaronder verschillende bepalingen vanuit de Gemeentewet, het Besluit begroting en verantwoording (BBV), de begrotingscirculaire vanuit de provincie Zuid-Holland, de Verordening financiën Rotterdam en Regeling financiën

Rotterdam. Daarnaast zijn er verschillende specifieke kaders en uitgangspunten. Deze uitgangspunten zijn terug te vinden in de paragrafen. In dit onderdeel worden enkele algemene principes toegelicht die voor alle programma's en taakvelden gelden.

Overhead

Alle overheadkosten worden apart in het programmaoverzicht Overhead weergegeven. Overhead omvat zowel de algemene (concernbrede) bedrijfsvoeringsondersteuning als het management en -ondersteuning van alle organisatieonderdelen binnen het concern.

Indexatie

De gemeentebegroting wordt in principe jaarlijks bijgesteld voor de verwachte prijsontwikkelingen. Deze is gebaseerd op inschattingen van inflatiepercentages van het Centraal Planbureau (CPb) van maart 2021. Voor de twee voorafgaande begrotingsjaren vindt een nacalculatie plaats. Voor materiële budgetten wordt bijvoorbeeld de index materiële overheidsconsumptie (imoc) gebruikt. Voor belastingen, leges, prijzen en tarieven wordt in principe de consumentenprijsindex (cpi) gehanteerd van 2,8%. Voor de loongevoelige budgetten is vooralsnog uitgegaan van een stijging van in totaal 2% voor een nog af te sluiten gemeenteambtenaren-cao vanaf 2022 (en de doorwerking daarvan voor 2021). Zorgbudgetten worden over het algemeen geïndexeerd met het OVA-percentage (overheidsbijdrage voor arbeidskosten).

Indexcategorie	Percentage 2022 (inclusief bijstellingen)
Personeel (inclusief inhuur)	2,0
Tarieven belastingen, leges en retributies	1,8
Zorgbudgetten	2,01
Subsidies	2,24
Materieel	2,8

Omslagrente

Het renteomslagstelsel is geregeld in de gemeentelijke regelgeving. Dit stelsel houdt in dat de vermogenskosten aan de gemeentelijke producten worden doorberekend op basis van de boekwaarde van de onderliggende investeringen. De rente die hiervoor wordt gehanteerd is de omslagrente investeringen. Deze rente wordt jaarlijks vastgesteld op basis van richtlijnen van de commissie BBV. De omslagrente investeringen blijft met 1,50% in 2023 ongewijzigd ten opzichte van 2022. Ook de bespaarde rente die wordt berekend over de reserves en voorzieningen blijft met 1,50% gelijk in 2023. Het begrote interne omslagpercentage dat wordt toegerekend aan de bouwgronden in exploitatie (BIE) blijft 0,8%. Verder bestaan er specifieke regels voor het toerekenen van rente aan de pensioenvoorziening bestuurders. Het hiervoor geldende rentepercentage wordt met ingang van 2022 verhoogd naar 0,528%.

In de begroting 2022 en verder worden de volgende interne rentepercentages onderscheiden:

- Omslagrente bouwgronden in exploitatie: 0,8%
- Omslagrente investeringen: 1,5%
- Bespaarde rente: 1,5%
- Rentetoerekening pensioenvoorziening bestuurders: 0,528%

Raming gemeentefonds

De raming van het gemeentefonds is gebaseerd op meicirculaire 2021 gemeentefonds en geactualiseerde waarden van maatstaven.

Interne ronde technische bijstellingen

Pagina 123

Interne ronde technische bijstellingen

In het verleden werd in het eerste kwartaal de omissie behandeld. De omissie was een product met enkel technische begrotingswijzigingen. Met ingang van 2020 is, in overleg met de COR, besloten de omissie af te schaffen. Voor de interne sturing is het wel wenselijk in deze fase van het jaar de begroting technisch bij te stellen. Besloten is daarom een interne ronde technische bijstellingen te houden op het reguliere moment van de omissie en deze aan de gemeenteraad voor te leggen en apart inzichtelijk te maken bij het eerstvolgende P&C-product.

Bij het besluit om de omissie af te schaffen is toegezegd apart inzichtelijk te maken wat er gewijzigd is in de interne ronde. Op deze pagina wordt een algemene toelichting gegeven en aangegeven wat het saldo is per programma. Uiteraard is het saldo op totaalniveau 0.

De kaders voor deze interne ronde zijn gelijk aan de kaders van de omissie. Concreet betekent dit dat alleen technische wijzigingen zijn toegestaan die op concernniveau neutraal zijn en geen beleidsmatige consequenties hebben.

Alle technische wijzigingen worden apart toegelicht op de betreffende taakvelden, inclusief de wijzigingen die zijn gedaan bij de interne ronde. Op hoofdlijnen hebben de wijzigingen die zijn gedaan bij de interne ronde met name betrekking op verschuivingen tussen programmalasten en apparaatslasten, herschikkingen van de organisatie en overheveling van budgetten omdat de uitvoering elders plaatsvindt dan in de initiële begroting was verwerkt. Het effect hiervan op de arbeidskosten is meegenomen in de [paragraaf bedrijfsvoering](#).

Saldo per programma	Begroting 2022	Raming	Raming	Raming	Raming
		2023	2024	2025	2026

Algemene middelen					
Oorspronkelijke begroting 2022	2.379.124	2.196.643	2.152.265	2.157.026	2.157.026
Technische bijstellingen interne ronde	-3	103	105	119	119
Totaal Algemene middelen	2.379.121	2.196.746	2.152.370	2.157.145	2.157.145
Beheer van de stad					
Oorspronkelijke begroting 2022	-139.337	-133.378	-135.461	-140.310	-140.310
Technische bijstellingen interne ronde	-537	-449	-712	-712	-712
Totaal Beheer van de stad	-139.874	-133.827	-136.173	-141.022	-141.022
Bestuur en dienstverlening					
Oorspronkelijke begroting 2022	-76.288	-73.273	-68.987	-69.618	-69.618
Technische bijstellingen interne ronde	-3.224	-1.761	-1.762	-1.777	-1.777
Totaal Bestuur en dienstverlening	-79.512	-75.033	-70.750	-71.395	-71.395
Cultuur, sport en recreatie					
Oorspronkelijke begroting 2022	-233.328	-231.659	-230.551	-227.542	-227.542
Technische bijstellingen interne ronde	-128	10	10	10	10
Totaal Cultuur, sport en recreatie	-233.456	-231.649	-230.541	-227.532	-227.532
Economische zaken					
Oorspronkelijke begroting 2022	-33.959	-29.088	-23.215	-22.187	-22.187
Technische bijstellingen interne ronde	-54	-83	-17	-17	2
Totaal Economische zaken	-34.013	-29.171	-23.232	-22.204	-22.185
Maatschappelijke ondersteuning					
Oorspronkelijke begroting 2022	-204.946	-180.255	-177.191	-176.400	-176.400
Technische bijstellingen interne ronde	94	-785	-785	-785	-785
Totaal Maatschappelijke ondersteuning	-204.852	-181.040	-177.976	-177.185	-177.185
Onderwijs					
Oorspronkelijke begroting 2022	-138.928	-135.579	-134.246	-133.940	-133.940
Technische bijstellingen interne ronde	832	822	822	822	822
Totaal Onderwijs	-138.097	-134.758	-133.424	-133.118	-133.118
Openbare orde en veiligheid					
Oorspronkelijke begroting 2022	-150.557	-148.602	-141.818	-141.360	-141.360

Technische bijstellingen interne ronde	1.546	-74	-74	-74	-74
Totaal Openbare orde en veiligheid	-149.012	-148.677	-141.893	-141.434	-141.434
Overhead					
Oorspronkelijke begroting 2022	-488.709	-471.548	-463.592	-462.330	-462.330
Technische bijstellingen interne ronde	-1.529	-1.156	-905	-893	-947
Totaal Overhead	-490.238	-472.704	-464.497	-463.223	-463.277
Stedelijke inrichting en ontwikkeling					
Oorspronkelijke begroting 2022	-26.516	-35.189	-24.896	-25.239	-25.239
Technische bijstellingen interne ronde	157	354	445	445	395
Totaal Stedelijke inrichting en ontwikkeling	-26.359	-34.835	-24.451	-24.794	-24.844
Verkeer en vervoer					
Oorspronkelijke begroting 2022	51.962	51.512	50.374	50.206	50.206
Technische bijstellingen interne ronde	380	380	380	380	412
Totaal Verkeer en vervoer	52.342	51.893	50.755	50.586	50.617
Volksgezondheid en zorg					
Oorspronkelijke begroting 2022	-745.966	-624.615	-625.411	-632.406	-632.406
Technische bijstellingen interne ronde	343	658	658	658	658
Totaal Volksgezondheid en zorg	-745.623	-623.957	-624.753	-631.748	-631.748
Werk en inkomen					
Oorspronkelijke begroting 2022	-192.550	-184.968	-177.271	-175.899	-175.899
Technische bijstellingen interne ronde	2.123	1.980	1.835	1.823	1.877
Totaal Werk en inkomen	-190.427	-182.988	-175.436	-174.076	-174.022

Overzicht van baten en lasten

Pagina 124

Overzicht van baten en lasten

[Baten en lasten op concernniveau](#)[Baten en lasten per programma en taakveld](#)

Baten en lasten op concernniveau

In de tabel hieronder worden meerjarig de baten en lasten gepresenteerd naar verantwoordingscategorieën.

Overzicht van baten en lasten concern	Realisatie 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Baten exclusief reserves	4.077.038	3.888.249	3.702.133	3.674.714	3.651.536	3.640.044
Bijdragen rijk en medeoverheden	2.933.373	2.728.230	2.572.978	2.567.810	2.570.093	2.569.393
Belastingen	363.158	367.891	372.703	377.320	380.154	380.154
Dividenden	95.399	85.699	99.237	98.801	96.867	96.867
Financieringsbaten	8.474	2.981	2.377	1.974	1.629	1.314
Overige opbrengsten derden	646.404	738.607	681.372	600.817	574.640	570.644
Overige baten	30.229	-35.160	-26.535	27.991	28.152	21.671
Lasten exclusief reserves	4.150.691	4.115.899	3.697.656	3.611.722	3.596.773	3.584.880
Apparaatslasten	1.267.523	1.224.328	1.130.887	1.113.595	1.109.979	1.110.249
Inhuur	212.420	118.712	67.708	61.999	60.536	60.555
Overige apparaatslasten	28.134	33.143	31.096	30.694	30.715	30.712
Personeel	1.026.969	1.072.473	1.032.083	1.020.902	1.018.728	1.018.982
Intern resultaat	-63.204	-98.679	-83.137	-86.523	-86.486	-86.386
Intern resultaat	-63.204	-98.679	-83.137	-86.523	-86.486	-86.386
Programmalasten	2.946.372	2.990.249	2.649.906	2.584.651	2.573.280	2.561.018
Financieringslasten	15.111	17.013	25.874	31.886	36.289	38.337
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	854.505	957.200	745.069	667.577	643.246	626.555
Kapitaallasten	144.646	167.636	154.923	169.274	167.308	171.077
Overige programmalasten	172.657	69.627	68.936	70.393	72.501	72.501
Salariskosten WSW en WIW	49.383	52.933	53.657	52.428	50.685	49.718
Sociale uitkeringen	957.084	958.414	891.940	894.244	908.175	908.175
Subsidies en inkomstenoverdrachten	752.986	767.426	709.508	698.849	695.077	694.655
Saldo voor vpb en reserveringen	-73.654	-227.650	4.477	62.991	54.763	55.163
Vennootschapsbelasting	1.578	800	800	800	800	800
Saldo voor reserveringen	-75.232	-228.450	3.677	62.191	53.963	54.363
Reserves	48.255	228.450	-3.677	-62.191	-53.963	-54.363
Onttrekking reserves	180.890	349.464	96.252	69.117	66.703	67.110

Toevoeging reserves	145.156	122.523	99.929	131.997	120.666	121.474
Vrijval reserves	12.521	1.509	0	689	0	0
Saldo	-26.977	0	0	0	0	0

Baten en lasten per programma en taakveld

In de tabel hieronder worden de baten, lasten en reservemutaties per programma en taakveld gepresenteerd.

Programma / Taakveld	Baten	Lasten	Toevoeging reserves	Onttrekking reserves	Vrijval reserves	Saldo
Algemene middelen	2.304.595	- 12.806	86.982	146.898	0	2.377.318
Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	1.914.478	7	0	0	0	1.914.471
Belastingen overig	19.917	- 4.243	0	200	0	24.360
Economische promotie - Opbrengsten Logiesbelasting	10.731	362	0	0	0	10.370
Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen	0	176	51.821	146.698	0	94.701
OZB niet-woningen	207.876	10.658	0	0	0	197.218
OZB woningen	63.590	5.770	0	0	0	57.820
Treasury	88.003	- 26.336	35.160	0	0	79.179
Vennootschapsbelasting (VpB)	0	800	0	0	0	- 800
Beheer van de stad	254.542	402.391	1.444	8.975	1.444	- 138.875
Afval - Grondstoffen	108.949	94.039	0	2.945	0	17.855
Begraafplaatsen en crematoria	6.549	5.341	0	0	0	1.207
Cultureel erfgoed - Archeologie	213	1.417	0	0	0	- 1.204
Milieubeheer - Nazorg bodemsanering en Beheer	509	1.999	0	0	0	- 1.490
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Beheer	203	47.297	600	619	600	- 46.476
Openbare orde en veiligheid - Ontploffbare oorlogsresten	876	732	0	0	0	144
Overige baten en lasten - Vervoer & Materieel	38.619	28.463	0	1.481	0	11.636
Riolering	86.455	68.588	0	380	0	18.248
Ruimtelijke Ordening - Beheer	190	6.704	0	0	0	- 6.513
Verkeer en vervoer - Beheer	11.979	147.811	844	3.550	844	- 132.281
Bestuur en dienstverlening	11.201	91.858	1.571	2.872	0	- 79.356

Bestuur - College	276	5.172	0	170	0	- 4.726
Bestuur - Gebieden, inspraak en participatie	23	30.177	0	715	0	- 29.438
Bestuur - Raad, Griffie, Rekenkamer en Ombudsman	603	13.903	130	495	0	- 12.935
Burgerzaken	9.972	36.901	1.441	1.492	0	- 26.878
Musea - Stadsarchief	327	5.705	0	0	0	- 5.378
Cultuur, sport en recreatie	5.262	244.762	1	6.061	0	- 233.440
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	498	95.221	0	3.841	0	- 90.882
Media	0	21.859	0	0	0	- 21.859
Musea - Cultuur	0	34.024	0	491	0	- 33.533
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - NME	2.282	18.701	0	395	0	- 16.023
Sportaccommodaties	459	57.329	1	569	0	- 56.302
Sportbeleid en activering	2.023	17.628	0	765	0	- 14.840
Economische zaken	2.868	38.282	0	1.768	0	- 33.646
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen- Economie	0	2.183	0	0	0	- 2.183
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen- Markten	2.059	3.217	0	0	0	- 1.157
Economische ontwikkeling	350	16.205	0	1.508	0	- 14.348
Economische promotie	459	16.676	0	260	0	- 15.958
Maatschappelijke ondersteuning	35.389	239.453	0	200	0	- 203.865
Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk	3.709	24.919	0	0	0	- 21.211
Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding	7.294	66.039	0	0	0	- 58.746
Maatwerkdienstverlening 18+ - Schuldienstverlening	3.216	18.989	0	0	0	- 15.773
Onderwijsbeleid en leerlingzaken - Taal volwassenen	7.235	13.317	0	0	0	- 6.082
Samenkracht en burgerparticipatie	13.936	116.189	0	200	0	- 102.053
Onderwijs	76.924	215.521	0	435	65	- 138.097
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	76.525	144.318	0	435	65	- 67.293
Onderwijshuisvesting	399	71.203	0	0	0	- 70.804
Openbare orde en veiligheid	19.268	168.277	0	30	0	- 148.979
Crisisbeheersing en Brandweer - Regionale veiligheidsactiviteiten	13.995	81.874	0	0	0	- 67.878
Openbare orde en veiligheid - Handhaving en toezicht	1.380	45.454	0	0	0	- 44.074
Openbare orde en veiligheid - Veiligheid	3.893	40.949	0	30	0	- 37.026

Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid	0	0	0	0	0	0
Overhead	7.449	500.982	0	393	0	- 493.140
Overhead - Activering Overhead	0	- 31.631	0	0	0	31.631
Overhead - Audit & Control	308	19.669	0	0	0	- 19.360
Overhead - Clusterondersteuning	0	98.740	0	0	0	- 98.740
Overhead - Concermondersteuning	3.031	406.116	0	384	0	- 402.701
Overige baten en lasten - Van Werk Naar Werk / VOIL	0	2.214	0	8	0	- 2.206
Overige baten en lasten - Verzekering	4.110	5.874	0	0	0	- 1.764
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	305.887	427.212	5.287	100.848	0	- 25.764
Beheer overige gebouwen en gronden	177.454	128.456	200	3.690	0	52.488
Cultureel erfgoed - Monumenten	0	1.019	0	400	0	- 619
Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	71.210	61.613	0	2.249	0	11.845
Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving	5.283	75.081	0	32.605	0	- 37.193
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Landschap	1.710	14.886	587	6.277	0	- 7.486
Ruimtelijke Ordening - Ontwikkeling	175	1.465	0	145	0	- 1.146
Wonen en bouwen	50.056	144.692	4.500	55.483	0	- 43.653
Verkeer en vervoer	163.125	167.513	338	57.527	0	52.801
Openbaar vervoer	3.171	57.629	338	43.655	0	- 11.141
Parkeerbelasting	142.245	35.850	0	0	0	106.395
Parkeren	15.428	34.807	0	0	0	- 19.379
Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid	29	6.261	0	0	0	- 6.232
Verkeer en vervoer - Ontwikkeling	2.252	32.966	0	13.872	0	- 16.842
Volksgezondheid en zorg	113.184	845.364	25.900	13.234	0	- 744.846
Geëscaleerde zorg 18-	24.325	163.094	0	1.000	0	- 137.769
Geëscaleerde zorg 18+	9.336	153.366	0	6.571	0	- 137.460
Maatwerkdienstverlening 18-	3.777	70.425	25.900	0	0	- 92.548
Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo	8.996	231.071	0	4.265	0	- 217.810
Maatwerkvoorziening (Wmo)	0	12.278	0	0	0	- 12.278
Volksgezondheid	57.667	92.549	0	399	0	- 34.484
Wijkteams en Wmo-loketten	9.083	122.581	0	1.000	0	- 112.498

Werk en inkomen	588.554	787.890	1.000	10.222	0	- 190.114
Arbeidsparticipatie - Werk	7.661	64.881	1.000	3.482	0	- 54.738
Begeleide participatie	12.344	91.306	0	0	0	- 78.963
Inkomensregelingen - Inkomen	568.549	631.703	0	6.740	0	- 56.413
Totaal	3.888.249	4.116.699	122.523	349.464	1.509	0

Wijken

Pagina 125

Gebruiksaanwijzing vinden wijkagenda's

Optie 1 via de kaart:

Zoom in om (steeds meer) wijknamen zichtbaar te krijgen op onderstaande kaart. De kaart is ook verschuifbaar. Klik op een wijknaam om doorgestuurd te worden naar de wijkagenda van deze wijk. De kaart bevat roze en groene vlakken. De groene vlakken zijn havengebieden. Zij zijn niet klikbaar en wijzen niet door naar een wijkagenda.

Optie 2 via een lijst:

Een lijst met wijkagenda's is te vinden via de groene menuknop rechtsboven aan uw scherm: klik op de menuknop. En klik vervolgens op "wijken". U ziet nu de wijkagenda's op alfabetische volgorde staan. Als u op de door u gewenste wijkagenda klikt, wordt u doorgeleid naar deze wijkagenda.

Wijkagenda Afrikaanderwijk

Pagina 126

[28-Wijkagenda-2019-2022-Afrikaanderwijk-wijkraad_Afrikaanderwijk.pdf - PDF\(1.4M\)](#)

Wijkagenda Agniesebuurt

Pagina 127

[Wijkagenda-Agniesebuurt-\(template\)-+-aanbiedingsbrief.pdf - PDF\(2.5M\)](#)

Wijkagenda Bergpolder

Pagina 128

[Wijkagenda-Bergpolder-\(template\)+-aanbiedingsbrief.pdf - PDF\(2.3M\)](#)

Wijkagenda Blijdorp

Pagina 129

Wijkagenda Bloemhof

Pagina 130

[25-Wijkagenda-2019-2022-Bloemhof-wijkraad-Bloemhof.pdf](#) - PDF(1.8M)

Wijkagenda Bospolder - Tussendijken

Pagina 131

[Wijkagenda-Bospolder-en-Tussendijken-template.pdf](#) - PDF(1.7M)

Wijkagenda Carnisse

Pagina 132

[40-Wijkagenda-2019-2022-Carnisse-Zuidplein-en-Zuiderpark.pdf](#) - PDF(11.3M)

Wijkagenda Centrum

Pagina 133

[Wijkagenda Centrum 2019-2022](#) - PDF(10.6M)

Wijkagenda Crooswijk

Pagina 134

[Wijkagenda-Crooswijk.pdf](#) - PDF(4.7M)

Wijkagenda Delfshaven

Pagina 135

[Wijkagenda-Delfshaven-Schiemond-template.pdf](#) - PDF(1.6M)

Wijkagenda Feijenoord

Pagina 136

[29-Wijkagenda-2019-2022-Wijk-Feijenoord-wijkraad-Wijk-Feijenoord.pdf](#) - PDF(1.5M)

Wijkagenda 's-Gravenland-Prinsenland

Pagina 137

[16-Wijkagenda-s-Gravenland-2019-2022.pdf](#) - PDF(4.5M)

Wijkagenda Groot IJsselmonde Noord

Pagina 138

[33-Wijkagenda-Groot-IJsselmonde-Noord-2019-2022.pdf](#) - PDF(8.6M)

Wijkagenda Groot IJsselmonde Zuid

Pagina 139

[34-Wijkagenda-Groot_IJsselmonde-Zuid-2019-2022.pdf - PDF\(7.3M\)](#)

Wijkagenda Heijplaat

Pagina 140

[37-Wijkagenda-2019-2022-Heijplaat.pdf - PDF\(8.1M\)](#)

Wijkagenda Hillegersberg

Pagina 141

[14-Wijkagenda-Hillegersberg-2019-2022.pdf - PDF\(1.3M\)](#)

Wijkagenda Hillesluis

Pagina 142

[26-Wijkagenda-2019-2022-Hillesluis-wijkraad_Hillesluis_.pdf - PDF\(1.3M\)](#)

Wijkagenda Hoek van Holland

Pagina 143

[43-Wijkagenda-2019-2022-Hoek-van-Holland.pdf - PDF\(969.0K\)](#)

Wijkagenda Hoogvliet Noord

Pagina 144

[42-Wijkagenda-Hoogvliet-Noord-en-Zuid.pdf - PDF\(3.2M\)](#)

Wijkagenda Hoogvliet Zuid

Pagina 145

[42-Wijkagenda-Hoogvliet-Noord-en-Zuid.pdf - PDF\(3.2M\)](#)

Wijkagenda Katendrecht - Wilhelminapier

Pagina 146

[27-Wijkagenda-2019-2022-Katendrecht-Wilhelminapier-wijkraad-Katendrecht.pdf - PDF\(1.4M\)](#)

Wijkagenda Kop van Zuid - Entrepot

Pagina 147

[23-Wijkagenda-2019-2022-Kop-van-Zuid-Entrepot-wijkraad-Kop-van-Zuid-Entrepot.pdf - PDF\(1.4M\)](#)

Wijkagenda Kralingen

Pagina 148

[12-Wijkagenda-Kralingen-2019-2022.pdf - PDF\(1.8M\)](#)

Wijkagenda Kralingseveer

Pagina 149

[17-Wijkagenda-Kralingseveer-2019-2022.pdf - PDF\(4.4M\)](#)

Wijkagenda Lage Land

Pagina 150

[18-Wijkagenda-Lage-Land-2019-2022.pdf - PDF\(5.6M\)](#)

Wijkagenda Liskwartier

Pagina 151

[9-Wijkagenda-2019-2022-wijkraad-Liskwartier.pdf - PDF\(2.5M\)](#)

Wijkagenda Lombardijen

Pagina 152

[32-Wijkagenda-Lombardijen-2019-2022.pdf - PDF\(9.6M\)](#)

Wijkagenda Mathenesse

Pagina 153

[4-Wijkagenda-Oud-Math-Witte-Dorp-2019-2022-Oud_Math.pdf - PDF\(343.8K\)](#)

[Wijkagenda-OMWD-in-FORMAT-CONCEPT.pdf - PDF\(2.0M\)](#)

Wijkagenda Middelland

Pagina 154

[wijkagenda-Middelland-CONCEPT-met-fotos.pdf - PDF\(1.5M\)](#)

Wijkagenda Nesselande

Pagina 155

[22-Wijkagenda-2019-2022-wijkcomite-Nesselande.pdf - PDF\(6.7M\)](#)

Wijkagenda Nieuwe Westen

Pagina 156

[wijkagenda-Het-nieuwe-Westen-CONCEPT-met-fotos.pdf - PDF\(1.7M\)](#)

Wijkagenda Noordereiland

Pagina 157

[30-Wijkagenda-2019-2022_Noordereiland-wijkraad_Noordereiland.pdf - PDF\(1.4M\)](#)

Wijkagenda Ommoord

Pagina 158

[19-Wijkagenda-Ommoord-2019-2022.pdf - PDF\(4.2M\)](#)

Wijkagenda Oosterflank

Pagina 159

[20-Wijkagenda-Oosterflank-2019-2022.pdf - PDF\(3.5M\)](#)

Wijkagenda Oud-Charlois

Pagina 160

[38-Wijkagenda-2019-2022-Oud-Charlois-en-Wielewaal.pdf - PDF\(8.2M\)](#)

Wijkagenda Oud-IJsselmonde - Beverwaard

Pagina 161

[31-Wijkagenda-Beverwaard-Oud-IJsselmonde-en-Veranda-2019-2022.pdf - PDF\(9.0M\)](#)

Wijkagenda Oude Noorden

Pagina 162

[Wijkagenda-Oude-Noorden-\(template\)+aanbiedingsbrief.pdf - PDF\(949.7K\)](#)

Wijkagenda Overschie

Pagina 163

[15-Wijkagenda-2019-2022-Overschie.pdf - PDF\(1.0M\)](#)

Wijkagenda Pendrecht

Pagina 164

[36-Wijkagenda-2019-2022-Pendrecht-wijkcomite-Pendrecht.pdf - PDF\(967.9K\)](#)

Wijkagenda Pernis

Pagina 165

[41-Wijkagenda-Pernis-2019-2022.pdf - PDF\(46.6M\)](#)

Wijkagenda Provenierswijk

Pagina 166

[Wijkagenda-Provenierswijk-\(template\)-+aanbiedingsbrief.pdf - PDF\(1.2M\)](#)

Wijkagenda Rozenburg

Pagina 167

[44-Wijkagenda-2019-2022-Rozenburg.pdf - PDF\(2.0M\)](#)

Wijkagenda Schiebroek

Pagina 168

[13-Wijkagenda-Schiebroek-2019-2022.pdf - PDF\(2.2M\)](#)

Wijkagenda Spangen

Pagina 169

[Wijkagenda-Spangen-in-sjabloon-CONCEPT-met-fotos.pdf - PDF\(2.3M\)](#)

Wijkagenda Tarwewijk

Pagina 170

[35-Wijkagenda-2019-2022-Tarwewijk-wijkcomite-Tarwewijk.pdf - PDF\(1.5M\)](#)

Wijkagenda Vreewijk

Pagina 171

[24-Wijkagenda-2019-2022-Vreewijk-wijkraad-Vreewijk.pdf - PDF\(1.8M\)](#)

Wijkagenda Zevenkamp

Pagina 172

Wijkagenda Zuidwijk

Pagina 173

[39-Wijkagenda-2019-2022-Zuidwijk-en-Zuidrand.pdf - PDF\(7.8M\)](#)